

Tupanaãrũ Ore
i Tórũ Cori ya Ngechuchu
ya Cristuchiga

El Nuevo Testamento
de nuestro Señor Jesucristo
en el idioma
ticuna

LA LIGA BIBLICA

LAS SAGRADAS ESCRITURAS PARA TODOS

El Nuevo Testamento
en el idioma ticuna

Primera edición, 1986
Segunda edición, 2003
Tercera edición, 2008

Publicado por
© La Liga Bíblica 2008

Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra bajo las condiciones siguientes:

- Reconocimiento. Debe reconocer los créditos de la Liga Bíblica (pero no de una manera que sugiera que tiene su apoyo o apoyan el uso que hace de su obra).
- No comercial. No puede utilizar esta obra para fines comerciales.
- Sin obras derivadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada a partir de esta obra.

PRÓLOGO

Este Nuevo Testamento de las Sagradas Escrituras se publica con el fin de ponerlo al alcance de los hablantes del idioma ticuna quienes residen en la selva a orillas del río Amazonas y sus afluentes

CONTENIDO

San Mateo	Mateu	7
San Marcos	Marcu	91
San Lucas	Luca	139
San Juan	Cuáũ	225
Hechos	Puracũgũ	288
Romanos	Dumacũãx	365
1 Corintios	1 Corĩtiucũãx	405
2 Corintios	2 Corĩtiucũãx	440
Gálatas	Gárataanecũãx	462
Efesios	Epéchiucũãx	476
Filipenses	Piripucũãx	490
Colosenses	Corochacũãx	499
1 Tesalonicenses	1 Techarónicacũãx	508
2 Tesalonicenses	2 Techarónicacũãx	515
1 Timoteo	1 Timutéu	519
2 Timoteo	2 Timutéu	529
Tito	Titu	536
Filemón	Pirimú	541
Hebreos	Ebréugũ	543
Santiago	Chaũtiágu	575
1 San Pedro	1 Pedru	584
2 San Pedro	2 Pedru	594
1 San Juan	1 Cuáũ	601
2 San Juan	2 Cuáũ	609
3 San Juan	3 Cuáũ	611
San Judas	Yuda	613
Apocalipsis	Apocarĩchiu	616

ORE I MEXÛ GA MATEU ÜMATÜXÛ

Ngechuchu ya Cristuarü oxigü ga
nuxcümaũgüxüchiga
(Lc 3.23-38)

1 ¹Ñãã nixĩ ga Ngechuchu ya
Cristuarü oxigü ga nuxcümaũgüxü.
Rü yematanüwa rü Dabí nixĩ ga wüxi,
rü Abráũ nixĩ ga to.

² Abráũ nixĩ ga nanatü ga Ichaá.
Rü Ichaá nixĩ ga nanatü ga Acobu.
Rü Acobu nixĩ ga nanatü ga Yudá rü
naëneëgü.

³ Rü Yudá nixĩ ga nanatü ga Paré rü
Charu. Rü Tamara ngĩnegü nixĩ
ga yema taxre.

Rü Paré nixĩ ga nanatü ga Eró.
Rü Eró nixĩ ga nanatü ga Aráũ.

⁴ Rü Aráũ nixĩ ga nanatü ga
Aminadá.

Rü Aminadá nixĩ ga nanatü ga
Nachú.

Rü Nachú nixĩ ga nanatü ga
Charamú.

⁵ Rü Charamú nixĩ ga nanatü ga Bou
rü Raá iyixĩ ga naë.

Rü Bou nixĩ ga nanatü ga Obe, rü
Ruti iyixĩ ga naë.

Rü Obe nixĩ ga nanatü ga Ichaí.

⁶ Rü Ichaí nixĩ ga nanatü ga ãëxgacü
ga Dabí.

Rü ãëxgacü ga Dabí nixĩ ga nanatü
ga Charumóũ. Rü Bechabé ga
Uría namaxchirex ixícü iyixĩ ga
naë ga Charumóũ.

⁷ Rü Charumóũ nixĩ ga nanatü ga
Doboáũ.

Rü Doboáũ nixĩ ga nanatü ga Abía.
Rü Abía nixĩ ga nanatü ga Achá.

⁸ Rü Achá nixĩ ga nanatü ga Yochapá.
Rü Yochapá nixĩ ga nanatü ga
Yuráũ.

Rü Yuráũ nixĩ ga nanatü ga Uchía.

⁹ Rü Uchía nixĩ ga nanatü ga Yotáũ.
Rü Yotáũ nixĩ ga nanatü ga Acá.
Rü Acá nixĩ ga nanatü ga Echequía.

¹⁰ Rü Echequía nixĩ ga nanatü ga
Manaché.

Rü Manaché nixĩ ga nanatü ga Amú.
Rü Amú nixĩ ga nanatü ga Yochía.

¹¹ Rü Yochía nixĩ ga nanatü ga
Yeconía rü naëneëgü. Rü
yexguma nixĩ ga Babiróniãcũãx
ga churaragü Yudfugüxü
íyauxüxü rü Babiróniãñewa
nagagüãxü.

¹² Rü yexguma Babiróniãwa Yudfugüxü
nagagüguwena rü Yeconía nixĩ ga
nanatü ga Charatía.

Rü Charatía nixĩ ga nanatü ga
Chorobabé.

- ¹³ Rû Chorobabé nixî ga nanatü ga Abiú.
Rû Abiú nixî ga nanatü ga Eriaquíü.
Rû Eriaquíü nixî ga nanatü ga Achó.
- ¹⁴ Rû Achó nixî ga nanatü ga Chadó.
Rû Chadó nixî ga nanatü ga Aquú.
Rû Aquú nixî ga nanatü ga Eriú.
- ¹⁵ Rû Eriú nixî ga nanatü ga Erechá.
Rû Erechá nixî ga nanatü ga Matáü.
Rû Matáü nixî ga nanatü ga Acobu.
- ¹⁶ Rû Acobu nixî ga nanatü ga Yuche.
Rû Yuche nixî ga María ngíte. Rû María iyixî ga naé ya Ngechuchu ga Cristu ixícü.
- ¹⁷ Rû yemaácü Abráüwa inaxügü ga yema Ngechucharü oxigü rû 14 nixî ñuxmata Dabíwa nangu. Rû to ga 14 inaxügü ga Dabíwa rû ñuxmata Babiróniácüãx ga churaragü Yudífügüxü íyauüxguwa nangu. Rû to ga 14 inaxügü ga yexguma Yudífügüxü ínayauüxguwena rû ñuxmata Cristu buxguwa nangu.

Ngechuchu ya Cristuarü buxhiga
(Lc 2.1-7)

¹⁸ Rû ñaácü nixî ga yexguma nabuxgu ga Ngechuchu. Rû naé ga María rû marü Yuchemaá ixâtechaü. Natürü naxüpa ga nügüna na nangugüxü rû marü Tupanaãe i Üünexüârü ínüãxü ixãxãcü. ¹⁹ Rû Yuche ga María ngítechaü ixícü rû wüxi ga mecü nixî. Rû yemaçax tama nanangoxêechaü ga yema na naxãxãcüxü ga María. Rû nagu narüxínü ga bexmamare ngixü na ínatãxü. ²⁰ Rû yexguma yemagu ínaxínüyane, rû wüxi ga daxüçüãx ga Tupanaãrü orearü ngeruü, rû nanegüwa naxçax nangox rû

namaã nidexa. Rû ñanagürü nüxü: —Pa Yuche Pa Dabítanüxüx, itãxü i ngixü cuxoxü i María na ngímaã cuxãmaxü! Erü Tupanaãe i Üünexü ngixna ínüxügagu nixî i naxãxãcüxü. ²¹—Rû ngíma tá ngixü nangëxma i wüxi i ngixãcü, rû cuma rû tá Ngechuchugu cunaxüega. Rû ngëma tá nixî i naéga, erü nüma tá norü pecadugüwa ínanangüxüxêe i norü duüxügü —ñanagürü. ²² Rû guxüma ga yema orearü ngeruü nüxü ixuxü rû nangupetü na yangüçüçax ga Cori ga Tupanaãrü ore ga nuxcümaüxü ga norü orearü uruü nüxü ixuxü ga ñaxü:

²³ “Rû tá tauemacü ngixü inayarütaxu i ngëma nge i taguma yatüxü çuãxcü. Rû tá nayatü. Rû Emanué tá nixî i naéga. Rû ngëma naéga rû ‘Tupana tamaã inarüxãüx’, ñaxüchiga nixî”, ñanagürü. ²⁴ Rû yexguma pewa nabaixãchigu ga Yuche, rû nanaxü ga yema Tupanaãrü orearü ngeruü ga daxüçüãx namaã nüxü ixuxü. Rû Maríamaã naxãmãx. ²⁵ Natürü taguma ngixü nacuçax ñuxmata nabu ga guma ngíne. Rû Ngechuchugu nanaxüega.

Ngechuchuxü ínayadaugü ga yatügü ga nüxü çuãxüchigüxü

2 ¹ Rû Ngechuchu rû Yudeaanewa yexmane ga íane ga Beréügu nabu ga yexguma Erode aëxgacü ixixgu ga yema nachíüánewa. Rû yexguma nixî ga íane ga Yerucharéüwa nangugüxü ga ñuxre ga yatügü ga nüxü çuãxüchigüxü ga woramacuriwa ngúexü ga yaxüwa ne íxü ga üãxcü ne üxüwa. ² Rû duüxügüna nacagüe, rû ñanagürügü: —¿Ngextá nixî

i nangēxmaxũ ya yima Yudfuguarũ
 ãēxgacũ ya ngexwacax bucũ? Toma rü
 yéama tochiũãnewa nüxũ tadau ya norü
 woramacuri rü ngēmacax núma taxĩ na
 nüxũ tayarücuaxũũgũxũcax
 —ñanagürügü. ³Rü yexguma
 yemachigaxũ nacuaxgu ga ãēxgacũ ga
 Erode rü poraãcü naxoegaãē. Rü
 guxũma ga duũxũgü ga
 Yerucharéicũũãxgü rü ta naxoegaãēgü.
⁴Rü yexguma ga ãēxgacũ ga Erode rü
 naxcax nangema ga guxũma ga
 paiguarũ ãēxgacũgü rü ngüexēeruũgü
 ga ore ga mugüwa ngüxēetaegüxũ. Rü
 nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ngexta
 nixĩ i nabuégaxũ ya Cristu? —ñanagürü.
⁵Rü nümagü nanangãxũgü, rü
 ñanagürügü: —Nuã Yudéaana
 ngēxmane ya ñãne ya Beréũgu tá nixĩ i
 nabuxũ. Yerü nuxcũmaũcü ga
 Tupanaãrũ orearü uruũ rü nachiga
 nanaxümatü, rü ñanagürü ga yema ore:
⁶ “Rü Beréũ ya ñãne ya Yudéaana
 ngēxmane, rü yima rü tama
 wüxi ya ngexnerüüne ya
 ñãnemare nixĩ, erü nagu tá
 nabu i ngēma ãēxgacũ i taxũ i
 Cristu. Rü nüma tá nüxna
 nadau i guxũma i Tupanaãrũ
 duũxũgü i Yudfugü”,
 ñanagürü. ⁷Rü yexguma ga ãēxgacũ ga
 Erode rü bexma naxcax naca ga yema
 yatügü ga nüxũ cuaxũchigüxũ ga
 yaxüwa ne ñxũ. Rü nüxna naca ga tacü
 rü ngunexũ na nangóxũ ga noxri ga
 guma woramacuri. ⁸Rü ñuxũchi ga
 Erode rü Beréũwa nanamugü ga yema
 yatügü. Rü ñanagürü nüxũ: —iRü
 ngēma pexĩ rü meã naxcax peyadaux i
 ngēma õxhana. Rü ngēxguma nüxũ

ipeyangauxgu rü chomaã nüxũ pixu na
 choma rü ta ngēma chaxũxũcax, na
 nüxũ chayarücuaxũũgũxũcax i ngēma
 õxhana! —ñanagürü. ⁹Rü yexguma
 yema orexũ naxĩnüēguwena, rü
 inaxĩãchi ga yema yatügü. Rü guma
 woramacuri ga noxri nüxũ nadaugücü
 rü napexegu nixũchigü rü ñuxmata
 yema õxhana ga Ngechuchu
 íyexmaxũētüwa nangu. Rü yéma
 nayachaxãchi. ¹⁰Rü yexguma guma
 woramacurixũ nadaugüga ga yema
 yatügü, rü poraãcü nataãēgü. ¹¹Rü
 nichocu ga guma i ga nawa
 nayexmanewa ga õxhana ga
 Ngechuchu. Rü õxchanaxũ nadaugü, rü
 naē ga Maríaxũ rü ta nadaugü. Rü
 õxhana ga Ngechuchupexegu
 nacaxápüxügü, rü nüxũ nicuaxũũgü. Rü
 ñuxũchi nayawãxna ga norü baúxacügü,
 rü õxchanana nanaxãmaregü ga uiru rü
 pumaragü ga yixichixũ. ¹²Rü
 yemawena, ga yexguma napeeyane ga
 yema yatügü, rü nanegüwa Tupana
 nayaxucuxēgü na tama Erodecax
 nawoegüxũcax. Rü yemacax noxtacüma
 to ga namagu naxĩãcüma nachĩũãnecax
 nawoegu.

Equituanewa nabuxmü

¹³Rü yexguma marü íyaxĩxguwena ga
 yema yatügü rü wüxi ga daxücüãx ga
 Tupanaãrũ orearü ngeruũ, rü nanegüwa
 Yuchecax nangox, rü ñanagürü nüxũ:
 —iNabaixãchi rü írũda! iRü ípexochũ i
 nuã namaã i õxhana i Ngechuchu rü
 naē! iRü Equituanewa pexĩ! iRü ngēma
 pengēxmagü ñuxmatáta choma cumaã
 nüxũ chixu na ñuxgu tá cutaegüxũ! Erü
 ãēxgacũ i Erode rü õxchanacax tá nadau

na yamaáxũcax —ñanagürü nüxũ. ¹⁴Rü yexguma ga Yuche rü nabaixächi rü ínarüda. Rü yexgumatama chütacü namaã inaxũächi ga õxchana ga Ngechuchu rü naë. Rü Equituanewa naxĩ. ¹⁵Rü Equituanewa nayexmagü ñuxmata nayux ga ãëxgacü ga Erode. Rü yemaãcü nangupetü na yanguxũcax ga Tupanaärü ore ga nuxcümaũcü ga norü orearü uruü nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:
 “Naxcax changema ya Chaune rü Equituanena chanataeguxëë”,
 ñaxũ ga yema ore.

**Erode nanamu na tüxũ naðaixũcax
ga õxchanagü**

¹⁶Rü yexguma ga ãëxgacü ga Erode nüxũ cuaxgu ga to ga namagu na nawoeguxũ ga yema yatügü ga nüxũ cuaxüchigüxũ ga yaxüwa ne íxũ, rü poraãcü nanu. Rü Berëüwa nanamugü ga norü churaragü na guxũ ga yema naãnewa tüxũ naðaixũcax ga guxãma ga guxema õxchanagü ga i yatüxe ga yexwacax buexe rü ñuxmata taxre ga taunecü tüxũ yexmagüxewa nangu. Yerü yema yatügü ga yaxüwa ne íxũ rü marü nüxũ nixugügü rü taxre ga taunecü nixĩ ga noxri na nangóxũ ga guma woramacuri. ¹⁷Rü yemaãcü ningu ga ore ga nuxcümaũxũ ga Tupanaärü orearü uruü ga Yeremã ümatüxũ ga ñaxũ:

¹⁸ “Rü Ramáwa nüxũ taxĩnüë i wüxi i naga i poraãcü ngechaügaãcüma auxexũ. Rü Raquera iyixĩ i ngĩxãcügücax poraãcü auxcü. Rü taxuacüma ngĩxũ tataãxëëéga, erü nayue i ngĩxãcügü”,

ñanagürü ga yema ore. ¹⁹Natürü yexguma marü nayuxguwena ga ãëxgacü ga Erode, rü Equituanewa rü wüxi ga daxücüãx ga Tupanaärü orearü ngeruü rü nanegüwa Yuchecax nangox. Rü ñanagürü nüxũ: ²⁰—Pa Yuchex, írüda, rü pechiüãnecax namaã pewoegu i õxchana i Ngechuchu! Erü marü nayue ga yema õxchanaxũ imaxgüchaüxũ —ñanagürü. ²¹Rü yexguma ga Yuche rü ínarüda rü nachiüãnecax namaã nataegu ga õxchana rü naë. ²²Natürü yexguma Yuche nüxũ cuáchigagu na Aqueránu ãëxgacüxũ ingucuchixũ nanatü ga Erodechicüü ga Yudéaanewa, rü namuü ga Yuche ga yéma na naxũxũ. Yerü wüxi ga daxücüãx ga Tupanaärü orearü ngeruü nanegüwa nanaxucüxë na tama yéma Yudéaanewa na naxüxũcax. Rü yemacax Gariréaanewa naxü. ²³Rü yexguma Gariréaanewa nangugügu, rü ñãne ga Nacharétuwa naxĩ, rü yexma naxächüügü. Rü yemaãcü nangupetü na yanguxũcax ga yema ore ga nuxcümaũgüxũ ga Tupanaärü orearü uruügü nüxũ ixugüxũ ga ñaxũ:

“Ngechuchu ya Cristu rü Nacharétcüãxmaã tá nanaxugü”,
 ñaxũ.

**Cuáü ga baiüxëëruü nüxũ nixu ga
Tupanaärü ore ga dauxchitawa ga ngextá
taxüema íxãpataxüwa**

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Cu 1.19-28)

3 ¹⁻²Rü yexguma Nacharétuwa nayexmagu ga Ngechuchu, rü Cuáü ga baiüxëëruü inanaxügü ga Tupanaärü orexü na yaxuxũ ga Yudéaanewa ga

dauxchitawa ngextá taxúema íxãpataxúwa. Rú duũxũgũmaã nüxũ nixu rü ñanagürü: —iNüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ! Erü marü ningaica na perü ãëxgacü na yíixũ ya Tupana —ñanagürü. ³Rü guma Cuáũ ga baiũxëëruũchiga nixĩ ga naxúmatũaxũ ga nuxcũmaũcü ga Tupanaãrũ orearü uruũ ga Ichaía ga yexguma ñaxgu:

“Rü dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxúwa tá nangëxma i wüxi i duũxũ i ngéma tagaãcü ñaxũ: ‘iPegü pemexëëx naxçax ya Cori! iRü naxçax ipeyanawexãchixëëx i perü maxũ!’”

ñaxũ. ⁴Rü naxchiru ga Cuáũ rü cameyutañanaxçax nixĩ, rü norü goyexũ rü naxçaxmünaxçax nixĩ. Rú beruremaã rü munũmaã naxãwemü. ⁵Rü yéma Cuáũxütawa inayarüxĩntüëgũxũ ga duũxũgũ ga Yerucharéũcũãx, rü duũxũgũ ga guxũ ga Yudéaanewa ne íxũ, rü duũxũgũ ga natü ga Yudáũãrũ ngaicamagu áchiũgũxũ. ⁶Rü guxema duũxëgü ga nüxũ ixugüexe ga túmaãrũ pecadugü, rü Cuáũ rü tüxũ ínabaiũxëë ga natü ga Yudáũwa. ⁷Natürü yexguma Cuáũ nüxũ daxũgu ga naxütawa na nangugũxũ ga muxúma ga ãëxgacügü ga Parichéugü rü Chaduchéugü na ínabaiũxëëãxũçax, rü Cuáũ ñanagürü nüxũ: —Pa Æxtapearü Duũxũgũx, çrü texé pemaã nüxũ tixu na naxchaxwa pibuxmũxũçax i ngéma Tupanaãrũ poxcu i ãücũmaxũ i marü ingaicaxũ? ⁸—iRü penaxwãxe na Tupana naxwãxexũãcũma pemaxëxũ na ngémaãcü guxúma i duũxũgü nüxũ nadaugũxũçax na aixcũma marü nüxũ perüxoexũ i ngéma pecüma i chixexũ! ⁹—Erü Tupanapexewa

rü taxuwama name na pegü pixuxũ na Abráũtanüxũ i Yudíugü pixígũxũ erü tama ngëmacax nixĩ ya Tupana i duũxũgũxũ nayaxuxũ. Rú pemaã nüxũ chixu rü ngëxguma Tupana naxwãxegu, rü tama nüxũ naguxcha na daa nutawa Abráũtanüxũ nanguxũxëëxũ. ¹⁰—Rü Tupanaãrũ yuema rü marü ímemare na nadaxũxũçax i ngéma nanetügü i tama mexũ. Rú guxúma i nanetügü i chixearü õóxũ rü tá nadaxũ, rü ñyxũchi tá ínagu —ñanagürü. ¹¹Rü ñanagürü ta ga Cuáũ: —Choma rü aixcũma dexáwamare pexũ íchabaiũxëë na togü i duũxũgü nüxũ cuáxũçax na aixcũma marü nüxũ perüxoexũ i pecüma i chixexũ. Natürü choweama tá ínangu i to i Tupanaãrũ orearü uruũ. Rú nüma tá pexütawa nanamu i Tupanaãë i üünexũ na naporaexëëãxũ i ngéma Tupanawe rüxixũ, rü nüma tá nanapoxcue i ngéma Tupanaxũ oexũ. Erü nüma rü poraãcü choxũ narüyexera na ãëxgacü yíixũ. Rú choma rü napëxewa rü taxuwama chame rü bai i norü chapatuarü ngewaxüra chame. ¹²—Rü nüma rü marü ínamemare na ñoma i naãnewa yadexechiãxũçax i norü duũxũgü ñoma wüxi i yatü trigu naátüna idexechixürü. Rú ngémaãcü tá nayadexechi i ngéma noxrü ixígũxũ na naxütawa nangëxmagũxũçax, natürü ngéma tama noxrü ixígũxũ rü tá ínanagu nawa ya yima üxü ya taguma ixoxũne —ñanagürü ga Cuáũ.

Ngechucharü baiechiga

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³Rü yexguma nixĩ ga Gariréaanewa ne naxũxũ ga Ngechuchu. Rú Cuáũxütawa nanguxũ ga Yudáũ ga

natiwa, na Cuáũ ínabaixēēxūcax. ¹⁴Rü noxri rü tama Ngechuchuxũ ínabaixēēchaũ ga Cuáũ. Rü ñanagürü nüxũ: —Choxũ waxi nixĩ i namexũ na ícubaixēēxũ. ¿Rü ñuxácü i cuma i chauxütawa cuxũxũ na choma cuxũ ícubaixēēxūcax? —ñanagürü.

¹⁵Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Name nixĩ i choxũ ícubaixēē i ñuxmax. Erü name nixĩ i tanaxü i guxũma i ngēma Tupana tüxũ muxũ —ñanagürü. Rü yexguma ga Cuáũ rü: —Ngũ —ñanagürü. ¹⁶Rü yexguma marü Cuáũ Ngechuchuxũ íbaixēēguwena, rü dexáwa ínaxũächigu ga Ngechuchu. Rü yexgumatama niwáxna ga daxũguxũ ga naáne, rü Ngechuchu nüxũ nadau ga Tupanaãe i Üünexũ ga wüxi ga muxtucurüũ na inagoxũ rü nüxna na nanguxũ. ¹⁷Rü dauxũwa inanaxũ ga wüxi ga naga ga ñaxũ: —Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ changechaũxũchicü, rü poraãcü namaã chataãxũchicü —ñaxũ.

Ngechuchuxũ naxü ga Chataná

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 ¹Rü yemawena rü Tupanaãe i Üünexũ rü wüxi ga nachica ga ngextá taxúema íxápataxũwa Ngechuchuxũ naga na yéma Chataná nüxũ üxũcax. ²Rü taguma nachibü ga 40 ga ngunexũ rü 40 ga chütaxũ. Rü yemawena rü nataiya. ³Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü Ngechuchuxütawa nangu, na nüxũ naxũxũcax. Rü ñanagürü nüxũ: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩgu, irü daa nutagüxũ namu na pãuxũ nanguxũxũcax! —ñanagürü ga Chataná. ⁴Natürü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Tupanaãrü ore i ümatixũ rü ñanagürü:

“Tãütáma pãuxĩca nanamaxēēe i duũxũgü, natürü guxũma i ore i Tupana nüxũ íxuxũ nixĩ i duũxũgũxũ maxēēxũ”, ñanagürü. ⁵Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü guma íáne ga üünene ga Yerucharéüwa nanaga. Rü tupauca ga taxünetapexegu nanamunagü. ⁶Rü ñanagürü nüxũ: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩgu, irü nuã cugü rütáe! Erü Tupanaãrü ore i ümatixũwa rü ñanagürü:

“Tupana tá nanamu i norü orearü ngeruũgü i daxũcũãx na cuxna nadaugüxũcax. Rü naxmexmaã tá cuxũ niyauxgü na tama tacü rü nutagu cunguxũcax”, ñanagürü. ⁷Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Rü Tupanaãrü ore i ümatixũ rü ñanagürü ta:

“iTama name i nüxũ na cuxũxü ya Cori ya curü Tupana!”

ñanagürü. ⁸Rü yexguma wenaxãrü ga ngoxo ga Chataná rü wüxi ga maxpüne ga máxpüxüchinetapexewa nanaga. Rü yéma Ngechuchuxũ nanawex ga guxũma ga nachiũänegü na ñuxácü yamexēchixũ. ⁹Rü Chataná rü ñanagürü nüxũ: —Choma chi cuxna chanaxã i guxũma i ñãa cuxũ chawéxũ i ngēxguma chi chopexegu cucaxãpüxügu rü choxũ quicuaxũügu —ñanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iChoxna íxügachi, Pa Chataná! Erü Tupanaãrü ore i ümatixũ rü ñanagürü:

“iNüxũ icuaxũü ya Cori ya curü Tupana, rü yimaãxũxícátama napuracü!”

ñanagürü. ¹¹Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü Ngechuchuna nixũgachi. Rü

Ngechuchuxūtawa nangugü ga daxüçüãx ga Tupanaärü orearü ngeruũgü. Rü Ngechuchuxü narüngüxëëgü rü nüxna nadaugü.

Ngechuchu rü inanaxügü ga norü puracü ga Gariréaanewa
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹²Rü yexguma Ngechuchu nüxü ñnügü ga na napoxcuxü ga Cuáü ga baiüxëëruü, rü Gariréaanewa naxü.

¹³Natürü tama ñane ga Nacharétugu narüxãüx, rü ñane ga Capernáüwa naxü na yexma yaxächüxüçax. Rü guma ñane rü nextaxa ga Gariréacutüwa nayexma ga Chaburáütanüxü rü Netarítanüxü ga duüxügü ixächüügüxüwa. ¹⁴Rü yema nangupetü na yanguxüçax ga ore ga nuxcümaücü ga Tupanaärü orearü uruü ga Ichaía ümatüxü ga ñaxü:

¹⁵⁻¹⁶ “Rü duüxügüçax tá nangox i wüxi i ngóonexëëruü i Chaburáüärü naánewa, rü Netaríarü naánewa, rü Yudáüärü tocutüwa rü ngëma nama i taxtücutüwa nadaxüwa, rü Gariréaanewa i ngextá duüxügü i tama Yudíugü ixíügüxü ixächüügüxüwa. Rü ngëmaäcü i ngëma duüxügü ga noxri ëänexüwa yexmagüxü, rü tá nüxü nadaugü i wüxi i taxü i ngóonexëëruü. Rü ngëma duüxügü ga noxri yutüüwa yexmagüxü rü tá nüxü nabaxi i ngëma ngóonexëëruü”,

ñanagürü ga yema Ichaíaarü ore. ¹⁷Rü yexgumaücüü nixí ga inaxügüãxü ga Ngechuchu ga nüxü na yaxuchigaxü ga norü ore ga ñaxü: —iNüxü perüxoe i

pecüma i chixexü! Erü marü ningaica na perü ãëxgacü na yíxü ya Tupana —ñaxü.

Ngechuchu rü naxçax naca ga ägümücü ga püchaetanüxü
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸Rü yexguma nextaxa ga Gariréaanacügu yaxüxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga taxre ga yatü ga nügüeneëgü ixíügüxü. Rü wüxi rü Chimáü ga Pedrugu äëgaxü nixí. Rü to rü Aüdrégu äëgaxü nixí. Rü nümagü rü ínapüchaegü, yerü woetama püchaetanüxü nixígü. ¹⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iChowe perüxí! Rü chorü puracüwa tá pexü chamugü na chauxütawa penagagüxüçax i duüxügü —ñanagürü. ²⁰Rü yexgumatama ga yema taxre, rü yéma nanataxgü ga norü püchagü. Rü Ngechuchuwe narüxí. ²¹Rü yémaxüira naxü ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga to ga taxre ga nügüeneëgü. Rü Acobu nixí ga wüxi, rü Cuáü nixí ga to. Rü Zebedéu nanegü nixí ga nümagü. Rü nanatümaa wüxi ga nguewa nayexmagü. Rü yéma ínanangáitagü ga norü püchagü. Rü Ngechuchu naxçax naca. ²²Rü yexgumatama yéma nguewa tüxü nataxgü ga nanatü. Rü Ngechuchuwe narüxí.

Ngechuchu nanangüexëë ga muxüma ga duüxügü
(Lc 6.17-19)

²³Rü guxü ga Gariréaanegu nixügüchigü ga Ngechuchu. Rü wüxichigü ga ñanewa, rü duüxügüarü ngutaquexepataüwa ninguxëëtaechigü.

Rü duïxügümaã nüxü nixuchiga ga ore ga mexü na ñuxacü ãëxgacü yïixü ya Tupana. Rü guxüma ga duïxügü ga yema idaaweexü rü nanameëxëë ga woo nañuxraüxü ga norü ðaawe nüxü yexmaxü, rü naxçax nitaanegü. ²⁴Rü Ngechuchuxü nacuáchigagü ga guxüma ga duïxügü ga Chíríaanecüãx. Rü naxütawa nanagagü ga nagúxüraüxü ga idaaweexü. Rü yematanüwa nayexma ga duïxügü ga ngúanemaã idaaweexü, rü duïxügü ga poraäcü naxünewa nangúxü, rü duïxügü ga ngoxo nawa yexmaxü, rü duïxügü ga óxwaãxgüxü, rü duïxügü ga nawãixächigüxü. Rü Ngechuchu nanameëxëë ga guxüma ga yema. ²⁵Rü Ngechuchuwe narüxi ga muxüma ga duïxügü ga Gariréaanecüãx, rü Decaporíchiuanecüãx rü Yerucharéücüãx, rü Yudéaanecüãx, rü natü ga Yudáüärü tocutücüãx.

**Ngechuchu rü ma xpúnewa nüxü
nixu ga Tupanaärü ore**

5 ¹Rü yexguma Ngechuchu nüxü ðauxgu ga yema muxüma ga duïxügü, rü wüxi ga ma xpúnewa ínaxüächi namaã ga norü ngúexügü. Rü yéma narüto, rü norü ngúexügü nüxü ínachomaëguächi.

Yíxema taãëgüxechiga
(Lc 6.20-23)

²Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga na nangúxëëaxü, rü ñanagürü: ³—Tataãëgü ya yíxema nüxü icuaxächitanüxë i tümaärü pecadu rü nüxü rüxoexe. Erü Tupanamexëwa tangëxmagü, rü Tupana rü marü tümaärü ãëxgacü nixí. ⁴—Tataãëgü

ya yíxema ngechaüügüxe, erü Tupana tá tüxü nataãëxëë. ⁵—Tataãëgü ya yíxema tama tügü rüyexeragüxe rü meã irüxinüëxë, erü tá tanayauxgü i ngëma naãne i Tupana tümamaã ixunetaxü. ⁶—Tataãëgü ya yíxema poraäcü tüxü nangúchaüxë na Tupanapexëwa meã tamaxëxü, erü Tupana tá tüxna nanaxã i ngëma maxü i mexü i naxçax tadaugüxü. ⁷—Tataãëgü ya yíxema togü i duïxügü tüxü ngechaütümüügüxe, erü tümagü rü tá ta Tupanaãxü tangechaütümüügü. ⁸—Tataãëgü ya yíxema tama chixëxügu rüxinüëxë i tümaãëwa, erü yíxemagü tá tixügü ya Tupanaxü daugüxe. ⁹—Tataãëgü ya yíxema togüarü chogürü ixügüxe, erü Tupana rü nanegümaã tá tüxü naxu. ¹⁰—Tataãëgü ya yíxema togü i duïxügü tümachi aiexe naxçax na Tupana naxwaxëxüãcïma meã tamaxëxü. Erü Tupanamexëwa tangëxmagü, rü Tupana rü marü tümaärü ãëxgacü nixí. ¹¹—Petaãëgü i pema ega duïxügü ðacü pemaã ixügüegu, rü chixri pemaã namaxëgu, rü chaugagu doramaã poraäcü chixri pechiga yad exagügu. ¹²—iRü petaãëgüama rü tama pexoegaãëgü! Erü daxügüxü i naãnewa tá penayauxgü i wüxi i perü ãmare i mexëchixü. Rü ngëma ñuxma pexü ngupetüxürü nixí ga nüxü nangupetüxü ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü, yerü ga duïxügü rü naxchi rü ta naxaie.

**Yucürarüü rü omürüü pixügü
i ñoma i naãnewa**
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³—Pema rü ñoma yucürarüü pixügü i ñoma i naãnewa. Erü yima yucüra rü ñna na namexëëxürüü, rü ngëxgumarüü

ta i pema rü ñoma i nañecũãx i duũxũgüarü mexẽeruũ pixĩgü. Natürü ngẽxguma chi nangeacagu ya yucüra, çrü ãacüwa chi i namexũ i ngẽxgumax? Rü dücax, rü taxuwama name, rü ítanataxmare, rü ngẽma duũxũgü nawa nangagü. ¹⁴—Pema rü ñoma i nañecũãxãrü ngóonexẽeruũ pixĩgü. Rü wüxi ya ñãne ya wüxi ya maãpúnewa ngẽxmane, rü taxuacüma inicüx. ¹⁵—Rü taxúema wüxi i omüwa tanangixichi na wüxi i caichãütüũgu na tayaxücuchixũcãx. Natürü wüxi i omüwa tanangixichi na norü üchicaũgu tanaxünagüxũcãx, na ngẽma tüxũ nabaxixũcãx ya guxãma ya yíxema yima íwa ngẽxmagüxe. ¹⁶—Rü name nixĩ i duũxũgüpexewa na meã pemaxẽxũ. Erü ngẽmaãcü i pema rü omügürüũ tá pinaĩgü. Rü ngẽmaãcü duũxũgü tá nüxũ nadaugü i ngẽma mexũ i pexüxũ, rü tá nüxũ nicuãxüũgü ya Penatü ya daxüwa ngẽxmacü.

Ngehuchu nanangüexẽe ga mugüchiga

¹⁷—Tama name i nagu perüxĩnũe na núma chaxũxũ na ichayanaxoxẽẽxũcãx i Tupanaãrü mugü ga Moĩché ümatüxũ, rü yema ore ga nuxcúmaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruũgü namaã nguxẽetaegüxũ. Natürü núma chaxũ na meã chayanguxẽẽxũcãx i ngẽma mugü, rü tama na ichayanaxoxẽẽxũcãx. ¹⁸—Rü aixcúma pemaã nüxũ chixu, rü ñuxma tauta na nagúxũ i ñoma i naãne rü ngẽma daxüwa nüxũ idauxũ, rü tauta na yanguxũ i guxũma i ngẽma mugüwa nüxũ yaxuxũ, rü taxucürüwama inayarüxo i ngẽma mugü, rü bai i írarüwa. ¹⁹—Rü ngẽmacãx ya yíxema

tama naga ñnũxẽ i ngẽma mugü, rü woo wüxi i ãacü i íraxũga tama taxĩnũgu rü duũxũgüxũ tangüexẽẽxgu na nümagü rü ta tama naga na naxĩnũexũcãx, rü yíxema rü tá guxũãrü yexera wixweama tatax i ngextá Tupana ãẽxgacü íixĩxũwa. Natürü yíxema naga ñnũxẽ i Tupanaãrü mugü rü duũxũgüxũ ngüexẽẽxẽ na tümagü rü ta naga taxĩnũexũcãx, rü guxũpexewa tá taxü i ngextá Tupana ãẽxgacü íixĩxũwa. ²⁰—Rü pemaã nüxũ chixu, rü ngẽxguma tama Parichéugü rü ngüexẽeruũgü i ore i mugüwa nguxẽetaegüxũãrü yexera meã pemaxëgu, rü tagutáma Tupana ãẽxgacü íixĩxũwa pichocu.

Ngehuchu nanangüexẽe na tama namexũ na texé tumaẽneemaã na nuxũ

(Lc 12.57-59)

²¹—Pema rü marü nüxũ pexĩnũe ga Moĩchéarü ore ga nuxcúmaũgüxũ ga duũxũgümaã nüxũ yaxuxũ ga ñaxũ: “ÍTãxü i pemaãtagüxũ! Erü texé yamáetaxe rü tá tapoxcu”, ñaxũ. ²²—Natürü choma rü pemaã nüxũ chixu rü texé ya tumaẽneemaã nuxẽ, rü tá tapoxcu. Rü texé ya ãacü tümãneemaã ixugüxe, rü ãẽxgacügüpexewa tá tüxũ nagagü na tüxũ napoxcuxũcãx. Rü texé ya tümãneexũ ngoxo wogüxe, rü aücúmaxũwa tangëxma, erü ngürüãchi tá tapoxcu nagu ya yima üxü ya ngoxo nagu poxcuene. ²³⁻²⁴—Rü ngẽxguma tupaucawa Tupanana cunaxãxgu i curü díeru, rü ngẽma nüxna cucuãxãchigu na ãacücãx cumaã nanuxũ i cueneẽ, irü ngẽxma tupaucagutama naxü i ngẽma curü ãmare i Tupanana cuxãxchãũxũ!

iRü cueneëxütawa naxü, rü namaã yamexëëxïra i ngëma cuxchi na naxaixü! Rü ngëmawena rü marü name i tupaucacax cutaegu na Tupanana cuyaxãmarexüçax i curü dïëru. ²⁵—Rü ngëxguma chi wüxie wüxi i ngetanüçax cuxü íxuaxügu, rü ãëxgacüxütawa cuxü tagaxgu, rü name nixí i namawatama tüxü curüngüxmüxëë na tama ãëxgacüpexewa cuxü tagaxüçax. Erü wüxicana na ãëxgacüxütawa cunguxü, rü ãëxgacü tá purichíagüna cuxü namu na cuxü napoxcuxüçax. ²⁶—Rü aixcüma cumaã nüxü chixu rü täütama ngëma poxcupataüwa ícunguxuchi ñuxmatáta ngíxü cuxütanü i guxcü i ngëma dïëru i nüxü ngíxü cungetanücü. Rü name nixí i paxa Tupanana peca na pexü nüxü nangechaüxüçax i perü pecadugü na tama pexü napoxcuexüçax.

Ngechuchu namaã nangúexëëtae na tama namexü na wüxi i ngemaã chixexügu rüxínüxü

²⁷—Pema marü nüxü pexínüë ga Tupanaärü mu ga Moïché nuxcüma nüxü íxuxü ga ñaxü:

“iTama name i naí i ngemaã na icupexü!”

ñaxü. ²⁸—Natürü choma rü pemaã nüxü chixu, rü yíxema texé ya wüxi i ngexü dawenüxë rü tüxü nangúchaüxë na ngímaã itapexü, rü Tupanapexewa rü marü chixexü ngímaã taxü i tümaãëwa. ²⁹—Rü ngëxguma chi yima curü tügünexëtü pecadu cuxü üxëëgu rü inoxtacüma nayaxu rü yaxügu naña! Erü narümemae nixí na yima cuxetüxicatama iyarütaxuxü na tama guxü i cuxune iyarütaxuxüçax nagu ya

yima üxü ya ngoxogü nagu poxcuene. ³⁰—Rü ngëxguma chi yima curü tügünemexë pecadu cuxü üxëëgu, rü name nixí i noxtacüma ícunadae rü yaxügu cuyaña. Erü narümemae nixí na yima cuxmexícatama iyarütaxuxü na tama guxü i cuxune iyarütaxuxüçax nagu ya yima üxü ya ngoxogü nagu poxcuene. Rü ngëmaãcü ega woo pexü naguxchagu rü name nixí i nüxna pixígachi i guxüma i chixexü i nagu piyixchaüxü —ñanagürü.

Ngechuchu namaã nangúexëëtae na tama namexü na texé tümamañü ítáxü
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Moïché rü üpa nüxü nixu rü yíxema tümamañü ítáxe, rü tanaxwaxe i ngíxna tanaxã i wüxi i popera i nawa nüxü tixuxü na marü ngíxü ítáxü. ³²—Natürü choma rü pemaã nüxü chixu, rü ngëxguma wüxi ya yatü naxmañü ítáxgu, rü chi tama naí ya yatümaã nangëãëxüçax yixügu, rü äücümaxüwa ngíxü tangëxmaxëë erü ngëmaãcü ngürüächí pecadu íxü. Rü yíxema ngímaã amaxë i wüxi i nge i marü ngíte ngíxü ítáxcü, rü tüma rü ta pecadu taxü.

Ngechuchu namaã nangúexëëtae ga unetachiga

³³Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pema rü marü nüxü pexínüë ga Moïchéarü ore ga nuxcümaügüxü ga duüxügümaã nüxü yaxuxü ga ñaxü:

“Ngëxguma Tupanaégagu texémaã tacüçax icuxunetagu, rü name nixí i cuyanguxëë i ngëma curü uneta”,

ñaxũ. ³⁴—Naturü choma rü pemaã nüxũ chixu rü tama name i texéégagu rü exna tacüéégagu wüxi i duũxũmaã ipexuneta. Rü tama name i daxüguxũ i naãnéégagu ipexuneta, erü ngéma narüto ya Tupana.

³⁵—Rü tama name i ñoma i naãnéégagu ipexuneta, erü Tupanaärü

cuaixcutüchica nixĩ. Rü tama name i Yerucharéüéégagu ipexuneta, erü Tupana ya guxũãrü ãëxgaciarü ñane nixĩ.

³⁶—Rü tama name i cugüéégagu icuxuneta, erü woo wüxitama i cuyae rü taxucürüwa cunaxüchicüü na nachóxüçax rü exna nawaxüçax.

³⁷—Rü ngémacax rü ngëxguma icuxunetagu rü narümemae nixĩ i:

—Ngũ, tá chanaxü —ñaperügü, rü exna: —Tãütama chanaxü —ñaperügü. Erü guxũma i to i ore i namaã icuxunetaxũ, rü ngoxo i Chatanáwa ne üxũ nixĩ.

Ngechuchu namaã nangüxëëtae na ñuxácü namexũ na namaã ichopetüxũ i ngéma duũxügü i chixri tamaã maxëxũ

³⁸Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pema rü marü nüxũ pexĩnüë ga Tupanaärü mu ga Moïché nuxcüma nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

“Ngëxguma texé wüxi i duũxüxũ icháixetüxëëgu, rü tümaxëtümaãtama tayangutanüxëë. Rü texé wüxi i duũxüxũ ibüepütagu, rü tümapütamaãtama tayangutanüxëë”,

ñaxũ. ³⁹—Naturü choma rü pemaã nüxũ chixu rü tama name i pegütama ípepoxũ nüxna i duũxũ i chixecümaxũ. Rü ngëxguma texé cuxũ pechiwegu, rü marü name i curü tochiwe rü ta icunaxã

na ngéma rü ta cuxũ tapechiwexüçax rü tama name na cuxütanüxũ. ⁴⁰—Rü ngëxguma texé cuxũ íyaxuaxüchaügu naxçax i curü dauxüchiru, rü name nixĩ i curü gáuxüchiru rü ta noxtacüma tüxna cunaxã. ⁴¹—Rü ngëxguma texé cuxũ mpxgu na wüxi i kilómetrugu tacü tüxũ quingexüçax, rü name nixĩ i taxre i kilómetrugu tüxũ cuyange. ⁴²—Rü ngëxguma texé curü ngëmaxüçax cuxna caxgu, rü name nixĩ i tüxna cunaxã. Rü tama name na namaã cuxaixũ i curü ngëmaxügü ega texé paxaãchi cuxna naxçax caxgu.

Name nixĩ i nüxũ tangechaũ i tóru uwanügü

⁴³Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pema rü marü nüxũ pexĩnüë ga Tupanaärü mu ga Moïché nuxcüma nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

“iNüxũ nangechaũ i cumücü, rü naxchi naxai i curü uwanü!”

ñaxũ. ⁴⁴—Naturü choma rü pemaã nüxũ chixu rü: —iNüxũ pengechaũ i perü uwanügü! iRü naxçax peyumüxë i ngéma duũxügü i chixri pemaã chopetüchaüxũ! ⁴⁵—Rü ngëxguma ngëmaãcü pemaxëgu rü aixcüma Penatü ya daxügücü nanegü tá pixigü. Erü nüma rü inanabáixë ya üaxcü naxçax i mexũ i duũxügü rü chixexũ i duũxügü. Rü nanapuxëë naxçax i duũxügü i meã maxëxũ rü duũxügü i chixri maxëxũ.

⁴⁶—Rü ngëxguma chí ngéma duũxügü i pexũ ngechaügüxüxüçatama pengechaügügu, ¿rü tacü rü amare tá Tupanaxütawa peyaxgü naxçax i ngéma? Erü ngéma yatügü i Dumaärü ãëxgacüçax díeru ngĩxũ ideetanüxüwa

puracüexũ rü ngëxgumarũũ nanaxügü. 47—Rü ngëxguma chi peeneëgüxĩxicatama perümoxëgu, rü maneca guxũ i duũxũgürüütama pixĩgü. Erü woo ngëma duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgüxũ, rü ngëxgumarüütama nanaxügü. 48—Rü ngëmacax name nixĩ na aixcuma meã ipiwëxgüxũ ngëma Penatü ya Tupana meã na iwëxürüũ.

Ngechuchu rü norü ngúetanüxũxũ nangüexëë na ñuxácü mexũ naxügüxũ

6 1Rü ngëxguma tacü rü mexũ pexüxchaũgu, rü name nixĩ i pexuãë na tama duũxũgüpëxewa penaxüxũ i ngëma na duũxũgü pexũ dauxũcax rü pexũ yacuaxüũgüxũcax. Erü ngëxguma duũxũgü pexũ icuaxüũgüxũcax mexũ pexüxgu, rü Penatü ya daxügucü rü täütáma ãmare pexna naxã. 2—Rü ngëmacax ngëxguma texéxü curüngũxëëchaũgu, rü name nixĩ i tama poraãcü nüxũ quixuchiga i ngëma. Rü tama name i ngëma duũxũgü i togüpëxewa meã maxënetaxürüũ na quixũ. Erü nümagü rü norü me nixĩ i ngutaqëxepataũgüwa rü cayegüwa nüxũ nixuchiga ega tacü rü mexũ naxügügu. Rü ngëmaãcü nanaxügü na togü meã nachiga idexagüxũcax. Natürü choma rü aixcuma pemaã nüxũ chixu rü ngëma na duũxũgü nüxũ icuaxüũgüxũ nixĩ i norü ãmare, rü täütáma nanayauxgü i to i ãmare i Tupanaxütawa. 3-4—Natürü i cuma rü ngëxguma tacü tüxna cuxãxgu ya yíxema ngearü ngëmaxũãxgüxe, rü name nixĩ i taxúema cuxũ dauãcüma na cunaxüxũ i ngëma. Rü woo

cumücüxüchi rü tama name i nüxũ na nacuáxũ i ngëma. Rü Cunatü ya daxügucü ya nüxũ daucü i ngëma cuxicatama cuxüxũ, rü tá cuxna nanaxã i curü ãmare.

Ngechuchu nanangüexëë ga yumüxëchiga
(Lc 11.2-4)

5—Rü ngëxguma peyumüxëgügu, rü tama name i ngëma duũxũgü i togüpëxewa meã maxënetaxürüũ pixĩgü. Erü nümagü rü ngëxguma nayumüxëgügu, rü norü me nixĩ na chiãcü nayumüxëgüxũ i ngutaqëxepataũgüwa rü cayegüwa na duũxũgü nüxũ na daugüxũcax. Rü aixcuma pemaã nüxũ chixu rü ngëma na duũxũgü nüxũ daugüxũxicatama nixĩ i norü ãmare. 6—Natürü ngëxguma cuyumüxëgu, rü name nixĩ i curü ucapugu cuxücu, rü cunawãxta i curü ãax, rü ngëma cuyumüxë namaã ya Cunatü ya bexma cumaãxicatama ngëma ngëxmacü. Rü ngëxguma ya yima Cunatü ya Tupana ya nüxũ daucü i ngëma cúãcü cuxüxũ, rü nüma tá cuxna nanaxã i curü ãmare. 7—Rü tama name i natüçaxma cunamaxëë i curü yumüxë naxrüũ i ngëma duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgüxũ. Erü nümagü rü nagu narüxĩnüë rü ngëma na namaxëëgüãxũcax i norü yumüxë rü Tupana tá nüxũ naxĩnü. 8—Rü tama name i ngëma duũxũgürüũ pixĩgü, erü woo tauta naxçax ípecaxgu rü Penatü ya Tupana rü marü nüxũ nacuax na tacü pexũ taxuxũ. 9—Rü ngëmacax rü ñaãcü tá peyumüxëgü i pemax:
“Pa Tonatü ya Daxügucüx, rü aixcuma üüncë quixĩ i cumax.

10|Rü núma naxũ na torü ãëxgacü quiũxũcax! Rü tanaxwaxe i curü ngúchaũ na naxügüxũ i duũxũgü i ñoma i naãnewa ngëxgumarüũ i daxügüxũ i naãnewa na curü ngúchaũ ínaxügüxũrũ. 11|Rü toxna naxã i torü òna i ñoma i ngunexũcax íxixũ! 12|Rü toxũ nüxũ nangechaũ i torü chixexũ i taxixũ ngëxgumarüũ i toma rü tüxũ nüxũ na tangechaũxũrũ ya yíxema chixexũ tomaã ügüxe! 13|Tãxũ i tacü rü chixexũpexewa toxũ cuwogüxũ na tama nagu tayixũcax! Natürü tanaxwaxe i toxna cudau na tama ngëma chixexũ taxügüxũcax. Erü cuma rü guxũguma guxũãrũ ãëxgacü quixĩ rü cuporaxüchi rü cumexëchi. Rü ngëmaãcü yĩ”.

14—Rü ngëxguma pema nüxũ nüxũ pengechaũgu i ngëma duũxũgü i chixexũ pemaã ügüxũ, rü Penatü ya daxügücü rü tá ta pexũ nüxũ nangechaũ i perü pecadugü. 15—Natürü ngëxguma tama nüxũ nüxũ pengechaũgu i ngëma duũxũgü i chixexũ pemaã ügüxũ, rü Penatü ya daxügücü rü tá ta tãütáma pexũ nüxũ nangechaũ i perü pecadugü.

Ngechuchu nanangüxëë ga aurechiga

16—Rü ngëxguma tama pechibüeácüma Tupanacax pexaureegu rü tama name i pegü pengechaũchíwexëë naxrüũ i ngëma duũxũgü i togüpexewa meã maxënetaxũ. Erü nümagü rü ngëmaãcü nanaxügü na togü nüxũ na daugüxũcax

i ngëma na Tupanacax naxaureexũ. Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ngëma na duũxũgü nüxũ daugüxũxícata ma nixĩ i norü ãmare. 17—Natürü ngëxguma cuma rü Tupanacax cuxauregu rü name nixĩ i meã cugü cuyauxchiwe rü meã cugü curüxixëeru. 18—Rü ngëmaãcü i togü i duũxũgü rü tãütáma nüxũ nacuaçgü na Tupanacax cuxaurexũ. Rü Cunatü ya bexma cumaã ngëma ngëxmacüxícátáta ma cuxũ nadau, rü tá cuxna nanaxã i curü ãmare naxcax i ngëma cuxixũ.

Ñuxãcü tüxũ nangëxma i tórü meruũgü i daxügüxũ i naãnewa (Lc 12.33-34)

19—Rü tama name i pegüçax penanutaquexe i muxüma i perü meruũgü i ñoma i naãnewa. Erü ñoma i naãnewa rü paxama nagux i perü ngëmaxũgü, rü naweane rü paxama nanachixexëë, rü ngítaçxgüxũ rü naxcax nangixgü. 20—Rü narümemaë nixĩ i penamuxëë i perü meruũ i daxügüxũ i naãnewa. Erü ngëma rü tãütáma nagux, rü naweane rü tãütáma nanachixexëë, rü ngítaçxgüxũ rü tãütáma naxcax nangixgü. 21—Erü ngextá ínangëxmaxüwa i perü meruũgü, rü ngëxma nixĩ iperüxñinüxũ.

Taxüneärü omüchiga

(Lc 11.34-36)

22—Cuxetügü rü ñoma wüxi i omürüũ nixĩ i cuxunecax. Rü ngëxguma ngëma Tupana cuxũ naxwaxexũcax cudaçxgu, rü guxüma i curü maxũ rü name. 23—Natürü ngëxguma ñoma i naãneärü ngúchaũcax cudaçxgu, rü guxüma i

curü maxũ rü chixexũwa nangẽxma. Rü aixcũma nataxuma i eãnexũ i ngẽmaãrũ yexera ixĩxũ i Tupanapexewa.

**¿Texécax tá cumaxũ, Tupanacax
rü exna dīerucax?**

(Lc 16.13)

24—Taxucürüwa wüxi i duũxũ rü nataxrearü coriãx. Erü wüxi i norü corichi rü tá naxai, rü ngẽma to rü tá nüxũ nangechaũ. Rü exna wüxicax rü tá meã napuracü, rü ngẽma to rü tá nüxũ naxo. Rü taxucürüwa Tupanacax pemaxë, ega perü dīeruguama perüxĩnũegu.

Tupana rü naxãcũgũna nadau

(Lc 12.22-31)

25—Rü ngẽmacax pemaã nüxũ chixu rü: iTáxü i pexoegaãẽgũxũ naxcax na tacü tá pengõxgũxũ rü tacü tá pixaxgũxũ, rü tacũmaã tá na pexãchirugũxũ! Erü perü maxũ rü õnaãrũ yexera nixĩ, rü pexene rü naxchiruarü yexera nixĩ. 26—iDücax penangugü i werigü i tama toegüchiréxũ, rü tama nanetiãrũ o ibuxgũxũ, rü ngepatagũxũ na ngexta namaã nanguxũgũxũcax i norü õna! Natürü Penatü ya daxũgucü rü nanaxiwemü. Rü pema rü Tupanacax rü guxũma i werigiãrũ yexera pixĩgü. 27—Rü taxuwama name na tacücãx pexoegaãẽgũxũ. Erü taxucürüwa ya wüxie i pema rü wüxi i ngoragu rü ipenamãxãchixëë i perü maxũ ega woo poraãcü naxcax pexoegaãẽgiu. 28—¿Rü tũxciũ pexoegaãẽgü naxcax i pexchiru? iDücax penangugü i ngẽma putüragü i ngextãmare yaexũ i tama puracüexũ, rü tama nügü üxchirugũxũ! 29—Natürü

pemaã nüxũ chixu rü woo guma ãẽxgacü ga Charumóü ga na namexëchixũ ga naxchiru, rü taguma wüxi ga putürachacurüü namexëchi. 30—Rü ngẽxguma Tupana ngẽmaãcü nangaxãegu i ngẽma putüragü i ñuxma ngẽmagũxũ natürü moxũ rü marü taxuxũ, rü yexera tá pexna nadau i pemax, Pa Yatügü i Tama Aixcũma Meã Yaxõgũxũ. 31—Rü ngẽmacax tama name i pexoegaãẽgü rü ñaperügügü: —¿Tacü tá tangõxgü? rü exna —¿tacü tá tixaxgü? rü exna —¿tacũmaã tá taxãxchirugü? —ñaperügügü. 32—Erü ñoma i naãneçũãx i duũxũgü rü naxcax nadaugü i guxũma i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ. Natürü pema rü pexũ nangẽxma ya Penatü ya daxũgucü ya nüëchama nüxũ cuãcü i pexũ na nataxuxũ i guxũma i ngẽma. 33—Natürü narümemãë nixĩ i Tupanacaxira pedaugü na ngẽma nüma pexũ nanaxwãxexũxira pexũgũxũcax. Rü naëtü tá pexna nanaxã i guxũma i tacü i pexũ taxuxũ. 34—iTáxü i naxcax pexoegaãẽgũxũ i ngẽma moxũ tá üpetixũ! Erü ngẽma moxũãrũ ngunexũ rü tá nüxũ nangẽxma i guxchaxũgü i namaã ínanguxũ. Erü wüxichigü i ngunexũ rü nüxũ nangẽxma i noxrütama guxchaxũgü, rü ngẽmacax tama name i moxũãrũ guxchaxũgũcax pexoegaãẽgü i ñuxmax —ñanagürü.

Tama name i togüãrũ maxũxũ tangugü

(Lc 6.37-38, 41-42)

7 1Rü Ngechuchu rü ñanagürü ta: —iTáxü i togũxũ pixuxũ na tama Tupana pexna çaxũcax! 2—Erü ngẽxgumarüü na togüãrũ maxũxũ na pengugũxũrũü, rü Tupana tá pexũ nangugü. Rü ngẽxgumarüü na togümaã

penaxixürüü, rü Tupana tá pemaã nanaxü.
 3—¿Rü tñxcüü i nüxü cudawenüxü i
 ngëma cueneëärü üxaxetüxü i íraxü, ega
 chi tama naxçax cuxoegaãëgu i ngëma
 cuxetüwatama ngëxmaxü i naipüta i taxü?
 4—Rü ngëxguma cuxetüwatama
 nangëxmagu i wüxi i naipüta i taxü ¿rü
 ñuxácü i cueneëxü cuchixewexü, rü
 ñácuxü nüxü:

“¡Pa Chaueneëx, cuxü chanayauxchaü i
 ngëma curü üxaxetüxü!” —ñácuxü? 5—Pa
 Duüxü i Meã Maxnetaxüx, rü name nixí i
 cunayauxira i ngëma naipüta i
 cuxetüwatama ngëxmaxü, rü ngëmaäcü tá
 mea nüxü cudau na cunayaxuxüçax i
 ngëma cueneëärü üxaxetüxü. [Rü
 ngëmacax name nixí i cuxira nüxü curüxo
 i ngëma chixexü i taxü i cumatama
 cuxüxü, rü ngëxguma tá cume na nüxü
 curüngüxëëxüçax i cueneë na nüxü
 naxoxüçax i ngëma chixexü i íraxü i
 naxüxü.] 6—Rü tama name i Tupanaärü
 ore i üünexümaã penachixewe i ngëma
 duüxügü i chixecümagüxü i tama
 yaxögüchaüxü, erü ngürüächí ngëmacax
 tá pexü nimaxgü. Rü ngëxgumarüü tama
 name i Tupanaärü oremaã penachixewe i
 ngëma duüxügü i tama nüxü
 cuaxgüchaüxü, erü tá ínanataxgü.

**Name nixí i tórü yumüxëwa Tupanana
 naxçax tacá rü naxçax tadaugü rü íaxwa:**

Tu tu tu, ñatarügügü

(Lc 6.31, 11.9-13)

7—¡Tupanana naxçax peca! rü nüma tá
 pexna nanaxã. ¡Rü Tupanaxütágu naxçax
 pedau! rü tá nüxü ipeyangau. ¡Rü norü
 íaxwa: Tu tu tu, ñapegü! rü tá pexçax
 nayawãxna. 8—Erü guxãma ya yíxema
 naxçax íçaxe, rü tanayaxu. Rü guxãma ya

naxçax dauxe, rü nüxü itayangau. Rü
 guxãma ya yíxema íaxwa: Tu tu tu,
 ñagüxe, rü tá tümacax niwãxna. 9—Rü
 dücax i pemax, rü ngëxguma chí wüxi i
 pexacü pexna çaxgu, rü ¿ñuxácü chí wüxi
 ya nuta nüxna pexãxü? 10—Rü ngëxguma
 chí choxnicaç pexna nacaxgu rü ¿ñuxácü
 chí i äxtape nüxna pexãxü? 11—Rü pema
 na pichixecümachiréxü rü nüxü pecuax na
 mexü i ãmare pexacügüna pexãxü. Natürü
 Penatü ya daxügü rü ngëma pema
 pexacügüna pexãxüärü yexera tá tüxna
 naxã ya yíxema naxütawa naxçax íçaxe.
 12—Rü pemaã nüxü chixu, rü ngëma pema
 penaxwaxexü i togü pemaã na naxüxü, rü
 name nixí i pema rü ta ngëmaäcüutama
 namaã penaxü. Erü ngëmaäcü tüxü namu i
 Tupanaärü ore ga Moíché úmatüxü rü
 yema ore ga nuxcümáügüxü ga Tupanaärü
 orearü uruügü úmatüxü.

Íax i íraxüchiga

(Lc 13.24)

13—Name nixí i ngëma íax i
 íraxüwaama pichocu. Erü ngëma íax i
 yuwa tüxü gaxü rü ngëma nama i yuwa
 daxü rü nata. Rü muxüchixüma i
 duüxügü nagu naxí. 14—Natürü ngëma
 nama i maxüwa nadaxü rü ngëma íax i
 maxüçax nawa ixücuxü rü naxíra. Rü
 noxretama nixí i duüxügü i nüxü
 iyangaugüxü.

Wüxi i nanetü rü norü owa

nixí i nüxü icuáxü

(Lc 6.43-44)

15—Rü naxçax pexuãëgü i ngëma
 doratãaxgüxü i nügü ixugünetaxü na
 Tupanaärü orearü uruügü yixígüxü. Erü
 nümagü rü petanüwa nangügü, rü nügü

mexũ i duũxũgũneta nixĩgũxẽẽ. Natũrũ naãẽwa rũ poraãcũ chixexũgu narũxĩnũẽ. ¹⁶—Rũ pema rũ nacũmawa tá nũxũ pecuax i ngẽma duũxũgũ, ngẽxgumarũũ i wũxichigũ i nanetũgũ rũ norũ owa na nũxũ icuaxũrũũ ngoxi name rũ exna tama. Rũ wũxi i torawa rũ taxucũrũwama ubagũ tayaxu. Rũ wũxi i chuchuxũwa rũ taxucũrũwama orĩx i igu tayaxu. ¹⁷—Erũ guxũma i nanetũ i mexũ rũ name i norũ o. Rũ guxũma i nanetũ i chixexũ rũ nachixe i norũ o. ¹⁸—Rũ wũxi i nanetũ i mexũ rũ taxucũrũwama nachixe i norũ o. Rũ wũxi i nanetũ i chixexũ rũ taxucũrũwama name i norũ o. ¹⁹—Rũ guxũma i nanetũ i tama mexũ i norũ o rũ tayadaxũchi, rũ ñuxũchi tayagu. ²⁰—Rũ ngẽxgumarũũ nacũmawa tá nũxũ pecuax i ngẽma duũxũgũ i Tupanaãrũ orearũ uruũgũneta ixĩgũxũ.

Tãutãma guxũma i duũxũgũ nichocu i ngextã Tupana ãẽxgacũ íixĩxũwa
(Lc 13.25-27)

²¹—Rũ tama guxũma i duũxũgũ i nũgũ ixugũxũ na chorũ duũxũgũ yixĩgũxũ rũ tá nichocu i ngextã Tupana ãẽxgacũ íixĩxũwa. Natũrũ yĩxema aixcũma Chaunatu ya daxũgucũga ñũẽxẽĩcatãtãma tixĩ ya ngẽma ichocuxe. ²²—Rũ ngẽxguma ngẽma ngunexũ i naãneãrũ guxwa nanguxgũ, rũ muxũma i duũxũgũ rũ choxũ tá ñanagũrũgũ: —Pa Corix, toma rũ togũ i duũxũgũmaã nũxũ tixu i curũ ore, rũ cuẽgagu ítanawoxũ i ngoxogũ, rũ cuẽgagu tanaxũ i muxũma i mexũ i taxũ i Tupanaãrũ poramaã taxũxũ —ñanagũrũgũ tá choxũ. ²³—Natũrũ

ngẽxguma rũ tá ñacharũgũ nũxũ:
—Taguma chorũ duũxũgũ pixĩgũ. iRũ choxna pixĩgachi i pema i chixexũ ùgũe!
—ñacharũgũ tá.

Yatũ i Cristuga ñnũxũ rũ yatũ i tama
Cristuga ñnũxũchiga
(Mr 1.22, Lc 6.47-49)

²⁴—Rũ ngẽmacax ya yĩxema choxũ ñnũxũ rũ naxũxe i ngẽma choma tũxũ chamuxũ, rũ wũxi ga yatũ ga meã naãẽxũ cuãcũ ga nuta ga tacuẽtũgu ùpatacũrũũ tixĩ. ²⁵—Rũ pucũ ga tacũ ñnangu, rũ narũmaç ga taxtũ, rũ nixũũchi ga wũxi ga tacũ ga buanecũ rũ guma ñgu nangu. Natũrũ guma ñ rũ tama niwaxtaũ yerũ wũxi ga nutaẽtũgu naxũ. ²⁶—Natũrũ yĩxema choxũ ñnũxũ rũ tama naxũxe i ngẽma choma tũxũ chamuxũ, rũ wũxi ga yatũ ga tama naãẽxũ cuãcũ ga naxnũcũgumare ùpatacũrũũ tixĩ. ²⁷—Rũ pucũ ga tacũ ñnangu, rũ narũmaç ga taxtũ, rũ wũxi ga tacũ ga buanecũ nixũũchi rũ nãgu nangu ga guma ñ. Rũ niwaxtaũ, rũ yexma nayarũxo ga guxũma —ñanagũrũ ga Ngechuchu. ²⁸Rũ yexguma yagũegagu ga Ngechuchu ga na yadexaxũ, rũ ga duũxũgũ rũ nãbaixãchiãẽgũ namaã ga norũ ngũxẽẽtae. ²⁹Yerũ nũma rũ Tupanaãrũ poramaã nanangũxẽẽ, rũ tama yema ngũxẽẽrũũgũ ga ore ga mugũwa ngũxẽẽtaegũxũrũũ nixĩ.

Ngechuchu rũ wũxi ga rũchaxũnẽxũcax nayataanẽẽ
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 ¹Rũ yexguma guma maçpũnewa yanaxũegu ga Ngechuchu, rũ muxũma ga duũxũgũ nawe narũxĩ. ²Rũ

Ngechuchucaḡ nixũ ga wũxi ga yatũ ga chaxũnemaã ðaawecũ. Rũ Ngechuchupexegu nayacaxápxũ, rũ ñanagũrũ nüxũ: —Pa Corix, ngẽxguma chi cuma cunaxwaxegu, rũ chi cuxũ natauxcha na choxũ curũmexẽẽxũ —ñanagũrũ. ³Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nüxũ ningõgũ, rũ ñanagũrũ nüxũ: —Ngũ, chanaxwaxe. iRũme! —ñanagũrũ. Rũ yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rũ naxcaḡ nitaane ga guma yatũ ga na nachaxũneáxũ. ⁴Rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ nüxũ: —iDũcax, taxuxũtãma quixu texẽmaã! iNatũrũ ngẽma paixũtawata naxũ, rũ cugũ iyawex! iRũ nüxna naxã i ngẽma ãmare ga Moíche tũxũ muxũ na duũxũgũ nüxũ cuáxũcaḡ na curũmexũ! —ñanagũrũ.

**Ngechuchu rũ Dumacũãx ga churaragũarũ
ãẽxgacũarũ duũxũxũ narũmexẽẽ**
(Lc 7.1-10)

⁵⁻⁶Rũ Capernáũwa naxũ ga Ngechuchu. Rũ yexguma yẽma nanguxgu, rũ wũxi ga churaragũarũ ãẽxgacũ ga capitáũ ga Dumacũãx rũ Ngechuchucaḡ nixũ. Rũ Ngechuchuxũ nacãaxũ, rũ ñanagũrũ: —Pa Corix, chorũ duũxũ rũ nanawãixãchi. Rũ ngũrũcarewa nangẽxma i chopatawa, rũ poraãcũxũchima ngũxũ ninge —ñanagũrũ. ⁷Rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ nüxũ: —Marũ tá ngẽma chaxũ na naxcaḡ chayataanexẽẽxũcaḡ —ñanagũrũ. ⁸Natũrũ nũma ga capitáũ nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Pa Corix, choma rũ taxuwama chame na chopatagu na cuxũcuxũcaḡ. Rũ chanaxwaxe i curũ orewaxicatama nüxũ quixu, rũ tá naxcaḡ nitaane i chorũ

duũxũ. ⁹—Erũ choma rũ ta rũ chorũ ãẽxgacũmexẽewa changẽxma. Rũ choxmexwa nangẽxmagũ ta i ñuxre i churaragũ. Rũ ngẽxguma chanamuxgu i wũxi na ngextá naxũxũcaḡ, rũ ngẽma naxũ. Rũ ngẽxguma chaugũxũtawata naxcaḡ changemagu i to, rũ chauxũtawata nangu. Rũ ngẽxguma wũxi i chorũ duũxũxũ chamuxgu na ðacũ na naxũxũcaḡ, rũ choxũ nanaxũ —ñanagũrũ. ¹⁰Rũ yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga Ngechuchu rũ nabaixãchiãẽ. Rũ ñanagũrũ nüxũ ga yema duũxũgũ ga nawe rũxĩxũ: —Aixcũma pemaã nüxũ chixu rũ taxuũma i Yudũfugũtanũwa nüxũ ichayangau i wũxi i duũxũ i ñãã yatũrũũ aixcũma yaxõxũ. ¹¹—Rũ choma rũ pemaã nüxũ chixu rũ muxũchixũ i duũxũgũ rũ guxũwama tá ne naxĩ, rũ Tupana ãẽxgacũ íixĩxũwa tá nachibũe namaã ya tórũ oxigũ ya Abráũ rũ Ichaã, rũ Acobu. ¹²—Natũrũ muxũma i Abráũtanũxũgũ i Yudũgũ rũ tãũtãma nichocu i ngextá Tupana ãẽxgacũ íixĩxũwa. Rũ eãnexũwa tá nawogũ. Rũ ngẽma tá naxauxe, rũ tá nixũxchapũtagũ —ñanagũrũ. ¹³Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ yema capitáũxũ: —iCupatacaḡ nataegu! Rũ tá naxcaḡ nitaane i curũ duũxũ, erũ cuyaxõ na naxcaḡ tá yataanexũ —ñanagũrũ. Rũ yexgumatama naxcaḡ nitaane ga yema capitáũãrũ duũxũ.

**Ngechuchu rũ Pedru naḡẽcaḡ
nayataanexẽẽ**
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴Rũ Pedrupatawa naxũ ga Ngechuchu. Rũ yẽma ngĩxũ nadau ga

Pedru naxê ga ngürücaregu irüxãñxcü yerü iyaxaxüne. ¹⁵Rü Ngechuchu ngïxmexgu ningögü, rü yexgumatama igaxächi ga yema na yaxaxünexü. Rü firüda ga ngïmax. Rü ñuxüchi naxçax inamexêê ga ðna.

**Ngechuchu rü muxüma ga
idaaweexüçax nayataanexê**

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶Rü yexguma marü yanaxüchuchaügu ga üaxcü, rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga muxüma ga duüxügü ga ngoxoaxgüxü. Rü wüxitama ga oremaã Ngechuchu inanaxoxü ga yema ngoxogü. Rü nanameexêê ta ga guxüma ga yema togü ga idaaweexü. ¹⁷Rü yemaacü Ngechuchu nayanguxêê ga yema ore ga nuxcümaüxü ga Tupanaãrü orearü uruü ga Ichaía nüxü ixuxü ga ñaxü:

“Rü nüma rü tüxü naporaexêê i ngëxguma ituraegu, rü tüxü narümeexêê i ngëxguma idaaweegu”,

ñaxü.

**Duüxügü ga Ngechuchuwe
rüxüchaxüxüchiga**

(Lc 9.57-62)

¹⁸Rü yexguma Ngechuchu nüxü dauxgu ga muxüma ga duüxügü na nüxü ichomaëguächixü, rü norü ngüexügümaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —iRü ngixã, rü nextaxaarü tocutüwa taxí! —ñanagürü. ¹⁹Rü wüxi ga ngüexêêruü ga ore ga mugüwa nguxêetaexü, rü Ngechuchuçax nixü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngüexêêruü Pa Ngechuchux, cuwe charüxüchaxü i

ngextá cuma ícuxüxüwa —ñanagürü.

²⁰Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Ngowagü rü nüxü nangëxma i naxmaügu, rü werigü rü nüxü nangëxma i naxchiãügü. Natürü choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü, rü nataxuma i chauchica i ngextá nagu chicuxeruxü —ñanagürü.

²¹Rü wüxi ga to ga norü ngüexü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Corix, cuwe charüxüchaxü, natürü chanaxwaxe i chaunatü tüxü ichayataxira —ñanagürü.

²²Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —iNoxtacüma chowe rüxü! Rü nüé i ngëma cutanüxü i tama yaxögüxü iyataxgü i ngëma yuexü —ñanagürü.

**Ngechuchu rü buanecüxü rü yuapexü
ínayachaxächixêê**

(Mr 4.35-44; Lc 8.22-25)

²³Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga ngegu nixüe. Rü norü ngüexügü rü ta ínayaxümücügü, rü inaxiächi. ²⁴Rü ngürüächi nextaxaarü ngäxütügu nüxü naxü ga wüxi ga buanecü ga taxüchicü. Rü guma nguewa rü niyaucuchichigü ga dexá.

Natürü ga Ngechuchu rü nape. ²⁵Rü yexguma ga norü ngüexügü rü inanañaxgügü, rü ñanagürügü nüxü: —Pa Corix, itoxü rüngüxêê, erü ngëmama itabaxügü! —ñanagürügü. ²⁶Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Duüxügü i Tama Aixcüma Yaxögüxü, ¿tüxücüü pemuêê?

—ñanagürü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü inarüda. Rü buanecü rü yuapena nachogü. Rü ínayachaxächi ga buanecü, rü inayarüxo ga yuape, rü inachaxanemare. ²⁷Rü nümagü ga norü ngüexügü rü

naḅaixāchiāēgü, rü nügümaã ñanagürügü:
—¿Tacı exna nixi i ñaã yatü rü ngēmacax
aixruxü i buanecü rü yuape rü naga
naxĩnũēxü? —ñanagürügü.

**Yatügü ga Gadaracũāx ga ngoxogü
nawa yexmagüxü**

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸Rü Ngechuchu rü norü ngúexügü rü
naxtaxaarü tocutüwa nangugü ga
Gadaraarü nañewa. Rü yexguma yéma
nangugügu, rü Ngechuchucax yéma
nibuxmü ga taxre ga yatügü ga
duũxēchíq̄uxetanügu
yarüxauchigütanüneüxü. Rü yema taxre
rü ñngoxoāx, rü nidüraexüchi. Rü
yemacax taxucürüwama texé yéma
namawa taxüpetü. ²⁹Rü yema taxre rü
aita naxüe, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü
toxü nuã cuyachixewe, Pa Ngechuchu
ya Tupana Nane? ¿Exna nuã cuxü na
toxü ícuyawoxüxüçax tauta nawa
nanguyane na Tupana toxü poxcuexü?
—ñanagürügü. ³⁰Rü yema nachicaarü
ngaicamana nachibüe ga muxüma ga
cuchigü. ³¹Rü yema ngoxogü rü
Ngechuchuxü nacaaxügü, rü
ñanagürügü: —Rü ngēxguma toxü
ícuwoxügu, irü ngēma cuchigügu toxü
nachocuxē! —ñanagürügü. ³²Rü
yexguma ga Ngechuchu, rü ñanagürü
nüxü: —Ēcü, ingéma pexi! —ñanagürü.
Rü yexguma ga yema ngoxogü rü
ínachoxü nawa ga yema taxre ga
yatügü, rü yema cuchigügu nayachocu.
Rü ñuxüchi guxüma ga yema cuchigü rü
inaxüāchi, rü naxtaxacutüarü
maxpüxüwa nayarüyuxgü, rü yexma
nayı. ³³—Rü yema cuchigüarü
dauruügü rü naḅaixāchiāēgü, rü ñānecax

nibuxmü. Rü yexguma ñānewa
nangugügu, rü nüxü nixugügü ga
guxüma ga yema ngupetüxü ga ñuxācü
naxcax na yataanegüxü ga yema taxre
ga yatügü ga ngoxoāxgüxü. ³⁴—Rü
yexguma ga guxüma ga yema ñānecüāx
ga duũxügü, rü Ngechuchuxütawa naxi.
Rü yexguma Ngechuchuxü nadaugügu,
rü nüxü nacaaxügü na ínaxüxüçax ga
yema norü nañewa.

**Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga
nawāixāchicüçax nayataanexēē**

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 ¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü
wüxi ga nguogu nixüe. Rü
naxtaxaarü tocutüwa naxü, rü
noxrütama ñānewa nangu. ²Rü yéma
guma ñānewa rü duũxügü rü
Ngechuchuxütawa nanangetaügü ga
wüxi ga yatü ga nawāixāchicü. Rü
yexguma Ngechuchu nüxü daxügu ga
ñuxācü aixcüma na yaxōgüāxü ga yema
duũxügü rü ñanagürü nüxü ga guma
ídaawecü: —iNataāē, Pa Chaunex! Erü
curü pecadugü rü marü cuxü nüxü
changechaü —ñanagürü. ³Rü yéma
nayexma ga ñuxre ga ngúexēruügü ga
ore ga mugüwa nguxēētaegüxü. Rü
nümagü rü nügüāēwa ñanagürügü:
—¿Ñaã yatü rü tacü Tupanamaã
nixugü? —ñanagürügü. ⁴Natürü ga
Ngechuchu rü nüxü nacaçaxama ga
yema naāēwa nagu naxĩnũēxü. Rü
yemacax ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü
chixexügu perüxĩnũē? ⁵—¿Tacı nixi i
ngēma rütauxchamaēxü na namaã nüxü
ixuxü ya daa nawāixāchicü:

“Rü curü pecadugü rü marü cuxü
nüxü changechaü”, rü exna:

“¡Inachi rü íxũ!” ñagüxũ nüxũ?
 6—Natürü i ñuxma rü tá pexũ nüxũ
 chadauxëë na Chaunatu ya Tupana
 núma choxũ muxũ na duũxũgüaxũ nüxũ
 changechaũxũcax i norü pecadugü
 —ñanagürü. Rü yexguma rü ñanagürü
 nüxũ ga guma nawãixächicü: —¡Inachi,
 rü nayaxu i curü caruũ, rü cupatawa
 naxũ! —ñanagürü. 7—Rü yexgumatama
 ga guma nawãixächicü rü inachi, rü
 napatawa naxũ. 8Rü yexguma yemaxũ
 nadaugügu ga duũxũgü, rü poraãcü
 namuũë. Rü Tupanaxũ nicuaxũgü, rü
 ñanagürügü: —Moxë, Pa Tupanax, erü
 cunaporaxëë i ñaã yatü na ngëmaãcü
 mexũ toxçax naxũxũcax —ñanagürügü.

Mateuçax naca ga Ngechuchu

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9Rü yexguma yéma inaxũächigu ga
 Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga
 wüxi ga yatü ga Mateugu äégaxũ ga
 yéma rütoxũ ga ngextá Dumaãrü
 äëxgacüçax dïëru ngixũ ínayauxgüxüwa
 yerü woetama yemawa napuracü. Rü
 Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ:
 —¡Chowe rüxũ! —ñanagürü. Rü
 yexguma ga Mateu rü inachi, rü nawe
 narüxũ. 10Rü Mateupatawa naxũ ga
 Ngechuchu, rü yéma nachibü. Rü
 ínangugü ta ga muxũma ga togü ga
 duũxũgü ga Dumaãrü äëxgacüçax dïëru
 ngixũ yaxgüxüwa puracüexũ, rü togü
 ga duũxũgü ga taxúema nacümamaã
 taãégüxũ. Rü yema duũxũgü rü yéma
 mechawa narütogü namaã ga
 Ngechuchu rü norü ngúexũgü. 11Natürü
 yexguma yemaxũ nadaugügu ga
 Parichéugü, rü Ngechuchuarü
 ngúexũgüna nacagü, rü ñanagürügü:

—¿Ñuxãcü i perü ngúexëëruũ rü namaã
 nachibü i äëxgacüarü duũxũgü i
 dïëruarü yaxwa puracüexũ, rü
 duũxũgü i pecaduãxgüxũ?

—ñanagürügü. 12Rü yexguma yemaxũ
 naxĩnügü ga Ngechuchu, rü ñanagürü
 nüxũ ga Parichéugü: —Ngëma poraexũ
 rü tama nanaxwaxegü ya duturu, natürü
 ngëma ídaaweexũ nixĩ i naxwaxegüxũ.

13—¡Rü ípixĩ, rü nawa pengúe i
 Tupanaãrü ore i úmatüxũ i ñaxũ:

“Choma rü tama chanaxwaxe i
 chauxçax peyamax i carnerügü,
 natürü chanaxwaxe i togü pexũ
 nangechaũtümüügü”,

ñaxũ! Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu:

—Choma rü tama mexüguina na
 chaxuxüçax nixĩ i núma chaxüxũ,
 natürü núma chaxü na nüxna
 chaxuxüçax i ngëma pecaduãxgüxũ na
 ngëmaãcü nüxũ naxoexüçax i nacümagü
 i chixexũgü —ñanagürü.

Ngechuchuna nacagüe ga aurechiga

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14Rü yexguma ga Cuãũ ga
 baiũxëëruũãrü ngúexũgü, rü
 Ngechuchuçax naxĩ, rü nüxna nacagüe,
 rü ñanagürügü: —Toma i Cuãũãrü
 ngúexũgü na tixĩgüxũ rü nümagü i
 Parichéugü rü muëxpüxcüna tama
 tachibüe erü Tupanagu tarüxĩnüë. ¿Rü
 tñxüũ i curü ngúexũgü rü tama toxrüũ
 Tupanacax naxauregü? —ñanagürügü.

15Rü Ngechuchu nanangãxũ rü
 ñanagürü: —¿Eñna wüxi i ngĩgüarü
 petawa rü pexçax namexũ na
 nangechaũëxũ rü naxaureexũ i ngëma
 nüxna naxugüxũ ega natanüwa
 nangëxmagu i ngëma yatü i ngexwacax

ãmaxũ? Maneca tama nixĩ. Natürü wüxi i ngunexũgu rü ngẽma yatü i ngexwacax ãmaxũ rü tá namüçügüna nixügachi. Rü ngẽma ngunexũgu tá nixĩ i aixcüma naxaureexũ i namüçügü. ¹⁶—Rü taxüema tanapaita i wüxi i naxchiru i ngauxũ namaã i wüxi i natüchi i ngexwacaxũxũ i tauta nañaãchimüxũ. Erü ngëxguma nayauxgu i ngẽma naxchiru rü tá nügü ínanaxíraxãchi i ngẽma natüchi i ngexwacaxũxũ, rü tá nanagauxẽ i ngẽma wexachiru. Rü noxriarü yexera tá nixĩ i na nagauxũ. ¹⁷—Rü ngëxgumarüü ta rü taxüema ngexwacaxücü ya binu rü nagu tayabacuchi i wüxi i naxchixũ i marü ngauxũ i naxchaxmünaxçax. Erü ngëxguma ngẽmaãcü naxüxgu rü yima binu ya ngexwacaxücü rü narüngu, rü tá nayawãixẽ i ngẽma naxchixũ i ngauxũ i naxchaxmünaxçax. Rü ngëxma tá nayarütaxu ya binu rü ngẽma naxchixũ rü ta. Rü ngẽmacçax tanaxwaxe ya ngexwacaxücü ya binu rü ngexwacaxũxũ i naxchixũgu tayabacuchi. Rü ngẽmaãcü tãütáma inayarütaxu. [Rü chorü nguxẽetae i ngexwacaxũxũ rü ngëxgumarüü ta nixĩ na taxucürüwama namaã nawüxiguxũ i ngẽma nuxcümaixũ i pecümagü —ñanagürü ga Ngechuchu.]

Yáiruxacüchiga rü yema nge ga Ngechuchuchirugu ingögücüchiga
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸Rü yexguma yemaãcü ínangüexẽetaeyane ga Ngechuchu, rü naxütawa nangu ga wüxi ga ãëxgacü ga Yudfugiari. Rü Ngechuchupexegu nayacaxápüxü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa

Corix, chauxacü rü ngexwacax iyu. Natürü ngëxguma chi ngẽma cuxüxgu rü ngixũ quingögügu, rü wena chixaru imaxũ —ñanagürü. ¹⁹Rü inachi ga Ngechuchu, rü norü ngüexũgümaã yema ãëxgacüwe narixü. ²⁰Rü yexguma yema naxüyane ga Ngechuchu rü wüxi ga ngecü ga 12 ga taunecü ägüechacü rü naweama ne ixü. Rü naxpechinüchirugu iyangögü. ²¹Yerü ngĩma rü nagu irixĩnü rü yexguma chi naxchiruxũxicatama yangögümaregu, rü chi ngixçax nitaane. ²²Natürü nüma ga Ngechuchu rü nügü ínidau, rü ngixũ nadau ga yema nge. Rü ñanagürü ngixũ: —iNataãe, Pa Chauxacü! Marü cuxçax nitaane, erü cuyaxõ —ñanagürü. Rü yexgumatama ngixçax nitaane. ²³Rü yexguma yema ãëxgacüpatawa nanguxgu ga Ngechuchu, rü nüxũ nadau ga paxetatanüxũ ga marü na ínamemaregüxũ na ngixũ iyataxgüxũ ga yema bucü. Rü ga duüxügu rü nixáicha rü naxauxe. ²⁴Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ ga yema duüxügi: —Ílpechoxü i nuã! Erü ngẽma bucü rü tama iyu. Rü ipemare —ñanagürü. Natürü nümagü ga duüxügu rü Ngechuchuxũ nacugüeama. ²⁵Rü yexguma Ngechuchu ínaxoxüxëexgu ga duüxügi, rü yema buciariü ucapugu naxücu. Rü ngixmexgu nayayauxãchi, rü yexgumatama írída ga ngĩmax. ²⁶Rü guxüwama ga yema naãnewa, rü duüxügi nüxũ nixuchigagü ga yema Ngechuchu üxũ.

Ngechuchu naxçax nayataanexẽe ga taxre ga yatü ga ingexetüxũ

²⁷Rü yexguma yema ínaxüxgu ga Ngechuchu, rü taxre ga ngexetüxũ rü nawe nangëgü. Rü tagaãcü ñanagürügi:

—Pa Ngechuchux, Pa Dabítanüxüx,
icuxú tangechaütümüügü!

—ñanagürügü. ²⁸Rü yexguma

Ngechuchu guma í ga nagu napexünegu
naxücuxgu, rü yema taxre ga ngexetüxü
rü naxçax naxí. Rü Ngechuchu nüxna
naca, rü ñanagürü: —¿Peyaxögüxü
yíxü na chaporaxü na pexü
charümeëxëxüçax? —ñanagürü. Rü
nümagü nanangäxügü, rü ñanagürügü:

—Ngü, Pa Corix, tayaxögü

—ñanagürügü. ²⁹Rü yexguma ga

Ngechuchu rü naxëtügügu ningögü, rü
ñanagürü nüxü: —iCü pexçax yataane,
erü peyaxögü! —ñanagürü. ³⁰Rü naxçax
nitaanegü. Rü Ngechuchu rü poraäcü
nayaxucyxëgü na taxúemaäma nüxü na
yaxugüxüçax ga yema nüxü ngupetüxü.

³¹Natürü yema taxre rü yexguma yéma
ínachoxügu rü guxüwama ga yema
nañewa rü nüxü nixugüeama ga yema
Ngechuchu üxü.

**Ngechuchu rü naxçax nayataanexëë ga
wüxi ga yatü ga tama idexacü**

³²Rü yexguma yema taxre ga yatü
íchoüxguwena, rü ñuxre ga duüxügü rü
Ngechuchuxütawa nanagagü ga wüxi ga
yatü ga tama idexacü yerü ngoxo nawa
nayexma. ³³Rü Ngechuchu ínanatäxüchi
ga yema ngoxo. Rü yexgumatama
inanaxügü ga na yadexaxü ga guma yatü.
Rü nümagü ga duüxügü rü

nabaixächiaëgü. Rü ñanagürügü:
—Taguma nüxü tatau i nuä tachiüñewa i
täcü i ñaärüü ixixü —ñanagürügü.

³⁴Natürü ga Parichéugü rü ñanagürügü:
—Ñañ yatü rü ngoxogüarü äëxgacü i
Chatanäärü poramaä nixí i ínawoxüäxü i
ngoxogü —ñanagürügü.

**Ngechuchuaxü nangechaütümüügü
ga duüxügü**

³⁵Rü yema nañewa rü guxünema ga
ñanegügu rü ñanexäcügügu nixügüchigü ga
Ngechuchu. Rü wüxichigü ga ñanewa, rü
duüxügüarü ngutaqexepataüwa
ninguxëëtaechigü. Rü duüxügümaä nüxü
nixuchigü ga ore ga mexü na ñuxäcü
äëxgacü na yíxü ya Tupana. Rü
nanameëxëë ga duüxügü ga idaaweexü.
Rü woo nañuxraüxü ga norü ñaawe nüxü
yexmaxü, rü nanameëxëë. ³⁶Rü yexguma
Ngechuchu nüxü ñaxgu ga yema
muxüma ga duüxügü ga naxütawa
ngugüxü, rü nüxü nangechaütümüügü.
Yerü carnerugü ga ngearü dauruüáxürüü
nanaxjächiaëgü, rü tama nataäëgü. ³⁷Rü
yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü
ga norü ngüexügü: —Aixcüma pemaä
nüxü chixu rü nangëxma i muxüchixü i
duüxügü i ímemaregüxü na yaxögüäxü i
Tupanaärü ore. Natürü nanoxrepxüx i
Tupanaärü puracütanüxü na namaä nüxü
yaxugüxüçax i ngëma ore. ³⁸Rü ngëmacax
name nixí i duüxügüarü yora ya Tupanana
naxçax peca i perü yumüxëwa na
yamugüäxüçax i norü puracütanüxü i
orearü urügü na ngëma duüxügümaä
nüxü yaxugüxüçax i norü ore i mexü
—ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu nanade ga 12 ga norü
ngüexügü na toxnamana namugüäxüçax
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)**

10 ¹Rü yexguma ga Ngechuchu, rü
yema 12 ga norü ngüexügüçax
naca. Rü nüxna naxäga rü nanaporaexëë
na ínawoxüäxüçax ga ngoxogü rü
nameëxëëäxüçax ga duüxügü ga

idaaweexũ ga woo nañuxraũxũ ga
 ðaawe nüxũ yexmaxũ. ²Rũ ñaã nixĩ ga
 naéégagũ ga yema 12 ga Ngechucharũ
 ngüexũgũ ga imugũxũ. Rũ natanũwa rũ
 Chimáũ ga Pedrugu áéégacũ nixĩ ga
 naèru ixĩxũ. Rũ to nixĩ ga Pedrueneè ga
 Aũdré. Rũ to nixĩ ga Chaũtiágu rũ to
 nixĩ ga Chaũtiágueneè ga Cuáũ. Rũ
 yema taxre rũ Zebedéu nanegũ nixĩgũ.
³Rũ togũ nixĩ ga Piripi, rũ Baturumé, rũ
 Tumachi, rũ Mateu ga Dumaãrũ
 áéégacũcax dñruarũ yauxwa
 puracũchirécũ. Rũ togũ nixĩ ga
 Chaũtiágu ga Arupéu nane, rũ Tadéu.
⁴Rũ to nixĩ ga Chimáũ ga iporaãécũcũ.
 Rũ to nixĩ ga Yuda ga Icariúte ga
 yixcama bexma cúácũ Ngechuchuxũ
 íxuaxũxũ.

**Ngechuchu rũ norũ ngüexũgũxũ nimugũ
 na nüxũ yanaxugüexũcax ga norũ ore**
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵Rũ Ngechuchu nayamugũ ga yema
 12 ga norũ ngüexũgũ. Rũ nüxna naxága,
 rũ ñanagürũ: —iTãütáma natanũwa
 pexĩ i ngéma duũxũgũ i tama Yudũgũ
 ixĩgũxũ! iRũ tãütáma Chamáriacũãx i
 duũxũgũarũ iãnegũwa pexĩ! ⁶—Natürũ
 chanaxwaxe i ngéma Yudũgũ i
 carnerugürũ iyarũtauxexũtanũwa pexĩ.
⁷—iRũ ngéma natanũwa nüxũ peyarũxu
 na marũ yangaicaxũ ya Tupana na norũ
 áéégacũ yĩxũ! ⁸—iRũ penameëxëx i
 ngéma duũxũgũ i idaaweexũ! iRũ wena
 penamaxëxëx i ngéma duũxũgũ i marũ
 yuexũ! iRũ penameëxëx i ngéma
 duũxũgũ i chaxünemaã idaaweexũ! Rũ
 ngéma duũxũgũ i ngoxogũ nawa
 ngëxmagũxũ irũ nüxũ ípenawoxũx! Rũ
 tama name i penaxãtanũ ega texëxũ

perümexëëxgu, erũ pema rũ pexũ
 nangentanũmare i ngéma pora. ⁹⁻¹⁰—iRũ
 tãütáma ípingearũ dñruãxgũ na perũ
 tacũcax petaxegũxũcax rũ bai i perũ
 choca i perũ namawaũ! iRũ wũxitama i
 pexchiru ípinge, rũ bai i perũ chapatu,
 rũ bai ya perũ caxũchigũxũ ya
 naixmenaxã ípinge! Rũ pemaã nüxũ
 chixu rũ wũxi i puracũtanũxũ rũ name
 nixĩ i ngéma duũxũ i nüxũ
 napuracũxũtawana nachibũ. ¹¹—Rũ
 ngëxguma wũxi ya iãnewa rũ exna wũxi
 ya iãnexãcũwa pengugũgu i pemax, irũ
 naxcax pedax i wũxi i duũxũ i
 mecũmaxũ! iRũ ngëmaxũtagu perũcho
 ñuxmatáta ipexĩãchi i ngéma iãnewa!
¹²—Rũ ngëxguma yima ípatagu
 pechocugu, rũ meã tá nüxũ perũmoxëgũ
 i ngéma duũxũgũ i ngéma ngëxmagũxũ
 rũ: “iTupana pexũ rüngũxëëx!”
 ñaperügũgũ tá nüxũ. ¹³—Rũ ngëxguma
 ngéma duũxũgũ rũ meã pexũ nayaxgu
 rũ Tupana tá nüxũ narüngũxëë. Natürũ
 ngëxguma tama meã pexũ nayaxgu i
 napatawa rũ ñaperügũgũ tá nüxũ:
 “Marũ name i toxnamana taxĩ”,
 ñaperügũgũ tá. ¹⁴—Rũ ngëxguma wũxi
 ya iwa rũ exna wũxi ya iãnewa duũxũgũ
 tama meã pexũ yauxgũgu rũ tama nüxũ
 naxĩnüëchaũgu i perũ ore, irũ ípechoxũ!
 Rũ ngëxguma ípechoũxgu, irũ meã pegũ
 ípepagũcutũ i perũ iuxaxũcutũ, na
 ngëmawa nüxũ nacuxgũxũcax na
 chixexũ na naxũgũxũ i ngéma duũxũgũ!
¹⁵—Rũ aixcũma pemaã nüxũ chixu rũ
 ngéma ngunexũ i nagu nagũxũ i naãne,
 rũ Chodomacũãx rũ Gomoracũãx i
 duũxũgũarũ yexera Tupana tá
 nanapoxcue i ngéma duũxũgũ i tama
 meã pexũ yauxgũxũ.

Guxchaxũgũ i tá ngupetũxũ

16—Dũcax, ãũcũmaxũwa pexũ chamugũ, ngẽxgumarũũ i carnerugũxũ aigũtanũwa imugũxũrũũ. iRũ ngẽmacax penaxwaxe i ãxtapegũrũũ pexuãẽgũ, natũrũ muxtucugũrũũ taxuũma i chixexũ pexũgũ! 17—iRũ pegũna pedaugũ! Erũ duũxũgũ rũ tá pexũ ínayauxũ, rũ ãẽxgacũgũxũtawata tá pexũ nagagũ na pexũ napoxcuexũcax. Rũ ngutaqũxepataũgũgũ tá pexũ niçuaixgũ. 18—Rũ chaugagu tá ãẽxgacũgũ ya tacũgũpexewa pexũ nagagũ. Rũ ngẽmaãcũ tá chauchigagu pidexagũ napexewa i ngẽma ãẽxgacũgũ rũ napexewa i ngẽma duũxũgũ i tama Yudũgũ ixĩgũxũ. 19—Natũrũ ngẽxguma ãẽxgacũgũpexewa pexũ nagagũgũ na pexũ napoxcuexũcax, irũ taxucaxtama pexoegaãẽgũ na țacũmaã tá penangãxũxũ rũ exna țacũxũ tá namaã na pixuxũ! Erũ ngẽxguma nawa nanguxgu na pidexagũxũ, rũ Tupanaãẽ tá pexũ nanguxẽẽ na țacũxũ tá namaã pixuxũ. 20—Rũ tãũtama pema nixĩ i pidexagũxũ, natũrũ Tupanaãẽ i Üünexũ tá nixĩ i pewa idexaxũ. 21—Rũ nũgũeneẽgũwa rũ tá nũgũ ínaxuaxũgũ na ãẽxgacũgũ yamãxgũxũcax. Rũ ngẽxgumarũũ tá ta nanatũgũ rũ naxãcũgũxũ ínaxuaxũgũ, rũ naxãcũgũ rũ nanatũgũxũ tá ínaxuaxũgũ na ãẽxgacũgũ tũxũ imãxgũxũcax. 22—Rũ chaugagu tá guxũ i duũxũgũ pexchi naxaie. Natũrũ yĩxema aixcũma yaxõdmãxẽ i chorũ ore rũ tama choxũ ítaxe, rũ yĩxema tá tixĩ ya nayaxũxe i ngẽma maxũ i taguma gũxũ. 23—Rũ ngẽxguma wũxi ya ãñewa rũ duũxũgũ

pexũ daixchaũgu, rũ name nixĩ i pibuxmũ ya yima ãñewa, rũ nãĩ ya ãñewa pexĩ. Rũ aixcũma pemaã nũxũ chixu rũ tãũtama guxũne ya Yudũgũarũ ãñewa pengugũ naxũpa na chataeguxũ i chomax. 24—Rũ taxuũma i wũxi i ngũexũ rũ norũ ngũexẽẽruũxũ narũyexera. Rũ taxuũma i wũxi i coriarũ duũxũ rũ norũ corixũ narũyexera. 25—Rũ ngẽma norũ ngũexẽẽruũxũ ũpetũxũrũũ tãtama nũxũ naxũpetũ i ngẽma norũ ngũexũ. Rũ ngẽma norũ corixũ ũpetũxũrũũ tãtama nũxũ naxũpetũ i ngẽma norũ duũxũ. Rũ ngẽxguma duũxũgũ rũ ngoxo i Bechebũ choxũ nawogũegu, ¿rũ ñuxãcũ tá pexũ naxu i pemax?

Name nixĩ na Tupanaxũ imuũẽxũ

(Lc 12.2-7)

26—Rũ ngẽmacax itãxũ i nũxũ pemuũẽxũ i ngẽma duũxũgũ! Erũ guxũma i ngẽma cúãcũ ũxũ rũ tá nangoxoma. Rũ guxũma i ngẽma ñuxma duũxũgũcax ẽxũguxũ, rũ yixcũra rũ tá nũxũ nacuaçgũama. 27—Rũ guxũma i ngẽma pemaãĩcatama nũxũ chixuxũ, irũ meã duũxũgũcax penangoxẽẽx! Rũ guxũma i ngẽma bexma pemaã nũxũ chixuxũ, irũ tagaãcũ guxũ i duũxũgũmaã nũxũ pixu! 28—iRũ tãxũ i nũxũ pemuũẽxũ i ngẽma duũxũgũ i pexũ daixchaũxũ! Erũ taxũnẽxũĩcatama nimãxgũ. iNatũrũ name nixĩ i nũxũ pemuũẽ ya yima Tupana! Erũ nũma nũxũ nangẽxma i pora na yamããxũcax i pexene rũ na napoxcuãxũcax i peãẽ rũ ta i ngẽma ngextã ngoxogũxũ ínapoxcuxũwa. 29—¿Tama exna wũxitachinũ i dũẽruçu namaã petaxe i taxre i werixacũgũ? Natũrũ

bai i wüxi i ngêma werixacü rü ñaxtïanegu nangu, ega tama nanaxwaxegu ya Penatü ya Tupana. ³⁰—Rü woo i peyae rü Tupana rü wüxichigü rü nayaxugü, rü nüxü nacuax na ñuxre ngëxmaxü. ³¹—Rü ngëmacax itaxü i pemüëxü! Erü pema rü muxüma i werixacügïarü yexeraxüchi pexü nangechaü ya Tupana.

Yíxema duüxügüpepewa tügü ixuxe na Ngechuchu ya Cristuarü duüxügü tiixü
(Lc 12.8-9)

³²—Rü guxäma ya texé i ñoma i naänewa i duüxügüpepewa tügü ixuxe na chorü duüxü tiixü, rü choma rü tá ta Chaunatü ya daxügüpepewa tüxü chixu na chorü duüxü tiixü i tümax. ³³—Natürü texé ya ñoma i naänewa i duüxügüpepewa tügü ixuxe na tama chorü duüxü tiixü, rü choma rü tá ta Chaunatü ya daxügüpepewa tüxü chixu na tama chorü duüxü tiixü i tümax.

Ngechuchugagu nixi i yatoyexü i duüxügü
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴—Rü tama name i nagu perüxñüé na núma chaxüxü na guxü i duüxügü rü wüxigu naxñüëxüçax. Natürü pemaã nüxü chixu rü núma chaxü na chaugagu yatoyexüçax i duüxügü. ³⁵—Rü nuã chaxü na wüxi ya yatü rü tama nanatümaã wüxigu naxñüxüçax, rü wüxi i paxü rü tama naëmaã wüxigu naxñüxüçax, rü wüxi i naneax rü tama ngëxëmaã na wüxigu naxñüxüçax. ³⁶—Rü ngëmaäcü wüxi ya ñwa, rü nügütanüxümaã tátama naxuwaniãxgü. ³⁷—Rü yíxema texé ya choxü na tangechaüxüãrü yexera tümanatüxü rü exna tümaëxü ngechaüxë,

rü taxucürüwama chorü duüxü tixi. Rü yíxema texé ya choxü na tangechaüxüãrü yexera tümanexü rü exna tümaxäcüxü ngechaüxë, rü taxucürüwama chorü duüxü tixi. ³⁸—Rü yíxema tama yaxna namaã ñnuxë i ngëma guxchaxügü i chaugagu tümacax ínguxü rü ngëmaäcü chowe rüxüxë, rü taxucürüwama chorü duüxü tixi. ³⁹—Rü texé ya tügü maxëëchaüxë rü tá itayariütaxu. Natürü texé ya chauxçax yuxe rü tá tanayaxu i maxü i taguma gúxü.

Ñmarechiga
(Mr 9.41)

⁴⁰—Rü texé ya pexü yaxúxe rü choxü nixi i tayaxuxü. Rü texé ya choxü yaxúxe rü yima núma choxü mucü ya Chaunatüxü nixi i tayaxuxü. ⁴¹—Rü texé ya wüxi i orearü uruü i Tupana ngëma muxüxü yaxúxe, rü ngëmatama ñmare i wüxi i orearü uruü yaxuxüraüxü tátama tayaxu. Rü texé ya wüxi i yatü i mecümaxüxü yaxúxe erü namecüma, rü ngëmatama ñmare i wüxi i yatü i mecümaxü yaxuxüraüxü tátama tayaxu. ⁴²—Rü texé ya wüxi i pochiyuäcu i dexá i gauxchiüxü nüxna äxë i ngëxürüüxü i chorü buxügü i chowe rüxüxü, rü aixcümäxüchi tá tanayaxu i tümaärü ñmare —ñanagürü ga Ngechuchu.

Cuáü ga baiüxëëruü nanamu ga ñuxre ga norü duüxügü na Ngechuchuxütawa iyadaugüxüçax
(Lc 7.18-35)

11 ¹Rü yexguma nüxü nachauxgu ga Ngechuchu ga na yaxucüxëgüãxü ga yema 12 ga norü ngütëxügü, rü inaxüächi ga yéma na duüxügüxü nangüexëëxüçax rü

naxunagüãxũcax ga ore ga mexũ ga guxũne ga ñãnegü ga yema naãnewa yexmagünewa. ²⁻³Rü Cuáũ ga baiũxẽeruũ rü napoxcu. Natürü nüxũ nacuáchiga ga yema Ngechuchu üxũ. Rü yemacax ga Cuáũ rü Ngechuchuxütawa nanamugü ga ñuxre ga norü duũxũgü na nüxna yacagüxũcax rü aixcüma Cristu ga nüxũ ínanguxẽegüci yĩ, rü exna to tá yĩ ya Cristu. ⁴Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ ga yema duũxũgü: —iPewoegu rü Cuáũmaã nüxũ peyarüxu i ngẽma pematama nüxũ pedaugüxũ rü nüxũ pexinüẽxũ! ⁵—iRü namaã nüxũ pixu rü ngẽma ngexetügüxũ rü marü nidauchigü, rü ngẽma ichixeparaxũ rü marü inachigü, rü ngẽma chaxüneãxgüxũ rü marü naxcax nitaanegü, rü ngẽma ngauchixẽgüxũ rü marü ningoxnamachixẽgü, rü ngẽma yuexũ rü wenaxãrü namaxẽ, rü ngẽma ngearü ngẽmaxũãxgüxũ rü marü namaã nüxũ tixu i Tupanaãrü ore i mexũ! ⁶Rü tataãẽ ya yixema texé ya tama choxũ rüxoxe —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁷Rü yexguma nawoeguxgu ga yema Cuáũ ga baiũxẽeruũãrü duũxũgü, rü Ngechuchu inanaxügü ga guma Cuáũchiga na yadexaxũ. Rü ñanagürü nüxũ ga duũxũgü: —¿Tacü nixĩ ga pema ípeyadaugüxũ ga dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũwa? —¿Exna wüxi ga ngẽxürüüxũmare ga yatü ga ñoma dexne ga buanecü yaxĩãxtanücüüxẽecürüũ íxixũ nixĩ ga ípeyadaugüxũ? ⁸—Rü exna ega tama guma ípeyadaugügu, ¿rü tacü nixĩ ga ípeyadaugüxũ? ¿Exna wüxi ga yatü ga poraãcü nügü ngaxãẽxũ yĩxũ ga

ípeyadaugüxũ? Pema nüxũ pecuax i ngẽma poraãcü nügü ngaxãẽgüxũ rü ãẽxgacügü ya tacügüpatawa nangẽxmagü. ⁹—¿Tacü exna nixĩ ga ípeyadaugüxũ? ¿Exna wüxi ga Tupanaãrü orearü uruũxũ? Ngẽmáãcü aixcüma yema nixĩ ga ípeyadaugüxũ. Rü pemaã nüxũ chixu rü Cuáũ ya baiũxẽeruũ rü tama wüxi i ngẽxürüüxũmare i Tupanaãrü orearü uruũ nixĩ. ¹⁰—Rü Cuáũchiga nixĩ ga naxumatüxũ ga yema Tupanaãrü ore ga ñaxũ:

“Cupexegu chayamu i chorü orearü ngerüũ na cuxcax namexẽãxũcax i duũxũgüarü maxũ”,

ñaxũ. ¹¹—Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü guxũ i duũxũgütanüwa rü nataxuma i Tupanaãrü orearü uruũ i Cuáũ ya baiũxẽeruũãrü yexera íxixũ. Natürü yixema Tupana ãẽxgacü íxixũwa wixwexüchi üxe, rü Cuáũãrü yexera tixĩ. ¹²—Rü yexguma noxri ínanguxgu ga Cuáũ ga baiũxẽeruũ, rü inaxügü ga duũxũgüaxũ na poraãcü nangüchaũxũ na yachocuxũcax i ngextá Tupana ãẽxgacü íxixũwa. Rü ñuxma rü muxüma i duũxũgü rü poraãcüxüchima nüxũ nangüchaũ na ngẽma yachocuxũcax. ¹³—Rü guxũma ga Tupanaãrü orearü uruũgüarü orewa, rü ore ga mugü ga Moíché umatüxũwa rü nüxũ nixuchigagü na ínanguégaxũ ya Cristu na ãẽxgacü na yĩxũcax. Rü yemaãcü nixĩ ñuxmata ínangu ga Cuáũ. ¹⁴—Rü ngẽxguma chi peyaxögüchaũgu i ñãã chorü ore, rü pemaã nüxũ chixu rü Cuáũ ya baiũxẽeruũ nixĩ ya yima yanguxẽecü ga yema ore ga guma

nuxcūmaũcū ga orearũ uruũ ga Ería ga ípenanguxēēcūchiga ūmatũxũ. ¹⁵—Rũ yíxema āchixēgũxe, írũ naga taxĩnũē i ngēma ore! —ñanagũrũ. ¹⁶Rũ ñanagũrũ ta ga Ngechuchu: —¿Tācũgu tá chanangu i ñaã duũxũgũ i ñuxma maxēxũ? Maneca ñaã duũxũgũ rũ taxumaãma nataãēgũ ngēxgumarũũ i ñuxre i buxũgũ i nũgũmaã ãxtũwa rũtogũxũ, rũ íxĩnũcaxwaxegũxũ, rũ tagaãcũ namũcũgũxũ ñagũxũ:

¹⁷“Marũ wowerumaã pexcax tapaxetagũ, natũrũ tama ípixũāchitanũxũ. Rũ marũ ngechaũ i wiyaegu pexcax tawiyaegũ, natũrũ tama pexauxe”, ñagũxũ. Rũ ngēma buxũgũrũ nixĩ i ñaã duũxũgũ. ¹⁸—Yerũ núma naxũ ga Cuáũ ga baiũxēēruũ rũ tama pãũ nangõx rũ tama binu nayaxaxũ. Rũ yexguma ga nũmagũ rũ: “Nangoxõax” ñanagũrũgũ nũxũ. ¹⁹—Rũ ñuxũchi núma chaxũ i choma ya Tupana Nane na duũxũxũ chíxũ. Rũ choma rũ õna changõx rũ binu chayaxaxũ. Rũ ngēxguma i nũmagũ rũ taanũxũchixũ rũ ngāwxaxexũ choxũ nawogũe. Rũ nũxũ nixugũe rũ pecaduãxgũxũmaã chaxãmũcũ, rũ namaã chaxãmũcũ i ngēma duũxũgũ i Dumaãrũ ãēxgacũcax dũēru ngĩxũ ideetanũxũ. Natũrũ Tupanaãrũ cuax rũ meãma nangox tũmawa ya yíxema aixcũma nawe rũxĩxē —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

Íãnegũ ga tama Tupanaga ñnũēne

(Lc 10.13-15)

²⁰Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ inanaxũgũ ga na yangagũãxũ ga yema duũxũgũ ga guma ããnegũcũãx ga ngextá

yexeraãcũ ínaxũaxũwa ga taxũ ga mexũgũ ga Tupanaãrũ poramaã naxũxũ. Rũ poraãcũ nayangagũ, yerũ yema duũxũgũ rũ tama nũxũ narũxoe ga norũ chixexũ. ²¹Rũ ñanagũrũ ga Ngechuchu: —Rũ wũxi i ngechaũ nixĩ i pexcax, Pa Corachĩũcũãxgũ rũ Pa Bechaĩdacũãxgũx, yerũ yexguma chi Tiruarũ ããnewa rũ Chidãũãrũ ããnewa chanaxũxgu ga yema mexũgũ ga cuaxruũgũ ga Tupanaãrũ poramaã petanũwa chaxũxũ, rũ woo ga na poraãcũ yachixexũ ga yema duũxũgũ rũ nuxcũmama chitama nũxũ narũxoe ga yema nacũma ga chixexũ, rũ poraãcũxũchi chima nũgũmaã nangechaũgũ rũ naxauxe, yerũ chi nũgũ nicuaxāchitanũ ga na yapedaduãxgũxũ. ²²—Natũrũ pemaã nũxũ chixu rũ ngēma ngunexũ i Tupana nagu napoxcuexũ i pecaduãxgũxũ, rũ ngēma ngunexũgu rũ Tirucũãxgũ rũ Chidãũcũãxgũarũ yexera tá pexũ napoxcue i pemax, Pa Corachĩũcũãxgũ rũ Bechaĩdacũãxgũx. ²³—Rũ pemax, Pa Capernãũcũãxgũ i Duũxũgũx, ¿rũ pema nagu perũxĩnũēgu rũ daxũgũxũ i naãnewa tá ipexĩxũ? Pemaã nũxũ chixu rũ naãnetũũwa i ngextá Tupana Chatanãxũ ípoxcuxũwa tá nixĩ i pewogũxũ. Rũ yexguma chi Chodomaãrũ ããnewa chanaxũxgu ga yema mexũgũ ga cuaxruũgũ ga Tupanaãrũ poramaã petanũwa chaxũxũ, rũ guma ããne ga nuxcũma norũ pecadugagu iyarũxoxũne rũ ñuxma rũ chi nangēxma. ²⁴—Natũrũ pemaã nũxũ chixu rũ ngēma ngunexũ i Tupana nagu napoxcuexũ i pecaduãxgũxũ, rũ ngēma ngunexũgu rũ Chodomacũãxgũarũ yexera tá pexũ napoxcue i pemax, Pa Capernãũcũãxgũx —ñanagũrũ.

**Chauxçax pexí na chauxütagu
perüngüëxüçax**
(Lc 10.21-22)

²⁵Rü yexguma rü ñaäcü nayumüxë ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —Pa Chaunatü ya Daxüguxü i Naäne rü Ñoma i Naäneärü Yorax, cuxü chicuaxüü, erü ñaä chorü ngúexügüxü nüxü cucuaxëë i ñaä ore i naxchaxwa iquicüxü i duüxügü i ñoma i nañewa nüxü cuaxüchigüxü. ²⁶—Rü moxë cuxna chaxã, Pa Chaunatüx, erü cuma cunaxwaxe na ngëmaäcü cunaxüxü —ñanagürü. ²⁷Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Chaunatü choxna nanaxã i guxüma i tacü i ngëxmaxü. Rü Chaunatüxicatama choxü nacuax na texé chiixü i choma i Nane. Rü tama guxüma i duüxügü aixcüma nüxü nacuax na texé yiixü ya Chaunatü. Rü choma ya Nane, rü ngëma duüxügü i Chaunatüx nüxü chadauxëëchaüxüxícatama nixí i aixcüma nüxü cuaxgüxü na texé yiixü ya Chaunatü. ²⁸—iRü nuã chauxütawa pexí i guxãma i pema i ngëma nuxcümaüxü i mugüarü auregu ipaexe rü guxãma i pema ya ngechaügüxe! Rü choma tá pexü icharüngüëxëë. ²⁹—iRü penayaux i ngëma pemaã nüxü chixuxü rü chauxütawa naxçax pengüé! Erü choma rü yaxna pemaã chaxíntü rü taguma chaugü icharüta. Rü chauxütawa tá nüxü ipeyangau i perü taãë i aixcüma ixixü. ³⁰—Erü ngëma pexü chamuxü rü natauxcha na naga pexíniëxü. Rü ngëma naxçax pexna chacaxü rü tama naguxcha na penaxüxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechucharü ngúexügü rü trigu
nicãüëtanü ga ngüxchigaarü ngunexügu**
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 ¹Rü wüxi ga ngüxchigaarü ngunexügu rü Ngechuchu rü norü ngúexügümaã trigunecügu nixü. Rü nataiyae ga norü ngúexügü, rü yemaçax inaxiãcüma yoxocüne triguta nicãüëtanü, rü inayangüëtanü. ²Rü yexguma yemaxü nadaugügu ga Parichéugü rü ñanagürügü Ngechuchuxü: —Düçax i curü ngúexügü rü chixexü naxüe. Erü ngüxchigaarü ngunexügu napuracüé, rü nachuxu nixí i ngëma —ñanagürügü. ³Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Taguma exna poperawa nüxü pedau ga tacü na naxüxü ga nuxcümaücü ga ãëxgacü ga Dabí ga yexguma nataiyaxgu ga nüma rü natanüxügü? ⁴—Rü Tupanapatagu naxücu rü nanangõx ga yema pãü ga üünexü ga Dabíçax rü natanüxügüçax chuxuxü ga na nangõxgüãxü. Yerü paigüçaxicatama nixí ga yema pãü. ⁵—Rü pemax, Pa Parichéugüx ítaguma exna nawa pengüé ga yema ore ga mugüpanegu Moiché ümatüxü ga ñaxü rü marü name i paigü rü ngüxchigaarü ngunexügu napuracüé i tupauca ya taxünewa? Rü ngëma rü tama wüxi i pecadu nixí naxçax i ngëma paigü. ⁶—Natürü pemaã nüxü chixu rü nuã petanüwa nangëxma i wüxi i duüxü i tupauca ya taxüneärü yexera ixixü i Tupanapexewa. ⁷—Natiürü pema rü tama nüxü pecuax i ñuxü ñaxüchiga nixí i ngëma Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü: “Choma rü tama chanaxwaxe i chauxçax peyamax i carnerugü, natürü chanaxwaxe i togü pexü nangechaütümüügü”,

ñaxũ. Rũ ngẽxguma chi meã nũxũ pecuaxgũgu i ngẽma ore, rũ tãũ chima chixri nachiga pidexagũ i ñaã chorũ ngĩdexũgũ i taxuũma i chixexũ ùgũxũ i Tupanapexewa. ⁸—Rũ choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ, rũ aixcũma ngũxchigaarũ yora chixĩ —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

Wũxi ga yatũ ga yumécũchiga

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹Rũ yexguma yema nachicawa ñaxũũxgu ga Ngechuchu, rũ guma ñãneãrũ ngutaquexepataũgu naxũcu. ¹⁰Rũ yéma nayexma ga wũxi ga yatũ ga norũ wũxichaciũwa yumécũ. Rũ nũmagũ ga Parichéugũ rũ naxçax nadaugũ ga ñuxãcũ norũ ãẽxgacũgũxũtawa Ngechuchuxũ na ñaxuaxũgũxũ. Rũ yemaçax Ngechuchuna nacagũie, rũ ñanagũrũgũ: —¿Namexũ yĩxũ na texe naxçax yataanexẽẽxũ i wũxi i ðaawexũ i ngũxchigaarũ ngunexũgu? —ñanagũrũgũ. ¹¹Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —¿Texe i petanũwa rũ ngẽxguma chi ngũxchigaarũ ngunexũgu wũxi i perũ carneru puchugu nguxgu, rũ taux exna i ngẽxgumatama ípeyadaugũxũ rũ ípenatũachixũ woo ngũxchigaarũ ngunexũ yixĩgu? ¹²—Natũrũ Tupanapexewa rũ wũxi i duũxũ rũ poraãcũxũchima wũxi i carneruarũ yexera nixĩ. Rũ ngẽmacax name nixĩ i mexũ taxũ i woo ngũxchigaarũ ngunexũ yixĩgu —ñanagũrũ. ¹³Rũ ñuxũchi ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ ga guma yatũ ga yumécũ: —Íyarũwexãchimexẽ! —ñanagũrũ. Rũ guma yatũ rũ

inayarũwexãchimexẽ, rũ yexgumatama narũmemex, rũ naĩ ga naxmex ga mexũnerũũ nixĩ. ¹⁴Rũ yexguma yemaxũ nadaugũgu ga Parichéugũ, rũ ñnachoxũ ga yéma. Rũ inanaxũgie na naxçax nadaugũxũ ga ñuxãcũ tá na Ngechuchuxũ yamaçgũxũ.

Ore ga Ngechuchuchigaxũ nixu ga nuxcũmaũcũ ga orearũ uruũ

¹⁵Rũ yexguma Ngechuchu nũxũ cuáchigagu na Parichéugũ na yamaçgũchaũxũ, rũ ñnaxũxũ ga guma ñãnewa. Rũ muxũma ga duũxũgũ rũ nawe narũxĩ. Rũ nũma ga Ngechuchu rũ nanameẽxẽẽ ga guxũma ga yema duũxũgũ ga ñdaaweexũ. ¹⁶Rũ duũxũgũna naxãga na tama nũxũ yaxugũexũçax na texe na yĩxũ ga nũmax. ¹⁷Rũ yemaãcũ nanaxũ ga Ngechuchu na yangxũẽãxũçax ga yema ore ga nuxcũmaũcũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Ichaía nũxũ ixuxũ ga ñaxũ:

¹⁸“Daa nixĩ ya chorũ duũxũ ya chomatama nũxũ chaxunetaciũ rũ nũxũ changechaũcũ rũ namaã chataãẽxũchicũ. Rũ Chauãe i Ûunexũ rũ nũxna tá chanamu. Rũ nũma tá guxũ i duũxũgũ i tama Yudũgũ ixĩgũxũmaã nũxũ nixu i ore i mexũ i aixcũma ixĩxũ. ¹⁹Rũ tagutãma ngextã texemaã niporagaciũ rũ taxũemaãtãma ngextã nipura. Rũ tagutãma texe ñãneãrũ cayegũwa nũxũ taxĩnũ na natagaxũ. ²⁰Rũ nũma rũ tãũtãma nanadai i ngẽma duũxũgũ i norũ õwa turaexũ, rũ

tãûtáma inayanaxoxêê i ngêma duũxũgũ i írarüwatama yaxõgũxũ. Rü ngêmaäcü tá nixĩ ñuxmatáta guxũ i naãnewa nangu i ngêma norü ore i aixcüma ixĩxũ. ²¹Rü guxũ i duũxũgũ i tama Yudíugũ ixĩgũxũ rü tá naxçax naxĩ na ngêmaäcü naxütawa nayauxgũãxũçax i norü maxũ i taguma gúxũ”,
ñanagürü ga Ichaía.

Parichéugü rü Ngechuchuxũ ngoxoarü poramaã puracüxũ nawogüe
(*Mr 3.20-30; Lc 11.14-23, 12.10*)

²²Rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga wüxi ga yatü ga ngoxoácü ga ngexetücü rü tama idexacü. Rü Ngechuchu nanamexêê. Rü guma yatü rü yexgumatama nidauchi rü nidexa. ²³Rü guxũma ga duũxũgũ rü nabaixächiaëgü ga yexguma yemaxũ nadaügü. Rü ñanagürügü: —¿Taux exna daa yĩxũ ya Dabí nane ya Cristu? —ñanagürügü. ²⁴Natürü yexguma yemaxũ naxĩnüëgu ga Parichéugü, rü ñanagürügü: —Ñã yatü i Ngechuchu, rü ngoxogünatü i Behebúarü poramaã nixĩ i ínawoxũãxũ i ngoxogü —ñanagürügü. ²⁵Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxũ nacuaxama ga tacügu na naxĩnüëxũ. Rü yemaçax ñanagürü nüxũ: —Ngêxguma chi wüxi i nachiũãnecũãx i duũxũgü nügü itoyegu rü nügütanuwa chitama nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxêê. Rü ngêxguma chi wüxi ya ãnecũãx rü exna wüxi ya ãcũãx nügümaã nuëëchagu rü nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxêê. ²⁶—Rü

ngêxguma chi Behebú nügütama ítaxüchigu rü nügütama yamaçgu, ¿rü ñuxácü chi ãëxgacüecha yĩxũ? ²⁷—Rü pemax, Pa Parichéugüx, rü choxũ pixuxgu rü Behebúarü poramaã íchanawoxũ i ngoxogü. Natürü ngêxguma chi Behebúarü poramaã íchanawoxũxgu i ngoxogü, ¿rü texéarü poramaã nixĩ i perü ngüexũgü rü ínawoxũãxũ i ngoxogü? Rü dücax, rü ngêma perü ngüexũgütama nixĩ i pexçax nangoxêëxũ na ípetüëxũ. ²⁸—Natürü pemaã nüxũ chixu rü aixcüma Tupanaã i Üünexũärü poramaã nixĩ i íchanawoxũxũ i ngoxogü. Rü ngêma pexũ nüxũ chacuaxêê na marü núma petanuwa nanguxũ ya Tupana, na perü ãëxgacü yĩxũçax. ²⁹—¿Rü ñuxácü texé wüxi ya yatü ya poracüpatagu taxücu na tanapuxũxüçax i norü ngêmaxũgü, ega tama tayanañixiragu i noxrix? Rü ngêxguma tayanañixiraguxicatama nixĩ i nüxna tanapuxũxũ i norü ngêmaxũgü ya yima yatü ya poracü. ³⁰—Rü yíxema tama choxũ ngechaüxê rü chauxchi taxai. Rü yíxema tama choxũ rüngüxêëxê na Tupanaçax tananutaquexexũ i duũxũgü rü chauxchawa tanangianexêê. ³¹—Rü ngêmacax pemaã nüxũ chixu rü Tupana tá nüxũ nüxũ nangechaũ i guxũma i pecadugü i duũxũgü ügüxũ rü guxũma i norü dexagü i chixexũ. Natürü yíxema Tupanaã i Üünexũmaã tacü ixugüxe, rü Tupana rü tagutáma tüxũ nüxũ nangechaũ i ngêma chixexũ. ³²—Rü guxáma ya texé ya tacü chomaã ixugüxe rü Tupana tá tüxũ nüxũ nangechaũ i ngêma. Natürü texé ya Tupanaã i

Üünexũmaã tacü ixugũxe, rü Tupana rü tagutáma tüxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma, rü bai i ñoma i naãnewa, rü bai i daxũguxũ i naãnewa.

**Wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ
icuáxũ na tacü rü nanetü yĩxũ**
(Lc 6.43-45)

³³—Rü ngẽxguma wüxi i nanetü rü namexgu, rü norü o rü ta name. Natürü ngẽxguma wüxi i nanetü rü nachixexgu, rü norü o rü ta nachixe. Rü wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ icuáxũ ngoxi name rü exna tama. ³⁴—Pa Áxtapearü Duũxũgũx, ññuxácü i mexũ i orexũ pixuxũ ega pematama rü pichixecümagu? Erü ngẽma ore i peaxmaã nüxũ pixuxũ rü peãewa nixĩ i ne naxũxũ. ³⁵—Wüxi ya mecü ya yatü rü mexũ i orexũ nixu, erü naãewa rü aixcũma mexũgu narüxĩnũ. Natürü wüxi i yatü i chixecümáxũ rü chixexũ i orexũ nixu, erü naãewa rü chixexũgu narüxĩnũ. ³⁶—Rü choma pemaã nüxũ chixu rü ngẽma ngunexũ i nagu nagúxũ i naãne, rü Tupana rü tá nüxna naca i guxũ i duũxũgü naxçax i guxũma i ore i chixexũ i nüxũ yaxuxũ i ñoma i naãnewa. ³⁷—Erü ngẽma curü dexagüwa rü Tupana tá cuyũ nangugü, rü tá cumaã nüxũ nixu ngoxita cume i napexewa rü exna tama —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Duũxũgü ga tama yaxögüchaũxũ rü
naxçax ínacagü ga to ga cuaxruũ ga
Tupanaärü poramaã üxũ**
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸Rü yexguma rü ñuxre ga Parichéugü rü Yudfugüarü ngüexẽẽruũgü ga ore ga

mugüwa ngüxẽẽtaegüxũ rü ñanagürügü Ngechuchuxũ: —Pa Ngüexẽẽruũx, cuyũ tadauxchaũ na cunaxüxũ i wüxi i cuaxruũ i mexũ i Tupanaärü poramaã cuyüxũ —ñanagürügü. ³⁹Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ñaa duũxũgü i chixecümáxũ rü tama yaxögüxũ rü naxçax ínacagü i wüxi i cuaxruũ i mexũ i Tupanaärü poramaã üxũ. Natürü yema cuaxruũ ga nuxcũmaũcü ga Tupanaärü orearü uruũ ga Yonáxũ ngupetüxũxũxica tátama nadaugü. Rü taxuütáma i to i cuaxruũ nüxũ tadauxẽẽ i ñaa duũxũgü. ⁴⁰—Rü yexgumarüũ ga Yoná ga tomaẽxpüx ga ngunexũ rü tomaẽxpüx ga chütaxũ choxni ga taxũ ga bayenañüwa na nayexmaxũ rü wenaxärü na nangóxũ, rü ngẽxgumarüũ tá ta nixĩ i choma i tomaẽxpüx i ngunexũ rü tomaẽxpüx i chütaxũ i chatáxüwa changẽmaxũ. Natürü wena táxaru changox. ⁴¹—Rü ngẽxguma naãneärü guxgu rü Tupana rü ñaa duũxũgüna nacaxgu i norü pecaduchiga, rü nuxcũmaũgüxũ ga Nínibecũãx ga duũxũgü rü tá inachigü. Rü Tupanapexewa tá ínanaxuaxũgü i ñaa duũxũgü i ñuxma maxẽxũ. Yerü nũmagü ga Nínibecũãx rü nüxũ narüxoe ga nacümagü ga chixexũ ga yexguma Yoná namaã nüxũ ixuxgu ga Tupanaärü ore. Natürü ñuxma nuã petanüwa nangẽxma i wüxi i Yonáärü yexera ixĩxũ. ⁴²—Rü ngẽxguma naãneärü guxgu rü Tupana rü ñaa duũxũgüna nacaxgu i norü pecaduchiga, rü ngĩma ga nuxcũmaũcü ga Chabaaneärü aẽxgacü rü tá iichi. Rü tá ínanaxuaxũ i ñaa duũxũgü i ñuxma maxẽxũ. Yerü ngĩma rü yaxüwaxüchi ne ixü na

ãëxgacü ga Charumóuxũ naxínuxĩçax ga ñuxãcü poraãcü nüxũ na nacuaxüchixũ. Natürü ñuxma nuã petanüwa nangëxma i wüxi i Charumóuarü yexera ixixũ.

Ngoxo ga taeguxüchiga

(Lc 11.24-26)

⁴³⁻⁴⁴—Rü ngëxguma wüxi i ngoxo rü wüxi ya yatüwa ínaxüüxgu, rü dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxüwa rü nu ne nanaxümare. Rü naxçax nadau na ngexta na nangüxüçax. Rü ngëxguma taxuxguma nüxũ iyangauxgu na ngexta nangüéçaxü, rü nagu narüxínü na wena nataeguxü naxçax ya yima yatü ga noxri nawa ínaxüxüchirécü. Rü ngëxguma nataegugu, rü nüxũ inayangau ya yima yatü na wüxi ya í ya ngëácüne rü mexééne rü meã nabixichinerüü na yíixũ. ⁴⁵—Rü ngëma ngoxo rü ínixü rü naxçax nayadau i to i 7 i ngoxogü i norü yexera i chixexũ. Rü guxüma i ngëma rü yima yatügu nayachocu, rü ngëxma naxächüügü. Rü ngëxguma ya yima yatü rü noxriarü yexera nachixe. Rü ngëxgumarüü tá ta nüxũ naxüpetü i ñaã duüxüügü i chixecümagüxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ítangugü ga Ngechucharü

mama rü naëneëgü

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶Rü yexguma duüxüügümaã íyadexayane ga Ngechuchu, rü yéma tangu ga naë rü naëneëgü. Rü ípataarü düxétügu tarücho, rü Ngechuchumaã tidexagüchaü. ⁴⁷Rü wüxi ga duüxü Ngechuchumaã nüxũ nixu, rü ñanagürü:

—Yéa düxétüwa tangëxma ya cue rü cueneëgü, rü cumaã tidexagüchaü —ñanagürü nüxũ. ⁴⁸Natürü Ngechuchu nanangãxü ga yema duüxü ga namaã nüxũ ixuxü ga yema ore, rü ñanagürü nüxü: —¿Texé tixí ya chaue? ¿Rü texé tixí ya chaueneëgü? —ñanagürü. ⁴⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngüxüügüxü naxuneta, rü ñanagürü: —Düçax, daxe tixí ya chaue, rü daagü nixí ya chaueneëgü. ⁵⁰—Erü guxãma ya texé ya naxíxe i Chaunatüarü ngüchaü, rü yíxema tixí ya chaueneë rü chaueyax rü chaue —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ore ga cuaxruü ga wüxi ga yatü ga toecügu ixuxü

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 ¹Rü yematama ngunexügu ga Ngechuchu rü ínaxüxü nawa ga guma í ga nagu napexüne. Rü naxtaxaãnacüwa nayarüto. ²Rü muxüma ga duüxüügü rü yéma naxçax nangutaquexegü. Rü yemaçax düxwa wüxi ga ngegu nixüe ga Ngechuchu, rü guma nguewa narüto. Rü guxüma ga duüxüügü rü yexma naxnecütexegu nachigü. ³Rü yexguma ga Ngechuchu rü muxüma ga ore ga cuaxruüwa nanangüexë ga duüxüügü. Rü norü ngüxëtaewa rü ñanagürü: —Rü wüxi ga yatü ga toecü rü trigumaã nanagüane. ⁴—Rü yexguma trigumaã nagüaneägu, rü ñuxre ga guma trigu rü namacüwagu nayi. Rü ínangugü ga werigü, rü nanawecu. ⁵—Rü náigü ga trigu rü nutatanügu nayi ga ngextá ínachixcaxüwa ga waixüümü. Rü paxa narüxüügü ga guma trigu, yerü ga waixüümü rü tama nayaxcü. ⁶—Rü

yexguma nangunagügu ga üaxcü, rü narüñgëxgü ga guma trigu. Rü nayue yerü tama poraäcü nixämaçã. ⁷—Rü náigü ga trigu rü toranecügu nayi. Rü yexguma nayaegu ga toragü, rü guma triguxü inawocu, rü nanadai. ⁸—Natürü náigü ga trigu rü mexü ga waixüümügu nayi. Rü yexguma nayaegu rü muxüma ga trigu nawa ínanguxuchi. Rü nümaxü rü wüxireewa rü 100 püxü ínanguxuchi ga norü o, rü náireegüwa rü 60, rü náireegüwa rü 30. ⁹—Rü yíxema ächixëgüxe, irü nagu tarüxínüë i ngëma ore! —ñanagürü.

**Tacücaç nixí ga yema ore
ga cuaxruüügü ixuxü**
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰Rü yexguma ga norü ngüexüügü rü Ngechuchucaç naxí, rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿Tüxcüü i cuaxruüügü cuyaxuäcüma cunangüexëëxü i ñaã duüxüügü? —ñanagürügü. ¹¹Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü nüxü: —Tupana rü pexüxícatama nüxü nacucaçëë i ngëma ëxüguxü na ñuxäcü äëxgacü yíxü i nümax. Natürü nüma i togü i duüxüügü rü tama nüxü nüxü nacucaçëë i ngëma. ¹²—Rü texé ya aixcüma naga ínúxë i chorü ore, rü Tupana rü yexeraäcü tá tüxü nüxü nacucaçëë. Rü ngëmaäcü tá tüxü nangëxma i taxü i cuax. Natürü texé ya tama naga ínúxë i ñaã ore rü Tupana tá tüxna nanayaxu i ngëma íraxü i cuax i tüxü ngëmachiréxü. ¹³—Rü ngëmacaç nixí i ore i cuaxruümaã chanangüexëëxü i ngëma duüxüügü. Erü nümagü rü woo nüxü nadaugügu, rü

ñoma tama nüxü nadaugüxürüü nixigü. Rü woo nüxü naxínüëgu, rü ñoma tama nüxü naxínüëxürüü nixigü. Rü tama nüxü nacucaçgüéga. ¹⁴—Rü aixcüma ngëma duüxügüchiga nixí ga yema Tupanaärü ore ga nuxcümaücü ga norü orearü uruü ga Ichaía nüxü ixuxü ga ñaxü:

“Rü ngëma duüxügü rü tá aixcüma nüxü naxínüë, natürü täütáma nüxü nacucaçgüéga i tacüchiga na yíxü i ngëma nüxü naxínüëxü. Rü aixcüma tá nüxü nadaugü, natürü täütáma nüxü nacucaçgü na tacüchiga yíxü i ngëma nüxü nadaugüxü. ¹⁵Erü ngëma duüxügü rü täütáma nüxü nacucaçgüchaü i chorü ore, rü naxchaxwa tá nügü narütütamachixëgü rü tá naxchaxwa napexetügü. Rü ngëmaäcü tá nanaxügü na tama nüxü nadaugüxücaç i ngëma mexü i naxcaç chaxüxü, rü tama nüxü naxínüëxücaç i chorü ore, rü tama nüxü nacucaçgüxücaç na ñuxäcü choma chanaxwaxexüäcüma na namaxëxü, rü tama chauxcaç nadaugüxücaç na chanamaxëxëëxücaç”,

ñanagürü. ¹⁶Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Natürü pemax, Pa Chorü Ngüexügüx, rü petaäëgü erü pexetügümaätama nüxü pedaugü i ngëma chaxüxü rü pexmachixëmaätama nüxü pexínüë i chorü ore. ¹⁷—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü muxüchixü ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü rü muxüchixü

ga duïxügü ga imecümáxü, rü nüxü nadaugüchaü i ngëma ñuxma chauxütawa nüxü pedaugüxü. Natürü tama nüxü nadaugü. Rü nüxü naxinüechaü i ngëma ore i ñuxma chauxütawa nüxü pexinüëxü. Natürü tama nüxü naxinüë —ñanagürü.

Ngechuchu rü meã nanangoxëë ga yema ore ga toecüchigagu yaxuxü
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —iDücax, iperüxinüë na ñuxü ñaxüchiga yïixü i ngëma ore i cuaxruü i toecüchiga! ¹⁹—Rü guma trigu ga namagu yixünerüü tixigü ya yíxema nüxü inüëxë i ore i mexü na ñuxacü äëxgacü yïixü ya Tupana natürü tama nüxü cuaxgüxe i ñuxü ñaxüchiga na yïixü i ngëma ore. Rü tümáxütawa nangu i Chataná, rü tüxü nüxü inayarüngümaëxëë i ngëma ore i tümáëwa ngëxmachirëxü. ²⁰—Rü guma trigu ga nutatanügu yixünerüü nixí i ngëma duïxügü i nüxü inüëxü i Tupanaärü ore rü taãëácüma nayauxgüxü. ²¹—Natürü ngëma na tama aixcüma nagu naxinüëxü i ngëma ore, rü paxaächitama nayaxögü, rü yixcüra ngëxguma ngëma oregagu guxchaxügü nüxü üpetügu rü exna duïxügü naxchi aiegu, rü inanataxgü i ngëma ore. ²²—Rü guma trigu ga toranecügu yixünerüü nixí i ngëma duïxügü i Tupanaärü orexü inüëxü rü yaxögüxü. Natürü ñoma i naãneärü ngëmaxügücax oegaãëgüxü, rü ngëmaguama rüxinüëxü, rü düxwa nüxü inayarüngümaëxü i ngëma ore. Rü guxüma i ngëma rü Tupanaärü orexü

nüxü narüxoxëë na tama aixcüma meã Tupanawe naxixüçax i ngëma duïxügü. ²³—Natürü guma trigu ga mexü ga waixümügu yixünerüü nixí i ngëma duïxügü i nüxü inüëxü i Tupanaärü ore, rü nüxü cuaxgüxü i çacüchiga na yïixü, rü naga inüëxü rü meã naxçax maxëxü. Rü tümáxë rü guma trigu ga 100 püxü nawa ínguxuchinerüü tixí. Rü tümáxë rü guma 60 püxü nawa ínguxuchinerüü tixí. Rü tümáxë rü guma 30 püxü nawa ínguxuchinerüü tixí —ñanagürü ga Ngechuchu.

Cuaxruü ga chixexü ga natüane ga trigutanügu toxüchigagu ixuxü

²⁴Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuaxruüxü duïxügümaã nixü, rü ñanagürü: —Rü ngëma Tupana na äëxgacü ixixü, rü wüxi ga yatü ga mexü ga trigu naãnegu tocürüü nixí.

²⁵—Natürü yexguma ínapeyane rü wüxi ga norü uwanü ga naxchi aixü rü yéma naxü. Rü naëchita yexma trigunecügu nayatogü ga chixexü ga natüane. Rü ñuxüchi ínixü. ²⁶—Rü yexguma naxügügu ga trigu rü nayaegu rü yexwacax yaxoxgu, rü yema natüane rü ta nangox. ²⁷—Rü yexguma ga yema yatüarü duïxügü, rü namaã nüxü nayarüxügü, rü ñanagürügü:

“Pa Corix, cuma rü cuanegu rü trigüxicachirëx ngëxma cuto. ¿Natürü ñuxacü i ñuxma rü chixexü i natüane rü ta ngëma naxügüxü?” ñanagürügü.

²⁸—Rü yexguma ga yema naãneärü yora, rü ñanagürü nüxü:

“Maneca wüxi i chorü uwanü i chauxchi aixü nixí i ngëma ngexü wagüxü” ñanagürü. Rü yexguma ga

norü duũxũgũ rü nüxna nacagũ, rü ñanagürügũ:

“Pa Corix, ¿cunaxwaxexũ na tanabéxũ i ngẽma chixexũ i natũane?” ñanagürügũ. ²⁹—Natürü nüma ga norü cori rü ñanagürü nüxũ ga yema norü duũxũgũ:

“iNüétama ngẽma nangẽxmagũ! Erü ngẽxguma chi penabexgu, rü ngürüächi trigumaã chi ta penangauxẽẽ na penabéxũ. ³⁰—Rü narümemaẽ nixĩ i nüétama ngẽma nayae ñuxmatáta triguarü buxgũwa nangu. Rü ngẽxguma rü ngẽma tá chanamugũ i chori puracütanüxũ, rü tá nanabexira i ngẽma chixexũ i natũane. Rü tá ínanagoxũcũta, rü ñuxũchi tá ínanagu. Rü ngẽmawena tá nayabuxgũ i trigu, rü naxchiũgu tá choxũ namaã nanguxũgũ” ñanagürü.

Cuaxruũ ga motachachanegu ixuxũ
(*Mr 4.30-32; Lc 13.18-19*)

³¹Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuaxruũxũ duũxũgũmaã nixu, rü ñanagürü: —Rü ngẽma Tupana na aẽxgacũ ixixũ, rü wüxi ya motachachane ya wüxi ya yatü naãnegu toxũnerüũ nitachigũ. ³²—Rü woo naxíraxũchichirex ya yima nachane, natürü ngẽxguma naxũxgu rü nayaxgu, rü wüxi i nanetü i taetaxũ nixĩ. Rü ngẽmacax i werigũ rü natanüwa naxĩ, rü ngẽxma nayarüxũchiãũgũ —ñanagürü.

Cuaxruũ ga pãũrũ puxẽerũgu ixuxũ
(*Lc 13.20-21*)

³³Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuaxruũxũ duũxũgũmaã nixu, rü ñanagürü: —Rü ngẽma Tupana na

aẽxgacũ ixixũ, rü ñoma pãũrũ puxẽerũ i íraxũrũ nixĩ na guxũwama nanguxũ. Rü ngẽxguma wüxi i ngecũ rü taxíraxũ i ngĩrũ pãũchara namaã üéũgu, rü ngẽma pãũrũ puxẽerũ rü woo naxíra rü nayapuxẽẽ i guxũma i ngĩrũ pãũchara —ñanagürü ga Ngechuchu.

Cuaxruũgu ixuxũ ga oremaã nidexa ga Ngechuchu na yanguxẽẽaxũcax ga Tupanaãrũ ore
(*Mr 4.33-34*)

³⁴Rü guxũma ga yema ore ga Ngechuchu duũxũgũmaã nüxũ ixuxũ, rü cuaxruũgu yaxuãcũma namaã nüxũ nixu. Rü yemaãcũxicatama nixĩ ga namaã nüxũ yaxuxũ. ³⁵Rü yemaãcũ nanaxü ga Ngechuchu na yanguxẽẽaxũcax ga yema Tupanaãrũ ore ga nuxcũmaũcü ga norü orearü uruũ ga Ichaía ümatixũ ga ñaxũ:

“Choma rü cuaxruũgu ixuxũ i oremaã tá duũxũgũmaã chidexa. Rü tá namaã chanangoxẽẽ i ngẽma cuax i ëxũguxũ ga yexguma noxri naãne ixügũgumama iicũxũ”, ñaxũ.

Ngechuchu nanangoxẽẽ na tacũchiga yĩxũ ga yema cuaxruũ ga chixexũ ga natũane ga trigutanũgu toxũchigagu ixuxũ

³⁶Rü Ngechuchu ínayamugũ ga duũxũgũ, rü guma ï ga nagu napexũnegu naxücu. Rü norü ngúexũgũ rü yéma naxcax naxĩ, rü ñanagürügũ nüxũ: —Pa Corix, ítomaã nangoxẽẽ na tacũchiga yĩxũ i ngẽma chixexũ i

natüanegu ixuxũ i ore! —ñanagürügü.
³⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Rü yima mexũ i trigumaã toecü, rü nüma nixĩ ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü. ³⁸—Rü ngẽma naãne i nagu natoexũ, rü ñoma i naãne nixĩ. Rü ngẽma mexũ i trigu rü ngẽma nixĩ i duũxũgü i Tupanaãrũ duũxũgü ixĩgũxũ. Rü ngẽma chixexũ i natüane, rü ngẽma nixĩ i duũxũgü i Chatanaãrũ ixĩgũxũ. ³⁹—Rü ngẽma norü uwanü i chixexũ i natüanemaã naẽchita naãnegu yatoexũ, rü ngẽma nixĩ i Chataná. Rü ngẽma ngunexũ i nagu nabuxuxũ i trigu rü naãneãrũ gúxchiga nixĩ. Rü ngẽma puracütanũxũ i triguarũ buxwa puraciexũ, rü Tupanaãrũ orearũ ngeruũgü i daxũcüãx nixĩgü. ⁴⁰—Rü ngẽxgumarũũ i ngẽma chixexũ i natüane rü na nabéxũ rü ñuxũchi na ínaguxũ, rü ngẽxgumarũũ tá ta nixĩ i naãneãrũ guxgu. ⁴¹—Rü choma i Tupana Nane na duũxũxũ chíxũ, rü tá chanamu i chorũ orearũ ngeruũgü i daxũcüãx na nadeãxũcax i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügũxũ rü ngẽma duũxũgü i toguãxũ chixexũ ügũxẽexũ. Rü tá ínanawoxũ. ⁴²—Rü tá üxüxetüwa nayawocu. Rü ngẽma tá naxauxe rü tá nixũxchapütagü. ⁴³—Natürü guxũma i ngẽma duũxũgü i Tupanaga ínũexũ, rü tá üxãcürũ inabaixgü i ngextá Tanatü ya Tupana ãexgacü íxixũwa. Rü yíxema ãchixéguxe, írũ nüxũ taxĩnũe i ngẽma ore! —ñanagürü.

**Cuãxruũ ga taxũ ga díeru
ga icúxũgu ixuxũ**

⁴⁴Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuãxruũxũ duũxũgümaã nixu, rü

ñanagürü: —Rü ngẽma na norü ãexgacü na yĩxũ ya Tupana rü ñoma wüxi i uiru i wüxi i naãnegu icúxũrũũ duũxũgücax namexẽchi. Rü wüxi ya yatü rü ngẽxguma nüxũ iyangauxgu i ngẽma uiru, rü paxa wena ngẽma naãnegu nayacux. Rü taãẽcũma namaã nataxe i guxũma i norü ngẽmaxũgü na naxcax nataxexũcax i ngẽma naãne na noxrü yĩxũcax i ngẽma uiru —ñanagürü.

**Cuãxruũ ga nuta ga ngaxãeruũ ga
tatanücügu ixuxũ**

⁴⁵Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü duũxũgü rü ñoma wüxi i taxetanũxũ i nutagü ya ngaxãeruũcax dauxũrũũ nixĩgü na poraãcü naxcax nadaugũxũ na norü ãexgacü yĩxũ ya Tupana. ⁴⁶—Rü ngẽma taxetanũxũ rü ngẽxguma düxwa nüxũ iyangauxgu ya wüxi ya nuta ya ngaxãeruũ ya guxũãrũ yexera mexẽchicü, rü namaã nataxe i guxũma i norü ngẽmaxũgü na naxcax nataxexũcax ya yima nuta ya mexẽchicü, na noxrü yĩxũcax.

Cuãxruũ ga püchagu ixuxũ

⁴⁷—Rü ngẽma Tupana na ãexgacü íxixũ rü wüxi i pücha i naxtaachiüwa namaã ipüchaexũ rü nagúxũraũxũ i choxni namaã iyaxuxũxũrũ nixĩ. ⁴⁸—Rü ngẽxguma naxãacuxgu i ngẽma pücha, rü ngẽma püchaetanũxũ rü naxnecüpechinügu ínanatüãchigü. Rü ngẽma narütogü rü nayadexechi i ngẽma mexũ i choxni, rü pexchigu nananucu. Rü ngẽma tama ingóxũ i choxni rü ínanawogü. ⁴⁹⁻⁵⁰—Rü ngẽxgumarũũ tá nixĩ i ngẽxguma naguxgu i naãne. Erü Tupanaãrũ orearü

ngeruŕgü i daxŭcŭãx, rü núma tá naxí. Rü tá nayadexechi i ngéma mexŭ i duŭxŭgü nüxna i ngéma ichixexŭ, rü tá ũxŭxetüwa nayawocu i ngéma duŭxŭgü i chixexŭ. Rü ngéma tá naxauxe, rü tá nixŭxchapütagü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngexwacaxŭgŭxŭ rü nuxcŭmaŭgŭxŭ i ngémaxŭgŭchiga

⁵¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngŭexŭgŭna naca, rü ñanagürü: —¿Nŭxŭ pecuáxŭ yŭxŭ na taçŭchiga yŭxŭ i ngéma pemaã nüxŭ chixuxŭ? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxŭgü rü ñanagürügü: —Ngémaácü, Pa Corix, nüxŭ tacuax —ñanagürügü. ⁵²Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxŭ: —Rü ngëxguma wüxi i ngŭexëëruŭ i ore i mugüwa nguxëëtaexŭ aixcuma nüxŭ cuaxgu na ñuxácü ãëxgacü yŭxŭ ya Tupana, rü nanaxwaxe na meã nüxŭ nacuáxŭ i ngéma nuxcŭmaŭxŭ i Tupanaärü ore rü ñaa ngexwacaxŭxŭ i chorü ore rü ta, ngëxgumarüŭ i wüxi i cori i norü taxpatawa duŭxŭgŭcax inawéxŭ i norü ngémaxŭgü i ngexwacaxŭgŭxŭ rü norü ngémaxŭgü i nuxcŭmaŭgŭxŭ ta —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Nacharétuwa nayexma
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³Rü yexguma Ngechuchu nüxŭ rüchaxgu ga yema ore ga cuaxruŭgŭxŭ na yaxuxŭ, rü inaxŭachi ga yéma. ⁵⁴Rü guma ñane ga nawa nayaxŭne ga Nacharétuwa naxŭ. Rü guma ñaneärü ngutaquexepataŭgu naxücu rü yéma nanangúexëë ga duŭxŭgü. Rü yema

duŭxŭgü rü nañaxãchiãëgü namaã ga norü ore. Rü ñanagürügü: —¿Ngextá nüxŭ nacuax i ngéma nguxëëtae? ¿Rü ñuxácü nüxŭ nacuax na naxŭãxŭ i ngéma mexŭgü i taxŭgü i Tupanaärü poramaã naxŭxŭ? ⁵⁵—¿Taux exna i daa yŭxŭ ya carpinteru ya Yuche nane ya María ngŭne, ya Chaŭtiágu rü Yuche rü Chimáŭ rü Yuda naëneë ixŭcü? ⁵⁶—¿Rü taux exna i naëyaxgü rü nuxma tatanügu naxãchiŭgŭxŭ? ¿Rü ngëxguma i ngextá yŭxŭ i nayauxãxŭ i ngéma nüxŭ nacuáxŭ? —ñanagürügü. ⁵⁷Rü yemacax ga duŭxŭgü rü tama nüxŭ inarŭxŭnŭëchaŭ. Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxŭ: —Guxŭma i togü i duŭxŭgü rü namaã nataãëgü i wüxi i Tupanaärü orearü uruŭ. Natürü ngéma orearü uruŭchiŭñanewatama rü duŭxŭgü rü tama namaã nataãëgü —ñanagürü. ⁵⁸Rü yema duŭxŭgütanüwa rü tama poraacü nanaxü ga mexŭgü ga taxŭgü ga Tupanaärü poramaã naxŭxŭ, yerü tama nüxŭ nayaxögüchaŭ ga yema duŭxŭgü.

Nayu ga Cuáŭ ga baiŭxëëruŭ
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 ¹Rü yema ngunexŭgügu nixí ga Gariréaaneärü ãëxgacü, ga Erode rü Ngechuchuxŭ nacuáchigaxŭ. ²Rü Erode rü norü duŭxŭgümaã ñanagürü: —Yima nixí ya Cuáŭ ga baiŭxëëruŭ rü marü wena namaxŭ. Rü ngémacax nüxŭ nangëxma i pora na naxŭãxŭ i ngéma mexŭgü i taxŭgü i Tupanaärü poramaã naxŭxŭ —ñanagürü. ³Rü yema ñanagürü, yerü nümatama ga Erode rü ũpaacü norü churaragŭxŭ namu na Cuáŭxŭ

yayauxgüxüçax rü cadenamaã yanaïxgüãcüma poxcupataüwa nagagüãxüçax. Rü yemaãcü nanaxü ga Erode, yerü yemaãcü naxçax íca ga naxmãx ga Erodía ga naëneë ga Piripi naxmãxchirex ixícü. ⁴Rü Erode rü Cuáümaã nanu yerü ga Cuáü rü ñanagürü nüxü: —Tama name na cuxumãxmaã cuxãmaxü —ñanagürü. ⁵Rü Erode rü Cuáüxü nimáxchaü, natürü duüxügüxü namuü yerü guxüma ga duüxügü rü nagu narüxínüë rü aixcüma Tupanaärü orearü uruü nixí ga Cuáü. ⁶Natürü yexguma norü taunecüarü ngunexüwa nanguxgu ga Erode rü wüxi ga peta naxü. Rü yema petawa rü Erodíaxacü rü íyayüxparachigüxü napexewa ga yema petatanüxü. Rü nüma ga ãëxgacü ga Erode rü poraãcü norü me nixí ga yema naxüxü ga naxãcürücü. ⁷Rü yemacãx ngímaã inaxuneta rü ñanagürü ngíxü: —iChoxna naxçax naca i ñacü i cunaxwãxexü, rü aixcüma tá cuxna chanaxã! —ñanagürü. ⁸Rü yexguma ga ngíma rü ngíëxütawa ixü, rü ngíëna iyaca, rü ngígürügü: —Pa Ma, ñtacü i cunaxwãxexü na naxçax íchaçaxü? —ngígürügü. Rü ngíë ngíxü ingãxü, rü ngígürügü: —iNaxçax ínaca i Cuáü ya baiüxëëruüëru! —ngígürügü ga ngíë. Rü yexguma ga yema pacü rü ngígürügü nüxü ga Erode: —Chanaxwãxe i wüxi ya poratugu choxna cunaxã i Cuáü ya baiüxëëruüëru —ngígürügü. ⁹Rü yexguma ga ãëxgacü ga Erode rü inayarümaãchi namaã ga yema ore, natürü norü unetacãx rü norü petatanüxüçax rü tama ngíxü nawomüxëëchaü. Rü nanamu ga ñuxre

ga norü churaragü na ngíxna naxãgüãxüçax ga yema naxçax ínaxaxü. ¹⁰Rü yemaãcü poxcupataüwa nanamu na yéma Cuáüxü yanadaenaãxüçax. ¹¹Rü yemawena wüxi ga poratugu ngíxütawa nanange ga Cuáüëru, rü yema pacüna nayaxã. Rü ngíma rü ñuxüchi ngíëna iyaxã. ¹²Rü yexguma ga Cuáüärü ngüexügü rü yéma naxí, rü nayangegü ga naxüne, rü inayatãxgü. Rü yemawena rü Ngechuchumaã nüxü nayarüxugüe.

**Ngechuchu rü nanachibüexëë
ga 5000 ga yatügü**

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Cu 6.1-14)

¹³Rü yexguma yemaxü nacuáchigagu ga Ngechuchu, rü nüxícatama wüxi ga nguegu nixüë, rü ínaxüxü ga yéma. Rü wüxi ga nachica ga taxúema íxãpataxüwa naxü. Natürü ga duüxügü rü nüxü nacuãxgüama ga ngextá na naxüxü. Rü ínachoxü ga norü ñanegüwa, rü dauxchítagu nawe narüxí. ¹⁴Rü yexguma nguewa ínaxüëgu ga Ngechuchu rü nüxü nadau ga yema muxüma ga duüxügü. Rü nüxü nangechaütümüügü. Rü nanameëxëë ga yema duüxügü ga ídaaweexü ga naxçax yéma nagagüxü. ¹⁵Rü yexguma marü nachütachaügu rü Ngechuchuçax naxí ga norü ngüexügü, rü ñanagürügü nüxü: —Marü nachütachaü, rü ñuxüchi taxúema nuxma taxãpata i nuã. Rü name nixí ícuyamugü i ñaã duüxügü na ñanexãcügü ya ngaicamana ngëxmagünewa naxíxüçax, rü ngéma norü ñnatãx yataxegüxüçax —ñanagürügü. ¹⁶Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Taxuacüma

nawoegu. iRü pematama penachibüexëëx! —ñanagürü. ¹⁷Rü nümagü nanangãxüü, rü ñanagürügü: —Natürü nuã rü wüximeëxpüx i pãu rü taxre i choxnixicatama toxü nangëxma —ñanagürügü. ¹⁸Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —iNuã chauxütawa penana! —ñanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü duüxügüxü namu na maxëtexewa natogüxüçax. Rü ñüxüchi nanade ga yema wüximeëxpüx ga pãu rü yema taxre ga choxnigü. Rü daxügu nadawenüäcuma Tupanana moxë naxã, rü ñüxüchi inanabücu ga yema pãügü. Rü norü ngüexügüna nanana, rü yema duüxügüxü nayanu. ²⁰Rü guxüma ga yema duüxügü rü meãma nachibüe. Rü yemawena rü 12 ga pexchigü nanapagüamatama namaã ga yema pãu rü choxnichipegegü ga íyaxügüxü. ²¹Rü yema yéma chibüexü rü 5000 ga yatügü nixí, natürü ga ngexügü rü buxügü rü tama nayaxugü.

Dexáétügu nixü ga Ngechuchu

(Mr 6.45-52; Cu 6.16-21)

²²Rü yemawena ga Ngechuchu rü duüxügüxü íyamugüyane rü wüxi ga nguegu nayachoüxëë ga norü ngüexügü na yoxni naxtaxaarü tocutiwa naxüçax. ²³Rü yexguma duüxügüxü íyamugüguwena rü guma ma xpünewa ínaxüächi ga Ngechuchu na nüxica yéma yayumitëxëçax. Rü yexma nüxicatama nachütaü. ²⁴Natürü ga norü ngüexügü rü naxtaxaarü ngãxütüchiügu nixãgü ga yexguma. Rü tacü ga buanecü yexma nüxü naxü, rü poraäcü nayuape. ²⁵Rü yexguma marü yangunechaügu rü norü ngüexügüwe inaxüächi ga Ngechuchu. Rü dexáchiüéttügu nixü naxçax ga norü

ngüexügü. ²⁶Rü yexguma norü ngüexügü nüxü daugügu ga dexáchiüéttügu na yaxüxü, rü poraäcü nañaxüächiäëgü. Rü norü muümaã aita naxtie, rü ñanagürügü: —Wüxi i naxchiximare nixí —ñanagürügü. ²⁷Natürü ga Ngechuchu rü namaã nidexa rü ñanagürü nüxü: —iPeporae! rü choma chixí. iRü táxü ipemuüëxü! —ñanagürü. ²⁸Rü yexguma ga Pedru rü Ngechuchumaã nidexa rü ñanagürü: —Pa Corix, ega chi cuma quixügu, irü choxü namu na choma rü ta dexáéttügu chixüxüçax rü cuxütawa na chaxüxüçax! —ñanagürü. ²⁹Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Ëcü inuã naxü! —ñanagürü. Rü yexguma ga Pedru rü ínaxüe ga nguewa. Rü ínanaxügü ga dexáéttügu na yaxüxü na Ngechuchuxütawa naxüxüçax. ³⁰Natürü yexguma nüxü yacuaxächigu ga na naporaxü ga buanecü rü namuü, rü ínanaxügü ga na dexáchiügu nanguxü. Rü aita naxü rü ñanagürü: —Pa Corix, ichoxü rüingüxëë! —ñanagürü. ³¹Rü yexgumatama ga Ngechuchu rü Pedrumëxëgu nayayauxächi, rü ñanagürü nüxü: —Cuma rü írariüwatama cuyaxö. ¿Rü tüxücüü tama aixcüma cuyaxöxöchi? —ñanagürü. ³²Rü yexguma nguegu yachoügu ga Ngechuchu rü Pedru, rü nangupetü ga guma buanecü. ³³Rü guxüma ga norü ngüexügü ga nguewa yexmagüxü rü Ngechuchupegegü nacaxápüxügü rü nüxü nicuaxüügü, rü ñanagürügü nüxü: —Aixcümaxüchi cuma nixí i Tupana Nane quixü —ñanagürügü.

Yenecharétuanewa Ngechuchu nanameëxëë ga idaaweexü

(Mr 6.53-56)

³⁴Rü yexguma marü yanguügu ga naxtaawa, rü Yenecharétuanewa nangugü rü yéma ínachoü. ³⁵Rü

yexguma yema duĩxũgũ ga yémacũãx nũxũ icuaxãchitanũgu ga Ngechuchu na yĩxũ ga guma, rü guxũma ga yema naãnewa nanguchiga ga yéma na nayexmaxũ ga Ngechuchu. Rü yemacax naxũtawa nanagagũ ga yema duĩxũgũ ga idaaweexũ. ³⁶Rü Ngechuchuxũ nacaxũgũ na naxchirupechinũgumare yangõgũgũxũcax. Rü guxũma ga yema naxchirupechinũgu ingõgũexũ rü narũmeẽ.

**Tacü nixĩ i Tupanapexewa
duĩxũgũxũ chixexẽxũ**

(Mr 7.1-23)

15 ¹Rü Ngechuchucax naxĩ ga ñuxre ga Parichéugũ rü ngúexẽeruũgũ ga ore ga mugũwa nguxẽetaegũxũ ga Yerucharéũwa ne ãxũ. Rü Ngechuchuna nacagũ, rü ñanagürügũ: ²—¿Tũxcũĩ i curi ngúexũgũ rü tama nagu naxĩ i nuxcũmaũgũxũ i tórũ oxigücũma? ¿Rü tũxcũĩ tama nayanguxẽëgũ i ngẽma nacũma na Tupanacax nayauxmexgũxũ naxũpa na nachibüexũ? —ñanagürügũ. ³Natürü ga Ngechuchu rü nũxna naca ga yema Parichéugũ rü ngúexẽeruũgũ, rü ñanagürü nũxũ: —¿Rü tũxcũĩ i pema rü nũxũ pexo i Tupanaãrũ mu na nagu pexĩxũcax i pecũmagütama? ⁴Erü Tupana rü norü orewa rü ñanagürü:

“iTũxũ nangechaũ ya cunatũ rü cue!”

ñanagürü. Rü ngẽma orewa rü ñanagürü ta:

“Rü texé ya tümanatũmaã rü exna tümaẽmaã guxchigaxe rü name nixĩ i noxtacũma ngẽmacax tũxũ tayuxẽẽ”,

ñanagürü. ⁵Natürü pema rü ñaperügũgũ:

“Marü name ega wũxi ya yatü nanatũxũ rü naẽxũ ñaxgu: ‘Taxucürüwa chorü ngẽmaxũmaã cuxũ charũngũxẽẽ erü guxũma i chorü ngẽmaxũ rü marü Tupanana chanaxã’,” ñaxgu. ⁶Rü ngẽxguma texé ngẽma ñagũgu rü pexcax rü marü namexũ na tama tümanatũxũ rü tümaẽxũ tarũngũxẽẽxũ. Rü ngẽmaãcü ipeyanaxoxẽẽ i Tupanaãrũ mu na nagu pexĩxũcax i pecũmagütama. ⁷Pema nixĩ i duĩxũgũ i togüpexewa rü meã pemaxẽnetaxũ, natürü peãewa rü chixexũgu perũxĩnũẽ. Rü aixcũma nixĩ ga yema ore ga nuxcũmaãcü ga Tupanaãrũ orearü uruũ ga Ichaía pechiga ümatũxũ ga ñaxũ:

⁸“Naã duĩxũgũ rü naãxmaãmare choxũ nicuaxũũgũ. Natürü naãewa rü tama aixcũma chaugu narũxĩnũẽ. ⁹Rü taxuwama name na ngẽmaãcü natũcaxma choxũ yacuaxũũgũxũ. Rü guxũma i norü nguxẽẽtae rü yatügüarü mugũmare nixĩ rü tama aixcũma chorü mu nixĩ”, ñaxũ. ¹⁰Rü ñuxũchi ga Ngechuchu rü duĩxũgũcax naca, rü ñanagürü nũxũ: —iMeã iperũxĩnũẽ i ñaã chorü ore, rü nagu perũxĩnũẽ! ¹¹Ngẽma õna i duĩxũgũ ngõxũ rü tama ngẽma nixĩ i napecaduãxẽëgũxũ. Natürü ngẽma ore i chixexũ i nũxũ yaxuxũ, rü ngẽma waxi nixĩ i napecaduãxẽëgũxũ —ñanagürü. ¹²Rü ñuxũchi ga norü ngúexũgũ rü naxcax naxĩ, rü ñanagürügũ nũxũ: —¿Pa Corix, tama exna nũxũ cucuax na Parichéugũãewa nangũxũ i ngẽma ore i namaã nũxũ quixuxũ? —ñanagürügũ.

¹³Natürü nûma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Guxûma i duûxûgü i tama Chaunatüarü ixîgûxû, rü nûma rü tá nüxü naxo. ¹⁴Rü nüétama i ngéma Parichéugü, erü namaârü cuaxruûgü i ngexetüxûrûü nixîgü. Rü ngëxguma wüxi i ngexetüxû rü naxrûü ngexetüxûmaâ inacaxgu rü ngürüâchi ngéma taxre rü wüxi i âxmaxûgu tá nügûmaâ nayayicu —ñanagürü. ¹⁵Rü ñuxûchi ga Pedru rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —iTomaâ meâ nangoxêê na ñuxû ñaxûchiga yîxû i ngéma ore i tomaâ nüxü quixuxû! —ñanagürü. ¹⁶Rü Ngechuchu nanangâxû rü ñanagürü: —¿Exna pema rü ta tama nüxü pecuaxgüéga i ngéma ore? ¹⁷¿Tama exna nüxü pecuax rü guxûma i ngéma ôna i duûxûgü ngóxû rü naânüwa naxû, rü yixcama rü ñuxûchi ínaxûxû? ¹⁸Natürü guxûma i ngéma ore i duûxûgü nüxü ixuxû rü naâêwa nixî i ne naxûxû. Rü ngéma ore i chixexû waxi nixî i napecaduâxêégûxû i ngéma duûxûgü. ¹⁹Erü naâêwa nixî i chixexûgu naxîñüxû i duûxûgü. Rü ngéma ne naxû na namâétaxû, rü to i ngexû i âtexûmaâ na inapexû, rü na nangêâemarexû, rü na nangîxû, rü na yadorataxâxû, rü na naguxchigawaxexû. ²⁰Rü guxûma i ngéma chixexû waxi nixî i duûxûgüxû pecaduâxêêxû. Natürü ngéma na tama nayauxmexgûxû naxûpa na nachibüexû, rü ngéma rü tama nanapecaduâxêê i duûxûgü —ñanagürü.

Wüxi ga ngecü ga to ga nachîñâneçûâx ga Ngechuchuaxû yaxôxcüchiga

(Mr 7.24-30)

²¹Rü yexguma yéma inaxûâchigu ga Ngechuchu, rü Tiruane rü Chidáñâneârü ñanegüwa naxû. ²²Rü Ngechuchuxûtawa ingu ga wüxi ga ngecü ga Canácûâx ga

Tiruane gu âchiûcü. Rü tagaâcü ngîgürügü nüxü: —Pa Cori Pa Dabítanüxûx, icuxû changechaütümüü! Erü chauxacü rü wüxi i ngoxo ngîwa nangëxma i poraâcü ngîxû chixewexû —ngîgürügü. ²³Natürü ga Ngechuchu rü tama ngîxû nangâxû. Rü düxwa ga norü ngüexûgü rü naxçax naxî, rü Ngechuchuxû nacaçaxûgü, rü ñanagürügü: —Pa Corix i Ngîmaâ nüxû ixu i ngéma nge rü îyaxû, erü tawe iyacaechigü! —ñanagürügü. ²⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Tupana núma choxû namu na Yudfugü i pecaduâxgüxûçaxicatama na chadauxûçax —ñanagürü. ²⁵Natürü ngîma ga yema nge ga tama Yudfu ixîcü rü Ngechuchuçax iyaxû. Rü napexegu iyacaxâpûxû, rü ngîgürügü nüxü: —Pa Corix ichoxû rüngîxêê! —ngîgürügü. ²⁶Natürü Ngechuchu rü ñanagürü: —Tama name i taxacügüna tanapu i norü ôna na airügüna naxâxûçax —ñanagürü. [Rü yema ñanagürü yerü nûmagü ga Yudfugü rü nügü nixugüe na Tupanaxâcügüxûchi yîgüxû rü yema togü rü ñoma airügürüü na yixîgüxû.] ²⁷Natürü ngîma ga yema nge rü ngîgürügü: —Rü aixcûma nixî i curü ore, Pa Corix, natürü airügü rü ta norü yoraarü ônatüchi nangôx —ngîgürügü. ²⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngîxû: —Pa Ngeçux, aixcûmaxûchi cuyaxô. Marü tá chanaxü i ngéma cuma cunaxwaxexû —ñanagürü. Rü yexgumatama ngîxçax nitaane ga ngîxâcü.

Ngechuchu rü nanameêxêê ga muxûma ga îdaaweexû

²⁹Rü yemawena ga Ngechuchu rü inaxûâchi ga yema naânüwa, rü naxtaxa ga Gariréacutüwa naxû. Rü ñuxûchi

wüxi ga ma xpúnewa ínaxũãchi, rü yéma nayarüto. ³⁰Rü muxúma ga duũxũgü naxũtawa nangugü. Rü yéma naxũtawa nanagagü ga duũxũgü ga ichixeparagũxũ, rü ngexetügũxũ, rü tama idexagũxũ, rü chixechacüügũxũ, rü muxúma ga togü ga idaaweexũ. Rü Ngechuchupexegu nayamugü, rü nüma ga Ngechuchu rü nanameẽxẽ. ³¹Rü ga duũxũgü rü poraãcü nañaxũãchiãegü ga yexguma nüxũ nadaugügu ga ñuxãcü yema noxri tama idexagũxũ rü marü na yadexagũxũ, rü yema noxri chixechacüügũxũ rü marü naxçax na yataanegũxũ, rü yema noxri chixeparagũxũ rü marü na nameparagũxũ, rü yema noxri ngexetügũxũ rü marü na yadauchigũxũ. Rü yemaçax ga duũxũgü rü Tupanaxũ nicuaxũgü.

**Ngechuchu rü nanachibüexẽẽ
ga 4000 ga yatügü
(Mr 8.1-10)**

³²Rü ñuxüchi ga Ngechuchu rü norü ngüexũgüçax naca, rü ñanagürü nüxũ: —Choxũ nangechaütümüügü i ñaã duũxũgü, erü marü tomaẽxpüx i ngunexũ nuã chauxütawa nangẽxmagü, rü nüxũ nataxuma i norü õna. Rü taxuacüma ngẽmaãcümare nachiüwa chanamugü, erü ngürüãchi namagu tá nayaturae —ñanagürü. ³³Rü norü ngüexũgü rü ñanagürügü nüxũ: —¿Natürü ngextá tá tanayaxu i õna naxçax i guxüma i ñaã duũxũgü? Erü taxúema nuxma taxãpata i nuã —ñanagürügü. ³⁴Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Nuxre i pãü pexũ nangẽxma i pemax? —ñanagürü. Rü

nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Toxũ nangẽxma i 7 i pãü rü noxretama i choxnixãcügüxicatama —ñanagürügü. ³⁵Rü ñuxüchi ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ namu na ñaxtüanewa natogüxũçax. ³⁶Rü nanade ga yema 7 ga pãü rü yema choxnigü. Rü Tupanana moxẽ naxã. Rü ñuxüchi inanabücu. Rü norü ngüexũgüna nanana na duũxũgüxũ yanuãxũçax. ³⁷Rü guxüma ga duũxũgü rü meãma nachibüe. Rü yemawena rü 7 ga pexchigü nanapagüamatama namaã ga yema pãü rü choxnichipexegü ga íyaxügüxũ. ³⁸Rü yema yéma chibüexũ rü 4,000 ga yatügü nixĩ, natürü ga ngexũgü rü buxũgü rü tama nayaxugü. ³⁹Rü yemawena ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ ínimugü. Rü ñuxüchi wüxi ga nguegu nixüe, rü Magadáarü naãnewa naxü.

**Parichégü rü Chaduchégü naxçax ínacagü
na nüxũ nüxũ nadauxẽegüxũçax ga wüxi ga
cuaxruũ ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)**

16 ¹Rü ga Parichégü rü Chaduchégü rü Ngechuchuxũ ínayadaugü. Rü Ngechuchuna nacagüe na nüxũ nüxũ nadauxẽegüxũçax ga wüxi ga cuaxruũ ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ, yerü nüxũ naxügüchaũmare. ²Natürü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pema rü yáuanecü rü ñaperügügü: “Name tá nixĩ i moxüãrü ngunexũ, erü nadautüweane”, ñaperügügü. ³Rü ngẽxguma paçmama nadautüweanegu rü poraãcü nacaixanegu, rü: “Nachixe tá nixĩ i ngunexũ” ñaperügügü. Pema nixĩ i duũxũgü i

togüpexewa meã pemaxënetaxũ, natürü chixexũgu perüxĩnũ. Rũ pema nüxũ pecuax na penangügüxũ i ñuxgu tá nameãnexũ rü ñuxgu tá nachixeanexũ. Natürü ñuxma na yanguxũ i ngëma cuaxruũgü ga nuxcũma Tupana pemaã ixunetaxũ rü tama nüxũ pecuaxgüéga na tacüchiga yĩxũ —ñanagürü. ⁴Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ñaa duũxũgü i chixecũmagüxũ rü tama yaxögüxũ rü naxçax ñacagü i wüxi i cuaxruũ i Tupanaãrũ poramaã üxũ. Natürü yema cuaxruũ ga nuxcũmaũcü ga Tupanaãrũ orearü uruũ ga Yonáxũ ngupetüxürüüxicatátama nadaugü. Rũ yexgumarüü na bayenaãnuwa na ñanaxüxũ, rü choma rü ichatáxüwa tá íchaxüxũ. Rũ taxuxütáma i to i cuaxruũxũ nüxũ chadauxëë i ñaa duũxũgü —ñanagürü. Rũ ñuxüchi nüxna yéma nixü ga Ngechuchu, rü ñanaxüachi.

Parichéugüarü pãürü puxëëruüchiga
(*Mr 8.14-21*)

⁵Rü yexguma nextaxaarü tocutüwa naxixgu ga norü ngüexũgü, rü nüxũ ñayarüngümaë na nawemü ta íyangegüxũ. ⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iDüçax, pexuãëgü naxçax i Parichéugü rü Chaduchéugüarü pãürü puxëëruü! —ñanagürü. ⁷Rü yema norü ngüexũgü rü ñanaxügüe ga nügü na ñagüxũ: —Ngëma ñanagürü tüxũ, erü tama tawemüta ítingegü —ñanagürügü. ⁸Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nacuaxama ga ñuxãcü na yadexagüxũ ga norü ngüexũgü. Rũ yemaçax ñanagürü nüxü: —iTüxcüü,

“Tüxü nataxu i tawemü” ñaperügügü? Pema rü tama aixcũma peyaxögü. ⁹—¿Tama exna nüxũ pecuaxgüéga rü nüxna pecuaxächie ga yema wüximeçëxpüx ga pãü ga yema 5,000 ga yatügüçax ichabücuxü? ¿Rü ñuxre ga pexchi penaxüãcuxü namaã ga yema naxchipexegü ga íyaxügüxũ? ¹⁰—¿Rü tama exna nüxna pecuaxächie ga yema 7 ga pãü ga yema 4,000 ga yatügüçax ichabücuxü? ¿Rü ñuxre ga pexchi penaxüãcuxü namaã ga yema naxchipexegü ga íyaxügüxũ? ¹¹—¿Rü ñuxãcü nixi i tama nüxü pecuaxü i tama pãüchiga na chidexaxü i ngëxguma ñachagu:

“¡Pexuãëgü naxçax i Parichéugü rü Chaduchéugüarü pãürü puxëëruü!” ñachagu? —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹²Rü yexguma ga norü ngüexũgü rü nüxũ nacuaxgü ga tama pãürü puxëëruüchiga na yadexaxü ga Ngechuchu, natürü Parichéugü rü Chaduchéugüarü ngüxëëtaechiga na yĩxũ ga na yadexaxü.

Pedru nanangoxëë na Cristu
na yĩxũ ga Ngechuchu
(*Mr 8.27-30; Lc 9.18-21*)

¹³Rü yexguma Checharéa ga Piripuañarü ngaicamana nanguxgu ga Ngechuchu, rü norü ngüexũgüna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxü ñaxü i duũxũgü i chauchiga na texé chiixü i chomax? —ñanagürü. ¹⁴Rü nüma ga norü ngüexũgü rü nanangãxü rü ñanagürügü: —Nangëxma i duũxũgü rü: “Cuáü ya baiüxëëruü quixi” ñagüxũ. Rũ togü i: “Ería quixi” ñagüxũ. Rũ togü i:

“Yeremíã quixí” ñagüxü. Rü togü rü:
 “Wüxi ga nuxcúmaücü ga Tupanaärü
 orearü uruü quixí” ñagüxü —ñanagürügü.
 15Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxna
 naca rü ñanagürü: —¿Rü pema i ñuxü
 ñapegüxü choxü na texé chiixü?
 —ñanagürü. 16Rü Chimáü ga Pedru
 nanangäxü, rü ñanagürü nüxü: —Cuma
 nixí i Cristu ya Tupana ya maxücü Nane
 quixü —ñanagürü. 17Rü Ngechuchu
 nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —Cuma rü
 aixcüma cutaã, Pa Chimáüx, Pa Yoná
 Nanex, erü taxuüma i duüxü nixí i cuxü
 nüxü cuaxëëxü i ngëma, natürü Chaunatü
 ya daxügücü nixí ya cuxü nüxü cuaxëëcü
 na Nane chiixü. 18—Rü choma cumaã
 nüxü chixu rü cuma rü Pedru quixí. Rü
 ngëma cuéga rü “nuta” ñaxüchiga nixí. Rü
 cuma tá nixí i chorü duüxügüarü dauruü
 quixü. Rü Chataná rü täütáma nüxü
 narüyexera i ngëma chorü duüxügü.
 19—Rü choma rü tá cuxna chanaxá i chorü
 ore na duüxügümaã nüxü quixuxücax na
 nüxü nacuxgüxücax na ñuxäcü daxüguxü
 i naãnewa nangugüxü i ngextá Tupana
 äëxgacü íixüwa. Rü yíxema tama cuxü
 íruxínüëxé i ngëma ore rü täütáma ngëma
 tichocu. Natürü yíxema meã cuxü
 íruxínüëxé i ngëma ore rü aixcüma ngëma
 Tupana äëxgacü íixüwa tá tangugü
 —ñanagürü. 20Rü yexguma ga Ngechuchu
 rü norü ngúexügümaã nüxü nixu, rü
 ñanagürü: —¡Taxúemaátáma nüxü pixu na
 choma rü Cristu chiixü! —ñanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü ga norü yuxchiga

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

21Rü yemawena inanaxügü ga norü
 ngúexügümaã nüxü na yaxuxü ga tacü
 tá nüxü na ipetüxü. Rü ñanagürü:

—Choma rü Yerucharéüwa tá chaxü, rü
 ngëma poraäcü ngüxü tá choxü
 ningexëëgü. Rü choxü tá nimaxgü i
 Yudfugüarü äëxgacügü i yaguãxgü rü
 paigüarü äëxgacügü rü ngúexëëruügü i
 ore i mugüwa nguxëëtaegüxü. Natürü
 tomaëxpüx i ngunexü ngupetügu rü
 wena táxarü chamaxü —ñanagürü. 22Rü
 yexguma ga Pedru rü nüxíca
 noxrüwama Ngechuchxü naga, rü
 inanaxügü ga na naxucuxëãxü, rü
 ñanagürü: —Pa Corix, Tupana rü tama
 nanaxwaxë na ngëmaäcü quidexaxü. Rü
 täütáma ngëmaäcü cuxü nangupetü i
 cumax —ñanagürü. 23Natürü ga
 Ngechuchu rü Pedrucax nadaueguächí,
 rü ñanagürü nüxü: —¡Choxna ixügachi,
 Pa Chatanáx, erü chixexügu choxü
 cunguxëëchaü! Rü tama Tupana nagu
 rüxínüxügü curüxínü, rü yatügü nagu
 rüxínüxügumare curüxínü i cumax
 —ñanagürü. 24Rü yexguma ga
 Ngechuchu rü norü ngúexügüxü
 ñanagürü: —Rü ngëxguma texé chowe
 rüxüxchaügu, iëcü nüxü tarüxo i
 tümaärü ngúchaü, rü namaã tabora i
 ngëma guxchaxügü i tümacax ínguxü i
 ñoma curuchawa tipotaxürüü tüxü
 íxíxëëxü, rü ngëmaëtüwa chowe
 tarüxüáma! 25Erü yíxema tügü
 maxëchaxëëchaüxë rü tá tayu. Natürü
 yíxema chauxcax yúxe rü aixcüma tá
 tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü.
 26Rü ¿Tacüwa i nüxü namexü ya wüxi
 ya yatü ega nayauãxgu i guxüma i
 ñoma i naãneärü ngëmaxügü, natürü
 iyanatauxëëãgu i norü maxü? Erü
 taxucürüwama wüxi ya yatü rü norü
 dïërumaã naxcax nataxe i norü maxü.
 27Erü choma i Tupana Nane na duüxüxü

chiixũ rü wena táxarü núma chaxũ. Rü ngëxguma rü Chaunatü ya Tupanarüũ tá ãëxgacü chixĩ, rü daxüçũãx i orearü ngerüũgümaã tá íchangu. Rü ngëxguma tá nixĩ i nüxũ chanaxütanüxũ i wüxichigü i duũxũgü i ngëma ñuxãcü chauxcax na namaxëxürüũãcüma maxëxũ. ²⁸Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü nangëxma i ñuxre i duũxũgü i núma ngëxmagüxũ rü tãütáma nayu ñuxmatáta choxũ nadaugü na yuwa ícharüdaxũ rü aixcüma ãëxgacü ya poracü na chiixũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü naxüchicüü

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 ¹Rü 6 ga ngunexüguwena rü Ngechuchu ínayagagü ga Pedru rü Chaütiágu rü Cuáü ga Chaütiágueneë. Rü nüxícatama wüxi ga ma xpúnewa noxrüwama namaã naxü. ²Rü yéma yema ngüexüğüpëxewa rü naxüchicüü ga Ngechuchu. Rü üaxcüürüũ nixĩ ga nachuwe ga na yayauracüüxũ . Rü naxchiru rü ta üaxcüemarüũ nixĩ ga na nangóonexëëãxũ. ³Rü ngürüãchi yéma naxcax nangoxgü ga Moíché rü Ería. Rü Ngechuchumaã yéma nidexagü. ⁴Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —Pa Corix, name nixĩ nuã tangëxmagü. Rü ngëxguma cunaxwaxegu rü tá tanaxü ya tomaëxpüx ya düxenü, rü wüxi ya cuxcax, rü náí ya Moíchécax, rü náí ya Eríacax —ñanagürü. ⁵Rü yexguma íyadexayane ga Pedru rü wüxi ga caixanexü ga nangóonexëëxũ rü natanügu nayangaixema. Rü yema caixanexüwa inanaxü ga wüxi ga naga

ga ñaxũ: —Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ changechaüxüchicü rü namaã chataãëxüchicü. iRü naga pexínüë! —ñanagürü. ⁶Rü yexguma yemaxũ naxínüëgu ga yema ngüexüğü, rü ñaxtúanegu nanangücuchiãchitanü, yerü poraãcü namuüë. ⁷Natürü ga Ngechuchu rü naxcax nixü, rü nüxũ nayarüngögü, rü ñanagürü nüxũ: —iPechigü rü tãxü ipemuüëxũ! —ñanagürü. ⁸Rü yexguma wenaxãrü nadaunagütanügu, rü Ngechuchuxüxícatama nadaugü rü taxúema ga toguexũ nadaugü. ⁹Rü yexguma ínaxígügu ga guma ma xpúnewa, rü Ngechuchu nayaxucuxëgü ga taxúemaãma na nüxũ yaxugüexüçax ga yema yéma nüxũ nadaugüxũ, ñuxmatáta yuwa ínadaxgu rü wena namaüxgu. ¹⁰Rü ñuxüchi ga yema ngüexüğü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü i ngëma ngüexëëruüğü i ore i mugüwa nguxëëtaegüxũ rü ñanagürügü: “Ería tá nixĩ ya nüxíra cuxüpa nuã ücü?” ñanagürügü. ¹¹Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Aixcüma nixĩ i Ería na nüxíra tá núma naxüxũ na chauxüpa Tupanacax yamexëëãxüçax i duũxüğü. ¹²Natürü choma pemaã nüxũ chixu, rü Ería rü marü núma naxü, natürü duũxüğü rü tama nüxũ nacuxgü na texe yíixũ. Rü yemacax chixri namaã nachopetü. Rü ngëxgumarüũ tá ta nixĩ na chixri tá chomaã nachopetüxũ i duũxüğü —ñanagürü. ¹³Rü yexguma ga yema ngüexüğü rü nüxũ nicuaxãchitanü ga Cuáü ga baiüxëëruüchiga na yíixü ga yema Ngechuchu namaã nüxũ ixuxü.

**Ngechuchu rü nanamexēē ga wüxi ga
bucü ga ngoxo nawa yexmacü**
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴Rü yexguma duüxügü íyexmaxüwa nangugügu, rü wüxi ga yatü Ngechuchucax nixü. Rü napexegu nayacaxápüxü rü ñanagürü nüxü:
¹⁵—Pa Corix, inüxü nangechaü ya chaune rü naxcax yataanexēē! Erü muëxpüxcüna rü naxãüãëxü, rü poraãcü nüxü nangux. Rü muëxpüxcüna rü üxüxetügu nayanguxēē, rü exna dexágu.
¹⁶—Rü nuã curü ngúexügüxütawa chanaga, natürü nümagü rü tama nüxü nacuxgü na namexēēgüãxü —ñanagürü. ¹⁷Rü yexguma Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü: —Pa Duüxügü i Tama Yaxögüxü rü Chixexügüx, ññuxguratáta i pemaã chanuxmaxü rü yaxna pemaã chaxínüxü? ¡Nuã penaga ya yima bucü! —ñanagürü. ¹⁸Rü Ngechuchu nananga ga yema ngoxo ga guma bucüwa yexmaxü. Rü yemaãcü ínanataxüchi ga yema ngoxo. Rü yexgumatama naxcax nitaane ga guma bucü. ¹⁹Rü yemawena ga norü ngúexügü rü noxrüwama Ngechuchumaã nidexagü. Rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü nüxü: —Pa Corix, ñtjxcüü i toma rü taxuacüma ítanataxüchi i ngëma ngoxo? —ñanagürügü. ²⁰Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Pema rü taxuacüma ípenataxüchi erü tama aixcüma peyaxögü. Rü aixcüma pemaã nüxü chixu, rü ngëxguma chi woo írarüwatama peyaxögügu, rü chi daa maxpúnemaã nüxü pixuxgu na

yaxügachixüçax, rü chi pega naxínü. Rü taxuxü chima pexü naguxcha ega aixcüma peyaxögügu. ²¹—Natürü ñaärüü i ngoxo rü tama ínaxüxü ega tama ixaureaçüma iyumüxëgu —ñanagürü.

**Ngechuchu rü wenaxärü nanaxunagü
ga norü yuxchiga**
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²²Rü yexguma norü ngúexügümaã Garirëaarü naãnegu yaxüxgu ga Ngechuchu, rü norü ngúexügümaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —Choma ya Tupana Nane na duüxüxü chíxü, rü chixri tá chomaã nachopetü rü aëxgacügüna tá choxü namugü i duüxügü. ²³—Rü tá choxü nimaxgü, natürü tomaëxpüx i ngunexügüwena rü wena táxarü chamaxü —ñanagürü. Rü yexguma yema orexü naxínüëgu ga norü ngúexügü, rü poraãcü nangechaügü.

**Ngechuchu ngixü naxütanü ga yema
dïeru ga tupauca ga taxüneçax
ngixü nayauxgücü**

²⁴Ngechuchu rü norü ngúexügümaã Capernáüärü íãnewa naxí. Rü yexguma yéma nangugügu rü Pedruxü ínayadaugü ga yema yatügü ga tupauca ga taxüneçax dïeru ngixü yaxugüxü. Rü Pedruna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Yima curü Cori rü tama exna ngixü naxütanü i ngëma dïeru i tupauca ya taxüneärü íxícu? —ñanagürügü. ²⁵Rü Pedru nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngëmáãcü nanaxütanü —ñanagürü. Rü yixcama ga yexguma íxgu naxüçuxgu ga Pedru, rü Ngechuchuxira Pedrumaã nidexa, rü ñanagürü nüxü:

—¿Ñuxũ ñacuxũ i cumax, Pa Pedrux, rü ngextá nixĩ i nayauxgüãxũ i norü dñeru i guxũ i nachüãñeãrũ ãëxgacügu?
 ¿Cuxçax i nügütanüwatama rü exna togü i duũxũgütanüwa? —ñanagürü.
 26Rü Pedru nanangãxũ, rü ñanagürü:
 —Maneca togü i duũxũgütanüwa nixĩ i nayauxgüãxũ —ñanagürü. Rü ñuxũchi Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü:
 —Rü ngëxguma ngëmaãcü yixĩgu, rü yixema na Tupanaãrũ ixĩgüxũ rü taxucaxma tanaxütanügu. 27—Natürü ngëma na taxúema tamaã nuxũçax, rü chanaxwaxe i cuyaxütanü i ngëma dñeru. iRü yéa nahtaawa naxũ, rü ngëma yapoxwaxe! iRü ngëma nüxĩraũxũ i choxni i cunapoxwaũxũ rü naãxwa tá nüxũ icuyangau i wüxi i dñeru i nagu mexũ na yangutanüxëëxũçax i chauxçax rü cuxçax rü ta! iRü tupauca ya taxũnewa nange i ngëma dñeru, rü yaxütanü!
 —ñanagürü.

¿Texé tá tixĩ ya guxããrũ yexera ixixé?
 (Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 1Rü yexguma ga norü ngúexũgü rü Ngechuchuçax naxĩ rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü:
 —¿Pa Corix, texé tá tixĩ ya guxũãrũ yexera ixixé i ngëma Tupana ãëxgacü íxixũwa? —ñanagürügü. 2Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga buxũçax naca, rü norü ngúexũgüãrũ ngãxütanügu nanachixëë. 3Rü ñuxũchi ñanagürü nüxũ: —Dücax, Pa Chorü Ngúexũgüx, aixcüma pemaã nüxũ chixu, rü ngëxguma tama nüxũ perüoegu i ngëma na togüãrũ yexera pegü pixĩgüxëëchaũxũ rü ñuxũchi tama ñaã

buxũrüũ pegü íperüxíragu, rü taxucürüwa pichocu i ngextá Tupana ãëxgacü íxixũwa. 4—Rü aixcüma yixema tügü íruxíraxe rü ñaã buxũrüũ ixixé, rü yixema tá tixĩ ya guxũãrũ yexera ixixé i ngextá Tupana ãëxgacü íxixũwa. 5—Rü texé ya chauégagu meã nayaxúxe i wüxi i buxũ i ñaãrüũ ixixũ rü choxũ nixĩ i tayaxuxũ.

Naxãücüma nixĩ na pecadugu inguxũ
 (Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

6—Rü texé ya pecadugu nanguxëëxé i wüxi i ñaã buxũgü i choxũ yaxögüxũ rü tümacax rü narümemaë chí nixĩ na noxtacüma wüxi ya nuta tümánaãwa nayangacuchixũ, rü ñuxũchi ngëmaãcü taxtũchüiüwa tũxũ nayarütáexũ na ngëxma tayuxũçax. 7—Ñoma i naãnecũãx i duũxũgüçax rü wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ na nangëxmaxũ i muxũchixũ i tacü i pecadugu nayixëëxũ. Rü guxũguma tá nangëxma i ngëma chixexũgü, natürü wüxi i ngechaũxũchi tá nixĩ naxçax i ngëma yatü i togüxũ pecadugu nguxëëxũ. 8—Rü ngëmacax i ngëxguma chí cuxmex rü exna cucutü pecadugu cuxũ nguxëëgu, rü name nixĩ i noxtacüma ícunadae rü yaxũgu cuyaña. Erü narümemaë nixĩ i cuboxmexãcüma rü exna cubocutüãcüma na cunayaxuxũ i curü maxũ na tama guxũne ya cuxmexmaã rü exna guxũne ya cucutümaã üxü ya taguma ixoxũnewa quitaxcuchixũçax. 9—Rü ngëxguma chí cuxetü pecadugu cuxũ nguxëëgu, rü name nixĩ i ícunacaxüchi, rü yaxũgu cunaña. Erü narümemaë nixĩ i wüxixetümaã na cunayaxuxũ i curü maxũ na tama

guxũne ya cuxetũmaã ùxũ ya ngoxogũ
nagu poxcuenewa na quitaxcuchixũcax.
[Rũ ngẽmaãcũ woo cuxũ naguxchagu,
natũrũ name nixĩ i nũxna quixũgachi i
guxũma i ngẽma chixexũgũ i nagu
cunguchaũxũ.]

**Cuaxruũ ga carneru ga
iyarũtaxuxũgu ixuxũ**

(Lc 15.3-7)

¹⁰—Rũ tama name i nũxũ pexoox i wũxi
i buxũ i ñaãrũũ choxũ yaxõxũ. Erũ ngẽma
norũ dauũũgũ i orearũ ngeruũũgũ i
daxũcũãx rũ guxũguma Chaunatũ ya
daxũgucũpexewa nangẽxmagũ na ngẽma
ngẽma buxũétũwa nachogixũcax. ¹¹—Rũ
choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiũxũ
rũ núma chaxũ na chanamaxẽẽxũcax i
duũxũgũ iyarũtauxexũ. ¹²—¿Rũ ñuxũ
ñapegũxũ i pema ega wũxi ya yatũ rũ
nũxũ nangẽxmagu i 100 i carnerugũ rũ
wũxi nũxũ iyarũtauxgu? ¿Taux exna i
nachitaũgu namugũãxũ i ngẽma 99, rũ
ñuxũchi naxcax yadauxũ i ngẽma nũxũ
iyarũtaxuxũ? ¹³—Rũ ngẽxguma nũxũ
iyangauxgu, rũ namaã nataãẽxũchi i
ngẽma norũ carneru. Rũ woo guxũguma
namaã nataãẽ i ngẽma 99 i tama
iyarũtauxexũ, natũrũ yexeraãcũxũchi
namaã nataãẽ i ngẽma wũxi i iyarũtaxuxũ,
erũ marũ nũxũ inayangau. ¹⁴—Rũ
ngẽxgumarũũ ta nixĩ ya Penatũ ya
daxũgucũ na tama nanaxwaxexũ na wũxi i
ñaã buxũ na iyarũtaxuxũ.

Ñuxãcũ tamũcũxũ na ingechaũxũchiga

(Lc 17.3)

¹⁵—Rũ ngẽxguma cueneẽ chixexũ
cumaã ùxgu, rũ name nixĩ i nũxĩcatama
namaã quidexa, rũ nũxna nũxũ

cucuaxãchixẽẽ i ngẽma norũ chixexũ i
cumaã naxũxũ. Rũ ngẽxguma cuga
naxĩnũgu, rũ marũ cuxũ nanguxũ i
ngẽma cueneẽ. ¹⁶—Natũrũ ngẽxguma
tama cuga naxĩnũgu i ngẽma cueneẽ, rũ
name nixĩ i naxcax cuca i wũxi rũ exna
taxre i duũxũgũ na nũmagũ rũ ta namaã
yadexagixũcax i ngẽma cueneẽ. ¹⁷—Rũ
ngẽxguma rũ ta tama nũxũ inaxĩnũgu i
ngẽma taxre i duũxũgũiarũ ore, rũ name
nixĩ i guxũ i yaxõgũxũmaã nũxũ quixu
na ngẽma cueneẽmaã yadexagixũcax.
Rũ ngẽxguma rũ ta tama nũxũ
inaxĩnũgu i ngẽma yaxõgũxũãrũ ore, rũ
name nixĩ i wũxi i duũxũ i tama
yaxõxũrũũgu namaã curũxĩnũ. ¹⁸—Rũ
aixcũma pemaã nũxũ chixu rũ yixema
núma ñoma i naãnewa tama pexũ
irũxĩnũxẽ i chorũ ore rũ tãũtãma
Tupana ãẽxgacũ ñixũũwa tichocu.
Natũrũ yixema meã pexũ irũxĩnũxẽ i
ngẽma ore rũ aixcũma ngẽma tá tangu.
¹⁹—Rũ pemaã nũxũ chixu rũ ngẽxguma
chi taxre i pema i núma ñoma i
naãnewa rũ wũxigu tacũcax ípexaxgu i
Chaunatũ ya daxũgucũxũtawã, rũ núma
ya Chaunatũ rũ tá pexna nanaxã.
²⁰—Erũ ngẽma ngextã taxre rũ exna
tomaẽxpũx i duũxũgũ chauégagu
íngutaquexexũwa, rũ choma rũ ta norũ
ngãxũtanũwa changẽxma —ñanagũrũ.
²¹Rũ yexguma ga Pedru rũ
Ngechuchucax nixũ, rũ nũxna naca, rũ
ñanagũrũ: —¿Pa Corix, ngẽxguma
chaueneẽ chixexũ chomaã ùxgu, rũ
ñuxrexpũxcũna i namexũ na nũxũ
nũxũ changechaũxũ naxcax i ngẽma
chixexũ i chomaã naxũxũ? ¿Rũ marũ
namexũ i cuxcax ega 7 expũxcũna
yixĩgu na nũxũ nũxũ changechaũxũ?

—ñanagürü. ²²Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama name i 7 expũxcünaxĩcatama nüxũ nüxũ cungechaũ. Natürü guxũgutáma nixĩ i nüxũ nüxũ na cungechaũxũ woo 70 expũxcüna i 7 wa nangu —ñanagürü.

Cuaxruũ ga ãëxgacüarü duũxũ ga tama namücüaxũ nüxũ ngechaũxũ ga norü ngetanügu ixuxũ

²³Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü ngëma Tupana na ãëxgacü ixĩxũ, rü ñoma wüxi ga nachĩüãneärü ãëxgacü ga norü duũxũgü ga nüxũ nangetanügüxũmaã namexëëchaũxürüü nixĩ. ²⁴—Rü yexguma inaxügüãgu ga meã nüxũ na yadaugüxũ ga yema nüxũ nangetanügüxũpane, rü naxütawa nanagagü ga wüxi ga norü duũxũ ga taxüchicü ga dñeru nüxũ ngĩxũ ngetanüxũ. ²⁵—Natürü ga yema norü duũxũ rü nangeärü dñeruãx, rü taxuacüma norü cori ga ãëxgacüaxũ nanaxütanüéga. Rü yemacax ga yema ãëxgacü rü norü churaragüxũ namu na to ga corixũ namaã nataxegüxüçax ga yema yatü, wüxigu tũmamaã ga naxmax rü naxãcügü rü norü yemaxũgü, na yema natanü ga dñerumaã naxütanüãxüçax ga norü ngetanü. ²⁶—Rü yexguma ga yema norü duũxũ rü norü ãëxgacüpexegu nacaxápüxü, rü nüxũ nacaaxũ, rü ñanagürü:

“Pa Corix ichoxũ nangechaũ! Rü marü tá chapuracü, rü tá cuxũ chanaxütanü i guxüma”, ñanagürü. ²⁷—Rü yema norü ãëxgacüaxũ nangechaütümüü, rü yemacax namaã nüxũ nixu ga marü tama nüxũ na naxütanüãxüçax ga yema norü ngetanü. Rü ñuxüchi

ínananguxuchixëë. ²⁸—Natürü yexgumatama yéma ãëxgacüxütawa ínaxüüxgu ga yema yatü, rü nüxũ inayangau ga wüxi ga namücü ga írarüwatama nüxũ nangetanüxũ. Rü yema yatü rü nüxna natüxüe, rü nananuxnaxã, rü ñanagürü nüxü:

“¡Choxũ ngĩxũ naxütanü i ngëma dñeru i ngĩxũ cungetanücü!” ñanagürü. ²⁹—Rü yexguma ga yema namücü rü yema yatüpexegu nacaxápüxü, rü nüxũ nacaaxũ, rü ñanagürü:

“Pa Chomüçix, ichoxũ nangechaũ! Rü marü tá chapuracü, rü tá cuxũ chanaxütanü i guxüma”, ñanagürü.

³⁰—Natürü ga yema yatü rü tama nüxũ nacuáxchaũ ga yema ore. Rü poxcupataügu tüxũ napoxcuama ñuxmata nüxũ tanaxütanü ga yema tũmaärü ngetanü. ³¹—Rü yexguma togü ga yema ãëxgacüarü duũxũgü nüxũ daugügu ga yema ngupetüxũ, rü poraãcü naãëwa nangux ga yema naxüxũ ga yema yatü. Rü norü corixütawa naxĩ rü nüxũ nayarüxugüe ga guxüma ga yema ngupetüxũ. ³²—Rü yexguma ga yema ãëxgacü rü nanamu ga norü churaragü na naxütawa nagagüãxüçax ga yema yatü. Rü yexguma naxütawa nanguxgu, rü ñanagürü nüxü:

“Wüxi i chixexü i chorü duũxũ quixĩ. Choma rü cuxũ nüxũ changechaũ ga yema choxũ cungetanüxũ, erü choxũ cucaaxũ na tama cuxü chapoxcuxüçax.

³³—Rü cuma rü chita nüxũ nüxũ cungechaũ i ngëma cumücü i cuxü nangetanüxũ, yexgumarüü ga choma rü cuxü nüxü na changechaũxürüü ga yema choxũ cungetanüxũ”, ñanagürü

nüxü. ³⁴—Rü poraãcü nanuxüchi ga yema ãëxgacü. Rü norü churaragüxü namu na napoxcugüãxüçax ga yema yatü ñuxmata guxü nüxü naxütanü ga yema nüxü nangetanüxü —ñanagürü ga Ngechuchu. ³⁵Rü ñuxüchi ñanagürü ta: —Rü ngëxgumarüü tá pemaã nanaxü ya Chaunatü ya daxügücü i ngëxguma tama wüxichigü aixcüma pemüciügüaxü nüxü pengechaügügu —ñanagürü.

Ngechuchu namaã nangüexëetae na tama namexü na texé tümamaxü ítáxü

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

19 ¹Rü yema ñaxguwena ga Ngechuchu rü inaxüächi ga Garirëaarü naãnewa. Rü natü ga Yudaüärü tocutüwa naxü ga Yudeaarü naãnewa. ²Rü muxüma ga duüxügü nawe narüxí, rü nüma ga Ngechuchu rü yéma nanameëxëe ga yema idaaweexü. ³Rü Ngechuchuçax naxí ga ñuxre ga Parichëgü, rü nüxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Cuxçax namexü i wüxi i yatü na ínatáxmaxmarexü ega tacü rü chixexü taxüxgu ya naxmax? —ñanagürügü. Rü yemaãcü nüxna nacagü yerü Ngechuchuxü chixexügu nanguxëëgüchaü. ⁴Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —¿Taguma exna nawa pengúe i ngëma Tupanaärü ore i úmatüxü i nüxü ixüxü ga noxri Tupana naxüxgu ga duüxügü, rü yatüxü rü ngecüxü na naxüxü? ⁵—Rü ñanagürü ga Tupana:

“Rü ngëmacax ya yatü rü tá nanatü rü naëna nixügachi na namaxmaã inaxáxüçax. Rü ngëmaãcü i ngëma taxre rü ñoma wüxitama i duüxürüü tá nixügü”.

⁶—Rü ñuxüchi tama taxre nixí, rü wüxitama nixí. Rü ngëmacax taxucürüwa texé nügüna tayaxígachitanüxëe i ngëma taxre i Tupana nügüna mugüxü —ñanagürü. ⁷Rü yexguma Ngechuchuna nacagü rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü nixí ga Moíché ga duüxügümaã nüxü yaxuxü rü ngëxguma texé tümamaxü ítáxchaügu rü name nixí i wüxi i popera i taxgüpane ngíxna taxã, rü ñuxüchi ngíxü ítatax? ñaxü —ñanagürügü. ⁸Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Pegagu nixí ga Moíché ga tama pexna nachüxãxü na pexmaxü ípetáxü. Yerü nüma nüxü nacuçax na tama aixcüma peyaxögüxü. Natürü noxriarü ügügu rü tama yemaãcü nixí. ⁹—Rü choma pemaã nüxü chixu rü tama name na texé tümamaxü ítáxü ega tama naí ya yatümaã nangëãxüçagü yixígu. Rü ngëxguma chi yima yatü rü ñuxüchi naí i ngëmaã naxãxmaxgu, rü chixexü naxü, rü ñoma naí i ngëmaãmare nangëãxürüü nixí. Rü texé ya ngímaã ámaxë i ngëma nge i ngíte ngíxü ítaxcü, rü ñoma naí i ngëmaãmare itapexürüü tixí —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹⁰Rü ñuxüchi ga norü ngüexügü rü ñanagürügü nüxü: —Ega ngëmaãcü yixígu rü name nixí i noxtacüma tama naxãmax ya yatü rü tama ixãte i nge —ñanagürügü. ¹¹Rü Ngechuchu norü ngüexügüxü nangãxü rü ñanagürü: —Taxucürüwa guxüma i duüxügü nüxü nacuçax i tacüchiga na yixü i ngëma nguxëetae. Natürü yíxema Tupana tüxü nüxü cuaxëëxëçatama tixí ya nüxü cuaxgüxe. ¹²—Rü nangëxma i nagüxüraüxü i guxchaxü na tama

naxãmaxũcax ya yatü. Erü nümaxũ i yatü rü woetama taxucürüwa naxãmax erü norü bucüma nangepüxüchare. Rü nümaxũ i yatü rü taxucürüwa naxãmax erü nayauxpüxücharee. Rü togü tama naxãmax erü Tupanaärü ngüchaũxĩcatama naxügüchaũ. Rü texé ya ngëmaäcü maxchaũxë rü marü name i ngëmaäcü tamaxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü meã buxügüxũ nayaxu
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³Rü duũxügü rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga ñuxre ga buxügü na Ngechuchu nüxũ ingögüxũcax rü namaã nayumüxëxũcax. Natürü ga Ngechuchuarü ngüexügü rü inanaxügüe ga na yangagüãxũ ga yema duũxügü ga Ngechuchuxütawa buxügüxũ gagüxũ. ¹⁴Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga norü ngüexügü: —Marü name i chauxütawa naxĩ i buxügü. iRü tãxũ i nüxna penachuxuxũ! Erü Tupana ãëxgacü íxixüwa rü tümacax nixĩ ya yíxema ñaã buxügürü meã yaxögüxe —ñanagürü. ¹⁵Rü ñuxüchi ga Ngechuchu rü yema buxügüétü naxümex. Rü yemawena inaxüãchi ga yéma.

Wüxi ga ngextüxücü ga dïeruãxüchicü
Ngechuchumaã nidexa
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶Rü wüxi ga ngextüxücü rü Ngechuchuxütawa nangu, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —Pa Ngüexëëruü ya Mecüx, ¿tacı tá chaxüxũ na chanayaxuxũcax i maxũ i taguma gúxũ? —ñanagürü. ¹⁷Rü Ngechuchu

nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —¿Tüxcüü “Mecü” ñacurügü choxũ? Erü Tupanaxĩcatama nixĩ ya mecü íxixũ, rü nataxuma i to i mecü íxixũ. Natürü ngëxguma cunayauxchaũgu i maxũ i taguma gúxũ, rü inaga naxĩn i Tupanaärü mugü! —ñanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga guma ngextüxücü rü ñanagürü: —¿Ngëxürüüxũ tá nixĩ i Tupanaärü mugü i naga chaxĩnüxũ? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —iTãütama cumáëta, rü tãütama naĩ i ngemaã icupe, rü tãütama cungítaax, rü tãütama doraxũ quixu i togüchiga! ¹⁹—iRü tümaga naxĩnü ya cunatü rü cue, rü nüxũ nangechaũ i cumücü ngëma na cugü cungechaũxürüü! —ñanagürü. ²⁰Rü yexguma ga guma ngextüxücü rü ñanagürü: —Guxüma i ngëma mugü i nüxũ quixuxũ rü woetama chorü bucüma meã chayanguxëë. ¿Rü tacı rü to tá chaxü na choxũ nangëxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ? —ñanagürü. ²¹Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ega aixcüma Tupanapexewa mecü quixĩxchaũgu, rü name nixĩ i namaã cutaxe i guxüma i curü ngëmaxügü rü togü i ngearü ngëmaxũãxgüxüna cunaxã i ngëma curü natanü. Rü ngëxguma tá cuxũ nangëxma i cuchica i daxügüxũ i naãnewa. Rü ñuxüchi marü name i chowe curüxü —ñanagürü. ²²Natürü yexguma yemaxũ naxĩnüga ga guma ngextüxücü rü poraäcü nangechaũ, yerü namuärü dïeruãxüchi. ²³Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngüexügüxũ ñanagürü: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü naguxchaxüchi nixĩ na wüxi i

duũxũ i dĕruãxũchixũ rü Tupana ãĕxgacü íxixũwa na nanguxũ. ²⁴—Rü aixcũma pemaã nüxũ chixu rü ñoma wüxi i cameyu na taxucürüwama wüxi ya ucumaxĕtüwa naxüpetüxũãrũ yexera narüguxchamaĕ naxcax i wüxi i duũxũ i dĕruãxũchixũ na yaxücuxũ i ngextá Tupana ãĕxgacü íxixũwa —ñanagürü. ²⁵Rü yexguma yemaxũ naxĩnũĕgu ga norü ngüxũgũ rü poraãcü nabaxãchiãĕgũ. Rü nügũna nacagüe rü ñanagürügũ: —¿Rü texé tá ĕxna tixĩ ya nayaxúxe i maxũ i taguma gúxũ? —ñanagürügũ. ²⁶Rü Ngechuchu nüxũ nadawenü rü ñanagürü nüxũ: —Duũxũgũ rü taxuacũma nügũ namaxĕĕ, natürü Tupanaãxũ rü natauxcha na namaxĕĕĕãxũ —ñanagürü. ²⁷Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxũ: —Pa Corix, toma rü marü ítanawogũ ga guxũma ga torü yemaxũgũ na cuwe tarũxũcãx. ¿Rü ñacü tá nixĩ i torü natanü i ñuxmax? —ñanagürü. ²⁸Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Aixcũma pemaã nüxũ chixu rü ngĕma ngunexũ i Tupana nagu nangexwacaxũĕĕxũ i guxũma, rü choma rü ãĕxgacü ya tacü tá chixĩ. Rü chorü tochica i mexĕchixũwa tá charũto. Rü pema i 12 i chorü ngüxũgũ na chowe perũxixũ rü pema rü tá ta pexũ nangĕxma i perü tochicaxũ i mexĕchixũ i chauxũtawã. Rü ngĕma tá perũtogũ na norü maxũchigacãx nüxũ picagũxũ i guxũma i Yudũgũ. ²⁹Rü guxãma ya yĩxema tũmapata chauxcãx ítãxe, rü ĕxna tũmaĕneĕgũ rü tũmaĕyãxgũxũ chauxcãx ítãxe, rü ĕxna tũmanatü rü tũmaĕxũ chauxcãx ítãxe,

rü ĕxna tũmamaç rü tũmaxãcũgũxũ rü tũmaãrũ naãne chauxcãx ítãxe, rü 100 ĕxpũxcũna i ngĕma noxri tũxũ ngĕxmaxũãrũ yexera tá tayaxu. Rü naĕtü tá tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ. ³⁰—Natürü muxũma i nümaxũ i ñoma i naãnewã duũxũgũ wixpexewa ügũxĕĕxũ, rü daxũgũxũ i naãnewã rü Tupana tá wixweama nanaxũgũĕĕ. Rü muxũma i nümaxũ i ñoma i naãnewã duũxũgũ wixweama ügũxĕĕxũ, rü daxũgũxũ i naãnewã rü Tupana tá wixpexewa nanaxũgũĕĕ.

Cuãxruũ ga puracũtanũxũgu ixuxũ

20 ¹—Rü ngĕma Tupana ãĕxgacü íxixũwa rü ñoma wüxi ga ubanecũarü yora ga paçx mama norü puracũtanũxũ ta yadaucürũ nixĩ. ²Rü yema puracũtanũxũmaã nanamexĕĕ na wũxítachinü ga dĕrũgu nüxũ na naxũtanũãxũcãx ga wũxichigũ ga ngunexũgu. Rü ñuxũchi naãnewã nanamugũ na yĕma yapuracũxũcãx. ³—Rü yixcama ga 9 arũ ngoragu rü ínayadau ga ngextá yatũgũ ga puracũcãx daugũxũ íngutaquĕxegũxũxũwa. Rü yexma nüxũ nayangau ga ñuxre ga yatũgũ ga ngearũ puracũãxgũxũ. ⁴—Rü ñanagürü nüxũ: “iNgĕma chorü ubanecũwa peyapuracũe! Rü meã tá pexũ chanaxũtanü”, ñanagürü. Rü nümagũ rü yĕma naxĩ. ⁵—Rü yema ubanecũarü yora rü tocuchigu rü wenaxãrũ togũ ga puracũtanũxũ ta nayadau. Rü tomaĕxpũxãrũ ngoragu ga yãuanecü rü wenaxãrũ yexgumarũ ta nayadau. ⁶—Rü yixcama ga wũximĕxpũxãrũ ngoragu ga yãuanecü rü wenaxãrũ

ínayadau ga ngextá yatügü ga puracüçax daugüxü íngutaqexegüxüxüwa. Rü yexma nüxü nayangau ga ñuxre ga togü ga yatügü ga ngearü puracüçaxgüxü. Rü ñanagürü nüxü:

“¿Tüxcüü i pema rü nuxã perüchomare i guxü i ñoma i ngunexügu, rü tama pepuracüe?” ñanagürü. ⁷—Rü nümagü nanangãxügü, rü ñanagürügü nüxü:

“Tama tapuracüe erü taxúema toxçax tadau na tüxü tapuracüexüçax”, ñanagürügü. Rü yexguma ga yema naãneärü yora rü ñanagürü nüxü:

“iPema rü ta ngéma chorü ubanecüwa pexi rü pepapuracüe! Rü meã tá pexü chanaxütanü”, ñanagürü. ⁸—Rü yexguma marü nachütagu rü yema naãneärü yora, rü naxçax naca ga norü puracütanüxüärü dauruü, rü ñanagürü nüxü:

“iNaxçax naca i ngéma puracütanüxü. Rü nüxira nüxü naxütanü i ngéma wixwenaxüchima ngéma íxü, rü nawa tá icuyacuaxëë i ngéma nüxira ngéma puracüexü!” ñanagürü. ⁹—Rü yéma naxi ga yema puracütanüxü ga wüximeçxpüxaru ngoragu ga yáuanecü puracüwa íxü. Rü wüxichigü ngixü nayauxgü ga wüxitachinü ga diëru. ¹⁰—Rü yemawena rü yéma naxi ga yema nüxirama puracüexü ga puracütanüxü. Rü nümagü nagu naxinüëgu rü yexera tá ngixü nayauxgü ga diëru, natürü nümagü rü ta ngixü nayauxgü ga wüxitachinütama ga diëru ga wüxichigü. ¹¹—Rü yexguma ngixü nayauxgü rü inanaxügü ga chixri na yadexagüxü nachigagu ga yema naãneärü yora. ¹²—Rü ñanagürügü:

“Yixema rü guxü i ngunexügu üaxcüxetüwa tapuracüe, natürü i ñaã puracütanüxü i wixwenaxüchi íngugüxü rü wüxi i ngoratama napuracüe. Natürü ngéma tüxü naxütanüaxüçxpüxtama nüxü nanaxütanü”, ñanagürügü.

¹³—Natürü ga yema ubanecüaru yora nanangãxü, rü ñanagürü nüxü ga wüxi ga yema puracütanüxü:

“Pa Chomüçüx, tama cuxü changix. ¿Tama exna i wüxitachinügu yixü ga chomaã cunamexëëxü na cuxü chanaxütanüxü i ngéma puracü? ¹⁴—iÑaã i curü diëru, rü íxü! Rü ngéma puracütanüxü i wüxi i ngoratama puracüexü, rü choma nüxna ngixü chaxãxchaü i ngéma cuxna ngixü chaxãcüçxpüx. ¹⁵—¿Tama exna name i ngéma choma chanaxwaxexüãcüma ngímaã na chaxüxü i chorü diëru? ¿Rü exna quixãxüachi erü ngémaçcü chamecüma?” ñanagürü. ¹⁶—Rü yixema ñuxma duüxügü wixweama tüxü ügüxëëxë, rü daxüguxü i naãnewa rü Tupana tá wixpexewa tüxü naxügüxëë. Rü yixema ñuxma duüxügü wixpexewa tüxü ügüxëëxë rü daxüguxü i naãnewa rü Tupana tá wixweama tüxü naxügüxëë. Erü Tupana rü muxüchiena naxu, natürü noxretama tixi ya yixema tüxü yadexechixe —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü wenaxärü nanaxunagü ga norü yuxchiga

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷Rü yexguma namagu yaxüxgu ga Ngechuchu ga Yerucharëüwa na naxüxü rü noxrüwama naxçax naca ga yema 12 ga norü ngüexügü, rü ñanagürü nüxü:

¹⁸—Pema nüxũ pecuax na marü ingaicaxũ na Yerucharéüwa ingugüxũ. Rü ngéma rü duüxügü rü tá chixri chomaã nachopetü. Rü tá paigüarü chomaã nachopetü. Rü tá paigüarü aëxgacügü rü ngüxëëruügü i ore i mugüwa ngüxëëtaegüxüna tá choxũ namugü. Rü nümagü rü tá chomaã nanaxuegugü na chayuxücax. ¹⁹—Rü tá to i nachüüñecüãxna choxũ namugü. Rü ngëmagü tá nixĩ i chaugu idauxcüraügüxü rü choxü çuaixgüxü, rü ñuxüchi tá curuchawa choxü nipotagü na ngëxma chayuxücax. Natürü tomaëxpüx i ngunexüguwena rü tá wenaxärü chamaxü —ñanagürü.

**Wüxi ga ngüxëëcax fica ga
Chaütiágu rü Cuáüärü mama
(Mr 10.35-40)**

²⁰Rü yéma iyexma ga naë ga Chaütiágu rü Cuáü. Rü yema taxre rü Zebedü nanegü nixügü. Rü ngüma rü Ngechuchucax iyaxü namaã ga yema taxre ga ngünegü. Rü Ngechuchupexegu iyacaxápüxü, rü wüxi ga ngüxëëcax nüxna iyaca. ²¹Rü nüma ngüxna naca, rü ñanagürü: —¿Tacu nixĩ i cunaxwaxexü? —ñanagürü. Rü ngüma inangäxü rü ngügürügü: —Pa Corix, ngëxguma aëxgacüxü quingucuchigu rü chanaxwaxe i cunamu na wüxi i ñaã chaune rü curü tügüñecüwawa na natoxü, rü ngéma to i curü toxwecüwawa na natoxü —ngügürügü. ²²Natürü Ngechuchu ngüxü nangäxü rü ñanagürü: —Pema rü tama nüxü pecuax na tacücax ípecaxü. ¿Namaxã chi peporaexü i ngéma ngüxü i tá choxü üpetüxü? —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxügü rü ñanagürügü: —Ngëmäãcü namaã tá taporae —ñanagürügü. ²³Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü nüxü:

—Aixcüma tá nixĩ i chauxrüü ngüxü pingegüxü. Natürü ngéma chorü tügüñecüwawa rü chorü toxwecüwawa na perütogüxücax, rü tama choxmexwa nangëxma na pexna chanaxäxü. Rü Chaunatumexëwa nixĩ na nangëxmaxü i ngéma, rü nüma tá tüxna nanaxã ya yíxema tümacax iyüxë —ñanagürü. ²⁴Rü yexguma yemaxü naxüñëgu ga yema togü ga 10 ga Ngechuchuarü ngüxügü, rü Chaütiágumaã rü Cuáümaã nanuë. ²⁵Natürü Ngechuchu naxcax naca rü ñanagürü nüxü: —Pema nüxü pecuax rü guxü i nachüüñecügüarü aëxgacügü rü poraãcü nanamu i norü duüxügü. Rü ngéma aëxgacügü i taxügü rü norü duüxügüarü yora nügü nixügüxëë. ²⁶—Natürü täütáma ngémaãcü nixĩ i petaniüwa. Rü ngëxguma texé naxwaxegu na aëxgacü tixü i petaniüwa, rü name nixĩ i noxri rü guxärrü ngüxëëruü tixü. ²⁷—Rü ngëxguma chi texé i petaniüwa naxwaxegu na tümamücügüeru na tixü, rü name nixĩ i noxri rü guxüma i tümamücügüarü ngüxëëruü tixü. ²⁸—Yerü chomatama i Tupana Nane na duüxüxü chiüxü rü tama togü choxü rüngüxëëxücax nixĩ i nüma chaxüxü. Natürü nüma chaxüxü na duüxügüxü charüngüxëëxücax rü naxcax na chayuxücax rü ngémaãcü chanaxütanüxücax na muxüma i nümagü rü nüxü nangëxmaxücax i maxü i taguma güxü —ñanagürü.

**Ngechuchu nanameëxëë ga
taxre ga ngexetüxü
(Mr 10. 46-52; Lc 18.35-43)**

²⁹Rü yexguma Ngechuchu norü ngüxügümaã Yericüarü ñanewa íchoüxgu, rü muxüma ga duüxügü nawe narüxü. ³⁰Rü yéma namacüwawa

narütogü ga taxre ga ingexetüxü. Rü yexguma nüxü naxínüëgu na Ngechuchu yéma üpetüxü, rü tagaäcü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Corix, Pa Dabítanüxüx, iCuxü tangechaütümüügü! —ñanagürügü. ³¹Rü yema duüxügü ga Ngechuchuwe rüxixü rü nayangagü na iyanangeaxgüxücax. Natürü nümagü ga yema ingexetüxü rü yexeraäcü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Corix, Pa Dabítanüxüx, icuxü tangechaütümüügü! —ñanagürügü. ³²Rü yexguma ga Ngechuchu rü yexma nayachiächi rü naxçax naca ga yema ingexetüxü. Rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tacı i penaxwaxexü na pexçax chanaxüxü? —ñanagürü. ³³Rü nümagü nanangäxügü rü ñanagürügü: —Pa Corix, tanaxwaxe na toxü quidauchitanügüxëxü —ñanagürügü. ³⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxü nangechaütümüügü, rü naxëtügügu ningögü. Rü yexgumatama nidauchigü, rü Ngechuchuwe narüxü.

Yerucharéüga naxücu ga Ngechuchu
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Cu 12.12-19)

21 ¹Rü yexguma marü yangaicagügu ga Yerucharéüwa na nangugüxü, rü nawa nangugü ga guma ñäne ga Bechagué ga Oríbunecüarü maçpüneärü ngaicamana yexmane. Rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngüexügü. ²Rü ñanagürü nüxü: —iGua tóru toxmaçtawax ngëxmane ya ñänexäcüwa pexü! Rü ngëxma tá nüxü peyangau i wüxi i cowaru i ngexü i ngëxma ngaxüxü namaä i wüxi i naxäcü i yatüxü i

naxütütagu irüxáxü. iRü peyawëxü, rü nuä chauxçax penagagü! ³Rü ngëxguma texé pexna caxgu na tacüçax peyawëxüxü, irü tümamaä nüxü pixu rü ñapegügü:

“Torü cori nanaxwaxegü, natürü paxa tá nanawoeguxëë”, ñapegügü tüxü! —ñanagürü. ⁴Rü yema naxüpetü yerü yemaäcü Tupana nayanguxëë ga norü ore ga nuxcümaüxü ga norü orearü urüü ümatüxü ga ñaxü:

⁵“iYerucharéüçüaxgümaä nüxü pixu rü ñapegü: ‘iDüçax ya perü äëxgacü ya nuä pexütawa ücü! Rü nüma rü wüxi i ngëxürüxü i duüxürüü ínangu, rü wüxi i cowaruacüétügumare naxaunagü!’”

ñanagürü ga yema ore. ⁶Rü yexguma ga yema taxre ga norü ngüexügü rü yéma naxü, rü nanaxügü ga yema Ngechuchu namaä nüxü ixuxü. ⁷Rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga yema cowarugü. Rü yema norü ngüexügü rü naxchirumaä nanaçhatagü ga yema cowaruxacü, rü ñüxüchi ga Ngechuchu rü natagu naxaunagü. ⁸Rü yema muxüma ga duüxügü ga nawe rüxixü rü naxchirumaä nayaçhamatanü ga nama. Rü togü rü naixätü ta nadaügü rü yemamaä nayaçhamatanü ga nama. ⁹Rü yema duüxügü ga napexegu ägüxü, rü yema togü ga wixweama ägüxü, rü tagaäcü ñanagürügü: —iNamexëchi ya daa äëxgacü ya Dabítanüxü! iRü namexëchi ya yima Tupanaégagu núma ücü! iRü cuxü tataxëëgü, Pa Tonatü ya Daxügucüx! —ñanagürügü. ¹⁰Rü yexguma Ngechuchu Yerucharéüwa ixüçugü, rü guxüma ga yema ñänecüçax

rü nanaxixächiaëgü, rü ñanagürügü:
—¿Texe nixí ya daa? —ñanagürügü.

¹¹Rü yema Ngechuchuwa rüxixü ga duüxügü rü nanangäxügü rü ñanagürügü: —Daa nixí ya Tupanaärü orearü uruü ya Ngechuchu ya Gariréaanewa ngëxmane ya ñäne ya Nacharétucüâx ixücü —ñanagürügü.

Ngechuchu rü tupaucu ga taxünewa ínanawoxü ga duüxügü ga yéma taxegüxü
(*Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Cu 2.13-22*)

¹²Rü tupaucu ga taxünegu naxücu ga Ngechuchu, rü ínanawoxü ga yema yéma tacümaã taxegüxü rü naxçax taxegüxü. Rü nanawoegu ga norü mechagü ga yema duüxügü ga yéma díerumaã taxegüxü rü muxtucugümaã taxegüxü. ¹³Rü ñanagürü nüxü ga yema duüxügü: —Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Chopata rü yumüxëpataü nixí”.
Natürü pema rü ngítaaxgüxüpataü peyaxixëë —ñanagürü. ¹⁴Rü yéma tupaucu ga taxünewa rü Ngechuchuçax naxí ga ñuxre ga ingexetügüxü rü ichixeparagüxü. Rü Ngechuchu nanameëxëë. ¹⁵Natürü ga paigüarü äëxgacügü rü ngüxëëruügü ga ore ga mugüwa ngüxëëtaegüxü, rü nüxü nadaugü ga yema mexügü ga taxügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Ngechuchu rü buxügüxü naxinüë ga na ñagüxü: —íNamexëchi ya daa äëxgacü ya Ngechuchu ya Dabítanüxü!
—ñagüxü. Rü yemacax ga yema äëxgacügü rü nanuë. ¹⁶Rü ñanagürügü Ngechuchuxü: —¿Nüxü cuxinüxü i ngëma buxügü namaã idexagüxü?
—ñanagürügü. Rü Ngechuchu

nanangäxü, rü ñanagürü: —Ngü, nüxü chaxinü. ¿Natürü taguma exna nawa pengüe i Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü:

“Rü ngëma buxügü i íraxüchixü rü öxchanagü rü tá ta cuxü nicuaxüügü”,
ñaxü? —ñanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxna yéma nixü, rü ñüxüchi ínaxüxü ga guma ñänewa. Rü ñäne ga Betániawa naxü, rü yexma nayape.

Ngechuchu rü orix ga iguera ga ngearü oóxümaã chixexü naxuegu
(*Mr 11.12-14, 20-26*)

¹⁸Rü moxüäcü ga paxmama rü yexguma wenaxärü Yerucharëuçax nataegugu ga Ngechuchu rü nataiwa. ¹⁹Rü namacüwawa nüxü nadau ga wüxi ga orix ga iguera. Rü naxçax nixü, natürü taxuüma ga norü oxü inayangau, rü naátüxüxícatama inayangau. Rü yemacax ñanagürü nüxü ga yema orix: —Rü tagutáma wena cuxox, —ñanagürü. Rü yexgumatama nariüxëë ga yema orix. ²⁰Rü yexguma yemaxü nadaugüga ga norü ngüexügü, rü nabaxächiaëgü. Rü Ngechuchuna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Rü ñuxäcü i ñaã orix i paxama nañexëxü?
—ñanagürügü. ²¹Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü ngëxguma chi meã peyaxögüga rü tama ngëma igueramaã chaxüxüxíca chi pexü. Natürü yexeraxü chi pexü. Rü ngëxguma chi daa maxpünemaã nüxü pixuxgu na yaxügachixüçax rü taxtü i taxüchiüwa naxüxüçax, rü pega chi

naxĩnũ. ²²Rũ guxũma i tacĩ i naxçax ípexaxũ i perũ yumũxẽwa, rũ tá penayauxgũ ega aixcũma peyaxõgũaciũma naxçax ípexaxgu.

Ngechuchuna nacagũe na texearũ oregagu tupaucu ga taxũnawa nanguxẽtaexũ

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³Rũ Ngechuchu rũ tupaucu ga taxũnegu naxũcu. Rũ yexguma yẽma ínanguxẽtaeyane rũ naxçax naxĩ ga paigũarũ ãẽxgacũgũ rũ togũ ga ãẽxgacũgũ ga yaguãxgũ. Rũ Ngechuchuna nacagũe rũ ñanagũrũgũ: —¿Rũ texearũ mugagu nixĩ i cunaxũxũ i ngẽma núma cuxũxũ? ¿Rũ texé cuxũ tamu na cunaxũxũçax i ngẽma? —ñanagũrũgũ. ²⁴⁻²⁵Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Choma rũ tá ta pexna chaca, rũ ngẽxguma choxũ pengãxũgu i ngẽma pexna naxçax chaçaxũ, rũ choma rũ tá ta pemaã nũxũ chixu na ngẽxũrũxũ i ãẽxgacũ na choxũ muxũ na nuã changuxẽtaexũ. ¿Rũ texé tanamu ga Cuáũ na duũxũgũxũ ínbaiũxẽxũçax? ¿Pexçax rũ Tupana yĩxũ ga namucũ rũ exna duũxũgũmare? —ñanagũrũ. Rũ yexguma ga yema ãẽxgacũgũ rũ inanaxũgũe ga nũgũmaã na yaporagatanũcũxũ. Rũ nũgũmaãtama ñanagũrũgũ: —¿Nũxũ ñagũgũxũ tá? Erũ ngẽxguma chi nũxũ ixuxgu na Tupana núma namuxũ rũ nũma rũ tá ñanagũrũ tũxũ:

“¿Rũ tũxciũũ ga tama nũxũ peyaxõgũxũ?” ñanagũrũ tá. ²⁶—Rũ ngẽxguma chi nũxũ ixuxgu na yatũgũmare núma namuxũ rũ taxçax rũ tá naxãũcũma, erũ duũxũgũ tá tũxũ nadai. Erũ nũmagũ i duũxũgũ rũ nagu

narũxĩnũe na Tupana yĩxũ ga Cuáũxũ núma mucũ —ñanagũrũgũ. ²⁷Rũ yemacax Ngechuchuxũ nangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Tama nũxũ tacuax ga texé núma na namuxũ ga Cuáũ ga baiũxẽerũ —ñanagũrũgũ. Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Choma rũ tá ta tãũtama pemaã nũxũ chixu na texé choxũ muxũ na chanaxũxũ i ngẽma choxna naxçax peçaxũ —ñanagũrũ.

Cuaxruũ ga taxre ga nanegũgu ixuxũ

²⁸Rũ ñanagũrũ ta ga Ngechuchu —¿Nũxũ ñapegũxũ naxçax i ñaã ore i tá pemaã nũxũ chixuxũ? Rũ wũxi ga yatũ rũ nũxũ nayexma ga taxre ga nane. Rũ wũxi ga guma nanemaã nũxũ nixu rũ ñanagũrũ nũxũ:

“Pa Chaunex, chanaxwaxe i yéa chorũ ubaarũ buxgũwa cuyapuraciũ”, ñanagũrũ. ²⁹—Rũ guma nane nanangãxũ rũ ñanagũrũ:

“Choxũ nawaxtũmũũ na ngẽma chaxũxũ”, ñanagũrũ. Natũrũ ga yixcamaxũra rũ nagu narũxĩnũ rũ dũxwa yẽma nayapuraciũ. ³⁰—Rũ yixcũra ga guma nanatũ rũ naĩ ga nanexũtawa naxũ, rũ yexgumarũũ ta nũxũ yema ñanagũrũ. Rũ guma nane nanangãxũ rũ ñanagũrũ:

“Marũ name, Pa Pa, rũ ngẽma tá chaxũ”, ñanagũrũ. Natũrũ tama aixcũma yẽma naxũ. ³¹—Rũ ñuxma chanaxwaxe i chomaã nũxũ pixu rũ ngexcũrũcũ ga guma taxre ga nane ga aixcũma naxũcũ ga yema nanatũ naxwaxexũ —ñanagũrũ. Rũ nũmagũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Ga guma nũxĩra namuãcũ nixĩ ga naga

ínücü —ñanagürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Aixcúma pemaã nüxü chixu rü ngêma yatügü i Dumaärü ãëxgacüçax dñeru ngixü dexü rü ngêma ngexügü i chixri maxëxü tá nixí i pexüpa nüxíra ichocuxü i ngextá Tupana ãëxgacü íixixüwa. ³²—Yerü Cuáü ga baiüxëerü rü núma naxü na pemaã nüxü yaxuxüçax na ñuxácü tá na pemaxëxü, natürü ga pema rü tama nüxü peyaxögü. Natürü ga yema yatügü ga Dumaärü ãëxgacüçax dñeru ngixü dexü rü yema ngexügü ga chixri maxëxü rü Cuáüãxü nayaxögü. Natürü ga pema rü woo nüxü na pedaugüxü ga ñuxácü na yaxögüãxü, rü tama nüxü perüxoechaü i pecúma i chixexü na peyaxögüçax —ñanagürü.

Cuaxruü ga chixexü ga puracütanüxügu ixuxü
(*Mr 12.1-12; Lc 20.9-19*)

³³Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü chanaxwaxe i iperüxínüë i ñaã to i ore i cuaxruü i tá pemaã nüxü chixuxü. Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga nüxü nayexmacü ga wüxi ga norü naãne. Rü yexma nanato ga muxüma ga orix ga uba. Rü ñyxüchi ínanapoxegu, rü nanaxü ga wüxi ga ubaarü yauxtüüxüchica rü wüxi ga dauxütaechica. Rü ñyxüchi ñuxre ga puracütanüxüna nüxü nadauxëë. Rü namaã nanamexëë na ngäxügu namaã ngixü yatoyexüçax ga yema ubatanü. Rü ñyxüchi ga yema naãneärü yora rü wüxi ga to ga nachüãne ga yaxüguxüwa naxü. ³⁴—Rü yexguma norü ubaarü buxgüwa nanguxgu, rü yema naãneärü yora rü yéma nanamugü ga ñuxre ga

norü duüxügü na yema puracütanüxüna ngixçax yaçaxüçax ga yema ubatanü ga nüxna ücü. ³⁵Natürü ga yema puracütanüxügü rü ínanayauxü ga yema coriarü duüxügü. Rü nanaçuaixgü ga wüxi, rü ga to rü nayamaçüchigü, rü ga yema to rü nutamaã ínanamuxüchigü. ³⁶—Rü yema naãneärü yora rü wenaxärü noxriarü yexera rümumaëxü ga norü duüxügü yéma namugü. Natürü ga yema puracütanüxügü rü yema togürüütama chixri namaã nachopetü. ³⁷—Rü düxwa ga yema naãneärü yora rü yéma nanexüchixü namu yerü núma nagu naxínügu rü chi nanega naxínüë ga yema puracütanüxügü. ³⁸—Natürü yexguma yema cori nanexü nadaugügu ga yema puracütanüxügü, rü nügümaã ñanagürügü:

“Ngêmaärü tá nixí i ñaã naãne i yixcama. iRü ngixã tayamaçgü na tóxrü yixüçax!” ñanagürügü. ³⁹—Rü nayayauxgü, rü toxnamana nanagagü, rü yexma nayamaçgü —ñanagürü. ⁴⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema paigiariü ãëxgacügüna naca rü ñanagürü: —¿Rü ngëxguma ínanguxgu i ngêma naãneärü yora, rü ñacü tá yema puracütanüxümaã naxü? —ñanagürü. ⁴¹Rü yema ãëxgacügü rü Ngechuchuxü nangäxügü, rü ñanagürügü: —Ngêma naãneärü yora rü tama nüxü nangechaütümüüãcúma tá nanadai i ngêma puracütanüxügü i chixri maxëxü. Rü ñyxüchi togü i puracütanüxügü i meã namaã ngixü itoyexü i dñeruna tá nüxü nadauxëë —ñanagürügü. ⁴²Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¿Taguma çxna nawa pengúe i Tupanaärü ore i ümatixü? Erü ngëmawa rü ñanagürü:

“Rü yima nuta ya mecü ya ãrũ üruũgü nüxũ oechirécü rü ñuxma rü yimatama nixĩ ya Tupana nüxĩra yaxücuchicü na namaã inaxügüãxũcax ya ipata. Rü tórü Cori ya Tupana nixĩ ga naxücü ga yema, rü ñuxma rü namexêchi i taxcax”, ñanagürü i ngêma ore. ⁴³—Rü ngêmacax pemaã nüxũ chixu rü woo pexcaxchirex na yĩxũ i ngêma naãne i ngextá Tupana ãêxcagü fíxixũwa, natürü pexna tá nanapu. Rü togü i duũxũgü i aixcũma Tupanaga ñnũxũna tá nanaxã. ⁴⁴—Rü yima nuta ega texé namaã yarũñaxgu rü tá itapoũgü. Rü yíxema tũmaétügu nanguxe ya yima nuta, rü tá tüxũ niñaixmũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁴⁵Rü yexguma ga paigüarü ãêxcagügü rü Parichéugü nüxũ ñnũegu ga yema ore ga cuaxruũ ga Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ, rü nüxũ nicuaxãchitanü ga nachíga na yĩxũ ga yema ore. ⁴⁶Rü yexgumatama ga yema ãêxcagügü rü Ngechuchuxũ niyauxgüéga. Natürü taxucürüwama nayayauxgü yerü duũxũgüxũ namuũé, yerü nũmagü ga duũxũgü rü nayaxõgü ga aixcũma Tupanaãrũ orearü uruũ na yĩxũ ga Ngechuchu.

Cuaxruũ ga ngügarü petagu ixuxũ

(Lc 14.15-24)

22 ¹Rü Ngechuchu rü wenaxãrũ nanangüexêé. Rü ore ga cuaxruũgu namaã nayaxu, rü ñanagürü nüxũ: ²—Rü ngêma Tupana na ãêxcagü ixixũ rü ñoma wüxi ga nachiuãneãrũ ãêxcagü ga naneãrũ ngĩgü üchiücürüü nixĩ. ³—Rü norü duũxũgüxũ namu na

naxcax yaçaxũcax ga yema duũxũgü ga marü ñpaacü nüxna naxuxũ. Natürü yema duũxũgü ga marü nüxna naxuchiréxũ rü tama yéma naxĩxchaũ. ⁴—Rü wenaxãrũ togü ga norü duũxũgüxũ yéma namugü. Rü ñanagürü nüxũ:

“iNgêma pexĩ naxütawa i ngêma duũxũgü i nüxna chaxuchiréxũ, rü namaã nüxũ peyarüxu rü marü íname i chorü õna i taxũ. Rü marü chanadai i chorü wocagü i ingüexũ rü guxũma marü ínamemare. Rü chanaxwaxe i paxa nuã naxĩ naxcax i ñaã chorü peta!” ñanagürü. ⁵—Natürü yema duũxũgü ga nüxna naxuchiréxũ rü tama naga naxĩnũé. Rü wüxi rü naãnewa naxũ, rü ga to rü norü taxepataũwa naxũ. ⁶—Rü ga togü rü yema ãêxcagüarü duũxũgüxũ ñnayauxũ rü nayaçuaixgü ñuxmata nayuexêéã. ⁷—Rü yexguma ga guma ãêxcagü rü poraãcü nanu. Rü norü churaragüxũ yéma namugü na yadaiãxũcax ga yema duũxũgü ga máetagüxũ, rü na yagugüãxũcax ga guma norü ñãne. ⁸—Rü ñuxüchi ñanagürü nüxũ ga norü duũxũgü:

“Guxũma i chorü peta rü marü ínamemare. Natürü ga yema duũxũgü ga noxri nüxna chaxuxũ rü taxuwama nime na nuã naxĩxũcax. ⁹—iRü yéa taxũ i cayewa pexĩ, rü nüxna peyaxu i guxũ i duũxũgü i ngêma nüxũ pedauxũ, na núma chorü petawa naxĩxũcax!” ñanagürü. ¹⁰—Rü yema ãêxcagüarü duũxũgü rü yéma cayewa naxĩ. Rü nüxna nixuetanü ga guxũma ga duũxũgü ga mexũgü rü chixexũgü ga nüxũ iyangaugüxũ. Rü yemaãcü duũxũgümaã nanapa ga guma

ãêxgacipata. ¹¹—Rü yexguma ga guma ãêxgacü rü nixücu nawa ga yema ucapu ga nawa peta naxüxü, yerü ínayadau ga yema duüxüğü ga nüxna naxuxü. Natürü yéma nüxü nadau ga wüxi ga yatü ga tama norü ngaxãêchirugu icüxü. ¹²—Rü ñanagürü nüxü:

“Pa Chomüciux ññuxãcü i nuxã cuxücuxü na tama curü ngaxãêchirugu quicüxü?” ñanagürü. Natürü nüma ga yema yatü rü nangeaxmare. ¹³—Rü yexguma ga guma ãêxgacü rü ñanagürü nüxü ga yema norü duüxüğü:

“iMeã peyanãixpara rü peyanãixchacüügü i ñaã yatü, rü yéma düxétüwa i poraãcü ínaxëânexüwa peyatá! Rü ngéma tá narüdoxü rü tá nixüxchapiüta erü poraãcü tá nüxü nangux”, ñanagürü. ¹⁴—Rü Tupana rü muxüchíena naxu, natürü noxretama tixí ya yíxema aixcüma Tupana tüxü idexechixe —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ãêxgacüaxü díerumaã naxütanüxüchiga
(*Mr 12.13-17; Lc 20.20-26*)

¹⁵Rü yexguma ga Parichéugü rü nixígachi. Rü noxrüwama nügümaã nayamexëëgü na tacü rü oremaã tá Ngechuchuna nacagüexüçax na chixexügu nanguxëëgüãxüçax rü ñuxüchi ãêxgacüxütawa na ínaxuaxüğüãxüçax.

¹⁶Rü yemacax Ngechuchuxütawa nanamugü ga ñuxre ga norü duüxüğü namaã ga ñuxre ga Erodearü duüxüğü ga yema oremaã Ngechuchuna na yacagüexüçax. Rü yexguma Ngechuchuxütawa nangugügu rü ñanagürüğü: —Pa Ngüxëëruüx, nüxü tacuax rü aixcüma nixí i ngéma nüxü quixuxü i curü ore. Rü aixcüma

cunangüxëë i duüxüğü na Tupana naxwaxexüãcüma namaxëxüçax. Rü tama duüxüğügamare cuxínü, erü tama norü düxétüxünegu cudawenü, natürü nacüma nixí i cungugüxü. ¹⁷—iRü tomaã nüxü íxu! rü ngéma díeru ya ãêxgacü ya tacü ya Dumacüãx totanüwa yayauxchaüxü, ¿rü namexü yíixü na nüxna ngíxü taxãxü rü exna tama? —ñanagürüğü. ¹⁸Natürü Ngechuchu nüxü nacuaxama na chixexügu naxínüexü ga yema duüxüğü, rü yemacax ñanagürü nüxü: —Pema nixí i togüpexewa meã pemaxënetaxü, natürü peãewa rü chixexügu perüxínüë. ¿Rü tüxücüü i chixexügu choxü penguxëëchaüxü?

¹⁹—iChoxü ngíxü pewé i wüxi i díeru i ngímaã ãêxgacüaxü penaxütanüci! —ñanagürü. Rü yéma naxütawa ngíxü nangegü ga wüxítachinü ga yema díeru. ²⁰Rü yexguma Ngechuchu ngíxü duxgu, rü nüxna naca, rü ñanagürü —¿Rü texéhicünaxã rü texéega nixí i ngígu üxü? —ñanagürü. ²¹Rü nümagü nanangãxüğü, rü ñanagürüğü: —Dumacüãx ya ãêxgacü ya tacüchicünaxã nixí —ñanagürüğü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iÃêxgacüna ngíxü pexã i ngéma ãêxgacüarü íxícü, rü Tupanana ngíxü pexã i ngéma Tupanaãrü íxícü! —ñanagürü. ²²Rü yexguma yema orexü naxínüëgu, rü nabaixãchiãëgü. Rü Ngechuchuna ínixí.

Ngechuchuna nacagüe rü ngoxi wena táxarü namaxé i duüxüğü
(*Mr 12.18-27; Lc 20.27-40*)

²³Rü yematama ngunexügu rü ñuxre ga Chaduchéugü rü Ngechuchuxütawa naxí. Rü nümagü nixí ga nagu naxínüexü na yuexü rü tagutáma wena namaxëxü. Rü yemacax Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürüğü:

24—Pa Ngúexēēruūx, Moiché nūxū ixuxgu rü ngëxguma wūxi ya yatü naxāmax rü nangexacıyane nayuxgu, rü name nixī i naēneētama ngīmaā naxāmax i ngēma yutecü i naxūmax, na ngēmaācü naxāxācüxūcax nūxū ya yima naēneē ya marü yucü —ñanagürü ga yema ore. 25Rü ñanagürügü ta ga Chaduchégu: —Nayexma ga totaniüwa ga 7 ga nügieneē. Rü naxāmax ga guma yacı, natürü tauta naxāxācüyane nayu. Rü yexguma ga nañ ga naēneē nūxī ngīmaā naxāmax ga yema ngecü. 26—Rü guma rü ta nayu, rü nangexacı. Rü yexguma rü nañ ga naēneē nūxī ngīmaā naxāmax. Rü yemaācü gucüma ga guma 7 ga nügieneē rü ngīmaā naxāmax ga yema nge. Rü gucüma nayue tauta naxāxācüyane. 27—Rü yemawena rü ngīma rü ta iyu ga yema nge. 28—Rü ngëxguma yuexū wena maxëgu, ¿rü ngexcürüücü ga guma 7 ga nügieneē naxmax tá iyixī i ngēma nge? Yerü gucüma ga guma 7 ga nügieneē ngīmaā naxāmax —ñanagürügü. 29Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangāxū, rü ñanagürü: —Pema rü ipetüe erü tama nūxū pecuax i Tupanaärü ore i ümatixū, rü tama nūxū pecuax i ñuxācü äëxgacı na yūxū ya Tupana. 30—Rü ngëxguma yuexū wena maxëgu rü taxüetāma tixāmaxgü rü exna tixātegü. Erü daxūcūāx i Tupanaärü orearü ngeruügürüü tá tixīgü i ngëxguma. 31—Pema choxna peca i yuexūärü dagüchiga. ¿Natürü tama exna nawa pengüé i Tupanaärü ore i ümatixū i ngextā Tupanatama ngëmachigaxū pemaā iyaxuxüwa? Erü ngēma rü ñanagürü ya Tupana:

32 “Choma nixī i Abráüärü Tupana, rü Ichaáarü Tupana, rü Acobuarü Tupana”,

ñanagürü. Rü ngēma orewa nūxū tacuax rü woo ñoma i nañnewa nayuegu i duūxūgü, natürü Tupana nūxū dāuxgu rü guxūguma namaxë —ñanagürü ga Ngechuchu. 33Rü yexguma yemaxū naxīnüëgu ga duūxūgü, rü guxūma nabaixāchiäëgü namaā ga norü nguxëētae ga Ngechuchu.

Ngēma Tupanaärü mu i guxū i norü mugüarü yexera ixixū
(Mr 12.28-34)

34Rü nangutaguëxëgü ga Parichégu i ga yexguma nūxū naxīnüëgu ga ñuxācü Ngechuchu rü yema Chaduchéguixū na iyanangeaxgüxëxū. 35Rü wūxi ga yema Parichégu i ga ore ga mugüwa nguxëētaexū rü Ngechuchuxū chixexügu nanguxëëchaü. Rü yemacax Ngechuchuna naca rü ñanagürü: 36—Pa Ngúexēēruūx, ¿ngëxürüüxū i Tupanaärü mu nixī i guxū i norü mugüarü yexera ixixū? —ñanagürü. 37Rü Ngechuchu nanangāxū rü ñanagürü: —Ngēma Tupanaärü mu i guxū i norü mugüarü yexera ixixū, rü ñanagürü:

“iRü nūxū nangechaü ya Cori ya curü Tupana i guxüne ya curü maxūnemaā, rü guxū i cuäemaā, rü guxū i nagu curüxīnūxūmaā!”

ñanagürü. 38—Rü ngēma nixī i Tupanaärü mu i guxū i norü mugüarü yexera ixixū. Rü ngēma nixī i nūxīraūxū i norü mu ga duūxūgüna naxāxū ga Tupana. 39—Rü ngēma norü taxre i Tupanaärü mu, rü ngēma nūxīraūxū i norü murüütama nixī, rü ñanagürü: “iNūxū nangechaü i cumücü ngēma na cugü cungechaüxürüü!” ñanagürü.

⁴⁰—Rü ngëma taxre i Tupanaärü mugüwa nixĩ inaxügüxũ i guxũma i Tupanaärü mugü ga Moiché umatüxũ rü nuxcümaũgüxũ ga Tupanaärü orearü uruũgü namaã nguxëëtaegüxũ —ñanagürü.

¿Texétaa yiixũ ya Cristu?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹⁻⁴²Rü yoxni ga Parichéugü rü yéma nangutaquexegü, rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü ñuxũ ñapegüxũ i pema nüxũ ya Cristu? ¿Rü texétaa yiixũ? —ñanagürü. Rü nümagü ga Parichéugü rü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Cristu rü nuxcümaũcü ga ãëxgacü ga Dabítaa nixĩ —ñanagürügü. ⁴³Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Tüxcüũ ga Dabí ga norü Corimaã naxuaxũ ga Cristu ga yexguma Tupanaã ga Üünexũ Dabíxũ idexaxëëgu? Yerü ga Dabí rü ñanagürü:

⁴⁴ “Tupana rü chorü Cori ya Cristuxũ ñanagürü: ‘iNuã chorü tügü necüwawa rüto ñuxmatáta nüxũ charüporamaë i curü uwanügü na cuga naxĩnüëxücax!’ ” ⁴⁵—Natürü ¿ñuxücürüwa i Dabítaa yiixũ ya Cristu ega nümatama ga Dabí rü norü Corimaã naxuãgu? —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁴⁶Rü taxumaãma nanangãxügüega ga yema Parichéugü, rü bai ga wüxi ga oremaã. Rü yemawena rü guxũma namuüë na tacücax Ngechuchuna nacagüexũ.

**Ngechuchu rü duüxügüpexewa
inanaxuaxũ ga Parichéugü rü
ngúxëëruũgü ga Moichéarü mugüwa
nguxëëtaegüxũ**

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54, 20.45-47)

23 ¹Rü yemawena ga Ngechuchu rü duüxügüxũ rü norü ngúxëügüxũ ñanagürü: ²—Ngëma ngúxëëruũgü i ore i mugüwa nguxëëtaegüxũ rü Parichéugü, rü meãma nüxũ nacuxgü ga Tupanaärü ore ga Moiché umatüxũ. ³—Rü ngëmacax name i naga pexĩnüë i guxũma i ngëma pemaã nüxũ yaxugüxũ. Natürü tama name i nüma namaxëxüãcuma pemaxë, erü nüma nüxũ nixugü i mexũ i ore natürü chixri namaxë. ⁴—Erü nüma rü poraãcü pexũ namu na naga pexĩnüëxücax i norü mugü i guxchaxũ i taxucürüwama texë auresũ. Natürü nümagütama rü bai i írarüwa naga na naxĩnüëxũ i ngëma nawa pexũ namuxũ. ⁵—Rü guxũma i ngëma naxügüxũ, rü nanaxügü na duüxügü nüxũ daugüxücax. Rü ina-yangegü i Tupanaärü ore na ngëmaãcü duüxügü nagu rüxĩnüëgu rü aixcüma Tupanaärü duüxügü na yĩgüxũ. Rü nügü nangaxãëgu na duüxügü nüxũ rüdaunüxücax. ⁶—Rü petagüarü õnawa rü nümagü i Parichéugü rü nanaxwaxegü i õnaärü yoraxütawaxüchi i natogüxũ na duüxügü ngëma nüxũ rüdaunüxücax. Rü ngutaquexepataũgüwa rü nanaxwaxegü na napexewaxüchi ügüxũ i naxmãxwexegüwa natogüxũ. ⁷—Rü ñãneärü cayegüwa rü nanaxwaxegü na duüxügü meã nüxũ rümoxëgüxũ ñoma

ãĕxgacũĩ meã rŭmoxĕxũrũĩ. Rũ nanaxwãxegũ na duũxũgũ rũ: “Pa Ngũxĕĕruũx” ñagũxũ nũxũ. ⁸—iNatürũ pema rũ tãũtãma ngĕmagu perũxĩnũĕ! Erũ guxãma i pema rũ pegũeneĕgũ pixĩgũ, rũ wũxixicatama nixĩ ya perũ ngũxĕĕruũ ixĩcũ. ⁹—Rũ tama name i ñoma i naãnecũãxmaã pexãnatũ, erũ wũxixicatama nixĩ ya Penatũ, rũ nũma rũ daxũwa nangĕxma. ¹⁰—Rũ tama name i texé: “Pa Æxgacũx” ñatarũgũ pexũ. Erũ chaxicatama nixĩ i perũ ãĕxgacũ chĩĩxũ. ¹¹—Rũ yĩxema petanũwa guxããrũ yexera ixĩxĕ rũ tanaxwãx na guxũma i tũmamũcũarũ ngũxĕĕruũ tĩxũ. ¹²—Erũ yĩxema tũgũ írũtaxe rũ Tupana tá tũxũ naxãnexĕĕ. Natürũ yĩxema tũgũ írũxĩraxe, rũ Tupana tá tũxũ nicuãxũĩ. ¹³—Pa Ngũxĕĕruũgũ i Ore i Mugũwa Ngũxĕĕtaegũxũ rũ Pa Parichĕugũx, pema nixĩ i togũ i duũxũgũpexewa meã pemaxĕnetaxũ natürũ peãĕwa rũ chixexũgu perũxĩnũĕxũ. Rũ wũxi i ngechaũ nixĩ i pexçax erũ pegagu nixĩ na tama Tupanaxũtawa nangugũxũ i togũ i duũxũgũ. Rũ pema rũ ta rũ tãũtãma ngĕxma pechocu, Rũ ngĕxgumarũĩ ta rũ nũxũ penaguxchaxĕĕ na tama ngĕxma nachocuxũçax i togũ i ngĕxma chocuchaũxũ. ¹⁴—Pa Ngũxĕĕruũgũ i Ore i Mugũwa Ngũxĕĕtaegũxũ rũ Pa Parichĕugũx, pema nixĩ i togũ i duũxũgũpexewa meã pemaxĕnetaxũ natürũ peãĕwa rũ chixexũgu perũxĩnũĕxũ. Rũ wũxi i ngechaũ nixĩ i pexçax erũ tũxna penapuxũ ya tũmapata ya yĩxema yutegũxe. Rũ ñũxũchi penamãxĕĕ i perũ yumũxĕgũ

na duũxũgũ nagu rũxĩnũĕgu rũ aixcũma mexũ i Tupanaãrũ duũxũgũ na pixĩgũxũ. Rũ ngĕmacãx pema tá nixĩ i togũ i duũxũgũarũ yexera pepoxcuexũ. ¹⁵—Pa Ngũxĕĕruũgũ i Ore i Mugũwa Ngũxĕĕtaegũxũ rũ Pa Parichĕugũx, pema nixĩ i togũ i duũxũgũpexewa meã pemaxĕnetaxũ natürũ peãĕwa rũ chixexũgu perũxĩnũĕxũ. Rũ wũxi i ngechaũ nixĩ i pexçax erũ guxũwama pexĩ na togũ i duũxũgũmaã nũxũ peyarũxuxũçax i ore na wũxitama ya duũxĕ pexrũĩ na yaxõxũçax. Rũ ngĕxguma marũ pexũ tanguũxgu, rũ tũxũ pechixexĕĕ na dũxwa taxrexpũçcũna perũ yexera chixexũwa tangĕxmaxũçax. ¹⁶—Pa Ngũxĕĕruũgũ i Ore i Mugũwa Ngũxĕĕtaegũxũ rũ Pa Parichĕugũx, pema rũ ñoma cuãxruũgũ i ngexetũxũrũĩ pixĩgũ. Rũ wũxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, erũ nũxũ pixuxgu rũ:

“Ngĕxguma texé ya tupauca ya taxũneĕgagu ãacũçax ixunetagu, rũ marũ name ega tama tayanguxĕĕgu i ngĕma tũmaãrũ uneta”, ñaperũgũgũ. Natürũ ngĕxguma texé tupauca ya taxũneãrũ dũruĕgagu ãacũçax ixunetagu, rũ:

“Tanaxwãx e aixcũma tayanguxĕĕ i ngĕma tũmaãrũ uneta”, ñaperũgũgũ. ¹⁷—Pema rũ pengĕãĕgũ rũ ñoma pengexetũgũxũrũĩ pixĩgũ. ¿Pexçax rũ ãacu nixĩ i yexera rũmemaĕxũ, tupauca ya taxũneãrũ dũru rũ exna nũmatama ya tupauca ya nagagu naxũinene i ngĕma dũru? ¹⁸—Rũ tupauca ya taxũnewa nangĕxma i ngĕma ãmarechica i ngexta Tupanaçax ínadaiaxũwa i naxũnagũ na Tupanana

naxāmarexūcax. Rū pema rū ñaperügügü:

“Rū ngēxguma texé ya tupaucu ya taxūneārū āmarechicāégagu tacūcax ixunetagu, rū marū name ega tama tayanguxēēgu i ngēma tūmaārū uneta. Natūrū ngēxguma texé tupaucu ya taxūneārū āmarechicawa ngēxmaxū i āmareégagu tacūcax ixunetagu, rū tanaxwaxe i aixcūma tayanguxēē i ngēma tūmaārū uneta”, ñaperügügü.

¹⁹—Pema rū pengēāēgü rū ñoma pengexetügüxūrūū pixīgü. ¿Pexcax rū tacū nixī i yexera rūmemaēxū, rū yima tupaucu ya taxūneārū āmarechicawa ngēxmaxū i āmare rū exna nūmatama ya tupaucu ya taxūneārū āmarechica i nagagu naxiūnēxū i ngēma āmare?
²⁰—Erū yixema tupaucu ya taxūneārū āmarechicāégagu tacūcax ixunetaxe, rū tama ngēma nachicāégaguxicatama itaxuneta, natūrū ngēma āmare i ngēma nachicawa ngēxmaxūégagu rū ta itaxuneta. ²¹—Rū yixema tupaucu ya taxūneégagu tacūcax ixunetaxe, rū tama ngēma tupaucuégaguxicatama itaxuneta, natūrū Tupana ya ngēxma āchiūcūégagu rū ta itaxuneta. ²²Rū yixema daxūguxū i naāneégagu tacūcax ixunetaxe, rū Tupanaārū toruūégagu rū ta itaxuneta, rū ngēxgumarūū ta Tupana ya ngēma rūtocūégagu rū ta itaxuneta. ²³—Pa Ngúexēeruügü i Ore i Mugūwa Nguxēētaegüxū rū Pa Parichéugüx, pema nixī i togü i duūxūgūpexewa meā pemaxēnetaxū, natūrū peāēwa rū chixexūgu perūxīnūēxū. Rū wūxi i ngechaū nixī i pexcax, erū woo tacū i íraxū i pexū ngēxmaxū rū Tupanana penaxā i ngēma nūxna iūxū. Natūrū

tama naga pexīnūē i Tupanaārū mugü i guxū i mugüarū yexera íxixū. Erū pexū nataxu na āēxgacügü i aixcūma meāma duūxūgūmaā icuaxgūxū na pixīgūxū, rū pexū nataxu na duūxūgü pexū nangechaūtūmūūgūxū, rū aixcūma meā Tupanamaā pixaixcūmagūxū. Rū guxūma i ngēma nixī i Tupana naxwaxexū na penaxūxū, tama nūxū ipeyarūngūmaēācūma i ngēma mexū i marū pexūxū. ²⁴—Pa Cuaxruügü i Ngexetügüxūx, pema rū guxūma i mugü i woo íraxūchixū rū meāma penaxaure, natūrū tama Tupana naxwaxexūācūma pemaxē. Pema rū ñoma wūxi i duūxū i tunūcax norū axexū bapetūxū rū ñuxūchi arū wūxi i cameyu íxaxwetaūxūrūū pixīgü. ²⁵—Pa Ngúexēeruügü i Ore i Mugūwa Nguxēētaegüxū rū Pa Parichéugüx, pema nixī i togü i duūxūgūpexewa meā pemaxēnetaxū natūrū peāēwa rū chixexūgu perūxīnūēxū. Rū wūxi i ngechaū nixī i pexcax, erū perū dūxētūxūnewaxicatama pegü pemexēēchaū, natūrū perū maxūwa rū poraācū pichixe. Erū penawomūxēēācūma poraācū naxcax pengīx i duūxūgūarū ngēmaxūgü, rū pegūguxicatama perūxīnūē. ²⁶—Pa Parichéugü i Ñoma Ngexetūxūrūū Íxīgūxūx, name nixī i pegü pimexēē i perū aixepewa i perū maxūwa. Rū ngēxguma tá nixī i perū dūxētūwa rū tá ta pimexū. ²⁷⁻²⁸—Pa Ngúexēeruügü i Ore i Mugūwa Nguxēētaegüxū rū Pa Parichéugüx, pema nixī i togü i duūxūgūpexewa meā pemaxēnetaxū natūrū peāēwa rū chixexūgu perūxīnūēxū. Rū wūxi i ngechaū nixī i

peççax, erü ñoma yuetachiquexegü i düxétüwa cómuxümaã chauçetügüxü natürü aixepewa rü yuetachinaxamaã rü nagúxüraüxü i äüächixümaã napagüxürüü pixigü. Erü perü düxétüwa i duüxügü nüxü ídaugüxüwaxicatama pime, natürü aixepewa i peãëwa rü poraãcü pichixe. ²⁹—Rü wüxi i ngeçhaü nixí i peççax, Pa Ngúexëëruüüü i Ore i Mugüwa Nguxëëtaegüxü rü Pa Parichéugüx. Pema rü peyamecagü ga naxchiquexegü ga nuxcümaüügüxü ga Tupanaärü orearü uruüüü rü yema duüxügü ga imexü ga yuexü. ³⁰—Rü ñuxüchi ñaperügüü:

“Rü yexguma chi nuxcümaüügüxü ga tóru oxigü maxëyane imaxëgu, rü tãü chima nüxü tarüngüxëë ga na nadaiãxü ga yema nuxcümaüügüxü ga Tupanaärü orearü uruüüü”, ñaperügüü. ³¹—Rü ngëma oremaã rü pegü pengoxëë na nataagü pixigüxü ga yema duüxügü ga nuxcümaüügüxü ga Tupanaärü orearü uruüüüü ðaixü. ³²—iËcü, noxtacüma chomaã rü ta peyanguxëëx ga yema chixexü ga nuxcümaüügüxü ga perü oxigü ügüexü! ³³—Pa Äxtapearü Duüxügüx, pema rü poraãcü pichixe. ¿Ñuxäcü tá naxchaxwa pibuxmü ya yima üxü ya Tupana tá namaã pexü poxcuene? ³⁴—Rü ngëmacax i choma rü tá peççax núma chanamugü i Tupanaärü orearü uruüüü, rü yatügü i mexügü i nüxü cuaxüchigüxü, rü ngúexëëruüüü i mexügü. Natürü pema rü tá curuchawa peyapotagüãcüma penadai i ñuxre. Rü togü rü ngutaquexepataüügüwa rü tá peyacuaixgü, rü togü rü ñanechigüwa rü tá nawe pingëxütanü na chixexü namaã pexügüxüçax. ³⁵—Natürü Tupana tá pexü napoxcue naxçax i guxüma ga norü

duüxügü ga imexügü ga perü oxigü ðaixü. Rü Abëwa nixí ga inaxügüãxü ga na nadaiãxü rü Chacaría ga tupauca ga taxünegu peyamaçgüçigü nixí ga yacuáxü ga yema. ³⁶—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxüma ga yema chixexüçax rü Tupana tá nanapoxcue i duüxügü i ñomaücüü maxëxü —ñanagürü ga Ngeçchuchu.

**Ngeçchuchu rü Yerucharéüçüãx ga
duüxügüçax naxaxu
(Lc 13.34-35)**

³⁷Rü ñanagürü ta ga Ngeçchuchu: —Pa Yerucharéüçüãx, pema penadai i Tupanaärü orearü uruüüü, rü nutamaã ípenamuxüchigü i Tupanaärü orearü ngeruüüü i peççax núma namugüxü. Rü ñuxrexpüxcüna wüxigu chaugüxütagu pexü chanutaquexexëëçhaü ñoma wüxi i ota i naxäcüxã nügütüüü tuxü nutaquexexüüü. Natürü pema rü tama penaxwaxe. ³⁸—Düçax i ñuxma ya perü ñane, rü Tupana tá ínatax. ³⁹—Rü pemaã nüxü chixu rü tãütáma wena choxü pedau ñuxmatáta daxügüxü i naãnewa ne chaxü. Rü ngëxguma rü tá choxü pedaugü rü tá ñaperügüü:

“Namexëchi nixí ya yima Cori ya Tupana núma namücü”, ñaperügüü tá —ñanagürü ga Ngeçchuchu.

**Ngeçchuchu nanaxunagü na tupauca ga
taxüne rü tá naga na napogüexü
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)**

24 ¹Rü yexguma tupauca ga taxünewa ínaxüüxgu ga Ngeçchuchu, rü norü ngúexügü naxçax naxí. Rü ñanagürügü nüxü: —Düçax, Pa Corix, ñuxäcü nimexëchi ya daa

tupaucá ya taxũneãrũ ípatagũ
—ñanagũrũgũ. ²Natũrũ Ngechuchu
nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Pema nũxũ
pedaugũ ya guxũnema ya yima tupaucá
ya taxũneãrũ ípatagũ. Natũrũ pemaã
nũxũ chixu rũ aixcũma guxũnema ya
daa ípatagũ rũ tá nagu napogũe. Rũ
naxtapũxarũ nutagũ rũ taxucutãma
nũgũétũ naxũxũra, rũ bai ya wũxi
—ñanagũrũ.

**Cuaxruũgũ i tá nũxũ idauxũ naxũpa na
nagũxũ i naãne**

(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24, 21.7-24)

³Rũ ñuxũchi guma Mãxpũne ga
Orĩbunecũgu ãéganewa naxĩ. Rũ
yexguma guma mãxpũnema natoxgu ga
Ngechuchu rũ norũ ngũexũgũxicatama
naxũtawá naxĩ na noxrũwama nũxna
nacagũexũcãx. Rũ ñanagũrũgũ:
—Tanaxwãxe i tomaã nũxũ quixu na
ñuxgu tá nangupetũxũ i ngẽma nũxũ
quixuxũ. ¿Rũ tacũ tá nixĩ i norũ
cuaxruũ i nawa nũxũ tacuãxũ i ñuxgu tá
wena núma na cuzũxũ rũ tá na nagũxũ i
naãne? —ñanagũrũgũ. ⁴Rũ yexguma ga
Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ:
—iPexuãégu na taxũema pexũ
womũxéexũcãx! ⁵—Erũ muxũchixũ i
duũxũgũ tá ínangugũ, rũ chaugu tá
nũgũ nicũxgũ rũ tá ñanagũrũgũ:

“Choma nixĩ i Cristu”, ñanagũrũgũ tá.
Rũ muxũchixũ i duũxũgũxũ tá
nawomũxéẽ. ⁶—Rũ tá nũxũ
pexĩnũechiga na nũgũ ñaãaixũ i ñuxre i
nachiũãnegũ rũ nũgũ na nadaixchaũxũ i
togũ i nachiũãnegũ. iNatũrũ tãutãma
ngẽmacãx pebaixãchiãégu! Erũ
woetama ngẽmaãcũ tãtama nangupetũ i
noxrix. Natũrũ tãutãma naãneãrũ gux

nixĩ i ngẽma. ⁷—Erũ wũxi i nachiũãne
rũ to i nachiũãnemaã tá nũgũ nadai. Rũ
wũxi i ãéxgacũ rũ to i ãéxgacũmaã tá
nanu, rũ norũ churagũ rũ ngẽma to i
ãéxgacũarũ churagũmaã tá nũgũ
nadai. Rũ tá taiya nangux, rũ tá
nataxũchi i ñaaweanegũ, rũ muxũma i
nachicawa rũ tá naxĩãxãchiane. ⁸—Rũ
guxũma i ngẽma pemaã nũxũ chixuxũ,
rũ ngẽma nixĩ i norũ ügũmare i ngẽma
ngũxũ i tá ngupetũxũ. ⁹—Rũ ngẽxguma
i togũ i duũxũgũ rũ tá pexũ ínayauxũ na
chixexũ pemaã naxũgũxũcãx. Rũ tá
pexũ nadai. Rũ guxũ i naãnema i
duũxũgũ rũ tá pexchi naxaie, erũ chorũ
duũxũgũ pixĩgũ. ¹⁰—Rũ ngẽxguma rũ tá
muxũchixũ i chorũ duũxũgũ ínanatãxgũ
i chorũ ore, rũ nũgũtanũwa rũ tá
nũgũchi naxaie. Rũ nũgũechita tá
ãéxgacũxũtawá nũgũ ínayaxuãxũgũ.
¹¹—Rũ muxũchixũ i orearũ uruũgũneta
tá ínangugũ. Rũ tá nũxũ nixugũgũ na
Tupana yĩxũ ya núma namugũcũ na
nũxũ yaxugũxũcãx i ore. Rũ ngẽmaãcũ
tá muxũchixũ i duũxũgũxũ
nawomũxéẽgũ. ¹²—Rũ porãcũ tá
nangẽxma i chixexũ, rũ ngẽmagagu rũ
muxũchixũtãma i duũxũgũ rũ tãutãma
nũgũ nangechaũgũ. ¹³—Natũrũ yĩxema
naétũwa meã Tupanaãxũ yaxõmãxẽ rũ
yĩxema tá tixĩ ya aixcũma nayaxũxe i
maxũ i taguma gũxũ. ¹⁴—Rũ ngẽma
Tupanaãrũ ore i mexũ rũ guxũ i
naãnema tá nũxũ nixugũgũ na guxũ i
duũxũgũ nũxũ na cuãxgũxũcãx. Rũ
ngẽmawena tá nixĩ i nagũxũ i naãne.
¹⁵—Rũ nuxcũmaũcũ ga Tupanaãrũ
orearũ uruũ ga Daneru nachiga
nanaxũmatũ i ngẽma chixexũ i
Tupanapexewa ãũãchixũ i ínguxchaũxũ.

Rü ngëxguma nüxü pedaxgu na tupauca ya taxünewa nangóxü i ngëma chixexü i Tupanapexewa chixexüchixü, rü name nixí i pexuãëgü. ¹⁶—Rü ngëxguma ngëma üpetügu, rü ngëma Yudéaanewa ngëxmagüxü i duüxügü rü nanaxwaxe na maxpüneãnewa nabuxmüxü. ¹⁷—Rü ngëma ngunexügu ega texé tümapataxtüwa ngëxmagu, rü tama name i tümapatagu tayangaxi na tümäärü ngëmaxü tayayaxuxüçax. ¹⁸—Rü texé ya tümäänewa ngëmaxë rü tama name i tümapatacax tataegu na tümachirugü tayayaxuxüçax. ¹⁹—Rü ngëma ngunexügügu rü wüxi i ngechaü tá nixí i tümacax ya yíxema ngeãxtagü ya tacharaügüxe rü yíxema imaixácügüxe. ²⁰—iRü Tupanana naxçax peça i perü yumüxëwa na tama gáuane ixüyane rü exna ngüxchigaarü ngunexügügu pexü na nangupetüxüçax i ngëma chixexü! ²¹—Erü ngëma ngunexügügu rü poraãcü tá nangëxma i ngúxü ga noxri naãne ixügügumama taguma yexmaxü, rü ngëmawena rü tagutáma wena nangëxma. ²²—Rü ngëxguma Tupana tama nanoxrexëëgu i ngëma ngunexügü, rü taxúetáma tamaxü. Natürü Tupana tá nananoxrexëë i ngëma ngunexügü tümacax ya yíxema núma tüxü yadexechixe. ²³—Rü ngëxguma texé pexü ñagügu:

“Düçax, daa nixí ya Cristu” ñagügu, rü exna:

“Gua nixí ya Cristu” ñagügu, irü tama name i nüxü peyaxögü! ²⁴—Erü Cristugüneta rü Tupanaärü orearü uruügüneta tá ínangugü. Rü tá nanaxügü i muxüma i cuaxruügü i

taxügü na ngëmaãcü, ega nüxü natauxchagu, na tüxü nawomüxëëgüxüçax aïxrüxe ya yíxema duüxëgü ya Tupanatama tüxü idexechixe. ²⁵—Düçax, naxüpa na nangupetüxü i guxüma i ngëma ngúxü, rü marü pemaã nüxü chixu i nachiga. ²⁶—Rü ngëmacax i ngëxguma duüxügü ñagügu pexü:

“Düçax, yéa taxüema íxãpataxüwa nangëxma ya Cristu”, ñagügu, rü tama name i ngëma pexí. Rü ngëxguma ñagügu pexü:

“Düçax, nuã ucapuwa nangëxma ya Cristu”, ñagügu, rü tama name i nüxü peyaxögü. ²⁷—Erü ñoma wüxi i bajbexane i guxüwama nangóonexëëxürüü tá nixí i ngëxguma wenaxärü núma chaxüxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chíxü. ²⁸Rü duüxügü rü tá chauxçax nangutaquexegü ñoma ëxchagü nawemüçax ngutaquexexürüü.

**Ñuxäcü tá nixí i ngëxguma nataegugu ya
Tupana Nane ya duüxüxü ixücü**
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33, 17.26-30, 34-36)

²⁹—Rü nawena i ngëma ngúxügü rü tá nixu ya üaxcü, rü tãütáma inabáxi ya tauemacü. Rü woramacurigü rü ëxtagü rü tá narüyi. Rü guxüma i ñoma i naãne rü üaxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü ëxtagü rü tá naxiãxãchitanü rü tá nu ne nanaximare. ³⁰—Rü ñuxüchi duüxügü tá nüxü nadaugü na ñuxäcü daxüwa ne chaxüxü. Rü guxü i nachüüãneçüãx i duüxügü rü tá naxauxe. Rü tá choxü nadaugü i ngëxguma caixanexügügu ícharüxüxgu rü núma chaxüxgu. Rü ngëxguma i choma rü ãëxgacü ya

poraxüchicü rü mexëchicü tá chixí. ³¹—Rü tá chanamu i chorü orearü ngeruüügü i daxücüüãx na yacuegüãxüçax ya norü cornetagü na ngëmaäcü naxítaquexëëgüãxüçax i guxüma i ngëma duüxügü i chidexechixü i guxüwama ngëxmagüxü ñuxmata naäne iyacuáxüwa ngëxmagüxü. ³²—iPerüxünüë i ñaã cuaxruü i orix i iguerachiga, rü naxçax pengüé! Rü ngëxguma ngexwacaxüxü i nachacüügü iyariüyixgu rü naxüátügu, rü ngëmawa nüxü pecuax na paxa tá tauncü na yüixü. ³³—Rü ngëxgumarüü tá nixí i ngëxguma nagüxchaügu i naäne. Erü ngëxguma nüxü pedaxügu na nangupetüxü i ngëma pemaã nüxü chixuxü, rü ngëmawa tá nüxü pecuax na marü chingaicaxüchixü. ³⁴—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxüma i ngëma nüxü chixuxü rü tá nangupetü naxüpa na nayuxü i duüxügü i ñomaücüü maxëxü. ³⁵—Rü ñoma i naäne rü ngëma daxüwa nüxü idauxü rü tá nagux. Natürü chorü ore rü tagütama inayarüxo rü aixcüma tá ningü. ³⁶—Natürü ngëma ngunexü rü ngora i nagu tá nangupetüxü i ngëma pemaã nüxü chixuxü, rü Chaunatü ya Tupanaxícatama nüxü nacuax na ñuxgu tá nangupetüxü i ngëma, rü taxüema ya togue nüxü tacuax. Rü woo i norü orearü ngeruüügü i daxücüüãx rü tama nüxü nacuaxgü, rü woo i choma i Nane na chiixü rü tama nüxü chacuax na ñuxgu tá nangupetüxü i ngëma. ³⁷—Rü yexgumarüü ga duüxügüxü ngupetüxü ga yexguma Noé maüxgu, rü ngëxgumarüü tá ta nüxü nangupetü i ngëxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü. ³⁸—Rü yexguma, naxüpa ga guma mucü ga taxüchicü ga guxüwama

inanguanexëëcü, rü ga duüxügü rü nachibüë, rü naxaxegü, rü nixãmaxgü rü nixütexacügü ñuxmata nawa nangu ga yema ngunexü ga nagu Noé naweügu ixüexü. ³⁹—Rü noxri ga yema duüxügü rü tama nüxü nacuaxgüéga ga tacü tá nüxü na ngupetüxü. Natürü yexguma ínanguxgu ga guma mucü ga taxüchicü ga yema duüxügüxü ñacü, rü yexguma nixí ga nüxü yacuaxãchitanüxü. Rü ngëxgumarüü tá ta nixí i ngëxguma wenaxãrü núma chaxüxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü. ⁴⁰—Rü ngëma ngunexügu rü taxre i yatügü rü wüxi i naänewa tá nügümaã nangëxmagü. Rü wüxi tá nixí i Tupana igaxü rü ngëma to rü tá ngëma natax. ⁴¹—Rü taxre i ngëxügü tá nügümaã ínacaegü. Rü wüxi tá nixí i Tupana igaxü rü ngëma to rü tá ngëma natax. ⁴²—iRü pexuãëgü! Erü tama nüxü pecuax i tacü rü ngora tá íchangü i chomax. ⁴³—iRü nagu perüxünüë i ñaã ore! Rü ngëxguma chi wüxi i ípataarü yora nüxü cuaxgu na tacü rü ngoragu tá ínanguxü i ngítaxáxü rü tãü chima nape. Erü nüxna chi nadau ya napata na tama ngëxma naxücuxüçax i ngëma ngítaxáxü na tacüçax ngëma yangíxüçax. ⁴⁴—Rü ngëmacax name nixí i pexuãëgü i pemax. Erü ngëma ngunexü i tama nagu íperüxünüëxügu tá nixí i ngürüächí íchanguxü i choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü.

Wüxi ga duüxü ga meã norü coriga ínüxü rü to ga tama meã norü coriga ínüxüchiga
(Lc 12.41-48)

⁴⁵—¿Rü texé tíxü ya tümaärü coriarü duüxü ya aixcüma yanguxëéxë rü tümaãëxü cuáxe? ¿Tama exna yíxema tíxü ya tümaärü cori tüxna ägaxe na

meã nüxna tadauxũcax rü meã ngoragu tanachibüexẽẽxũcax i norü duũxũgü?
 46Rü tataãẽ ya yíxema coriarü duũxẽ ega ngẽxguma ínanguxu i túmaãrü cori rü tüxü íyanguexũgu na meãma ítanaxũxü i ngẽma puracü i nagu tüxü namuxũ. 47—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü ngẽma túmaãrü cori rü tá guxũma i norü ngẽmaxũgüarü dauruũxü tá tüxü nixĩxẽ. 48-50—Natürü ngẽxguma chi ngẽma coriarü duũxü rü wüxi i yatü i chixexü yixĩgu, rü chi nagu naxĩnũgu na tãütáma paxa ínanguxü i norü cori, rü chi inaxüguãgu na chixri namuãxü i namücügü i norü coriarü duũxũgü, rü chi ngãxẽxũtanũgu naxãxgu na namaã nachibüxũcax rü naxaxexũcax, rü ngürüãchi ngẽma ngunexü rü ngẽma ngora i tama nagu ínanguxẽẽãxũgu rü tá ínangu i norü cori. 51—Rü poraãcüxüchima tá nanapoxcu i ngẽma norü duũxü, ñoma meã maxẽnetaxü i duũxũgüxü napoxcuexürü. Rü ngẽma tá narüdoxü rü nixũxchapüta.

Cuaxruü ga 10 ga pacügu ixuxü

25 1Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Pemaã tá nüxü chixu i wüxi i ore na nawa nüxü pecuáxũcax i ñuxãcü tá duũxũgüarü ãẽxgacü na yĩxü ya Tupana i ngẽxguma naguxgu i naãne. Rü iyexma ga 10 ga pacü ga ngürü daparinamaã ngĩgüarü petawa ícü na yaxümücüguãxũcax ga guma yatü ga ingĩxchaũcü. 2—Rü 5 ga yema pacü rü tama ixuãẽgü. Rü yema naĩ ga 5 ga pacü rü meãma ixuãẽgü. 3—Rü yema tama uãẽgücü, rü yexguma ngürü daparina íyangegügu rü tama to ga ngürü queruchinu ta íyangegü.

4—Natürü ga yema uãẽgücü rü to ga ngürü queruchinu ta íyangegü.

5—Natürü ga guma yatü ga ingĩxchaũcü rü tama paxa ínangu. Rü düxwa ga yema pacügü rü ipee yerü iyaxtae.

6—Rü yexguma ngãxũcüüwa nanguxgu, rü yema pacügü nüxü ixĩnüẽ ga wüxi ga naga ga ñaxü:

“Domama nixĩ ya yima yatü ya ingĩxchaũcü. iRü íperüdagü, rü ípeyadaugü!” ñaxü. 7—Rü guxcüma ga yema pacügü rü fírüdagü, rü iyamexẽẽgü ga ngürü daparinagü. 8—Rü yexguma ga yema 5 ga pacügü ga tama uãẽgücü rü ngĩgürügügü ngĩxü ga yema pacügü ga uãẽgücü:

“Ííraxü i perü queruchinu toxnata pexã, erü torü omügü rü nixogü!” ngĩgürügügü. 9—Natürü ga yema pacügü ga uãẽgücü rü ngĩxü ingãxũgü, rü ngĩgürügügü:

“Taxucürüwa pexna ta taxã, erü ngẽxguma chi pexna ta taxãxgu rü tãü chima ningü i toxçax rü pexçax. Rü ngẽmacax nariümmaẽ nixĩ i ngextá namaã ínataxegüxüwa pegüxü nawa pexĩ”, ngĩgürügügü. 10—Natürü yexguma ga yema 5 ga pacügü ga tama uãẽgücü ngürü queruchinuwa naxĩyane, rü ínangu ga guma yatü ga ingĩxchaũcü. Rü ga yema pacügü ga uãẽgücü rü iyachocu nawa ga guma i ga nawa iyangĩxüne. Rü ñuxüchi narüwãxta ga íãx. 11—Rü yemawena íngügü ga yema pacügü ga tama uãẽgücü, rü ngĩgürügügü:

“¡Pa Corix, toxçax yawãxna i íãx!” ngĩgürügügü. 12—Natürü nüma ga cori, rü ngĩxü nangãxü, rü ñanagürü:

“Pemaã nüxü chixu rü aixcüma tama pexü chacuax na texégü pixĩgüxü”,

ñanagürü. ¹³Rü ñuxūchi ñanagürü ga Ngechuchu: —Ípexuãëgü! Erü tama nüxū pecuax i tacü rü ngunexū rü tacü rü ngora tá íchangu i choma i Tupana Nane na duñxūxū chiixū —ñanagürü.

Cuaxruñ ga dīerugu ixuxū

(Lc 19.11-27)

¹⁴Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü ngēma Tupana na duñxūgüarü ãëxgacü na ixixū rü ñoma wüxi ga yatü ga ixūächichaücü ga to ga nachiuñanewa na naxūxūcaxruñ nixī. Rü nüma ga guma yatü rü norü duñxūgücax naca, rü nüxna ngixū naxā ga dīeru na nüxū ngīmaā nanguxūxūcax rü ngīmaā na ínapuracüexūcax. ¹⁵—Rü wüxi ga yema norü duñxūna ngixū naxā ga 5000 tachinü ga dīeru. Rü yema tona ngixū naxā ga 2000 tachinü ga dīeru. Rü yema tona ngixū naxā ga 1000 tachinü ga dīeru. Rü yemaäcü nanangugü na ñuxäcü tá yema dīerumaā napuracüexū ga wüxichigü ga norü duñxūgü rü yemaäcü wüxichigüna ngixū naxā ga yema dīeru. Rü ñuxūchi inaxūächi ga yema cori na to ga nachiuñanewa naxūxūcax. ¹⁶—Rü yema norü duñxū ga 5000 tachinü ga dīeru ngixū yaxuxū, rü ngīmaā napuracü, rü nañ ga 5000 tachinü ngīmaā nayaxu. ¹⁷—Rü yexgumarüñ ta ga yema norü duñxū ga 2000 tachinü ga dīeru ngixū yaxuxū, rü ngīmaā napuracü, rü nañ ga 2000 tachinü ngīmaā nayaxu. ¹⁸—Natürü ga yema norü duñxū ga 1000 tachinü ga dīeru ngixū yaxuxū, rü ngīmaā ínixū. Rü ngixū nixaixmañ, rü yexma ngixū natax ga yema norü coriarü dīeru. ¹⁹—Rü nuxcūxürama nataegu ga yema

duñxūgüarü cori. Rü yexguma ínanguxgu rü inanaxügü ga norü duñxūgümañ na namexēëaxū ga norü dīeruchiga. ²⁰—Rü nüxira norü corixütawa naxū ga yema norü duñxū ga 5000 tachinü ga dīeru ngixū yaxuxū. Rü norü corina ngixū naxā ga yema 5000 tachinü. Rü ngētü ngixū inaxā ga nañ ga 5000 tachinü ga ngixū nayaxucü ngīmaā ga yema norü cori nüxna ngixū äcü ga dīeru. Rü ñanagürü norü corixū:

“Dücax Pa Corix, ñaā iyixī ga yema 5000 tachinü ga dīeru ga choxna ngixū cuxäcü. Marü ngīmaā chapuracü rü ngīmaā cuxū ngixū chayaxu i ñaā nañ i 5000 tachinü”, ñanagürü. ²¹—Rü norü cori rü ñanagürü nüxū:

“Pa Chorü Duñxūx, wüxi i mexëchixū quixī, rü meāma cupuracü. Rü meā nüxna cudau ga yema noxre ga dīeru ga cuxna ngixū chaxäcü, rü meāma ngīmaā cupuracü. Rü ngēmacax i ñuxma rü tá rümumaëcüna cuxū chadauxëë. iRü ixücu i chopatawa rü ngixā tataãëgü!” ñanagürü. ²²—Rü yemawena ínangu ga yema to ga norü duñxū ga 2000 tachinü ga dīeru ngixū yaxuxū. Rü ñanagürü norü corixū:

“Dücax Pa Corix, ñaā iyixī ga yema 2000 tachinü ga dīeru ga choxna ngixū cuxäcü. Marü ngīmaā chapuracü rü ngīmaā cuxū ngixū chayaxu i nañ i 2000 tachinü. Rü ñaā iyixī”, ñanagürü.

²³—Rü norü cori rü ñanagürü nüxū:

“Pa Chorü Duñxūx, wüxi i mexëchixū quixī, rü meāma cupuracü. Rü meā nüxna cudau ga yema noxre ga dīeru ga cuxna ngixū chaxäcü, rü meāma ngīmaā cupuracü. Rü ngēmacax i ñuxmax rü tá rümumaëcüna cuxū chadauxëë. iRü

ixücu i chopatawa rü ngixã tataãëgü!” ñanagürü. ²⁴—Natürü yexguma norü corixütawa nanguxgu ga yema norü duüxü ga 1000 tachinü ga diëru ngixü yaxuxü, rü ñanagürü norü corixü:

“Dücax Pa Corix, choma nüxü chacuax rü wüxi i yatü i aüxü quixi. Rü cunayaxu i nanetüaru o i ngextá tama ícutoexüwa, rü cunabuxarü oox i nanetü i tama icutoxü. ²⁵—Rü yemaçax chamuü. Rü waixümügu ngixü chixaixmaü rü ngixü ichtax. Natürü ñaa iyixi i ngéma curü diëru”, ñanagürü. ²⁶Rü yexguma ga norü cori rü nanangäxü rü ñanagürü:

“Pa Chorü Duüxüx, wüxi i chixexü rü oxü i chorü duüxü quixi. Rü cuma meäma nüxü cucuax rü ngextá tama íchatoexüwa rü chanayaxu i nanetüaru o, rü chanabuxarü oox i nanetü i tama ichtoxü. ²⁷—Rü yemaçax narümemaë chi nixi ga bancugu choxü ngímaã na cunguxüxü ga chorü diëru na ngéma choxü ngixü yamuxëëgüxcax, rü ngémaäcü mucü ngixü na chayaxüxcax i ngëxguma íchanguxgu”, ñanagürü.

²⁸—Rü yexguma ga yema cori rü nanamu ga yema togü ga norü duüxügü ga yema yexmagüxü, rü ñanagürü nüxü:

“iNüxna ngixü peyaxu i ngéma diëru, rü ngéma yatü i 10,000 i diëru nüxü ngëxmaxüna ngixü pexã! ²⁹—Erü yixema tüxü nangëmaxcü rü yexera tá tüxna ngixü taxã, rü ngémaäcü tá tüxü imuxüchi. Natürü yixema tüxü natauxcü rü woo ngéma noxre i tüxü ngëmaxcü rü tá tüxna ngixü tayaxu. ³⁰—iRü yéama düxétüwa i poraäcü ínaxëänexüwa peyatã i ñaa chorü duüxü i taxuwama mexü! Rü ngéma tá

narüdoxü rü tá nixüxchapüta”, ñanagürü.

Naãneärü guxgu rü Cristupexegu tá nangutaquexegü i guxü i nachüüanecüãx i duüxügü na yadexechiãxüxcax i ngéma mexügü rü na napoxcueãxüxcax i ngéma chixexügü

³¹Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Rü ngëxguma wenaxärü núma chaxüxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chixü, rü chorü orearü ngeruügü i daxüçüãx rü tá choxü naxümücügü. Rü äëxgacü ya tacü tá chixi rü chorü tohica i mexëchixüwa tá charüto.

³²—Rü guxü i nachüüanecüãx i duüxügü rü tá chopexegu nangutaquexegü. Rü choma rü tá chayadexechi ñoma wüxi i carneruarü dauruü i norü carnerugü rü chibugü noxrüwama mugüxürüü.

³³—Rü ngéma choxrü ixigüxü rü chorü tügünecüwawa tá chanangëxmagüxëë. Rü ngéma tama choxrü ixigüxü rü chorü toxwecüwawa tá chanangëxmagüxëë.

³⁴—Rü ngëxguma i choma i tá äëxgacü ya tacü na chixü rü ñacharügü tá nüxü i ngéma chorü duüxügü:

“iNuã pexi i pema ya texé ya Chaunatü ya Tupana tüxü rüngüxëëgüxe, rü penayaxu i ngéma pehica i ngextá nüma äëxgacü íyixüwa! Yerü Chaunatü rü pexçax nanamexëë i ngéma pehica ga yexguma tauta naãne naxüxgu. ³⁵—Rü ngémaäcü tá pemaã namecüma yerü yexguma chataiyagu rü pema rü choxü pehixüxëë. Rü yexguma chitawagu rü choxü pexaxexëë. Rü yexguma tama nüxü pecuaxgu na texé chixü rü meã choxü peyaxügü ga pepatawa. ³⁶—Rü

yexguma changexchirugu rü choxũ
pexũxchiru. Rü yexguma chidaawegu rü
choxũ perũngũxẽẽ. Rü yexguma
poxcupataũwa chayexmagu rü choxũ
ípeyadau”, ñacharũgü tá nüxũ. ³⁷—Rü
ngêxguma i ngêma duũxũgü i
chidexechixũ rü ñanagürũgü tá choxũ:

“Pa Corix, ¿ñuxgu ga cuxũ tadauxũ ga
na cutaiyaxũ rü cuxũ tachibũxẽẽxũ?
¿Rü ñuxgu ga cuxũ tadauxũ ga na
quitaawaxũ rü cuxũ taxaxẽẽxũ? ³⁸—¿Rü
ñuxgu ga topatawa cunguxũ rü meã
cuxũ tayauxgũxũ ga woo tama cuxũ
tacuaxgũgu? ¿Rü ñuxgu ga
cungexchiruxũ rü cuxũ taxũxchirugũxũ?
³⁹—¿Rü ñuxgu ga cuxũ tadaugũxũ na
quidaawexũ rü exna poxcupataũwa
cuyexmaxũ rü cuxũ ítayadaugũxũ?”
ñanagürũgü tá choxũ. ⁴⁰—Rü choma na
ãêxgacũ ya tacũ na chiĩxũ, rü tá
chanangãxũ, rü ñacharũgü tá:

“Aixcũma pemaã nüxũ chixu rü
yexguma nüxũ perũngũxẽẽgũgu i
ngêxũrüüxũ ga ñaã chorũ duũxũgü ga
yexguma nüxũ natauxgu, rü choxũ nixĩ
ga perũngũxẽẽgũxũ”, ñacharũgü tá
nüxũ. ⁴¹Rü ñuxũchi i choma na ãêxgacũ
ya tacũ na chiĩxũ, rü ñacharũgü tá nüxũ
i ngêma tama chorũ duũxũgü ixĩgũxũ:

“iChoxna pixĩgachi i pema i perũ
chixexũcax poxcuexe! iRü ngêma pexĩ
nawa ya yima üxũ ya taguma ixoxũne
ya Tupana ímexẽẽne naxcax i ngoxo i
Chataná rü norũ duũxũgü! ⁴²—Yerũ
yexguma chataiyagu rü pema rü tama
choxũ pechibũxẽẽ. Rü yexguma
chitawagu rü tama choxũ pexaxẽẽ.
⁴³—Rü yexguma tama nüxũ pecuaxgu
na texé chiĩxũ rü tama meã choxũ
peyaxgü ga pepatawa. Rü yexguma

changexchirugu rü tama choxũ
pexũxchirugü. Rü yexguma chidaawegu
rü poxcupataũwa chayexmagu rü tama
choxũ ípeyadaugũ”, ñacharũgü tá nüxũ.
⁴⁴—Rü ngêxguma i nümagü i tama
chorũ duũxũgü ixĩgũxũ, rü ñanagürũgü
tá choxũ:

“Pa Corix, ¿ñuxgu topatawa cungu rü
tama meã cuxũ tayauxgü yerũ tama
cuxũ tacuaxgü? ¿Rü ñuxgu ga cuxũ
tadaugũxũ ga na cutaiyaxũ, rü exna na
quitaawaxũ, rü exna na cungexchiruxũ,
rü exna quidaawexũ, rü exna
poxcupataũwa na cuyexmaxũ, rü tama
cuxũ tarũngũxẽẽgũxũ?” ñanagürũgü tá
choxũ. ⁴⁵—Rü choma na ãêxgacũ ya
tacũ na chiĩxũ, rü tá chanangãxũ, rü
ñacharũgü tá nüxũ:

“Aixcũma pemaã nüxũ chixu rü
yexguma tama nüxũ perũngũxẽẽgũgu ga
ngêxũrüüxũ ga ñaã chorũ duũxũgü ga
yexguma nüxũ natauxgu, rü choxũ rü ta
tama perũngũxẽẽgũ”, ñacharũgü tá
nüxũ. ⁴⁶—Rü ñuxũchi i ngêma duũxũgü
i tama chorũ duũxũgü ixĩgũxũ rü tá
poxcu i taguma gũxũwa naxĩ. Natürũ
ngêma duũxũgü i aixcũma meã
chauxcax maxêxũ rü tá nanayauxgü i
maxũ i taguma gũxũ, —ñanagürũ ga
Ngechuchu.

**Yudfugüarũ ãêxgacũgü naxcax nadaugü
na ñuxacũ Ngechuchuxũ yayauxgũxũ**
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Cu 11.45-53)

26 ¹Rü yexguma Ngechuchu nüxũ
rüchaxgu ga yema orexũ na
yaxuxũ, rü ñanagürũ norũ ngũxũgũxũ:
²—Pema nüxũ pecuax rü taxre i
ngunexũ nataxu na nangõxgũãxũcax i
ngêma õna i Üpetũchigaarũ petacax

naxügüxü. Rü ngëxguma tá nixí i choxü yayauxgüxü i choriü uwanügu na curuchawa choxü yapotagüxüçax —ñanagürü. ³Rü yexgumaücüü ga paigüaru äëxgacügu, rü ngüexëeruügu ga ore ga mugüwa ngüxëetaegüxü, rü togü ga äëxgacügu ga yaguäxgü rü nangutaquexegü ga napatawa ga Caipá ga paigüaru äëxgacü ixücü. ⁴Rü yéma nügümaã nanamexëëgü na Ngechuchuxü nawomüxëëgüäcüma na yayauxgüäxüçax rü na yamäxgüäxüçax. ⁵Natürü nügümaã ñanagürügu: —Taxucürüwama i ñuxma petagu tayayaugü, erü duüxügü rü tá tamaã nanuë —ñanagürügu.

Wüxi ga nge rü Ngechuchuerugu inaba ga pumara

(Mr 14.3-9; Cu 12.1-8)

⁶Rü Ngechuchu rü Betániäwa nayexma napatawa ga Chimáü ga rüchaxü necümaã naxugüäcü. ⁷Rü Ngechuchuçax yéma iyaxü ga wüxi ga ngecü ga yéma nangecü ga wüxiweü ga pumara ga tatanüxüchixü ga mexëchicü ga butiyamaã ächiüxü. Rü yexguma mechawa ínachibüyane ga Ngechuchu, rü ngíma rü naëruyu inaba ga yema pumara. ⁸Rü yexguma yemaxü nadaugügu ga Ngechuchuarü ngüexügü, rü naäëwa nangüxgü, rü inanaxügüe ga na ñagüxü. —¿Tüxcüü ngëxma inaxaiyaxü i ngëma pumara? ⁹—Rü narümemaë chi nixí i tatanüxügu namaã itaxe, rü ñuxüchi ngëma díërumaã nüxü irüngüxëë i ngëma duüxügü i ngearü ngëmaxüäxgüxü —ñanagürügu. ¹⁰Rü Ngechuchu nüxü naxínü. Rü ñuxüchi

ñanagürü norü ngüexügüxü: —¿Tüxcüü ngüxü pechixewe i ngëma nge? Erü ngëma chomaã naxüxü rü wüxi i mexü nixí. ¹¹—Ngëma ngearü ngëmaxüäxgüxü rü guxügütáma petanüwa nangëxmagü. Natürü choma rü táütáma guxügu petanüwa changëxma. ¹²—Rü ngëma chomaã naxüxü i ñaã ngecü na chaxunegu nabaäxü i ngëma pumara i yixixü, rü ngëmaäcü inaxü erü paxa tá chayü rü tá choxü inatäxgü. Rü ngëmacax nixí i chaxunegu nabaäxü i ngëma pumara. ¹³—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxü i naänewa i ngextá duüxügü nüxü íixugügüxüwa i Tupanaärü ore i mexü, rü ñaã ngecü chomaã üxü rü tá ta nüxü nixugügü. Rü ngëmaäcü tá ngíxna nacuaçächie i duüxügü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Yuda rü äëxgacügümaã nanamexëë na ñuxäcü Ngechuchuxü yayauxgüxüçax

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴Rü ñuxüchi ga wüxi ga Ngechuchuarü ngüexü ga Yuda ga Icaríute rü paigüaru äëxgacügüxütawa naxü rü namaã nayarüdexa. ¹⁵Rü Yuda rü ñanagürü nüxü: —¿Ñuxre tá choxü penaxütanüxü i ngëxguma pexü chanatauxchaxëëgu na Ngechuchuxü piyaxgüxüçax? —ñanagürü. Rü yexguma ga nümagü ga paigüaru äëxgacügu rü 30 tachinü ga díëruyu namaã naxuneta. ¹⁶Rü yexgumama inanaxügü ga Yuda ga naxçax na nadauxü ga ñuxäcü nüxü na natauxchaxëëgüäxü na Ngechuchuxü yayauxgüxüçax.

Üpetüchigaarü ònawa nachibü ga Cori

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Cu 13.21-30;
1 Co 11.23-26)

¹⁷Rü nawa nangu ga ngunexü ga nagu inaxügüxü ga yema peta ga päü ga ngearü puxëëruüáxü nagu nangõxgüxü. Rü norü ngüexügü rü Ngechuchucax naxí, rü ñanagürügü nüxü: —¿Ngextá tá tanamexëë i nachica i nawa nangõxgüxü i òna i Üpetüchigaarü petagu ingóxú? —ñanagürügü. ¹⁸Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iNgëma ñanewa pexí, rü yima yatü ya pemaã nüxü chaxunetacüpatawa pexí! iRü namaã nüxü pixu rü ñapegügü:

“Torü ngüexëëruü rü ñanagürü: ‘Marü ningaicaxüchi na chayuxü rü nuã cupatawa rü chorü ngüexügümaã chanangupetüxëëchaü i Üpetüchigaarü peta’,” ñaperügügü tá nüxü! ¹⁹Rü yéma naxí ga yema norü ngüexügü. Rü yema Ngechuchu namaã nüxü ixuxürüü nanaxügü. Rü nanamexëëgü ga yema òna ga Üpetüchigaarü petagu tá nangõxgüxü. ²⁰Rü yexguma nachütagu rü yéma mechawa nachibü ga Ngechuchu namaã ga yema 12 ga norü ngüexügü. ²¹Rü yexguma ínachibüeyane, rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü wüxi i petanüwa tá tíxí ya bexma chauechita choxü íyaxuaxüxë —ñanagürü. ²²Rü yexguma ga nümagü ga norü ngüexügü rü poraãcü nangechaügü. Rü wüxichigü nüxna nicachigü, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿choma exna tá chíxü ya yíxema cuxü íyaxuaxüxë? —ñanagürügü. ²³Rü nüma ga Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Ngëma wüxi ya poratuwa namaã tá chachibüxü, rü ngëma

tá nixí i chauechita choxü íyaxuaxüxü. ²⁴—Rü choma i Tupana Nane na duüxüxü chíxü rü tá chayu ngëxgumarüü i Tupanaärü ore i úmatixü nüxü ixuxürüü. Natürü wüxi i ngechaüxüchi nixí naxçax i ngëma yatü i choxü íyaxuaxüxü. Rü narümemaë chi nixí ga noxtacüma táü chima na nabuxü —ñanagürü. ²⁵Rü nadexaãchi ga Yuda ga naëchita íyaxuaxüxü, rü ñanagürü: —Pa Ngüexëëruüx, ¿tãütama choma nixí? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Ngëmáãcü cuma nixí —ñanagürü. ²⁶Rü yexguma ínachibüeyane rü Ngechuchu nanayaxu ga wüxi ga päü. Rü Tupanana moxë naxã, rü inanabücu, rü norü ngüexügüxü nayanu. Rü ñanagürü: —Ñãã päü rü chaxunechiga nixí. Rü ipenangó! —ñanagürü. ²⁷Rü yemawena rü nanayaxu ga wüxi ga pochiyu ga binumaã äãcuxü. Rü yexgumarüü ta Tupanana moxë naxçax naxãxíra, rü ñuxüchi norü ngüexügüna nanaxã, rü ñanagürü nüxü: —iRü guxãma i pema rü peyaxaüx ya daa binu! ²⁸—Eri daa binu rü nachiga nixí ya chaugü ya muxüma i duüxügüçax tá ibacü na ngëmaãcü Tupana nüxü nüxü nangechaüxüçax i norü pecadügü. Rü yimawa Tupana nanangõxëë na aixcüma yíxü i norü uneta. ²⁹—Rü pemaã nüxü chixu rü tagutãma wena binu chayaxaxü ñuxmatáta Chaunatü ya Tupana äëxgacü íxíxüwa ngexwacaxücü ya binu pemaã chayaxaüx —ñanagürü.

Ngechuchu nüxü nixu na Pedru tá nügü icúxü na norü ngüexü yíxü

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Cu 13.36-38)

³⁰Rü ñuxüchi nawiyaegü ga wüxi ga Tupanaärü wiyaegu. Rü yemawena rü

guma Maxpúne ga Orfbunecügu ãéganewa naxí. ³¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga norü ngéxügü: —Guxáma i pema rü tá choxü ípetaxgü i ñoma i chütaxügu. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Tá chayamaç ya carneruarü dauruü, rü tá nanaxüanemare i carnerugü”,

ñanagürü i ngéma ore. ³²—Natürü ngéxguma marü yuwa ícharüdaxguwena, rü tá chaxira pexüpa Gariréaanewa chaxü —ñanagürü. ³³Rü yexguma ga Pedru rü nanangäxü rü ñanagürü: —Rü woo guxüma i togü cuxü ítaxgu, natürü i chomax rü täütáma cuxü íchatax —ñanagürü. ³⁴Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Aixcüma cumaã nüxü chixu rü ñomatama i chütaxügu rü naxüpa na ota içaxü, rü tomaëxpüxcüna tá cügü iquicux na chorü duüxü quiixü. ³⁵Rü Pedru nanangäxü rü ñanagürü: —Rü woo wüxigu cumaã chayuxgu rü täütáma chaugü ichicux na curü duüxü chiixü —ñanagürü. Rü guxüma ga togü ga norü ngéxügü rü ta yema ñanagürügü.

Ngechuchu rü Yechemaníwa nayayumüxë
(*Mr 14.32-42; Lc 22.39-46*)

³⁶Rü Ngechuchu rü norü ngéxügü rü nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga Yechemaní ga naéga. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iNuã perütogü! Rü paxa yoxni yéa chayayumüxë —ñanagürü. ³⁷Rü Ngechuchu nügüwe nanagagü ga Pedru rü Zebedéu nanegü ga Chaütiágu rü Cuáü. Rü Ngechuchucaç inaxügü ga na poraäcü

nangechaüxü rü naxixächíãëxü. ³⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Poraäcü changechaü rü nagu charüxínü rü ngémamaã tá chayü. iRü nuxa perücho i pemax, rü chauxrüü ipedaue! —ñanagürü. ³⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü yéaxüra naxü. Rü waixümüãnegu nanangücuchi. Rü nayumüxë rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, ngéxguma cuma cunaxwaxegu, irü nüxna choxü ínanguxuchixëë i ñaã ngúxü i tá choxü üpetüxü! Natürü chanaxwaxë i cuxrütama ngúchaü cuxü rü tama i choxrü —ñanagürü. ⁴⁰Rü yemawena ga Ngechuchu rü nataegu ga yema norü ngéxügü íyexmagüxüwa. Rü nüxü inayangau ga na ínapeexü. Rü ñanagürü Pedruxü: —Pa Pedrux, çtaxucürüwama exna namaã peporae na chomaã ipedauexü, rü bai i wüxi i ngora?

⁴¹—iRü pexuãëgü rü Tupanana naxçax peça na pexü nangüxëëxüçax na tama choxü ípetäxüçax ega ngéxguma taçü rü guxchaxü pexü üpetügu! Erü aixcüma peãëwa rü ípememare, natürü pexene nixí ituraxü —ñanagürü. ⁴²Rü yexguma rü wenaxärü noxri ínayumüxëxüçax nataegu ga Ngechuchu. Rü wenaxärü nayayumüxë, rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, ngéxguma tama cunaxwaxegu na nawa choxü ícunguxuchixëëxü i ñaã ngúxü i tá chingexü, rü marü name i ngéma cuma cunaxwaxexüäcüma chomaã cunaxü —ñanagürü. ⁴³Rü ñuxüchi wenaxärü norü ngéxügü íyexmagüxüwa naxü. Rü nüxü inayangau ga na ínapeexü, yerü poraäcü nayaxtaexüchi. ⁴⁴Rü yéma nüxna nixü, rü wenaxärü nayayumüxë.

Rü noxriäcütama nayumüxē. ⁴⁵Rü yemawena rü norü ngüexügü íyexmagüxüwa naxü. Rü ñanagürü nüxü: —iÑuxma waxi pepe rü iperüngüē! Erü marü nawa nangu i ngora na chorü uwanü choxü iyauxgüxü rü pecaduāxgüxüna choxü namugüxü. ⁴⁶Ipechigü rü ngixā ítixí! Erü marü ñomatáma nixí i ngēma choxü íyaxuaxüxü —ñanagürü.

Ngechuchuxü niyauxgü

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Cu 18.2-11)

⁴⁷Rü yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü ínangu ga Yuda ga norü ngüexüchirex ixixü. Rü nawe narüxí ga muxüma ga duüxügü ga taramaã rü ñaímaã ixāxnexü. Rü yema nixí ga duüxügü ga paigüaru äëxgacügü rü togü ga äëxgacügü ga yaguāxgü yéma mugüxü. ⁴⁸Rü ga Yuda ga ínaxuaxüxü rü marü yema duüxügümaã nanamexēē, rü ñanagürü: —Ngēma nüxü chachüxüxü tá nixí i Ngechuchu. Rü ngēma tá nixí i piyauxgüxü —ñanagürü: ⁴⁹Rü yexguma Ngechuchucax nixü, rü ñanagürü nüxü: —Nuxmaē Pa Ngüexēeruüx —ñanagürü. Rü ñuxüchi nüxü nachüxu. ⁵⁰Rü Ngechuchu nanangāxü rü ñanagürü: —Pa Chomücüx, ítacüwa nuā cuxü? —ñanagürü. Rü yexgumatama Ngechuchuxü niyauxgü ga yema duüxügü ga Yudawe rüxixü. ⁵¹Rü wüxi ga Ngechuchumücü nanawexechi ga norü tara, rü paigüaru äëxgacüaru duüxüxü ínadaechinü. ⁵²Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —iNaxchiügu yaxücuchi i curü tara! Erü guxāma ya yíxema taramaã nuëxē, rü taragu

tátama tayue. ⁵³—íTama exna nüxü cucuax rü ngëxguma chi choma chanaxwaxegu, rü Chaunatüna chi naxcax chaca na choxü núma namugüāxüçax i muxüma i norü orearü ngeruügü i daxüçüāx na choxü yanangüxēëgüxüçax? ⁵⁴—Natürü ngëxguma chi ngēma chaxüxgu, rü ññuxäcü chi ningu i Tupanaärü ore i ümatüxü i nüxü ixixü na choma rü tá chayuxü? ⁵⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga yema duüxügü: —íTüxcüü taragü rü ñaixmenaxägümaã chauxcax nuā pexí na choxü peyarüyauxgüxüçax ñoma wüxi i ngítaxáxü chiixürüü? Rü guxü ga ngunexügu rü tupauca ga taxünewa changüxēētae natürü taguma yexma choxü piyauxgü. ⁵⁶—Natürü guxüma i ñaã ñuxma ngupetüxü, rü ngēmaäcü nangupetü na yangüxüçax i Tupanaärü ore ga nuxcümaügüxü ga norü orearü uruügü ümatügüxü —ñanagürü. Rü yexguma ga guxüma ga norü ngüexügü rü nüxna nibuxmü. Rü nüxícatama yéma nanataxgü ga Ngechuchu.

Äëxgacügü ga taxügüpexewa

Ngechuchuxü nagagü

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71;

Cu 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Rü Caipá ga paigüaru äëxgacüxütawa Ngechuchuxü nagagü ga yema duüxügü ga yauxgüxü. Rü yéma nixí ga nangutaquexegüxü ga ngüexēeruügü ga ore ga mugüwa ngüxēētaegüxü rü äëxgacügü ga yaguāxgü. ⁵⁸Natürü ga Pedru rü yaxügu nawe nixächigü ñuxmata paigüaru äëxgacü ga Caipáxütawa nangu. Rü

purichíagü ga tupaucarü dauruũgümaã yéma ñãxtüwa narüto, yerü nüxü nadauxchaũ ga tacü tá Ngechuchumaã na naxüexü. ⁵⁹Rü ga paigüarü ãëxgacügü rü guxüma ga Yudfugüarü ãëxgacügü ga taxügütücumü rü naxcax nadaugü ga wüxi ga ore ga doramare ixixü na yemamaã Ngechuchuxü ínaxuaxügüxüçax na yamãxgüãxüçax. ⁶⁰⁻⁶¹Natürü woo muxüma ga duũxügü ga doraxümare nachigaxü yéma yarüxugügüxü, rü taxucürüwa nüxü inayangaugü ga tacüçax tá na yamãxgüãxü. Rü düxwa yéma naxí ga taxre ga yatügü ga doraxümare yéma yarüxugügüxü. Rü ñanagürügü: —Toma nüxü taxínüë i ñaã yatü rü ñanagürü:

“Tá nagu chapogü ya daa tupaucha taxüne ya Tupanaärü, rü tomaëxpüx i ngunexügu tá wenaxärü íchanadaxëë”, ñanagürügü. ⁶²Rü yexguma ga paigüarü ãëxgacü ga Caipá rü inachi, rü ñanagürü Ngechuchuxü: —¿Rü tacümaã cunangãxü i ñuxmax? ¿Rü nüxü ñaxü yíxü i ngëma cuchiga i nüxü yaxugügüxü? —ñanagürü. ⁶³Natürü ga Ngechuchu rü nangeaxmare. Rü yemacax ga paigüarü ãëxgacü ga Caipá rü ñanagürü nüxü: —Tupana ya Maxücüëgagu chanaxwaxe i aixcüma tomaã nüxü quixu na texé quíxü. ¿Rü cuma exna i Cristu ya Tupana Nane quíxü, rü exna tama? —ñanagürü. ⁶⁴Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Ngü, rü ngëma nüxü quixuxü chixí. Rü pemaã nüxü chixu rü tá choxü pedaugü i ngëxguma Chaunaty ya Poracüxütawa charütoxgu rü ngëxguma caixanexügu wenaxärü núma chaxüxgu —ñanagürü. ⁶⁵Rü yexguma ga paigüarü

ãëxgacü rü norü numaã nügüchirugu nagaugü. Rü ñanagürü: —Rü ñaã yatü rü tacü Tupanamaã nixugü. Rü taxucaxma marü tanaxwaxe i ñuxma i to i ore na napoxcuxüçax i ñaã yatü. Rü pematama marü nüxü pexínüë na ñuxácü chixexümaã na yadexaxü. ⁶⁶—¿Ñuxü ñapegüxü i pemax? —ñanagürü. Rü nümagü ga togü ga ãëxgacügü rü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Ngëmáacü chixexü naxü. Rü name nixí i noxtacüma nayu —ñanagürügü. ⁶⁷Rü yexguma rü Ngechuchuchiwewa naçuaixgüë. Rü nüxna nanaçuaixcagü. Rü togü rü nanapegüchíwegü. ⁶⁸Rü ñanagürügü: —Pa Cristux, inüxü nacuax na texé cuxü pegüchíwegüxü rü cuxna naçuaixcagüxü! —ñanagürügü.

Pedru inayacux na Ngechuchuxü nacuaixü

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62;

Cu 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Rü yoxni ga Pedru rü ãëxgacüpataaxtüwa narüto. Rü wüxi ga pacü ga yema ãëxgacüarü duũxü, rü Pedrucax iyaxü. Rü ngígürügü nüxü: —Cuma rü ta namücü quixí i ngëma Ngechuchu i Gariréaanecüãx —ngígürügü. ⁷⁰Natürü ga Pedru rü guxü ga yema duũxügüpexewa rü nügü níixá na Ngechucharü duũxü yíxü, rü ñanagürü: —Choma rü tama nüxü chacuax i tacüchiga nixí i ngëma nüxü quixuxü —ñanagürü. ⁷¹Rü yexguma marü yema ípataaxtüarü íaxwa ínaxüxgu ga Pedru, rü naí ga pacü nüxü idau. Rü ngígürügü namaã ga yema duũxügü ga yéma yexmagüxü: —Ñaã yatü rü Ngechuchu ya

Nacharétucũāxmücü nixĩ —ngĩgürügü.
 72Natürü ga Pedru rü wenaxârü nügü
 nixã na Ngechchuarü duũxũ yĩixũ. Rü
 ñanagürü: —Choma rü tama nüxũ
 chacuax i ngẽma yatü. Rü Tupana
 choxũ poxcux ega tama aixcũma yixĩgu
 i chorü ore —ñanagürü. 73Rü
 yixcamaxũra rü yema duũxũgü ga yéma
 yexmagũxũ rü Pedrucax naxĩ, rü
 ñanagürügü nüxũ: —Aixcũma nixĩ na
 cuma rü ta rü ngẽma Ngechchutanüxũ
 quĩxũ, erü wüxi i Gariréaanecũāx
 idexaxũrtũ quidexa —ñanagürügü. 74Rü
 yexguma ga Pedru rü poraãcü nügü
 niixã, rü ñanagürü nüxũ: —Rü aixcũma
 tama nüxũ chacuax i ngẽma yatü. Rü
 ngẽxguma doraxũ chixuxgu rü Tupana
 choxũ poxcux —ñanagürü. Rü
 yexgumatama nica ga ota. 75Rü
 yexguma ga Pedru rü nüxna nacuaxãchi
 ga yema ore ga ũpaacü Ngechchuchu
 namaã nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

“Rü naxũpa na ota icaxũ, rü cuma rü
 tomaẽxpũxcũna cugü tá quixã na chorü
 duũxũ quĩxũ”, ñaxũ. Rü yéma ñnaxũxũ
 ga Pedru rü poraãcüxuchima naxaxu.

**Yudĩgüarü ãẽxgacügü rü Piratuxũtaw
 nanagagü ga Ngechchuch
 (Mr 15.1; Lc 23.1-2; Cu 18.28-32)**

27 1Rü yexguma yangunegu rü
 guxũma ga paigüarü
 ãẽxgacügü rü yema togü ga
 ãẽxgacügü ga tacügü ga yaguãxgü, rü
 nügũmaã nanamexẽẽgü na ñuxãcü
 Ngechchuchxũ yamaãxgũxũ. 2Rü
 nayanaĩxgũchacüügü rü yemaãcü
 ãẽxgacü ga Piratuxũtaw nanagagü.
 Piratu nixĩ ga Dumacũāx ga ãẽxgacü
 ga Yudéaanemaã icuácü.

Nayu ga Yuda

3Rü nüma ga Yuda ga Ngechchuchxũ
 íyaxuaxũxũ rü nüxũ nadau ga
 Ngechchuchxũ na napoxcuexũ. Rü
 poraãcü nagu nariüxĩnũ ga yema
 chixexũ ga nümatama naxũxũ. Rü yéma
 naxũ naxũtaw ga yema paigüarü
 ãẽxgacügü rü togü ga ãẽxgacügü ga
 tacügü ga yaguãxgü. Rü ngĩxũ
 nayataeguxẽẽ ga yema 30 tachinü ga
 dĩeru ga nüxna ngĩxũ naxãgücü. 4Rü
 ñanagürü nüxũ: —Choma rü marü
 chixexũ chaxü, erü naẽchita
 íchayaxuaxũ i wüxi i yatü i taxuũma i
 chixexũ üxũ, rü ñuxma rü tá ngẽmagagu
 nayu —ñanagürü. Natürü nümagü ga
 ãẽxgacügü rü nanangãxũgü, rü
 ñanagürügü: —Toma rü tama nüxũ
 tacuáxchaũ i ngẽma. Cugagutama nixĩ,
 rü cuma i nüxũ cucuáxũ na ñuxãcü
 cugũmaã cunamexẽẽxũ i ngẽma
 —ñanagürügü. 5Rü yexguma ga Yuda rü
 yexma tupauca ga taxũnechiãgu ngĩxũ
 nawotanü ga yema dĩeru. Rü ñuxũchi
 ñnixü rü nügü nayawẽxnaxã. 6Rü ga
 paigüarü ãẽxgacügü rü ngĩxũ nade ga
 yema dĩeru. Rü ñanagürügü:
 —Taxucürüwa tupauca ya taxũneãrũ
 dĩeruchiũgu ngĩxũ tanu i ñãã dĩeru, erü
 ngẽmamaã tanaxütanü i ngẽma yatü i tá
 yuxũ —ñanagürügü. 7Rü ñuxũchi
 nügũmaã nanamexẽẽgü na yema
 dĩerumaã naxcax nataxegũxũcax ga
 wüxi ga naãne ga waixũmü ga
 üwechixũ nawa nayauxgũxũ. Rü yema
 naãnecax nataxegü na nüxũ
 nayexmaxũcax ga nachica ga ngexta na
 nataxgũãxũcax ga yema duũxũgü ga
 togü ga nachiũãnecũāx ixĩgũxũ. 8Rü

ngẽmacax i ñuxma rü ta i ngẽma naãne rü Nagüchitaũgu naxãẽga. ⁹Rü yemaãcü ningü ga Tupanaãrü ore ga nuxcũmaũcü ga norü orearü uruũ ga Yeremíã ümatüxũ ga ñaxũ:

“Rü nũmagü ngĩxũ nade ga yema 30 tachinü ga dñeru ga Cristutanü Yudíugü ngĩxũ ixãgücü. ¹⁰Rü yema dñerumaã naxcax nataxegü ga wüxi ga naãne ga waixũmü ga üwechixũ nawa nayauxgũxũ, yema Cori ga Tupana chomaã nüxũ ixuxũrüũ”,

ñaxũ.

Piratupexewa nayexma ga Ngechuchu

(*Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Cu 18.33-38*)

¹¹Rü ãẽxgacü ga Piratuxũtawa Ngechuchuxũ nagagü. Rü nüma ga Piratu rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Cuma quixũ i Yudíugüarü ãẽxgacü ya tacü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngũ, rü ngẽma nüxũ quixuxũ chixĩ i chomax —ñanagürü. ¹²Rü Ngechuchuxũ ínaxuaxũgü ga paigüarü ãẽxgacügü rü togü ga ãẽxgacügü ga tacügü ga yaguãxgü. Natürü ga Ngechuchu rü taxuxũmaãma nanangãxũ. ¹³Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü: —¿Tama exna nüxũ cuxĩnü i ngẽma ore i namaã cuxũ ínaxuaxũgüxũ? —ñanagürü. ¹⁴Natürü ga Ngechuchu rü taxuxũmaãma nanangãxũ. Rü yemacax poraãcü nabaixachiãẽ ga ãẽxgacü ga Piratu.

Piratu rü Ngechuchumaã nanaxuegu na nayuxũcax

(*Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Cu 18.38-19.16*)

¹⁵Rü guxũguma ga yema Üpetüchigaarü petagu, rü Piratu

ínananguxuchixẽxũ ga wüxi ga poxcuxũ ga duũxũgü naxcax ícagüxũ, yerü yema nixĩ ga nacũma. ¹⁶Rü yéma nayexma ga wüxi ga poxcuxũ ga guxũ ga duũxũgü meã nüxũ cuãxũ. Rü Barabá nixĩ ga naẽga. ¹⁷Rü yexguma yéma nangutaquexegüga ga duũxũgü, rü Piratu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Texé ya petũmawaxéxe na pexcax tüxũ chingéxũ? ¿Penaxwaxexũ na pexcax chayangéxũ i Barabá rü exna Ngechuchu i Cristugu ãẽgaxũ? —ñanagürü. ¹⁸Rü yema ñanagürü ga Piratu yerü nüxũ nacuax na Ngechuchuchi naxaixũ ga Yudíugüarü ãẽxgacügü, rü yemacax nixĩ ga naxũtawa nagagüãxũ. ¹⁹Rü yexguma norü tochicawa natõxgu ga Piratu, rü naxmãx yéma imuga, rü ngĩgürügü: —Tama name i cunapoxcu i ngẽma yatü i taxuũma i chixexũ üxũ. Yerü nagagu ñne chütacü rü poraãcü chachixenegü —ngĩgürügü. ²⁰Natürü ga paigüarü ãẽxgacügü rü togü ga ãẽxgacügü ga itaxũgü ga yaguãxgü, rü duũxũgüxũ naxucuxégü na naxcax ínacagüxũcax na Barabãxũ yangéxũcax rü Ngechuchuxũ na nayuxẽẽgüxũcax. ²¹Rü ãẽxgacü ga Piratu rü wenaxãrü duũxũgüna naca, rü ñanagürü: —¿Ngẽxũrüüxũ i ngẽma taxrewa i pema penaxwaxexũ na chayangéxũ? —ñanagürü. Rü nũmagü ga duũxũgü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Tanaxwãxe i Barabãxũ quingex —ñanagürügü. ²²Rü yexguma ga ãẽxgacü ga Piratu rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Tacü tá chaxüxũ namaã i ngẽma Ngechuchu i Cristugu ãẽgaxũ? —ñanagürü. Rü guxũma ga duũxũgü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü:

—iCuruchawa yapota! —ñanagürügü.
²³Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxü: —¿Natürü tacü rü chixexü naxü? —ñanagürü. Natürü ga nümagü ga duñxügü rü wenaxärü tagaäcü ñanagürügü: —iCuruchawa yapota! —ñanagürügü. ²⁴Rü yexguma Piratu nüxü dauxgu ga marü taxucürüwama Ngechuchuxü na ínanaguchixëéégaxü, yerü ga duñxügü rü marü nanaxixächiäëgüchäü, rü yemaçax wüxi ga norü duñxüü namu ga dexá naxütawa na tanangexüçax. Rü nügü nayauxmex ga Piratu napexewa ga guxüma ga yema duñxügü. Rü ñanagürü: —Tama chaugagu tá nixí i na nayuxü i ñaã yatü i taxuüma i chixexü üxü, rü pegagu tátama nixí —ñanagürü. ²⁵Rü guxüma ga yema duñxügü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —Togagu rü toxocügütagu tá nixí i nayuxü —ñanagürügü. ²⁶Rü yexguma ga Piratu rü Barabáxü ínanaguchixëé. Rü ñuxüchi norü churaragüxü namu na Ngechuchuxü naçuaixgüçax, rü yemawena curuchawa na yanapotagüäxüçax. ²⁷Rü ñuxüchi ga yema churaragü rü Piratupataarü aixepewa Ngechuchuxü nagagü. Rü yexma Ngechuchuxütagu nanangutaquexëé ga guxüma ga churaragü. ²⁸Rü ñuxüchi Ngechuchuxü ínacuxuchigü, rü wüxi ga máxü ga naxchiru ga dauñügu nayacuxëégü. ²⁹Rü naëruwa nayangaxuchigü ga wüxi ga ngaxcuerüü ga chuchuxüwa naxügüxü. Rü wüxi ga naixmenaxäxäcixü nüxü nayayauxächixëé ga norü tügünemexëwa. Rü ñuxüchi napexegu nacaxápüxügü, rü nüxü nacugüe, rü

ñanagürügü: —iNamañx ya Yudfugüarü Äëxgacü ya Tacü! —ñanagürügü. ³⁰Rü nüxna naçuaixgüe. Rü nüxna nanayauxgü ga guma naixmenaxäxäcü, rü naëruwa namaã nanaçuaixcagü. ³¹Rü yexguma nüxü nacugüeguwena rü ínanacuxuchigü ga yema naxchiru ga daucharaxü. Rü wenaxärü naxchirugutama nayacuxëégü. Rü ñuxüchi nayagagü na curuchawa yanapotagüäxüçax.

Ngechuchuxü curuchawa nipotagü

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Cu 19.17-27)

³²Rü yexguma yéma inaxiächigu, rü nüxü nadaugü ga wüxi ga yatü ga Chiréneçüax ga Chimáügu äégacü. Rü guma yatüxü ngixü iningexëégü ga Ngechuchuarü curucha. ³³Rü nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga Górgutagu äégaxü. Rü ngëma naéga rü Duñxëërchinaxä ñaxüchiga nixí. ³⁴Rü nüxna nanaxägü ga binu ga ngúxüärü naächixëëruümaã äéxücü na yaxaxüçax. Rü Ngechuchu nüxü naxaxneta, natürü tama nayaxaxü. ³⁵Rü yexguma marü curuchawa yapotagüäxguwena rü ga churaragü rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü ñuxüchi wüxi ga díeru ngixü nañanagügü na yemawa nüxü nacuaxgüxüçax na tacü tá nayaxuxü ga wüxichigü. ³⁶Rü ñuxüchi yéma narütogü ga churaragü na Ngechuchuna yéma nadaugüxüçax. ³⁷Rü norü curuchatapexewa nayapocuchi ga wüxi ga mürapewa ga äégatachinüxü ga nüxü ixuxü ga tacüçax Ngechuchuxü curuchawa na yapotagüxü. Rü ñanagürü: “Ñaã nixí i Ngechuchu i Yudfugüarü Äëxgacü ya

Tacü”, ñanagürü. ³⁸Rü yexgumarüü ta curuchawa nayapotagü ga taxre ga máëtagüxü. Rü wüxi rü Ngechuchuarü tügü necüwawa naxü, rü to ga norü toxwecüwawa. ³⁹⁻⁴⁰Rü yema duüxügü ga yéma chopetüxü, rü Ngechuchumaã naguxchigagü, rü nanexãerugüãcuma ñanagürügü: —Dücax, cuma cunangutaüxëëga ya tupauca ya taxüne, rü tomaëxpüx i ngunexügu wenaxãrü ícunadaxëëga. íCugütama namaxë i ñuxmax! Rü ngëxguma chi aixcuma Tupana Nane quixügu, rü ífrüxi i curuchawa! —ñanagürügü. ⁴¹Rü yexgumarüü ta Ngechuchuxü nacugüecüraxü ga paigüarü ãëxgacügü, rü ngüexëeruügu ga ore ga mugüwa ngüxëetaegüxü, rü Parichéugü, rü togü ga ãëxgacügü ga itaxügü ga yaguãxgü. Rü nügümaã ñanagürügü: ⁴²—Rü nüma rü togüxü namaxëxë natürü tama nüxü nacux na nügüta namaxëxë. Rü ngëxguma chi aixcuma Yudíugüarü ãëxgacü ya tacü yixügu, rü ñuxma rü íinaxü i curuchawa na nüxü yaxögüxüçax! ⁴³—Rü nüma nagu naxínügu rü Tupana tá nüxü narüngüxë. Ëcü, ñuxma rü Tupana nüxü rüngüxëxë ega aixcuma nüxü nangüxëchaügu. ¿Tama exna nümatama tamaã nüxü yaxuxü na Tupana Nane yíixü? —ñanagürügü. ⁴⁴Rü woo ga yema máëtagüxü ga naxrüü curuchawa ipotagüxü, rü namaã naguxchigagü.

Nayu ga Ngechuchu

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Cu 19.28-30)

⁴⁵Rü yexguma rü guxü ga naãnewa naxëane. Rü tocuchigu inaxügü ga yema

ñuxmata tomaëxpüxarü ngorawa nangu ga yáuanecü. ⁴⁶Rü yema tomaëxpüxarü ngoragu nixü ga Ngechuchu ga tagaãcü aita naxüxü, rü ñaxü: —Erí, Erí, ¿damá chabátani? —ñanagürü. Rü ngëma rü ñaxüchiga nixü:

“Pa Chorü Tupana, Pa Chorü Tupanax, ¿tüxcüü choxü nuã cutax?” ñaxüchiga nixü. ⁴⁷Rü nümaxü ga duüxügü ga yéma yexmagüxü rü nüxü naxínüë, rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü nuxcumaücü ga Tupanaãrü orearü uruü ga Eríacax naca —ñanagürügü. ⁴⁸Rü yexgumatama rü wüxi ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü rü inaãachi rü Ngechuchuxütawa nanange ga wüxi ga tüaxmü ga binu ga marü ngüchixüchicümaã yawaixëxü. Rü wüxi ga dexnewa nayanaüx. Rü ñuxüchi Ngechuchuxüga nanawex na nüxü natuxuxüçax. ⁴⁹Natürü ga yema togü ga duüxügü ga yéma yexmagüxü rü ñanagürügü: —Yixrüma. Rü ngíxã itarüdaunü ngoxita Ería nuã ü na nüxü yanangüxëxüçax —ñanagürügü. ⁵⁰Rü wenaxãrü tagaãcü aita naxü ga Ngechuchu, rü ñuxüchi nayü. ⁵¹Rü yexgumatama ga tupauca ga taxünearü tüyemachiãxü rü taxregu narügaute. Rü daxüwa inanaxügü ga na nagautexü rü ñuxmata ñaxtüwa nangu. Rü naxíãxãchiane, rü narüngüxtegü ga nutagü ga itacü. ⁵²Rü yuetamaügü rü ningenagü. Rü wena namaxë ga muxüma ga duüxügü ga yuechiréxü ga Tupanaãxü yaxögüxü. ⁵³Rü yexguma Ngechuchu wena maüxguwena, rü naxmaüwa ínaxoxü ga yema duüxügü ga wena maxëxü. Rü Yerucharéüwa naxü. Rü muxüma ga duüxügü nüxü

nadaugü. ⁵⁴Rü yema churaragüarü äëxgacü rü norü churaragü ga Ngechuchuna ídaugüxü, rü nüxü nadaugü ga na naxíäxächianexü rü guxüma ga yema ngupetüxü. Rü yexguma rü poraäcü namuüë, rü ñanagürügü: —Aixcüma nixí ya daa yatü i Tupana Nane na yíixü —ñanagürügü. ⁵⁵Rü iyexmagü ga mucüma ga ngecügü ga yéma yaxüwa nüxü rüdaunücü. Rü yema ngecügü iyixí ga Ngechuchuxü fíxümücügü rü nüxü rüngüxëëgücü ga yexguma Gariréaanewa ne naxüxgu. ⁵⁶Rü yema ngecügütanüwa iyexma ga María ga Magadácüäx, rü María ga Chaütiágu rü Yuche naë, rü Zebedéu namax ga Chaütiágu rü Cuáü naë.

Ngechuchu rü naxmaügu nayaxücuchigü
(*Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Cu 19.38-42*)

⁵⁷Rü yexguma marü nachütachaügu, rü yéma nangu ga wüxi ga yatü ga Arimatéacüäx ga taarü díferuácü ga Yuchegu äëgacü. Rü nüma rü ta Ngechuchuaxü nayaxö. ⁵⁸Rü nüma rü Piratuna nayaca rü ngoxita name na nayauxäxü ga Ngechuchuxüne ga curuchawa. Rü Piratu norü churaragüxü namu na nüxna naxägüäxüçax ga Ngechuchuxüne. ⁵⁹Rü Yuche nanayaxu ga Ngechuchuxüne ga curuchawa. Rü wüxi ga naxchápenüü ga ngëmataxümaã nananuque. ⁶⁰Rü yema naxmaü ga yexwacaxüxü ga Yuche nügücaxtama duüxügüxü yacaxmaxëëxü ga nuta ga tacüarü maxpüxüwa yexmaxügu nayaxücuchi ga Ngechuchuxüne. Rü ñuxüchi nanangüxtaü namaã ga wüxi ga nuta ga

taxüchicü. Rü yemawena rü ínixü. ⁶¹Rü yéma Ngechuchumaüäru toxmaxtawa irütogü ga María ga Magadácüäx rü naí ga María.

Purichíagü nüxna nadaugü ga yema naxmaü ga Ngechuchuxü nagu yaxücuchigüxü

⁶²Rü moxüäcü ga ngüxchigaarü ngunexügu rü paigüarü äëxgacügü rü Parichéugü rü yéma Piratuxütawa naxí. ⁶³Rü ñanagürügü nüxü: —Pa Corix, nüxna tacuaxächie ga yema yatü ga Ngechuchu ga idorataxáxü rü yexguma namaüxgu rü ñanagürü tomaã:

“Ngëxguma chayuxgu rü tomaëxpüx i ngunexüguwena rü wena táxarü ícharüda”, ñanagürü tomaã. ⁶⁴—Rü ngëmacax tanaxwaxe i churaragü ngéma cumugü na nüxna yadaugüxüçax i ngëma naxmaü ñuxmatáta tomaëxpüx i ngunexüwa nangu na tama chütacü ngéma naxíxüçax i norü ngüexügu na yayauxgüäxüçax i naxüne rü ñuxüchi duüxügümaã nüxü na yaxugüxüçax na marü wena namaxüxü. Erü ngëxguma chi ngëmaäcü naxüpetügu, rü noxriarü yexera tá nixí na duüxügüxü nawomüxëëxü —ñanagürügü. ⁶⁵Rü Piratu ñanagürü nüxü: —Ngëägü nixí i churaragü i pexçax. iËcü ngéma namaã pexí na meãma pema penaxwaxexüäcüma nüxna pedaugüxüçax i naxmaü! —ñanagürü. ⁶⁶Rü yema churaragiümaã yéma naxí, rü meãma nayataixëëgü ga guma nuta ga Ngechuchumaxü namaã rüngüxtaücü. Rü nanaxüarü cuaxruüäxgü na taxüema naëchita ínaxügachigüxüçax ga guma nuta. Rü ñuxüchi yexma nanamugü ga churaragü na nüxna nadaugüxüçax.

Wenaxārū namaxū ga Ngechuchu

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Cu 20.1-10)

28 ¹Rū sabaduarū ngunexūguwena ga yūxiarū paɣmama, rü yéma naxmaūwa íyadaugü ga María ga Magadacūāx rü naī ga María. ²Rü ngürüāchi poraācü naxīāxāchiane, yerü wüxi ga daxūcūāx ga Cori ga Tupanaārü orearü ngeruū ínarüxī, rü naxmaūwa nangu rü ínanangūxgachi ga guma nuta ga namaā nangūxtaūcü ga yema naxmaū. Rü ñuxūchi guma nutaétüwa narüto. ³Rü yema orearü ngeruū rü wüxi ga bajixbexanexürüü niyauracüü. Rü nacómüxūchi ga naxchiru. ⁴Rü yexguma yemaxū nadaugüga ga churaragü rü norü muūmaā niduruxe, rü yexma niyuāchitanü. ⁵Rü yexguma ga yema orearü ngeruū, rü ñanagürü ngīxū ga yema ngecügü: —iTāxū i pemuūēxū! Choma nüxū chacuax rü naxcaɣ pedaügü ya Ngechuchu ga guma curuchawa yapotagiācü. ⁶Nataxuma i nuā, erü marü wena namaxū, yema nüma ũpa pemaā nüxū yaxuxürüü. iRü nuā pexī, rü ípeyadaɣx i naxmaū i ngēma inaxügüāxūwa ga naxūne! ⁷iRü paxa ípixī, rü norü ngüexügümaā nüxū peyarüxugüe rü marü wena namaxū ya Ngechuchu! Rü ñuxma rü marü pexūpa nüxira Gariréaanewa naxū i númax. Rü ngēma tá nixī i nüxū peyadauxū. Rü ngēma nixī i ore i pemaā nüxū chayarüxuxū —ñanagürü. ⁸Rü yexguma ga yema ngecügü rü paxama nüxna íyaxī ga yema naxmaū. Rü imuūē, natürü itaāēgü ta. Rü poraācü iixūāchi na Ngechucharü ngüexügümaā nüxū

na yanaxugüexūcax ga yema ore ga daxūcūāx ngīmaā nüxū ixuxū. ⁹Rü yexguma inaxūāchiyane, rü ngürüāchi yéma ngīxcaɣ nangox ga Ngechuchu, rü ngīxū narümoxē. Rü ngīmagü rü Ngechuchucaɣ iyabuxmü rü nüxū iyacuaxüügü, rü naparawa inaīxāchitanü. ¹⁰Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngīxügü: —iTāxū i pemuūēxū! iRü ípixī rü chaueneēgü i chorü ngüexügümaā nüxū peyarüxu rü Gariréaanewa naxī! Rü ngēma tá nixī i choxū nadaugüxū —ñanagürü.

Churaragü rü paigüarü āēxgacügümaā nüxū nayarüxugüe ga yema ngupetüxū

¹¹Rü yexguma ga yema ngecügü rü namagu naxīyane, rü ñuxre ga churaragü ga yéma naxmaūwa dauxūtaegüxū rü Yerucharéüwa naxī. Rü paigüarü āēxgacügümaā nüxū nayarüxugüe ga guxūma ga yema ngupetüxū. ¹²Rü yema paigüarü āēxgacügü rü namaā nayarüdexagü ga togü ga āēxgacügü ga itaxügü ga yaguāxgü. Rü nügümaā nanamexēēgü ga tacümaā tá churaragüxū na yaxucüxēgüxū. Rü ñuxūchi nüxna ngīxū naxāgü ga tacü ga díēru. ¹³Rü namaā nüxū nixugüe rü ñanagürügü: —iPema rü ñaperügügü tá:

“Ngēxguma chütacü tapeeyane, rü norü ngüexügü toechita ngēma naxī rü nayayauxgü ga naxūne” ñaperügügü tá! ¹⁴Rü ngēxguma āēxgacü ya Piratu tá nüxū cuaxgu i ngēma ngupetüxū, rü toma rü tá namaā tidexagü rü namaā tá tanamexēē na taxuūma pemaā naxüxūcax —ñanagürügü. ¹⁵Rü

yexguma ga yema churaragü rü ngĩxũ
nayauxgü ga yema diëru. Rü yema
ãëxgacügü namaã nüxũ ixugüxũrũ
duũxũgümaã nüxũ nixugie. Rü ñuxma
rü ta ngëmatama dexa nixĩ i nüxũ
yaxugüxũ i Yudfugü.

Ngechuchu nanamu ga norü ngüexũgü
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Cu 20.19-23)

¹⁶Rü yema 11 ga Ngechuchuarü
ngüexũgü rü Gariréa- anewa naxĩ ga
guma m̄xpúne ga Ngechuchu namaã
nüxũ ixuxũnewa. ¹⁷Rü yexguma
Ngechuchuxũ nadaugügu rü nüxũ
nicuaxũüügü, woo ñuxre ga norü
ngüexũgü rü tama aixcüma nayaxõgü

na Ngechuchu yĩxũ. ¹⁸Rü yexguma ga
Ngechuchu rü naxçax nixũ, rü ñanagürü
nüxũ: —Tupana rü ãëxgacüxũ choxũ
nixixëë i guxũ i daxüguxũ i naãnewa rü
guxũ i ñoma i naãnewa. ¹⁹—Rü ñuxma
rü chanaxwaxe i guxũ i nachiuãnewa
pexĩ i guxũ i duũxũgütanüwa. iRü choriü
duũxũgüxũ peyaxĩgüxëëx! iRü
ípenabaiüxëëx chauégagu rü
Chaunatiégagu rü Naãë i Üünexũéégagu!
²⁰iRü penangüexëëx na naga
naxĩnüëxüçax i guxũma i ngëma pexũ
chamuxũ! iRü dúcax, guxügutáma
pexütawa changëxmaëcha ñuxmatáta
nagú i naãne! —ñanagürü ga
Ngechuchu.

ORE I MEXÛ GA MARCU ÜMATÛXÛ

**Cuáü ga baiüxëëruü nüxü nixu ga
Tupanaärü ore ga dauxchitawa ga
ngextá taxúema íxâpataxüwa**

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Cu 1.9-28)

1 ¹Ñã nixi i norü ügü i ore i mexü
ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana
Nanechiga. ²Rü nuxcümaücü ga
Tupanaärü orearü uruü ga Ichaía
ümatüxü ga Tupanaärü ore, rü
ñanagürü:

“Cupexegu chayamu i chorü orearü
ngeruü na namexëëäxüçax i
cumaü. ³Rü dauxchitawa i
ngextá taxúema íxâpataxüwa rü
tá nangëxma i wüxi i duüxü i
ngéma tagaäcü ñaxü: ‘iPegü
pemexëëx naxçax ya Cori. Rü
naxçax ipeyanawexächixëëx i
perü maxü!’”

ñaxü tá. ⁴Rü Cuáü rü dauxchitawa ga
ngextá taxúema íxâpataxüwa nangox rü
yéma ínanabaiüxëë ga duüxügü. Rü
namaã nüxü nixu ga na namexü na
Tupanaçax nadaugüxü rü ínabaiüxü na
Tupana nüxü nüxü nangechaüxüçax ga
norü pecadugü. ⁵Rü guxüma ga
duüxügü ga Yudéanecüãx rü ñãne ga
Yerucharéicüãx rü yéma Cuáüxütawa
naxüxü ga na nüxü iyanaxínüëxüçax. Rü

nümagü rü norü pecadugüxü yéma
nayarüxugüxü, rü Cuáü rü natü ga
Yudáüwa ínayabaiüxëëtanü. ⁶Rü
naxchiru ga Cuáü rü cameyutaxanaxçax
nixi, rü norü goyexü rü
naxchaxmünaxçax nixi. Rü beruremaã
rü munümaã naxawemü. ⁷Rü Cuáü rü
yéma nüxü yaxuxü ga orewa, rü
ñanagürü: —Choweama tá ne naxü ya
choxü rüyexeracü. Rü choma rü
taxuwama chame rü bai na
ichayarümaxächixü na íchayawëxüçax i
norü chapatucunügü. ⁸—Choma rü
dexáwamare pexü íchabaiüxëë, natürü
núma rü tá Tupanaãe i Üünexü pexna
nanguxëë —ñanagürü ga Cuáü.

Ngechucharü baiechiga

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹Rü yéma ngunexügügu, rü
Ngechuchu rü ínaxüxü nawa ga guma
ñãne ga Nacharétu ga Gariréaanewa
yexmane. Rü Cuáü rü natü ga Yudáüwa
ínanabaieçë. ¹⁰Rü yexguma dexáwa
ínaxüächigu, rü Ngechuchu nüxü nadau
ga na yangenaxü ga daxüwa. Rü yéma
Tupanaãe i Üünexü rü wüxi ga
muxtucurüü inanago, rü Ngechuchuna
nangu. ¹¹Rü daxüwa inanaxü ga wüxi
ga naga ga ñaxü: —Cuma nixi i Chaune

i cuxũ changechaũxũchixũ rü cumaã chataãẽxũchixũ —ñaxũ.

Ngechuchuxũ naxü ga Chataná

(Mt. 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹²Rü yemawena rü Tupanaãe i Üünexũ rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũwa Ngechuchuxũ naga. ¹³Rü yéma nayexma ga 40 ga ngunexũ. Rü naẽũgü ga idüraexũ íyexmagüxũwa nayexma, rü ngoxo ga Chataná rü nüxũ naxü. Natürü Tupanaãrü orearü ngeruũgü ga daxüçũãx rü Ngechuchuxũ narüngüxẽegü.

Ngechuchu rü Gariréaanewa inanaxügü ga norü puracü

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴Rü nawena ga poxcupataũgu na napoxcuxũ ga Cuáũ, rü Gariréaanewa naxü ga Ngechuchu na naxunagüãxũçax ga Tupanaãrü ore i mexũ. ¹⁵Rü ñanagürü: —Martü nawa nangu i ngunexũ ga Tupana nagu unetaxũ, rü pexçax ningaica na perü aẽxgacü na yiĩxũ. iRü ñuxma rü name nixi i Tupanaçax pedaugü rü peyaxögü i ngẽma norü ore i mexũ! —ñanagürü.

Ngechuchu rü ägümücü ga püchaetanüxũçax naca

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶Rü yexguma nextaxa ga Gariréaanacügu yaxüxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga Chimáü rü naëneẽ ga Aũdré. Rü nümagü rü woetama püchaetanüxũ nixĩgü rü yéma naxtaawa napüchaegü. ¹⁷Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iChowe perüxĩ rü

tá pexũ charüngüxẽẽ na chauxũtawata penagagüxũçax i duũxũgü! —ñanagürü. ¹⁸Rü yexgumatama ga yema taxre, rü yéma nanawogü ga norü püchagü. Rü Ngechuchuwe narüxĩ. ¹⁹Rü yémaxũra naxü ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga Chaũtiágu rü naëneẽ ga Cuáũ. Rü Zebedü nanegü nixĩgü ga nümagü. Rü wüxi ga nguewa nayexmagü, rü yéma ínanangáitagü ga norü püchagü. ²⁰Rü yexgumatama Ngechuchu naxçax naca. Rü nümagü rü yéma nguewa tüxũ nataxgü ga nanatü ga Zebedü namaã ga túmaãrü puracütanüxũgü, rü Ngechuchuwe narüxĩ.

Wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxũchiga

(Lc 4.31-37)

²¹Rü ñane ga Capernáüwa nangugü. Rü yexguma ngüxchigaarü ngunexũwa nanguxgu, rü Ngechuchu rü ngutaquexepataũwa naxü rü yexma naxücu. Rü yéma inanaxügü ga na nangüxẽeetaexũ. ²²Rü duũxũgü rü nabaixãchiãegü namaã ga norü nguxẽetae, yerü aixcüma Tupanaãrü poramaã meã nanangüxẽẽ rü tama ngüxẽẽeruũgü ga Moĩchearü mugüwa ngüxẽetaegüxũrüü nixi. ²³⁻²⁴Rü guma ñaneãrü ngutaquexepataũwa nayexma ga wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxũ. Rü aita yéma naxü, rü ñanagürü: —iTüxcüü totanüwa cuxü, Pa Ngechuchu Pa Nacharétücüãx? ¿Nuã cuxü na toxü cuyaãaixũçax? Choma rü cuxü chacuax na Tupana Nane ya Üünecü quiĩxũ —ñanagürü. ²⁵Rü Ngechuchu nüxũ naxoqx ga yema ngoxo, rü ñanagürü: —iIyarüngex rü

ínaxúxū nawa ya yima yatú! —ñanagürü. ²⁶Rü yexguma ga yema ngoxo rü guma yatúxū niyuächixēē, rü tagaācü aita naxüácüma nawa ínaxúxū. ²⁷Rü guxūma ga duúxūgü rü nabaixächíāēgü, rü namücügüna nicachigü rü ñanagürügü: —¿Tacı nixí i ñāā? Maneca wüxi i ngexwacaxūxū i nguxēētae nixí. Nüma rü aixcüma Tupanaärü poramaā meā nanguxēētae. Rü woo i ngoxogü rü naga naxíniē i ngēxguma namuāxgu —ñanagürügü. ²⁸Rü yemaācü nixí ga paxa guxūwama ga Gariréanewa rü Ngechuchuchigaxū nacuxgüxū ga duúxūgü.

Ngechuchu rü Chimáú ga Pedru

naxēcax nayataanexēē

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹Rü yexguma ngutaquexepataúwa ínaxúxūga ga Ngechuchu, rü Chaútiágu rü Cuáúmaā Chimáú rü Aúdrépatawa naxū. ³⁰Rü Chimáú naxē rü ngürücarewa iyexma, yerü iyaxaxüne. Rü Ngechuchumaā ngíxū nixugüē. ³¹Rü ngíxcax nixū, rü ngíxmexgu nayayauxächí, rü ngíxū ínariúdxēē. Rü yexgumatama igaxūächí ga na yaxaxünexū. Rü fírüda, rü inaxügü ga naxcax na namexēēāxū ga óna.

Ngechuchu rü muxūma ga ídaaweexūcax nayataanexēē

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³²Rü yexguma marü yanaxücuxgu ga úaxcü ga na nachütachaúxū, rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga guxūma ga duúxūgü ga ídaaweexū rü guxūma ga ingoxoāxgüxū. ³³Rü guxūma ga yema íānecūāx rü yexma guma ípataarü

íāxwa naxcax nangutaquexegü. ³⁴Rü nüma nanameēxēē ga muxūma ga duúxūgü ga nagúxúraúxū ga daawemaā ídaaweexū. Rü ínawoxū ga muxūma ga ngoxogü, natürü nüxna nanachuxu ga na yadexagüxū, yerü nümagü ga ngoxogü rü nüxū nacuxgü na texé yíxū.

Ngechuchu rü nanaxunagü ga ore ga mexū ga ngutaquexepataúwachigü

(Lc 4.42-44)

³⁵Rü ngunetúú ga tauta yangóonegu, rü inaxúächí ga Ngechuchu. Rü íāneärü yéaxüra ga ngextá taxúema íxāpataxūwa naxū na yéamaxúra yayumüxēxūcax. ³⁶Rü Chimáú rü namücügümaā Ngechuchucax nayadaugü. ³⁷Rü yexguma nüxū iyangaugügu, rü ñanagürügü nüxū: —Guxūma i duúxūgü rü cuxcax nadaugü —ñanagürügü. ³⁸Natürü ga nüma rü nanangāxū rü ñanagürü nüxū: —iNgíxā rü toxnamana taxí náigü ya íānexācügü ya ngaicamagünewa na ngéma rü ta chanaxunagüxūcax i ore i mexū! Erü woetama ngēmacax nixí i Capernáúärü íānewa íchaxúxūxū. ³⁹Rü yemaācü ga Ngechuchu rü guxūma ga Gariréanegu nixūāgüchigü. Rü wüxichigü ga íāneärü ngutaquexepataúwa rü nüxū nixuchigü ga ore ga mexū, rü ínayawoxüētānū ga ngoxogü.

Ngechuchu rü wüxi ga rüchaxünexūcax nayataanexēē

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰Rü Ngechuchucax nixū ga wüxi ga yatü ga chaxünemaā ídaawecü. Rü

napexegu nayacaxápxüãcúma ñanagürü nüxü: —Pa Corix, ngëxguma cunaxwaxegu na choxü curümexëëxü, rü cuxü natauxcha na chauxçax cuyataanexëëxü —ñanagürü. ⁴¹Rü Ngechuchuaxü nangechaütümüü ga guma yatü. Rü nüxü ningögü rü ñanagürü nüxü: —Ngü, chanaxwaxe. ¡Marü curüme! —ñanagürü. ⁴²Rü yexgumatama nüxü inayarüxo ga na nachaxünexü ga guma yatü. Rü meãma naxçax nitaane. ⁴³⁻⁴⁴Rü Ngechuchu rü yexgumatama ñayamu. Rü meãma nanaxucyxë rü ñanagürü nüxü: —¡Düçax, täütáma texémaã nüxü quixu! ¡Natürü ngéma paixütawa naxü, rü cugü nüxü yadauxëë! ¡Rü curü mexëëçax nüxna yaxuaxü i curü ãmare ga yema Moïché tüxü muxü na nüxü nacuáxüçax i duüxügü na curümexü! —ñanagürü. ⁴⁵Natürü nüma ga guma yatü rü ñnixü rü inanaxügü ga na guxámaãma nüxü yaxuxü ga yema nüxü ngupetüxü. Rü yemaçax ga Ngechuchu rü marü taxucürüwa ngóxüwama duüxügüpeçewa ñãnegügu naxücu. Natürü dauxchitagü ga ngextá duüxügü ítaxuxügu narüxãüx. Rü yéma naxçax naxüxü ga duüxügü ga guxüãnewa ne üxü.

Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga nawãixächicüçax nayataanexëë
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 ¹⁻²Rü yixcama ga ñuxre ga ngunexüwena rü wenaxãrü Capernáüärü ñãnegu naxücu ga Ngechuchu. Rü yexguma duüxügü nüxü cuáchigagügu na ñpatawa nayexmaxü, rü yéma nangutaquexegü ga muxüma

ga duüxügü. Rü düxwa ga ñãxtüwa rü nanapá. Rü nüma ga Ngechuchu rü namaã nüxü nixu ga ore i mexü. ³Rü yéma nangugü ga ägümücü ga yatügü ga yéma nangetaügüxü ga wüxi ga yatü ga nawãixächicü. ⁴Natürü yema na namuxüchixü ga duüxügü, rü taxucürüwama Ngechuchuxütawa nangugü. Rü yemaçax ñanapogüétü ga Ngechuchu íyexmaxüwa ga guma ñpata. Rü yéma norü carüügu ñanaçhüxüetaügü ga guma nawãixächicü. ⁵Rü yexguma Ngechuchu nüxü dauxgu ga ñuxácü aixcüma na yaxögüãxü ga yema duüxügü, rü ñanagürü nüxü ga guma nawãixächicü: —Pa Chaunex, curü pecadugü rü marü cuxü nüxü changechaü —ñanagürü. ⁶⁻⁷Natürü ñuxre ga ngüexëëruügü ga Moïchéärü mugüwa nguxëëtaegüxü rü yéma narütogü. Rü naãewa ñaxügu narüxüñüë: —¿Ñuxácü tama namuü na ngémaãcü yadexaxü? ¿Rü tacü Tupanamaã yaxugüxü? Erü Tupanaxícatama nixí ya duüxügüärü pecaduxü ngechaücü —ñaxügu narüxüñüë. ⁸Natürü yexgumatama ga Ngechuchu rü nüxü nicuaxächi ga yema nagu naxüñüëxü, rü yemaçax nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü ngëmagu perüxüñüë i pemax? ⁹—¿Tacı nixí i rütauchamaëxü na namaã nüxü ixüxü ya daa nawãixächicü:

“Curü pecadugü rü marü cuxü nüxü changechaü”, rü exna:

“¡Inachi, rü nayaxu i curü carüü, rü íixü!” ñaxü? ¹⁰⁻¹¹—Natürü ñuxma rü tá pexü nüxü chadauxëë na Chaunatü núma choxü muxü na duüxügüaxü nüxü changechaüxüçax i norü pecadugü

—ñanagürü. Rû yexguma yema ñaxguwena rû guma nawãixächicüxü ñanagürü: —Cumaã nüxü chixu rû inachi, rû nayaxu i curü caruü, rû cupatawa naxü! —ñanagürü. ¹²Rû yexgumatama inachi ga guma idaawecü. Rû nanayaxu ga norü caruü, rû inaxüxü napexewa ga guxüma ga yema duüxügü ga yema yexmagüxü. Rû yemaçax ga yema duüxügü rû nañaxächiaëgü, rû Tupanaxü nicuaxüügü, rû ñanagürügü: —Taguma nüxü tadau i tacü i ñaärüü ixixü —ñanagürügü.

Lebicaç naca ga Ngechuchu

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³Rû yemawena rû wenaxârü nahtaacutuwa naxü ga Ngechuchu. Rû yema muxüma ga duüxügü rû naxçax naxi. Rû nûma rû nanangüexë. ¹⁴Rû yexguma yema naxüpetügu ga Ngechuchu, rû yema nüxü nadau ga Lebí ga Arupéu nane. Rû nûma ga Lebí rû yema narüto nawa ga yema nachica ga duüxügüna diëru ngixü inayaxuxüwa naxçax ga Dumacüãxârü aëxgacü yerü woetama yema nixi ga norü puracü. Rû Ngechuchu rû ñanagürü nüxü: —iChowe rüxü! —ñanagürü. Rû inachi ga Lebí, rû nawe narüxü. ¹⁵Rû yema Lebípatawa nachibü ga Ngechuchu. Rû yema nachibüe ga muxüma ga duüxügü ga Lebírüü Dumaärü aëxgacüçax diëru ngixü yauxgüxü. Rû nayexmagü ta ga togü ga duüxügü ga taxüema nacümamaã taãëgüxü ga yema mechawa rütogüxü namaã ga Ngechuchu rû norü ngüexügü. Yerü namu ga yema nawe rüxixü. ¹⁶Rû yema

nayexmagü ta ga ñuxre ga Parichégü rû ngüexëëruügü ga Moichéarü mugüwa ngüxëëtaegüxü. Rû yexguma nüxü nadaugügu ga yema togümaã na nachibüxü ga Ngechuchu, rû norü ngüexügüna nacagü, rû ñanagürügü: —¿Ñuxacü i perü ngüexëëruü rû namaã nachibü i aëxgacüarü duüxügü i diëruarü yauxwa puracüexü rû duüxügü i pecaduãxgüxü? —ñanagürügü. ¹⁷Rû yexguma yemañü naxinügu ga Ngechuchu rû ñanagürü nüxü: —Ngëma poraexü rû tama nanaxwaxe ya duturu, natürü ngëma idaaweexü waxi nixi i naxwaxexü ya duturu. Choma rû tama mexügüna na chaxuxüçax nixi ga nûma chaxüxü, natürü nûma chaxü na nüxna chaxuxüçax i pecaduãxgüxü —ñanagürü.

Ngechuchuna aurechigacax nacagüe

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸Rû wüxi ga ngunexügu rû tama nachibüe yerü Tupanacax naxauree ga Cuáü ga baiüxëëruüärü ngüexügü rû Parichégüarü ngüexügü. Rû yemañü nadaugügu ga ñuxre ga duüxügü, rû Ngechuchuxütawa naxi rû nüxna nayacagüe, rû ñanagürügü: —Ngëma Cuáüärü ngüexügü rû Parichégüarü ngüexügü rû naxauree. ¿Rü tüxçüü i curü ngüexügü i tama naxaureexü? —ñanagürügü. ¹⁹Rû Ngechuchu nanangäxü rû ñanagürü nüxü: —¿Exna wüxi i ngigüarü petawa rû pexçax namexü na naxaureexü i ngëma nüxna naxugüxü ega natanüwa nangëxmagu i ngëma yatü i ngexwacax ämaxü? Pemaã nüxü chixu rû ngëxguma natanüwa nangëxmayane i ngëma yatü i

ngexwacax ãmaxũ rü taxucürüwama naxauree i ngẽma nüxna naxugüxũ. ²⁰—Natürü wüxi i ngunexũ rü ngẽma yatü i ngexwacax ãmaxũ rü tá namüçügüna nixügachi. Rü ngẽma ngunexũgu tá nixĩ i naxaureexũ. [Rü chorü ngüexũgü rü taxucürüwama naxauree i ñuxma erü natanüwa changẽxma. Natürü ñangu tá i ngẽma ngunexũ na nüxna chixügachixũ, rü ngẽxguma tá nixĩ i naxaureexũ.] ²¹—Rü taxúema wüxi i naxchirutüchi i ngexwacaxũxümaã tanapaita i wüxi i naxchiru i ngauxũ. Erü ngẽxguma nañaãchímügu i ngẽma natüchi i ngexwacaxũxü, rü tá nanagáuxẽe i ngẽma ngauxũ i naxchiru. Rü noxriarü yexera tá narügáu. ²²—Rü ngẽxgumarüü ta taxúema ngexwacaxücü ya binu rü wüxi i marü ngauxũ i naxchiü i naxchaxmünaxçaxgu tayabacuchi. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü naxüxgu rü yima binu ya ngexwacaxücü rü narüngu, rü tá nayawãixẽe i ngẽma naxchiü i ngauxũ i naxchaxmünaxçax. Rü ngẽxma tá inayarüxo ya binu rü naxchiü rü ta. Rü ngẽmacax tanaxwaxe ya ngexwacaxücü ya binu rü ngexwacaxũxü i naxchiüügu tayabacuchi. [Rü chorü ngüxẽtae i ngexwacaxũxü rü ngẽxgumarüü ta nixĩ na taxucürüwama namaã nawüxiguxũ i ngẽma nuxcümaũxũ i pecümagü —ñanagürü ga Ngechuchu.]

Ngechucharü ngüexũgü rü trigu nibuxetanü ga ngüxchigaarü ngunexũgu
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³Wüxi ga ngüxchigaarü ngunexũgu ga Ngechuchu rü norü ngüexũgümaã

trigunecüwa nachopetü. Rü nümagü ga norü ngüexũgü rü inaxĩacüma inanaxügüe ga trigu na yabuxetanüxũ. ²⁴Rü yema Parichéugü rü Ngechuchuna nacagü rü ñanagürügü: —Düçax çrü tüxçüü i curü ngüexũgü rü nanaxügü i ngẽma tama mexũ i ngüxchigaarü ngunexũgu na naxüxu? —ñanagürügü. ²⁵Natürü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —çTaguma çna poperawa nüxü pedau ga çacü na naxüxü ga nuxcümaüçü ga ãẽxgacü ga Dabí rü natanüxũgü ga yexguma õna nüxü tauxgu rü nataiyaeu? ²⁶Rü yexguma paigüarü ãẽxgacü yixügu ga Abiatáru, rü Dabí rü Tupanapatagu naxücu. Rü nanangõx ga yema pãu ga üünexü ga paigüçaxicatama ixixũ. Rü nüma ga Dabí rü natanüxümaã rü ta nangau ga yema pãu —ñanagürü. ²⁷Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ngẽma ngüxchigaarü ngunexũ rü duüxügüçax nixĩ ga naxüxü. Rü tama ngüxchigaarü ngunexüçax nixĩ ga naxüxü ga duüxũgü. ²⁸—Rü ngẽmacax ya Tupana Nane ya duüxüxü ixücü rü namaã inacuçax ta i ngüxchigaarü ngunexü —ñanagürü.

Wüxi ga yatü ga yumécüchiga
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 ¹Rü wenaxäru ngutaquexepataügu naxücu ga Ngechuchu. Rü yema nayexma ga wüxi ga yatü ga norü wüxichacüüwa yumécü. ²Rü yema Parichéugü, rü Ngechuchuxü nangugügü ngoxi tá namexẽeã ga ngüxchigaarü ngunexũgu, na yemaãcü nüxü nayexmaxüçax ga çacüçax na ínaxuaxüügüãxü. ³Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga guma

yumécü: —Írúda, rü nuxã ngãxütanügu yachi! —ñanagürü. ⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema togü ga yéma yexmagüxüna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Tacı nixí i mexü na naxüxü i ngüxchigaarü ngunexügu? ¿Namexü na naxüxü i mexü rü exna chixexü? ¿Rü namexü na namaxëëxü rü exna yamáxü? —ñanagürü. Natürü ga nümagü rü yexma nayarüngeaxgümare. ⁵Rü nüma ga Ngechuchu rü nuchametüácüma nüxü nidaugüächi ga yema nüxü íchomaëguächixü. Rü nangechaü yerü tama inaxínüëchaü ga yema duüxügü. Rü guma yatüxü ñanagürü: —iIyanawexächixëë ya cuxmex! —ñanagürü. Rü yexguma ga guma yatü rü nügü inayarüwexächimexëë. Rü yexgumatama rü narümexmex. ⁶Natürü yexguma yemaxü nadaugügu ga Parichéugü, rü ínachoxü ga yéma. Rü Erodetanüxümaã inanaxügüe ga na naxçax nadaugüxü ga ñuxáci tá na Ngechuchuxü yamãxgüxü.

Naxtaacutüwa Ngechuchucax nangutaquexegü ga muxüma ga duüxügü

⁷Rü Ngechuchu rü norü ngüexügümaã naxtaacutüwa naxü. Rü muxüma ga duüxügü ga Garíreaanecüãx rü nawe narüxí. ⁸Rü yexguma nüxü nacuáchigagügu ga guxüma ga yema mexügü ga naxüxü ga Ngechuchu, rü naxçax naxítaquexe ga muxüma ga duüxügü ga Yudéaanecüãx, rü Yerucharéücüãx, rü Iduméääneecüãx, rü Yudáüärü tocutücüãx rü yema naãne ga Tiru rü Chidáüärü íãnegü nawa yexmaxücüãx. ⁹Rü yemacax ga

Ngechuchu rü norü ngüexügüxü namu na wüxi ya ngue naxçax namexëëgüxüçax na tama yéma yaxüxtügüãxüçax ga yema muxüma ga duüxügü. ¹⁰Yerü nüma rü nanameëxëë ga muxüma, rü yemacax guxüma ga yema idaaweexü rü naxçax naxí na nüxü yangögügüxüçax. ¹¹Rü yexguma yema ngoxoãxgüxü ga duüxügü nüxü daugügu, rü napexegu nacaxápüpügü rü tagaäcü ñanagürügü: —Cuma nixí ya Tupana Nane quíxü —ñanagürügü. ¹²Natürü nüma ga Ngechuchu rü poraäcü nayaxucuxëgu na tama duüxügümaã nüxü yaxügüexüçax ga nachiga.

Ngechuchu nanade ga 12 ga norü ngüexügü na toxnamana namügüãxüçax (Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³Rü yemawena ga Ngechuchu rü wüxi ga maxpúnewa ínaxüächi. Rü yéma naxçax naca ga yema ngüexügü ga nüma nanaxwaxexü. Rü naxütagu naxítaquexegü. ¹⁴Rü yematanüwa nayadexechi ga 12 ga norü ngüexügü na namücügüxüchi yíxüçax, rü na yamügüãxüçax ga norü orearü unagüwa. Rü yemagü rü Imugüxügü nanaxüéga. ¹⁵Rü pora nüxna naxã na Tupanaärü poramaã ínawoxüãxüçax ga ngoxogü. ¹⁶Rü ñaägü nixí ga naéga ga yema 12 ga norü ngüexügü ga yadexechixü. Rü wüxi nixí ga Chimáü ga Pedrugu naxüéga. ¹⁷Rü togü nixí ga Chaütiágu rü naëneë ga Cuáü. Rü nümagü rü Zebedéu nanegü nixí. Rü Ngechuchu rü Boanéregu nanaxüéga. Rü ngëma nixí i Duruanexü Nanegü —ñaxüchiga. ¹⁸Rü togü nixí ga Aüdré,

rü Piripi, rü Baturumé, rü Mateu, rü Tumachi, rü Chañtíagu ga Arupéu nane, rü Tadéu, rü Chimáú ga iporaãécüücü. ¹⁹Rü to nixí ga Yuda ga Icaríute ga yixcama bexma Ngechuchuxü íxuaxüxü.

“Ngechuchu rü ngoxoarü poramaã napuracü” ñanagürügü
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23, 12.10)

²⁰Rü yemawena rü wüxi ga ípatagu naxücu ga Ngechuchu. Rü wenaxärü naxçax nangutaquexegü ga muxüma ga duüxügü. Rü yemacax woo na nachibüexüçax rü nangechicagü ga nüma rü norü ngúexügü. ²¹Rü yexguma yemaxü taxínüëgu ga guxema natanüxügü ga Ngechuchu, rü ítayadaugü na tayagaxüçax, yerü nüxü tixugügü rü: —Naxãüãëmare —ñatagürügü. ²²Rü yexgumarüü ta ga yema ngúexëëruügü ga Moïchéaru mugüwa nguxëëtaegüxü ga Yerucharéüwa ne íxü, rü ñanagürügü: —Ñãa yatü i Ngechuchu, rü ngoxogünatü i Bechebúaru poramaã nixí i ínawoxüãxü i ngoxogü —ñanagürügü. ²³Natürü ga Ngechuchu rü naxçax naca ga yema ngúexëëruügü. Rü wüxi ga cuaxruüxü namaã nixu, rü ñanagürü: —¿Rü ñuxäcü i Chataná i nügütama ínataxüchixü? ²⁴—Rü ngëxguma chi wüxi i nachiüãnecüãx i duüxügü rü nügütanüxüwatama nügü nadaixgu, rü taxuacüma naitai i ngëma nachiüãne. ²⁵—Rü ngëxguma chi wüxi ya ípatacüãx nügü itoyegu, rü taxuacüma naitai ya yima ípata. ²⁶—Rü ngëxgumarüü chi ta nixí i Chataná ega nügümaã nanuxgu rü nügü yamaçxgu, rü taxuacü chima naitai i ngëxguma. Rü chi

ngëxma nagux. ²⁷—Rü taxuacüma texé wüxi ya yatü ya poracüpatagu taxücu na nüxna tanapuxüxüçax i norü ngëmaxügü, ega tama tayanáixiragu. Erü ngëmaãcüxica tá nixí i tüxü nanguxüxü na tanapuxüxü i norü ngëmaxügü. ²⁸—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü Tupana tá nüxü nüxü nangechaü i duüxügü i guxüma i norü pecadugü rü guxüma i tacü i chixexü i namaã yadexagüxü. ²⁹—Natürü texé ya chixexü namaã ixugüxe i Tupanaãe i Üünexü, rü tagutáma tüxü nüxü nangechaü ya Tupana. Rü guxügutáma chixexüwa tüxü nataç —ñanagürü. ³⁰Rü yema ñanagürü ga Ngechuchu, yerü yema ngúexëëruügü ga Moïchéaru mugüwa nguxëëtaegüxü rü: “Nangoxoãx” ñanagürügü nüxü.

Ngechucharü mama rü naëneëgü rü ítangugü
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹Rü yexgumayane rü ítangugü ga Ngechucharü mama rü naëneëgü. Natürü ípataaru düxétügu tarücho, rü naxçax yéma tangemagü. ³²Rü yema duüxügü ga Ngechuchuxü íchomaëguächixü, rü ñanagürügü nüxü: —Curü mama rü cueneëgü rü cueyaxgü, rü yéa düxétüwa tangëxmagü, rü cuçax tadaugü —ñanagürügü. ³³Rü nüma nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Texé tixí ya chaue rü chaueneëgü? —ñanagürü. ³⁴Rü yema nüxü íchomaëguächixü nidaugüächi, rü ñanagürü: —Rü daxegü tixí ya chaue rü chaueneëgü. ³⁵—Erü guxáma ya texé ya naxúxe i Tupanaärü ngúchaü, rü yíxema tixí ya chaueneë rü chaueyax rü chaue —ñanagürü.

**Ore ga cuaxruũ ga wũxi ga
yatũ ga toecũgu ixuxũ**

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 ¹Rũ wenaxãrũ inanaxũgũ ga Ngechuchu ga na nangũexẽẽãxũ ga duũxũgũ ga guma naxtaxaãnacũwa. Rũ muxũma ga duũxũgũ yẽma naxçax nangutaquexegũ. Rũ yemacax dũxwa wũxi ga ngue ga yẽma naxtaawa yexmanegu nixũe ga Ngechuchu, rũ gumawa narũto. Rũ yema duũxũgũ rũ naxtaxaãnacũgu narũcho. ²⁻³Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ inanaxũgũ ga muxũma ga ore ga cuaxruũwa na nangũexẽẽãxũ ga duũxũgũ. Rũ norũ nguxẽẽtaewa rũ ñanagũrũ: —iDũcax, iperũxĩnũẽ i ñãã ore! Wũxi ga yatũ ga toecũ rũ triguarũ towa naxũ. ⁴—Rũ yexguma triguchiremaã nagũaneãgu, rũ ñuxre ga triguchire rũ namagu nayi. Rũ ñnangũgũ ga werigũ, rũ nanawecu. ⁵—Rũ náigũ ga triguchire rũ nutatanũgu nayi ga ngextã ñnachicaxũwa ga waixũmũ. Rũ paxa narũxũgũ ga guma triguchire, yerũ ga waixũmũ rũ tama nayaxcũ. ⁶—Natũrũ yexguma nangunagũgu ga ùaxcũ, rũ ñnangu ga guma trigu rũ narũñexgũ. Rũ nayue, yerũ tama poraãcũ nixãmaxã. ⁷—Rũ náigũ ga triguchire rũ toranecũgu nayi. Rũ yexguma nayaegu ga tora, rũ guma triguxũ ñnawocu, rũ yemacax tama nixo. ⁸—Natũrũ náigũ ga triguchire rũ mexũ ga waixũmũgu nayi. Rũ meãma nayae, rũ muxũma ga trigu nawa ñnanguxuchi. Rũ nũmaxũreewa rũ 30 pũxũ ñnanguxuchi ga norũ o, rũ náigũwa rũ 60, rũ náigũwa rũ 100 —ñanagũrũ. ⁹Rũ ñuxũchi ñanagũrũ ta:

—Rũ yĩxema ãchĩxẽgũxe, irũ nũxũ taxĩnũẽ i ñãã ore! —ñanagũrũ.

**Ƨacũcax nixĩ ga yema ore
ga cuaxruũgũgu ixuxũ**

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰Rũ yemawena ga yexguma nanũxĩcaxgu ga Ngechuchu, rũ yema naxũtagugũxũ wũxigu namaã ga yema 12 ga norũ ngũexũgũ, rũ nũxna nacagũe ga na Ƨacũchiga yĩxũ ga yema ore ga cuaxruũgu ixuxũ. ¹¹⁻¹²Rũ nũma nanangãxũ rũ ñanagũrũ nũxũ: —Tupana rũ pexũ nũxũ nacuaçẽẽ i ngẽma ẽxũguxũ i taxuũma i togũ nũxũ cuáxũ na ñuxãcũ ãẽxgacũ na yĩxũ i nũmax. Natũrũ ngẽma togũ i tama tatanũxũ ixĩxũcax rũ cuaxruũgu chayaxuãcũma namaã nũxũ chixu i ore na woo nũxũ nadaunũgu rũ ñoma tama nũxũ nadaugũxũrũũ na yĩxũcax, rũ woo nũxũ naxĩnũẽgu rũ tama nũxũ na nacuaçgũxũcax. Rũ ngẽmaãcũ namaã nũxũ chixu na tama nũxũ naxoexũcax i nacũma i chixexũ rũ tama Tupana nũxũ nũxũ ngechaũxũcax i norũ pecadugũ —ñanagũrũ.

**Ngechuchu rũ meã nanangoxẽẽ ga yema
ore ga cuaxruũ ga toecũchigagu yaxuxũ**

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³Rũ Ngechuchu ñanagũrũ nũxũ: —¿Pema rũ ta ẽxna tama nũxũ pecuaçgũ na Ƨacũchiga yĩxũ i ngẽma cuaxruũ i nũxũ chixuxũ? ¿Rũ ñuxũcũrũwa tá nũxũ nacuaçgũ i ngẽma togũ? ¹⁴—Rũ yĩxema toexe, rũ yĩxema tixĩ ya ore i mexũ unagũxe. ¹⁵—Rũ nangẽxma i duũxũgũ i guma triguchire ga namagu yixũnerũũ ixĩgũxũ. Rũ nũmagũ rũ nũxũ naxĩnũẽ i ore

i mexũ, natürü yixcama marũ nüxũ naxĩnũēguwena, ngẽma nangu i Chatana rü nüxna nanapu i ngẽma ore i mexũ ga noxri yaxõgũxũ. ¹⁶—Rü togü rü ngẽma triguchire ga nutatanügu yixũnerüũ nixĩgü. Rü ngẽmagü nixĩ i nüxũ ñnüēxũ i ore i mexũ, rü taãēãcũma nayauxgũxũ. ¹⁷—Natürü ngẽma na tama aixcũma nagu naxĩnũēxũ i ngẽma ore, rü paxaãchitama nayaxõgü. Rü ngẽmacax i yixcama ngẽxguma ngẽma oregagu guxchaxũgü nüxũ üpetügu rü exna duũxũgü naxchi aiegu, rü nüxũ narüxoe i ngẽma ore ga noxri yaxõgũxũ. ¹⁸⁻¹⁹—Rü togü rü guma triguchire ga toranecügu yixũnerüũ nixĩgü. Nümagü rü nüxũ naxĩnũē i ngẽma ore i mexũ, natürü ñoma i naãneãrũ ngẽmaxũgũcax naxoegaãēgü rü norü ðĩeruguama narüxĩnũē, rü nanaxwaxegü i nüxũ na nangẽxmaxũ i muxũma i to i norü ngẽmaxũgü. Rü guxũma i ngẽma rü nüxũ nüxũ inayarüngũmaēxēē i ngẽma ore i mexũ rü nüxũ nüxũ narüxoexēē na tama naxũgũãxũcax i ngẽma mexũ i Tupana nüxũ naxwaxexũ. ²⁰—Rü togü rü guma triguchire ga mexũ ga waixũmügu yixũnerüũ nixĩgü. Ngẽmagü nixĩ i nüxũ ñnüēxũ i ore i mexũ rü nayauxgũxũ rü meã Tupana naxwaxexũãcũma maxēxũ. Rü nümaxũ rü guma trigu ga 30 pũxü nawa ñnguxuchixũnerüũ nixĩgü. Rü nümaxũ rü guma 60 pũxü nawa ñnguxuchixũnerüũ nixĩgü. Rü nümaxũ rü guma 100 pũxü nawa ñnguxuchixũnerüũ nixĩgü —ñanagürü.

Ore ga cuaxruũ ga omügu ixuxũ
(Lc 8.16-18)

²¹Rü yexgumarüũ ta ñanagürü nüxũ:
—¿Exna nuã tanange i wüxi i omü na

wüxi i caichãütüũgu rü exna wüxi i pechicatüũgu na yaxücuchixũcax? Tama ngẽmaãcü nixĩ, erü wüxi i omü rü dauxnagu tanaxünagü na ngẽma inabaxixũcax. ²²—Rü ngẽxgumarüũ ta i guxũma i tacü iicũxũ, rü yixcũra rü duũxũgü rü tá nüxũ nacuaxgũama. Rü guxũma i ngẽma ñuxma duũxũgũcax ēxũgũxü rü tá nangõxoma i yixcũra. ²³—Rü yixema ãchixēgũxe, irü nüxũ taxĩnũē i ngẽma ore! —ñanagürü. ²⁴Rü yexgumarüũ ta ñanagürü nüxũ: —iMeã naga pexĩnũē i ngẽma nüxũ pexĩnũēxũ! Rü ngẽma pema naga na pexĩnũēxũrũ tá nixĩ i Tupana i pexna naxããxũ i cuax. Rü naëtü tá poraãcü pexũ narüngũxēē. ²⁵—Rü pemaã nüxũ chixu, rü texé ya aixcũma naga ñnuxē i ñãã ore i mexũ rü Tupana rü yexeraãcü tá tüxũ nüxũ nacuaxēē. Natürü yixema tama naga ñnuxē i ñãã ore rü Tupana tá tüxna nanayaxu i ngẽma íraxũ i cuax i tüxũ ngẽxmachiréxũ —ñanagürü.

Ore ga cuaxruũ ga triguchire i rüxũxũgu ixuxũ

²⁶Rü Ngechuchu rü ñanagürü ta:
—Pemaã tá nüxũ chixu i wüxi i ore i cuaxruũ na nüxũ pecuãxũcax na ñuxãcü ãēxgacü na yĩxũ ya Tupana. Rü wüxi ya yatü rü waixũmügu nanato ya triguchire. ²⁷—Rü nüma ya yatü rü chütacü nape rü moxũãcü ñnarüda, rü yoxni ya yima triguchire rü narüxü rü niyachigü. Natürü nüma ya yatü rü tama nüxũ nacuax na ñuxãcü na naxũxü rü na nayaxũ. ²⁸—Rü ngẽmaãcü i ngẽma waixũmü rü nüēchamatama nanaxũxēē ya yima triguchire. Rü naãtügũxira narüxü rü yixcama i

nachacu rü ngẽmawena nachacua
nanguxũ i norü o. ²⁹—Rü ngẽxguma
marü yadauxgu i ngẽma norü o, rü
nanabuxu erü marü nawa nangu i norü
buxgü —ñanagürü.

Cuaxruũ ga motachachiregu ixuxũ

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu:
—¿Ñuxãcü nixĩ i ãẽxgacü na yĩxũ ya
Tupana, rü nanañuxraxũ i nũma
ãẽxgacü íyĩxũwa? ¿Rü tacügu tá
tanangu? ³¹⁻³²—Rü wüxi ya
motachachire ya waixũmũgu
itoxũnerüü nixĩ. Rü woo guxũnema ya
nanetüchirexũ narüxíramaẽ, natürü
ngẽxguma inatoxgu, rü narüxü rü naya
ñuxmata guxũma i togü i nanetüxũ
nayexera. Rü nachacüü rü nita, rü woo
werigü rü natanügu nixüachiãũ
—ñanagürü.

**Cuaxruũgu ixuxũ ga oremaã
nidexa ga Ngechuchu**

(Mt 13.34-35)

³³Rü yemaãcü ga Ngechuchu rü
muxũma ga nayexgumaãchiraũxũ ga
cuaxruũgũmaã nanangüexẽ ga duũxũgü.
Natürü yema cuaxruũgü rü tama yema
duũxũgüarü cuaxũ nangupetü. ³⁴Rü
cuaxruũgu ixuxũxĩcatama nixĩ ga norü
nguxẽetae. Rü yixcama ga yexguma
nanüxĩçaxgügu, rü norü ngúexũgüçax
meãma nanangoxẽẽ ga guxũma.

**Ngechuchu rü buanecüxũ rü
yuapexũ ínayachaxãchixẽẽ**

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵Rü yematama ngunexũgu ga marü
nachütachaũgu, rü Ngechuchu rü

ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü:
—iNgĩxã rü naxtaxaarü tocutüwa taxĩ!
—ñanagürü. ³⁶Rü yexguma duũxũgüna
yéma inaxĩãchi. Rü norü ngúexũgü rü
Ngechuchuxũ nigagü nagu ga guma ngue
ga marü nawa nayexmane. Rü
yexgumarüü ta ga togü ga duũxũgü rü
náigü ga nguegügu ínayaxümicügu. ³⁷Rü
yexguma yaxãũyane rü inaxü ga wüxi ga
buanecü ga taxüchicü. Rü yema na
nataxüchixũ ga buanecü, rü guma nguegu
niyaxucuchichigü ga yuape, rü yemaçax
inabaxũgüchaũ. ³⁸Natürü ga Ngechuchu
rü guma nguechinüwa wüxi ga cüxeruũgu
naca, rü yéma nape. Rü ínanabaixgügu, rü
ñanagürügü nüxũ: —Pa Ngúexẽeruũx,
¿exna curü me nixĩ na nuxma ibaxũgüxũ?
—ñanagürügü. ³⁹Rü yexguma ínarüda ga
Ngechuchu. Rü buanecüna nachogü rü
ñanagürü nüxũ ga guma naxtaxa:
—íIyartichiane rü íyachaxãchi!
—ñanagürü. Rü ínayachaxãchi ga buanecü
rü guxũwama ínachaxanemare. ⁴⁰Rü
yemawena ga Ngechuchu rü norü
ngúexũgüxũ ñanagürü: —¿Tüxcüü
ngẽmaãcü poraãcü pemüẽ? ¿Ñuxma rü ta
exna tama aixcũma peyaxögü?
—ñanagürü. ⁴¹Natürü nũmagü ga norü
ngúexũgü rü poraãcü namüẽ. Rü nügüna
nacagüe rü ñanagürügü: —¿Texe exna nixĩ
ya daa rü aïxricü ya buanecü rü yuape rü
naga naxĩnüexũ? —ñanagürügü.

**Yatü ga Gadaracũãx ga
ngoxogü nawa yexmagücü**

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 ¹Rü naxtaxaarü tocutüwa nangugü
ga Gadaraanewa. ²⁻³Rü yexguma
marü nguewa ínaxüegu ga Ngechuchu,
rü yéma naxçax nixũ ga wüxi ga yatü ga

ngoxo nawa yexmaxũ. Rũ yema yatũ rũ duũxëgũchífuexewa ne naxũ, yerũ yexma nixĩ ga yanaxauchigünexũxũ. Rũ taxúexũma nanguxũ na tayanáixũ, woo cadenamaã. ⁴Rũ woo muëxpũxcũna cadenamaã nayanáixparagũ rũ nayanáixchacũügũ, natürũ nũma rũ guxũguma íraxũgu inancauũgũama, rũ yemaãcü taxúexũma nanguxũ. ⁵Rũ ngunecũ rũ chũtacũ rũ yuetachiquexetanũgu rũ naxpũxgũgu nanaxauchigũane. Rũ yexma nanacaean, rũ nutamaã nũgũgu napogũ. ⁶Natürũ yexguma yaxũgutama Ngechuchuxũ nadauxgu, rũ naxçax inañaãchi, rũ napexegu nayacaxápxũ. ⁷Rũ aita naxũãcũma ñanagürũ nüxũ: —¿Tũxcũũ nuã choxũ cuyachixewe, Pa Ngechuchux, Pa Tupanaxũchi Nanex? Rũ Tupanaégagu cuxũ chacaxãxũ na tama ngũxũ choxũ quingexëëxũ —ñanagürũ. ⁸Rũ yemaãcü nidexa ga yema ngoxo yerũ Ngechuchu rũ marũ ñanagürũ nüxũ: —Pa Ngoxox, ínaxũxũ nawa ya yima yatũ! —ñanagürũ. ⁹Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nüxna naca, rũ ñanagürũ: —¿Tacũ nixĩ i cuéga? —ñanagürũ. Rũ nũma ga ngoxo nanangãxũ, rũ ñanagürũ: —Muxũchixũ nixĩ i chauéga, erũ tamu i tomãx —ñanagürũ. ¹⁰Rũ poraãcü Ngechuchuxũ nacaaxũgũ na tama ínawoxũãxũçax ga yema naãnewa. ¹¹Rũ yema nachicaarũ ngaicamana ga naxpũxpechinũwa rũ nayexmagũ ga muxũma ga cuchigũ ga yéma chibüexũ. ¹²Rũ yemaçax ga yema ngoxogũ rũ Ngechuchuxũ nacaaxũgũ, rũ ñanagürũgũ: —iNgéma cuchitanũwa toxũ namugũ na nagu tachocuxũçax!

—ñanagürũgũ. ¹³Rũ Ngechuchu rũ: —Ngũ —ñanagürũ. Rũ yexguma ga yema ngoxogũ rũ guma yatũwa ínachoxũ, rũ yema cuchigũgu nayachocu. Rũ yema cuchigũ ga maneca 2000 ixĩgũxũ rũ inaxũãchi, rũ naxtaacutũarũ maxpũxũwa nayariyuxgũ. Rũ yexma nayi. ¹⁴Rũ yema cuchigũarũ dauruũgũ rũ ñãnewa nabuxmũ. Rũ ñãnewa rũ yema ñãneãrũ ngaicamana ipeagũxũ ga duũxũgũtanũwa nüxũ nayarũxugũgũ ga yema üpetũxũ. Rũ ga duũxũgũ rũ ínayadaugũ. ¹⁵Rũ yexguma Ngechuchu íyexmaxũwa nangugũgu, rũ yéma nüxũ nadaugũ ga guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ. Rũ yéma narũto, rũ naxãxchiru, rũ meãma naãëxũ nacuaç. Rũ poraãcü nañaxãchiãëgũ ga duũxũgũ. ¹⁶Rũ yema cuchigũarũ dauruũgũ ga nüxũ daugũxũ ga tacũ na nüxũ ngupetũxũ ga guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ rũ tacũ nüxũ na ngupetũxũ ga yema cuchigũ, rũ yema nixĩ ga togũ ga duũxũgũmaã nüxũ ixugüexũ ga guxũma ga yema ngupetũxũ. ¹⁷Rũ yexguma yemaxũ naxĩnüëgu ga duũxũgũ, rũ inanaxũgüë ga Ngechuchuxũ na nacaaxũgũxũ ga na ínaxũxũxũçax ga yema naãnewa. ¹⁸Rũ yexguma wenaxãrũ nguegu yaxüëgu ga Ngechuchu, rũ guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ, rũ nüxũ nacaaxũ na Ngechuchuwe naxũxũçax. ¹⁹Natürũ ga Ngechuchu rũ tama nanaxwãxe, rũ ñanagürũ nüxũ: —iCuchiũwa naxũ rũ cutanũxũmaã nüxũ yarũxu i guxũma i ngéma cuxçax naxũxũ ya Cori ya Tupana, rũ ñuxãcü nüxũ na cungechaũtũmũũxũ! —ñanagürũ. ²⁰Rũ

nüma ga guma yatü rü ínixü. Rü inanaxügü ga guxüma ga Decaporíchiuanewa yexmagüne ga ñanegüwa nüxü na yaxuxü ga yema Ngechuchu naxçax íxü. Rü guxüma ga duüxügü rü nabaixächíiãégü.

**Yáiruxacüchiga rü yema nge ga
Ngechuchuchirugu íngögücüchiga**
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹Rü yexguma ngegu nextaxaarü tocutüwa nataegugu ga Ngechuchu, rü muxüma ga duüxügü rü naxçax yéma nangutaquexegü. Rü nüma rü nextaapechinüwa nayexma. ²²Rü yexguma yéma nayexmayane, rü yéma naxütawa nangu ga ngutaquexepataüãrü ãëxgacü ga Yáirugu ãéggacü. Rü yexguma Ngechuchuxü nadauxgu, rü napexegu nanangücuchi. ²³Rü poraãcü nüxü nacaçaxü, rü ñanagürü nüxü: —Chauxacü rü ituraxüchi. Rü chanaxwaxe i ngéma cuxü na ngixü cuyaríngögüxüçax na ngixçax yataanexüçax rü namaxüxüçax —ñanagürü. ²⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü nawe narüxü. Rü muxüma ga duüxügü ínayaxümücügü. Rü yéma nayaxüxtügü. ²⁵Rü yema muxü ga duüxügütanüwa iyexma ga wüxi ga nge ga 12 ga tauncü ídaawecü namaã ga na naxãgüechaxü. ²⁶Rü muxüma ga duturugü ngixü naxüxügü rü poraãcü ngüxü ngixü ningexëëgü. Rü yemaãcü natüçaxma ngixü iguxëë ga guxcü ga ngírü díeru. Natürü tama ngixçax nitaaneéga, rü niyexeraguchigüama ga ngírü ðaawe. ²⁷Rü üpaacü togüçaxwa

Ngechuchuchigaxü íxinü. Rü yemaçax yéma íxü. Rü natanüwa ga yema muxüma ga duüxügü rü Ngechuchuweama ne íxü rü naxchirugu iyangögü. ²⁸Yerü ñaxügu irüxíniü: —Ngëxguma chi naxchiruxümare chingögügu, rü chi chauxçax nitaane —ñaxügu irüxíniü. ²⁹Rü yexgumatama ínayachaxächí ga ngígü, rü nüxü iyacuaxächí ga ngixínewa ga marü na namexü ga yema na yaðaawexü. ³⁰Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nicuaxächí ga na nawa ínaxüxüxü ga pora. Rü naxçax nadauegu ga yema muxüma ga duüxügü, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Texé tíxí ya chauxchirugu íngögüxe? —ñanagürü. ³¹Rü norü ngüxügü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —Cuma nüxü cudau i ñuxre i duüxügü ngéma cuxü na yaxütügüxü rü ngëxguma rü ta:

“¿Texé ya choxü íngögüxe?” ñacuxü —ñanagürügü. ³²Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nidaugüächíama na tüxü nadauxüçax ga na texé na tíxü ga guxema nüxü íngögüxe. ³³Rü yexguma ga yema nge rü ngírü muümaã yaduruxácüma naxütawa ingu, yerü nüxü icuax ga tacü na ngixü ngupetüxü. Rü napexegu iyacaxápüxü, rü aixcümamaxüchi namaã nüxü iyaxu ga guxüma. ³⁴Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngixü: —Pa Chauxacüx, curüme erü cuyaxö. iRü taãëácüma íxü, erü marü naxüxü i curü ðaawe! —ñanagürü. ³⁵Rü yexguma íyadexayane, yéma nangugü ga ñuxre ga natanüxügü ga guma ngutaquexepataüãrü ãëxgacü rü ñanagürügü nüxü: —Cuxacü rü marü

iyu. ¿Tÿxcüü nüxü cuchixeweecha ya Ngúexëruü? —ñanagürügü. ³⁶Natürü ga Ngechuchu rü tama nüxü nacuáxchaü ga yema duüxügüarü dexa. Rü yemaçax guma ngutaquexepataüärü äëxgacüxü ñanagürü: —iTáxü i cumuüxü, rü yaxõmare! —ñanagürü. ³⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínayagagü ga Pedru rü Chaütiágu rü Cuáü ga Chaütiágueneë. Natürü tama nanaxwaxe na texé ga togue nawe rüxü. ³⁸Rü yexguma guma ngutaquexepataüärü äëxgacüpatawa nangugügu, rü Ngechuchu nüxü nadau ga na íyacucuxü rü poraäcü aita naxüeäcüma na naxauxexü ga duüxügü. ³⁹Rü guma ípatagu naxücu ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —¿Tÿxcüü ípicuxcu rü ngëmaäcü pexauxe? Ngëma bucü rü tama iyu. Rü ipemare —ñanagürü. ⁴⁰Rü nüxü nacugüecüraxüäma ga duüxügü. Natürü nüma ga Ngechuchu rü íäxtüwa nanamugü ga guxüma. Rü naxçax naca ga yema bucü ngínatü, rü ngië, rü yema namücügü, rü namaä nixücu ga ínayexmaxüwa ga yema bucü. ⁴¹Rü ngíxmexgu nayayauxächí, rü ñanagürü ngíxü: —Tarita cumi —ñanagürü. Rü ngëma ore rü ñaxüchiga nixü: “íInachi, Pa Bucü, ñacharügü cuxü!” ñaxüchiga nixü. ⁴²Rü yexgumatama ga yema bucü ga 12 ga tauncü ngíxü yexmáxcü, rü írúda rü iyaxü. Rü poraäcü nabaixächíäëgü ga duüxügü. ⁴³Natürü ga Ngechuchu rü poraäcü nüxna nanachüxu na taxüemaäma nüxü yaxugüexüçax ga yema ngupetüxü. Rü ñuxüchi nanamu na ngíxü naxüwemügüxüçax ga yema bucü.

Nacharétuwa nayexma ga Ngechuchu

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 ¹Rü yéma inaxüächí ga Ngechuchu, rü guma íane ga Nacharétu ga nawa nayaxünewatama naxü. Rü norü ngúexügü rü nawe narüxü. ²Rü yexguma ngüxchigaarü ngunexüwa nanguxgu rü inanaxügü ga na nangúexëëtaexü ga ngutaquexepataüwa. Rü yema muxüma ga duüxügü ga yéma irüxínüexü, rü nabaixächíäëgü. Rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ngextá naxçax nangux i guxüma i ngëma nguxëëtae? ¿Rü ngextá nanayaxu i ngëma cuax? ¿Rü ñuxächí nanaxü i ngëma mexügü i taxügü i naxtüxü? ³—¿Taux exna ñaä yüxü i carpinteru i Ngechuchu, i María ngëne, ya Chaütiágu rü Yuche rü Chimáü rü Yuda naëneë íxücü? ¿Rü taux exna i naëyaxgu rü nuxma tatanügu naxächíügüxü? —ñanagürügü. Rü yemaçax ga yema duüxügü rü tama naga naxñüëchaü. ⁴Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Wüxi i Tupanaärü orearü uruü rü guxüwama i duüxügü rü nüxü nangechaügü. Natürü norü íañewatama rü natanüxügütanüwatama rü napatawatama rü tama aixcüma nüxü nangechaügü —ñanagürü. ⁵Rü yemaçax taxuacüma yéma nanaxü ga muxüma ga mexügü ga Tupanaärü poramaä naxüxü. Rü noxretama ga duüxügü ga ídaaweexüxüçatama ningögü rü naxçax nayataanexëëgü. ⁶Rü nabaixächíäë ga Ngechuchu, yerü yema duüxügü rü tama nüxü nayaxögü.

Ngechuchu rü norü ngúexügüxü nimugü na nüxü yanaxugüexüçax ga Tupanachiga

(Mt 10.5-15)

Rü Ngechuchu rü guma ngaicamagüne ga íañexäcügügu

nixũgũchigũ, rũ nayangũexẽẽchigũ ga duũixũgũ. ⁷Rũ naxçax naca ga yema 12 ga norũ ngũexũgũ, rũ inanaxũgũ ga na namuãxũ ga taxrechigũ. Rũ nũxna nanaxã ga pora na ínawoxũãxũçax ga ngoxogũ. ⁸Rũ nũxna naxãga ga na taxuũma íyangegũxũçax ga namawa, rũ bai ga choca rũ bai ga pãu rũ bai ga norũ dẽeru. Rũ nanaxwãxe ga naxnetũxũxĩcatama na íyangegũxũ. ⁹Rũ namaã nũxũ nixu na nacuaixcuxũ ga norũ chapatu. Natürũ tama nanaxwãxe ga taxre ga naxchiru na íyangegũxũ. ¹⁰Rũ ñanagürũ nũxũ: —Rũ ngẽxguma wũxi ya ñãnewa wũxi ya ñgu pechocuxgu, irũ ngẽxma pepegũ ñuxmata pema ñuxgu ngẽma ipexĩãchix nawa ya yima ñãne! ¹¹—Rũ ngẽxguma ngexnerũũne ya ñãnewa tama meã pexũ nayauxgũchaũgu rũ tama pexũ inaxĩnũechaũgu, irũ ípechoxũ i ngẽma! Rũ ngẽxguma ipexĩãchigu, irũ ipenapagũ i perũ üxaxũcutũ na ngẽmawa nũxũ nacuaixgũxũçax na nataxũchixũ tá i norũ poxcu i ngẽxguma naguxgu i naãne! —ñanagürũ. ¹²Rũ yexguma inaxĩãchi ga norũ ngũexũgũ. Rũ duũxũgũmaã nũxũ nixugũe ga na nũxũ naxoexũçax ga nacũma ga chixexũ rũ Tupanaçax na nadaugũxũçax. ¹³Rũ ínanawoxũ ta ga muxũma ga ngoxogũ. Rũ chixũmaã yachagũãcũma nanameẽxẽẽ ga muxũma ga idaaweexũ.

Nayu ga Cuáũ ga baiũxẽẽruũ

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴Rũ Ngechuchuchigaxũ naxĩnũ ga ãẽxgacũ ga Erode, yerũ guxũwama duũixũgũ poraãcũ nachiga nidexagũ. Rũ yexguma ga Erode rũ ñanagürũ: —Rũ

ngẽma Ngechuchu nixĩ i Cuáũ i baiũxẽẽruũ ixixũ rũ wena namaxũ, rũ ngẽmacax nixĩ i nũxũ nangẽxmaxũ i pora na naxũãxũçax i ngẽma taxũ i mexũ i Tupanaãrũ poramaã naxũxũ. ¹⁵Natürũ ga togũ rũ ñanagürũgũ: —Nuxcũmaãcũ ga orearũ uruũ ga Ería nixĩ —ñanagürũgũ. Rũ togũ rũ ñanagürũgũ: —Wũxi i Tupanaãrũ orearũ uruũ i nuxcũmaũgũxũrũ nixĩ —ñanagürũgũ. ¹⁶Natürũ yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga Erode, rũ ñanagürũ: —Rũ ngẽma Ngechuchu nixĩ i Cuáũ ga chorũ churaragũxũ chidayenaxãxẽẽchiréxũ, rũ ñuxma rũ wenaxãrũ namaxũ —ñanagürũ. ¹⁷Rũ yema ñanagürũ ga Erode yerũ marũchirex Cuáũxũ niyaxu rũ poxcupataũgu cadenamaã nayachota. Rũ yemaãcũ nanaxũ ngĩgagu ga naxmãx ga Erodía ga naẽneẽ ga Píripimãxchirex ixĩcũ ga ngĩxũ napucũ ga Erode. ¹⁸Yerũ ũpaacũ ga Cuáũ rũ Erodemaã ñanagürũ: —Tama name i cuxmãxũ cuyaxixẽẽ i cueneẽmãx —ñanagürũ. ¹⁹Rũ yemaçax ga Erodía rũ poraãcũ Cuáũchi ixai rũ inaxwãxe ga na yamaãxũ, natürũ poraãcũ ngĩxũ naguxcha. ²⁰Yerũ ngĩte ga Erode rũ Cuáũxũ namuũ, yerũ nũxũ nacuaixchirex na wũxi ga yatũ ga mecũ rũ üunecũ na yĩxũ, rũ yemaçax nixĩ ga naétũwa nachogũxũ. Rũ yexguma Cuáũãrũ orexũ naxĩnũgu ga Erode, rũ naxoegaãẽ, natürũ meã nũxũ inarũxĩnũ. ²¹Natürũ wũxi ga ngunexũ nawa nangu na ngĩxũ natauxchaxũ na yamaãxũçax ga Cuáũ, ga yexguma Erodearũ taunecũarũ ngunexũwa nanguxgu rũ wũxi ga peta ga taxũ naxũxgu naxçax ga norũ ñatũgumaẽgũxũ ga ãẽxgacũgũ,

rü norü churaragüarü ãëxgacügü rü yema Gariréaanecüãx ga corigü ga taxüügü. ²²Rü yema petawa iyaxücu ga Erodíaxacü, rü yema petatanüxüpexewa íyayüxparachigüxü. Rü poraäcü norü me iyixí ga Erode rü norü petatanüxüügü. Rü yemaçax ga nüma ga ãëxgacü ga Erode rü ñanagürü ngíxü ga yema pacü: —iChoxna naxçax naca i ñacü i cunaxwaxexü, rü tá cuxna chanaxã! —ñanagürü. ²³Rü aixcümáxüchi ngímaã inaxuneta, rü ñanagürü: —Ngëxürtüüxü i ñacü i choxna naxçax cuçaxü rü tá cuxna chanaxã, woo ngãxügu i chorü naãne yixígu —ñanagürü. ²⁴Rü nüxna iyaxügachi, rü ngíëna iyaca, rü ngígürügü: —¿Ñacü i cunaxwaxexü na naxçax íchaçaxü? —Ngígürügü. Rü ngíë ngíxü ingãxü, rü ngígürügü: —iNaxçax ínaca i Cuáü ya baiüxëëruüëru! —ngígürügü. ²⁵Rü yexgumatama ga yema pacü rü paxa iyaxücu ga ãëxgacüxütawa rü ngígürügü: —Chanaxwaxe i ñuxmatama paxa wüxi ya poratugu choxna cunaxã i Cuáü ya baiüxëëruüëru —ngígürügü. ²⁶Rü nüma ga ãëxgacü rü poraäcü inayarümaãchi, natürü yema norü petatanüxüpexewa marü ngímaã na inaxunetaxüçax, rü tama ngíxü nawomüxëëchaü. ²⁷Rü yemaçax ga Erode rü yexgumatama yéma ínapoxcuxüwa nanamu ga wüxi ga churara na naxütawa nangeaxüçax ga Cuáüëru. ²⁸Rü poxcupataüwa naxü ga yema churara, rü Cuáüxü nidaeru. Rü wüxi ga poratugu ãëxgacüxütawa nanange ga yema naëru. Rü yema pacüna nanaxã. Rü ngíma rü ngíëna iyaxã. ²⁹Rü yexguma yemaxü nacuáçhigagügu ga norü ngúexügü ga

Cuáü, rü yéma poxcupataüwa nayayauxgü ga naxüne, rü inayataxgü.

**Ngechuchu rü nanachibüexëë
ga 5000 ga yatügü**

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Cu 6.1-14)

³⁰Rü yemawena rü yema norü ngúexügü ga yamugüxü rü Ngechuchumaã nangutaquexegü. Rü namaã nüxü nixugüe ga guxüma ga yema naxügüxü rü yema nanguxëëtaegüxü. ³¹Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iNuã pexí, rü ngíã, wüxi i nachica i ngextá taxúema íxãpataxüwa taxí, na paxaãchi ngëxma yaríngüügüxüçax! —ñanagürü. Rü yema ñanagürü yerü namu ga duüxügü ga yéma ingugütanücüüxü rü woeguxü ga togü. Rü yemaçax ga Ngechuchu rü norü ngúexügü rü woo na nachibüexüçax rü nangechicagü. ³²Rü yemaçax wüxi ga ngegu nichoü, rü noxrüwama wüxi ga nachica ga taxúema íxãpataxüwa naxí. ³³Natürü muxüma ga duüxügü nüxü nadaugü ga yexguma ínaxíachigu, rü nüxü nacuaxgü ga texégü na yíxü. Rü yemaçax guxüne ga guma íãnegüçüãx ga duüxügü, rü dauxchitagu nibuxmü rü napexegu nayayi. ³⁴Rü yexguma nguewa ínaxüegu ga Ngechuchu, rü nüxü nadau ga yema muxüma ga duüxügü. Rü nüxü nangechaütümüügü yerü ñoma carnerugü ga ngearü dauuruüãxgüxürüü nixígü. Rü ínanaxügü ga na nangúexëëãxü ga muxüma ga norü ore. ³⁵Rü yexguma marü nayáuanegu, rü norü ngúexügü rü naxçax naxí, rü ñanagürügü: —Marü nayáuanexüchi rü ñã rü wüxi i nachica i taxúema nagu ãpataxü nixí. ³⁶—Rü ngëmacax name nixí i ícuyamugü i duüxügü na namapechinüwa ipeagüxü i duüxügüxütawa rü íanexäcügu ya

ngaicamagünewa naxixũcax na ngéma norü ñacax yataxegüxcax —ñanagürügü.

³⁷Natürü ga Ngechuchu rü nanangäxũ, rü ñanagürü nüxü: —iPematama penaxüwemü! —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxũgü rü ñanagürügü: —¿Exna cunaxwaxe i 200 tachini i dïeru naguxü i pãucax nüxü tayataxexü na ngémamaã tanachibüexëxcax? —ñanagürügü. ³⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¿Ñuxre i pãu pexü nangëxma? iRü ípeyadaux! —ñanagürü. Rü yexguma ýadaugüägu, rü ñanagürügü nüxü: —Toxü nangëxma i wüximecxpüx i pãu rü taxre i choxni —ñanagürügü. ³⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü duüxügüxü namu na ñuxrechigü nügüxütawa rütogüxcax ga maxëtexewa. ⁴⁰Rü ínarütogü ga 100 ga nümaxütücumüwa rü 50 ga togütücumüwa. ⁴¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanade ga yema wüximecxpüx ga pãu rü yema taxre ga choxni. Rü daxügüxü ga naãnegu nadawenüácüma Tupanana moxë naxã. Rü inanabücu ga yema pãu, rü norü ngüexügüna nanana na yema duüxügüxü yanüaxücxax. Rü yema taxre ga choxni rü ta guxüma ga yema duüxügüxü nüxü nayanuxëë. ⁴²Rü guxüma nachibüe ñuxmata meãma nüxü yangu. ⁴³Rü yemawena rü 12 ga pexchigü nanapagüamatama namaã ga yema pãu rü choxni ga ífaxügüxü. ⁴⁴Rü yema yéma pãügü ngöxgüxü rü 5000 ga yatügü nixü.

Dexáétügu nixü ga Ngechuchu

(Mt 14.22-27; Cu 6.16-21)

⁴⁵Rü yemawena ga Ngechuchu rü duüxügüxü íyamugüyane rü wüxi ga nguegu nayachüxcë ga norü ngüexügü na yoxni nextaxaarü tocutüwa

Bechaídawa naxixũcax. ⁴⁶Rü yexguma duüxügüxü íyamugüguwena, rü maxpünewa naxü ga Ngechuchu na yéma yayumüxcëxcax. ⁴⁷Rü yexguma marü nachütagu, rü nextaxaarü ngäxütüwa nayexmagü ga norü ngüexügü. Rü Ngechuchu rü nüxícatama dauxchitawa nayaxüächi. ⁴⁸Rü nüxü nadau na guxchaxüácüma yaxägüxü ga norü ngüexügü, yerü ga buanecü rü nawaama nabuxuchi. Rü yexguma marü yangunechaügu, rü Ngechuchu rü dexáétügu nawe narüxü. Natürü ñoma nüxü naxüpetüchaüxürüü nügü nixixëë. ⁴⁹⁻⁵⁰Rü yexguma norü ngüexügü nüxü daugügu ga dexáétügu na yaxüxü, rü nagu narüxínüë ga wüxi ga naxchiximare na yiixü. Rü yemacax aita naxüe, yerü guxüma nüxü nadaugü rü poracü nabaixächiãëgü. Natürü yexgumatama ga Ngechuchu rü namaã nidexa rü ñanagürü nüxü: —iPeporae! Rü chomachirextama chixü. iTäxü i pemuücxü! —ñanagürü. ⁵¹⁻⁵²Rü nguegu nixüe, rü inarüxó ga buanecü. Natürü nümagü ga norü ngüexügü rü nabaixächiãëgümare yerü woo nüxü na nadaugüxü ga yema mexü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Ngechuchu ga yexguma yema pãu yamuxëëgu, natürü tama nüxna nacux-ächie na Tupana Nane na yiixü yerü nüxü naguxcha na yaxögüxü.

Yenecharétuanewa Ngechuchu

nanamecxë ga idaaweexü

(Mt 14.34-36)

⁵³Rü yexguma marü yanguügu ga nextaawa, rü Yenecharétuanewa nangugü. Rü yexma naxãnacügu

nanangaxũgü ga naweũ. ⁵⁴Rü yexguma nguewa ínachoũgu, rü yexgumatama ga duũxũgü rü nüxũ nicuaxächitanü ga Ngechuchu na yĩxũ. ⁵⁵Rü yema naãnewa rü guxũne ga ígüwa nabuxmü ga yema duũxũgü. Rü yexguma nüxũ nacuaxgũgu ga ngextá na nayexmaxũ ga Ngechuchu, rü yéma norü caruũgũgu naxçax nanagagü ga ídaaweexũ. ⁵⁶Rü guxũwama ga ngextá íyanguchigũxũwa ga Ngechuchu, ga íãnexãcũgüwa rü íãnegü ga itaxũnewa, rü íãnepechinüwa, rü yexma cayepechinügu naxçax nayamugü ga ídaaweexũ. Rü nüxũ nacaaxũgü na tama nüxna nachúxãxũçax na naxchirupechinügumare yangõgũgũxũçax. Rü guxũma ga yema nüxũ ingõgũexũ, rü naxçax nitaanegü.

**Tacü nixí i Tupanapexewa
duũxũgũxũ chixexêxũ**
(Mt 15.1-20)

7 ¹Rü Ngechuchuçax naxí ga Parichéugü namaã ga ñuxre ga ngúexêeruũgü ga mugüwa nguxêetaegũxũ ga Yerucharéüwa ne íxũ. ²Rü yexguma ñuxre ga Ngechuchuarü ngúexũgũxũ nadaugũgu ga tama Yudíugücumá na yanguxêëgũxũ, rü tama Yudíugü yauxmexgũxũrũü na nayauxmexgũxũ naxũpa na nachibüexũ, rü chixri nachiga nidexagü. ³Yerü nümagü ga Parichéugü rü guxũma ga togü ga Yudíugü rü nagu naxí ga norü oxigücumá na nayauxmexiraxũ na yemaãcü Tupanapexewa nügü yamexêëgũxũ naxũpa ga na nachibüexũ. ⁴Rü ngëxguma taxepataüwa ne naxíxgu ga nümagü rü tama nachibüe ega tama

ngëmaãcü nügü nayauxmexiragu. Rü nangëxma i muxũma i togü i nuxcúmaũxũ i nacümagü. Rü ngëmacax nagu naxí i ngëma nacümagü na Tupanacax nayauxgũãxũ i norü pochiyugü rü basugü rü paneragü rü pechicaxũgü. ⁵Rü yemacax ga yema Parichéugü rü ngúexêeruũgü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —ÍTüxcüũ i curü ngúexũgü i tama nagu naxíxũ i ngëma tórü oxigücumá rü tama toma tayauxmexgũxũrũü nayauxmexgũxũ naxũpa na nachibüexũ? —ñanagürügü. ⁶Natürü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Pa Duũxũgü ya Pegü Naxaixcúmarauũgũxe, rü aixcúma pechiga nixí ga yema ore ga nuxcúmaãcü ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Ichaía umatüxũ ga ñaxũ:

“Ñaa duũxũgü rü naãxmaãmare choxũ nicuaxxũũgü, natürü naãewa rü tama chaugu narüxínüë. ⁷Rü taxuwama name na ngëmaãcü natüçaxma choxũ yacuaxũũgũxũ. Erü guxũma i ngëma norü nguxêetae rü yatügüarü mugümare nixí, rü tama aixcúma chorü mu nixí”,

ñaxũ. ⁸—Rü pema i ñuxma rü aixcúma nüxũ perüxoe i Tupanaãrü mugü na nagu pexíxũçax i ngëma duũxũgücumamare íxíxũ —ñanagürü. ⁹Rü yexgumarũü ta ñanagürü nüxũ: —Pema rü penangexrü i Tupanaãrü mugü na pecümagügutama pexíxũçax. ¹⁰—Yerü ga Moíché rü ñanagürü: “ÍTüxũ nangechaũ ya cunatü rü cue!” ñanagürü. Rü ñanagürü ta:

“Texé ya tūmanatūmaã rü exna tūmaēmaã chixexũ ixugũxe, rü ãexgacü tá tūmamaã nanaxuegu na tayuxũcax”, ñanagürü. ¹¹—Natürü pema rü ñaperügügü:

“Marü name ega wüxi ya yatü nanatüxũ rü naëxũ ñaxgu: ‘Taxucürüwama chorü ngēmaxũmaã cuxũ charüngũxëë, erü guxũma i chorü ngēmaxũ rü marü Tupanana chanaxã’, ” ñaxgu. ¹²—Rü ngëxguma texé ngēma ñagügu, rü pexcax rü marü namexũ na tama tūmanatüxũ rü tūmaëxũ tarüngũxëëxũ. ¹³—Rü ngēmaãcü ipeyanaxoxëë i Tupanaärü mugü, na nagu pexixũcax i pecümagütama i togüwa pexüexëëxũ. Rü ngëxgumarüü ta muxũma i to i pecümagü i ngēmarüü ixixũgu pexi —ñanagürü. ¹⁴Rü yexgumawena duũxũgücax naca ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ: —iMeã choxũ iperüxínüë, rü nüxũ pecuá i ñaã chorü ore! ¹⁵—Rü taxuũma i tacü i düxétüwa ne üxũ rü taaxwa ixücuxũ nixi i Tupanapexewa tüxũ chixexëëxũ. Natürü ngēma taãëwa ne üxũ, rü ngēma waxi nixi i tüxũ chixexëëxũ i Tupanapexewa. ¹⁶—Rü ngëxguma pixächixëgu, irü nüxũ pexínüë i ngēma ore! —ñanagürü. ¹⁷Rü yexguma Ngechuchu duũxũgüna ixügachigu rü ípatagu naxücuxgu, rü norü ngüexũgü nüxna nacagü nachiga ga yema nguxëëtae. ¹⁸Rü nüma rü ñanagürü nüxũ: —¿Pema rü ta exna tama nüxũ pecuaxéga i ngēma? ¿Exna tama i nüxũ pecuáxũ na taxuũma i tacü i düxétüwa ne üxũ rü taaxwa ixücuxũ yiixũ i Tupanapexewa tüxũ chixexëëxũ?

¹⁹—Erü guxũma i ngēma düxétüwa ne üxũ rü taaxwa ixücuxũ, rü tama taãëwa nangu. Natürü taanüwa naxümare na yixcama taxünewa ínaxüxũxũcax —ñanagürü. Rü yemaãcü nüxũ nixu na guxũma i òna rü namexũ na nangóxũ. ²⁰Rü yexgumarüü ta ñanagürü: —Rü ngēma duũxũãëwa ne üxũ, rü ngēma waxi nixi i Tupanapexewa nachixexëëxũ. ²¹⁻²²—Erü norü aixepewa i naãëwa nixi i ne naxüxũ i muxũma i chixexũgü. Rü ngēma nixi i chixexũgu na naxínüxũ, rü naxüneärü ngüchaüwe na naxüxũ, rü na nangíxũ, rü na namáëtaxũ, rü na i ngēmaã na inapexũ, rü togüarü ngēmaxũ na nüxũ nanguchaüxũ, rü chixexũ na naxüxũ, rü na yadorataxáxũ, rü chixexũ i nacümagügu na naxáüxũ, rü na yaxãüxächiwaxexũ, rü na naxoregütaxáxũ, rü nügü na yacuaxüxũ, rü tama meã naãëxũ na nacuáxũ. ²³—Rü guxũma i ngēma chixexũgü rü duũxũärü aixepewa nixi i ne naxüxũ, rü ngēma nixi i Tupanapexewa nachixexëëxũ —ñanagürü.

Wüxi ga ngecü ga to ga nachüüãneçüãx ga Ngechuchuaxũ yaxöcühiga
(Mt 15.21-28)

²⁴Rü yemawena rü ñãne ga Tiru nawa yexmaxũ ga naãnewa naxü ga Ngechuchu. Rü yéma wüxi ga ípatawa nangu, natürü tama nanaxwaxe na texé nüxũ cuáxũ ga yéma na nanguxũ. Natürü taxuacüma nügü inicux. ²⁵Rü paxama nüxũ icuáchiga ga wüxi ga nge ga ngíxãcüwa ngoxo yexmaxcü. Rü yéma ixü, rü Ngechuchupexegu

iyacaxápxü. ²⁶Rü yema nge rü to ga nachiuãñecũãx ga Chiropeníchiucũãx iyixí. Rü Ngechuchucax iyaxü, rü nüxü ícãaxü na ngíxãcüwa ínataxüchíãxüçax ga yema ngoxo. ²⁷Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü ngíxü: —Name nixí i taxacügüxüxíra tachibüexêê. Erü tama name i taxacügüna tanayaxu i norü òna na airügüna naxãxüçax —ñanagürü. [Rü yema ñanagürü yerü nümagü ga Yudíugü rü nügü nixugüe na Tupanaxãcügüxüchi yixígüxü rü yema togü rü ñoma airügürü na yixígüxü.] ²⁸Natürü ngíma ga yema nge rü inangãxü, rü ngígürügü: —Aixcüma nixí i curü ore, Pa Corix, natürü woo airügü rü ta nanangõx i ngëma ònatüchi i mechatüügu nayixêêxü i ngëma ípataarü yoraxacügü —ngígürügü. ²⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngíxü: —Aixcüma name nixí i ngëma nüxü quixuxü. Rü marü name i cutaegu, erü ngëma ngoxo rü marü ínaxüxü ngíwa i cuxacü —ñanagürü. ³⁰Rü yexguma ngípatawa nanguxgu ga yema ngecü, rü yéma ngírü ngürücarewa ngíxü iyanguéü ga ngírü bucü. Natürü marü ngíxna ínaxüxü ga yema ngoxo.

Ngechuchu nanamexêê ga wüxi ga yatü ga ngauchixêcü rü moxücü

³¹Rü Tíruanewa nataegu ga Ngechuchu. Rü Chidáüarü íãnewa naxüpetü, rü ñuxüchi Decaporíchiuaneärü íãnegüwa rü ta naxüpetü rü ñuxmata Gariréaaneärü naxtaawa nangu. ³²Rü yéma naxütawa nanagagü ga wüxi ga yatü ga ngauchixêcü rü moxücü, rü nüxna naxçax nacagü ga nüxü na

yangõgüxüçax. ³³Rü yexguma ga Ngechuchu rü noxrüwama duüxügüna nanaga. Rü naxmachixêgu nixuxmex, rü naxbüxágümaã nügü yawaixmexêêácüma norü conügu ningõgü. ³⁴Rü yemawena rü daxü nadawenüácüma yaxna narüngü, rü guma yatüxü ñanagürü: —Epéta —ñanagürü. Rü ngëma rü: “íIngoxna!” ñaxüchiga nixí. ³⁵Rü yexgumatama ningõxnamachixê ga guma ngauchixêcü, rü norü conü rü marü narüme rü meã nidexa. ³⁶Rü Ngechuchu rü duüxügüxü namu na taxúemaãma nüxü yaxugüexüçax. Natürü yexguma yexeraãcü duüxügüna nachúxãgu ga na taxúemaãma nüxü yaxugüexüçax ga nachiga rü yexeraãcü nüxü nixugüeamã. ³⁷Rü poraãcü nañaixãchíãêgü ga duüxügü, rü ñanagürügü: —Meãma nanaxü i guxüma rü woo ngauchixêgüxü rü nayangõxnamachixêgüxêê, rü ngeaxgüxü rü nayadexagüxêê —ñanagürügü.

Ngechuchu rü nanachibüexêê ga 4000 ga duüxügü (Mt 15.32-39)

8 ¹Rü wüxi ga ngunexügu wenaxãrü naxçax naxítaquexe ga muxüma ga duüxügü, rü nüxü natakuma ga norü ònagü. Rü Ngechuchu rü norü ngüexügüçax naca, rü ñanagürü nüxü: ²—Choxü nangechaütümüügü i ñãã duüxügü, erü marü tomaçxpüx i ngunexü nuã chauxütawa nangëxmagü, rü nüxü natakuma i norü òna. ³—Rü ngëxguma chi ngëmaãcümare íchayamugügu, rü chi ngürüãchi

namagu tá nayaturae, erü nümaxügü rü yaxüwama ne naxí —ñanagürü. ⁴Rü norü ngúexügü rü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —¿Natürü ñuxäcü tá tanachibüexëë i núma i ngextá taxúema íxāpataxüwa? —ñanagürügü. ⁵Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxre i pāü pexü nangëxma i pemax? —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —Toxü nangëxma i 7 i pāü —ñanagürügü. ⁶Rü ñuxüchi ga Ngechuchu rü duüxügüxü namu na ñaxtüanewa natogüxüçax. Rü nanade ga yema 7 ga pāü, rü Tupanana moxë naxā. Rü ñuxüchi inanabücu, rü norü ngúexügüna nanana. Rü nümagü rü duüxügüxü nayanu. ⁷Rü nüxü nayexma ta ga ñuxre ga choxnixäcügü. Rü Ngechuchu rü Tupanana moxë naxā, rü ñuxüchi norü ngúexügüxü namu na iyanaüxüçax. ⁸Rü guxüma ga yema duüxügü rü meāma nachibüe ñuxmata meā nüxü yangu. Rü yexguma rü ta 7 ga pexchi nanapagü namaā ga yema íyaxügüxü. ⁹Rü yema duüxügü ga yéma chibüexü rü maneca 4000 nixí. Rü yemawena ga Ngechuchu rü duüxügüxü ínimugü. ¹⁰Rü ñuxüchi wüxi ga nguegu nixüe namaā ga norü ngúexügü, rü Damanútaanewa naxü.

Parichéugü naxçax ínacagü ga wüxi ga cuaxruü ga Tupanaärü poramaā üxü
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹Rü Ngechuchuxütawa nangugü ga Parichéugü, rü inanaxügüe ga na namaā yaporagatanücüxü. Rü nüxna nacagüe na nüxü nüxü nadauxëxüçax ga wüxi ga cuaxruü ga Tupanaärü poramaā naxüxü, na yemaäcü nüxü naxügüxüçax,

rü nüxü nacuaxgüxüçax ngoxi aixcüma Tupana Nane yixü. ¹²Rü Ngechuchu rü poraäcü yaxna narüngü, rü ñanagürü: —¿Tüxcüü i ñaā duüxügü naxçax ínacagü i wüxi i cuaxruü i Tupanaärü poramaā üxü? Rü aixcüma pemaā nüxü chixu rü bai i wüxi i cuaxruü tá nüxü chawëx —ñanagürü. ¹³Rü yema ñaxguwena, rü nüxna yéma nixü ga yema duüxügü. Rü wenaxärü nguegu nixüe rü naxtaxaarü tocutüwa naxü.

Parichéuarü pāüärü puxëerüchiga
(Mt 16.5-12)

¹⁴Natürü ga norü ngúexügü rü nüxü inayarüngümaë ga norü òna na íyangegüxü, rü wüxixicatama ga pāü nüxü nayexma ga nguewa. ¹⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü nayaxucüxëgü, rü ñanagürü nüxü: —iDüçax, pexuāë naxçax i Parichéugüarü rü Erodearü pāüärü puxëerü! —ñanagürü. ¹⁶Rü yema norü ngúexügü rü inanaxügüe na nügümaā ñagüxü: —Ngëma ñanagürü tüxü erü tama tawemü ta ítingegü —ñanagürügü. ¹⁷Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nacuaxama na yema ñagüxü, rü yemacax ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü “Tangearü ònaax”, ñaperügügü? ¿Ëxna ñuxma rü ta tama nüxü pecuaxgüëga rü tama nüxü picuaxächitanü i ngëmachiga? ¿Ëxna pexçax naxë i ngëma? ¹⁸Pema rü pexäxëtügüchirex, ¿rü ñuxäcü i tama nüxü pedauxü? Rü pexäxmachixëgüchirex, ¿rü ñuxäcü i tama nüxü pexinüëxü? ¿Rü exna tama nüxna pecuaxächie ga yexguma chayamuxëëgu ga yema pāü rü choxni? ¹⁹—Rü yexguma yema 5000 ga

duũxũgũxũ chayanuxgu ga yema wũximẽxpũx ga pãũ, ¿rũ ñuxre ga pexchigũ yĩxũ ga napagũcũ ga yexguma penadexgu ga yema íyaxũgũxũ? —ñanagũrũ. Rũ nũmagũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Rũ 12 ga pexchigũ —ñanagũrũgũ. ²⁰Rũ ñuxũchi ñanagũrũ ta ga Ngechuchu: —Rũ yexguma yema 4000 ga duũxũgũxũ chayanuxgu ga yema 7 ga pãũ, ¿rũ ñuxre ga pexchigũ yĩxũ ga napagũcũ ga yexguma penadexgu ga yema íyaxũgũxũ? —ñanagũrũ. Rũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —7 ga pexchigũ —ñanagũrũgũ. ²¹Rũ yexguma rũ ñanagũrũ nũxũ: —¿Rũ ñuxma rũ ta taũtama nũxũ pecuaxgũégaxũ na Parichéugũcũma rũ Erodecũma i chixexũchiga yĩxũ i ngẽma pãũãrũ puxẽẽruũgu pemaã chixuxũ? —ñanagũrũ.

Ngechuchu rũ Bechaídawa nanamexẽẽ ga wũxi ga ngexetũcũ

²²Rũ yemawena rũ Bechaídaarũ ñãnewa nangugũ. Rũ yéma Ngechuchuxũtawã nanagagũ ga wũxi ga ngexetũcũ. Rũ nũxũ nacaaxũgũ na nũxũ yangõgũxũcax. ²³Rũ Ngechuchu rũ guma ngexetũcũmẽxẽgu nayayauxãchi, rũ ñãneãrũ yéamaxũra nanaga. Rũ yéma naxbũxágũmaã nayawaxetũxẽẽ, rũ ñuxũchi naxẽtũgu ningõgũ, rũ nũxna naca ngoxi marũ tacũxũ nadau. ²⁴Rũ yexguma ga guma ngexetũcũ rũ inanaxũgũ ga na yadauchixũ. Rũ ñanagũrũ: —Nũxũ chadau i duũxũgũ i ñoma naĩgũ i ixĩxũnerũũ ixĩgũxũ —ñanagũrũ. ²⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ wenaxãrũ naxẽtũgu

ningõgũ. Rũ nũma ga guma yatũ rũ meãma inadawenũ. Rũ yemaãcũ naxcax nitaane rũ meãma naxcax nangox ga guxũma. ²⁶Rũ yemawena ga Ngechuchu rũ napatawa nanamu. Rũ namaã nũxũ nixu na tama ñãneãx nataeguxũ.

Pedru nanangõxẽẽ na Tupana nũxũ unetacũ ga ãẽxgacũ na yĩxũ ga Ngechuchu
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷Rũ yemawena rũ Checharéã ga Piripuanewa yexmane ga ñãnexãcũgũtawã naxũ ga Ngechuchu norũ ngũexũgũmaã. Rũ namawa rũ Ngechuchu rũ norũ ngũexũgũna naca, rũ ñanagũrũ nũxũ: —¿Ñuxũ ñagũxũ i duũxũgũ i chauchiga na texé chĩxũ i chomax? —ñanagũrũ. ²⁸Rũ norũ ngũexũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Nangẽxma i duũxũgũ rũ: “Cuãũ ya baiũxẽẽruũ quixĩ”, ñagũxũ, rũ togũ i:

“Ería quixĩ”, ñagũxũ, rũ togũ rũ:

“Wũxi ga nuxcũmaũcũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũ quixĩ”, ñagũxũ —ñanagũrũgũ. ²⁹Rũ yexguma Ngechuchu rũ nũxna naca rũ ñanagũrũ: —¿Rũ pema i ñuxũ ñapegũgũxũ choxũ na texé chĩxũ? —ñanagũrũ. Rũ Pedru nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Cuma nixĩ i Cristu i Tupana cuxũ unetacũ quixũ —ñanagũrũ. ³⁰Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ norũ ngũexũgũxũ namu na taxúemaãma nũxũ yaxugũexũcax ga yema ore ga nachiga.

Ngechuchu nanaxunagũ ga norũ yuchiga
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹Rũ yemawena rũ Ngechuchu inanaxũgũ ga norũ ngũexũgũmaã nũxũ

na yaxuxũ ga tacũ tá nüxũ na üpetüxũ. Rũ ñanagürü nüxũ: —Choma i Tupana Nane na duũxũxũ chĩxũ, rü poraacü ngúxũ tá chinge. Rũ choxũ tá naxoxgü i Yudfugüarü äëxgacügü i yaguãxgü, rü paigüarü äëxgacügü, rü ngëma ngúexëeruũgü i Moĩchéarü mugüwa nguxëëtaegüxũ. Rũ tá choxũ nimãxgü, natürü tomaëxpüx i ngunexũgu rü wena táxarü chamaxũ —ñanagürü. ³²Rũ yema ore rü meãma namaã nanangoxëë. Natürü yexguma ga Pedru rü nüxĩca noxrüwama Ngechuchuxũ naga, rü inanaxügü ga na naxucuxëãxũ na tama yemaãcü yadeaxüçax. ³³Natürü ga Ngechuchu rü nadauegu, rü norü ngúexũgüxũ nadawenü. Rũ Pedruxũ nanga, rü ñanagürü: —iChoxna ixügachi, Pa Chatanáx! Cuma rü tama Tupana nagu rüxĩnüxũgü curüxĩnü, erü yatügü nagu rüxĩnüxũgumare nixĩ i curüxĩnüxũ —ñanagürü. ³⁴Rũ yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũgüçax rü duũxũgüçax naca. Rũ ñanagürü nüxũ: —Rũ ngëxguma texé chowe rüxüxchaũgu, iëcü nüxũ tarüxo i tümaärü ngúchaũ, rü ñoma wüxi i curucha ngĩxũ tayaxuxürüü namaã tapora i guxũma i ngúxũ i chauxçax tingexũ, rü chowe tarüxũ! ³⁵—Erü yíxema tügü maxëchaxëëchaũxë rü tá tayu. Natürü yíxema chaugagu rü ore i mexũgagu yuxe, rü aixcüma tá tamaxũ. ³⁶—¿Rũ tacüwa nüxũ namexũ ya yatü ega ngëxguma nayauxãgu i guxũma i ñoma i naãneärü ngëmaxũgü, natürü norü maxũ iyanatauxëëgu? ³⁷—Rũ ngëxgumarüü ta, ¿rü ñuxre i dïëru iyangu na ngëmamaã naxçax nataxexũ i norü maxũ i wüxi ya yatü? ³⁸—Rũ

ngëxguma texé i ñaã duũxũgü i pecaduãxgüxũ i tama yaxögüxũpëxewa chauxçax taxãnegu rü naxçax taxãnegu i chorü ore, rü choma i Tupana Nane i duũxũxũ na chĩxũ rü tá ta tümacax chaxãne i ngëxguma Chaunatüarü poramaã rü norü orearü ngeruũgü i daxüçũãx i üünegüxũmaã wenaxärü núma chaxũxgu.

9 ¹Rũ yexgumarüü ta ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ñuxre i duũxũgü i nuã ngëxmagüxũ rü täütama nayu ñuxmatáta nüxũ nadaçux na ñuxãcü äëxgacü ya poracü na yĩxũ ya Tupana —ñanagürü.

Ngechuchu rü naxüchicüü

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

²Rũ 6 ga ngunexũguwena rü Ngechuchu rü wüxi ga maxpúnewa naxü. Rũ ínayagagü ga Pedru rü Chaũtiágu rü Cuáüxãcatama. Rü yéma yema ngúexũgüpëxewa naxüchicüü ga Ngechuchu. ³Rũ niyauracüü ga naxchiru rü nacómüxüchi. Rü nataxuma i yaxuchiruxũ i nüxũ cuáxũ na ngëmaãcü nacómüxëëãxũ. ⁴Rũ nüxũ nadaugü ga Ería rü Moĩché ga yéma Ngechuchumaã idexagüxũ. ⁵Rũ yexguma ga Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexëëruüx, namexëchi nixĩ na nuã ingëxmagüxũ. Rũ tá tanaxü ya tomaëxpüx ya düxenü, rü wüxi ya cuxçax, rü naĩ ya Moĩchéçax, rü naĩ ya Eríaçax —ñanagürü. ⁶Rũ yema na poraacü nabaixächiaëgüxüçax ga yema ngúexũgü, rü yemaçax ga Pedru rü tama nüxũ nacuçax ga na ñuxü ñaxũ. ⁷Rũ yexgumatama wüxi ga caixanexü ínarixĩ, rü natanügu nayangãixema. Rũ yema caixanexüwa inanaxü ga wüxi ga naga ga ñaxü: —Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ changechaũxüchicü.

iRü naga pexĩntiê! —ñaxũ. ⁸Rü yexgumatama nügücüwagu ínadaueguãchitanu, rü taxúexũma ga toguexũ nadaugü, rü Ngechuchuxũxícata. ⁹Rü yexguma ínaxígügu nawa ga guma maxpúne, rü Ngechuchu nüxna naxãga ga taxúemaãma na nüxũ yaxugüexũ ga yema yéma nüxũ nadaugüxũ, ñuxmatáta yuwa ínadxgu ga nümax. ¹⁰Rü yemacax ga yema ngúexũgü rü bexma nüxũ nacuxgü ga yema nüxũ nadaugüxũ. Natürü nügüna nacagü ga tacüchiga na yĩxũ ga:

“Yuwa ínadxgu”, ñaxũ. ¹¹Rü ñuxüchi ga yema ngúexũgü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü i ngúexêëruũgü i ore i mugüwa nguxêëtaegüxũ rü ñanagürügü:

“Ería tá nixĩ ya nüxĩra cuxũpa núma ücü?” ñanagürügü. ¹²Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma nixĩ i Ería na nüxĩra núma naxũxũ na chauxũpa namexêëaxũcax i guxũma. ¿Natürü tüxcüü i ore i ümatüxũwa i ñaxũ:

“Rü Tupana Nane ya duũxũxũ ixícü rü tá ngúxũ ninge, rü duũxũgü rü tá nüxũ naxoe”, ñaxũ? ¹³Natürü i choma rü pemaã nüxũ chixu, rü Ería rü marü núma naxũ. Natürü ga duũxũgü rü nümagü nanaxwaxegüxũãcüma poraãcü chixri namaã nachopeti, yexgumarũ ga ore ga ümatüxũwa nüxũ yaxuxũrü —ñanagürü.

Ngechuchu rü nanamexêë ga wüxi ga buxũ ga ngoxo nawa yexmaxũ
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴Rü yexguma yema togü ga norü ngúexũgütanüwa nangugügu, rü yéma nüxũ nadaugü ga muxũma ga duũxũgü ga yema ngúexũgüxũ íchomaëguãchixũ.

Rü ñuxre ga ngúexêëruũgü ga Moíchéaru mugüwa nguxêëtaegüxũ, rü yéma niporagatanücüü namaã ga yema ngúexũgü. ¹⁵Rü yexguma Ngechuchuxũ nadaugügu ga yema muxũma ga duũxũgü, rü poraãcü ñabaixãchiãëgü. Rü guxũma naxcax nibuxmü na nüxũ yanamoxëgüxũcax. ¹⁶Rü nüma ga Ngechuchu rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxũ: —¿Tacü nixĩ i pema namaã naxcax íporagatanücüüxũ?

—ñanagürü. ¹⁷Rü wüxi ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Ngúexêëruũx, nuã cuxcax tüxũ chaga ya chaune, erü tümawa nangëxma i wüxi i ngoxo i tüxũ negaxêëxũ. ¹⁸—Rü ngextá ítangëxmaxũwa rü ngëxma tüxũ yaxüxgu rü waixũmüãnegu tüxũ naña. Rü tarüchíax, rü tixüxchapüta, rü ngëxma tiyuãchi. Rü marü nüxũ chacaxũ i curü ngúexũgü na tümawa ínataxüchiãxũcax i ngéma ngoxo, natürü tama nüxũ inaxĩnu —ñanagürü. ¹⁹Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Duũxũgü i Tama Yaxögüxũ, ññuxgurátata i pemaã chanuxmaxũ rü yaxna pemaã chaxĩnüxũ? iNuã penaga ya yima bucü! —ñanagürü. ²⁰Rü Ngechuchuxũtawana nacagü ga guma bucü. Natürü yexguma Ngechuchuxũ nadauxgu ga yema ngoxo, rü guma bucüxũ naxü ga na yayuãchixêëaxũ. Rü yexma ñaxtüanegu nayangu. Rü yexma nidixegugü, rü narüchíax. ²¹Rü Ngechuchu rü guma bucünatüna naca, rü ñanagürü: —¿Rü ñuxgumama nixĩ ga naxcax inaxügüxũ ga yema? —ñanagürü. Rü guma bucünatü

nanangãxũ rü ñanagürü:
 —Nabuxgumamatama. ²²Rü
 muëxpüxcúna i ngëma ngoxo rü
 üxüxetügu rü dexágu nanañaüxũ na
 ngëmaäcü yamaáxüçax. Rü ngëmacax
 ega cumaã nanguxügu na tacü toxçax
 cuxüxũ, irü cuxũ tangechaütümüügü, rü
 toxũ rüngüxëê! —ñanagürü. ²³Rü
 yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü
 nüxũ: —¿Rü tüxcüü “ega chomaã
 nanguüxgu”, ñacurügü? Erü guxüma
 natauxcha tümacax ya yíxema yaxóxë
 —ñanagürü. ²⁴Rü yexguma ga guma
 bucünatü rü tagaäcü ñatarügü:
 —Chayaxô. ¡Choxü rüngüxëê na
 yexeraäcü chayaxôxüçax! —ñatarügü.
²⁵Rü yexguma Ngechuchu nüxũ dâuxgu
 na muxüma ga duüxügu marü yexma
 ngutaquexexũ, rü nananga ga yema
 ngoxo. Rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngoxo i
 Ngegaxëeruü rü Ngauchixëëruüx,
 ichoma cuxũ chamu na nawa ícuxüxüxũ
 ya daa bucü, rü tagutáma wena nagu
 cuyaxücuxũ! —ñanagürü. ²⁶Rü
 yexguma ga yema ngoxo rü aita naxü,
 rü wenaxärü guma bucüxũ niyuächixëê.
 Rü ñuxüchi nawa ínaxüxü, rü ñoma
 nayuxuchixürüü yéma nanatax. Rü
 yemacax ga muxüma ga duüxügu rü
 ñanagürügü: —Marü nayuxuchi nixĩ
 —ñanagürügü. ²⁷Natürü ga Ngechuchu
 rü naxmëxgu nayayauxächi, rü
 ínanadaxëê. Rü nüma ga guma bucü rü
 inachi. ²⁸Rü yemawena ga Ngechuchu
 rü wüxi ga ípatagu nayaxücu namaã ga
 norü ngúexügu. Rü yéma nüxüca nüxna
 nacagü, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa
 Corix, ¿tüxcüü i toma rü taxuacüma
 ítanataxüchi i ngëma ngoxo?
 —ñanagürügü. ²⁹Rü Ngechuchu

nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama
 ngëmaäcümare ítanataxüchi i ngëmarüü
 ixixũ i ngoxo. Natürü tanaxwaxe i
 Tupanana tanaxuaxũ na nüma
 ínataxüchiäxüçax. Rü
 ngëmaäcüxicatama nixĩ i ínaxüxüxũ
 —ñanagürü.

**Ngechuchu ru wenaxärü nanaxunagü
 ga norü yuchiga**

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰⁻³¹Rü yéma ínaxiächi rü
 Garirëaanewa nachopetü. Natürü ga
 Ngechuchu rü tama nanaxwaxe ga texé
 nüxũ na cuáxü ga na yéma nayexmaxü,
 yerü norü ngúexüxüxũ ínangúexëê. Rü
 ñanagürü nüxũ: —Tupana Nane ya
 duüxüxü ixicü, rü duüxüxü tá
 nayayauxgü rü tá nayamaxgü. Natürü
 tomaëxpüx i ngunexüguwena rü táxariü
 namaxũ —ñanagürü. ³²Natürü ga
 nümagü rü tama meã nüxũ nacuauxgü ga
 tacüchiga na yíxü ga yema ore, rü
 namuüê ga nüxna na nacagüexü.

¿Texé tá tixi ya guxäärü yexera íxixë?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³Rü Capernáürü íñewa nangugü.
 Rü yexguma íxwa nayexmagügu, rü
 Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü:
 —¿Rü tacü nixĩ ga pegümaã naxçax
 piporagaetanüxũ ga namawa?
 —ñanagürü. ³⁴Natürü ga nümagü rü
 nangeaxgümare, yerü ga namawa rü
 nachigagu nügiümaã niporagaetanü ga
 texé tíxü ga natanüwa rüyexeramaëxë.
³⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínarüto,
 rü nügüxütawa naxçax naca ga yema 12
 ga norü ngúexüxü, rü ñanagürü nüxũ:
 —Rü ngëxguma texé naxwaxegu na

guxãétüwa na taxüxü, rü name nixí i noxri rü guxãärü ñaxtümameäwa tügü taxüxëë na guxãärü ngüxëëruü tíixü —ñanagürü. ³⁶Rü yemawena rü norü ngãxütanügu nayachixëë ga wüxi ga buxü. Rü ñuxüchi nachaciüügu yayauxãchiácüma ñanagürü: ³⁷—Rü texé ya chauégagu meã nayaxúxe i wüxi i buxü i ñaärüü, rü choxü nixí i tayaxuxü. Rü texé ya choxü yaxúxe, rü tama choxüxícatama tayaxu, natürü yima núma choxü mucü ya Chaunatüxü rü ta nixí i tayaxuxü —ñanagürü.

Texé ya tama taxchi aixe rü torü ngüxëëruü tixí
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸Rü yexguma ga Cuáü rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngüxëëruüx, nüxü tadau ga wüxi ga yatü ga cuégagu ngoxogü íwoxüxü. Natürü toma nüxna tanachüxu ga yema, yerü tama tatanüxü nixí ga nümax —ñanagürü. ³⁹Natürü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Tama name i nüxna na penachüxuxü. Erü texé ya chauégagu naxúxe i wüxi i mexü i Tupanaärü poramaã üxü, rü taxucürüwama yixcama chixri chauchiga tidexa. ⁴⁰Erü texé ya tama taxchi aixe, rü tórü ngüxëëruü tixí. ⁴¹Rü texé ya woo wüxitama i pochüyuácu i dexá pexna äxë naxçax na chorü duüxügü pixíxügü, rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü tá tüxü nangëxma i tümaärü ämare —ñanagürü.

Naxãücüma nixí na pecadugu inguxü
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴²Rü ñanagürü ta: —Texé ya pecadugu nanguxëëxë i wüxi i ñaã

buxügü i choxü yaxögüxü, rü tümacax rü narümemaë chi nixí i noxtacüma wüxi ya nuta ya tacü tümanaxáwa tayangacuchi, rü ngëmaäcü taxtüchiüwa tüxü tayatáe. ⁴³⁻⁴⁴—Rü ngëxguma chi wüxi ya cuxmex pecadugu cuxü nguxëëgu, rü name nixí i noxtacüma ícunadae. Erü narümemaë nixí i cuboxmexácüma cunayaxu i curü maxü na tama guxüne ya cuxmex ya mexünemaã nawa quitaxcuchixüçax ya yima üxü ya ngoxogü nagu poxcuene ya taguma ixoxüne. ⁴⁵⁻⁴⁶—Rü ngëxguma chi wüxi ya cucutü pecadugu cuxü nguxëëgu, rü name nixí i noxtacüma ícunadae. Erü narümemaë nixí i cubocutiüácüma cunayaxu i curü maxü na tama guxüne ya cucutü ya mexünemaã nawa quitaxcuchixüçax ya yima üxü ya ngoxogü nagu poxcuene. ⁴⁷⁻⁴⁸—Rü ngëxguma chi wüxi ya cuxetü pecadugu cuxü nguxëëgu, rü name nixí i noxtacüma ícunacaxüchi. Erü narümemaë nixí i wüxitama ya cuxetümaã Tupana äëxgacü íixüüwa quixücu, na tama guxüne ya cuxetü ya mexünemaã nawa quitaxcuchixüçax ya yima üxü ya taguma ixoxüne ya ngoxogü nagu poxcuene i ngextá õxmigü taguma íyuexüwa. ⁴⁹—Rü aixcüma ñoma õnawa yucüra nagüxürüü tá nixí na guxátama guxchaxüwa chopetüxü. ⁵⁰—Name ya yucüra. Natürü ngëxguma chi nangeacagu, ¿rü ñuxäcü tá wenaxäri naxãäca? ¡Rü meã pegüna pedaugü na ñoma yucüra ya taguma iyarüngeacacürüü na namexüçax i perü maxü! ¡Rü meã pegümaã pemaxë! —ñanagürü.

**Ngechuchu namaã nangúexēētae na tama
namexũ na texé tũmamaḅũ ítáxũ**

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

10 ¹Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ Capernáũârũ ãnewa inaxũãchi. Rũ Yudeaanewa naxũpetũ rũ ñuxmata natũ ga Yudáũârũ tocutũwa nangu. Rũ yéma rũ wenaxãrũ naxçax nangutaquexegũ ga duũxũgũ. Rũ nũma rũ inanaxũgũ ga na nangúexēētaexũ guxũgurũ. ²Rũ ñuxre ga Parichéugũ rũ naxçax naxĩ ga na nũxũ yaxũgũxũçax yerũ chixexũgu nananguxēēgũchaũ. Rũ yemaçax nũxna nacagiẽ, rũ ñanagũrũgũ: —¿Namexũ i cuxçax na wũxi ya yatũ rũ naxmaḅũ ínátáxũ? —ñanagũrũgũ. ³Rũ nũma nanangãxũ, rũ ñanagũrũ nũxũ: —¿Rũ țacũ yiĩxũ ga Moĩché pexũ muxũ? —ñanagũrũ. ⁴Rũ nũmagũ nanangãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —Moĩché nũxũ nixu ga na tama nachuxuxũ na wũxi ya yatũ rũ ínátámaxũ, ega wũxi i popera i țaxgũpane ngĩxna naxãxgu —ñanagũrũgũ. ⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nanangãxũ, rũ ñanagũrũ nũxũ: —Rũ yema na taxúegama na pexĩnũéxũgagu nixĩ ga Moĩché ga tama pexna nachúãxũ ga pexmaḅũ na ípetáxũ. ⁶—Natũrũ noxriarũ úgũgu, rũ Tupana nanaxũ ga yatũxũ rũ ngexũ. ⁷—Rũ ngẽmacax ya yatũ rũ tá nanatũ rũ naẽna nixũgachi na naxmaḅmaã inaxãũxũçax. ⁸—Rũ ngẽmaãcũ i ngẽma taxre rũ ñoma wũxitama i duũxũrũũ tá nixĩgũ. Rũ marũ tãũtãma taxre nixĩ, erũ wũxi tátama nixĩ. ⁹—Rũ ngẽmacax taxucũrũwa texé nũgũna tayaxĩgachixēẽ i ngẽma taxre i Tupana nũgũna mugũxũ

—ñanagũrũ. ¹⁰Rũ yexguma marũ ípatawa nangugũgu, rũ norũ ngúexũgũ rũ wenaxãrũ nũxna nacagiẽ naxçax ga yema. ¹¹Rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Rũ yĩxema tũmamaḅũ ítáxe rũ naĩ i ngemaã ámaxẽ rũ pecadu taxũ ngĩmaã i ngẽma noxriũcũ i tũmamaḅ. ¹²—Rũ ngẽxgumarũũ ta, ega wũxi i nge ítáxtegu rũ naĩ ya yatũmaã naxãtegu, rũ ngĩma rũ ta pecadu ixĩ —ñanagũrũ.

Ngechuchu rũ meã buxũgũxũ nayaxu

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³Rũ yéma Ngechuchuxũtawã tũxũ nagagũ ta ga ñuxre ga buãxta na tũxũ yangõgũgũxũçax. Natũrũ ga yema norũ ngúexũgũ rũ inanaxũgũgũ ga tũxũ na yangagũxũ ga guxema tũmaxãcixegixũ Ngechuchuxũtawã gagũxe. ¹⁴Rũ yexguma yemaxũ nadaũxgu ga Ngechuchu, rũ naãẽwa nangũx, rũ ñanagũrũ nũxũ: —Chanaxwãxe i chauxũtawã naxĩ i buxũgũ. iRũ tãxũ i nũxna penachuxuxũ! Erũ Tupana ãẽxgacũ íixĩxũwa rũ tũmacax nixĩ ya yĩxema ñãã buxũgũrũũ taxũũma i chixexũxũ icuáxe. ¹⁵—Rũ aixũma pemaã nũxũ chixu rũ texé ya tama wũxi i buxũrũũ Tupanaxũ yaxũxe na tũmaãrũ ãẽxgacũ yĩixũçax, rũ tagutãma nagu taxũcu i ngẽma naãne i Tupana ãẽxgacũ íixĩxũwa —ñanagũrũ. ¹⁶Rũ nũma rũ tũxũ naganagũtanũ ga guxema buãxta, rũ tũmaẽrugũgu naxĩmẽxãcũma ñanagũrũ tũxũ: —iTupana pexũ rĩngũxēẽx! —ñanagũrũ.

Wũxi ga yatũ ga dĩẽruãxũchixũ

Ngechuchumaã nidexa

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷Rũ yexguma marũ inaxũãchichaũgu ga Ngechuchu, rũ yéma naxçax niña ga

wüxi ga yatü. Rü napexegu nayacaxápüxü, rü nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexēeruü ya mecüx, çtacü tá chaxüxü na chanayaxuxüçax i maxü i taguma gúxü? —ñanagürü. ¹⁸Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü nüxü: —çTüxcüü, “Mecü” ñacurügü choxü? Erü Tupanaxicatama nixi ya mecü ixici, rü nataxuma i to. ¹⁹Cuma rü marü nüxü cucuax i Tupanaärü mugü i ñaxü:

“iTäütäma cumäeta, rü täütäma nai i ngemaä icupe, rü täütäma cungítax, rü täütäma doraxü quixu i togüchiga, rü täütäma quidorataax, rü tümaga naxinü ya cunatü rü cue!”

ñaxü —ñanagürü. ²⁰Rü yexguma ga guma yatü rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexēeruüx, rü chorü bucumatama meä chanaxaure i guxüma i ngëma mugü i nüxü quixuxü —ñanagürü. ²¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxü nangechaüäcuma nüxü nadawenü, rü nanangäxü rü ñanagürü: —Rü wüxixicatama cuxü nataxu. iRü íixü, rü namaä yataxe i guxüma i curü ngëmaxügü, rü ñuxüchi togü i ngearü ngëmaxüäxgüxüna naxä i ngëma curü natanü! Rü ngëmaäcü tá cuxü nangëxma i cuchica i daxüguxü i nañewa. Rü ngëmawena rü marü name i chowe curüxü —ñanagürü. ²²Natürü nüma ga guma yatü rü nanaxixächiaë ga yexguma nüxü naxinügu ga yema ore. Rü nangechaüäcuma ínixü, yerü namuxüchi ga norü yemaxügü. ²³Rü Ngechuchu rü nüxü nidaugüächi, rü ñanagürü norü ngúexügüxü: —Naguxchaxüchi tá nixi na Tupana

äëxgacü íyüxüwa na yachocuxü i ngëma dïeruäxüchigüxü —ñanagürü. ²⁴Rü nabäixächiaëgü ga norü ngúexügü namaä ga yema ore. Natürü ga Ngechuchu rü wenaxärü namaä nüxü nixu, rü ñanagürü: —Pa Chauxacügüx, ñuxäcü wüxi i guxchaxüchixü nixi na Tupana äëxgacü íyüxüwa na yaxücuxü i wüxi i duüxü. ²⁵—Rü aixcüma pemaä nüxü chixu rü ñoma wüxi i cameyu na taxucürüwama wüxi ya ucumaxëtüwa naxüpetüxüärü yexera narüguxchamaë naxçax i wüxi i duüxü i dïeruäxüchixü na yaxücuxü i ngextä Tupana äëxgacü íixüwa —ñanagürü. ²⁶Rü yexguma yemaxü naxinüëgu ga norü ngúexügü, rü yexeraäcü nabäixächiaëgü. Rü nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —çRü texé tá exna tixi ya nayaxúxe i maxü i taguma gúxü? —ñanagürügü. ²⁷Rü Ngechuchu rü nüxü nadawenü, rü nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —Yatügü rü taxuacüma nügü namaxëë, natürü Tupanaäxü rü natauxcha i ngëma, erü Tupanaçax rü nataxuma i çtacü i guxchaxü —ñanagürü. ²⁸Rü yexguma inanaxügü ga Pedru ga na yadexaxü, rü ñanagürü nüxü: —Toma rü marü yéma tanawogü ga guxüma ga torü yemaxügü na cuwe tarüxixüçax —ñanagürü. ²⁹⁻³⁰Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü: —Aixcüma pemaä nüxü chixu rü texé ya chaugagu rü ore i maxëxëeruügüga tümapatana, rü exna tümäëneëgüna, rü exna tümäëyaxgüna, rü exna tümäëna, rü exna tümäanatüna, rü exna tümäxäcügüna, rü exna tümäänegüna ngëma íxüxë, rü tá tanayaxu i tümäärü natanü. Rü aixcüma ñuxma i ñoma i nañewa rü tá tanayaxu

i 100 exp̄uxcūna ya tūmapatagū, rü tūmaēneēgū, rü tūmaēyaxgū, rü tūmaēgū, rü tūmaxācūgū, rü tūmaānegū. Natürü ngēxgumarüü tá ta tanayaxu i ngúxūgū i togū tá tūxū ingexēēgūxū. Natürü yixcamaxūra i daxūgūxū i naānewa rü tá tanayaxu i maxū i taguma gúxū. ³¹—Natürü muxūma i nūmaxū i ñuxma ñoma i naānewa duūxūgū wixpexewa ügüxēēxū, rü daxūgūxū i naānewa rü Tupana tá wixweama nanaxūgūxēē. Rū muxūma i nūmaxū i ñuxma ñoma i naānewa duūxūgū wixweama ügüxēēxū, rü daxūgūxū i naānewa rü Tupana tá wixpexewa nanaxūgūxēē —ñanagürü.

**Ngechuchu rü wenaxārü nanaxunagū
ga norü yuxchiga**

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³²Rü Yerucharéüwaama naxī. Rū nūma ga Ngechuchu rü norü ngúexūgūpexegu nixū. Rū nūmagū rü nabaixāchiāēgū, rü yema togū ga duūxūgū ga wixweama āgūxū rü namuē. Rū Ngechuchu rü wenaxārü noxrūwama naxçax naca ga yema 12 ga norü ngúexūgū. Rū inanaxūgū ga namaā nūxū na yaxuxū ga tacū tá nūxū na üpetūxū. ³³Rü ñanagürü nūxū: —Pema nūxū pecuax na marü ingaicaxū na Yerucharéüwa ingugūxū. Rū ngēma rü duūxūgū rü tá chixri chomaā nachopetü. Rū paigüarü āēxgacūgū rü ngúexēēruūgū i ore i mugüwa nguxēētaegūxūna tá choxū naxuaxūgū. Rū nūmagū rü tá chomaā nanaxuegugū na chayuxū, rü tá ngēma Dumacūāxgūna choxū namugū. ³⁴Rü ngēmāgū tá nixī i chaugu

idauxcūraüggūxū. Rū tá choxna nacuaixgüe, rü tá choxna nanaçuaixcagū, rü tá choxū nayuxēēgū. Natürü tomaēxp̄ux i ngunexūguwena táxarü chamaxū —ñanagürü.

**Chaütiāgu rü Cuāü rü wüxi
ga ngūxēēçax ínacagū**

(Mt 20.20-28)

³⁵Rü Ngechuchuçax naxī ga Chaütiāgu rü Cuāü ga Zebedéu nanegū, rü ñanagürügū nūxū: —Pa Ngúexēēruūx, tanaxwaxe i toxçax cunaxū i ngēma ngūxēē i naxçax tá cuxna taçaxū —ñanagürügū. ³⁶Rü nūma rü nūxna naca, rü ñanagürü: —¿Tacū nixī i penaxwaxexū na pexçax chanaxūxū? —ñanagürü. ³⁷Rü ñanagürügū: —Rü ngēxguma āēxgacūxū quingucuchigu, rü tanaxwaxe na wüxie i toma rü curü tügü necüwawa tarüttoxū, rü togue i curü toxwecüwawa —ñanagürügū. ³⁸Rü Ngechuchu nanangāxū, rü ñanagürü nūxū: —Pema rü tama nūxū pecuax na tacüçax ípeçaxū. ¿Rü pexū chi natauxchaxū i na peyaxaxūxū i ngēma axexū i üxchiüxū i choma tá chixaxūxū? ¿Rü namaā chi peporaexū i ngēma ngúxū i tá chingexū? —ñanagürü. ³⁹Rü nūmagū nanangāxūgū rü ñanagürügū: —Ngēmāācū, namaā tá taporae —ñanagürügū. Rū Ngechuchu nanangāxū, rü ñanagürü nūxū: —Aixcūma tá nixī i chauxrüü peyaxaxūxū i ngēma axexū i üxchiüxū rü chauxrüü ngúxū na pingegūxū. ⁴⁰—Natürü ngēma chorü tügü necüwawa rü chorü toxwecüwawa na perütogūxūçax, rü tama choxmexwa nangēxma na pexna chanaxāxū, erü

Chaunatu tá tuxna nanaxã ya yixema tûmacax íyîxê —ñanagürü. ⁴¹Rü yexguma yemaxû naxîñüëgu ga yema togü ga 10 ga ngúexûgü, rü Chaütiágumaã rü Cuáümaã nanuê. ⁴²Natürü Ngechuchu naxcax naca rü ñanagürü nüxû: —Pema nüxû pecuax i togü i nachüãnegüwa rü nangêxmagü i ãêxgacügü i nügü nacuxgügu na namexû na nuãcü namuãxû i norü duüxûgü. Rü ngêma ãêxgacügü i taxûgü rü norü duüxûgiarü yora nügü nixîgüxêê. ⁴³—Natürü tãütáma ngêmaãcü nixî i petanüwa. Erü ngêxguma texé naxwaxegu na guxããrû yexera na tiixû i petanüwa, rü name nixî i noxri rü guxããrû ngüxêëruü na tiixû. ⁴⁴—Rü ngêxguma chi texé i petanüwa naxwaxegu na tûmamücügüeru na tiixû, rü name nixî i noxri rü guxûma i tûmamücügüarü ngüxêëruü na tiixû. ⁴⁵—Rü woo i choma i Tupana Nane na duüxûxû chîixû, rü tama togü choxû rüngüxêëxûcax nixî i núma chaxûxû. Natürü núma chaxû na duüxûgüxû charüngüxêëxûcax rü naxcax ichanaxãxûcax i chorü maxû, na ngêmaãcü chanaxütanüxûcax na norü pecadugüna ínanguxûxûcax i muxûma i duüxûgü —ñanagürü.

Bartiméu ga ngexetücüxû narümexêê ga Ngechuchu
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶Rü Yericüarü ñãnewa nangugü. Rü Ngechuchuwe narüxî ga norü ngúexûgü rü muxûma ga togü ga duüxûgü. Rü yexguma guma ñãneãrû guxwa nangugüchaügu ga nüxna na ínachoxûxû,

rü yéma namacüwawa narüto ga wüxi ga ngexetücü ga Bartiméu ãégacü ga Timéü nane. ⁴⁷Rü yexguma guma ngexetücü nüxû íñügu ga Ngechuchu ga Nacharétucüãx na yîxû ga guma yéma üpetücü, rü inanaxügü ga poraãcü aita na naxûxû, rü: —Pa Ngechuchu ya Dabítanüxûx, icuxû changechaütümüü! —ñanagürü. ⁴⁸Natürü muxûma ga yema duüxûgü rü ínanangaxüchigiüma ga na iyanangeãxûcax. Natürü ga núma rü yexeraãcü aita naxüama, ñaxûmaã: —Pa Dabítanüxûx, icuxû changechaütümüü! —ñaxûmaã. ⁴⁹Rü yexguma ga núma ga Ngechuchu rü inayachiãchi, rü ñanagürü: —iNaxcax peca! —ñanagürü. Rü guma ngexetücücax nacagü, rü ñanagürügü: —iNataãê rü inachi! Rü cuxcax nixî i naçaxû —ñanagürügü. ⁵⁰Rü guma ngexetücü rü yexacü nanaña ga norü gáuxüchiru. Rü inayuxnagü rü Ngechuchucax nixü. ⁵¹Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü nüxû: —¿Tacu nixî i cunaxwaxexû na cuxcax chanaxüxû? —ñanagürü. Rü núma ga guma ngexetücü, rü nanangãxû, rü ñanagürü: —Pa Ngúexêëruüx, chanaxwaxe na chidauchixû —ñanagürü. ⁵²Rü yexguma ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxû: —iËcü, íixû! Rü marü cuxcax nitaane erü cuyaxõ —ñanagürü. Rü yexgumatama ga guma ngexetücü rü nidauchi, rü Ngechuchuwe narüxû ga namawa.

Ngechuchu rü Yerucharéügu naxücu
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Cu 12.12-19)

11 ¹Rü marü Yerucharéüãrû ngaicamana nangugü ga Oríbunecüarü Mäxpúneãrû ngaicamana yexmagüne ga ñãnexãcügu ga Bechaguê

rü Betániã. Rü yexguma yéma nangugügu, rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngúexügü. ²Rü ñanagürü nüxü: —iGua tóru toxmaxtawa ngéxmane ya ñanexácüwa pexí! Rü ngéxguma nawa pengugügu, rü ngéxma tá nüxü peyangau i wüxi i cowaruxacü i ngéxma ngaxüxü i taguma texé natagu aunagüxü. iRü peyawëxü rü nuã penaga! ³—Rü ngéxguma texé pexna caxgu na tacücax peyawëxüxü i ngëma cowaruxacü, irü tümamaã nüxü pixu rü ñapegügü:

“Torü Cori nanaxwaxe, rü ñuxma tátama nanataeguxëë”, ñapegügü! ⁴Rü yéma naxí. Rü yexma namacüwagu nüxü nayangaugü ga yema cowaruxacü ga wüxi ga ñpataxütagu ngaxüxü. ⁵Rü ñuxre ga duüxügü ga yéma yexmagüxü rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Tacü ípexüe? ¿Rü tüxcüü peyawëxü i ngëma cowaruxacü? —ñanagürügü. ⁶Rü nümagü ga yema ngúexügü, rü yema ore ga Ngechuchu namaã nüxü ixuxüãcü nanangäxügü. Rü yemacax tama nüxna nanachuxgü. ⁷Rü natagu nanaçhagümü ga naxchirügü. Rü yemaãcü Ngechuchuxütawa nanagagü. Rü nüma ga Ngechuchu rü natagu naxaunagü. ⁸Rü muxüma ga duüxügü rü naxchirumaãtama nanaçhamagü. Rü togü rü naixátügü ga nañewa nadaüxümaã nayaçhamagü. ⁹Rü yema duüxügü ga napexegu ägüxü rü yema togü ga wixweama ägüxü, rü tagaãcü ñanagürügü: —iCuxü tataxëëgü! iRü namexëchi ya yima Tupanaégagu núma ücü! ¹⁰iRü namexëchi ya yima äëxgacü ya núma ngücü yexgumarüü ga nuxcümaücü ga tanatü ga Dabí äëxgacü

ixixgurüü! iRü cuxü tataxëëgü, Pa Tonatü ya Daxügücü! —ñanagürügü.

¹¹Rü Yerucharëügu naxücu ga Ngechuchu, rü tupauca ga taxüneçax nixü. Rü meãma guxüwama inanadauaxüne. Rü ñuxüchi yema norü 12 ga ngúexügümaã Betániãärü ñanexax nataegu, yerü marü nayáuane.

Ngechuchu rü orix ga iguera ga ngearü oöxümaã chixexü naxuegu

(Mt 21.18-19)

¹²Rü moxüãcü yexguma Betániãwa inaxíachigu ga Ngechuchu rü nataiwa. ¹³Rü yaxügu nüxü nadau ga wüxi ga orix ga iguera ga äátüxü. Rü nüma ga Ngechuchu rü naxçax nixü na íyadauaxüçax rü ngoxi nayexmaç ga norü o. Natürü yexguma naxütawa nanguxgu, rü taxuüma inyangau, rü naátüxüxcátama, yerü tauta norü owa nangu. ¹⁴Rü yexguma rü ñanagürü igueraxü: —iTagutáma texé wena cuxü tamúärü oöx! —ñanagürü. Rü norü ngúexügü rü nüxü naxínüë ga yema.

Ngechuchu ínanawoxü ga yema tupauca ga taxünewa taxegüxü ga duüxügü

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Cu 2.13-22)

¹⁵Rü yexguma Yerucharëüwa nangugügu, rü Ngechuchu rü tupauca ga taxünegu naxücu. Rü inanaxügü ga na ínawoxüãxü ga yema yéma tacümaã taxegüxü rü naxçax taxegüxü. Rü nanawoegu ga norü mechagü ga yema duüxügü ga yéma díërumaã taxegüxü rü muxtucumaã taxegüxü. ¹⁶Rü nanachuxu ga texé tacü na yéma ngepetüxü tupauca ga taxünemachiawa. ¹⁷Rü inanaxügü ga na nangúexëëtaexü, rü

ñanagürü: —Tupanaãrû ore i
ûmatûxûwa rû ñanagürü:

“Chopata rû guxûma i
nachiûãneçûãxgüarü
yumûxêpataûgu tá naxãéga”,

ñanagürü. Natürü pema rû
ngítaaxgûxûpataû peyaxîxêê
—ñanagürü. ¹⁸Natürü yexguma yemaxî
naxînuêgu ga paigüarü ãêxgacügü rû
ngúexêëruügü ga Moîchêarü mugüwa
nguxêëtaegüxû, rû inanaxügüe ga
naxçax na nadaugûxû ga ñuxácü
Ngechuchuxû na yamaçgûxû. Yerü nüxû
namuê, yerü guxûma ga duûxügü rû
yema norü nguxêëtaemaã nataãêgü.

¹⁹Natürü yexguma marü nayáuanegu,
ga Ngechuchu rû norü ngúexügümaã
nüxna ínixî ga guma ñãne.

Narüñexê ga yema iguera ga ngearü oóxû
(Mt 21.20-22)

²⁰Rû moxûãcü paxmama rû
igeraxûtawa nachopetü. Rû yéma nüxû
nadaugü ga na nañexêxû ñuxmata
naxchúmaçáwa nangu. ²¹Rû yexguma
ga Pedru rû nüxna nacuaxáchi ga yema
ïneãcü ngupetüxû, rû ñanagürü
Ngechuchuxû: —Pa Ngúexêëruüx,
dücax i iguera ga chixexû namaã
cuxueguxû, rû marü narüñexê
—ñanagürü. ²²Rû Ngechuchu
nanangãxû, rû ñanagürü: —iNüxû
peyaxögü ya Tupana! ²³—Rû aixcúma
pemaã nüxû chixu rû ngêxguma chi
wüxie daa maçpúnexû tamuxgu na
yaxügachixúcax rû taxtü i taxûchiüwa
nügü na yatáexúcax, rû chi pega naxînü,
ega aixcúma peyaxögüãcúma nüxû
ngêma ñapegügu. ²⁴—Rû ngêmacax
pemaã nüxû chixu rû guxûma i tacü i

naxçax ípeçaxû i perü yumûxêwa, rû
name nixî na peyaxögüxû na marü
penayaxuxû, rû aixcúma tá penayaxuxû.

²⁵—Rû ngêxguma peyumûxêgügu,
natürü nangêxmagu i tacüçax texémaã
na penuêxû, irü tüxû nüxû pengechaû!
na Penatü ya daxügücü rû ta pexû nüxû
nangechaûxúcax i perü pecadugü.

²⁶—Natürü ngêxguma pema tama tüxû
nüxû pengechaügügu, rû Penatü ya
daxügücü rû tá ta tãütáma pexû nüxû
nangechaû —ñanagürü.

**Ngechuchuna nacagüe na texéarü oregagu
tupaça ga taxûnewa nanguxêëtaexû**
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷Rû yemawena rû Yerucharéüçax
nawoegu. Rû yexguma Ngechuchu rû
tupaça ga taxûnegu yaxügüchigüyane,
rû naxçax naxî ga paigüarü ãêxgacügü,
rû ngúexêëruügü ga Moîchêarü mugüwa
nguxêëtaegüxû, rû togü ga ãêxgacügü
ga yaguãxgü. ²⁸Rû nüxna nacagüe, rû
ñanagürügü: —¿Texéarü mugagu nixî i
cunaxüxû i ngêma núma cuxüxû? ¿Rû
texé cuxû tamu na cunaxüxúcax i
ngêma? —ñanagürügü. ²⁹⁻³⁰Rû yexguma
ga Ngechuchu rû nanangãxû, rû
ñanagürü nüxû: —Choma rû tá ta pexna
chaca, rû ngêxguma choxû pengãxügü i
ngêma pexna naxçax chaçaxû, rû choma
rû tá ta pemaã nüxû chixu na texé
choxû muxû na chanaxüxúcax i ngêma.
¿Rû texé tanamu ga Cuáû na duûxügüxû
ínabaiüxêëxúcax? ¿Rû Tupana yîxû ga
namücü rû exna duûxügümare?
—ñanagürü. ³¹Rû yexguma ga nümagü
rû inanaxügüe ga nügümaã na
yaporagatanüçüüxû, rû ñanagürügü:
—Rû ngêxguma chi:

“Tupana núma nanamu”, ñagügügu, rü nüma rü chi ñanagürü tüxü:

“¿Tüxcüü ga tama nüxü peyaxögüxü?” ñanagürü chi tüxü. ³²¿Rü ñuxücürüwa rü:

“Yatügümare núma nanamu”, ñatarügügu tá? Rü yema ñanagürügu yerü duüxügüxü namüë. Yerü guxüma ga duüxügü rü nayaxögü rü aixcüma Tupana nanamu ga Cuáü na nüxü yaxuxüçax ga norü ore. ³³Rü yemaçax Ngechuchuxü nangäxügü, rü ñanagürügu: —Tama nüxü tacuax ga texé núma na namuxü ga Cuáü ga baiüxëëruü —ñanagürügu. Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —Choma rü ta täütáma pemaã nüxü chixu na texé choxü muxü na chanaxüxü i ngëma choxna naxçax peçaxü —ñanagürü.

Cuaxruü ga puracütanüxü ga chixexügügu ixuxü

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 ¹Rü Ngechuchu rü inanaxügü ga ore ga cuaxruügügu ixuxümaã na nangüxëëtaexü. Rü ñanagürü nüxü: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga norü naãnegu ubanecü ücü. Rü ínanapoxegu, rü nanaxü ga wüxi ga ubaarü yaxütüxüchica, rü wüxi ga dauxütaechica na meã nüxna nadauxüçax ga guxüma. Rü ñuxüchi ñuxre ga puracütanüxüna nüxü nadauxëë. Rü namaã nanamexëë na ngäxügu namaã ngixü yatoyexüçax ga yema ubatanü. Rü ñuxüchi ga yema naãnearü yora rü to ga nachüüãnewa naxü. ²—Rü yexguma nawa nanguxgu ga na yadauxü ga yema ubagü, rü guma

yatü rü yéma puracütanüxügüxütawa nanamu ga wüxi ga norü duüxüxü na naxçax íyaçaxüçax ga yema ubagü ga nüxna üxü. ³—Natürü yema puracütanüxügü rü nayayauxgü, rü nanaçuaixgü ga guma yatüarü duüxü. Rü taxuüma ga ubagü nüxna naxägü, rü yemaäcü ínayamugü. ⁴—Rü yexguma ga guma yatü rü to ga norü duüxüxü yéma namu. Natürü ga guma rü nayamaçërugü, rü namaã naguxchigagü. ⁵—Rü yexguma rü to ga norü duüxüxü yéma namu. Natürü nayamaçgü. Rü yemawena, rü yéma nanamugü ga muxüma ga togü ga norü duüxügü. Natürü ga yema puracütanüxügü rü nayaçuaixgü ga ñuxre, rü togü rü nanadai. ⁶—Rü yexguma rü nüxü ínayaxü ga nanexüchi ga poraäcü nüxü nangechaücü. Rü düxwa guma nanexü yéma namu, yerü nüma nagu naxínügu rü chi nanega naxínüë ga yema puracütanüxügü. ⁷—Natürü yexguma guma cori nanexü nadaugügu ga yema puracütanüxügü, rü nügümaã ñanagürügu:

“Ngëmaärü tá nixi i ñaã naãne i yixcama. iRü ngixã tayamaçgü na tóxru na yixüçax!” ñanagürügu. ⁸—Rü yemaäcü nayayauxgü, rü nayamaçgü. Rü yema ubanecüpechinüwa nayataçgü ga naxüne. ⁹—Rü ñuxma rü pexna chaca, çpexçax rü çacü tá naxü ya yima ubanecüarü yora namaã i ngëma puracütanüxügü i chixexügü? Rü dücax, rü ngëma tá naxü, rü tá nanadai i ngëma puracütanüxügü, rü togüna tá nanaxã i ngëma ubanecü. ¹⁰—¿Taguma exna nawa pengüë i Tupanaärü ore i ümatüxü? Erü ngëmawa rü ñanagürü:

“Rü yima nuta ya mecü ya tãrü üruüğü nüxü oechirécü, rü ñuxma rü yimatama nixí ya Tupana nüxíra yaxücuchicü na namaã inaxüğüãxüçax ya ípata. ¹¹Rü tórü Cori ya Tupana nixí ga naxücü ga yema, rü ñuxma rü namexëchi i taxçax”,

ñanagürü i ngëma ore. ¹²Rü yexguma ga yema paigüarü ãëxgacügü, rü ngüxëëruüğü ga Moïchéarü mugüwa ngüxëëtaegüxü, rü togü ga ãëxgacügü ga yaguãxgü, rü Ngechuchuxü niyauxgüchañ. Yerü nüxü nacuaxgü ga nachiga na yixü ga yema ore ga cuaxruügu yaxuxü. Natürü duüxügüxü namuüë rü yemaçax taxuüma namaã naxüe. Rü nüxna yéma íniximare.

Ãëxgacüaxü díerumaã naxütanüxüchiga
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³Rü yexguma ga yema ãëxgacügü rü Ngechuchuxütawa nanamugü ga ñuxre ga norü duüxügü ga Parichéugü rü Erodetanüxügü na nüxna yacagüexüçax, rü ngoxi tacü rü chixexü ga dexamaã nüxü nangãxü na yemaãcü ãëxgacügüxütawa na íyaxuaxüğüãxüçax. ¹⁴Rü nümagü rü naxütawa naxí, rü ñanagürügü nüxü: —Pa Ngüxëëruüx, nüxü tacuax rü aixcüma nixí i ngëma nüxü quixuxü i ore. Rü tama duüxügügamare cuxínü, erü tama norü düxëtüxünegu cudawenü, natürü nacüma nixí i cungugüxü. Rü aixcüma cunangüexëë i duüxügü na Tupana naxwaxexüãcüma namaxëxüçax. ¡Tomaã nüxü ixu! Rü ngëma díeru ya ãëxgacü ya tacü ya Dumacüãx totanüwa ngixü yaxuchaücü ¿rü namexü yixü na nüxna ngixü taxãxü, rü exna tama?

—ñanagürügü. ¹⁵Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nacuaxama ga na chixexügu namaã naxínüëxü ga yema duüxügü woo meã namaã na yanadexagüxü. Rü yemaçax ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü chixexügu choxü pengüxëëchaüxü? ¡Nuã ngixü pingé i wüxítachinü i díeru na ngixü chadauxüçax! —ñanagürü. ¹⁶Rü yéma naxütawa ngixü nangegü ga wüxítachinü ga díeru. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¿Texëchicünaxã rü texééga nixí i ngígu üxü? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —Dumacüãx ya ãëxgacü ya tacüchicünaxã nixí —ñanagürügü. ¹⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Ãëxgacüna ngixü pexã i ngëma ãëxgacüarü ixücü, rü Tupanana ngixü pexã i ngëma Tupanaärü ixücü! —ñanagürü. Rü yexguma yema orexü naxínüëgu, rü namaã nabaxãchiãëgü.

Ngechuchuna nacagüe rü ngoxi wena namaxë i duüxügü
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸Rü yemawena rü Ngechuchuxütawa ínayadaugü ga ñuxre ga Chaduchéugü. Rü nümagü nixí i nüxü yaxugüexü na tagutãma wena namaxëxü i yuexü. Rü yemaçax Ngechuchuna nayacagüe, rü ñanagürügü: ¹⁹—Pa Ngüxëëruüx, Moïchéarü mugüwa rü ñanagürü:

“Rü ngëxguma wüxi ya yatü namax ngexacüyane nayuxgu, rü name nixí i naëneëtama ngímaã naxãmax i ngëma yutecü i naxümax, na ngëmaãcü naxãxãcüxüçax ya naëneë ga marü yucü”,

ñanagürü ga yema ore. ²⁰—Dücax, nayexma ga 7 ga nügüeneëgü. Rü naxãmax ga guma yacü, natürü tauta naxãxácüyane nayu. ²¹⁻²²—Rü yexguma ga naí ga naëneë nüxí ngímaã naxãmax ga yema ngecü, natürü guma rü ta nayu rü nangexacü. Rü yexguma ga guma norü tomaëxpüx ga naëneë nüxí ngímaã naxãmax, natür ü yexgumarüütama nüxü nangupetü. Rü yemaãcü, gucüma ga guma 7 ga nügüeneë rü ngímaã naxãmax ga yema nge. Rü gucüma nayue tauta naxãxácüyane. Rü düxwa ngíma rü ta iyu ga yema nge. ²³—Rü dücax, ngëxguma yuexü wena maxëgu, ¿rü ngexcürüücü naxmax tá iyixí i ngëma nge? Yerü gucüma ga guma 7 ga nügüeneëgü ngímaã naxãmax —ñanagürügü. ²⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Pema rü ípetüe erü tama nüxü pecuax i Tupanaärü ore i ümatüxü, rü tama nüxü pecuax i ñuxácü na naporaxü ya Tupana. ²⁵—Rü ngëxguma yuexü wena maxëgu, rü taxúetáma tixãmaxgü rü exna tixãtegü. Erü daxüçüãx i Tupanaärü orearü ngerüügürüü tá tixígü i ngëxguma. ²⁶—Pema choxna peca i yuexüärü dagüchiga. ¿Natürü tama exna nawa pengúe i Tupanaärü ore ga Moíché ümatüxü ga naixácü ga íyiauxratanünehigaxü íyaxuxüwa? Erü yema orewa rü Moíchéxü ñanagürü ga Tupana:

“Choma nixí i Abráüärü Tupana, rü Ichaáarü Tupana, rü Acobuarü Tupana”, ñanagürü. ²⁷—Rü ngëma orewa nüxü tacuax rü Tupana rü maxëxüärü Tupana

nixí rü tama yuexüärü nixí, erü napexewa rü taxúema tayu. Rü ngëmaãcü i pema rü poraãcü ípetüe —ñanagürü.

Ngëma Tupanaärü mu i guxü i norü mugüarü yexera ixixü
(Mt 22.34-40)

²⁸Rü wüxi ga ngúexëerüü ga Moíchéarü mugüwa nguxëëtaexü, rü nüxü naxínü ga yema togü ga namücügü ga Ngechuchumaã na íyaporagatanüçüüxü. Rü nüma rü nüxü nicuaxáchi ga meãma na nangãxüãxü. Rü yemacax Ngechuchucax nixü, rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexëerüüx, ¿ngëxürüüxü i Tupanaärü mu nixí i guxü i norü mugüarü yexera ixixü? —ñanagürü. ²⁹Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngëma Tupanaärü mu i guxü i norü mugüarü yexera ixixü, rü ñaã nixí, ñanagürü:

“Íperüxínüë, Pa Iraéanecüãxgü! Rü nüma ya Cori ya tóru Tupana, rü yixicatama nixí ya tóru Cori. ³⁰iRü nüxü nangechaü ya Cori ya curü Tupana guxüne ya curü maxünemaã, rü guxü i cuãëmaã, rü guxü i nagu curüxínüxümaã, rü guxü i curü poramaã!”

ñanagürü. ³¹—Rü ngëma norü taxre i Tupanaärü mu, rü ñanagürü:

“iRü nüxü nangechaü i cumücü na cügü cungechaüxürüü!”

ñanagürü. Rü nataxuma i to i Tupanaärü mu i ngëmagüarü yexera ixixü —ñanagürü. ³²Rü yexguma ga yema ngúexëerüü ga mugüwa nguxëëtaexü, rü ñanagürü Ngechuchuxü: —Marü name, Pa

Ngúexēēruūx, erü aixcúma nixí i ngēma nūxū quixuxū na wūxixicatama na yīxū ya Tupana, rü nataxuma ya naí. ³³—Rü ngēma Tupanaxū na ingechaūxū guxūne ya tóru maxūnemaā, rü guxū i nagu rüxīnūxūmaā, rü guxū i tóru poramaā, rü nūxū na ingechaūxū i tamücü i yigü na ingechaūxūruū, rü ngēma nixí i guxūma i naxūnagü i Tupanacax nađaixū i tupaucaarü artaruwa ínagugūxūārü yexera ixū —ñanagürü. ³⁴Rü yexguma Ngechuchu nūxū dauxgu ga mexūgu na naxīnūācúma na nangāxūāxū ga yema ngúexēēruū ga mugüwa nguxēētaexū, rü ñanagürü nūxū: —Marü tama taxū cuxū nataxu na cunayaxuxū ya Tupana na curü āēxgacü yīxūcax —ñanagürü. Rü yemawena rü marü taxuūma nügü naporaxēē na nuxna yacachigūxūcax.

¿Texé nane nixí ya Cristu?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵Rü yexguma tupauca ga taxūnewa ínangúexēētaeyane ga Ngechuchu, rü duūxūgüna naca, rü ñanagürü: —¿Tūxcüü nixí i ngēma ngúexēēruūgü i mugüwa nguxēētaegūxū i ñagūxū:

“Yima Cristu ya Tupana nūxū unetacü rü nuxcúmaücü ga āēxgacü ga Dabítaa nixí”, ñagūxū? ³⁶—¿Rü ñuxácü i ngēmaācü yadexagūxū? Yerü nūmatama ga Dabí, rü yexguma Tupanaāē i Üünexū naāēwa ideaxgu rü ñanagürü:

“Cori ya Tupana rü chorü Corixū ñanagürü: ‘iNuā chorü tūgūnecüwawa rüto ñuxmatáta nūxū charüporamaē i curü uwanügü na cuga naxīnūēxūcax!’”

ñanagürü ga yema orewa. ³⁷—¿Natürü ñuxücürüwa i Dabítaa yīxū ya Cristu,

ega nūmatama ga Dabí, rü norü Corimaā naxuāgu? —ñanagürü. Rü yema muxūma ga duūxūgü ga yéma yexmagūxū, rü taāēācúma Ngechuchuaaxū inarūxīnūē.

Ngechuchu rü nūxū nixu na tama yamearü maxūāxgūxū ga yema ngúexēēruūgü ga Moichéarü mugüwa nguxēētaegūxū

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54, 20.45-47)

³⁸Ngechuchu rü norü nguxēētaewa rü ñanagürü: —iPexuāēgü naxcax i ngēma ngúexēēruūgü i Moichéarü mugüwa nguxēētaegūxū! Erü nūmagü rü norü me nixí i mexū i naxchirumaā na naxīāneāxū. Rü nanaxwaxegü na cayewa duūxūgü meā nūxū na rümoxēgūxū. ³⁹—Rü ngutaquexepataūgüwa rü norü me nixí i āēxgacügümaaxwexewa na natogūxū. Rü ōnagü i taxūwa rü ngēma ōnaarü yoraxūtawa ügūxū i nachicacax nadaugü. ⁴⁰—Natürü tixna nanapuxū ya tūmapatagü ya yíxema yutegüxe. Rü ñuxūchi nanamaxēē i norü yumūxēgü na ngēmagu nügü yacūxgūxūcax rü duūxūgü nagu rüxīnūēxūcax na aixcúma mexūgü na yixīgūxū. Natürü nūmagü tá nixí i yexeraācü napoxcuxū —ñanagürü.

Yutecü ga ngearü dīēruāxcü ga Tupanacax dīēru ngixū ixācü

(Lc 21.1-4)

⁴¹Wūxicana ga Ngechuchu rü tupauca ga taxūnearü dīēruchiūārü toxmaxtawa narüto. Rü yéma inadawenü ga ñuxácü duūxūgü yexma ngixū na yanaxücuchigūxū ga norü dīērugü. Rü muxūma ga duūxūgü ga idīēruāxgūxūchixū rü yexma ngixū

nayarünucuchi ga mux̃chicüi ga norü diëru. ⁴²Rü ngürü yéma ingu ga wüxi ga yutecü ga ngearü diëruãxcü. Rü ngíma rü wüxi ga yema diëruchiügu ngíxü iyarüxücuchi ga taxretachinü ga diëruxacü ga ítanüci. ⁴³Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngüexügüçax naca, rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü ñaa ngecü i yutecü i ngearü diëruãxcü, rü guxü i ngéma togü i diëruchiügu diëru ngíxü ixücuchigüxüãrü yexera ngíxü ixã. ⁴⁴Erü guxüma i togü rü ngíxü inaxãgü i ngéma nüxü íyaxügüci. Natürü ngíma ngíxü natauxyane ngíxü ixã i guxcüma i ngíxü ngëxmaçcü i ngürü ñatanü —ñanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü na tupauca ga taxünegu tá na napogüexü
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 ¹Rü yexguma tupauca ga taxünewa ínaxüxügu ga Ngechuchu, rü wüxi ga norü ngüexügü rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngüexëeruüx idüçax ñuxacü nimexëchi ya daa tupauca ya itaxüne rü naxtapüxaru nutagü! —ñanagürü. ²Natürü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Pema nüxü pedaugü ya guxünema ya yima tupauca ya taxüneãrü ípatagü. Natürü pemaã nüxü chixu rü aixcüma guxünema ya daa ípatagü rü tá nagu napogüe. Rü norü nutagü rü taxucütáma nügüétü naxüxüra, rü bai tá ya wüxi —ñanagürü.

Çuaxruügü i tá nüxü idauxü naxüpa na nagúxü i naãne
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24, 17.22-24)

³⁻⁴Rü yemawena rü Orfbuneciãrü Mäxpüne ga tupauca ga taxüneãrü

toçmãxtawa yexmanewa naxí. Rü yéma narüto ga Ngechuchu. Rü Pedru rü Chaütiãgu rü Cuãü rü Aüdré rü naxütawa naxí na noxriuwama nüxna nacagüexüçax. Rü ñanagürügü: —Tanaxwãxe i tomaã nüxü quixu na ñuxgu tá nangupetüxü i ngéma nüxü quixuxü. ¿Rü tacü tá nixí i norü çuaxruü i nawa nüxü tacuáxü na nangupetüchaüxü i ngéma? —ñanagürügü. ⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —iPexuãëgü na taxüema pexü womüxëexüçax! ⁶—Erü muxüchixü i duüxügü tá ínangugü, rü chaugu tá nügü nicüxgü, rü ñanagürügü tá:

“Choma nixí i Cristu”, ñanagürügü tá. Rü muxüchixü i duüxügüxü tá nawomüxëë. ⁷—Rü ngëxguma nüxü pexinüëgu na nügü naçaixü i nachiuãnegü i ngaicamagüxü rü togü i nachiuãnegü i yaxügügüxü, irü fáütáma ngëmacax pebaixãchiãëgü! Erü woetama ngëmaãcü tá nangupetü. Natürü fáütáma naãneãrü gux nixí i ngéma. ⁸—Erü wüxi i nachiuãne rü to i nachiuãnemaã tá nügü nadai. Rü wüxi ya ãëxgacüãrü çuraragü rü to i ãëxgacüãrü çuraragümaã tá nügü nadai. Rü muxüma i nachicawa rü tá naxiãxãchiane. Rü tá taiya nangüx. Natürü guxüma i ngéma rü norü ügümare nixí i ngéma ngüxü i tá ngupetüxü. ⁹—iRü meã pegüna pedaugü! Erü ãëxgacügüpexewa tá pexü nagagü, rü ngutaquexepataügügu tá pexü niçuaixgü. Rü nachiuãnegüãrü ãëxgacügüpexewa tá pexü nagagü naxçax na chorü duüxügü na pixigüxü. Natürü ngëmaãcü tá pexü natauxcha na

ngëma ãëxgacügümaã nüxü pixuxü i chauchiga. ¹⁰—Natürü naxüpa na nagúxü i naãne rü tanaxwaxe i Tupanaãrü ore i maxëxëëruü rü guxü i nachüãnewa na naxunagüxü.

¹¹—Natürü ngëxguma ãëxgacügüpexewa pexü nagagügu, irü täütáma pexoegaãëgü naxçax na ÷acümaã tá penangãxüxü! iRü namaã nüxü pixu i ngëma ore i ngëxgumatama Tupana pexna ãxü na nüxü pixuxüçax! Erü täütáma pema nixí na pidexagüxü, natürü Tupanaãe i Üünexü tá nixí i pewa idexaxü. ¹²—Rü nügüeneëgüwa tátama rü ãëxgacügüxütawa nügü ñnayaxuaxügü na ngëmaãcü tüxü naðaixüçax. Rü ngëxgumarüü tá ta i papagü rü mamagü rü tá naxãcügüxü ñnayaxuaxügü. Rü nümagü i naxãcügü rü tá nanatügümaã rü naëgümaã nanuë, rü tá tüxü ñnayaxuaxügü na ãëxgacügü tüxü naðaixüçax. ¹³—Rü guxü i naãnewa rü duüxügü tá pexchi naxaie naxçax na chorü duüxügü pixígüxü. Natürü yíxema naëtüwa meã Tupanaãxü yaxõomáxë, rü yíxema tá tixí ya aixcüma nayaxúxe i maxü i taguma gúxü. ¹⁴—Rü ngëxguma nüxü pedaxüxgu i ngëma ãüãchixü rü ãücümaxüchixü i chixexëëruü i ngextá tama ñnaxwaxëxüwa na nangëxmaxü, rü ngëxguma ya yíxema Yudéanewa ngëxmagüxe, rü tanaxwaxe i maçpúneãnewa tabuxmü. Rü texé ya yíxema nüxü daumatüxe, irü name nixí i meã nagu tarüxínü i ngëma! ¹⁵—Rü ngëma ngunexügu texé tümapataxtüwa ngëxmagu, rü tama name i tümapatagu tayangaxi na ÷acü i tümaãrü ngëmaxü tayayaxuxüçax. ¹⁶—Rü texé ya

tümaãnewa ngëxmaxë rü tama name i tümapataçax tataegu na tümachirugü tayayaxuxüçax. ¹⁷—Rü ngëma ngunexügügu, rü wüxi i ngechaü tá nixí i tümaçax ya yíxema ngexegü ya itacharaügüxe rü yíxema maixãcügüxe. ¹⁸—iRü Tupanana naxçax peca i perü yumüxëwa na tama gáuane ixüyane pexü na nangupetüxüçax i ngëma chixexü! ¹⁹—Erü ngëma ngunexügügu rü poraãcü tá nangëxma i ngúxü ga noxri Tupana naãne ixügügumama taguma yexmaxü, rü ngëmawena rü tagutáma nangëxma. ²⁰—Rü ngëxguma Tupana tama nanoxrexëëgu i ngëma ngunexügü, rü taxúetáma tamaxü. Natürü Tupana rü marü nananoxrexëë i ngëma ngunexügü erü tüxü nangechaü ya yíxema noxrüxü tüxü yadexechixe. ²¹—Rü ngëxguma texé pexü ñagügu:

“Düçax, daa nixí ya Cristu”, ñagügu, rü exna:

“Gua nixí ya Cristu”, ñagügu, irü täxü i nüxü peyaxõgüxü! ²²—Erü Cristügünetá rü Tupanaãrü orearü uruügünetá tá ñnangugü. Rü tá nanaxügu i muxüma i çaxrüügü i taxügü. Rü ngëmaãcü, ega nüxü natauxchagu, rü tá tüxü nawomüxëëgü woo ya yíxema duüxëgü ya Tupanatama tüxü idexechixe. ²³—iPexuãëgü! Erü guxüma i ngëma tá ngupetüxü, rü marü naxüpa pemaã nüxü chixu.

Ñuxãcü tá nixí i ngëxguma nataegugu ya Tupana Nane ya duüxüxü ixícü
(Mt 24.29-35, 42, 44; Lc 21.25-36)

²⁴—Natürü marü nangupetügu i ngëma ngúxügü, rü ngëma ngunexügügu rü tá nixu ya üaxcü rü

tãtútama inabaxi ya tauemacü. ²⁵—Rü woramacurigü rü êxtagü rü tá narüyi. Rü guxũma i daxüwa ngëxmaxũ rü tá naxĩãxãchitanü rü nachicana tá naxĩãxãchitanü. ²⁶—Rü ngëxguma i duũxũgü rü tá nüxũ nadaugü ya Tupana Nane ya duũxũxü ixĩcü na caixanexũgu ínaxĩxü i guxũma i norü poramaã rü norü ngóonexũmaã. ²⁷—Rü tá nanamu i norü orearü ngeruũgü i daxüçũãx na tüxü nanutaquexẽxũçax ya yíxema Tupana tüxü idexechixe ya guxũwama ngëxmagũxe ñuxmatáta naãne íyacuáxüwa nangu. ²⁸—Iperüxĩnũe i ñãã nguxẽetae i orix i iguerachiga, rü naxçax pengúe! Rü ngëxguma ngexwacaxũxü i nachacüixacügü iyariyixgu rü naxüátügu, rü ngëmawa nüxũ pecuax na paxa tá tauncü yĩxũ. ²⁹—Rü ngëxgumarüũ ta, rü ngëxguma nüxũ pedaxugü na nangupetüxü i ngëma pemaã nüxũ chixuxü, rü ngëmawa tá nüxũ pecuax na paxaxüchi tá ínanguxü ya Tupana Nane ya duũxũxü ixĩcü. ³⁰—Rü guxũma i ngëma ñuxma pemaã nüxũ chixuxü rü aixcüma tá nangupetü naxüpa na nayuexü i ngëma duũxũgü i ngëxguma maxëxü. ³¹—Daxüxugü i naãne rü ñoma i naãne rü tá inayarüxo. Natürü chorü ore rü tagutáma inayarüxo, rü aixcüma tá ningü. ³²—Naturü ngëma ngunexü rü ngora i nagu tá nangupetüxü i ngëma pemaã nüxũ chixuxü, rü Tanatü ya Tupanaxícatama nüxũ nacuax i ñuxgu tá na nangupetüxü i ngëma, rü taxúema ya toge nüxũ tacuax. Rü woo i norü orearü ngeruũgü i daxüçũãx rü tama nüxũ nacuaxgü, rü woo i choma na Nane chíixü rü tama nüxũ chacuax i

ñuxgu tá na nangupetüxü i ngëma. ³³—Rü ngëmacax, iipedaue rü pexuãëgü! Erü tama nüxũ pecuax i taçü rü ngora tá íchangu i chomax. ³⁴—Rü guxũma i ngëma pemaã nüxũ chixuxü, rü nanangëxgumaraũ ya wüxi ya yatü ya ixüãchichaücü na to i nachüãnawa naxüxüçax rü norü duũxũgüxü mucü na nüxna nadaugüxüçax ya nachü. Rü wüxichigü i ngëma duũxũgüna nanaxã i norü puracü, rü ngëma íãxãrü dauurü rü nanamu na ngëma meã nüxna nadauxüçax. ³⁵⁻³⁶—iRü ngëmacax name nixĩ i pema rü ipedaue! Erü tama nüxũ pecuax i ñuxgu tá ínangu ya yima cori ya ípataarü yora, rü bexmana noxri nachütagu, rü exna ngãxüçüügu, rü exna ota icaxgu, rü exna noxri yangóonegu. iRü ngëmacax ipedaue na ngürüãchi ínanguxgu tama ípepeeyane pexü na íyanguéüxüçax! ³⁷—Rü ngëma ore i pemaã nüxũ chixuxü, rü guxü i duũxũgüçax nixĩ. iRü ipedaueecha! —ñanagürü.

**Ãëxgacügü naxçax nadaugü na ñuxãcu
Ngechuchuxü yayauxgüxü**

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Cu 11.45-53)

14 ¹Rü taxre ga ngunexü nataxu ga na nawa nanguxü ga Yudiugüarü peta ga Üpetüchiga ga nagu nangõxgüãxü ga päü ga ngearü puxëëruüãxü. Rü ga paigüarü ãëxgacügü rü ngúexëëruüügü ga muguwa nguxëetaegüxü rü naxçax nadaugü ga ñuxacü bexma duũxũgüechita Ngechuchuxü na yayauxgüxü rü na yamãxgüãxüçax. ²Yerü nümaxü rü ñanagürügü: —Taxucürüwama ñuxma petagu tayayauxgü, erü duũxũgü rü tá tamaã nanue —ñanagürügü.

**Wüxi ga nge rü Ngechuchuerugu
inaba ga pumara**

(Mt 26.6-13; Cu 12.1-8)

³Rü Ngechuchu rü Betániäwa naxü napatawa ga Chimáü ga rüchaxü necümaã naxugüäcü. Rü yexguma mechawa natoyane, rü yéma ingu ga wüxi ga ngecü ga wüxiweü ga pumara ga yixichixü ga tatanüxüchixü yéma ngecü. Rü iyapoyenagu ga yema pumarachixü ga nuta ga mexëchicünaxçax, rü Ngechuchuerugu inaba. ⁴Natürü ñuxre ga yema yéma yexmagüxü rü nanuë naxçax ga yema naxüxü ga yema ngecü, rü nügiümaã ñanagürügü: —¿Tüxcüü ngëxma inaxaiyaxü i ngëma pumara? ⁵—Rü narümemaë chi nixi i 300 tachinü i dïëругу namaã itaxe, rü ñuxüchi ngëma dïërumaã nüxü irüngüxëë i ngëma duüxügü i ngearü dïëruäxgüxü —ñanagürügü. Rü yemaäcü ngichiga nidexagü ga yema nge. ⁶Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iNgexrüma! ¿Tüxcüü ngixü pechixewe? Erü ngëma chomaã naxüxü, rü wüxi i mexü nixi. ⁷—Rü ngëma ngearü dïëruäxgüxü rü guxügutáma petanüwa nangëxmagü, rü ngëmaäcü pexü natauxcha na nüxü perüngüxëëxü i ngëxguma penaxwaxegu. Natürü i choma rü täütáma guxügu petanüwa changëxma. ⁸—Rü ñaã nge rü inaxü i guxüma i ngëma ngixü tauxchaxü, rü ngëmacax yoxni choxü ipumaraxüne naxüpa na ichatáxü. ⁹—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxü i nañewa i ngextá duüxügü nüxü íxugügüxüwa i ore i maxëxëëruü, rü ñaã ngecü chomaã

üxü rü tá ta nüxü nixugügü. Rü ngëmaäcü tá ngixna nacuaçachie i duüxügü —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Yuda rü äëxgacügümaã nanamexëë na
ñuxäcü tá na Ngechuchuxü
yayauxgüxüçax**

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰Rü Yuda Icarüte ga wüxi ga yema 12 ga ngüxütanüxü ixixü, rü Yudfügiarü paigüarü äëxgacügütanüwa naxü na namaã yamexëëxüçax na ñuxäcü tá na Ngechuchuxü yayauxgüxüçax. ¹¹Rü yexguma yemaxü naxinüëgu, rü nümagü ga yema äëxgacügü rü nataäëgü. Rü dïëru Yudana ngixü naxuaxügü. Rü yexgumama inanaxügü ga Yuda ga naxçax na nadauxü ga ñuxäcü nüxü na natauxchaxëëgüäxü na duüxügüechita Ngechuchuxü yayauxgüxüçax.

Üpetüchigarü önawa nachibü ga Cori

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Cu 13.21-30;

1 Co 11.23-26)

¹²Rü nawa nangu ga ngunexü ga nagu inaxügüxü ga yema peta ga päü ga ngearü puxëëruüáxü nagu nangöxgüxü. Rü yema nixi ga ngunexü ga nagu carneruxacü naxçax yamäxgüxü ga Üpetüchigarü peta. Rü yexguma ga norü ngüexügü rü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Ngextá cunaxwaxe na tanamexëëxü i öna i Üpetüchigarü petagu ingóxü? —ñanagürügü. ¹³Rü yexguma ga nüma rü nanamu ga taxre ga norü ngüexügü, rü ñanagürü nüxü: —iËcü, yéa ñänewa pexi! Rü ngëxma tá nüxü peyangau i wüxi i yatü i wüxi ya tüxü ya dexámaã ääcuxe ngëxma tüxü ingexü. iRü nawe perixi! ¹⁴—iRü yima ípata ya nagu yaxücune i ngëma

yatü, rü yima ñãrũ yoramaã nüxũ pixu, rü ñapegügü nüxũ:

“Torü ngúexẽeruũ nüxũ nacuáxchaũ na ngẽxũ yĩxũ i ngẽma ucapu i norü ngúexũgümaã tá nawa nachibũxũ i Ûpetüchigaarü õnagu”, ñapegügü nüxũ!
¹⁵—Rü nüma tá pexũ nüxũ nadauxẽẽ i wüxi i ucapu i taxũ i marü meã mexẽẽxũ i norü daxüchiüwa ngẽxmaxũ. iRü ngẽma penamexẽẽx i tórü õna i Ûpetüchigacax ixĩxũ! —ñanagürü nüxũ. ¹⁶Rü inaxĩachi ga yema taxre ga ngúexũgü, rü ñãnewa naxĩ. Rü yexma nüxũ inayangaugü ga guxũma yema Ngechuchu namaã nüxũ ixuxürüũ. Rü yéma nanamexẽẽ ga õna ga Ûpetüchigacax ixĩxũ. ¹⁷Rü yexguma marü nachütachaũgu, rü ñnangu ga Ngechuchu namaã ga yema 12 ga norü ngúexũgü. ¹⁸Rü yexguma mechawa ñnachibüeyane, rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Aixcúma pemaã nüxũ chixu rü wüxie ya petanüwa i ñuxma chomaã nuã chibüxe tá tixĩ ya bexma choxũ íyaxuaxũxẽ —ñanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga nümagü ga norü ngúexũgü rü poraãcü nangechaũgü. Rü inanaxügüe ga na wüxichigü nüxna icachigüxũ, rü ñanagürtügü: —Pa Corix, ¿choma tá chíxũ i cuxũ íchayaxuaxũxü? —ñanagürtügü. ²⁰Rü nüma ga Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxũ: —Wüxi i pema i 12 tanüwa i daatama poratuwa norü pãu iwaixẽẽxũ, rü ngẽma tá nixĩ i choxũ íyaxuaxũxũ. ²¹—Rü choma i Tupana Nane na duũxũxũ chíxũ, rü tá chayu ngẽma Tupanaãrũ ore i ümatüxũ nüxũ ixuxürüũ. Natürü wüxi i ngechaũxüchi nixĩ naxçax i ngẽma yatü i choxũ íyaxuaxũxũ. Rü narümemae chi nixĩ ga noxtacúma tãü chima na nabuxũ —ñanagürü. ²²Rü yexguma

ñnachibüeyane, rü Ngechuchu nanayaxu ga pãu. Rü Tupanana moxẽ naxã, rü inanabücu, rü norü ngúexũgüxũ nayanu. Rü ñanagürü nüxũ: —iPenayaux i ñãã pãü! Rü ngẽma rü chaxunechiga nixĩ —ñanagürü. ²³Rü yemawena nanayaxu ga wüxi ga pochiyu ga binumaã ããcuxũ. Rü yexgumarüũ ta Tupanana moxẽ naxçax naxãxira, rü ñuxüchi norü ngúexũgüna nanaxã. Rü guxũma nawa naxaxegü. ²⁴Rü ñanagürü nüxũ: —Daa binu ya chaugü i muxũma i duũxũgüçax ibacüchiga nixĩ. Rü yimawa Tupana meãma nanangoxẽẽ na aixcúma yĩxũ i norü uneta. ²⁵—Rü aixcúma pemaã nüxũ chixu rü tãütãma wena chayaxaxü ya daa binu ñuxmatãta Tupana ãëxgacü íixixüwa binu ya ngexwacaxücü chayaxaix —ñanagürü.

Ngechuchu nüxũ nixu na Pedru rü tá nügü iyacúcü na norü ngúexũ yĩxũ
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Cu 13.36-38)

²⁶RÜ ñuxüchi nawiyaegü ñuxre ga Tupanaãrũ wiyaegu. Rü yemawena rü Oríbuneciãrũ Mãxpúnewa naxĩ. ²⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Guxãma i pema rü tá choxũ ípetãxgü. Erü ngẽmaãcü nüxũ nixu i Tupanaãrũ ore i ümatüxũ i ñaxũ:

“Tã chayamaç ya carneruarü dauruũ, rü tá nanaxüanemare i carnerugü”,

ñaxũ. ²⁸—Natürü ngëxguma marü yuwa ícharüdaguwena, rü chaxira tá pexüpa Gariréaanewa chaxü —ñanagürü. ²⁹Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxũ: —Woo guxũma i togü cuxũ ítaxgu, rü choma rü tãütãma cuxũ íchataç —ñanagürü. ³⁰Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxũ: —Aixcúma cumaã

nüxũ chixu rü ñomatama i chütaxũgu rü naxũpa na taxrexpũxcüna yaçaxũ i ota, rü tomaexpũxcüna tá cugũ iquicux na chorũ duũxũ quiĩxũ —ñanagürü. ³¹Nattürü nüma ga Pedru rü ñanagürüama: —Woo wüxigu cumaã chayuxgu, rü tãütáma chaugũ ichicux na curũ duũxũ chiĩxũ —ñanagürü. Rũ guxũma ga togũ ga norũ ngüexũgũ rü ta yema ñanagürügũ.

Ngechuchu rü Yechemaníwa nayayumüxẽ
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³²Rũ yemawena rü Ngechuchu rü norũ ngüexũgũ rü nawa naxĩ ga wüxi ga nachica ga Yechemanígu aẽgaxũ. Rũ Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iNuã perütogũ yoxni paxa yéa chayayumüxẽ! —ñanagürü. ³³Rũ ñuxũchi ínayagagũ ga Pedru, rü Chaũtiágu, rü Cuáũ. Rũ naxçax inaxügũ ga na poraãcü nangechaũxũ rü naxĩxachiãẽxũ. ³⁴Rũ yexguma rü ñanagürü nüxũ: —Poraãcü changechaũ, rü nagu charũxĩnú na ngẽmamaã tá chayuxũ. iRũ nuxa perücho i pemax, rü ipedaue! —ñanagürü. ³⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rü yéaxüra naxũ. Rũ ñaxtũanegu nanangücuchi. Rũ Tupanana naxçax naca na nawa ínanguxuchixũçax ga yema ngúxũ ga yexguma chi Tupanaãrũ ngúchaũ yixĩgu. ³⁶Rũ norũ yumüxẽwa rü ñanagürü: —Pa Chaunatũx, cuxçax rü guxũma natauxcha. iRũ nüxna choxũ ínanguxuchixẽẽ i ñaã ngúxũ i tá choxũ üpetũxũ! Nattürü chanaxwaxe i cunaxũ i cuxrütama ngúchaũ rü tama i choxrü —ñanagürü. ³⁷Rũ ñuxũchi nataegu ga norũ ngüexũgũ íyexmagüxũwa. Rũ nüxũ ínayangau ga na ínapeexũ. Rũ ñanagürü Pedruxũ: — Pa Chimáũx, ¿cuppe? ¿Tama exna namaã cupora na icudauxũ, rü bai i

wüxi i ngora? ³⁸—iRũ ipedaue, rü Tupanana naxçax peça na pexũ nangũxẽxũçax na tama choxũ ípetáxũçax i ngẽxguma tacü rü guxchaxũ pexũ üpetũgu! Erũ aixcüma peãẽwa rü ípememare, natürü pexene nixĩ i ngẽma turaxũ —ñanagürü. ³⁹Rũ wenaxãrũ ínixũ, rü noxrürũtama nayayumüxẽ. ⁴⁰Rũ yexguma wenaxãrũ norũ ngüexũgũçax nataegugu, rü nüxũ ínayangau ga na wenaxãrũ ínapeexũ, yerü poraãcü nayaxtaexũchi. Rũ yemaçax ga nümagũ rü tama nüxũ nacuxçaxũ ga na çacümaã tá nangãxũgüãxũ. ⁴¹Rũ norũ tomaexpũxcüna wenaxãrũ norũ ngüexũgũçax nataegu, rü ñanagürü nüxũ: —¿Nuxma rü ta exna ípepeeama rü iperüngũẽãma? iRũ marütama! Erũ choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ rü marũ nawa nangu i ngora na choxũ na yayauxgũxũ rü nüxna na choxũ namugũxũçax i duũxũgũ i chixexũ i pecaduãxgũxũ. ⁴²—iRũ ipechigũ, rü ngĩxã ítix! Erũ marũ ñomama nixĩ i ngẽma choxũ íyaxuaxũxũ —ñanagürü.

Ngechuchuxũ niyauxgũ

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Cu 18.2-11)

⁴³Rũ yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü ínangu ga Yuda ga norũ ngüexũchirex ixĩxũ. Rũ nawe narũxĩ ga muxũma ga duũxũgũ ga taramaã rü ñaĩmaã ixãxnexũ. Rũ yema nixĩ ga duũxũgũ ga yéma namugũxũ ga paigüarũ aẽxgacügũ rü ngüexẽerũgũ ga mugüwa nguxẽtaegũxũ rü togũ ga aẽxgacügũ ga yaguãxgũ. ⁴⁴Rũ Yuda ga ínaxuaxũxũ rü marũ yema duũxũgũmaã nanamexẽẽ, rü ñanagürü: “Ngẽma nüxũ chachúxuxũ nixĩ i Ngechuchu. Rũ ngẽma tá nixĩ i piyauxgũxũ rü meã peyanáĩacüma peyagagũxũ”

—ñanagürü. ⁴⁵Rü yemaãcü Ngechuchucax nixü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexëëruüx —ñanagürü. Rü ñuxüchi nanachüxu. ⁴⁶Rü yexgumatama Ngechuchuxü niyaxgü. ⁴⁷Natürü wüxi ga Ngechuchutanüxü nanawexechi ga norü tara, rü yemamaã paigüarü äëxgacüarü duüxüxü inadaechinü. ⁴⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema duüxügüna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü taragü rü naixmenaxgümaã chauxcax nuã pexi na choxi peyarüyaxgüxücax ñoma wüxi i ngítaxáxü chíxüürüü? ⁴⁹—Rü guxü ga ngunexügu rü petanüwa chayexma ga yexguma tupauca ga taxünewa changuxëëtaegu, rü taguma choxi piyaxgü. Natürü ñaã ñuxma ngupetüxü, rü nangupetü na yanguxücax i Tupanaärü ore i ümatüxü —ñanagürü. ⁵⁰Rü yexguma ga guxüma ga norü ngúexügu rü nüxna nibuxmü. Rü nüxcatama yéma nanataxgü ga Ngechuchu. ⁵¹Natürü wüxi ga ngextüxücü ga düxruümaãxica nügü nuquecü nawe nixüchigü. Rü yema duüxügü rü nayayaxgü. ⁵²Natürü nüma rü nüxü ningex ga yema düxruü, rü yemaãcü ngexchiruäcuma niña.

Äëxgacügütanüpexewa

Ngechuchuxü nagagü

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71;

Cu 18.12-14, 19-24)

⁵³Rü yexguma ga yema duüxügü rü paigüarü äëxgacüpexewa nanagagü ga Ngechuchu. Rü yéma nangutaqexegü ga guxüma ga togü ga paigü ga äëxgacügü ixügüxü, rü ngúexëëruügü ga mugüwa nguxëëtaegüxü, rü yema togü ga äëxgacügü ga yaguãxgü. ⁵⁴Natürü ga Pedru rü yaxügu nawe nixächigü ñuxmata guma paigüarü äëxgacüpataaxtüwa nangu.

Rü purichíagü ga tupauca ga taxüñeärü dauruügümaã yéma iãxtüwa narüto. Rü nügü yéma nanaixü üxüxütawa. ⁵⁵Rü yema paigüarü äëxgacügü rü guxüma ga yema togü ga äëxgacügü ga itaxü rü naxcax nadaugü ga ñuxäcü Ngechuchuxü na inaxuaxügüxü rü na yamãxgüãxücax. Natürü taxucüriwa nüxü inayangaugü ga tacücax tá na yamãxgüãxü. ⁵⁶Yerü woo muxüma ga duüxügü rü nüxü nixugüe ga doramare ga nachiga, natürü nügütanüwatama rü tama nawüxigu ga norü ore. ⁵⁷⁻⁵⁸Rü ñuxre ga togü inachigü rü nüxü nixugüe ga doramare ga Ngechuchuchiga. Rü ñanagürügü: —Toma nüxü taxüñe ga na ñaxü:

“Tá chanangutaxüxëe ya daa tupauca ya taxüne ya duüxügü üxüne. Rü tomaëxpüx i ngunexügu tá chanaxü ya nái ya tama duüxügü üxüne”, ñaxü —ñanagürügü.

⁵⁹Natürü woo yema oremaã, rü tama nawüxiguéga ga norü ore. ⁶⁰Rü yexguma ga guma paigüarü äëxgacü rü guxüpexewa inachi. Rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Exna taxuxümaãma cunangãxü i ñuxmax? ¿Rü tacü nixi i ngëma nüxü yaxugüxü i cuchiga?

—ñanagürü. ⁶¹Natürü ga Ngechuchu rü nangeaxmare, rü taxuxümaãma nanangãxü. Rü yemacax ga nüma ga paigüarü äëxgacü rü wenaxäri nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü cuma quixü ya Cristu ya Tupana ya mecü Nane? —ñanagürü. ⁶²Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Ngü. Ngëma nüxü quixuxü chixi. Rü tá choxü pedaugü i ngëxguma Tupana ya poracüarü tügüñecüwawa charütöxgu rü ngëxguma caixanexügu wenaxäri nüma chaxüxgu —ñanagürü. ⁶³Rü yexguma ga guma paigüarü äëxgacü rü

norü numaã nügüchirugu nagaugü. Rü ñanagürü: —¿Tüxcüü marü tanaxwaxe i to i duüxü i nüxü ixugüxü i nachiga? ⁶⁴—Rü pematama marü nüxü pexinüë na ñuxäcü Tupanamaã naguchigaxü. ¿Rü ñuxü ñapegüxü i ñuxmax? —ñanagürü. Rü guxüma wüxigu narüxinüë rü: —Aixcüma nixi na chixexü naxüxü rü namexü na nayuxü —ñanagürügü. ⁶⁵Rü ñuxre ga nümagü rü inanaxügüe ga nüxna na naçuaixgüexü. Rü nanatüxetügü rü ñuxüchi nüxü nidagügü ñaxümaã: —iNüxü nacuaç na texé cuxü idagüxü! —ñanagürügü. Rü yema tupauca ga taxüneärü dauruügü ga purichíagü rü nanapechiwegü.

Pedru inayacux na Ngechuchuxü nacuaáxü

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62;

Cu 18.15-18, 25-29)

⁶⁶Rü yoxni ga Pedru rü ñaxtüwa äëxgacüpataaxtüwa nayexma. Rü yexgumayane yéma ingu ga wüxi ga pacü ga guma äëxgacüarü duüxü ixücü. ⁶⁷Rü yexguma Pedruxü nadaçuxgu ga yéma üxüxütawa nügü na nanaixüxü, rü meã nüxü idawenü, rü ngígürügü nüxü: —Cuma rü ta namücü quixi i ngëma Ngechuchu i Nacharétucüãx —ngígürügü. ⁶⁸Natürü ga Pedru rü nügü inicux na Ngechucharü duüxü yixü, rü ñanagürü: —Choma rü tama nüxü chacuax ya yima. Rü tama nüxü chacuax i tacüchiga nixi i ngëma nüxü quixuxü —ñanagürü. Rü yexguma ga nüma rü ipataaxtüarü düxétüwa naxü. Rü yexgumatama nica ga ota. ⁶⁹Natürü ga yema pacü rü wenaxärü Pedruxü idau, rü inaxügü ga yema togümaã nüxü na yaxuxü, rü ngígürügü: —Ñãã rü wüxi i natanüxü nixi

—ngígürügü. ⁷⁰Natürü nüma ga Pedru rü wena nügü inicux. Rü yixcamaxüra rü yema duüxügü ga yéma yexmagüxü rü wenaxärü ñanagürügü nüxü: —Aixcüma nixi na cuma rü ta ngëma Ngechuchutanüxü na quixü, erü wüxi i Gariréaanecüãx quixi —ñanagürügü. ⁷¹Rü yexguma ga Pedru rü poraäcü nügü inicux, rü ñanagürü nüxü: —Rü aixcüma tama nüxü chacuax i ngëma yatü i nachiga pidexagüxü. Rü ngëxguma doraxü chixuxgu rü icü Tupana choxü poxcux! —ñanagürü. ⁷²Rü yexgumatama norü taxrexpüxcüna nica ga ota. Rü yexguma ga Pedru rü nüxna nacuaçachi ga yema ore ga üpaacü Ngechuchu namaã nüxü ixuxü ga ñaxü:

“Rü naxüpa na taxrexpüxcüna ota icaxü, rü cuma rü tá tomaëxpüxcüna cugü quicux na chori duüxü quixü”, ñaxü. Rü yexguma ga Pedru rü poraäcüxüchima naxaxu.

Piratupezewa nayexma ga Ngechuchu

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Cu 18.28-38)

15 ¹Rü yexguma yangunegu, rü nangutaquexegü ga äëxgacügü ga taxügü ga paigüarü äëxgacügü rü äëxgacügü ga yaguaxgü rü ngüxëëruügü ga mugüwa ngüxëëtaegüxü rü guxüma ga togü ga yema äëxgacügütanüwa ügüxü. Rü Ngechuchuxü yanaixgüchacüüacüma äëxgacü ga Piratuxütawa nanagagü. ²Rü nüma ga Piratu rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —¿Cuma quixü i Yudfugüarü äëxgacü ya tacü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangaxü, rü ñanagürü: —Ngü, yima nüxü quixücü chixi —ñanagürü. ³⁻⁴Natürü yema paigüarü äëxgacügü rü poraäcü ínanaxuaxügüama, rü yemaçax ga Piratu rü wenaxärü

Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Exna taxuxümaãma cunangãxü? ¡Dücax i ñuxre i cuchiga i nüxü yaxugüexü! —ñanagürü. ⁵Natürü ga Ngechuchu rü taxuxümaãma nanangãxü. Rü yemacax ga Piratu rü poraäcü nabaixächiaë.

**Piratu rü Ngechuchumaã
nanaxuegu na nayuxüçax**

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Cu 18.38-19.16)

⁶Rü gucü ga taunecügu ga yexguma yema Üpetüchigaarü petawa nanguxgu rü Piratu ínananguxuchixëëxü ga wüxi ga poxcuxü ga duüxügü naxçax ícagüxü, yerü yema nixí ga nacüma. ⁷Rü wüxi ga yatü ga Barabágu áégaxü, rü poxcupataügu napoxcu wüxigu namaã ga togü ga natanüxü ga máëtagüxü ga yexguma áëxgacüxü ínataxüchigüchaügu. ⁸Rü yema duüxügü rü yéma Piratuxütawa nangugü. Rü inanaxügüe ga Piratuna na nacagüexü na naxçax yangéaxüçax ga wüxi ga poxcuxü aixrügumartü. ⁹Rü Piratu nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Penaxwaxexü na pexçax chayangéxü ya yima Ngechuchu ya duüxügü Yudfugüarü áëxgacümaã naxugüäcü? —ñanagürü. ¹⁰Rü yema ñanagürü ga Piratu yerü nüxü nacuçax ga na yema paigüarü áëxgacügü rü na yaxauxächixüçax yixü ga Ngechuchu nüxna yamugüaxü. ¹¹Natürü ga yema paigüarü áëxgacügü rü duüxügüxü namugü ga na tagaäcü naxçax ínacagüxü ga na Barabáxü yangéxüçax. ¹²Rü yexguma ga Piratu rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü tacü nixí i penaxwaxexü na chanaxüxü namaã ya yima Yudfugüarü Áëxgacügu pexüégacü? —ñanagürü. ¹³Rü nümagü ga duüxügü rü tagaäcü nanangãxügü, rü ñanagürügü:

—iCuruchawa yapota! —ñanagürügü. ¹⁴Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxü: —¿Natürü tacü rü chixexü naxü? —ñanagürü. Natürü ga nümagü rü wenaxärü tagaäcü ñanagürügü: —iCuruchawa yapota! —ñanagürügü. ¹⁵Rü yexguma ga Piratu rü Barabáxü ínanguxuchixëë, yerü duüxügüxü nataãëxëëchaü. Rü yexguma churaragüxü Ngechuchuxü naçuaixëëguwena ga Piratu, rü ñuxüchi nüxna nanamu na curuchawa yanapotagüaxüçax. ¹⁶Rü yexguma ga nümagü ga churaragü rü áëxgacüpataxtüwa nanagagü. Rü yéma nanangutaquexexëë ga guxüma ga namücügü ga churaragü. ¹⁷Rü ñuxüchi ga yema churaragü rü wüxi ga máxü ga daucharaxü ga naxchirugu nayacüxëëgü. Rü naëruwa nayangaxcuchigü ga wüxi ga ngaxcuerüü ga chuchuxüwa naxügüxü. ¹⁸Rü yemawena inanaxügüe na tagaäcü ñagüxü: —iNamaxü ya Yudfugüarü áëxgacü! —ñagüxü. ¹⁹Rü wüxi ga naixmenaxãmaã naëruwa nanaçuaixcagü, rü nüxna nacuaixgüe. Rü napexegu nacaxápüxügü rü nüxü nicuaxüügüneta. ²⁰Rü yexguma yemaäcü nagu yadauxcüraxügüguwena, rü ínanacüxuchigü ga yema naxchiru ga daucharaxü. Rü wenaxärü naxchirugutama nayacüxëëgü. Rü ñuxüchi ínanagaxüchigü na curuchawa yanapotagüaxüçax.

Ngechuchuxü curuchawa nipotagü

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Cu 19.17-27)

²¹Rü yéma naxüpetü ga wüxi ga yatü ga Chireneçüãx ga Chimáügu áégacü ga Aré rü Rufu nanatü ixcü ga naãnewa ne ücü. Rü yexguma yéma naxüpetügu rü yema churaragü rü guma yatüxü ngüxü

iningexēēgū ga Ngechuchuarū curucha.
 22Rū Ngechuchuxū nawa nagagū ga wūxi
 ga nachica ga Górgutagu āēgaxū. Rū yema
 naēga rū: Duūxēēruchinaxāchitaū,
 ñaxūchiga nixī. 23Rū nūxna nanaxāgū ga
 binu ga miramaā āēūcū. Natūrū nūma ga
 Ngechuchu rū tama nayaxaxū. 24Rū
 yemawena curuchawa nayapotagū. Rū
 nūmagū ga churaragū rū wūxi ga dīēru
 ngīxū nañanagūgū na yemawa nūxū
 nacuaxgūxūcax na ñuxācū tá nūgūmaā
 yatoyēāxūcax ga Ngechuchuchiru, rū tacū
 tá na yangexū ga wūxichigū. 25Rū meāma
 9 arū ngoragu ga paɣmama nixī ga
 curuchawa yapotagūāxū. 26Rū yéma
 nayapocuchi ga wūxi ga mūrāpewa ga
 āēgatachinūxū ga nūxū ixuxū ga tacūcax
 curuchawa na yapotagūāxū. Rū yema
 naēga ga mūrāpewagu ūxū, rū ñanagūrū:
 “Yudfugūiarū Āēxgacū”, ñanagūrū. 27Rū
 naxrūū curuchawa nayapotagū ga taxre ga
 máētagūxū rū wūxi ga norū
 tūgūnecūwawa rū to ga norū
 ɣoxwecūwawa. 28Rū yemaācū ningu ga
 Tupanaārū ore ga ūmatūxū ga ñaxū:

“Ngēma chixexū ūgūxūtanūwaama
 nataɣ”,

ñaxū. 29-30Rū yema duūxūgū ga yéma
 chopetūxū, rū Ngechuchumaā
 naguxchigagū, rū nanexāērugūācūma
 ñanagūrūgū: —iDūcax! Cuma
 cunangutaūxēēēga ya tupauca ya taxūne,
 rū tomaēxpūx i ngunexūgu wenaxārū
 ícunadaxēēēga. iĒcū! iCugūtama namaxēē
 i ñuxmax, rū írūxī i curuchawa!
 —ñanagūrūgū. 31Rū yexgumarūū ta
 Ngechuchuxū nacugūecūraxū ga paigūiarū
 āēxgacūgū, rū ngúxēēruūgū ga ore ga
 mugūwa nguxēētaegūxū. Rū ñanagūrūgū:
 —Nūma rū togūxū namaxēxēē, natūrū

taxucūrūwama nūgūtama namaxēē.
 32—iÑuxma rū ínaxīx i curuchawa i
 ngēma Cristu i Iraéanecūāxārū Āēxgacū na
 nūxū idaugūxūcax rū nūxū yaxōgūxūcax!
 —ñanagūrūgū. Rū woo ga yema
 máētagūxū ga naxrūū curuchawa
 ipotagūxū, rū namaā naguxchigagū.

Nayu ga Ngechuchu

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Cu 19.28-30)

33Rū yexguma tocuchiwa nanguxgu, rū
 guxū ga naānewa naxēāne ñuxmata
 yáuanecū tomaēxpūxarū ngorawa nangu.
 34Rū yematama ngoragu rū tagaācū aita
 naxū ga Ngechuchu, rū ñanagūrū: —Eríx,
 Eríx, ídamá zabátani? —ñanagūrū. Rū
 ngēma rū ñaxūchiga nixī: “Pa Chorū
 Tupanax, Pa Chorū Tupanax ítūxciū choxū
 nuā cutax?” ñaxūchiga nixī. 35Rū nūmaxū
 ga duūxūgū ga yéma yexmagūxū, rū nūxū
 naxūnūē rū ñanagūrūgū: —iDūcax, nūxū
 pexūnūē! Nuxcūmaūcū ga Tupanaārū orearū
 uruū ga Eríacax naca —ñanagūrūgū. 36Rū
 yexguma rū wūxi ga yema duūxūgū ga
 yéma yexmagūxū, rū inañāachi rū wūxi ga
 tūaxmū niwaixēē namaā ga binu ga marū
 ngūchiāxūchicū. Rū wūxi ga dexnewa
 nayanaīx, rū ñuxūchi Ngechuchuxgu
 nanawex na nūxū natuxuxūcax. Rū yema
 togūxū ñanagūrūgū: —iYíxruma! iNgīxā rū
 itarūdaunū ngoxita Ería nuā ū na curuchawa
 ínaxīxēēāxūcax! —ñanagūrūgū. 37Natūrū
 nūma ga Ngechuchu rū tagaācū aita naxū, rū
 ñuxūchi nayu. 38Rū yexguma ga tupauca ga
 taxūneārū tiyemachiāxū rū taxregu
 narūgaute. Rū daxūwa inaxūgū ga na
 nagautexū rū ñuxmata ñaxtūwa nangu. 39Rū
 guma churaragūiarū āēxgacū ga Dumacūāx
 ga Ngechuchupexewa yexmacū, rū yexguma
 nūxū nadauxgu ga na nayuxū, rū ñanagūrū:

—Aixcūma nixī ya daa yatū i Tupana Nane na yīxū —ñanagūrū. ⁴⁰Rū iyexmagū ta ga ñuxre ga ngeçugū ga yéma yaxūwa nūxū rūdaunūcū. Rū yemataniwa iyexmagū ga María ga Magadácūāx, rū Charumé, rū María ga Yuche rū Chaūtiágu ga rūbūmaēcū naē. ⁴¹Rū yema ngeçugū iyixī ga Ngechuchuxū íxūmūcūgūcū rū nūxū rūngūxēgūcū ga yexguma Gariréaanewa nayexmagu. Rū yexgumarūū ta yéma iyexmagū ga mucūma ga naīgū ga ngeçugū ga Ngechuchuwe rūxūcū ga yexguma Yerucharéūwa naxūxgu.

Ngechuchu rū naxmaxūgu nayanaxūcuchigū

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Cu 19.38-42)

⁴²⁻⁴³Rū yexguma marū nachūtachaūgu ga yema ngunexū ga Yudūgu nagu nūgū imexēgūxū naxçax ga ngūxchigaarū ngunexū, rū noxtacūma Piratuxūtawa naxū ga Yuche ga Arimatéacūāx. Rū nūma ga guma Yuche rū Yudūgiarū āēxgacūgū ga tacūtanūwa naxū, rū wūxi ga āēxgacū ga poraācū nūxū nangechaūgūcū nixī. Rū nūma rū ta ínananguxēē na Tupana norū āēxgacū yīxūçax. Rū Piratuxūtawa naxçax ínayaca ga Ngechuchuxūne. ⁴⁴Rū nabaixāchiāē ga Piratu ga marū na nayuxū. Rū yemacax norū churaragiarū āēxgacūçax nangema na nūxna naçaxūçax na ñuxgumama yīxū ga marū na nayuxū. ⁴⁵Rū yexguma norū churaragiarū āēxgacū namaā nūxū ixuxgu ga marū na nayuxū, rū nūma ga Piratu rū Yuchena nanaxā ga naxūne. ⁴⁶Rū yexguma ga Yuche rū naxçax nataxe ga wūxi ga naxçapenūū ga mexēchixū. Rū curuchawa nanayaxu ga Ngechuchuxūne, rū yema naxçapenūūmaā nananuque. Rū wūxi ga maçpūne ga nutanaxçaxgu ūpaacū yacaxmaūgūxū ga naxmaxūgu

nayanaxūcuchi. Rū ñuxūchi wūxi ga nuta ga tacūmaā nanangūxtaū. ⁴⁷Rū María ga Magadácūāx rū María ga Yuche naē rū nūxū irūdaunū ga ngexta na yanaxūcuchigūāxū.

Wenaxārū namaxū ga Ngechuchu

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Cu 20.1-10)

16 ¹Rū sabaduarū ngunexūguwena, rū María ga Magadácūāx, rū Charumé, rū María ga Chaūtiágu naē naxçax itaxegū ga pumara na namaā naxaāxūçax ga Ngechuchuxūne. ²Rū paçmamaxūchi ga noxri ūaçcū iyarūgoxgu ga yūxiarū ngunexūgu, rū yema ngeçugū rū íyadaugū ga yema naxmaxū ga nagu yanaxūcuchigūāxūwa. ³Rū ngīgū ngīgürīgūgū: —¿Texē tá taxçax ítanaxūgachi ya yima nuta ya namaā nangūxtaūcū? —ngīgürīgūgū. ⁴Natürū yexguma meāma nūxū nadaunūgu, rū nūxū idaugū ga marū na ínaxūgachixū ga guma nuta ga tacū ga namaā nangūxtaūcū ga yema naxmaxū. ⁵Rū yexguma nagu nadaugūgu ga yema naxmaxū, rū nūxū idaugū ga wūxi ga ngextūxūcū ga maçchiruxū ga cómūchiruxū ga yéma naxmaxūārū tūgūneçiwawa rūtoxū. Rū poraācū íbaixāchiāēgū ga yema ngeçugū. ⁶Natürū nūma rū ñanagūrū ngīxū: —iTāxú i pebaixāchiexū! Pema rū naxçax pedaugū ya Ngechuchu ya Nacharétucūāx ga guma curuchawa yapotagūācū. Marū wena namaxū, rū nataxuma i nuā. iDūcax, meā nūxū pedax i ñaā nachica ga nagu naxūgiāxū! ⁷—iRū paxa ípixī rū Pedrumaā rū ngēma togū i ngūexūgūmaā nūxū peyarūxugūe, rū ñapegūgū nūxū:

“Nūma ya Ngechuchu rū marū nūxīra pexūpa Gariréaanewa naxū. Rū ngēma tá nūxū peyadaugū ngēma pemaā nūxū

yaxuxürüü”, ñapegügü nüxü!
—ñanagürü. ⁸Rü yexguma ga yema ngecügü rü nüxna íyabuxmü ga yema naxmaxü, yerü ngírü muüëmaã poraäcü iyaduruxe. Rü taxüemaãma nüxü iyaxugügü, yerü poraäcü imuüë.

**Ngechuchu rü ngíxcax nangox
ga María ga Magadácüãx
(Cu 20.11-18)**

⁹Rü yexguma Ngechuchu yuwa írúdxaguwena ga noxri yangunegu ga yüxüarü ngunexügu, rü ngíxcaxira nangox ga María ga Magadácüãx ga ngíwa ínawoxüäcü ga 7 ga ngoxogü. ¹⁰Rü ngíma rü íyaxü, rü namaã nüxü iyarüxu ga yema Ngechuchumücügu ga íngechaügüxü rü íxauxexü. ¹¹Natürü ga nümagü rü tama nayaxögüchaü ga yexguma nüxü naxñüëgu ga na namaxüxü ga Ngechuchu rü na nüxü nadauxü ga ngímax.

**Ngechuchu rü taxre ga
norü ngúexügüçax nangox
(Lc 24.13-35)**

¹²Rü yemawena ga Ngechuchu rü tōdcü nangox naxcax ga taxre ga norü ngúexügü ga yexguma nama ga naãnewaama nadaxügu naxixgu. ¹³Rü nümagü rü nawoegu, rü yema togü ga ngúexügümaã nüxü nayarüxugü. Natürü yemagüaxü rü ta tama nayaxögü.

**Ngechuchu nanamu ga norü ngúexügü
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Cu 20.19-23)**

¹⁴Rü yemawena ga Ngechuchu rü naxcax nangox ga yema 11 ga norü

ngúexügü ga yexguma mechawa ínachibüeyane. Rü nayangagü naxcax ga tama aixcüma na yaxögüäxü rü tama na inaxñüëxü. Yerü ga nümagü rü tama nüxü nayaxögüchaü ga yema nüxü daugüxü ga marü wena na namaxüxü. ¹⁵Rü ñanagürü nüxü: —iGuxü i naãnewa pexü rü guxü i duüxügümaã nüxü peyarüxu i ore i mexü!
¹⁶—Rü yíxema yaxóxë rü íbaiexe rü tá tñüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. Natürü yíxema tama yaxóxë rü tá tapoxcu.
¹⁷—Rü ñaã tá nixü i cuaxruügü i nawa nüxü icuáxü i ngëma yaxögüxü. Rü chauégagu tá ínanawoxü i ngoxogü. Rü ngexwacaxüxü i nagagüwa tá nidexagü.
¹⁸—Rü naxmëxmaã tá nüxü nayayauxächü i äxtapegü. Rü ngëxguma yaxaxgüägu i tacü i nawa iyuxü, rü täütama nanachixexëë. Rü tá tüxü ningögügü ga idaaweexe rü tá tümacax nitaanegü —ñanagürü.

**Ngechuchu rü daxüguxü
ga naãnewa naxü
(Lc 24.50-53)**

¹⁹Rü nüma ga Cori ga Ngechuchu rü yexguma norü ngúexügümaã yadeaxguwena, rü Tupana rü daxüguxü ga naãnewa nanaga. Rü Tupanaãrü tügü necüwawa nayarüto. ²⁰Rü nümagü ga norü ngúexügü rü inaxñächü na guxüwama nüxü yanaxügüexü ga ore i mexü. Rü nüma ga Cori rü nüxü narüngüxëë, rü nanangoxëë na aixcüma yíxü ga yema ore, yerü wüxigu namaã napuracü na naxügüäxüçax ga mexü ga taxügü ga Tupanaãrü poramaã naxügüxü.

ORE I MEXÛ GA LUCA ÜMATÜXÛ

Norü ügü i ore ga Ngechuchuchiga

1 ¹⁻²Pa Mecü Pa Teóquirux, nayexma ga tacü ga totanüwa ngupetüxü. Rü muxüma ga duüxügü rü marü nanaxümatügü ga yemachiga, yexgumarüü ga tomaã nüxü na yaxugüexürüü ga yema duüxügü ga noxriarü ügügumama Ngechuchuxü daugüxü rü nüxü rüngüxëgüxü ga norü orearü uchigawa. ³⁻⁴Rü ngëmacax, Pa Teóquirux, rü choma rü ta meãma naxçax íchaca ga nachiga ga guxüma ga yema Ngechuchu üxü. Rü ñuxma rü chauxçax rü name na meãma cuxçax chanaxümatüxü i ngëma na meãma nüxü cucuáxüçax na aixcüma yíxü ga yema ore ga marüchirex cuxü nangüxëgüxü ga togü.

**Tupanaärü orearü ngeruü ga
daxüçüãx nanaxunagü ga Cuáü ga
baiüxëeruüärü buxchiga**

⁵Rü yexguma Erobe äëxgacü ixixgu ga Yudéanewa, rü yéma nayexma ga wüxi ga Yudfügiarü pai ga Zacariagu äëgacü. Rü pai ga Aráütaa ga Abíatanüxü nixí ga nümax. Rü namaxéga rü Erichabé nixí. Rü tüma rü ta pai ga Aráütanüxü tixí. ⁶Rü nüma ga Zacaría rü namax ga

Erichabé rü meãma Tupanapexewa, namaxé rü aixcüma naga naxíñüé ga norü mugü. Rü yemaäcü taxucürüwa texé chixri nachiga tidexagü. ⁷Natürü nangexacügü yerü namax rü ingexacü. Rü ñuxüchi ga nümagü rü marü yaguãxgü nixígü. ⁸Rü wüxi ga ngunexügu rü yema paigütücumü ga Zacaría natanüwa üxügu nangu na tupauca ga taxünewa Tupanaärü puracü naxügüxüçax. ⁹Rü yema paigü rü nacüma nixí ga nüxü na naxunetagüxü ga wüxi ga natanüxü na tupaucaarü aixepegu naxücuxüçax rü yéma Tupanacax na yaguãxüçax ga pumara ga yixixü. Rü yema ngunexügu rü Zacariagu nangu na tupaucaarü aixepegu naxücuxüçax na yéma yaguãxüçax ga pumara. ¹⁰Rü yema pumara íyaguyane rü guxüma ga duüxügü ga düxétüwa yexmagüxü rü ínayumüxëgü. ¹¹Rü ngürüächí Zacariacax nangox ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngeruü ga daxüçüãx. Rü yema nachica ga pumara nawa yagugüüxüärü tügüñecüwagu nachí. ¹²Rü yexguma Zacaría nüxü dauxgu ga yema Tupanaärü orearü ngeruü ga daxüçüãx, rü poraäcü nabaixächíäë, rü poraäcü namuü. ¹³Natürü yema

daxūcūāx ga Tupanaārū orearū ngeruū rū ñanagürü nüxū: —Pa Zacaríax, itāxū i cumuūxū! Erū Tupana rū marū nüxū naxīnū i curū yumūxē. Rū cuxmaḡ i Erichabé rū cuxū tá ixāxācū, rū Cuáúmaā tá cunaxüéga. ¹⁴—Rū cuma rū tá poraācū cutaāēgūxūchi i ngēxguma nabuxgu. Rū muxūma i togū i duūxūgū rū tá ta nataāēgūxūchi. ¹⁵—Erū yima cune rū Tupanapexewa rū tá wūxi ya mexēchicū nixī. Rū tāūtāma binu nayaxaxū, rū taxuūma to i ṭacū rū ngūchixāxū tá nixaxū. Rū tauta nabuyane rū Tupanaāē i Üünexū rū tá nüxna nangu. ¹⁶—Rū nūma tá muxūma i Yudfugūxū narūngūxēē na norū Cori ya Tupanacax nawoeguxūcax. ¹⁷—Rū nūma ya Cuáú rū tá Cori ya Cristupexegu nixū. Rū nuxcūmaūcū ga Tupanaārū orearū uruū ga Erfarūū tá nixī erū tá nüxū nangēxma i Tupanaāē i poraxū. Rū ngēmaācū tá nüxū narūngūxēē i papagū na naxācūgūxū nangechaūxū, rū ngēma tama Tupanaga īnūēchaūxū rū na aixcūma īnaxīnūēxūcax. Rū ngēmaācū tá duūxūgūxū īnaxēē naxcax ya Cori ya Cristu —ñanagürü ga yema daxūcūāx. ¹⁸Rū Zacaría rū yema daxūcūāxna naca, rū ñanagürü: —Āñuxācū tá nixī i ngēma na naxāxācūxū i choxmaḡ? Erū marū chayaxūchi i chomax rū ngīma rū ta marū iya —ñanagürü. ¹⁹Rū Zacaríaxū nangāxū ga yema daxūcūāx, rū ñanagürü: —Choma nixī i Gabi i Tupanaārū puracū chaxūxū. Rū nūma nūma choxū namu na cumaā nüxū na chixuxūcax i ñāā ore i mexū. ²⁰—Natürü ñuxma i cuma rū tama choxū cuyaxō i ngēma ore i cumaā nüxū chixuxū. Rū

ngēmacax i ñuxma rū tá cungega ñuxmatáta nabu i ngēma cune. Natürü ngēma cumaā nüxū chixuxū, rū aixcūma tá ningu nagu i ngēma ngunexū i Tupana ixunetaxū —ñanagürü. ²¹Rū yoxni ga duūxūgū rū tupaucaarū düxētūwa Zacaríaxū nananguxēēgū. Rū nügūna nacagūe ga ṭacūcax na tama paxa yēma īnaxūxūxū. ²²Rū yexguma Zacaría tupaucawa íxūxgu, rū taxucürüwa duūxūgūmaā nidexa, yerū nangega. Rū nūmagū ga duūxūgū rū nüxū nicuaxāchitanū ga ṭacūxū na nadauxū ga Zacaría ga tupaucaarū aixepena. Rū Zacaría rū naxmexmaā duūxūgūxū nüxū nacuaxēē ga ṭacū nüxū na üpetūxū, yerū nangega. ²³Rū yexguma Zacaría naguxēēgu ga na naxūāxū ga Tupanaārū puracū ga tupauca ga taxūnewa, rū wenaxārū napatacax nataegu. ²⁴Rū yemawena rū Zacaría namax ga Erichabé rū ixāxācū. Rū ngīpatagu irūxāūēcha, rū wūximēxpūx ga tauemacū taguma düxētūwa íxū. ²⁵Rū ngīxīcatama ngīgürügū: —Cori ya Tupana rū poraācū choxū narūngūxēē. Rū ñuxma rū marū tāūtāma chixri chauchiga nidexagū i duūxūgū naxcax na changexacūxū —ngīgürügū.

**Wūxi ga Tupanaārū orearū ngeruū
ga daxūcūāx nüxū nixu ga
Ngechucharū buxchiga**

²⁶Rū 6 ga tauemacū marū ngīxū mexgu ga Erichabé ga yema na naxāxācūxū, rū Gariréanewa yexmane ga īāne ga Nacharétuwa Tupana nanamu ga norū orearū ngeruū ga Gabi. ²⁷Rū ngīxūtawa naxū ga wūxi ga pacū

ga taguma yatü ngĩmaã maũxcü. Rũ María nixĩ ga ngĩéga. Rũ ngĩma rü ixãtechaũ namaã ga wüxi ga yatü ga Yuchegu ãégacü. Rũ nüma ga Yuche rü nuxcũmaücü ga ãëxgacü ga Dabítanüxũ nixĩ. ²⁸Rũ yema nachica ga María nawa yexmaxũgu naxücu ga Gabi, rü ñanagürü ngĩxũ: —Nuxmaë Pa Maríax. Tupana rü poraãcü cumaã nataãë. Rũ Cori ya Tupana rü cuxütawa nangëxma, rü guxũ i ngexũgüarü yexera marü cuxũ narüngũxëë —ñanagürü. ²⁹Natürü yexguma María nüxũ ðaxugü ga yema daxüçũax ga Tupanaãrü orearü ngeruũ, rü namaã iþaixächiaë ga yema norü ore ga ngĩmaã nüxũ yaxuxũ. Rũ ngĩgüãëwa nagu irüxĩnũ ga tüxcüü yemaãcü ngĩxũ na namoxëxũ. ³⁰Rũ yexguma ga Gabi rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Maríax, tama name na cumuũxũ, erü Tupana rü poraãcü cumaã nataãë. ³¹—Rũ ñuxma rü tá tauemacü cuxũ inayarütaxu, rü tá cuxãxãcü, rü tá nayatü i cuxacü. Rũ Ngechuchugu tá cunaxüéga. ³²—Rũ nüma rü wüxi ya ãëxgacü ya taxüchicü tá nixĩ. Rũ Tupana ya Taxüchicü Nane tá nixĩ i naéga. Rũ Cori ya Tupana rü tá nuxcũmaücü ga ãëxgacü ga Dabírüü ãëxgacüxũ nayaxĩxëë. ³³—Rũ nüma rü guxũgutáma Yudíugüarü ãëxgacü nixĩ. Rũ tagutáma ínanguxuchi na ãëxgacü na yĩxũ —ñanagürü. ³⁴Rũ yexguma ga María rü Gabina ica, rü ngĩgürügü: —¿Ñuxãcü tá nixĩ i ngëma na chaxãxãcüxũ, erü tauta chaxãte? —ngĩgürügü. ³⁵Rũ nüma ga Gabi rü ngĩxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Tupanaãë i Üünexũ tá cuxna nangu. Rũ Tupana ya Tacüarü pora rü wüxi i caixanexürüü tá cugu nayangaixema. Rũ

ngëmacax ngëma õxchana i namaã cuxãxãcüxũ rü Tupanapexewa mecüxüchi tá nixĩ, rü Tupana Nanemaã tá nanaxugü i duũxũgü. ³⁶—Rũ cutanüxü i Erichabé rü marü ixãxãcü woo marü yaguãxchirex na yĩxũ. Rũ woo ga duũxũgü rü:

“Tagutáma ixãxãcü” ñanagürügü ngĩxũ, natürü i ñuxma rü marü 6 ya tauemacü ngĩxũ name na marü naxãxãcüxũ. ³⁷—Erü Tupanaãxũ rü taxuũma naguxcha —ñanagürü. ³⁸Rũ yexguma ga María rü ngĩgürügü: —Chorü Cori ya Tupanaãrü duũxũ chixĩ i chomax. Rũ marü name i chomaã nanaxü i ngëma chomaã nüxũ quixuxũãcüma —ngĩgürügü. Rũ yexguma ngĩxna ínixü ga yema Tupanaãrü orearü ngeruũ ga daxüçũax ga Gabi.

María rü Erichabéxũtagu inaxüãne

³⁹Rũ yexgumaücüü ga María rü paxama nawa ixü ga guma iãne ga Zacariapata nawa yexmane ga Yudéaaneãrü dauxchitawa. ⁴⁰Rũ Zacariapatawa ingu, rü iyaxücu, rü Erichabéxũ irümoxë. ⁴¹Rũ yexguma Erichabé nüxũ ínügu ga Maríaarü moxë, rü ngĩrü õxchana ga ngĩãnüwa yexmaxũ rü nixĩaxcüü. Rũ Tupanaãë ga Üünexũ rü Erichabéna nangu. ⁴²Rũ yexguma ga Erichabé rü tagaãcü Maríaxũ ngĩgürügü: —Guxũ i ngexũgüarü yexera Tupana cuxũ narüngũxëë. Rũ ngëxgumariüü ta cunexũ narüngũxëë. ⁴³—¿Tacüwa chame na nuã chauxũtagu cunaxüãnexü? Pa Chorü Cori Naëx. ⁴⁴—Erü ngëxguma nüxũ chaxĩnügü i curü moxë, rü chauxacü i chauanüwa

ngëxmaxũ rü norü taãemaã nixĩãxcüü. 45—Cuma rü cutaãë erü nüxũ cuyaxõ i norü ore ya Tupana. Rü ngëmacax Tupana tá nayanguxëë i ngëma ore i cumaã nüxũ yaxuxũ —ngĩgürügü ga Erichabé. 46Rü yexguma ga María rü ngĩgürügü: —Choma rü chauãëwa poraãcü Tupanaxũ chicuaxũ. 47—Rü chorü Cori ya chorü Maxëëruũmaã chataãëxũchi. 48—Rü woo wüxi i Tupanaãrü duũxũ i ngearü dïëruãxë chixĩ, natürü Tupana chaugu narüxinü. Rü ñuxmaũcüü i duũxũgü rü taãëxcümaã guxũgutáma choxũ naxugüë. 49—Erü Tupana ya Poracü rü taxũ i mexũ chauçax naxü. Rü naxüüne i naéga ya Tupana. 50—Rü nüma ya Tupana rü guxũgutáma nüxũ tangechaütümüügü ya guxãma ya yíxema aixcüma nüxũ muũëxë. 51—Rü guxũ ga norü poramaã tüxũ narüyexera ga guxema tügütama icuaxũgüxë. 52—Rü marü ñanawoxũ ga yema ãëxgacügü ga nügü írütägüxũ. Natürü guxema duũxëgü ga tügü íruxíragüxë, rü poraãcü tüxũ narüngüxëë. 53—Rü guxema tüxũ nataxúxe, rü muxüma tüxna naxã. Natürü guxema muãrü dïëruãxgüxë rü taxuũma tüxna naxããcüma tüxũ ñimugü. 54—Rü poraãcü nüxũ narüngüxëë ga norü duũxũgü ga Yudíugü. Rü tama nüxũ inarüngüma na nüxũ ingechaütümüügüxũ, yexgumarüü ga nuxcümaügüxũ ga tatanüxümaã na inaxunetaxũ. 55—Yerü yemaãcü inaxuneta namaã ga tóru õxi ga Abrãü rü namaã ga tatanüxũgü na guxũgutáma tüxũ nangüxëxũ —ngĩgürügü ga María. 56Rü tomaëxpüx ga taumacü

Erichabéxũtagu íruxãũx ga María. Rü ñuxũchi ngĩpataçax itaegu.

Cuáü ga baiüxëëruũãrü buxchiga

57Rü nawa nangu ga ngunexũ ga na naxíraxacüxũ ga Erichabé. Rü nayatü ga ngixãcü. 58Rü yexguma nüxũ nacuaxgügu na ñuxãcü Tupana ngímaã mecümaxũ, rü ngĩrü ngaicamagu pegüxũ ga duũxũgü rü ngítanüxũgü rü ngixũ ínayadaugü, rü ngixũ narüimoxëgü rü ngixũ nayataãëgüxëë. 59Rü 8 ga ngunexũguwena rü ínayawiechaxmüpëxechiraũgü ga guma ngíne. Rü nanatü ga Zacaríagu nanaxüëgagüchaũ ga duũxũgü. 60Natürü naë ga Erichabé rü tama inaxwaxë. Rü ngĩgürügü: —Narümemaë nixĩ i Cuáügu tanaxüëga —ngĩgürügü. 61Rü duũxũgü rü ñanagürügü ngixũ: —¿Tüxcüü cunaxwaxë i ngëma naéga? Erü cutanüxũtanüwa rü tataxuma ya texé ya ngëmagu ãëgaxë —ñanagürügü. 62Rü yexguma ga duũxũgü rü naxmëxwa nanatü ga Zacaríana nacagüë ga ñacü rü naëgagu tá na naxüëgaãxũ. 63Rü yexguma ga Zacaríã rü poperaxũ naxuneta na yexma na naxümatüãxüçax ga naéga. Rü yexma nanaxümatü, rü ñanagürü:

“Cuáü tá nixĩ i naéga”, ñanagürü ga namatü. Rü guxüma ga duũxũgü rü nabaxãchiãëgü ga yexguma yema naëgaxũ nadaugügu. 64Rü yexgumatama wenaxãrü nidexa ga Zacaríã. Rü inanaxügü ga Tupanaxũ na yacuaxüüxũ. 65Rü yemacax guxüma ga yema duũxũgü ga norü ngaicamagu ãpatägüxũ rü poraãcü nabaxãchiãëgü. Rü guxüwama ga yema naãnewa ga

Yudéaanewa rü duüxügü nüxü nixuchigagü ga yema ngupetüxü. ⁶⁶Rü guxüma ga nüxü cuächigagüxü ga yema ngupetüxü, rü nagu narüxünüēcha. Rü nügümücügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Tacü tá nixü i ngēma õxchana? Erü Tupana rü aixcüma naxütawa nangēxma —ñanagürügü.

Zacaría rü Tupanaxü nicuaxüü

⁶⁷Rü nanatü ga Zacaríana nangu ga Tupanaãe i Üünexü. Rü nüxü nixu ga yema ore ga Tupana namaã nüxü ixuxü. ⁶⁸Rü ñanagürü: —Name nixü i nüxü ticuaxüügü ya tórü Cori ga nuxcümaücü ga tórü õxi ga Iraéarü Tupana. Erü núma tatanüwa nangu na tüxü yamaxēxēxüçax i yixema i norü duüxügü na ixügüxü. ⁶⁹—Rü ngēmacax tüxna nanamu ya wüxi ya poracü ya tórü maxēxēruü ga nuxcümaücü ga norü duüxü ga Dabítanüxüwa ne ücü. ⁷⁰—Rü yemaãcü Tupana tamaã inaxuneta nawa ga yema nuxcümaügüxü ga norü orearü uruügü ga üünegüxü. ⁷¹—Rü Tupana rü namaã nüxü nixu rü nüxna tá tüxü íngaxüxüēē i tórü uwanügü rü guxüma i duüxügü i taxchi aiexü. ⁷²—Rü nuxcümaügüxe ga tórü õxigümaã nüxü nixu na nüxü tangechaütümüügüxü rü tagutáma nüxü iyanangümaxü ga yema tümamaã inaxunetaxü. ⁷³⁻⁷⁵—Rü yemaãcü ga Tupana rü nuxcümaücü ga tórü õxi ga Abráümaã inaxuneta. Rü namaã nüxü nixu rü tá tüxü íngaxüxüēē nüxna i tórü uwanügü na tama imuüēácüma naxüxüçax i Tupanaärü puracü rü aixcüma mecü na ixügüxü napexewa i guxü i tórü maxüwa

i wüxichigü i ngunexügu —ñanagürü ga Zacarí. ⁷⁶Rü ñanagürü ta: —Cumax, Pa Chaunex, rü Tupana ya Taxüchicüarü orearü uruümaã tá cuxü naxugü. Erü cuma rü tá Corixüpa yoxni duüxügümaã nüxü quixu i nachiga ya Cori. ⁷⁷—Cuma rü Coriarü duüxügüxü tá nüxü cucuaxēē na Tupana tá nüxü nüxü ngechaüxü i norü pecadugü na ngēmaãcü nayauxgüãxüçax i maxü i taguma gúxü. ⁷⁸⁻⁷⁹—Erü nüxü tangechaütümüügü ya Tupana ya poraãcü tüxü ngechaücü. Rü ngēmacax daxügüxü i naãnewa taxçax ne nanamu i ñoma i naãneärü ngóonexēeruü i ngexwacaxüxü na nangóonetanüxēēaxüçax i ngēma duüxügü ga noxri guxügüma norü chixexügüga äücümaxüwa yexmagüxü. Rü núma tá tüxü narüngüxüēē na Tupanamaã rüngüxmüēxüçax —ñanagürü ga Zacarí. ⁸⁰Rü yema õxchana rü niyachigü rü wüxichigü ga ngunexügu yexeraãcü Tupanaxü nicuächigü. Rü dauxchita ga ngextá taxüema íxápataxüwa nayexma ñuxmata yema ngunexüwa nangu ga na Yudügüxü nügü nacuaxēxü.

Ngechucharü buxchiga

(Mt 1.18-25)

2 ¹Rü yexguma Agutu äëxgacü ga tacü ixüxgu ga Dumawa, rü nanaxunagü ga na yaxugüãxü ga guxüma ga duüxügü ga guxü ga naãnewa. ²Rü yema nüxüraüxü ga duüxügüarü ugüchiga, rü nanaxü ga yexguma Quirinu äëxgacü ixüxgu ga Chfriaarü naãnewa. ³Rü guxüma ga duüxügü rü wüxichigü norü ñane ga nagu nabuxünewa nixüchigü ga yéma

na yaxugüāxūcax. ⁴Rü yemacax ga Yuche rü Gariréaawewa yexmane ga ñāne ga Nacharétuwa ínaxūxū, rü Yudéaarü naānewa yexmane ga ñāne ga Beréüwa naxū. Rü guma nixī ga ñāne ga nuxcūmaūcü ga āēxgacü ga Dabí nagu buxūne. Rü yemacax nixī ga Yuche ga yéma naxūxū, yerü Dabítanūxū nixī ga nūmax. ⁵Rü Beréüwa naxū ga Yuche na yaxugüāxūcax wüxigu ngīmaā ga María ga ngīmaā naxāmaχchaūcü. Natürü ga María rü itacharaū ga na naxāxācūxū. ⁶Rü yexguma Beréüwa nayexmagüyane, ngīxna nangu ga ngīrū ngunexū ga na naxíracaxū ga María. ⁷Rü yexma nabu ga nüxíraūcü ga ngīne. Rü naxchápenüūmaā inanuque. Rü wüxi ga wocaarü chibüchicagumare inacanagüxēē, yerü marü guxūma nixāācu ga ucapu nawa ga guma pegüpataū.

Daxūcūāx ga Tupanaārü orearü ngeruūchiga rü carnerugüarü dauruūchiga

⁸Rü Beréüārü ngaicamana nayexmagü ga ñuxre ga carnerugüarü dauruūgü ga chütacü nachitaūwa norü carnerugüna ídaugūxū. ⁹Rü ngürüāchi yema carnerugüarü dauruūgücax nangox ga wüxi ga orearü ngeruū ga daxūcūāx. Rü Cori ga Tupanaārü yauracüūmaā naxcax nangóone ga guxūwama. Rü poraācü namuūē. ¹⁰Natürü yema orearü ngeruū ga daxūcūāx, rü ñānagürü nüxū: —iTāxú i pemuūēxū! erü pexcax nuā chanange i wüxi i ore i mexēchixū i guxū i duūxūgüarü taāēxēēruū tá ixixū. ¹¹—Eri ñuxma rü Beréügu nabu ya perü maxēxēēruū. Rü nūma rü Cori ya Cristu

nixī. ¹²—Rü ñāñ tá nixī i perü cuaxruū. Rü tá nüxū ipeyangau i wüxi i õxhana i naxchápenüūmaā nuquexū rü wocaarü chibüchicagu caxū —ñānagürü. ¹³Rü yexgumatama ngürüāchi yema daxūcūāx ga orearü ngeruūxütawa nangox ga muxūma ga togü ga daxūcūāx ga orearü ngeruūgü. Rü Tupanaxū nicuaxūūgü, rü ñānagürügü: ¹⁴—Rü ñuxma rü Tupanaxū ínucuaxūūgü rü ínataāēgü i daxūguxū i naānewa. Rü pema i ñoma i naānecūāx i Tupana pemaā taāēgüe, rü name nixī i pegümaā perüngüxmüē —ñānagürügü. ¹⁵Rü yexguma daxūwa naxíxguwena ga yema orearü ngeruūgü rü yema carnerugüarü dauruūgü rü nügümücügümaā ñānagürügü: —iNgīxā ítayadau i Beréüwa i ngēma ngupetüxū i Cori ya Tupana tamaā nüxū ixuxū nawa i norü orearü ngeruūgü! —ñānagürügü. ¹⁶Rü paxa inaxīāchi, rü yéma naxī. Rü yexma nüxū nayangau ga Yuche rü María rü ga õxhana ga wocaarü chibüchicagu caxū. ¹⁷Rü yexguma yema õxchanaxū nadaugügu ga yema carnerugüarü dauruūgü, rü duūxūgümaā nüxū nixugüe ga yema ore ga Tupanaārü orearü ngeruū ga daxūcūāx namaā nüxū ixuxū ga yema õxchanachiga. ¹⁸Rü guxūma ga duūxūgü ga nüxū ínūēxū ga yema carnerugüarü dauruūgüarü ore rü namaā nabaixāchiāēgü. ¹⁹Natürü ga María rü inayaxu ga guxūma ga yema ngupetüxū rü ngīāēgu namaā inguxū rü nagu irüxīnūēcha. ²⁰Rü nawoegu ga yema carnerugüarü dauruūgü. Rü taāēācūma Tupanaxū nicuaxūūgü naxcax ga guxūma ga yema nüxū

naxĩnũēxũ rü nüxũ nadaugũxũ yerü aixcũma yema orearü ngeruũ ga daxũcũāx namaā nüxũ ixuxũrũü nangupetü.

Öxhana ga Ngechuchu rü tupauca ga taxũnewa nanagagü

²¹Rü yexguma 8 ga ngunexũ nüxũ yexmagu ga na nabuxũ ga öxhana, rü ínanawiechaxmüpechiráũgü. Rü Ngechuchugu nanaxüégagü. Rü yematama nixĩ ga naéga ga daxũcũāx ga Tupanaãrũ orearü ngeruũ Maríamaā nüxũ ixuxũ ga tauta namaā naxāxácügu. ²²Rü yexguma marü yanguxgu ga yema ngunexũ na tupauca ga taxũnewa Tupanapexewa na nügü yamexēēgũxũ rü yéma naxĩ na yemaācü Tupanapexewa yanguxēēgũāxũcax ga yema Moíchéarü mugü nüxũ ixuxũrũü. Rü Yerucharéüwa ga tupauca ga taxũnewa nanagagü ga öxhana na Tupanana namugüāxũcax. ²³Rü yemaācü nanaxügü yerü Tupanaãrũ mugüwa naxümatü, rü ñanagürü:

“Ngëxguma wüxi i nge rü nayatügu i nüxĩraũxũ i ngĩxácü, rü tanaxwaxe i Cori ya Tupanana tanamu”,

ñanagürü. ²⁴Rü yéma naxĩ rü yéma nanagagü ga taxre ga muxtucugü ga yexwacax yaexũ, na Tupanacax nadaiāxũcax ga paigü ga tupaucawa, yerü yema ñanagürü ga Tupanaãrũ mugüwa. ²⁵⁻²⁶Rü yexgumaücüü Yerucharéügu naxāchiũ ga wüxi ga yatü ga Chimeügu áégacü. Rü wüxi ga yatü ga mecümacü nixĩ ga nümax, rü aixcũma Tupanaxũ ngechaücü nixĩ. Rü nüma rü guxũguma ínananguxēē na

ñuxguacü tá ínanguxũ ya Yudfugüariü nguxũxēēruü ya Cristu. Rü Tupanaãē i Üünexũ rü Chimeüxũtawá nayexma, rü nüxũ nüxũ nacuxāxēē na táütáma nayuxũ ega tama nüxũ nadauxiragu ya Cristu ya Cori ya Tupana núma namucü. ²⁷Rü yema ngunexũgu rü tupauca ga taxũnewa Chimeüxũ naxũxēē ga Tupanaãē i Üünexũ. Rü yéma nayexma ga Chimeü ga yexguma Yuche rü María tupaucawa nagagügu ga öxhana ga Ngechuchu na Tupanana namugüāxũcax na yemaācü yanguxēēgũāxũcax ga Moíchéarü mu. ²⁸Rü Ngechuchuxũ naganagü ga Chimeü. Rü Tupanaxũ nicuxũü, rü ñanagürü: ²⁹—Pa Corix, ñuxma rü marü name na chayuxũ, erü marü cuyanguxēē ga yema chomaā icuxunetaxũ. ³⁰⁻³¹—Rü chauxetümaāxũchi nüxũ chadau ya daa Maxēēēruü ya guxũ i duũxũgüçax núma cunamucü. ³²—Rü nüma nixĩ i ngóonexēēruü naxcax i guxũma i duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgũxũ. Rü ñaā öxchanagagu rü togü i duũxũgü tá nüxũ nicuxũügü i curü duũxũgü i Yudfugü —ñanagürü. ³³Rü Yuche rü María rü nañaxāchiāēgü namaā ga Chimeüãrũ ore ga ñuxācü öxchanachigamaā na yadexaxũ. ³⁴Rü yexguma ga Chimeü rü Tupanana naca na meā nüxũ nangupetügũxũcax ga Yuche rü María rü öxhana. Rü ñanagürü ngĩxũ ga María ga Ngechuchu naē: —Düçax, ñaā öxhana rü tá nanamaxēēē i muxũma i Yudfugü, natürü ngēma tama nüxũ yaxögüchaũxũ rü tá inayarütauxe. Rü nüma rü wüxi i cuaxruü tá nixĩ i duũxũgüçax, rü muxũma tá nüxũ naxoe. ³⁵—Rü

ngëmaãcü tá nanangoxëãma i guxüma i naãëwa nagu naxinüëxü i muxüma i duüxügü. Rü guxüma i ngëma tá ñaã õxchanaxü ngupetüxü rü ñoma wüxi i cüxchi i curü maxünewa yarüwáxüfüü tá cuxü nangux, Pa Maríax —ñanagürü. ³⁶Rü yéma ta iyexma ga wüxi ga ngecü ga Tupanaärü orexü ixücü. Rü Ana nixí ga ngíéga. Rü Panuéxácü iyixí, rü Ácherutanüxü iyixí. Rü marü yaguãxüchi iyixí. Rü yexguma napaxüchigutama ixáte. Natürü 7 ga taunecü- guxicatama ngítemaã iyarüxüxü, yerü nayu ga ngíte. ³⁷Rü yemaãcü wüxi ga yutecü ga yaguãxüchi iyixí, yerü 84 nixí ga ngírü taunecü. Rü taguma tupauca ga taxünewa íixüxü. Rü guxüguma ngunecü rü chütacü rü naxaureãcüma iyumüxëëcha. Rü yemaãcü Tupanaxü iyacuãxüü rü inataxëë. ³⁸Rü yexgumatama Chimeü íidexayane, rü yéma ingu ga Ana. Rü Tupanana moxë ixá. Rü iinaxügü ga õxchana ga Ngechuchuchiga na yadexaxü napëxewa ga guxüma ga yema Yudügü ga Yerucharéüçüãx ga Cristuxü ínañguxëëgüxü na norü nguxuchixëëruü yíixüçax.

Íäne ga Nacharétuçax nawoegu

³⁹Rü yexguma marü yanguxëëgüãguwena ga guxüma ga yema Tupanaärü mugü nüxü ixuxü, rü Yuche rü María rü naxçax nawoegu ga norü íäne ga Nacharétu ga Garíraanewa yexmane. ⁴⁰Rü ga õxchana rü niyachigü, rü yexeraãcü niporachigü, rü yexeraãcü nüxü nicuáchigü. Rü Tupana rü poraãcü nüxü narüñgüxëë.

Bücü ga Ngechuchu rü tupauca ga taxünewa naxo

⁴¹Nanatü rü naë rü gucü ga taunecügu Yerucharéüwa taxíixü naxçax ga Üpetüchigaarü peta. ⁴²Rü yexguma Ngechuchu 12 ga taunecü nüxü yexmagu, rü Yerucharéüwa taxí namaã ga nanatü rü naë, yerü yema nixí ga Yudügücüma naxçax ga Üpetüchigaarü peta. ⁴³Rü yexguma yagüechigagu ga Üpetüchigaarü peta, rü tümachüçax tawoegu ga nanatü rü naë. Natürü ga Ngechuchu rü tümachüchita tüxna Yerucharéügu narüxãüx. ⁴⁴Rü tüma nüxü tacuãxgügu rü yema muxü ga duüxügü ga tümaweama íixüütanüxütanügu naxã ga Ngechuchu. Rü yemaãcü marü itaxí ga wüxi ga ngunexü. Natürü yexguma naxçax tadaugügu tümatanüxütanügu rü yema tüxü cuãxgüxütanügu rü tama nüxü itayangaugü. ⁴⁵Rü yemacax wenaxärü Yerucharéüçax tawoegu na yexma naxçax tayadaugüxüçax. ⁴⁶Rü tomaëxpüç ga ngunexüguwena Ngechuchuxü itayangaugü ga tupauca ga taxünegu. Rü yéma narüto natanüwa ga yema ngüxëëruügü ga Tupanaärü mugüwa ngüxëëtaegüxü, rü inarüxínü ga norü ngüxëëtae, rü nüxna nicachigü. ⁴⁷Rü guxüma ga yema duüxügü ga Ngechuchuxü ínüëxü, rü nañaxächíãëgü na ñuxácü nüxü nacuãxüchixü rü meãma nangãxüãxü. ⁴⁸Rü yexguma nanatü rü naë nüxü daugügu rü tañaxächíãëgü. Rü naë rü ñatarügü nüxü: —Pa Chaunex, ¿tüxücü tomaã ngexü cuwagü? Cunatü rü choma rü poraãcü cuxçax taxoegaãëcüma

cuxçax tadaugüecha —ñatarügü. ⁴⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Tüxcüü chauxçax pedaugü? ¿Tama exna nüxü pecuax na woetama Chaunatüchiüwa tá changëxmaxü? —ñanagürü. ⁵⁰Natürü ga tümagü rü tama nüxü tacuaxgüega ga yema tümamaã nüxü yaxuxü. ⁵¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü tümawe nataegu ga Nacharétuwa. Rü guxüguma meã tümaga naxinüëcha. Rü naë ga María rü ngiãëwa nagu irixinüëcha ga guxüma ga yema ngupetüxü. ⁵²Rü niyachigü ga Ngechuchu, rü yexeraäcü nüxü nicuächigü. Rü Tupana rü namaã nataãë, rü guxüma ga duüxügü rü ta namaã nataãëgü.

Cuáü ga baiüxëëruü rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxâpataxüwa orexü nixu
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Cu 1.19-28)

3 ¹Rü yexguma Tibériu 15 ga taunecü äëxgacü ga tacü ixixgu ga Dumawa, rü yexguma nixí ga Póüchiu Piratu rü Yudéaaneärü äëxgacü yixü, rü Erode rü Gariréaaneärü äëxgacü yixü, rü naëneë ga Piripi rü Itúreaane rü Taconíteaneärü äëxgacü yixü, rü Dichániã rü Abiriniãaneärü äëxgacü yixü. ²Rü Aná rü Caipá rü paigüeru nixígü ga yexguma. Rü yexguma nixí ga Cuáü ga Zacaría nanemaã yadexaxü ga Tupana ga dauxchitawa ga ngextá taxúema íxâpataxüwa. ³Rü guxüma ga yema nachicagü ga Yudáücutüarü ngaicamana yexmagüxügu nixügüchigü ga Cuáü. Rü duüxügümaã nüxü nixuchigü ga na namexü na nüxü naxoexü ga nacümagü ga chixexü rü ínabaiüxü, na yemaäcü Tupana nüxü

nüxü nangechaüxüçax ga norü pecadugü. ⁴Rü guma nuxcúmaücü ga Ichaía ga Tupanaärü orearü uruü naxümatüxürüü nixí ga nangupetüxü. Yerü duüxügüarü maxüärü mexëëchigaxü nixu ga yexguma ñaxgu:

“Ngëma nachica i ngextá taxúema íxâpataxüwa rü tá nangëxma i wüxi i duüxü i ngëma tagaäcüma ñaxü: ‘iPegü pemexëë naxçax ya Cori! iRü naxçax ipeyanawëxächixëë i perü maxü!’ ⁵Rü guxäärü maxü rü tá inayarüwëxächí ñoma wüxi i ngatexü rügütaxürüü na iyawëxüçax i nama. Rü guxäma ya yíxema togüétüwa tügü ngëxmaxëëgüxe rü tá ítarüxí ñoma wüxi ya mæxpúne rü wüxi i ngüchitaeru idoxochixëëxürüü. Rü guxüma i nacüma i wüxü rü tá inayarüwëxächigü. Rü ngëma duüxügüarü maxüwa tama mexü rü tá nayamexëëgü. ⁶Rü guxüma i duüxügü rü tá nüxü nadaugü ya yima Maxëëëruü ya Tupana núma namücü”,

ñanagürü ga Ichaíaarü ore ga ümatüxüwa. ⁷Rü yexguma Cuáüxütawa naxixgu ga duüxügü na ínabaiüxëëaxüçax, rü nüma ga Cuáü rü ñanagürüama nüxü: —Pema rü äxtapearü duüxügü pixígü. ¿Rü ñuxäcü nagu perüxínüë na naxchaxwa pibuxmüxü i ngëma poxcu i äücümaxüchixü i marü ingaicaxü ega tama nüxü perüxoegu i pecüma i chixexü? ⁸—iRü meã pemaxë na ngëmaäcü guxüma i duüxügü nüxü

daugüxüçax na aixcúma marü nüxü perüxoexü i pecúma i chixexü! Rù tama name i ñaperüügü:

“Täütáma Tupana toxü napoxcue, erü Abráütanüxü tixigü” ñaperüügü. Erü tama ngëmacax nixi ya Tupana i duüxügüxü nayaxuxü. Rù pemaã nüxü chixu rü ngëxguma Tupana naxwaxegu rü tama nüxü naguxcha na daa nutawa Abráütanüxü nanguxüxëxü. ⁹—Tupanaãri yuema rü marü ñimemare na yadaxüãxüçax i ngëma nanetügü i tama mexü. Rù guxüma i nanetügü i chixearü óõxü rü tá nadaxü, rü ñuxüchi üxüwa tá ínagu —ñanagürü ga Cuáü. ¹⁰Rü yexguma ga duüxügü rü Cuáüna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Taci exna nixi i mexü na tanaxüxü? —ñanagürügü. ¹¹Rü Cuáü rü nanangäxü rü ñanagürü: —Texé ya taxrearü gáuxüchiruáxë rü name nixi i texé ya tüxü nataxüxena tanaxä. Rù texé ya ñaáxë rü name nixi i texé ya ngearü ñaáxëmaã tangau i túmaãrü ña —ñanagürü. ¹²Rü Cuáüxütawa naxi ta ga ñuxre ga yatügü ga Dumaãrü äëxgacüçax ñëru ngixü ideetanüxü. Rù nanaxwaxegü ga Cuáü na ínabaiüxëxü. Rù Cuáüna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Ngüxëëruüx, ¿Taci nixi i mexü na tanaxüxü i tomax? —ñanagürügü. ¹³Rü Cuáü rü ñanagürü nüxü: —Tama name i äëxgacü pemaã nüxü ixuxüãrü yexera penayauxgü i ñëru i duüxügüxütawa —ñanagürü. ¹⁴Rü ñuxre ga churaragü rü ta Cuáüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Toma rü taci nixi i mexü na tanaxüxü? —ñanagürügü. Rù nanangäxü ga Cuáü rü ñanagürü: —Tama name i texéxü pexäxüneacúma túmaãrü ngëmaxügü pepuxü. Rù tama name i taci rü doraxü tímachigaxü pixu na ngëmaãcü túmaãrü ngëmaxügü pepuxüçax. Rù name nixi i

ngëma ñëru i äëxgacü pexü ngümaã naxütanücúmaãtama petaaëgü rü tama yexeracüçax ípeca —ñanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga duüxügü rü poraãcü ínananguxëëgü na paxa ínanguxü ga Tupana Nane ga Cristu. Rù nagu narixünüë ga na bexmana Cuáü rü Cristu yixü. ¹⁶Natürü ga Cuáü rü guxäxü ñanagürü: —Aixcúma i choma rü dexáwamare pexü íchabaiüxëë, natürü tá ínangu i to i Tupanaãrü oreatü uruü, rü nüma tá pexna nananguxëë i Tupanaãë i Üünexü wüxi i üxiemarü. Eri nüma rü poraãcü choxü narüyexera na äëxgacü yixü. Rù choma rü napexewa rü taxuwama chame rü bai i norü chapatucuniãrü wëgiwa chame. ¹⁷—Rü nüma rü marü ínamemare na ñoma i naãnewa yadexechiãxüçax i norü duüxügü ñoma wüxi ya yatü trigu naátüna idexechixürü. Rù ngëmaãcü tá nayadexechi i ngëma noxrü ixigüxü na naxü- tawa nangëxmagüxüçax, natürü ngëma tama noxrü ixigüxü, rü tá ínanagu nawa ya yima üxü ya taguma ixoxüne —ñanagürü. ¹⁸Rü yema oremaã rü muxüma ga to ga ucuxëgümaã, rü Cuáü duüxügümaã nüxü nixu ga ore ga mexü ga Ngechuchuchiga. ¹⁹Rü Cuáü rü äëxgacü ga Erodexü nanga, yerü ngümaã naxãmax ga Erodía ga naëneë ga Piripi namax. Rù nananga ta naxçax ga yema togü ga chixexü ga naxüxü. ²⁰Natürü ga Erode rü tama Cuáüga naxünü. Rù yexeraxü ga chixexü naxü, yerü poxcupataüwa Cuáüxü namu.

Ngechucharü baiechiga

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹Naxüpa ga na napoxcuxü ga Cuáü, rü guxüma ga duüxügüxü ínabaiüxëëxguwena, rü Ngechuchuxü rü

ta inabaiexêẽ. Rũ yexguma Ngechuchu
 íyümüxêyane rũ ningenã ga daxũguxũ
 ga naãne. ²²Rũ Tupanaãẽ i Üünexũ rũ
 wũxi ga muxtucurũĩ inanãgo rũ
 Ngechuchuna nangu. Rũ daxũwa
 inanaxũ ga wũxi ga nãga ga ñaxũ:
 —Cuma nixĩ i Chaune i cuxũ
 changechaũxũchicũ, rũ cumaã
 chataãxũchicũ —ñaxũ.

Ngechuchu ya Cristuarũ oxigũ

(Mt 1.1-17)

²³Maneca 30 ga taunecũ nũxũ
 nayexma ga Ngechuchu ga yexguma
 norũ puracũ inaxũgũgu. Rũ duũxũgũ
 nagu narũxĩnũẽ rũ Ngechuchu rũ Yuche
 nane nixĩ.

Rũ Yuche rũ Erĩ nane nixĩ.

²⁴ Rũ Erĩ rũ Matá nane nixĩ.

Rũ Matá rũ Lebĩ nane nixĩ.

Rũ Lebĩ rũ Merequí nane nixĩ.

Rũ Merequí rũ Yana nane nixĩ.

Rũ Yana rũ Yuche nane nixĩ.

²⁵ Rũ Yuche rũ Matatía nane nixĩ.

Rũ Matatía rũ Amó nane nixĩ.

Rũ Amó rũ Naũ nane nixĩ.

Rũ Naũ rũ Echiri nane nixĩ.

Rũ Echiri rũ Nagaĩ nane nixĩ.

²⁶ Rũ Nagaĩ rũ Maá nane nixĩ.

Rũ Maá rũ Matatía nane nixĩ.

Rũ Matatía rũ Cheméĩ nane nixĩ.

Rũ Cheméĩ rũ Yucheca nane nixĩ.

Rũ Yucheca rũ Yudá nane nixĩ.

²⁷ Rũ Yudá rũ Yunáũ nane nixĩ.

Rũ Yunáũ rũ Decha nane nixĩ.

Rũ Decha rũ Chorobabé nane nixĩ.

Rũ Chorobabé rũ Charatía nane

nixĩ.

Rũ Charatía rũ Nerĩ nane nixĩ.

²⁸ Rũ Nerĩ rũ Merequí nane nixĩ.

Rũ Merequí rũ Adĩ nane nixĩ.

Rũ Adĩ rũ Cocháũ nane nixĩ.

Rũ Cocháũ rũ Erudamáũ nane nixĩ.

Rũ Erudamáũ rũ Erũ nane nixĩ.

²⁹ Rũ Erũ rũ Yochué nane nixĩ.

Rũ Yochué rũ Eriechéru nane nixĩ.

Rũ Eriechéru rũ Yorĩũ nane nixĩ.

Rũ Yorĩũ rũ Matá nane nixĩ.

Rũ Matá rũ Lebĩ nane nixĩ.

³⁰ Rũ Lebĩ rũ Chimeú nane nixĩ.

Rũ Chimeú rũ Yudá nane nixĩ.

Rũ Yudá rũ Yuche nane nixĩ.

Rũ Yuche rũ Yonáũ nane nixĩ.

Rũ Yonáũ rũ Eriaquíũ nane nixĩ.

³¹ Rũ Eriaquíũ rũ Meréã nane nixĩ.

Rũ Meréã rũ Mena nane nixĩ.

Rũ Mena rũ Matata nane nixĩ.

Rũ Matata rũ Natáũ nane nixĩ.

Rũ Natáũ rũ Dabĩ nane nixĩ.

³² Rũ Dabĩ rũ Ichaĩ nane nixĩ.

Rũ Ichaĩ rũ Obé nane nixĩ.

Rũ Obé rũ Bou nane nixĩ.

Rũ Bou rũ Charu nane nixĩ.

Rũ Charu rũ Naächáũ nane nixĩ.

³³ Rũ Naächáũ rũ Amináda nane nixĩ.

Rũ Amináda rũ Amĩ nane nixĩ.

Rũ Amĩ rũ Arũni nane nixĩ.

Rũ Arũni rũ Erũũ nane nixĩ.

Rũ Erũũ rũ Pare nane nixĩ.

Rũ Pare rũ Yudá nane nixĩ.

³⁴ Rũ Yudá rũ Acobu nane nixĩ.

Rũ Acobu rũ Ichaá nane nixĩ.

Rũ Ichaá rũ Abráũ nane nixĩ.

Rũ Abráũ rũ Taré nane nixĩ.

Rũ Taré rũ Nacú nane nixĩ.

³⁵ Rũ Nacú rũ Cherú nane nixĩ.

Rũ Cherú rũ Dagáũ nane nixĩ.

Rũ Dagáũ rũ Peré nane nixĩ.

Rũ Peré rũ Ebé nane nixĩ.

Rũ Ebé rũ Charu nane nixĩ.

- ³⁶ Rũ Charu rũ Caináũ nane nixĩ.
 Rũ Caináũ rũ Arupácha nane nixĩ.
 Rũ Arupácha rũ Chéũ nane nixĩ.
 Rũ Chéũ rũ Noé nane nixĩ.
 Noé rũ Damé nane nixĩ.
- ³⁷ Rũ Damé rũ Matucharéũ nane nixĩ.
 Rũ Matucharéũ rũ Enó nane nixĩ.
 Rũ Enó rũ Yaré nane nixĩ.
 Rũ Yaré rũ Mararé nane nixĩ.
 Rũ Mararé rũ Caináũ nane nixĩ.
- ³⁸ Rũ Caináũ rũ Enú nane nixĩ.
 Rũ Enú rũ Che nane nixĩ.
 Rũ Che rũ Adáũ nane nixĩ.
 Rũ Adáũ rũ Tupana nane nixĩ.

Ngechuchuxũ naxũ ga Chataná

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 ¹Ngechuchuxũtawa nayexma ga Tupanaãe i Üünexũ. Rũ yexguma Yudáũchiiwa ínaxũächigu ga Ngechuchu, rũ Tupanaãe i Üünexũ rũ dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũwa nanaga. ²Rũ yéma nayexma ga 40 ga ngunexũ. Rũ ngoxo ga Chataná rũ nüxũ naxũ. Rũ yexguma yéma nayexmagu rũ taguma nachibũ. Natürü ga yixcama rũ nataiya. ³Rũ yexguma ga ngoxo ga Chataná rũ ñanagürü nüxũ: —Ega aixcúma Tupana Nane quixĩgu, rũ idaa nutamaã nüxũ ixu na pãũxũ nanguxuchixũçax! —ñanagürü ga Chataná. ⁴Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagürü: —Tupanaärü ore i ümatüxũwa rũ ñanagürü:

“Tãütáma ònamaãxĩca namaxë i duũxũgũ, natürü guxũma i ore i Tupana nüxũ ixuxũ tá nixĩ i duũxũgũxũ maxëxëexũ”,

ñanagürü. ⁵Rũ yexguma ga ngoxo ga Chataná rũ wüxi ga maɣpúnechitaeruwa

nanaga. Rũ yéma paxaãchi nüxũ nüxũ nadauxëë ga guxũma ga nachiiãnegü ga ñoma ga naãnecũãx. ⁶Rũ Chataná rũ ñanagürü nüxũ: —Guxũ i ñaã nachiiãnegü i mexũ rũ norü ngëmaxũgü rũ chi cuxna chanaxã. Erü choxrü nixĩ i guxũma i ñaãgü, rũ tüxna chanaxã ya texé ya choma chorü me ixixë na tüxna na chanaxãxũ. ⁷—Rũ ngëxguma chi chopëxegu cucaxãpũxũgu rũ choxũ quicuaxũũgu rũ cuxrü chi nixĩ i guxũma i ñaã cuxũ chawéxũ —ñanagürü. ⁸Natürü ga Ngechuchu rũ nanangãxũ, rũ ñanagürü: —iChoxna ixügachi! Pa Chata- nãx. Erü Tupanaärü ore i ümatüxũwa rũ ñanagürü:

“iNüxũ icuaxũũ ya Cori ya curü Tupana, rũ yimaãxũxĩcatama napuracu!”

ñanagürü. ⁹Rũ yexguma ga ngoxo ga Chataná rũ Yerucharéũ ga ñanewa nanaga. Rũ tupauca ga taxũnetapëxegu nanamunagü. Rũ ñanagürü nüxũ: —Ega aixcúma Tupana Nane quixĩgu, rũ inuã cugü rütae! ¹⁰—Erü Tupanaärü ore i ümatüxũwa rũ ñanagürü:

“Tupana tá nanamu i norü orearü ngerüũgü i daxũcũãx na cuxna nadaugũxũçax. ¹¹Rũ naxmëxmaã tá cuxũ niyauxgü na tama çacü rũ nutagu cunguxũçax”,

ñanagürü. ¹²Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagürü: —Tupanaärü ore i ümatüxũwa rũ ñanagürü ta:

“iTama name i nüxũ na cuxũxũ ya Cori ya curü Tupana!”,

ñanagürü. ¹³Rũ yexguma marü taxucürüwama Ngechuchuxũ naxũxgu, rũ nüma ga Chataná rũ nüxna niña

ñuxmata nuxũ iyangau na ñuxãcü wena
nuxũ na naxũxũ.

Ngechuchu rü Gariréaanewa inanaxügü

ga norü puracü

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴Rü Ngechuchu rü Gariréaanecax
nataegu. Rü Tupanaãe i Üünexũ rü
naxütawa nayexma rü poraãcü
nanaporaxëe. Rü ga duũxügü rü nachiga
nidexagü ga guxũ ga yema naãnewa.

¹⁵Rü wüxichigü ga ñãneärü
ngutaquexepataügüwa rü nanguxëetae.
Rü guxũma ga duũxügü rü nuxũ
nicuaxũügü.

Nacharétuwa nayexma ga Ngechuchu

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶Rü Nacharétuwa naxũ ga
Ngechuchu. Rü guma nixĩ ga ñãne ga
nanatügü nawa nayaxëëgüne. Rü
ngũxchigaarü ngunexügu rü
ngutaquexepataügu naxücu, yerü yema
nixĩ ga nacüma ga guxũ ga
ngũxchigaarü ngunexügu. Rü yéma
inachi rü duũxügüçax nuxũ nadaumatü
ga Tupanaärü ore ga ümatüxũ. ¹⁷Rü
nuxna nanaxägü ga popera ga
Tupanaärü orearü uruũ ga Ichaía
ümatüxũ. Rü yexguma yangenaátüãgu,
rü nuxũ inayangau ga ngextá
ñaxümatüxüwa ga ore ga ñaxũ:

¹⁸ “Cori ya Tupanaãe rü chauxütawa
nangëxma. Rü nüma rü choxũ
naxuneta na nuxũ chixuxüçax i
ore i mexũ namaã i ngëma
duũxügü i ngearü
ngëmaxüãxgüxũ. Rü choxũ
namu na ngëma duũxügü i
pecadutüüwa ngëxmagüxümaã

nuxũ na chixuxüçax rü tá na
ínguxüxũ. Rü choxũ namu na
chayadauchixetüxëëgüxüçax i
ngëma ingexetügüxũ rü na
íchananguxüxëëxüçax i ngëma
duũxügü i togümexëwa
ngëxmagüxũ. ¹⁹Rü núma choxũ
namu na duũxügümaã nuxũ
chixuxüçax na Tupana nuxũ
rüngüxëëchaüxũ i ngëma nuxũ
yaxögüxũ”,

ñanagürü ga yema ore. ²⁰Rü yexguma
ga Ngechuchu rü nüguna
nananuxächiatü ga popera. Rü
ngutaquexepataüärü dauruüna nanaxã
rü ñuxüchi ínarüto. Natürü guxüma ga
yema ngutaquexepataüwa yexmagüxũ
ga duũxügü rü nuxũ narüdaunüëcha.
²¹Rü yemacax Ngechuchu inanaxügü ga
duũxügümaã na yadexaxũ, rü ñanagürü:
—Ñuxmatama nixĩ i pepexewa Tupana
yanguxëëxũ i ñãa ore ga Ichaía
ümatüxũ —ñanagürü. ²²Rü guxüma ga
duũxügü rü meã Ngechuchuchiga
nidexagü. Rü nañaxächiaëgü namaã ga
yema ore ga mexũ ga namaã nuxũ
yaxuxũ. Natürü tama aixcüma
nayaxögüchaũ. Rü yemacax nüguna
nacagü rü ñanagürügü: —¿Taux exna
daa yixũ ya Yuche nane?
—ñanagürügü. ²³Rü Ngechuchu rü
ñanagürü nuxũ: —Choma nuxũ chacuax
rü tá chomaã penaxuxuchi i ngëma ore i
ñaxũ:

“Pa Duturux iCugütama rümexëe!”
ñaxũ. Rü exna tá choxũ ñaperügügü:

“Yema mexũ ga taxũ ga nuxũ taxinüëxũ
ga Tupanaärü poramaã cuxüxũ ga
Capernáüwa, rü tanaxwaxe i nuã curü
ñãnewa rü ta na cunaxüxũ”, ñaperügügü

tá. ²⁴Rü nidexachigüama ga Ngechuchu: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxüma i Tupanaärü orearü uruü, rü norü ñanewatama i duüxügü rü tama meã nanayauxgü. ²⁵—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü Iraéanewa rü nayexma ga muxüchixüma ga ngexügü ga iyutegüxü ga yexguma Ería maüxgu. Rü yexguma nixí ga tomaëxpüx ga taunecüarü ngäxü rü taguma napuxü, rü poraãcü nangúxü ga taiya ga guxü ga yema naãnewa.

²⁶—Natürü ga Tupana rü tama wüxi ga Iraéanecüãx ga yutecüxütawa Eríaxü namu. Natürü ngixütawa nanamu ga yema yutecü ga Charepacüãx ga Chidáüärü ñaneärü ngaicamagu áchiücü. ²⁷—Rü yexguma namaüxgu ga Erichéu, rü Iraéanewa nayexmagü ta ga muxüma ga duüxügü ga chaxünemaã ñaaweexü. Natürü taxuüma ga yema ñaaweexü ga Iraéanewa yexmagüxü rü naxçax nitaaneë. Rü Namáü ga Chíriaanecüãxícata nixí ga guma naxçax yataaneü —ñanagürü ga Ngechuchu. ²⁸Rü yexguma yema orexü naxínüëgu, rü guxüma ga yema duüxügü ga guma ngutaquexepataüwa yexmagüxü rü poraãcü naxçax nanuë. ²⁹Rü inachigü ga duüxügü rü Ngechuchuxü ínataxüchigü ga guma ñanewa. Rü guma maþpüne ga guma ñane nawa yexmanechitaeruwa nanagagü na yéma yanataegüãxüçax. ³⁰Natürü ga Ngechuchu rü norü ngäxütanüwa ínaxüxüãma, rü ínixü.

Wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxüchiga
(Mr 1.21-28)

³¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü Gariréaaneärü ñane ga Capernáüwa naxü. Rü ngüxchigaarü ngunexügu

yéma duüxügüxü nangúexëë. ³²Rü duüxügü rü nabaixächíãëgü namaã ga norü nguxëëtae, yerü Tupanaärü poramaã nidexa. ³³Rü guma ngutaquexepataüwa nayexma ga wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxü. Rü aita yéma naxü, rü ñanagürü: ³⁴—iToxna ixügachi! ¿Tüxcüü totanüwa cuxü, Pa Ngechuchux, Pa Nacharétucüãx? ¿Nuã cuxü na toxü cuðaixüçax? Choma cuxü chacuax na Tupana Nane ya Üüneü na quíxü —ñanagürü. ³⁵Rü Ngechuchu nananga ga yema ngoxo rü ñanagürü: —iYarüngeax rü ínaxüxü nawa ya yima yatü! —ñanagürü. Rü yexguma ga yema ngoxo rü duüxügüpexegu nayanguxëë ga guma yatü, rü nawa ínaxüxü. Natürü tama nanapixëë. ³⁶Rü guxüma ga duüxügü rü nabaixächíãëgü. Rü nügümücügümaächigü nachiga nidexagü, rü ñanagürügü: —¿Tacü rü ore nixí i ngéma? Erü ñaã yatü rü aixcüma ngéma ngoxogümaã inacuaç rü poraãcü nanamu. Rü nümagü rü naga naxínüë, rü ínachoxü —ñanagürügü. ³⁷Rü guxüwama ga yema naãnewa rü Ngechuchuchigaxü nixugüe ga duüxügü.

Ngechuchu rü Chimáü ga Pedru naxëçax nayataanexëë
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸Rü guma ngutaquexepataüwa ínaxüxü ga Ngechuchu rü Chimáüpatawa naxü. Rü Chimáü naxë rü poraãcü iyaxaxüne. Rü Ngechuchuna nacagüe ga ngüxçax na yataanexëëãxüçax. ³⁹Rü ngixütagu nayachi ga Ngechuchu rü yema

ḍaaweanexũ nanga. Rũ yexgumatama igauḗachi ga na yaxaxunexũ. Rũ yexgumatama írũda, rũ naxçax inamexẽẽ ga õna.

**Ngechuchu rũ muxũma ga
iḍaaweexũçax nayataanexẽẽ**

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰Rũ yexguma marũ yanaxũcuchaũgu ga iũxcũ, rũ Ngechuchuxũtawana nanagagũ ga guxũma ga duũxũgũ ga nagũxũraũxũ ga ḍaaweanemaã iḍaaweexũ. Rũ ga Ngechuchu rũ wũxichigũ ga yema duũxũgũxũ ningõgũ, rũ yemaãcũ naxçax nayataanexẽẽchigũ. ⁴¹Rũ nanameẽxẽẽ ga muxũma ga duũxũgũ ga iḍaaweexũ ga ngoxo nawa yexmagũxũ. Rũ yema ngoxogũ rũ aita naxũe, rũ ñanagũrũgũ: —Cuma nixĩ i Tupana Nane quiĩxũ —ñanagũrũgũ. Natũrũ ga Ngechuchu rũ nayangagũ ga yema ngoxogũ. Rũ nũxna nanachũxu ga na yadexagũxũ, yerũ yema ngoxogũ rũ nũxũ nacuaxgũ na Cristu yĩxũ.

**Ngechuchu rũ nanaxunagũ ga ore ga
mexũ ga ngutaquexepataũwachigũ**

(Mr 1.35-39)

⁴²Rũ yexguma noxri yangõonegu rũ yema ñanewa inaxũxũ ga Ngechuchu. Rũ wũxi ga nachica ga taxũema íxãpataxũwa naxũ. Natũrũ ga duũxũgũ rũ naxçax nadaugũ rũ dũxwa naxũtawana nangugũ. Rũ nũxũ nacaaxũgũ ga tama na inaxũxũçax ga yema norũ naãnewa. ⁴³Natũrũ ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Taxucũrũwama petanũgu charũxãũẽcha erũ chanaxwaxe na nãĩgũ ya ñanegũwa ngẽxmagũxũ i duũxũgũmaã rũ ta nũxũ

chixũxũ na ñuxãcũ ãẽxgacũ yĩxũ ya Tupana. Erũ woetama ngẽmacax nũma choxũ namu —ñanagũrũ. ⁴⁴Rũ yemaãcũ Ngechuchu nũxũ nixuchigũ ga ore ga ngutaquexepataũgũwachigũ ga guxũma ga Garirãanewa.

Muxũma ga choxni na inayauxũxũchiga

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

5 ¹Rũ wũxicana ga yexguma nextaxa ga Yenecharẽtuanacũwa nayexmagu ga Ngechuchu, rũ muxũma ga duũxũgũ rũ naxũtawana nangugũ. Rũ dũxwa yema nayaxãũtũgũ, yerũ nũxũ naxĩnũẽchaũ ga Tupanaãrũ ore ga namaã nũxũ yaxuxũ. ²Rũ Ngechuchu yema nũxũ nadau ga taxre ga ngue ga ingeãcune. Rũ guma nguegũ rũ naxnecũpechinũwa nanadagũ, yerũ ga pũchaetanũxũ rũ nũxna yema inachõũ, yerũ norũ pũcha niyauxgũ. ³Rũ wũxi ga guma nguegu nixũe ga Ngechuchu. Rũ guma ngue rũ Chimãũãrũ nixĩ. Rũ Chimãũna naca ga naxnecũpechinũãrũ ngãxũtũwaxũra na nangeaxũçax. Rũ guma nguewa narũto ga Ngechuchu. Rũ yema inanaxũgũ ga duũxũgũxũ na nangũexẽẽxũ. ⁴Rũ yexguma yagũegagu ga Ngechuchu ga na yadexaxũ, rũ Chimãũxũ ñanagũrũ: —iyã inamãtamaxũwa namaã naxã ya daa ngue. Rũ ngẽma penatãe i perũ pũcha na choxnita piyauxgũxũçax! —ñanagũrũ. ⁵Rũ Chimãũ nanangãxũ, rũ ñanagũrũ nũxũ: —Pa Ngũexẽẽruũx, ngewax rũ guxũ i chũtaxũ rũ tapũchae, natũrũ taxuũma i choxni tiyaxu. Natũrũ ñũxma na choxũ cumuxũ rũ wena tãxaru íchanatãe i chorũ pũcha —ñanagũrũ. ⁶Rũ yexguma inatãegũãgu

ga norü pücha, rü muxüma ga choxni ínayauxü. Rü düxwa narügáuxchaü ga norü pücha yerü namuxüchi ga choxni. ⁷Rü naxmexmaã náí ga nguewa yexmagüxü ga natanüxügüçax nacagü na nüxü yanangüxëégüxüçax. Rü yéma naxí ga yema natanüxügü ga naxçax nacagüxü. Rü nanaxüácugü ga guma taxre ga ngue rü wixgutaax inangutaügü yerü namuxüchi ga choxni. ⁸Rü yexguma yemaxü nadauxgu ga Chimáü ga Pedru, rü Ngechuchupexegu nayacaxápüxü, rü ñanagürü nüxü: —iChoxna ixügachi! Pa Corix. Erü choma rü wüxi i duüxü i pecaduáxü chixí —ñanagürü. ⁹Rü yema ñanagürü ga Chimáü yerü nüma rü guxüma ga natanüxügü rü namaã nabaixächíiãégü ga yema muxüma ga choxni na ínayauxüxü. ¹⁰Rü nabaixächíiãégü ta ga Chimáümücügü ga Chaütiágu rü Cuáü ga Zebedéu nanegü. Natürü Ngechuchu rü Chimáüxü ñanagürü: —iTáxü i cumuüxü! Erü ñuxmaücüü rü tá choxü cupuracü na chauxütawa cunagagüxüçax i duüxügü —ñanagürü. ¹¹Rü yexguma naxānacüwa namaã nangugüga ga naweügü, rü yéma nanawogü ga norü guxüma rü Ngechuchuwe narüxí.

**Ngechuchu rü wüxi ga
rüchaxünexüçax nayataanexëë**
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹²Rü yexguma wüxi ga yéma yexmagüne ga ñānēwa nayexmagu ga Ngechuchu, rü yéma naxütawa nangu ga wüxi ga yatü ga chaxünemaã iðaawexü. Rü yexguma Ngechuchuxü nadauxgu rü napexegu nayacaxápüxü rü

yexma nanangücuchi. Rü Ngechuchuxü nacaaxü, rü ñanagürü: —Pa Corix, ngëxguma cuma canaxwaxegu, rü tama cuxü naguxcha na choxü curümexëëxü —ñanagürü. ¹³Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxü ningögü, rü ñanagürü nüxü: —Ngü, chanaxwaxe. iRüme! —ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rü naxçax nitaane ga yema yatü ga chaxüneáxü. ¹⁴Rü Ngechuchu nanaxucyxë rü ñanagürü nüxü: —iDüçax, taxüemaátama nüxü quixu, natürü paixü cugü yadauxëë na curümexü rü yanguxëë i ngéma Tupana Moíchēwa nüxü ixuxü na duüxügü nüxü cuáxüçax na marü curümexü! —ñanagürü. ¹⁵Natürü guxüwama rü yexeraācü duüxügü nüxü nicuaxgüetanü ga Ngechuchuchiga. Rü muxüma ga duüxügü rü naxçax naxítaquexegü na norü orexü naxínüëxüçax, rü naxçax na yataaneëxëäxüçax ga norü ñaawegüwa. ¹⁶Natürü Ngechuchu rü ñuxguacü rü ngextá taxüema íxāpataxüwa naxüüxü. Rü yéma nayayumüxëxü.

**Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga
nawāixächicüçax nayataanexëë**
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷Rü wüxi ga ngunexü Ngechuchu íngüxëëtaeyane, rü yéma narütogü ga ñuxre ga Parichéugü rü ñuxre ga ngüxëërüügü ga Moíchéarü mugümaã ngüxëëtaegüxü ga guxü ga Gariréaaneärü ñānēxācüguwa ne íxü, rü Yudéaanewa ne íxü, rü Yerucharéüwa ne íxü. Rü Tupana rü poraäcü Ngechuchuwa inanawex ga norü pora rü muxüma ga iðaawexü narümeëxëë. ¹⁸Rü Ngechuchuxütawa nangugü ga

ñuxre ga yatügü, rü naxçax yéma nanangetaügü ga wüxi ga yatü ga nawãixächicü. Rü İpatagu nanangecuchitaügüchaü na Ngechuchupexegu yaxütaügüãxüçax. ¹⁹Natürü taxuacüma yexma nanangecuchitaügüéga, yerü namuxüchi ga duüxügü. Rü yemaçax İaçaxwexgu naxİgü. Rü meãma Ngechuchu İyexmaxüétüwa İnanapoguãxügü ga guma İpata. Rü yéma duüxügütanüwa Ngechuchupexewa İnanachüxüetaügü ga guma nawãixächicü. ²⁰Rü yexguma Ngechuchu nüxü dauxgu ga na nüxü yaxögüãxü ga yema yatügü, rü ñanagürü guma nawãixächicüxü: —Pa Chaunex, marü cuxü nüxü changechaü i curü pecadugü —ñanagürü. ²¹Natürü yema ngüexëeruügü ga Moİchëarü mugüarü nguxëetaeruügü rü Parichëugü, rü nagu narüxinüë, rü nügüãëwa ñanagürügü: —İTacuü nixi i ñaã yatü eçax Tupanamaã chixexü yaxugüxü? Erü taxúema pora tüxü nangëxma na duüxügüaxü pecaduxü tangechaüxü. Rü Tupanaxıcatama nixi ya nüxü nangëxmacü i ngëma pora —ñanagürügü naãëwa. ²²Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nacuax ga İacuüga na İnaxınüëxü. Rü yemaçax ñanagürü nüxü: —İTüxcüü ngë-magu perüxinüë i pemax? ²³—İTacuü nixi İrütaxchamaëxü na namaã nüxü İxuxü ya daa yatü ya nawãixächicü:

“Curü pecadugü rü marü cuxü nüxü changechaü”, rü exna:

“İnachi rü İxü!” ñágüxü nüxü?

²⁴—Natürü ñuxma rü tá pexü nüxü chadauxë na Chaunatu núma choxü muxü na duüxügüaxü nüxü

changechaüxüçax i norü pecadugü —ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxguwena rü guma nawãixächicüxü ñanagürü: —Cumaã nüxü chixu rü İnachi, rü nayaxu i curü caruü, rü cupatawa naxü! —ñanagürü. ²⁵Rü yexgumatama guxü ga duüxügüpexewa İnachi ga guma nawãixächicü. Rü nanayaxu ga norü caruü ga nagu nacaxü. Rü Tupanaxü yacuaxüüchigüãcüma napatawa naxü. ²⁶Rü guxüma ga duüxügü rü nabaixächiaëgü. Rü Tupanaxü nicuaxüügü. Rü poraãcü namuüëacüma ñanagürügü: —Ñuxma rü nüxü tadaugü i ñuxre i Tupanaärü puracügü i aıxcüma mexëchixügü —ñanagürügü.

Lebicax naca ga Ngechuchu

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷Rü yemawena ga Ngechuchu rü İnaxüxü ga guma İwa. Rü wüxi ga yatü ga Dumaärü äëxgacüçax dİëru ngİxü İdeetanüxüxütawa naxüpetü. Rü guma yatü rü Lebı nixi ga naëga. Rü yéma dİëru ngİxü İnadëxüwa narüto. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —İChowe rüxü! —ñanagürü. ²⁸Rü İnachi ga Lebı, rü yéma nanatax ga norü guxüma, rü Ngechuchuwe narüxü. ²⁹Rü yıxcama ga Lebı rü Ngechuchuçax napatawa wüxi ga taxü ga öna naxü. Rü yéma mechawa narütögü ga muxüma ga yatügü ga Lebırüü dİëruarü degüwa puracüexü, rü muxüma ga togü ga duüxügü rü ta. ³⁰Natürü ga yema Parichëugü rü ngüexëeruügü ga Moİchëarü mugüarü nguxëetaeruügü, rü İnanaxügüë na Ngechuchuarü ngüexügüchigagu chixri yadëxagüxü.

Rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü wüxiwa pechibüe rü namañ pexaxegü i ngëma yatügü i Dumaärü ãëxgacüçax dïëru ngixü dexü rü ngëma pecaduãxgüxü? —ñanagürügü. ³¹Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Ngëma poraxü rü taxuçaxma duturu nanaxwaxegü, natürü ngëma idaaaweexü nixi i duturu naxwaxegüxü. ³²—Choma rü tama mexügüna na chaxuxüçax nixi i núma chaxüxü, natürü pecaduãxgüxüna na chaxuxüçax nixi i núma chaxüxü na ngëmaäcü nüxü naxoexüçax i nacümagü i chixexügü —ñanagürü.

Ngechuchuna nacagüe ga aurechiga

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³Rü yexguma Ngechuchuna nacagüe ga duüxügü, rü ñanagürügü: —Cuáü ya baiüxëëruüärü ngüexügü rü Parichéugüarü ngüexügü rü nayumüxëgüecha, rü muëxpüxcüna rü naxauree rü tama nachibüe erü Tupanagu narüxinië. Natürü i curü ngüexügü, rü guxüguma nachibüe rü naxaxegümare —ñanagürügü. ³⁴Natürü ga Ngechuchu rü nanangãxü, rü wüxi ga ore ga nügüchigaxütama namañ nixu, rü ñanagürü: —¿Exna wüxi i ngügüarü petawa rü pexçax namexü na penaxaureexëëxü i ngëma nüxna naxugüxü ega natanüwa nangëxmagu i ngëma yatü i ngexwacax ãmaxü? Maneca tama nixi. ³⁵—Natürü wüxi i ngunexü rü ngëma yatü i ngexwacax ãmaxü, rü tá namüçügüna nixügachi. Rü ngëma ngunexüga tá nixi i aixcüma naxaureexü i namüçügü —ñanagürü. ³⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü namañ nüxü nixu ga wüxi ga ore ga yema duüxügücüma ga

nüxcümaüxüchiga rü noxrütama nguxëëtae i ngexwacaxüxüchiga. Rü ñanagürü: —Taxüema wüxi i ngexwacaxüxü i naxchiruta tiyo na namañ tanapaitaxüçax i wüxi i naxchiru i marü ngauxü. Erü ngëxguma ngëmaäcü tanaxüxgu rü tanachixexëe i ngëma naxchiru i ngexwacaxüxü. Rü ñuxüchi ngëma natüchi i ngexwacaxüxü rü tama nüxü nayatãxü i ngëma naxchiru i marü ngauxü. ³⁷—Rü ngëxgumarüü ta rü taxüema ngexwacaxücü ya binu rü nagu tayabacuchi i wüxi i naxchiü i marü ngauxü i naxchaxmünaxçax. Erü ngëxguma ngëmaäcü naxüxgu rü yima binu ya ngexwacaxücü rü tá narüngu, rü tá nayawãixëe i ngëma naxchiü i ngauxü i naxchaxmünaxçax. Rü ngëxma tá nayarütaxu ya binu rü ngëma naxchiü rü ta. ³⁸—Rü ngëmacax tanaxwaxë na yima ngexwacaxücü ya binu rü ngexwacaxüxü i naxchiügu yabacuchixü. Rü ngëmaäcü rü taxuütama inayarütaxu. ³⁹—Rü taxüema ya texé ya tümamañ yaxüxe na ngüchiaci ya binu tayaxaxüxü rü tüxü nangüchaü na tayaxaxüxü ya binu ya ngexwacaxücü ya maicuracü. Rü ngëxgumarüü ta nixi i ngëma duüxügü i marü namañ yaxüxü i nüxcümaüxü i nacüma i chixexü rü tama nanayauxgüchaü i ngëma mexü i nguxëëtae i ngexwacaxüxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechucharü ngüexügü rü trigu nicãüetanü ga ngüxchigarü ngunexügü

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

6 ¹Rü wüxi ga ngüxchigarü ngunexügu rü Ngechuchu rü norü ngüexügümañ trigunecüwa nachopetü. Rü norü ngüexügü rü inaxiãcüma

yoxocüne trigu nicãütanü. Rü naxmexmaã nanadaxi ga trigu rü nayangóëtanü. ²Rü ñuxre ga Parichéugü rü yema ngúexügüna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü ngüxchigaarü ngunexügu penabuxu i trigu? Erü ngüxchigaarü ngunexügu rü nachuxu na texe puracüxü —ñanagürügü. ³Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Taguma exna poperawa nüxü pedau ga tacü na naxüxü ga nuxcümaücü ga ãëxgacü ga Dabí ga yexguma nataiyagu ga nüma rü natanüxügü? ⁴—Rü Tupanapatagu naxücu rü nüxü nadau ga yema pãü ga üünexü ga yexma nuxü. Rü yema pãü rü nachuxu ga ngexerüxemare na nangóxü, rü paigüçaxicatama nixí. Natürü Dabí nanayaxu ga yema pãü rü nanangóx, rü natanüxümaã rü ta nangau —ñanagürü. ⁵Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Tupana Nane ga duüxüxü ixícu rü namaã inacuxax i ngüxchigaarü ngunexü —ñanagürü.

Wüxi ga yatü ga yumécüchiga
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶Rü wüxi ga to ga ngüxchigaarü ngunexügu rü Ngechuchu rü ngutaquexepataügu naxücu. Rü inanaxügü ga na nanguxëetaexü. Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga norü tügünewa yumécü. ⁷Rü yema ngúexëeruügü ga Moíchéarü mugüwa nguxëetaegüxü rü Parichéugü, rü Ngechuchuxü narüdaunü ngoxita ngüxchigaarü ngunexügu guma yumécüxü namexëë, yerü naxçax nadaugü ga ñuxácü norü ãëxgacügüxütawa na ínaxuaxügüãxü.

⁸Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxü nacuxax ga yema naãëwa nagu naxínüëxü ga yema yatügü. Rü yemacax guma yumécüxü ñanagürü: —Írúda rü nuxã ngãxütanügu yachi! —ñanagürü. Rü guma yumécü rü inachi rü norü ngãxütanügu nayachi. ⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema yéma yexmagüxüna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Namexü i ngüxchigaarü ngunexügu na wüxie naxüxü i mexü rü exna chixëxü? ¿Rü namexü i na namaxëëxü rü exna yamáxü? —ñanagürü. ¹⁰Rü yexguma Ngechuchu nüxü nidaugüächü ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü. Rü guma yumécüxü ñanagürü: —iYanawexächixëë ya cuxmex! —ñanagürü. Rü guma yatü rü nügü inayarüwexächimexëëë, rü narümemex. ¹¹Natürü yema Parichéugü rü ngúexëeruügü ga Moíchéarü mugüwa nguxëetaegüxü, rü poraacü nanuë. Rü nügü nixucuxëgü na ñuxácü tá Ngechuchuxü na yamãxgüxü.

Ngechuchu nanade ga 12 ga norü
ngúexügü na tóxnamana namugüãxüçax
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹²Rü yexguma ga Ngechuchu rü dauxchitawa, wüxi ga maxpúnewa naxü na yéma yayumüxëxüçax. Rü guxü ga yema chütaxügu rü yéma nayumüxë. ¹³Rü yexguma yangóonegu, rü Ngechuchu norü ngúexügüçax naca. Rü natanüwa nayadexechü ga 12. Rü yema nixí ga yatügü ga Ngechuchu nüxü unetagüxü na tóxnamana nangegüãxüçax ga norü ore. ¹⁴Rü yema yatügü ga yadexechixü rü Chimáü ga Pedrugu naxüégaxü nixí ga wüxi. Rü to

nixĩ ga Aũdré ga Chimáũ nañeñe, rü Chaũtiágu rü Cuáũ, rü Piripi, rü Baturumé, ¹⁵rü Mateu, rü Tumachi, rü Chaũtiágu ga Arupéu nane rü Chimáũ ga iporaãëcüücü, ¹⁶rü Yuda ga Chaũtiágueneë, rü Yuda Icaríute ga yixcama Ngechuchuxũ íxuaxũxũ naëchita.

**Ngechuchu rü muxũma
ga duũxũgũxũ nangúexëë**

(Mt 4.23-25)

¹⁷Rü Ngechuchu rü yema yatügu ga yadexechixũmaã inarüxĩgu nawa ga guma maxpũne. Rü wüxi ga nachica ga ínametachinüãnexũwa nayachaxãchitanü. Rü yéma nayexmagü ga muxũma ga duũxũgü ga guxũ ga Yudéaanewa ne íxũ, rü Yerucharéiwa ne íxũ, rü taxtũ ga taxũãnacüwa ga Chidáũwa rü Tiruwa ne íxũ. Rü yéma naxĩ yerü Ngechuchuxũ naxĩnüëchaũ, rü nanaxwaxegü ga Ngechuchu na nameëxëëxũ ga norü ðaawegüwa. ¹⁸Rü yema duũxũgü ga chixexũ ga naãë nawa yexmagüxũ rü ta naxçax nitaanegü. ¹⁹Rü guxũma ga duũxũgü rü Ngechuchuxũ ningögügüchaũ, yerü norü poramaã nanameëxëë.

**Duũxũgü i taãëgüxũchiga rü
duũxũgü i ngechaũgüxũchiga**

(Mt 5.1-12)

²⁰Rü yexguma Ngechuchu rü norü ngüexũgüxũ nadawenü, rü ñanagürü nüxũ: —iPetaãëgü i pema ya ingearü ngëmaxũãxgüxe! Rü Tupana ãëxgacü íixixũwa rü pema rü tá ta pexãchica. ²¹—iRü petaãëgü i pema i ñuxma taiyaexe! iRü tá meãma

pingãxcharaũgü! iRü petaãëgü i pema i ñuxma auxexe! Rü yixcama rü tá pecugüe. ²²—iRü petaãëgü i pema i ngëxguma duũxũgü pexchi aiegu, rü pexũ ínawoũxgu, rü tacü pemaã yaxugüegu, rü chaugagu chixri pechiga yadexagügu! ²³—Rü ngëxguma ngëma pexũ üpetügu, rü ipetaãëgüama rü tama pexoegaãëgü! Erü daxügüxũ i nañewa rü tá penayauxgü i wüxi i perü ãmare i mexëchixũ. Rü dücax, ñãã duũxũgü i ñuxma pexchi aiexũãrü oxigü rü yexgumarüü ta nixĩ ga naxchi na naxaixũ ga nuxcũmaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruügü. ²⁴—Natürü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexçax i pema ya muãrü ngëmaxũãxgüxe erü núma ñoma i nañewa rü marü petaãëgü. ²⁵—Rü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexçax i pema ya marü ingaxcharaũgüxe erü tá petaiyae. Rü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexçax i pema i ñuxma marü cugüexe, erü yixcama rü perü ngechaũmaã tá pexauxe. ²⁶—Rü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexçax i ngëxguma guxũma i duũxũgü pexũ icuaxũügügu. Erü ngëma duũxũgü i ñuxma pexũ icuaxũügüxũãrü oxigü rü yexgumarüü nüxũ nicuaxũügü ga nuxcũmaũgüxũ ga orearü uruügüneta.

**Ñuxacü nüxũ tangechaũ i
ngëma taxchi aiexũ**

(Mt 5.38-48, 7.12)

²⁷—Natürü pema i ñuxma na choxũ pexĩnüëxũ rü pemaã nüxũ chixu rü: —iNüxũ pengechaũ i perü uwanügü! iRü meã nüxũ perüngüxëëx i ngëma pexchi aiexũ! ²⁸—iRü meã nachiga pidexagü rü naxçax ípeca i Tupanaãrü ngüxëë naxçax i ngëma pemaã

guxchigagüxü! iRü naxçax peyumüxëgü i ngëma chixri pechigamaã idexagüxü! 29—Rü ngëxguma texé cumaã nuxgu rü cuxü tapechüwegu rü name nixí i tama cuxütanü ega woo curü tochiwewa rü ta cuxü tapechüwegu. Rü ngëxguma texé cuxü napuarü gáuxüchiruãxgu, rü name nixí i tüxü cungechaüãma ega woo curü daxü rü ta cuxna tanapuxgu. 30—iRü tüxna naxã ya texé ya curü ngëmaxüçax íçaxe! Rü ngëxguma texé curü ngëmaxü cuxna napuxgu, rü tama name i naxçax ícuyaca. 31—Rü ngëma mexü i pema penaxwaxexü na togü pemaã naxüxü, rü name nixí i pema rü ta ngëmaãcü mexü namaã pexü. 32—Rü ngëxguma pema rü ngëma duüxügü i pexü ngechaüxüxüxüçatama pengechaügu, rü çtäcüwa namexü i ngëma? Erü ngëma duüxügü i tama yaxögüxü rü ngëmaãcü nanaxügü. 33—Rü ngëxguma ngëma duüxügü i cuxü rüngüxëxüxüçatama curüngüxëëgu, rü çtäcüwa namexü i ngëma? Erü ngëma duüxügü i tama yaxögüxü rü ngëmaãcü nanaxügü. 34—Rü ngëxguma ngëma duüxügü i ixãärü dïëruãxüxüçatama cunaxãxgu i curü dïëru, rü çtäcüwa namexü i ngëma? Erü ngëma duüxügü i tama yaxögüxü rü ngëmaãcü nanaxügü, erü nüxü nacuaxgü rü tá nüxü nanataeguxëë i ngëma dïëru. 35—Natürü pema rü name nixí i nüxü pengechaü i perü uwanügü, rü nüxü perüngüxëë. Rü ngëxguma çtäcüçax pexna nacaxgu, rü name nixí i tama pexoegaãëácüma nüxna penaxã ega woo nagu perüxüñüëgu na ngürüächí tãütãma pexü nataeguxëãxü. Erü ngëxguma ngëmaãcü penaxüxgu, rü

Tupana rü ngëmaärü yexera tá poraãcü pexü nanataeguxëë, rü naxãcügü tá pixígü ya yima Tupana ya Poraxüchicü ya nüxü rüngüxëëcü ta i ngëma taguma moxë nüxna ägüxü rü ngëma chixecümagüxü. 36—Rü pema rü name nixí i pengechaütümüüwaxegü, ngëma Penatü ya Tupana ngechaütümüüwaxexürüü.

Tama name i tanangugü i togüarü maxü
(Mt 7.1-5)

37—Tama name i togüxü pixu rü penangugü i togüarü maxü. Rü ngëxguma ya Tupana rü tãütãma nanangugü i perü maxü. Rü tama name i poxcu namaã pexuegu i togü. Rü ngëxguma ya Tupana rü tãütãma poxcu pemaã naxuegu. iRü togüaxü nüxü pengechaü i norü chixexügü! Rü ngëxguma ya Tupana rü tá ta pexü nüxü nangechaü i perü chixexügü. 38—iTogüxü perüngüxëëgü rü namaã pemecümagü! rü Tupana rü tá ta pexü narüngüxëë rü tá pemaã namecüma. Rü ñoma wüxi i choca i meãma napaxürüü rü ipoocuxürüü tá Tupana pemaã namecüma rü pexna nanaxã i ngëma mexü i penaxwaxexü i perü maxüçax —ñanagürü. 39Rü ñaã çuaxruüwa duüxügümaã nüxü nixu ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —çÑuxãcü i wüxi i ngexetüxü rü to i ngexetüxüxü namaxü nacuaxëëxü? Erü ngëma taxre i ngexetüxü rü wüxi i äxmaxügu tá nügümaã nayayicu. 40—Rü taxuüma i wüxi i ngüexü rü norü ngüexëëruüxü narüyexera. Natürü ega aixcüma meã nanguxgu rü ngëmaãcü norü ngüexëëruüü tá nixí. 41—çRü tüxücüü

cunangugü i cumücü naxçax i ngëma íraxü i chixexü i naxüxü natürü tama cugütama cungugü naxçax i ngëma chixexü i taxü i cuxüxü? ⁴²—Rü ngëxguma tama nüxna cucuaxächigu i ngëma chixexü i taxü i cumatama cuxüxü, rü ññuxücürüwa i nagu curüxínüxü na cunamexëëxü i ngëma cumücüarü chixexü i íraxü? Pa Duüxü i Meã Maxnetaxüx, name nixí i cuxira nüxü curüxo i ngëma chixexü i taxü i cumatama cuxüxü, rü ngëxguma tá cume na nüxü curüngüxëëxüçax i cumücü na nüxü naxoxüçax i ngëma chixexü i íraxü i naxüxü.

Wüxi i nanetü rü norü owa nixí i nüxü icuáxü

(Mt 7.17-20, 12.34-35)

⁴³—Nataxuma i nanetü i mexü i chixearü oóxü. Rü nataxuma i nanetü i chixexü i meärü oóxü. ⁴⁴—Rü wüxichigü i nanetü rü norü owa nixí i nüxü icuáxü. Rü wüxi i torawa rü taxucürüwama wüxi i orix i imúxü tayaxu. Rü wüxi i chuxchuxüwa rü taxucürüwa uba tayaxu. ⁴⁵—Rü wüxi ya mecü ya yatü rü mexü i orexü nixu, erü naãëwa rü aixcüma mexügu narüxínü. Natürü wüxi i yatü i chixecümaxü rü chixexü i orexü nixu, erü chixexügu narüxínü. Rü ngëma naãëwa nagu naxínüxü nixí i nüxü yaxuxü.

Yatü i Cristuga ñnüxü rü yatü i tama Cristuga ñnüxüchiga

(Mt 7.24-27)

⁴⁶—¿Tüxcüü i pema rü: “Pa Torü Corix” ñaperügü choxü, natürü tama penaxü i ngëma pemaã nüxü chixuxü?

⁴⁷—Rü ññuxma tá pemaã nüxü chixu na ññuxäcü tíxü ya yíxema chowe rüxüxë rü choxü ññuxë rü naxíxe i ngëma tümamaã nüxü chixuxü. ⁴⁸—Rü tüma rü wüxi ga yatü ga üpatacü rü yamañmaücü ga norü caxta ññuxmata nutawa nangucürüü tixí. Rü yexguma namañgu ga taxtü rü yabaixügu ga napata, rü woo ga na naporaüchiüxü, rü tama niwaxtaü, yerü meãma inapugüarü caxtañx ga guma í.

⁴⁹—Natürü yíxema nüxü ññumarexe i chorü ore natürü tama naxíxe i ngëma tümamaã nüxü chixuxü, rü wüxi ga yatü ga naxñcüétügumare üpatacürüü tixí. Rü yexguma namañgu ga taxtü, rü nibaixü ga napata, rü naporaüchiü. Rü niwaxtaü ga napata, rü yexma nayarüxo ga guma í.

Ngechuchu rü Dumacüñax ga churagüarü ãëxgacüarü duüxüxü narümexëë

(Mt 8.5-13)

7 ¹Rü yexguma nüxü nachauxgu ga duüxügümaã na yadexaxü ga Ngechuchu, rü Capernáüwa naxü. ²Rü yéma nayexma ga wüxi ga churagüarü capitáü ga Dumacüñax. Rü guma capitáü rü nüxü nayexma ga wüxi ga norü duüxü ga poraäcü nüxü nangechaüxü. Rü yema norü duüxü rü niðaawe, rü naturaxüchi. ³Rü yexguma Ngechuchuxü naxínüchigagu ga guma capitáü, rü Ngechuchuxütawa nanamugü ga ññuxre ga Yudfugüarü ãëxgacügü ga yaguñxgü. Rü ñnanagürü nüxü: —iNgëma Ngechuchuxütawa pexí na nüxü pecañxügüxüçax rü núma naxü na chorü duüxüçax yanataañxëëñxüçax! —ñnanagürü. ⁴Rü

Ngechuchuxūtawa naxī, rü poraãcü nüxũ nacaaxũgü, rü ñanagürügü: —Name nixī i nüxũ curüngũxëë ya torü capitáũ. ⁵—Erü nüma rü guxũ i Yudfugũxũ nangechaũ. Rü nümatama nanaxütanü na naxügũaxũcax ga torü ngutaqexepataũ —ñanagürügü. ⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü nawe narüxü. Natürü yexguma marü capitáũpataxũ yangaicagu, rü nüma ga capitáũ rü Ngechuchucax yéma nanamu ga ñuxre ga namücügü na namaã nüxũ yanaxugũxũcax ga norü ore ga ñaxũ: —Pa Corix, tama cuxũ chachixewechaũ na chopatawa cunguxũ erü choma rü taxuwama chame na chopatagu na cuxücuxũ. ⁷—Rü ngëmacax nixī i tama chomatama cuxcax chayaçaxũ. Rü chanaxwaxe i curü orewaxicatama nüxũ quixu na naxcax yataanexũ tá i chorü duũxũ. ⁸—Erü choma rü ta chorü ãëxgacümexëwa changëxma, rü choxmexwa nangëxmagü ta i ñuxre i churaragü. Rü ngëxguma chanamuxgu i wüxi na ngextá naxũxũcax, rü ngëma naxü. Rü ngëxguma chaugũxütawa naxcax changemagu i to, rü chauxütawa nangu. Rü ngëxguma chorü duũxũxũ chamuxgu na tacü na naxũxũcax, rü choxũ nanaxü —ñanagürü. ⁹Rü ga Ngechuchu rü yexguma nüxũ naxĩnugu ga yema capitáũrü ore ga naxütawa namuxũ rü nañaxĩchiãë. Rü yema duũxũgü ga nawe rüxĩxũxũ nadawenü, rü ñanagürü: —Aixcuma pemaã nüxũ chixu rü taxuũma i Yudfugütanüwa nüxũ ichayangau i wüxi i duũxũ i ngëma yatürüü aixcuma yaxõxũ —ñanagürü. ¹⁰Rü yexguma nawoegugu ga yema capitáũmücügü ga

Ngechuchuxütawa namugũxũ, rü nüxũ inayangaugü ga marü naxcax na yataanexũ ga yema capitáũrü duũxũ.

**Ngechuchu ínanadaxëë ga
wüxi ga yutecü ngïne**

¹¹Rü yemawena ga Ngechuchu rü wüxi ga ñane ga Naĩgu ãëganewa naxü. Rü nawe narüxĩ ga norü ngüexũgü, rü muxũma ga togü ga duũxũgü. ¹²Rü yexguma guma ñaneãrü ngaicamana nanguxgu, rü tüxũ nadau ga wüxi ga yueta ga taxgüwa tüxũ nangegüxe. Rü guxema yuetaarü mama rü tayute rü guma yucü rü guxicatama nixī ga tümane ixĩcü. Rü muxũma ga duũxũgü ga guma ñanecũãx, rü guxema yuetaarü mamawe narüxĩ. ¹³Rü yexguma Cori ga Ngechuchu guma yucüarü mamaxũ dçuxgu, rü nüxũ ingechaütümüü. Rü ñanagürü ngĩxũ: —iTãxü i cuxaxuxũ! —ñanagürü. ¹⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü yuetacax nixü, rü nüxũ ningõgü ga tümachiũ. Rü yema tüxũ ingetaũgũxũ rü tümamaã inayachiãchitanü. Rü ñanagürü ga Ngechuchu tüxũ ga guxema yueta: —Pa Ngextĩxücüx, ipaxa írüda! —ñanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga guxema yuchiréxe rü ítarüto, rü itanaxügü ga na tidexaxũ. Rü Ngechuchu rü tümãëna tüxũ namu. ¹⁶Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga duũxũgü, rü guxũma namuüë. Rü inanaxügüe ga Tupanaxũ na yacuaxũügũxũ. Rü ñanagürügü: —Wüxi i Tupanaãrü orearü uruü i poraxũ tatanüwa nangox. Rü ñanagürügü ta: —Tupana nuã naxü na norü duũxũgũxũ yanangũxëxũcax —ñanagürügü. ¹⁷Rü guxũma ga Yudëaanewa rü norü

ngaicamana, rü duũxũgü nüxũ
nacuáchigagü ga yema Ngechuchu üxũ.

**Cuáü ga baiũxẽeruũ rü Ngechuchuxũtawana
nanamugü ga taxre ga norü duũxũgü**
(Mt 11.2-19)

¹⁸Rü Cuáü ga baiũxẽeruũ rü nüxũ
nacuáchiga ga guxũma ga yema
Ngechuchu üxũ, yerü norü ngúexũgü ga
Cuáü rü namaã nüxũ nixugü. Rü
yemacax ga Cuáü rü taxre ga norü
ngúexũgücax naca. ¹⁹Rü
Ngechuchuxũtawana nanamugü. Rü Cuáü
rü ñanagürü nüxũ: —iNgẽma pexĩ rü
Ngechuchuna peca rü ñapegügü nüxũ:
“¿Cuma yĩixĩ i Cristu i cuxĩ
ítananguxẽexũ, rü exna to tá yixĩ i
Cristu?” ñapegügü nüxũ! ²⁰Rü yema
yatügü ga Cuáü Ngechuchuxũtawana
mugũxũ, rü Ngechuchucax naxĩ. Rü
ñanagürügü nüxũ: —Cuáü ya
baiũxẽeruũ núma cuxũtawana toxũ
namugü na cuxna tayacagũxũcax rü
¿aixcuma cuma quiixũ i Cristu ya núma
nguxchaũcü, rü exna to tá yixĩ i Cristu?
—ñanagürügü. ²¹Rü yexgumatama
Ngechuchuxũtawana nangugüga ga
Cuáüãrũ ngúexũgü, rü Ngechuchu
nanameẽxẽẽ ga muxũma ga duũxũgü ga
nagũxũraũxũ ga daawemaã idaaweexũ
rü yema ingoxoáxũ. Rü
nayadauchigũxẽẽ ga muxũma ga
ingexetũxũ. ²²Rü yemacax Ngechuchu
nanangãxũ rü ñanagürü: —iPewoegu rü
Cuáümaã nüxũ peyarũxu i ngẽma
pematama nüxũ pedauxũ rü nüxũ
pexĩnüexũ! iRü namaã nüxũ pixu i
ñuxãcü i ngẽma ingexetũxũ rü marü
nidauchigü, rü ngẽma ichixeparaxũ rü
marü inachigü, rü ngẽma

chaxũneãxgũxũ rü marü naxcax
nitaanegü, rü ngẽma ngauchixẽgũxũ rü
marü ningoxnamachixẽgü, rü ngẽma
yuexũ rü wenaxãrũ namaxẽ, rü ngẽma
ingearü ngẽmaxũáxũmaã rü marü nüxũ
tixu i Tupanaãrũ ore i mexũ! ²³—Rü
tataãẽ ya yíxema texé ya tama choxũ
rüxoxe —ñanagürü ga Ngechuchu. ²⁴Rü
yexguma nawoeguxgu ga yema
duũxũgü ga Cuáü yema mugũxũ, rü
Ngechuchu inanaxügü ga guma
Cuáüchiga na yadexaxũ. Rü
duũxũgũmaã nüxũ nixu, rü ñanagürü:
—¿Tacü nixĩ ga pema ípeyadaugũxũ ga
dauxchitawa ga taxúema íxãpataxũwa?
¿Exna wüxi ga yatü ga turaxũ ga ñoma
dexne ga buanecü
yaxĩãxxtanücüxũxẽecürüũ ixĩxũ nixĩ ga
ípeyadaugũxũ? ²⁵—Rü exna tama guma
ípeyadaugüga, ¿rü tacü nixĩ ga
ípeyadaugũxũ? ¿Exna wüxi ga yatü ga
poraãcü nügü ngaxãẽcü ípeyadaugü?
Pema nüxũ pecuax i ngẽma poraãcü
nügü ngaxãẽgũxũ rü ãẽxgacügü ya
tacügüpatawana nangẽxmagü, rü
taxucaxma dauxchitawa nangẽxmagü.
²⁶—¿Tacü exna nixĩ ga ípeyadaugũxũ?
¿Exna wüxi ga Tupanaãrũ orearü uruũ?
Ngẽmaãcü aixcuma yema nixĩ ga
ípeyadaugũxũ. Rü pemaã nüxũ chixu rü
Cuáü ya baiũxẽeruũ rü tama wüxi i
ngẽxũrüxũ i Tupanaãrũ orearü uruũ
nixĩ. ²⁷—Rü Cuáüchiga nixĩ ga
naxumatũxũ ga yema Tupanaãrũ ore ga
ñaxũ:

“Cupexegu chayamu i chorü orearü
ngerüũ na cuxcax namexẽẽãxũcax i
duũxũgüarü maxũ”,
ñaxũ. ²⁸—Rü pemaã nüxũ chixu rü guxũ
i duũxũgütanũwa rü nataxuma i

Tupanaãrũ orearũ uruũ i Cuáũ ya baiũxẽerũãrũ yexera. Natürũ yixema Tupana ãëxgacũ íixixũwa wixwexũchi ùxe, rü Cuáũãrũ yexera tixĩ —ñanagürũ. ²⁹Rü guxũma ga duũxũgũ rü woo yema yatũgũ ga Dumaãrũ ãëxgacũçax dïeru ngĩxũ ideetanũxũ, rü nüxũ naxĩnũe ga yema Ngechucharũ ore rü ñuxũchi Tupanaxũ nicuãxũũgũ yerũ nüxũ nicuãxãchitanũ na aixcũma mecũ yĩĩxũ ga Tupana. Rü yema nixĩ ga duũxũgũ ga ùpaacũ Cuáũ fbaiũxẽẽxũ. ³⁰Natürũ yema Parichéugũ rü yema ngũxẽerũgũ ga Moichéarũ mugũwa nguxẽetaegũxũ rü tama nanaxwãxegũ ga Cuáũ na ínabaiũxẽẽxũ. Rü yemaãcũ nüxũ naxoe ga yema mexũ ga Tupana naxçax ùxchãũxũ. ³¹Rü núma ga Cori ga Ngechuchu rü ñanagürũ: —¿Tacũgu tá chanangu i ñomaũcũũ i duũxũgũ? ¿Rü nanaçacũraũgũ? ³²—Maneca ñãã duũxũgũ rü taxuxũmaãma nataãegũ ngẽxgumarũ i ñuxre i buxũgũ i ñãxtũwa rütogũxũ, rü íxĩnũçaxwãxegũxũ, rü tagaãcũ namũcũgũxũ ñagũxũ:

“Marũ wowerumaã pexçax tapaxetagũ natürũ tama ípixũãchitanũxũ. Rü marũ ngechãũxũ i wiyaequ pexçax tawiyaequ natürũ tama pexaxue”, ñagũxũ. Rü ngẽma buxũgürũ taxuxũmaãma nataãegũ i ñomaũcũũ i duũxũgũ. ³³—Yerũ ga Cuáũ ga baiũxẽerũ rü núma naxũ, rü tama pãũ nangõx rü tama binu nayaxaxũ. Rü yexguma ga pema rü: “Nangoxoãx” ñaperũgũ nüxũ. ³⁴—Rü ñuxũchi núma chaxũ i choma ya Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ, rü õna changõx rü binu chayaxaxũ. Rü ngẽxguma i pema rü ñaperũgũgũ choxũ:

“Choma rü chataanũxũchi rü changãxwãxe, rü pecaduã x-gũxũ i duũxũgũmaã chaxãmücũ, rü yatũgũ i Dumaãrũ ãëxgacũçax dïeru ngĩxũ ideetanũxũmaã chaxãmücũ”, ñaperũgũgũ choxũ. ³⁵—Natürũ Tupanaãrũ cuãx rü meãma nangox tũmawa ya yixema aixcũma nawe rüxĩxẽ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Chimáũ ga Parichéupatawa nayexma

³⁶Rü wũxi ga Parichéu rü Ngechuchuna naxu na napatawa nachibũxũçax. Rü yéma naxũ ga Ngechuchu rü yema Parichéuarũ mechawa nayarũto. ³⁷Rü wũxi ga ngecũ ga chixri maũxcũ ga ngẽãëxcũ ga yematama ñãnegu ãchiũcũ, rü yéma ixũ ga yexguma nüxũ nacuãchigagu na Parichéupatawa tá na nachibũxũ ga Ngechuchu. Rü yéma inange ga wũxi ga pumara ga yixixũ ga wũxi ga butiya ga mexẽchicũmaã ãxchiũxũ. ³⁸Rü naxauxãcũma Ngechuchucutũxũtawã iyarũtoxõchi. Rü ngĩxgũxũxëtũmaã iyawaicutũxẽe. Rü ngĩyaemaã ínapicutũ, rü inachuxcutũ. Rü ñuxũchi yema pumaramaã inachacutũ. ³⁹Rü yexguma yemaxũ nadãuxgu ga yema Parichéu ga Ngechuchuna uxũ, rü naãewa nagu narũxĩnũ rü nügũmaãtama ñanagürũ: —Ngẽxguma chi ñãã Ngechuchu rü aixcũma wũxi i Tupanaãrũ orearũ uruũ yixĩgu, rü nüxũ chi nacuãx na çacũ yĩixũ i ñãã ngexũ i nüxũ ingõgũxũ rü ñuxãcũ na namaxũxũ rü porãcũ na napecaduãxũ —ñanagürũ ga naãewa. ⁴⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxũ nacuãxama rü

Parichéuxũ ñanagürü: —Pa Chimáũx, choxú nangẽxma i wüxi i ore i cumaã nüxũ chixuxchaũxũ —ñanagürü. Rũ nüma ga Parichéu rü Ngechuchuxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —iËcü, chomaã nüxũ ixu, Pa Ngúexẽeruũ! —ñanagürü. ⁴¹Rũ ñanagürü ga Ngechuchu: —Taxre ga yatügu rü wüxi ga corixütawa nanangetanü. Rũ wüxi nanangetanü ga 50 tachinü ga dïeru rü to nanangetanü ga 50 tachinü. ⁴²—Natürü yema taxre rü taxuacü nanaxütanü ga norü ngetanü. Rũ yemaçax düxwa yema norü cori rü nüxũ nüxũ nangechaũ ga yema nüxũ na nangetanügüãxũ. Rũ ñuxmax, Pa Chimáũx, rü ichomaã nüxũ ixu! rü ñngẽxürüxũ ga yema taxre ga yatügu rü yexeraãcü norü corixũ nangechaũ? —ñanagürü. ⁴³Rũ Ngechuchuxũ nangãxũ ga Chimáũ, rü ñanagürü: —Chauxçax ga yema yexeraãcü nüxũ nangetanüxũ nixĩ ga yexeraãcü norü corixũ ngechaũxũ —ñanagürü. Rũ Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽmáãcü aixcüma nüma nixĩ —ñanagürü. ⁴⁴Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ngĩxũ nadawenü ga yema ngecü, rü ñanagürü Chimáũxũ: —¿Ngĩxũ cudaxũ i ñaã ngecü? Rũ cupatagu chaxücu i chomax, Pa Chimáũx, natürü tama dexá choxnata cuxã chorü yaxcutürüũ. Natürü ñaã ngecü rü ngĩxgũxëtetümaã choxũ iyawaicutüxẽẽ, rü ngiãemaã choxũ ípicutü. ⁴⁵—Cuma rü tama choxũ cuchuxu i noxri choxũ curümoxëgu, natürü ngĩma i ñaã ngecü rü noxri núma changuxgumama rü choxũ iyachuxcutüchigü. ⁴⁶—Cuma rü tama pumaramaã choxũ cuchaeruxüra,

natürü ngĩma i ñaã ngecü rü chaucutügu inaba i pumara. ⁴⁷—Rũ ngẽmacax woo namu i ngĩrü pecadugü natürü Tupana ngĩxũ nüxũ nangechaũ i guxũma, erü ngĩma rü aixcüma choxũ ingechaũ. Natürü yixema tama aixcüma ngechaũçax íyaçaxe, rü tama poraãcü Tupanaxũ tangechaũ —ñanagürü. ⁴⁸Rũ yexguma ga Ngechuchu rü yema ngecüxũ ñanagürü: —Curü pecadugü rü marü cuxũ nüxũ changechaũ —ñanagürü. ⁴⁹Rũ yema togü ga nüxna naxugũxũ ga yema Ngechuchumaã mechawa yexmagũxũ, rü inanaxügü ga nügüümücügümaãchigü na yadexagũxũ. Rũ ñanagürügü: —¿Tacı nixĩ i ñaã yatü, eçax ngẽmaãcü duũxügüaxũ pecaduxũ nangechaũxũ? —ñanagürügü. ⁵⁰Natürü Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ ga yema ngecü: —Marü cuxũ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ, erü choxũ cuyaxõ. iÑuxma rü taãẽãcüma cuchiüwa naxũ! —ñanagürü.

Ngexügü ga Ngechuchuxũ rüngũxẽẽgũxũ

8 ¹Rũ yemawena ga Ngechuchu rü Gariréaaneärü iãnegügu nixũãgüchigü. Rũ duũxügümaã nüxũ nixuchigü ga Tupanaärü ore na ñuxãcü ãẽxgacü yixũ ya Tupana. Rũ ínayaxümücügu ga yema 12 ga ngúexügü ga marü yadexechixũ. ²Rũ yexgumarüũ ta íyaxümücügu ga ñuxre ga ngecügu ga üpaacü ngoxogü ngiwa ínawoxücü rü ngĩrü ñaaweewa ngĩxũ nameẽxẽẽcü. Rũ yematanüwa iyexma ga María ga Magadácüãxmaã ngĩxũ naxugücü ga üpaacü Ngechuchu 7 ga ngoxo ngiwa ínawoxücü. ³Rũ yema iyexma ta ga Cuána ga Cuchu naxmax. Rũ Cuchu nixĩ ga wüxi

ga ãëxgacü ga Erodeaxü puracüxü. Rü yéma nayexmagü ta ga Chuchana rü mucüma ga náigü ga ngecügü ga ngürü ñerumaã Ngechuchuxü ringüëëgücü.

**Ore ga cuaxruü ga wüxi ga
yatü ga toecügu ixuxü**
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴Rü muxüma ga yema ñanegücüãx ga duüxügü, rü Ngechuchuxütawa ñayadaugü. Rü yexguma yéma nangutaqexegüga ga muxüma ga duüxügü, rü Ngechuchu namaã nüxü nixu ga wüxi ga ore ga cuaxruü, rü ñanagürü nüxü: ⁵—Wüxi ga yatü ga toecü rü trigumaã nanagüane. Rü yexguma trigumaã nagüaneãgu rü ñuxre ga trigu, rü namagu nayi. Rü duüxügü nawa nangagüxü, rü werigü rü nanawecu. ⁶—Rü náigü ga trigu rü nutatanügu nayi. Rü yexguma naxügüga ga guma trigu, rü nipagü rü nayuemare, yerü nataxuma ga norü waianaxü. ⁷—Rü náigü ga trigu rü toranecügu nayi. Natürü yexguma nayaegu ga toragü rü guma triguxü inawocu rü nanadai. ⁸—Natürü náigü ga trigu rü mexü ga waixümügu nayi. Rü yemacax ga yexguma nayaegu rü muxüma ga trigu nawa ñanguxuchi. Rü wüxipüxü ga triguwa ñanguxuchi ga 100 püxü ga trigu —ñanagürü. Rü yemawena rü Ngechuchu tagaãcü ñanagürü nüxü ga duüxügü: —Rü yíxema ãchixëgüxe, rü inaga taxíntü i ngëma ore! —ñanagürü.

**Tacüchiga nixí ga yema ore
ga cuaxruügügu ixuxü**
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹Rü yexguma ga norü ngüexügü rü nüxna nacagüe na tacüchiga yíxü ga

yema ore ga yatü ga toecügu ixuxü. ¹⁰Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Tupana rü pexü nüxü nacuaëë i ngëma ëxüguxü i taxuüma i togü nüxü cuáxü i ñuxácü ãëxgacü na yíxü i nümax. Natürü togüçax rü cuaxruügügu ixuxü i orewa namaã nüxü chixu i ore na woo nüxü nadaugügu rü ñoma tama nüxü nadaugüxürüü yixígüxüçax, rü woo nüxü naxíñüëgu rü ñoma tama nüxü naxíñüëxürüü yixígüxüçax —ñanagürü.

**Ngechuchu rü meã nanangoxëë ga yema
ore ga yatü ga toecüchigagu yaxuxü**
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Ngëma ore i cuaxruüwa pemaã nüxü chixuxü rü ñaãchiga nixí. Rü ngëma trigupüxü rü Tupanaärü orechiga nixí. ¹²—Rü guma trigu ga namagu yixünerüü nixí i duüxügü i ngëma orexü ñnüëxü. Natürü Chataná rü ngëma duüxügüxü nüxü ñayarüngümaëëë i ngëma ore, na tama yaxögüãxüçax rü tama nayauxgüãxüçax i maxü i taguma gúxü. ¹³—Rü guma trigu ga nutatanügu yixüne, rü ngëma nixí i duüxügü i nüxü ñnüëxü i Tupanaärü ore rü taãëãcüma yaxögüxü. Natürü tama aixcüma nanayauxgü i ngëma ore, erü paxaãchi nayaxögü, rü yixcüra guxchaxü nüxü üpetügu, rü nüxü narüxoe i ngëma ore. ¹⁴—Rü guma trigu ga toranecügu yixüne, rü ngëma nixí i duüxügü i Tupanaärü orexü ñnüëxü rü yaxögüxü natürü ñoma i naãneärü ngëmaxüçax oegaãëgüxü, rü norü ngëmaxüguama rüxíñüëxü rü tama nüxü rüxoechaxü i norü ngüchaxü. Rü ngëmagagu düxwa

tama Tupanacax namaxē. ¹⁵—Natürü guma trigu ga mexũ ga waixũmügu yixũne, rü ngēma nixĩ i duũxũgü i aixcũma taãēacũma nayauxgũxĩ i Tupanaãrũ ore, rü naga ñnũxũ, rü meã naxcax maxēxũ. Rũ ngēma nixĩ i duũxũgü i aixcũma Tupanawe rüxĩxũ rü naxũgũxĩ i ngēma nũma nanaxwaxexũ.

Ore ga cuaxruũ ga omũgu ixuxũ
(Mr 4.21-25)

¹⁶—Taxũema wũxi i omũwa tanangixichi na ñacũmaã tayadũxétũxũcax rü exna tũmaãrũ pechicatuũgu tayaxũcuchixũcax. Natürü norũ üchicagu tanaxũnagũ na ngēma tũxũ nabaxixũcax ya yĩxema duũxēgũ ya yima ĩgu chocuxe. ¹⁷—Rũ ngēxgumarũũ ta i guxũma i ore i ñuxma icũxũ rü yixcũra rü duũxũgü tá nũxũ nacuxgũama. Rũ guxũma i ngēma ñuxma duũxũgũcax exũgũxũ rü tá nangoxoma. ¹⁸—iMeã iperũxĩnũē i ñuxmax! Erũ texé ya naga ñnũxē i ngēma ore i mexũ, rü Tupana tá yexeraacũ tũxũ nũxũ nacuxxēē. Natürü yĩxema tama naga ñnũxē, rü yexeraacũ tá tũxna inayarũxo i woo ngēma ĩraxũ i tũmaãrũ cuax i noxri tũxũ ngēmxachiréxũ —ñanagũrũ.

Ītangugũ ga Ngechucharũ
mama rü naēneēgũ
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹Rũ naē ga Ngechuchu rü naēneēgũ, rü yema Ngechuchu ĩyexmaxũwa tangugũ. Natürü taxuacũ naxũtawaxũchi tangugũ, yerũ namuxũchi ga duũxũgü. ²⁰Rũ wũxi ga duũxũ Ngechuchumaã nũxũ nixu, rü ñanagũrũ: —Yéa dũxétũwa tangēxma ya cue rü cueneēgũ, rü cuxũ tadaugũchaũ —ñanagũrũ. ²¹Natürü nũma ga

Ngechuchu rü ñanagũrũ nũxũ ga duũxũgü: —Guxãma ya texé ya Tupanaãrũ ore ĩrũxĩnũxē rü naga ñnũxē, rü yĩxemagũ tixĩ ya chaue rü chaueneēgũ —ñanagũrũ.

Ngechuchu rü buanecũxũ rü yuapexũ
ĩnayachaxãchixēē
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²²Rũ wũxi ga ngunexũgu ga Ngechuchu rü norũ ngũxũgũmaã wũxi ga nguegu nichoũ. Rũ ñanagũrũ nũxũ: —iNgĩxã daa naxtaxaarũ tocutũwa taxĩ! —ñanagũrũ. Rũ ĩnaxĩachi. ²³Rũ yexguma yaxũyane rü nipechigũ ga Ngechuchu. Rũ ngũrũachi yexma nũxũ naxũ ga wũxi ga tacũ ga buanecũ. Rũ guma nguewa rü niyauxcuchichigũ ga dexá. Rũ dũxwa ĩnayangutaũgũchaũ. ²⁴Rũ yexguma rü Ngechuchuxũ ĩnayabaixgũgũ ga norũ ngũxũgũ. Rũ ñanagũrũgũ nũxũ: —Pa Ngũxēēruũx, ngēmama itabaxũgũ —ñanagũrũgũ. Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ĩnarũda, rü buanecũxũ rü yuapexũ nanga. Rũ ĩnayachaxãchi ga buanecũ, rü ĩnayarũxo ga yuape, rü ĩnachaxanemare. ²⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagũrũ nũxũ ga norũ ngũxũgũ: —¿Tacu pexũ naxũpetũ ecax tama meã peyaxõgũxũ? —ñanagũrũ. Natürü ga nũmagũ rü nañaxãchiãēgũ. Rũ nũgũmũcũgũna nicachigũ, rü ñanagũrũgũ: —¿Tacu exna nixĩ i ñaã yatũ rü ngēmamacax aĩxrcũci ya buanecũ rü yuape rü naga naxĩnũxũ? —ñanagũrũgũ.

Yatũ ga Gadaracũñax ga ngoxogũ
nawa yexmacũ
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶Rũ dũxwa naxtaxaarũ tocutũwa nangugũ ga Gadararũ nañewa. Rũ

yema nixí ga Gariréaaneãrũ tocutuwa. ²⁷Rũ yexguma marũ nguewa ínaxũegu, ga Ngechuchu, rũ naxçax nixũ ga wũxi ga yatũ ga guma ãnecũãx ga mucũ ga taunecũ ngoxogũ nawa yexmacũ. Rũ guxũguma nangexchiruecha. Rũ tama ãwa nayexma, yerũ duũxẽchĩquexetanũgu nayarũauxchigũnẽxũ. ²⁸Rũ yexguma Ngechuchuxũ nadaũxgu, rũ napexegu nayacaxãpũxũ. Rũ aita naxũacũma ñanagũrũ: —¿Tũxcũũ nuã choxũ cuyachixewe, Pa Ngechuchux, Pa Tupana ya Tacũxũchi Nanex? Rũ cuzũ chacaãxũ na tama ngũxũ choxũ quingexẽxũ —ñanagũrũ. ²⁹Rũ yema ñanagũrũ yerũ Ngechuchu marũ nanamu ga yema ngoxogũ na ãnaxoxũxũçax. Rũ muẽxpũxcũna rũ guma yatũxũ naxãũãẽxẽxũ ga yema ngoxogũ. Rũ duũxũgũ rũ cadenamaã nayanãixchacũũgũxũ rũ nayanãixparagũxũ na taxuwama naxũxũçax. Natũrũ nũma rũ nagu nacaugũama ga cadenagũ. Rũ yema ngoxogũ rũ dauxchitawa ga taxũema ãxãpataxũwa nanagagũ. ³⁰Rũ Ngechuchu nũxna naca rũ ñanagũrũ: —¿Tacũ nixĩ i cuéga? —ñanagũrũ. Rũ nũma rũ Ngechuchuxũ nangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Muxũchixũ nixĩ i chauéga —ñanagũrũ. Rũ yema ñanagũrũ yerũ namuxũchi ga yema ngoxogũ ga guma yatũgu chocuxũ. ³¹Rũ yema ngoxogũ rũ Ngechuchuna nacagũ ga tama ngẽma poxcuchica i ãxmaxũ i taguma iyacuãxũgu na nawocuãxũçax. ³²Rũ guma maxpũneãrũ tuãchiwa nayexmagũ ga muxũma ga cuchigũ ga yéma chibũexũ. Rũ yemacax ga yema

ngoxogũ rũ Ngechuchuxũ nacaãxũgũ na yema cuchigũgu nayachocuxũçax. Rũ Ngechuchu rũ: —Ngũ —ñanagũrũ. ³³Rũ yexguma ga yema ngoxogũ rũ guma yatũwa ãnaxoxũ rũ yema cuchigũgu nayachocu. Rũ guxũma ga yema cuchigũ rũ inaxũãchi, rũ naxtaacutũarũ maxpũxũwa nayarũyuxgũ, rũ yexma nayi. ³⁴Rũ yexguma yema cuchigũarũ dauruũgũ nũxũ daugũgu ga yema ngupetũxũ, rũ naãaixãchiãẽgũ rũ ãnibuxmũ. Rũ ãñewa nũxũ nayarũxugũe, rũ yema ãñeãrũ ngaicamana ipeagũxũ ga duũxũgũtanũwa rũ ta nũxũ nayarũxugũgũ. ³⁵Rũ ga duũxũgũ rũ ãnayadaugũ ga yema ngupetũxũ. Rũ yexguma Ngechuchuxũtawa nangugũgu, rũ yéma nũxũ nadaugũ ga guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ. Rũ Ngechuchucutũxũtawa narũto, rũ marũ tama naxãũãẽ. Rũ namuũẽ ga duũxũgũ. ³⁶Rũ yema duũxũgũ ga nũxũ daugũxũ ga yema ngupetũxũ, rũ yema ãyadaugũxũmaã nũxũ nixugũgũ ga ñuxãcũ Ngechuchu na namexẽxũ ga guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ. ³⁷Rũ yexguma yemaxũ naxĩnũẽgu, rũ guxũma ga yema Gadaraanecũãx ga duũxũgũ, rũ Ngechuchuxũ nacaãxũgũ na ãnaxũxũxũçax ga yema naãnewa, yerũ porãcũ namuũẽ. Rũ yemacax ga Ngechuchu rũ ngegu nixũe, rũ inaxũãchi. ³⁸Rũ guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ rũ Ngechuchuxũ nacaãxũ ga nawe na naxũxũçax. Natũrũ ga Ngechuchu rũ nanamu ga yexma na naxãũxũçax, rũ ñanagũrũ nũxũ: ³⁹—iCuchiũwa naxũ, rũ duũxũgũmaã nũxũ ixu ga țacũ cuzçax na naxũxũ ga

Tupana! —ñanagürü. Rü ínixü ga guma yatü, rü guxüma ga yema ñañecüãx ga duüxügümañ nüxü nixu ga tacü naxcax na naxüxü ga Ngechuchu.

**Yáiruxacüchiga rü yema nge ga
Ngechuchuchirugu ingögücüchiga**
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰Rü yexguma Ngechuchu wenaxärü taegugu ga naxtaxaarü tocutüwa, rü duüxügü rü taãëácüma nanayauxgü, yerü guxüma poraäcü ínananguxëëgü. ⁴¹Rü yéma Ngechuchuxütawa nangu ga wüxi ga yatü ga Yáiru ga naéga. Rü nüma ga Yáiru rü wüxi ga ngutaquexepataüärü ãëxgacü nixí. Rü Ngechuchupexegu nayacaxápüxü rü nüxü nacaaxü ga napatawa na naxüxüçax. ⁴²Yerü nüxü iyexma ga wüxi ga naxäcü ga ngígümañ wüxicacü, rü iyadaawe, rü ituraxüchi. Rü ngíma rü maneca 12 ga taunecü ngixü nayexma. Rü yexguma Yáirupatawa naxüxgu ga Ngechuchu, rü muxüchixü ga duüxügü nawe narüxí, rü düxwa ínayaxüxtügü. ⁴³Rü yema duüxügütaniüwa iyexma ga wüxi ga ngecü ga 12 ga taunecü ägüehacü. Rü yemamañ iyadaaweecha. Rü duturugüxütagu ngixü iguxëë ga guxcü ga ngírü díëru, natürü taxüema ga texë ngíxcax tayataanexëëëga. ⁴⁴Rü yema ngecü rü naweama Ngechuchuçax iyaxü, rü naxpechinüchirugu iyangögü. Rü yexgumatama ínayachaxächi ga na naxägüxü. ⁴⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü duüxügüna naca, rü ñanagürü: —¿Texé tixí ya choxü ingögüxe? —ñanagürü. Rü guxüma ga duüxügü rü: —Taxüema —ñanagürügü. Rü yexguma ga Pedru rü namücügü rü ñanagürügü:

—Pa Ngúexëëruüx, cuma nüxü cudau i ñuxre i duüxügü ngéma cuxü na nayaxüxtügüxü, rü ngëxguma rü ta: “¿Texé ya choxü ingögüxe?” ñacuxü —ñanagürügü. ⁴⁶Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Ngëmáacü wüxie choxü tingögü, erü nüxü chicuaxächi na chori poramañ tüxü na charümexëëxü —ñanagürü. ⁴⁷Rü yexguma nangoxomagü ga na nüxü nacuçamaxü ga Ngechuchu ga yema nüxü na yangögüxü, rü yadurüxácüma naxütawa ixü ga yema ngecü. Rü napexegu iyacaxápüxü. Rü guxü ga duüxügüpexewa namañ nüxü iyaxu ga tacüçax nüxü na yangögüxü, rü ñuxäcü yexgumatama ngíxcax na yataanexü. ⁴⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngixü: —Pa Chauxacü, çuçax nitaane, erü cuyaxö. iRü ñuxma rü taãëácüma íxü! —ñanagürü. ⁴⁹Rü yexguma iyadexayane ga Ngechuchu, rü yéma nangu ga wüxi ga duüxü ga ngutaquexepataüärü ãëxgacü ga Yáirupatawa ne üxü. Rü ñanagürü Yáiruxü: —Cuxacü rü marü iyu. iRü táxü i cuyachixewechigüxü ya Ngúexëëruü! —ñanagürü. ⁵⁰Natürü yexguma yema orexü naxínügu ga Ngechuchu, rü ñanagürü Yáiruxü: —iTáxü i cuyanguãëxü! Erü ngëxguma cuyaxöxgu rü çuçacü rü tá ngíxcax nitaane —ñanagürü. ⁵¹Rü yexguma Yáirupatawa nangugü, rü Ngechuchu nayachocuxëë ga Pedru rü Chaütiágu rü Cuáñ rü nginatü rü ngíë ga yema bucü ga yüxcü. Natürü tama nanaxwaxe na togü yexma chocuxü. ⁵²Rü guxüma ga duüxügü ga yéma yexmagüxü rü naxauxe rü ngíxcax nangechaügü. Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iTáxü i pexauxexü! Erü ngéma bucü rü

tama nixí i nayuxũ. Rũ ipemare —ñanagürü. ⁵³Natürü ga yema duũxũgü rü Ngechuchuxũ nacugüeama, yerü ngixũ nadaugü rü aixcũma marü iyu. ⁵⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü ngixmexgu nayayauxächi, rü tagaäcü ñanagürü: —Pa Bucüx, iírüda! —ñanagürü. ⁵⁵Rü yexguma ga ngĩma rü wena imaxũ, rü yexgumatama firüda. Rũ Ngechuchu rü duũxũgũmaã nüxũ nixu na ngixũ naxiwemügüxũcax. ⁵⁶Rü ngĩnatü rü ngĩe ga yema bucü, rü poraäcü tabaixächiãegü. Natürü Ngechuchu rü tüxũ namu na taxüemaãma nüxũ na tixuxũcax ga yema ngupetüxũ.

Ngechuchu rü nayamugü ga yema 12 ga norü ngüexũgü
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

9 ¹Rü Ngechuchu rü nanangutaquexexëe ga yema 12 ga norü ngüexũgü. Rũ pora nüxna naxã rü nüxna naxãga na ínawoxũãxũcax ga nagúxũraũxũ ga ngoxogü, rü na nameëxëëãxũcax ga duũxũgü ga idaaweexũ. ²Rü nayamugü na duũxũgũmaã nüxũ yaxugüexũcax ga ore ga mexü na ñuxäcü äëxgacü yixü ya Tupana, rü na nameëxëëãxũcax ga duũxũgü ga idaaweexũ. ³Rü ñanagürü nüxũ: —iRü taxuxütãma ípinge i perü namawaũ, rü bai ya perü caxüchigüxũ ya naixmenaxã, rü bai i perü choca, rü bai i perü pãu, rü bai i perü díeru. Rũ wüxitama i perü daxü ípinge, rü tama i taxre! ⁴—Rü ngëxguma wüxi ya ñanewa pengugügu, irü wüxi ya ípatagutama perücho rü ñuxmata ipexĩächi nawa ya yima ñãne! ⁵—Rü ngextã tama pexü ínayauxgüxüwa, irü ípechoxü nawa ya yima ñãne! Rũ ngëxguma ngéma

ipexĩächigu irü ipepagücutü i perü üxaxücutü na ngëmawa nüxũ nacuaxgüxũcax na chixexũ naxügüxũ i ngëma duũxũgü! —ñanagürü. ⁶Rü inaxĩächi, rü guxüma ga ñanexäcüguwa naxí. Rũ nüxũ nixugüetanü ga Tupanaärü ore ga mexü. Rũ guxüwama nanameëxëetanü ga duũxũgü ga idaaweexũ.

Nayu ga Cuáü ga baiüxëëruü
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷Rü Gariréaaneärü äëxgacü ga Erode, rü nüxũ nacuächiga ga guxüma ga yema Ngechuchu üxũ. Rũ poraäcü nagu narüxínü rü naxoegaãe ga Erode, yerü nümaxü ga duũxũgü rü ñanagürügü: —Cuáü ya baiüxëëruü nixí ya yima, rü marü wena namaxü —ñanagürügü. ⁸Natürü togü rü ñanagürügü: —Nuxcũmaücü ga Tupanaärü orearü uruü ga Ería nixí, rü wena nangox —ñanagürügü. Rũ togü rü ñanagürügü: —Guma nixí ga náí ga nuxcũmaücü ga Tupanaärü orearü uruü, rü wena namaxü —ñanagürügü. ⁹Natürü Erode rü ñanagürü: —Chomatama chanamu ga churaragü na Cuáüxü yadaenaxägüxũcax. ¿Rü tacü exna nixí i ngëma yatü i duũxũgü ngëmaäcü poraäcü nüxũ ixuchigagüechaxü? —ñanagürü. Rũ Erode rü naxcax nadau ga ñuxäcü Ngechuchuxũ na nadauxũ.

Ngechuchu rü nanachibüexëe ga 5000 ga yatügü

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Cu 6.1-14)

¹⁰Rü yexguma nawoeguxgu ga yema Ngechuchuarü ngüexũgü ga yamugüxü, rü Ngechuchumaã nüxũ nixugüe ga

yema naxügüxü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga nachica ga taxúema ixâpataxüwa nanagagü ga Bechaídaarü ñañeärü ngaicamana. ¹¹Natürü yexguma duüxügü nüxü cuaxgügu ga ngextá na nayexmaxü, rü Ngechuchuwe narixí. Rü Ngechuchu rü meäma yema duüxügüxü nayaxu, rü namaä nüxü nixu na ñuxácü ãëxgacü yixü ya Tupana. Rü nanameëxëë ga yema duüxügü ga ñaaweexü. ¹²Rü yexguma marü nayáuanegu, rü Ngechuchucax naxí ga yema 12 ga ngúexügü ga yamugüxü. Rü ñanagürügü nüxü: —Íyamugü i ñaä duüxügü na ñañexácügü rü ípatagü ya ngaicamana ngëxmagünewa na naxixúcax, rü ngëxma na napegüxúcax rü norü ònataax yataxegüxúcax! Erü nuã íngëxmagüxüwa rü nataxuma i tacü rü òna —ñanagürügü. ¹³Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iPematama penaxüwemü! —ñanagürü. Rü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —Wüximeëxpüx i pãü rü taxre i choxnixícatama toxü nangëxma. ¿Rü exna cunaxwaxe na naxcax tayataxegüxü i òna naxcax i guxüma i ñaä duüxügü? —ñanagürügü. ¹⁴Rü 5000 ga yatügü nixí ga yema yéma yexmagüxü. Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga norü ngúexügü: —iËcü ípenatogüxëëx rü 50 chigü i wüxi tücumüwachigü! —ñanagürü. ¹⁵Rü yemaäcü nanaxügü ga norü ngúexügü. Rü ínanatogüxëë ga guxüma ga duüxügü. ¹⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanade ga yema wüximeëxpüx ga pãü rü yema taxre ga choxni. Rü daxügu nadawenüäcuma

Tupanana moxë naxã, rü ñuxüchi inanabücu ga yema pãü rü choxni. Rü norü ngúexügüna nanaxã na nüxü yanuãxúcax ga yema duüxügü. ¹⁷Rü guxüma ga yema duüxügü rü meäma nachibüë. Rü yemawena rü 12 ga pexchigü nanapagüamatama namaä ga yema pãü rü choxnichipegegü ga iyaxügüxü.

**Pedru nanangoxëë na Cristu
na yixü ga Ngechuchu**
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸Rü wüxi ga ngunexü rü Ngechuchu norü ngúexügümaã noxrüwama yayümüxëgu, rü nüma rü norü ngúexügüna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxü ñaxü i duüxügü i chauchiga i choma na texé chiixü? —ñanagürü. ¹⁹Rü norü ngúexügü nanangäxügü rü ñanagürügü: —Nangëxma i duüxügü rü: “Cuáü ya baiüxëëruü quixí”, ñagüxü, rü togü i: “Ería quixí”, ñagüxü, rü togü rü: “Wüxi ga nuxcümaücü ga Tupanaärü orearü uruü i wena maxücü quixí”, ñagüxü —ñanagürügü. ²⁰Rü yexguma Ngechuchu nüxna naca rü ñanagürü: —¿Rü pema i ñuxü ñapegüxü choxü na texé chiixü? —ñanagürü. Rü Pedru nanangäxü rü ñanagürü: —Cuma nixí i Cristu i Tupana Nane —ñanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü ga norü yuxchiga
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹Rü Ngechuchu rü nayaxucüxëgü ga norü ngúexügü na taxúemaäma nüxü yaxugüxúcax ga nüma rü Cristu na yixü. ²²Rü ñanagürü nüxü ga norü ngúexügü: —Choma i Tupana Nane na duüxüxü

chíixũ, rü poraãcü ngúxũ tá chinge. Rü choxũ tá naxoꝝgü i Yudíugiarü ãëxgacügü i yaguãxgü, rü paigüarü ãëxgacügü, rü ngëma ngúxëëruũgü i Moíchëarü mugüwa nguxëëtaegüxũ. Rü tá choxũ nimaxgü, natürü tomaëxpüx i ngunexügu rü wena táxaru chamaxũ —ñanagürü. ²³Rü yixcama rü guxũma ga norü ngúxëügüxũ ñanagürü: —Rü ngëxguma texé chowe rüxüxchaũgu, lëcü nüxũ tarüxo i tümaãrü ngúchaũ, rü namaã tapora i ngëma guxchaxüügu i tümacax íngüxũ i ñoma curuchawa tipotaxürüü tüxũ ixíxëëxũ, rü ngëmaëtüwa chowe tarüxüãama! ²⁴—Erü yíxema tügü maxëchaxëëchaũxë rü tá tayu, natürü yíxema chauxçax yuxe rü aixcüma tá tüxũ nangëxma i maxũ i taguma gúxũ. ²⁵¿Rü ñacüwa i nüxũ namexũ ya wüxi ya yatü ega nayauxãgu i guxũma i ñoma i naãneãrü ngëmaxüügu, natürü iyanatauxëëãgu i norü maxũ? ²⁶—Rü ngëxguma texé chauxçax ãnegu rü naxçax taxãnegu i chorü ore, rü choma i Tupana Nane i duũxüxũ na chíixũ rü tá ta tümacax chaxãne i ngëxguma ãëxgacü chixíãcüma núma chaxüxgu. Rü ngëxguma wenaxãrü núma chaxüxgu rü Chaunatü ya Tupanarüü tá chapora, rü daxücüãx i Tupanaãrü orearü ngerüügü i tüunegüxürüü tá chamexëchi. ²⁷—Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ñuxre i duũxüügu i nuã ngëxmagüxũ rü tá nüxũ nadaugü na ñuxãcü ãëxgacü na yíxũ ya Tupana naxüpa na nayuxũ —ñanagürü.

Ngechuchu rü naxüchicüü

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸Rü 8 ga ngunexüguwena ga na yema ñaxũ, rü Ngechuchu rü wüxi ga

maxpúnewa naxü na yéma yayumüxëxüçax. Rü ínayaxümücügü ga Pedru rü Chaütiágu rü Cuáũ. ²⁹Rü yexguma ínayumüxëyane ga Ngechuchu rü nachiwe rü ngürüãchi niyauracüü, rü naxchiru rü ta niyauracüü, rü poraãcüxüchima nacómü. ³⁰Rü yexguma rü yéma nangox ga taxre ga yatügü ga Ngechuchumaã idexagüxũ. Rü Moíchë nixí ga wüxi, rü Ería nixí ga to. ³¹Rü yema taxre íyexmagüxüwa rü poraãcüxüchi nangóone. Rü ínidexagü nachiga ga ñuxãcü Yerucharéügu tá na nayuxũ ga Ngechuchu. ³²Rü woo ga Pedru rü namücügü rü poraãcü na nayaxtaexũ rü tama napee. Rü nüxũ nadaugü ga ñuxãcü poraãcü na nangóonexũ ga naxütawa ga Ngechuchu rü yema taxre ga yatügü ga namaã yexmagüxüxütawa. ³³Rü yexguma yema taxre ga yatügü Ngechuchuna ixígachitanügu, rü Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxü: —Pa Ngúxëëruũx, namexëchi nixí na nuã ingëxmagüxũ. iRü ngíxã tanaxü ya tomaëxpüx ya düxenü, rü wüxi ya cuxçax, rü náí ya Moíchëçax, rü náí ya Eríacax! —ñanagürü. Natürü ga Pedru rü tama nüxũ nacüax ga na ñuxü ñaxü yerü poraãcü nabaixãchiãë. ³⁴Rü yexguma íyadexayane ga Pedru, rü wüxi ga caixanexũ natanügu nayangaixema. Rü poraãcü namuüë ga yema ngúxüügu ga yexguma yema caixanexũ natanügu yangaixemagu. ³⁵Rü yema caixanexüwa inanaxü ga wüxi ga naga ga ñaxü: —Daa nixí ya Chaune ya nüxü changechaũxüchicü. iRü naga pexíñüë! —ñaxü. ³⁶Rü yexguma yema ñaxguwena ga yema naga rü

Ngechucharü ngüexũgü rü taxúexũma ga toguexũ nadaugü, rü Ngechuchuxũicatama nadaugü. Rü yema ngüexũgü rü taxúemaãma nüxũ nixugüe ga yema nüxũ nadaugũxũ.

Ngechuchu rü nanamexẽẽ ga wüxi ga bucü ga ngoxo nawa yexmacü
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷Rü yexguma moxũãcü ga guma ma xpúnewa yanachoũgu, rü muxũma ga duũxũgü yexma Ngechuchuxũ nayangaugü. ³⁸⁻³⁹Rü yema duũxũgütanüwa rü wüxi ga yatü tagaãcü Ngechuchuxũ ñanagürü: —Pa Ngüexẽeruũx, ichoxũ rüngũxẽẽ, rü tüxũ nadau ya chaune! Erü tügümaã choxũ tawüxicax, rü wüxi i ngoxo tümawa nangẽxma. Rü ngẽxguma tüxũ naxüxgu, rü aita tüxũ naxüxẽẽ, rü tüxũ naxãũãẽxẽẽ, rü tüxũ narüchixãẽẽ. Rü chixexũ tümamaã naxü, rü tama tüxũ ningéxchaũ. ⁴⁰Rü marü nüxũ chacaxũ i curü ngüexũgü na tümawa ínataxüchigüãxũcax i ngẽma ngoxo, natürü tama nüxũ inaxĩnü —ñanagürü. ⁴¹Rü yexguma Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Duũxũgü i Tama Yaxõgüxũx, ¿Ñuxgurátata i pemaã chanuxmaxü rü yaxna pemaã chaxĩ-nüxũ? ¡Nuã naga ya cune! —ñanagürü. ⁴²Natürü yexguma Ngechuchuxũtawa nanguxgu ga guma bucü, rü yema ngoxo rü guma bucüxũ ñaxtüanegu nayanguxẽẽ, rü nanaxãũãẽxẽẽ. Natürü Ngechuchu nananga ga yema ngoxo, rü nanamexẽẽ ga guma bucü. Rü ñuxüchi nanatüxũtawa nanamu. ⁴³Rü guxũma ga duũxũgü rü nabaixãchiãẽgü ga yexguma

nüxũ nadaugüga ga ñuxãcü na naporaxũ ya Tupana.

Ngechuchu rü wenaxãrü nanaxunagü ga norü yuxchiga
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Rü yexguma duũxũgü namaã ßaixãchieyane ga yema Ngechuchu üxũ, rü ñanagürü ga Ngechuchu nüxũ ga norü ngüexũgü: ⁴⁴—iMeã iperüxĩnüë i ñãã ore i pemaã nüxũ chixuxũ! ¡Rü tãütãma nüxũ ipeyarüngũmaë! Choma i Tupana Nane na duũxũxũ chĩxũ, rü chaechita tá choxũ ínaxuaxũgü i duũxũgü na ãẽxgacügü choxũ iyauxgüxũcax —ñanagürü. ⁴⁵Natürü ga norü ngüexũgü rü tama nüxũ nacuxgüéga ga yema namaã nüxũ yaxuxũ. Yerü Tupana rü tama naxcax nanangoxẽẽ ga yema ore na nüxũ nacuxgüxũcax. Rü yema ngüexũgü rü namuũẽ ga Ngechuchuna na nacagüxũ na meã namaã nangoxẽẽãxũcax ga yema namaã nüxũ yaxuxũ.

¿Texé tá tixi ya guxããrü yexera ixixẽ?
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶Rü yexguma ga norü ngüexũgü rü inanaxügüë ga nügümaã na yaporagatanücüxũ nachiga ga texé tá tĩxũ ya natanüwa guxããrü yexera ixixẽ. ⁴⁷Natürü Ngechuchu rü nüxũ nacuxama ga yema norü ngüexũgü nagu rüxĩnüẽxũ. Rü yemacax wüxi ga buxũ nügüxũtawa naga, rü nügüxũtagu nayachixẽẽ. ⁴⁸Rü ñanagürü nüxũ ga norü ngüexũgü: —Texé ya ñãã buxũxũ meã yaxúxe chauégagu, rü choxũ nixi i tayaxuxũ. Rü yíxema meã choxũ yaxúxe, rü Chaunati ya núma choxũ mucüxũ rü ta meã tayaxu. Rü

yíxema guxããrũ yexera tũgũ írũxírxaxe, rũ yíxema tixĩ ya guxããrũ yexera ixĩxẽ —ñanagürũ.

**Texé ya tama taxchi aixe rũ tórũ
ngũxẽerũ tixĩ
(Mr 9.38-40)**

⁴⁹Rũ yexguma ga Cuáũ rũ ñanagürũ nüxũ: —Pa Ngúexẽerũx, nüxũ tadau ga wũxi ga yatũ ga cuégagu ngoxogũ íwoxũxũ. Rũ toma nüxna tanachuxu ga yema yerũ tama tatanũxũ nixĩ ga nümax —ñanagürũ. ⁵⁰Natürũ Ngechuchu rũ ñanagürũ nüxũ: —Tama name i nüxna na penachuxuxũ. Erũ texé ya tama taxchi aixe, rũ tórũ ngũxẽerũ tixĩ —ñanagürũ.

**Ngechuchu nayangagũ ga
Chaũtiágũ rũ Cuáũ**

⁵¹Rũ yexguma marũ yangaicagu ga Ngechuchu ga daxũguxũ ga naãnewa na naxũxũ, rũ tama namuũãcũma inaxũãchi ga Yerucharéũwa na naxũxũ. ⁵²Rũ nügũpexegu nayamugũ ga ñuxre ga norũ orearũ ngerũgũ. Rũ nümagũ rũ nawa naxĩ ga wũxi ga ñanexãcũ ga Chamáriaanewa yexmane, na yexma naxçax yadaugũxĩçax ga wũxi ga ĩ na Ngechuchu nagu pexũnexũ. ⁵³Natürũ yema Chamáriaanecũãx rũ tama nanayauxgũchaũ, yerũ nüxũ nacuxgũ ga Yerucharéũwa tá na naxũxũ. ⁵⁴Rũ yexguma yemaxũ nadaugũgu ga norũ ngúexũgũ ga Chaũtiágũ rũ Cuáũ, rũ ñanagürũgũ Ngechuchuxũ: —Pa Corix, çcunaxwaxexũ na Tupanana naxçax tacaxũ na daxũwa ne namuãxũçax ya üxũ na naguxẽẽxũçax i guxũma i ñaã duũxũgũ, yema nuxcũmaũcũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Erã tũxũrũũ?

—ñanagürũgũ. ⁵⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nüxũ nadawenũ, rũ nayangagũ, rũ ñanagürũ nüxũ: —Pema rũ tama nagu perũxĩnũẽ na texearũ duũxũgũ pixĩgũxũ. ⁵⁶—Erũ choma i Tupana Nane na duũxũxũ çhĩxũ, rũ tama duũxũgũarũ tauxexẽewa núma chaxũ, natürũ núma chaxũ na duũxũgũxũ chamaxẽẽxũçax —ñanagürũ. Rũ yexguma rũ nãĩ ga ñanexãcũwa naxĩ.

**Duũxũgũ ga Ngechuchuwe
rũxĩchaũxũchiga
(Mt 8.19-22)**

⁵⁷Rũ yexguma namagu naxĩxgu rũ wũxi ga yatũ Ngechuchuxũ ñanagürũ: —Pa Corix, cuwe charũxũchaũ i ngextá cuma ícuxũxũwa —ñanagürũ. ⁵⁸Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagürũ: —Ngowagũ rũ nüxũ nangẽxma i naxmaxũgũ, rũ werĩgũ rũ nüxũ nangẽxma i naxchiãũgũ, natürũ choma i Tupana Nane na duũxũxũ çhĩxũ, rũ nataxuma i chauchica i ngextá nagu chicuxeruxũ —ñanagürũ. ⁵⁹Rũ Ngechuchu ñanagürũ nüxũ ga wũxi ga to ga yatũ: —íChowe ruxũ! —ñanagürũ. Natürũ nüma ga yema yatũ rũ ñanagürũ nüxũ: —Pa Corix, noxri chanawaxe i chaunatũxũ ichayatãxira —ñanagürũ. ⁶⁰Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagürũ: —Nüẽ ngẽma cutanũxũ i tama yaxõgũxũ iyatãxgũ i ngẽma naxrũ yuexũ, natürũ cuma rũ curũ puracũ nixĩ na paxa duũxũgũtãmaã nüxũ cuyarũxuxũ i Tupanaãrũ ore na ñuxãcũ guxããrũ ãẽxgacũ na yĩxũ i nümax —ñanagürũ. ⁶¹Rũ wũxi ga to ga duũxũ rũ ñanagürũ Ngechuchuxũ: —Pa Corix, ngẽmaãcũ cuwe charũxũchaũ, natürũ noxri chanaxwaxe i nüxũ chayarũmoxẽ i ngẽma chopatacũãxgũ —ñanagürũ.

⁶²Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü:
—Texé ya yíxema inaxügüxe na
Tupanaärü puracüwa tapuracüxü natürü
túmaärü ngémaxüguama rüxíntüxé, rü
tama tame na Tupanaaxü tapuracüxü
—ñanagürü.

**Ngechuchu nayamugü ga 72 ga norü
ngüexügü**

10 ¹Rü yemawena ga Cori ga
Ngechuchu rü nayadexechi ga 72
ga to ga norü ngüexügü. Rü taxrechigü
inayamugü na yoxni guxü ga yema ñanegü
rü nachicagü ga Ngechuchu nawa
üxchaüxüwa na naxíxüçax. ²Rü ñanagürü
nüxü: —Aixcümáxüchi nangéxma i
muxüchixü i duüxügü i ímemaregüxü na
yaxögüäxü natürü nanoxreexpüx i orearü
uruügü na namaã nüxü yaxugüxüçax i
Tupanaärü ore. Rü ngémacax name nixi i
duüxügüarü yora ya Tupanana naxçax
peca i perü yumüxéwa na namugüäxüçax i
norü puracütanüxü i orearü uruügü, na
ngéma duüxügümaã nüxü yanaxugüxüçax
i ore i mexü. ³—iRü ipexiächi rü ngéma
pexi! Rü dücax, ñoma carnerugü i
aigütanüwa imugüxürüü nixi i pexü
chimugüxü. ⁴—iRü täütama choca ípinge,
rü bai i perü díferu, rü bai i perü chapatu!
Rü tama chanaxwaxe i namagu penuxcü i
ngéxguma namawa texéxü perümoxégügu.
⁵—Rü ngéxguma wüxi ya íwa pengugügu,
rü ñaaäcü tá nüxü perümoxégü i ngéma
duüxügü:

“Tupana pexü rüngüxéxé”, ñaperügügu
tá. ⁶—Rü ngéxguma ngéma nangéxmagu i
duüxügü i Tupanaxü cuaxgüchaüxü rü
Tupana tá nüxü narüngüxé. Natürü
ngéxguma ngéma natauxgu i duüxügü i
Tupanaxü cuaxgüchaüxü, rü pexçax tá

nixi i ngéma norü ngüxéxé ya Tupana.
⁷—iRü wüxi ya ígutama perücho, rü
ngéma pechibüe rü pexaxegü i ngéma
nüxü ngéxmaxü i ngéma ícüäxgü! Erü
wüxi i puracütanüxü rü name nixi na
nayauxaxü i norü natanü naxçax i norü
puracü. Rü yima ñanewa pengéxmagüyane
rü tama chanaxwaxe i náí ya ígu
peyapegü. ⁸—Rü ngéxguma wüxi ya ñane
ya nawa meã pexü nayaxunewa
pengugügu, irü penangó i ngéma ñna i
pexna naxägüxü! ⁹—iRü penamexéxéx i
ngéma idaaweexü i yima ñanewa
ngéxmagüxü! iRü namaã nüxü pixu rü
ñapegügu nüxü:

“Tupanaärü pora rü marü pexna
nangaicama rü napexütagu”, ñapegügu
nüxü! ¹⁰—Natürü ega nawa pengugügu
ya wüxi ya ñane i ngextá duüxügü tama
meã pexü íyauugüxüwa, irü ngéma
cayegu ípechoxü rü ñapegügu nüxü i
ngéma ñanecüäx:

¹¹“Rü woo ñaa perü ñaneärü üxaxü i
tocutuwa yaxüxü, rü itanapagü, na
ngémawa nüxü pecuaxüçax na Tupana rü
tama pemaã nataäxü. iNatürü tama nüxü
ipeyarüngümaë na marü pexna
nangaicamaxüchichiréxü ya Tupana na
perü äxgacü yixü”, ñaperügügu tá nüxü i
ngéma ñanecüäx! ¹²—Rü pemaã nüxü
chixu rü ngéma ngunexü i nagu nagüxü i
naäne, rü Chodomacüäx i duüxügüarü
yexera Tupana tá nanapoxcue i ngéma
duüxügü i tama meã pexü yauugüxü.

**Ñanegü ga tama Tupanaga ínüene
(Mt 11.20-24)**

¹³—Rü wüxi i ngechaü nixi i pexçax,
Pa Corachicüäx rü Bechaídacüäx i
Duüxügüx, yerü yexguma chi Tiruarü

ĩanewa rü Chidáũãrũ ĩanewa
chanaxũxgu ga yema mexũgũ ga
cuaxruũgũ ga Tupanaãrũ poramaã
petanũwa chaxũxũ, rü woo ga na
poraãcü yachixexũ ga yema Tirucũãx rü
Chidáũcũãx ga duũxũgũ rü nuxcũmama
chitama nüxũ narũxoe ga nacũma ga
chixexũ, rü poraãcüxũchi chima
nũgũmaã nangechaũgũ rü naxauxe,
yerü chi nügũ nicuaxãchitanũ ga na
yapecaduãxgũxũ. ¹⁴—Naturũ pemaã
nũxũ chixu rü ngẽma ngunexũ i Tupana
nagu napoxcuexũ i pecaduãxgũxũ, rü
ngẽma ngunexũgu rü Tirucũãx rü
Chidáũcũãxãrũ yexera tá pexũ napoxcue
i pemax. ¹⁵—Rü pemax, Pa
Capernáucũãxgũ i Duũxũgũx ẽexna
pema nagu perũxĩnũẽgu rü daxũguxũ i
naãnewa tá pexĩxũ? Pemaã nüxũ chixu
rü naãnetũũwa i ngextá Tupana
Chatanáxũ ĩpoxcuxũwa tá nixĩ i
pewogũxũ. ¹⁶Rü ñuxũchi norũ
ngũexũgũxũ ñanagürũ: —Rü yĩxema
pega ĩnũẽxẽ, rü chauga rü ta taxĩnũẽ.
Naturũ yĩxema tama pega ĩnũẽxẽ, rü
chauga rü ta tama taxĩnũẽ. Rũ yĩxema
tama chauga ĩnũẽxẽ, rü tama naga
taxĩnũẽ ya Chaunatu ya núma choxũ
mucũ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

**Nawoegu ga yema 72 ga
Ngechucharũ ngũexũgũ**

¹⁷Rü taãẽacũma nawoegu ga yema 72
ga norũ ngũexũgũ ga yamugũxũ. Rũ
ñanagürũgũ nüxũ: —Pa Corix,
ngẽxguma cuégagu tidexagũgu, rü
aĩxrũxũ i ngoxogũ rü toga naxĩnũẽ
—ñanagürũgũ. ¹⁸Rü Ngechuchu rü
ñanagürũ nüxũ: —Ngẽmáacũ aixcũma
nixĩ. Yerü nüxũ chadau ga Chataná ga

daxũguxũ ga naãnewa na natáexũ wũxi
ga ãẽmacürũũ. ¹⁹—Rü choma nixĩ ga
pexna chanaxãxũ ga pora na tama
chixexũ pemaã naxũgũxũcax ega woo
ãxtapegũwa rü ẽxna tuxchinawegũwa
pengagũgu. Rũ yexgumarũũ ta pexna
chanaxã ga pora na nüxũ perũ-
yexeraxũcax i guxũma i Chatanáãrũ
pora na ngẽmaãcü taxucürũwama tacũ
rü chixexũ pemaã naxũxũcax.
²⁰—iNaturũ táxũ i petaãẽgũxũ naxcax i
ngẽma na pega naxĩnũẽxũ i ngoxogũ!
Rũ narũmemaẽ nixĩ i petaãẽgũ naxcax
na marũ naxũmatũxũ i peẽga i
Tupanaãrũ poperawa i daxũguxũ i
naãnewa —ñanagürũ.

**Ngechuchu rü nataãẽ
(Mt 11.25-27, 13.16-17)**

²¹Rü yexgumatama ga Tupanaãẽ ga
Üünexũ rü poraãcü Ngechuchuxũ
nataãẽxẽẽ. Rũ ñanagürũ ga Ngechuchu:
—Pa Chaunatu, Pa Daxũguxũ i Naãne
rü Ñoma i Naãneãrũ Yorax, cuxũ
chicuaxũũ, yerü ñaã chorũ ngũexũgũxũ
nüxũ cucuaxẽẽ i ñaã ore ga naxchaxwa
iquicũxũ ga duũxũgũ i ñoma i naãnewa
nüxũ cuaxũchigũxũ. Rũ yemaãcü
cunaxũ, Pa Chaunatũx yerü yemaãcü
nixĩ ga cunaxwaxexũ —ñanagürũ. ²²Rũ
ñanagürũ ga Ngechuchu: —Chaunatu
choxna nanaxã i guxũma i tacũ i
ngẽxmaxũ. Rũ taxũema choxũ tacuax na
Tupana Nane chíxũ. Rũ
Chaunatũxicatama nixĩ ya choxũ cuácũ
na Nane chíxũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta
taxũema nüxũ tacuax na texe yĩxũ ya
Chaunatu. Rũ choma ya Nane rü ngẽma
duũxũgũ i Chaunatũxũ nüxũ
chadauxẽẽchaũxũxĩcatama nixĩ i nüxũ

cuaxgüxü na texe yixü —ñanagürü.
 23Rü yexguma norü ngüexügüxü
 nadawenü, rü namaãxica ñanagürü:
 —Tataãëgü ya yixema
 tümaxëtümaãxüchi nüxü daugüxe i ñaã
 ñuxma pema nüxü pedaugüxü. 24—Erü
 pemaã nüxü chixu, rü muxüma ga
 nuxcümaügüxü ga Tupanaãrü orearü
 uruügü rü ãëxgacügü ga tacügü, rü
 nüxü nangüchaü ga nüxü na
 nadaugüchaüxü i ñaã ñuxma pema
 chauxütawa nüxü pedaugüxü. Natürü
 tama nüxü nadaugü. Rü nüxü
 nangüchaü ga nüxü na naxinüëchaüxü i
 ñaã ñuxma pema chauxütawa nüxü
 pexinüëxü. Natürü tama nüxü naxinüë
 —ñanagürü.

**Cuaxruü ga mecü ga
 Chamáriacüãxgu ixuxü**

25Rü yexguma inachi ga wüxi ga
 ngüexëëruü ga Moïchéarü mugüwa
 ngüxëëtaexü, rü Ngechuchuxütawa
 naxü na namaã yanadexaxüçax. Rü
 Ngechuchuxü naxüchaü, rü yemaçax
 nüxna naca rü ñanagürü: —Pa
 Ngüexëëruü ya Ngechuchux, ¿Tacü nixü
 i mexü na chanaxüxü na choxü
 nangëxmaxüçax i maxü i taguma gúxü?
 —ñanagürü. 26Rü Ngechuchu
 nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Nuxü ñaxü
 i ngëma ore i Moïchéarü mugüwa
 ümatüxü? ¿Rü tacüxü i cumaã yaxuxü?
 —ñanagürü. 27Rü yema ngüexëëruü ga
 Moïchéarü mugüwa ngüxëëtaexü, rü
 Ngechuchuxü nangãxü, rü ñanagürü:
 —iNüxü nangechaü ya Cori ya curü
 Tupana i guxüma i curü maxümaã, rü
 guxü i cuãëmaã, rü guxü i curü
 poramaã, rü guxü i nagu

curüxinüxümaã! iRü nüxü nangechaü i
 cumücü ngëma na cugütama
 cungechaüxürüü! —ñanagürü. 28Rü
 yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü
 nüxü: —Ngëma ore i choxü namaã
 cungãxüxü rü marü name. Rü
 ngëxguma ngëma ore quingüxëëxgu, rü
 tá cunayaxu i maxü i taguma gúxü
 —ñanagürü. 29Natürü ga yema
 ngüexëëruü ga Moïchéarü mugüwa
 ngüxëëtaexü, rü nügüëtüwa
 nachogüchaü. Rü yemaçax
 Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Rü
 texé tixü ya chomücü? —ñanagürü. 30Rü
 yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxü,
 rü ñanagürü nüxü: —Wüxi ga yatü
 Yerucharéüwa ne naxü, rü Yericü ga
 ñãnewa naxü. Rü namagu nüxü
 nangaugü ga ngütaaxgüxü. Rü guxüma
 ga norü yemaxüçax nangüxgü, rü
 aüxüxü ga naxchiru rü ta naxçax
 nangüxgü. Rü nanaçuaixgü, rü
 nayayuächixëëgü, rü yemaãcü yéma
 nanataçgü. 31—Rü yematama namawa
 naxüpetü ga wüxi ga Yudüguarü pai.
 Natürü yexguma yema yatüxü nadaüxgu
 rü nüxü yéma naxüpetümare. 32—Rü
 yéma naxüpetü ta ga wüxi ga
 Lebítanüxü ga tupauca ga taxünewa
 puracüxü. Rü yexguma yema yatüxü
 nadaüxgu, rü nüma rü ta nüxü
 naxüpetümare. 33—Natürü yixcüra rü
 wüxi ga Chamáriaanecüãx ga yatü rü
 yematama namawa naxüpetü. Rü
 yexguma guma yatüxü nadaüxgu rü
 nüxü nangechaütümüü. 34—Rü guma
 yatüçax nixü. Rü chixü rü binumaã
 nanaxüxü ga norü oxrigü, rü meãma
 nayanãixgü ga yema norü oxrigü. Rü
 ñuxüchi norü cowarugu nanamunagü,

rü wüxi ga pegüchicawa nanaga. Rü yéma nüxna nadau. ³⁵—Rü moxüãcü ga yexguma inaxüächigu ga yema Chamáriaanecüãx, rü ngixü nayaxu ga taxretachinü ga norü dïeru, rü yema pegüchicaarü yorana ngixü naxã. Rü ñanagürü nüxü:

“iNüxna nadau i ñaã yatü! Rü ngëxguma yexeragu naxãtanügu na nuã nangëxmaxü, rü choma tá cuxü chanaxütanü i ngëxguma chataeguxgu”, ñanagürü. ³⁶Rü ñanagürü ga Ngechuchu nüxü ga yema ngüexëëruü ga Moïchëarü mugüwa nguxëëtaexü: —Ñuxma chanaxwaxë i chomaã nüxü quixu i ngëxürüüxü ga yema tomaëxpüxtanüwa ga aixcüma namücü ixixü ga yema yatü ga ngítaaxgüxü imaxgüxü —ñanagürü ga Ngechuchu. ³⁷Rü yexguma ga yema ngüexëëruü ga Moïchëarü mugüwa nguxëëtaexü rü ñanagürü: —Yema Chamáriaanecüãx nixi ga yema yatümücü ixixü, yerü nüxü nangechaütümüü —ñanagürü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iÑuxma rü fixü rü yema Chamáriaanecüãx üxürüü naxü! —ñanagürü nüxü.

Marta rü Mariapatawa nangu ga Ngechuchu

³⁸Rü yexguma Ngechuchu namagu ixüxgu norü ngüexügümaã rü wüxi ga ñanexäcüwa nangu. Rü yéma guma ñanexäcüwa rü wüxi ga nge ga Martagu äëgacü ngügüpatawa inanguxëë. ³⁹Rü Martaaxü iyexma ga wüxi ga ngïeyax ga Marïagu äëgacü. Rü ngïma rü Ngechuchucutüxütawa irüto na inaxinüxüçax ga Ngechuchuarü ore.

⁴⁰Natürü ga Marta rü itaarü puracüãx rü yemaãcü ngürü puracüguama irüxünü. Rü yemacax Ngechuchucax iyaxü, rü ngügürügü nüxü: —Pa Corix, çtama exna nagu curüxünü i ngëma na chataarü puracüãxü rü ngëma chaueyax rü choxnaxïca na natáaxü i guxüma i ngëma puracü? iRü namaã nüxü ixu na choxü nangüxëëxüçax! —ngügürügü. ⁴¹Natürü Ngechuchu rü ngixü nangãxü, rü ñanagürü ngixü: —Pa Martax, cuma rü poracü curü puracüçax cuxoegaãë, rü muxüma i ngëmaxügu curüxünü. ⁴²—Natürü wüxixicatama nixi i guxüãrü yexera i mexü na nagu rüxünüxü. Rü María iyixi i ngëmagu rüxünücü. Rü taxüetama ngïxna tayanuxü i ngëma —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu nanangüexëë ga yumüxëchiga (Mt 6.9-15, 7.7-11)

11 ¹Rü wüxicana wüxi ga nachicawa nayumüxë ga Ngechuchu. Rü yexguma nüxü nachauxgu, rü wüxi ga norü ngüexü rü ñanagürü nüxü: —Pa Corix itoxü nangüexëë na ñuxäcü tayumüxëgüxü, yema Cuãü ga baiüxëëruü norü ngüexügüxü nangüexëëxürüü! —ñanagürü. ²Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Rü ngëxguma peyumüxëgügu rü ñaperügügü tá:

“Pa Tonatü ya Daxügücüx, rü aixcüma Üüncü quixi i cumax. iRü núma naxü na torü äëxgacü quiüxüçax! Rü tanaxwaxë i curü ngüchaü na naxügüxü i duüxügü i ñoma i nañewa, ngëma daxügüxü i nañewa na curü ngüchaü inaxügüxürüü.

³iRü toxna naxã i torü òna i wüxichigü i ngunexüçax ixixü!
⁴iRü toxü nüxü nangechaü i torü pecadugü, erü toma rü ta tüxü nüxü tangechaü ya guxãma ya yíxema chixri tomaã chopetüxe! iRü tãxü i tacü rü chixexüpepewa toxü cuwogüxü na tama nagu tayixüçax!”

ñanagürü. ⁵Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ngëxguma chi wüxie i pema rü tüxü nangëmaxgu i wüxi i tümamücü, rü chi ngãxücüü napatawa taxüxgu rü ñatagügu nüxü:

“Pa Chomücüx, itomaëxpüx i pãü choxna naxã! ⁶—Erü wüxi i chomücü rü yaxüwa ne naxü, rü ngexwacax chopatawa nangu. Rü choma rü changearü ònaãx, rü taxuümaãma chanachibüxëëéga”, ñatagügu. ⁷—Rü ngëma tümamücü i napatawa ngëxmaxü, rü chi tüxü nangãüxgu rü ñaxgu:

“iTãxü i choxü cuchixewexü! Chorü ñãx rü marü narüwãxta, rü choma rü chauxacügü rü ngürücarewa tangëxmagü. Rü ngëmacax taxucürüwa ícharüda na tacü cuxna na chaxãxüçax”, ñaxgu chi tüxü. ⁸—Rü pemaã nüxü chixu, rü ngëma na tümamücü yíxüçax rü täütãma ínarüda na tacü tüxna naxãxüçax. Natürü tá ínarüda na tama tanachixeweechaxüçax, rü tá tüxna nanaxã i guxüma i tacü i tanaxwãxexü. ⁹—Rü ngëmacax pemaã nüxü chixu rü, iNaxçax ípeça rü Tupana rü tá pexna nanaxã! iRü Tupanacax pedax rü tá nüxü ipeyangau! iRü ñãxwa: Tu tu tu ñapegü, rü tá pexçax niwãxna i ñãx!
¹⁰—Erü guxãma ya yíxema naxçax íçaxe

rü tanayaxu, rü guxãma ya naxçax dauxe rü nüxü itayangau. Rü guxãma ya ñãxwa: Tu tu tu ñagüxe, rü tümacax tá niwãxna i ñãx. ¹¹—¿Rü ñuxãcü i wüxi i pema na papagü píxü rü penena penaxãxü ya wüxi ya nuta ega pãüçax pexna nacaxgu, rü exna wüxi i äxtape ega choxnicaç pexna nacaxgu? ¹²—¿Rü texé i petanüwa rü penena penaxã i tuxchinawe ega wüxi ya otacharaüçax pexna nacaxgu? ¹³—Rü ngëma pema na pichixecümachiréxü natürü nüxü pecuax na ñuxãcü mexü i ämare pexacügüna na pexãxü, rü pemaã nüxü chixu rü Penatü ya Daxügucü rü perü yexera tá nixü na pexna mexü naxãxü. Rü guxãma ya yíxema Tupanaxütawa Naãë i Üünexüçax íçaxe, rü tá tüxna nanaxã —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchuxü ngoxoarü poramaã puracüxü nawogüe
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴Rü Ngechuchu ínanataxüchi ga wüxi ga ngoxo ga wüxi ga yatixü ngegaxëexü. Rü yexguma ínaxüxgu ga yema ngoxo rü guma yatü rü nidexa. Rü guxüma ga duüxügü rü nañaxüchüãëgü ga yexguma yemaxü nadaugügu. ¹⁵Natürü ñuxre ga duüxügü rü ñanagürügü: —Ñãa yatü i Ngechuchu, rü Behebú i ngoxogüarü äëxgacüarü poramaã nixü i ínanawoxüãxü i ngoxogü —ñanagürügü. ¹⁶Natürü ga togü rü nüxü naxügüchaü, rü yemaçax naxçax ínacagü ga nüxü na nawëaxü ga wüxi ga cuaxruü ga daxüçüãx na yemawa nüxü nacuaçgüxüçax rü ngoxi aixcüma Cristu yí. ¹⁷Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxü nacuaçama ga tacügu na naxñüëxü, rü yemaçax ñanagürü nüxü: —Ngëxguma chi

wüxi i nachiuñaneçũãx i duũxũgü nügü itoyegu rü nügütanüwa chitama nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxêê. Rü ngëxguma chi wüxi ya ícũãx nügümaã nuêêchagu rü nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxêê. ¹⁸—¿Rü ngëxguma chi Chataná nügümaãtama nuxgu, rü nügütama yamãxgu, rü ñuxacü chi i ãëxgaciëcha yïixũ? Rü ngëma ñacharügü i ñuxma erü pema choxũ pixuxgu rü Bechebúarü poramaã íchanawoxũ i ngoxogü. ¹⁹—Natiürü ngëxguma chi Chatanáãrü poramaã íchanawoxũgü i ngoxogü, rü perü ngüexũgü rü chita Chatanáãrü poramaã ínanawoxũ i ngoxogü. Rü ngëmawa meã nüxũ tacuãx na pema rü ípetüexũ. ²⁰—Natiürü pemaã nüxũ chixu rü aixcüma Tupanaãrü poramaã nixĩ i íchanawoxũxũ i ngoxogü. Rü ngëmawa pexũ nüxũ chacuãxêê na núma petanüwa nanguxũ ya Tupana na ãëxgacü yïixũcãx. ²¹—Rü ngëxguma wüxi ya yatü ya poracü rü meãma nügü naxüxnegu rü nüxna nadauxgu ya napata, rü taxúetãma naxcãx tangĩx i norü ngëmaxũ i napatawa ngëxmaxũ. ²²—Natiürü ngëxguma ínanguxgu i to i yatü i nüxü rüporamaëxũ, rü nüxü nayexeragu, rü tá nüxna nanapuxũ ya naxne ya nügü namaã ínaporaãxũne, rü tá nüxna nanapuxũ i guxũma i norü ngëmaxũ, rü tá nayana. ²³—Yíxema tama choxũ ngechaũxê rü chauxchi taxai. Rü yíxema tama choxũ rüngüxêéxê na Tupanacãx tayagagüxũ i duũxũgü rü chauxchawa tanangianexêê.

Ngoxo ga taeguxũchiga

(Mt 12.43-45)

²⁴—Rü ngëxguma wüxi i ngoxo rü wüxi ya yatüwa ínaxũxgu, rü dauxchitagu nanañaãne, rü naxcãx nadau na ngextá na nangüxũ. Rü

ngëxguma taxuguma nangüéegagu, rü nügü ínicuãx rü ñanagürü:

“Maneca naxcãx tá chataegu ya yima yatü ga noxri nawa íchaxüxüchirécü”, ñanagürü. ²⁵—Rü ngëxguma nataegugu, rü yima yatüxü inayangau na ñoma wüxi ya í ya mexééne rü meã nabixichinerüü na yïixũ. ²⁶—Rü ínixü rü naxcãx nayadau i to i 7 i ngoxogü i norü yexera i chixexũ. Rü guxũma i ngëma ngoxogü rü wüxigu yima yatügu nachocu, rü ngëxma naxãchiügü. Rü ngëxguma ya yima yatü rü noxriarü yexera nachixe —ñanagürü.

Taãê i aixcüma íxixũchiga

²⁷Rü yemaxũ íyaxuyane, rü wüxi ga ngecü rü duũxũgütanüwa tagaãcü ngígürügü: —Tataãê ya yíxema tügüanüwa cuxũ yaxééxê rü tügü nixüwa cuxũ maixê —ngígürügü.

²⁸Natiürü ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Yexeraãcü tataãê ya yíxema nüxü ínüxê i Tupanaãrü ore rü naga ínüxê —ñanagürü.

Duũxũgü ga tama yaxögüchaũxũ rü naxcãx ínacagüama ga to ga cuãxruũ ga Tupanaãrü poramaã üxü

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹Rü nimuëtanü ga duũxũgü ga Ngechuchuxütawa ngutaquexegüxũ. Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga namaã na yadexaxũ. Rü ñanagürü: —Ñaa duũxũgü i ñomaücüü maxêxũ rü nichixecüma. Rü naxcãx ínacagü i wüxi i cuãxruũ i mexü i Tupanaãrü poramaã üxü. Natiürü Tupana rü wüxixicatama i cuãxruũ tá nüxü nawëx. Rü ngëma nixĩ i cuãxruũ ga Tupanaãrü orearü urüü ga Yonáwa

duñxũgũxũ nawéxũ na nüxũ
 nacuaxgũxũcax na aixcũma Tupana
 yĩxũ ga guma yéma namucũ. ³⁰—Rũ
 yexgumarũũ ga Yoná rũ wũxi ga
 cuaxruũ nixĩ naxcax ga Nínibecũãx ga
 duñxũgũ, rũ ngëxgumarũũ tá ta nixĩ ya
 Tupana Nane ya duñxũxũ ixĩcũ na wũxi
 i cuaxruũ tá yĩxũ naxcax i ñomaũcũũ
 maxëxũ i duñxũgũ. ³¹—Rũ ngëxguma
 naãneãrũ guxgu rũ Tupana rũ
 ñomaũcũũ maxëxũ i duñxũgũna
 nacaxgu i norũ pecaduchigacax, rũ
 ngĩma ga nuxcũmaũcũ ga Chabaaneãrũ
 ãëxgacũ tá írũda rũ tá ínanuaxũ i
 ñomaũcũũ maxëxũ i duñxũgũ. Yerũ
 ngĩma rũ yaxũwaxũchi ne ixũ ga na
 ãëxgacũ ga Charumóũxũ naxĩnũxũcax
 ga ñuxãcũ poraãcũ nüxũ na
 nacuaxũchixũ. Natürũ ñuxma nuã
 petanũwa nangëxma i wũxi i
 Charumóũãrũ yexera ixĩcũ. ³²—Rũ
 ngëxguma naãneãrũ guxgu rũ Tupana
 rũ ñomaũcũũ maxëxũ i duñxũgũna
 nacaxgu norũ pecaduchigacax, rũ
 nuxcũmaũgũxũ ga Nínibecũãx ga
 duñxũgũ rũ tá ínarũdagũ rũ tá
 ínanaxuaxũgũ i ñomaũcũũ maxëxũ i
 duñxũgũ. Yerũ nümagũ ga
 Nínibecũãxgũ ga duñxũgũ rũ nüxũ
 narũxoe ga nacũmagũ ga chixëxũ ga
 yexguma Yoná namaã nüxũ ixuxgu ga
 Tupanaãrũ ore. Natürũ ñuxma nuã
 petanũwa nangëxma i wũxi i Yonããrũ
 yexera ixĩxũ.

Taxũneãrũ omũchiga

(Mt 5.15, 6.22-23)

³³—Taxúema wũxi i omũwa
 tanangixichi rũ ñuxũchi itayacux rũ
 exna tacütũũgu tayaxücuchi. Natürũ

norũ ïchicaũgu tanaxũnagũ na ngéma
 tũxũ nabaxixũcax ya yíxema duñxëgũ
 ya yima ígu chocuxe. ³⁴—Cuxetũgũ rũ
 ñoma wũxi i omürũũ nixĩ i cuxunecax.
 Rũ ngëxguma ngéma Tupana cuxũ
 naxwaxëxũcax cudauxgu, rũ guxũma i
 curũ maxũ rũ name. Natürũ ngëxguma
 ñoma i naãneãrũ ngũchaũcax cudauxgu,
 rũ guxũma i curũ maxũ rũ chixëxũwa
 nangëxma. ³⁵—iMeã cũgũna nadau na
 tama ããnexĩxũ nanguxuchixũcax i
 ngéma ore i mexũ i cuxũ ngëxmaxũ, i
 ñoma wũxi i omürũũ ixĩxũ!

³⁶—Ngëxguma chi guxũ i curũ maxũwa
 nangëxmagu i Tupanaãrũ ngóonëxũ rũ
 taxuwama nachixëxgu i curũ maxũ, rũ
 meã chi nüxũ cucuax i Tupanaãrũ
 ngũchaũ ñoma wũxi i omũ i cuxũ
 baxixũrũũ —ñanagürũ.

**Ngechuchu rũ duñxũgũpëxewa
 ínanaxuaxũ ga Parichéugũ rũ
 ngúxëëruũgũ ga Moichéarũ mugũwa
 nguxëëtaegũxũ**

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷Rũ yexguma nüxũ nachauxgu ga na
 yadëxaxũ ga Ngechuchu rũ wũxi ga
 Parichéu nüxna naxu ga napatawa na
 yachibũxũcax. Rũ yema Parichéupatawa
 naxũ, rũ norũ mechaxũtawã nayarũto
 na nachibũxũcax. ³⁸Rũ yema Parichéu
 rũ nabaixãchiãë ga yexguma
 Ngechuchuxũ nadauxgu na tama
 Tupanacax nayauxmëxiraãcũma na
 nachibũxũ yema Moichéarũ mugũ nüxũ
 ixuxũrũũ. ³⁹Natürũ nüma ga Cori ga
 Ngechuchu rũ ñanagürũ nüxũ: —Pema i
 Parichéugũ rũ ñoma pochiyu rũ poratu i
 dũxëtũwaxicatama iyaxuxũrũũ pixĩgũ,
 erũ perũ aixepewa i perũ ñnũwa rũ nagu

perüxĩnũe i chixexũ rü ñuxãcü naxçax na pengĩxũ. ⁴⁰—Pa Naëchitamare Maxëxũx, çtama exna nüxũ pecuax na guma Tupana ga naxücü i ngëma tórü düxëtüxũnewa ngëxmaxũ, rü gumatama yĩxũ ga naxücü ga tórü maxũ i tórü aixepewa ngëxmaxũ? ⁴¹—Rü name nixĩ i Tupanana penaxã i perü maxũ na aixcüma naxçax pemaxëxũçax. Rü ngëmaãcü tá pime i guxũwama. ⁴²—Natürü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, Pa Parichëugüx, erü pema rü perü ngëmaxũwa rü meã Tupanana penaxã i ngëma noxrü ixĩxũ, natürü perü maxũwa rü tama aixcüma naga pexĩnüe rü tama nüxũ pengechaũ. Rü marü name na perü ngëmaxũwa Tupanana penaxãxũ i ngëma noxrü ixĩxũ. Natürü perü maxũwa rü ta penaxwaxe i meã naga na pexĩnüëxũ rü nüxũ na pengechaũxũ. ⁴³—Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, Pa Parichëugüx, erü pema rü pexũ nangüchaũ i ãëxgacüchicagüwa na perütogüxũ i ngutaquexepataũgüwa. Rü penaxwaxe na ñoma ãëxgacüxũ rümoxëxũrüü na meã pexũ namoxëgüxũ i duũxũgü i cayegüwa. ⁴⁴—Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, erü ñoma yuetamaũgü i tama nüxũ idaaxũ i duũxũgü naëchitamare naëtüwa chopetüxũrüü pixĩgü. Erü woo perü düxëtüwa pime, natürü aixepewa i peãëwa rü poraãcü pichixe —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁴⁵Rü wüxi ga ngüxëëruũ ga Moĩchëarü mugüwa ngüxëëtaexũ, rü Ngechuchuxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Pa Ngüxëëruũ Pa Ngechuchux, rü ngëma na ngëma ñacuxũ, rü toma rü toãëwa nangüx —ñanagürü. ⁴⁶Natürü Ngechuchu rü

ñanagürü nüxũ: —Wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, Pa Ngüxëëruũgü i Moĩchëarü Mugüwa Ngüxëëtaegüxũ, erü poraãcü penamu i duũxũgü na naga naxĩnüëxũçax i ngëma Moĩchëarü mugü i guxchaxũ i pematama bai i írarüwa naga pexĩnüëchaũxũ. ⁴⁷—Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, erü peyamexëëgü i tümamaũgü ga guxema nuxcümaũgüga ga Tupanaãrü orearü uruũgü ga perü oxigü tüxũ ðaixe. ⁴⁸—Rü ngëmawa nüxũ tacuax na pema rü ta ipexãgüxũ nawa ga yema chixexũ ga perü oxigü ügüxũ. Yerü nümagü rü tüxũ nadai ga guxema Tupanaãrü orearü uruũgü, rü ñuxma i pema rü peyamexëëgü i tümamaũgü. ⁴⁹—Rü yemaçax nixĩ ga Tupana ga ñaxũ:

“Ngëma duũxũgütanüwa tá chanamugü i chorü orearü uruũgü rü chorü orearü ngeruũgü. Natürü ngëma duũxũgü i chixexũgü rü tá nanadai i nümaxũ rü togüxũ rü tá nachixewegü rü tá nawe ningëxütanü”,

ñaxũ ga Tupana. ⁵⁰⁻⁵¹Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Rü pemaã nüxũ chixu rü Tupana tá nayapeguãchixëë i pema i ñuxma maxëxë erü pema rü ta perü oxigücümagu pexĩ. Nümagü rü noxritama nañëarü ügügumama rü nanadai ga muxũma ga Tupanaãrü orearü uruũgü. Rü nüxĩra nayamãxgü ga Abé rü gumawena nayadaietanü ga muxũma ga togü ñuxmata Zacaría ga tupaucha ga taxũnegu yamãxgüãcüwa nangu. Rü guxũma ga yema orearü uruũgü ga perü oxigü ðaixũçax rü Tupana tá pexna naca, erü pema rü ta

perü oxigürüütama pixîgü rü tama nüxü perüoechaü i ngëma chixexü i pexixü.
 52—Rü wüxi i ngechaü nixi i pexçax, Pa Ngúxëëruüügü i Moïchéarü Mugüwa Nguxëëtaegüxü, erü duüxügüichaxwa ipeyacux i Tupanaärü ore i aixcúma ixixü i pematama tama pixôgüxü. Rü nüxna penachuxu i togü i duüxügü i aixcúma yaxôgüchaxü na nümagü rü ta tama yaxôgüächax —ñanagürü ga Ngechuchu. 53-54Rü yexguma Ngechuchu yema ñaxgu, rü yema ngúxëëruüügü ga Moïchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü rü yema Parichéugü rü poraäcü Ngechuchumaã nanuë. Rü inanaxügü ga nüxna na nacagüexü naxçax ga muxüma ga ore ga guxchaxümaã na yemaäcü chi nüxü iyangaugüxüçax ga ore ga chixexü na yemamaã norü äëxgacügüxü- tawa Ngechuchuxü íyaxuaxügüxüçax.

Ngechuchu nanangüxëë na tama namexü na duüxügüpexewa meã imaxnetaxü natürü taãewa rü chixexügu rüxñnüxü

12 1Rü yoxni yexma nangutaquexegü ga muxüchixü ga duüxügü. Rü yema na namuxüchixüçax rü düxwa nügücutüwa ningagüetanü ga duüxügü. Rü Ngechuchu inanaxügü ga norü ngúxügümaãxira na yadexaxü, rü ñanagürü: —iPexuäëgü naxçax i Parichéugü! Erü duüxügüpexewa meã namaxëneta natürü naãewa rü chixexügu narüxñnüë. 2—Natürü guxüma i çacü i wüxie cúäcü üxü rü tá nangoxoma. Rü guxüma i çacü iicúxü rü yixcúra rü tá duüxügü nüxü nacuçxgüama. 3—Rü ngëmacax guxüma

i ngëma ore i ëñexüwa cúäcü nüxü pixuxü rü yixcúra rü tá nangoxoma rü guxü i duüxügü tá nüxü naxñnüë. Rü ngëma ore i ucapuarü aixepewa cúäcü nüxü pixuxü, rü yixcúra rü guxäpexewa tá nüxü nixugügü i duüxügü.

Name nixi na Tupanaxü imuüëxü
(Mt 10.26-31)

4—Rü ngëmacax i pemax, Pa chomüçügüx, rü pemaã nüxü chixu rü itama nüxü pemuüë i ngëma duüxügü i pexü daixchaxü! Erü taxünexüçatama nimaxgü, natürü taxucürüwama taãëxü nimaxgü.

5—Natürü pemaã tá nüxü chixu na texéxü tá na pemuüëxü. iNüxü pemuüë ya Tupana! Erü nüma nüxü nangëxma i pora na yamáächax i pexene, rü ngëxgumarüü ta na napoxcuächax i peãë i ngextá ngoxogüxü ínapoxcuxügü. iRü yimaxü tá nixi i pemuüëxü!

6—¿Tama exna taxretachinü i dïeruxacügu namaã petaxe i wüximëxpüx i werixacügü? Natürü Tupana rü tama tüxü inayarüngüma ya yixema werixacüächax, rü bai ya wüxi.

7—Rü woo i peyaegü rü Tupana nüxü nacuçax na ñuxre i peyae ngëxmaxü. Rü ngëmacax, itäxü i pexoegaãëgüxü! Erü pema rü muxüma i werixacügüarü yexeraxüchi pexü nangechaü ya Tupana.

Yíxema duüxügüpexewa tügü ixuxe na Ngechuchu ya Cristuarü duüxü tíxü
(Mt 10.32-33, 12.32)

8—Rü pemaã nüxü chixu rü guxäma ya texé i ñoma i nañewa duüxügüpexewa tügü ixuxe na chorü

duũxũ tiĩxũ, rü choma i Tupana Nane na duũxũxũ chĩxũ, rü napexewa i Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ i daxũcũãx rü tá tüxũ chixu na chorũ duũxũ tiĩxũ i tümax. ⁹—Natürũ texé ya ñoma i naãnewa duũxũgüpexewa tügũ ixuxe na tama chorũ duũxũ tiĩxũ, rü choma rü tá ta napexewa i Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ i daxũcũãx rü tá tüxũ chixu na tama chorũ duũxũ tiĩxũ i tümax. ¹⁰—Rü guxãma ya texé ya chixri chauchiga idexaxe i choma i Tupana Nane na duũxũxũ chĩxũ, rü Tupana tá tüxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma. Natürũ texé ya Tupanaãe i Üünexũchiga chixri idexaxe, rü Tupana rü täütãma tüxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma. ¹¹—Rü ngẽxguma duũxũgũ ngutaquexepataũgüwa rü exna ãẽxgacũgüpexewa pexũ nagagũgu na pexũ napoxcuexũcax, rü itãxũ i pexoegaãẽgũxũ na tacũmaã tá penangãxũxũ rü exna tacũxũ tá namaã na pixuxũ! ¹²—Erũ ngẽxguma nawa nanguxgu na pidexagũxũ, rü Tupanaãe i Üünexũ tá pexũ nanguxẽe na tacũxũ tá namaã pixuxũ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

Wüxi i ãücũmaxũ nixĩ na imuãrũ dñeruãxũ

¹³Rü yema duũxũgũtanũwa rü wüxi ga yatũ Ngechuchuxũ ñanagürũ: —Pa Ngũxẽeruũx, inamaã nüxũ ixu ya chaueneẽ rü choxna naxãã i ngẽma chaunatu ga yucũarũ ngẽmaxũ i choxna üxũ! —ñanagürũ. ¹⁴Natürũ Ngechuchu rü ñanagürũ nüxũ: —Pa Yatũx, ðtexé perũ ãẽxgacũxũ choxũ tingucuchixẽe na chayatoyexũcax i ngẽma penatũarũ

ngẽmaxũ? —ñanagürũ. ¹⁵Rü ñanagürũ ta ga Ngechuchu: —iPexuãe na tama pexũ nangũchaũxũcax i togũarũ ngẽmaxũ! Erũ wüxi i duũxũ rü tama ngẽma na namuãrũ ngẽmaxũãxũcax nixĩ i nayauxãxũ i norũ maxũ i taguma gũxũ —ñanagürũ. ¹⁶Rü yexguma wüxi ga ore ga cuãxruũxũ namaã nixu, rü ñanagürũ: —Nayexma ga wüxi ga yatũ ga muãrũ dñeruãcũ, rü guxũma ga yema nanetũgũ ga naãnegu natogũxũ rü meãma nüxũ nixu. ¹⁷—Rü guma yatũ rü nagu narũxĩnũ rü naãewa ñanagürũ:

“¿Tacũ tá chaxũxũ i ñuxmax? Erũ nataxuma i chorũ nachica i ngexta namaã na changuxũxũ i chaunetũgũarũ o”, ñanagürũ. ¹⁸—Rü naãewa ñanagürũ:

“Marũ nüxũ chacuãx na tacũ tá chaxũxũ. Rü nagu tá chapogũ ya guxũnema ya chorũ ðpatagũ ga nagu namaã changuxũne ga chaunetũgũarũ o. Rü nãĩ ya taxũragũne tá chaxũ na ngẽxma namaã changuxũxũcax i guxũma i chaunetũgũarũ o rü guxũma i chorũ ngẽmaxũgũ. ¹⁹—Rü ngẽxguma marũ namexgu i guxũma, rü chaugũmaã tá ñacharũgũ: ‘Ñuxma rü tá icharũngũ rü meã tá chachibũ rü meã chaxaxe rü ngẽmaãcũ tá chataãe. Erũ namuxũchi i chorũ ngẽmaxũgũ, rü mucũma ya tauncũ tá choxũ natai’, ñacharũgũ tá chaugũmaã”. ²⁰—Natürũ Tupana rü ñanagürũ guma yatũxũ:

“Pa Yatũx, cungẽãẽmare i cuma erũ ñoma i chũtaxũgu tátama cuyu. Rü ngẽma curũ ngẽmaxũgũ i namaã cunguxũxũ, rü ðtexearũ tá nixĩ i ngẽxguma?” ñanagürũ ga Tupana. ²¹—Rü ngẽxgumarũũ tá ta namaã nangupetũ i ngẽma duũxũgũ i

nügüçaxtama norü ngẽmaxũgũmaã
nguxũxũ rü tama nügü ímexẽẽxũ i
Tupanapexewa —ñanagürü ga
Ngechuchu.

Tupana rü naxãcügüna nadau

(Mt 6.25-34)

²²Rü yemawena rü norü ngüexũgũxũ
ñanagürü ga Ngechuchu: —Pemaã nüxũ
chixu irü tãxũ i pexoegaãẽgũxũ naxçax i
täcü tá na pengóxũ rü täcümaã tá na
pixãxchiruxũ! ²³—Erü perü maxũ rü
õnaãrü yexera nixĩ, rü pexene rü
naxchiruarü yexera nixĩ. ²⁴—iDüçax
penangugü i werigü i tama toegüchiréxũ,
rü tama nanetiarü o ibuxgũxũ, rü
ngepatagũxũ na ngexta namaã
nanguxũgũxũçax i norü õna! Natürü
Tupana rü nanaxüwemü. Rü pema rü
Tupanacax rü poraãcü guxũma i
werigüarü yexera pixĩgü. ²⁵—Rü
taxuwama name na pexoegaãẽgũxũ. Erü
taxucürüwama wüxie i pema rü pegütama
ípemãxãchixẽẽ ngãxũ ya metruçu ega woo
poraãcü naxçax pexoegaãẽgüçu. ²⁶—Rü
ngẽxguma tama pemaã nanguxũ i ngẽma
íraxũ rü taxucürüwama pegütama
ípemãxãchixẽẽ ega woo naxçax
pexoegaãẽgüçu, rü çtũxciũ i ngẽxguma rü
ta täcü i togü i ngẽmaxũgũçax
pexoegaãẽgũxũ? ²⁷—iDüçax penangugü i
putüragü na ñuxãcü nayaexũ i nachacu!
Rü tama napuracüexũ, rü tama nügü
üxchirugixũ. Natürü woo guma ãẽxgacü
ga Charumóü ga na namexẽchixũ ga
naxchiru rü taguma wüxi ga
putürachacuarü mexürüũ nixĩ. ²⁸—Rü
marü nüxũ pedau i ñuxãcü Tupana na
nangaxãẽxũ i putüragü i ñuxma naãnewa
rüxügumarexũ natürü moxũ rü marü

taxuxũ. Rü ngẽxguma Tupana ngẽmaãcü
nangaxãẽgu i putüragü rü pema rü tá
ngẽmaãrü yexera pexchiru pexna naxã, Pa
Duũxũgü i Írarüwatama Yaxógüxũ.
²⁹—Rü ngẽmacax tama name i pexoegaãẽ
naxçax i täcü tá na pengóxũ rü täcü tá na
pixaxũxũ. ³⁰—Erü ñoma i naãnecũãx i
duũxũgü rü naxçax nadaugü i guxũma i
ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ. Natürü pema
rü pexũ nangẽxma ya Penatü ya Tupana
ya nüẽchama nüxũ cuáciu na pexũ
nataxuxũ i guxũma i ngẽma. ³¹—Rü
ngẽmacax narümemaẽ nixĩ na Tupanaãrü
ngüchaũçax pedaugũxũ na perü ãẽxgacü
yĩxũçax. Rü ñuxũchi nüma rü tá pexna
nanaxã i guxũma i täcü i pexũ taxuxũ.

**Ñuxãcü tüxũ nangẽxma i tóriu
ngẽmaxũgü i daxüguxũ i naãnewa**

(Mt 6.19-21)

³²—iTãxũ i pemuũẽxũ, Pa Chauçacügüx!
Pema rü noxretama pixĩgü natürü Penatü
ya Tupana rü norü ngüchaũ nixĩ na pexna
naxããxũ i pechica i ngextá nüma ãẽxgacü
íyĩxũwa. ³³—iRü namaã petaxe i perü
ngẽmaxũgü rü togü i duũxũgü i nüxũ
nataxuxũna penaxã i ngẽma ñĩeru! Rü
ngẽmaãcü tá pegixũ penangẽxmaxẽẽ i
perü ngẽmaxũgü i taguma pexũ ngaxũ rü
taguma gũxũ i daxüguxũ i naãnewa i
ngextá tama íyaxücuxũwa i ngĩtäxãxũ rü
naweane tama ínachixexẽẽxũwa. ³⁴—Erü
ngextá ínangẽxmaxũwa i perü ngẽmaxũgü,
rü ngẽxma nixĩ i perüxĩntüxũ.

**Name nixĩ i yigü ítamexẽẽgü naxũpa na
ínanguxũ ya Cristu**

³⁵—iRü ípememare namaã i perü
omügü i naĩgũxũ! ³⁶—Rü name nixĩ i wüxi
i coriarü duũxũgü i ímemaregũxürüũ na

pixĩgũxũ. Rũ penaxwaxe na ñoma duũxũgũ i iãxwa norũ corixũ nanguxẽegũxũrũũ na pixĩgũxũ. Rũ ngẽxguma norũ cori rũ wũxi i ngĩgiarũ petawa ne naxũxgu rũ: Tu tu tu ñaxgu, rũ paxa naxçax nayawãxnagũ i iãx. ³⁷—Rũ nataãegũ i ngẽma coriarũ duũxũgũ ega inadauegu i ngẽxguma ínanguxgu i norũ cori. Rũ pemaã nüxũ chixu rũ ngẽma cori rũ norũ mechawa tátama nanatogũxẽẽ i ngẽma norũ duũxũgũ i nüxũ ínanguxẽegũxũ, rũ nüma tátama ngẽma norũ duũxũgũxũ inaxüwemũ. ³⁸—Rũ woo ngãxũcüũ ínanguxgu rũ exna marũ yangunechaũgu rũ nataãegũ i ngẽma coriarũ duũxũgũ ega inadauegu i ngẽxguma ínanguxgu i norũ cori. ³⁹—Rũ ngẽxguma chi wũxi ya iãrũ yora nüxũ cuaxgu na ñuxguacu ínanguégaxũ i ngĩtãxáxũ, rũ tãũ chima nape. Rũ chi nüxna nadau ya napata na tama yawãxnaãxũçax rũ tama na nüxũ nangĩxũçax. ⁴⁰—Rũ pema rũ ta penaxwaxe na ípememarexũ. Erũ ngürüächi tama nagu íperüxĩnüeyane tá íchangu i choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

Wũxi ga duũxũ ga meã norũ coriga ínüxũ rũ to ga tama meã norũ coriga ínüxũchiga
(Mt 24.45-51)

⁴¹Rũ yexguma ga Pedru rũ Ngechuchuna naca rũ ñanagürũ: —Pa Corix, çtoxcaxicatama exna nixĩ i ñaã ore i cuaxruũ i tomaã nüxũ quixuxũ, rũ exna guxũ i duũxũgũçax yĩĩxũ? —ñanagürũ. ⁴²Rũ ñanagürũ ga Cori ga Ngechuchu: —¿Texé tiĩxũ ya yíxema túmaãrũ coriarũ duũxẽ ya aixcũma yanguxẽẽxẽ rũ meã túmaãẽxũ cuáxe?

¿Tama exna yíxema tiĩxũ ya túmaãrũ cori túxna ãgaxe na meã nüxna tadauxũçax rũ meã ngoragu tanachibüexẽẽxũçax i norũ duũxũgũ?
⁴³—Rũ tataãẽ ya yíxema coriarũ duũxẽ i ngẽxguma ínanguxgu i túmaãrũ cori rũ túxũ íyanguẽũgu na meãma ítanaxũxũ i ngẽma puracũ i nagu túxũ namuxũ.
⁴⁴—Rũ aixcũma pemaã nüxũ chixu rũ ngẽma túmaãrũ cori rũ tá guxũma i norũ ngẽmaxũgũri dauruũxũ tá túxũ nixĩxẽẽ. ⁴⁵⁻⁴⁶—Natürũ ngẽxguma chi ngẽma duũxũ nagu rüxĩnúgu rũ norũ cori rũ tama paxa na ínanguxũ, rũ inaxügũãgu na chixri namuãxũ i natanüxũgũ i yatüxũgũ rũ ngexũgũ, rũ peta naxũxgu rũ nachibũxgu, rũ naxaxegu, rũ nügũ nangãxẽẽgu, rũ ngürüächi ngẽma ngunexũ rũ ngẽma ngora i tama nagu ínanguxẽẽãxũgu tá ínangu i norũ cori. Rũ poraãcüxüchi tá nanapoxcu ngẽma duũxũgũ i tama norũ coriga ínüẽxũxũ napoxcuexũrũ. ⁴⁷—Rũ ngẽma coriarũ duũxũ i nüxũ cuaxchiréxũ na çacu nanaxwaxexũ i norũ cori, natürũ tama nügũ ímexẽẽxũ rũ tama norũ coriga ínüxũ, rũ tá poraãcü nanaçuxaxi. ⁴⁸—Natürũ ngẽma coriarũ duũxũ i tama nüxũ nacuaãcüma chixri norũ coriga ínüxũ, rũ chixexũ üxũ, rũ tá írarüwaxüra nanaçuxaxi. Rũ texé ya Tupana muxũma túxna äxẽ, rũ muxũçaxtãma túxna naca. Rũ texé ya muxũna túxũ nadauxẽẽxẽ rũ tá yexeraãcü túxna naca.

Ngechuchugagu nixĩ i yatoyexũ i duũxũgũ
(Mt 10.34-36)

⁴⁹—Núma chaxũ na ñoma i naãnewa duũxũgũxũ chidauchitanüxẽẽxũçax. Rũ

chierü aixcüma marü yadauchitanügu.
 50—Rü choma rü tá poraäcü ngúxü
 chinge, rü chanaxixächiäë ñuxmatáta
 yangu i ngëma. 51—Rü tama name i
 nagu perüxínüë na núma chaxüxü na
 guxü i duüxügü rü wüxigu
 naxñüëxüçax. Natürü pemaã nüxü
 chixu rü núma chaxü na chaugagu
 yatoyexüçax i duüxügü. 52—Erü
 ñaãwena ega wüxi ya ïpatawa
 nangëxmagu i wüximeëxpüx i duüxügü,
 rü tomaëxpüx tá choxü nayaxögü rü
 taxre i tama, rü exna taxre tá choxü
 nayaxögü rü tomaëxpüx i tama. 53—Rü
 wüxi i papa tá nayaxö rü nane rü
 täütáma nayaxö, rü exna nane tá
 nayaxö natürü nanatü i tama. Rü
 ngëxgumarüü ta wüxi i mama tá iyaxö
 rü ngixäcü rü täütáma iyaxöxcháü, rü
 exna ngixäcü tá iyaxö rü ngë rü
 täütáma iyaxöxcháü. Rü wüxi ya ngixë
 tá iyaxö rü ngineäx rü täütáma iyaxö, rü
 exna ngineäx tá iyaxö rü ngixë rü
 täütáma iyaxö —ñanagürü ga
 Ngechuchu.

**Cuaxruügü i nachiga i
 tacü tá nangupetüxü**
 (Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54Rü Ngechuchu ñanagürü ta nüxü ga
 duüxügü: —Ngëxguma nüxü pedaüxgu
 na naxëächianexü, rü nagu perüxínüë tá
 na napuxü. Rü aixcüma ngëmaäcü nixü.
 55—Rü pema nüxü pecuax na ñuxäcü
 penangugüxü ya buanecü, rü ngëmaäcü
 nüxü pecuax rü tá na nanguxetüxü. Rü
 aixcüma ngëmaäcü nixü. 56—Pa
 Duüxügüx, pema rü togü i
 duüxügüpepewa meã pemaxënetä,
 natürü peãewa rü chixexügu perüxínüë.

Pema nüxü pecuax na ñuxäcü
 penangugüxü ega tá napuxgu rü exna tá
 nanguxetügu. ¿Rü ñuxäcü i ñuxma i
 tama nüxü pecuaxü na Tupana yixü ya
 petanüwa ngucü?

**Name nixü na curüngüxmüxü
 namaã i curü uwanü**
 (Mt 5.25-26)

57—Rü tüxcüü tama nüxü pecuaxcháü
 i ngëma nama i mexü i Tupana pexü
 naxwaxexü na nagu pexixü. 58—Rü
 ngëxguma chi wüxie wüxi i ngetanüçax
 cuxü íxuaxügu rü äëxgacüxütawa cuxü
 tagaxgu, rü name nixü i namawatama
 tüxü icurüngüxmüxëë na tama
 äëxgacüpepewa cuxü tagaxüçax. Erü
 wüxicana na äëxgacüxütawa cunguxü
 rü äëxgacü tá purichíagüna cuxü namu.
 Rü purichíagü tá cuxü napoxcu. 59—Rü
 cumaã nüxü chixu rü ngëxma
 poxcuchicagu tá curüxäxü ñuxmatáta
 ngixü cuxütanü i guxcü i diëru i nüxü
 ngixü cungetanücü. [Rü aixcüma
 ngëxgumarüü tá cumaã nanaxü ya
 Tupana ega tama namaã cunamexëëxgu
 i curü maxü —ñanagürü ga
 Ngechuchu.]

**Wüxi i mexü nixü na nüxü rüxoexü i
 tacüma i chixexü**

13 1Rü yexgumatama
 Ngechuchuxütawa nangugü ga
 ñuxre ga duüxügü. Rü Ngechuchumaã
 nüxü nixugü ga na ñuxäcü äëxgacü ga
 Piratu namuxü ga norü churragü na
 nadaiäxüçax ga ñuxre ga yatügü ga
 Gariréaanecüäx ga yexguma yema
 yatügü rü Tupanacax carneru nadaixgu
 tupauca ga taxünewa. 2Rü Ngechuchu

nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Pema nagu perüxñüëgu rü yemaäcü nüxü nangupetü ga yema yatügü, yerü yema togü ga Gariréaanecüñxärü yexera nipecaduñxgü? ³—Pemañ nüxü chixu rü tama nixi. Rü ngëxguma chi pema rü tama nüxü perüxoegu i pecüma i chixexü, rü guxāma i pema rü tá ta ipeyarütauxe. ⁴—¿Rü exna pema nagu perüxñüëgu rü guxü ga Yerucharéicüñxärü yexera nipecaduñxgü ga yema 18 ga yatügü ga yuexü ga yexguma Chiruéwa yexmaxü ga dauxütaechica naétü rüngutaügu? ⁵—Pemañ nüxü chixu rü tama nixi. Rü ngëxguma chi pema rü tama nüxü perüxoegu i pecüma i chixexü, rü guxāma i pema rü tá ta ipeyarütauxe —ñanagürü ga Ngechuchu.

Cuaxruü ga Nanetü ga iguera ga ngearü ñoxügu ixuxü

⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga ore ga cuaxruüwa namañ nüxü nixu na ñuxäcü yaxna duüxügümañ, naxñüxü, rü ñanagürü: —Wüxi ga yatü nüxü nayexma ga wüxi ga nanetü ga iguera ga norü nañnegu natoxü. Rü ñnayadau rü ngoxi naxóó, natürü taxuüma ga norü oxü inayangau. ⁷—Rü yemaçax yema norü duüxü ga norü nañnena dauxüñ ñanagürü:

“Düçax, tomaëxpüx ya taunecü guxüguma íchayadauxü i ñañ nanetü, rü taguma naxo. Rü ngëmacax chanaxwaxe na cuyadaxüchixü na tama natüçaxma nuñ nañnena naxianeñxüçax”, ñanagürü nüxü. ⁸—Natürü ga yema norü duüxü ga norü nañnena dauxü, rü norü corixü nangāxü, rü ñanagürü:

“Pa Corix, inüétama doma taunecüxicatama nangëmax! Rü tá chanaxaimüñepüne rü waxmüñaxümañ tá chanagüpüne. ⁹—Rü bexmana ngëxguma rü tá naxo. Natürü ngëxguma táütama naxoxgu rü tá chayadaxüchi”, ñanagürü.

Ngechuchu rü ngüxchigaarü ngunexügu ngüxçax nayataañexë ga wüxi ga ngecü ga püçaxwecü

¹⁰Rü wüxi ga ngüxchigaarü ngunexügu rü Ngechuchu nangüxëëtae ga wüxi ga ngutaquexepataüwa. ¹¹Rü yéma iyexma ga wüxi ga ngecü ga 18 ga taunecü ñdaawecü. Rü ipüçaxwe yerü wüxi ga ngoxo ngüxü napüçaxwexëë, rü taxuacüma iyarüwexächí. ¹²Rü yexguma Ngechuchu ngüxü dauxgu rü ngüxçax naca, rü ñanagürü ngüxü: —Pa Ngeçüx, ñuxma rü marü cuçax nitaane i curü ñdaawewa —ñanagürü. ¹³Rü yexguma rü ngüxü ningögü, rü yexgumatama iyarüwexächíwemüxü, rü inaxügü ga Tupanaxü na yacuaxüüxü. ¹⁴Natürü yema ngutaquexepataüärü añxgacü rü nanu, yerü Ngechuchu rü ngüxchigaarü ngunexügu ngüxü narümexëë ga yema nge. Rü yemaçax ga yema añxgacü rü ñanagürü duüxügüxü: —Nangëxma i 6 i ngunexü i nagu namexü na ipuracüexü. Rü ngëma ngunexügügu nixi i namexü na nuñ pexüñ na pegü peyarümexëëgüxüçax rü tama i ngüxchigaarü ngunexügu —ñanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü nanangāxü, rü ñanagürü: —Pa Duüxügüx, pema rü togü i duüxügüpeçewa meñ pemaxënetá, natürü peñewa rü chixexügu perüxñüë.

¿Tama exna guxã i pema rü ngüxchigaarü ngunexügu peyawëxü i perü woca rü exna perü cowaru na peyaxaxexëëgüxüçax? ¹⁶—Rü ñaã ngecü rü Abráütanüxü iyixí, rü Chataná rü 18 ya taunecü ngüxü nachixexëë namaã i ñaã ñaawe. ¿Rü taux exna i namexü na ngüxçax chayataanexëëxü i ngüxchigaarü ngunexügu? —ñanagürü. ¹⁷Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rü guxüma ga norü uwanügu rü poraãcü naxãneë. Natürü guxüma ga togü ga duüxügü rü nataãëgü ga yexguma nüxü nadaugügu ga yema mexügü ga Ngechuchu üxü.

Cuaxruü ga motachachiregu ixuxü

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —¿Ñuxãcü nixí i ãëxgacü na yíixü ya Tupana, rü nañuxraüxü i nüma ãëxgacü íyíixüwa? ¿Rü ñacügu tá chanangu? ¹⁹—Maneca wüxi ya motachachire ya wüxi ya yatü naãnegu toxünerüü nixí. Rü woo naxíraxüchichirex ya naxchire natürü narüxü, rü naya ñuxmata wüxi i nanetü i taetaxü nixí. Rü ngëmacax i werigü rü natanügu nixüachiãü —ñanagürü.

Cuaxruü ga pãüärü puxëëruügu ixuxü

(Mt 13.33)

²⁰Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —¿Ñuxãcü nixí i Tupana ãëxgacü íyíixüwa? ¿Rü ñacügu tá chanangu? ²¹—Rü pãüärü puxëëruüü nixí na guxüwama nanguxü. Erü wüxi i ngecü rü íraxü- tama i pãüärü puxëëruümaã inaxüéü i taxü i ngürü pãüchara. Rü ngëma pãüärü puxëëruü rü woo naxíra

rü nayapuxëë i guxüma i ngürü pãüchara —ñanagürü ga Ngechuchu.

Íax i íraxüchiga

(Mt 7.13-14, 21-23)

²²Rü inixüchigü ga Ngechuchu ga Yerucharéüwa na naxüxü. Rü yexguma namagu yaxüxgu rü ñanagüwa rü ñanexãcüguwa nixüpetüchigü, rü yéma nayangüxëëtanü ga duüxügü. ²³Rü wüxi ga duüxü nüxna naca rü ñanagürü: —Pa Corix ¿noxretátama nixí i ngëma nayauxgüxü i maxü i taguma gúxü? —ñanagürü. Rü nüma ga Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: ²⁴—Daxügüxü i naãneärü íax rü naxíraxüchi. iRü paxa naxçax pedau na nawa pichocuxüçax! Erü pemaã nüxü chixu rü muxüchixüma i duüxügü tá nüxü nangüchaü na nawa yachocuxü, natürü tãütáma nawa nichocu. ²⁵—Erü ngëxguma íärü yora marü nawãxtagu i íax, rü pema i düxëtüwa ngëxmagüxe rü tá penatutuãü. Rü ñaperügügu tá:

“Pa Corix, ipaxa toxçax yawãxna i íax!” ñaperügügu tá. Natürü nüma i cori rü tá pexü nangãxü, rü ñanagürü tá:

“Tama pexü chacuax na ngextácüíax pixíngüxü”, ñanagürü tá pexü. ²⁶—Rü ngëxguma rü tá ñaperügügu nüxü:

“Cumaãchirex wüxiwa tachibüe rü taxaxegü. Rü toxü cungüxëë ga torü ñaneärü cayegüwa”, ñaperügügu tá.

²⁷—Natürü nüma rü tá pexü nangãxü rü ñanagürü tá: “Marü pemaã nüxü chixu rü tama pexü chacuax na ngextácüíaxgü pixíngüxü. iRü ípixí i nuã chauxütawa i guxãma i pemax, Pa Chixri Maxëxüx!” ñanagürü tá. ²⁸—Rü ngëma tá pexauxe, rü tá pixíxchapütägu i ngëxguma nüxü

pedaꝯxgu i Abráũ rü Ichaá rü Acobu rü guxũma i Tupanaãrũ orearũ uruũgũ na Tupana ãẽxgacũ íxixũwa na nangẽxmagũxũ rü pema rü nüxna na ípewoxũxũ. ²⁹—Erũ guxũwatama ne naxĩ i duũxũgũ. Rũ Tupana ãẽx- gacũ íxixũwa tá nangẽxmagũ. Rũ ngẽma tá narũtogũ na ngẽma nachibũexũcax. ³⁰—Rũ tá nangẽxma i nümaxũ i ñoma i naãnewa duũxũgũ nüxũ oexũ, natürũ daxũguxũ i naãnewa rü Tupana tá wixpexewa nanaxũgũxẽ. Rũ tá nangẽxma i nümaxũ i ñoma i naãnewa duũxũgũ nüxũ icuaxũũgũxũ, natürũ daxũguxũ i naãnewa rü Tupana rü tá wixweama nanaxũgũxẽ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü Yerucharẽũcũãx ga
duũxũgũcax naxaxu
(Mt 23.37-39)**

³¹Rũ yematama ga ngunexũgu rü Ngechuchuxũtawa nangugũ ga ñuxre ga Parichẽgũ. Rũ ñanagürũgũ Ngechuchuxũ: —Íxixũ i nuá! Erũ ãẽxgacũ ya Erode rü cuxũ nimaxéga —ñanagürũgũ. ³²Natürũ nüma ga Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürũ: —iNaxũtawa pexĩ i ngẽma yatũ i nüxũ cuaxũchixũ na ñuxãcũ duũxũgũxũ nawomũxẽxũ, rü namaã nüxũ pixu rü ñuxma rü moxũ rü tá íchana- woxũ i ngoxogũ, rü tá chanameẽxẽ i ngẽma duũxũgũ i idaawexũ, rü paxmaãcũ tá chanaguxẽ! ³³—Natürũ chanaxwaxe i ichixũchigũ i ñuxma rü moxũ rü paxmaãcũ ñuxmatáta Yerucharẽũwa changu. Erũ Yerucharẽũgu nixĩ i na nayuxũ i guxũma i Tupanaãrũ orearũ uruũgũ. ³⁴—Rũ dücax, Pa

Yerucharẽũcũãx, pema peyadaietanũ i Tupanaãrũ orearũ uruũgũ, rü nutamaã ípenamuxũchigũ i Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ i pexcax núma namugũxũ. Rũ ñuxrexpũxcũna wũxigu chaugũxũtagu pexũ chanutaquexexẽchaũ, ñoma wũxi i ota ya naxãcũãx nügũtũũgu tüxũ nutaquexexũrũ. Natürũ pema rü tama penaxwaxe. ³⁵—Dücax i ñuxma ya perũ íãne, rü Tupana tá ínanatax. Rũ pemaã nüxũ chixu rü tãũtama wena choxũ pedau ñuxmatáta daxũguxũ i naãnewa ne chaxũ. Rũ ngẽxguma rü tá choxũ pedau rü tá ñaperũgũgũ:

“Namexẽchi nixĩ ya yima Cori ya Tupana núma namucũ”, ñaperũgũgũ tá —ñanagürũ ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü naxcax nayataanexẽ ga
wũxi ga yatũ ga rüchaxũnexũ**

14 ¹Rũ wũxi ga ngũxchigaarũ ngunexũgu rü Ngechuchu rü wũxi ga Parichẽputawa nayachibũ. Rü yéma nayexmagũ ga togũ ga Parichẽgũgũ ga yéma bexma Ngechuchuxũ ngugũxũ. ²Rũ yéma nayexma ta ga wũxi ga yatũ ga idaawexũ ga rüchaxũnexũ. ³Rũ yexguma ga Ngechuchu rü yema ngũxẽẽruũgũ ga Moĩchearũ mugũwa ngũxẽẽtaegũxũna rü Parichẽgũgũna naca, rü ñanagürũ: —¿Tama penachuxuxũ ega ngũxchigaarũ ngunexũgu chanamexẽxgu i wũxi i idaawexũ? —ñanagürũ. ⁴Natürũ ga nümagũ rü nangeaxgũmare. Rũ yexguma ga Ngechuchu rü naxmexgu nayayauxãchi ga yema idaawexũ, rü nanamexẽ. Rũ namaã nüxũ nixu ga na íyaxũxũcax. ⁵Rũ Ngechuchu rü ñanagürũ Parichẽgũgũ:

—¿Texé i pema i ngëxguma perü cwaru rü exna perü woca puchugu nagoxgu, rü taux exna i ngëxgumatama ípeyadauxü rü ípe- yatúächixü i woo ngüxchigaarü ngunexügu? —ñanagürü. ⁶Rü nümagü rü taxuümaäma nanangäxügu.

Duüxügü ga ngígüarü petawa nüxna naxugüxüchiga

⁷Rü yexguma mechawa natogüchaügu ga yema nüxna naxugüxü, rü Ngechuchu nüxü nadau na wüxichigü rü ñärü yoraxütawaxüchi natoxchaüxü. Rü yexguma yemaxü nadauxgu rü nayaxucüxëgü, rü ñanagürü:

⁸—Ngëxguma texé cuxna uxgu i wüxi i ngígüarü petawa, rü tama name i petaarü yoraxütawaxüchi üxü i naxmaxwëxewa cuyarüto. Erü yixcüra ngürüächi tá ínangu i to i nüxna naxuxü i curü yexeraxüchi íxixü. ⁹—Rü ngëma petaarü yora i pexna uxü, rü tá cumaä nüxü nayarüxu na icuchixüçax i ngëma nachicawa na ngëma natoxëäxüçax i ngëma to i curü yexera íxixü. Rü ngëxguma i cuma rü poraäcü cuxäneäcüma rü nawa iyacuáxü i naxmaxwëxewa tá cuyarüto. ¹⁰—Rü narümemaë ega texé cuxna uxgu, rü nawa iyacuáxü i naxmaxwëxewa curüto. Rü ngëxguma i ngëma petaarü yora i cuxna uxü rü ñanagürü tá cuxü:

“Pa Chomücüx, inuä chauxütawa yarüto!” ñanagürü tá cuxü. Rü ngëmaäcü ngëma petaarü yora rü wüxi i mexü tá cumaä naxü napëxewa i guxüma i duüxügü i nüxna naxuxü i cumaä ngëma rütogüxü. ¹¹—Erü texé ya tügü írütaxe rü Tupana tá tüxü

naxänexëë. Natürü texé ya tügü írúxíraxe rü Tupana tá tüxü nicuaxüü —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹²Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu nüxü ga yema yatü ga nüxna uxü: —Rü ngëxguma wüxi i ñnacax rü exna petacax texéna cuxuxchaügu, rü tama name i nüxna cuxu i cumücügü, rü bai i cueneëgü, rü bai i cutanüxügü, rü bai i curü ngaicamagu pegüxü i duüxügü i dïëruäxgüxü. Erü nümagü rü tá nüxí cuxna naxugüe, rü ngëmaäcü tá cuxü nanaxütanügü. ¹³—Natürü ngëxguma wüxi i peta cuxüxgu, rü narümemaë nixí i nüxna cuxu i duüxügü i ngearü dïëruäxgüxü, rü duüxügü i taxucürüwama puracüexü, rü ngëma ichixeparagüxü, rü ngëma ingexetügüxü. ¹⁴—Rü tá cutaäëxüchi i ngëxguma erü nümagü rü taxucürüwama cuxü nanaxütanügü. Natürü tá cunayaxu i curü natanü i ngëxguma wena namaxëgu i Tupanaärü duüxügü i mexü —ñanagürü.

Cuaxruü ga ñna ga taxügu ixuxü
(Mt 22.1-10)

¹⁵Rü yexguma yemaxü naxínügu ga wüxi ga yatü ga mechawa rüttoxü rü Ngechuchuxü ñanagürü: —Rü tataäë ya yíxema Tupana äëxgacü íxixüwama chibüxe —ñanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Wüxi ga yatü nanaxü ga wüxi ga ñna ga taxü. Rü norü duüxüxü namu na nüxna yaxuxüçax ga muxüma ga duüxügü. ¹⁷—Rü yexguma marü namexgu ga norü ñna, rü wena norü duüxüxü namu na yema duüxügü ga marü nüxna naxugüxümaä nüxü na yanaxuxüçax ga

marü na namemarexũ ga norü òna, rü paxa yéma na naxĩxũcax. ¹⁸—Natürü guxũma ga yema nüxna naxugũxũ, rü inanaxügü ga nügü na ínaxuegũxũ. Rü yema nüxĩra nüxna naxu rü ñanagürü:

“Ngexwacaxtama naxcax chataxe i wüxi i naâne. Rü paxa tá íchayadau. iRü namaã nüxũ ixu i cori rü taxucürüwama ngéma chaxũ!” ñanagürü. ¹⁹—Rü ga yema to rü ñanagürü:

“10 i wocagü i puracürüũcax chataxe, rü tá ngémaxũ chayaxü. iRü namaxã nüxũ ixu i cori rü taxucürüwama ngéma chaxũ!” ñanagürü. ²⁰—Rü ga to rü ñanagürü:

“Ngexwacaxtama chaxãmax rü ngémaçax taxucürüwama ngéma chaxũ”, ñanagürü. ²¹—Rü yexguma nataegugu ga yema coriarü duũxũ, rü norü corimaã nüxũ nixu ga guxũma ga yema ore. Rü yexguma ga norü cori rü nanu, rü ñanagürü nüxũ ga norü duũxũ:

“iPaxa ngéma cayegüwa rü cayexacügüwa naxü, rü nuã nagagü i ngéma duũxũgü i ngeariü diëruãxgũxũ, rü ngéma duũxũgü i taxucürüwama puracüexũ, rü ngéma ichixeparagũxũ, rü ngéma ingexetügũxũ!” ñanagürü. ²²—Rü yixcamaxũra ga yema norü cori namaã nüxũ ixuxũ naxüxguwena rü yema norü duũxũ ñanagürü nüxũ:

“Pa Corix, marü chanaxü i ngéma chomaã nüxũ quixuxũrüũ, natürü naxãchicaaneãmatama i nuã cupatawa”, ñanagürü. ²³—Rü yexguma ga norü cori rü ñanagürü nüxũ:

“iPaxa ngéma nama i taxũgüwa rü nama i íraxũgüwa naxü, rü nuã nagagü i togü i duũxũgü na nuxã chopatagu nachocuxũcax, rü ngémaacü na naxãcuxũcax ya daa chopata! ²⁴Eri

pemaã nüxũ chixu rü taxuũma ga yema nüxĩra nüxna chaxuxũ rü nuã chorü ònawa tá nachibüe”, ñanagürü.

Tama natauxcha na Cristuwe rüxũxũ
(Mt 10.37-38)

²⁵Rü muxüchixũma ga duũxũgü Ngechuchuwe narüxĩ. Rü nadauegu ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ: ²⁶—Rü ngëxguma texé chowe rüxũxchaũgu, rü tanaxwaxe i choxũ tangechaũ tumanatüari yexera, rü tümaëärü yexera, rü tümamaxãrü yexera, rü tümaxãcügüari yexera, rü tümaëneëgüari yexera, rü tümaäri maxũärü yexera rü ta. Rü ngëxguma tama ngémaacü choxũ tangechaũgu rü taxucürüwama aixcuma chorü ngüexũ tixĩ.

²⁷—Rü yixema tama naxwaxexë na chaugagu ngüxũ tingeacüma chowe tarixũxũ, rü taxucürüwama chorü ngüexũ tixĩ. ²⁸—Rü ngëxguma chi wüxie i petanüwa rü wüxi ya ípata ya taxũne taxũxchaũgu, çrü tama exna i noxri i tanangugüxiraxũ na ñuxre i diëru tá nagu ngüxũ ítatáxũ? Rü ngémawa nüxũ tacuax rü marü tüxũ iyangu i ngéma tümaärü diëru i tüxũ ngëxmacü na tayanguxëxũcax ya yima í. ²⁹—Eri ngëxguma chi tama meã tanangugügu i tümaärü diëru na ñuxregu tá naxãtanüxũ ya yima í, rü norü caxtaxica chi itapugügu rü yixcürü rü taxucürüwa chi tanaguxëëgu i ngéma puracü, rü guxũma i duũxũgü i nüxũ daugüxũ i ngéma tümaärü puracü rü tá tüxũ nacugüe. ³⁰—Rü ñanagürügü tá:

“Ngéma yatü inanaxügü na naxüpataxũ, natürü taxucürüwama nayanguxëë”, ñanagürügü tá. ³¹—Rü ngëxguma wüxi i nachüãneärü ãëxgacü rü to i nachüãneärü

ãëxgacümaã nügu nadaixchaügu, çrü tama exna i noxri inanguüãxü rü ngoxi 10,000 i churaragü rü yangu na nügu nadaixüçax namaã i norü uwanü i 20,000 i churaragü nüxü ngëxmaxü? ³²—Rü ngëxguma nangugüãgu na tama yanguxü i norü churaragü rü, çtaux exna i ngëxguma yaxüwa nangëxmagutama i norü uwanü, rü naxütawa namugüãxü i norü orearü ngeruügü, rü namaã nüxü na yanaxugüëxüçax na nügümaã nangüxmüëxü? ³³—Rü ngëxgumarüü tá ta nixi i pemax, erü ngëxguma ngexerüxüxe i petanüwa tama ngëma tanawogügu i guxüma i tüxü ngëxmaxü na chowe tarüxüçax, rü taxucürüwama aixcüma chorü ngüexü tixi.

Ngëxguma nangeacagu ya yucüra rü taxuwama name
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴—Pema rü ñoma yucürarüü pixigü i ñoma i nañewa, erü yima yucüra rü ñna na namexëëxürüü rü pema rü ñoma i nañecüãx i duüxügütanüwa rü norü mexëeruü pixigü. Name ya yucüra. Natürü ngëxguma chi nangeacagu, çrü ñuxäcü tá wenaxärü naxãäca? ³⁵—Rü taxuwama name. Rü woo waixümüärü waxmüãnexëeruüçax rü tama name. Rü ítanatãmare. Rü yíxema aixcüma ächixëë, irü name nixi i nagu tarüxüñüë i ñãã ore! —ñanagürü.

Cuãxruü ga Carneru ga iyarütaxuxügu ixuxü
(Mt 18.10-14)

15 ¹Rü guxüma ga yema yatügü ga Dumaärü ãëxgacüçax dñeru ngixü ideetanüxü, rü togü ga duüxügü

ga pecaduãxgüxü, rü Ngechuchucax naxi na iyanaxüñüëxüçax ga norü ore. ²Rü yemacax ga Parichëgu rü ngüxëëruügü ga Moïchëarü mugüwa nguxëëtaegüxü, rü Ngechuchuxü nixugüë, rü ñanagürügü: —Ñãã yatü rü norü me nixi i pecaduãxgüxümaã na naxämücüxü, rü namaã na nachibüxü —ñanagürügü. ³Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñãã ore ga cuãxruüxü namaã nixu, rü ñanagürü: ⁴—çTexë i petanüwa rü ngëxguma tüxü nangëxmagu i 100 i tümaärü carnerugü rü wüxi tüxü iyarütauxgu, rü taux exna i nachitaüwa tanawogüxü i ngëma 99, rü naxçax tayadauxü i ngëma tüxü iyarütaxuxü ñuxmata nüxü itayangau? ⁵—Rü ngëxguma nüxü itayangauuxgu rü taãëäcüma tügüätügu tayagaxü. ⁶—Rü ngëxguma tümapatawa tanguxgu, rü tanangutaquexexë i tümamücügü, rü duüxügü i tümaärü ngaicamagu pegüxü, rü ñatagüxü nüxü:

“iWüxigu chomaã petaãëgü, Pa Chomücügü! Erü marü nüxü ichayangau i ngëma chorü carneru ga iyarütaxuxü”, ñatagüxü nüxü. ⁷—Rü pemaã nüxü chixu rü ngëxgumarüü ta nataãëgü i daxüçüãx i ngëxguma nangëxmagu i 99 i duüxügü i mexügü i marü Tupanaärü ixigüxü, natürü yexeraäcü nataãëgü i ngëxguma wüxi i duüxü i pecaduãxü nüxü rüxoxgu i nacüma i chixexü rü Tupanaãxü yaxõõgu —ñanagürü.

Cuãxruü ga dñeru ga iyarütaxüçügü ixuxü

⁸Rü Ngechuchu rü wüxi ga to ga cuãxruüxü nixu, rü ñanagürü: —Ngëxguma chi wüxi i ngecüaxü

nangëxmagu i 10 tachinü i dñeru, rü wüxi ngixü iyarütauxgu, ÷rü taux exna i omüwa nangixichiãxü rü nabixichiãxü ya ngïpata, rü meãma ngixçax nadauxü ñuxmata ngixü iyangau? ⁹—Rü ngëxguma ngixü iyangauxgu, rü inangutaquexexëe i ngïmücügü i ngexügü rü ngïtanüxügü i ngïrü ngaicamagu pegüxü, rü ngixü nüxü:

“iWüxigu chomaã petaaëgü, Pa Chomücügü! Erü marü ngixü ichayangau i ngëma chorü dñeru ga iyarütauxchirexcü”, ngixü. ¹⁰—Rü pemaã nüxü chixu rü ngëxgumarüü ta nataaëgü i daxüçüãx i Tupanaärü orearü ngerüügü i ngëxguma wüxi i duixü i pecaduãxü nüxü rüxoxgu i nacüma i chixexü rü Tupanaãxü yaxöögü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ore ga cuaxruü ga wüxi ga ngextüxücü ga nanatüna ixücügu ixuxü

¹¹Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga taxre ga nane nüxü yexmacü. ¹²—Rü guma rübumaëcü, rü nanatüxü ñanagürü:

“Pa Pa, ichoxna naxã i ngëma curü ngëmaxügü i choxna üxü!” ñanagürü. Rü yexguma ga nanatü rü yema taxre ga nanemaã nayatoye ga norü yemaxügü. ¹³—Rü ñuxre ga ngunexügüwena rü guma nane ga rübumaëcü rü nananutaquexe ga guxüma ga norü yemaxügü rü namaã nataxe. Rü yema dñerumaã rü to ga nachüãnewa naxü . Rü chixri yéma namaxü, rü yemaäcü ngixü naguxëe ga guxcüma ga norü dñeru. ¹⁴—Natürü yexguma marü ngixü naguxëegüwena ga guxcüma ga norü dñeru, rü poraäcü nataxu ga öna ga

yema nachüãnewa. Rü yemaçax ga guma ngextüxücü rü inanaxügü ga taiyi nüxü na ngüxü. ¹⁵—Rü yexguma rü norü puracüçax nadau naxütagu ga wüxi ga yatü ga yema nachüãnecüãx. Rü nüma ga yema yatü rü norü naãnewa nanamu na yéma norü cuchigüna yadauxüçax. ¹⁶—Rü düxwa nüxü nachixéga ga yema cuchiwemü, yerü poraäcü nataiyaxüchi. Natürü taxüema öna nüxna taxã. ¹⁷—Rü yexguma naãëwa nagu narüxüni, rü ñanagürü:

“¿Ñuxre i chaunatuärü puracütanüxü rü nüxü nangëxma i öna rü nüxü ínayaxü? Rü choma i nuã rü taiyamaã tá nuxma chayü. ¹⁸—Rü chaunatuçax tá chataegu, rü ñachagürü tá tüxü: ‘Pa Papa, marü chixexü Tupanamaã chaxü rü cumaã rü ta. ¹⁹—Rü tama marü chame na Chaune, ñacuxü choxü. iRü wüxi i curü puracütanüxüxü choxü ixixëe!’ ñacharügü tá tüxü ya chaunatu”, ñanagürü. ²⁰—Rü inaxüãchi rü nanatüpataçax nataegu. Rü yexguma yangaicagu ga nanatüpata, rü yaxügu nüxü tadau ga nanatü, rü tüxü nangechaütümüü. Rü naxçax tiña, rü nüxna tanaixächi, rü nüxü tachüxu. ²¹—Rü yexguma ga nüma ga tümane rü ñanagürü tüxü:

“Pa Papa, marü chixexü Tupanamaã chaxü, rü cumaã rü ta. Rü taxuwama chame na ‘Chaune’ ñacuxü choxü”, ñanagürü. ²²—Natürü tüma ga nanatü rü tümaärü duixügüxü ñatarügü:

“iPaxa nuã penange i naxchiru i mexëchixü rü peyaxüçuchix! iRü wüxi i anera ta naxmëxwa ngixü pingaxüçuchix! iRü chapatu rü ta nuãta

penge, rü peyacuaixcuchix! ²³—iRü nuã penaga i ngẽma wocaxacü i ngüxüchixü, rü peyamá, rü ngĩxã namaã tachibüe rü tapetae! ²⁴—Erü daa chaune rü chauxcax rü marü nayu, natürü maxücü chauxcax ínangu. Rü marü inayarütauxchirex, rü wenaxãrü nangox”, ñanagürü. Rü yexguma inanaxügüe ga na napetaegüxü. ²⁵—Rü yoxni ga guma nane ga rüyamaëcü, rü naãnewa nayexma. Rü yexguma nataegugu rü marü ñãrü ngaicamana nangugu, rü nüxü naxĩnũ ga na ínapaxetagüxü rü íyaxüãchitanüxüxü. ²⁶—Rü wüxi ga nanatüarü duüxüçax naca, rü nüxna naca ga ñacü na ínaxüexü ga ñwa. ²⁷—Rü yema nanatüarü duüxü rü nanangãxü, rü ñanagürü: “Cueneë rü marü ínangu. Rü ngẽmacax cunatü toxü tamu na tayamáxüçax i ngẽma wocaxacü i ngüxüchixü, erü cueneë rü mecü ínangu rü tama ñãaawe”, ñanagürü nüxü. ²⁸—Natürü ga guma naeneë ga rüyamaëcü rü nanu, rü tama ñgu naxücuchaü. Rü yemacax düxwa ga nanatü rü naxcax ítaxüxü, rü nüxü tayacaxxü na yaxücuxüçax. ²⁹—Rü nüma rü ñanagürü tüxü ga nanatü: “Cuma nüxü cucuax i ñuxre ya taunecü cuxü chapuracü, rü taguma chixri cuga chaxĩnũ. Rü bai i ñuxgu wüxicana wüxi i chibuxacü choxna cumu na chomücügümaã chapetaexüçax. ³⁰—Natürü ñuxma na ínanguxü i ngẽma cune i chixri curü díeru ngĩxü güxëxü nagu i ngexügü i ngẽãëxü, rü naxcax cuyamãx i ngẽma wocaxacü i ngüxüchixü”, ñanagürü. ³¹—Rü yexguma ga nanatü rü ñatarügü nüxü:

“Pa Chaunex, cuma rü güxüguma chauxütawa cungëxma, rü güxüma i chorü ngẽmaxügü rü cuxrü nixĩ.

³²—Natürü ñuxma rü name nixĩ na ipetaegüxü rü na itaãëgüxü erü cueneë ga guma chauxcax rü marü yucü, rü maxücü taxcax ínangu. Rü woo tüxna inayarütaxu, rü wenaxãrü taxcax nangox”, ñatarügü.

Cuaxruü ga yatü ga chixri norü coriarü yemaxüna dauxügu ixuxü

16 ¹Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu norü ngüexügüxü: —Nayexma ga wüxi ga cori ga muãrü yemaxüãxüchixü. Rü nüxü nayexma ga wüxi ga norü duüxü ga norü yemaxüãrü dauruü. Natürü togü ga duüxügü rü norü corimaã nüxü nixugü na yema norü duüxü rü chixri norü yemaxüna na nadauxü. ²—Rü yexguma ga yema cori rü yema norü duüxüçax naca, rü ñanagürü nüxü:

“Dücac, cuchigaxü chomaã nixugügü i duüxügü. ¿Rü ñacü nixĩ i ngẽma? iRü chomaã nüxü ixu rü ñuxãcü nixĩ i curü puracü, erü marü täütãma chorü ngẽmaxüãrü dauruüxü cuxü chixixëë!” ñanagürü nüxü. ³—Rü yexguma ga yema coriarü duüxü rü nagu narüxĩnũ, rü nügüãëwa ñanagürü:

“¿Ñacü tá chaxü i ñuxmax, erü chorü cori rü marü choxü ínatãxüchi i ngẽma chorü puracüwa? Tama chapora na naãnewa chapuracüxüçax, rü chaxãne na díerucax na íchacaxü nüxna i togü. ⁴—Rü marü nüxü chacuax na ñacü tá na chaxüxü na choxü nangëxmaxüçax na texé tümapatawa choxü yaxuxü i ngëxguma changearü puracüãxgu”,

ñanagürü. ⁵—Rü yexguma nügüxütawa naxçax naca ga wüxichigü ga yema duüxügü ga norü coriaxü yangetanügüxü. Rü yema nüxıra yéma naxütawa nguxüna naca, rü ñanagürü:

“¿Ñuxre i nüxü cungetanüxü i chorü cori?” ñanagürü. ⁶—Rü nüma nanangäxü, rü ñanagürü:

“Nüxü chanangetanü i 100 i data i chixü”, ñanagürü. Rü yema coriarü duüxü rü ñanagürü nüxü:

“Ñaã nixi i popera i curü ngetanü nawa ngóxü. iRü paxa íruto rü to i popera naxü, rü 50 i dataguxicatama naxü i curü ngetanü!” ñanagürü. ⁷—Rü yemawena rü yema to ga duüxü ga norü coriaxü nangetanüxüna naca, rü ñanagürü:

“¿Cuma rü ñuxre yixü i nüxü cungetanüxü i chorü cori?” ñanagürü. Rü nüma rü nanangäxü, rü ñanagürü:

“Nüxü chanangetanü i 100 i choca i trigu”, ñanagürü. Rü yema coriarü duüxü rü ñanagürü nüxü:

“Ñaã nixi i popera i curü ngetanü nawa ngóxü. iRü paxa íruto rü to i popera naxü rü 80 i chocaguxicatama naxü i curü ngetanü!” ñanagürü. ⁸—Rü norü cori rü nüxü nicuaxüüãma ga yema norü duüxü ga chixexü, yerü nüxü nadau ga ñuxäcü na naxããëxüchixü. Rü pemaã nüxü chixu rü ñoma i naãnecüãx i duüxügü, rü ngëma Tupanaãxü yaxögüxü i duüxügüarü yexera paxa naxçax nadaugü na ñux- äcü nüxü natúxü i duüxügü. ⁹—Rü pemaã nüxü chixu rü ngëma ñoma i naãne i chixexüwa pexü ngëxmaxü rü name nixi i ngëmamaã nüxü penangüchaüxëë i duüxügü na Tupanaxütawa nangugüxü.

Rü ngëmaãcü i ngëxguma naguxgu i ngëma ñoma i naãnewa pexü ngëxmaxü rü peyuxgu, rü tá pexü nangëxma ya Penatü ya pexü yaxucü i daxüguxü i naãnewa. ¹⁰—Yixema meã namaã

icuáxe ega woo noxretama tümamëxëwa ngëxmagu, rü ngëxguma muxüma tümamëxëwa ngëxmagu rü tá ta meã namaã itacuax. Natürü yixema chixri namaã icuáxe ega noxretama tümamëxëwa ngëxmagu, rü ngëxguma muxüma tümamëxëwa ngëxmagu rü ngëxgumarüü tá ta chixri namaã itacuax. ¹¹—Rü ngëxguma tama meã

namaã ipecuaxgu i ngëma pexmëxwa ngëxmaxü i ñoma i naãne i chixexüwa, ¿rü texé tá pexmëxgu tanaxü i ngëma aixcüma mexü i Tupanaãrü ixixü?

¹²—Rü ngëxguma tama meã namaã ipecuaxgu i ngëma Tupana pexna äxü i ñoma i naãnewa, ¿rü ñuxäcü tá pexna nanaxã i pechica i daxüguxü i naãnewa?

¹³—Taxucürüwama i wüxi i duüxü rü nataxrearü coriax. Erü wüxi i norü corichi rü tá naxai, rü ngëma to rü tá nüxü nangechaü. Rü exna wüxicax rü tá meã napuracü rü ngëma to rü tá nüxü naxo. Rü pema rü taxucürüwama

Tupanaçax pemaxë ega perü dïruguxicatama perüxünüëgu —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹⁴Natürü ga yema Parichëgü rü poraäcü norü dïruguama narüxünüë. Rü yemaçax Ngechuchuxü nacugüe ga yexguma nüxü naxünüëgu ga guxüma ga yema ore. ¹⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Pema nixi i

duüxügüpëxëwa meã pemaxënetaxü, natürü Tupana pexü nacuax na tacügu perüxünüëxü. Rü woo duüxügü pexü

nicuaxüüügü naxçax i ngëma pexüxü, natürü Tupana rü naãëwa nangux i ngëma —ñanagürü ga Ngechuchu.

Tupanaärü mugü ga Moiché ümatüxü rü ñuxäcü äëxgacü na yixü ya Tupanachiga

¹⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Noxri nayexma ga Tupanaärü mugü ga Moiché duüxügüxü ngxëëxü, rü yema ngxëëtae ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü duüxügüxü namaã ngxëëxü. Natürü yexguma Cuäü ga baiüxëëruü ínguxguwena, rü marü duüxügümaã nüxü chixuchiga i Tupanaärü ore i mexü i ñuxäcü äëxgacü na yixü. Rü ñuxma rü guxüma i ngëma duüxügü rü poraäcü nügü naporaexëe na yachocuxüçax i ngëma Tupana äëxgacü íxixüwa. ¹⁷—Naxüpa na yanguxü i Tupanaärü mugü rü woo wüxi i mu i íramarexü yixügu, rü naguxchaxüchi na iyanaxoxü i ngëma nüxü yaxuxü. Natürü aixcüma narütauxchamaë nixü na iyanaxoxü i ñoma i naãne rü guxüma i ngëma daxüwa nüxü idauxü.

Ngechuchu namaã nangüxëëtae na tama namexü na texé tümamaxü ítáxü

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸—Ngëxguma wüxi ya yatü ítámaxgu rü naí i ngemaã naxámaxgu rü Tupanapexewa rü pecadu naxü. Rü texé ya yíxema ngímaã ámaxë i wüxi i nge i ngíte ngíxü ítáxcü, rü Tupanapexewa rü tüma rü ta pecadu taxü.

Yatü ga muärü dïëruäxüchixüchiga rü Dácharuchiga

¹⁹—Nayexma ga wüxi ga yatü ga muärü dïëruäxüchixü ga guxüguma

mexëchixü ga naxchirugu icuxü. Rü guxü ga ngunexügu rü mexëchixü ga peta naxü. ²⁰—Rü nayexma ta ga wüxi ga yatü ga ngearü dïëruäcü ga Dácharugu äëgacü. Rü narüxoxone, rü guxüguma yema dïëruäxüchixüpataaxwa ñaxtüanewa nayarütooxü. ²¹—Rü guma Dácharu rü nanangóxçauü ga yema õnatüchi ga yema yatü ga dïëruäxüchixüärü mechawa rüyüixü. Rü naxçax naxü ga airugü, rü nanawearü oxriäxgü. ²²—Rü wüxi ga ngunexü nayu ga guma ngearü dïëruäcü, rü daxüçüäx ga Tupanaärü orearü ngeruügü rü daxüguxü ga naãnewa nanagagü na wüxiwa Abráümaã nayexmaxüçax. Rü nayu ta ga yema yatü ga dïëruäxüchixü, rü inayataxgü ga duüxügü. ²³—Rü ngëma nachica i Tupana ngoxogüxü nagu poxcuxüwa naxü ga yema yatü ga dïëruäxüchixü rü yema poraäcü ngüxü ninge. Rü daxü nadau, rü yaxügu Abráüxü nadau na Dácharumaã wüxiwa nayexmaxü ga daxüguxü ga naãnewa. ²⁴—Rü yexguma ga yema yatü ga dïëruäxüchixüchixü rü aita naxü rü ñanagürü:

“Pa Oxi Pa Abráüx, icuxü changeçauütümüü, rü nuã namu ya Dácharu na dexámaã nügü yawaixpexemexëäcüma choxü yanawaixpexearü conüáxüçax! Erü poraäcü choxü nangux i nuã üxüwa”, ñanagürü. ²⁵—Natürü Abráü rü ñanagürü nüxü:

“Pa Chaunex, inüxna nacuxächü na taxüma cuxü taxuxü ga yexguma cumaüxgu! Natürü Dácharu rü poraäcü chixexü nüxü naxüpetü. Rü ngëmacax i

ñuxma rü nuã mexũwa nangẽxma, rü cuma rü ngéma poxcuchicawa ngúxũ quinge. ²⁶—Rü ñuxũchi nangẽxma i wüxi i taxũchixũ i ngatexũ i tórü ngãxũwa üxũ. Rü ngémaçax ega númacũãx ngéma íxchaũgu, rü taxucürüwama ngéma naxĩ. Rü woo ngémaçũãx núma íxchaũgu rü taxucürüwama núma naxĩ”, ñanagürü. ²⁷—Rü yexguma ga yema yatü ga dïeruãxũchichiréxü rü ñanagürü:

“Cuxũ chacãxũ, Pa Qxi, Pa Abráũx, na chaunatüpatawa cunamuxũçax ya Dácharu. ²⁸—Erü ngéma nangẽxmagü ya wüximeçxpüx ya chaueneëgü. Rü chanaxwãxe na namaã nüxũ na yanaxuxũçax na tama nuã ñãã poxcuchica i porãcü choxũ ínangúxũwa naxĩxũçax”, ñanagürü.

²⁹—Natürü ga Abráũ rü ñanagürü nüxũ:

“Cueneëgü nüxũ nangẽxma i Tupanaãrü mugü ga Moíché ümatüxũ rü yema ore ga nuxcúmaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruũgü ümatüxũ. Rü name nixĩ i ngéma orega na naxĩnüëxũ”, ñanagürü. ³⁰—Rü yexguma ga yema yatü ga dïeruãxũchichiréxü rü Abráũxü nangãxũ, rü ñanagürü:

“Ngémaãcü, Pa Qxi, Pa Abráũx, natürü ngẽxguma chi wüxi i duũxũ i yuchiréxü ngéma üxgu rü namaã nüxũ yanaxuxgu, rü chi nüxũ narüxoe i nacüma i chixexũ”, ñanagürü.

³¹—Natürü Abráũ, rü ñanagürü nüxũ:

“Ngẽxguma tama naga naxĩnüëgu ga yema ore ga Moíché ümatüxũ rü yema ore ga nuxcúmaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruũgü ümatüxũ, rü woo chi wüxi i marü yuwa írudaxũ i duũxũ ngéma üxgu, rü namaã nüxũ yanaxuxgu

i ore, rü tãü chima nüxũ¹ nayaxõgü”, ñanagürü.

Naxãücüma nixĩ na pecadugu inguxũ

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 ¹Rü Ngechuchu rü norü ngúxũgüxũ ñanagürü: —Rü guxũgutáma nangẽxma i tacü i duũxũgüxũ pecaduãxëëxũ. Natürü wüxi i ngechaũ tá tũmacax nixĩ ya yíxema duũxë ya togüxũ pecadugu nguxëëxë. ²⁻³—Rü tũmacax rü narümemãe nixĩ na tũmanaxãwa yangacuchixũ ya wüxi ya nuta ya tacü rü ngémaãcü taxtũwa tũxũ na itãxũ naxũpa na pecadugu tananguxëëxũ i wüxi i chorü duũxũ. iRü ngémaçax name nixĩ i pexuãëgü i pemax! Rü ngẽxguma wüxi i cueneë chixexũ cumaã üxgu rü imeã naxuxcuxë! Rü ngẽxguma nüxũ naxoxgu i nacüma i chixexũ rü inüxũ nüxũ nangechaũ i ngéma! ⁴—Rü woo 7 expüxcüna chixexũ cumaã naxüxgu i wüxi i ngunexũgu, rü 7 expüxcüna cuxna yacaxgu na nüxũ nüxũ cungechaũxũçax, rü name nixĩ i nüxũ nüxũ cungechaũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ñuxãcü tapora ega yaxõxgu

⁵Rü norü ngúxũgü ga norü orearü uwa namugüxũ rü ñanagürügü: —Pa Corix, itoxü rüngüxëë na yexeraãcü tayaxõgüxũçax! —ñanagürügü. ⁶Rü yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúxũgü: —Rü ngẽxguma chi woo naxĩraxüchigu i perü õ, rü daa naĩ rü chi pega naxĩnü ega ñapegügu:

“iCugü nabex i nuã rü taxtũchiügu cugü yato!” ñapegügu, rü chi pega naxĩnü.

Wüxi i ngëxëëruüärü puracüchiga

7—Ngëxguma chi wüxie i petanüwa rü tüxü nangëxmagu i wüxi i tümaärü duüxü i tümaänewa ne üxü i puracüwa rü exna carneruarü dauwa, rü tama nügüçaxira naxüwemü. ⁸—Natürü norü corixüxira naxüwemü na nachibüxüçax rü naxaxëxüçax, rü nüma rü yixcama nachibü. ⁹—Rü norü cori rü tama moxë nüxna naxã na naxüwemüäxüçax, erü woetama ngëma nixi i norü puracü i ngëma norü duüxü. ¹⁰—Rü ngëxgumarüü tá pixigü i pemax. Erü ngëxguma ngëma Tupana pexü üxëëxüxicatama pexüxgu, rü penaxwaxe i pegü ñaperügügü:

“Puracütanüxü i taxuwama mexü tixigü, erü ngëma nawa tüxü namuxüxicatama nixi i tinguxëëxü”, ñaperügügü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu nanameëxëë ga 10 ga yatügü ga chaxüneäxgüxü

¹¹Rü yexguma namagu yaxüxgu ga Ngechuchu ga Yerucharéüwa na naxüxü, rü Chamáriaane rü Gariréaane nügümaã íxüyexüwa naxüpetü. ¹²Rü yexguma wüxi ga ñänexäcüwa nanguxgu, rü yexma napexegu nayayi ga 10 ga yatügü ga chaxünemaã idaaweexü. Rü yaxügu nüxü nachigü. ¹³Rü tagaäcü ñanagürügü nüxü: —Pa Ngechuchux, Pa Ngúexëëruüx, icuxü tangechaütümüügü! —ñanagürügü. ¹⁴Rü yexguma Ngechuchu nüxü dauxgu, rü ñanagürü nüxü: —iYéa paigüxütawa pexi, rü nüxü pegü peyawëxgü! —ñanagürü. Rü yexguma namagu naxiyane, rü naxçax nitaanetanü ga

yema yatügü. ¹⁵Natürü natanüwa rü nayexma ga wüxi ga Ngechuchuçax taeguxü ga yexguma marü nügü nadauxgu ga naxçax na yataanexü. Rü tagaäcü Tupanaxü nicuaxüüchigü. ¹⁶Rü Ngechuchupexegu nanangücuchi rü moxë nüxna naxã. Rü yema yatü rü Chamáriaanecüãx nixi. ¹⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Taux exna i 10 chirex pixigüxü na pexçax chayataanexëëgüxü? ¿Ngëxügü nixi i ngëma togü i 9 i yatügü? ¹⁸—¿Rü ñãã to i nachüüänecüãx i duüxüxicatama nixi itaeguxü na Tupanaxü yacuaxüüxüçax? —ñanagürü. ¹⁹Rü yexguma rü guma yatüxü ñanagürü: —iInachi rü fixü! Cuxçax nitaane, erü cuyaxó —ñanagürü.

Ñuxäcü tá nixi i ngëxguma ínanguxgu ya Tupana na äëxgacü yixü (Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰Rü Parichéugü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxgu tá nixi na yangucuchixü ya Tupana na äëxgacü yixüçax i núma? —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü: —Norü nguchiga ya Tupana rü tama wüxi i çacü i nüxü idauxürüü nixi. ²¹—Rü taxuacüma ñaperügügü:

“Daa nixi”, rü exna “Gua nixi”, ñaperügügü. Erü marü petanüwa nangu ya Tupana na äëxgacü yixüçax —ñanagürü. ²²Rü yexguma norü ngüxügüxü ñanagürü: —Rü tá pexçax ínangu i ngunexü i nagu poraäcü tá choxü pedaugüchaüxü woo wüxi i paxaächicaxtama yixigu. Natürü tãütáma choxü pedaugü i ngëxguma. ²³—Rü duüxügü rü tá ñanagürügü pexü:

“Daa nixi ya Cristu”, rü ɛxna, “Gua nixi ya Cristu”, ñanagürügü tá. Natürü pemax irü täütáma nüxú peyaxögü, rü täütáma nawe perüxi! ²⁴—Rü ngëxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chíixü, rü wüxi i ãëmacü i guxüãneguma baxixürüü tá chixi.

²⁵—Natürü noxri rü tá poraãcü ngúxü chinge, rü ñoma i naãnecüãx i duüxügü i ñuxma maxëxü rü tá choxü naxoe.

²⁶—Rü yexgumarüü ga duüxügü na chixri maxëxü ga yexguma Noé maüxgu, rü ngëxgumarüü tá ta chixri namaxë i duüxügü i ngëxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chíixü. ²⁷—Rü ga duüxügü ga yexguma rü nachibüe, rü naxaxegü, rü nixãmaxgü, rü nixütexacügü ñuxmata nawa nangu ga yema ngunexü ga Noé naweügu nagu ixüexü. Rü ínangu ga mucü ga taxüchicü, rü guxüma ga yema duüxügü rü nayue. ²⁸—Rü yexgumarüü ta nangupetü ga yexguma nuxcúmaücü ga Lox maüxgu. Rü duüxügü rü nachibüe, rü naxaxegü, rü norü yemaxüçax nataxegü, rü namaã nataxegü, rü nixüanegü rü nitoegü, rü nixüpatagü. ²⁹—Natürü yexguma Lox ixüxgu nawa ga guma ñãne ga Chodoma, rü daxüwa narüyi ga üxü ga naxíchine, rü nanadai ga guxüma ga yema duüxügü. ³⁰—Rü ngëxgumarüü tá ta nangupetü i ngëxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chíixü. ³¹Rü ngëma ngunexügü rü texé tama tümapataarü aixepewa ngëxmagu, rü tama name i tümapatagu tayangaxi na tümaärü ngëmaxügü tayatoxüçax. Rü texé ya tümaãnewa ngëxmaxë, rü tama name i tümapataçax tataegu na ɤacü

ngëma tayayaxuxüçax. ³²—Rü nüxna pecuãxãchie ga ñuxãcü ngüxü na naxüpetüxü ga Lox namãx ga na nayuxü, ga yexguma ngügüweama nadauxgu. ³³—Erü yíxema tügü maxëchaxëëchaüxë rü tá itayarütaxu, natürü yíxema chauççax yuxe rü aixcüma tá tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. ³⁴—Rü pemaã nüxü chixu rü ngëma chütaxügü rü wüxi i ngürücarewa tá nangëxmagü i taxre i duüxügü. Rü wüxi tá niga, rü ngëma to rü tá ngëma nataç. ³⁵—Rü taxre i ngexügü tá nügümaã ínacaegü. Rü wüxi tá niga rü ngëma to rü tá ngëma nataç. ³⁶—Rü taxre i yatügü rü wüxi i naãnewa tá nangëxmagü. Rü wüxi tá niga rü ngëma to rü tá ngëma nataç —ñanagürü ga Ngechuchu. ³⁷Rü yemaxü naxínüëgu ga norü ngüexügü, rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ñngextá tá nixi i nangupetüxü i ngëma nüxü quixuxü? —ñanagürügü. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Duüxügü rü tá chauççax nangutaquexegü ñoma ëxchagü nawemüçax ngutaquexëxürüü —ñanagürü.

Cuãxruü ga ngecü ga yutecügü rü ãëxgacügü ixuxü

18 ¹Rü Ngechuchu rü wüxi ga to ga cuãxruüxü namaã nixu na yemawa nangüexëëãxüçax na ñuxãcü nanaxwaxëxü na taguma nüxü nachaueãcüma guxügüma nayumüxëgüxü. ²Rü ñanagürü nüxü ga norü ngüexügü: —Wüxi ga ñãnewa nayexma ga wüxi ga ãëxgacü ga tama Tupanaxü ngechaüxü rü taxüexüma

cuáxchaũxũ. ³—Rũ guma ñãnewatama iyexma ga wũxi ga nge ga yutecũ. Rũ guxũguma yema ãẽxgacũxũtawa ixũẽcha na ngĩxũ nangũxẽẽxũcax, rũ na ngĩrũ uwanũna ngĩxũ ñapoxũxũcax.

⁴—Rũ muẽxpũxcũna yema ixũxũ, natürũ yema ãẽxgacũ rũ tama ngĩxũ narũngũxẽẽchaũ. Natürũ dũxwa nagu narũxĩnũ ga yema ãẽxgacũ rũ naãẽwa ñanagürũ:

“Choma rũ tama Tupanaxũ changechaũ, rũ taxúexũma chacuáxchaũ. ⁵—Natürũ ngẽma choxĩ na nachixeweechaxũcax i ñãã nge, rũ noxtacũma tá ngĩxũ charũngũxẽẽ na tama yeũcürũ choxĩ nachixeweechaxũcax”, ñanagürũ. ⁶Rũ Cori ga Ngechuchu rũ ñanagürũ: —Yema nixĩ ga norũ ore ga yema ãẽxgacũ ga chixexũ. ⁷—¿Taux exna i Tupana rũ paxa tũxũ nangũxẽẽxũ ya yĩxema duũxẽ ya tũxũ yadexechixe i ngẽxguma chũtacũ rũ ngunecũ rũ norũ ngũxẽẽcax nüxna tacaxgu i tũmaärũ yumũxẽwa? ⁸—Rũ pemaã nüxũ chixu rũ Tupana rũ paxatãma tũxũ narũngũxẽẽ. Natürũ ngẽxguma wenaxãrũ núma chaxũxgu i choma i Tupana Nane na duũxũxũ chĩxũ, ¿rũ ñuxre i duũxũgũ i aixcũma yaxõgũxũxũ tá ichayangau i ñoma i naãnewa? —ñanagürũ ga Ngechuchu.

Cuaxruũ ga Parichégu ixuxũ rũ dñeruarũ deruũgu ixuxũ

⁹Rũ Ngechuchu rũ to ga ore ga cuaxruũxũ nixu naxcax ga ñuxre ga duũxũgũ ga nügũ icuaxũũgũxũ rũ tama togũxũ cuáxchaũgũxũ. ¹⁰Rũ ñanagürũ: —Taxre ga yatũ rũ tupauca ga

taxũnewa nayayumũxẽgũ. Rũ wũxi rũ Parichéu nixĩ, rũ yema to rũ wũxi ga yatũ ga Dumaärũ ãẽxgacũcax dñeru ngĩxũ dexũ nixĩ. ¹¹—Rũ yema Parichéu rũ yexma nachi, rũ ñããacũ nayumũxẽ:

“Pa Tupanax, moxẽ cuxna chaxã erũ tama togũ i duũxũgürũ chixĩ. Rũ tama togürũ changĩtax, rũ tama ngẽmariũ taxũ i chixexũ chaxũ rũ exna wũxi i nge i ãtecũmaã ichape. Rũ bai i ñãã yatũ i Dumaärũ ãẽxgacũcax dñeru ngĩxũ dexũrũ chixĩ. ¹²—Choma rũ guxcũ ya yũxũgu rũ taxrexpũxcũna chaxaure rũ tama chachibũ na cugu charũxĩnũxũcax. Rũ chorũ dñerua rũ guxũguma meã cuxna chanaxã i ngẽma cuxna üxũ”, ñanagürũ. ¹³—Natürũ ga guma yatũ ga Dumaärũ ãẽxgacũcax dñeru ngĩxũ decũ, rũ yaxũgu narũxãũx. Rũ namuũ ga daxũ na nadawenũxũ, rũ yema norũ ngechaũmaã nügüremũgu nayayauxãchi, rũ ñanagürũ:

“Pa Tupanax, iCuxũ changechaũtũmũ! Erũ wũxi i pecaduáxũ chixĩ”, ñanagürũ ga guma yatũ. ¹⁴—Rũ ngẽmacax pemaã nüxũ chixu rũ guma yatũ ga Dumaärũ ãẽxgacũcax dñeru ngĩxũ decũ rũ yexguma napatacax nataegugu rũ Tupanapexewa rũ mecũ nixĩ. Natürũ yema Parichéu rũ Tupana rũ tama namaã nataãẽ. Erũ texẽ ya tũgũ frũtaxe rũ Tupana tá tũxũ naxãnexẽẽ. Natürũ texẽ ya tũgũ frũxĩraxe rũ Tupana rũ tá tũxũ nicuaxũũ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

Ngechuchu rũ meã buãxgũxũ nayaxu
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵Rũ yema Ngechuchuxũtawa tũxũ tagagũ ta ga buãxgũ na tũxũ yangõgũchigũxũcax. Natürũ yexguma

norü ngúexügü yemaxü dauxgügu rü tüxü ningagü ga guxema tümáxcüegü Ngechuchuxütawa tüxü gagüxe.

¹⁶Natürü Ngechuchu rü nügüxütawa tümáçax naca ga guxema buáxta rü ñanagürü norü ngúexügüxü:
—Chanaxwaxe i chauxütawa naxi i buxügü. iRü táxü i nüxna penachuxuxü!
Erü Tupana áëxgacü ííxíxüwa rü tümáçax nixi ya yíxema ñaá buxügürüü íxígüxe. ¹⁷—Aixcüma pemaá nüxü chixu rü texé ya tama wüxi i buxürüü Tupanaxü yaxúxe na tümáärü áëxgacü na yíxüçax, rü tagutáma nagu taxücu i Tupana áëxgacü ííxíxüwa —ñanagürü ga Ngechuchu.

Wüxi ga yatü ga díëruáxüchicü

Ngechuchumaá nidexa

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸Rü wüxi ga yema Yudíugüarü áëxgacü rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —Pa Ngúexëëruü ya Mecüx, çtácü tá chaxüxü na chanayaxuxüçax i maxü i taguma gúxü? —ñanagürü. ¹⁹Rü Ngechuchu nanangáxü rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü “Mecü” ñacurügü choxü? Erü Tupanaxícatama nixi ya mecü íxícu, rü nataxuma i to i mecü íxíxü. ²⁰—Cuma nüxü cucuax i Tupanaärü mugü i ñaxü:

“iTäütáma naí i ngemaá icupe, rü täütáma cumáëta, rü täütáma cungítaax, rü täütáma doraxü quixu i togüchiga, rü tümaga naxínü ya cunatü rü cue!”

ñaxü. ²¹Rü yexguma ga guma yatü rü ñanagürü Ngechuchuxü: —Woetama chorü bucüma meáma chayanguxëé i guxüma i ngëma mugü i nüxü quixuxü

—ñanagürü. ²²Rü yemaxü naxínügu ga Ngechuchu rü ñanagürü:

—Wüxícatama cuxü nataxu, rü ngëma nixi na namaá cutaxexü i guxüma i curü ngëmaxügü rü togü i ngearü ngëmaxüáxgüxüna na cunaxáxü i curü natanü, rü ngëxguma rü tá cuxü nangëxma i cuchica i daxügüxü i naánewa. Rü ñüxüchi marü name i chowe curüxü —ñanagürü. ²³Natürü yemaxü naxínügu ga guma yatü rü poraácu inayarümaáchi, yerü namuärü díëruáxüchichi. ²⁴Rü yexguma Ngechuchu nüxü dauxgu ga ñuxácu na nangechaüxü, rü ñanagürü nüxü ga norü ngúexügü: —Naguxchaxüchi tá nixi na Tupana áëxgacü ííxíxüwa na yachocuxü i ngëma díëruáxüchigüxü.

²⁵—Rü dücax, wüxi i cameyu rü taxucürüwama wüxi ya ucumaxëtüwa naxüpetü. Rü ngëxgumarüü ta nixi i wüxi i duüxü i díëruáxüchixü rü taxucürüwama Tupana áëxgacü ííxíxüwa nixücu [ega norü díëruaguama naxínügu rü tama yaxöögu —ñanagürü.]

²⁶Rü yexguma yemaxü naxínüëgu ga duüxügü rü ñanagürügü: —¿Exna texé tá ya nayaxúxe i maxü i taguma gúxü? —ñanagürügü. ²⁷Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Duüxügü rü taxuacüma nügü namaxëé, natürü Tupanaáxü rü natauxcha na namaxëxëéáxü —ñanagürü. ²⁸Rü Pedru ñanagürü Ngechuchuxü: —Pa Corix, toma rü yéma tanawogü ga guxüma ga torü yemaxügü na cuwe tarüxíxüçax —ñanagürü. ²⁹⁻³⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga norü ngúexügü: —Aixcüma pemaá nüxü chixu rü texé ya Tupanaçax

tümapatana, rü exna tümanatüna, rü exna tümaëna, rü exna tümaëneëgüna, rü exna tümaëyaxgüna, rü exna tümamaxna, rü exna tümaxäcügüna ngéma ixüxë na Tupanaaxüü tapuracüxüçax, rü ñoma i naänewa tátama poraäcü tanayaxu i tümaärü natanü. Rü daxüguxü i naänewa rü tá ta tanayaxu i maxü i taguma gúxü —ñanagürü.

Ngechuchu rü wenaxärü nanaxunagü ga norü yuxchiga

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹Rü Ngechuchu rü noxrüwama naxçax naca ga norü ngüxügü, rü ñanagürü nüxü: —Ñuxma rü Yerucharéüwa tá taxí na ngéma yanguxüçax i guxüma ga yema ore ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü ümatüxü ga chauchiga. ³²—Rü Yerucharéüçüax i duüxügü rü tá to i nachüñäneçüaxna choxü namugü. Rü ngéma duüxügü rü tá chaugu nidauxcüraügü, rü tá chomaä naguxchigagü, rü tá chauchiwewa nacuaixgüe. ³³—Rü tá choxü naçuaixgü, rü yixcüra rü tá choxü nimaxgü. Natürü tomaçxpüx i ngunexügüwena rü tá wenaxärü chamaxü —ñanagürü. ³⁴Natürü yema norü ngüxügü rü tama nüxü nacuaixgüéga ga na çacüchiga yixü ga yema ore ga namaä nüxü yaxuxü. Yerü poraäcü nüxü naguxcha ga aixcüma nüxü na nacuaixgüxüçax.

Ngechuchu nanamexëë ga wüxi ga ngexetücü ga Yericüçüax

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵Rü yexguma Ngechuchu ñäne ga Yericüwa ngxuchaügu, rü yéma

namacüwawa narüto ga wüxi ga yatü ga ngexetücü ga diëruçax yéma iwémécü. ³⁶Rü yexguma guma ngexetücü nüxü ñnügu ga muxüma ga duüxügü na yéma chopetüxü, rü duüxügüna naca ga çacü na ngupetüxü. ³⁷Rü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —Ngechuchu ya Nacharétücüax nuä naxüpetü —ñanagürügü. ³⁸Rü yexguma ga guma ngexetücü rü tagaäcü ñanagürü: —Pa Ngechuchux, Pa Dabítanüxüx, icuxü changechaütümüü! —ñanagürü. ³⁹Rü yema duüxügü ga Ngechuchupeçegu ixü, rü nanangagü ga na iyanangeaxüçax. Natürü guma ngexetücü rü yexeraäcü tagaäcü ñanagürü: —Pa Dabítanüxüx, icuxü changechaütümüü! —ñanagürü. ⁴⁰Rü yexma nayachiächiga Ngechuchu, rü duüxügüxü namu na naxütawa nagagüaxüçax. Rü yexguma marü naxütawa nanguxgu, rü guma ngexetücüna naca ga Ngechuchu, rü ñanagürü: ⁴¹—ÇTacı i cunaxwaxexü na cumaä chanaxüxü? —ñanagürü. Rü guma ngexetücü nanangäxü rü ñanagürü: —Pa Corix, chanaxwaxë na choxü quidauchixëxü —ñanagürü. ⁴²Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü —iIdauchi! Rü marü cuxçax nitaane erü cuyaxö —ñanagürü. ⁴³Rü yexgumatama nidauchi ga guma ngexetücü, rü Ngechuchuwe narüxü, rü Tupanaxü nicuaxüüchigü. Rü guxüma ga duüxügü ga nüxü daugüxü ga yema ngupetüxü rü Tupanaxü nicuaxüügü ta.

Ngechuchu rü Zaquéuchiga

19 ¹Rü Yericüwa nangu ga Ngechuchu, rü guma ñänegu naxücu na nawa naxüpetüxüçax. ²Rü

yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga dīeruāxūchixū ga Zaquégu āégaxū. Rū nūma nixī ga naeru ga yema yatügü ga Dumaärü āēxgacūcax dīeru ngīxū ideetanūxū. ³Rū yema Zaquéu rü poraäcü nüxū nangúchaū ga Ngechuchuxū na nadauxū na nüxū nacuáxūcax. Natürü taxuacūma nüxū nadau, yerü namuxūchi ga duūxūgü, rü ñuxūchi nanuxchanexūchi ga nūmax. ⁴Rū yemacax Ngechuchupexegu nayangu, rü namacūwawa wüxi ga naīgu naxīnagü na Ngechuchuxū nadauxūcax ga yexguma yéma naxüpetügu. ⁵Rū yexguma yéma naxüpetügu ga Ngechuchu, rü daxū nadau natüüwa ga guma naī. Rū ñanagürü nüxū: —Pa Zaquéux, ipaxa íruxī i ngéma! Erü cupatawa tá changu i ñuxma —ñanagürü. ⁶Rū paxa inarūxī ga Zaquéu, rü taāēacūma Ngechuchuxū nayaxu. ⁷Rū yexguma yemaxū nadaugügu ga duūxūgü, rü guxūma inanaxügüe ga Ngechuchuchiga na yadexagūxū. Rū ñanagürügü: —¿Ñuxäcü i nūma rü wüxi i duūxū i pecaduáxūpatawa nangu? —ñanagürügü. ⁸Rū yexguma ga Zaquéu rü inachi rü ñanagürü Ngechuchuxū: —Dücax, Pa Corix, choma rü ngearü dīeruāxgūxūna tá chanaxā i ngāxūgu i guxūma i chorü ngēmaxūgü. Rū ngēxguma chi texé tüxū chawomüxēēacūma tüxū changīxgu, rü āgümücūexpūxcūna tá tüxū ngīxū chataeguxēē i ngéma tūmaärü dīeru —ñanagürü. ⁹Rū Ngechuchu rü ñanagürü nüxū: —Rü ñoma i ngunexūgu cupatawa nangu i maxū i taguma gúxū, erü cuma rü ta rü

Abráürü cuyaxō. ¹⁰—Rü choma i Tupana Nane na duūxūxū chīxū, rü ñoma i naānewa chaxū na naxcax chayadauxūcax i ngéma duūxūgü i iyarütaxexū na chanamaxēxēxūcax —ñanagürü.

Cuaxruū ga dīerugu ixuxū

(Mt 25.14-30)

¹¹Rü yoxni yema Ngechuchuarü ore inaxīnūēyane ga duūxūgü, rü Ngechuchu rü wüxi ga to ga ore ga cuaxruūxū namañ nixu, yerü marü Yerucharéūxū ningaica, rü duūxūgü nagu rüxīnūēgu rü paxa tá ínangu ga Tupana na norü āēxgacü yīxūcax. ¹²Rü yexguma ga Ngechuchu rü nügüchiga nidexa rü ñanagürü nüxū: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga taxū ga cori ixīcü ga nayaxücü ga ore na nachīüāneärü āēxgacūxūtawa naxūxūcax ga yaxūwa na yema āēxgacü nüxū unetaxūcax na guma nawa ne naxūxūne ga iāneärü āēxgacü yīxūcax. ¹³—Rü yexguma tauta inaxūāchīgu, rü naxcax nangema ga 10 ga norü duūxūgü. Rü wüxichigüna ngīxū naxā ga wüxitchinü ga tatanücü ga dīeru. Rü ñanagürü nüxū:

“iNgīmañ pepuracüe rü ngīxū pimuxēē i ñaā dīeru ñuxmatáta chataegu!” ñanagürü. ¹⁴—Natürü yema iānecūāx ga duūxūgü rü naxchi naxaie ga guma cori. Rü yemacax nawenaāma nayamugü ga ñuxre ga orearü ngeruūgü na nachīüāneärü āēxgacūmañ nüxū yanaxugūxūcax na tama nanaxwaxegūxū na norü āēxgacūxū na yīxūcax ga guma cori. ¹⁵—Natürü nachīüāneärü āēxgacü rü

nayangucuchixēēāma ga guma cori. Rū ñuxūchi ga guma cori rū norū ñānecax nataegu na yēma āēxgacū na yīxūcax. Rū yexguma ñanguxgu rū naxcax nangema ga yema 10 ga norū duūxūgū ga dīēru nūxna ngīxū naxāxū, yerū nūxū nacuáxchaū ga ñuxrechigū ngīxū na yamuxēēxū ga norū dīēru ga wūxichigū ga yema norū duūxūgū. ¹⁶—Rū yema nūxīra dīēru nūxna ngīxū naxāxū rū norū corixūtawa nangu, rū ñānagürü:

“Pa Corix, curū dīēru rū 10 expūxcūna ngīxū chimuxēē”, ñānagürü. ¹⁷—Rū guma Cori ga yexwaca āēxgacūxū ingucuchicū rū nanangāxū, rū ñānagürü:

“Wūxi i mexū i chorū duūxū quixī. Maneca meāma namaā cupuracū i ngēma íraxū i dīēru i cuxna chaxāxū. Rū ñuxma rū 10 ya ñānegüarū āēxgacūxū tá cuxū chixīxēē”, ñānagürü. ¹⁸—Rū yēma nangu ga to ga norū duūxū, rū ñānagürü:

“Pa Corix, curū dīēru rū wūximeēxpūxcūna ngīxū chimuxēē”, ñānagürü. ¹⁹—Rū norū cori nanangāxū rū ñānagürü nūxū:

“Cuma rū wūximeēxpūx ya ñānegüarū āēxgacūxū tá cuxū chixīxēē”, ñānagürü. ²⁰—Rū yēma nangu ga to ga norū duūxū rū ñānagürü nūxū:

“Pa Corix, ñāā iyixī i curū dīēru. Rū wūxi ya dechugu ngīxū chanuque, rū ngēmaācū ngīmaā changuxū. ²¹—Yerū cuxcax chamuū, erū wūxi i yatū i aūxū quixī. Rū cunayaxtanū i ngēma tama cuxrū ixixū, rū cunayaxu i nanetüarū o i ngextá tama cuma ícutoexūwa”. ²²—Rū yexguma ga guma āēxgacū rū ñānagürü nūxū:

“Wūxi i chorū duūxū i chixexū quixī i cumax. Rū curū oretama nixī i cuxū ixuxū na cuchixexū. Marū nūxū cucuaxchirex ga na chaxaūxū, rū chanayautanūxū i ngēma tama choxrū ixixū, rū chanayaxuxū i nanetüarū o i tama choma ichatoxū. ²³—¿Natürü tūxcūū tama bancugu choxū ngīmaā cunguxū i chorū dīēru na ngēma choxū ngīxū yamuxēēgūxūcax, rū ngēmaācū mucū ngīxū na chayaxuxūcax i ngēxguma íchanguxgu?” ñānagürü. ²⁴—Rū yexguma ga āēxgacū rū yema yexmagūxūmaā nūxū nixu, rū ñānagürü:

“iNūxna ngīxū peyaxu i ngēma dīēru, rū ngēma 10 i dīēru nūxū ngēmaxūna ngīxū pexā!” ñānagürü. ²⁵—Rū nūmagū rū nanangāxūgū, rū ñānagürügū:

“Natürü, Pa Corix, nūma rū marū nūxū ingēxma i 10 i dīēru”, ñānagürügū. ²⁶—Rū guma āēxgacū nanangāxū, rū ñānagürü:

“Pemaā nūxū chixu rū texé ya chauga ñnūxē rū yexera tá tūxna chanaxā. Natürü texé ya tama chauga ñnūxē rū tá tūxna chanayaxu i woo ngēma íraxū i tūxū ngēmaxū. ²⁷—Rū yema chorū uwanügū ga tama naxwaxegūxū ga norū āēxgacūxū na chíixū, irū nuā penagagū, rū nuā chopexegu peyadaí!” ñānagürü.

Ngechuchu rū Yerucharéūgu naxücu
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Cu 12.12-19)

²⁸Rū yema ore ga cuaxruūxū yaxuxguwena ga Ngechuchu, rū inixūchigū ga Yerucharéūwa na naxūxū. ²⁹Rū yexguma marū nawa nangugūchaūgu ga guma ñānegū ga Bechagué rū Betániā ga Orībunecüarü

Maḫpúneārü ngaicamana yexmagüne, rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngúexügü. ³⁰Rü ñanagürü nüxü: —iGua ñanexäcüwa pexí! Rü ngëxma tá nüxü peyangau i wüxi i cowaru i ngexwaca yaxü i ngëxma ngaxüxü i taguma texé natagu aunagüxü. iRü peyawëxü, rü nuã penaga! ³¹—Rü ngëxguma texé pexna çaxgu na tacüçax peyawëxüxü i ngëma cowaru, irü tümamaã nüxü pixu rü ñapegügü:

“Torü Cori nanaxwaxe”, ñapegügü tüxü!

³²Rü yéma naxí ga yema taxre ga norü ngúexügü. Rü yexma nüxü nangangau ga yema cowaru ga Ngechuchu namaã nüxü ixuxüriü. ³³Rü yexguma yawëxügüägu ga yema cowaru, rü norü yoragü rü yema ngúexügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü peyawëxü i ngëma cowaru?

—ñanagürügü. ³⁴Rü nümagü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —Torü Cori nanaxwaxe —ñanagürügü. ³⁵Rü

Ngechuchuxütawa nanagagü ga yema cowaru. Rü yema norü ngúexügü rü norü gáuxüchirumaã nanatütägü. Rü ñuxüchi Ngechuchuxü natagu naxaunagüxëégü.

³⁶Rü duüxügü rü Ngechuchupepexewa norü gáuxüchirumaã nayaçhamagü ga nama.

³⁷Rü yexguma inaxügüägu na ínaxígüxü nawa ga yema nama ga Oríbuneciäri Maḫpúnewa yarüdaexü, rü guxüma ga yema duüxügü ga yaxögüxü ga nawe rüxüxü rü inanaxügü ga taãëäcüma aita na naxüexü rü tagaäcü Tupanaxü na yacuaxüügüxü naxçax ga guxüma ga yema cuaxruügü ga taxü ga nüxü nadaugüxü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Ngechuchu. ³⁸Rü ñanagürügü:

—Namexëchi ya daa tóru äëxgacü ya Tupana núma namücü. iRü petaãégü, Pa

Daxüçüãx. Rü nüxü picuaxüügü ya Tupana! —ñanagürügü. ³⁹Rü yéma duüxügütanüwa nayexmagü ga ñuxre ga Parichéügü. Rü ñanagürügü Ngechuchuxü: —Pa Ngúexëeruüx, iYangagü i ngëma cuwe rüxüxü i duüxügü na yanachianegüxüçax! —ñanagürügü.

⁴⁰Natürü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —Pemaã nüxü chixu rü ngëxguma chi iyanangeaxgügu i ñaã duüxügü, rü daa nutagü ya namacüwawa ngëxmagücü rü chi nüxü aita naxüe —ñanagürü. ⁴¹Rü yexguma Yerucharëüärü ngaicamana nanguxgu ga Ngechuchu, rü guma ñanecüãx ga duüxügüçax naxaxu.

⁴²Rü ñanagürü: —Pa Yerucharëüçüãxgü, chierü ñoma i ngunexügü nüxü pecuaxgu na texé aixcüma taãë pexna äxü. Natürü ngëma rü pexchawa inicux i ñuxma, rü taxuacüma nüxü pecuax. ⁴³—Rü tá guxchaxügü pexü naxüpetü. Rü perü uwanügü tá nanaxü i norü poxüchica i norü guxücüwawa ya perü ñane. Rü norü churagü tá pexü ínachoeguächi, rü guxücüwawa tá pexçax ne naxí. ⁴⁴—Rü tá nagu napogüe ya perü ñane, rü tá pexü nadai. Rü taxucütáma ya nuta ngextá nügüxétü nanugüxüra i perü ñaneärü poegüxütapüwa. Rü ngëmaäcü tá pexü naxüpetü, yerü tama nüxü pecuaxgüchaü ga yexguma Tupana petanügu naxüãnegu —ñanagürü.

Ngechuchu rü tupauca ga taxünewa ínanawoxü ga duüxügü ga yéma taxegüxü
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Cu 2.13-22)

⁴⁵Rü Ngechuchu rü tupauca ga taxünewa nangu rü yexma naxücu. Rü inanaxügü na ínanawoxüãxü ga yema duüxügü ga tupauca ga taxünewa

taxegüxü. ⁴⁶Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Chopata rü yumüxëpataü nixü”. Natürü pema rü ngítaaxgüxüpataü peyaxixë —ñanagürü. ⁴⁷Rü guxü ga ngunexügu rü tupauca ga taxünewa nayangüxëetae ga Ngechuchu. Natürü ga paigüarü äëxgacügü, rü ngüexëeruügü ga Moíchéarü mugüwa ngüxëetaegüxü, rü Yerucharéüarü äëxgacügü, rü naxçax nadaugü ga ñuxácü tá na yamaçgüäxüçax. ⁴⁸Natürü taxucürüwa çacü namaã naxügü, yerü guxüma ga duüxügü rü namaã nataãëgü, rü meã inarüxínüë ga norü ore.

Ngechuchuna nacagü na texéarü oregagu tupauca ga taxünewa nangüxëetaexü
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

20 ¹Wüxi ga ngunexü ga Ngechuchu rü tupauca ga taxünewa nayexma. Rü nanangüxëë ga duüxügü, rü namaã nüxü nixu ga Tupanaärü ore. Rü yexguma íyadexayane rü yéma nangugü ga paigüarü äëxgacügü, rü ngüexëeruügü ga Moíchéarü mugüwa ngüxëetaegüxü, rü Yudfügarü äëxgacügü ga yaguäxgü. ²Rü ñanagürügü nüxü: —¿Texéarü mugagu nixü i cunaxüxü i ngëma núma cuxüxü? ¿Rü texé cuxü tamu na cunaxüxüçax i ngëma? —ñanagürügü. ³Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Choma rü tá ta pexna chaca, rü chanaxwaxe i choxü pengäxügü. ⁴—¿Rü texé tanamu ga Cuáü na duüxügüxü ínabaiüxëëxüçax? ¿Pexçax rü Tupana yíxü ga namucü rü

exna duüxügümare? —ñanagürü. ⁵Rü yexguma ga Parichéugü rü inanaxügüë ga nügümaã na yaporagatanücüxü. Rü nügümaãtama ñanagürügü: —¿Ñuxü ñagügüxü tá? Erü ngëxguma chi:

“Tupana núma nanamu”, ñagügu, rü nüma rü chi ñanagürü tüxü:

“¿Rü tüxücüü ga tama nüxü peyaxögüxü?” ñanagürü chi tüxü. ⁶—Rü ngëxguma chi ñagügu:

“Yatügümare nuã nanamu”, ñagügu, rü guxü i duüxügü chi nutamaã tüxü ínamuxüchigü, rü tüxü chi nadaí. Erü nümagü i duüxügü rü nagu narüxínüë na Tupana yíxü ga Cuáüxü mucü. ⁷Rü Ngechuchuxü nangäxügü rü ñanagürügü: —Tama nüxü tacuax ga texé núma na namuxü ga Cuáü ga baiüxëëruü —ñanagürügü. ⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Choma rü ta täütama pemaã nüxü chixu na texé choxü muxü na chanaxüxüçax i ngëma choxna naxçax peçaxü —ñanagürü.

Cuaxruü ga puracütanüxü ga chixëxügu ixuxü
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga duüxügümaã na yadexaxü. Rü ñaã ore ga cuaxruüxü namaã nixu, rü ñanagürü: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga wüxi ga ubanecü ücü ga norü naãnewa. Rü ñuxüchi ñuxre ga puracütanüxüna nanaxã na nüxna nadaugüxüçax rü yixcama rü norü yoramaã na yayauxyegüäxüçax ga yema norü o. Rü ñuxüchi ga guma yatü rü nixü ga yéma rü nuxcüma nataegu. ¹⁰—Rü yexguma nawa nangüxgu ga na yadauxü ga yema

ubagü, rü guma yatü rü yéma puracütanüxügüxütawa nanamu ga wüxi ga norü duüxü na naxçax íyaçaxüçax ga yema ubagü ga nüxna üxü. Natürü yema puracütanüxügü rü nanaçuaixgü ga guma yatüaru duüxü, rü taxuüma ga uba nüxna naxägü. Rü yemaäcü ínyamugü. ¹¹—Rü yexguma ga guma yatü rü wenaxäru to ga norü duüxü yéma ta namu. Natürü ga yema puracütanüxügü rü chixexü namaã nixugüe, rü nanaçuaixgü, rü taxuüma ga uba nüxna naxägü. Rü yemaäcü ínyamugü. ¹²—Rü wenaxäru to ga norü duüxü yéma ta namu ga guma yatü. Natürü ga yema puracütanüxügü rü nanapixëë, rü ínanataxüchigü ga yema naãnewa. ¹³—Rü düxwa ñanagürü ga guma naãnearü yora:

“¿Tacı tá chaxüxü i ñuxmax? Maneca name nixi i chaune ya nüxü changechaücü ngéma chanamu. Rü ngëxguma nüxü nadaugügu rü bexmana naga tá naxinüë”, ñanagürü. ¹⁴—Natürü ga yema puracütanüxügü rü yexguma guma yatü nanexü nadaugügu, rü nügümaã ñanagürügü:

“Ñaãärü tá nixi i ñaã naãne i yixcama. iRü ngixã tayamaçgü na törü na yixüçax!” ñanagürügü. ¹⁵—Rü ínanataxüchigü ga yema naãnewa, rü nayamaçgü —ñanagürü ga Ngechuchu. Rü yexguma ga Ngechuchu rü duüxügüna naca, rü ñanagürü: —¿Tacı tá ngéma puracütanüxümaã naxü i ngéma naãnearü yora i ñuxmax? ¹⁶—Rü ngéma tá naxü rü tá nanadai i ngéma puracütanüxügü, rü togüna tá nanaxã i norü naãne —ñanagürü ga Ngechuchu. Rü yexguma yemaxü naxinüëgu ga duüxügü rü ñanagürügü:

—Chierü tama ngémaäcü nangupetixëëaxgu ya Tupana —ñanagürügü. ¹⁷Natürü Ngechuchu rü nüxü nadawenü, rü ñanagürü nüxü: —¿Natürü ñuxü ñaxüchiga nixi i ngéma Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü?:

“Yima nuta ya mecü ya ñärü üruügü nüxü oechirécü, rü ñuxma rü yimatama nixi ya Tupana nüxira yaxüchicü na namaã inaxügüäxü ya ípata”, ñaxü. ¹⁸Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Texé ya yima nutamaã yarüñaxë, rü tá itapoügü. Rü yixema tümaëtügu nanguxe ya yima nuta, rü tá tüxü ñiñáixmü —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹⁹Rü ga paigüaru äçxgacügü rü ngüxëëruügü ga Moíchéaru muguwa ngüxëëtaegüxü, rü yexgumatama Ngechuchuxü niyaxgüchaü. Yeri nüxü nacuaçgü ga nachiga na yixü ga yema ore ga çaxruü ga nüxü yaxuxü. Natürü tama nayayauxgü, yerü duüxügüxü namuüë.

Äçxgacüaxü dñerumaã naxütanüxüchiga
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰Rü yemaçax ga yema paigüaru äçxgacügü rü Ngechuchuxütawa nanamugü ga ñuxre ga norü duüxügü na mexü i duüxügürüü yéma iyanaxinüëxüçax natürü naxçax na nadaugüxüçax ga ñuxäcü nachüüãnearü äçxgacüxütawa Ngechuchuxü na ínaxuaxügüxüçax. ²¹Rü yemaçax Ngechuchuna nacagü rü ñanagürügü: —Pa Ngüxëëruüx, toma nüxü tacuaç rü aixcüma nixi i ngéma nüxü quixuxü rü ngéma namaã cungüxëëtaexü. Rü tama duüxüärü düxëtüxünegu cudawenü erü nacüma nixi i cungügüxü. Rü aixcüma

cunangúexêê i duũxũgũ na Tupana naxwaxexũãcũma namaxêxũcax. ²²—Rũ dũcax, ngẽma ãneãrũ dũeru i ãêxgacũ ya tacũ ya Dumacũãx naxwaxexũ na tanaxũtanũxũ, ¿rũ namexũ yĩxũ na nüxũ tanaxũtanũxũ rũ exna tama? —ñanagũrũgũ. ²³Natũrũ Ngechuchu nüxũ nacuaxama na chixexũgu naxĩnũexũ ga yema duũxũgũ, rũ yemacax ñanagũrũ nüxũ : —¿Tũxcũũ i chixexũgu choxũ penguxêêchaũ? ²⁴—iChoxũ ngĩxũ pewe i wũxi i dũeru na ngĩxũ chadauxũcax! ¿Rũ texêchicũnaã rũ texéga ngĩgu ùx? —ñanagũrũ. Rũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Dumacũãx ya ãêxgacũ ya tacũchicũnaã nixĩ —ñanagũrũgũ. ²⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nüxũ: —iÃêxgacũna ngĩxũ pexã i ngẽma ãêxgacũarũ ixĩcũ, rũ Tupanana ngĩxũ pexã i ngẽma Tupanaãrũ ixĩcũ! —ñanagũrũ. ²⁶Rũ yemaãcũ ga Ngechuchu rũ woo norũ orewa rũ taxucũrũwama chixexũgu nananguxêêgũ ga duũxũgũpexewa, yerũ meãma nanangãxũ. Rũ guxũma ga duũxũgũ rũ nangeaxgũmare yerũ nabaixãchiãêgũ namaã ga yema norũ ore.

Chaduchéugũ rũ Ngechuchuna nacagũe rũ ngoxi wena namaxê i duũxũgũ
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷Rũ Ngechuchuxũtawã ínayadaugũ ga ñuxre ga Chaduchéugũ. Rũ nümagũ nixĩ ga nagu naxĩnũexũ na tagutãma wena namaxêxũ i yuexũ. Rũ yemacax Ngechuchuxũ ñanagũrũgũ: ²⁸—Pa Ngúexêëruũx, Moĩchearũ mugũwa rũ ñanagũrũ:

“Ngêxguma wũxi ya yatũ naxmãx ngexacũyane nayuxgu, rũ name nixĩ i naẽneẽtama ngĩmaã

naxãmax i ngẽma yutecũ i naxũmax, na ngẽmaãcũ naxããcũxũcax nüxũ ya naẽneẽ ya marũ yucũ”,

ñanagũrũ ga yema ore. ²⁹Rũ ñanagũrũgũ ta ga Chaduchéugũ: —Nayexma ga 7 ga nügũeneẽ. Rũ naxãmax ga guma yacũ, natũrũ tauta naxããcũyane nayu. ³⁰—Rũ yexguma naĩ ga naẽneẽ nüxĩ ngĩmaã naxãmax ga yema ngecũ. Rũ guma rũ ta nayu, rũ nangexacũ. ³¹—Rũ yexguma rũ naĩ ga naẽneẽ nüxĩ ngĩmaã naxãmax. Rũ yemaãcũ gucũma ga guma 7 ga nügũeneẽgũ rũ ngĩmaã naxãmax ga yema nge. Rũ gucũma nayue tauta naxããcũyane. ³²—Rũ ngĩma rũ ta dũxwa iyu ga yema nge. ³³Rũ ngêxguma yuexũ wena maxêgu, ¿rũ ngecũrũcũ naxmãx tá iyixĩ i ngẽma nge? Yerũ yexguma namaxêgu rũ gucũma ga guma 7 ga nügũeneẽ ngĩmaã naxãmax —ñanagũrũgũ. ³⁴Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Ñoma i naãnewa rũ yatũgũ rũ nixãmaxgũ rũ ngexũgũ rũ nixãtegũ. ³⁵—Natũrũ ngẽma duũxũgũ i Tupanapexewa mexũ na wena namaxêxũ na daxũguxũ i naãnewa naxũcãx rũ ngẽma rũ tãũtãma nixãmaxgũ rũ exna nixãtegũ. ³⁶—Erũ ngẽma rũ tagutãma nayue. Rũ daxũcũãx i Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũrũ tá nixĩgũ. Rũ aixcũma Tupanaxãcũgũ nixĩgũ erũ yuwa ínarũdagũ. ³⁷—Rũ yema ore ga naĩxãcũ ga iyauratanũcũxũnechigawa, rũ Moĩché tũxũ nüxũ nacuaxêê rũ yuexũ rũ tá wena na namaxêxũ. Erũ yema orewa, rũ ñanagũrũ ga Cori ga Tupana:

“Choma nixĩ i Abrãũãrũ Tupana, rũ Ichaãarũ Tupana, rũ Acobuarũ Tupana”,

ñanagürü. ³⁸—Rü ngēmawa nüxũ tacuax rü woo ñoma i nañewa nayuegu i duũxũgü, natürü Tupanacax rü guxũguma namaxē —ñanagürü. ³⁹Rü yexguma ga ñuxre ga ngúexēeruũgü ga Moichéarü mugüwa nguxēētaegüxũ rü ñanagürügü: —Aixcúma meäma nüxũ quixu, Pa Ngúexēeruũx —ñanagürügü. ⁴⁰Rü yemawena rü marü namuñē ga tacüchigacax Ngechuchuna na nacagüexũ.

¿Texé nane nixí ya Cristu?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Tüxcüü duũxũgü nüxũ nixugüe rü Cristu rü nuxcúmaücü ga ãëxgacü ga Dabítata nixí? ⁴²⁻⁴³—Yerü Dabítama ñaãäcü nanaxümatü ga Wiyaegiariü poperawa:

“Tupana rü chorü Cori ya Cristuxũ ñanagürü: ‘iNuã chorü tügüncëwawa rüto, ñuxmatáta cuxmëxwa chanangëxmagüxëë i curü uwanügü na namaã icucuáxũcax!’”

ñããäcü nanaxümatü. ⁴⁴Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —¿Nuxücürüwa i Dabítata yixũ ya Cristu ega nümatama ga Dabí rü norü Corimaã naxuãgu? —ñanagürü.

Ngechuchu rü nüxũ nixu na tama nameärü maxũãxgüxũ ga yema ngúexēeruũgü ga Moichéarü mugüwa nguxēētaegüxũ

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵Rü guxũma ga duũxũgü rü yéma inarüxñüë ga yexguma Ngechuchu norü ngúexũgüxũ ñaxgu: ⁴⁶—iPexuãëgü naxcax i ngēma ngúexēeruũgü i Moichéarü mugüwa nguxēētaegüxũ! Erü nümagü rü norü me nixí i mexũ i naxchirumaã na

naxñãneãxũ. Rü cayewa nanaxwaxegü na duũxũgü meã nüxũ rümoxëgüxũ. Rü ngutaquëxepataũgüwa rü norü me nixí i ãëxgacügiümaxwëxewa na natogüxũ. Rü òna i taxüwa rü ngēma ònaärü yoraxütawa ügüxü i nachicacax nadaugü. ⁴⁷—Rü tüxũ nawomüxëëgüäcüma tüxna nanapuxü ya tümapatagü ya yíxema yutegüxe. Rü ñuxüchi nanamaxëë i norü yumüxëgü na duũxũgü nagu rüxñüñëxüçax na aixcúma mexũgü yigüxũ. Natürü nümagü tá nixí i yexeraäcü napoxcuxü —ñanagürü.

Yutecü ga ngearü diëruãxcü ga Tupanacax diëru ngixũ ixäcühiga

(Mr 12.41-44)

21 ¹Rü yexguma tupauca ga taxünewa nayexmagu ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga ñuxäcü duũxũgü ga idiëruáxũ Tupanana ngixũ na naxãgüxũ ga norü diëru ga tupaucaarü diëruchiüwa. ²Rü ngixũ nadau ta ga wixi ga ngecü ga yutecü ga ngearü diëruãxcü ga tupaucaarü diëruchiügu taxretachinü ga íraxüchicü ga diëru ngixũ ixüchicü. ³Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Aixcúma pemaã nüxũ chixu rü ñaã ngecü i yutecü i ngearü diëruãxcü rü guxũ i togü i diëru ngixũ ixãgüxũärü yexera ngixũ ixã. ⁴—Yerü guxũma ga togü rü ngixũ inaxã ga yema nüxũ íyaxügücü. Natürü ngüma ngixũ natauxyane ngixũ ixã ga guxcúma ga ngixũ yexmaxcü ga ngürü ònatanü —ñanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü na tupauca ya taxünegu tá napogüexü

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵Rü ñuxre ga norü ngúexũgü rü nidexagü nachiga ga tupauca ga taxüne

ga ñuxācü na namexēchixũ ga naxtapũx ga nutanaxçaxgü, rü na namexēchixũ ga guxũma ga guma tupaucaarü yemaxũgü ga duũxũgü nüxna āmarexũ. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: ⁶—Wüxi i ngunexũ rü guxũnetama ya daa tupauca ya nüxũ pedauxũne, rü tá nagu napogüe. Rü naxtapũxaru nutagü rü taxucütáma nügüétü naxüxüra, rü bai ya wüxi —ñanagürü.

Cuaxruügü i tá nüxũ idauxũ naxũpa na nagúxü i naāne

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷Rü yexguma ga norü ngüexũgü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Ngüexēerüx, ññuxgu tá nixü i nangupetüxü i ngēma nüxũ quixuxũ? ¿Rü ñacuwa tá nüxũ tacuax na nangupetüchaũxü i ngēma? —ñanagürügü. ⁸Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —iPexuāēgü tá na taxuũma pexũ womüxēxũçax! Erü muxüchixũ tá chaugu nügü nicuxgü rü tá ínangugü rü ñanagürügü tá:

“Choma nixü i Cristu, rü paxa tá nagux i naāne”, ñanagürügü tá pexũ. iNatürü tãütáma nüxũ peyaxögü! ⁹—Rü ngēxguma tá nüxũ pexĩnüēgu na nügü naðaixũ i wüxi i nachiuñane to i nachiuñanemaã, rü exna nüxũ pexĩnüēgu na wüxi i nachiuñanewatama rü duũxũgü rü norü ãēxgacümaã nügü naðaixũ, irü tãütáma pebaixächiaēgü! Erü ngēmaäcü tá nangupetü i noxrix. Natürü tãütáma naāneärü gux nixü i ngēma. ¹⁰—Erü wüxi i ãēxgacüaru churaragü rü to i ãēxgacüaru churaragümaã tá nügü nadai. Rü wüxi i nachiuñane rü to i nachiuñanemaã tá nügü nadai. ¹¹—Rü

nümaxũ i nachiuñanegüwa rü poraäcü tá naxĩxächiane, rü poraäcü tá nangux i taiya, rü tá nataxüchi i ñaaweane. Rü duũxũgü tá nüxũ nadaugu i daxüwa i ñacu i namaã nabaixächiecxũ, rü taxũ i cuaxruügü. ¹²—Natürü naxũpa i guxũma i ngēma rü duũxũgü tá pexũ ínayauxũ, rü tá pewe ningēxütanu. Rü ngutaquexepataũgüwa tá pexũ nagagü na ngēma pexna nacagüxũçax, rü tá pexũ napoxcue. Rü nachiuñanegüaru ãēxgacügüpexewa tá pexũ nagagü, naxçax na chorü duũxũgü pixigüxũ. ¹³—Rü ngēmaäcü tá pexũ natauxcha na ãēxgacügümaã nüxũ pixuxü i chauchiga. ¹⁴—Rü ngēxguma tá ngēma pexũ nagagügu, irü tãxü i pexoegaãēgüxũ naxçax na ñacümaã tá penangãxũxü na pegüétüwa pechogüxũçax! ¹⁵—Erü choma tá pexũ charüngüxēẽ na nüxũ pecuáxũçax na ñacümaã penangãxũxü i perü uwanügü. Rü nümagü rü tãütáma nüxũ nacuaxgü na ñacümaã pexũ nangãxũgüxü i ngēxguma. ¹⁶—Natürü pema rü woo penatügü, rü peegü, rü peeneēgü, rü peeyaxgü, rü petanüxũgü, rü pemücügü rü tá napeechitaegü na purichíagüxütawa pexũ íyaxuaxũgüxũ. Rü purichíagü rü tá pexũ nadai i ñuxre i pemax. ¹⁷—Rü guxü i naānewa rü duũxũgü tá pexchi naxaie, erü choxü peyaxögü rü chorü duũxũgü pixigü. ¹⁸—Natürü woo ñacu pexũ üpetügu rü Tupanamexewa tá pengēxmagü, rü nüma tá pexũ ínapoxü rü bai i wüxi i peyae tá inayarütaxu. ¹⁹—Rü ngēxguma aixcuma peyaxögüamagu rü tama choxü ípetaxgu, rü tá penayauxgü i maxũ i taguma gúxü. ²⁰—Rü ngēxguma nüxũ pedaxgu na perü uwanügüaru

churaragü Yerucharéüxü
 íchomaëguächixü, rü ngēmawa tá nüxü
 pecuax na paxa tá nagu napogüexü ya
 yima ñāne. ²¹—Rü yíxema Yudeaanewa
 ngëxmagüxe rü name nixí i
 ma xpúneānewa tabuxmü. Rü yíxema
 Yerucharéüwa ngëxmagüxe rü
 tanaxwaxe na paxa ítachoxüxü. Rü
 yíxema túmaānewa ngëxmagüxe rü
 tama name na ñāneçax tawoeguxü.
²²—Erü ngēma ngunexügügu tá ínangu i
 Tupanaärü poxcu. Rü ngēmaācü tá
 nayanguxēē i guxüma i ngēma norü ore
 i ümatüxüwa nüxü yaxuxü. ²³—Rü
 ngēma ngunexügügu rü tá poraācü tüxü
 naguxcha ya yíxema ngexegü ya
 iitacharaügüxe rü yíxema imaíxácügüxe.
 Erü tá nangëxma i taxü i ngúxü, rü
 Tupana rü poraācü tá nanapoxcue i
 ngēma duüxügü. ²⁴—Rü ñuxre, rü tá
 norü uwanügü taramaā nanadai. Rü
 togü, rü tá ínanayauxü na to i
 nachíüānewa nagagüāxüçax. Rü
 ñuxüchi i ngēma norü uwanügü rü tá
 nagu napogüe ya yima ñāne ya
 Yerucharéü. Rü ngēmaācü tá nangupetü
 ñuxmatáta nawa nangu na Tupana
 ínamuxüxü i ngēma.

**Ñuxācü tá nixí i ngëxguma nataegugu ya
 Tupana Nane ya duüxüxü íxícu
 (Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)**

²⁵—Rü üaxcü, rü tauemacü, rü
 woramacurigü, rü tá naxüchicüügü. Rü
 guxü i nachíüānegüwa rü duüxügü rü tá
 nanaxíxächíāētanü rü tá nabaíxächíāēgü
 namaā na poraācü naxāugaächixü i taxü
 i taxtü rü norü yuapegü. ²⁶—Rü
 duüxügü rü norü muümaā tá
 niyuāchitanü i ngëxguma nagu

naxñüēgu i ngēma üpetüchaüxü i ñoma
 i naānewa. Erü woo guxüma i tacü i
 daxüwa nüxü idauxü rü tá
 naxíāxächitanü rü tá nu ne nanaxímare.
²⁷—Rü ngëxguma rü guxü i duüxügü i
 ñoma i naānecüāx rü tá choxü nadaugü
 i ngëxguma wüxi i caixanexümaā
 ícharüxüxgu rü núma chaxüxgu namaā i
 taxü i chorü pora rü chorü mexü.
²⁸—Rü ngëxguma inaxügügu na
 naxüpetüxü i ngēma pemaā nüxü
 chixuxü, rü name nixí na petaāëgüxü rü
 meā pedaunagüxü, erü paxa tá íchangu
 na pexü íchangüxüxēxüçax
 —ñanagürü. ²⁹Rü yemawena rü wüxi ga
 ore ga cuaxruüxü namaā nixu ga
 Ngechuchu, rü ñanagürü: —iDüçax
 penangügü i iguera, rü exna
 ngëxürüüxümare i to i nañgü! ³⁰—Rü
 ngëxguma nüxü pedaxüxgu na ngexwaca
 naxüátüxü, rü ngēmawa nüxü pecuax
 na paxa tá taunecü na yíxü. ³¹—Rü
 ngëxgumarüü ta i ngëxguma nüxü
 pedaxüxgu na nangupetüxü i ngēma
 pemaā nüxü chixuxü, rü ngēmawa tá
 nüxü pecuax na yimama yíxü ya
 Tupana na āëxgacü yíxüçax.
³²—Aixcüma pemaā nüxü chixu rü
 guxüma i ngēma nüxü chixuxü rü tá
 ningu naxüpa na nayuexü i duüxügü i
 ñuxma maxëxü. ³³—Daxüguxü i naāne
 rü ñoma i naāne rü tá nagux. Natürü
 chorü ore rü tagutáma inayarüxo.
³⁴—iPexuāëgü na tama tacü rü
 chixexügagu düxwa nüxü perüxoexü na
 peyaxögüxü! Rü ngëmacax penaxwaxe
 na pegüna pedaugüxü na tama
 pengāxëxü rü exna ñoma i naāneärü
 ngúchaügüama na perüxñüëxü. Erü
 ngürüāchi ngëmagu íperüxñüëyane tá

pexũ íchayaɓaixgũ. ³⁵—Rũ ñoma wũxi ya yũta ya ngũriũachi ɓacũ iyaxũnerũũ tá nixĩ naxcax i guxũma i duũxũgũ i ñoma i nañecũĩãx i ngẽxguma wenaxãrũ nũma chaxũxgu. ³⁶—Rũ ngẽmacax name nixĩ i pegũ ípemexẽẽgũ. iRũ guxũguma peyumũxẽgũ na ngẽmaãcũ tama pexũ naxũpetũxũcax i ngẽma ãũcũmaxũgũ, rũ aixcũma pimexũcax i ngẽxguma chopexewa pengugũgũ! —ñanagũrũ ga Ngechuchu. ³⁷Rũ guxũ ga ngunexũgũgũ rũ tupauca ga taxũnewa nayexma ga Ngechuchu, rũ duũxũgũxũ nangũexẽẽ. Rũ chũtacũ rũ guma Mãxpũne ga Orĩbunecũgu ãẽganegu nayapeexũ. ³⁸Rũ guxũma ga duũxũgũ rũ paɓmamaxũchi tupauca ga taxũnewa nangugũxũ na Ngechuchuxũ naxĩnũẽxũcax.

Ãẽxgacũgũ naxcax nadaugũ na ñuxãcũ Ngechuchuxũ yayauxgũxũ
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Cu 11.45-53)

22 ¹Rũ marũ ningaica ga Yudfugũarũ peta ga Üpetũchiga ga nagu nangõxgũãxũ ga pãũ ga ngearũ puxẽẽruũãxũ. ²Rũ ga paigũarũ ãẽxgacũgũ rũ ngũexẽẽruũgũ ga Moĩchẽarũ mugũwa nguxẽẽtaegũxũ rũ naxcax nadaugũ ga ñuxãcũ duũxũgũechita Ngechuchuxũ na yamaɓgũxũ, yerũ duũxũgũxũ namuũẽ. ³Rũ yexguma ga Chataná rũ Yuda ga Icarĩũtegu nangaxi. Rũ nũma ga Yuda rũ yema 12 ga Ngechuchuarũ ngũexũgũ ga imugũxũtanũxũchirex nixĩ. ⁴Rũ nũma ga Yuda rũ ínayadau natanũwa ga paigũarũ ãẽxgacũgũ rũ tupauca ga taxũneãrũ purichfagũarũ ãẽxgacũgũ. Rũ

namaã nũxũ nixu ga ñuxãcũ na natauxchaxũ ga Ngechuchuxũ na yayauxgũxũcax. ⁵Rũ nũmagũ ga yema ãẽxgacũgũ rũ nataãẽgũ. Rũ dĩeru Yudana ngĩxũ naxuaxũgũ. ⁶Rũ Yuda rũ: —Ngũ —ñanagũrũ ga yexguma. Rũ inanaxũgũ ga naxcax na nadauxũ ga ñuxãcũ duũxũgũechita Ngechuchuxũ na yayauxgũxũ ga ãẽxgacũgũ.

Üpetũchigaarũ õnawa nachibũ ga Cori
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Cu 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷Rũ nawa nangu ga yema petaarũ ngunexũ ga nagu nangõxgũãxũ ga pãũ ga ngearũ puxẽẽruũãxũ. Rũ yema nixĩ ga ngunexũ ga nagu carneruxacũ yamaɓgũxũ naxcax ga Üpetũchigaarũ peta. ⁸Rũ Ngechuchu nanamu ga Pedru rũ Cuãũ, rũ ñanagũrũ nũxũ: —iPeyamexẽẽx i tórũ õna i Üpetũchigacax! —ñanagũrũ. ⁹Rũ nũmagũ Ngechuchuxũ nangãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —ĩNgextá nixĩ i cunaxwaxexũ na tanamexẽẽxũ? —ñanagũrũgũ. ¹⁰Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Ngẽxguma Yerucharẽũwa pengugũgũ rũ ngẽxma tá nũxũ peyangau i wũxi ya yatũ i wũxi i tũxũ i dexãmaã ãacucũ ngĩxũ ingexũ. iRũ nawe perĩxĩ ñuxmatãta napatawa pengugũ! ¹¹—iRũ yima ípata ya nagu yaxũcune ya yima yatũ, rũ yima ããrũ yoramaã nũxũ pixu rũ ñapegũgũ nũxũ: “Torũ ngũexẽẽruũ rũ nũxũ nacuãxchaũ na ngẽxũrũũxũ yĩxũ i ngẽma ucapu i norũ ngũexũgũmaã tá nawa nachibũxũ i Üpetũchigaarũ õnacax”, ñapegũgũ nũxũ! ¹²—Rũ tá pexũ nũxũ nadauxẽẽ i wũxi i ucapu i

taxũ i marũ mexẽẽxũ i norũ daxũchiũwa ngẽxmaxũ. iRũ ngẽmawa tá penamexẽẽ i ngẽma õna i Ûpetũchigacax ixixũ!
 —ñanagürũ nüxũ. ¹³Rũ yema naxĩ ga nũmagũ rũ nüxũ inayangaugũ ga guxũma yema Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũrũ. Rũ yema nanamexẽẽgũ ga õna ga Ûpetũchigacax ixixũ. ¹⁴Rũ yexguma nawa nanguxgu ga ngora ga na nachibüexũ, rũ mechawa narũto ga Ngechuchu namaã ga norũ ngúexũgũ. ¹⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagürũ: —Ñuxãcü poraãcü choxũ nangúchaũ na pemaã chachibũxũ i ñaã Ûpetũchigaarũ õnawa naxũpa na chayuxũ. ¹⁶—Natürũ pemaã nüxũ chixu rũ tãütãma wenaxãrũ Ûpetũchigaarũ õnawa chachibũ, ñuxmatãta chowa yangu i ngẽma Tupana naxwaxexũ —ñanagürũ. ¹⁷Rũ yexguma nanayaxu ga wũxi ga pochuyu ga binumaã ããcuxũ. Rũ Tupanana moxẽ naxãxĩra, rũ ñuxũchi ñanagürũ nüxũ ga norũ ngúexũgũ: —iPeyaxaxũ ya daa binu, rũ pegũmaã pengau! ¹⁸—Erũ pemaã nüxũ chixu rũ tagutãma wena chayaxaxũ ya binu ñuxmatãta nawa nangu na pecaduarũ ütãnũcax chayuxũ na aixcũma pemaã inacuãxũcax ya Tupana —ñanagürũ. ¹⁹Rũ nanayaxu ta ga pãũ, rũ Tupanana moxẽ naxcax naxã. Rũ ñuxũchi inanabũcu, rũ norũ ngúexũgũna nanaxã. Rũ ñanagürũ nüxũ: —Ñãã pãũ rũ chaxune i pexcax yuxũchiga nixĩ. iRũ ñããwena rũ ñããcü tá penaxũ na choxna pecuãxãchiexũcax! —ñanagürũ. ²⁰Rũ marũ chibũwena rũ to ga pochuyu ga binumaã ããcuxũ norũ ngúexũgũna naxã, rũ ñanagürũ: —Daa binu rũ Tupanaãrũ uneta i

ngexwacaxũxũãrũ cuãxruũ nixĩ. Rũ chaugũ ya pexcax ibacũwa Tupana pexũ nüxũ nadauxẽẽ na aixcũma yĩxũ i ngẽma norũ uneta. ²¹—Natürũ ngẽma yatũ i chauechita ãẽxgacũgũna choxũ muxchaũxũ, rũ nuã mechawa tamaã narũto i ñuxmax. ²²—Rũ choma i Tupana Nane na duũxũxũ chĩxũ, rũ Chaunatũ ixunetaxũrũ tá chayu. Natürũ wũxi i ngechaũxũchi tá nixĩ naxcax i ngẽma yatũ i ãẽxgacũgũna choxũ muxũ. ²³Rũ yexguma ga norũ ngúexũgũ rũ inanaxũgũe ga nũgũna na nacagũexũ, rũ ñanagürũgũ: —¿Texé tá tixĩ ya yĩxema naẽchita ãẽxgacũgũna namuxẽ? —ñanagürũgũ.

**Norũ ngúexũgũ rũ nũgũmaã
niporagatanũcüũ nachiga na texé tá tiixũ
ya natanũwa guxããrũ yexera ixixẽ**

²⁴Rũ yexguma ga yema ngúexũgũ rũ nũgũmaã niporagatanũcüũ nachiga na texé tá tiixũ ya natanũwa guxããrũ yexera ixixẽ. ²⁵Natürũ ga Ngechuchu rũ ñanagürũ nüxũ: —Ñoma i naãnewa rũ guxũ i nachĩũãnegũarũ ãẽxgacũgũ, rũ poraãcü norũ duũxũgũxũ namugũ. Rũ ñuxũchi nũgũ yaxugũgu rũ norũ duũxũgũarũ dauruũ i mexũgũ nixĩgũ. ²⁶—iNatürũ pema rũ tãütãma ngẽxgumarũ pixĩgũ! Rũ ngẽxguma texé naxwaxegu na guxããrũ yexera tiixũ i petanũwa, rũ name nixĩ na tũgũ ítarũxĩraxũ i guxũma i tũmamũcũgũtanũwa. Rũ texé naxwaxegu na peeru tiixũ i petanũwa, rũ name nixĩ i noxri rũ guxããrũ ngũxẽẽruũ tixĩ. ²⁷—Rũ ñoma i naãnewa rũ corigũ rũ mechawa narũtogũ na nachibüexũcax, rũ norũ duũxũgũ nixĩ i

ngẽma naxçax òna ixùxũ rü nüxũ rüingũxẽẽxũ. Natürü tatanüwa rü tama ngẽmaãcü nixĩ, erü choma i perü cori na chíxũ rü perü ngũxẽëruũ chixĩ. ²⁸—Rü pemagü nixĩ ga guxũguma chauxütawa peyexmagüxũ ga yexguma ngüxũ chingexgu. ²⁹—Rü ngẽmacax i choma rü ãëxgacügüxũ pexũ chixĩgüxẽë yema chaunatu ãëxgacüxũ choxũ ingucuchixẽëxürüü. ³⁰—Rü ngẽmaãcü ãëxgacü íchixĩüwa rü chomaã tá pechibüe rü tá pexaxegü. Rü ãëxgacüchicawa tá perütogü na norü maxüçax nüxna pecagüxũ i guxũma i Yudfugü —ñanagürü.

Ngechuchu nüxũ nixu na Pedru tá nügü icüxũ na norü ngüexũ yixũ
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Cu 13.36-38)

³¹Rü Pedruxũ ñanagürü ta ga Cori ga Ngechuchu: —Pa Pedrux, Chataná rü pexçax ínaca na chixexũmaã poraãcü pexũ naxüxüçax. ³²—Natürü choma rü Chaunatüxũ cuççax chacçaxũ na taguma nüxũ curüxoxüçax na cuyaxõxũ. Rü ngẽmacax i cumax, Pa Pedru, rü ngëxguma chauççax cutaeguxgu, rü chanaxwaxe i nüxũ curüingũxẽë i cumücügü na nümagü rü yaxõgüechaãxüçax —ñanagürü. ³³Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Corix, choma rü marü íchamemare na wüxigu cumaã na chapoxcuxũ rü exna wüxigu cumaã na chayuxũ —ñanagürü. ³⁴Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Pa Pedrux, cumaã nüxũ chixu rü ñomatama i chütaxügu naxüpa na ota içaxũ, rü cuma rü tomaëxpüxcüna tá nüxũ quixu na tama choxũ cucuáxũ —ñanagürü.

Marü ningaica ga na guxchaxügü nüxũ üpetüxũ

³⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngüexügiuna naca, rü ñanagürü: —Yexguma pexũ chimugügu ngearü chocaãxgüxemaã rü ngearü dïëruãxgüxemaã rü ngearü chapatuãxgüxemaã, írü tacü pexũ taxuxũ ga yexguma? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Taxuüma —ñanagürügü. ³⁶Rü yexguma norü ngüexügiüxũ ñanagürü ga Ngechuchu: —Natürü ñuxma rü texé ya petanüwa ya chocaãxë rü tanaxwaxe na ítayangexũ i tümaärü choca rü tümaärü dïëruçixü rü ta. Rü ngëxguma texé ngearü taraãxgu rü tanaxwaxe i namaã tataxe i tümaärü gáxüüchiru na tümaärü poxüruü i taracax tataxexüçax. ³⁷—Eriü pemaã nüxũ chixu rü chauchiga nixĩ i ngẽma Tupanaärü ore i ümatüxũ i ñaxũ:

“Wüxi i mäëtaxürüü tá
nanapoxcugü rü tá
nayamaçgü”,

ñaxũ. Erü guxũma i ngẽma chauchiga ümatüxũ i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü aixcüma ngẽmaãcü tá ningu —ñanagürü. ³⁸Rü yexguma ga norü ngüexügiü rü ñanagürügü: —Pa Corix, nuã nangëxma i taxre i tara —ñanagürügü. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxü rü ñanagürü: —Marü ningu i ngẽma —ñanagürü.

Ngechuchu rü Yechemaníwa nayayümüxë
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínaxüxü ga guma ñanewa. Rü Oríbuneciariü

Ma xpúnewa naxũ, yerũ woetama nacũma nixĩ ga yéma na naxũxũxũ. Rũ norĩ ngúexũgũ rũ ta nawe narixĩ. ⁴⁰Rũ yexguma yema nachicawa nanguxgu, rũ norũ ngúexũgũxũ ñanagürũ: —iTupanana naxçax peça na pexũ nangũxêxũçax na tama Chatanáãrũ ügagu chixexũgu peyixũçax! —ñanagürũ. ⁴¹Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ yéamaxũra 50 ga metruwa norũ ngúexũgũna naxũ. Rũ yexma nacaxãpũxũ rũ nayumüxê. ⁴²Rũ ñanagürũ: —Pa Chaunatiux, ngêxguma cuma cunaxwaxegu, irũ nüxna choxũ ínanguxuchixêê i ñaã ngúxũ i tá choxũ üpetixũ! Natürũ chanaxwaxe i cunaxũ i curũ ngúchaũ rũ tama i choxrũ —ñanagürũ. ⁴³Rũ yexguma wüxi ga daxũcũãx ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ rũ naxçax nangox, rũ nanaporaxêê. ⁴⁴Rũ poraãcü nanaxixãchiãê ga Ngechuchu, rũ yemacax yexeraãcü nayumüxê. Rũ yema na naxixãchiãêxũmaã poraãcü nanaxaiyaãchi. Rũ guma norũ aiyacũmaã nichuruxũne. Rũ ñoma nagũ waixũmüãnewa ichuruxũrũ nixĩ ga norũ aiyacũ. ⁴⁵Rũ yema ínayumüxêxũwa rũ inachi ga Ngechuchu, rũ norũ ngúexũgũtanũwa naxũ. Rũ nüxũ inayangau ga na ínapeexũ yerũ norũ ngechaũmaã düxwa nayaxtae. ⁴⁶Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagürũ nüxũ: —¿Tüxcüũ ípepee? ílperüdagũ rũ Tupanana naxçax peça na pexũ nangũxêxũçax na tama Chatanáãrũ ügagu chixexũgu peyixũçax! —ñanagürũ.

Ngechuchuxũ niyaxgũ

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Cu 18.2-11)

⁴⁷Rũ yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rũ yéma nangugũ ga muxũma

ga duũxũgũ. Rũ Yuda ga Ngechuchuarĩ ngúexũchirex ixixũ nixĩ ga naxũpexexũ. Rũ Ngechuchuçax nixũ na nüxũ nachúxãcũma nüxũ namoxêxũçax. ⁴⁸Rũ Ngechuchu rũ ñanagürũ: —Pa Yudax, ¿tüxcüũ wüxi i chúxumaã cuchauechitae? —ñanagürũ. ⁴⁹Rũ yema togũ ga Ngechuchuarũ ngúexũgũ ga naxũtawa yexmagüxũ, rũ yexguma nüxũ nadaugũgu ga yema ngupetixũ rũ ñanagürũgũ nüxũ: —Pa Corix, ¿cunaxwaxexũ na taramaã tanaðaixũ? —ñanagürũgũ. ⁵⁰Rũ wüxi ga Ngechuchuarũ ngúexũ rũ paigüarũ ãêxgacüarũ duũxũxũ nanapixêê, rũ ínanadae ga norũ tügünechinũ. ⁵¹Natürũ Ngechuchu rũ ñanagürũ: —iNgexrüma na pegũ namaã peðaixũ! —ñanagürũ. Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ yema yatũ ga ídaechinüxũxũ ningõgũ, rũ nanamexêê. ⁵²Rũ Ngechuchu namaã nidexa ga yema ãêxgacügũ ga norũ yauxwa yéma íxũ. Rũ yema ãêxgacügũtanũwa nayexmagũ ga paigüarũ ãêxgacügũ, rũ tupauca ga taxũnearũ purichíagüarũ ãêxgacügũ, rũ Yudfugüarũ ãêxgacügũ ga yaguãxgũ. Rũ Ngechuchu rũ ñanagürũ nüxũ: —¿Tüxcüũ taragũ rũ naixmenãxgũmaã chauxçax nuã pexĩ ñoma wüxi i ngútaxáxũ chíxũrũ? ⁵³—Rũ guxũ ga ngunexũgu ga yexguma petanũwa chayexmagu ga tupauca ga taxũnewa, rũ tama choxũ piyaxgũ. Natürũ marũ nawa nangu na pexũ natauxchaxũ na choxũ piyaxgüxũ, erũ ñoma nixĩ i ngora na naporaxũ i Chataná —ñanagürũ.

Pedru inayacux na Ngechuchuxũ nacuáxũ

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Cu 18.12-18)

⁵⁴Rũ Ngechuchuxũ niyaxgũ, rũ paigüarũ ãêxgacüpatawa nanagagũ. Rũ

Pedru rü nawe narüxü, natürü yaxüguma nüxü nixüchigü. ⁵⁵Rü yéma paigüarü ãëxgacüpataxtüarü ngäxüwa, rü purichíagü nanaxügü ga wüxi ga üxü. Rü nüxü ñnachomaëguächí. Rü Pedru rü ta yéma natanüwa narüto. ⁵⁶Rü yexguma yéma üxücutüwa natoxgu ga Pedru, rü wüxi ga ngecü ga ãëxgacüarü duüxü nüxü idau. Rü meäma nüxü idawenü, rü ngígürügü: —Ñaa yatü rü Ngechuchutanüxü nixí —ngígürügü. ⁵⁷Natürü Pedru rü tama nüxü nacuáxchaü ga yema ore, rü ñanagürü: —Pa Ngecüx, choma rü tama nüxü chacuax ya yima Ngechuchu —ñanagürü. ⁵⁸Natürü yixcamaxüra rü to ga duüxü Pedruxü nadau, rü ñanagürü nüxü: —Cuma rü ta Ngechuchutanüxü quixí —ñanagürü. Natürü Pedru nanangäxü rü ñanagürü: —Tama nixí, Pa Yatüx. Tama natanüxü chixí —ñanagürü. ⁵⁹Rü wüxi ga ngora ngupetüguwena rü to ga duüxü rü nüxü ñanagürüama: —Aixcümäxüchi ñaa yatü rü Ngechuchutanüxü nixí, erü Gariréanecüãx nixí —ñanagürü. ⁶⁰Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü: —Pa Yatüx, tama nüxü chacuax na tacüchigaxü quixuxü —ñanagürü. Rü yexgumatama Pedru ídexayane rü nica ga ota. ⁶¹Rü yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü Pedrucax nügü ñnidau. Rü nüma ga Pedru rü nüxna nacuaxächí ga yema ore ga Cori ga Ngechuchu namaã nüxü ixuxü ga ñaxü: “Ñomatama i chütaxügu naxüpa na ota ícaxü, rü tomaëxpüxcüna tá nüxü quixu na tama chorü duüxü quixü”, ñaxü. ⁶²Rü yexguma ga Pedru rü ñnaxüxü ga yéma. Rü poraäcüxüchi naxaxu.

Ngechuchugu nidauxcüraügü

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³Rü yema yatügü ga Ngechuchuna daugüxü, rü nagu nidauxcüraügü, rü nüxna nanaçuaixcagüxü. ⁶⁴Rü nayadüxétügü, rü nachiwegu nidagügü, rü ñanagürügü: —iNüxü nacuax na texé cuxü na idagüxü! —ñanagürügü. ⁶⁵Rü muxüma ga to ga ore ga chixexü namaã nixugüe.

Ãëxgacügü ga tacügüpexewa nanagagü ga Ngechuchu

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Cu 18.19-24)

⁶⁶Rü yexguma yangunegu rü nangutaquexegü ga Yudíugüarü ãëxgacügü ga yaguãxgü, rü paigüarü ãëxgacügü, rü ngüexëëruügü ga Moíchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü. Rü ñuxüchi norü purichíagüxü namu na napexewa Ngechuchuxü nagagüxüçax. Rü yéma Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: ⁶⁷—Toma rü nüxü tacuáxchaü rü cuma quixü i Cristu rü exna tama. iTomaã cügü ixu! —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü: —Ngëxguma chi pemaã nüxü chixuxgu na choma chixü i Cristu, rü täü chima choxü peyaxögü. ⁶⁸—Rü ngëxguma chi pexna chacaxgu na tacüçax choxna peçaxü, rü täü chima choxü pengäxüga, rü täü chima choxü pingexgü. ⁶⁹—Natürü ñuxmawena rü choma i Tupana Nane na duüxüxü chixü rü Chaunatü ya Tupana ya poracüxütawa tá changëxma —ñanagürü. ⁷⁰Rü yexguma guxüma ga yema ãëxgacügü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Exna cuma quixü i

Tupana Nane? —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngũ. Tupana Nane chixĩ ngëxgumarũ i pematama nüxũ pixuxũrũ —ñanagürü. ⁷Rü yexguma nügümaã ñanagürügü ga yema ãëxgacügü: —Ñuxma rü marü taxucaxma naxcax tadau i to i duũxũgü i nüxũ ixuxũ i ñaã yatüchiga. Erü yixematama marü naãxwatama nüxũ taxinüë i norü ore na ñuxü ñaxũ —ñanagürügü.

Piratupexewa nayexma ga Ngechuchu
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Cu 18.28-38)

23 ¹Rü guxũma ga yema ãëxgacügü rü inachigü, rü ãëxgacü ga Dumacũãx ga Piratuxütawa Ngechuchuxũ nagagü. ²Rü yéma Piratupexewa inanaxügüe ga Ngechuchuxũ na yaxugüexũ. Rü ñanagürügü: —Ñaã yatü rü nüxũ itayangaugü na cumaã nanuëxëãxũ i duũxũgü. Rü tomaã nüxũ nixu na tama namexũ na ãëxgacü ya Dumawa ngëxmacüaxü na tanaxütanüxũ. Rü nügü nixu na nüma na yĩxũ i torü ãëxgacü i Cristu —ñanagürügü. ³Rü yexguma ga Piratu rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —¿Cuma quiixũ i Yudfügiarü ãëxgacü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngëmããcü, ngëma nüxũ quixuxũ chixĩ i chomax —ñanagürü. ⁴Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxũ ga paigüarü ãëxgacügü rü togü ga duũxũgü: —Chauxcax rü taxuũma i chixexũ naxü i ñaã yatü —ñanagürü. ⁵Natürü nümagü rü yexeraãcü Ngechuchuxũ nixugüeama, rü

ñanagürügü: —Nüma rü guxũ i Yudëaanewa nanangüexëë i duũxũgü na cuxchi naxaieixũcax. Rü Garirëaanewa inanaxügü ga yemaãcü na duũxũgüxũ nangüexëëxũ, rü ngëmaãcü nanaxü ñuxmata núma Yudëaanewa nangu —ñanagürügü.

Erodepexewa nayexma ga Ngechuchu

⁶Rü yexguma yemaxũ naxĩnugu ga Piratu, rü duũxũgüna naca rü ngoxi Garirëaanecũãx yixĩ ga Ngechuchu. ⁷Rü yexguma Piratu nüxũ ñnugu ga aixcũma Garirëaanecũãx na yĩxũ ga Ngechuchu rü Garirëaaneärü ãëxgacü ga Erodexütawa nanamu, yerü Yerucharëüwa nayexma ga Erode ga yexguma. ⁸Rü yexguma Ngechuchuxũ nadauxgu ga Erode rü nataãëxüchi. Yerü nuxcũmama poraãcü nüxũ nadauxchaũ, yerü üpaacü nüxũ naxĩnü ga nachiga. Rü ínanangüxëë na Ngechuchuxũ nadauxchaũxũ na napëxewa naxüãxũ ga wüxi ga mexũ ga taxü ga Tupanaärü poramaã naxüxũ. ⁹Rü muëxpüxcüna Ngechuchuna naca ga Erode. Natürü Ngechuchu rü tama nanangãxũ. ¹⁰Rü yéma nayexmagü ta ga paigüarü ãëxgacügü rü ngüxëëruũgü ga Moïchëarü mugüwa ngüxëëtaegüxũ. Rü nümagü rü poraãcü Ngechuchuxũ ínaxuaxũgü. ¹¹Rü yexguma ga Erode rü norü churaragü rü poraãcü chixri Ngechuchumaã nachopetü. Rü nagu nidauxcürãgü. Rü ñuxüchi wüxi ga ãëxgacüchirugu nayacuxëëgü na yemaãcü nüxü nacugüexũcax. Rü yemawena Piratuxüta wenaxärü Ngechuchuxũ namu ga Erode. ¹²Rü woo üpaacü ga Piratu rü Erodemaã nügüchi

na naxaieñũ, natürü yema ngunexũgu nixĩ ga nüğümaã nangüxmüexũ.

Piratu rü Ngechuchumaã nanaxuegu na nayuxũcax

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Cu 18.39-19.16)

¹³Rü yexguma ga Piratu rü nanangutaquexexẽẽ ga paigüarü ãẽxgacügü, rü togü ga Yudügüarü ãẽxgacügü, rü guxũma ga duũxũgü ga yema yexmagüxũ. ¹⁴Rü Piratu ñanagürü nüxũ: —Pema nuã chauxcax penaga i ñaã yatü, rü nüxũ pixu na chomaã nanuẽxẽãxũ i duũxũgü. Natürü pepexewa nüxna chaca i ngẽmachiga rü ñuxma rü marü nüxũ pedau na taxuũma nawa ichayangauxũ i ngẽma chixexũ i naxcax ípenaxuaxũxũ. ¹⁵—Rü Erode rü ta taxuũma nawa inayangau i ngẽma chixexũ, rü ngẽmacax wenaxãrü taxcax nanamuẽgu. Rü dücax, taxuũma i chixexũ naxü na ngẽmagagu nayuxũcax. ¹⁶—Rü ngẽmacax chorü churaragüxũ tá chamu na naçuaixgüãxũcax, rü ñuxüchi tá chayangex —ñanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Piratu rü guxũguma ga yexguma yema petawa nanguuũxgu rü duũxũgüxũ nataãẽxẽẽchaũ namaã ga na yangéãxũ ga wüxi ga yatü ga poxcuxũ. ¹⁸Natürü guxũma ga yema duũxũgü rü wüxigu inanaxügüe ga aita na naxüexũ. Rü ñanagürügü: —iNapoxcu i ngẽma Ngechuchu! iRü Barabáxũ waxi ínanguxuchixẽẽ! —ñanagürügü. ¹⁹Rü yema Barabá rü napoxcu yerü üpaacü Yerucharéüwa ãẽxgacümaã nananuẽxẽẽ ga duũxũgü, rü ñuxüchi namáeta. ²⁰Natürü ga Piratu rü wenaxãrü duũxũgümaã nidexa, yerü nüma rü Ngechuchuxũ ningéxchaũ. ²¹Natürü ga

duũxũgü rü yexeraãcü aita naxüe rü ñanagürügü: —iCuruchawa yapota! iCuruchawa yapota! —ñanagürügü. ²²Rü Piratu norü tomaẽxpüxcüna duũxũgümaã nidexa, rü ñanagürü: —Dücax, ítacü rü chixexũ exna naxü? Choma rü taxuũma i chixexũxũ nawa ichayangau na ngẽmacax chanayuxẽẽxũ. Rü chorü churaragüxũ tá chamu na naçuaixgüãxũcax, rü ñuxüchi tá chayangex —ñanagürü. ²³Natürü nümagü ga duũxũgü rü yexeraãcü aita naxüeama, rü naxcax ínacagü na curuchawa yapotaãxũcax. Rü yema na nayexeragüamaxũ ga yema duũxũgü rü düxwa ga Piratu rü duũxũgüga naxĩnü. ²⁴Rü nüma ga Piratu rü norü churaragüxũ namu na naxügüãxũcax ga yema duũxũgü naxwaxegüxũ. ²⁵Rü Barabáxũ ningex, yerü yema nixĩ ga duũxũgü naxcax ícagüxũ. Rü yema Barabá nixĩ ga poxcuxũ naxcax na duũxũgüxũ ãẽxgacümaã nanuẽxẽẽxũ rü namáetaxũ. Rü yexguma ga Piratu rü duũxũgüna Ngechuchuxũ namu na namaã naxügüãxũcax ga yema nümagü nanaxwaxegüxũ.

Ngechuchuxũ curuchawa nipotagü

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Cu 19.17-27)

²⁶Rü yema duũxũgü rü Ngechuchuxũ nigagü na curuchawa yanapotagüãxũcax. Rü yexguma Ngechuchuxũ yagagüyane, rü yexma namagu nüxũ nangaugü ga wüxi ga yatü ga Chireneçüãx ga nañewa ne ücü. Rü Chimáü nixĩ ga naéga. Rü Chimáüxũ niyaxgü ga duũxũgü, rü naätügu ngĩxũ naxünaügü ga curucha na Ngechuchuwe ngĩxũ nangexũcax.

²⁷Rü muxũma ga duũxũgũ rü nawe narũxĩ. Rü yema duũxũgũtantiwa nayexmagũ ga muxũma ga ngexũgũ ga auxexũ rü aita üexũ, yerü Ngechuchucax nangechaũgũ. ²⁸Natürü ga Ngechuchu rü yema ngexũgũxũ nadawenü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngecũgũx, Pa Yerucharéũcũãx itaxũ i chauxcax pexauxexũ, natürü pegũcaxtama pexauxe rü pexacũgũcax! ²⁹—Erü nawa tá nangu i ngunexũgũ i nagu ñagũxũ tá i duũxũgũ:

“Tataãëgũ ya yĩxema ngeãxta ya taxuacũma ãxãcũgũxe, rü taguma tacharaũgũxe, rü taguma maĩxãcũgũxe, erü taxucatãma tũmaxãcũgũcax taxauxe”, ñagũxũ. ³⁰—Rü ngëxguma i duũxũgũ rü tá ma xpũnegũxũ nacaãxũgũ rü ñanagürügũ tá:

“iToétũgũ rübuemü!” ñanagürügũ tá. Rü tá ngũchitaerugũxũxũ nacaãxũgũ, rü ñanagürügũ tá:

“iToxũ idũxëtũgũ!” ñanagürügũ tá. ³¹—¿Erü ñuxãcü tá namaã nachopetü i ngëma duũxũgũ i aixcũma chixexũ ügũxũ, ega ñaã chixexũ chomaã naxũgũgũ na woo taxuũma i chixexũ chaxũchiréxũ? —ñanagürü ga Ngechuchu. ³²Rü yéma nanagagũ ta ga taxre ga máëtagũxũ na Ngechuchurũ curuchawa yanapotagũãxũcax. ³³Rü yexguma nawa nangugũgũ ga yema nachica ga Duũxëeruchinaãgũ ãëgãxũ, rü yéma curuchawa Ngechuchuxũ nipotagũ. Rü yema taxre ga máëtagũxũ rü ta Ngechuchurũ curuchawa nipotagũ, wũxi ga norü tũgũnecũwawa rü to ga norü toxwecũwawa. ³⁴Rü yexguma Ngechuchuxũ curuchawa íyapotagũyane, rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Pa

Chaunatũx, inũxũ nangechaũ i ñaã duũxũgũ, erü tama nüxũ nacuaãgũ na tacü rü chixexũ naxũexũ! —ñanagürü. Rü yema churaragũ rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü ñuxũchi wũxi ga ñiëru ngixũ nañanagũgũ na yemawa nüxũ nacuaãgũxũcax na texéarü tá yĩxũ ga yema Ngechuchuchiru. ³⁵Rü duũxũgũ rü yéma inarũdaunü. Natürü yema Yudũgũari ãëxgacũgũ rü Ngechuchuxũ nacugũe, rü ñanagürügũ: —Nũma rü togũxũ namaxëëë. iËcü, ñuxma rü nügũtama namaxëë ega aixcũma Cristu ya Tupana nüxũ unetacü yixũgũ! —ñanagürügũ. ³⁶Rü yema churaragũ rü ta Ngechuchuxũ nacugũe. Rü naxũtawa naxĩ, rü nüxna nanaxã ga binu ga üxchiücü. ³⁷Rü ñanagürügũ nüxũ: —Ega Yudũgũari ãëxgacũ ya tacü quixũgũ, irü cugũtama rüngũxëë i ñuxmax, na ícunguxuchixũcax! —ñanagürügũ. ³⁸Rü norü curuchatapexewa nipota ga wũxi ga mürapewaxacü ga ãëgatachinũxũ ga Griégugũgawa rü Dumacũãxgũgawa rü Yudũgũgawa ímatũxũ ga ñaxũ: —Daa nixĩ ya Yudũgũari ãëxgacũ ya Tacũxũchi —ñaxũ. ³⁹Rü wũxi ga yema máëtaxũ ga naxrũ curuchawa ipotaxũ rü Ngechuchumaã naguxchiga, rü ñanagürü: —Ega aixcũma Cristu quixũgũ, irü cugũtama rüngũxëë na ícunguxuchixũcax, rü toxũ rü ta rüngũxëë na ítanguxũxũcax! —ñanagürü. ⁴⁰Natürü ga yema to ga máëtaxũ rü namücüxũ ínangaxũchiama, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma rü naxrũ na curuchawa quipotachiréxũ, ¿rü ngëxguma rü ta tama Tupanaxũ cumuũxũ? ⁴¹—Yixema rü name nixĩ na ipoxcuexũ erü tagagutama nixĩ i ngũxũ ingegũxũ erü ngëma nixĩ i tóru natanü naxcax ga yema

chixexũ ga ixügũxũ. Natürü daa yatü rü taxuũma i chixexũ naxü —ñanagürü. ⁴²Rü yexguma ga yema máëtaxũ rü ñanagürü: —Pa Ngechuchux, ichoxna nacuaçãchi i ngëxguma wenaxãrü núma cuxũxgu rü ãëxgacũxũ ícunguxgu! —ñanagürü. ⁴³Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Aixcüma cumaã nüxũ chixu rü ñomatátama i ngunexũgu chomaã cungëxma i mexëchixũ i naãnewa —ñanagürü.

Nayu ga Ngechuchu

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Cu 19.28-30)

⁴⁴Rü yexguma tocuchiwa nanguxgu rü guxũwama naxëãne ñuxmata tomaëxpũxarü ngorawa nangu ga yáuanecü. ⁴⁵Rü ga üaxcü rü nixo. Rü tupauca ga taxũneãrü tüyemachiũxũ rü ngãxũgu narügaute. ⁴⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü poraãcü aita naxü rü ñanagürü: —Pa Chaunatix, cuxmëxwa chanangex i chauãë —ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü nayu. ⁴⁷Rü yexguma yema churaragüarü ãëxgacü ga Dumacũãx nüxũ dauxgu ga yema ngupetũxũ, rü Tupanaxũ nicuaçxũ, rü ñanagürü: —Aixcüma ñãã yatü rü taxuũma i chixexũ naxü —ñanagürü. ⁴⁸Rü guxũma ga yema togü ga duũxũgü ga yéma yexmagũxũ rü nüxũ daugũxũ ga yema ngupetũxũ, rü poraãcü nangechaũgüãcüma napataçax nawoegu. ⁴⁹Natürü guxũma ga yema duũxũgü ga aixcüma Ngechuchuxũ cuaxgũxũ rü yaxũwa- tama nüxũ narüdaunü ga yema ngupetũxũ. Rü yema duũxũgütanüwa ta iyexmagü ga yema ngeçügü ga Ngechuchuwe rüxïcü ga yexguma Gariréaanewa ne naxũxgu.

Ngechuchu rü naxmaũgu nayanaxücuchigü

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Cu 19.38-42)

⁵⁰Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Yudéaanewa yexmane ga iãne ga Arimateacũãx, rü Yuche nixĩ ga naóga. Rü nüma rü Yudügiarü ãëxgactigütanüwa naxü, natürü namecüma rü meã namaxũ. ⁵¹Rü nüma rü poraãcü ínananguxëe na ínanguxũ ga Tupana na yéma ãëxgacü yĩxũcãx. Rü yemaçax tama norü me nixĩ ga yema Ngechuchumaã naxügũxũ ga yema togü ga namüciügü ga ãëxgacügü. ⁵²Rü nüma ga Yuche rü Piratuxütawa naxü, rü Ngechuchuxũnecãx ínayaca. ⁵³Rü curuchawa nayayaxu ga Ngechuchuxũne, rü wüxi ga düxruũmaã nananuque. Rü wüxi ga naxmaũ ga nutaarü maçpũxũwa yacaxmaũgũxũgu nayanaxücuchi. Rü yema naxmaũ rü nayexwacaxũ, rü taguma texéxũ nagu yaxücuchigũxũ nixĩ. ⁵⁴Rü yema nixĩ ga ngunexũ ga nagu Yudügiü nügü imexëëgũxũ naxçax ga ngũxchigaarü ngunexũ. Rü martü ningóonechaũ ga yema ngũxchigaarü ngunexũ. ⁵⁵Rü yema ngeçügü ga Ngechuchumaã Gariréaanewa ne ícü, rü Ngechuchuxũ íyaxücuchigũxũwa íiyadaugü. Rü nüxũ idaugü ga ñuxãcü na íyaxücuchigüãxũ ga naxũne. ⁵⁶Rü yexguma ngĩpatawa nangugügu, rü inamexëëgü ga pumara rü chixũ. Rü írüngũgü ga ngũxchigaarü ngunexũgu, yerü yema nixĩ ga Tupanaarü mu.

Wenaxãrü namaxũ ga Ngechuchu

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Cu 20.1-10)

24 ¹Rü paçmamamaxũchi ga yüxüarü ngunexũgu, rü yema ngeçügü rü wenaxãrü naxmaũwa íiyadaugü. Rü

yéma inangegü ga yema pumara ga yamexëëgüxü. Rü naigü ga ngecügü rü ta ngixü iyaxümücügü. ²Rü yexguma yéma nangugügu, rü nüxü iyangaugü ga marü na inaxügachixü ga guma nuta ga naxmaürü ngüxtaüxü. ³Rü yexma nagu ichocu, natürü taxuüma idaugü ga naxüne ga Cori ga Ngechuchu. ⁴Rü yema ngecügü rü poraäcü iñaxächiaëgü, rü tama nüxü icuaxgüéga ga tacü na naxügüxü. Rü ngürüächi nüxü idaugü ga taxre ga yatügü ga ngixütagu chigüxü ga poraäcü iyaurachirutanücüxü. ⁵Rü yema ngecügü rü iyarümaxächierugü, yerü poraäcü imuüë. Rü yemacax ga yema yatügü rü ñanagürügü ngixü: —¿Tüxcüü nuxa yuetamaügu naxcax peyadau ya yima maxücü? ⁶—Nataxuma i nuã ya Ngechuchu, erü marü wena namaxü. iRü nüxna pecuaxächie ga yema ore ga pemaã nüxü yaxuxü ga yexguma Gariréanewa nayexmagu! ⁷—Yerü pemaã nüxü nixu ga ñuxäcü pecaduaxgüxü tá na yayauxgüxü, rü curuchawa na yapotagüaxü, rü ñuxäcü tomaëxpüx i ngunexügu tá wena na namaxüxü —ñanagürügü ga yema yatügü. ⁸Rü yexguma ga yema ngecügü rü nüxna icuaxächie ga yema Ngechuchuarü ore. ⁹Rü nüxna iwoegu ga yema naxmaü. Rü yema 11 ga Ngechuchuarü ngüexügümaã nüxü iyarüxugü ga guxüma ga yema nüxü nadaugüxü. Rü guxüma ga togü ga yaxögüxü ga yéma yexmagüxümaã rü ta nüxü iyarüxugüe. ¹⁰Rü María ga Magadácüãx, rü Cuána, rü María ga Chaütíágu naë, rü naigü ga ngecügü iyixí ga wüxigu yéma

Ngechuchuarü ngüexügüxütawa nangecücü ga yema ore. ¹¹Natürü yema ngüexügücax rü ñnucamare nixí ga yema ore, rü tama ngixü nayaxögüchaü. ¹²Natürü ga Pedru rü inañaächi, rü inayadau ga naxmaüwa. Rü yexguma nagu yadaucuchigu ga naxmaü, rü nüxü nadau ga düxruügü ga wüxicüwagu na nanuxü. Rü poraäcü nañaxächiaë namaã ga yema ngupetüxü, rü ñaxächiaëácüma napatacax nataegu.

Emaürü namawa nangox ga Ngechuchu

(Mr 16.12-13)

¹³Rü yema ngunexügutama rü taxre ga yema Ngechuchuarü ngüexügü rü wüxi ga ñane ga Emaüwa naxí. Rü norü yaxü ga guma ñane rü 11 ga kilómetru nixí nüxna ga Yerucharéü. ¹⁴Rü yexguma namagu naxíyane, rü nachigagu nidexatanü ga guxüma ga yema ngupetüxü. ¹⁵Rü yexguma yemachigagu iyadexatanüyane, rü nümatama ga Ngechuchu rü ngürüächi naxcax yéma nixü, rü natanügu nixüchigü. ¹⁶Natürü yema ngüexügü rü woo Ngechuchuxü nadaugü, rü tama nüxü nacuaxgüéga na Ngechuchu yiixü, yerü Tupana rü nanatoöëgü na tama Ngechuchuxü nacuaxgüxücax. ¹⁷Rü yexguma ga Ngechuchu, rü yema taxre ga ngüexügüna naca, rü ñanagürü: —¿Tacühiga nixí i pidexatanüxü na nuxã namagu na pexixü? ¿Rü tacücax nixí i pengechaüëxü? —ñanagürü. ¹⁸Rü wüxi ga yema ngüexü ga Creopágu äëgaxü nanangäxü, rü ñanagürü: —Guxüma i duixügü nixí i nüxü cuaxü ga yema yexwaca ngupetüxü ga Yerucharéüwa. Rü cuma na yexma

cunaxũãnechiréxũ rü maneca
 cuxicatama nixĩ i tama nüxũ cucuáxũ ga
 yema ngupetüxũ —ñanagürü. ¹⁹Rü
 yexguma ga nüma ga Ngechuchu rü
 ñanagürü: —¿Tacü nangupetü ga
 Yerucharéüwa? —ñanagürü. Rü
 nanangãxügü ga yema ngúexügü, rü
 ñanagürügü: —Poraãcü chixexũ nüxũ
 naxüpetü ga Ngechuchu ga
 Nacharétucüãx. Nüma ga Ngechuchu rü
 Tupanaärü orearü uruü ga mecü nixĩ.
 Rü Tupanapexewa rü duüxügüpexewa
 namecüma rü nanaxü ga taxü ga
 cuaxruüügü ga Tupanaärü poramaã
 naxüxü, rü meã duüxügüxü nangúexë.
²⁰—Natürü ga paigüarü ãëxgacügü rü
 tóru ãëxgacügü rü nayayauxgü. Rü
 Dumacüãx ga ãëxgacügüna nanamugü
 na curuchawa yapotagüãcüma
 nayuxëëgüãxüçax. Rü yemaãcü
 nayamaxgü. ²¹—Toma nüxũ tacuaxgu
 rü nüma tá nixĩ i tomaã naporaxü na
 íngauxuchixüçax i tachiüãne nüxna i
 Dumacüãxärü ãëxgacü. Rü ñuxma rü
 marü tomaëxpüx i ngunexü nawena nixĩ
 ga na yamaxgüãxü. ²²⁻²³—Natürü tama
 ngëxícatama nixĩ, yerü ñuxre ga
 ngexügü ga totanüxü rü toxü
 ínayabaixgügü. Yerü yema ngexügü rü
 paxmamaxüchi ínayadaugü ga
 naxmaüwa, rü tama nüxũ inayangaugü
 ga naxüne ga guma Ngechuchu. Rü
 yemaçax ga yema ngexügü rü toxçax
 nawoegu, rü tomaã nüxü nayarüxugüe
 ga nüxü na nadaugüxü ga Tupanaärü
 orearü ngerüügü ga daxüçüãx. Rü yema
 daxüçüãxgü rü namaã nüxü nixugügü
 ga Ngechuchu rü na namaxüxü
 —ñanagürügü. ²⁴Rü yexguma yema
 ngexügüarü orexü taxínüëgu, rü ñuxre

ga tomücügü rü naxmaüwa ínayadaugü.
 Rü yema ngexügü nüxü ixugüxürüü
 nüxü inayangaugü ga naxmaü. Natürü
 tama Ngechuchuxü nadaugü
 —ñanagürügü. ²⁵Rü yexguma ga
 Ngechuchu rü ñanagürü nüxü:
 —¿Tüxcüü tama peãeta ipexü i pemax?
 ¿Rü ñuxgura tá ta ipeyaxögüxü i
 nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü
 uruügüarü ore? ²⁶¿Rü tama exna nüxü
 pecuax ga yema ngüxü tá na yangexü ga
 Cristu naxüpa na daxügüxü i naãnewa
 naxüxü, na ngéma ãëxgacü yüxüçax?
 —ñanagürü. ²⁷Rü yexguma inanaxügü
 ga namaã na nangoxëëãxü ga guxüma
 ga Tupanaärü ore ga nachiga ümatüxü.
 Rü yema Tupanaärü ore ga Moíché
 ümatüxümaã inanaxügü. Rü ñuxüchi
 namaã nüxü nixu ga guxüma ga yema
 Tupanaärü ore ga nuxcümaügüxü ga
 Tupanaärü orearü uruügü ümatügüxü.
²⁸Rü yexguma yema ñãne ga Emaüwa
 nangugügu, rü Ngechuchu rü nümaxü
 toxnamana nügü naxüxëënetä. ²⁹Natürü
 ga yema ngúexügü rü nüxü nacaçaxügü
 na yexma naxãüxüçax, rü ñanagürügü:
 —iNuxma toxütagu nape, erü marü
 nayáuane, rü paxa tá nachüta!
 —ñanagürügü. Rü yexguma ga
 Ngechuchu rü nawe yexma narüxãüx.
³⁰Rü yexguma chibüçax wüxiwa
 mechawa natogügu, rü Ngechuchu
 nanayaxu ga päü. Rü Tupanana moxë
 naxçax naxã. Rü ñuxüchi inanabücu, rü
 wüxichigüna nanaxã. ³¹Rü
 yexgumatama naãëxü nicuaxächitanü.
 Rü nüxü nacuaxgü na guma yüxü ga
 Ngechuchu. Natürü yexgumatama
 ngürüãchi inayarütaxu ga nümax. ³²Rü
 yema taxre ga ngúexügü rü nügümaã

ñanagürügü: —¿Tama exna ga itaãëgüxü ga tórü maxñewena ga yexguma namawa tamaã yadeaxgu rü tamaã nangoxëëägu ga Tupanaärü ore i ümatüxü? —ñanagürügü. ³³Rü yexgumatama ga yema taxre ga ngúexügü rü inaxíachi ga Yerucharéicax na nawoeguxü. Rü yexma nüxü nayangau ga na íngangutaqexegüxü ga yema 11 ga Ngechucharü ngúexügü rü togü ga natanüxügü. ³⁴Rü yema duüxügü ga íngutaqexegüxü rü ñanagürügü nüxü: —Aixcúma nixí i marü wena namaxüxü ya Cori ya Ngechuchu. Rü Chimáü ga Pedru rü marü nüxü nadau —ñanagürügü. ³⁵Rü yexguma ga yema taxre ga ngúexügü rü ta nüxü nixugügü ga yema nüxü ngupetüxü ga namawa, rü ñuxácü nüxü na yacuaxächitanüxü ga guma na yíxü ga Ngechuchu ga yexguma pãü inabücuxgu.

Ngechuchu rü norü ngúexügüçax nangox
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Cu 20.19-23)

³⁶Rü yexguma yemaäcü íyadexagüyane, rü ngürüächí norü ngãxütanügu nachi ga Ngechuchu. Rü nüxü narümoxë, rü ñanagürü: —Nuxmaë Pa Chorü Duüxügüçax —ñanagürü. ³⁷Natürü nümagü rü nabaixächíãëgü, rü poraäcü namuüë, yerü nagu naxínüëgu rü wüxi ga naxchíxixümare nadaugü. ³⁸Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü pebaixächíãëgü rü tama peyaxögü na choma chíxü? ³⁹—iDüçax, nüxü pedaux ya choxmexgü rü chaucutügü! Rü chomatama chixí. ¡Rü choxü pingögü rü meã choxü

perüdaunü! Erü wüxi i naxchíxi rü tama choxü pedauxürüü naxãmachi rü naxãxchínaxã —ñanagürü. ⁴⁰Rü yema ñaxguwena, rü nüxü nanawex ga naxmex rü nacutü. ⁴¹Natürü ga yema duüxügü rü yexguma rü ta tama nüxü nayaxögü, yerü nabaixächíãëgü rü nataãëgü. Rü yemaçax ga Ngechuchu rü nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Pexü nangëxmaxü i ðna i nuã? —ñanagürü. ⁴²Rü yexguma nüxna nanaxägü ga wüxi ga choxni ga íguxüchipeçe rü wüxiweü ga berure. ⁴³Rü nüma ga Ngechuchu rü nanayaxu. Rü yema duüxügüpeçewa nanangöç. ⁴⁴Rü ñuxüchi ñanagürü nüxü: —Rü yema choxü ngupetüxü rü yema nixí ga pemaã nüxü chixuxü ga yexguma tauta chayuxgu rü petanüwa chayexmagu. Yerü yexguma rü pemaã nüxü chixu rü ñacharügü:

“Rü tá ningu i guxüma i Tupanaärü ore i chauchiga ümatüxü i Wiyægüarü poperawa, rü Moíché ümatüxü i mugüwa, rü ore i nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü ümatixüwa”, ñacharügüchireç pexü. ⁴⁵Rü yemaäcü namaã nanangoxëë ga Tupanaärü ore ga ümatüxü. ⁴⁶Rü ñanagürü nüxü: —Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü nüxü nixu rü choma i Cristu rü tá chayü, rü tomaëxpüçax i ngunexügu rü tá wena chamaxü. ⁴⁷—Rü yematama ore i ümatüxüwa nüxü nixu rü tá chauégagu tá nixí i nüxü yaxugüxü i ore i mexü. Rü Yerucharéüwa tá inaxügü i ngëma ñuxmatáta guxü i naãnewa nangu na ngëmaäcü duüxügü nüxü rüxoexüçax i nacüma i chixexü na Tupana nüxü nüxü ngechaüxüçax i norü pecadugü. ⁴⁸—Rü ñuxma rü pematama nixí i chorü orearü uruügü, rü tá duüxügümaã nüxü pixu ga

yema chauxítawa nùxĩ pedaugixũ rü nùxĩ pexĩniëxũ. ⁴⁹—Rü dücax, choma rü pexçax tá núma chanamu i Naãe i Üünexũ ga pexçax nùxĩ naxunetaxũ ya Chaunati. Natürü chanaxwaxe i númatátama daa ñãne ya Yerucharéüwa pengëxmagü, ñuxmatáta penayauxgü i ngëma Tupanaãe i Üünexũ i daxüwa ne üxũ i tá pexũ poraexëëxũ —ñanagürü.

**Ngechuchu rü daxüguxũ
ga naãnewa naxü
(Mr 16.19-20)**

⁵⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü Yerucharéüãrü toxnamana norü

ngúexũguxũ nagagü, ñuxmata Betániããrü ngaicamana nangugü. Rü yéma norü ngúexũgüétü nawémex, rü Tupanana naxçax naca na nùxũ nangüxëëxũçax. ⁵¹Rü yexguma yema ngúexũgüçax nayumüxëguwena rü nùxna nixügachi. Rü Tupana daxüguxũ ga naãnewa nanaga. ⁵²Rü nümagü ga norü ngúexũgü rü Ngechuchuxũ nicuaxüügü. Rü ñuxüchi taãëãcüma Yerucharéüçax nawoegu. ⁵³Rü guxügguma tupauca ga taxünewa naxĩxũ, rü yéma Tupanaxũ nicuaxüügü. Rü ngëmaãcü yĩ.

ORE I MEXŪ GA CUÁŪ ÜMATÜXŪ

Tupana Nane rü narüduũ

1 ¹Naxŭpa ga guxŭma, rü marü nayexma ga Tupana Nane. Rü Tupanamaã nayexma rü woetama Tupana nixĩ ga nümax. Nüma rü Tupanaãrŭ Ore nixĩ i naéga erü tamaã nüxŭ nixu i Tupanachiga. ²Rü naxŭpa ga guxŭma rü nüma ga Tupana Nane rü naxŭtawatama nayexma. ³Rü guma Nanexŭ nixĩ ga namuxŭ ga Tupana na naxŭãxŭcax ga guxŭma. Rü nataxuma i tacü i ñuxma ngëxmaxŭ i tama nüma naxŭxŭ. ⁴Rü Nanewa nixĩ ga nayexmaxŭ ga maxŭ. Rü yema maxŭ rü guxŭ ga duŭxŭgüarü ngóonexëëruũ nixĩ. ⁵Rü yima Nane rü woo chixexŭ íporaxŭwa rü duŭxŭgüxŭ nüxŭ nacuxaxëë i Tupanachiga. Rü ngëma chixexŭ rü taxucü-rŭwama ngëma mexŭxŭ narüyexera. ⁶⁻⁷Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Cuáŭ ga baiŭxëëruũgu áégacü. Rü guma nixĩ ga Tupana núma namucü na nüxŭ yaxuxŭcax ga nachiga ga guma ngóonexëëruũ na yemaãcü guxâma nüxŭ yaxögüxŭcax. ⁸Rü nüma ga Cuáŭ rü tama Tupana Nane ya duŭxŭgüarü ngóonexëëruũ nixĩ. Natürü nüma nixĩ ga Tupana núma namuxŭ na nüxŭ yaxuxŭcax ga nachiga ga guma

ngóonexëëruũ. ⁹Rü ñoma ga naãnewa nangu ga guma aixcüma Tupana Nane ixĩcü i guxŭma i duŭxŭgüxŭ ngóonetanüxëëcü. ¹⁰Rü nüma ga guma Nane ga Tupanaãrŭ Ore ixĩcü rü ñoma ga naãnewa nayexma. Rü woo nagagu nixĩ ga naxŭãxŭ ga guxŭma ga ñoma ga naãne, natürü ñoma ga naãne-cŭãx ga duŭxŭgü rü tama nüxŭ nacuxaxgü na texe yŭxŭ. ¹¹Nuã norü naãnewatama nangu, natürü norü duŭxŭgü ga Yudfugü rü tama nanayauxgü. ¹²Natürü guxema nayauxgüxe rü nüxŭ yaxögüxe rü tüxŭ nanatauxchaxëë na Tupanaxãcügü tixŭgüxŭcax. ¹³Rü ñuxma rü Tupanaxãcügü tixŭgü ga guxema yaxögüxe. Natürü tama noxri tabuexŭgagu nixĩ i ngëma rü tama tümanatügüarü ngúchaŭgagu nixĩ. Natürü i ñuxma rü Tupanaxãcügü tixŭgü ga guxema yaxögüxe yerü nümatama ga Tupana rü naxãcügüxŭ tüxŭ nixŭgüxëë. ¹⁴Rü nüma ga guma Nane ga Tupanaãrŭ ore ixĩcü rü narüduũ. Rü totanüwa nayexma rü poraãcü toxŭ nangechaŭ rü aixcüma nixĩ ga norü ore. Rü toma nüxŭ tadaugü ga ñuxãcü na namexëchixŭ ga nümax. Rü Nanatüxŭtawa nanayaxu ga yema yerü nügümaã nüxŭ nawüxicax. ¹⁵Rü gumachigaxŭ nixĩ ga yaxuxŭ ga

CuáŨ ga yexguma ñaxgu: —Daa nixĩ ga guma pemaã nüxũ chixuchigacũ ga yexguma ñachaxgu:

“Rũ yima choweama ne ũcũ rũ choxũ rüyexeracũ nixĩ, yerũ woetama marũ nayexma ga tauta chabuxgu ga chomax”, ñanagürũ ga CuáŨ. ¹⁶Rũ yima Tupana Nane rũ namexêchi rũ naxmexwa nangêxma i guxũma. Rũ naxũtawã rũ guxũguma tanayauxgüecha ga muxũchixũma ga ngũxêégũ ga mexũgũ. ¹⁷Rũ Moïchéxũ nixĩ ga namuxũ ga Tupana na tũxũ nangúexêxũ ga yema norũ mugũ. Natürũ Ngechuchu ya Cristuxũ nixĩ ga namuxũ na tũxũ nangúexêxũ na yigũ ingechaũgũxũ rũ tũxũ nangêxmaxũ i ore i aixcũma ixĩxũ. ¹⁸Taguma texé ñuxgu nüxũ tadau ga Tupana. Natürũ Nane ya nügũmaã nüxũ wüxicacũ nixĩ ya tũxũ nüxũ cuqxêécũ. Rũ yima Nane rũ Tupanaxũchi nixĩ, rũ Nanatũmaã wüxiwa nangêxmagũ.

CuáŨ ga baiũxêêruũ rũ nüxũ nixu ga Ngechuchu ya Cristuchiga
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹Rũ yema Yudũgiarũ ãêxgacũgũ ga Yerucharéũcũãx rũ CuáŨ ga baiũxêêruũxũtawã nanamugũ ga paigũ rũ Lebítanũxũgũ na nüxna yacagüexũcãx na texe yĩxũ. ²⁰Rũ nüma ga CuáŨ rũ meãma nügũ nixu, rũ ñanagürũ: —Tama nixĩ i Cristu chíxũ i chomax —ñanagürũ. ²¹Rũ wenaxãrũ nüxna nacagũ rũ ñanagürũgũ: —¿Texé exna quixĩ? ¿Exna cuma ga nuxcũmaũcũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Ería quiĩxũ? —ñanagürũgũ. Rũ CuáŨ nanangãxũ rũ ñanagürũ: —Tama Ería chixĩ —ñanagürũ. Rũ nümagũ rũ

wenaxãrũ nüxna nacagũ rũ ñanagürũgũ: —¿Exna cuma quiĩxũ ya yima orearũ uruũ ga Moïché nüxũ ixucũ ga ínguxchaũcũ? —ñanagürũgũ. Rũ CuáŨ nanangãxũ rũ ñanagürũ: —Tama yima chixĩ —ñanagürũ. ²²Rũ yexguma ñanagürũgũama: —¿Exna texé quiĩxũ? Erũ tanaxwãxe i ngêma núma toxũ mugũxũxũtawã tanange i curũ ngãxũga. ¿Rũ ñuxũ ñacuxũ i ñuxma na texé quiĩxũ? —ñanagürũgũ. ²³Rũ CuáŨ nanangãxũ rũ ñanagürũ nüxũ: —Choma nixĩ i ngêma duũxũ i dauxchitawã i ngextã taxúema íxãpataxũwã tagaãcũ ñachaxũ:

“iRũ nüxũ perüxoe i pecũma i chixexũ rũ ipeyanawexãchixêx̄x̄ i perũ maxũ naxcãx ya Cori ya Tupana!” ñachaxũ, guma nuxcũmaũcũ ga orearũ uruũ ga Ichaía nüxũ ixuxũrũũ —ñanagürũ. ²⁴⁻²⁵Rũ yexguma ga yema paigũ rũ Parichéugũ yéma mugũxũ ga CuáŨmaã na yanadexagũxũcãx rũ wenaxãrũ nüxna nacagüe, rũ ñanagürũgũ: —Rũ ngêxguma tama Cristu quixĩgu, rũ tama Ería quixĩgu, rũ tama yima orearũ uruũ ya ínguxchaũcũ quixĩgu, ¿rũ tũxcũũ i duũxũgũxũ ícubaiũxêxũ i ñuxmax? —ñanagürũgũ nüxũ. ²⁶⁻²⁷Rũ CuáŨ nanangãxũ rũ ñanagürũ: —Choma rũ dexãwamare íchanabaiũxêx̄ i duũxũgũ. Natürũ petanũwã nangêxma ya yima tama nüxũ pecuãcũ ya choweama ne ũcũ. Rũ choma rũ napexewa rũ taxuwama chame, rũ bai i norũ chapatucunũgiarũ wêgũwã chame —ñanagürũ ga CuáŨ. ²⁸Rũ yema nachica ga Betániãgu ãégaxũwã nixĩ ga CuáŨ ga nüxũ yaxuxũ ga yema ore. Rũ natũ ga Yudãũãrũ tocutũwã nixĩ ga yema nachica ga ngextã CuáŨ duũxũgũxũ íbaiũxêxũwã.

Ngechuchu nixí ga Tupana núma namucü na duũxũgüarü pecaducax nayuxũcax

²⁹Rü moxũãcü ga Cuáũ rü Ngechuchuxũ nadau ga naxcax na yaxũxũ. Rü ñanagürü ga Cuáũ: —iRü dücax! Daa nixí ya yima Tupana núma namucü na nayuxũcax na ñoma i naãneçũãx i duũxũgüarü pecaduxũ iyanaxoxẽẽxũcax. ³⁰—Rü choma rü daa Ngechuchuchigaxũ nixí ga chixuxũ ga yexguma ñachagu:

“Rü chowema ne naxü ya wixi ya chori yexeracü, yerü nüma rü woetama nayexma ga tauta chabuxgu ga chomax”, ñachagu. ³¹—Rü chomatama ga noxri rü tama nüxũ chacuax ga texe na yĩxũ ga nümax. Natürü nüma chaxü na dexáwamare duũxũgũxũ íchibaiũxẽẽtanixũcax na tatanixũ i Yudíguü nüxũ cuaxgũxũcax na texé yĩxũ —ñanagürü. ³²Rü ñanagürü ta ga Cuáũ: —Rü chomatama nüxũ chadau ga Tupanaãẽ ga Üünexũ ga yexguma wixi ga muxtucurũ daxũwa ínaxexeegu rü Ngechuchuxũnegu yanawaçgux. ³³—Choma rü noxri tama nüxũ chacuax ga texe na yĩxũ ga nümax. Natürü ga Tupana ga choxũ mucü na dexáwamare duũxũgũxũ íchabaiũxẽẽxũcax, rü ñanagürü choxũ:

“Rü yima nüxũ cudadü ya chauãẽ i Üünexũ naétiçu írixexeeci, rü yima tá nixí ya chauãẽ i Üünexũ duũxũgũna ngxẽẽcü”, ñanagürü choxũ. ³⁴—Choma rü marü yima Ngechuchuxũ chadau rü pemaã nüxũ chixu na nüma rü aixcũma Tupana Nane yĩxũ —ñanagürü.

Nüxíraũxũ ga norü ngúexũgü ga Ngechuchu

³⁵Moxũãcü rü wenaxãrü Cuáũmaã yema nachicawa tayexmagü ga toma ga

taxre ga norü ngúexũgü. ³⁶Rü yexguma Ngechuchuxũ nadaçuxgu ga yéma na naxüpetixũ, rü Cuáũ rü ñanagürü toxü: —iDücax! Yima nixí ya Tupana núma namucü na pecaducax nayuxũcax —ñanagürü. ³⁷Rü toma ga Cuáũãrü ngúexũgü rü nüxũ taxĩnüẽ ga yexguma yema ñaxgu. Rü Ngechuchuwe tarixĩ. ³⁸Rü nügü ínidau ga Ngechuchu, rü toxũ nadau ga nawe na tarixĩxũ. Rü toxna naca rü ñanagürü toxü: —¿Tãcũcax pedau? —ñanagürü. Rü tomagü rü ñatarügügü: —Pa Ngúexẽẽruũx, çngexta nixí i cupexũ? —ñatarügügü. ³⁹Rü Ngechuchu toxũ nangãxũ, rü ñanagürü toxü: —iNuã chowe perixĩ rü ípeyadaçux! —ñanagürü. Rü nawe tarixĩ, rü nüxũ tadaugü ga na ngexta napexũ. Rü yexguma yéma tangugügu, rü marü ägümüciãrü ngorawa nangu ga na nayáuanexũ. Rü yexma naxũtagu tarücho rü ñuxmata nachüta. ⁴⁰Rü choma chixí ga noxri Cuáũ ga baiũxẽẽruũxũ chaxĩnüxũ ga yixcama Ngechuchuwe charixũxũ. Rü chomüci rü Aüdré nixí. Rü nüma rü Pedru ga Chimáũeneẽ nixí. ⁴¹Rü yexgumatama ga Aüdré, rü naẽneẽ ga Chimáũcax nayadau. Rü ñanagürü nüxũ: —Rü marü nüxũ itayangau ya yima Cristu ga nuxcũma Tupana nüxũ unetacü —ñanagürü. ⁴²Rü yemawena, rü Ngechuchu íyexmaxũwa Chimáũxũ naga ga Aüdré. Rü yexguma Ngechuchu Chimáũxũ daçuxgu, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma nixí i Chimáũ i Cuáũ nane quiixũ. Natürü i ñuxmawena rü Nuta tá nixí i cuéga —ñanagürü. Rü ngẽma naéga rü Pedru ñaxũchiga nixí.

**Ngechuchu rü naxçax naca
ga Piripi rü Natanaé**

⁴³Rü moxiãcü ga Ngechuchu rü nügi namexêê na Gariréanewa naxüxcax. Rü Piripixü inyangau rü ñanagürü nüxü: —iChowe rüxü! —ñanagürü. ⁴⁴Rü nüma ga Piripi rü ñane ga Bechaídacüãx nixí. Rü yémacüãx ta nixí ga Aüdré rü Pedru. ⁴⁵Rü Piripi rü Natanaécax nayadau, rü ñanagürü nüxü: —Marü nüxü itayangau ya yima Cristu ga Moïché nachiga naxümatücü ga mugüarü poperawa, rü nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügu ta nachiga naxümatügücü. Yima nixí ya Yuche nane ya Ngechuchu ya Nacharétucüãx —ñanagürü. ⁴⁶Rü ñanagürü ga Natanaé: —¿Nüxücü i ñacü rü mexü i Nacharétuwa ne naxüxü? —ñanagürü. Rü Piripi nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —iDücac, ngixã rü ítayadau! —ñanagürü. ⁴⁷Rü yexguma Ngechuchu Natanaéxü daüxgu ga naxçax na yaxüxü, rü ñanagürü: —iDücac! Yéa ne naxü i wüxi i yatü i aixcüma Yudü íxixü i aixcüma ngearü chixexüãxü —ñanagürü. ⁴⁸Rü yexguma ga Natanaé rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Nüxücü i choxü cucuãxü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Naxüpa ga Piripi cuxçax na yaçaxü, rü choma rü cuxü chadau ga yexguma oriç ga igueratüügu curüãüxgux —ñanagürü. ⁴⁹Rü Natanaé nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngüxêëruüx, cuma rü Tupana Nane quixí. Rü cuma nixí i guxüma i Yudüguarü Ñëxgacü quiixü —ñanagürü. ⁵⁰Rü Ngechuchu

nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Cuma rü choxü cuyaxõ erü cumaã nüxü chixu na igueratüüwa cuxü na chadauxü. Rü ngëmacaxicatama nixí i cuyaxõxü. Natürü ngëma ñuxma nüxü cudauxüärü yexera tá nixí i nüxü cudauxü i yixcüra —ñanagürü. ⁵¹Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü tá nüxü pedaugü na yawãxnaxü i daxüguxü i naãne. Rü tá nüxü pedaugü i Tupanaärü orearü ngerüügu i daxücüãx i ngëma daxü ígüxü rü íruxügüxü i naétüwa ya Tupana Nane ya duüxüxü íxücü —ñanagürü.

**Wüxi ga ngigüarü peta ga Gariréanewa
yexmane ga ñane ga Canáwa yexmaxü**

2 ¹Rü yemawena ga tomaëxpüç ga ngunexügu, rü nayexma ga wüxi ga ngigüarü peta ga Gariréanewa yexmane ga ñane ga Canáwa. Rü yéma iyexma ga naë ga Ngechuchu. ²Rü Ngechuchuna rü toxna rü ta naxugüe na yéma taxüxcax. ³Rü nagux ga norü axexü ga binu. Rü Ngechuchu naë ngigürügu nüxü ga Ngechuchu: —Marü nagüarü binuãxgü —ngigürügu. ⁴Natürü Ngechuchu ngixü nangãxü, rü ñanagürü: —Pa Mamax, çtüxcüü chomaã nüxü quixu i ngëma? Erü tauta nawa nangu na chanaxüxcax i ñacü rü mexü i Tupanaärü poramaã üxü —ñanagürü. ⁵Natürü ga ngíma ga naë rü ngigürügu nüxü ga yema baegüxü namaã ga binuchiü: —iPenaxüç i guxüma i ngëma nüma pemaã nüxü yaxuxü! —ngigürügu. ⁶Rü yéma iyexma ga 6 ga tüxü ga nutagüingçax. Rü wüxichigü ga yema tüxüwa rü maneca

yexma name ga 50 rü exna 70 litrugü ga dexá. Rü yema tũxũgü iyixĩ ga yema Yudfugü ngĩxũ ixügüãcugücü ga yexguma dexámaã nügü yayauxmexgüchaũgu na Tupanacax nügü yamexẽegüxũcax. ⁷Rü Ngechuchu rü yema baegüxũxũ namu, rü ñanagürü: —iDexámaã ngĩxũ pixügüãcu i ñaã tũxũgü! —ñanagürü. Rü nümagü ga yema baegüxũ rü meãma ngĩxũ nixügüãcu. ⁸Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Rü ñuxma chanaxwaxe i íraxũ peyaxu, rü petaarü yoraxũtawa penange —ñanagürü. Rü yemaãcü nanaxügü ga yema baegüxũ. ⁹Rü yema petaarü yora nüxũ naxaxneta ga yema dexá ga binuxũ nacaxichixũ. Natürü tama nüxũ nacuax ga ngextá na nayauxgüãxũ. Rü yema baegüxũxĩcatama nixĩ ga nüxũ cuaxgüxũ ga dexámare na yĩxũ ga noxrix. Rü yexgumatama ga yema petaarü yora rü yema yatü ga ingĩxũcax naca. ¹⁰Rü ñanagürü nüxũ: —Guxũ i naãnewa rü duũxũgü rü noxri rü namaã nabae ya mecü ya binu. Rü ngẽxguma marü meãma guxũma axegügu i ngẽma nüxna naxuxũ, rü ngẽmawena rü nüxna nanaxã ya ngexcürüücümare ya binu. Natürü i cuma rü marü nagüxchaũgu i peta, rü mexẽchicü ya binumaãtama cuyaxaxegüxẽe i duũxũgü —ñanagürü. ¹¹Rü guma Gariréañewa yexmane ga ñãne ga Canáwa nixĩ ga yema naxũxũ ga Ngechuchu. Rü yema nixĩ ga nüxĩraũxũ ga cuaxruũ ga Tupanaãrü poramaã üxũ ga nawa nügü inawéxũ ga Tupana Nane na yĩxũ. Rü toma ga norü ngüexũgü rü nüxũ tayaxõgü. ¹²Rü yemawena rü Capernáü ga ñãnewa naxũ ga Ngechuchu. Rü naẽ rü naẽneẽgü rü

toma ga norü ngüexũgü rü ta ítayaxümcügü. Rü yema guma ñãnewa tayexmagü ga ñuxre ga ngunexũ.

Ngechuchu rü tupauca ga taxũnewa ínanawoxũ ga yema duũxũgü ga yema taxegüxũ

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³Rü marü ningaica ga torü peta ga Üpetüchiga ga nawa nüxna tacuaxãchixũ rü ñuxãcü nuxcúma ga Equituanewa Tupanaãrü orearü ngerü nüxũ naxüpetüxũ ga guma torü oxigüpata rü tama yaxücuxũ na yamáãxũcax ga torü oxigü nane ga yacü. Rü yemacax ga Ngechuchu rü toma ga norü ngüexũgü rü Yerucharéüãrü ñãnewa taxĩ. ¹⁴Rü yexma tupauca ga taxũnegu nüxũ nayangau ga duũxũgü ga yema norü wocagümaã rü carerugümaã rü muxtucugümaã taxegüxũ. Rü yema nüxũ nadau ta ga duũxũgü ga yema norü taxechicawa rütogüxũ rü ñãrucax taxegüxũ. ¹⁵Rü yexguma yemaxũ nadaxuaxgu ga Ngechuchu, rü nanaxü ga wüxi ga cuaxirruũ ga naxchaxmünacax. Rü yemamaã tupauca ga taxũnewa ínanawoxũ ga yema duũxũgü guxũma ga norü carerugümaã rü wocagümaã. Rü yema ñãrucax taxegüxũãrü ñãru rü ngĩxũ narüwoũ ñaxtũanegu. Rü norü mechagü rü ta nüxũ nawoneta. ¹⁶Rü yema muxtucugümaã taxegüxũxũ ñanagürü: —Ípeyana i ngẽma perü muxtucugü i nuã! Tama name i taxepataũxũ peyaxĩxẽe ya daa Chaunatüpata —ñanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga toma ga norü ngüexũgü rü nüxna tacuaxãchie ga nuxcúmaũxũ ga ümatüxũ ga ñaxũ:

“Duũxũgü rü tá chauxchi naxaie eri chanachuxu i tacü i chixexũ na naxügüxũ i Tupanapatawa”,

ñaxũ. ¹⁸Rũ yexguma ga yema ãĕxgacũgũ rũ Ngechuchuna nacagũ, rũ ñanagũrũgũ: —¿Tacũ rũ cuaxruũxũ toxũ cudadaxẽ na nawa nũxũ tacuáxũcax na aixcũma Tupana yĩxũ ya cuxũ mucũ na ícunawoxũxũcax i ñãã duũxũgũ i nuã? —ñanagũrũgũ. ¹⁹Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —iNagu pepogũe ya daa tupauca ya taxũne! Rũ choma rũ tomaĕxpũx i ngunexũgu rũ tá wena íchanadaxẽ —ñanagũrũ. ²⁰Rũ yexguma ga yema ãĕxgacũgũ rũ nanangãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —Rũ 46 ga taunecũ nawa napuracũe ga duũxũgũ na naxũgũãxũcax ga daa tupauca ya taxũne. ¿Rũ ñuxãcũ tá i cuma i tomaĕxpũx i ngunexũ tátama wena ícunadaxẽxũ? —ñanagũrũgũ. ²¹Natũrũ guma Tupanapata ga Ngechuchu nachiga idexane rũ naxũnechigatama nixĩ. ²²Rũ yemaçax ga toma ga norũ ngũexũgũ, rũ yexguma Ngechuchu yuwa írũdaxgu, rũ nũxna tacuaxãchie ga yema ore ga Ngechuchu nũxũ ixuxũ. Rũ aixcũma tayaxõgũ ga yema ore ga nũxũ yaxuxũ rũ yema Tupanaãrũ ore ga nuxcũmaũgũxũ ga orearũ urũgũ Ngechuchuchigagu ũmatũgũxũ.

**Ngechuchu rũ nũxũ nacuax
i guxũma i duũxũgũ**

²³Rũ yexguma Ngechuchu Ūpetũchigaarũ petaçax Yerucharẽuwa yexmagu, rũ muxũma ga duũxũgũ rũ nũxũ nayaxõgũ, yerũ nũxũ nadaugũ ga yema taxũ ga mexũgũ ga Tupanaãrũ poramaã naxũxũ. ²⁴Natũrũ ga nũma ga Ngechuchu rũ tama yema duũxũgũmexẽwa nügũ

nayexmaxẽĕchaũ, yerũ woetama marũ nũxũ nacuax ga tacũgu na naxĩnũexũ ga guxũma ga yema duũxũgũ. ²⁵Rũ yemaçax ga nũma rũ taxucaçma texẽ namaã nũxũ tixu na tacũgu naxĩnũexũ ga yema duũxũgũ. Yerũ nũmatama marũ nũxũ nacuax ga tacũgu na naxĩnũexũ ga naãewa ga wũxichigũ.

**Ngechuchuxũtagu nanaxũãne
ga Nicodẽmu**

3 ¹Nayexma ga wũxi ga Parichẽu ga Nicodẽmugu ãĕgacũ. Rũ nũma rũ wũxi ga ãĕxgacũ ga nũxũ nangechaũgũcũ nixĩ ga Yudũfugũtanũwa. ²Rũ guma Nicodẽmu rũ Ngechuchuxũtagu nanaxũãne ga chũtacũ. Rũ ñanagũrũ Ngechuchuxũ: —Pa Ngũexẽeruũx, toma nũxũ tacuax na aixcũma Tupana nũma cuxũ muxũ na toxũ cungũexẽxũcax. Erũ taxucũrũwa texẽ cuxrũũ tanaxũ i ngẽma taxũ i mexũgũ i Tupanaãrũ poramaã ũxũ, ega tama Tupana tũmaxũtawa ngẽxmagu —ñanagũrũ. ³Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagũrũ nũxũ: —Aixcũma cumaã nũxũ chixu, rũ yĩxema tama wenaxãrũ buxe rũ taxucũrũwama Tupana ãĕxgacũ íxĩxũwa tangu —ñanagũrũ. ⁴Rũ Nicodẽmu rũ Ngechuchuna naca, rũ ñanagũrũ nũxũ: —¿Natũrũ ñuxãcũ i wũxi i yatũ i marũ yaxũ i wena nabuxũ? ¿Ēxna wena naãnũgu naxũcuxũ rũ ngẽmaãcũ wena nabuxũ? —ñanagũrũ. ⁵Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Rũ aixcũma cumaã nũxũ chixu rũ yĩxema tama nũxũ rũxoxe i tũmaãrũ pecadu rũ tama Tupanaãẽ i Ūnũnũwa nayaxũxe i maxũ i

ngexwacaxũxũ, rü taxucürüwama
Tupana ãëxgacü fíxixũwa tichocu.

6—Yíxema duũxũwa buxe rü
duũxũtama tixí. Natürü yíxema Naãe i
Üünexũwa nayaxúxe i maxũ i
ngexwacaxũxũ, rü Tupanaxácü tixí.

7—iTãütáma cubaixächiãe na cumaã
nüxũ chixuxũ na Tupana naxwaxexũ na
guxũma i duũxũgü rü wena nabuexũ!

8—Ya buanecü rü nüma
ínanaxwaxexũwa nabu. Rü nüxũ cuxĩnü
i naga, natürü tama nüxũ cucuax na
ngextáama ne naxũxũ rü ngextáama na
naxũxũ. Rü ngëxgumarüü ta tixígü ya
guxãma ya yíxema Naãe i Üünexũwa
nayaxúxe i maxũ i ngexwacaxũxũ
—ñanagürü. 9Rü Nicodému wenaxãrú
Ngechuchuna naca, rü ñanagürü:
—¿Natürü ñuxácü nixí i ngëma?
—ñanagürü. 10Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma
rü Yudfugüarü ngúexëëruü i nüxũ cuáxũ
quixí. ¿Rü ñuxácü chi i cuma i tama
nüxũ cucuáxũ i ngëma? 11—Aixcúma
cumaã nüxũ chixu rü toma rü namaã
tidexagü i ngëma nüxũ tacuáxũ. Rü
norü uruü tixígü i ngëma nüxũ
tadaugüxũ. Natürü pema rü tama toxũ
peyaxögü i ngëma pemaã nüxũ tixuxũ.

12—Rü ñuxma na tama choxũ
peyaxögüxũ i ngëma pemaã nüxũ
chixuxũ i ñoma i naãneärü
ngëmaxũchiga, rü çñuxácü tá
peyaxögüxũ ega pemaã nüxũ chixuxgu i
daxügüxũ i naãneärü ngëmaxũchiga?

13—Taguma texé daxügüxũ i naãnewa
taxũ. Natürü i choma i Tupana Nane na
duũxũxũ chíixũ, rü chaxicatama nixí i
ngëma ne chaxũxũ rü ngëma tá
chaxũxũ. 14-15—Pema nüxũ pecuax ga

ñuxácü nuxcümamaxũchima yema nachica
ga ngextá taxúema íxãpataxũwa, rü
Moiché wüxi ga naïgu nanaxünagü ga
yema äxtape ga dferumünaxçax. Rü
ngëxgumarüü tá ta i choma i Tupana
Nane i duũxũxũ chíixũ, rü wüxi i naïgu
tá choxũ naxünagügü i duũxũgü na
guxãma ya texé ya choxũ yaxögüxe rü
tüxũ nangëxmaxũçax i maxũ i taguma
gúxũ.

Tupana rü poraãcü nüxũ nangechaũ i ñoma i naãnecũãx

16—Rü Tupana rü poraãcü nüxũ
nangechaũ i ñoma i naãnecũãx i
duũxũgü. Rü yemaçax inanamu ga Nane
ga nügümaã wüxicacü na guxãma ya
texé ya nüxũ yaxögüxe rü tama
itarütauxexũçax rü tüxũ
nangëxmaxũçax i maxũ i taguma gúxũ.

17—Yerü ga Tupana rü tama ñoma ga
naãnewa nanamu ga Nane na
duũxũgümaã naxueguãxũçax na
napoxcuxũ. Natürü núma nanamu na
namaxëxëãxũçax i duũxũgü. 18—Rü
yíxema Tupana Naneãxũ yaxóxë, rü
Tupana rü tama tùmamaã nanaxuegu
na tapoxcuxũ. Natürü yíxema tama
nüxũ yaxóxë, rü marü tùmamaã
nanaxuegu na tapoxcuxũ, erü tama
nüxũ tayaxõ ya yima Tupana Nane ya
nügümaã wüxicacü. 19—Rü yíxema
tama nüxũ yaxögüxe, rü Tupana rü
marü tùmamaã nanaxuegu na
tapoxcuxũ. Yerü yexguma ñoma ga
naãnewa nanguxgu ga Tupana Nane ya
duũxũgüarü ngóonexëëruü, rü tama
nawe tarüxíxchaũ. Natürü yexera
tümaärü me nixí ga ëãnexũwaama na
tayexmagüxũ, yerü chixexũ taxügü.

²⁰—Guxāma ya yíxema chixexũ ügüxe rü naxchi taxaie i ngóonexũ. Rü tama nüxna tangaicamagüchaũ erü tama tanaxwaxe na nangóxũ i ngēma chixexũ i ítaxügüxũ. ²¹—Natürü yíxema aixcüma Tupanaärü ore nüxũ ixuxũácüma meã maxēxē rü nüxna tangaicama i ngēma ngóonexũ. Rü ngēmaácü tanaxü na meã nangóxũcax na Tupanaärü ngüchaũácüma na yíixũ i guxũma i ngēma taxügüxũ —ñanagürü.

CuáŪ ga baiüxēerü rü wenaxärü nüxũ nixu ga Ngechuchuchiga

²²Rü yemawena rü tomaã Yudéanewa naxü ga Ngechuchu. Rü ñuxre ga ngunexũ tomaã yéma nayexma rü yéma duüxũgüxũ ítabaiüxēgü. ²³Rü CuáŪ ga baiüxēerü rü Enóärü íānewa ga Charíarü ngaicamana rü ínanabaiüxēē ta ga duüxũgü yerü yéma nayexma ga taxũ ga dexá. Rü yema yéma íngugüetanüxũ ga duüxũgü, rü CuáŪ ínayabaiüxēetanü. ²⁴Rü yemaácü nangupetü naxüpa ga na poxcupataügu yataxcuchixũ ga CuáŪ. ²⁵Rü yexguma rü ñuxre ga norü ngüexũgü ga CuáŪ, rü wüxi ga Yudfumaã niporagatanücüü nachiga ga nacümagü na ñuxácü namexũ na Tupanacax nügü yamexēgüxũ ga duüxũgü. ²⁶Rü CuáŪmaã nüxũ nayarüxugüe, rü ñanagürügü: —Pa Ngüexēerüüx, dücax guma yatü ga tomaã nüxũ quixucü rü cumaã yexmacü ga natü i Yudáüärü tocutüwa, rü yima rü ñuxma rü duüxũgüxũ ínabaiüxēē, rü guxũma i duüxũgü rü nawe narüxü —ñanagürügü. ²⁷Rü CuáŪ nanangäxü rü ñanagürü nüxũ: —Taxúema ũacü tüxũ nangēxma

ega Tupana tama tüxna naxāxgu.

²⁸—Pematama rü marü choxũ pexinüē ga yexguma ñachagu:

“Choma rü tama Cristu chixĩ. Natürü choma chixĩ i Tupana yima Cristupexegu choxũ imuxũ na nüxũ chixuxũcax i nachiga”, ñachagu. ²⁹—Rü wüxi i ngígüwa rü yima yatü ya íngicü rü naxmāxärü yora nixĩ. Rü yima yatümücü i naxütawa ngēxmaxũ rü nüxũ inarüxínü i norü ore. Rü nataãē i ngēxguma nüxũ naxínügu i ngēma na yadexaxũ. Rü ngēxgumartüü i choma rü aixcüma Cristumaã chataãēxüchi i ñuxmax. ³⁰—Nüma rü tá nixínagüchigü na ãēxgacü yíixũ, natürü i choma rü tá ícharüxíchigü.

Yima daxüwa ne üxcü

³¹—Rü yima Cristu ya daxüwa ne üxcü rü guxãétüwa nangēxma. Natürü i choma rü ñoma i naānewa changēxma, rü ñoma i naānecüāx chixĩ, rü ngēma ñoma i naānewa ngēxmaxüchigaxũ chixu. Natürü i nüma ya Cristu ya daxüwa ne üxcü, rü guxãétüwa nangēxma. ³²—Rü nüma rü tamaã nüxũ nixuchiga ga yema nüxũ nadauxũ rü nüxũ naxínüxũ. Natürü noxretama nüxũ nayaxögü i ngēma nüxũ yaxuxũ. ³³—Natürü ngēxguma texé nüxũ yaxōxgu i norü ore, rü ngēmaácü tanangoxēē na aixcüma yíixũ i ngēma Tupana nüxũ ixuxũ. ³⁴—Rü yima Tupana nüma namucü, rü Tupanaärü orexũ nixu. Erü Tupana rü nüxna nanamu i Naãē i Üünexü na guxüguma naxütawa nangēxmaxüçax. ³⁵—Rü Tanatü ya Tupana rü Nanexũ nangechaũ. Rü ngēmacax marü

naxmexwa nanangẽxmaxẽẽ i guxũma i tacũ i ngẽxmaxũ. ³⁶—Rũ yixema Tupana Naneãxũ yaxõxẽ rũ tũxũ nangẽxma i maxũ i taguma gũxũ. Natürũ yixema tama nüxũ yaxõxchaũxẽ ya Tupana Nane, rũ tãütãma tũxũ nangẽxma i ngẽma maxũ i taguma gũxũ. Natürũ tá tanayaxu i ngẽma ãücũmaxũ i poxcu i Tupana tá namaã tũxũ poxcuxũ —ñanagürũ ga Cuãũ ga baiũxẽerũ.

Ngechuchu rũ Chamãriaanecũãx ga ngecü

4 ¹Rũ Parichégũ rũ nüxũ nacuáchigagũ ga Ngechuchu rũ Cuãũãrũ yexera nüxũ na nayexmaxũ ga norũ ngúexũgũ, rũ norũ yexera duũxũgũxũ na ínabaiũxẽẽxũ. ²Natürũ tama Ngechuchu nixĩ ga ínabaiũxẽẽcü ga duũxũgũ. Rũ toma ga norũ ngúexũgũ tixĩ ga tanaxũxũ ga yema. ³Rũ yexguma Ngechuchu nüxũ ñngu ga Parichégũ rũ nachigagu na yadexagũxũ, rũ yéma Yudéaanewa ítachoxũ na Gariréaanecax tawoeguxũ. ⁴Natürũ ga yema nama ga nagu tawoeguxũ rũ Chamãriaanewa nadapetũ. ⁵Rũ yemacax ga toma rũ nawa tangugũ ga wũxi ga Chamãriaaneãrũ ñãne ga Chicarugu ãégane. Rũ guma ñãneãrũ ngaicamana nayexma ga yema naãne ga nuxcũmaũcü ga Acobuxũ yexmaxũ rũ yixcama rũ nane ga Yuchena naxãxũ. ⁶Rũ yéma nayexma ga wũxi ga puchu ga duũxũgũ dexácax ixaixmaũgũcü ga Acobuarũ Puchugu ãégacũ. Rũ porãcü nipa ga Ngechuchu ga namagu na yaxũxũ. Rũ yemacax guma puchuxũtawa nayarũtoõchi. Rũ tocuchiwa nanguxchaũ ga yexguma. ⁷⁻⁸Rũ toma ga norũ ngúexũgũ rũ guma

ñãnewa taxĩ na torũ õnacax tayataxegũxũcax. Rũ towena yéma ingu ga wũxi ga ngecü ga Chamãriaanecũãx ga guma puchuwa dexãwa ùcü. Rũ Ngechuchu rũ ñanagiürũ ngĩxũ: —ífraxũ i dexá choxna naxã! —ñanagürũ.

⁹Natürũ ga yema nge rũ ñaixãchiãẽ yerũ ga Yudúgũ rũ Chamãriaanecũãxgũmaã nügũchi naxaie rũ yemacax ga yema nge rũ inangãxũ rũ ngĩgürügũ nüxũ: —¿Ñuxãcü i cuma na Yudú quiĩxũ i dexácax choxna cuçaxũ i choma na Chamãriaanecũãx chiĩxũ? —ngĩgürügũ. ¹⁰Rũ Ngechuchu ngĩxũ nangãxũ, rũ ñanagürũ: —Ngẽxguma chi nüxũ cucuaxgu i ngẽma mexũ i Tupana cuxna ãxchaũxũ, rũ chi nüxũ cucuaxgu na texé yĩxũ ya yima dexá cuxna taçacũ, rũ cuma rũ chi nüxnata cuca i dexá i maxũ nawa ngẽxmaxũ rũ nüma rũ chi cuxna nanaxã i ngẽma dexá —ñanagürũ. ¹¹Rũ yema ngecü inangãxũ, rũ ngĩgürügũ nüxũ: —Pa Corix, ¿ñuxãcü tá i dexáta cuyaxu? Erũ daa puchu rũ namátamaxũchi rũ cuxũ nataxuma na tacũmaã cunayaxuxũcax i dexá. ¿Rũ ngextá tá i cunayaxuxũ i ngẽma dexá i maxũ nawa ngẽxmaxũ na choxna cunaxãxũcax? ¹²—Nuxcũmaũcü ga tórũ oxĩ ga Acobu toxcax núma Chamãriaanewa nanatax ga daa puchu. Rũ gumawa nixĩ ga naxaxexũ ga nüma rũ nanegũ rũ norũ wocagũ. ¿Rũ ñuxãcü chi i cuma i norũ yexera quiĩxũ? —ngĩgürügũ. ¹³Rũ Ngechuchu ngĩxũ nangãxũ, rũ ñanagürũ: —Rũ guxãma ya texé ya daa puchuarũ dexãwa axexe, rũ wena táxaru tiçawae. ¹⁴—Natürũ texé ya yixema choma tũxna chaxãxũ i dexãwa axexe, rũ tagutãma wena

tiṭawa. Erü ngēma dexá i choma tūxna chaxāxū rü wūxi ya puchu ya guxūguma ibaiyecürü tá nixī i tūmawa, erü ngēma dexáwa nangēxma i maxū i taguma gúxū —ñanagürü. ¹⁵Rü ngīma ga yema nge rü inangāxū rü ngīgürügü: —Pa Corix, ichoxna naxā i ngēma dexá na taguma wena chitawaxūcax, rü taguma wena daa puchuwa dexáwa chaxūxūcax! —ngīgürügü. ¹⁶Rü Ngechuchu ñanagürü ngīxū: —Íyadau ya cute, rü naxcax yaca, rü nuā pexī! —ñanagürü. ¹⁷Rü yema ngecü rü inangāxū, rü ngīgürügü nüxū: —Nataxuma ya chaute —ngīgürügü. Rü Ngechuchu ñanagürü ngīxū: —Aixcūma nixī i ngēma nüxū quixuxū na nataxuūma ya cute. ¹⁸—Yerü wūximeēxpūxchirex nixī ga cute, rü yima ñuxma cuxūtawa ngēxmacü rü tama aixcūma cutexūchi nixī. Rü ngēmacax aixcūma nixī i curü ore i chomaā nüxū quixuxū —ñanagürü. ¹⁹Rü yexguma yemaxū naxīnūgu ga yema ngecü, rü ngīgürügü: —Pa Corix, nüxū chicuaxāchi rü cuma rü wūxi i Tupanaärü orearü uruū quixī. ²⁰—Nuxcūmaūgūxū ga torü oxigü ga Chamáriaanecūāxgü rü daa maxpūne ga Garachīūwa Tupanaxū nicuaxūūgü. Natürü i pema i Yudfugü rü ñaperügü:

“Rü Yerucharēū nixī i nachica i mexū i ngextá Tupanaxū ticuaxūūgü”, ñaperügü. ²¹⁻²²Rü Ngechuchu ngīxū nangāxū rü ñanagürü: —Pema i Chamáriaanecūāxgü rü tama aixcūma nüxū pecuaxgü ya yima nüxū picuaxūūgü. Natürü toma i Yudfugü rü aixcūma nüxū tacuax ya yima nüxū

ticuaxūūgü, erü Yudfugügagu nixī i Tupana namaxēxēxū i guxūma i duūxūgü. iChoxū yaxō, Pa Ngecü! Rü aixcūma ínangu tá i ngunexū na tāūtáma daa maxpūnewa rü exna Yerucharēūwa tá nüxū na picuaxūūgüxū ya Tanatü ya Tupana. ²³—Erü yíxema aixcūma Tupanaxū icuaxūūgüxü rü nüétama nixī i ngēxürüūxūmare i nachicawa Tupanaxū ticuaxūūgü. Erü ñuxma rü ngēma Naāē i Üünexū naxwaxexū nixī na guxūma i tūmaāēmaā rü tūmaärü maxūmaā aixcūma Tupanaxū ticuaxūūgüxū. Rü ngēmaācü nixī i nanaxwaxexū ya Tanatü na nüxū ticuaxūūgüxū. ²⁴—Erü Tupana rü wūxi i Naāē nixī. Rü ngēmacax yíxema texé ya nüxū icuaxūūgüxü rü tanaxwaxe i guxūma i tūmaāēmaā rü tūmaärü maxūmaā na aixcūma nüxū ticuaxūūgüxū, ngēma Naāē i Üünexū naxwaxexūācüma —ñanagürü. ²⁵Rü yema ngecü inangāxū rü ngīgürügü: —Choma nüxū chacuax rü tá ñoma i naānewa nangu ya yima Cristu ya Tupana nüxū unetacü. Rü ngēxguma yima núma ūxgu rü tá tamaā nanangoxēē i guxūma i Tupanachiga —ngīgürügü. ²⁶Rü Ngechuchu rü ñanagürü ngīxū: —Choma na cumaā chidexaxū, rü yima chixī —ñanagürü. ²⁷Rü yexguma íyadexayane rü ítangugü ga toma ga norü ngüxūgü. Rü tabaixāchiāēgü yerü ga Ngechuchu rü wūxi ga ngecümaā ínindexa. Natürü taxúema ga toma rü togü taporaxēē ga nüxna na tacagūxū ga tacü ngīmaā na nanaxwaxexū rü tacuchiga yīxū ga ngīmaā na íyadexaxū. ²⁸Rü yexguma ga yema ngecü rü yéma ngīxū itax ga ngīrü

tũxũ. Rũ ãnewa ixũ na duũxũgũmaã nũxũ yanaxuxũcax. ²⁹Rũ ngĩgũrũgũ: —iNgĩxã rũ ítayadaugũ i wũxi i yatũ i chomaã nũxũ ixuxũ ga guxũma ga ãacũ ga chaxũxũ! ¿Taux exna yima yiĩxũ ya Cristu? —ngĩgũrũgũ. ³⁰Rũ inaxĩachi ga yema ãanecũãx, rũ Ngechuchu íyexmaxũwa naxĩ. ³¹Rũ yoxni ga toma ga norũ ngũexũgũ rũ Ngechuchuxũ tachixewegũ na nachibũxũcax. ³²Natũrũ ga nũma rũ ñanagũrũ toxũ: —Choma rũ choxũ nangẽxma i chowemu i pema tama nũxũ pecuáxũ —ñanagũrũ. ³³Rũ yexguma ga toma ga norũ ngũexũgũ rũ togũna tacagũe, rũ ñatarũgũgũ: —Bexmana marũ ¿texé nuã tanange i nawemu? —ñatarũgũgũ. ³⁴Natũrũ ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ toxũ: —Ngẽma õna i choxũ poraxẽexũ nixĩ na chanaxũxũ i norũ ngũchaũ ya yima nuã choxũ mucũ ya Chaunatu, rũ na chayanguxẽexũ i norũ puracũ. ³⁵—Rũ pema rũ ñaperũgũgũ:

“Rũ ágũmũcũ ya tauemacũ nataxu na yabuxgũxũ i trigu”, ñaperũgũgũ. Natũrũ i choma rũ ñacharũgũ pexũ:

“iDũcax, rũ meã penangugũ i duũxũgũ! Erũ marũ ínamegũ na Tupanaxũ nayauxgũxũcax, ngẽxgumarũũ i wũxi i trigunecũ i marũ nawa nanguxũ na yabuxgũxũ erũ marũ nidau”. ³⁶—Rũ yixema Tupanacax nadexe i duũxũgũ rũ tá tanayaxu i tũmaãrũ natanũ. Rũ guxũma i ngẽma duũxũgũ i tũxũ irixĩnũexũ rũ tá nanayauxgũ i maxũ i taguma gũxũ. Rũ ngẽmaãcũ rũ wũxigu tá tataãegũ ya yixema tũxira ngẽma duũxũgũmaã Tupanaãrũ orexũ ixuxe rũ yixema yixcama ngẽma duũxũgũxũ Tupanacax

dexe. ³⁷—Rũ aixcũma nixĩ i ngẽma ore i ñaxũ:

“Wũxie tixĩ ya namaã toexe i trigu rũ toge tixĩ ya yixema yabuxgũxe i norũ o”, ñaxũ. [Rũ ngẽxgumarũũ rũ wũxie tixĩ ya tũxira duũxũgũmaã nũxũ ixuxe i Tupanaãrũ ore, rũ toge tixĩ ya yixcama ngẽma duũxũgũxũ dexe Tupanacax.]

³⁸—Rũ noxri rũ togũ nixĩ ga duũxũgũmaã nũxũ ixuxũ ga Tupanaãrũ ore, natũrũ ga duũxũgũ rũ tama nayaxõgũ ga yexguma. Rũ yemawena rũ pexũ chamu na yema duũxũgũmaã nũxũ pixuxũcax ga yema ore. Rũ pema nixĩ ga yema duũxũgũxũ pedexũ Tupanacax, yerũ nayaxõgũ ga yexguma namaã nũxũ pixuxgu ga yema ore. Rũ yemaãcũ ga pema rũ marũ peyoxniẽ nawa ga togũarũ puracũ —ñanagũrũ. ³⁹Rũ muxũma ga guma Chamãriaanewa yexmane ga ãanecũãx rũ Ngechuchuaxũ nayaxõgũ, yerũ nũxũ nayaxõgũ ga yema ore ga yema ngecũ namaã nũxũ ixuxũ ga yexguma ngĩxgu:

“Guxũma ga ãacũ ga ũpa chaxũxũ rũ chomaã nũxũ nixu” ngĩxgu. ⁴⁰Rũ yemacax ga yema Chamãriaanecũãxgũ rũ yexguma Ngechuchuxũtawana nangugũgu rũ nũxũ nacãaxũgũ ga yexma natanũgu na naxãũxũcax. Rũ taxre ga ngunexũ yexma natanũgu narũxãũx ga Ngechuchu. ⁴¹Rũ muxũma ga togũamachigũ ga Chamãriaanecũãxgũ rũ Ngechuchuaxũ nayaxõgũ ga yexguma nũxũ naxĩnũẽgu ga yema norũ ore ga nũmatama nũxũ yaxuxũ. ⁴²Rũ yexguma ga yema duũxũgũ rũ ñanagũrũgũ ngĩxũ ga yema ngecũ: —Ñuxma waxi nixĩ i aixcũma nũxũ tayaxõgũxũ erũ tomatama nũxũ

taxĩnũē i ngēma norũ ore i tomaã nũxũ
yaxuxũ. Rũ ngēmawa nũxũ tacuax na
aixcũma yima yĩxũ ya Cristu ya ñoma i
naãnecũāx i duũxũgũarũ maxēxēruũ.
Rũ tama ngēma cuma tomaã nũxũ
quixuxũcaxicatama tayaxōgũ
—ñanagũrũgũ.

**Ngechuchu rũ nanamexēē ga wũxi ga
āēxgacũ nane**

⁴³Rũ taxre ga ngunexũguwena ga
Ngechuchu rũ tomaã inaxũāchi ga
Chamáriaanewa na Gariréaanewa
naxũxũcax. ⁴⁴Rũ nũmatama ga Ngechuchu
ga ũpacũ rũ ñanagũrũ: —Wũxi i
Tupanaãrũ orearũ uruũ, rũ norũ
naãnewatama i duũxũgũ rũ tama meã
nanayauxgũ —ñanagũrũ. ⁴⁵Natũrũ
yexguma Gariréaanewa tangugũgu, rũ
yema naãnecũāx ga duũxũgũ rũ meãma
nanayauxgũ. Yerũ nũmagũ ga yema
naãnecũāxgũ rũ Yerucharéũwa naxĩ ta
naxçax ga ũpetũchigarũ peta, rũ yéma
nũxũ nadaugũ ga yema taxũ ga mexũgũ ga
Tupanaãrũ poramaã naxũxũ ga Ngechuchu
ga yexguma. ⁴⁶Rũ ga Ngechuchu rũ tomaã
nataegu naxçax ga guma ñane ga Caná ga
Gariréaanewa yexmane. Rũ guma ñanewa
nixĩ ga binuxũ nanguxuchixēēāxũ ga dexá.
Rũ ñane ga Capernáũwa nayexma ga wũxi
ga tacũ ga āēxgacũ, rũ nĩdaawe ga wũxi
ga nane. ⁴⁷Rũ yexguma guma āēxgacũ nũxũ
cuáchigagu ga Ngechuchu rũ
Gariréaanewa na nanguxũ ga Yudéaanewa
na ne naxũxũ, rũ naxũtawawaxũ. Rũ nũxũ
nayacaqaxũ na napatawa naxũxũcax, rũ
naxçax na yanataanexēēāxũcax ga guma
nane ga marũ turaxũchicũ. ⁴⁸Rũ
Ngechuchu nanangāxũ, rũ ñanagũrũ nũxũ:
—Pema rũ tama peyaxōgũ ega tama nũxũ

pedauxiragu i taxũ i cuaxruũgũ i
Tupanaãrũ poramaã ũxũ —ñanagũrũ.
⁴⁹Natũrũ ga guma āēxgacũ rũ ñanagũrũ
nũxũ: —Pa Corix, ipaxa chowe rũxũ
naxũpa na nayuxũ ya chaune! —ñanagũrũ.
⁵⁰Rũ Ngechuchu nanangāxũ rũ ñanagũrũ
nũxũ: —iNataegu i cupatawa! Erũ cune rũ
marũ naxçax nitaane —ñanagũrũ. Rũ
guma yatũ rũ nayaxō ga yema ore ga
Ngechuchu namaã nũxũ ixuxũ. Rũ
napatacax nataegu. ⁵¹Rũ yexguma
napatawa nanguxchaũgu ga guma
āēxgacũ, rũ norũ duũxũgũ napexegu
nayayi, rũ ñanagũrũgũ nũxũ: —Cune rũ
marũ naxçax nitaane —ñanagũrũgũ. ⁵²Rũ
yexguma rũ norũ duũxũgũna naca, rũ
ñanagũrũ nũxũ: —¿Tacũ rũ ngoragu
inaxũgũxũ na naxçax yataanexũ?
—ñanagũrũ. Rũ yema norũ duũxũgũ
nanangāxũ rũ ñanagũrũgũ: —Ñe
tocuchiguwena nixĩ ga nũxũ nangupetũxũ
ga na yaxaxĩnexũ —ñanagũrũgũ. ⁵³Rũ
guma bucũ nanatũ rũ nũxna nacuaçāchi
ga yema ngoragu na yĩxũ ga Ngechuchu
ga ñaxũ nũxũ:

“Cune rũ marũ naxçax nitaane” ñaxũ.
Rũ nũma ga guma āēxgacũ rũ guxũma ga
napatacũāx rũ Ngechuchuxaxũ nayaxōgũ.
⁵⁴Rũ yexguma Yudéaanewa ne naxũxgu ga
Ngechuchu, rũ yema nixĩ ga norũ taxre ga
cuaxruũ ga taxũ ga Tupanaãrũ poramaã
duũxũgũxũ nawéxũ ga Gariréaanewa.

**Ngechuchu rũ nanamexēē ga wũxi ga yatũ
ga idaawexũ ga Betechawa yexmaxũ**

5 ¹Rũ ñuxre ga ngunexũgũ
ngupetũguwena rũ nayexma ga
wũxi ga peta ga Yudfũgu auregũxũ na
yemaacũ Tupanaxũ yacuaxũũgũtũxũcax.
Rũ yemacax ga Ngechuchu rũ

Yerucharéicax nataegu. ²Rü guma ñañearü poxeguxü rü nüxü nayexma ga wüxi ga ñax ga Carneruarü Choxüchicagu áégaxü. Rü yema ñaxärü ngaicamana nayexma ga wüxi ga puchu ga Yudüügüga Betechagu áégaxü. Rü guma puchuanacüwa nayexma ga wüximéxpüx ga chopetüchica ga äxpataüétügüxü. ³Rü yema chopetüchicagu nacagü ga muxüma ga duüxügü ga ñaaweexü. Rü nümaxü rü nangexetügü, rü togü rü nachixeparagü, rü togü rü nanawäixächigü. Rü yema ñaaweexü rü yema nananguxéégü ga guma puchu ga na naxiäxächichiüxüçax. ⁴Yerü ñuxguacü rü guma puchugu ñarüxixü ga wüxi ga daxüçüçax ga Tupanaärü orearü ngerü, rü nayaxiäxchiüçüçüçü. Rü guxema tüxira tügü yema táexe nachiiüwa ga guma puchu ga yexguma yaxiäxchiüçüçü, rü tümacax nitaane woo ga ngëxüüümare ga ñaawe tüxü yexmaxë. ⁵Rü yema natanüwa nayexma ga wüxi ga yatü ga marü 38 ga taunecü ñaawecü. ⁶Rü yexguma Ngechuchu nüxü ñaxü ga guma yatü ga yexma na nacaxü, rü nüxü nacüächiga ga marü mucüma ga taunecü na ñaaweexü. Rü yemacax nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Cunaxwaxexü i cuxçax na yataanexü? —ñanagürü. ⁷Rü Ngechuchuxü nangäxü ga guma ñaawecü, rü ñanagürü: —Pa Corix, tataxuma ya texé ya choxü rüngüçéçé na ngéma choxü tataéxüçax i ngëxguma naxiäxächichiügu ya daa puchu. Rü guxüguma i ngëxguma ngéma chaugü chatáechaügu, rü yoxni i togü rü marü nüxira nügü ngéma natáegü

—ñanagürü. ⁸Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¡Inachi, rü nayaxu i curü carü, rü fixü! —ñanagürü. ⁹⁻¹⁰Rü yexgumatama naxçax nitaane ga guma yatü. Rü nanayaxu ga norü carü, rü ñixü. Natürü ga yema ngunexü rü ngüxchigaarü ngunexü nixi. Rü yemacax ga yemacüçüçü ga Yudüügarü äéxgacügü rü ñanagürügü nüxü ga guma yatü ga naxçax itaanecü: —Ñoma nixi i ngüxchigaarü ngunexü. Rü ngëmacax nachüxu nixi na cuyangexü i curü carü erü yemaacü tama nüxü nixu ga Moiché —ñanagürügü. ¹¹Natürü ga guma yatü rü yema Yudüügarü äéxgacügüxü nangäxü, rü ñanagürü: —Yima choxü rü mexéçü rü ñanagürü choxü:

“¡Nayaxu i curü carü rü fixü!” ñanagürü. ¹²Rü yexguma ga yema äéxgacügü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Texé ngéma ñatarügü cuxü:

“¡Nayaxu i curü carü rü fixü!” ñatarügü cuxü? —ñanagürügü. ¹³Natürü ga guma yatü rü tama nüxü nacüçax ga texé naxçax na yataanexéçü, yerü namuxüchi ga duüxügü ga yema, rü yexma nayarütaxu ga Ngechuchu. ¹⁴Natürü yixcama ga Ngechuchu rü tupauca ga taxünegü nüxü nayangau ga guma yatü, rü ñanagürü nüxü: —¡Düçax i ñuxma marü cuxçax na yataanexü, rü täütáma wena chixexü cuxü na tama quidaawexüçax nama i wüxi i ñaawe i ngéma marü cuxü ngupetüxüärü yexera ixixü! —ñanagürü. ¹⁵Rü ñixü ga guma yatü, rü Yudüügarü äéxgacügüma nüxü nayarüxu ga Ngechuchu na yixü ga guma namexéçü. ¹⁶Rü yemacax nixi

ga yema ãëxgacügü ga Ngechuchucax nadaugüxü na yamãxgüãxüçax, yerü ngüxchigaarü ngunexügu napuracü. ¹⁷Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Chaunatü ya Tupana rü guxü i ngunexügu napuracü rü mexü naxü. Rü ngëmacax i choma rü ta naxrüü chapuracü—ñanagürü. ¹⁸Rü yemaçax ga yema Yudíugüarü ãëxgacügü rü yexeraäcü Ngechuchuxü nimãxgüchaü. Yerü tama naxrüü nanaxaure ga ngüxchigaarü ngunexü rü ñuxüchi nüxü nixu ga Nanatüxüchi na yíixü ga Tupana, rü yemaäcü nügü nixu ga Nanatü ga Tupanamaã na nawüxiguxü.

**Nüma ga Tupanatama nixí ga
Nanena naxããxü ga pora**

¹⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga yema ãëxgacügü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü choma i Tupana Nane rü tama chorü poramaã chanaxü i tacü rü puracü i mexü. Natürü ngëma nüxü chadauxü i Chaunatü üxüxícatama nixí ichaxüxü. Rü guxüma i ngëma Chaunatü üxü, rü choma ya Nane rü ta chanaxü. ²⁰—Chaunatü ya Tupana rü choxü nangechaü, rü ngëmaçax choxü nüxü nadauxëë i guxüma i tacü i nüma naxixü. Rü ngëma ñuxma choxü nüxü nadauxëëxüãri yexera tá choxü nüxü nadauxëë i yixcüra. Rü ngëxguma i pema ega ngëmaxü pedaugügu, rü tá pebaixächiaëgü namaã. ²¹—Rü Chaunatü rü ñanadagixëë i yuexügu rü wena nanamaxëxëë. Rü ngëxguma-rüü ta i choma i Nane rü tüxna chanaxã i maxü ya yíxema chatimawaxéxe na tüxna chanaxãxü. ²²⁻²³—Rü tama Chaunatü nixí ya duüxügüxü icagücü i norü maxüchiga. Natürü choxü

nixí i namuxü na chanaxüxüçax i ngëma, na choxü yacuaxüügüxüçax i duüxügü, ngëma Chaunatüxü na yacuaxüügüxüürü. Rü yíxema tama choxü icuaxüxüxë, rü tama nüxü ticuaxüü ta ya Chaunatü ya choxü nuã mucü. ²⁴—Aixcüma pemaã nüxü chixu rü yíxema texé ya choxü irüxínüxë i chorü ore, rü nüxü yaxóxë ya yima Chaunatü ya núma choxü mucü, rü tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. Rü Chaunatü rü tãütáma tãmamaã nanaxuegu na tapoxcüxü eri mari nawa ítanguxuchi na tayuxü, rü tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. ²⁵—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü marü nawa tá nangu i ngunexü rü ñuxmatama nixí i chauga naxínüxü tá i ngëma duüxügü i norü pecadugu yuexü rü iyarütaxexü. Rü texé ya chauga ñnüxë rü tá tamaxë. ²⁶—Nüma ya Chaunatü rü nüxü nangëxma i pora na namaxëxëãxüçax i duüxügü. Rü ngëma pora rü choxna nanaxã ya Chaunatü na choma rü ta duüxügüxü chamaxëxëxüçax. ²⁷—Rü Chaunatü ya Tupana choxü namu na duüxügüna chaçaxüçax naxçax i norü maxüchiga, eri choma nixí i Nane i duüxüxü chíxü. ²⁸—iTãxü i pebaixächiaëgüxü namaã i ñaã ore i pemaã nüxü chixuxü! Eri tá ínangu i ngëma ngunexü i nagu guxüma i duüxügü i yuexü rü tá na nüxü naxínüxü i chauga. ²⁹—Rü naxmaügiwa tá ínaxoxü. Rü ngëma meã maxëxü, rü tá ínarüdagü na nayauxgüãxüçax i maxü i taguma gúxü. Natürü ngëma chixexü ügüxü, rü tá ínarüdagü na napoxcüxüçax.

**Nawa nüxü icuáxü na Tupana yíixü ga
Ngechuchuna naxäcü ga pora**

³⁰—Choma rü taxucüriwa tacü chaxü chauechamatama ega tama choxü

naxüxëëägu ya Chaunatü. Rü Chaunatü chomaã nüxü ixuxüãcúma nixí i nüxna chaçaxü i duüxügü i norü maxüchiga. Rü ngëxguma nüxna chacaxgu rü aixcüma meãma chanangugü i duüxügü. Erü tama choxrütama ngúchaü nixí i ngëma chaxüxü, natürü Chaunatü ya nuã choxü mucüarü ngúchaü nixí i ngëma chaxüxü. ³¹—Rü ngëxguma chi chauchigaxütama chixuxgu rü taxuwama name i ngëma. ³²—Natürü nangëxma i to i chauchigaxü ixuxü. Rü nüxü chacuax rü aixcüma nixí i norü ore i pemaã nüxü yaxuxü. ³³Pema rü Cuáú ya baiüxëëruüxütawa penamugü ga perü duüxügü na nüxü pecuáxüçax ga ore ga aixcüma ixixü ga chauchiga. Rü yema ore ga Cuáú pexü namaã ngãxüxü rü aixcüma nixí. ³⁴—Natürü i choma rü tama chanaxwaxe i ñacü rü yatü chauétüwa nachogü, erü choma tátama chaugüna chadau. Natürü pemaã nüxü chixu i ngëma Cuáúärü ore na choxü peyaxögüçax rü na penayauxgüçax i maxü i taguma gúxü. ³⁵—Cuáú rü wüxi ga omü ga iyauracüüxü rü pexü báxixü-rüü nixí ga pexçax. Rü pema rü paxaãchi namaã petaãëgü. ³⁶—Natürü nangëxma i ñacü i Cuáúärü orearü yexera chauétüwa íchogüxü. Rü ngëma nixí ga yema taxügü ga cuaxruügü ga Chaunatü choxü muxü na norü poramaã chanaxüçax. Rü yemawa pexü nüxü chadauxëë na aixcüma Chaunatü ya Tupana yüxü ga núma choxü mucü. ³⁷—Rü ngëxgumarüü ta ya Chaunatü ga guma núma choxü mucü, rü marü chauétüwa ínachogü, woo taguma nüxü pexínüë ga naga rü taguma nüxü pedau.

³⁸—Rü ngëma Chaunatüarü ore rü ta tama peãëwa nixücu, erü tama choxü peyaxögü woo Chaunatü núma choxü na muxü. ³⁹⁻⁴⁰—Pema meãma nawa pengúe i Tupanaärü ore i ümatüxü, erü naga perüxínüë rü ngëmawa tá nüxü ipeyangau i perü maxü i taguma gúxü. Natürü woo ngëmatama Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü chauchiga meã na yadexaxü, natürü i pema rü tama choxü peyaxögüchaü na ngëmaãcü penayauxgüçax i ngëma maxü. ⁴¹⁻⁴²—Rü choma rü tama chanaxwaxe na choxü picuaxüügüxü erü meãma pexü chacuax, rü nüxü chacuax na tama aixcüma Tupanaxü pengechaügüxü. ⁴³—Chaunatü ya Tupana nixí ga núma choxü mucü, natürü i pema rü tama choxü peyaxgüchaü. Natürü ngëxguma chi tomare i yatü nagagutama núma üxgu, rü ngëma chi nixí i taãëcúma peyaxgüxü. ⁴⁴—¿Rü ñuxacü chi choxü peyaxögü ega penaxwaxegu na pemücügütama pemaã taãëxü rü tama naxçax pedaugügu na Tupanaxüchi pemaã taãëxü? ⁴⁵—iTáxü i naga perüxínüëxü na choma tá yüxü na pexü chixugüxü i Chaunatüxütawa! Erü Moíché ga guma perü maxüçax nüxü peyaxögüçax tátama nixí ya yima pexü ixugüçü i Chaunatüxütawa. ⁴⁶—Rü ngëxguma chi peyaxögügu i ngëma ore ga Moíché ümatüxü, rü choxü rü chi ta peyaxögü. Yerü ga Moíché rü chauchigagu nixí ga naxümatüãxü ga norü poperawa. ⁴⁷—Natürü ngëxguma tama peyaxögügu i ngëma Moíché ümatüxü i ore, ¿rü ñuxacü tá peyaxögü i ngëma choma pemaã nüxü chixuxü? —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü nanachibüexëë
ga 5000 ga yatügu**

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 ¹Rü yemawena ga Ngechuchu rü naxtaxa ga Gariréagu äéganearütocutiwa tomaã naxü. Rü norü toéga ga guma naxtaxa rü Tibéria nixí. ²Rü muxüma ga duüxügü rü nawe narüxí. Yerü üpaacü rü marü nüxü nadaugu ga ñuxäcü Ngechuchu na naxixü ga taxü ga mexügü ga Tupanaärü poramaã üxü ga yexguma duüxügü ga idaawegüxüçax yataanexëëgüägu. ³Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga maxpúnewa tomaã ínaxüächí. Rü wüxigu tomaã yéma narüto. ⁴Rü marü ningaica ga yema Yudfügiarü peta ga Üpetüchiga. ⁵Rü yexguma Ngechuchu nüxü dawenügu rü nüxü nadau ga muxüma ga duüxügü ga nawe rüxixü. Rü yemacax Piripina naca, rü ñanagürü: —¿Rü ngextá tá naxçax tataxe i nawemü i ñaã duüxügü na nachibüexëëxüçax? —ñanagürü. ⁶Rü nümatama ga Ngechuchu rü marü nüxü nacuax ga tacü tá na naxixü. Natürü yema ñanagürü Piripixü, yerü nüxü nacuáxchaü ga tacümaã tá na nangäxüäxü. ⁷Rü yexguma Ngechuchuxü nangäxü ga Piripi, rü ñanagürü: —Woo chi naxçax itaxegügu i 200 i dñeru naguxü i päü, rü tãü chima nüxü ningu ega woo wüxichigüna íraxü ixächigügu —ñanagürü. ⁸⁻⁹Rü yexguma ga Aüdré ga Ngechuchuarü ngüexü ga Pedru ga Chimáü naëneë, rü ñanagürü: —Nuã nangëxma i wüxi i buxü rü nüxü nangëxma i 5 i päü i chebadanaxçax rü taxre ta i choxni. ¿Natürü tacüwa name i ngëma naxçax i ñaã muxüchixü i duüxügü? —ñanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga

Ngechuchu rü ñanagürü toxü: —¡Eëci, namaã nüxü pixu i duüxügü na ínatogüxüçax! —ñanagürü. Rü yema nachicawa rü nametëxëane ga guma maxë. Rü gumatëxewa narütogu ga duüxügü. Rü maneca 5000 wa nangu ga yexguma yatügüxica ixugügu. ¹¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanade ga yema päügü, rü Tupanana moxë naxã. Rü yemawena rü toxü nayanu na yema duüxügü ga yéma rütogüxüxü tayanuxüçax. Rü yexgumarüü ta ga choxni rü nüxü toxü nayanuxëë, ñuxmata meãma nachibüe ga guxüma ga yema duüxügü. ¹²Rü yexguma marü meã nachibüegu ga guxüma, rü Ngechuchu toxü namu rü ñanagürü toxü: —¡Penade i ngëma naxchipëxëgü i íyaxügüxü na tama ínaxaiyaxüxüçax! —ñanagürü. ¹³Rü tanade ga yema naxchipëxëgü ga yema 5 ga päüwa íyaxüxü, rü 12 ga pexchi namaã tanaxüäcugü. ¹⁴Rü yexguma yema duüxügü nüxü daugügu ga yema mexü ga taxü ga Tupanaärü poramaã naxixü ga Ngechuchu, rü ñanagürügu: —Aixcümäxüchi daa nixí ya Tupanaärü orearü uruü ga guma ínanguxëëcü —ñanagürügu. ¹⁵Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nicuaxächí ga duüxügü rü na norü äëxgacüxü yangu-cuchixëëgüchäüäxü. Rü yemacax nüxna nixügachi rü yémaxüra naxü nawa ga guma maxpüne na nüxícatama nayexmaxüçax.

Dexáétügu nixü ga Ngechuchu

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶Rü yexguma marü nachütagu, rü toma ga Ngechuchuarü ngüexügu rü wenaxärü naxtaacutiwa taxí. ¹⁷Rü poraäcü naxëäne. Rü tama ínangu ga Ngechuchu. Rü yemacax wüxi ga ngue ga taxünegu tichoü, rü

itaxiãchi ga na tocutiwa taxixũ ga Capernáũrũ ãnewa na tangugixũcax. ¹⁸Rũ yexguma tixãũyane rü inaxügü ga na poraãcü yabuaxũ. Rũ yemagagu rü poraãcü nayuape. ¹⁹Rũ yexguma marü 5 ga kilõmetru tixãũgu, rü Ngechuchuxũ tadaugü ga na dexãchitiétügu yaxũxũ. Rũ toma ga norü ngúexũgü rü poraãcü tamuũẽ. ²⁰Natürü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü toxũ: —Choma chixĩ. iRũ tãxũ i pemuũẽxũ! —ñanagürü. ²¹Rũ yexguma ga toma ga norü ngúexũgü rü taãẽacüma tanayauxgüchaũ ga toweũwa. Rũ yexgumatama ítangugü ga yema ítaxixũwa.

Ngechuchucax nadaugü ga duũxũgü

²²Rũ moxũãcü ga yema duũxũgü ga naxtaxaarü tocutügu rüchoxũ, rü nüxũ nicuaxãchitanü ga toma ga Ngechuchuarü ngúexũgü ga marü nagu na taxixũ ga guma ngue ga taxũne ga nügümaã wüxicane. Rũ nüxũ nacuaxgü ta ga Ngechuchu rü tama towe na naxũxũ. ²³Rũ yexguma yemagu ñaxĩnüeyane, rü yoxocüne ñangugü ga náũgü ga ngue ga itaxũne ga Tiberiaarü ãnewa ne ñxũne. Rũ norü ngaicamana nangugü ga yema nachica ga ngextã Ngechuchu ñachibüexẽxũwa ga yema muxũma ga duũxũgü ga yexguma moxẽ inaxãxgu naxcax ga yema pãũ. ²⁴Rũ yexguma yema duũxũgü nüxũ daugügu ga guma nguewa na Ngechuchu rü toma ga na tatauxexũma rü yexma guma nguegügu nichoũ na Ngechuchucax yadaugũxũ Capernáũrũ ãnegu.

Ngechuchu nixĩ i pãũ i maxẽxẽeruũ naxcax i guxũma i nüxũ yaxõgũxũ

²⁵Rũ yexguma guma naxtaxaarü tocutiwa nangugügu ga yema duũxũgü,

rü Ngechuchuxũ yexma nayangaugü. Rũ nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Ngúexẽeruũx, ññuxgu nixĩ i nuã cunguxũ? —ñanagürügü. ²⁶Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü chauxcax pedaugü yerü meãma pechibüe nawa ga yema õna ga pexna chaxãxũ. Rũ tama yema na marü meã choxũ peyaxõgüxcax nixĩ i chauxcax pedaugũxũ. Erü tama nüxũ pecuax i tacuchiga na yĩxũ ga yema taxũ ga mexũgü ga Tupanaarü poramaã chaxixũ. ²⁷—iTãxũ i naxcax pepuracüexũ i õna i paxama gúxũ! Rũ narümemãe nixĩ i naxcax pepuracüe i maxũ i aixcüma ixixũ i taguma gúxũ. Rũ ngẽma nixĩ i maxũ i choma i Tupana Nane ya duũxũxũ chixĩcü tá pexna chaxãxũ, erü Chaunaty ya Tupana rü marü nanangõxẽ na aixcüma Nane chĩxũ —ñanagürü. ²⁸Rũ yexguma ga nümagü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tãcü tá taxüe na tayanguxẽxũcax i ngẽma Tupana toxũ naxwaxexũ? —ñanagürügü. ²⁹Rũ Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Rü Tupana rü nüma choxũ namu. Rũ ngẽma nüma pexũ nanaxwaxexũ nixĩ na choxũ peyaxõgüxũ —ñanagürü. ³⁰Rũ yexguma ga nümagü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü nüxũ: —¿Tãcü rü cuaxruũxũ tá toxũ cudaduxẽ na cuxũ tayaxõgüxcax na aixcüma Cristu quĩxũ? ¿Rü tãcü i to i mexũ tá toxcax cuxixũ i ññuxmax? ³¹Yerü nuxcümãũgüxũ ga tórü oxigü, rü nanangõxgü ga yema pãũ ga Tupana nüxna ãxũ ga dauxchitawa ga ngextã taxüema íxãpataxũwa. Rũ Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Tupana rü daxũcũãx ga pãũmaã nanachibüexẽẽ ga duũxũgü”,

ñanagürü i ngëma orewa. ³²Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Aixcúma pemaã nüxũ chixu rü tama nixĩ ga Moiché yĩixũ ga nüxna naxãxũ ga yema pãu ga daxũ- cũãx, natürü Chaunatü ga Tupana nixĩ ga nüxna naxãcü. Rü nüma nixĩ i ñuxma i pexna naxããxũ i pãu i aixcúma ixĩxũ i daxüwa ne üxũ. ³³—Erü ngëma pãu i Tupana ixãxũ, rü daxüguxũ i naãnewa ne naxü rü nanamaxëxëe i ñoma i naãnecũãx i duũxügü —ñanagürü. ³⁴Rü naxçax ínacagü, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Corix, iguxüguma toxna naxãëcha i ngëma pãu! —ñanagürügü. ³⁵Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Choma nixĩ i ngëma pãu i maxëxëeruü chiixũ. Rü yixema texé ya chauxütawa üxë rü tagutáma tataiya. Rü texé ya choxũ yaxóxë rü tagutáma tiçawa. ³⁶—Natürü marü pemaã nüxũ chixu rü woo na choxũ pedaugüxũ rü tama choxũ peyaxögü i pemax. ³⁷—Rü guxãma ya yixema duũxëgü ya Chaunatü choxna tüxũ mugüxe rü chorü duũxügü tixígü. Rü texé ya choxũ yaxögüxe rü täütáma tüxũ chaxoox. ³⁸—Yerü tama choxrütama ngúchaũ na chaxüxüçax nixĩ ga daxüguxũ ga naãnewa ne chaxüxũ. Natürü núma chaxü na chanaxüxüçax i norü ngúchaũ ya Chaunatü ga núma choxũ mucü. ³⁹—Rü ngëma norü ngúchaũ ya Chaunatü ya Tupana ga núma choxũ mucü nixĩ i na taxüxüma na ichayarütauxëxü ya yixema choxna tüxũ namugüxe. Erü nüma ya Chaunatü nanaxwaxe i tüxũ na chamaxëxëxü i naãnearü guxgu. ⁴⁰—Choma nixĩ i Tupana Nane chiixũ. Rü ngëma norü ngúchaũ ya Chaunatü

ya Tupana ga núma choxũ mucü nixĩ na tüxũ nangëxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ ya guxãma ya texé ya choxũ daugüxe rü choxũ yaxögüxe. Erü choma tá nixĩ i tüxũ ícharüdagüxëxü i naãnearü guxgu —ñanagürü. ⁴¹Rü yexguma yema orexũ naxĩnüëgu ga yema Yudíugü, rü inanaxügüe ga Ngechuchuchiga na yadexagüxũ. Yerü ñanagürü ga Ngechuchu: —Choma nixĩ i pãu i daxüguxũ i naãnewa ne chaxüxũ —ñanagürü. ⁴²Rü ñanagürügü: —¿Taux exna ñaã yĩixũ i Ngechuchu i Yuche nane? Rü yixema rü tüxũ tacuax ya nanatü rü naë. ¿Rü ñuxãcü i nüma i “Daxüwa ne naxüxũ”, ñaxũ? —ñanagürügü. ⁴³Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —iNüxü perüxoe na choxũ na pixuechaxü! ⁴⁴—Taxüema chauxütawa tangu ega tama choxna tüxũ namuxgu ya chaunatü ga guma núma choxũ mucü. Rü texé ya chauxütawa ngugüxe rü choma rü tá wena tüxũ chamaxëxëe i naãnearü guxgu. ⁴⁵—Nuxcúmaügüxũ ga Tupanaärü orearü uruügüarü poperawa naxümatü i ore i ñaxũ:

“Tupana tá guxãxũ nangüexëe”, ñaxũ. Rü ngëmacax guxãma ya texé ya Chaunatüxü ñnüxë rü naxütawa ngüxe, rü chauxütawa taxĩ. ⁴⁶—Taguma texé Chaunatü ya Tupanaxũ tadau. Rü chaxicatama nixĩ i nüxũ chadauxũ erü naxütawa ne chaxü. ⁴⁷—Aixcúma pemaã nüxũ chixu rü texé ya choxũ yaxóxë rü tüxũ nangëxma i maxũ i taguma gúxũ. ⁴⁸—Choma nixĩ i pãu i maxëxëeruü chiixũ. ⁴⁹—Rü perü oxigü ga nuxcúmaügüxũ rü nanangöx ga yema pãu ga Tupana nüxna axũ ga yema

nachica ga ngextá taxúema íxãpataxúwa. Natürü woo nanangõxgü ga yema pãü rü nayueamatama. ⁵⁰—Natürü ñãã pãü i pemaã nüxü chixuxü i daxüwa ne üxü rü chomatama chixí. Rü guxãma ya texé ya choxü yaxúxe ñoma pãü tangóxürüü rü tá tamaxêcha. ⁵¹—Chomatama nixí i pãü i maxêxêëruü i daxüwa ne chaxüxü. Rü texé ya ñoma chomaã taxãwemüxürüü choxü yaxóxê rü guxügutáma tamaxêcha. Erü ngêma pãü i choma tüxna chaxãxü rü chaxunetama nixí. Rü ichanaxã i chaxune na namaxêxüçax i ñoma i naãneçüãx i duüxügü —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁵²Rü yexguma ga yema Yudügu rü poragaãcü nügünatama nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Nuxãcü tá i ñãã yatü i naxüne tátama tüxü nangõxêxü? —ñanagürügü. ⁵³Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Rü choma i Tupana nane na duüxüxü chixü rü ngêxguma pema rü tama chaxunemaã pexãwemügügu rü tama nawa pexaxegügu ya chaugü, rü tãütáma pexü nangêxma i maxü i taguma gúxü. ⁵⁴—Texé ya chaxunemaã ãwemüxê rü chaugüwa axexe rü tüxü nangêxma i maxü i taguma gúxü. Erü choma rü tá tüxü chamaxêë ega naãneärü guxgu. ⁵⁵—Erü chaxune rü õnaxüchi nixí rü chaugü rü axeüxüchi nixí. ⁵⁶—Texé ya chaxunemaã ãwemüxê rü chaugüwa axexe rü chowa tayaxüx rü choma i tümawa. ⁵⁷—Chaunatü ga núma choxü mucü rü namaxü. Rü núma choxna nanaxã i maxü. Rü ngêxgumarüü ta i choma rü tá tüxna chanaxã i maxü ya yíxema choxü

yaxúxe rü choxü yaxóxê. ⁵⁸—Marü pemaã nüxü chixu na choma rü pãü i daxüwa ne üxü chixü. Natürü choma rü tama yema pãü ga nuxcümaügüxü ga perü oxigü ngõxgüxü ga pãürüü chixí. Yerü woo ga yema pãü na nangõxgüxü ga perü oxigü rü nayueamatama. Natürü texé ya choxü yaxúxe, ñoma pãü tangóxürüü, rü choxü yaxóxê rü guxügutáma tamaxü —ñanagürü. ⁵⁹Rü Ngechuchu rü duüxügümaã nüxü nixu ga yema ore ga yexguma nangúxêëãgu ga Yudüguarü ngutaquexepataüwa ga iãne ga Capernáüwa.

**Ngechucharü orewa nangêxma
i maxü i taguma gúxü**

⁶⁰Rü yexguma nüxü naxünüëgu ga yema nguxêëtae, rü muxüma ga yema duüxügü ga nawe rüxüxü rü ñanagürügü: —Rü ngêma tamaã nüxü yaxuxü, rü naguxchaxüchi na nüxü icuáxü na ñuxü ñaxü. ¿Nuxãcü texé tüxü natauxcha na naga taxínüxü? —ñanagürügü. ⁶¹Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nacuxama ga yemaãcü nügümaã na íyadexagüxü naxçax ga yema nguxêëtae, rü yemacax nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Exna peãëwa nangux i ngêma ore? ⁶²—Rü ngêxguma peãëwa nanguxgu i ngêma ore i pemaã nüxü chixuxü, rü ¿taçügu chi perüxínüxü ega choxü pedaxgu na wenaxãrü daxü na chaxüxü, ga noxri ne chaxüxüwa na chaxüxü i choma i Tupana Nane na duüxüxü chixü? ⁶³—Tupanaãe i Üünexü nixí i inaxãxü i maxü i taguma gúxü. Rü tama pexene nixí i pexü maxêxêëxü. Rü ngêma ore i pemaã nüxü chixuxü rü peãëçax nixí, rü nawa nangêxma i maxü i taguma gúxü. ⁶⁴—Natürü tangêxma i

petaniwa ya ñuxre ya tama yaxõgüxe —ñanagürü. Rû yema ñanagürü ga Ngechuchu yerü noxriarü ügügumama marü nüxü nacuax ga texé tá nüxü na yaxõgüxü, rû texé tá cúácü ínaxuaxüxü. ⁶⁵Rû ñanagürü ta: —Rû ngëmacax marü pemaã nüxü chixu rû taxuacüma texé chauxütawa tangu ega tama Chaunatü chauxütawa tüxü gaxgu —ñanagürü. ⁶⁶Rû yexguma inanaxügüe ga nüxna na yaxüxü ga muxüma ga yema duüxügü ga noxri nawe rüxichiréxü. Rû marü tama nawe ínaxüxü. ⁶⁷Rû yexguma ga Ngechuchu rû norü 12 ga ngüxügüna naca, rû ñanagürü nüxü: —¿Exna pema rû ta choxna pixigachitanüchaü? —ñanagürü. ⁶⁸Natürü Chimáü ga Pedru rû nanangäxü, rû ñanagürü: —Pa Corix, ¿Texéxütawa chi taxüxü ega cuxna tixigachitanügu? Erü cuma rû cuxü nangëxma i ore i nawa nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü. ⁶⁹—Toma rû marü cuxü tayaxõgü, rû nüxü tacuax na cuma quiüxü ya Cristu ya Üünecü ya Tupana Nane —ñanagürü. ⁷⁰Rû Ngechuchu toxü nangäxü, rû ñanagürü: —¿Taux exna choma yüxü ga pexü chidexechixü ga pema ga 12? Natürü nangëxma i wüxi i petanuwa i Chatanáärü duüxü ixüxü —ñanagürü. ⁷¹Rû Yuda ga Icarüte ga Chimáü nanechiga nixü ga yadexaxü ga Ngechuchu. Yerü Yuda tá nixü ga cúácü ínaxuaxüxü rû woo ga nüma rû wüxi ga totanüxüchirex na yüxü.

**Ngechuchueñegü rû tama
nüxü nayaxõgü**

7 ¹Rû yemawena ga Ngechuchu rû Gariréanewa yexmagüne ga ñanegügu nixüägüchigü. Rû tama Yudeaanewa nayexmachau yerü

yëmacüãx ga Yudüguäriü ãëxgacügü rû naxcax nadaugü ga na yamãxgüchaüãxücax. ²Natürü marü ningaica ga yema Yudüguäriü peta ga nagu norü düxenügü yaxügüxü na yemawa nüxna nacuaxächieücax ga ñuxäcü nuxcümaügüxü ga norü oxigü na naxügüxü ga norü düxenügü ga naixätünaxcax ga yexguma Moïchéwe naxüxgu ga ngextá taxüema íxãpataxüwa. Rû yemacax nixü ga Düxenügüariü Petagu naxéégaxü. ³Rû naëñegü ga Ngechuchu rû ñanagürügü nüxü: —Tama name i nuxã Gariréarü nañegu curüxãüx. Rû name nixü i petacax Yudéawa cuxü, na ngëma duüxügü i cuwe rüxüxü i ngëma ngëxmagüxü nüxü daugüxücax i ngëma cuaxrüügü i mexügü i Tupanaärü poramaã cuxüxü. ⁴—Erü ngëxguma chi wüxi ya yatü rû duüxügüxü nügu nacuaxëechaügu rû tama cúácü nanaxü i tacü i naxüxü. Rû ñuxma na cunaxüxü i muxüma i mexügü i Tupanaärü poramaã cuxüxü, rû name nixü i guxü i duüxügüpexewa cunaxü —ñanagürügü. ⁵Rû yema ñanagürügü ga naëñegü yerü woo ga nümagü rû ta tama nüxü nayaxõgü. ⁶Rû yexguma ga Ngechuchu rû nanangäxü, rû ñanagürü nüxü: —Tauta nawa nangu i ngunexü na petawa chaxüxü. Natürü pëcax rû ngëxürüxümare i ngunexü nixü i mexü na petawa nagu pëxüxü. ⁷—Ngëma duüxügü i ñoma i nañecüãx rû tama pëxchi naxaie. Natürü chauxchi naxaie erü chanangoxëë i ngëma naxügüxü rû na nachixëxü. ⁸—Name nixü i petawa pëxü i pemax. Choma rû tauta ngëma chaxü erü tauta nawa nangu i ngunexü i

nagu ngéma chaxũxũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁹Rü yexguma yema ñaxguwena, rü Gariréaanegu narũxãũx.

Ngechuchu rü Düxenügüarü Petawa naxũ

¹⁰Natürü nawena ga naëneëgü ga petawa na naxĩxũ, rü Ngechuchu rü ta yéma naxũ. Natürü cúácü yéma naxũ, rü tama poraãcü duũxũgũxũ nügü nadauxëë. ¹¹Rü yema Yudfugüarü ãëxgacügü rü naxçax nadaugü ga yema petawa, rü ñanagürügü: —¿Ngextá nangëxma i ngéma yatü? —ñanagürügü. ¹²Rü nügütanüwa ga yema duũxũgü ga yéma yexmagũxũ, rü poraãcü Ngechuchuchiga ínidexagü. Rü ñuxre ga yema duũxũgü rü ñanagürügü: —Yima rü wüxi ya yatü ya mecü nixĩ —ñanagürügü. Natürü ga togü rü ñanagürügü: —Ngéma yatü rü tama name erü duũxũgũxũ nawomüxëë —ñanagürügü. ¹³Natürü taxuũma ga duũxũgü rü mea togüpexewa Ngechuchuxũ nicuaxũüügüchaũ, yerü yema Yudfugüarü ãëxgacügũxũ namuüë. ¹⁴Rü yexguma marü yema petaarü ngãxũwa nanguxgu, rü nixücu ga Ngechuchu nawa ga tupauca ga taxũne. Rü inanaxũgü ga na nanguxëëtaexũ. ¹⁵Rü yema Yudfugüarü ãëxgacügü, rü nabaixãchiãëgü namaã ga yema ore ga Ngechuchu nüxũ ixuxũ. Rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü i ngémaãcü poraãcü nüxũ nacuáxũ, rü taguma texé nanguxëë? —ñanagürügü. ¹⁶Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ñãã chorü nguxëëtae rü tama choxrü nixĩ, erü Chaunatü ya núma choxũ mucüarü nixĩ. ¹⁷—Ngëxguma texé naxüxchaũgu i Tupanaãrü ngüchaũ rü yixema tá nüxũ

tacuax ngoxi aixcüma Tupanaxũtawachanayaxu i ngéma chorü nguxëëtae rü exna chaugüxũtawatama chayaxuxũ yixĩ i ngéma. ¹⁸—Yixema texé ya mexũ i tümachigaxũtama ixuxe rü ngémaãcü tanaxü erü tanaxwaxe i duũxũgü na tüxũ icuaxũüügüxũ. Natürü texé nüxũ tixu i ore i mexũ nachiga i ngéma tüxũ muxũ, rü aixcüma nixĩ i tümããrü ore. Rü tama dora nixĩ i ngéma nüxũ tixuxũ. ¹⁹—¿Tama exna aixcüma yixũ ga Moïché pexna naxãxũ ga Tupanaãrü mugü? Natürü taxüema i pema naga pexĩnüë i ngéma mugü. ¿Rü ñuxma rü tüxçüü nixĩ i choxũ pimãxgüchaũxũ? —ñanagürü. ²⁰Rü yema duũxũgü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Cuma rü ngoxo cuwa nangëxmamare. ¿Exna texé cuxũ timãxgüchaũ? —ñanagürügü. ²¹Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü ngüxchigaarü ngunexũgu chanamexëë ga wüxi ga yatü. Rü guxãma i pema rü penuãëgü naxçax ga yema wüxitama ga mexũ ga ngüxchigaarü ngunexũgu chaxũxũ. ²²—Natürü pema rü ta ngüxchigaarü ngunexũgu pepuracüe na naga pexĩxüçax ga Moïchéarü mugü. Rü Moïché pemaã nüxũ nixu na tüxũ ípewiechãxmüpexechiraũxũ ya guxãma ya yatüxe ya buxe. Natürü tama Moïché nixĩ ga inaxũgücü ga yema, yerü nuxcümaũgüxũ ga perü oxigüwa nixĩ ga ne naxüxũ. Rü ñuxma i pema rü yema mugagu rü tüxũ ípewiechãxmüpexechiraũ ya guxãma ya buxe ya yatüxe woo ngüxchigaarü ngunexũ yixĩgu. ²³—Rü ngémaãcü i pema rü ngüxchigaarü ngunexũgu buxexũ ípewiechãxmüpexechiraũ erü

naga pexĩnũechañ i Moĩchearũ mugũ. ¿Rũ ñuxma rü tũxciuũ yĩxũ i chomaã penuẽxũ naxçax na ngũxchigaarũ ngunexũgu chanamexẽẽxũ ga wũxi ga yatũ ga idaaweecũ? ²⁴—Rũ ngẽmacax tama name i ngũrũmare penangugũ i ngẽma chaxũxũ. Rũ penaxwaxe i meã nagu perũxĩniẽxira, na aixcũma meã penangugũxũçax —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Tupana Nane nixĩ

²⁵Rũ ñuxre ga yema duũxũgũ ga Yerucharẽũgu achiũgũxũ rü nũgũna nacagũe, rü ñanagũrũgũ: —¿Taux ẽxna daa yĩxũ ya yima yatũ ya ãẽxgacũgũ naxçax daugũcũ na yamaçgũchaũãxũçax? ²⁶—iDũcax! Gua nixĩ rü yea guxũ i duũxũgũpexewa nidexa rü taxũema ñuxũ ñatarũgũ nũxũ. ¿Taux ẽxna i tórũ ãẽxgacũgũ i marũ nũxũ yaxõgũãxũ na aixcũma Cristu na yĩxũ i nũmax? ²⁷—Natũrũ i yixema rü nũxũ tacuaxgũ na ngextá ne naxũxũ i nũmax. Natũrũ ngẽxguma aixcũma Cristu nũma ũxgu rü taxũetáma nũxũ tacuax na ngextá na ne naxũxũ —ñanagũrũgũ. ²⁸Rũ nũma ga Ngechuchu rü tupauca ga taxũnewa ínanangũexẽẽ ga duũxũgũ. Rũ yexguma nũxũ naxĩnũgu ga yema ore ga Yudũfugũ nũxũ ixugũexũ ga nachiga, rü tagaãcũ ñanagũrũ: —Pema rü marũ choxũ pecuax rü nũxũ pecuax na ngextá na ne chaxũxũ. Natũrũ tama chaugagu nixĩ i nũma chaxũxũ. Choma nũma chaxũ yerũ nũma choxũ namu ga Tupana ya naxwaxecũ na nũxũ yaxõgũxũ natũrũ i pema rü tama nũxũ pecuácũ. ²⁹—Choma rü nũxũ chacuax yerũ

naxũtawa ne chaxũ, rü nũma nixĩ i nũma choxũ namuxũ —ñanagũrũ. ³⁰Rũ yexguma ga yema ãẽxgacũgũ rü Ngechuchuxũ niyauçgũchaũ. Natũrũ taxũma nayayauçgũ, yerũ tauta nawa nangu ga ngunexũ ga na yayauçgũãxũ rü na yamaçgũãxũçax. ³¹Natũrũ muxũma ga duũxũgũ rü nũxũ nayaxõgũ. Rũ ñanagũrũgũ: —¿Ngẽxguma ínanguxgu ya Cristu rü tacũ rü cuaxruũ i taxũ tá naxũ ya daa yatũ tama ũxũ i ñuxmax? —ñanagũrũgũ.

Parichẽgũ rü Ngechuchuxũ niyauçgũchaũ

³²Rũ yema Parichẽgũ rü duũxũgũxũ naxĩnũẽ ga yemaãcũ Ngechuchuchiga na yadexagũxũ. Rũ yemaçax ga nũmagũ rü paigũarũ ãẽxgacũgũ rü yema nanamugũ ga tupauca ga taxũneãrũ purichĩagũ na Ngechuchuxũ yanayauçgũxũçax. ³³Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagũrũ nũxũ: —Paxaãchi tátama nixĩ i petanũwa changẽmaxũ, rü ñuxũchi tá chataegu naxũtawa ya yima nũma choxũ mucũ. ³⁴—Pema rü tá chauççax pedaugũ, natũrũ tãũtáma choxũ ipeyangaugũ. Erũ ngẽma ngextá tá íchangẽmaxũwa rü taxuacũ ngẽma pengugũ. ³⁵Rũ yexguma ga yema Yudũfugũarũ ãẽxgacũgũ rü nũgũna nacagũe, rü ñanagũrũgũ: —¿Ngextá tá naxũ ega taxuacũtáma nũxũ iyarũngaugũgu? ¿Eçna ngẽma Yudũfugũ i to i nachĩũãnewa ngẽxmagũxũtaniwa tá naxũ rü ẽxna ngẽma tama Yudũfugũ ixĩgũxũtaniwa tá naxũ na yangũexẽẽãxũçax? ³⁶—¿Rũ tacũchiga nixĩ i ngẽma na ngẽma ñaxũ: “Tá chauççax pedaugũ natũrũ tãũtáma choxũ ipeyangaugũ, erũ

taxuacütáma ngéma pexĩ i ngéma tá íchangẽmaxũwa”, ñaxũ?
—ñanagürügü.

**Dexá i maxēeruũchiga
nidexa ga Ngechuchu**

³⁷Rü yema nawa iyacuáxũ ga petaarü ngunexũ nixĩ ga guxũ ga togü ga ngunexũärü yexera rümemaẽxũ naxçax ga Yudfugü. Rü yema ngunexũgu nixĩ ga inachixũ ga Ngechuchu rü tagaãcü ñaxũ: —Rü ngẽxguma texé itawaxgu rü inuã chauxũtawa taxü rü tayaxaxe!

³⁸—Rü “texé ya choxũ yaxóxẽ rü tumaärü maxũnewa tá nibaibe i taxũ i dexá i maxēeruũ” ngéma Tupanaärü ore i ümatüxũ nüxũ ixuxürüü —ñanagürü.

³⁹Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu rü Tupanaãê i Üünexũchiga nixĩ ga yadexaxũ. Rü nüxũ nixu ga guxũma ga yema nüxũ yaxögüxũ rü tá na nayauxgüãxũ i Naãê i Üünexũ. Natürü tama yexgumatama nanayauxgü, yerü tauta wenaxärü daxügüxũ ga naãnecax nataegu ga Ngechuchu na guxũärü ãẽxgacü na yiixũçax.

Ngechuchugagu nügü nitoye ga duũxũgü

⁴⁰Rü nümaxũ ga yema duũxũgü rü yexguma nüxũ naxĩnũẽgu ga yema Ngechuchu nüxũ ixuxũ, rü ñanagürügü: —Aixçüma ñaã yatü nixĩ i ngéma Tupanaärü orearü uruũ i ínguxchaũxũ —ñanagürügü. ⁴¹Rü togü rü ñanagürügü: —Daa nixĩ ya Cristu —ñanagürügü. Natürü togü rü ñanagürügü: —Tama nixĩ, erü taxucürüwa Gariréaanecũãx nixĩ ya Cristu. ⁴²—Erü Tupanaärü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Cristu rü tá Dabítaa nixĩ, rü tá nangox i iãne i Beréũwa ga ngextá Dabí fbuxũwa”, ñanagürügü. ⁴³Rü yemaãcü Ngechuchugagu nügü nitoye ga duũxũgü. ⁴⁴Rü ñuxre ga yema duũxũgü rü Ngechuchuxũ niyauxgüchaũ, natürü taxuũma nayayauxgü.

**Yudfugüarü ãẽxgacügü rü tama
Ngechuchuaxũ nayaxögüchaũ**

⁴⁵Rü yema tupauca ga taxũneärü purichíagü, rü Parichéugüçax rü paigüarü ãẽxgacügüçax nawoegu. Rü yema ãẽxgacügü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüũ tama nuã penaga? —ñanagürügü. ⁴⁶Rü yema purichíagü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Taguma texé tidexa i ñaã yatü idexaxürüü —ñanagürügü.

⁴⁷Rü yexguma ga Parichéugü rü ñanagürügü nüxũ: —¿Exna pexũ rü ta marü nawomüxẽê i nümax? ⁴⁸—Düçax, rü taxúema i tomax i Parichéugü rü taxuũma i tóru ãẽxgacügü rü nüxũ nayaxögü i ngéma Ngechuchu.

⁴⁹—Natürü ñaã duũxũgü i tama Tupanaärü mugüxũ çaxgüxũ rü marü nachixexügügu —ñanagürügü. ⁵⁰Natürü Nicodému ga Parichéu ixĩcü ga wüxicana Ngechuchuxũtagu naxũãnecü, rü ñanagürü nüxũ: ⁵¹—Ngéma tóru mugü i ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Taxuacüma wüxi i yatüxü tapoxcu ega tama nüxũ ixĩnũẽxĩragu i norü dexa na nüxũ icuáxũçax na çacü na naxüxũ”, ñanagürü. ⁵²Rü yexguma ga natanüxũgü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü nüxũ: —¿Exna cuma rü ta Gariréaanecũãx quixĩ? iNawa nangux i Tupanaärü ore i

ūmatūxĩ rū ngéma tá nūxĩ cudau rū taxuūtáma i Tupanaārū orearū uruũ rū Gariréaanecũāx nixĩ! —ñanagürügü. ⁵³Rü yexguma ga wüxichigü rū nachĩüwa naxĩ.

Nge ga ātecü ga naĩ ga yatümaā ngēāēxcü

8 ¹Rü Ngechuchu rū Orĩbunecügu āégane ga mǎxpúnewa naxũ. ²Rü moxũācü ga yexguma yangunegu, rū wenaxārū tupauca ga taxũnecǎx nataegu. Rü ga duũxügü rū naxcǎx naxĩ. Rü nüma ga Ngechuchu rū ínárũto, rū inanaxügü ga na nangúexēēāxũ ga duũxügü. ³Rü yema ngúexēēruügü ga Moĩchéarū mugüwa nguxēētaegüxũ rū Parichéugü, rū Ngechuchuxütawa ngĩxũ nagagü ga wüxi ga nge ga ātecü ga ngĩxũ nadaugücü ga naĩ ga yatümaā na inapexũ. Rü guxũma ga yema duũxügü ga yéma yexmagüxũpexegu ngĩxũ nayachixēēgü. ⁴Rü ñanagürügü Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexēēruũx, ñaā nge i ātecü rū ngĩxũ itayangau na naĩ ya yatümaā na inapexũ. ⁵Moĩchéarū mugüwa tamaā nūxũ nixu na nutamaā ngĩxũ íimuxũchiācũma ngĩxũ imáxũ i wüxi i nge i ngēmaācü maxũcü. ¿Ñuxũ ñacuxũ i cuma i ñuxmax? —ñanagürügü. ⁶Rü yema ñanagürügü ga nümagü, yerü Ngechuchuxũ guxchaxũgu nanguxēēgüchaũ na nūxũ nayexmaxũcǎx ga țacüicǎx na ínaxuaxũgüāxũ. Natürü ga Ngechuchu rū inayarümaxāchi rū inanaxügü ga naxmexmaā waixũmüwa na naxümatüāxũ. ⁷Natürü nūxũ nacǎxũgüama, rū yemacǎx düxwa wenaxārū nadaunagü ga Ngechuchu, rū ñanagürü nūxũ: —Ngexerũxe i

petanüwa ya ngearü pecaduáxē rū tũxira nuta ngĩxũ tanaña —ñanagürü. ⁸Rü wenaxārū inayarümaxāchi ga Ngechuchu rū naxmexmaā nanaxümatü ga waixũmüwa. ⁹Natürü yexguma nūxũ naxĩnüēgu ga yema ore ga Parichéugü rū inanaxügüe ga nügü na yawüxĩxũ ga nügüwe na ínachoxũxũ. Rü yaguāxgü ga Parichéugüwa inaxügü ga na ínachoxũxũ rū düxwa guxũma ínachoxũ. Rü yexguma marü guxũma ga Parichéugü íchoũxgu, rū Ngechuchu rū yema ngecücicatama yéma duũxügüpexewa nayaxügü. ¹⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rū wena nadaunagü. Rü ngĩxna naca rū ñanagürü ngĩxũ: —Pa Ngecüx, ¿Ngēxügü nixĩ i ngēma cuxũ ixügüexũ? ¿Rü taxuũma cuxũ imáxchaũ? —ñanagürü. ¹¹Rü ngĩma rū ngĩgürügü nūxũ: —Taxuũma Pa Corix —ngĩgürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rū ñanagürü ngĩxũ: —Choma rū ta tama cuxũ chapoxcu. Ñuxma rū marü name rū íquixü rū tama wena pecadu cuxü —ñanagürü.

Ngechuchu rū ñoma i naāneärü ngóonexēēruũ nixĩ

¹²Rü wenaxārü duũxügümaā nidexa ga Ngechuchu, rū ñanagürü nūxũ: —Choma nixĩ i ñoma i naānecũāxārü ngóonexēēruũ. Rü yixema chowe rüxüxē rū chorü ngóonexüwa tangēxma rū tũxna chanaxā i maxũ. Rü tá nūxna ítanguxuchi i tũmaärü chixexũ —ñanagürü. ¹³Rü yexguma ga Parichéugü rū ñanagürügü nūxũ: —Cuma rū cugüchigaxütama quixu. Rü ngēma cuchiga i nūxũ quixuxũ rū

taxuwama name —ñanagürügü. ¹⁴Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽma ore i choma nüxũ chixuxũ rü aixcũma nixĩ woo chauchigaxũtama chixuxgu. Erü choma rü nüxũ chacuax na ngextá na ne chaxũxũ, rü ngextá tá na chaxũxũ. Natürü pema rü tama nüxũ pecuax na ngextá na ne chaxũxũ rü tama nüxũ pecuax na ngextá tá na chaxũxũ.

¹⁵Pema rü choxũ pengugü i ñoma i naãnecũãx i duũxũgü nagu rüxĩnũẽxũãcumamare. Natürü i choma rü taxúexũma changugü i ñuxmax.

¹⁶Natürü ngëxguma chi texéxũ changugü rü aixcũma meãma tüxũ changugü. Erü tama chaxicatama tüxũ changugü, natürü yima Chaunatü ga núma choxũ mucũmaã nixĩ i wüxigu tüxũ tangugũxũ. ¹⁷Rü ngẽma mugü ga Moíchẽ umatüxũ i nagu pexĩxũ, rü ñanagürü:

“Ngëxguma taxre i duũxũgü rü wüxitama i orexũ yaxugügu, rü ngẽmawa aẽxgacü nüxũ nacuax na aixcũma yĩxũ i ngẽma nüxũ yaxugüexũ”, ñanagürü. ¹⁸Rü dücax, choma nixĩ i wüxi i chauchigaxũ chixuxũ rü Chaunatü ga núma choxũ mucü nixĩ ya naĩ. ¿Rü tüxcüũ tama choxũ peyaxögüchaũ i ñuxmax? —ñanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga nümagü rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ngexcü ya yima Cunatü? —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Choxũ rü tama pecuax rü Chaunatüxũ rü ta tama pecuax. Rü ngëxguma chi choxũ pecuaxgügu rü Chaunatüxũ rü chi ta pecuaxgü —ñanagürü. ²⁰Rü yema orexũ

nixu ga Ngechuchu ga yexguma nanguxẽẽtaegu ga tupauca ga taxũnewa naxũtawaga yema nachica ga ngextá duũxũgü tupaucana dñeru ngixũ íxãgüxũwa. Natürü taxuũma Ngechuchuxũ niyaxugü, yerü tauta nawa nangu ga yema ngunexũ ga nagu yayauxgüãxũ.

Ngechuchu rü Parichéugümaã nüxũ nixu rü ngextá núma ínaxũxũwa rü taxucürüwa ngẽma naxĩ

²¹Rü Ngechuchu rü wenaxãrü namaã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —Choma rü tá pexna chixü i núma, rü pema rü tá chauxcax pedaugü, natürü tá perü pepadugu peyue. Rü ngextá íchaxũxũwa rü taxucürüwama ngẽma pexĩ —ñanagürü. ²²Rü yexguma ga yema Yudfugü rü ñanagürügü: —¿Exna nügü tátama nimax rü ngẽmacax tamaã nüxũ yaxuxũ na taxucürüwama ngẽma ixĩxũ i ngẽma ínaxũxũwa? —ñanagürügü. ²³Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Pema rü ñoma i naãnecũãx i duũxũgü pixĩgü, natürü i choma rü daxüguxũ i naãnewa ne chaxũ. Pema rü ñoma i naãneãrü duũxũgü pixĩgü natürü i choma rü tama ñoma i naãnecũãx chixĩ. ²⁴—Rü ngẽmacax pemaã nüxũ chixu rü tá perü pepadugu peyue. Erü ngëxguma tama choxũ peyaxögügu na choma chiĩxũ ya Cristu, rü perü pepadugu tá peyue —ñanagürü. ²⁵Rü yexguma nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Natürü texé quixĩ i cumax? —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Marü noxritama pemaã nüxũ chixu na texé chiĩxũ. ²⁶—Rü choma rü choxũ nangëxma i muxũma i ñacü i

chomatama pexũ changúexẽẽchaũxũ rü
 ƣacücax pexna na chaçaxũ, natürü
 tãütáma chanaxü i ngẽma. Erü yima
 Chaunatü ga núma choxũ mucü chomaã
 nüxũ ixuxũ i orexicatama nixĩ i ñoma i
 naãnecũãxgümaã nüxũ chixuxũ. Rü
 guxũma i ngẽma nüxũ yaxuxũ ya
 Chaunatü, rü aixcüma nixĩ —ñanagürü.
²⁷Natürü nümagü rü tama nüxũ
 nacuaçxgüega ga Nanatü ya Tupanachiga
 na yĩxũ na yema ñaxũ ga Ngechuchu.
²⁸Rü yemaçax ga Ngechuchu rü
 ñanagürü nüxũ: —Choma nixĩ i Tupana
 Nane i duũxũxũ chiixũ. Rü yixcüra
 ngëxguma curuchawa choxũ
 pipotagügu, rü tá nüxũ picuaçxãchitanü
 na Cristu na chiixũ. Rü tá nüxũ pecuaç
 na taxuũma chauechamatama chaxuxũ.
 Rü ngẽma Chaunatü chomaã nüxũ
 ixuxũxĩcatama nixĩ i pemaã nüxũ
 chixuxũ. ²⁹—Yima núma choxũ mucü
 ya Chaunatü rü chauxütawa nangëxma.
 Rü taguma choxna nixügachi, erü
 choma rü guxũguma chanaxü i ngẽma
 norü ngúchaũ ixixũ —ñanagürü. ³⁰Rü
 yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu rü
 muxũma ga duũxũgü nüxũ nayaxögü.

**Yíxema Tupanaxãcügü ixigüxechiga, rü
 yíxema pecadutüũwa ngëxmagüxechiga**

³¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü
 ñanagürü nüxũ ga yema Yudfugüarü
 ãëxgacügü ga nüxũ yaxögüxũ:
 —Ngëxguma pema meãma
 peyaxögüechagu i ngẽma pemaã nüxũ
 chixuxũ, rü aixcümaxũchi tá chorü
 ngüexũgü pixĩgü. ³²—Rü tá nüxũ
 pecuaç i ore i aixcüma ixixũ. Rü ngẽma
 ore tá pexũ ínanguxũxẽẽ —ñanagürü.
³³Rü nümagü rü Ngechuchuxũ

nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Toma rü
 nuxcümaũcü ga torü oxĩ ga Abráũtaa
 tixĩgü rü taguma texémexëwa
 tangëxmagü. ¿Ñuxãcü i cumax rü tá na
 ítanguxũxũ, ñacuxũ? —ñanagürügü.
³⁴Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ:
 —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü
 guxãma ya pecaduãxë rü pecadutüũwa
 tangëxmagü. ³⁵—Wüxi i coriarü
 duũxũmare rü tama norü coripatacũãx
 nixĩ. Natürü wüxi i cori nane rü
 guxũguma nanatü nane nixĩ. ³⁶—Choma
 rü Tupana Nane chixĩ. Rü ngëxguma chi
 choma pecaduna pexũ íchanguũxëëgu,
 rü aixcüma tá nüxna ípenguũ. ³⁷—Marü
 nüxũ chacuaç na Abráũtaa pixĩgüxũ i
 pemax. Natürü choxũ pimãxgüchaũ erü
 tama aixcüma choxũ peyaxögü i ngẽma
 ore i pemaã nüxũ chixuxũ. ³⁸—Choma
 rü yema Chaunatü choxũ wéxũ nixĩ i
 pemaã nüxũ chixuxũ. Natürü pema rü
 penaxü i ngẽma penatü pemaã nüxũ
 ixuxũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ³⁹Rü
 nümagü rü Ngechuchuxũ nangãxũ rü
 ñanagürügü: —Torü oxĩ nixĩ ga Abráũ
 —ñanagürügü. Natürü Ngechuchu
 nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ:
 —Ngëxguma chi aixcüma Abráũtaa
 pixĩgügu rü chi Abráũ üxürüũ penaxü.
⁴⁰—Natürü woo pemaã nüxũ chixu i ore
 i aixcüma ixixũ ga Chaunatü ga Tupana
 choxũ ngüxëëxũ, rü pema rü choxũ
 pimãxgüchaũ. Natürü ga Abráũ rü
 taguma yemaãcü nanaxü. ⁴¹—Pema rü
 penaxü i penatügücumatama
 —ñanagürü. Rü yexguma ga nümagü rü
 ñanagürügü: —Toma rü tama
 tangürüwaũgümare, rü toxũ nangëxma
 ya wüxitama ya tonatü. Rü yima nixĩ ya
 Tupana —ñanagürügü. ⁴²Rü Ngechuchu

nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ:
 —Ngëxguma chi aixcüma Tupana
 yixígu ya penatü rü choxũ chi
 pengechaũ, erü choma rü
 Tupanaxütawa nixĩ i ne chaxũxũ, rü
 ngëmacax chanuxma. Rü tama
 chauechamatama núma chaxũ, natürü
 núma chaxũ yerü Chaunatü ya Tupana
 núma choxũ namu. ⁴³—¿Tüxcüũ tama
 nüxũ pecuaxéga i ngëma pemaã nüxũ
 chixuxũ? Pexũ naguxcha erü woetama
 tama iperüxĩnüëchaũ i ngëma pemaã
 nüxũ chixuxũ i ore. ⁴⁴—Penatü rü
 Chataná nixĩ rü pema rü naxãcügü
 pixígu. Rü ngëmacax penaxü i ngëma
 nüma pexũ nanaxwaxexũ. Rü ngëma
 Chataná rü noxriarü ügügumama wüxi i
 máëtaxũ nixĩ. Rü taguma ore i
 aixcümaxügu narüxĩnü rü taguma ore i
 aixcümaxũ nixu. Rü ngëxguma
 yadeaxgu rü doraxũxícata nixu, erü
 nüma rü wüxi i dorataxãxũ nixĩ. Rü
 guxũma i dorataxãxũnatü nixĩ.
⁴⁵—Natürü i pema rü tama choxũ
 peyaxögüchaũ erü ore i aixcümaxũ
 chixu. ⁴⁶—¿Texé ya petanüwa choxũ
 dauxe na pecadu chaxũxũ? Rü ñuxma
 na nüxũ chixuxũ i ore i aixcüma ixĩxũ,
 rü ¿tüxcüũ tama choxũ peyaxögü?
⁴⁷—Texé ya Tupanaãrü duũxũ ixixë rü
 itarüxĩnü i Tupanaãrü ore. Natürü i
 pema rü tama Tupanaãrü duũxügü
 pixígu, rü ngëmacax nixĩ i tama
 iperüxĩnüëchaũxũ i Tupanaãrü ore
 —ñanagürü.

**Tauta nangoxgu ga Abráũ rü
 Cristu rü marü nayexma**

⁴⁸Rü yexguma ga yema Yudfugüarü
 ãëxgacügü rü ñanagürügü nüxũ: —Rü

aixcüma nixĩ ga yema torü ore ga
 yexguma ñatagügügu:

“Cuma rü wüxi i Chamáriacũãx quixĩ,
 rü ngoxo cuwa nangëxma”, ñatagügügu
 —ñanagürügü. ⁴⁹Rü Ngechuchu
 nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ:
 —Chowa rü nataxuma i ngoxo. Rü
 ngëma chaxũxũ nixĩ na Chaunatüxũ
 chicuaxüxũ, natürü i pema rü chixri
 chauchiga pidexagü. ⁵⁰—Choma rü
 tama naxcax chadau na texé choxũ
 icuaxũügüxũcax. Natürü Tupana nixĩ ya
 naxwaxecü na duũxügü choxũ
 icuaxũügüxũ. Rü nüma tá nanapoxcue i
 ngëma chauxchi aiexũ. ⁵¹—Aixcüma
 pemaã nüxũ chixu, rü texé ya naga
 ñnuxë i ngëma tümamaã nüxũ chixuxũ
 rü guxügutáma tamaxëcha —ñanagürü.
⁵²Rü yexguma ga yema Yudfugüarü
 ãëxgacügü, rü Ngechuchuxũ nangãxügü,
 rü ñanagürügü: —Ñuxma rü
 meãxũchima nüxũ tacuax na cuwa
 nangëmaxũ i wüxi i ngoxo. Yerü ga
 Abráũ rü guxũma ga nuxcümaügüxũ ga
 Tupanaãrü orearü uruügü rü nayue.
 Natürü cuma rü ñuxma tomaã nüxũ
 quixu rü texé ya naga ñnuxë i ngëma
 curü ore rü guxügutáma tamaxëcha
 —ñacurügü. ⁵³—¿Exna cuma rü tórü oxĩ
 ga Abráũãrü yexera quixĩ? Yerü nüma
 rü nayu rü guxũma ga nuxcümaügüxũ
 ga Tupanaãrü orearü uruügü rü ta
 nayue. ¿Rü cugüçax rü texé quixĩ?
 —ñanagürügü. ⁵⁴Rü Ngechuchu
 nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Ega
 chaugü chitama chicuaxüügu rü ngëma
 rü taxuwama name. Natürü yima choxũ
 icuaxüücü rü Chaunatü nixĩ. Rü yima
 Chaunatütama nixĩ ya perü Tupana
 ixĩcü —ñapegücü nüxũ. ⁵⁵—Natürü i

pema rü tama aixcüma nüxü pecuax ya Chaunatu ya Tupana. Natürü i choma rü ngemáacü nüxü chacuax. Rü ngëxguma chi:

“Tama nüxü chacuax”, ñachaxgu, rü pexrüü chi wüxi i dorataxáxü chixí. Natürü i choma rü aixcümáxüchima nüxü chacuax ya Chaunatu ya Tupana, rü naga chaxínü i guxüma i norü ore i chomaã nüxü yaxuxü. ⁵⁶—Perü oxi ga Abráü rü nataãe yerü aixcüma nayaxõ rü tá na íchanguxü i ñoma i nañewa. Rü yemaxü nacuax rü yemacax nataãe —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁵⁷Rü yexguma ga yema Yudúgüarü ãëxgacügü rü Ngechuchuxü nangãxügü, rü ñanagürügü: —Cuma rü tauta 50 ya taunecü cuxü nangëxma. ¿Ñuxácü Abráüxü cudau ga tauta cungoxgux ga yexguma? —ñanagürügü. ⁵⁸Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü tauta Abráü ngoxu rü choma rü marü chayexma —ñanagürü. ⁵⁹Rü yexguma ga nümagü rü nutane nanayauxgü na gumamaã ínamuxüchigüãxüçax. Natürü ga Ngechuchu rü naxchaxwa inicux. Rü yemaãcü ínaxüxü nawa ga guma tupauca ga taxüne.

Ngechuchu nanamexëe ga wüxi ga yatü ga norü bucüma ngexetücü

9 ¹Rü yexguma namagu tomaã yaxüxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga wüxi ga yatü ga woetama norü bucüma ngexetücü. ²Rü toma ga norü ngúexügü rü nüxna tacagü, rü ñatarügügü: —Pa Ngúexëruüx, ¿Tüxcüü ngexetücüma nabu ya daa yatü? ¿Exna nanatü rü

naëärü pecadugagu rü exna norü pecadugagutama? —ñatarügügü. ³Rü Ngechuchu toxü nangãxü, rü ñanagürü toxü: —Tama norü pecadugagu rü tama i nanatü rü naëärü pecadugagu nixí i ngemaãcü nabuxü. Natürü ngemaãcü nabu na nawa nüxü pedauxüçax na ñuxácü Tupana tüxü na rümexëëxü.

⁴—Rü ñoma rü ta nangune rü name nixí na paxama na naxüxü i ngëma puracü ya Chaunatu ga núma choxü mucü tüxna äxü. Erü paxa tá nachüta rü ngëxguma rü taxucürüwama texé tá tapuracü. ⁵—Rü ñuxma na ñoma i nañewa changëxmaxü rü ñoma i nañeärü ngóonexëëruü chixí —ñanagürü. ⁶Rü yexguma yema ñaxguwena rü Ngechuchu waixüümüãñewa nacuaxi. Rü yema waixüümü ga iwaixüümaã nanachaxetü ga guma yatü ga ngexetücü. ⁷Rü yexguma guma ngexetücüxü ñanagürü: —iDexámaã cugü yayauxetü i Chiruéarü puchuwa! —ñanagürü. Rü ngëma naéga rü “Tüxü muxü”, ñaxüchiga nixí. Rü yéma naxü ga guma ngexetücü rü nügü dexámaã nayauxetü. Rü yexguma nataegugu rü marü nidauchixetü. ⁸Rü yexguma ga yema duüxügü ga guma ngexetücüpaarü ngaicamagu pegüxü rü yema duüxügü ga üpaacü nüxü daugüxü ga na nangexetüxü, rü ñanagürügü: —¿Taux exna i ñaã yíixü ga yema yatü ga ngexetüchiréxü ga duüxügüxü dëruçax çaxüxü? —ñanagürügü. ⁹Rü nümáxü rü ñanagürügü: —Ngemáacü nüma nixí —ñanagürügü. Rü togü rü ñanagürügü: —Tama nixí i yima yíixü, natürü nanangëxgumaraüxüchi —ñanagürügü.

Natürü nümatama ga guma yatü ga ngexetüchirécü, rü ñanagürü:

—Ngēmáácü choma chixí —ñanagürü.

¹⁰Rü yexguma ga yema duüxügü rü nüxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Rü ñuxácü nixí i marü quidauchixü i ñuxmax? —ñanagürügü. ¹¹Rü nüma nanangāxü rü ñanagürü: —Yima yatü ya Ngechuchugu áégacü rü yima waixümüānewa nacuaxí. Rü yema waixümü ga iwaixümaā choxü nachaxetü. Rü ñanagürü choxü:

“iYéa Chiruérü puchuwa naxü rü ngéma dexámaā cugü yayaxetü!” ñanagürü choxü. Rü yéma chaxü, rü yexguma dexámaā chaugü chayaxetügu rü chidauchi —ñanagürü ga guma yatü. ¹²Rü yexguma nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Ngextá nangēxmaxü i ñuxma ya yima yatü ya cuxü rümexēēcü? —ñanagürügü. Rü nüma ga guma yatü ga ngexetüchirécü rü ñanagürü: —Tama nüxü chacuax —ñanagürü.

Parichéugü rü guma ngexetücü ga Ngechuchu namexēēcüna nacagüe

¹³⁻¹⁴Natürü yema ngunexü ga Ngechuchu nagu namexēēcü ga guma ngexetücü, rü ngüxchigaarü ngunexü nixí. Rü yemaçax ga duüxügü rü Parichéugüxütawa nanagagü ga guma yatü ga ngexetüchirécü. ¹⁵Rü yexguma ga yema Parichéugü rü nüxna nacagüe ga guma yatü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxácü i marü curümexētüxü i ñuxmax? —ñanagürügü. Rü nüma nanangāxü rü ñanagürü: —Waixümü ga naxbüxágümaā yawaixēēcümaā choxü nachaxetü ga Ngechuchu, rü ñuxüchi

dexámaā chaugü chayaxetü, rü ngēmacax marü chidauchi —ñanagürü.

¹⁶Rü yexguma ga ñuxre ga Parichéugü rü ñanagürügü: —Yema yatü ga cuxü rümexēēcü rü tama Tupanaärü duüxü nixí, erü tama nanaxaure i ngüxchigaarü ngunexü —ñanagürügü. Natürü togü ga Parichéugü rü ñanagürügü: —¿Ñuxácü nanaxü i ngēma cuaxruü i mexü i taxü ega wüxi i pecaduáxü yixixgux? —ñanagürügü. Rü yemaácü nügü nitoye ga nagu naxínüxüwa ga yema Parichéugü. ¹⁷Rü wena nüxna nacagüe ga guma yatü ga ngexetüchirécü, rü ñanagürügü: —¿Natürü cuma rü ñuxü ñacuxü nachiga i ngēma yatü ga cuxü rümexēēcü? —ñanagürügü. Rü nüma nanangāxü, rü ñanagürü: —Chauxçax rü wüxi i Tupanaärü orearü uruü nixí —ñanagürü. ¹⁸Natürü ga yema Yudífugüarü áëxgacügü rü tama nüxü nayaxögüchaü ga nüma na yixü ga na nangexetüchirécü ga noxrix, rü ñuxma rü marü na yadauchixü. Rü yemaçax ga yema áëxgacügü rü tümacax nangemagü ga nanatü rü naē ga guma yatü ga rümexētücü. ¹⁹Rü tüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Daa yixü ga guma pene ga nüxü pixucü ga woetama ngexetüácü bucü? ¿Ñuxácü i ñuxma i yadauchixü? —ñanagürügü. ²⁰Rü nanatü rü naē tanangāxügü rü ñatarügügü: —Ngēmáácü nüxü tacuax rü daa nixí ya tone ga ngexetüácüma buchirécü. ²¹Natürü tama nüxü tacuax ga ñuxácü na yadauchixü i ñuxmax. Rü tama nüxü tacuax ga texé na namexētüxēēcü. iÉcü nüxnatama pecagü! Erü nüma rü marü naya, rü

numatama pemaã nüxũ na yaxuxũcax —ñatarügügü. ²²Rü yema ñatarügügü ga nanatü rü naẽ, yerü tamuũẽ. Yerü ga Yudfugüarü ãëxgacügü rü marü nügiümaã nanamexëëgü na tüxũ ínataxüchigüxũcax ga ngutaquexepataũwa ga texé ga Ngechuchuxũ yaxóxë na Cristu yĩxũ. ²³Rü yemacax nixĩ ga nanatü rü naẽ ga ñatagügüxũ: “iËcü, nüxnatama pecagü! Erü nüma rü marü naya rü numatama pemaã nüxũ na yaxuxũcax”, ñatagügüxũ. ²⁴Rü yexguma ga yema Yudfugüarü ãëxgacügü rü wenaxäru naxcax nacagü ga guma ngexetüchirécü. Rü ñanagürügü nüxũ: —Rü ñuxma tanaxwaxe i Tupanapexewa rü aixcüma tomaã nüxũ quixu na texé cuxũ rümexëxũ. Erü toma rü meãma nüxũ tacuax i ngëma Ngechuchu rü wüxi i pecaduáxũ na yĩxũ —ñanagürügü. ²⁵Rü nüma nanangäxũ rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü tama nüxũ chacuax ega wüxi i pecaduáxũ yixígu rü exna tama. Rü ngëma nüxũ chacuáxũ nixĩ ga na changexetüchiréxũ ga noxrix rü ñuxma rü na chidauchixũ —ñanagürü. ²⁶Rü wenaxäru nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Rü tacü nixĩ ga cumaã naxüxũ? ¿Rü ñuxäcü ga naxüáxũ ga cuxũ na yadauchixetüxëxũ? —ñanagürügü. ²⁷Rü nanangäxũ rü ñanagürü nüxũ: —Marü pemaã nüxũ chixu, rü tama choxũ iperüxĩnüëchaũ. ¿Tüxcüü penaxwaxe na wena pemaã nüxũ chixuxũ? ¿Exna pema rü ta nüxũ peyaxögüchaũ? —ñanagürü. ²⁸Rü yexguma rü guma yatümaã chixexũ nixugüe, rü ñanagürügü: —Cumaëru nixĩ i nüxũ cuyaxöxũ i ngëma yatü,

natürü i toma rü Moíchëarü oreaxũ nixĩ i tayaxögüxũ. ²⁹—Toma rü nüxũ tacuax ga Tupana rü aixcüma Moíchëmaã na yadexaxũ, natürü ngëma Ngechuchu rü tama nüxũ tacuax na ngextá na ne naxüxũ —ñanagürügü. ³⁰Rü guma yatü nanangäxũ, rü ñanagürü nüxũ: —¿Ñuxäcü nixĩ i ngëma? Nüma rü marü choxũ narümemëtüxëẽ, natürü ¿ñuxäcü i pema i tama nüxũ pecuáxũ na ngextá ne naxüxũ? ³¹—Rü guxäma i yixema rü meãma nüxũ tacuax rü Tupana tama nüxũ naxĩnü i pecaduãxgüxũärü yumüxë. Natürü Tupana rü tüxũ nüxũ naxĩnü i tümaärü yumüxë ya yixema nüxũ icuaxüügüxe rü naxüxe i Tupanaärü ngüchaũ. ³²—Taguma ñuxgu nüxũ taxĩnüchiga i wüxi i yatü na yadauchixëëxũ i wüxi i duüxũ i norü bucüma ngexetüxũ. ³³—Rü ngëxguma chi tama Tupana núma namuxgux ya daa yatü ya choxũ rümexëëcü, rü taxuacü chima mexũ naxü —ñanagürü ga guma yatü ga ngexetüchirécü. ³⁴Rü yexguma ga yema Yudfugüarü ãëxgacügü, rü ñanagürügü nüxũ: —Cuma na pecadugu na cubuxũ, ¿rü ñuxäcü cunaxwaxe na toxũ cüngüxëëchaüxũ? —ñanagürügü. Rü ñuxüchi ínataxüchigü ga ngutaquexepataũwa.

Duüxügü i tama yaxögüxũ rü ngexetüxürü nixígü

³⁵Rü Ngechuchu rü nüxũ nacuáchiga ga na ínataxüchigüxũ ga guma ngexetüchirécü. Rü yexguma nüxũ nadauxgu, rü ñanagürü nüxũ: —¿Nüxũ cuyaxöxũ ya Tupana Nane ya duüxüxũ ixĩcü? —ñanagürü. ³⁶Rü yexguma ga

nüma rü Ngechuchuxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Pa Corix, ichomaã nüxũ ixu na texe yĩxũ na nüxũ chayaxõxũcax! —ñanagürü. ³⁷Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Marü nüxũ cudau ya Tupana Nane. Rü chomatama nixĩ i cumaã na íchidexaxũ chiixũ —ñanagürü. ³⁸Rü yexguma ga guma yatü ga ngexetüchirécü rü Ngechuchupexegu nacaxãpũxũ, rü nüxũ nicuaxũü, rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽmããcü cuxũ chayaxõ, Pa Corix —ñanagürü. ³⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü ñoma i nañewa chaxũ na chayadexechixũcax i chorü duũxũgü nüxna i ngẽma duũxũgü i tama choxrü ixĩgũxũ. Rü nuã chaxũ na chanameẽxẽxũcax i ngẽma duũxũgü i noxri tama Tupanaxũ cuaxgũxũ. Rü ngẽxgumarüü ta núma chaxũ na duũxũgü i tama choxũ cuaxgũchaũxũxũ chanawéxũ na duũxũgü i ngexetüxũrüü na yixĩgũxũ, erü tama choxũ nayaxõgũchaũ —ñanagürü. ⁴⁰Rü ñuxre ga Parichéugü ga yema Ngechuchumaã yexmagũxũ, rü yexguma yema orexũ naxĩnũëgu, rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Exna toma rü ta tama Tupanaxũ tacuaxgü ñacuxũ? —ñanagürügü. ⁴¹Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽxguma chi tama aixcuma Tupanaxũ pecuaxgügu rü tãü chima pegagu nixĩ na pepecaduãxgũxũ. Natürü ngẽma na pegü pixuxũ na Tupanaxũ pecuaxũ rü ngẽmacax pegagutama nixĩ na pepecaduãxgũxũ i ñuxmax —ñanagürü.

Carnerugüarü dauruü rü norü carnerugü

10 ¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü aixcuma pemaã nüxũ chixu rü ngẽma yatü i tama

carnerupúxũãrü iãxwa ixücuxũ rü wüxi i ngítaxáxũ nixĩ i ngẽma, erü ngextámare nixücu. ²—Natürü ngẽma carnerupúxũãrü iãxwa meãma ixücuxũ, rü ngẽma nixĩ i norü dauruũxũchi i carnerugü. ³—Rü ngẽma yatü i carnerupúxũãrü iãxna dauxũ rü nayawãxna i iãx na yaxücuxũcax i carnerugüarü dauruü. Rü nüma i carnerugü rü nüxũ nacuaxgü i naga i ngẽma norü dauruü. Rü ngẽma norü dauruü rü wüxichigü i norü carneru rü naégamaã naxcax naca na ínamuxũãxũcax i naxpúxũwa. ⁴—Rü ngẽxguma ínamuxũãxgu i guxũma i norü carnerugü, rü nüma i norü dauruü rü napexegu nixüchigü. Rü nümagü i carnerugü rü nawe narüxĩ, erü nüxũ nacuaxgü i naga. ⁵—Natürü ngẽxguma wüxi i yatü i tama aixcuma norü dauruü ixĩxũ, rü tama nawe narüxĩ i ngẽma carnerugü. Rü nüxna naxĩgü, erü tama nüxũ nacuaxgü i naga i ngẽma tama norü dauruü ixĩxũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁶Rü Ngechuchu rü duũxũgümaã nüxũ nixu ga yema ore ga cuaxruü, natürü ga nümagü rü tama nüxũ nacuaxgüéga ga tacüchiga na yĩxũ.

Ngechuchu rü carneruarü dauruü ya mecü nixĩ

⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü wenaxãrü ñanagürü nüxũ: —Aixcuma pemaã nüxũ chixu rü choma nixĩ i carnerupúxũãrü iãx i nawa yachocuxũxü i carnerugü. ⁸Guxũma ga yema chauxũpa núma ixũ rü ngítaxgũxũ rü máëtagũxü nixĩgü. Natürü yema carnerugü rü tama naga

naxĩnũē. ⁹Choma nixĩ i tãx. Rũ texé ya chowa ixúcuxē rũ tá tamaxũ. Rũ meãma tá tũxũ naxũpetũ ngẽxgumarũĩ i wũxi i carneru i naxpũxũgu ũcuxũ rũ íxũxũxũ rũ nũxũ iyangaucũ ya mecũ ya maxē. ¹⁰Ngẽma ngítaxáxũ rũ núma naxũ na yangíxũçax rũ namáẽtaxũçax rũ nachixexēẽaxũçax. Rũ ngẽmacaxicatama núma naxũ. Natürũ i choma rũ núma chaxũ na chanamaxẽxẽxũçax i duĩxũgũ rũ na aixcũma nũxũ nangẽxmaxũçax i maxũ i taguma gũxũ. ¹¹Choma nixĩ i carneruarũ dauruũ ya mecũ chiĩxũ. Erũ wũxi i carneruarũ dauruũ ya mecũ rũ norũ carnerugũxũ ínapoxũ rũ ñuxmata naxçax nayux. ¹²Natürũ ngẽma dīerucaxmare puracũxũ, rũ ega ngẽxguma aixũ nadauxgux rũ carnerugũna ngẽma niña. Rũ ngẽmaãcũ nanaxũ erũ tama aixcũma norũ dauruũ nixĩ i nũmax, rũ tama noxrũ nixĩ i ngẽma carnerugũ. Rũ ngẽma ai rũ carnerugũxũ ínayauxũ rũ ngẽxma tũxũ naxũanexẽmare. ¹³Rũ ngẽma yatũ rũ niña, erũ norũ dīerucaxicatama ngẽma napuracũ. Rũ tama aixcũma carnerugũga narũxĩnũ. ¹⁴⁻¹⁵Choma nixĩ i carnerugũarũ dauruũ ya mecũ chiĩxũ. Rũ ngẽxgumarũĩ ya Chaunatu na choxũ nacuáxũ rũ choma rũ Chaunatũxũ na chacuáxũ, rũ ngẽxgumarũĩ ta nũxũ chacuax i chorũ carnerugũ, rũ nũmagũ rũ choxũ nacuaxgũ. Rũ choma rũ naxçax chayũ i chorũ carnerugũ. ¹⁶Rũ choxũ nangẽxmagũ ta i togũ i carnerugũ i tama ñaã naxpũxũwa ngẽxmagũxũ. Rũ ngẽmagũ rũ tá ta nuã chanagagũ, rũ tá chauga naxĩnũē. Rũ wũxitũcumũ tátama nixĩ rũ choma tátama nixĩ i norũ dauruũ

chiĩxũ. ¹⁷Chaunatu rũ choxũ nangechaũ, erũ chorũ carnerugũçax chayũ rũ wena táxaru chamaxũ. ¹⁸Taxúema choxũ tayuxēē, natürũ chomatama chorũ ngũchaũmaãtama ichanaxã i chorũ maxũ. Erũ choxmexwa nangẽxma na ichanaxãxũçax, rũ wena na chanayaxuxũçax, yerũ yemaãcũ choxũ namu ga Chaunatu —ñanagürũ. ¹⁹Rũ yexguma yema orexũ naxĩnũẽgu ga yema Yudũgũarũ ãẽxgacũgũ rũ wenaxãrũ nũgũ nitoye ga yema nagu naxĩnũẽxũwa. ²⁰Rũ muxũma ga nũmagũ rũ ñanagürũgũ: —¿Tũxcũũ nũxũ íperũxĩnũē i ñaã yatũ i ngẽãxũ i ngoxo nawa ngẽxmaxũ? —ñanagürũgũ. ²¹Natürũ ga togũ rũ ñanagürũgũ: —Taxuũma i yatũ i ngoxo nawa ngẽxmaxũ rũ ñaãrũũ meã nidexa. ¿Nũxãcũ i wũxi i yatũ i ngoxo nawa ngẽxmaxũ rũ tũxũ narũmexẽtũxẽē ya wũxi ya ngexetũxe? —ñanagürũgũ.

Yudũgũarũ ãẽxgacũgũ rũ Ngechuchuxũ naxoe

²²Rũ nawa nangu ga yema peta ga gucũ ga taunecũgu norũ tupauca ga taxũnecax naxũgũxũ ga Yudũgũ na nũxna nacuaxãchigũxũçax ga yema ngunexũ ga nagu yanguxũ ga guma tupauca. Rũ nagáuaane ga Yerucharẽũwa ga yexguma. ²³Rũ guma tupauca ga taxũnewa nayexma ga wũxi ga chopetũchica ga Charumóũarũ Chopetũchicagu ãẽgaxũ. Rũ yemagu nayarũxũxũ ga Ngechuchu. ²⁴Rũ ga yema Yudũgũarũ ãẽxgacũgũ rũ nũxũ ínachomaẽguãchi, rũ ñanagürũgũ nũxũ: —¿Nũxguratáta tomaã quixaixcũma na cugũ quixuxũ na texé na quiĩxũ? Ega

aixcüma cuma rü Cristu quixĩgu, rü imeã noxtacüma tomaã nüxũ ixu! —ñanagürügü. ²⁵Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Marü pemaã nüxũ chixu, natürü i pema rü tama choxũ peyaxögü. Guxüma i tacü i chaxüxũ rü Chaunatiärü poramaã nixĩ i chanaxüxũ, rü ngëmawa meãma pexũ nüxũ chadauxëë na choma rü Cristu na chiixũ. ²⁶—Natürü pema rü tama peyaxögü, erü tama chorü carnerugütanüxũ pixĩgü. ²⁷—Chorü carnerugü rü nüxũ nacuax i chauga, rü choma rü chorü carnerugüxũ chacuax, rü nüma rü chowe narüxĩ. ²⁸—Rü choma rü nüxna chanaxã i maxũ i taguma gúxũ. Rü nümagü rü tagutáma inayarütauxe, rü taxúetáma choxna tanapuxũ i choxmexwa. ²⁹—Rü yíxema Chaunati choxna tüxũ mugüxe ya chorü carnerugü, rü guxüãrü yexera tixĩ i napexewa. Rü taxúema texé nüxna tüxũ tapuxũ. ³⁰—Chaunati rü choma rü wüxitama tixĩgü —ñanagürü. ³¹Rü yexguma ga yema Yudíugüarü ãëxgacügü rü wenaxãrü nutane nanayauxgü na gumamaã Ngechuchuxũ ínamuxüchigüxüçax. ³²Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Pepexewa chanaxü i muxüma i mexügü i Chaunatiärü poramaã chaxüxũ. ¿Rü ngëxürüüxũ i ngëma mexü i chaxüxüçax nixĩ i choxü nutamaã ípemuxüchigüchaũ? —ñanagürü. ³³Rü yema Yudíugüarü ãëxgacügü rü Ngechuchuxũ nangãxügü, rü ñanagürügü: —Tama wüxi i puracü i mexüçax cuxũ ítamuxüchigüchaũ. Natürü cuxũ ítamuxüchigüchaũ erü Tupanamaã rü tacü quixugü. Cuma rü

wüxi i duixümare quixĩ rü cugü Tupanaxũ quixixëëchaũ —ñanagürügü.

³⁴Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Perü mugüpanewa rü naxümatü i Tupanaãrü ore i ñaxũ:

“Rü pematama nixĩ i tupanagü pixĩgüxũ”,

ñaxũ. ³⁵—Rü ngëma Tupanaãrü ore i ümatüxüwama nüxũ yaxuxũ, rü nüxũ tacuax rü taxucürüwama texé itayanaxoxëë. Rü ngëma orewa rü Tupana rü ñanagürü:

“Guxãma ya yíxema texé yanayauxgüxe i chorü ore rü tupanagü tixĩgü”,

ñanagürü i ngëma orewa. ³⁶—Rü Tupana choxü nayaxu na chanaxüxüçax i norü puracü, rü yemaçax ñoma ga naãnewa choxü namu. ¿Rü ñuxãcü i pema nagu perüxüñüëgu rü chixexũ Tupanamaã chaxüxũ i ngëxguma Tupana Nane chixĩ —ñachagu pemaã?

³⁷—Rü ngëxguma chí tama chanaxüxgu i ngëma mexü i Chaunati üxũ, rü marü name ega woo tama choxü peyaxögügu.

³⁸—Natürü ngëxguma chanaxüxgu i ngëma Chaunati üxũ, rü woo tama choxü peyaxögügu, rü chanaxwaxe i nüxü peyaxögü i ngëma taxü i mexügü i Chaunatiärü poramaã chaxüxũ. Erü ngëmawa tá nüxü pecuax na Chaunati rü chowa nangëxmaxü rü choma i nawa —ñanagürü. ³⁹Rü wenaxãrü Ngechuchuxũ niyauxgüchaũ ga yema Yudíugüarü ãëxgacügü. Natürü nüma ga Ngechuchu rü naxchaxwa niña. ⁴⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü natü ga Yudáüãrü tocutüçax tomaã nataegu. Rü yema nachica ga Cuáü duixüxüxü üpaacü nawa íbaiüxëëxügu tomaã

narüxãũx. ⁴¹Rü muxũma ga duũxũgü rü Ngechuchuxũ ínayadaugü, rü ñanagürügü: —Cuáũ rü taxuũma ga taxũ ga mexũ ga cuaxruũ naxũ ga Tupanaãrtü poramaã. Natürü guxũma ga ore ga Cuáũ tamaã nüxũ ixuxũ ga ñaã yatüchiga rü aixcüma nixĩ —ñanagürügü. ⁴²Rü yema nachicawa rü muxũma ga duũxũgü rü Ngechuchuxũ nayaxõgü.

Dácharuarü yuxchiga

11 ¹Nayexma ga wüxi ga yatü ga ídaawecü ga Dácharugu ãégacü. Rü nüma rü naëyaxgü ga María rü Marta rü ñane ga Betániacũãx nixĩgü. ²Rü yema María iyixĩ ga Cori ga Ngechuchucutügu pumara bacü rü ñuxüchi ngïyaemaã ínapicutücü. Rü guma Dácharu ga ídaawecü nixĩ ga ngïeneë. ³Rü poraãcü niðaawe ga Dácharu. Rü yemaçax ga naëyaxgü, rü Ngechuchuxütawa imugagü, rü ngïgürügü: “Pa Corix, cumücü ya Dácharu ya nüxũ cungechaücü rü niðaawe”, ngïgürügü. ⁴Rü yexguma yema orexũ naxĩnügü ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —Ngẽma ðaawe rü täütama yumaã ínayacuax. Natürü niðaawe na duũxũgü nüxũ nadaugüxüçax na ñuxãcü naporaxũ ya Tupana rü ñuxãcü choma i Nane rü ta na chaporaxũ —ñanagürü. ⁵Rü Ngechuchu poraãcü María rü Marta rü Dácharuxũ nangechaũ. ⁶Natürü yexguma nüxũ naxĩnügü ga na yaðaawexũ ga Dácharu, rü tama paxa ínayadau. Rü taxre ga ngunexũamatama yexma narüxãũx ga yema nachica ga nawa nayexmaxüwa. ⁷Rü yixcama ga yemawena rü toxũ ñanagürü: —iNgixã

rü wena Yudéaanewa taxĩ! —ñanagürü. ⁸Rü toma ga norü ngúexũgü rü ñatarügügü nüxũ: —Pa Ngúexẽeruũx, yexwacatama nixĩ ga yemacũãx ga Yudfugüarü ãëxgacügü yexma nutamaã cuxũ ímuxüchigüchaũxũ. ¿Rü tũxcüũ wena ngẽma cuxüxchaũ i ñuxmax? —ñatarügügü. ⁹Rü Ngechuchu rü tomaã nüxũ nixu ga wüxi ga ore na nüxũ tacuaxgüxüçax na tauta nawa nanguxũ na nayuxũ ga nümax. Rü ñanagürü toxũ: —¿Taux exna i wüxi i ngunexũ rü 12 i ngora nawa ngẽxmaxü? Ngẽxguma texé ngunecü ixũxgu rü tama tacümaã itayarüña, erü tümacax nangõone. ¹⁰—Natürü ngẽxguma wüxie chütacü ixũxgu rü ngẽmáãcü tacümaã itayarüña, erü tümacax naxẽãne —ñanagürü. Rü yemaãcü nanangoxẽë na tauta nawa nanguxũ na nayuxũ ga nümax. ¹¹Rü yemawena ga Ngechuchu rü ñanagürü toxũ: —Tamücü ya Dácharu rü napemare. Natürü ñuxma rü tá chayãaixächixẽë —ñanagürü. ¹²Rü yexguma ga toma ga norü ngúexũgü rü ñatarügügü: —Pa Corix, ega napemaregu, rü ngẽmawa nüxũ tacuax na naxçax tá yataanexũ —ñatarügügü. ¹³Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nixuxchaũchirex ga Dácharu ga marü na nayuxũ. Natürü ga toma nüxũ tacuaxgügu rü na napemarexüchigaxũ yĩxũ ga tomaã yaxuxũ. ¹⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü meãma tomaã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Dácharu rü marü nayu. ¹⁵—Natürü choma rü chataãë na tama ngẽma changẽxmaxü, erü ngẽmaãcü nixĩ i namemaexũ i pexçax na choxũ peyaxõgüxüçax. iRü ngixã rü ítayadaugü! —ñanagürü. ¹⁶Rü yéma

nayexma ga totanüxü ga Tumachi ga Wüxigu Buexü ga Taxreexpüxümaã, naxgüxü. Rü nüma ga Tumachi rü ñanagürü toxü: —iNgixã i yixema rü ta ngéma taxí na wüxigu Ngechuchumaã iyuxüçax! —ñanagürü.

**Ngechuchu nixí i ínadagüxëxü i
yuexügü rü wena namaxëxëxü**

¹⁷Rü yexguma Betániãwa tomaã nanguxgu ga Ngechuchu, rü marü ägümücü ga ngunexü nangupetü ga na iyataxgüãxü ga Dácharu. ¹⁸Rü guma Betániã rü Yerucharéüãru ngaicamana nayexma. Rü maneca tomaëxpüx ga kilómetru nixí ga norü yaxü. ¹⁹Rü muxüma ga Yudfugü rü Dácharueyax ga Marta rü Maríaxütawa naxí na ngixü yataãëxëëgüxüçax, yerü nayu ga ngíëneë. ²⁰Rü yexguma Marta nüxü cuaxgu ga marü na ínanguxü ga Ngechuchu, rü nüxü iyatüxãchi. Natürü ga María rü íxgutama irüxãüx. ²¹Rü Marta rü ngígürügü nüxü ga Ngechuchu: —Pa Corix, yexguma chi cuma cunumaxgu rü tãü chima nayu ga chaueneë. ²²—Natürü choma nüxü chacuax na woo i ñuxma na nayuxü, rü Tupana tá cuxna nanaxã i guxüma i çacü i naxçax ícuçaxü —ngígürügü. ²³Rü Ngechuchu ngixü nangãxü rü ñanagürü: —Cueneë rü wena tá namaxü —ñanagürü. ²⁴Rü Marta ngígürügü nüxü: —Ngémãacü nüxü chacuax rü wena tá namaxü i ngëxguma naguxgu i naãne rü ngëxguma wena namaxëgu i guxüma i yuexü —ngígürügü. ²⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Choma nixí i íchanadagüxëxü i yuexügü, rü wena chanamaxëxëxü. Rü

yíxema choxü yaxóxë rü woo tayuxgu rü tá wenaxãrü tamaxü. ²⁶—Rü guxãma ya texé ya maxüxë rü choxü yaxóxë, rü guxügütama tamaxü. ¿Cuyaxóxü yíxü i ngéma? —ñanagürü ga Ngechuchu. ²⁷Rü ngíma rü ngígürügü nüxü: —Ngü, Pa Corix, choma rü chayaxó na cuma rü Tupana Nane ya Cristu ga ítanangüxëcü na quiixü —ngígürügü.

Dácharu itãxüwa naxaxu ga Ngechuchu

²⁸Rü yema ñaxguwena rü Marta rü ngíeyax ga Maríaç x iyaca. Rü bexma ngímaã nüxü iyarüxu, rü ngígürügü: —Marü nuã nangu ya Ngüxëëruü ya Ngechuchu, rü choxü cuxçax nayacaxëë —ngígürügü. ²⁹Rü yexguma María nüxü ínügu ga marü yéma na nanguxü ga Ngechuchu, rü paxa ichi, rü Ngechuchuxü íyadau. ³⁰Rü Ngechuchu rü tauta íãnewa nangu ga yexguma, rü yema nachica ga Marta nüxü ídauxüwatama nixí ga nayexmaxü. ³¹Rü Maríapatawa nayexma ga ñuxre ga yémacüãx ga Yudfugüãru äëxgacügü ga ngixü yéma taãëxëëgüxü. Rü yexguma ngixü nadaugügu ga paxa na inachixü rü na ínaxüxüxü, rü ngíwe narüxí. Yerü nüma nüxü nacuaxgügu rü yéma Dácharu itãxüwa ixü na yéma yaxaxuxüçax. ³²Rü yexguma Ngechuchuxütawa nanguxgu ga María, rü napëxegu iyacaxápüxü, rü ngígürügü: —Pa Corix, yexguma chi cuma cunumaxgu rü tãü chima nayu ga chaueneë ya Dácharu —ngígürügü. ³³Rü yexguma Ngechuchu ngixü dauxgu ga na naxaxuxü rü na naxauxexü ga yema Yudfugüãru äëxgacügü ga ngíwe rüxüxü, rü porãcü ngechaü nüxü nangux. ³⁴Rü

Ngechuchu nüxna naca rü ñanagürü:
 —¿Ngesta nixĩ i ipenatáxũ?
 —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũ rü
 ñanagürügü: —Pa Corix, idücax, nuã
 naxũ, rü íyadau! —ñanagürügü. ³⁵Rü
 naxaxu ga Ngechuchu. ³⁶Rü yema
 Yudíugü rü ñanagürügü: —iDücax
 ñuxácü poraäcü Dácharuxũ nangechaũ!
 —ñanagürügü. ³⁷Natürü ñuxre ga yema
 äëxgacügü ga Yudíugüarü rü
 ñanagürügü: —Daa nixĩ ga guma yatü
 ga ngetetücüxũ rümexëëcü. ¿Rü tïxçüü
 taxucürüwa tacü rü mexũ Dácharucax
 naxü na tama nayuxüçax?
 —ñanagürügü.

Wenaxärü namaxü ga Dácharu

³⁸Rü Ngechuchu poraäcü ngechaũ
 nüxũ nangux rü Dácharumaxüçax nixü.
 Rü wüxi ga maçpúneärü äxmaxü nixĩ ga
 yema naxmaxü. Rü nayexma ga wüxi ga
 nuta ga norü ngüxtaürü. ³⁹Rü
 Ngechuchu rü ñanagürü:
 —ípenangüxgachix ya yima nuta ya
 namaã nangüxtaücü! —ñanagürü.
 Natürü ga Marta ga Dácharueyax rü
 ngígürügü: —Pa Corix, cuxá marü
 nayixane nixĩ, erü marü ägümücü i
 ngunexü naétü nixĩ ga na nayuxü
 —ngígürügü. ⁴⁰Natürü ga Ngechuchu rü
 ñanagürü ngíxü: ¿Taux exna i marü
 cumaã nüxü chixuchiréxü rü ngëxguma
 cuyaxõxgu rü tá nüxü cüda i wüxi i
 mexü i taxü i Tupana üxü? —ñanagürü.
⁴¹Rü yexguma ínanangüxgachigü ga
 guma nuta. Rü Ngechuchu daxügu
 nadawenüäcuma ñanagürü: —Pa
 Chaunatü Pa Tupanax, moxë cuxna
 chaxã erü marü choxü cuxĩnü.
⁴²—Choma nüxü chacuax rü guxüguma

choxü cuxĩnü. Natürü moxë cuxna
 chaxã i ñuxma erü chanaxwaxe i ñaã
 duüxügü na yaxõgüäxü na cuma núma
 choxü cumuxü —ñanagürü. ⁴³Rü
 yexguma yema ñaxguwena, rü tagaäcü
 ñanagürü: —Pa Dácharux, ínaxüxü i
 ngéma! —ñanagürü. ⁴⁴Rü ínaxüxü ga
 Dácharu ga naxchápenüümaã
 guxüwama rübuxpüxücü. Rü Ngechuchu
 ñanagürü nüxü ga duüxügü:
 —ípeyawëxpüxü na íyaxüxüçax!
 —ñanagürü.

**Äëxgacügü naxçax nadaugü na ñuxácü
 Ngechuchuxü yayauxgüxü**
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵Rü yema Yudíugüarü äëxgacügü ga
 Maríawe rüxixü rü nüxü nadaugü ga
 yema Ngechuchu üxü, rü muxüma
 Ngechuchuaxü nayaxõgü ga yexguma
 nüxü nadaugüga ga ñuxácü wena
 Dácharuxü na namaxëëxü. ⁴⁶Natürü
 ñuxre ga yema äëxgacügü rü
 Parichéugümaã nüxü nayarüxugü ga
 yema Ngechuchu üxü. ⁴⁷Rü yexguma ga
 yema Parichéugü rü paigüarü
 äëxgacügü rü nangutaqexegü namaã
 ga guxüma ga yema
 äëxgacügütücumüwa ügüxü. Rü
 ñanagürügü: —¿Tacu tá taxü? Erü ñaã
 yatü i Ngechuchu rü nanaxü i muxüma i
 mexü i cuaxrüügü. ⁴⁸—Ngëxguma chi
 tama yayauxgügu, rü guxütama i
 duüxügü rü tá nüxü nayaxõgü, rü
 Dumacüäxgüarü churaragü rü núma chi
 naxĩ rü nagu napogüe ya tóru tupauca
 ya taxüne, rü düxwa tãu chima tóxru
 nixĩ i ñaã tachiüäne —ñanagürügü.
⁴⁹Natürü guma taunecügu rü yema
 paigütanüwa rü Caipá nixĩ ga norü

ãêxgacü. Rü nüma rü ñanagürü nüxü:
—Pemagü rü taxuüma pecuax.

⁵⁰—¿Ëxna tama nüxü pecuax rü taxçax rü na namemaêxü na wüxitama i yatü guxü i duüxügüçax na yuxü, na tama nayuexüçax i guxüma i tachiüñecüãx i duüxügü? —ñanagürü. ⁵¹Natürü ga Caipá rü tama nüêchama yema ñanagürü, yerü guma taunecügu rü nüma nixí ga paigüarü ãêxgacü yíxü. Rü yemaçax rü Tupana nixí ga Caipáwa idexacü ga yexguma nüxü yaxuxgu na Ngechuchu rü guxüma i Yudüguçax tá na nayuxü. ⁵²Rü yema orewa rü nanangoxêê na tama Yudüguçaxicatama tá na nayuxü, natürü guxüma i Tupanaärü duüxügü i guxü i nañewa ngêxmagüxüçax rü tá ta na nayuxü, na ngêmaäcü wüxigu nangutaquexexüçax i guxüma i ngêma duüxügü i Tupanaärü ixügüxü. ⁵³Rü yexgumaücüü nixí ga inaxügüêäxü ga Yudüguarü ãêxgacügü ga nagu na naxínüêxü ga ñuxäcü tá na Ngechuchuxü yamaçgüxü. ⁵⁴Rü yemaçax ga Ngechuchu rü marü tama yema Yudügu i müxütanügu naxá. Rü tomaã ínaxüxü ga Yudéanewa, rü wüxi ga ñanexäcü ga Efraügu áérganewa naxü. Rü yexma tomaã narüxãüx. Rü guma ñane rü wüxi ga nachica ga ngextá taxúema íxãpataxüärü ngaicamana nayexma. ⁵⁵Rü marü ningaica ga yema Yudüguarü peta ga Üpetüchiga. Rü yemaçax müxüma ga duüxügü ga náí ga ñanecüãx rü Yerucharéüwa naxí na Tupanaçax nügu yamexêégüxüçax naxüpa ga yema peta. ⁵⁶Rü Ngechuchuçax nadaugü ga duüxügü. Rü tupauca ga taxúnewa nüguna

nicagüetanü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxü ñapegüxü i pemax? ¿Ñoma i petawa tá naxüxü rü exna tama? —ñanagürügü. ⁵⁷Rü yema Parichéügü rü paigüarü ãêxgacügü rü duüxügüna naxágagü, rü ñanagürügü: —Ngêxguma ngextá nüxü pedaügü i ngêma Ngechuchu, irü tomaã nüxü peyarüxu na tayayauxgüxüçax! —ñanagürügü.

**Wüxi ga nge rü Ngechuchucutügu
pumara iba**

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

12 ¹Rü 6 ga ngunexü naxüpa ga Üpetüchigaarü peta, rü Ngechuchu rü tomaã Betániäwa naxü. Rü guma ñane nixí ga nagu naxächixüne ga Dácharu ga Ngechuchu wena namaxêécü. ²Rü yéma Dácharupatawa rü nanamexêégü ga wüxi ga taxü ga ñna ga Ngechuchuçax ixüxü. Rü totanüwa ga yema mechawa yexmagüxe rü Dácharu nixí ga Ngechuchuxütawaama chibücü. Rü Marta iyixí ga inaxücü ga ñna. ³Rü yexguma ga María rü yéma inange ga wüxi ga taxüraweüxü ga pumara ga yixichixü rü tatanüxüchixü. Rü Ngechuchuxü namaã iyixcutü. Rü ñuxüchi ngíyaemaã ínapicutü. Rü guma í rü guxüwama nayixmachíã namaã ga yema pumara. ⁴⁻⁵Rü yexguma ga Yuda ga Icarüte ga wüxi ga totanüxüchirëx ixüxü ga yixcama bexma cúäcü Ngechuchuxü íxuaxüxü, rü ñanagürü: —¿Tüxcüü tama tatanüxügu namaã itaxe i ngêma pumara na ngêma díerumaã nüxü nangüxêêxüçax i ngêma duüxügü i ngearü díeruãgüxü? —ñanagürü. ⁶Natürü ga Yuda rü tama aixcüma nagu narüxínü ga yema ngearü

dĩeruãxgũxũ. Natürü yema ñanagürü yerü nüma rü wüxi ga ngítaxãxũ nixĩ. Rũ naxmexwa nayexma ga yema choca ga dĩeru ngĩxũ nagu taxũgũxũ ga guxãma ga toma ga Ngechucharü ngũexũgũ. Rũ Yuda rü ñuxguacü rü noxrũxũtama ngĩxne nangĩxĩxũ. ⁷Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iTãxũ i ngĩxũ cuchixewexũ! Eriü choma rü paxa tá chayü rü tá ichatax. Rũ ngẽmacax nixĩ i ngẽma pumaramaã choxũ nachaxũ. ⁸—Ngẽma ngearü dĩeruãxgũxũ rü guxũgutãma petanüwa nangẽxmagü. Natürü i choma rü tãütãma guxũgu petanüwa changẽxma —ñanagürü.

Paigüarü ãẽxgacügü rü nügümaã nanamexẽẽgü ga ñuxãcü Dácharuxũ tá na yamãxgũxũ

⁹Rũ muxũma ga Yudfugü rü nüxũ nacuáchiga ga Betániãwa na nayexmaxũ ga Ngechuchu. Rũ yéma naxĩ na nüxũ nadaugũxũçax. Rũ tama Ngechuchuxũxĩcatama nadaugũchaũ natürü nüxũ nadaugũchaũ ta ga Dácharu ga Ngechuchu wena namaxẽẽcü. ¹⁰Rũ yexguma ga paigüarü ãẽxgacügü rü nügümaã nanamexẽẽgü ga Dácharuxũ rü ta na yamãxgũxũçax. ¹¹Yerü Dácharugagu nixĩ ga muxũma ga Yudfugü ga Ngechuchuxũ yaxögũãxũ rü yema paigüina naxĩgũxũ.

Ngechuchu rü Yerucharéũgu naxücu
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹²Rũ muxũma ga duũxũgü rü Yerucharéũwa naxĩ naxçax ga Üpetüchigarü peta. Rũ moxũãcü duũxũgü nüxũ nacuáchigagü ga

Ngechuchu rü guma ñãnewa na nanguxchaũxũ. ¹³Rũ yexguma moruátüta nadaũgü rü yemamaã Ngechuchuxũ nayatũxgütanüãchi. Rũ tagaãcü ñanagürügü: —iNamexẽchi ya yima Tupana núma namucü! iNamexẽchi ya daa tachiũãneãrü ãẽxgacü! iNamaxũ i nümax! —ñanagürügü. ¹⁴Rũ Ngechuchu nüxũ inayangau ga wüxi ga buru, rü naéütügu naxaunagü ga yema Tupanaãrü ore ga ümatũxũ nüxũ ixuxürüũ ga yexguma ñaxgu:

¹⁵“iTãxũ i pemuũẽxũ, Pa Yerucharéũcũãxgüx! iRü iperüdaunü na ngẽma ne naxũxũ ya perü ãẽxgacü ya wüxi i buru i íraxũéütügu aunagücü!”

ñaxũ. ¹⁶Rũ noxri ga toma ga norü ngũexũgü rü tama nüxũ tacuãxgüéga ga Ngechuchuchiga na yĩxũ ga yema ore. Natürü yixcürã marü Ngechuchu Tupanaxũtawã üxgu, rü yexguma nixĩ ga nüxna tacuãxãchiexũ ga guxũma ga yema Ngechuchuxũ ngupetũxũ, rü yema Tupanaãrü ore nüxũ ixuxũãcütama nüxũ na nangupetũxũ. ¹⁷Rũ yema duũxũgü ga Ngechuchuxũtawã yexmagũxũ ga yexguma Dácharuxũ wena namaxẽẽgu, rü nüxũ nixugüe ga yema nüxũ nadaugũxũ. ¹⁸Rũ yemacax nixĩ ga duũxũgü ga Ngechuchuxũ íyatuãchitanũxũxũ, yerü nüxũ nacuáchigagü ga yema taxũ ga mexũ ga Tupanaãrü poramaã naxũxũ ga Ngechuchu. ¹⁹Natürü ga yema Parichéugü rü nügümaã ñanagürügü: —Marü nüxũ pedauxũ i ñuxma na taxucürüwama çacü namaã ixixũ. iRü

dücax, guxüma i duüxügü rü nawe narüxí! —ñanagürügü.

**Ñuxre ga Griégugü rü
Ngechuchuxü nadaugüchaü**

²⁰Rü muxüma ga duüxügü rü petacax Yerucharéüwa naxí na yéma Tupanaxü na yanacuaxüügüxüçax. Rü yema duüxügütanüwa nayexma ga ñuxre ga Griégugü. ²¹Rü yema Griégugü rü Piripicax naxí. Rü nüma ga Piripi rü Gariréaaneärü íane ga Bechaídacüãx nixí. Rü nüxü nacaxügü rü ñanagürügü: —Pa Corix, nüxü tadauxchaü ya Ngechuchu —ñanagürügü. ²²Rü Piripi rü Aüdrémaã nüxü nayarüxu. Rü yema taxre rü wüxigu Ngechuchuxütawa naxí, rü namaã nüxü nayarüxügü. ²³Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Rü marü nawa nangu tá na chayuxü rü wenaxärü Chaunatüxütawa tá na chaxüxü i choma i Tupana Nane i duüxüxü chíxü. ²⁴—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü ngëxguma chi wüxipüxü i trigu tama waixümüãnegu toxgu rü wüxipüxüechatama nixí. Natürü ega waixümügu natoxgu, rü ngéma naxüxgu, rü muxüchinema ínanguxuchi. [Rü ngëxgumarüü tá ta Tupanaxütawa nangugü i muxüma i duüxügü ega chayuxgux.] ²⁵—Rü pemaã nüxü chixu rü texé ya yíxema túmaärü maxüxü ngechaüxé i ñoma i naãnewa rü tá itayarütaxu. Natürü texé ya yíxema tama túmaärü maxüxü ngechaüxé rü tama yuxü muüxé i ñoma i naãnewa, rü tá tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. ²⁶—Rü ngëxguma texé choxü puracüchaügu rü name nixí i chowe

tarüxü. Rü ngéma choma tá íchangëxmaxüwa rü ngéma rü tá ta tangëxma i túmax. Rü ngëxguma texé choxü puracügu rü Chaunatü ya Tupana rü tá túmamaã nataãe —ñanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü ga norü yuxchiga

²⁷—Rü Ngechuchu ñanagürü: —Rü ñuxma rü poraãcü changechaü rü chanaxixächíãe. ¿Rü tacüxü tá Chaunatümaã chixuxü? Taxucürüwa namaã nüxü chixu na choxü ínanguxuchixëëxüçax na tama chayuxüçax, erü woetama ngëmacax núma chaxü —ñanagürü. ²⁸Rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, iChoxü rüngüxëe na duüxügüpexewa cuxü chataxëëxüçax! —ñanagürü. Rü yexguma ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü rü nüxü naxínüë ga wüxi na naga ga daxüwa inaxüxü ga ñaxü: —Marü cuxü charüngüxëe na choxü cutaxëëxü ga noxrix, rü wena táxarü cuxü charüngüxëe na choxü cutaxëëxüçax —ñanagürü ga yema naga. ²⁹Rü yema duüxügü ga yéma yexmagüxü ga nüxü ínüëxü ga yema naga, rü ñanagürügü: —Wüxi i duruanexü nixí —ñanagürügü. Natürü togü rü ñanagürügü: —Wüxi i Tupanaärü orearü ngerüü i daxücüãx nixí i namaã idexaxü —ñanagürügü. ³⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Tama chauçax nixí i nüxü pexínüëxü i ngéma naga. Rü pexçaxtama nixí i nüxü pexínüëxü. ³¹—Rü ñuxma tá nixí i Tupana inaxügüãxü na tüxü napoxcuexü ya duüxë naxçax i túmaärü pecadugü. Rü ñuxma tá nixí i Tupana ínataxüchixü i

ngēma ñoma i nañewa poraxŭ i Chataná. ³²—Rü ngēxguma curuchawa chipotagu rü chaugüxütawa tá chanagagü i guxŭma i duŭxŭgü —ñanagürü ga Ngechuchu. ³³Rü yema orewa duŭxŭgümaã nüxŭ nixu ga ñuxácü tá na nayuxŭ. ³⁴Rü yema duŭxŭgü nanangäxŭgü, rü ñanagürügü: —Torü mugü i ümatüxŭwa nüxŭ tadaugü na guxŭgutáma namaxēchaxŭ ya Cristu. ¿Rü ñuxácü i cuma rü ñacurügü: “Rü Tupana Nane ya duŭxŭxŭ ixícü rü curuchawa tá nipota”, ñacurügü? ¿Rü texé tixí ya yíxema Tupana Nane ya duŭxŭxŭ ixíxē? —ñanagürügü. ³⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxŭ: —Ñoma rü ta petanüwa changēxma na ñoma i nañewa pexŭ changüxēxŭcax rü ngēmaácü pexŭ changóonetanüxēxŭcax. Natürü paxaächicaxicatama petanüwa changēxma. Rü name nixí i paxa choxŭ peyaxögü ñoma rü ta pexcax chanangóonexēē naxŭpa na naxēānēxŭ. Erü yíxema ēānēxŭwa ngēxmaxē rü tama nüxŭ tacuax na ngextá taxŭxŭ. ³⁶—Rü ñoma rü ta petanüwa changēxma rü name nixí i paxa choxŭ peyaxögü na chorü ngóonexŭwa pengēxmagüxŭcax —ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü natanüwa ínaxŭxŭ ga Ngechuchu. Rü naxchaxwa inicux.

Tacücax nixí ga Yudúgü ga tama Ngechuchuaxŭ yaxögüāxŭ

³⁷Rü woo ga Ngechuchu rü duŭxŭgüpepexewa nanaxü ga muxŭma ga taxŭ ga mexŭ ga cuaxruügü ga Tupanaärü poramaã naxüxŭ, natürü

yexguma rü ta tama nüxŭ³⁷ nayaxögü ga duŭxŭgü. ³⁸Rü yemaácü Tupana nayanguxēē ga yema ore ga Ichaía ümatüxŭ ga ñaxŭ:

“Pa Corix, taxüema tayaxō ga yema ore ga tüxŭ tangüxēēxŭ. Rü woo nüxŭ tadaugü na ñuxácü naporaxŭ ya Tupana, rü tama tayaxögü”, ñaxŭ. ³⁹⁻⁴⁰Rü yemaácü ga yema duŭxŭgü rü tama nayaxögü yema Ichaía ümatüxŭwa nüxŭ yaxuxŭrü, rü:

“Yema duŭxŭgü rü tama nüxŭ nadaugüchaŭ rü tama nayaxögüchaŭ rü tama Tupanacax nawoeguchaŭ. Rü yemacax ga Tupana rü nüxna nixü na tama nüxŭ nadaugüxŭcax rü tama yaxögüāxŭcax rü tama naxcax nawoeguxŭcax na nüma nüxna naxāāxŭcax i maxŭ i ngexwacaxŭxŭ”, ñaxŭ. ⁴¹Rü yema ñanagürü ga Ichaía yerü nangoxetügu marü nüxŭ nadau na ñuxácü āēxgacü ya tacüxüchi na yixŭ ya Ngechuchu ya Cristu. Rü yemaácü nachíga nidexa. ⁴²Natürü muxŭma ga yema Yudfugüarü āēxgacügü rü Ngechuchuaxŭ⁴¹ nayaxögü, rü woo ga ñuxre ga naērugü rü ta nayaxögü, natürü tama nügü nixugüchaŭ ga duŭxŭgüpepexewa, yerü namuŭē na Parichégü ngutaqexepataŭwa ínawoxŭxŭ. ⁴³Rü yemaácü tama nügü nixugüchaŭ, yerü norü me nixí ga duŭxŭgü namaã nataāēgüxŭ rü tama aixcuma naxcax nadaugü na Tupana namaã taāēxŭ.

Texé ya tama Ngechuchuarü oreaxŭ yaxóxē rü tá tapoxcu

⁴⁴Rü tagaácü ñanagürü ga Ngechuchu: —Texé ya choxŭ yaxóxē rü tama

choxúxícatama tayaxõ. Natürü Chaunatü ya núma choxú mucüaxú rü ta tayaxõ. ⁴⁵—Rü texé ya choxú dauxe, rü Chaunatü ya núma choxú mucüxú rü ta tadau. ⁴⁶—Choma na ngóonexêëruü chüxü, rü ñoma i naãnewa changu na guxâma ya texé ya choxú yaxóxê rü tama êãnexüwa na tangëxmagüechaxüçax. ⁴⁷—Natürü ngëxguma texé nüxü ñngu i chorü ore rü tama tayaxõxgu rü tama choma nixí i tüxü chapoxcuxü. Erü tama ñoma i naãnewa changu na chanapoxcuxüçax i duüxügü, natürü núma chaxü na chanamaxêxêxüçax. ⁴⁸—Yíxema texé ya tama choxú yaxóxê rü tama chauga ñnxê rü marü tüxü nangëxma na ñacüçax tá Tupana tüxü poxcuxü. Erü ngëma ore i nüxü chixuxüçagu tátama nixí ya Tupana i tüxü napoxcuxü i naãnearü guxgu, erü tama tayaxõ i ngëma ore i nüxü chixuxü. ⁴⁹—Tama chaugagutama chidexa, natürü guma Chaunatü ga núma choxú mucü, rü guma nixí ga chomaã nüxü ixücü na ñacüxü tá duüxügümaã chixuxü rü ñuxäcü tá chanangüexêxü. ⁵⁰—Rü nüxü chacuax na Chaunatüarü orewa nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü ngëmacax i ngëma ore i nüxü chixuxü, rü ngëmatama ore nixí i Chaunatü choxü muxü na nüxü chixuxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü norü ngüexügüxü
niyaxgücutü**

13 ¹Rü wüxi ga ngunexü nataxu ga nawa na nanguxü ga yema Yudfügüarü peta ga Üpetüchiga. Rü Ngechuchu nüxü nacuax ga marü nawa

na nanguxü ga ñoma ga naãnewa na yaxüxü rü wenaxäru Nanatüxütawa na naxüxü. Rü nüma rü yexguma ñoma ga naãnewa nayexmagu rü guxüguma tüxü nangechaü ga guxema noxrü ixügüxe. Rü yexgumariü ta ga yexguma toxna yaxüxchaügu ga daxüguxü ga naãnewa na naxüxü, rü yemaäcü poraäcü toxü nangechaü. ²⁻⁴Natürü ga Chataná rü marü Yuda ga Chimáü ga Icaríute nanena nangu na bexma cúcü Ngechuchuxü ñnaxuxüxüçax. Rü Ngechuchu rü marü nüxü nacuax ga Nanatüxütawa na ne naxüxü rü wena táxaru Nanatüçax na nataeguxü. Rü nüxü nacuax ga Nanatü rü naxmëxgu na naxüäxü ga guxüma ga pora. Rü yemacax ga yema chütaxügu ga yexguma mechawa ítachibüeyane, rü inachi ga Ngechuchu. Rü ñnacüxuchi ga norü gáxüchiru, rü wüxi ga tuayamaã nügü nigoye. ⁵Rü ñyüchi yaxmëxüpáxügu dexáta naba, rü toxü niyaxgücutü. Rü guma tuaya ga namaã yagoyecümaã toxü ñnapigücutü. ⁶Rü yexguma Chimáü ga Pedruxü nayauxcutüchaügu rü ñnanagürü ga Pedru: —Pa Corix, ¿ñuxäcü tá i cuma i choxü cuyauxcutüxü? —ñnanagürü. ⁷Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñnanagürü: —Ñyuxma rü tama nüxü cucuax i tüxücü na chanaxüxü i ñña, natürü yixcama rü tá nüxü cucuax —ñnanagürü. ⁸Natürü ga Pedru rü ñnanagürü: —Choma rü täütáma chanaxwaxe na choxü cuyauxcutüxü —ñnanagürü. Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñnanagürü nüxü: —Ngëxguma tama cuxü chayauxcutügu, rü täütáma choxrü quixí —ñnanagürü. ⁹Rü yexguma ga

Chimáú ga Pedru rü ñanagürü nüxü:
 —Pa Corix, iTama choxü
 cuyauxcutüxicatama! Natürü
 chanaxwaxe i choxü cuyauxmex rü
 choxü cuyaxeru ta —ñanagürü.
¹⁰Natürü Ngechuchu nanangäxü rü
 ñanagürü nüxü: —Texé ya ngexwacax
 aiyaxe rü tanaxwaxe i
 tümacutüxicatama tayaxu, erü
 guxüwama tangemata. Rü pema rü
 marü pingematagü, natürü tama
 guxäma aixcüma tingemata —ñanagürü.
¹¹Rü Ngechuchu nüxü nacuax na texé tá
 bexma cúäcü ínaxuaxüxü, rü yemacax
 ñanagürü nüxü: —Natürü tama guxäma
 aixcüma tingemata —ñaxü. ¹²Rü
 yexguma toxü yayauxgücutüguwena, rü
 Ngechuchu wena nicüxcuchi ga norü
 gáuxüchiru. Rü wenaxärü mechawa
 narüto. Rü ñanagürü toxü: —¿Nüxü
 pecuáxü yixü i ngéma chaxüxü?
¹³—Pema rü: “Pa Ngúexëeruü” rü “Pa
 Corix”, ñaperügü choxü. Rü marü name
 i ngéma ñaperügü, erü aixcümaxüchi
 ngéma chixü. ¹⁴—Choma i Ngúexëeruü
 rü perü Cori na chíxü rü pexü
 chiyauxgücutü. Rü ngëmacax i pema rü
 penaxwaxe na pegü íperüxíragüxü rü
 ngéma pexü na chiyauxgücutüxürüü
 peyayauxgücutü i wüxichigü i
 pemücügü. ¹⁵—Choma rü pexü nüxü
 chadauxëë na ñuxäcü tá na penaxüxü.
 Rü ñuxma rü chanaxwaxe i pema rü
 ngëxgumarüü pegü íperüxíragü. ¹⁶—Rü
 aixcüma pema nüxü chixu rü taxuüma
 i wüxi i coriarü duüxü rü norü corixü
 narüyexera. Rü taxuüma i wüxi i duüxü
 i norü äëxgacü muxü, rü norü äëxgacü i
 namuxüxü narüyexera. ¹⁷—Rü
 ngëxguma nüxü pecuaxgu i chorü ore rü

penaxüxgu i ngéma pema nüxü
 chixuxü, rü aixcüma tá petaäëgü.
¹⁸—Rü tama guxäma i pechiga nixü i
 chidexaxü. Erü choma rü tüxü chacuax
 rü texégü tixü ya yíxema tüxü
 chidexechíxe. Natürü Tupana
 nayanguxëëchaü i norü ore i ümatüxü i
 ñaxü:

“Texé ya choma chibüxe rü chorü
 uwanüxü tá tixü”,

ñaxü. Rü paxa tá nixü i ngémaäcü
 nangupetüxü. ¹⁹—Natürü naxüpa na
 nangupetüxü i ngéma, rü pema nüxü
 chixu na choxü peyaxögüxüçax i
 ngëxguma nangupetüxgu. ²⁰—Aixcüma
 pema nüxü chixu rü texé ya tüxü
 yaxúxe ya yíxema choma ngéma tüxü
 chamuxë, rü choxü nixü i tayaxuxü. Rü
 texé ya choxü yaxúxe, rü Chaunatu ga
 núma choxü mucüxü nixü i tayaxuxü
 —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu nüxü nixu ga Yuda rü tá
 bexma cúäcü na ínaxuaxüxü**
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹Rü yexguma yema ñaxguwena ga
 Ngechuchu rü poraäcü ngechaü nüxü
 nangüx, rü meäma tomañ nanangoxëë,
 rü ñanagürü toxü: —Aixcüma pema
 nüxü chixu rü wüxie i petanüwa tá nixü
 i bexma cúäcü choxü ítaxuaxüxü
 —ñanagürü. ²²Rü yexguma ga toma ga
 norü ngúexügü rü wüxichigü togü
 tadawenü, rü tama nüxü tacuaxgu ga
 texéchiga na yema ñaxü. ²³Rü
 chomatama ga Ngechucharü ngúexü
 ga poraäcü choxü nangechaüxë rü
 Ngechuchucüwawa charüto ga yema
 mechawa. ²⁴Rü Chimáú ga Pedru rü
 bexma choxü naxuneta ga na

Ngechuchuna chaçaxũçax ga texéchiga na yĩxũ ga yema. ²⁵Rũ yexguma ga choma rũ yexeraãcũ Ngechuchuna chĩmaxcuchi rũ nũxna chaca, rũ ñacharũgũ: —Pa Corix, ¿texé tá tixĩ ya yĩxema? —ñacharũgũ. ²⁶Rũ Ngechuchu choxũ nangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Wũxi i pãũãrũ bũcuxũ tá íchacũe, rũ yĩxema tũxna chanaxãxẽ, rũ yĩxema tixĩ —ñanagũrũ. Rũ yexguma ínanacũe ga wũxi ga pãũãrũ bũcuxũ rũ Yuda ga Icarĩute ga Chimãũ nanena nanaxã. ²⁷Rũ yexgumatama Yuda nayauxgu ga yema pãũãrũ bũcuxũ rũ ngoxo ga Chataná rũ Yudagu naxũcu. Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Rũ ngẽma cuxũchaũxũ, irũ paxa naxũ! —ñanagũrũ. ²⁸Natũrũ taxũema ga toma ga mechawa chibũexe nũxũ tacuãxgũ ga ñacũchiga na yĩxũ ga yema ñaxũ ga Ngechuchu. ²⁹Rũ nũma ga Yuda rũ ñũrũchũãrũ daurũ nixĩ. Rũ yemaçax ñuxre ga toma nũxũ tacuãxgũgu rũ Ngechuchu taxewa nanamu, na ñacũçax yataxexũçax naxçax ga peta, rũ exna duũxũgũ ga ngearũ ñũruãxũna ngĩxũ na naxãxũçax ga ñũru. ³⁰Rũ yexguma Yuda nayauxgu ga yema pãũ, rũ ínaxũxũ ga yema ucapuwa. Rũ marũ nachũta ga yexgumax.

**Ngechuchu norũ ngũexũgũmaã nũxũ
nixu ga yexwacaxũxũ ga norũ mu**

³¹Rũ yexguma Yuda íxũxguwena, rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ: —Rũ ñũxma rũ tá aixcũma nangox na ñũxãcũ naporaxũ ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcũ. Rũ yimawa tá nixĩ i nangoxẽãxũ ya Tupana i norũ pora. ³²—Rũ

ngẽxguma yima Tupana Nane nangoxẽẽxgu i Tupanaãrũ pora, rũ ngẽxgumarũũ tá ta ya Tupana rũ nanangoxẽẽ i Naneãrũ pora. Rũ paxa tá nixĩ i ngẽma. ³³—Pa Chauçacũãxgũx, táũtãma muxũ i ngunexũ petanũwa changẽxma. Rũ pema rũ tá chauççax pedaugũ, natũrũ ngẽma choma íchaxũxũwa rũ taxucũrũwama ngẽma pexĩ. Rũ ñããtama ore nixĩ ga marũ Yudũfũgũarũ ãẽxgacũgũmaã nũxũ chixuxũ, rũ ñũxma rũ pemaã rũ ta nũxũ chixuxũ. ³⁴—Rũ pemaã nũxũ chixu i wũxi i ngexwacaxũxũ i mu. Rũ ngẽma pexũ chamuxũ nixĩ i pemũcũgũxũ na pengechaũxũ i wũxichigũ. Rũ ngẽma na choma pexũ changechaũxũrũũ, rũ chanaxwãxe i wũxichigũ i pema rũ pemũcũgũxũ pengechaũgũ. ³⁵—Rũ ngẽxguma wũxichigũ pemũcũgũxũ pengechaũgu, rũ guxũma i duũxũgũ tá nũxũ nicuãxãchitanũ na chorũ ngũexũgũ pixĩgũxũ —ñanagũrũ.

**Ngechuchu nũxũ nixu na Pedru rũ
tãũtãma nũxũ na nacuãxnetaxũ
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)**

³⁶Rũ Chimãũ ga Pedru rũ Ngechuchuna naca, rũ ñanagũrũ: —Pa Corix ¿ngextá tá cuxũ? —ñanagũrũ. Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Ngẽma íchaxũxũwa rũ taxucũrũwa chowe curũxũ i ñũxmax. Natũrũ yĩxcama rũ ngẽmããcũ tá chowe curũxũ —ñanagũrũ. ³⁷Rũ yexguma ga Pedru rũ ñanagũrũ: —Pa Corix, ¿tũxũcũũ taxucũrũwa cuwe charũxũ i ñũxmax? Erũ marũ íchamemare na cuxçax na chayuxũ —ñanagũrũ. ³⁸Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —¿Aixcũma

yĩxũ i marũ ícumemarexũ na chauxçax cuyuxũ? Aixcũma cumaã nüxũ chixu rü tãütátama yacaxgu ya ota, rü tomaëpũxcũna tá nüxũ quixu na tama choxũ cucuáxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü nama i
Nanatũxũtawana nadaxũ nixĩ**

14 ¹—iTãxũ i penaxĩxãchiãëgũxũ i pemax! iTupanaãxũ peyaxögü rü choxũ rü ta peyaxögü!
²—Chaunatũxũtawana nangëxma i muxũchixũma i nachicagü. Ngëxguma chi natauxguma, rü tãü chima pemaã nüxũ chixu na pexçax chayamexëëxũçax i pechicagü. ³—Rü ngëxguma marü ngëma chaxũxgu rü wüxi i pechica chamexëëxgu, rü wena táxaru núma chaxũ. Rü pexũ tá chayagagü na ngëma nachica i chomatátama nawa changëxmaxũwa na pengëxmagũxũçax i pemax. ⁴—Rü pema rü marü pecuax na ngextá tá na chaxũxũ, rü marü nüxũ pecuax i nama i ngëma nadaxũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁵Rü Tumachi rü ñanagürü: —Pa Corix, tama nüxũ tacuax na ngextá na cuzũxũ. ¿Rü ñuxãcü tá i nüxũ tacuáxũ i ngëma nama? —ñanagürü. ⁶Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Choma nixĩ i ngëma nama i Chaunatũxũtawana nadaxũ chiĩxũ. Rü aixcũma nixĩ i ngëma ore i nüxũ chixuxũ. Rü choma nixĩ i duĩxũgũxũ chamaxëëxũ. Rü chaugaguxicatama nixĩ i Chaunatũxũtawana nangugiũxũ i duĩxũgü. ⁷—Rü ngëxguma chi pema rü aixcũma meã choxũ pecuaxgügu, rü Chaunatũxũ rü chi ta pecuaxgü. Rü ñuxmaũcüü nixĩ i Chaunatũxũ pecuáxũ, erü marü nüxũ pedaugüecha —ñanagürü. ⁸Rü yexguma

ga Piripi rü ñanagürü: —Pa Corix, iToxũ nüxũ nadauxëë ya Cunatü! Rü ngëxicatama i tanaxwaxegũxũ —ñanagürü. ⁹Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Piripix, ¿ñuxre ya taunecü marü petanüwa changëxma rü ñuxma rü ta tama choxũ cucuaxégaxũ? Yíxema choxũ dauxe rü Chaunatũxũ rü ta tadau. ¿Rü tũxçũü i ngëxguma rü ta cunaxwaxexũ i pexũ nüxũ na chadauxëëxũ ya Chaunatü? ¹⁰—¿Tama exna cuyaxõ na choma rü Chaunatũmaã rü wüxitama tixĩgũxũ? Rü guxũma i ore i pemaã nüxũ chixuxũ rü tama chauechama nüxũ chixu. Erü yima Chaunatü ya wüxiwa chomaã ngëxmacü, rü yima nixĩ ya naxücü i guxũma i noxrütama puracü. ¹¹—Chanaxwaxe i choxũ peyaxögü na choma rü Chaunatũmaã wüxitama tixĩgũxũ. Natürü woo tama ngëma pixögügu rü chanaxwaxe na choxũ peyaxögũxũ naxçax i ngëma mexũgü i taxũ i Tupanaãrü poramaã chaxũxũ. ¹²—Aixcũma pemaã nüxũ chixu rü yíxema choxũ yaxõxë rü tá tanaxü i guxũma i choma chaxũxũ. Rü ngëma chaxũxũãrü yexera tá taxü, erü choma rü tá Chaunatũxũtawana chaxũ. ¹³—Rü guxũma i çacü i chauégagu Tupanaxũtawana naxçax ípeçaxũ rü tá pexna chanaxã. Rü ngëmaãcü tá chanaxü na chaugagu nangóxũçax i Chaunatüãrü pora. ¹⁴—Rü choma tá chanaxü i guxũma i çacü i chauégagu choxna naxçax peçaxũ.

**Ngechuchu rü norü ngüexũgũmaã
inaxuneta na naxçax tá núma
namuãxũ i Naãe i Üünexũ**

¹⁵—Rü ngëxguma aixcũma choxũ pengechaũgu, rü naga tá pexĩnũ i

chorü mugü. ¹⁶—Rü choma tá Chaunatüna naxçax chaca na núma pexçax namuãxüçax i to i perü ngüxêëruü i Naãe i Üünexü, na guxügutáma petanüwa nangëxmaxüçax. Rü nüma tá nixí i pexçax nangoxêëãxü i ore i aixcüma ixixü. ¹⁷—Rü ñoma i naãnecüãx i duüxügü rü taxucürüwama nanayauxgü, erü tama nüxü nadaugü rü tama nüxü nacuaxgü. Natürü i pema rü marü nüxü pecuax, erü nüma rü petanüwa nangëxma. Rü guxügutáma pemaã inarüxãüx. ¹⁸—Rü täütáma núma pexü chawogümare i chomax, erü wena táxarü pexçax chataegu, na petanüwa changëxmaxüçax. ¹⁹—Rü paxa tá nixí na täütáma choxü nadaugüxü i ñoma i naãnecüãx i duüxügü. Natürü i pema rü tá choxü pedaugü. Rü tá pemaxê, erü choma rü chamaxü. ²⁰—Rü ngëxguma yuwa ícharüdaxgu rü wena chamaüxgu, rü ngëxguma tá nüxü picuaxächitanü na choma rü Chaunatümaä wüxitama tixigüxü. Rü tá nüxü pecuax na pema rü choma na wüxitama ixigüxü. ²¹—Yíxema texé ya nüxü cuáxe rü naga ñnuxê i chorü mugü, rü tanangoxêë na aixcüma choxü tangechaüxü. Rü Chaunatü tá tüxü nangechaü ya yíxema choxü ngechaüxê, rü choma rü tá ta tüxü changechaü. Rü tüxü tá chaugü chawex —ñanagürü ga Ngechuchu. ²²Rü nayexma ga to ga Ngechuchuarü ngüxü ga Yudagu áégaxü ta. Rü yema rü ñanagürü: —Pa Corix, ðtüxcüü toxü cugü cuwex, rü tama ñoma i naãnecüãx i duüxügüxü cugü cuwex? —ñanagürü. ²³Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Yíxema choxü ngechaüxê

rü naga taxínü i ngëma ore i tümamaã nüxü chixuxü. Rü Chaunatü tá tüxü nangechaü. Rü choma rü Chaunatümaä wüxigu tümaxütawa tá tangëxmagü. ²⁴—Yíxema tama choxü ngechaüxê rü tama naga taxínü i ngëma chorü ore. Rü ngëma ore i chauxütawa nüxü pexínüxü rü tama chorü ore nixí, natürü guma Chaunatü ga núma choxü mucüarü ore nixí. ²⁵—Ñoma rü ta petanüwa changëxma rü pemaã nüxü chixu i guxüma i ngëma ore i pexçax choxü ngëxmaxü. ²⁶—Natürü Chaunatü rü tá chauégagu núma nanamu i Naãe i Üünexü na pexü nangüxêëxüçax. Rü nüma i Naãe i Üünexü tá pexü nangüxêë i guxüma, rü tá nüxna pexü nacuaxächixêë i guxüma i ore ga pemaã nüxü chixuxü. ²⁷—Rü ñyxma na pexna íchixüxü, rü pexna chanaxá i taãê. Natürü ngëma taãê i pexna chaxãxü, rü tama ñoma i naãnecüãx pexna äxü i taãêrüü nixí. Rü tama chanaxwaxe i penaxíxächíãëgü rü pemuüê. ²⁸—Marü pemaã nüxü chixu na pexna tá íchixüxü rü wena táxarü pexçax chataeguxü na pemaã changëxmaxüçax. Rü choxü pexínüê ga yexguma yema ñachaxgu. Rü ngëxguma aixcüma choxü pengechaügu rü tá petaãëgü ega nüxü pecuaxgu na Chaunatüçax chataeguxü, erü Chaunatü rü chorü yexera nixí. ²⁹—Rü naxüpa na nangupetüxü i ngëma, rü pemaã nüxü chixu na choxü peyaxögüxüçax i ngëxguma nangupetügu. ³⁰—Marü täütáma poraäcü pemaã chidexa, erü marü ínangu i Chataná i ñoma i naãneärü äëxgacü ixixü. Natürü nüma rü taxuwama choxü narüyexera.

³¹—Natürü ngēma tá choxũ ngupetũxũ, rü ngēmaācü tá nixĩ na guxũma i ñoma i naāneçũāx i duũxũgü nüxũ nacuáxũçax na choma rü Chaunatũxũ na changechaũxũ, rü chanaxũxũ i ngēma nüma choxũ namuxũ. iRü ipechigü, rü ngĩxã ítixĩ! —ñanagürü ga Ngechuchu.

Wüxi i orix i ubanerüü nixĩ ya Ngechuchu

15 ¹Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Choma nixĩ i ñoma wüxi i ubanerüü chiĩxũ erü chowa nangēxma i pora na pexũ chaporaexēxũçax. Rü Chaunatü nixĩ ya nüxna daücü i ngēma uba. ²—Rü chorü duũxũgü rü ngēma ubachacüügürüü nixĩgü. Rü ngēma ubachacüü i tama oxũ, rü norü dauruũ rü nayadae. Natürü ngēma nachacüü i oxũ, rü meã nanamexēetanü na yexeraācü poraācü naxoxũçax. ³—Pema rü marü pime, yerü naga pexĩnüē ga yema ore ga pexũ changüexēxũ. ⁴—Rü name nixĩ i guxũguma chowa peyaxũxgü, ngēma na choma rü pewa chayaxũxürüü. Erü wüxi i ubachacüü rü tama nüxĩca naxo, ega tama nanewa yaxũxgux. Rü ngēxgumarüü ta i pema rü taxuacüma chauxçax pemaxē, ega tama chowa peyaxũxgüechagu. ⁵—Choma nixĩ i ubane, rü pema i nachacüügü. Rü yixema chowa yaxũēchaxe rü choma i tümawa, rü aixcüma tá chauxçax tamaxũ. Rü ngēmaācü wüxi i ubachacüü i oxürüü tá tixĩ. Natürü ngēxguma tama chowa peyaxũxgüechagu, rü taxucürüwama çacü pexüe. ⁶—Rü texé ya tama chowa yaxũēchaxe rü tá ítataxüchi. Rü wüxi i ubachacüü i daexũ rü ipaxũ rü iguxürüü

tá tixĩ, rü ngēxma tá tayarüxo. ⁷—Rü ngēxguma chowa peyaxũxgüechagu rü taguma nüxũ ipeyarüngümaēgu i ngēma ore i pexũ changüexēxũ, rü marü name i naxçax ípeca i çacü i penaxwaxexũ, rü choma rü tá pexna chanaxã. ⁸—Rü ngēxguma aixcüma meã chauxçax pemaxēgu, rü Chaunatũxũ tá nicuaxũũgü i duũxũgü. Rü ngēmaācü aixcüma chorü ngüexũgü tá pixĩgü. ⁹—Choma rü pexũ changechaũ ngēma na Chaunatü choxũ ngechaũxürüü. Rü chanaxwaxe i aixcüma meã chauga pexĩnüēēcha, erü choma rü guxũguma pexũ changechaũ. ¹⁰—Choma rü naga chaxĩnü i Chaunatüarü mugü rü nüma rü guxũguma choxũ nangechaũ. Rü ngēxgumarüü tá ta nixĩ ega naga pexĩnüēgu i chorü mugü, rü guxũgutáma pexũ changechaũēēcha. ¹¹—Choma rü ngēmaācü pemaã nüxũ chixu na wüxigu chomaã petaãēgüxũçax. Rü ngēmaācü tá aixcüma petaãēgü. ¹²—Rü choma pexũ chamu na pemüçügüxũ pengechaũgüxũçax, ngēma choma na pexũ changechaũxürüü. ¹³—Rü ngēxguma wüxie aixcüma tümamüçüxũ ngechaũgu, rü nüxũ tangechaũãma rü nüētama ega woo tümamüçüçax tayüxgu. Rü nataxuma i to i ngechaũ i ngēmaärü yexera. ¹⁴—Pema rü chomüçügü pixĩgü i ngēxguma chauga pexĩnüēgu. ¹⁵—Choma rü marü tama chorü duũxũgümareācü pexũ chaxu. Erü wüxi i coriarü duũxũmare rü tama nüxũ nacuax i ngēma norü cori üxũ. Natürü ñuxma rü chomüçügümaã pexũ chaxu, erü pexũ nüxũ chacuaxēē i guxũma i ore ga Chaunatü chomaã nüxũ ixuxũ.

16—Pema rü tama pexira chauxçax pedaugü, natürü chaxira nixí ga pexçax chadauxü rü pexü chamuxü na aixcúma chauxçax pemaxëxüçax rü chauxütawa penagagüxüçax i muxüma i duüxügü na guxüguma choxü yaxögiäxüçax. Rü Chaunatü ya Tupana tá pexna nanaxã i guxüma i tacü i chauégagu nüxna naxçax peçaxü. 17—Rü ngëma nixí i pexü chamuxü na pemücügüxü pengechaügüxüçax.

**Ñoma i naãneçüãx i duüxügü
rü Ngechuchuchi rü norü
ngúexügüchi naxaie**

18—Ngëxguma ñoma i naãneçüãx i duüxügü pexchi aiegu, rü inüxna pecuaxãchie ga chaxira chauxchi na naxaieü! 19—Rü ngëxguma chi ñoma i naãneçüãx i duüxügürüü pixígügu, rü ñoma i naãneçüãx i duüxügü rü chi pexü nangechaügü ngëma natanüxügüxü na nangechaügüxürüü. Natürü choma nixí ga pexçax chadauxü natanüwa ga ñoma ga naãneçüãx ga duüxügü. Rü ngëmacax nixí i pexchi naxaieü, erü marü tama naxrüü pixígü. 20—iNüxna pecuaxãchie ga pemaã ñachagu:

“Taxuüma i wüxi i coriarü duüxü rü norü corixü narüyexera”, ñachagu! Rü yema na chauxchi na naxaieü, rü pexchi rü tá ta naxaie. Rü yexguma chi chauga naxínüëgu rü ñuxma rü chi ta pega naxínüë. 21—Rü ngëmaãcü ta chaugagu pexchi naxaie i ñoma i naãneçüãx i duüxügü erü tama nüxü nacuaxgü ya Chaunatü ga núma choxü mucü. 22—Rü ngëxguma chi choma tama namaã chanangoxëëgu na ñuxãcü

chixri na namaxëxü, rü tãü chima nüxü nacuaxgü ga pecadu na naxügüxü. Natürü ñuxma namaã nüxü na chixuxü na ñuxãcü chixri namaxëxü, rü ngëmacax i ñuxma rü taxuacüma nüxü nixugü na yangearü pecaduáxü. 23—Rü guxüma i duüxügü i chauxchi aieü rü Chaunatüchi rü ta naxaie. 24—Rü ngëma duüxügüpexewa rü Tupanaärü poramaã chanaxü i mexügü i taxü i taguma texé ya togue üxü. Rü ngëxguma chi tama napexewa chanaxüxgu i ngëma mexügü rü tãü chima Tupana namaã nanaxuegu na nagagutama yapecaduaxgüxü. Natürü na woo marü nüxü nadaugüxü i ngëma mexügü i taxü i Tupanaärü poramaã chaxüxü, rü ngëxguma rü ta chauxchi naxaieama rü Chaunatüchi rü ta naxaie. 25—Natürü ngëmaãcü nangupetü erü Tupana nayanguxëëchaü i norü ore i ümatüxü i ñaxü:

“Chauxchi naxaie woo taxuüma i chixexü chaxüxgu”, ñaxü. 26—Natürü choma rü tá Chaunatüégagu pexçax núma chanamu i perü ngüxëerüü i Tupanaãë i Üünexü i tá pexü nüxü çaxëëxü i ore i aixcúma ixüxü. Rü núma tá nixí i meãma pemaã nüxü yaxuxü i chauchiga. 27—Rü pema rü tá ta chauchigaxü pixugüë, yerü noxri ichanaxügügu ga duüxügümaã nüxü na chixuxü ga chorü ore, rü woetama marü chauxütawa peyexmagü —ñanagürü ga Ngechuchu.

16 1Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Rü pemaã nüxü chixu i ñaã ore na tama nüxü na perüxoexüçax na choxü peyaxögüxü. 2—Rü ngutaquexepataügüwa tá pexü ínawoxü.

Rü aixcüma tá nawa nangu na texé pexü ðaixü rü tá nagu tarüxínüxü na ngémaäcü mexü Tupanaçax taxüxü.
 3—Rü ngémaäcü tá pemaã namaxé i duüxügü, erü taguma nüxü nacuaçxgü ya Chaunatü, rü choxü rü ta tama nacuaçxgü. 4—Rü pemaã nüxü chixu i ñãa ore i ñuxmax, na nüxna pecuaçächieüçax i ngëxguma yixcüra ngémaäcü pexü nangupetügu.

Tupanaãe i Üünexüärü puracüchiga

—Noxri rü tama pemaã nüxü chixu i ñãa ore, yerü petanügu charüxãüx. 5—Natürü i ñuxma rü tá pexna íchixü na Chaunatü ga núma choxü mucüxütawa na changëxmaxüçax. Rü pema rü taxüema choxna peca na ngextá tá na chaxüxü.
 6—Natürü poraäcü pengechaügüama erü pemaã nüxü chixu i ngëma ore. 7—Natürü aixcüma pemaã nüxü chixu rü pexçax narümemae nixi na Chaunatüçax chataeguxü. Rü ngëxguma chi tama Chaunatüxütawa chaxüxgu rü tãu chima núma naxü i Naãe i Üünexü i pexü rüngüxëxü. Natürü ngëxguma ngëma chaxüxgu rü choma tá núma chanamu i Naãe i Üünexü. 8—Rü ngëxguma Naãe i Üünexü núma üxgu rü tá guxü i duüxügüxü nüxü nacuaçxëe na yapecaduãxgüxü. Rü tá nanangoxëe i ñuxäcü na yixü i ngëma maxü i Tupanapexewa aixcüma mexü. Rü tá duüxügüxü nüxü nacuaçxëe na Tupana tá napoxcuexü i duüxügü naxçax i norü pecadugü. 9—Rü núma i Naãe i Üünexü tá duüxügüxü nüxü nacuaçxëe na pecaduãxgüxü yixü erü tama choxü nayaxögü. 10—Rü tá nanangüexëe i ñuxäcü na yixü i ngëma maxü i

Tupanapexewa aixcüma mexü, erü choma rü tá Chaunatüxütawa chaxü, rü pema rü tãütáma marü choxü pedaugü. 11—Rü Naãe i Üünexü tá duüxügüxü nüxü nacuaçxëe na Tupana tá napoxcuexü i duüxügü i chixexü ügüxü, erü Tupana rü namaã nanaxuegu na marü napoxcuaxü i Chataná i ñoma i naãnemaã icuaxü.
 12—Choma rü choxü nangëxma i muxüma i to i ore i pemaã nüxü chixuxchaüchirëxü. Natürü ega ñuxma chi pemaã nüxü chixuxgu rü tãu chima nüxü pecuaçxgü.
 13—Rü Tupanaãe i Üünexü rü nüxü nixu i ore i aixcüma ixixüçatama. Rü ngëxguma núma naxüxgu rü núma tá pexü nangüexëe i guxüma i ore i aixcüma ixixü. Erü núma rü tama nüëchama tá nidexa, natürü ngëma ore i Chaunatüxütawa rü chauxütawa nüxü naxinüxüxüxica tátama nixu. Rü tá pexü nüxü nacuaçxëe i guxüma i tacü i yixcüra tá ngupetüxü. 14—Rü núma rü tá choxü nataxëe, erü chauxütawa tá nanayaxu i norü nguxëëtae, rü ñuxüchi tá pexü nangüexëe namaã i ngëma nguxëëtae. 15—Guxüma i Chaunatüaxü ngëxmaxü rü choxrü ta nixi. Ngëmacax pemaã nüxü chixu rü Naãe i Üünexü rü chauxütawa tá nanayaxu i norü nguxëëtae, rü ñuxüchi pexü tá namaã nangüexëe. 16—Rü paxa tãütáma choxü pedau. Natürü ngëmawena rü wena táxarü choxü pedau erü Chaunatüxütawa tá chaxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechucharü ngüexügüärü ngechaü rü tá taãexü nananguxuchi

17Rü yexguma ñuxre ga toma ga Ngechucharü ngüexügü rü togüna tacagü, rü ñatarügügü: —¿Tacüchiga nixi na ngëma ñaxü:

“Rü paxa täütáma choxũ pedaugü. Natürü ngēmawena rü wena táxaru choxũ pedaugü”, ñaxũ? ¿Rü tacüchiga ta nixí na ñaxũ:

“Choma rü Chaunatüxütawa tá chaxũ”, ñaxũ? ¹⁸—¿Rü tacüchiga ta nixí na ñaxũ:

“Rü paxa täütáma choxũ pedaugü”, ñaxũ? Rü yixema rü tama nüxü tacuaxgüéga na tacüchigaxũ tamaã yaxuxü —ñatarügü. ¹⁹Rü Ngechuchu rü nüxü nacuaxama ga nüxna na tacagüchaũxü ga tomax. Rü yemaçax ñanagürü toxü: —Choma rü marü pemaã nüxü chixu rü paxa täütáma choxũ pedau, natürü ngēmawena rü wena táxaru choxũ pedau. ¿Rü ngēma dexaçaxtama i pegüna pecagüxü?

²⁰—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü pema rü tá pexauxe, rü tá pengechaũgü. Natürü ñoma i naãneçüãx i duũxügü rü tá nataãgü. Natürü woo pema tá pengechaũgü, rü ngēma perü ngechaũ rü tá taãxü nananguxuchi.

²¹—Ngëxguma wüxi i nge íraxacüchaũgu rü inaxixächiaã, erü inguxneca. Natürü ngëxguma marü tabuxgu ya ngürü õxchana, rü nüxü iyarüngüma na ñuxäcü poraãcü ngixü na nanguxchirëxü i noxrix, erü tümamaã itaã ya ngürü õxchana.

²²—Rü ngëxgumarü tá ta pexü nangupetü i pemax, erü ñuxma rü penaxixächiaãgü. Natürü wena táxaru chataegu rü pexü íchayadau. Rü ngëxguma rü tá pexü nangëxma i wüxi i taã i taxucürüwama texé pexna yaxuxü. ²³—Rü ngëxguma ínanguxgu tá i ngēma ngunexü na yanguxü i ñaã pemaã nüxü chixuxü, rü taxuçaxtáma

tacüçax choxna pecagü erü aixcüma Chaunatü tá nixí ya pexna naxäcü i guxüma i tacü i chauégagu nüxna naxçax peçaxü. ²⁴—Ñuxmarüta i pema rü taxuüçaxma chauégagu ípecagü. iNaxçax ípeca rü tá penayaxu i ngēma naxçax ípeçaxü! Rü ngēmaãcü rü tá aixcüma petaãgü.

Ngechuchu rü marü nüxü narüyexera i guxüma i tacü i ñoma i naãnewa ngëxmaxü

²⁵—Ñuxma rü cuaxruũgügu chayaxuãcüma pemaã nüxü chixu i ore. Natürü nawa tá nangu i ngunexü i marü täütáma ngēmaãcü pemaã nüxü chixu. Rü ngëxguma rü tá noxtacüma meã pemaã chanangoxëë i Chaunatüchiga. ²⁶⁻²⁷—Rü ngēma ngunexügu i pema rü Chaunatüxütawa tá chauégagu naxçax ípeca i tacü i penaxwaxexü. Rü taxuçaxma tüxcüü choma tá Chaunatüxütawa pexü naxçax íchaca, erü nümatama ya Chaunatü rü woetama pexü nangechaũ, erü pema rü choxü pengechaũ rü peyaxögü na naxütawa ne chaxüxü. ²⁸—Chaunatüxütawa ne chaxü na ñoma ga naãnewa chaxüxüçax. Rü ñuxma rü tá nüxna chataegu i ñoma i naãne na wenaxärü Chaunatüxütawa chaxüxüçax —ñanagürü. ²⁹Rü yexguma ga toma ga norü ngüexügü rü ñatarügü: —Ñuxma waxí nixí i meãxüchima tomaã cunangoxëëxü i curü ore i tomaã nüxü quixuxü. Rü tama tacügu ixuxüãcüma tomaã nüxü quixu. ³⁰—Rü ñuxma rü nüxü tacuax na aixcüma guxüxüma na cucuáxü. Rü taxuacüma texé ñuxü ñatagürü cuxü. Rü ngëmacax nixí i tayaxögüxü na aixcüma

Tupanaxütawa na ne cuxüxü
 —ñatarügügü. ³¹Rü Ngechuchu toxü
 nangäxü rü ñanagürü: —¿Aixcüma
 peyaxögüxü i ñuxmax? ³²—Rü nawa tá
 nangu i ngunexü rü ñuxmatátama nixí i
 na pegü pewoonexü. Rü wüxichigü i
 pema rü tá pepatawa pexí, rü chaxica tá
 nuã choxü petax. Natürü tama chaxica
 tá icharüxâüx, erü Chaunatü rü
 chauxütawa nangëxma. ³³—Rü guxüma
 i ñaã ore rü pemaã nüxü chixu na
 chaugagu petaãëgüxüçax. Rü ñoma i
 naãnewa rü tá ngüxü pinge. Natürü
 ipeporae! erü choma rü marü nüxü
 charüyexera i guxüma i tacü i ñoma i
 naãnewa ngëxmaxü —ñanagürü.

**Ngechuchu rü norü
 ngüxügüçax nayumüxë**

17 ¹Rü yema ñaxguwena rü
 Ngechuchu daxügu nadawenü,
 rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, marü
 nawa nangu i ngunexü na chayuxü. Rü
 chanaxwaxe na duüxügüxü nüxü
 cucuaxëëxü na aixcüma choma rü cune
 chiixü. Rü ngëmaäcü i choma rü tá
 nüxü nüxü chacuaxëë na cuma rü
 aixcüma Tupana na quiixü. ²—Erü marü
 guxü i duüxügügarü äëxgacüxü choxü
 quixixëë, na chanamaxëëëxüçax i
 guxüma i duüxügü i choxna cumugüxü.
³—Rü ngëma duüxügü tá nüxü
 nangëxma i maxü i taguma gúxü ega
 cuxü nacuaxgügu na cuxicatama
 Tupana na quiixü, rü choxü nacuaxgügu
 na choma rü Cristu ga núma choxü
 cumucü na chiixü. ⁴—Choma rü marü
 cuxü chataxëë i ñoma i naãnewa rü
 chayanguxëë i guxüma i puracü ga
 nawa choxü cumuxü. ⁵—Rü ñuxma Pa

Chaunatüx, rü chanaxwaxe i
 cugüxütawa choxü cungëxmaxëë na
 choxü nangëxmaxüçax ga yematama
 pora ga cumaã choxü yexmaxü ga noxri
 tauta naãne üxgu. ⁶—Rü guxema
 duüxëgü ya tüxü quidexechixe ga ñoma
 ga naãnewa na choxna tüxü
 cumugüxüçax, rü marü tüxü nüxü
 chacuaxëë i texë na quiixü i cumax. Rü
 woetama cuxrügü tixigü rü cuma nixí
 ga choxna tüxü cumugüxü. Rü tümagü
 rü marü naga taxinüë i curü ore. ⁷—Rü
 ñuxma rü marü nüxü tacuax rü guxüma
 i ngëma choxna cuxäxü, rü aixcüma
 cuxütawa ne naxü. ⁸—Rü choma rü
 marü tümamaã nüxü chixu ga curü ore
 ga chomaã nüxü quixuxü. Rü tümagü rü
 marü tayaxögü i ngëma ore. Rü nüxü
 ticuaxächitanü na aixcüma cuxütawa na
 ne chaxüxü i chomax. Rü tayaxögü ga
 cuma núma choxü na cumuxü. ⁹—Rü
 ngëmacax cuxna chaca na tüxü na
 curüngüxëëxüçax. Rü tama cuxna chaca
 na nüxü curüngüxëëxüçax i ñoma i
 naãnecüãx i duüxügü, natürü cuxna
 chaca na tüxü curüngüxëëxüçax ya
 guxema choxna tüxü cumugüxë, erü
 curü duüxügü tixigü. ¹⁰Rü guxäma ya
 yixema choxrügü ixigüxë rü cuxrügü
 tixigü. Rü guxäma ya cuxrügü ixigüxë
 rü choxrügü tixigü. Rü tümagagu rü
 duüxügü choxü nicuaxüügü. ¹¹—Choma
 rü marü täütama ñoma i naãnewa
 changëxmaëcha, natürü i tümagü rü
 ngëmaäcü ñoma i naãnewa tá
 tangëxmagü ngëxguma cuxütawa
 chaxüyane. Pa Chaunatü ya Üü necüx, rü
 chanaxwaxe na curü pora ga choxna
 cuxäxümaã tüxna cudauxü ya yixema
 choxna tüxü cumugüxë, na ngëmaäcü

guxãma wüxigu rüxĩnüëxũcax, ngẽma
cuma rü choma na wüxigu
rüxĩnüëxũrüü. ¹²—Rü yexguma guxema
choxna tüxũ cumugüxetanüwa
chayexmagu ga ñoma ga naãnewa, rü
curü pora ga choxna cuxãxũmaã tüxna
chadau rü tüxũ íchapoxũ. Rü taxúema
ga guxema choxna tüxũ cumugüxe rü
ítayarütaxe. Rü Yuda ga woetama
iyarütaxuxũxicatama inayarütaxu na
yanguxũcax i curü ore i ümatüxũ.

¹³—Rü ñuxma rü cuxütawa tá chaxũ.
Natürü ñomarüta ñoma i naãnewa
changẽxma-yane rü nüxũ chixu i ñaã
curü ore na tümagü rü ta tüxũ
nangẽxmaxũcax i ngẽma taãë i aixcüma
ixixũ i choma choxũ ngẽxmaxũ.

¹⁴—Choma rü marü tümamaã nüxũ
chixu i curü ore. Natürü ñoma i
naãnecũãx i duũxũgü rü tümachi
naxaie, erü tüma rü tama naxrüü tixĩgü,
ngẽxgumarüü i choma rü tama ñoma i
naãnecũãxrüü chixĩ. ¹⁵—Tama cuxna
tümachax chaca na tüxũ na
quigagüxũcax i ñoma i naãnewa. Natürü
cuxna chaca na tüxũ na ícupoxũxũcax
nüxna i ngoxo i Chataná. ¹⁶—Choma rü
tama ñoma i naãnecũãx chixĩ. Rü
tümagü rü ta tama ñoma i naãnecũãx
tixĩgü, erü cuxrügü tixĩgü i ñuxmax.

¹⁷—Curü ore rü aixcüma nixĩ. Rü
chanaxwaxe i tüxũ cüngüxëë i curü
ore, na aixcüma cupexewa tixüünexũcax
ya yixema choxna tüxũ cumugüxe.

¹⁸—Rü yexgumarüü ga ñoma ga
naãnecũãx ga duũxũgütanüwa choxũ na
cumuxũrüü, rü ngẽxgumarüü i choma
rü ta ñoma i naãnecũãx i
duũxũgü-tanüwa tüxũ chamugü. ¹⁹—Rü
tümagagu chaugü ichaxã na tüxũ

changüxëëxũcax i curü ore i aixcüma
ixixũ, na cupexewa tixüünexũcax ya
yixema choxna tüxũ cumugüxe.

²⁰—Natürü tama yixema ñuxma
yaxögüxecaxicatama cuxna chaca.
Natürü cuxna chaca ta tümachax ya
yixema yixcüra tá yaxögüxe nagagu i
tümaärü ore ya yixema ñuxma
yaxögüxe. ²¹—Rü guxãma ya yixemachax
cuxna chaca na aixcüma wüxitama
tixĩgüxũcax. Rü ngẽma cuma rü choma
na wüxitama ixĩgüxũrüü, Pa Chaunatüx,
rü chanaxwaxe i guxãma i tüma rü ta
wüxitama tixĩgü. Rü ngẽmaãcü i ñoma i
naãnecũãx i duũxũgü, rü tá nayaxögü
na cuma núma choxũ cumuxũ. ²²—Rü
choma rü marü tüxna chanaxã i
ngẽmatama pora i cuma choxna cuxãxũ
na ngẽmaãcü wüxitama tixĩgüxũcax
ngẽma cuma rü choma na wüxitama
ixĩgüxũrüü. ²³—Rü chanaxwaxe na
tümawa changẽxmaxũ rü cuma i chowa
na cüngẽxmaxũ na ngẽmaãcü aixcüma
wüxi-tama ixĩgüxũ i guxãma i yixema.
Rü ngẽmaãcü i ñoma i naãnecũãx i
duũxũgü rü tá nüxũ nicuaxächitanü na
cuma núma choxũ cumuxũ, rü tá nüxũ
nicuaxächitanü na tüxũ cungechaũxũ ya
yixema choxna tüxũ cumugüxe ngẽma
na choxũ cungechaũxũrüü. ²⁴—Pa
Chaunatüx, cuma choxna tüxũ cumugü.
Rü chanaxwaxe i chauxütawa
tangẽxmagü i ngẽma tá
íchangẽxmaxũwa, na nüxũ
tadaugüxũcax i chorü pora ga choxna
cuxãxũ. Yerü choxũ cungechaũ ga
yexguma tauta naãne ixügügumama.

²⁵—Pa Chaunatü ya Mecüx, ñoma i
naãnecũãx i duũxũgü rü tama cuxũ
nacuaxgü. Natürü choma rü cuxũ

chacuax. Rü yíxema choxna tüxü cumugüxe rü ta marü nüxü tacuaxgü na cuma núma choxü cumuxü. ²⁶—Rü marü tüxü nüxü chacuaxëë na texé quiixü. Rü guxügutáma tüxü nüxü chicuaxëëámachigü na cuma choxü cungechaüxürü tügü tangechaügüxücax rü choma rü tümaxütawa na changëxmaxücax —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchuxü niyaxgü

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 ¹Rü yema ñaxguwena ga Ngechuchu rü tomaã inaxüächi, na Cheduruarü ngatexüärü tocutüwa taxüxücax. Rü yéma nayexma ga wüxi ga nanetüncü. Rü yemawa naxü ga Ngechuchu tomaã. ²Rü Yuda ga yema bexma cúacü Ngechuchuxü íyaxuaxüxü rü nüxü nacuax ga yema nachica, yerü Ngechuchu rü muëxpüxcüna yéma tomaã nangutaquexü. ³Rü yéma nangu ga Yuda namaã ga ñuxre ga churaragü rü ñuxre ga tupauca ga taxüneärü purichíagü ga yéma namugüxü ga paigüarü äëxgacügü rü parichéugü. Rü meãma nixãxne, rü yéma nanangegü ga omügü. ⁴Natürü ga Ngechuchu rü marü nüxü nacuax ga guxüma ga tacü tá nüxü na ngupetüxü. Rü yemaçax naxçax nixü, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Texéçax nixí i pedaugüxü? —ñanagürü. ⁵Rü nümagü rü Ngechuchuxü nangãxügü, rü ñanagü-rügü: —Nacharétucüãx i Ngechuchucax nixí i tadaugüxü —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Choma chixí —ñanagürü. Rü Yuda ga bexma

cúacü ínaxuaxüxü rü yema churaragütanüwa nayexma. ⁶Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu: “Choma chixí”, ñaxgu, rü nügüweama nacaixütanü ga yema churaragü, rü yexma nayayi. ⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü wena nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Texéçax nixí i pedaugüxü? —ñanagürü. Rü nümagü rü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Nacharétucüãx i Ngechuchucax nixí i tadaugüxü —ñanagürügü. ⁸Rü Ngechuchu rü wenaxärü ñanagürü nüxü: —Marü pemaã nüxü chixu rü choma chixí. Rü ngëxguma chauççax pedaugü rü ípeyaxíxëë i ñaã chorü ngüxügü! —ñanagürü. ⁹Rü yemaacü nangupetü na yanguxücax ga norü ore ga numatama ga Ngechuchu nüxü yaxuxü ga ñaxgu:

“Yíxema Chaunatü choxna tüxü mugüxe rü taxúetáma itayarütaxe”, ñaxgu. ¹⁰Rü Chimáü ga Pedru rü nüxü iyexma ga wüxi ga cüxchi. Rü ngíxü nayaxu ga norü cüxchi rü yemamaã ínanadaechinü ga paigüarü äëxgacüarü duüxü ga Macugu äëgaxü. Rü norü tügünechinü ínaðae. ¹¹Natürü ga Ngechuchu rü Pedruxü ñanagürü: —iNgíxchixügu ngíxü ixücuchi i curü cüxchi! ¿Tama exna nüxü cucuax na choma rü tá ngüxü chingexü ngëma Chaunatü chomaã naxuegüxürü? —ñanagürü.

Anápatawa Ngechuchuxü nagagü

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹²Rü yexguma ga churaragüarü äëxgacü, namaã ga norü churaragü rü tupaucaarü purichíagü, rü Ngechuchuxü

niyauxgü. Rü nayanaixchacüügü. ¹³Rü noxri rü ãëxgacü ga Anápatawa nanagagü. Rü Aná rü Caipánaxtü nixí. Rü guma taunecügu ga Caipá rü paigüeru nixí. ¹⁴Rü yema Caipá nixí ga üpaacü yema Yudfugüaru ãëxgacügümaã nüxü ixuxü ga na namemaëxü ga wüxitama ga yatü guxüma ga Yudfugüacax na yuxü .

Pedru rü tama Ngechuchuxü nacuañneta
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵Rü choma rü Chimáü ga Pedru rü wüxigu Ngechuchuwe tarüxí. Rü yema paigüaru ãëxgacü rü choxü nacuañ. Rü yemaçax ga choma rü wüxigu Ngechuchumaã tichocu ga ãëxgacüpatañtüwa. ¹⁶Natürü ga Pedru rü iñxârü düxétügutama narüxãñ. Rü yemaçax íchaxüxü ga choma, rü yema iñxârü dauruü ga ngecumaã chayarüdexa rü yexguma Pedruxü iyamucuchi. ¹⁷Rü yexguma ga yema ngecü ga iñxârü dauruü, rü Pedruna ica, rü ngígürügü: —¿Tama exna cuma rü ta wüxi i norü ngüexü quiixü i ngëma yatü i yayauxgüxü? —ngígürügü. Rü Pedru ngixü nangãxü, rü ñanagürü: —Tama nixí —ñanagürü. ¹⁸Rü yema iñaxtüwa rü ãëxgacüaru duüxügü rü purichíagü rü nanaxügü ga wüxi ga üxü, yerü nagáuane. Rü guma üxüxetüaru ngaicamagu nachigü, rü yéma nügü ninaixügü. Rü Pedru rü ta yéma nügü nanaixü naxëtüwa ga guma üxü.

Paigüaru ãëxgacü rü Ngechuchuna naca
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹Rü yema paigüaru ãëxgacü rü inanaxügü ga Ngechuchuna na naçaxü,

rü ñanagürü: —¿Tacü nixí ga duüxügüxü namaã cungüexëëxü? ¿Rü texégü tixí ya yíxema curü ngüexügü? —ñanagürü. ²⁰Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Choma rü guxü ga duüxügüpexewa nüxü chixu ga chorü ore. Rü ngutaquexepatañgüwa rü tupauca ya taxünewa i ngextá guxüma i Yudfugü íngutaquexegüxüwa chanangüexëë ga duüxügü. Rü yemaãcü taxüma ichicux ga chorü ore. ²¹—¿Rü tñxcüü i choxna cuçaxü i ñuxmax? Ëcü, inüxna naca i ngëma duüxügü ga nüxü inüëxü ga chorü ore! Rü nümagü tá cumaã nüxü nixugüe ga tacüchigaxü namaã na chixuxü. Erü nümagü rü nüxü nacuañgü i guxüma ga tacü ga namaã nüxü chixuxü —ñanagürü. ²²Rü yexguma Ngechuchu yema ñaxgu, rü wüxi ga tupauca ga taxüneärü purichía ga naxütagu chixü, rü Ngechuchuchiwegu nidagü. Rü ñanagürü Ngechuchuxü: —¿Tñxcüü ngëmaãcü cunangãxü ya daa paigüaru ãëxgacü? —ñanagürü. ²³Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Rü ngëxguma tacü rü chixexüxü chixuxgu, irü nüxü ixu na ñuxãcü chixri na chidexaxü! Natürü ega chorü ore rü aixcüma yixigu, rü tñxcüü i choxü quidagüxü i ñuxmax? —ñanagürü. ²⁴Rü yexguma ga Aná rü Ngechuchuxü yanáñcüma paigüaru ãëxgacü ga Caipáñtüwa nanamu.

Pedru rü wenaxäru tama
Ngechuchuxü nacuañneta

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵Rü yoxni ga Pedru rü üxüaru ngaicamagu nachiecha, rü yéma nügü

nanaixũãma. Rũ yema yema yexmagũxũ rũ nũxna nacagũe, rũ ñanagũrũgũ: —¿Tama exna cuma rũ ta norũ ngũexũ quiixũ i ngẽma yatũ i yayauxgũxũ? —ñanagũrũgũ. Natũrũ ga Pedru rũ tama nũgũ nixu, rũ ñanagũrũ: —Tama nixĩ —ñanagũrũ. ²⁶Rũ yema nayexma ga wũxi ga paigũarũ ãẽxgacũarũ duũxũ. Rũ yema rũ Pedru ídaechinũxũtanũxũ nixĩ. Rũ Pedruna naca, rũ ñanagũrũ: —¿Tama exna cuma yĩixũ ga nanetũnecũwa Ngechuchumaã cuxũ chadauxũ? —ñanagũrũ. ²⁷Rũ Pedru rũ wenama tama nũgũ nixu. Rũ yexgumatama nica ga ota.

Ngechuchu rũ Piratupexewa nayexma
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸Rũ yexguma Ngechuchumaã nũxũ nachauegu ga nũxna na nacagũxũ, rũ Caipápatawa ínanagaxũchigũ rũ Yudéaaneãrũ ãẽxgacũ ga Dumacũãxpatawa nanagagũ. Natũrũ marũ ningóonechaũ ga yexguma rũ yemacax ga yema Yudũgũ rũ tama guma ãẽxgacũpatagu nachocu, yerũ norũ mugũ nũxũ nixu rũ taxũ ga pecadu nixĩ na wũxi ga Dumacũãxpatagu na nachocuxũ ga yema ngunexũgu. Rũ yemaãcũ tama Tupanapexewa nũgũ nixũxaarũ maxũãxẽgũchaũ, yerũ yexguma nũgũ yaxũxaarũ maxũãxẽgũgu, rũ taxucũrũwa nanangõxgũ ga õna ga Üpetũchigaarũ petacax namexẽexũ. ²⁹Rũ yemacax ga guma ãẽxgacũ ga Dumacũãx ga Piratu rũ napatawa ínaxũxũ ga duũxũgũmaã na yadexaxũcax. Rũ ñanagũrũ nũxũ: —¿Tacũcax ípenaxuaxũ ya daa yatũ? —ñanagũrũ. ³⁰Rũ nũmagũ rũ Piratuxũ

nangãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —Ngẽxguma chi tama wũxi i taxũ i chixexũ naxũxgu, rũ tãũ chima cuxũtawa tanaga —ñanagũrũgũ. ³¹Rũ yexguma ga Piratu rũ ñanagũrũ nũxũ: —íËcũ perũ ãẽxgacũgũxũtawa penaga, rũ perũ mugũ pemaã nũxũ ixuxũãcũma penapoxcux! —ñanagũrũ. Natũrũ ga yema Yudũfugũ rũ Piratuxũ nangãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —Natũrũ pema i Dumacũãxgũ rũ marũ toxna penachũxu na texéxũ timãxgũxũ tũmaãrũ chixexũcax —ñanagũrũgũ. ³²Rũ yemaãcũ ningu ga yema ore ga Ngechuchu ũpaacũ nũxũ ixuxũ ga ñuxãcũ tá na nayuxũ. ³³Rũ Piratu rũ wenaxãrũ napatagu naxũcu, rũ Ngechuchucax nangema. Rũ nũxna naca, rũ ñanagũrũ: —¿Cuma yĩixũ i Yudũfugũarũ ãẽxgacũ quiixũ? —ñanagũrũ. ³⁴Rũ Ngechuchu ñanagũrũ nũxũ: —¿Cuechamatama i nagu curũxĩnũxũ na ngẽmaãcũ choxna cuçaxũ, rũ exna togũ marũ cumaã nũxũ nixu na ngẽmaãcũ choxna cuçaxũcax? —ñanagũrũ. ³⁵Rũ Piratu Ngechuchuxũ nangãxũ, rũ ñanagũrũ: —¿Exna cuma nagu curũxĩnũgu rũ Yudũ chiixũ? Rũ ngẽma cuchiũãnecũãxgũ rũ paigũarũ ãẽxgacũgũtama nixĩ i chauxũtawa cuxũ gagũxũ. ¿Exna tacũ rũ chixexũ cuxũ? —ñanagũrũ. ³⁶Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Choma rũ tama ñoma i naãnewa ãẽxgacũ chixĩ. Rũ ngẽxguma ñoma i naãnewa ãẽxgacũ chixĩgu, rũ chorũ duũxũgũ rũ chi Yudũfugũarũ ãẽxgacũgũmaã nũgũ nadai rũ tãũ chima choxũ niyauxgũ i ngẽxguma. Natũrũ tama ñoma i naãnewa ãẽxgacũ chixĩ

—ñanagürü. ³⁷Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxü: —¿Exna to i nachiuñaneärü ãëxgacü quixi i cumax? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Cumatama marü nüxü quixu na ãëxgacü chiixü. Rü yemacax ga choma rü chabu rü ñoma ga naañewa chaxü na duixügümaã nüxü chayariuxuxicax i ore i aixcüma ixixü. Rü guxãma ya texe ya nüxü cuaxchauxë i ngëma ore i aixcüma ixixü, rü choxü itarixinü i ngëma ore i nüxü chixuxü —ñanagürü. ³⁸Rü Piratu rü ñanagürü nüxü: —¿Tacı nixi i ngëma ore i aixcüma ixixü? —ñanagürü.

**Ngechuchumaã nanaxuegu
na yamaxgüãxü**

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Rü yemaãcü Ngechuchuna nacaxguwena ga Piratu, rü wenaxãrü Yudíugümaã nayarüdexa. Rü ñanagürü nüxü: —Taxuüma i chixexüxü nawa chadau i ñaã yatü. ¿Rü tüxcüü chi inapoxcuxü? ³⁹—Natürü guxüguma ega Üpetichigaarü petawa nanguxgu, rü pecüma nixi na choxna naxçax na peçaxü na íchananguxuchixëëxüçax i wüxi i duixü i poxcuxü. ¿Rü penaxwaxexü na peççax íchananguxuchixëëxü i ñaã perü ãëxgacü, Pa Yudíugüx? —ñanagürü. ⁴⁰Rü yexguma ga guxüma ga yema duixügü, rü tagaãcü aita naxüe, rü ñanagürügi: —Tama tanaxwaxë na cuya-ngëxü i ngëma yatü. Rü Barabá waxi nixi i tanaxwaxexü na cuyangéxü —ñanagürügi. Rü yema Barabá rü wüxi ga máetaxü nixi.

19 ¹Rü yexguma ga Piratu rü churaragüxü namu na Ngechuchuxü nacuaixgüxüçax. ²Rü

yema churaragü rü chuchuxüwa nanaxügü ga wüxi ga ngaxcueruü rü ñuxüchi naëruwa nayangaxcuchigü. Rü wüxi ga máxü ga naxchiru ga dauxcharaxügu nayacuxëëgü. ³Rü ñuxüchi naxçax naxi, rü nüxü nacugüeãcüma ñanagürügi nüxü: —iNamaxü, Pa Yudíugüarü Æëxgacüx! —ñanagürügi. Rü nanapechiewegü. ⁴Rü Piratu rü wenaxãrü düxëtüwa naxü, rü Yudíugüxü ñanagürü: —iDücac! ñuxma tá nuã pepexewa chanaga na nüxü pecuãxüçax na taxuüma i chixexüxü nawa chadauxü —ñanagürü. ⁵Rü düxëtüwa naxü ga Ngechuchu. Rü namaã nangaxcueru ga yema ngaxcueruü ga chuchuxünaxçax. Rü nagu nicux ga yema máxü ga naxchiru ga dauxcharaxü. Rü yex-guma ga Piratu rü Yudíugüxü ñanagürü: —Daa nixi ya yima yatü —ñanagürü. ⁶Natürü yexguma Ngechuchuxü nadaugüga ga paigüarü ãëxgacügü rü purichíagü, rü inanaxügüe ga aita na naxüexü. Rü ñanagürügi: —iCuruchawa yapota! iCuruchawa yapota! —ñanagürügi. Rü Piratu rü ñanagürü nüxü: —iËcü, peyaga rü pematama curuchawa peyapota! Erü choma rü taxuüma i chixexüxü nawa chadau —ñanagürü ga Piratu. ⁷Natürü ga yema Yudíugü rü Piratuxü nangãxügü, rü ñanagürügi: —Toma toxü nangëxma i wüxi i torü mu. Rü ngëma torü mu toxü nüxü nacuaçëë na namexü na nayuxü i ñaã yatü, yerü nüma rü nüxü nixu ga Tupana Nane na yixü —ñanagürügi. ⁸Rü yexguma yemaxü naxinügu ga Piratu, rü yexeraãcü namuü. ⁹Rü wena Ngechuchumaã napatagu naxücu. Rü

yema Ngechuchuna nayaca, rü ñanagürü: —¿Ngextácũãx quixĩ i cumax? —ñanagürü. Natürü ga Ngechuchu rü tama nanangãxũ. ¹⁰Rü yexguma ga Piratu rü Ngechuchuxũ ñanagürü: —¿Exna ngëma tãütãma choxũ cungãxũ? ¿Tau exna i nüxũ cucuãxũ na choxmexwa cungëxmaxũ na curuchawa cuxũ chipotaxũ rü exna cuxũ na íchanguxuchixëëxũçax? —ñanagürü. ¹¹Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Tãü chima cuxmexwa changëxma, ega tama Tupana naxwaxegu. Rü ngëmacax nixĩ i ngëma duñxũgü i cuxna choxũ mugũxũ rü curü yexera poraãcü napecaduãxgü —ñanagürü. ¹²Rü yemawena rü Piratu nagu narüxĩnü ga ñuxãcü Ngechuchuxũ na ínanguxuchixëëégaxũ. Natürü yema Yudíugü rü poraãcü aita naxüe, rü ñanagürügü: —Ngëxguma tá ícunanguxuchixëëxgu rü tama curü ãëxgacü ya tacü ya Dumacũãx ya Chécharuxũ cungechaũ. Erü ngexeríxe ya ãëxgacü ya tacüxũ tügü ingucuchixëëxë, rü Dumacũãx ya ãëxgacü ya tacü ya Chécharuarü uwanü tixĩ —ñanagürügü. ¹³Rü yexguma yemaxũ naxĩngu ga Piratu, rü churaragũxũ namu ga Ngechuchuxũ düxëtüwa na nagagũxũçax. Rü nawa nayarüto ga wüxi ga tochicaũ ga taxũ ga nutagüinaxçax ga togawa rü Gabatagu ãëgaxũ. Rü yema nachicawa nixĩ ga poxcuexũ ga duñxũgüna naçaxũ ga ãëxgacü. ¹⁴Rü wüxi ga ngunexũ nataxu ga Üpetüchigaarü petawa na nanguxũ ga yexguma, rü marü tocuchiwa nangu. Rü Piratu rü Yudíugũxũ ñanagürü: —iDaa nixĩ ya

yima perü ãëxgacü! ñanagürü. ¹⁵Natürü ga nümagü rü aita naxüe, rü ñanagürügü: —Tanaxwaxe na nayuxũ. Rü icuruchawa yapota! —ñanagürügü. Rü Piratu nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Ñuxãcü i choma rü ichanamu na curuchawa yapotagüãxũçax ya perü ãëxgacü? —ñanagürü. Natürü ga paigüarü ãëxgacügü rü Piratuxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Yima ãëxgacü ya tacü ya Chécharu ya Dumawa ngëxmacü rü yima nixĩ ya torü ãëxgacü, rü nataxuma i to —ñanagürügü. ¹⁶Rü yexguma ga Piratu rü yema Yudíugüna Ngechuchuxũ namu na curuchawa yapotagüãxũçax. Rü nümagü rü nayagagü.

Curuchawa Ngechuchuxũ nipotagü

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

¹⁷Rü ínaxũxũ ga Ngechuchu, rü norü curucha ngĩxũ íninge. Rü yéma nanagagü nawa ga wüxi ga nachica ga “Duñxëeruchinaxãgu” ãëgaxũ. Rü yema rü Górguta nixĩ ga naéga ga togawa. ¹⁸Rü yéma curuchawa Ngechuchuxũ nayarüpotagü. Rü Ngechuchurüü curuchawa nayapotagü ga taxre ga to ga yatügü, rü wüxi ga norü tügüncëwawa rü to ga norü toxwecüwawa. ¹⁹Rü Piratu rü churaragũxũ namu na Ngechuchuarü curuchatapexewa na yapocuchigüãxũçax ga wüxi ga mürapewaxacü ga ãëgatachinüxũ ga ñaxũ:

“Ngechuchu ya Nacharétucũãx ya Yudíugüarü ãëxgacü”, ñaxũ. ²⁰Rü muxüma ga yema Yudíugü nüxũ nadaumatü ga yema namatü ga mürapewaxacügu üxũ. Yerü yema

nachica ga Ngechuchuxũ curuchawa íyanapotagüxũwa, rü ñãneãrũ ngaicamana nixĩ. Rü tomaẽxpũx ga nagawa naxümatü ga yema naẽga ga yema mürapewawa. Rü togawa rü Griégugügawa rü Dumacũãxgügawa naxümatü. ²¹Rü yemaçax ga yema Yudfugüarü paigüarü ãẽxgacügü rü Piratuxũ ñanagürügü: —Toma rü tama tanaxwaxa i cunaxümatü i “Yudfugüarü ãẽxgacü”, ñaxũ. Rü narümemaẽ nixĩ i cunaxümatü rü ñacurügü:

“Nügü ixucü na Yudfugüarü ãẽxgacü yĩxũ”, ñacurügü. ²²Natürü Piratu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma chaxümatüxũ rü marü ngẽxma naxümatü —ñanagürü. ²³Rü curuchawa marü Ngechuchuxũ yapotagüguwena ga churaragü, rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü yema ägümücü ga churaragü rü nügümaã nayatoye ga naxchiru. Rü nanayauxgü ta ga norü gáuxũchiru ga máxũ. Natürü taxuwama narüngaixte, yerü woetama yemaãcü naxü. ²⁴Rü yemaçax ga yema churaragü rü nügümaã ñanagürügü: —iTãütama nagu tagaugüe! Rü narümemaẽ nixĩ i naxçax tá naxĩnucaxwexegü rü ngĩxũ tañanagügü i wüxi i diẽru na ngẽmawa nüxũ icuaxgüxũçax na texéarü tá na yĩxũ —ñanagürügü. Rü yemaãcü ningu ga Tupanaãrü ore ga ümatüxũ ga ñaxũ:

“Nügümaã nayatoye i chauxchiru,
rü naxçax ngĩxũ tanañanagügü
i wüxi i diẽru”,

ñaxũ. Rü aixcuma yemaãcü nixĩ ga naxügüãxũ ga churaragü. ²⁵Rü Ngechuchuarü curuchapünewa iyexma ga naẽ ga María, rü ngĩyax, rü María ga Creopá naxmax, rü María ga

Magadacũãx. ²⁶Rü yexguma Ngechuchu naẽxũ dauxgu ga yexma chauxũtagu na nachixũ, rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Mamax, yima nixĩ ya cune, —ñanagürü. ²⁷Rü yemawena, rü ñanagürü choxũ: —Ngẽma iyixĩ i cue —ñanagürü. Rü yexgumamama rü chopatawa ngĩxũ chayaxu. Rü chauxũtawa iyexmaẽcha.

Nayu ga Ngechuchu

²⁸Rü Ngechuchu nüxũ nacuxax ga marü na yanguxũ ga guxũma ga norü puracü ga ñoma ga naãnewa. Rü yema Tupanaãrü ore ga ümatüxũ na yanguxẽxũçax, rü ñanagürü: —Chitawa —ñanagürü. ²⁹Rü yéma iyexma ga wüxi ga tüxũxãcü ga binu ga marü üxchiücümaã äacucü. Rü wüxi ga tüaxmü guma binumaã niwaixẽëgü, rü wüxi ga dexnemenaxãwa nayanaix. Rü yemamaã naãxgu nanawexgü. ³⁰Rü Ngechuchu nayaxaxü ga guma binu ga üxchiücü rü ñanagürü: —Marü ningu i guxũma i chortü puracü —ñanagürü. Rü ñuxüchi inayarümaxãchieru, rü nayu.

Wüxi ga churara rü wocaxemaã Ngechuchuxũ nacanapacütüxũ

³¹Natürü ga yema Yudfugüarü ãẽxgacügü rü tama nanaxwaxegü ga curuchagüwa na nayexmagüxũ ga yema naxũnegü. Yerü moxũãcü rü ngũxchigaarü ngunexũ nixĩ. Rü yema Yudfugüçax rü yema nixĩ ga guxũ ga ngũxchigaarü ngunexũãrü yexera ga üünexũ, yerü norü peta ga Üpetüchigaarü ügü nixĩ. Rü yemaçax Piratuna naxçax nacagü na churaragü yéma namugüxũçax na yapoyeparagüãxũçax na paxa

nayuxëcax ga yema curuchawa ipotagüxü, rü paxa na nadeäxücax ga curuchawa naxüpa ga ngüxchigaarü ngunexü. ³²Rü yéma naxi ga churaragü rü inanapoeparagü ga yema taxre ga yatügü ga Ngechuchumaä yéma curuchawa ipotagüxü. ³³Rü Ngechuchucax naxi ga churaragü, natürü nüxü nadaugü ga marü na nayuxü. Rü yemacax tama nayapoyeparagü. ³⁴Natürü wüxi ga churara rü Ngechuchuxü nacanapacütüxü. Rü yexgumatama ínayxüchi ga nagü rü dexá. ³⁵Rü choma i Cuáü rü nüxü chadau i guxüma ga ñaã pemaã nüxü chixuxü. Rü aixcüma nixi i ñaã chorü ore. Rü chomatama nüxü chacuax i aixcüma na yixü, rü pemaã nüxü chixu na pema rü ta peyaxögüxücax. ³⁶Rü yema nangupetü na yanguxücax i Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü:

“Rü taxúnetáma ya naxchinaxã nipoyegü”,

ñaxü. ³⁷Rü toxnamana i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Tá nüxü narüdaunü ya yima nacanapacütüxügüäcü”,

ñanagürü.

Ngechuchuxü inatxgü

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Arimatéacüx ga Yuchegu äégacü. Rü nüma rü ta Ngechuchuxü nayaxö, natürü cúäcü nayaxö yerü natanüxü ga Yudfügarü äëxgacügüxü namuü. Rü guma nixi ga Piratuna yaçacü na nayauxäxücax ga Ngechuchuxüne. Rü Piratu rü: —Ngü, —ñanagürü. Rü

yexguma ga Yuche rü yéma naxü ga curuchawa íyapotaxüwa, rü curuchawa nayayaxu ga naxüne ga Ngechuchu. ³⁹Rü yéma nangu ga Nicodému ga üpaacü chütacü Ngechuchuxütagu naxüänecü. Rü yéma nanange ga 30 kilo naguxü ga pumara ga yixichixü na Ngechuchuxü namaã nachaxünegüxücax. ⁴⁰Rü yemaäcü ga Yuche rü Nicodému rü curuchawa nanayauxgü ga naxüne ga Ngechuchu. Rü naxchiru ga marü pumaracharaxümaã nayanáxpüxügü. Yerü yema nixi ga tocüma ga toma ga Yudfügü ga yexguma wüxi ga yueta tüxü itatxgügu. ⁴¹Rü yema nachica ga Ngechuchu curuchawa ípotaxüwa nayexma ga wüxi ga nanetü necü. Rü yema nanetü necüwa nayexma ga wüxi ga naxmaxü ga yexwacaxüxü ga taguma texéxü nagu nataxgüxü. ⁴²Rü yema naxmaxügu nayaxücuchigü ga Ngechuchuxüne yerü nangaicama, rü paxa tá ningune ga ngüxchigaarü ngunexücax.

Ínarüda ga Ngechuchu

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 ¹Rü yüxiarü paçmamaxüchi ga tauta meã yangóonegu, rü María ga Magadäcüx rü Ngechuchuxü íyaxücuchigüxüwa ixü. Rü nüxü idau ga guma nuta ga Ngechuchumaxü namaã rüngüxtaücü, rü marü na ínaxügachixü. ²Rü yexgumatama iñaãchi, rü yema choma rü Chimáü ga Pedrumaã ítayexmagüxüwa iña. Rü ngügürügü toxü: —Rü marü nanayauxgü ya Cori ya Ngechuchu i naxmaxüwa. Rü tama nüxü tacuax na ngexta na naxügüäxü

—ngĩgürügü. ³Rü yexguma ga choma rü Pedru rü Ngechuchuxũ íyaxücuchigũxũwa taxĩ. ⁴Rü wũxigu itaxũãchi ga tomach, natürü ga choma rü poraãcü Pedruarü yexera ichañaãchi. Rü chaxira Ngechuchuxũ íyaxücuchixũwa changu. ⁵Rü ichayarũmaxãchi na nagu chidaucuchixũcax. Rü nüxũ chadau ga naxchiru ga namaã yanáxpũxũgũãxũ ga yexma na naxũxũ. Natürü tama aixepegu chaxücu. ⁶Rü choweamã ínangu ga Chimãũ ga Pedru. Rü nüma rü yema naxmaxũgu naxücu. Rü nüma rü ta nüxũ nadau ga yema naxchiru ga namaã yanáxpũxũchiréxũ. ⁷Rü nüxũ nadau ta ga naxchiru ga namaã yanáxpũxũgũãxũ ga meãma dixcumũxũ ga nüxruguma üxũ. Rü tama wũxigu namaã nanu ga yema naxchiru ga namaã yanáxpũxũgũãxũ. ⁸Rü yexguma ga choma ga chaxiraxüchi yéma na changxũxũ, rü choma rü ta chixücu. Rü nüxũ chadau ga guxũma, rü chayaxõ ga Ngechuchu rü marü wena na namaxũxũ. ⁹Yerü noxri rü tama nüxũ tacuaxgüéga ga yema Tupanaãrü ore ga ümatũxũ ga ñaxũ:

“Cristu rü tá wena namaxũ”, ñaxũ. ¹⁰Rü yexguma ga toma rü tochiũcax tawoegu.

**Ngechuchu rü ngĩcax nangox
ga María ga Magadãcũãx
(Mt 16.9-11)**

¹¹Natürü ga María rü yexma irüxãũx naxũtagu ga Ngechuchumaxũ. Rü yéma ixaxu. Rü naxauxãcũma iyarũmaxãchi, rü nagu iyadaucuchi ga naxmaxũ. ¹²Rü nüxũ idau ga taxre ga daxũcũãx ga Tupanaãrü orearü ngeruũgü ga icómũchiruxũ. Rü

Ngechuchuxũine ixüchiréxũwa narütögü, rü wüxi ga Ngechuchueru ixüxũwaama rü to ga nacütawaama. ¹³Rü yema daxũcũãx ga duũxũgü rü ngĩxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Ngecüx, ¿tacücax cuxaxu? —ñanagürügü. Rü ngĩma rü inangãxũ, rü ngĩgürügü: —Chaxaxu erü nayangegü i naxũne ya chorü Cori, rü tama nüxũ chacuax na ngexta naxügũãxũ —ngĩgürügü. ¹⁴Rü yexgumatama yema ngĩxgu, rü ngĩgüweama idau. Rü nüxũ idau ga Ngechuchu ga ngĩxütawa na nayexmaxũ. Natürü tama nüxũ icuax ga Ngechuchu na yĩxũ ga guma. ¹⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ngĩxna naca, rü ñanagürü: —Pa Ngecüx, ¿tacücax cuxaxu? ¿Rü texéçax nixĩ i cudaduxũ? —ñanagürü. Rü ngĩma nüxũ nacuaxgu rü yema nixĩ ga yema nanetünecüarü dauruũ. Rü yemacax ngĩgürügü nüxũ: —Pa Corix, ega cuma cuyangexgu i naxũne ya Ngechuchu, rü ichomaã nüxũ ixu na ngexta na cunaxüxũ na choma chayayaxuxũcax! —ngĩgürügü. ¹⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Maríax —ñanagürü. Rü ngĩma rü naxcax idaueguãchi, rü togawa ngĩgürügü nüxũ: —Pa Rabunix —ngĩgürügü. Rü ngẽma rü “Pa Ngüxẽerũx”, ñaxũchiga nixĩ. ¹⁷Rü Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ: —iTãxũ i choxũ quingõgũxũ, erü tauta Chaunatũxütawa chaxũ! iNatürü ngẽma chaueneëgütanuwa naxũ rü namaã nüxũ yarüxu na choma rü tá Chaunatü ya chorü Tupana ya Penatü ya perü Tupanaxütawa chaxũxũ! —ñanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga María ga Magadãcũãx rü tomaã nüxũ iyarüxu ga marü nüxũ na nadauxũ ga Cori ga Ngechu-chu. Rü ñuxüchi tomaã nüxũ

iyaxu ga yema ore ga Ngechuchu ngĩmaã nũxũ ixuxũ.

Norũ ngúexũgũcax nangox ga Ngechuchu
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹Rũ yema yũxiarũ ngunexũãrũ chũtacũ, rũ tangutaquexegũ ga toma ga Ngechuchuarũ ngúexũgũ. Rũ togũ tariwãtaũgũ, yerũ yema Yudũgiarũ ãẽxgacũgũxũ tamuũẽ. Rũ Ngechuchu rũ ngũrũãchi yẽma nangox, rũ torũ ngãxũtanũgu nachi. Rũ toxũ narũmoxẽ, rũ ñanagũrũ: —iPetaãẽgũ! —ñanagũrũ. ²⁰Rũ yema ñaxguwena rũ toxũ nũgũ nawẽmex, rũ nũgũ inawẽpacũtũxũ. Rũ tomagũ ga norũ ngúexũgũ rũ tataãẽgũ, yerũ nũxũ tadaugũ ga guma torũ Cori. ²¹Rũ yexguma rũ wenaxãrũ ñanagũrũ toxũ: —iPetaãẽgũ! Rũ yema Chaunatu nũma choxũ na muxũrũũ tãtama nixĩ i pexũ chamuxũ i chomax —ñanagũrũ. ²²Rũ yexguma rũ toéti “cue” ñanagũrũ ga Ngechuchu. Rũ ñũxũchi ñanagũrũ toxũ: —iPenayauxgũ i Tupanaãẽ i Üünexũ! ²³Rũ ngẽxguma duũxũgũ nũxũ rũxoegu i norũ pecadugũ, rũ pema rũ pexũ nangẽxma i pora na namaã nũxũ pixuxũ na Tupana marũ nũxũ nũxũ nangechaũxũ i norũ pecadugũ. Natũrũ ngẽxguma duũxũgũ tama nũxũ rũxoegu i norũ pecadugũ, rũ pema rũ pexũ nangẽxma i pora na namaã nũxũ pixuxũ na marũ ngẽma norũ pecadugũwatama nangẽxmagũxũ —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

Tumachi nũxũ nadau ga
Cori ga wena maxũcũ

²⁴Natũrũ totanũxũ ga Tumachi ga Wũxigu Buexũmaã taxugũxũ, rũ tama totanũwa nayexma ga yexguma

Ngechuchu toxcax ngoxgu. ²⁵Rũ yixcama ga toma rũ Tumachimaã nũxũ tixugũe, rũ ñatarũgũgũ: —Marũ nũxũ tadau ya tóru Cori ya Ngechuchu —ñatarũgũgũ. Natũrũ ga Tumachi rũ toxũ nangãxũ rũ ñanagũrũ: —Ngẽxguma tama nũxũ chadauxgu i norũ itapuamaxũ i naxmexwa rũ tama nũxũ chingõgũgu i ngẽma itapuamaxũ rũ ngẽma norũ cana-pacũtũxũ, rũ tãũtãma chayaxõ i ngẽma ore i chomaã nũxũ pixuxũ —ñanagũrũ. ²⁶Rũ 8 ga ngunexũguwena rũ wenaxãrũ tangutaquexegũ ga toma ga wũxi ga ĩpatawa. Rũ totanũwa nayexma ga Tumachi ga yexguma. Rũ woo ga na nawãtaxũ ga ĩãx, rũ ngũrũãchi yẽma nangox ga Ngechuchu, rũ torũ ngãxũtanũgu nachi. Rũ toxũ narũmoxẽ, rũ ñanagũrũ: —iPetaãẽgũ! —ñanagũrũ. ²⁷Rũ yexguma Tumachixũ ñanagũrũ ga Ngechuchu: —iNũxũ ingõgũ i ñãã chorũ itapuamaxũ i choxmexwa ngẽxmaxũ, rũ nũxũ nadau ya daa choxmex! iRũ nuxa chorũ canapacũtũxũgu ingõgũ! iRũ nũxũ rũxo na tama cuyaxõxũ! iRũ meãma yaxõ i ñũxmax! —ñanagũrũ. ²⁸Rũ yexguma ga Tumachi rũ Ngechuchuxũ nangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Pa Chorũ Corix, cuma nixĩ i chorũ Tupana quiũxũ —ñanagũrũ. ²⁹Rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Pa Tumachix, cuma cuyaxõ i ñũxma erũ choxũ cudau. Natũrũ tataãẽgũ ya yĩxema tama choxũ daugũãcũma yaxõgũxe —ñanagũrũ.

Tãcũcax naxũmatũ i ñãã popera

³⁰Rũ Ngechuchu rũ topexewa nanaxũ ga muxũma ga to ga mexũgũ ga

cuaxruüügü i tama ñaã poperagu ümatüxü. ³¹Natürü guxüma i ñaã poperagu ümatüxü, rü naxümatü na peyaxögüxüçax na Ngechuchu rü Cristu ya Tupana Nane na yïixü. Rü ngëxguma nüxü peyaxögügu rü tá pexü nangëxma i maxü i taguma gúxü.

**Ngechuchu rü 7 ga norü
ngüexüügüçax nangox**

21 ¹Rü yemawena ga Ngechuchu rü wenaxärü toxçax nangox naxtaxa ga Gariréaanacüwa. Rü Tibéria nixi ga to ga naéga. Rü ñaãcü nixi ga toxçax nangóxü. ²Rü wüxiwa tayexmagü ga choma rü Chaütiágu ga Zebedeu nanegü rü Chimáü ga Pedru, rü Tumachi ga Wüxigu Buexümaã taxügüxü, rü Natanaé ga Gariréaanegune ga ñane ga Canácüñax, rü to ga taxre ga tomücügu ga Ngechuchuarü ngüexüügü. ³Rü Chimáü ga Pedru rü ñanagürü toxü: —Tá chayapüchae —ñanagürü. Rü yexguma ga toma rü tanangäxüügü, rü ñatarügügü nüxü: —Toma rü tá ta cuwe tarüxü —ñatarügügü. Rü yéma taxü, rü wüxi ga ngegu tichoü. Natürü yema chütaxügu rü taxuüma ga choxni tiyaxügü. ⁴Rü yexguma noxri yangóonegu rü Ngechuchu toxçax nangox ga naxtaxaanacüwa. Natürü ga toma rü tama nüxü tacuaxgü ga Ngechuchu na yïixü. ⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü toxna naca, rü ñanagürü toxü: —Pa Ngextüxcüügüx, çexna taxuüma i choxni piyaxgü? —ñanagürü. Rü toma rü tanangäxüügü rü ñatarügügü: —Taxuüma —ñatarügügü. ⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü

toxü: —iPeweuñärü tügüneçuwawaama penatáe i perü pücha! rü tá ípenayauxü i choxni —ñanagürü. Rü yémaãma tanatáegü ga torü pücha, rü taxucürüwa ítanatüächigü, yerü muxüchixü ga choxni tiyaxügü. ⁷Rü yexguma ga choma rü Pedruxü ñacharügü: —Yima nixi ya Cori ya Ngechuchu —ñacharügü. Rü yexguma yemaxü naxñügu ga Pedru ga guma na yïixü ga Cori, rü nicüxcuchi ga naxchiru yerü noxri rü ínacüxuchichirex. Rü natüchiüwa nayuxu, rü naxänacüwa naxçax nawëxë. ⁸Rü toma ga natanüxü rü nguemaãtama naxänacüwa taxägü. Rü yéma tanatügü ga yema pücha ga choxnimaã äacuxü yerü 100 metrucicatama nataxu ga na naxänacüwa na tangugüxü. ⁹Rü yexguma nguewa ítachoügu rü yéma nüxü tadau ga wüxi ga üxü, rü naxëtügu naxü ga wüxi ga choxni. Rü yéma nayexma ta ga wüxi ga päü. ¹⁰Rü Ngechuchu rü ñanagürü toxü: —iNuãta penge i ñuxre i ngëma choxni i ípeyaxüxü! —ñanagürü. ¹¹Rü Chimáü ga Pedru rü ngegu nixüe. Rü yema püchamaã naxnücügu ínanatüächiwetaü ga choxni ga ínayauxüxü. Rü 153 ga choxni ga itaxü nayexma nawa ga yema pücha. Rü woo ga na namuxüchixü, rü tama narügáu ga pücha. ¹²Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü toxü: —iNuã pexi rü peyachibüe! —ñanagürü. Rü taxüema ga toma rü nüxna tacaxchaü na texé yïixü ga nümax, yerü marü nüxü tacuaxgü ga guma na yïixü ga Cori ga Ngechuchu. ¹³Rü yexguma ga Ngechuchu rü yéma toxütawa naxü. Rü nanayaxu ga päü rü wüxichigü toxna nanaxã. Rü yexgumarüü ta ga choxni rü

toxna nanaxã. ¹⁴Rü yema nixĩ ga norü tomaẽxpũxcüna ga toxcax na nangóxũ ga Ngechuchu ga yuwa ñadaxguwena.

Ngechuchu rü Pedrumaã nidexa

¹⁵Rü yexguma chibüewa tingugüguwena rü Ngechuchu rü Chimáũ ga Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimáũ Pa Cuáũ Nanex, ñaixcüma choxũ cungechaũxũ i ñaã cumücüügũ na cungechaũxũãrũ yexera? —ñanagürü. Rü Pedru nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngũ, Pa Corix, cuma nüxũ cucuax na cuxũ changechaũxũ —ñanagürü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iNachibüexẽ i chorü duũxũgü! —ñanagürü. ¹⁶Rü wenaxãrũ Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimáũ Pa Cuáũ Nanex, ñaixcüma i choxũ cungechaũxũ? —ñanagürü. Rü Pedru nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngũ, Pa Corix, cuma nüxũ cucuax na cuxũ changechaũxũ —ñanagürü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ëcü, inüxna nadau i chorü duũxũgü! —ñanagürü. ¹⁷Rü norü tomaẽxpũxcüna wenama Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimáũ Pa Cuáũ Nanex, ñaixcümaxũchi yĩxũ i choxũ cungechaũxũ? —ñanagürü. Rü yexguma ga Pedru rü düxwa nangechaũ, yerü norü tomaẽxpũxcüna Ngechuchu nüxna naca ngoxi aixcüma nüxũ nangechaũ. Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Corix, cuma nüxũ cucuax i guxũma. Rü cuma nüxũ cucuax na aixcümaxũchi cuxũ changechaũxũ —ñanagürü. Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Ëcü inachibüexẽ i chorü duũxũgü! ¹⁸—Rü aixcüma cumaã nüxũ chixu rü yexguma

cungextũxügu rü cugü quicũxcuchi ga na ngextá cuma ícunaxwaxexũwa cuxũxũcax. Natürü ngẽxguma yaguãx quixĩgu rü tá quixuuchiacüü na toge cuxũ ícũxcuchixũcax. Rü ngẽma tama cuma ícunaxwaxexũwa tá cuxũ nagagü —ñanagürü. ¹⁹Rü Ngechuchu rü yema ñanagürü na nüxũ nüxũ nacuaxẽẽxũcax ga ñuxãcü tá na nayuxũ ga Pedru na yemaãcü Tupanaxũ nataxẽẽxũcax. Rü yemawena ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iChowe rüxü! —ñanagürü.

Yema ngüexũ ga Ngechuchu poraãcü nüxũ ngechaũxũchiga

²⁰Rü yexguma nügüweama nadauxgu ga Pedru rü choxũ nadau ga naweama na ne chaxũxũ. Rü chomachirex nixĩ ga chibüwa Ngechuchuxũtawaxüchi charütoxũ rü nüxna chaçaxũ rü ñachaxũ:

“Pa Corix, ñtexé tá tixĩ ya yíxema bexma cúacü cuxũ íxuaxũxẽ?” ñachaxũ. ²¹Rü yexguma Pedru choxũ daxgu rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —Pa Corix, ññaã Cuáũ rü ñacü tá nüxũ üpetũxũ? —ñanagürü. ²²Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽxguma choma chanaxwaxegu rü chanamaxẽẽ ñüxmatáta wena núma chaxũ, rü cuma rü taxu-caçma nüxũ cucuáxchaũ i ngẽma. Rü ichowe rüxü! —ñanagürü. ²³Rü yexguma guxema chautanüxũ ga ngüexũgü nüxũ ñnũegu ga yema chauchiga, rü tũgümaã naxçax tidexagü, rü ñatarügügü: —Rü tãütáma nayu i Cuáũ —ñatarügügü. Natürü Ngechuchu rü tama nüxũ nixu ga tãütáma na chayuxũ. Natürü ñanagürümare:

“Ngëxguma choma chanaxwaxegu rü chanamaxëë ñuxmatáta wena núma chaxũ, rü cuma rü taxucaxma nüxũ cucuáxchaũ i ngëma”, ñanagürümare. ²⁴Rü chomatama nixĩ ga nüxũ chadauxũ i guxũma i ñaã pemaã nüxũ chixuxũ, rü chomatama nixĩ i pexcax chanaxümatüxũ i ñaã ore. Rü guxãma i

toma rü nüxũ tacuax na aixcuma na yixũ i ñaã pemaã nüxũ chixuxũ. ²⁵Rü nayexma ga to ga muxüchixũma ga tacü ga Ngechuchu üxũ. Rü ngëxguma chi naxümatügu i guxũma ga yema naxüxũchiga, rü nagu charüxĩnügu rü tãũ chima ñoma i naãnegu name i ngëma poperagü i nachiga ümatüxũ.

NGECHUCHUARÛ NGÚEXÛGÛ GA YAMUGÛXÛĀRÛ PURACÛCHIGA

**Tupana inaxuneta rû tá ínangu
i Naãe i ÜünexÛ**

1 ¹⁻²Pa Mecü Pa Teóquirux, nüxíra chaxümatüxÛ ga poperawa cumaã nüxÛ chixu ga guxüma ga Ngechuchu üxÛ rû duüxügüxÛ namaã nangúexëëxÛ ga noxritama inaxügüãgu ga norü puracü ñuxmata yema ngunexÛ ga Tupana daxüguxÛ ga naãnewa nagaxgu. Rû yexguma tauta daxüguxÛ ga naãnewa naxüxgu ga Ngechuchu rû nayadexechi ga norü ngúexügü ga yamugüichaüxÛ na Tupanaãrû puracü naxügüxüçax. Rû Tupanaãe i ÜünexÛãrû poramaã nanangúexëë ga yema duüxügü, rû namaã nüxÛ nixu ga ñacü tá na naxüexÛ. ³Rû yixcama marü norü yuwena rû 40 ga ngunexügu rû yema duüxügüçax nügu nangoxëëxÛ na nüxÛ nacuxgüxüçax na wenaxãrû namaxüxÛ. Rû namaã nüxÛ nixu na ñuxãcü aixcüma ãëxgacü na yíxÛ ya Tupana. ⁴Rû yexguma yema ngúexügü ga yamugüxütanüwa nayexmagu ga Ngechuchu, rû namaã nüxÛ nixu ga tama nüxna na ngextá naxüxüçax ga

Yerucharéü. Rû ñanagürü nüxÛ: —Ípenanguxëëx i ngëma Tupanaãe i ÜünexÛ ga Chaunatu pemaã ixunetaxÛ ga pemaã nüxÛ chixuchigaxÛ! ⁵Aixcüma nixí ga Cuáü rû dexáwa duüxügüxÛ ínabaiüxëëxÛ, natürü i pema rû täütáma muxÛ i ngunexÛ nangupetu na Tupanaãe i ÜünexÛ tá pexna nguxÛ —ñanagürü.

**DaxüguxÛ ga naãnewa
naxü ga Ngechuchu**

⁶Rû yexguma nangutaquexegügu ga yema norü duüxügü, rû Ngechuchuna nacagü, rû ñanagürüügü: —Pa Corix, çexna ñoma tá nixí i ngunexÛ i marü ícunawoxÛ i nuã Yudíugüchiüãnewa i torü uwanügüiarü churaragü na wenaxãrû tomatama namaã itacuáxüçax i ñãã tochiüãne? —ñanagürüügü. ⁷Rû Ngechuchu nanangãxÛ, rû ñanagürü: —Pema rû taxuçaxma nüxÛ pecuáxchaü i ñuxgu tá nixí i ngëma ngunexÛ, erü Chaunatüxicatama nüxÛ nangëxma i pora na nüxÛ naxunetaxÛ i ngëma ngunexÛ i choxna naxçax peçaxÛ. ⁸Natürü ngëxguma pexna nanguxgu i

Tupanaãe i Üünexũ, rü tá pexũ naporaexêe. Rü tá ípechoxũ na nüxũ peyarüxügüexũçax i chauchiga i Yerucharéüwa, rü guxũma i Yudeáanewa, rü Chamáriaanewa, rü ñuxmatáta guxũ i naãnewa nangu —ñanagürü. ⁹Rü yexguma yema ñaxguwena rü nüxũ ínadaunüyane ga norü ngúexũgü, rü Tupana rü daxüguxũ ga naãnewa Ngechuchuxũ naga. Rü wüxi ga caixanexũgu nayaxücu, rü yemaãcü tama wenaxäru nüxũ nadaugü. ¹⁰Rü yexguma Ngechuchuxũ ínadaunüyane ga daxüwa na naxüxũ, rü ngürüächi natanüwa nangox ga taxre ga yatü ga icómüchiruxũ. ¹¹Rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Yatügü i Gariréaanecüãx, çtüxcüü daxügu íperüdaunü? Erü daatama Ngechuchu ga petanüwa yexmacü rü ñuxma Tupana daxüwa nagacü, rü ngéma ñuxma nüxũ na pedauxũ na ñuxäcü daxüwa naxüxũ, rü ngémaãcü tátama nixí i wena núma naxüxũ —ñanagürügü.

Yudachicüü nanayauxgü ga Matía

¹²Rü yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ na Tupanaärü puracü naxügüxũçax, rü nüxna ínixí ga guma maçpüne ga Oríbunecügu áégane. Rü Yerucharéüçax nawoegu. Rü guma maçpüneärü yaxũ rü maneca wüxi ga kilómetru nixí na Yerucharéüwa inguxũ. ¹³Rü yexguma Yerucharéüärü íanewa nangugügu, rü nagu nachocu ga guma í ga nagu napegüne. Rü dauyna naxígü naxçax ga yema ucapu ga taxũ ga nagu napegüxũ. Rü nümagü nixí ga Pedru, rü Cuáü, rü Chaütiágu, rü Aüdré, rü Piripi, rü Tumachi, rü Baturumé, rü Mateu, rü

Chaütiágu ga Arupéu nane, rü Chimáü ga Iporaãeciücü, rü Yuda ga Chaütiágu naëneé. ¹⁴Rü guxũma ga nümagü rü guxũguma nangutaquexegüxũ na wüxigu naxínüeäcüma nayumüxëgüxũçax namaã ga Ngechuchueneëgü, rü ngímaã ga María ga Ngechuchu naë, rü ñuxre ga togü ga ngexũgümaã. ¹⁵Rü guxũma ga yema ngunexũgügu rü nangutaquexegüxũ ga yema yaxögüxũ. Rü maneca 120 nixí. Rü wüxi ga ngunexũgu ga Pedru rü inachi ga norü ngäxũtanüwa, rü ñanagürü: ¹⁶—Pa Chomüciügüx, marü ningu ga yema Tupanaãe i Üünexũ nuxcüma Dabíxü muxü na naxümatüãxüçax nachiga ga Yuda ga namaärü cuaxrüü íixü naxçax ga yema duüxügü ga Ngechuchuxũ iyauxgüxũ. ¹⁷—Rü tatanüxüchirex nixí ga Yuda, rü nüma rü ta taxrüü ñaã Tupanaärü puracüwa napuracü ga noxrix. ¹⁸—Natürü nüma ga Yuda rü bexma Ngechuchuxũ ínaxuaxũ. Rü yemaçax ga äëxgacügü rü nüxü nanaxütanü. Natürü yixcama ga Yuda rü naxçax ínicuax ga yema chixexũ ga naxüxũ, rü yemaçax nanataeguxêe ga yema díeru. Rü yemawena rü nügü nawëxnaxä rü naítanüwa nügü narütáe. Rü yexguma duüxügü nadaexũgügu rü inanago, rü niwáixpütüwe rü ínayixü ga naünüta. Rü yema díeru ga nataeguxêëxümaã ga äëxgacügü rü naxçax nataxe ga wüxi ga naãne. ¹⁹—Rü nüxũ nacuáchigagü ga guxũma ga Yerucharéüçüãx, rü yemaçax Achédamagu nanaxüéga ga yema naãne. Rü ngéma nixí i “Nagüchitaü” ñaxüchiga. ²⁰—Rü Wiyaegüiarü poperawa yemachiga nanaxümatü ga Dabí, rü ñanagürü: “Yixrüma rü ngéma natá ya napata, rü taxüema nagu pe”,

ñanagürü. Rû toxnamana i ngêma poperawa rû ñanagürü ta:

“Rû name nixî na toge naxüxü i ngêma norü puracü”, ñanagürü. ²¹⁻²²—Rû nuâ tatanüwa nangëxmagü i ñuxre i yatügü ga guxüguma tüxü ümücügüxü ga yexguma tatanüwa nanuxmagu ga Cori ga Ngechuchu. Rû nümagü rû tawe narüxî ga noxritama Cuáü Ngechuchuxü íbaixëëgü rû ñuxmata yema ngunexü ga daxügüxü ga nañewa naxüxgu. Rû name nixî i ngêmatanüwa na nayaxuxü i wüxi i Yudachicüüxü na tamücü yixüxüçax rû tarüü nüxü yaxuxüçax i ñuxäcü wena na namaxüxü ya Ngechuchu. ²³Rû yemawena rû nüxü naxunetagü ga taxre ga yatügü. Rû wüxi nixî ga Yuche ga Yuchugu äégaxü ga Bachabámañ naxügüxü. Rû Matía nixî ga to. ²⁴⁻²⁵Rû ñaäcü nayumüxëgü: —Pa Corix, cuma nüxü cucuax i guxüma i duüxügüarü ngúchaü. iRû ñuxma rû toxü nawëx i ngëxürüüxü i cuxçax mexü i ñaä taxrewa na cunamüxüçax rû nüma na naxüäxüçax i ñaä puracü ga Yuda ítaxü ga yexguma norü poxcuwa naxüxgu! —ñanagürügü. ²⁶Rû wüxi ga díferu ga cuaxruü ngíxü nañanagügü na yemawa nüxü nacuaxgüxüçax ga ngëxürüüxü ga yema taxre tá na ixücuxü. Rû Matíagu nangu na yangucuchixüçax. Rû yexgumatama rû yema 11 ga duüxügü ga Ngechuchu imugüxütanügu naxä ga Matía.

Ínangu ga Tupanaäë i Üünexü

2 ¹Rû nawa nangu ga yema Yudíugüarü peta ga Pëtecóstege äégaxü. Rû yema ngunexügu rû guxüma

ga yema yaxögüxü rû wüxi ga nachicawa nangutaquëxëgü. ²Rû ngürüächí daxüwa ne naxü ga wüxi ga naga ñoma wüxi ya buanecü ya taxüchicü icuxcugurüü, rû guxüne ga guma í ga nawa nayexmagünegu nayaxüga. ³Rû naxçax nangox ga ñuxre ga üxüema. Rû nügüna nixígüema ga yema üxüema, rû wüxichigü ga yema yaxögüxügüétüwa ninguchigü. ⁴Rû Tupanaäë i Üünexü rû guxünama nangu rû namaä inacuax. Rû yema Naäë i Üünexü yadexagüxëxüäcüma inanaxügüe ga to ga nagawachigü na yadexagüxü. ⁵Rû yema ngunexügügu rû yema petaçax Yerucharëüwa nayexmagü ga muxüma ga toxnamana ne íxü ga Yudíugü ga Tupanaga ínüëxü ga guxü ga togü ga nachíüñewa ne íxü. ⁶Rû yexguma nüxü naxínüëgu ga ñuxäcü na yadexagüxü ga yema yaxögüxü, rû nangutaquëxëgü ga muxüma ga yema duüxügü ga toxnamana ne íxü. Rû nañaxächíäëgü yerü yema yaxögüxü rû wüxichigü ga yema togü ga duüxügügewachigü nidexagü. ⁷Rû yema na poraäcü nañaxächíäëgüxüçax, rû nügümaä rû ñanagürügü: —¿Tama exna Gariréaanecüäx yixígüxü i guxü i ñaä duüxügü i tagawa idexagüxü? ⁸—¿Rû ñuxäcü exna i nüxü ixínüëxü i wüxichigü i yixema i taga i nawa iyaexüwa na yadexagüxü? ⁹⁻¹¹—Yixema tixígü i Pártiaanecüäx, rû Médiaanecüäx, rû Eraúñanecüäx, rû Mechopotámíäanecüäx, rû Yudéaanecüäx, rû Capadóchiaanecüäx, rû Pötuanecüäx, rû Áchiaarü nañecüäx, rû Piríquiaanecüäx, rû Paüpríriaanecüäx,

rü Equituarü naãnecũãx, rü Díbiaarü naãnecũãx i Chirenecũãx. Rü tatanüwa nangẽxma ta i duũxũgü i Cretaanewa rü Arábiaarü naãnewa ne ìxũ. Rü ñuxre i yixema rü Dumacũãx i Yudfugü tixĩgü. Rü nuã tatanüwa nangẽxma ta i Dumacũãx i tama Yudfugü ixĩgũxũ natürü tacümagu ìxũ. Rü guxãma rü nüxũ taxĩnüë na wüxichigü i tagawachigü na yadexagũxũ i ñãã ngüexũgü. Rü tagawa tamaã nüxũ nixugüe i ñuxãcü na namexẽchixũ ya Tupana —ñanagürügü. ¹²Rü guxũma poraãcü nãbaixãchiãëgü, rü tama nüxũ nacuãxgü ga ñuxãcü na yixũ ga yema. Rü nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Tãcũchiga nixĩ i guxũma i ñãã? —ñanagürügü. ¹³Natürü ga togü rü nüxũ nacugüecüraxũ, rü ñanagürügü: —Nangãxẽmare rü ngẽmacãx nixĩ i ngẽmaãcü yadexagũxũ —ñanagürügü.

Pedruarü dexa

¹⁴Rü yexguma inachi ga Pedru namaã ga yema 11 ga namücügü, rü tagaãcüma ñanagürü: —Pa Yudfugü i nuxma Yerucharéügu naxĩãnexũ rü Pa Nuãcũãxgũx, Irü dücax, meã iperüxĩnüë i ñãã tá pemaã nüxũ chixuxũ! ¹⁵—Rü ñãã chomücügü rü tama nangãxë i pema nãgu perüxĩnüëxürü, erü pãxmatatama nixĩ rü ngexwacax 9 arü ngorawa nangu. ¹⁶—Natürü ñãã ñuxma nüxũ pedauxũ nixĩ ga yema Tupanaãrü orearü uruũ ga Yoé marü nüxũ ixuchigaxũ ga yexguma ñãxgux:

¹⁷“Rü ñanagürü ya Tupana: ‘Ngẽma nawa iyacuáxũ i ngunexũgügu rü guxũ i duũxũgütanüwa tá chanamu i Chauãë i Üünexũ, rü

penegü rü pexacügü rü tá chauchigagu nidexagü. Rü choma rü tá chayangoxetüxëë i perü ngextüxüxũgü rü tá nüxũ nadaugü i ngẽma tá nüxũ chawéxũ. Rü perü yaguãxgümaã tá chidexa i nanegüwa. ¹⁸Rü chorü duũxũgütanüwa tá chanamu i Chauãë i Üünexũ i ngẽma ngunexũgügu, rü tá chauchigagu nidexagü. ¹⁹Rü naãnetüwewa tá ichanawëx i mexũgü i taguma nüxũ idauxũ. Rü ñoma i naãnewa tá ichanawëx i cuãxruũgü i nagü, rü üxüema, rü taemaxũ. ²⁰Rü üãxcü rü tá nixoema rü tauemacü rü tá nagürüü naduema naxũpa na wenaxãrü núma naxũxũ ya Cori. Rü ngẽma ngunexũ i nãgu núma naxũxũ, rü wüxi i ngunexũ i mexẽchixũ tá nixĩ. ²¹Rü guxãma ya yixema Corina çaxe na tüxü nangüxëëxüçax, rü tá tamaxë’”

ñanagürü ga yema orewa. ²²Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Duũxũgü Pa Yudfugüx, iperüxĩnüë i ñãã ore! Rü pema rü meãma nüxũ pecuãx rü Ngechuchu ga Nacharëtucũãx rü guma nixĩ ga wüxi ga yatü ga Tupana pepexewa nüxũ yaxucü na Nanexũchi yixũ. Rü yemacãx ga Tupana rü norü poramaã nüxũ nanaxüxëë ga muxũma ga mexũgü rü cuãxruũgü ga noxri taguma nüxũ idauxũ. ²³—Rü Tupana pexna nanamu ga guma Ngechuchu na pecaducãx nayuxüçax yerü yemaãcü

nanaxüchaü ga Tupana, rü yemaäcü nagnarüxînü ga noxri tauta naxüxgux ga naäne. Rü pema penamu ga yatügu ga tama yaxögüxü na yayauxgüäxüçax rü curuchawa na yapotagüäxüçax. Rü yemaäcü penayuxëë. ²⁴—Rü woo nayuchirex natürü tama yexma nayacuax, yerü Tupana wena nanamaxëë rü ñanadaxëë. Rü yemaäcü ga yema yu rü taxuacüma marü nüxü narüporamaëëcha. ²⁵—Yerü ga äëxgacü ga Dabí rü Ngechuchichigagu nidexa, rü ñanagürü:

“Guxüguma nachauxütagu ya Cori ya Tupana rü choxü narüngüxëë na taxucaxma chaxoegaäëxüçax. ²⁶Rü yemaçax marü chataäë rü taäëxü ga oremaä chidexa. Rü choma nüxü chacuax na mexü tá choxü üpetüxü i ngëxguma chayuxgux. ²⁷Erü cuma täütáma yuexüchicawa choxü cutax, rü täütáma cunaxwaxe na yayixixü i chaxune i choma ya Cune ya Üünecü na chiixü. ²⁸Marü choxü nüxü cucuaxëë i ñuxäcü tá chanayaxu i maxü i taguma gúxü, rü tá poraäcü choxü cutaäëxëë, erü chomaä tá icurüxäüx”,

ñanagürü ga Dabí. ²⁹Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Chaueneëgüx, rü aixcüma pemaä nüxü chixu na nayuxü ga nuxcümaücü ga törü äëxgacü ga Dabí, rü marü inatax, rü ñuxma rü ta tatanüwa nangëxma i naxmaxü. ³⁰—Natürü nüma ga Dabí rü wüxi ga Tupanaärü orearü uruü nixí. Rü yemaçax nüxü nacuax rü wüxi ga nataa

tá nixí i äëxgacü ya Cristuxü ingucuchicü, yerü ga Tupana rü yemaäcü namaä inaxuneta. ³¹—Rü yemaçax nuxcümaxüchima ga Dabí rü ñoma marü nüxü nadauxuchixüriü nüxü nixu rü Cristu rü tá yuwa ñariüda rü täütáma naxmaxüwa nangëxmaëcha rü täütáma niyixi i naxüne. ³²—Rü ñuxma ya Tupana rü marü wena nanamaxëë ga guma Ngechuchu, rü guxáma ga toma rü nüxü tadaugü na wena namaxüxü, rü ngëmaçax pemaä nüxü tixuchiga. ³³—Rü Tupana rü daxüguxü ga naänewa nanaga na norü tügüncüwawa yanatoxüçax. Rü Tanatü ya Tupana rü marü nüxna nanamu ga Naäë i Üünexü ga nuxcüma nüxü yaxuxü rü tá nuä na namaxü. Rü ñuxma ya yima Ngechuchu rü núma totanüwa nanamu i ngëma Naäë i Üünexü. Rü ngëma Naäë nuä üxü nixí i ñuxma nüxü pedauxü rü nüxü pexínüëxü. ³⁴⁻³⁵—Rü taguma daxüwa naxü ga Dabí, natürü nümatama rü ñanagürü:

“Tupana rü chorü Cori ya Cristumaä nüxü nixu rü ñanagürü: ‘iRü chorü tügüncüwawa rüto ñuxmatáta cuxmëxwa chanangëxmagüxëë i curü uwanügü!’”

ñanagürü. ³⁶Rü ñanagürü ga Pedru: —Name nixí i guxáma i pema i Yudügu na nüxü pecuaxgüxü rü guma Ngechuchu ga curuchawa peyapotacü, rü Tupana rü marü perü Cori ya Cristuxü nayaxíxëë —ñanagürü ga Pedru. ³⁷Rü yexguma yemaxü naxínüëgu ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü, rü poraäcü nanaxixächiäëgü. Rü Pedruna nacagüe, rü

yema togü ga Pedrumicügüna rü ta nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Rü tacü tá taxüexü i ñuxmax, Pa Toeneëgüx? —ñanagürügü. ³⁸Rü Pedru nanangãxü, rü ñanagürü: —iNüxü perüxoe i pecüma i chixexü rü Tupanacax pedaugüe rü Ngechuchuégagu ípebaiü na pexü nüxü nangechaüxüçax i perü pecadugü ya Tupana! Rü Tupana tá pexna nanamu i Naãe i Üünexü. ³⁹—Rü ñaã Tupanaãri uneta, rü pexçax nixí, rü pexacügüçax, rü guxü i duüxügü i yaxüwa ngëxmagüxüçax nixí. Erü guxü i duüxügü i tórü Cori ya Tupana nügüxütawa naxçax çaxüçax nixí i ngëma uneta —ñanagürü ga Pedru. ⁴⁰Rü yema oremaã rü muxüma ga to ga oremaã nayaxucuxëgü ga Pedru, rü ñanagürü: —iNüxna pixíçax i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü na pema rü ta tama chixexü pexügüxüçax! —ñanagürü. ⁴¹Rü yema duüxügü ga naga ínüexü ga yema ore ga Pedru namaã nüxü ixuxü, rü ínbaiü. Rü yema ngunexügu rü poraãcü nayexera ga na yamuxü ga yema yaxögüxü. Yerü maneca 3,000 ga duüxügü nixí ga Ngechuchuaxü yaxögüxü ga yexguma. ⁴²Rü yema yexwacax yaxögüxü rü guxüguma inarüxínüë ga yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxüãrü ngüxëtae. Rü meã nügümaã nangaugü ga norü yemaxügü. Rü guxüguma nayumüxëgüxü rü chibüçax nangutaquexëgüxü.

**Ñuxãcü meã nügümaã namaxë
ga yema yaxögüxü**

⁴³Rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü rü nanaxügü ga muxüma ga mexügü ga Tupanaãrü poramaã naxügüxü. Rü yexguma yemaxü nadaugügu ga togü ga duüxügü, rü

poraãcü nañaxãchiãëgü ga guxüma. ⁴⁴Rü guxüma ga yema yaxögüxü, rü wüxigu narüxínüë. Rü meã nügümaã nangaugü ga norü yemaxügü. ⁴⁵Rü namaã nataxegüxü ga norü naãnegü rü guxüma ga togü ga norü yemaxügü. Rü nügümaã ngíxü nitoyegüxü ga yema díeru yexgumarüü na ñuxre natümawaxexü ga norü ònatanü ga wüxichigü. ⁴⁶Rü guxü ga ngunexügu tupaucha ga taxünewa nangutaquexëgüxü, rü chibüçax nangutaquexëgüxü ga napatagüwa, rü taãëacüma nügümaã nachibüexü. ⁴⁷Rü guxüguma Tupanaxü nicuaxüügüxü. Rü guxüma ga yema íãnecüãx rü nüxü nangechaügü ga yema yaxögüxü. Rü wüxichigü ga ngunexügu rü nimuëtanü ga duüxügü ga yaxögüxü, yerü nüma ga Cori ga Ngechuchu rü nüxü narüngüxëë na nayauxgüãxüçax ga norü maxü i taguma güxü.

**Naxçax nitaane ga wüxi ga
yatü ga chixeparacü**

3 ¹Rü wüxi ga ngunexügu ga Pedru rü Cuáü rü tomaëxpüxaru ngoragu ga yáuanecü rü tupaucha ga taxünewa naxí, yerü yema nixí ga yumüxëãrü ngora. ²Rü yéma guma tupaucha ga taxünewa nayexma ga wüxi ga yatü ga norü bucümatama chixeparacü. Rü guxü ga ngunexügu rü natanüxügü rü guma tupaucha ga taxüneãrü íax ga Mexëchixügu ãëgaxügu nayamugüxü, na díeruçax ínacaüüxüçax nüxna ga duüxügü ga guma tupaucha ga taxünegu chocuxüxü. ³Rü yexguma Pedru rü Cuáüxü nadauxgux ga tupaucha ga taxünegu na nachocuxü, rü guma

chixeparacü rü nüxü nawémex rü dīērucax nüxna naca. ⁴Rü Pedru rü Cuáú meāma nüxü narūdaunü, rü Pedru rü ñanagürü nüxü: —iToxü nadawenü! —ñanagürü. ⁵Rü nüma ga yatü rü nüxü nadawenü, yerü nüma nüxü nacuaxgu rü chi tacü nüxna naxägü. ⁶Natürü ga Pedru rü ñanagürü nüxü: —Choxü nataxuma i dīēru. Natürü ngēma choxü ngēmaxü tá cuxna chaxā. Rü naégagu ya Ngechuchu ya Cristu ya Nacharétucūāx cuxü chamu, rü iinachi rü íixü! —ñanagürü. ⁷Rü yema ñaxguwena ga Pedru, rü norü tügünemexēgu nayayauxāchi, rü inanachixēē, rü yexgumatama napora ga namextüxügüwa rü nacutügüwa. ⁸Rü nayuxnagü rü inachi, rü inanaxügü na iyaxüxü. Rü nümatama iyaxüācūma Pedru rü Cuáúwe tupauca ga taxünegu naxücu. Rü nanayuxnagüane rü Tupanaxü nicuaxüü. ⁹Rü guxüma ga duüxügü nüxü nadaugü ga na íyaxüxü, rü Tupanaxü na yacuaxüüxü. ¹⁰Rü poraācü nabaixāchiāēgü ga duüxügü naxçax ga yema nüxü ngupetüxü ga guma yatü. Yerü nüxü nacuaxgü ga na guma yīixü ga tupauca ga taxüneärü íāx ga Mexēchixügu āégaxüwa rütooxüchirécü rü yéma dīērucax ícacü.

**Charumóüärü Chopetüchicawa
nidexa ga Pedru**

¹¹Rü guma chixeparachirécü ga marü naxçax yataanecü, rü tama Pedru rü Cuáúna nixügachichaü. Rü guma tupauca ga taxünecüwawa nayexma ga wüxi ga chopetüchica ga “Charumóüärü Chopetüchicagu” āégaxü. Rü yema chopetüchicawa rü Pedru rü Cuáúçax

naxítaquexe ga guxüma ga duüxügü yerü poraācü nabaixāchiāēgü. ¹²Rü yexguma Pedru nüxü dauxgu ga yema duüxügü ga yéma naxçax ítaquexegüxü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Chautanüxügü i Yudfugüx, ¿Tüxcüü pebaixāchie namaā i ngēma ñāā yatümaā ngupetüxü? ¿Rü tüxcüü toxü perüdaunü ñoma torü poramaā rü torü mexümaā tanamexēēxürüü? ¹³—Nuxcümaügücü ga tórü oxigü ga Abráü rü Ichaá rü Acobu rü togü ga tórü oxigü rü nüxü nayaxögü ga Tupana. Rü yimatama Tupana nixí ya ñuxma Ngechuchuxü taxēécü, na guxüärü yexera yīixüçax. Rü gumatama Ngechuchu ya Tupanaärü ngüxēerüü ixícü nixí ga pema āēxgacü ga Piratuxütawa penagagücü. Rü yexguma nüxü yangéxchaügu ga Piratu, rü pema rü tama penaxwaxegü ga na yangéaxü. ¹⁴—Pema rü tama penaxwaxe ga na ínanguxuchixü ga guma üünecü ga aixcüma mecü ga Ngechuchu, natürü naxçax ípeca na pexçax ínanguxuchixēēāxüçax ga wüxi ga máētaxü. ¹⁵—Rü yemaācü pematama peyamaxgü ga guma Ngechuchu ya tüxü maxēxēécü. Natürü ga Tupana rü wena nanamaxēē. Rü toma nixí ga nüxü tadaugüxü ga wena na namaxüxü. ¹⁶—Rü ñāā yatü ga chixeparachiréxü i pema nüxü pedauxü rü nüxü pecuaxü rü marü naxçax nitaane erü Ngechuchuaxü nayaxō. Rü ngēma Ngechuchuaxü na yaxōxüçax nixí i naxçax yataanexü ngēma ñuxma guxāma i pema nüxü pedauxürüü. ¹⁷—Rü dücax i ñuxma Pa Chaueneēgüx, rü yexguma pema rü wüxigu perü āēxgacügümaā peyamaxgügu ga Ngechuchu, rü tama

nüxũ pecuaxgü ga tacü na pexüexũ.
 18—Natürü ga Tupana rü yemaäcü
 nayanguxêê ga yema uneta ga nuxcüma
 nümatama nüxũ yaxuxũ nawa ga
 guxüma ga norü orearü uruüügü. Yerü
 yema norü ore ga ümatüxüwa rü
 ñanagürü:

“Cristu rü tá ngúxũ ninge”,
 ñanagürü. 19-20—Rü ngëmacax, Pa
 Chaueneëgüx, rü name nixĩ i nüxũ
 perüxoe i pecüma i chixexũ, rü
 Tupanacax pedaugü, rü nüxũ peyaxögü
 na nüma pexũ ñnapiãxüçax i perü
 pecadugü. Rü ngëxguma i nüma rü tá
 pexũ nataãëgüxêê, rü tá núma nanamu
 ya Ngechuchu ga noxritama naãne
 ixügügu pexçax nüxũ naxunetacü na
 perü ãëxgacü ya Cristu na yiixüçax.
 21—Natürü i ñuxma rü Tupana
 nanaxwaxe i daxüguxũ i naãnegu na
 naxáxũ ya Ngechuchu ñuxmatáta
 nüma ya Tupana wena namexëëägu i
 guxüma i ñoma i naãnewa ngëxmaxũ.
 Yerü yemaäcü nixĩ ga nüxũ yaxuxũ ga
 Tupana nawa ga nuxcümaügüxũ ga
 norü orearü uruüügü ga ixüünexũ.
 22—Rü Moïché rü tórü oxigümaã nüxũ
 nixu rü ñanagürü:

“Rü perü Cori ya Tupana rü
 petanüwa tá nüxũ naxuneta i
 wüxi i norü orearü uruü i
 chauxrü ixixũ. Rü name nixĩ
 na naga pexĩnüëxũ i guxüma i
 ngëma pemaã nüxũ yaxuxũ.
 23Rü texé ya tatanüwa tama
 naga ñnüxë i ngëma orearü
 uruü, rü tá tüxũ ñnataxüchi i
 tatanüwa”,
 ñanagürü ga Moïché. 24—Rü Chamué rü
 guxüma ga togü ga Tupanaãrü orearü

uruüügü ga naweama ügüxũ rü ta nüxũ
 nixugüe ga tacü tá na üpetixũ i
 ñomaücüü. 25—Rü nuxcümaxüchima ga
 Tupana rü tórü oxĩ ga Abráümaã nüxũ
 nixu rü ñanagürü:

“Rü wüxi i cutaa tá nixĩ i nüxũ
 rüngüxëëxũ i guxüma i
 duüxügü i ñoma i naãnecüãx”,
 ñanagürü. Rü yemaäcü ta Tupana
 ñnaxuneta nawa ga nuxcümaügüxũ ga
 norü orearü uruüügü. Rü pemaã nüxũ
 chixu i ñuxma, rü pexçax nixĩ ga yema
 unetagu ga nuxcümaügüxũ ga orearü
 uruüügüwa tórü oxigümaã nüxũ yaxuxũ
 ga Tupana. 26—Rü pemaã nüxũ chixu
 Pa Chautanüxügü i Yudüügüx, rü
 yexguma Tupana wena namaxëëgu ga
 Nane ga Ngechuchu rü petanüwaxira
 nanamu na pexũ nangüxëëxüçax, erü
 nanaxwaxe i wüxichigü i pema na nüxũ
 perüxoexũ i pecümagü i chixexũ
 —ñanagürü ga Pedru.

Ãëxgacügüpexewa nayexmagü ga Pedru rü Cuáü

4 1Rü yexguma duüxügümaã
 iyadexagügu ga Pedru rü Cuáü, rü
 yexgumayane yéma nangügü ga guma
 tupauca ga taxüneãrü puricháaarü
 ãëxgacü, rü paigü, rü Chaduchëügü. 2Rü
 Pedru rü Cuáümaã nanuë ga paigü yerü
 duüxügüxũ nangüxëë ga na marü wena
 namaxüxũ ga Ngechuchu, rü naxrüü tá
 ta wena namaxëxũ i guxüma i duüxügü
 i marü yuexũ. 3Rü ñanayauxũ, rü
 poxcupataügu nanawocu ñuxmata
 moxüãcü, yerü marü nayáuane. 4Natürü
 muxüma ga yema duüxügü ga nüxũ
 ñnüëxũ ga yema Tupanaãrü ore rü
 nayaxögü. Rü maneca 5000 wa nangu

ega yatügüxicatama ixugügu. ⁵Rü moxüãcü Yerucharëüwa nangutaquexegü ga Yudiüguärü äëxgacügü, rü äëxgacügü ga yaguãxgü, rü ngüexëeruügiü ga ore ga mugüwa ngüxëetaegüxü. ⁶Rü yéma nayexma ta ga Aná ga paigüeru ixïcü, rü Caipá, rü Cuáü, rü Aré, rü guxüma ga yema togü ga paigü ga paigüerutanüxü ixïgüxü. ⁷Rü nanamu na naxütawa nagagüãxüçax ga Pedru rü Cuáü. Rü yexma norü ngãxütanügu nanachigüxëë rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Texé pexü tamu, rü texé pexna tanaxá i pora na penamexëëxüçax i ñaã yatü? —ñanagürügü. ⁸⁻⁹Rü Pedruwa nayexma ga Tupanaãë ga Üünexü rü nanaporaxëë. Rü yemacax ga Pedru rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Pa Ìãneärü Äëxgacügüx, rü Pa Äëxgacügü i Yaguãxgüx, rü ñuxma toxna naxçax peca naxçax ga norü mexëë i ñaã chixeparachirëxü erü nüxü pecuáxchaü ga ñuxácü na namexü. ¹⁰—Rü ñuxma tá pemaã nüxü tixu na nüxü pecuáxüçax i guxãma i pema rü nüxü nacuãxgüxüçax i guxüma i tatanüxügü i Yudiügu. Rü ñaã yatü i ñuxma pepëxewa ngëxmaxü rü Ngechuchu ya Cristu ya Nacharétucüãx nixï ga namexëëcü. Rü guma nixï ga pema curuchawa peyapotacü rü peyuxëëcü. Natürü ga Tupana rü wena nanamaxëë. ¹¹—Rü gumatama Ngechuchu nixï ga pema nüxü pexoecü. Natürü ga Tupana rü nayamucuchi na guxüärü äëxgacü yïxüçax. ¹²—Rü yima Ngechuchuxicatama nixï ya tóru maxëëëruü, erü ñoma i nañewa i tatanüwa rü yixicatama nixï ga Tupana

tüxna namucü na tüxü namaxëëëxüçax —ñanagürü ga Pedru. ¹³Rü yexguma yema äëxgacügü nüxü daugügu ga ñuxácü tama muëëcüma na yadexagüxü ga Pedru rü Cuáü, rü nabaixächiaëgü, yerü nüxü nicuãxächitanü ga tama meã poperaxü na yacuáxü rü puracütanüxümare yixïgüxü. Rü aixcüma nüxü nicuãxächitanü ga Ngechuchuarü ngüexügü na yixïgüxü. ¹⁴Rü ñuxüchi nüxü nadaugü ta ga guma yatü ga rümecü ga Pedru rü Cuáüxütagu na nachixü. Rü yemacax ga yema äëxgacügü rü taxuacüma ñuxü ñanagürügüega nachiga ga yema ngupetüxü. ¹⁵Rü yexguma ga yema äëxgacügü rü ínanamuxü ga yema ínangutaquexegüxüwa, rü nüxicatama nügümaã nidexagü. ¹⁶Rü ñanagürügü: —¿Tacü tá namaã ixüexü i ñaã yatügü? Erü guxüma i Yerucharëüçüãx i duüxügü rü nüxü nacuãxgü i ngëma mexü i taxü i naxügüxü, rü taxuacüma itayacüx. ¹⁷—Natürü ngëma na tama yexeraãcü duüxügütanüwa nanguchigaxüçax i ngëma ngupetüxü, irü ngïxã tanamuüëxëë na ñuxmawena rü taxúemaãma ngëma Ngechuchuchigagu yadexagüxüçax! —ñanagürügü. ¹⁸Rü wenaxärü Pedru rü Cuáüçax nacagü, rü nüxna naxãga na tama Ngechuchuchigamaã yadexagüxüçax, rü bai i texëxü na nangüexëëxüçax i nachiga. ¹⁹Natürü ga Pedru rü Cuáü rü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —iNagu perüxünüë i pematama! ¿Rü namexü i Tupanapëxewa na pega taxínüëxü rü exna Tupanaga taxínüëxü? ²⁰—Erü

toma rü taxuacüma nüxũ tarüxoe na nüxũ tixuxũ ga yema nüxũ tadaugüxũ rü nüxũ taxĩnüëxũ —ñanagürügü. ²¹Rü yexguma ga yema ãëxgacügü rü nayaxãxünegü rü yemaãcü ínamugü, yerü nataxuma ga tacüçax na napoxcueãxũ rü duüxügüxũ namuüë, yerü guxüma ga duüxügü rü Tupanaxũ nicuaxüügü naxçax ga yema nüxũ ngupetüxũ ga guma yatü ga chixeparawa rümecü. ²²Rü guma yatü ga yemaãcü Tupanaãrü poramaã naxçax itaancü, rü maneca 40 arü yexera nixĩ ga norü tauncü.

Yaxögüxũ rü naxçax ínacagü na Tupana norü puracüçax naporaexëëxũ na tama naxãneëãcüma naxügüãxüçax

²³Rü yexguma marü ínamuxüãxgu, rü Pedru rü Cuáü rü namücügü íyexmagüxüwa naxĩ. Rü namaã nüxũ nixugüë ga guxüma ga yema ore ga ãëxgacügü ga yaguãxgü rü paigüarü ãëxgacügü namaã nüxũ ixuxũ. ²⁴Rü yexguma Pedru rü Cuáüxũ naxĩnüëgu ga namücügü, rü guxüma wüxigu nayumüxëgü rü Tupanamaã nidexagü rü ñanagürügü: —Pa Corix, cuma cunaxü ga daxügüxũ ga naãne rü ñoma ga naãne, rü taxü i taxtü, rü guxüma i tacü i nawa ngëxmaxũ. ²⁵—Rü cumatama nixĩ ga nuxcüma Cuãë i Üünexüxũ cumuxũ na curü ngüxëëruü ga Dabiwa yanadexaxüçax rü ñaxüçax:

“¿Tüxcüü ínipuræ i ñoma i naãnecüãx i duüxügü i tama yaxögüxũ? ¿Rü tüxcüü ngëma natüçaxmamare ixügüxügu narüxĩnüë i guxü i nachüãnecüãx? ²⁶—Nümagü i

nachüãnecüãx rü ãëxgacügü rü Tupanamaã nanuë, rü nügümaã nangutaquëxegü na wüxigu nügümaã nagu naxĩnüëxüçax na ñuxãcü tá nüxũ na nayexeragüxüçax ya Cori ya Tupana rü Nane ya nüxũ naxunetacü ya Cristu”,

ñanagürü. ²⁷—Rü aixcüma nixĩ ga ñoma ga ñãnewa ga ãëxgacügü ga Erode rü Piratu ga nangutaquëxegüxũ namaã ga to ga nachüãnecüãx rü totanüxũ ga Yudfugü, na chixexũ naxügüxüçax namaã ya curü ngüxëëruü ya üüncü ya Ngechuchu ya Cristuxũ nüxũ cuxunetacü. ²⁸—Rü yemaãcü ga nümagü rü nayanguxëë ga guxüma ga yema cuma nuxcümmama nagu curüxĩnüxũ rü nüxũ cuxunetaxü rü tá na yanguxü. ²⁹—iRü düçax, Pa Corix, cuma nüxũ cucuãx na ñuxãcü toxü naxãxünegüxü! Toma nixĩ i curü ngüxëëruü rü tanaxwaxë na toxü cuporaexëëxũ na tama tamuüëãcüma nüxũ tixuxüçax i curü ore. ³⁰—iRü curü poramaã nameëxëë i duüxügü i idaaweexü! iRü duüxügüxü nawëx i cuaxruügü i curü poramaã cuxüxü i naégagu ya curü ngüxëëruü ya üüncü ya Ngechuchu! —ñanagürügü. ³¹Rü yexguma yumüxëwa nüxũ nachauegu, rü guma ípata ga nawa nangutaquëxëgüne rü naxüãxãchi. Rü Tupanaãë i Üünexü rü nüxna nangu ga guxüma. Rü tama namuüëãcüma nüxũ nixugüë ga Tupanaãrü ore.

Yema yaxögüxüãrü yemaxügü rü guxüãrü nixĩ

³²Rü namu ga yema yaxögüxü. Rü guxüma rü wüxigu narüxĩnüë. Rü

taxuũma nagu narũxĩnũ ga noxrũxicatama na yĩĩxũ ga norũ yemaxũgũ, natũrũ guxũma ga namũcũgũmaã nangau. ³³Rũ yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũ na Tupa-naãrũ puracũ naxũgũxũcax, rũ Tupanaãrũ poramaã nũxũ nixugũe ga ñuxãcũ wena na namaxũxũ ga Cori ga Ngechuchu. Rũ Tupana rũ poraãcũ nũxũ narũngũxũẽ ga guxũma ga yema yaxõgũxũ. ³⁴⁻³⁵Rũ natanũwa rũ nataxuma ga wũxi ga nũxũ nataxuxũ, yerũ guxũma ga yema nũxũ yemaxũ ga naãnegũ rũ exna ipatagũ, rũ namaã nataxegũ. Rũ yema dũeru ga ngĩxũ nayauxgũcũ rũ yema ngĩxũ nangegũ, rũ yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũna ngĩxũ nayaxãgũ. Rũ ñuxũchi nũgũ ngĩxũ ninuũxũ ga ñuxrechigũ nũxũ nataxuxũ ga wũxichigũ. ³⁶Rũ nayexma ga wũxi ga yatũ ga Lebítanũxũ ga Chiprecũãx ga Yuchegu ãegacũ. Rũ yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũ na Tupanaãrũ puracũ naxũgũxũcax rũ Bernabẽmaã nanaxugũ. Rũ ngẽma naẽga, rũ: “Taãẽxẽeruũ”, ñaxũchiga nixĩ. ³⁷Rũ nũma ga Bernabẽ rũ nũxũ nayexma ga wũxi ga naãne, rũ namaã nataxe. Rũ yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũxũtawana ngĩxũ nana ga yema dũeru.

Ananíã rũ Chacũraarũ pecaduchiga

5 ¹Rũ nayexma ga wũxi ga yatũ ga Ananíãgu ãegaxũ rũ Chacũra ga namax. Rũ nũmagũ rũ namaã nataxegũ ga wũxi ga norũ naãne. ²Natũrũ ga yema yatũ rũ namaxmaã nanamexẽẽ na nũgũxũ ngĩxne nayauxgũxũ ga ñuxre ga yema naãnetanũ. Rũ ñuxũchi yema

ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũxũtawana ngĩxũ nangegũ ga yema nũxũ fyaxcũcũ. ³Rũ yexguma ga Pedru rũ ñanagũrũ nũxũ: —Pa Ananíãx, çtũxcũũ ngoxo i Chatanága cuxĩnũ rũ Tupanaãẽ i Üünexũmaã quidora, rũ cugũxũ ngĩxne cuyaxu i ñuxre i ngẽma curũ naãnetanũ? ⁴—¿Exna yexguma tauta namaã cutaxegu, rũ tama exna cuxrũ yĩĩxũ ga yema naãne? ¿Rũ yexguma namaã cutaxegu, tama exna cuxrũ yĩĩxũ ga yema dũeru na ngĩxũ cuguxẽẽxũcax i ngẽma cuma cunaxwaxexũãcũma? ¿Tũxcũũ i cunaxũxũ i ñaã? Tama yatũgũmaãxĩca quidora, natũrũ Tupanamaã rũ ta nixĩ i quidoraxũ —ñanagũrũ ga Pedru. ⁵Rũ yexguma yema orexũ naxĩnũgu ga Ananíã, rũ yuxũma inayangu. Rũ poraãcũxũchima namuũẽ ga guxũma ga yema duũxũgũ ga yexguma yemaxũ nacuáchigagũgu. ⁶Rũ ñuxre ga yema yexmagũxũ ga ngextũxũxũgũ rũ nanayauxgũ ga naxũne, rũ nananuquegũ, rũ inayataxgũ. ⁷Rũ tomaẽxpũx ga ngora ngupetũxgu rũ íngu ga namax. Rũ yexma ixũcu natũrũ tama nũxũ icuax ga tacũ na ngupetũxũ. ⁸Rũ Pedru ngĩxna naca, rũ ñanagũrũ: —¿Yema natanũ ga ipexunetaxũgu yĩĩxũ ga namaã petaxegũxũ ga peru naãne? —ñanagũrũ. Rũ ngĩma rũ: —Ngũ, ngẽxgumaẽxpũxgu nixĩ —ngĩgũrũgũ. ⁹Rũ Pedru rũ ñanagũrũ ngĩxũ: —¿Tũxcũũ pegũmaã ngẽmaãcũ wũxigu perũxĩnũẽ na namaã pidoraexũcax i Tupanaãẽ i Üünexũ? iDũcax, ngẽma cutexũ iyataxgũxũ rũ marũ ínangugũ, rũ ñuxma rũ cuxũ rũ tá ta ngẽma nangegũ! —ñanagũrũ. ¹⁰Rũ yexgumatama yuxcũma Pedrupexegu

iyangu. Rû yexguma nachocuxgu ga yema ngextûixûgû, rû yuxcûma ngîxû inayangaugû. Rû ngîxû nayauxgû, rû ngîtexûtatutama ngîxû nayataxgû. ¹¹Rû yexguma nûxû nacuxxûgu ga yema ngupetûxû, rû guxûma ga yema yaxôgûxû rû yema togû ga duûxûgû rû ta poraâcûxûchima namuîê.

Tupanaârû poramaã nanaxûgû ga muxûma ga mexûgû

¹²Rû yema ngûexûgû ga Ngechuchu imugûxû, rû duûxûgûpexewa nanaxûgû ga muxûma ga mexûgû ga Tupanaârû poramaã naxûgûxû. Rû inanawexgû ga muxûma ga cuaxruûgû. Rû guxûma ga yema yaxôgûxû rû guxûguma naxîtaquexegûxû nawa ga yema tupauca ga taxûneârû chopetûchica ga Charumóûârû Chopetûchicagu âêgaxû. ¹³Rû yema togû ga duûxûgû ga tama yaxôgûxû rû namuîê na yema yaxôgûxûtanûgu naxâgûxû, natûrû poraâcû yema yaxôgûxûxû nangechaûgû. ¹⁴Rû nimuêtanûama ga yema yaxôgûxû yerû muxûma ga duûxûgû ga yatûxûgû rû ngexûgû rû Coriaxû nayaxôgûetanû. ¹⁵Rû yema duûxûgû rû cayegûwa nanagagûxû ga duûxûgû ga îdaaweexû, rû yexma nayamugûxû naxchâpenûmaã rû norû caruûgûmaã na yexguma Pedru yéma ûpetûxgu, rû naxchipetamare nûxû na nachixûcax. ¹⁶Rû yexgumarû ta rû yéma naxîtaquexegûxû ga muxûma ga duûxûgû ga Yerucharéûârû ngaicamana imugûne ga îânewa ne îxû. Rû yéma naxcax nanagagûxû ga yema îdaaweexû rû yema ngoxoâxgûxû. Rû guxûma naxcax nitaanegû.

Pedru rû Cuáûwe ningêxûtanû ga paigû

¹⁷Rû yexguma ga guma paigûeru rû guxûma ga yema natanûxûgû ga Chaduchéugû rû poraâcû nixâûxâchigû naxcax ga yema mexûgû ga naxûgûxû ga yema ngûexûgû ga Ngechuchu imugûxû. ¹⁸Rû yemacax norû purichíagûxû namu na înayauxûâxûcax ga yema ngûexûgû. Rû îâneârû poxcupataûgu nanapoxcue. ¹⁹Natûrû Coriarû orearû ngerû ga daxûcûâx naxcax nayawâxna ga yema poxcupataûârû îâxgû ga chûtacû. Rû înanamuxû, rû ñanagûrû nûxû: ²⁰—iNgéma tupauca ya taxûnewa pexî, rû guxû i duûxûgûmaã nûxû pixu na ñuxâcû Tupana inaxâxû i ngexwacaxûxû i maxû! —ñanagûrû. ²¹Rû yexguma ga yema ngûexûgû ga Ngechuchu imugûxû rû naga naxîniê ga yema ore. Rû moxûâcû ga paxmamaxûchi rû tupauca ga taxûnewa naxî, rû duûxûgûxû nangûexêê. Rû yoxni ga guma paigûeru rû natanûxûgû, rû nanangutaquexexêê ga guxûma ga yema togû ga âêxgacûgû ga âêxgacûgûtûcumûwa ûgûxû. Rû poxcupataûwa nanamugû ga purichíagû na yagagûâxûcax ga yema ngûexûgû ga Ngechuchu imugûxû. ²²⁻²³Rû yexguma poxcupataûwa nangugûga ga yema purichíagû, rû taxuxûxûma inayangaugû. Rû nayawoegu, rû nûxû nayariûxugûe, rû ñanagûrûgû: —Yima poxcupataû rû narûwâxta, rû meâma natachirex, rû purichíagû nûxna nadaugû i naâxwa. Natûrû ngêxguma tayawâxnagu, rû taxuxûxûma itayangaugû i aixepewa —ñanagûrûgû.

²⁴Rü yexguma yema orexũ naxĩnũëgu ga yema paigüeru rü yema togü ga paigü ga ãëxgacügü ixĩgũxũ rü yema tupauca ga taxũneãrũ purichĩagüarũ ãëxgacü rü guxũma nâaixachiãëgü yerü tama nüxũ nacuâxgü ga ngextá tá na nanguxũ ga guxũma ga yema rü ñuxãcü tá na iyanaxoxëëgüãxũ. ²⁵Rü yexguma yemagu ínaxĩnũëyane rü yéma nangu ga wüxi ga yatü, rü namaã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —Ngëma yatügü i pepoxcuechirëxũ, rü tupauca ya taxũnewa nangëxmagü, rü ínangúexëë i duũxũgü —ñanagürü. ²⁶Rü yéma naxĩ ga tupauca ga taxũneãrũ purichĩagüarũ ãëxgacü wüxigu namaã ga norü purichĩagü na yagagüãxũcax. Natürü namuũë na duũxũgü nutamaã yamuxũtanũxũ, rü yemaçax meãmare yema ngüexũgũxũ nigagü. ²⁷Rü yexguma namaã ínangugügu, rü yema ãëxgacügüpexewa nanagagü. Rü yema paigüeru rü namaã nidexa rü ñanagürü nüxũ: ²⁸—Marü poraãcü pexna tanachuxu na tama ngëma Ngechuchuégamaã penangúexëëxũcax. Natürü i pema rü guxũne ya Yerucharëüwa penangúexëë i duũxũgü, rü ñuxũchi toxna penaxuxchaũ ga na togagu nayuxũ ga yema Ngechuchu —ñanagürü. ²⁹Rü Pedru rü namücügümaã nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Narümemaë nixĩ na Tupanaga taxĩnũëxũ rü tama i yatügüga. ³⁰—Guma Tupana ga nuxcúmaũgũxũ ga tóru oxigü nüxũ yaxögcü, rü guma nixĩ ga wena namaxëëcü ga Ngechuchu ga pema peyamácü ga yexguma curuchawa peyapotagügu. ³¹—Natürü Tupana rü nanataxëëãma, rü nügüarü

tügüneçüwawa nanatoxëë. Rü tóru cuaxruũ rü maxëxëëruũ nayangucuchixëë na tatanũxũgü i Yudfugũxũ nangũxëëxũcax na nüxũ naxoxëũcax i norü chixexũgü, rü Tupana nüxũ nüxũ nangechaũxũcax i norü pepadugü. ³²—Rü toma nüxũ tacuâx na aixcúma yĩxũ i guxũma i ngëma pemaã nüxũ tixuxũ erü tomatama nüxũ tadaugü. Rü ngëxgumarũ ta i Tupanaã i Üünexũ i Tupana tüxna ãxũ ya yixema naga ñnũëxë, rü nüxũ nacuâx na aixcúma yĩxũ —ñanagürügü. ³³Rü yexguma yemaxũ naxĩnũëgu ga yema ãëxgacügü, rü poraãcüxuchima nanuë, rü nanadaixchaũ. ³⁴Natürü yema ãëxgacügütanüwa nayexma ga wüxi ga Parichéu ga Gamariéu ga naéga. Rü nüma rü meãma nanangúexëë ga Tupanaãrũ mugü. Rü guxũma ga duũxũgü rü nüxũ nangechaũgü. Rü nüma ga Gamariéu inachi rü nanamu na paxaãchi ínaxuxũãxũcax ga yema ngüexũgü ga Ngechuchu imugũxũ. ³⁵Rü ñuxũchi namücügü ga ãëxgacügümaã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Pa Chautanũxũx, ipexuãëgü na tacü tá namaã pexüexũ i ñaã yatügü! ³⁶—Rü nüxna pecuâxãchie ga ũpa ga ñuxãcü ãëxgacũxũ nügü ningucuchixëëchaũ ga Teudá. Rü nügütama nixu na wüxi ga tacü na yĩxũ. Rü maneca 400 naguxũ ga yatügü nawe narũxĩ. Natürü churaragü nayamâxgü, rü nayu. Rü guxũma ga yema nawe rüxixũ rü nangĩãchi, rü yexma nayarüxo ga guxũma. ³⁷—Rü yixcúra ínangu ga to ga yexguma tachiũãneãrũ ãëxgacü duũxũgũxũ ixugügu, rü yema nixĩ ga

Yuda ga Gariréaanecũãx ga ãëxgacũxũ nügü ingucuchixëechaũxũ. Rũ nayaxucuxëgü ga duũxũgü rü nawe narĩxĩ ga ñuxre. Natĩrũ yemaxũ rü ta nimaãgũ rü nayu. Rũ guxũma ga yema nawe rüxĩxũ rü nangĩãchi. ³⁸—Rũ ngëmacax i ñuxma rü pexũ chaxucuxë na peyangexgũxũ i ñaã yatũgü, rü tama penapoxcuxũ. Erũ ngëxguma nagagutama yixĩgu i ngëma nũma naxũgũxũ, rü tá inayarũxo. ³⁹—Natĩrũ ngëxguma Tupanaãrũ yixĩgu i ñaã naxũgũxũ, rü taxuacũma ipeyanaxoxëë. iRũ pexuãëgü na tama ngürũãchi Tupanamaã yĩxũ i penuëxũ! —ñanagürũ. Rũ guxũma ga yema ãëxgacũgü rü naga naxĩnũë ga yema norũ ucuxë. ⁴⁰Rũ ñuxũchi nanachocuxëë ga yema ngüexũgü ga Ngechuchu imugũxũ. Rũ nayacuaxigü. Rũ nüxna naxãga na tama Ngechuchuchiga yadexagũxũcax. Rũ yemawena rü nayangëxgü. ⁴¹Rũ yema ãëxgacũgüna ínixĩ ga yema ngüexũgü. Rũ nataãëgü yerũ woetama Tupana nanaxwaxe ga yemaãcũ Ngechuchucax ngũxũ na yangegũxũ. ⁴²Rũ guxũ ga ngunexũgu tupaucã ga taxũnewa rü ïpatagũwa, rü nanangũexëëãma, rü nüxũ nixugüetanũ ga ore ga mexũ ga Ngechuchu ya Cristuchiga.

Yema ngüexũgü ga Ngechuchu imugũxũ rü nüxũ naxuneta ga 7 ga yatũgü na nüxũ nangũxëëgũxũcax ga Tupanaãrũ puracũwa

6 ¹Rũ yexgumaãciũ rü yexeraãcũ nimuchigü ga yema duũxũgü ga yaxõgũxũ. Rũ natanũwa nayexmagü ga Yudfugũchirex ga Griéguanewa ne ïxũ

rũ Griégugawa idexagũxũ. Rũ nayexmata ga yaxõgũxũ ga Yudfugü ga Yerucharéicũãx ga woetama nagawa idexagũxũ. Rũ yema yaxõgũxũ ga Griégugawa idexagũxũ rü nidexagüiecha nachigagu ga yema yaxõgũxũ ga Yerucharéicũãxgü ixĩgũxũ, rü ñanagürũgü: —Totanũwa yutegũxe rü tama meã õna tũxna naxãgũxũ i ngëxguma õna inaxãgũxũxgu i wũxichigü i ngunexũgu —ñanagürũgü. ²Rũ yexguma ga yema 12 ga ngüexũgü ga Ngechuchu imugũxũ rü guxũma ga yema yaxõgũxũxũ nangutaquexexëëgü, rü ñanagürũgü nüxũ: —Tama name na ítanangëxũ i Tupanaãrũ orearũ uchiga i tomãx na õnamaã itacuãxũcax. ³—Rũ ngëmacax, Pa Tomüçügũx, rü iNaxcax pedãux i petanũwa ya 7 ya yatũgü ya guxãma nüxũ ngechaũcũ, rü meã naãëxũ cuãcũ, rü aixcũma Tupanaãë i Üünexũ nawa ngëxmacũ! Rũ toma tá nüxna tanaxã i ngëma puracũ na nũmagü õnamaã inacuãxgũxũcax. ⁴—Rũ ngëxguma i toma rü yumüxëwa rü Tupanaãrũ orearũ uchigawaxicatama tá tapuracüe —ñanagürũgü. ⁵Rũ yexguma ga guxũma ga yema duũxũgü rü: —Ngũ —ñanagürũgü naxcax ga yema ore. Rũ nüxũ naxunetãgü ga Etëbaũ ga meã yaxõcũ rü aixcũma Tupanaãë i Üünexũ nawa yexmacũ, rü Pirĩpi, rü Pócoro, rü Nicanũru, rü Timũ rü Parumënu, rü Nicurãchi ga Aũtioquãcũãx ga tauta Ngechuchuaũxũ yaxõõgu Yudfugüçũma yaxucũ. ⁶Rũ yema ngüexũgü ga Ngechuchu imugũxũxũtawã nanagagü. Rũ nũmagü naxmëxmaã nüxũ yangõgüãcũma naxcax nayumüxëgü. ⁷Rũ yema

Tupanaärü ore rü yexeraäcü nixüchigü. Rü poraäcü nimüëtanü ga yema yaxögüxü ga Yerucharéüwa. Rü woo muxüchixüma ga Yudfugüarü paigü rü ta Ngechuchuaxü nayaxögü.

Etébaüxü niyauxgü

⁸Rü Etébaü nixü ga wüxi ga yatü ga Tupana poraäcü nüxü rüngüxëëcü rü naporaxëëcü na duüxügütanüwa naxüäxüçax ga mexügü ga taxügü rü cuaxrüügü ga Tupanaärü poramaä naxüxü. ⁹Rü nayexma ga wüxi ga ngutaquexepataü ga Yudfugüarü ga Ínguxüxüärü Ngutaquexepataüga äéggane. Rü gumawa nangutaquexegü ga duüxügü ga üpaacü corigümexëwa yexmagüxü. Rü ñuxre ga guma ngutaquexepataücüäx rü wüxigu namaä ga ñuxre ga Chireneäneccüäx, rü Aleyädríaanecüäx, rü Chiríchiaanecüäx, rü Áchiaarü naäneccüäx, rü inanaxügüe ga Etébaümaä na iyaporagatanücüüxü. ¹⁰Natürü taxuacüma Etébaüxü narüyexeragü, yerü nüma ga Etébaü rü nidexa namaä ga yema cuax ga Tupanaäe i Üünexü nüxna äxü. ¹¹Rü yexguma ga yema duüxügü rü togüaxü nanaxütanügü na Etébaüchiga doraxü yaxugüxüçax. Rü ñanagürügü ga yema idoraegüxü: —Toma nüxü taxínüëgu, rü Moíchéchiga rü Tupanachigamaä chixexü ga ore nixugü ga Etébaü —ñanagürügü. ¹²Rü yemaäcü nananuëxëe ga duüxügü, rü äëxgacügü ga yaguäxgü, rü ngüxëëruügü ga ore ga mugüwa ngüxëëtaegüxü. Rü yemaçax Etébaüçax nibuxmü, rü nayayauxgü, rü äëxgacügü ga tacügü íngutaquexegüxüwa nanagagü. ¹³Rü

naxçax nadaugü ta ga yatügü ga doraxü ixugüemarexü rü yema rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü guxüguma chixexümaä nidexa i nachigagu ya daa tupauca ya taxüne, rü nachigagu i Tupanaärü mugü. ¹⁴—Rü toma rü nüxü taxínüë rü: “Yima Ngechuchu ya Nacharétucüäx rü tá nanangutaüxëe ya daa tupauca, rü tá inayanaxoxëe i nacümagü ga Moíché tixü ngüxëëxü”, —ñanagürügü. ¹⁵Rü yexguma Etébaüxü nadaunügu ga guxüma ga yema äëxgacügü ga yéma rütogüxü, rü nüxü nadaugü ga nachametü rü wüxi ga daxü-cüäx ga orearü ngerüüchametürüü na yíxü.

Etébaüärü ore

7 ¹Rü nüma ga paigüeru, rü Etébaüna naca rü ñanagürü: —¿Aixcüma yíxü i ñaa ore i nüxü yaxugüxü? —ñanagürü. ²Rü Etébaü nanangäxü, rü ñanagürü: —Pa Chautanüxü Pa Äëxgacügüx, iChoxü iperüxínüë! Guma Tupana ya mexëchicü, rü nuxcümaücü ga tóru oxí ga Abráüçax nangox ga yexguma Mechopotámiaärü naänegu naxächiügu ga yexguma tauta Aráüärü naänewa naxüxgu na yexma yaxächiüxüçax. ³—Rü Tupana rü ñanagürü nüxü: “iNüxna ixü i cuchiüäne rü cutanüxü, rü ngëma choma tá cuxü nüxü chadauxëëxü i naänewa naxü!” ñanagürü. ⁴—Rü yexguma ínaxüxü ga Abráü nawa ga yema Cadéucüäxärü naäne ga ngextá noxri ínaxächiüxüwa, rü Aráüärü naänegu nayaxächiü. Rü yexguma nanatü yuxguwena, rü ñoma ga naäne i ñuxma nagu pexächiüxüwa

naxũ, yerũ yemaãcü Tupana núma nanaga. ⁵—Natürũ yexguma rü ta taxuũma ga noxrũxũchi ga naãne nüxna naxã ga Tupana i ñoma i naãnewa, rü bai ga íraxũ ga noxrũxũchi ga naãne. Natürũ Abráũmaã inaxuneta ga yixcama tá nüxna na naxããxũ ga ñoma i naãne na noxrũxũchi yĩxũçax, rü yixcama marũ nayuxguwena rü nanegüarũ na yĩxũçax. Rü yemaãcü Abráũmaã inaxuneta ga woo na nangexacũxũ ga yexguma. ⁶—Rü ñanagürũ Abráũxũ ga Tupana:

“Rü yixcama i cutaagũ rü tá to i nachĩũãne i tama noxrũ ixixũwa nangẽxmagũ. Rü ngẽma nachĩũãnecũãx i duũxũgũ rü norũ duũxũgũxũ tá nayaxĩgũxẽ. Rü 400 ya taunecũ rü ngẽma duũxũgũ rü tá chixri namaã nachopetũ i cutaagũ. ⁷Natürũ choma tá chanapoxcue i ngẽma nachĩũãnecũãx i norũ duũxũgũxũ yaxĩgũxẽxũ. Rü ngẽmawena i cutaagũ rü tá ínachoxũ nawa i ngẽma naãne, rü nuã ñaã i naãnewa tá choxũ nicuaxũgũ”,

ñanagürũ ga Tupana. ⁸—Rü yexguma Tupana rü Abráũ rü nügũmaã nanamexẽ, rü ñanagürũ ga Tupana:

“Choma rü tá cuxũ charũngũxẽẽ ega cuma rü guxũma i cutanũxũgũ ípewiũchaxmüpexechiraũgu. Rü ngẽma tá nixĩ i cuaxruũ i yigũmaã imexẽxũ”,

ñanagürũ ga Tupana. Rü nabu ga wũxi ga nane ga Abráũ, rü Ichaágu nanaxüéga. Rü yexguma 8 ga norũ

ngunexũwa nanguxgu ga Ichaá, rü nümatama ga Abráũ rü ínanawiechaxmüpexechiraũ. Rü yexguma marũ nayaxgu ga Ichaá rü nabu ga nane ga Acobu, rü nümatama ga Ichaá rü ínanawiechaxmüpexechiraũ. Rü yixcama marũ nayaxgu ga Acobu rü nüxũ nayexma ga 12 ga nanegũ. Rü nümatama ga Acobu rü ínanawiechaxmüpexechiraũ ga guxũma ga yema 12 ga nanegũ. Rü yema 12 ga nanegũ nixĩ ga yema 12 ga nuxcũmaũgũxũ ga tórũ oxigũ. ⁹⁻¹⁰—Rü yema 12 ga Acobu nanegũ ga tórũ oxigũ ixĩgũxũtanũwa rü wũxi rü Yuche nixĩ ga naéga. Natürũ naẽneẽgũ ga guma Yuche rü nixãũxãchie, rü yemaçax Equituarũ naãnewa íxũ ga taxetanũxũxũ Yuchemaã nataxegũ na Equituarũ naãnewa nagagũãxũçax. Natürũ Tupana rü Yuchemaã nayexma, rü nüxũ narũngũxẽẽ na tama pecadu naxũxũçax ga yexguma guxchaxũwa nayexmagu. Rü nüxna nanaxã ga cuax, rü Yuchexũ narũngũxẽẽ ga meã na nayauxãxũçax ga Equituaneãrũ ãẽxgacũ ga Faraũ. Rü yemaçax ga Faraũ rü ãẽxgacũxũ nayangucuchixẽẽ. Rü nüma ga Yuche nixĩ ga ãẽxgacũ ga Faraũpatawa rü guxũma ga yema nachĩũãnewa. Rü Faraũxĩcatama nixĩ ga Yuchearũ yexera na ãẽxgacũ yĩxũ ga yema naãnewa. ¹¹—Rü yexgumaũcüũ nayexma ga taiya ga guxũ ga Equituarũ naãnewa rü Canaããrũ naãnewa. Rü poraãcü taiya nüxũ nangux ga duũxũgũ. Rü yemaçax ga yema nuxcũmaũgũxũ ga tórũ oxigũ rü düxwa taxuacũma nüxũ inayangaugũ ga nabũ ga Canaããrũ naãnewa. ¹²—Natürũ yexguma nüxũ

nacuáchigaxgu ga Acobu ga na nayexmaxũ ga nabũ ga Equituanewa, rü yéma nanamugũ ga nanegũ ga guma tórũ oxigũ ixígũcũ. Rü yema nixĩ ga nawa inaxügũxũ ga noxrima nabũcax Equituanewa na naxĩxũ. ¹³—Rü yixcama marũ naguxgu ga yema nabũ rü wenaxãrũ Equituanewa naxĩ nawa ga nabũ. Rü yexguma wenaxãrũ yéma naxĩxgu ga naẽneẽgũ, rü nügũ nixu ga Yuche namaã. Rü yexguma nüxũ nacuax ga Faraú ga ngextáçũãx na yĩixũ ga Yuche. ¹⁴—Rü yixcamaxũra ga Yuche rü tũmacax nangema ga nanatũ rü guxũma ga natanũxũ. Rü maneca 75wa nangu ga yema duũxũgũ ga Yuchetanũxũ. ¹⁵—Rü yemaacũ Equituanewa naxũ ga Acobu na yexma yaxãchiũxũcax. Rü yexma nayu ga nümax. Rü yexma nayue ta ga nanegũ ga tórũ oxigũ. ¹⁶—Rü yexguma nayuxgu ga Acobu, rü Chiquéũwa nanangegũ ga naxũne na yexma yataxgũãxũcax nagu ga yema naxmaxũ ga Abráũ dñerumaã naxcax taxexũ ga Amú nanegũxũtawa ga Chiquéũwa. ¹⁷—Rü düxwa nawa nangu na Equituanewa ínanguxũxũcax ga tatanũxũ ga yexgumarũũ ga Tupana Abráũmaã ixu-netaxũ. Rü yexguma rü marũ poraãcũ nimu ga tatanũxũ ga Equituanewa. ¹⁸—Rü yexguma ningucuchi ga to ga Equituanearũ ãẽxgacũ ga tama Yuchechigaxũ cuáxũ. ¹⁹—Rü yema ãẽxgacũ rü tatanũxũxũ nawomüxẽẽ rü chixri tũmamaã naxũpetũ ga guxema nuxcũmaũgũxe ga tórũ oxigũ. Rü tũxũ namu na yexwaca buexe ga tũmaxãcũgũxũ ítawogũxũ na tayuexũcax. ²⁰—Rü yexgumaãcũũ nabu ga Moĩché, rü Tupanaãxũ nangúchaũ.

Rü tomaẽxpũx ga tauemacũ nüxna tadaugũ ga tũmapatawa ga naẽ rü nanatũ. ²¹—Rü yexguma düxwa ítanataxgũgu, rü Faraúxãcũ inayaxu, rü ngñexũ inayaxẽẽ. ²²—Rü yemaacũ Moĩchéxũ nanguxẽẽgũ ga guxũma ga Equituanecũãxãrũ cuax. Rü nüma ga Moĩché rü wũxi ga ãẽxgacũ ga poracũ nixĩ, rü norũ dexawa rü ta napora. ²³—Rü yexguma 40 ga norũ taunecũwa nanguxgu ga Moĩché rü nagu narũxĩnũ ga natanũxũgũ ga Yudfugũtanũgu na naxũãneãxũ. ²⁴—Rü nüxũ nadau ga wũxi ga Equituanecũãx ga wũxi ga Yudfuxũ na ñacuaxixũ. Rü yemacax ga Moĩché rü yema Yudfuetũwa ínayuxu, rü yema Equituanecũãxũ nimax rü nanayuxẽẽ. ²⁵—Rü nüma ga Moĩché nagu rüxĩnũgu rü chi natanũxũgũ ga Yudfugũ rü chi nüxũ nacuaxgũ na Tupana yéma namuxũ na ínanguxũxẽẽãxũcax. Natürũ tama nüxũ nacuaxgũéga ga yema natanũxũgũ. ²⁶—Rü moxũãcũ ga Moĩché rü nüxũ nadau ga to ga taxre ga Yudfugũ ga nügũ yexma ñaixũ, rü nüxna nachogũchaũ. Rü ñanagürũ nüxũ:
 “Pema rü pegũtanũxũgũ pixĩgũ. ¿Rü tũxçũũ pegũ pedai i pemax?” ñanagürũ. ²⁷—Rü yexguma ga yema namücũxũ ícuaxixũ rü Moĩchéxũ nataxnetã, rü ñanagürũ nüxũ:
 “¿Texé cuxũ tamu na toeru quĩxũcax rü tomaã icucuáxũcax? ²⁸—¿Exna choxũ quimáxchaũ ta, ga íne quimáxũ ga Equituanecũãxãrũ?” ñanagürũ. ²⁹—Rü yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga Moĩché, rü niña ga yema naãnewa. Rü Madiáũãnewa naxũ. Rü yema nachiũãne ga tama noxru íxĩxũgu nayaxãchiũ. Rü

yexma naxãmax rü nabu ga taxre ga nanegü. ³⁰—Rü 40 ga taunecüguwena ga dauxchitawa ga Chinaí ga maxpúneärü ngaicamana, rü wüxi ga naixétaxacü ga yéma iyauraxüwa Moïchécax nangox ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngeruü ga daxüçüãx. ³¹—Rü nañaxãchiãê ga Moïché ga yexguma nüxü nadauxgu. Rü naxcax nixü rü nüxna nangaicama na meã nüxü nadauxücax. Rü yexguma Moïchémaã nidexa ga Cori ga Tupana, rü ñanagürü nüxü:

³² “Choma nixí i curü oxigüarü
Tupana chiixü rü Abráü rü
Ichaá rü Acobuarü Tupana
chiixü”,

ñanagürü. Rü yexguma ga Moïché rü inanaxügü ga norü muümaã na yaduruxü. Rü namuü ga yexma na nadawenüxü. ³³—Rü yexguma ga Cori ga Tupana rü ñanagürü nüxü:

“Ínacuaixü i curü chapatu erü ñaã
naãne i nagu cuchixü rü
naxüüne, erü chanuxma!
³⁴Choma rü ngóxüwama nüxü
chadau i ñuxacü poraäcü ngúxü
na yangegüxü i chorü duüxügü
i Equituanewa. Rü nüxü
chaxínü i na naxauxexü. Rü
ngëmacax núma chaxü na
íchananguxüxëxücax. iNuã
naxü na Equituanewa cuxü
chamuxücax!”

ñanagürü. ³⁵—Rü woo ga noxri ga nümagü ga natanüxügü rü guma Moïchéxü naxoe ga yexguma ñagügu:

“¿Rü texé cuxü tamu na toeru
quiixücax rü tomaã icucuáxücax?”
ñagügu, natürü ga Tupana rü yéma

nanamuãma na yema duüxügüxü
ínganguxüxëxücax rü norü aëxgacü na
yüxücax. Rü yemaäcü Moïchéxü namu
ga Tupana ga yexguma naxütawa
namuãxgu ga yema norü orearü ngeruü
ga yema naixétaxacü ga iyauraxüwa
naxcax ngóxü. ³⁶—Rü Moïché nixí ga
Equituarü naãnewa íngaxüxü ga
nuxcümaügüxü ga tóru oxigü. Rü
Equituanewa, rü Dauchiüxü ga
Taxtüwa, rü dauxchitawa ga ngextá
taxúema íxãpataxüwa inanawex ga
cuaxruügü, rü nanaxü ga mexü ga
taxügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü.
Rü yemaäcü 40 ga taunecü nüxü na
rü-ngüxëê ga yema duüxügü. ³⁷—Rü
nümatama ga Moïché nixí ga
tatanüxügü ga Yudfugümaã ñaxü:

“Tupana rü yixcüra tá pexcax nüxü
naxuneta i petanüwa i wüxi i
norü orearü uruü ga
yexgumarüü ga choxü na
naxunetaxürüü”,

ñanagürü. ³⁸—Rü nümatama ga Moïché
nixí ga nuxcümaügüxü ga tóru
oxigümaã nangutaquexexü ga yema
naãne ga ngextá taxúema íxãpataxüwa.
Rü tóru oxigümaã nayexma ga Chinaí
ga maxpúnewa ga yexguma namaã
yadeaxgu ga Tupanaärü orearü ngeruü
ga daxüçüãx. Rü nümatama ga Moïché
nixí ga nayauxãxü ga Tupanaärü ore i
maxëxëeruü na nüxí tüxna naxããxücax.
³⁹—Natürü ga tóru oxigü rü tama naga
naxínüëchaü ga guma Moïché. Rü
ínanataxüchigüama, rü Equituaneguama
narüxínüãëgü. ⁴⁰—Rü tóru oxigü rü
Moïchéeneë ga Aráüxü ñanagürügü:
“iRü toxcax naxü i tupanachicünaxägü
na nawe tarüxüxücax! Erü tama nüxü

tacuxgü i tacü nüxü na üpetüxü i ngëma Moiché ga Equituanewa tüxü yagagüxü”, ñanagürügü. ⁴¹—Rü yexguma nanaxügü ga wüxi ga wocaxacüchicünaxã norü tupanaxü. Rü ñuxüchi naxçax nanadai ga ñuxre ga carnerügü na yemamaã nüxü yacuaxüüügüxüçax. Rü wüxi ga peta naxçax naxügü ga yema wocaxacüchicünaxã ga nümatama naxügüxü. ⁴²—Rü yemaçax ga Tupana rü nüxna nixügachi ga yema duüxügü. Rü ínanawogü na woramacuri rü üxçcü rü tauemacümaã natupanaãxëãxüçax. Yerü yemaãcü Tupanaãrü orearü uruügüarü poperagu naxümatü, rü ñanagürü:

“Pema, Pa Yudíugüx, ¿Chauxçax yíixü ga penaðaixü ga carnerügü ga yexguma 40 ga taunecü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa peyexmagügu? ⁴³Tama aixcúma chauxçax nixí yerü ga pema rü ngextá ípexíxüwa rü ípenangeexü ga napata ga perü tupanana ga Moro rü ípenangeexü ga perü tupanana ga Refáãrü woramacurichicünaxã. Rü yemaãcü pegümaã ípenangeexü ga yema tupananaetachicünaxãgü ga pematama pexügüxü na nüxü picuaxüüügüxüçax. Rü ngëmaçax i ñuxma rü perü nañewa tá pexü íchawoxü rü yaxüwa i Babiró-ñiããrü yexerawa tá pexü chamugü”,

ñanagürü ga Tupana ga yema orewa.

⁴⁴—Rü yema nañe ga ngextá taxúema íxãpataxüwa rü tórü oxigü nüxü

nayexma ga wüxi ga ípata ga naxchirunaxçax ga nagu namaã nanguxügüne ga Tupanaãrü mugü ga nutagu ümatüxü. Rü guma ípata ga naxchirunaxçax nixí ga nüxü nawéácüma Tupana Moichéxü naxüxëxéne. ⁴⁵—Rü yexguma nayuxguwena ga Moiché, rü Yochué ningucuchi ga ãëxgacü na yíixü. Rü tórü oxigü rü nuã tórü nañewa nanangegü ga guma ípata ga naxchirunaxçax ga yexguma Yochuémaã napugüägu ga ñaã nañe nüxna ga yema duüxügü ga Tupana íwoxüxü napexewa ga tórü oxigü. Rü núma nayexma ga guma ípata rü ñuxmata Dabí ingucuchigu ga ãëxgacü na yíixü. ⁴⁶—Rü guma ãëxgacü ga Dabí rü Tupana rü poraãcü namaã nataãë, rü nüxü narüngüxëë. Rü núma ga Dabí rü Tupana naxçax naca na naxüãxüçax ga wüxi ga tupauca ga taxüne ga nawa Tupanaxü na yacuaxüüügüxüçax ga tatanüxügü ga Acobutaagü. ⁴⁷—Natürü Dabí nane ga Charumóü nixí ga naxücü ga guma tupauca ga Tupanaçax íxíxüne. ⁴⁸—Naturü ya Tupana ya tacüxüchima rü tama duüxügü üxüne ya tupaucagümaã naxãpata. Rü yemaçax ga Tupana rü nuxcúmaücü ga norü orearü uruüwa rü ñanagürü: ⁴⁹⁻⁵⁰ “Choma nixí ya ãëxgacü ya tacüxüchima, rü daxügüxü i nañe nixí i chorü toxmaxwaxeruü íxíxü rü ñoma i nañe nixí i chorü chicutürüü íxíxü. ¿Rü ñuxücürüwa i nagu perüxñüëxü tá na penaxüxü ya wüxi ya tupauca ya chaugu mexüne?”

ñanagürü ga Cori ya Tupana. Rü
ñanagürü ta ga Tupana:

“¿Tama exna choma yïxü
ichanaxüxü ga guxüma i tacü i
ngëxmaxü? ¿Rü ñuxacü chi
penaxüxü i wüxi i nachica i
nagu charüngüxü?”

ñanagürü ga norü orewa. ⁵¹Rü
ñanagürü ga Etébaü: —Dücax Pa
Äëxgacügüx, pema rü guxüguma nüxü
pexoe i Tupanaärü ore, rü tama
iperüxñüechaü. Rü peäëwa rü tama
peyaxögüchaü. Rü pema rü guxüguma
Tupanaäë i Üünexümaä penuëëcha.
Yema nuxcümaügüxü ga perü
oxigürüütama pixigü i pemax. ⁵²—Rü
perü oxigü rü chixeäcüma namaä
nachopetu ga guxüma ga Tupanaärü
orearü uruügü. Rü nanadai ga yema
orearü uruügü ga nüxü ixuchigagüxü ga
na núma naxüxü tá ga guma mecü ya
Ngechuchu. Rü yexguma ínanguxgu ga
guma Ngechuchu rü pema Piratuna
penamu rü penayuxëë. ⁵³—Rü woo
pema rü Tupanaärü orearü ngeruügü ga
daxücüaxütawa penayaxu ga Tupanaärü
ore, natürü tama naga pexñüë
—ñanagürü ga Etébaü.

Nayu ga Etébaü

⁵⁴Rü yexguma nüxü naxñüëgu ga
yema ore, rü nanuëxüchiamä ga yema
duüxügü. Rü norü numaä Etébaücax
nixüxchapütägü. ⁵⁵Natürü ga Etébaü rü
aixcüma Tupanaäë i Üünexü nawa
nayexma. Rü daxü nadawenü, rü nüxü
nadau na ñuxacü namexëchixü ga
Tupana. Rü nüxü nadau ga Ngechuchu
ga Tupanaärü tügüneguama chicü. ⁵⁶Rü
yexguma rü ñanagürü: —Nüxü chadau i

na yangoxnaächixü i nañnetüwe, rü
nüxü chadau ya Cristu ya Tupana Nane
ya duüxüxü ixicü ya Tupanaärü
tügüneguama chicü —ñanagürü ga
Etébaü. ⁵⁷Natürü nümagü rü nügü
narütütamachixëgü, rü tagaäcü aixta
naxüëäcüma nüxna nayuxgü. ⁵⁸Rü
ínanagaxüchigü ga íänewa, rü
nutagümaä ínamamuxüchigü. Rü yéma
nayexma ga wüxi ga ngextüxüxü ga
Chaurugu äëgaxü. Rü yemaxü
nanawotanü ga norü gáxüchirugü ga
ínacüxuchigüxü ga yema duüxügü ga
Etébaüxü imaxgüxü. ⁵⁹Rü yexguma
nutamaä ínamuxüchigüäguyane, rü
nayumüxë ga Etébaü rü ñanagürü: —Pa
Cori Pa Ngechuchux, iNayaxu i chauäë!
—ñanagürü. ⁶⁰Rü yemawena rü
ínacaxápüxü, rü tagaäcü aixta naxü, rü
ñanagürü: —Pa Cori Pa Tupanax, iTäxü
i ñaä pecaduçax cunapoxcuexü i ñaä
duüxügü! —ñanagürü. Rü yexguma
yema ñaxguwena rü nayu.

Chauru rü guxema yaxögüxewe ningëchigü

8 ¹Rü Chauru rü norü me nixü ga
Etébaüxü na yamaxgüxü. Rü
yematama ngunexügu rü norü uwanügü
rü inanaxügüë ga na poraäcü nawe
yangëxütanüxü ga yema yaxögüxü ga
Yerucharéüwa yexmagüxü. Rü düxwa
ga guxüma rü Yudéaanegu rü
Chamáriaanegu nügü nawoone. Rü
yema ngüexügü ga Ngechuchu
imugüxüxicatama ínayaxügü ga
Yerucharéüwa. ²Rü ñuxre ga yatügü ga
meäma Tupanaäxü yaxögüxü rü
nanayauxgü ga Etébaüxüne, rü
ínanataxgü rü poraäcü naxçax naxauxe.

³Natürü ga Chauru rü chixri tümamaã naxüpetü ga guxema yaxōgüxe. Rü tümapatagu nixücuchigü na tüxü inayauxüxcax. Rü yéma tüxü inatüxü ga yatügü rü ngexegü, rü ñuxüchi poxcupataügu tüxü nawocu.

**Chamáriawa nüxü nixuchiga ga
Tupanaärü ore i mexü**

⁴Rü yema yaxōgüxü ga Chauruchaxwa ibuxmüxü ga Yerucharéüwa, rü guxüwama ga ngextá inaxüüwa rü nüxü nixuchigagü ga ñuxäcü Ngechuchu tüxü na maxëxëxü. ⁵Rü Piripi nixü ga wüxi ga yema orexü ixuchigacü. Rü nüma rü iäne ga Chamáriawa naxü, rü yéma inanaxügü ga Cristuchigaxü na yaxuxü. ⁶Rü yema duüxügü ga Chamáriacüãx, rü Piripicax nangutaquexegü. Rü guxüma meäma inarüxüñü ga yema ore ga namaã nüxü yaxuxü, yerü nüxü nadaugü ga yema mexügü ga taxügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Piripi. ⁷Rü muxëma ga duüxëgü ga ngoxogü tümawa yexmaxë rü tümacax nitaanegü. Rü yema ngoxogü rü tagaäcü aita naxüeäcüma tümawa inachoxü. Rü yexgumarüü ta rü muxëma ga nawäixächigüxe rü chixeparagüxe rü tümacax nitaanegü. ⁸Rü yemacax poraäcü nataäegü ga guxüma ga duüxügü ga guma iäne ga Chamáriawa. ⁹Natürü guma iänewa nayexma ga wüxi ga yatü ga Chimáügu äégaxü ga ñuxre ga taunecü norü yuümaã duüxügüxü womüxëxü ga guma iänewa. Rü nügü nixu ga na wüxi ga tacüxü cuáxü na yixü. ¹⁰Rü guxüma meäma nüxü inarüxüñü woo ga buxügü rü yaxügü.

Rü ñanagürügü: —Ñãã yatü rü aixcüma nüxü nangëxma i Tupanaärü pora i taxü —ñanagürügü. ¹¹Rü naga naxüñü ga duüxügü, yerü mucüma ga taunecü rü norü yuümaã nanawomüxë. ¹²Rü Piripi rü yema duüxügümaã nüxü nixu ga ore ga mexü ga Ngechuchu ya Cristuchiga, rü ñuxäcü na äëxgacü yixü ya Tupana. Rü yexguma yema ore yaxōgüga ga duüxügü, rü Piripi inanabaiüxë ga yatüxü rü ngexügü. ¹³Rü nümatama ga Chimáü rü ta nayaxō, rü inabaie. Rü inanaxügü ga Piripixü na naxümücüxü. Rü yexguma nüxü nadauxgu ga yema cuaxrüügü rü mexügü ga taxü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Piripi, rü poraäcü nabaixächiaë ga Chimáü. ¹⁴Rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü ga Yerucharéüwa yexmagüxü rü nüxü naxüñüchiga ga meã na nayauxgüaxü ga Tupanaärü ore ga Chamáriawa. Rü yemacax yéma nanamugü ga Pedru rü Cuáü. ¹⁵Rü yexguma Chamáriawa nangugüga ga Pedru rü Cuáü, rü naxcax nayumüxëgü ga yema yexwaca yaxōgüxü ga duüxügü, na nayauxgüäxüxcax ga Tupanaäë i Üünexü. ¹⁶Yerü yexguma noxri yaxōgüägu ga yema duüxügü rü Piripi marü inanabaiüxëmare naégaüga ga Cori ga Ngechuchu, natürü taxuxüñata nangu ga Tupanaäë i Üünexü. ¹⁷Rü yemacax ga Pedru rü Cuáü naxmëxmaã nüxü ningögügü ga yema yaxōgüxü, rü yexguma nanayauxgü ga Tupanaäë i Üünexü. ¹⁸⁻¹⁹Rü nüxü nadau ga Chimáü ga na duüxügüna nanguxü ga Tupanaäë i Üünexü ga yexguma Pedru rü Cuáü naxmëxmaã yema duüxügüxü

yangõgügügu. Rû yemacax dîeru Pedru rû Cuáûna ngîxû naxâxchaû ga Chimáû rû ñanagürü nüxû: —iChoxna rû ta penaxâ i ngêma pora, na yíxema tüxû chingõgüxe rû ta tüxna nanguxûcax i Tupanaãe i Üünexû! —ñanagürü. ²⁰Rû yexguma ga Pedru rû ñanagürü nüxû: —iCuxrüütama iyanataxux i curü dîeru, erü ngîmaã naxcax cutaxechaû i Naãe i Üünexû i Tupana tüxna mumarexû! ²¹Cuma rû taxucürüwama cunayaxu i ngêma pora, erü curü maxû rû tama name i Tupanapexewa. ²²iNüxû rüxo i ngêma curü chixexû, rû Tupanana naxcax naca na cuxû nüxû nangechaûxûcax! Rû bexmana tá cuxû nüxû nangechaû i ngêma chixexû i cuãewa nagu curüxinüxû. ²³Erü nüxû chacuax rû poraãcü cunuãewaxe, rû ngêma curü chixexû rû cumaã inacuax rû ñoma cupoxcuxürüü cuxû nixîxêe —ñanagürü. ²⁴Rû Chimáû nanangâxû, rû ñanagürü: —iPema Tupanana chauxcax peça na tama choxû nangupetüxûcax i ngêma nüxû pixuxû! —ñanagürü. ²⁵Rû Pedru rû Cuáû rû yema Chamáriaanecûãx ga duûxûgümaã nüxû nixugüe ga Cori ga Ngechuchuchiga, rû namaã nüxû nixugüe ga Tupanaärü ore. Rû yemawena rû Yerucharéûcax nawoegu. Rû namawa rû muxûne ga Chamáriaanewa yexmane ga ñanexácügüwa rû nüxû nixuetanü ga Tupanaärü ore i mexû.

Piripi rû namagu nüxû nangau ga wüxi ga ãëxgacü ga Etióipaanecûãx

²⁶Rû yemawena, rû Tupanaärü orearü ngeruû ga daxúcûãx rû Piripimaã nüxû

nixu, rû ñanagürü: —iRû paxa inaxüãchi rû ñane ya Gachawaama naxü nawa i ngêma nama i Yerucharéûwa ne daxû rû Gachawa iyarügoxû! —ñanagürü. Rû ngêma nixi i nama i dauxchitawa i ngextá taxúema íxâpataxüwa dapetüxû. ²⁷Rû inaxüãchi ga Piripi rû yema namawa naxü. Rû yexma nügü nangau namaã ga wüxi ga yatü ga Etióipaanecûãx. Rû nüma nixi ga wüxi ga ãëxgacü ga tacü ga Etióipaanecûãxgüarü ãëxgacüarü ngüxêeruü yîixû. Rû ngîmaã nanguxû ga guxcüma ga yema ãëxgacüarü dîeru. Rû ñeacü Yerucharéûwa naxü na Tupanaxü yanacuaxüxûcax. ²⁸Rû nachüãñecax nataegu, rû norü autu ga cowaru itúchigünewa narüto. Rû nawa ningúchigü ga yema ore ga Tupanaärü orearü uruû ga Ichaía ümatüxû. ²⁹Rû Tupanaãe i Üünexû rû Piripixû ñanagürü: —iPaxa naxcax ixü i ngêma autu! —ñanagürü. ³⁰Rû paxa yema autucax niña ga Piripi. Rû yexguma naxütawa nanguxgu rû nüxû naxînu ga na Tupanaärü orearü uruû ga Ichaía ümatüxû ga orewa nangúxû ga yema ãëxgacü. Rû yexguma ga Piripi rû nüxna naca rû ñanagürü nüxû: —¿Nüxû cucuáxü i tacúchiga na yîixü i ngêma nawa cungúxü? —ñanagürü. ³¹Rû nüma ga ãëxgacü ga Etióipaanecûãx rû nanangâxû, rû ñanagürü: —¿Ñuxücürüwa i nüxû chacuáxü ega taxúema chomaã inanguxüxêëgux? —ñanagürü. Rû Piripicax naca na naxînagüxûcax, rû naxütawa na natoxûcax. ³²Rû yema nawa yangúchigüxû ga Tupanaärü ore ga ümatüxû, rû ñanagürü:

“Rü ñoma wüxi i carneru i nori
 ma_xwa nagagü_xü_rü_ü_äcü
 nayagagü. Rü wüxi i
 carneruxacü i ngëma
 yayoxtaxagü_xüpexewa tama
 aita ü_xü_rü_ü nachianemare, rü
 taxu ñanagürü. ³³Rü yexguma
 du_xü_gü_poraäcü chixri namaã
 chopetügu rü taxúema naé_tüwa
 tachogü. ¿Rü texé tá meã
 nachiga tidexa ga yema
 du_xü_gü ga yemaäcü
 poraäcü_xüchima chixexü
 ü_gü_xü? Yerü nayama_xgü na
 nataxuxü_cax i norü maxü i
 ñoma i naãnewa”,

ñanagürü ga yema ore ga nawa
 nangü_xü. ³⁴Rü Piripina naca ga yema
 ä_xgacü ga Etiópiaanecü_ä_x, rü
 ñanagürü: —iChomaã nü_xü_ü_xu! ¿Rü
 texéchigagu nixí ga yadexaxü ga yema
 Tupanaärü orearü uruü?
 ¿Nügüchigagutama rü _xna
 toguechigagu? —ñanagürü. ³⁵Rü
 yexguma nanangä_xü ga Piripi. Rü
 yematama ore ga ümatü_xü_maã
 inanaxü_gü na namaã nü_xü_yaxuxü ga
 ore i mexü ga Ngechuchuchiga. ³⁶Rü
 yixcamaxü_ra ga yexguma inaxí_yane, rü
 dexá íyexmaxü_wa nangugü. Rü
 ñanagürü ga yema ä_xgacü: —Nuã
 nangë_xma i dexá. ¿Rü tama _xna
 inamexü na nuã cho_xü_ü_cubaiaexë_xü?
 —ñanagürü. ³⁷Rü ñanagürü ga Piripi:
 —Ngë_xguma aixcüma meãma
 cuyaxö_xgug, rü marü name i na cuxü
 íchabaiaexë_xü —ñanagürü. Rü
 nanangä_xü ga yema ä_xgacü, rü
 ñanagürü: —Ngë_máäcü chayaxö na
 Ngechuchu ya Cristu yí_xü_ya Tupana

Nane —ñanagürü. ³⁸Rü yexguma
 ínayachaxä_chixë ga norü autu, rü
 wü_xigu dexächü_wa nachoü. Rü Piripi
 ínanabaiaexë ga yema ä_xgacü. ³⁹Rü
 yexguma dexá_wa ínachoö_chigu, rü
 Tupanaäe i Üünexü rü Piripixü niga. Rü
 yema ä_xgacü rü marü tama wena
 Piripixü nadau. Natürü taäëäcü namagu
 nixü. ⁴⁰Natürü Achotowa nayangö_x ga
 Piripi. Rü yema íänewa inaxü_ä_chi, rü
 nü_xü_nixuchigü ga ore i mexü ga
 gu_xü_ma ga íänewa ñ_xmata
 Checharéaarü naãnewa nangu.

Ngechuchuaxü nayaxö ga Chauru

9 ¹⁻²Rü yoxni ga Chauru rü daimaã
 nayaxä_xü_nechigüama ga yema
 du_xü_gü ga Cori ga Ngechuchuaxü
 yaxö_gü_xü. Rü yemacax paigüeruxütawa
 naxü, rü naxcax nü_xna naca ga popera
 ga nü_xna ä_gaxü na Yudfüguärü
 ngutaqexepataügü ga Damacuwa
 yexmagü_negu yaxü_cuchigü_xü_cax rü
 yexma tümacax nadauxü_cax ga gu_xema
 yaxö_gü_xe ga yatü_xe rü ngexegü na
 Yerucharé_wa tü_xü_nagagü_xü_cax rü
 yexma tü_xü_yapoxcuxü_cax. ³Natürü
 yexguma marü Damacuxü yangaicagu,
 rü ngürü_ä_chi meãma nü_xü_nabä_xi ga
 wü_xi ga omü ga poraxü ga daxü_wa
 íbä_xixü. ⁴Rü ñaxtüanegu nayangu ga
 Chauru, rü nü_xü_naxínü ga wü_xi ga
 naga ga nü_xna çagü_xü ga ñaxü: —Pa
 Chauru Pa Chaurux, ¿tü_xcü_ü i nawe
 quingë_chigü_xü i ngëma du_xü_gü_ü i
 cho_xü_yaxö_gü_xü? —ñaxü. ⁵Rü Chauru
 nanangä_xü, rü ñanagürü: —¿Rü texé
 quixí, Pa Corix? —ñanagürü. Rü nüma
 ga Cori rü nanangä_xü rü ñanagürü:
 —Choma nixí i Ngechuchu, rü chorü

duïxügü nixĩ i ngẽma nawe quingẽchigüxü. ⁶iRü inachi, rü ngẽma Damacuarü ñanewa naxü! Rü ngẽma rü wüxi ya yatü tá cumaã nüxü nixu na tacü tá cuxüxü —ñanagürü. ⁷Rü yema yatügü ga Chauruxü ñixümücügüxü, rü inayanguãëgü, yerü nüxü naxĩnüë ga yema ore natürü taxüexüma nadaugü. ⁸Rü ñuxüchi inachi ga Chauru ga ñaxtïanewa ga íyanguxüwa, rü nidauchixetü, natürü taxüüma nadau yerü nixoxetü. Rü yemaçax ga namücügü, rü nachacüügu nayayauxächi, rü yemaãcü Damacuwa nanagagü. ⁹Rü tomaçxpüx ga ngunexügu, rü nangexetü, rü tama nachibü, rü tama naxaxe. ¹⁰Rü Damacuwa nayexma ga wüxi ga yatü ga Ngechuchuaxü yaxõxü ga Ananã ga naéga. Rü nangõxetü, rü Corixü nadau, rü ñanagürü: —Pa Ananãx —ñanagürü. Rü nüma ga Ananã nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Tacü? Pa Corix —ñanagürü. ¹¹⁻¹²Rü nüma ga Cori nanangãxü, rü ñanagürü: —iDücac, ngẽma caye i Meã i Wéxügu aëgaxüwa naxü! iRü ngẽma Yudapatawa naxçax ínaca i wüxi i yatü i Tarsucüãx i Chaurugu aëgaxü! Rü nüma rü ngẽma ínayumüxë rü nangõxetü rü marü cuxü nadau, Pa Ananãx, na ngëxma cuxücüxü rü naxëtügu quingõgüxü na wena yadauchixüçax —ñanagürü ga Cori ga Tupana. ¹³Rü yexguma yemaxü naxĩnügu ga Ananã, rü ñanagürü: —Pa Corix, muxüma i duïxügü chomaã nüxü nixu i ngẽma yatüchiga na ñuxre i chixexü naxüxü namaã i curü duïxügü i Yerucharéüwa. ¹⁴Rü ñuxma rü paigüarü aëxgacügüarü mumaã núma naxü na

ínayauxüãxüçax i guxüma i duïxügü i cuégagu yumüxëgüxü —ñanagürü. ¹⁵Natürü nüma ga Cori rü ñanagürü nüxü: —iNgẽma naxü erü choma chanayaxu i ngẽma yatü na choxü yaxuchigaxüçax namaã i togü i nachiüãnecüãxgü, rü norü aëxgacügü, rü Yudügü ta! ¹⁶Rü choma tá nüxü nüxü chadauxëë i ñuxre i ngüxü i tá yangexü i chauxçax —ñanagürü ga Cori. ¹⁷Rü guma ípata ga Chauru nawa yexmanewa naxü ga Ananã. Rü nagu naxücu, rü nüxü ningõgü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Chaueneë Pa Chaurux, nüma ya Cori ya Ngechuchu ga guma namawa cuxçax ngõcü ga yexguma núma cuxüxgu, rü núma choxü namu na wenaxärü quidauchixüçax, rü cuxna nanguxüçax i Naãë i Üünexü —ñanagürü. ¹⁸Rü yexgumatama rü ñoma tacüchicutexerüü naxëtüwa ínayü, rü yexguma wenaxärü meã nidauchixetü. Rü yexguma inachi ga Chauru, rü Ananã ínanabaixëë. ¹⁹Rü yemawena nachibü, rü wenaxärü napora. Rü ñuxre ga ngunexügu yexma Damacugu narüxãxü namaã ga yema yaxõgüxü ga yexma achiügüxü.

Chauru rü Damacuwa nüxü nixu ga Ngechuchuchiga

²⁰Rü yexguma inanaxügü ga Chauru ga ngutaquexepataügüwa nüxü na yaxuchigaxü na Ngechuchu yïxü ya Tupana Nane. ²¹Rü guxüma ga yema nüxü ñnüëxü rü poraãcü nañaxächiaëgü, rü ñanagürügü: —¿Tama exna ñaã yatü yïxü ga Yerucharéüwa íyayauxügüxü ga guxüma ga duïxügü ga Ngechuchuaxü

yaxôgüxü? ¿Rü tama exna ñaâtama yïxü ga yema núma üxü na ínayauxüâxüçax rü ñuxüchi paigüarü âëxgacüxütawa nagagüâxüçax i duüxügü i yaxôgüxü? —ñanagürügü. ²²Natürü ga Chauru rü guxü ga ngunexügu yexeraäcü tama namuüäcüma nüxü nixuchigaama ga ore ga Ngechuchuchiga. Rü inayanangeaxgüxëë ga Yudfugü ga Damacuwa yexmagüxü, yerü meäma nanangoxëë na Cristu yïxü ga Ngechuchu.

Chauru rü Yudfugüchaxwa niña

²³Rü marü muxüma ga ngunexügu ngupetüguwena rü yema Yudfugü rü wüxigu nügümaã nagu narüxünüë na Chauruxü yamaxgüxüçax. ²⁴Natürü nüma ga Chauru rü nüxü nacuáchiga ga na yamaxgüchaüâxü. Rü yema Yudfugü rü ngunecü rü chütacü rü guma ñañeärü poxeguxüärü ñaxgügu Chauruxü nanaxgüxü na yamaxgüâxüçax. ²⁵Natürü ga Chauruarü ngüexügu rü chütacü rü wüxi ga pexchi ga tacügu guma ñañeärü poxeguxütapüxétüwa ínanaxhüxüetaügüama, rü yemaäcü niña ga Chauru.

Yerucharéüwa nayexma ga Chauru

²⁶Rü yexguma Yerucharéüwa nanguxgu ga Chauru, rü yema yaxôgüxümaã nangutaquexechaü. Natürü yema yaxôgüxü rü nüxü namuüë, yerü nüma nüxü nacuaxgügu rü tama aixcüma Ngechuchuxü nayaxô. ²⁷Natürü Bernabé rü yema ngüexügu ga Ngechuchu imugüxütanüwa nanagaama. Rü yema ngüexügümaã nüxü nixu ga

ñuxäcü Cori ya Ngechuchuxü na nadauxü ga Chauru ga namawa, rü ñuxäcü Cori namaã na idexaxü. Rü nüxü nixu ta ga ñuxäcü Damacuwa rü tama namuüäcüma nüxü na yaxuxü ga Ngechuchuchiga. ²⁸Rü yemaäcü ga Chauru rü Yerucharéügu narüxäüx. Rü yema ngüexügu ga Tupana imugüxütanügu naxã. Rü tama namuüäcüma Cori ya Ngechuchuchigaxü nixuchigü. ²⁹Rü yema Yudfugü ga Griégugawa idexagüxümaã nidexaxü ga Chauru, rü Ngechuchuchigagu nügümaã nayaporaagaexü. Natürü ga nümagü rü naxçax nadaugüama ga ñuxäcü tá na yamaxgüâxü. ³⁰Rü yexguma nüxü yacuaxächitanügu ga yema togü ga yaxôgüxü, rü Checharéawa Chauruxü nagagü. Rü yexguma yéma nangugügu rü wüxi ga wapurugu nayamuëgü rü Tarsuwa naxü. ³¹Rü yexguma rü meäma nüxü naxüpetü ga yema yaxôgüxü ga guxüma ga Yudéaanewa, rü Gariréaanewa rü Chamáriaanewa. Rü yexeraäcü meã nayaxôgüetanü rü aixcüma Tupana naxwaxexüäcüma meã namaxë. Rü Tupanaã i Üünexüärü ngüxëëmaã nimüetanüäma ga yema yaxôgüxü.

Eneã rü naxçax nitaane

³²Rü yexguma Pedru yema yaxôgüxütanügu ixüägüchigüxgu, rü yema Didágu ächiügüxü ga yaxôgüxütanüwa rü ta nangu. ³³Rü yexma nüxü nayangau ga wüxi ga yatü ga Eneã ga naéga ga 8 ga taunecü norü pechicagu cacü, yerü nanawäixächi. ³⁴Rü Pedru ñanagürü nüxü: —Pa Eneãx,

Ngechuchu ya Cristu cuxĩ narümexëë.
 İlnachi rü namexëë i cuxchapenüxũ!
 —ñanagürü. Rü yexgumatama inachi.
³⁵Rü guxũma ga yema Didácũãxgü rü
 Charunacũãxgü rü nüxũ nadaugü ga na
 inachixũ ga guma yatü, rü nüxũ
 narüxoe ga nacümagü ga chixexũ, rü
 Cori ya Ngechuchuwe narüxĩ.

Wena imaxũ ga Dorca

³⁶Rü yexgumaücüü ga ñãne ga
 Yopewa rü iyexma ga wüxi ga
 Tupanaãxũ yaxõxcü ga ngecü ga Tabita
 ga ngíéga. Rü ngëma naéga i
 Griégugawa rü Dorca ñaxüchiga nixĩ.
 Rü ngĩma rü wüxi ga mecü iyixĩ ga
 ngĩrũ üwa, rü guxũguma nüxũ
 irüngũxëë ga yema duüxũgü ga tacü
 nüxũ taxuxũ. ³⁷Rü yexgumaücüü
 iyadaawe ga Dorca, rü iyu, rü
 ngĩmücügü nanamexëë ga ngĩxĩne. Rü
 ĩpataarũ daxüchiũwa yexmaxũ ga
 ucapugu nanaxügü ga ngĩxĩne. ³⁸Rü
 Yopearũ ngaicamana nayexma ga guma
 ñãne ga Didá ga Pedru nawa yexmane.
 Rü yema yaxõgüxü ga Yopecũãx rü
 nüxũ nacuxgü ga Didáwa na
 nayexmaxũ ga Pedru. Rü naxçax yéma
 nanamugü ga taxre ga yatü ñaxũmaã:
 —İRü paxa toxçax nuã naxũ!
 —ñaxũmaã. ³⁹Rü yexguma ga Pedru rü
 nawe narüxũ. Rü yexguma ñanguxgu,
 rü yema ucapu ga yema yueta nawa
 yexmaxũwa nanagagü. Rü guxũma ga
 yutegüxü rü Pedruxũ ñachomaëguãchi,
 rü naxauxe, rü nüxũ nayawégü ga yema
 naxchirugü ga Tabita nüxũ ĩxüxũ ga
 yexguma namaũxgu. ⁴⁰Rü Pedru rü
 düxétüwa nanamugü ga guxũma. Rü
 inacaxápüxü, rü nayumüxë. Rü ñuxüchi

ngĩxçax nadauegu ga yema yuxcü, rü
 ñanagürü: —Pa Tabitax, írũda!
 —ñanagürü. Rü yexguma rü
 iyadauchixetü, rü Pedruxũ idau, rü
 írũto. ⁴¹Rü yexguma ngĩxmexgu
 nayayauxãchi, rü ngĩxũ inachixëë. Rü
 ñuxüchi naxçax naca ga yema yaxõgüxü
 rü yema yutegüxü, rü maxüxcü nüxũ
 ngĩxũ nawex. ⁴²Rü guxũma ga yema
 duüxũgü ga Yopewa yexmagüxü rü
 nüxũ nacuáchigagü ga yema. Rü Cori ga
 Ngechuchuaxũ nayaxõgü ga muxũma.
⁴³Rü muxũma ga ngunexũ Yopegu
 narüxãx ga Pedru napatagu ga Chimáü
 ga naxçaxmüãrũ paxëewa puracüxü.

Pedru rü Cornériuchiga

10 ¹Rü ñãne ga Checharéawa
 nayexma ga wüxi ga yatü ga
 Cornériu ga naéga. Rü 100 ga
 Itáriaanecũãx ga churaragüarü capitáü
 nixĩ. ²Rü nüma nixĩ ga wüxi ga yatü ga
 meãma Tupanaãxũ yaxõcü. Rü wüxigu
 namaxmaã rü naxácügümaã Tupanaxũ
 nangechaũgü. Rü mucüma ga norü
 dferumaã nüxũ narüngũxëë ga duüxũgü
 ga Yudügü ga tacü nüxũ taxuxũ. Rü
 guxũguma nayumüxë rü Tupanamaã
 nidexa. ³Rü wüxi ga ngunexũ ga
 yexguma tomaëxpüxarü ngorawa
 nanguxchaũgu ga yáuanecü, rü
 nangoxetü. Rü meãma nüxũ nadau ga
 wüxi ga Tupanaãrũ orearü ngerüü ga
 daxücũãx ga yema ucapu ga nawa
 nayexmaxũgu ücuxü. Rü ñanagürü
 nüxũ: —Pa Cornériux —ñanagürü.
⁴Natürü nüma ga Cornériu rü meãma
 nüxũ nadawenü, rü poraãcü
 namuüãcüma nüxna naca, rü ñanagürü:
 —İTacü cunaxwaxë, Pa Corix?

—ñanagürü. Rû nanangãxũ ga yema orearü ngeruũ ga daxücũãx, rû ñanagürü: —Curü yumüxëgü rû Tupana marü cuxũ nüxũ naxĩnũ, rû cumaã nataãe na ñuxãcü nüxũ curüngũxëxũ i duũxũgü i ñacü nüxũ taxuxũ. ⁵—iRü chanaxwaxe i Yopewa cunamugü i ñuxre i yatügü na naxçax yacagüxũçax i wüxi i yatü i Chimáũ i Pedru ga áégaxũ! ⁶—Rü to i Chimáũ i naxçaxmüãrû paxëewa puracüxpatawa nangëxma rû ngëxma nape. Rû yima napata rû taxtü i taxücutüwa nangëxma —ñanagürü. ⁷Rü yexguma nüxna iyanatauxgu ga yema orearü ngeruũ ga namaã yéma idexaxũ, rû Cornériu rû naxçax naca ga taxre ga norü puracütanüxũ rû wüxi ga churara ga meã naga ñnüxũ ga meã Tupanaãxũ yaxõxũ. ⁸Rü namaã nüxũ nixu ga guxũma ga yema nüxũ nadauxũ, rû ñuxũchi Yopewa nanamugü. ⁹Rü moxũãcü ga yexguma namagu naxiyane rû marü Yopexũ yangaicagügu ga yema duũxũgü ga Cornériu yéma mugüxũ, rû Pedru rû daxü naxĩ ga ñpataétiwa na yéma nayumüxëxũçax. Rû tocuchiarü ngoragu nixĩ ga yexguma. ¹⁰Rü nataiya, rû nüxũ nachixéga ga na nachibüxũ. Rû yexguma norü õna ñnaxügüyane, rû nangõxetü ga Pedru. ¹¹Rü nüxũ nadau ga na yangõxnaxũ ga naãnetüwe, rû yéma ñnarüxĩ ga wüxi ga naxchiru ga ñoma wüxi ga taxũ ga naxchãpenüürüi ixĩxũ. Rû norü ägümcüpepxewa naxãtũxü rû yemaãcü ñnarüçhüxüie ñuxmata ñaxtüanewa nangu. ¹²Rü yemagu ñnarüçhüxüewetaxũ ga nagüxüraũxũ ga naëxũgü, rû äxtapegü, rû werigü. Rû yema naxchãpenüüwa nayexma ta ga ñacü ga tama

nangõxgüxũ ga Yudfugü. ¹³Rü Pedru nüxũ naxĩnũ ga Tupanaga ga nüxũ ñaxũ: —Pa Pedru x iInachi, rû ta imax, rû nangõx! —ñaxũ. ¹⁴Rü Pedru nanangãxũ rû ñanagürü: —Taxucürüwa nixĩ, Pa Corix, erü taguma chanangõx i ñacü i toxçax äüãchixũ —ñanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga yema Tupanaga, rû wenaxãrû ñanagürü: —Ngëma choma chamexëëxũ rû tama name i äüãchi nüxũ cuwogü —ñanagürü. ¹⁶Rü tomaëxpüxcüna yemaãcü nangupetü. Rû yexguma wenaxãrû daxü naxçhüxnagü ga yema naxchãpenüü namaã ga guxũma ga nawa yexmagüxũ. ¹⁷Rü poraãcü nagu narüxĩnũ ga Pedru ga ñacüchiga na yĩxũ ga yema nüxũ nadauxũ ga yexguma nangõxetügu. Rû yemagu ñnaxĩnüyane, rû guma ñpataaxwa nangugü ga yema yatügü ga Cornériu yéma mugüxũ ga naxçax ícaetanüxũ ga Chimáüpata. ¹⁸Rü yéma naxçax ñnacagü rû aixcüma yexma nape ga wüxi ga yatü ga Chimáũ ga Pedru ga áégaxũ. ¹⁹Rü Pedru nagu íruxĩnüyane ga yema nüxũ nadauxũ ga yexguma nangõxetügu, rû Tupanaãe i Üünexũ rû ñanagürü nüxũ: —Ngëãgü nixĩ i tomaëxpüx i yatügü i cuxçax daugüxũ. ²⁰—iInachi, rû íruxĩ, rû tama cuxoegaãëcüma nawe rüxü! Erü choma nixĩ i núma chanamugüxũ —ñanagürü. ²¹Rü yexguma naxçax ñnarüxĩ ga Pedru, rû ñanagürü nüxũ ga yema yatügü: —Choma nixĩ i chauxçax pedaugüxũ. ¿Rü ñacüwa nuã pexĩ? —ñanagürü. ²²Rü nümagü nanangãxũgü, rû ñanagürügü: —Capitáũ ya Cornériuxütawa ne taxĩ rû nüma nixĩ i nuã toxũ namugüxũ. Rû wüxi ya yatü ya mecü nixĩ, rû Tupanaxũ

nangechaũ. Rũ guxũma i Yudũfugũ nüxũ nangechaũ i nümax. Rũ wũxi ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ ga daxũcũãx nanamu na cuxçax toxũ yacaxẽẽxũçax ga Cornériu rũ napatawa cuxũxũçax rũ nüxũ na naxĩnũxũçax i curũ ore —ñanagũrũgũ. ²³Rũ yexguma nanachocuxẽẽ ga Pedru, rũ yexma nanapegũxẽẽ ga yema chũtaxũgu. Rũ moxũãcũ inaxĩãchi rũ nawe narũxũ ga Pedru. Rũ ñayaxũmũcũgũ ga ñuxre ga Yopecũãx ga yaxõgũxũ. ²⁴Rũ moxũãcũ Checharéawa nangugũ ga ngextá Cornériu ñanguxẽẽxũwa namaã ga guxũma ga natanũxũgũ rũ namũcũgũ ga nüxũ nangechaũgũxũ ga nüxna naxuxũ. ²⁵Rũ yexguma Cornériupatawa nanguxgu ga Pedru, rũ ñãxtũwa naxçax naxũ ga Cornériu, rũ Pedrupexegu nayacaxãpũxũ, rũ nüxũ nicuaxũũ. ²⁶Natũrũ ga Pedru rũ inanachixẽẽ rũ ñanagũrũ: —ĩnachi! Rũ choma rũ ta cuxrũũ duũxũmare chixĩ rũ tama Tupana chixĩ —ñanagũrũ. ²⁷Rũ nügũmaã yadexagũãcũma wũxigu nichocu. Rũ Pedru yéma namaã ñayarũxũ ga muxũma ga duũxũgũ ga yexma ngutaquexegũxũ. ²⁸Rũ yexguma ga Pedru rũ ñanagũrũ nüxũ ga yema duũxũgũ ga yexma ngutaquexegũxũ: —Pema nüxũ pecuax i toma i Yudũfugũçax rũ nangẽxma i torũ mugũ i toxna nachũxuxũ na pemaã tangutaquexegũxũ, rũ pepatagu na tachocuxũ. Natũrũ Tupana choxũ nangõxetũxẽẽ rũ choxũ nüxũ nadauxẽẽ na tama namexũ na ngẽmaãcũ nagu na charũxĩnũxũ pemaã. ²⁹Rũ ngẽmacçax tama chaxoõcũma núma chaxũ i ngẽxguma chauxçax pengemagu. Rũ

ñuxma rũ chanaxwaxe i chomaã nüxũ pixu na ñacũçax chauxçax pengemaxũ —ñanagũrũ. ³⁰Rũ Cornériu nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Marũ ãgũmũcũ i ngunexũ nangupetũ ga ñuxgumaãcũ ga tomaẽxpũxarũ ngoragu ga yáuanecũ, rũ nuã chopatawa chayumũxẽ erũ guxũguma ngẽmaãcũ chanaxũ. Rũ yexguma chayumũxẽgu rũ changõxetũ, rũ chauxçax nangõx ga wũxi ga yatũ ga iyaurachirucũxũ. ³¹—Rũ ñanagũrũ choxũ:

“Pa Cornériux, Tupana marũ nüxũ naxĩnũ i curũ yumũxẽ rũ cumaã nataãẽ na ñuxãcũ nüxũ curũngũxẽẽxũ i duũxũgũ i ñacũ nüxũ taxuxũ. ³²—iRũ Yopewa namugũ i ñuxre i yatũgũ na naxçax yacagũxũçax i Chimáũ i Pedrugũ ãẽgaxũ! Rũ to i Chimáũ i naxçaxmũãrũ paxẽẽwa puracũxũpatagu pexũ. Rũ yima napata rũ taxtũ i taxũcutũwa nangẽxma”, ñanagũrũ choxũ. ³³Rũ yemaçax rũ yexgumatama paxa cuxçax yéma chanamugũ, rũ cuma rũ mexũ toxçax cuxũ erũ núma cuxũ. Rũ ñuxma i guxãma i toma rũ Tupanapexewa tangẽxmagũ. Rũ nüxũ taxĩnũẽchaũ i gux-ũma i ngẽma ore i Cori namaã núma cuxũ muxũ na tomaã nüxũ quixuxũçax —ñanagũrũ ga Cornériu.

Pedru rũ Cornériupatawa nüxũ nixu ga Ngehuchuchiga

³⁴Rũ yexguma ñanaxũgũ ga Pedru ga na yadexaxũ, rũ ñanagũrũ: —Ñuxma waxi nixĩ i nüxũ chacuãxũ na Tupanacçax nawũxiguxũ i guxũma i duũxũgũ erũ nüma rũ aixcũma guxãxũma nangechaũ. ³⁵—Rũ nüma rũ wũxichigũ i nachĩũãnewa nanade i ngẽma duũxũgũ i nüxũ

ngechaũgũxũ rü mexũ ügũxũ. ³⁶—Rü nũma ga Tupana rü Yudfugütanũwaxíra nanamu ga norũ ore rü marũ nüxũ nixu na tũxũ nüxũ nangechaũxũ i tóru pecadugũ i ngẽxguma Cristu ya guxããrũ Cori ixĩciaxũ yaxõgũgu. ³⁷—Pema rü meãma nüxũ pecuax na ñacũ ngupetũxũ ga guxũwama ga Yudfugũarũ naãnewa. Rü noxri ga Cuãũ rü nüxũ nixu na Tupana naxwaxexũ na ínabaiũxũ ga duũxũgũ. Rü yemawena ga Ngechuchu rü Gariréaanewa inanaxĩgũ ga duũxũgũmaã nüxũ na yaxuxũ ga ore i mexũ. ³⁸—Rü pema nüxũ pecuax ga ñuxãcũ Tupana na naporaxẽẽxũ ga Ngechuchu ya Nacharétucũãx yerũ nüxna nanaxã ga Naãẽ i Üünexũ. Rü nũma ga Ngechuchu rü mexũ naxũ ga yema íyaxũgũxũwa, rü nanameẽxẽ ga guxũma ga yema duũxũgũ ga ngõxoãxgũxũ. Rü yemaãcũ nanaxũ yerũ Tupana nüxũ narũngũxẽẽ. ³⁹—Rü toma nixĩ ga nüxũ tadaugũxũ rü nüxũ tixuchigaxũ i guxũma ga naxũxũ ga Ngechuchu ga Yudéaanewa rü Yerucharéũãrũ íãnewa. Rü yemawena rü nayamaãgũ rü curuchawa nayapotagũ. ⁴⁰—Natürũ ga Tupana rü tomaẽxpũx ga ngunexũ ngupetũgu rü wena nanamaxẽẽ rü toxçax nanangõxẽẽ. ⁴¹—Natürũ tama guxũ ga duũxũgũcax nangõx. Rü toxçaxicatama nangõx ga toma ga ñpamama Tupana toxũ idexechixe na nüxũ tixuxũcax i Ngechuchichiga. Rü yexguma marũ yuwa ínadxguwena rü namaã tachibũe rü namaã taxaxegũ. ⁴²—Rü nümatama ga Ngechuchu toxũ nimugũ na duũxũgũmaã nüxũ tixuxũcax na Tupana marũ ãẽxgacũxũ yangucuchixẽẽxũ na guxũ i duũxũgũarũ ngugũrũ na yĩxũcax. Rü nũma ya Ngechuchu nixĩ i tóru maxũxũ nangugũxũ,

rü nũma tá nixĩ i guxũ i duũxũgũ i maxẽẽxũ rü yuexũxũ yacagũxũ naxçax i norũ maxũchiga. ⁴³—Rü ñpamamatama guxũma ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ rü Ngechuchichiga nidexagũ, rü ñnanagũrũgũ: “Rü nũma tá nüxũ nüxũ nangechaũ i norũ pecadugũ i guxũma i duũxũgũ i nüxũ yaxõgũxũ”, ñnanagũrũgũ.

Tupanaãẽ i Üünexũ rü yema duũxũgũ ga tama Yudfugũ ixĩgũxũtanũwa nangu

⁴⁴Rü yexguma íyadexayane ga Pedru, rü Tupanaãẽ i Üünexũ nüxna nangu ga guxũma ga yema yema íruxĩnũẽxũ ga yema ore. ⁴⁵Rü yema yaxõgũxũ ga Yudfugũ ga Pedrumaã yema íxũ, rü poraãcũ nabaixãchiãẽgũ yerũ Tupanaãẽ i Üünexũ rü nüxna rü ta nangu ga yema duũxũgũ ga tama Yudfugũ ixĩgũxũ. ⁴⁶Rü nüxũ naxĩnũẽ ga to ga nagawachigũ na yadexagũxũ, rü Tupanaxũ na yacuaxũũgũxũ. ⁴⁷Rü yexguma ga Pedru rü ñnanagũrũ: —¿Ejna nangẽxmaxũ i texé na nüxna nachuxuxũ i na ínabaiũxũ i ñaã duũxũgũ i marũ taxrũũ Tupanaãẽ i Üünexũ nüxna ngxũ? —ñnanagũrũ. ⁴⁸Rü nanamu na Ngechuchu ya Cristuégagu na ínabaiũxũ ga yema duũxũgũ ga yexwaca yaxõgũxũ. Rü yexguma Pedruxũ nacaãxũgũ na yexma naxãũxũcax ga ñuxre ga ngunexũ.

Pedru rü Yerucharéũwa yexmagũxũ ga yaxõgũxũmaã nüxũ nixu ga ñacũ na ngupetũxũ ga Checharéawa

11 ¹Rü yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũ rü yema yaxõgũxũ ga Yudéagugũxũ, rü nüxũ nacuáchigagũ na yema tama Yudfugũ

ixígüxü rü ta nayauxgüãxü ga
Tupanaãrü ore. ²Natürü yexguma
Yerucharéüwa nanguxgu ga Pedru, rü
ñuxre ga Yudíugü ga yaxögüxü rü
Pedruxü nixugüe. ³Rü ñanagürügü:
—¿Rü tñxcüü natanüwa cuxü i ngëma
tama Yudíugü ixígüxü, rü namaã
cuchibü? —ñanagürügü. ⁴Rü Pedru
meãma namaã nüxü nixu ga guxüma ga
ñacü na ngupetüxü, rü ñanagürü nüxü:
⁵—Choma rü Yopearü ñanewa
chayexma, rü yexguma
íchayumüxëyane, rü changoxetü. Rü
nüxü chadau ga wüxi ga
naxchápenüürüü ixíxü ga norü
ãgümücüpexewa átñuxüxü ga
írüchüxüxëxü ñuxmata chauxütawa
nguxü. ⁶—Rü meãma nüxü chadawenü
na nüxü chadauxüçax na ñacü yexmaxü
ga aixepewa. Rü nüxü chadau ga
naxünagü ga ixãgümücüparaxü rü
naëxügü ga idüraexü, rü äxtapegü rü
werigü. Rü yema naxchápenüüwa
nayexma ta ga ñacü ga tama ingóxü, erü
taxçax i yixema i Yudíugü rü naxãüächi.
⁷—Rü nüxü chaxínü ta ga Tupanaga ga
choxü ñaxü:

“¡Inachi! Pa Pedrux. ¡Rü ta imax, rü
nangöx!” ñaxü. ⁸—Natürü choma
chanangãxü, rü ñacharügü:

“Taxucürüwa nixí, Pa Corix, erü
taguma chanangöx i ñacü i toxçax
ãüächixü”, ñacharügü. ⁹—Rü yexguma
wenaxãrü ñanagürü choxü ga yema
Tupanaga ga daxüwa inaxüxü:

“Ngëma choma i Tupana chamexëëxü,
rü tama name i ñüächi nüxü cuwogü”,
ñanagürü. ¹⁰—Rü tomaëxpüxcüna
yemaãcü nangupetü, rü yexguma
wenaxãrü daxü naçhüxnagü ga yema

naxchápenüü namaã ga guxüma ga
nawa yexmagüxü. ¹¹—Rü yexgumatama
guma í ga nawa chayexmanewa
nangugü ga tomaëxpüx ga yatügü ga
Checharéawa ne mugüxü ga chauxçax
daugüxü. ¹²—Rü Tupanaãe i Üünexü
choxü namu na tama chaxoegaãëcúma
nawe charüxüxüçax. Rü chomaã ta
yéma naxí ga ñã 6 ga yaxögüxü. Rü
napatawa tangugü ga guma yatü ga
Cornériu, rü yexma tachocu. ¹³—Rü
tomaã nüxü nixu ga ñuxãcü na
napatawa nüxü nadauxü ga Tupanaãrü
orearü ngerüü ga daxüçüãx ga yexma
chixü ga ñaxü nüxü:

“¡Yopewa namugü i yatügü na naxçax
yacagüxüçax i Chimáü i Pedrugu
ãégaü! ¹⁴—Rü nüma tá cumaã nüxü
nixu na ñuxãcü tá cuma rü guxü i
cupatagugüxümaã penayaxuxü i perü
maxü i taguma gúxü”, ñanagürü nüxü.
¹⁵—Rü yexguma ichanaxügüga ga na
chidexaxü, rü nüxna nangu ga Tupanaãe
i Üünexü, yexgumarüü ga noxri tñxna
nanguxguriü. ¹⁶—Rü yexguma ga
choma rü nüxna chacuãxachi ga Cori ya
Ngechucharü ore ga yexguma ñaxgu:

“Rü aixcüma nixí ga Cuáü ga
dexáwamare ínabaiüxëãxü, natürü i
pema rü Tupanaãe i Üünexü tá pexna
nangu”, ñaxgu. ¹⁷—Rü pema nüxü
pecuax na ñuxãcü Tupana tñxna
nanguxëëxü ga Naãe i Üünexü i yixema
na Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxü
yaxögüxü. Rü ñuxma na taxrüü Tupana
yema duüxügüna nanguxëëxü ga Naãe i
Üünexü, ¿rü ñuxücürüwa i choma i
nüxü chaxoxü na naga chaxínüxü ya
Tupana? —ñanagürü ga Pedru. ¹⁸Rü
yexguma yema orexü naxínüëgu ga

yema yaxôgûxû ga Yerucharéúçûãx, rû nachianegûmare. Rû Tupanaxû nicuaxûüügü. Rû ñanagürügü: —Rû ngêmawa nüxû tacuax na Tupana tüxû dexû ya yíxema woo tama Yudíugü ixíguxe. Rû ngêxguma nüxû taríxoegu i túmaärü chixexû rû Tupanacax tadaugügu, rû nüma tüxna nanaxã i maxû i taguma gúxû —ñanagürügü.

**Yaxôgûxû ga Aütioquíawa
yexmagûxûchiga**

¹⁹Rû yexguma Etébaüxû yamaçgüguwena, rû norü uwanügü poraãcü nawe ningêxütanü ga yema yaxôgûxû. Rû yemacax nügu nawoone. Rû Peníchiawa, rû Chiprewa rû Aütioquíawa nabuxmü. Rû yéma nüxû nixugüe ga ore ga mexû ga Ngechuchuchiga. Natürü Yudíugümaãxícatama nüxû nixugüe ga yema ore rû tama ga togümaã. ²⁰Natürü yéma Aütioquíawa nangugü ta ga ñuxre ga togü ga yaxôgûxû ga Chípereçûãx, rû Chireneçûãx. Rû nümagü rû yema tama Yudíugü ixíguxûmaã rû ta nüxû nixugüe ga ore i mexû i Cori ya Ngechuchuchiga. ²¹Rû Tupana nüxû narüngûxêë, rû nanaporaexêë. Rû yemacax muxûma ga yema duüxügü rû nüxû naríxoë ga nuxcúmaüxû ga nacümagü, rû Cori ya Ngechuchuxaxû nayaxôgü. ²²Rû yexguma yemaxû nacuáchigagügu ga yema yaxôgûxû ga Yerucharéüwa yexmagûxû, rû Aütioquíawa nanamugü ga Bernabé. ²³Rû yexguma yéma nanguxgu ga Bernabé, rû nüxû nadau ga ñuxãcü Tupana nüxû na rüngüxêëxû ga yema yaxôgûxû ga Aütioquíacûãx, rû poraãcü namaã nataãë. Rû

nayaxucuxêgü ga guxûma na meãma Cori ya Ngechuchuwe naxíãmaxûçax, rû taguma nüxû naxoexûçax. ²⁴Yerü nüma ga Bernabé rû wüxi ga yatü ga mecü nixí. Rû aixcúma Tupanaãë i Üünexû rû nawa nayexma, rû napora ga norü ôwa. Rû yemacax muxûchixûma ga duüxügü rû Cori ya Ngechuchucax naxí rû nüxû nayaxôgü. ²⁵Rû yemawena ga Bernabé rû Tarsuwa naxü na Chauruçax yadauxûçax. ²⁶Rû yexguma nüxû iyangauxgu, rû Aütioquíawa nanaga. Rû wüxi ga taunecü wüxiwa yéma nayexmagü namaã ga yema yaxôgûxû. Rû nanangüexêë ga muxûchixûma ga duüxügü. Rû Aütioquíawa nixí ga inaxügüxû ga duüxügü na Cristutanüxûmaã na naxugüãxû ga yema yaxôgûxû. ²⁷Rû yexgumaücüü Yerucharéüwa ne naxí ga ñuxre ga Tupanaärü orearü uruügü rû Aütioquíawa naxí. ²⁸Rû natanüwa nayexma ga wüxi ga orearü uruü ga Agabu ga naéga. Rû nanangutaquexêë ga yema yaxôgûxû ga Aütioquíawa yexmagûxû. Rû yema ngutaquexewa rû inachi ga Agabu rû Tupanaãë i Üünexû nanamu ga na yadexaxû, rû ñanagürü: —Wüxi i taiya i taxû tá ínangu i guxû i ñaã nachíüãnewa —ñanagürü. Rû aixcúma ínangu ga yema taiya ga yexguma Cádiu ãëxgacü ixíxgu. ²⁹Rû yexguma ga yema yaxôgûxû ga Aütioquíawa yexmagûxû, rû marü wüxigu nagu narüxínüë na yéma ngíxû namugüxûçax ga díëru na nüxû nangüxêëgüxûçax ga yema yaxôgûxû ga Yudéaanegu áchiügüxû. Rû wüxichigü ngíxû inaxã ga díëru yexgumarüü ga ñuxre ga nüxû yexmacü. ³⁰Rû yemaãcü

nanaxügü, rü Bernabé rü Chaurumaã yéma ngĩxũ namugü ga yema díeru naxçax ga yema yaxögüxũárü ãêxgacügü ga Yudéanewa yexmagüxũ.

Ãêxgacü ga Erode rü Chaũtiáguxũ nimax rü Pedruxũ napoxcu

12 ¹Rü yexgumaũcüü inanaxügü ga ãêxgacü ga Erode ga na ínayauxũãxũ ga ñuxre ga yaxögüxũ ga Yerucharẽcüãx na napoxcuexũçax. ²Rü norü churaragüxũ namu na taramaã Chaũtiágu ga Cuáũñeñeẽxũ yamãxgüxũçax. ³Rü yexguma nüxũ nadãuxgu ga Erode ga norü me na yĩxũ ga Yudfugü ga yema na naxüxũ, rü norü churaragüxũ namu na Pedruxũ rü ta yayauxgüxũçax. Rü yema nangupetü ga Yudfugüariü peta ga Üpetüchigagu ga yexguma pãü ga ngeariü puxẽruũãxũ nangõxgügu. ⁴Rü yexguma Pedruxũ yayauxgügu, rü poxcupataũgu nayataxuchi. Rü ñuxüchi ga Erode rü nanamu ga ägümücütücumü ga norü churaragü na nüxna nadaugüxũçax. Rü wüxitücumüwachigü rü nayexma ga ägümücü ga churaragü. Rü yemaäcü nanaxü ga Erode, yerü nagu narüxiniü ga yema petawena guxũ ga duũxügüpepexewa na nagaãxũçax na yamãxgüãxũçax. ⁵Rü yemaäcü ga Pedru rü poxcupataũwa nayexma rü churaragü rü meãma nüxna nadaugü. Natürü ga yema yaxögüxũ ga Yerucharẽcüãx rü poraäcü nayumüxëgü, rü Tupanana naxçax nacagü.

Tupana rü Pedruxũ ínanguxuchixëë ga poxcupataũwa

⁶Rü yematama ga chütaxügu naxüpa ga yema ngunexũ ga Erode duũxügüpepexewa nagaxchaũxũ, rü taxre

ga churaragüariü ngãxũwa nape ga Pedru. Rü taxre ga cadenamaã ninaĩxgüchacüü. Rü togü ga churaragü ga dauxũtaexũ nüxna nadaugü ga poxcupataũárü ñãx. ⁷Rü ngürüächi yema poxcupataũwa nangox ga wüxi ga orearü ngeruũ ga daxücüãx ga Coriarü. Rü poraäcü nangóone ga guma poxcupataũwa. Rü yema orearü ngeruũ Pedruxũ nacuxagü, rü nanañaixächixëë. Rü ñnanagürü: —iPaxama íruda! —ñnanagürü. Rü yexgumatama íniwëgü ga guma cadena ga Pedru namaã inaĩxgüchacüücü. ⁸Rü Pedruxũ ñnanagürü ga yema orearü ngeruũ: —iRü icüxcuchichiru rü nacuaixcu i curü chapatu! —ñnanagürü. Rü yemaäcü nanaxü ga Pedru. Rü ñnanagürü ta: —iRü icüxcuchi i curü gáuxũchiru, rü chowe rüxü! —ñnanagürü. ⁹Rü nawe narüxü ga Pedru. Rü tama nüxũ nacuaix ga aixcüma na yĩxũ ga yema orearü ngeruũ namaã üxũ. Rü naxçax rü nangoxetümare. ¹⁰Rü nüxũ nachopetü ga nüxĩraũxũ ga dauxũtaexũ, rü ñuxüchi ga yema to ga dauxũtaexũ. Rü yexguma nawa nangugügu ga yema ñãx ga áchumenãxãnaxçax ga cayewaama üxũ, rü nüëchama niwãxna. Rü ínachoxũ. Rü yexguma marü wüxi ga caye inaxĩxgu, rü nüxna inayarütaxu ga yema orearü ngeruũ. ¹¹Rü yexguma nüxũ nicuãxächi ga Pedru, rü nügümaã ñnanagürü: —Ñuxma waxi i nüxũ chacuãxũ na aixcüma Cori ya Tupana núma namuxũ i norü orearü ngeruũ na Erodemexëwa choxũ napuxũ, rü nawa choxũ ínanguxuchixëëxũ i guxũma i ngëma chomaã naxügüchaũxũ i ngëma Yudfugü i tama yaxögüxũ —ñnanagürü.

¹²Rü yexguma yemaxũ yacuaxãchigu ga Pedru, rü ngĩpatawa naxũ ga wüxi ga ngecü ga Marĩagu ãégacü. Rü ngĩma iyixĩ ga Cuáũ Marcu naẽ. Rü yéma nangutaquexegü ga muxũma ga duũxũgü ga yéma yumüxëgüxũ. ¹³Rü ãxtüarü poxeguxũarü ãxwa, rü: —Tu tu tu —ñanagürü ga Pedru. Rü wüxi ga pacü ga Rode ga ngĩéga ãiyadau. ¹⁴Rü yexguma nagawa nüxũ nacuaxgu ga na Pedru yĩixũ, rü ngĩrü taãémaã rü ãyãñamare na nüxũ yanaxuxũ ga na Pedru yĩixũ ga ãxtüarü ãxgu chicü. Rü tama iyawãxna ga ãx. ¹⁵Rü yema yexmagüxũ rü: —Cungëãẽmare —ñanagürügü ngĩxũ. Natürü ngĩma rü: —Aixcũma nixĩ —ngĩgürügü. Rü yexguma ñanagürügü: —Maneca tama nüma nixĩ. Rü norü dauruũ i daxücũãxmare nixĩ —ñanagürügü. ¹⁶Natürü ga Pedru rü yoxni ãxwa: —Tu tu tu —ñanagürüama. Rü yexguma naxçã x yawãxnaãgu rü nüxũ nadaugüga ga Pedru na yĩixũ, rü naãaixãchiãégü. ¹⁷Natürü nüma naxunagümexë, rü naxmexmaã nayanachianexëégü. Rü namaã nüxũ nixu na ñuxãcü Cori ãnanguxuchixëëxũ ga poxcupataũwa. Rü ñanagürü ta: —iChaũtiãgumaã rü ngẽma togü i yaxögüxũmaã nüxũ pixu i ngẽma ore! —ñanagürü. Rü yexguma inaxũãchi, rü toxnamana naxũ. ¹⁸Rü yexguma yangunegu, rü yema churaragü ga poxcupataũwa dauxũtaegüxũ rü poraãcü nanaxixãchiãégü yerü tama nüxũ nacuaxgü ga tacü na ngupetüxũ namaã ga Pedru. ¹⁹Rü yemaçax ga Erode rü yema churaragüxũ namu na Pedruçax yadaugüxũçax. Rü yexguma

taxuxũũma iyangaugügu, rü Erode rü yema churaragügutama nananguxëë na nayuexũçax. Rü yemawena ga Erode rü ãnaxũxũ ga Yudeãanewa, rü Checharéagu nayaxãchiũ.

Nayu ga Erode

²⁰Rü Erode rü namaã nanu ga Tirucũãxgü rü Chi-dãũcũãxgü. Natürü ga yema Tirucũãxgü rü Chidãũcũãxgü rü naxçax nadaugü na ñuxãcü Erodexũ nangüxmüxëëgüxũ, yerü Erodechiũãnewa nixĩ ga nayauxgüãxũ ga nabü. Rü yemaçax wüxi ga Erodearü duũxũ ga ãëxgacü ga Batumaã naxãmücügü na nüxũ nangüxëëxũçax na Erodemaã yadexagüxũçax. ²¹Rü Erode rü namaã inaxuneta ga wüxi ga ngunexũ na namaã yadexaxũçax. Rü yexguma yema ngunexũ ga nagu inaxunetaxũwa nanguxgu, rü yema Tirucũãx rü Chidãũcũãx rü Erodexũtawa nangugü. Rü nicuxcuchi ga Erode ga norü ãëxgacüchiru, rü norü tochicaxũwa narüto, rü duũxũgümaã nüxũ nixu ga norü ore. ²²Rü yexguma ga guxũma ga yema duũxũgü rü tagaãcü ñanagürügü: —Ñãã ãëxgacü rü tama duũxũarü dexarüũ nixĩ i norü dexa, natürü ñoma Tupanaãrü dexarüũ nixĩ —ñanagürügü. ²³Rü Erode rü yema duũxũgüarü oremaã nataãë, rü tama Tupanaxũ nicuaxũũchaũ ga ñuxãcü Tupana nüxũ narüngüxëëxũ. Rü yemaçax wüxi ga Tupanaãrü orearü ngerüũ ga daxücũãx rü yexgumatama Erodexũ niãaawexëë. Rü õxmigü nanangõx, rü yemamaã nayu. ²⁴Natürü yema yaxögüxũ rü yexeraãcü guxũwama nüxũ nixugüe ga Cori ga

Tupanaärü ore. Rü mux̄ichix̄ü ga duüx̄ügü nüx̄ü nayax̄ögü. ²⁵Rü yexguma marü yangux̄ēēāgu ga norü puracü ga Chauru rü Bernabé, rü ínachox̄ü ga Yerucharéüwa, rü wenax̄ärü Aütioquíacax nawoegu. Rü nayagagü ga Cuáü Marcu.

**Bernabé rü Chauru rü inanax̄ügü ga to
ga nachüüānewa na nangegüāx̄ü ga
Tupanaärü ore**

13 ¹Rü yema yax̄ögüx̄ü ga Aütioquíawa yexmagüx̄ütanüwa rü nayexma ga ñuxre ga yatügü ga Tupanaärü orearü uruügü, rü ñuxre ga yatügü ga Tupanaärü orewa ngx̄ēētaegüx̄ü. Rü yematanüwa nayexma ga Bernabé, rü Chimáü ga Waxwegu áégax̄ü, rü Dúchiu ga Chireneçüāx̄, rü Manaé ga wüxigu áēxgacü ga Erodemaā yaex̄ü, rü Chauru. ²Rü wüxi ga ngunex̄ü ga yexguma Coricax̄ ínangutaqex̄egügu rü tama nachibüeäcüma ínayumüx̄ēgüguyane, rü Tupanaäe i Üünex̄ü rü ñanagürü nüx̄ü: —iChoxna penamugü i Chauru rü Bernabé na nax̄ügüāx̄üçax̄ i ngēma puracü i choma nawa chanamugüchaüx̄ü! —ñanagürü. ³Rü yexguma nüx̄ü nachauegu ga tama nachibüeäcüma na nayumüx̄ēgüx̄ü, rü Chauru rü Bernabéētügu nax̄ümex̄gü ga yema yax̄ögüx̄ü, rü ñux̄üchi inanamuächitanü na nax̄ügüāx̄üçax̄ ga Tupanaärü puracü.

Chiprewa nax̄i ga Bernabé rü Chauru

⁴⁻⁵Rü Tupanaäe i Üünex̄ü rü inanamuächitanü ga Bernabé rü Chauru. Rü ñāne ga Cheúchiawa nax̄i, rü

gumaärü türewa inax̄īāchi, rü Chipre ga capax̄üwa nax̄i. Rü Cuáü Marcu nawe narüx̄ü na nüx̄ü nangüx̄ēēx̄üçax̄. Rü yexguma Charamína ga ñāneärü türewa nangugügu, rü inanax̄ügüe ga nüx̄ü na yaxugüx̄ü ga Tupanaärü ore ga Yudügiarü ngutaqex̄epataügüwa. ⁶Rü gux̄ügu nix̄īāgütanü ga yema capax̄üwa ñuxmata Papu ga ñānewa nangugü. Rü yēma namaā inayarüxi ga wüxi ga Yudü ga yuüx̄ü ga Barechügu áégax̄ü. Rü nüma rü wüxi ga idoratax̄ax̄ü nix̄i yerü nügü yaxuxgu rü aixcüma Tupanaärü orearü uruü nix̄i. ⁷Rü nayexma ga yema capax̄üärü áēxgacü ga Chérquiü Paurugu áégax̄ü. Rü nüma nix̄i ga wüxi ga yatü ga meā naäx̄ü cuácü. Rü yema yuüx̄ü rü guma áēxgacüarü ngüx̄ēēruü nix̄i. Rü nüma ga áēxgacü rü norü duüx̄ügüx̄ü namu na Chauru rü Bernabéçax̄ yacagüx̄üçax̄, yerü nüx̄ü nax̄inüchaü ga Tupanaärü ore. ⁸Natürü yema yuüx̄ü ga Griégugawa Erimínugu áégax̄ü, rü Chauru rü Bernabéna nayanux̄ü na Tupanaärü orex̄ü yaxugüx̄ü. Yerü tama nanaxwaxe na yax̄ōx̄ü ga guma áēxgacü. ⁹⁻¹⁰Natürü ga Chauru ga Paurugu ta áégax̄ü, rü aixcüma Tupanaäe i Üünex̄ü nawa nayexma. Rü nüma ga Pauru rü meāma nüx̄ü nadawenü ga yema yuüx̄ü, rü ñanagürü nüx̄ü: —Pa Idoratax̄ax̄ü Pa Ngoxo Nanex, cuma rü chixex̄üicatama cux̄üchaü, rü nax̄chi cuxai i gux̄üma i mex̄ü. ¿Ñuxgura tá ta i nüx̄ü curüxox̄ü na ícuyatóx̄ēx̄ü i Cori ya Tupanaärü ore i aixcüma ix̄ix̄ü? ¹¹—Ñuxmatátama cux̄ü napoxcu ya Cori ya Tupana. Rü tá cungexetü, rü ñuxre i ngunex̄ügü rü

tãútãma nũxũ cudau ya ùãxcũ
—ñanagürũ. Rũ yexgumatama naxcãx
naxẽãnexũchi ga yema yuũxũ, rũ
naxmẽxmaã nadaugũ na texẽ naxmẽxgu
yayauxãchixũcãx rũ namaã ítixũxũcãx.
12Rũ yexguma yemaxũ nadauxgu ga
yema capaxũãrũ ãẽxgacũ rũ nayaxõ ga
Tupanaãrũ ore, yerũ namaã
nabãixãchiãẽ ga yema Pauru rũ Bernabé
nũxũ ngũxẽxũ ga Cori ya Tupanachiga.

**Pauru rũ Bernabé rũ Pichídiaanewa
yexmane ga ñãne ga Aũtioquíawa
nangugũ**

13Rũ Papuwa inaxĩãchi ga Pauru
namũcũgũmaã rũ nixãũ ga taxtũ ga
taxũwa. Rũ Pérupe ga ñãnewa nangugũ ga
Paũpírĩaanewa. Natürũ yẽma nũxna naxo
ga Cuáũ Marcu, rũ Yerucharẽũcãx nataegu.
14Rũ Pérupewa inaxĩãchi ga Pauru rũ
Bernabé rũ ñãne ga Aũtioquíawa nangugũ
ga Pichídiaanewa. Rũ yẽma rũ
ngũxchigaarũ ngunexũgu rũ Yudfugũarũ
ngutaquẽpataũgu nachocu, rũ yẽma
narũtogũ natanũwa ga yema
íngutaquẽxegũxũ. 15Rũ yema
ngutaquẽxewa rũ nũxũ nadaumatũgũ ga
Tupanaãrũ muũgũ ga Moĩché ùmatũxũ rũ
yema ore ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ
ùmatũxũ. Rũ yemawena, rũ guma
ngutaquẽpataũãrũ ãẽxgacũgũ, rũ
Bernabé rũ Pauruna nacagũ, rũ
ñanagürũgũ: —Pa Toeneẽgũx, ngẽxguma
pexũ nangẽxmagu i perũ ore i taãẽxẽeruũ i
toxçãx rũ marũ name i ñuxma tomaã nũxũ
pixu —ñanagürũgũ. 16Rũ yexguma inachi
ga Pauru, rũ naxunagũmẽxẽ na
iyanachianexũcãx ga duũxũgũ. Rũ
yexguma duũxũgũmaã nidexa, rũ
ñanagürũ: —Pa Duũxũgũ Pa

Chautanũxũgũx rũ Guxãma i Pema i To i
Nachiũãnecũãx Ixgũxex ya Tupanaxũ
Ngechaũgũxex, rũ iiperũxĩnũ! 17—Yima
tõrũ Tupana i yixema i Yudfugũ, rũ tũxũ
nidexechi ga nuxcũmaũgũxex ga tõrũ oxigũ
na tũxũ nangũxẽxũcãx. Rũ poraãcũ tũxũ
nimuxẽẽ ga yexguma woo to ga nachiũãne
ga Equituanewa tayexmagũgu. Rũ
yemaãcũ wũxi ga taxũ ga nachiũãne tũxũ
nixgũxẽẽ. Rũ ñuxũchi yemawena, rũ norũ
poramaã tũxũ ñagaxũ ga yema naãnewa.
18—Rũ dauxchitawa ga ngextã taxũema
íxãpataxũwa tũxũ nagagũ. Rũ yẽma 40 ga
taunecũ Tupana yaxna tũmamaã naxĩnũ
ga guxema tõrũ oxigũ. 19—Rũ Tupana
nanadai ga yema 7 ga ãẽxgacũgũ ga
Canaããnecũãxgũ guxũma ga norũ
duũxũgũmaãchigũ. Rũ yemaãcũ nanaxũ
na tõrũ oxigũna naxããxũcãx ga yema
naãne na tũmaãrũgũxũchi yĩxũcãx.
20—Rũ 450 ga taunecũ rũ yemaãcũ tũxũ
narũngũxẽẽ. Rũ yemawena rũ tũxna
nanamu ga togũ ga ãẽxgacũgũ ga
dauruũgũ ñuxmata Tupanaãrũ orearũ
uruũ ga Chamué ingucuchix. 21—Rũ
yexguma ga duũxũgũ rũ Tupanana naxcãx
nacagũ ga wũxi ga ãẽxgacũ ga rei na
namaã inacuxũcãx. Rũ Tupana rũ nũxna
nanamu ga Chaũ ga Chiche nane ga
Beyamítaa ixĩcũ. Rũ nũma nũxna nadau
ga duũxũgũ ga 40 ga taunecũgu. 22Rũ
yemawena ga Tupana rũ ñanataxũchi ga
Chaũ, rũ Dabĩxũ naxuneta na guma norũ
rei yĩxũcãx. Rũ Dabĩxũ nixuchiga ga
Tupana, rũ ñanagürũ:

“Nũxũ chadau rũ Dabĩ ya Ichaf nane
rũ wũxi ya yatũ ya poraãcũ
choxũ ngũchaũcũ nixĩ. Rũ
nũma tá nanaxũ i guxũma i
ngẽma choma chanaxwãxexũ”,

ñanagürü ga Tupana. ²³Rü nuxcüma ga Tupana rü marü inaxuneta rü wüxi i Dabítaa tá nixí i Cristu ixíxü, rü tá nanamaxëxë i Yudíugü. Rü Ngechuchu nixí ga guma maxëxëeruü ga tóru oxigümaa nüxü yaxucü ga Tupana. ²⁴Natürü naxüpa ga Ngechuchu na ínguxü, rü Cuáü ga baiüxëeruü rü guxüma ga Yudíugümaa nüxü nixuchiga ga ore i mexü rü ñanagürü:

“Rü name nixí i nüxü perüxoe i pecüma i chixexü, rü Tupanacax pedaügü, rü ípebaiü”, ñanagürü. ²⁵Rü yexguma marü yangaicaxgu ga tá na nayuxü ga Cuáü, rü ñanagürü:

“Rü tama choma nixí i ngëma pema nagu perüxínüxü i Cristu chíxü. Natürü choweama ne naxü i nüma ya aixcüma Cristu ixícü. Rü choma rü napëxewa taxuwama chame, rü bai i norü chapatucünüärü wëgüwaxüra chame eri nüma rü wüxi i ãëxgacü i tacüxüchima nixí”, ñanagürü ga Cuáü. ²⁶Rü ñanagürü ga Pauru, —Pa Chautanüxügü i Abráütaagüx, rü Guxáma i Pema i To i Nachiüñanecüãx i Tupanaxü Ngechaügüxex, rü pëcax nixí i ñaã ore i tüxü maxëxëxü. ²⁷—Rü aixcüma yema Yerucharëücüãxgü ga duüxügü rü yema norü ãëxgacügü rü tama nüxü nacuaügü ga Tupana Nane na yíxü ga Ngechuchu. Rü tama meã nüxü nacuaügü ga tacüchiga na yíxü ga yema ore ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü ümatixü i ñuxma perü ngutaquexepataüwa nüxü pedaumatügüxü i wüxichigü i ngüxchigaarü ngunexügu. Rü yemaäcü nümagütama ga yema duüxügü ga Ngechuchuxü imaxgüxü rü yexguma yamaxgüãgu rü nayanguxë ga yema ore ga nuxcüma ümatixü. ²⁸—Rü woo

taxuüma ga tacü ga chixexü nawa inayangaugü na nayuxëëãxüçax, natürü Piratuna naxçax nacagü na yamaãxüçax. ²⁹—Rü ningü ga guxüma ga yema ore ga Tupanaärü orearü uruügü ümatixü ga Ngechuchuchiga ga ñuxäcü tá na nayuxü. Rü yemawena rü nanayauxgü ga naxüne ga curuchawa, rü wüxi ga naxmaxügu nayanaxüchigü. ³⁰—Natürü ga Tupana rü wena nanamaxëë ga woo marü na nayuxü. ³¹—Rü nüma ga Ngechuchu rü muxüma ga ngunexü naxçax nangox ga yema duüxügü ga nawe rüxixü ga yexguma Garirëaanewa ne naxüxgu rü Yerucharëüwa naxüxgu. Rü ngëma duüxügü nixí i ñuxma i guxü i duüxügümaa nüxü ixugüxü i nachiga. ³²⁻³³Rü ngëmaäcü i toma rü núma tangugü na pemaã nüxü tixuxüçax i ngëma ore i aixcüma mexü. Rü dücax, rü yema uneta ga nuxcümaügüxü ga tóru oxigümaa nüxü yaxuxü ga Tupana, rü taxçax nayanguxë ga yexguma Ngechuchuxü wena namaxëëgu. Rü wiyaegüpanewa i norü taxre i capíturuwa rü ngëmachiga nüxü nixu i ngëxguma:

“Cuma nixí i Chaune, rü choma nixí i Cunatü chíxü”, ñaxgu. ³⁴—Rü Tupana rü nuxcüma rü marü nüxü nixu ga wena tá na namaxëëãxü ga Ngechuchu na tama yayixixüçax ga naxüne. Rü norü orewa rü ñanagürü:

“Rü choma tá pëcax chayanguxë ga yema unetagü i üünegüxü i aixcüma ixigüxü ga nuxcüma Dabímaa nüxü chixuxü”, ñanagürü. ³⁵—Rü ngëmacax toxnamana i Tupanaärü orewa rü ñanagürü ta:

“Tama cunaxwaxe na yayixixü i naxüne ya Cune ya üünecü,”

ñanagürü. ³⁶—Rü yexguma namaũxgu ga Dabí, rü nüxũ narüngũxẽẽ ga norü duũxũgü, yexgumarüũ ga ñuxãcü Tupana namuxũ. Natürü ñuxũchi nayu, rü nanatü rü naẽxũtagu natax ga naxũne, rü niyixi. ³⁷—Natürü guma Tupana wena namaxẽecü ga Ngechuchu rü tama niyixi ga naxũne. ³⁸—Rü ñuxmax, Pa Chaueneẽgũx, rü chanaxwaxe i nüxũ pecuax rü yimatama Ngechuchugagu Tupana tüxũ nüxũ nangechaũ i tórü pecadugü ngẽxgumarüũ i pemaã nüxũ tixuxũrüũ. ³⁹—Rü ñuxma ya guxãma ya yíxema nüxũ yaxõgũxe, rü Ngechuchugagu Tupana tüxũ nüxũ nangechaũ i guxũma ga yema pecadugü ga noxri taxucürüwa tüxũ nüxũ nangechaũxũ ga yexguma nagu taxíxgu ga yema mugü ga Moíché ümatixũ. ⁴⁰—Rü pexuãẽgü na tama pegu nanguxũcax i ngẽma poxcu i Tupanaãrü orearü uruũgü nüxũ ixuchigaxũ ga yexguma ñagügu:

⁴¹ “Rü ñucax, Pa Duũxũgü i

Tupanaãrü Orexũ Cugüexũx, rü tá pebaixãchie rü tá peyue erü pema pemaxẽyane rü tá chanaxü i ñacü i taxũ. Rü pema rü tãütama peyaxõgü i woo texé pemaã nüxũ ixuxgu”,

ñanagürü. Rü yexma nayacuaxẽẽ ga Pauru ga norü ore. ⁴²Rü yexguma guma ngutaquexepataũwa ínachoxũgu ga Pauru rü namücügü, rü yema duũxũgü ga tama Yudfugü ixíxgũxü rü nüxũ nacaxũgü na to ga ngũxchigaarü ngunexũgu rü wenaxãrü yematama orexũ namaã yaxuxũcax. ⁴³Rü yexguma marü nüxũ nachauegu ga na nangutaquexegũxü, rü Pauru rü

Bernabéwe narüxĩ ga muxũma ga Yudfugü rü müxũma ga togü ga duũxũgü ga tama Yudfugü ixíxgũxü natürü Yudfugürüũ yaxõgũxü. Rü Pauru rü Bernabé rü namaã nidexagü rü nayaxucuxẽgü na guxũguma nagu naxĩnüẽechaxũcax ga ñuxãcü Tupana nüxũ ngechaũãcũma na nadexũ. ⁴⁴Rü yema to ga ngũxchigaarü ngunexũgu, rü wixgutaax guxũma ga yema ñanecũãx nangutaquexegü na inaxĩnüẽxũcax ga Tupanaãrü ore. ⁴⁵Natürü nayexma ga ñuxre ga Yudfugü ga tama ngutaquexegu chocuxũ. Rü yexguma nüxũ nadaugügu ga na namuxũchixũ ga duũxũgü ga Paurucax ngutaquexegũxü rü poraãcü nixãũxãchie. Rü inanaxügüe ga na Pauruxũ nachoxũgagũxü rü namaã naguxchigagũxü. ⁴⁶Natürü ga Pauru rü Bernabé rü tama namuũẽacũma yema Yudfugũxü nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Tupana nanaxwaxe na pemaãxĩra nüxũ tixuxũ i norü ore. Natürü ñuxma na nüxũ pexoexü i ngẽma ore rü tama na penayauxgũchaũxü i maxü i taguma gũxü, rü ngẽmacax i ñuxmax i toma rü tá ngẽma tama Yudfugü ixíxgũxütanüwa taxĩ. ⁴⁷—Yerü yemaãcü toxũ namu ga Cori, rü ñanagürü:

“Duũxũgü i tama Yudfugü

ixíxgũxüãrü ngõonexẽerüũ marü cuxũ chixixẽẽ, na guxũwama i ñoma i naãnewa cunangexũcax i chorü ore i maxẽxẽerüũ”,

ñanagürü. ⁴⁸Rü yexguma yema orexũ naxĩnüẽgu ga yema duũxũgü ga tama Yudfugü ixíxgũxü, rü nataãẽgü rü ñanagürügü: —Rü namexẽchi nixĩ i ñaã Cori ya Tupanaãrü ore —ñanagürügü.

Rü nayaxögü ga guxüma ga yema duüxügü ga Tupana marü nüxü unetaxü na nayauxgüäxüçax i maxü i taguma gúxü. ⁴⁹Rü yemaäcü guxüwama ga yema naänewa nanguchigü ga Cori ya Tupanaärü ore. ⁵⁰Natürü yema Yudfugü ga tama Ngechuchuaxü yaxögüchaxü, rü chixexümaä nayaxucxügü ga ñuxre ga ngexügü ga mexügü ga Tupanaxü ngechaxügü rü guma ñäneärü äëxgacügü na Pauru rü Bernabéxü ínawoxüçax. Rü yemacx ínanawoxü ga yema naänewa. ⁵¹Rü yexguma ga Pauru rü Bernabé rü inapagücutü ga norü üxaxücutü na yemawa nüxü yacuaxächitanüçax ga norü chixexü ga yema ñäncüçxü ga duüxügü. Rü ñuxüchi ga Pauru rü Bernabé rü ñäne ga Icóniüwa naxí. ⁵²Natürü yema yaxögüxü ga guma ñäne ga nawa ínachoxünewa yexmagüxü rü poraäcü Tupanamaä nataäëgü, rü Naä i Ünexü rü aixcüma nawa nayexma.

**Pauru rü Bernabé rü ñäne ga
Icóniüwa nayexmagü**

14 ¹Rü Icóniüwa rü wüxigu Yudfugüarü ngutaqexepataügu nachocu ga Pauru rü Bernabé. Rü meäma nüxü nixuchiga ga Tupanaärü ore rü yemaäcü nayaxögü ga muxüma ga duüxügü ga Yudfugü rü yema tama Yudfugü ixügüxü rü ta. ²Natürü yema Yudfugü ga tama Ngechuchuaxü yaxögüxü, rü chixexümaä nayaxucxügü ga yema tama Yudfugü ixügüxü na yema yaxögüxüchi naxaixüçax. ³Rü yemacx muxüma ga ngunexü yexma narücho ga Pauru rü Bernabé, rü tama

namüëäcüma nüxü nixuchiga ga Cori ya Tupanaärü ore. Rü yema duüxügümaä nüxü nixu na ñuxäcü Tupana poraäcü tüxü nangechaxü. Rü nüma ga Cori rü yema duüxügüxü nüxü nadauxëe na namaä nataäëxü ga yema ore. Rü yemacx Pauru rü Bernabéxü narüngüxëe na inawëxgüäxüçax ga cuaxruügü rü na naxügüäxüçax ga mexügü ga Tupanaärü poramaä naxügüxü. ⁴Natürü ga guma ñäncüçax ga duüxügü rü nitoye. Rü nümaxü rü yema Yudfugüwaama naxügü rü togü rü Pauru rü Bernabéwaama naxügü. ⁵Rü yexguma ga yema Yudfugü, rü yema duüxügü ga tama Yudfugü ixügüxü, rü guma ñäneärü äëxgacügümaä wüxigu nagu narüxünië na Pauruxü rü Bernabéxü yayauxgüxü na nutamaä ínamuxüchigüäxüçax. ⁶⁻⁷Natürü yexguma nüxü nacuächigagüga ga Pauru rü Bernabé, rü nibuxmü. Rü Diconiüänewa yexmane ga ñänegü ga Dita rü Derbewa naxí. Rü guma ñänegüwa rü guxüma ga yema naänewa ipeagüxü ga duüxügümaä rü ta nüxü nixuchigagü ga ore i mexü.

**Ditawa rü Pauruxü
ínamuxüchigü nutamaä**

⁸⁻⁹Rü yema Ditawa nayexma ga wüxi ga yatü ga ínapogücutüxü norü bucümatama. Rü yema narüto rü inarüxünü ga yema Pauru nüxü ixüxü ga ore. Rü Pauru rü meäma nüxü nadawenü, rü nüxü nadau ga na nüxü nayexmaxü ga norü õ na naxçax yataanexüçax. ¹⁰Rü yexguma ga Pauru rü tagaäcü ñanagürü nüxü: —ílnachi, rü meäma ínangacutü! —ñanagürü. Rü yexguma inayuxnagü ga guma yatü, rü

inanaxügü ga na iyaxüxü. ¹¹Rü yexguma yema muxüma ga duüxügü nüxü daugügu ga yema na naxüxü ga Pauru, rü tagaäcü yema Dicóniügawa nidexagü, rü ñanagürügü: —Tupanagü i naduüxügüraüxü ínarixügü, rü tataniüwa nangugü —ñanagürügü. ¹²Rü Bernabé rü tupana ga Chéumaã nanaxüéagü. Rü Pauru rü Érememaã nanaxüéagü yerü nüma nixí ga yadexaxü. ¹³Rü guma ñane íxixucüüwa nayexma ga tupana ga Chéuarü tupauca ga taxüne. Rü guma tupaucaarü pai rü yéma nanagagü ga wocagü ga iyatixü ga putürumaã ngaxãégüxü. Rü nüma ga pai rü ga duüxügü rü nanadaixchau ga yema wocagü naxçax ga Pauru rü Bernabé na yemamaã nüxü yacuaxüügüxüçax. ¹⁴Natürü yexguma nüxü yacuaxãchitanügu ga Bernabé rü Pauru, rü norü gáxüchirugu nagáugüe na yema duüxügü nüxü cuaxgüxüçax na tama namexü ga yema naxçax naxüechaüxü. Rü yema muxüma ga duüxügütaniüwa nabuxmü, rü ñaxümaã aita naxüe: ¹⁵—Pa Yatügüx, ¿tüxcüü toxçax penaxü i ngéma? Toma rü pexrüü duüxügümare tixügü. Rü nuã taxí na pemaã nüxü tayarixuxüçax na nüxü perüxoexüçax i ngéma chixexügü i taxuwama mexü rü naxçax pedaugüxüçax ya Tupana ya maxücü ga naxücü ga daxügüxü i naãne, rü ñoma i naãne, rü taxtü i taxü, rü guxüma i nawa ngëxmaxü. ¹⁶—Rü nuxcümayerü nixí ga Tupana ga yaxna namaã naxínüxü ga duüxügü ga woo nümagü nanaxwaxegüxü naxügügu. ¹⁷—Natürü nüma ga Tupana rü taguma nüxü narüchau na duüxügüxü nangüxëxü. Rü yemaäcü tüxü nüxü nacuaxë na Tupana yíxü i nümax. Rü

nümatama nixí i núma namuãxü ya pucü rü meã pexü nayaexëxëãxü i penetügü. Rü nüma nixí i pexna naxããxü i pewemü na ngémaäcü petaãégüxüçax —ñanagürügü ga Pauru rü Bernabé. ¹⁸Natürü woo yema orexü namaã na yaxugüxü rü poraäcü nüxü naguxcha ga Pauru rü Bernabé ga nüxna na nachogüxü ga duüxügü ga tama naxçax na nadaixüçax ga yema wocagü na yemamaã nüxü yacuaxüügüxüçax . Rü düxwa yemaçax tama naxçax nanadaí. ¹⁹Natürü yexgumayane rü ínangugü ga ñuxre ga Yudfugü ga Aütioquíawa rü Icóniüwa ne íxü. Rü chixexümaã nayaxucüxégü ga yema muxüma ga duüxügü na tama Pauru rü Bernabéga naxínüxüçax, rü namaã nanuëxüçax. Rü yemaçax ga yema duüxügü rü nutamaã Pauruxü ínamuxüchigü, rü ñaneãrü íxpemawa nanatüchigügü, yerü nüma nüxü nacuaxgügu rü marü nayü. ²⁰Natürü yexguma yema yaxögüxü naxütawa ngutaquexegu, rü inachi ga Pauru, rü wenaxãrü nagu naxücu ga guma ñane. Rü moxüäcü inaxüächí ga yéma, rü Bernabémaã Derbewa naxü. ²¹Rü guma ñanewa nüxü nixugüe ga ore ga mexü. Rü nanangüexëe ga duüxügü, rü muxüma Tupanaãxü nayaxögü. Rü yemawena rü wenaxãrü naxçax nawoegu ga Dita, rü Icóniü, rü Aütioquía. ²²Rü guma ñanegüwa rü yema yaxögüxüxü nixucüxégü, rü nüxü nanangücháxëxü ga guxügüma meã na yaxögüãxüçax. Rü namaã nüxü nixugüe, rü ñanagürügü: —Ngéma Tupana äxgacü íxüüwa na ixücüxüçax, rü tanaxwaxa na muëxpüxcüna guxchaxügümaã yaxna ixínüxü i ñoma i naãnewa —ñanagürügü. ²³Rü Pauru rü Bernabé rü wüxichigü ga ñanewa rü nüxü nixunetatanü ga ñuxre ga

yatügü na yaxögüxüärü äëxgacügü
yixügüxüçax. Rü tama nachibüëäcuma
naxçax nayumüxëgü. Rü yemawena rü
yima Cori ya Tupana ga nüxü
yaxögiäcuma nanaxuaxügu na guxüguma
namaä inaxüxüçax rü meä nüxna
nadauxüçax ga yema yaxögüxüärü
äëxgacügü.

**Pauru rü Bernabé rü naxçax nawoegu ga
Aütioquía ga Chíríaanewa yexmane**

²⁴Rü Pichídiaanewa nichopetü, rü
Paüíriaanewa nangugü. ²⁵Rü Pérupe
ga iānewa nüxü nixugüie ga Tupanaärü
ore, rü ñuxüchi Atária ga iānewa naxí.
²⁶Rü yéma rü wüxi ga wapurugu nichoü
na Aütioquíaçax nawoeguxüçax. Rü
guma iāne ga Aütioquíawa nixí ga noxri
duüxügü Tupanana namugüxü ga Pauru
rü Bernabé na naxügüäxüçax ga yema
puracü ga ñuxma marü yanguxëëgüxü.
²⁷Rü yexguma ínangugü ga Pauru rü
Bernabé, rü nanangutaquexexëe ga
guxüma ga yema duüxügü ga yaxögüxü.
Rü namaä nüxü nixugügü ga guxüma ga
ñuxäcü Tupana poraäcü nüxü na
rüngüxëëxü. Rü yexgumarüü ta rü
namaä nüxü nixugügü ga ñuxäcü na
yaxögüäxü ga yema duüxügü ga tama
Yudíugü ixígüxü, yerü Tupana nüxü
nanatauxchaxëe na yaxögüäxüçax. ²⁸Rü
muxüma ga ngunexügu yema
yaxögüxütanüwa nayexmagü ga Pauru
rü Bernabé.

Yerucharéüwa nangutaquexegü

15 ¹Rü yexgumaäcüü rü nayexma
ga ñuxre ga duüxügü ga
Yudéaanewa ne íxü ga Aütioquíawa
ngugüxü. Rü nümagü inanaxügüie ga

tüxü na nangüexëëxü ga guxema
yaxögüxe ga Aütioquíacüäx, rü
ñanagürügü: —Ngëxguma tama pegü
ípewiüchaxmüpexechiraügu yema
Moiché tüxü muxürüü rü taxuacütáma
pexü nangëxma i maxü i taguma gúxü
—ñanagürügü. ²Natürü ga Pauru rü
Bernabé rü tama norü me nixí ga yema,
rü yemacax poraäcü nügü namaä
nachoxügagü ga yema duüxügü ga
Yudéaanewa ne íxü. Rü düxwa Pauru rü
Bernabé rü ñuxre ga togü ga
Aütioquíacüäx ga yaxögüxüxü
naxunetagü na Yerucharéüwa naxíxüçax
na yema ngüexügü ga Ngechuchu
imugüxü rü yema yaxögüxüärü
äëxgacügümaä yamexëëgüäxüçax ga
yemachiga. ³Rü yemaäcü ga yema
yaxögüxü ga Aütioquíacüäx rü
Yerucharéüwa nanamugü ga yema
yatügü na naxçax íyacagüxüçax rü
yamexëëgüäxüçax ga yema ore. Rü
Peníchíaanewa rü Chamáriaanewa
nachopetü ga Pauru rü Bernabé. Rü
yéma rü duüxügümaä nüxü nixugüie ga
ñuxäcü yema tama Yudíugü ixígüxü rü
nüxü na naxoexü ga nuxcümaüxü ga
nacümagü na Tupanawe naxíxüçax. Rü
yema oremaä poraäcü nanataëxëëgü
ga guxüma ga yema yaxögüxü. ⁴Rü
Yerucharéüwa nangugü ga Pauru rü
Bernabé. Rü guxüma ga yema yaxögüxü
rü yema ngüexügü ga Ngechuchu
imugüxü rü yema yaxögüxüärü
äëxgacügü rü meäma nanayauxgü. Rü
Pauru rü Bernabé namaä nüxü nixugügü
ga guxüma ga ñuxäcü Tupana poraäcü
nüxü na rüngüxëëxü na duüxügümaä
nüxü yaxugüxüçax ga ore i mexü.
⁵Natürü ñuxre ga Parichéugü ga

Ngechuchuaxú yaxôgûxú, rü inachigü, rü ñanagürügü: —Name nixí na nügü ínawíuchaxmüpechiraúgûxú i ngêma tama Yudfugü ixígûxú i ngexwaca yaxôgûxú. Rû name nixí na naga naxínüëxú i ngêma mugü ga Moíché úmatüxú —ñanagürügü. ⁶Rü yexguma nangutaqexegü ga yema ngúexügü ga Ngechuchu imugûxú rü yema yaxôgûxúârü âëxgacügü na namexëëgüâxúçax ga yema ore. ⁷Rü yixcama marü ñuxgumama nügümaã yéma yaporagatanücüügu, rü inachi ga Pedru, rü ñanagürü nüxú: —Pa Chaueneëgüx, pema nüxú pecuçax ga na üpamama Tupana choxú yaxuxú ga petanüwa na yema duüxügü i tama Yudfugü ixígûxúmaã nüxú chixuxúçax i norü ore i mexú i maxëxëruú, na nümagü rü ta Ngechuchuaxú yaxôgüâxúçax. ⁸—Rü yima Tupana ya guxããëxú cuácü rü tüxú nüxú nadauxëë na nadeãxú i ngêma duüxügü i tama Yudfugü ixígûxú, yerü nüxna nanamu ga Naãe i Ünexü yema tüxna namuãxüruú. ⁹—Rü Tupanapexewa rü yixema i Yudfugü rü namaã tawüxigu i ngêma duüxügü i tama Yudfugü ixígûxú. Yerü nümagü rü ta Tupana nüxú nüxú nangechaü ga norü pecadugü ga yexguma nüxú yaxôgüãgu. ¹⁰—¿Rü tÿxcüü tama namaã petaãe i ñuxma i ngêma Tupana üxü? ¿Rü tÿxcüü ngêma ngexwacax yaxôgûxú penaxüëëchaü i ngêma Moíchéarü mugü i guxchaxú ga tóru oxigü rü taxuacüma naga taxínüëxü rü woo yixemagü rü ta taxuacüma inguxëëxü? ¹¹—Rü tama ngêma mugü nixí i tüxú maxëxëxú. Natürü yixema rü tayaxôgü

na tóru Cori ya Ngechuchu tamaã mecümaxügüga yíxú na tüxna naxãmareãxú i maxú i taguma gúxú. Rû ngëxgumarüü ta nixí i naxçax i nümagü i tama Yudfugü ixígûxú —ñanagürü ga Pedru. ¹²Rü inanaxügü ga Bernabé rü Pauru na yadexagûxú. Rû guxúma ga yema duüxügü rü inarüchianegü rü inarüxínüëmare. Rû Bernabé rü Pauru rü namaã nüxú nixugüe ga ñuxácü Tupana na nüxú rüngüxëëgûxú na naxügüâxúçax ga mexú ga taxügü ga Tupanaärü poramaã naxügüxú natanüwa ga yema duüxügü ga tama Yudfugü ixígûxú. ¹³Rü yexguma Bernabé rü Pauru igüegagügu, rü nüxixärü nidexa ga Chaütiágu, rü ñanagürü: —Pa Chaueneëgüx, ichoxú iperüxínüë! ¹⁴—Pedru i Chimáü rü tamaã nüxú nixu na ñuxácü Tupana inaxügüxú ga nüxú na nangüxëëxú ga yema duüxügü i tama Yudfugü ixígûxú. Rû tamaã nüxú nixu ta na ñuxácü Tupana yema duüxügütanüwa nadeãxú ga ñuxre ga duüxügü na noxrü yixígûxúçax. ¹⁵—Rü ngêma Pedru nüxú ixuxü rü nawüxigu namaã ga yema ore ga nuxcümaügûxú ga orearü uruügü úmatüxú ga ñaxú:

¹⁶“Rü ngëmawena rü tá chataegu, rü tá nüxú charüngüxëë i Dabítaagü i Yudfugü. Rû woo nawoonemare i ñuxmax, natürü wena táxaru wüxiwa chanaxíxëë, rü tá íchanadagüxëë na noxrürü naporaexúçax. ¹⁷Rü ngémaacü tá nüxú charüngüxëë na ngêma duüxügü i tama Yudfugü ixígûxú rü chauxçax

nadaugüxüçax, wüxigu namaã i
guxüma i chorü duüxüğü i
Yudfugü i choma chidexchixü.

¹⁸Rü yemaäcü nüxü nixu ga
nüma ga Cori ya Tupana ga
nuxcümama tüxü nüxü
cuaxëécü ga yema”,

ñanagürü ga yema ore ga nuxcüma
ümatüxü. ¹⁹Rü ñanagürü ga Chaütiágu:
—Rü ngëmacax, Pa Chaueneëgüx, rü
chouxçax rü tama name na guxü i
Moïché ümatüxü i mugümaã nüxü
ichixewexü i ngëma duüxüğü i tama
Yudfugü ixüğüxü i nüxü rüxoexü i
nuxcümaüxü i nacümagü na Tupanawe
naxüçax. ²⁰—Rü narümemae nixi i
naxçax tanaxümatü i popera, rü
ngëmawa namaã nüxü tixu:

- (1) Rü tama name na nangõxgüãxü
i ngëma naxünagümachi i togü
norü
tupananetachicünaxägüçax
daixü .
- (2) Rü tama name na naï i ngemaã
rü exna naï ya yatümaã
inapexü.
- (3) Rü tama name na nangõxgüãxü
i namachi i ngëma naëxü rü
exna naxüna i wëxnaãxü rü
exna natügu ngxü.
- (4) Rü tama name na nangõxgüãxü
ya nagü.

Rü ngëxícatama nixi i inaxwaxexü na
naxçax naxümatüxü. ²¹—Erü guxüne ya
ñanewa nangëxma ya Yudfugüarü
ngutaqexepataü i ngextá nuxcümama
guxü i ngüxchigaarü ngunexügu nawa
ínangúe rü nüxü nixuchigagü i guxüma
i ngëma mugü ga Moïché ümatüxü
—ñanagürü ga Chaütiágu.

Popera ga yema duüxüğü ga tama Yudfugü ixüğüçax ümatüxü

²²Rü yema ore rü norü me nixi ga
yema ngüexüğü ga Ngechuchu
imugüxü, rü yema yaxögüxüärü
ãëxgacügü, rü guxüma ga yema
yaxögüxü. Rü nügümaã ñanagürüğü:
—iNgixã tatanüwa tanade ya taxre ya
yatüğü na Aütioquíawa namugüxüçax
namaã ya Pauru rü Bernabé!

—ñanagürüğü. Rü nüxü naxunetagu ga
Yuda ga Barsabágu äëgaxü rü Chira. Rü
nümagü ga Yuda rü Chira rü äëxgacügü
nixi ga natanüwa ga yema yaxögüxü ga
Yerucharéüwa yexmagüxü. ²³Rü namaã
yéma nanamugü ga popera, rü ñaã nixi
ga yema ore ga nagu naxümatüğüxü:

“Pa Toeneëgü i Tama Yudfugü Ixüğüxe
i Aütioquíagu rü Chíríaanegu rü
Chiríchiaanegu Ächiügüxe, rü toma i
peeneëgü i Ngechuchu toxü imugüxe rü
toma i yaxögüxüärü äëxgacügü
ixüğüxex, rü pexü tarümoxëgü. ²⁴Rü
nüxü tacuáchigagü rü ñuxre ga duüxüğü
ga núma ne íxü rü woo tama toma yéma
tanamugü natürü nümagü rü yéma naxi
rü Moïchéarü mugümaã pexü
nachixewegü rü yemaäcü pexü
ínatüexëe. ²⁵Rü yemaçax guxáma ga
toma rü wüxigu nagu tarüxínüe na
totanüwa nüxü taxunetaxü ga taxre ga
taeneëgü na pexçax ngëma
tanamugüxüçax namaã i taeneëgü i
nüxü ingechaügüxü i Bernabé rü Pauru.
²⁶Rü nümagü i Bernabé rü Pauru nixi ga
poraäcü äücümáxüwa nayexmagüxü
naxçax ga tóru Cori ya Ngechuchu ya
Cristu. ²⁷Rü ñuxma rü pexçax ngëma
tanamugü i Yuda rü Chira na

nümagüxüchi pemaã nüxü yaxugüxüçax rü pemaã nangoxëëgüãxüçax i guxüma i torü ore. ²⁸⁻²⁹Erü Tupanaãë i Üünexüçax name, rü toxçax rü ta name na tama muxüma i mugü pexna taxägüxü. Rü ñaã ägümücü i mugüxicatama nixi i pexü tamuxü:

- (1) Rü tama name na penangóxü i naxünagümachi i togü norü tupananetachicünaxägüçax ðaixü.
- (2) Rü tama name na penangóxü i namachi i ngëma naxünagü i wëxnaãxü.
- (3) Rü tama name na penangóxü ya nagü.
- (4) Rü tama name na naï i ngemaã rü exna naï ya yatümaã ipepexü.

Rü mexü tá pexügü ega penaxauregu i ngëma mugü. Rü nuãma pexna”, ñanagürü ga yema ore ga naxümatügüxü. ³⁰Rü natanüxüxü namoxëgüguwena, rü inaxiãchi ga yema yëma mugüxü, rü Aütioquíawa naxi. Rü yexguma yëma nangugügu rü nanangutaquexexëë ga guxüma ga yema yaxögüxü ga duüxügü, rü nüxna nanaxägü ga yema popera. ³¹Rü yexguma nüxü nadaumatügügu, rü poraãcü nataãëgü namaã ga yema ucüxëgü ga nüxna naxägüxü. ³²Rü Yuda rü Chira ga Tupanaärü orearü uruügü na yixügüxü, rü muxüma ga oremaã nayaxucüxëgü ga yema yaxögüxü, rü nüxü narüngüxëë na yexeraãcü yaxögüãxüçax. ³³Rü marü ñuxre ga ngunexü yëma nayexmagüguwena, rü inixi. Rü yema yaxögüxü ga Aütioquíacüãx, rü taãëcüma Yuda rü Chiraxü narümoxëgü rü meãma

ínayamugü na naxçax nawoegüxüçax ga yema Yerucharéüçüãx ga noxri natanüwa namugüxü. ³⁴Natürü ga Chira rü nagu narüxínü na yexma Aütioquíagu naxáxüxü, rü yemaçax Yudaxicatama Yerucharéüçax nataegu. ³⁵Rü Pauru rü Bernabé rü ta yexma narücho. Rü wüxigu namaã ga muxüma ga togü, rü nanangüexëë ga duüxügü, rü namaã nüxü nixugügü ga Cori ya Tupanaärü ore i mexü.

Pauru rü wenaxärü inaxüachi ga to ga nachiüãnegüwa na nangeaxü ga Tupanaärü ore

³⁶Rü yexguma marü ñuxre ga ngunexü ngupetügu, rü ñanagürü ga Pauru Bernabéxü: —iNgixã wenaxärü natanügu tanaxiãne i ngëma yaxögüxü i guxüne ya iãne ga ngextá nüxü íxuchigaxüwa ga Cori ya Tupanaärü ore na nüxü idaüxüçax na ñuxãcü nüxü ínangupetügüxü! —ñanagürü. ³⁷Rü Bernabé rü nayagaxchaü ta ga Cuáü Marcu. ³⁸Natürü ga Pauru rü tama nanaxwaxe ga na yagaãxü, yerü Paüpíriawa nüxna naxo ga noxri, rü tama ínayaxümücü ga yema puracüwa. ³⁹Rü poraãcü nügümaã niporagatanüciü naxçax ga yema, rü düxwa nügüna nixügü. Rü Bernabé nayaga ga Marcu, rü Chiprearü capaxüwa naxü. ⁴⁰Rü yoxni ga Pauru rü Chiraxü niga. Rü yema Aütioquíacüãx ga yaxögüxü rü naxçax nayumüxëgü na Tupana nüxü rüngüxëëgüxüçax. Rü yexguma inaxiãchi. ⁴¹Rü Chíríaanewa rü Chíríchíaanewa nachopetü, rü yëma Tupanaärü oremaã nanataãëxëëgü ga yema yaxögüxü.

Pauru rü Chirawe narüxü ga Timutéu

16 ¹Rü Derbe rü Ditawa nangugü ga Pauru rü Chira. Rü yéma nayexma ga wüxi ga yaxöcü ga Timutéu ga naéga. Rü naē rü wüxi ga Yudú ga yaxöxcü iyixī. Rü nanatü rü wüxi ga Griégu tixī. ²Rü meäma Timutéuchigagu nidexagü ga guxüma ga yema yaxögüxü ga Ditacüãxgü rü Icünüücüãxgü. ³Rü nanaxwaxe ga Pauru ga na nüxü íyaxümücüxü ga Timutéu. Natürü naxüpa ga na yagaãxü rü ínanawiechaxmüpechiraü, yerü yemaäcü nanaxwaxegü ga yema Yudiugü ga yema naänewa yexmagüxü. Yerü guxüma nüxü nacuaxgü ga na Griégu tíxü ga nanatü. ⁴Rü guxünema ga guma íänegü ga nawa nachopetünewa, rü duüxügümaã nüxü nixugüetanü ga yema ucuxē ga yema Yerucharéücüãx ga ngúexügü ga Ngechuchu imugüxü rü yema yaxögüxüärü äëxgacügü nüxü ixugüxü. ⁵Rü yemaäcü yexeraäcü meã nayaxögü ga guxüma ga yema yaxögüxü, rü guxü ga ngunexü rü yexeraäcü nimüetanü ga yema yexwacax yaxögüxü.

Pauru nangöxetü rü wüxi ga yatü ga Machedóniäcüãxü nadau

⁶Rü Áchiaanewa naxíchaü na yéma nüxü yaxugüxüçax ga ore i mexü. Natürü Tupanaäē i Üünexü rü nüxna nanachüxu ga yema. Rü yemacax Piríquiaanewa rü Gárataanewaama nachopetü. ⁷Rü Míchiaarü naänewa nangugü, rü yéma nagu narüxínüē ga na Bitíníäärü naänewa naxíxü. Natürü yéma rü ta Tupanaäē i Üünexü nüxna

nanachüxu ga na yéma naxíxü. ⁸Rü yemacax Míchiaanewa nachopetümare rü íäne ga Túruawa nangugü. ⁹Rü yema chütaxügu rü Pauru nangöxetü rü nüxü nadau ga wüxi ga yatü ga Machedóniäcüãx ga napexegu chiciü. Rü nüxü nacaçaxü, ñaxümaã: —iMachedóniäwa naxü, rü toxü rüngüxēē! —ñaxümaã. ¹⁰Rü yexguma yemaxü nadaçuxgu ga Pauru, rü yexgumatama togü tamexēēgü na Machedóniäwa taxíxüçax. Yerü nüxü tacuaxgü rü aixcümamaxüchi nixí ga Tupana toxçax çaxü na yema duüxügümaã nüxü tixuxüçax ga ore i mexü.

Piripuwa nayexmagü ga Pauru ru Chira

¹¹Rü Túruaarü türewa itaxíãchi, rü capaxü ga Chamotáchiuçax wexgu taxí. Rü moxüäcü Neáporiwa tangugü. ¹²Rü yéma rü dauxchitagu taxí rü Piripuwa tangugü. Rü guma nixí ya Dumacüãxgiarü íäne ga Machedóniäänegu naxügüne. Rü guma nixí ya guxüne ya íäneärü tamaēne ga yéma. Rü yéma tayexmagü ga ñuxre ga ngunexügü. ¹³Rü ngüxchigaarü ngunexügu, rü guma íäne iyacuáxüwa taxí ga natüpechinüwa, yerü nagu tarüxínüēgu rü yéma nayexma ga Yudífugiarü yumüxēchica. Rü yéma tarütogü, rü namaã tidexagü ga ñuxre ga ngexügü ga yéma ngutaquexegüxü, rü namaã nüxü tixugü ga Tupanaärü ore. ¹⁴Rü yéma iyexma ga wüxi ga ngecü ga Díria ga ngíēga ga Tupanaxü icuaxüxüçü. Rü Tiatúra ga íänecüãx iyixī. Rü dauxracharaxü ga naxchirumaã itaxe yerü yema nixí ga

ngîrû puracû. Rû ngîma rû meâma yéma irûxînú, yerû nûma ga Cori ya Tupana rû ngîxû nanangúchaûxêê na meâ inaxînúxûçax ga yema ore ga Pauru nûxû ixuxû. ¹⁵Rû yemawena rû ñuxûchi íbaie wûxigu namaã ga guxûma ga ngîtanûxûgû. Rû yixcama rû toxû icaaxû ñaxûmaã: —Ngêxguma pema choxû pedaxûgu na aixcûma nûxû chayaxôxû ya Cori ya Tupana, rû marû name ega chopatagu peyapegûgu —ngîgûrûgû. Rû yéma toxû ixixêê. ¹⁶Rû wûxi ga ngunexûgu ga yexguma yumûxêwa taxîngu ga tomax, rû yexma ngîxû tayangau ga wûxi ga pacû ga corigûxûtaxû ixîcû ga ngoxoâxcû. Rû yema pacû rû wûxi ga tacûxû cuaxcû iyixî, rû duûxûgûmaã nûxû iyaxu ga tacû tá yixcûra na ngupetûxû. Rû yemaçax ga duûxûgû rû dîêrumaã ngîxû nanaxûtanû na nûxû yaxuxûçax na tacû tá na ngupetûxû. Rû yemaâcû poraâcû dîêruxû itú naxçax ga ngîrû corigû. ¹⁷Rû ngîma towe ingê ga toma rû Pauru, rû tagaâcû ngîgûrûgû: —Ñaa yatûgû rû Tupana ya tacûxûchimaârû duûxûgû nixî, rû pemaã nûxû nixu na ñuxâcû tá penayaxuxû i maxû i taguma gûxû —ngîgûrûgû. ¹⁸Rû yemaâcû iyixî ga muxûma ga ngunexûgu. Rû duxwa nûxû nawaxtûmûxû ga Pauru, rû ngîxçax nadauegu, rû ñanagûrû nûxû ga yema ngoxo ga ngîwa yexmaxû: —Ngechuchu ya Cristuégagu cuxû chamu, na ngîwa ícuxûxûçax —ñanagûrû. Rû yexgumatama ngîwa ínaxûxû ga yema ngoxo. ¹⁹Rû yexguma nûxû nadaugûgu ga ngîrû corigû ga marû tama ngîgagu dîêru ngîxû na nayauxgûxû, rû Pauru rû Chiraxû ínayauxû, rû âêxgacûgûarû

ngutaquexechicawa nanagagû. ²⁰Rû âêxgacûgûna nanaxuaxû ga yema ngîrû corigû, rû ñanagûrûgû: —Ñaa Yudûgu rû tórû íanewa nanachixeâêxêêgû i duûxûgû. ²¹—Rû tûxû nangúxêê na naxaurexûçax i nacûmagû i tûxna chuxuxû i yixema i Dumacûâxgû —ñanagûrûgû. ²²Rû yexguma ga guxûma ga yema íanecûâx, rû Pauru rû Chirana nayuxgû. Rû yema âêxgacûgû nanamu na ínacuxûâxçax rû ngexchiruxûma naixmenaxâmaã yaçuaixgûâxçax. ²³Rû yexguma marû poraâcû yaçuaixgûâguwena, rû poxcupataûgu nanawocu. Rû nûxna naxâga ga yema poxcupataûârû dauruû na meâma nûxna nadauxûçax. ²⁴Rû yexguma yemaxû naxînuçu ga yema dauruû, rû poxcupataûârû aixepexgûxûchixû ga ucapugu nanawocu, rû meâma nayachotaparagû. ²⁵Natûrû ngâxûcûûgu rû nayumûxêgû ga Pauru rû Chira, rû nawiyaegû, rû Tupanaxû nicuaxûûgû. Rû yema togû ga poxcuexû rû nûxû naxînúê. ²⁶Rû ngûrûâchi poraâcû naxîâxâchiane, rû ínayangogûtanûâchi ga guma poxcupataûârû caxtagû. Rû yexgumatama niwâxnagû ga guxûma ga îâxgû ga guma poxcupataû. Rû guxûma ga yema poxcuexûârû cadenaparagû rû niwêgû. ²⁷Rû pewa nabaixâchi ga yema poxcupataûârû dauruû. Rû yexguma nûxû nadaçuxgu ga na yawâxnagûxû ga îâxgû ga guma poxcupataû rû nanayaxu ga norû tara na nûgû yamáxûçax, yerû nûma nûxû nacuaxgu rû marû nibuxmû ga yema poxcuexû. ²⁸Natûrû tagaâcû aixta naxû ga Pauru, rû ñanagûrû nûxû: —iTâxû i cugû quimáxû! Rû guxâma i

toma rü tanuxmagü —ñanagürü. ²⁹Rü yexguma ga yema poxcupatañärü dauruñ rü naxçax ínaca ga wüxi ga omü, rü inañaächiaçüma yema duñxügü ípoxcuxügü nayangaxi, rü yaduruxaçüma Pauru rü Chirapexegu nayacaxápüxü. ³⁰Rü yexguma ñaxtüwa Pauru rü Chiraxü nagagü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Corigüx, ¿Tacü tá chaxüxü i choma na choxü nangëxmaxüçax i maxü i taguma gúxü? —ñanagürü. ³¹Rü nümagü rü nanangaxügü rü ñanagürügü nüxü: —iNüxü yaxö ya Cori ya Ngechuchu, rü tá cuxü nangëxma i maxü i taguma gúxü i cuma rü guxü i cupatacñäx! —ñanagürügü. ³²Rü namaã rü guxüma ga yema napatacñäxgümaã rü ta nüxü nixugüe ga Cori ya Tupanaärü ore. ³³Rü yematama ngoragu ga chütacü, rü yema poxcupatañärü dauruñ nayayauxgü ga norü oxrigü ga Pauru rü Chira. Rü yexgumatama ga Pauru rü Chira rü ínanabaixexë ga yema poxcupatañärü dauruñ wüxigu namaã ga guxüma ga napatacñäxgü. ³⁴Rü ñuxüchi napatawa nanagagü, rü öna nüxna naxã, rü nataãe ga nüma rü guxüma ga napatacñäxgü ta, yerü Tupanaãxü nayaxögü. ³⁵Rü moxüãcü paçmama rü yema ñaneärü äëxgacügü rü yema poxcupatañärü dauruñxütawa nanamugü ga purichíagü na namaã nüxü yanaxugüxüçax na Pauru rü Chiraxü ínamuxüxü. ³⁶Rü yexguma ga yema poxcupatañärü dauruñ rü ñanagürü Pauruxü: —Rü ngëma äëxgacügü rü nuã nanamugü i ore na pexü íchamuxüxüçax. iRü ëcü ípechoxü, rü meã ípixí! —ñanagürü. ³⁷Natürü ga Pauru rü ñanagürü nüxü ga yema

purichíagü: —Marü chixri tomaã nachopetü i toma i Dumacñäxüchigü na tixígüxü, rü tama toxna nacaxiraächüma toxü niçuaixgü ga napexewa ga guxüma ga duñxügü, rü ñuxüchi poxcupatañügu toxü nawocu. Rü ñuxma rü cúaçüma toxü ínamuxüchañ. Rü täütama ngëmaãcü nixí. iRü ëcü nümatama núma naxí i äëxgacügü na nümatama toxü íyamuxüxüçax! —ñanagürü ga Pauru. ³⁸Rü yexguma ga yema purichíagü rü äëxgacügümaã nüxü nayarüxugüe ga yema ore. Rü poraãcü nabaixächiaëgü ga yema äëxgacügü ga yexguma nüxü naxínüëgu ga na Dumacñäxüchi yixígüxü. ³⁹Rü yéma naxí, rü Pauru rü Chirana nayacagü na nüxü nüxü nangechañgüxüçax naxçax ga yema namaã naxügüxü. Rü ínamamuxü, rü nüxü nacaxügü na nawa ínaxochüxüçax ga guma ñane. ⁴⁰Rü yexguma poxcupatañüwa ínaxochügü ga Pauru rü Chira, rü Díriapatawa naxí. Rü yema yaxögüxümaã nangutaquexegü, rü nayaxucuxëgü, rü Tupanaärü oremaã nanataãëxëgü. Rü ñuxüchi yemawena rü inaxíächi.

Pauru rü Chiramaã nanuë ga duñxügü ga Techarónicawa

17 ¹Rü ñanëgü ga Aüpípori rü Aporóniãwa nachopetü ga Pauru rü Chira, rü ñane ga Techarónicawa nangugü. Rü yéma nayexma ga Yudügüarü ngutaquexepatañ. ²Rü nawa naxü ga Pauru, yerü woetama yema nixí ga nacüma. Rü tomaëxpüx ga ngüxchigaarü ngunëxügu namaã yéma

nidexa nachiga ga Tupanaärü ore ga ümatüxü. ³Rü meäma namaä inananguxüxëë ga yema ore, rü namaä nüxü nixu ga tüxcüü ngúxü na yangexü ga Cristu rü tüxcüü wena na namaxüxü. Rü ñanagürü: —Rü yima Cristu rü Ngechuchu nixí, rü nachiga nixí i pemaä nüxü chixuxü —ñanagürü ga Pauru. ⁴Rü ñuxre ga yéma yexmagüxü ga Yudíugü rü nayaxögü, rü Pauru rü Chiratanügu naxägü. Rü yexgumarüü ta Ngechuchuxü nayaxögü ga muxüma ga Griégugü ga noxri Yudíugürüü yaxögüxü. Rü muxüma ga ngexügü ga díëruäxgüxü rü ta nayaxögü. ⁵Rü yemaçax ga yema Yudíugü ga tama yaxögüxü, rü nanuë rü nixäuxächigü yerü muxüma ga duüxügü nüxü nayaxögü ga Pauru rü Chiraarü ore. Rü norü numaä nanaxítaquexexëë ga ñuxre ga yatügü ga chixexügü ga taxuwama mexü. Rü yemaxü namugü na nanuëxëëaxü ga yema ñānecüāx ga duüxügü. Rü Yacháüpatawa nabuxmü ga yema chixexü ga duüxügü na Pauru rü Chiracax nadaugüxüçax, yerü yema muxüma ga duüxügüpexewa nanagagüchaü. ⁶Natürü yexguma tama yexma nüxü yangaugügu, rü Yacháüxü niyauxgü, rü ñuxre ga yaxögüxüxü rü ta ínayauxü. Rü nayagauxütanü, rü guma ñānēārü āēxgacügüpexewa nanagagü. Rü tagaäcü ñanagürügü: —Ngēma Pauru rü Chira i guxü i naānēwa duüxügüxü chixexëëgüxü, rü núma rü ta nangugü. ⁷—Rü Yacháü nixí ga nayaxuxü ga napatawa. Rü guxüma i nümagü i ngēma yatügü rü tama naga naxñüëchaü i tóru āēxgacü ya Dumacüāxärü mugü, erü nüxü nixugüe

rü nangēxma i to i āēxgacü i Ngechuchu —ñanagürügü ga yema chixexü ga duüxügü. ⁸Rü yexguma nüxü naxñüëgu ga yema oregü, rü poraäcü nanuë ga yema muxüma ga duüxügü rü yema ñānēārü āēxgacügü ta. ⁹Natürü ga Yacháü rü namücügü rü díërumaä nügü naxütanügü, rü yemaçax nayangexgü.

Pauru rü Chira rü Beréawa nayexmagü

¹⁰Rü yematama ga chütaxügu rü yema yaxögüxü ga Techarónicacüāx rü ñānē ga Beréawa nanamugü ga Pauru rü Chira. Rü yexguma yéma nangugügu, rü Yudíugüarü ngutaquexepataüwa naxí. ¹¹Rü yema Yudíugü ga Beréacüāx, rü yema togü ga Yudíugü ga Techarónicawa yexmagüxüärü yexera narümemaeëgü. Rü norü ngúchaümaä meäma nanayauxgü ga yema ore. Rü guxü ga ngunexügu rü Tupanaärü ore ga ümatüxüwa nangúe na meä nüxü nacuaçgüxüçax ngoxi aixcüma yíxü ga yema ore ga Pauru rü Chira namaä nüxü ixuxü. ¹²Rü muxüma ga yema Beréacüāx ga Yudíugü rü Ngechuchuxü nayaxögü. Rü yexgumarüü ta ga muxüma ga Griégugü ga Yatüxügü rü ngexügü ga āēxgacügü namax ixígüxü, rü nayaxögü. ¹³Natürü yexguma yema Yudíugü ga Techarónicacüāx nüxü cuáchigagügu ga na Beréawa rü ta nüxü na yaxuxü ga Tupanaärü ore ga Pauru, rü yéma naxí, rü nananuëxëë ga yema ñānecüāx ga duüxügü na Paurumaä chixri nachopetüxüçax. ¹⁴Natürü yexguma yemaxü nacuáchigagügu ga yema yaxögüxü, rü paxama Pauruxü ínaxüxüxëëgü ga guma ñānēwa. Rü ñuxre ga yema yaxögüxü rü Pauruxü

ínixümücügü. Rû dauxchitagu naxĩ rû ñuxmata taxtüpechinüwa nangugü. Natürü ga Chira rû Timutéu rû Beréagu narüchooma. ¹⁵Rû yema duũxügü ga Pauruxũ íxümücügüxũ, rû wapurugu ínayaxümücügü ñuxmata ñane ga Atenawa nangugü, rû ñuxüchi Beréacax nawoegu. Rû Pauru rû yema duũxügüxũ yéma namuga na paxa naxütawa naxĩxũcax ga Chira rû Timutéu.

Atenawa nayexma ga Pauru

¹⁶Rû yexguma Pauru rû Atenawa Chira rû Timutéuxũ nanguxēēgu, rû tama nataāēcüraxũ yerü nüxü nadau ga guma ñanewa ga na poraācü naxchicünaxāmaāmare na natupanaāxgüxũ. ¹⁷Rû yemacax ga Pauru rû Yudíugüarü ngutaquexepataüwa namaā niporagacüü ga yema Yudíugü rû yema togü ga tama Yudíugü ixígüxũ ga Tupanaxũ icuaxüügüxũ. Rû guxü ga ngunexügu ga ñaneärü ngāxüwa üxü ga üānechicawa rû ta namaā niporagacüü ga yema yéma ngutaquexegüxũ. ¹⁸Rû nayexmagü ta ga ñuxre ga yatügü ga Epicúriugüarü nguxēētaewa ngúexũ, rû togü ga Etóicugüarü nguxēētaewa ngúexũ. Rû nümagü rû inanaxügüe ga Paurumaā na yaporagatanücüxũ. Rû ñuxre ga nümagü rû ñanagürügü: —¿Rû tacü nixĩ i nüxü yaxuxũ i ñaā yatü i idexaechamarexü? —ñanagürügü. Rû togü nanangāxügü, rû ñanagürügü: —Maneca wüxi i to i nachiüānecüāxärü tupanagüarü orearü uruü nixĩ —ñanagürügü. Rû yemaācü nidexagü ga yema duũxügü, yerü Pauru rû nüxü nixu ga ore ga mexü ga

Ngechuchuchiga ga nuxācü wena na namaxüxũ. ¹⁹Rû düxwa norü āēxgacügüarü ngutaquexechica ga Areópagu āégaxüwa nanagagü. Rû yéma nüxna nacagü, rû ñanagürügü nüxü: —Toma nüxü tacuáxchaü na tacü rû nguxēētae i ngexwacaxüxü yĩxü i ngēma namaā cunguxēētaexũ. ²⁰Erü toxcax rû wüxi i taguma nüxü taxĩnüēxü nixĩ i ngēma ore, rû nüxü tacuáxchaü na tacüchiga yĩxü i ngēma nüxü quixuxü —ñanagürügü. ²¹Rû yemaācü nidexagü, yerü guxüma ga Atenacüāxgü rû yema to ga nachiüānecüāxgü ga yexma āchiügüxũ, rû woetama yexicagu narüxĩnüē ga na nüxü yaxuxücax rû nüxü naxĩnüēxücax ga yexwacaxüxü ga oregü. ²²Rû yemacax ga Pauru rû inachi norü ngāxütanüwa ga yema duũxügü ga yema Areópaguwa ngutaquexegüxũ, rû ñanagürü: —Pa Atenacüāxgüx, nüxü chadau na poraācü perü tupanagügu perüxĩnüēxü. ²³—Erü ngēxguma perü ngutaquexechicagüwa chixüpetüchigügu, rû nüxü chadau i naxchicünaxāgü i nüxü picuaxüügüxũ. Rû wüxi i nachicawa namaā chayarüxü i wüxi i yumüxēchica, rû ngēxma naxümatü i naéga i ñaxü: “Tupana ya tama nüxü icuácü”, ñaxü. Rû yima Tupana ya tama nüxü pecuāācüma nüxü picuaxüügücü nixĩ ya choma pemaā nüxü chixuchigacü. ²⁴—Rû guma Tupana ga naxücü ga guxüma ga naānegü rû guxüma i nawa ngēxmaxü, rû nüma nixĩ i norü yora yĩxü i daxügüxü i naāne rû ñoma i naāne. Rû ngēmacax nüma rû tama duũxügü üxüne ya tupaucagügu naxāchiü. ²⁵—Rû nümatama ya Tupana rû taxucaxma

nanaxwaxe i duũxũgiarũ ngũxẽẽ na namaxũxũcax i nũmax, erũ taxuũma nũxũ nataxu. Rũ nũmatama guxãna nanaxã i maxũ, rũ tũxna nanaxã ya buanecũ ya namaã ingũãtanũcũcũ. Rũ nũmatama tũxna nanaxã i guxũma.
 26—Nũma rũ wũxi ga duũxũwatama nanaxũ ga guxũma ga duũxũgũ na guxũ i naãnewa nangẽxmagũxũcax. Rũ nũma inaxuneta i ñuxgu tá na nabuxũ i duũxũgũ rũ ngexta tá naxãchiũxũ i wũxichigũ. 27-28—Rũ yemaãcũ nanaxũ na naxcax nadaugũxũcax ga duũxũgũ rũ ñoma eãnexũwa tacũcax idaugũxũrũũ nũxũ iyangaugũxũcax. Natũrũ nũma ya Tupana rũ woetama guxũguma tũxna nangaicamachirex, erũ nagagu nixĩ i imaxẽxũ rũ ixĩãxtanũcũxũ rũ ingẽxmaxũ, ngẽxgumarũũ i ñuxre i perũ poperaarũ umatũxũgũ naxũmatũxũrũũ, rũ ñanagũrũgũ:

“Rũ Tupanaxãcũ tixĩgũ”, ñanagũrũgũ.
 29—Rũ ñuxma na Tupanaxãcũgũ ixĩgũxũ, rũ tama name i nagu tarũxĩnũẽ rũ Tupana rũ wũxi i naxchicũnãxã i uirumũwa rũ exna dũerumũwa rũ exna nutawa ixũxũrũũ nixĩ. Erũ guxũma i ngẽma naxchicũnãxãgũ rũ nũmatama i duũxũgũ nagu naxĩnũẽxũãcũma nanaxũgũ. 30—Rũ nuxcũma ga duũxũgũ rũ naẽchitamare ínate, natũrũ nũma ga Tupana rũ namaã yaxna naxĩnũ. Natũrũ i ñuxma ya Tupana rũ nanamu i duũxũgũ i guxũwama na naxcax nadaugũxũ rũ nũxũ naxoexũ i nacũma i chixexũgũ. 31Yerũ nũma ga Tupana rũ marũ nũxũ naxuneta i wũxi i ngunexũ i nagu tá aixcũma guxũ i ñoma i naãnecũãxã i duũxũgũna naçaxũ i norũ maxũchiga. Rũ marũ nũxũ naxuneta ya

wũxi ya yatũ ya Ngechuchu, rũ yima tá nixĩ ya duũxũgũna cacũ. Rũ Tupana rũ guxãxũma nũxũ nacuaxẽẽ ga yema ga yexguma Ngechuchuxũ wena namaxẽẽgu —ñanagũrũ ga Pauru. 32Rũ yexguma yema wena na namaxẽxũchigaxũ naxĩnũẽgu ga duũxũgũ, rũ ñuxre ga nũmagũ rũ Pauruxũ nacugũe. Natũrũ ga togũ rũ ñanagũrũgũ: —Rũ wenagu táxarũ cuxũ itarũxĩnũẽ i ngẽmachiga —ñanagũrũgũ. 33Rũ yexguma ga Pauru rũ ínaxũxũ ga natanũwa. 34Natũrũ ñuxre ga duũxũgũ rũ Pauruwe narũxĩ, rũ Ngechuchuxũ nayaxõgũ. Rũ natanũwa nayexma ga Diunĩchiu ga wũxi ga Areópaganũxũ, rũ wũxi ga ngecũ ga Dãmari ga ngĩẽga. Rũ ñuxre ga togũ rũ ta nayaxõgũ.

Corĩtiwa nayexma ga Pauru

18 1Rũ yemawena rũ inaxũãchi ga Pauru ga Atenawa, rũ ñãne ga Corĩtiwa naxũ. 2Rũ yẽma namaã inayarũxũ ga wũxi ga yatũ ga Aquiru ga Põtuanecũãxã ga yexwacax Dumawa ga Itãriaanewa ne ùxũ namãx ga Prisilamaãx. Rũ yẽma Corĩtiwa nayexma yerũ Dumacũãxgiarũ ãẽxgacũ ga Cãdiu nanamu ga na ínachoxũxũcax ga guxũma ga Yudũgũ ga Dumawa. Rũ Pauru rũ naxũtagu nanaxũãne. 3Rũ yexma nape rũ naxchirunaxcax ga dũxenũãrũ uwa nũgũmaã napuracũe yerũ woetama yema nixĩ ga norũ puracũ ga Pauru rũ Aquiru rũ Prisila. 4Rũ guxũ ga ngũxchigaarũ ngunexũgu rũ Yudũgiarũ ngutaquexepataũwa naxũxũ ga Pauru, rũ duũxũgũmaã nidexaxũ, rũ nayaxucũxẽgũxũ. Rũ yexgumarũũ ta nayaxucũxẽgũxũ ga yema duũxũgũ ga

tama Yudfugü ixgüxü. ⁵Rü yixcamaxüira ínanugü ga Chira rü Timutéu ga Machedóniáwa ne íxü. Rü yexguma ínanaxügü ga Pauru ga aixcúma poraácu nüxü na yaxuxü ga Tupanaáru ore. Rü meáma Yudfugüxü nangúexê na Ngechuchu rü Tupana Nane ya Cristu na yíixü. ⁶Natürü nümagü ga yema Yudfugü rü ínanaxügü ga Paurumaã na nanuêxü, rü namaã naguxchigagüxü. Rü yexguma ínapamüchiru ga Pauru, yerü yema níxí ga wüxi ga cuaxruü naxçax ga yema duüxügü na yemawa nüxü yacuaxächitanüxüçax ga norü chixexü. Rü ñanagürü nüxü: —Pegagu tátama níxí i na ípeyarütauxexü, rü marü tama chaugagu tá níxí. Rü ñomaücüü i choma rü tá ngéma tama Yudfugü ixgüxütanüwa chaxü —ñanagürü ga Pauru. ⁷Rü ínaxüxü ga guma ngutaquexepataüwa. Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga Tíchiu ga Yuchugu áégaxü. Rü nüma rü Tupanaxü nangechaü rü yexma ngutaquexepataüçuwagu naxápata. Rü yemaxütawa naxü ga Pauru, rü yexma nape. ⁸Rü Cripu ga ngutaquexepataüáru áëxgacü rü namax rü guxüma ga naxácügü rü Cori ya Ngechuchuaxü nayaxögü. Rü yexgumarüü ta rü muxüma ga Corítiuçüáxgü rü nayaxögü ga yexguma nüxü naxínüëgu ga yema ore, rü ñuxüchi Pauru ínanabaiüxê. ⁹Rü wüxi ga chütaxü rü nangoxetü ga Pauru. Rü Cori ya Tupana namaã nídexa, rü ñanagürü: —iRü táxü i cumüxü! iRü nüxü íxuama i chorü ore! iRü táxü i curüchianexü! ¹⁰—Erü choma rü chacuxütagu, rü taxüetáma chixexü cumaã taxü. Erü daa íñewa rü choxü nangëxma i muxüma i chorü duüxügü —ñanagürü ga Tupana. ¹¹Rü wüxi ga tauneciarü ngäxü

Corítiuwa nayexma ga Pauru. Rü yéma yema duüxügütanüwa namaã nangúexêetae ga Tupanaáru ore. ¹²Natürü yexguma Acayaaneáru áëxgacü yixígu ga Garióu, rü yema Yudfugü rü wüxigu Pauruxü niyauxgü, rü áëxgacüpexewa nanagagü. ¹³Rü ñanagürügü nüxü ga guma áëxgacü: —Ñaa yatü rü duüxügüxü naxucyxê na Tupanaxü yacuaxüügüxüçax rü tama naga na naxínüëxüçax i tachiüñeáru mugü —ñanagürügü. ¹⁴Rü Pauru marü nachonagüchaü, natürü nüma ga áëxgacü ga Garióu rü yema Yudfugüxü nangäxü, rü ñanagürü: —Rü ngëxguma chí wüxi i taxü i chixexü naxüxgu, rü çna namáëtagu, rü ngëxguma chí níxí i choma i pexü íchaxínüxü, Pa Yudfugüx. ¹⁵—Natürü ngéma pecümachiga rü perü mugüchiga rü perü ngüxêetaechiga na yíixü, rü choma rü tama nüxü chacuáxchaü i ngéma. iRü pematama penamexêx! Rü choma rü tama ngëmachigaarü áëxgacü chixíxchaü —ñanagürü. ¹⁶Rü yexguma ínanawoxü ga yéma. ¹⁷Rü yexguma guxüma ga yema duüxügü rü Yudfugüari ngutaquexepataüáru áëxgacü ga Chótenegu áégaxüxü yexma niyauxgü. Rü yexmatama áëxgacü ga Garióüpexegu nanaçuaixgü. Natürü nüma ga Garióu rü taxu ñanagürüama.

Pauru rü Aütioquíacax nataegu, rü ñuxüchi wenaxáru ínaxüächí na norü tomaëxpüxcüna to ga nachüñanegüwa nangeaxü ga Tupanaáru ore

¹⁸Rü yemawena rü muxüma ga ngunexü yéma Corítiuwa nayexma ga Pauru. Rü yixcama nüxü narüumoxê ga yema yaxögüxü rü nüxna ínaxüächí. Rü íäne ga

Chëcreawa naxû namaã ga Prisila rü Aquiru. Rü Chëcreawa nügü nidüpüxieru ga Pauru yerü marü nayanguxëë ga wüxi ga uneta ga Tupanamaã nüxû yaxuxû. [Rü woetama yema nixi ga nacümagü ga Yudfügü ga yexgum a yanguxëëgüãxgu ga wüxi ga uneta ga Tupanamaã nüxû yaxuxû.] Rü ñuxüchi Chëcreaarü türewa rü wüxi ga wapurugu nichoü na Chíriaanewa naxixüçax. ¹⁹Rü yexguma Epëchiuwa nangugügu, rü Pauru nüxna nixügachi ga Prisila rü Aquiru, rü Yudfügüarü ngutaquexepataüwa naxü. Rü yéma namaã nidexa ga yema Yudfügü ga guma ngutaquexepataüwa ngutaquexegüxüxü. ²⁰Rü yema Yudfügü, rü muxüma ga ngunexügü nüxü nacaxügü ga yexma na naxáüxüçax, natürü ga nüma rü tama nanaxwaxe. ²¹Rü yemacax nüxü narümoxëãma, rü ñanagürü nüxü: —Rü ngëxguma Tupana naxwaxegu, rü wena táxarü pexçax chataegu —ñanagürü. Rü yemawena rü Epëchiuarü türewa nayarüxüe, rü inaxüächi. ²²Rü Checharéaarü türewa nangu, rü yéma ínaxüe. Rü ñuxüchi Yerucharéüwa naxü na nüxü yanamoxëxüçax ga guxüma ga yema yaxögüxü. Rü ñuxüchi Aütioquíawa naxü. ²³Rü yexguma marü ñuxre ga ngunexü yéma Aütioquíawa nayexmagu, rü wenaxärü inaxüächi ga Pauru na wüxichigü ga iãne ga Gárateanewa rü Fríyiaanewa yexmagünewa íyadauxüçax rü yataãëxëëgüãxüçax ga guxüma ga yema yaxögüxü ga guma iãnegüwa yexmagüxü.

**Aporu rü Epëchiuwa nüxü nixu
ga Tupanaärü ore**

²⁴Rü yexgumaücüü rü Epëchiuwa nangu ga wüxi ga Yudü ga Aporugu äëgaxü. Rü

nüma rü iãne ga Aleyãdríacüãx nixi, rü nüxü natauxcha ga duüxügüpexewa na yadexaxü. Rü meãma nüxü nacuax ga Tupanaärü ore i ümatixü. ²⁵Rü nüma meã nüxü nacuax ga Cuáü ga baiüxëëruüärü ngxëëtae ga Cori ga Ngechuchuchiga, rü nüxü nacuax na ñuxäcü Cuáü duüxügüxü íbaiüxëëxü. Natürü yexicaxütama nacuax ga Ngechuchuchiga. Natürü poraäcü nataãëäcüma nidexa rü aixcüma nanangüxëë ga duüxügü. ²⁶Rü nüma ga Aporu rü tama namuüäcüma inanaxügü ga na yadexaxü ga Yudfügüarü ngutaquexepataüwa. Natürü yexguma Aporuxü naxínüëgu ga Prisila rü Aquiru, rü napatawa nanagagü na yexeraäcü namaã inanguxüxëëaxüçax ga Ngechuchuchiga. ²⁷Rü yexguma Acayaanewa naxüxchaügu ga Aporu, rü yema yaxögüxü ga Epëchiucüãx nüxü narüngüxëëgü. Rü popera yéma namugü naxçax ga yema yaxögüxü ga Acayacüãx na meã Aporuxü nayauxgüxüçax. Rü yexguma Acayawa nanguxgu ga Aporu rü poraäcü nüxü narüngüxëë ga yema duüxügü ga Tupanaärü ngechaügagu Ngechuchuxü yaxögüxü. ²⁸Rü guxü ga duüxügüpexewa nüxü nüxü nacuaxëë ga poraäcü na ínatiexü ga yema Yudfügü ga tama Ngechuchuxü cuáxchaügüxü. Rü nümagü ga Yudfügü rü taxücürüwama ñuxü ñanagürügü, yerü ga Aporu rü Tupanaärü ore ga ümatixüwa meãma nüxü nanawex ga na Ngechuchu rü aixcüma Tupana Nane ya Cristu na yiüxü.

Epëchiuwa nayexma ga Pauru

19 ¹Rü yexguma Corítiuwa nayexmayane ga Aporu, rü Pauru rü naxpüxanegu idaxü ga

namawa nixüpetü, rü Epéchiuwa nangu. Rü yexma nüxü nayangau ga ñuxre ga yaxögüxü. ²Rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Marü penayaxuxü i Tupanaãe i Üünexü ga yexguma peyaxögügu? —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxü, rü ñanagürügü: —Tama. Taguma nüxü taxínüêchiga na ñacü yixü i Tupanaãe i Üünexü —ñanagürügü. ³Rü yexguma ga Pauru rü nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Texéaxü peyaxögüxü ga yexguma ípebaiügu? —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxü, rü ñanagürügü: —Toma nüxü tayaxô ga yema Cuáü ga baiüxêëruüârü ngxêëtae —ñanagürügü. ⁴Rü yexguma ga Pauru rü ñanagürü nüxü: —Cuáü ínanabaiüxêë ga yema duüxügü ga nüxü rüxoexü ga nacüma ga chixexü rü Tupanaçax daugüxü. Natürü yema duüxügümaã nüxü nixu ta na nüxü yaxögüäxüçax ga Ngechuchu ga naweama äcü —ñanagürü ga Pauru. ⁵Rü yexguma yemaxü naxínüëgu ga yema duüxügü rü ínabaiü naégagu ga Cori ya Ngechuchu. ⁶Rü yexguma Pauru rü yema yaxögüxüétügu naxümexgu, rü nüxna nangu ga Tupanaãe i Üünexü, rü to ga nagawachigü nidexagü, rü nüxü nixugüe ga Tupanaärü ore. ⁷Rü maneca 12 ga yatü nixigü ga yema duüxügü. ⁸Rü tomaëxpüx ga tauemacü yéma nayexma ga Pauru. Rü Yudíugüarü ngutaquexepataüwa naxüüxü rü tama namuüácüma nüxü nixuuxü ga Tupanaärü ore. Rü nanangüexêë na ñuxäcü äëxgacü na yixü ya Tupana, rü nüxü nanangüchaüxêë na Ngechuchuaxü yaxögüäxüçax. ⁹Natürü nayexma ga ñuxre ga duüxügü ga tama

nüxü cuaxgüchaüxü rü tama yaxögüchaüxü. Rü nümagü inanaxügüe ga na yema muxüma ga duüxügüpexewa chixexü yaxugüexü nachigagu ga Cori ga Ngechuchu. Rü yemaçax nüxna nixügächü ga Pauru, rü toxnamana nanagagü ga yema yaxögüxü. Rü guxü ga ngunexügu namaã nüxü nixuchiga ga ore nawa ga wüxi ga ngutaquexepataü ga Tiranuärü ngüepataü ga naéga. ¹⁰Rü yemaäcü nanaxü ga taxre ga taunecü, rü yemaäcü guxüma ga Áchiacüäxgü ga Yudíugü rü Griégugü rü nüxü naxínüë ga Cori ya Tupanaärü ore. ¹¹Rü Tupana Pauruxü narüngüxêë ga na naxüäxü ga taxügü ga mexügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü. ¹²Rü aixrüxü ga norü dechugü ga Pauru rü naxchirugü rü duüxügü rü yema ídaaweexüxütawa nanangegü. Rü yexguma yema ídaaweexü nüxü îngögügüga ga yema naxchiru rü exna dechu, rü naxçax nitaanegü. Rü yema duüxügü ga ngoxoäxgüxü rü ta naxçax nitaanegü. ¹³Natürü nayexma ga ñuxre ga Yudíugü ga íänegüwachigü ixíëtanüxü rü ngoxogüarü woxüwa puracüexü. Rü nüxü naxügü na Cori ya Ngechuchuégagu na ínawoxüäxü ga ngoxogü nawa ga yema duüxügü ga ngoxoäxgüxü. Rü ñanagürügü: —Ngechuchu ya Pauru nüxü ixuchigacüégagu pexü tamu na ípechoxüxüçax —ñanagürügü ga yema Yudíugü. ¹⁴Rü yema 7 ga yema ügüxü, rü wüxi ga Yudíugüarü paigüarü äëxgacü ga Echebago äégaxü nanegü nixigü. ¹⁵Natürü wüxi ga ngunexügu ga yexguma wüxi ga ngoxoxü ínatäxüchigüchaügu, rü yema ngoxo

nanangãxũ, rü ñanagürü: —Nüxũ chacuax ya Ngechuchu, rü nüxũ chacuax ya Pauru na texé yĩxũ. ¿Natürü i pema rü texégü pixígü? —ñanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga yema yatü ga ngoxoáxũ rü yema duüxügü ga ínataxüchigüchaüxüna nayuxu, rü nüxũ narüporamaë ga guxüma, rü ínanagáuüxüne. Rü yemaäcü ngexchiruxüma rü napíexüma nibuxmü ga guma íwa. ¹⁷Rü guxüma ga Yudíugü rü Griégugü ga Epéchiuwa yexmagüxũ rü nüxũ nacuáchiga ga yema. Rü poraäcü namuñë ga guxüma. Rü yemaäcü yexeraäcü natachiga ga Cori ga Ngechuchu ga yéma. ¹⁸Rü muxüma ga yema yaxögüxũ rü yéma ningugüetanü, rü guxü ga duüxügüpexewa nüxũ nixugüechigü ga nüma rü ta na nayüuechiréxũ, natürü tá nüxũ na naxoexũ ga yema. ¹⁹Rü muxüma ga yema iyüuechiréxũ, rü yéma nanana ga norü poperagü ga yuüpane ga nawa nangúexũ, rü guxäpexewa ínanagu. Rü yexguma nangugüüägu ga natanü ga yema poperagü, rü maneca 50,000 tachinü ga díeru ga tatanüxüwa nangu. ²⁰Rü yemaäcü ga Cori ya Tupanaärü ore, rü yexeraäcü nixüchigü, rü yexeraäcü duüxügü nüxũ nadau na ñuxäcü naporaxũ ga yema ore. ²¹Rü yemawena ga Pauru, rü nagu narüxĩnü ga Machedóniãñewa rü Acayaanewaxíra na naxüxũ, rü yéma ñuxüchi Yerucharéüwa na naxüxũ. Yerü yema ñanagürü: —Rü ngéma Yerucharéüwa tá chaxü, rü yixcama rü Dumawa rü tá ta chaxü —ñanagürü. ²²Rü yemaçax nügüpegegu Machedóniãñewa

nanamugü ga taxre ga norü ngüxëëruü ga Timutéu rü Eratu. Natürü nüma ga Pauru rü ñuxre ga ngunexũ Áchiagu narüxãüx.

Nanuë ga duüxügü ga Epéchiuwa

²³Rü yexgumaücü rü Epéchiuwa rü nanaxíxächitanüaë ga duüxügü, rü poraäcü nanuë nachigagu ga Cori ya Tupanaärü ore. ²⁴Rü yemaäcü naxüpetü nagagu ga wüxi ga yatü ga díerumüwa puracüxũ ga Demétriugu äégaxũ. Rü nüma rü ínanaxüxũ ga norü tupana ga Atemíchaarü tupaucachicünaxägü ga díerumünaxçax. Rü nayexma ga muxüma ga norü puracütanüxũ ga yemawa puracüexũ. Rü guxüma poraäcü meã nüxũ naxätanü ga yema puracü. ²⁵Rü nüma ga Demétriü rü nanangutaquexexëë ga guxüma ga puracütanüxũ ga yemawa puracüexũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Chomüçügüx, meã nüxũ pecuaxgü na ñaã tórü díerumüärü puracügu na ngíxũ iyaxuxũ i tórü díeru. ²⁶Rü marü nüxũ pedaugü i ngéma Pauru rü nüxü pexĩnüë na ñuxäcü yaxucüxëgüaxũ i duüxügü, rü ñuxäcü namaã nüxũ yaxuxũ na tama aixcüma tupanagü yĩxũ i ngéma tupanagü i yixema ixügüxũ. Rü ngémaäcü muxüma i duüxügüxũ nüxũ narüxoexëë na tama tórü tupanagüaxũ yaxögüãxüçax. Rü tama núma Epéchiuwaxicatama ngëxũ nawagü natürü wixguxüchi taax guxü i Áchiaañewa ngémaäcü chixri nayaxucüxëgü i duüxügü. ²⁷Rü pema nüxũ pecuax rü tórü puracüçax rü naxãücüma i ngéma. Rü wüxi i chixexũ ta nixí i naxçax i tórü tupana i Atemíchaarü tupauca ya taxüne. Rü

ñuxma rü muxüma i duüxügü rü ngixü nangechaü i Atemícha i guxü i Áchiaanewa rü guxü i nañewa. Natürü ngéma Pauruarü ucuxëgagu rü düxwa taxuxütama ngixü nangechaü i duüxügü, rü ngémaacü düxwa inaärüxo tá ta i tórü puracü —ñanagürü ga Demétrü. ²⁸Rü yexguma yemaxü naxínüëgu, rü poraacü nanuë, rü tagaacü ñanagürügü: —iNamaxü i Epéchiucüãxgüarü tupana i Atemícha! —ñanagürügü. ²⁹Rü guxüma ga yema ñanecüãxgü rü poraacü yexma ínatüeã. Rü ínanayauxü ga Gayu rü Aritárcu ga Machedóniãanecüãxgü ga Paurumücügü, rü guma í ga ñaneärü ngutaquexepataüwa nanagauxütanü. ³⁰Rü Pauru rü ta yexma naxücuchaü na yema duüxügümaã yadexaxüçax, natürü yema yaxögüxü nüxna nanachüxu ga yexma na naxücuxü. ³¹Rü yema Áchiaaneärü ãëxgacügütanüwa rü nayexma ga ñuxre ga Paurumücügü ixügüxü. Rü nümagü rü ta Pauruxütawa namugagü na tama yema ngutaquexechicagu naxücuxüçax. ³²Rü yoxni ga duüxügü ga yema íngutaquexegüxüwa, rü nümaxü rü wüxi ga oremaã aita naxüe, rü togü ga to ga oremaã aita naxüe. Yerü poraacü nanaxüächiaëgü ga guxüma ga yema duüxügü ga yéma ngutaquexegüxü. Rü muxüma rü tama nüxü nacuxgü ga tacüçax na nangutaquexegüxü. ³³Natürü yéma nayexma ga wüxi ga Yudü ga Arégu áëgaxü. Rü yema togü ga Yudü rü namaã nüxü nixu ga tacüçax na nangutaquexexü. Rü duüxügüpexewa nanamugü na yadexaxüçax rü naétüwa nachogüxüçax ga yema Yudü rü ga

yéma yexmagüxü. Rü nüma ga Aré rü naxunagümëxë na iyanachianegüxüçax ga duüxügü, na namaã yadexaxüçax. ³⁴Natürü yexguma nüxü yacuaxächitanügu ga Aré rü Yudü na yüxü, rü guxüma ga yema duüxügü rü wüxigu tagaacü aita naxüe. Rü taxre ga ngora ninge ga na tagaacü ñagüxü: —iNamaxü i Epéchiucüãxgüarü tupana i Atemícha! —ñagüxü. ³⁵Rü düxwa yema ñaneärü ãëxgacü nanachiächixëë ga yema muxüma ga duüxügü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Epéchiucüãxgüx, guxüma i duüxügü nüxü nacux na Atemíchaarü tupauca ya taxüneärü dauruü na ixügüxü. Rü guxüma nüxü nacux na núma tüxü nangëxmaxü i Atemíchachicünaxã i daxüwa rüngüxü. ³⁶—Rü ñuxma na guxüma nüxü na cuaxü na aixcüma yüxü i ngéma, rü name nixü na pechiächixü, rü taxuüma i chixexü pexüexü. ³⁷—Erü ñaã yatügü i nuã pegagüxü, rü taxuüma i chixexü ngümaã naxügü i tórü tupana, rü tama chixexü nixugüe ngíchigagu. ³⁸—Rü ngëxguma chi Demétrü rü ngéma namücügü i namaã napuracüexü rü nüxü nangëxmagu i tacü i tama norü me ixüxü, rü nangëxma i ngutaquexechicagü i ngextã ãëxgacügü duüxügüxü ícagüxüwa. Rü name nixü na ngéma ãëxgacügüpexewa namexëãxü i tacü i tama norü me ixüxü. ³⁹—Rü ngëxguma nangëxmagu i tacü i to i perü guxchaxügü, rü name nixü i ñaneärü ãëxgacügüarü ngutaquexewa penamexëë i ngéma. ⁴⁰—Erü ñuxma rü taxäücümaxügü rü ngürüächí ãëxgacü ya tacü ya Dumawa ngëxmacü rü tüxna tá naxçax naca i ngéma ñuxma

ngupetüxü. Erü aixcuma taxumaãma tanangãxüéga i ãëxgacü, ega tüxna nacaxgu naxçax i ñaã ngutaquexe i nawa pexãügatanüxü —ñanagürü. ⁴¹Rü yexguma marü yema ñaxguwena, rü ñayamugü ga yema duüxügü.

Machedóniãñewa rü

Griégugüchiüñewa naxü ga Pauru

20 ¹Rü yexguma marü nangupetügu ga yema na íyacucuxü ga duüxügü, rü Pauru naxçax nangema ga yema yaxögüxü na yaxucuxëgüãxüçax. Rü yexguma marü namaã nüxü nachaugu, rü nüxü narümoxë, rü inaxüächi ga Machedóniãñewa na naxüxü. ²Rü yexguma yema naãñewa yaxüpetügu, rü taãëxü ga oremaã nayacuxëgü ga yema yaxögüxü ga wüxichigü ga ñañewa yexmagüxü. Rü yemaãcü Griégugüchiüñewa nangu. ³Rü yéma nayexma ga tomaëxpüç ga tauemacü. Rü yexguma marü inaxüächichaügu ga Chíríaanewa na naxüxü, rü tama wapurugu nixü yerü nüxü nacuáchiga ga na ñuxre ga Yudfugü yamãxgüchaüxü. Rü yemacax nagu narüxínü ga dauxchitagu na nataeguxü, rü wenaxãrü Machedóniãñewa na naxüpetüxü. ⁴Rü ñayaxümücügü ga Chópate ga Beréacüãx ga Píu nane, rü Aritárcu rü Següdu ga Techarónicacüãxgü, rü Gayu ga Derbecüãx, rü Timutéu, rü Tiquicu, rü Turuquínu ga Áchiaanecüãxgü. ⁵Rü yema yatügü rü nüxíra topexegu naxãgü, rü Túruawa toxü nayarünguxëëgü. ⁶Rü nawena ga yema Yudfugüarü peta ga üpetüchiga ga päu ga ngearü puxëëruüáxü nagu nangögüxü, rü wapurugu Piripuwa itaxüächi. Rü wüximëxpüç ga ngunexü

ngupetügu, rü Túruagu nüxü tayangaugü ga yema topexegu ägüxü. Rü yexma tarücho ga 7 ga ngunexü.

Túruagu nanaxüãne ga Pauru

⁷Rü yema yüxüarü ngunexügu rü tangutaquexegü namaã ga yema yaxögüxü na tanangóxüçax ga päu ga bücuxü yema Ngechuchu toxü ngüexëëxüüü. Rü yema yaxögüxümaã nidexa ga Pauru. Rü nanamaãxëë ga norü dexa ñüxmata ngãxücüwa nangu, yerü moxüãcü inaxüächichaü. ⁸⁻⁹Rü daxüwa ga guma ñpataarü tomaëxpüçchiüwa yexmaxü ga ucapuwa tangutaquexegü. Rü namu ga omü ga yéma naígüxü. Rü nayexma ga wüxi ga ngextüxücü ga Eutícugu äëgacü. Rü yéma wüxi ga yema ucaputapüxarü ñãxwa narüto. Natürü ga Pauruarü dexa, rü poraãcü namãx. Rü yemacax ga guma ngextüxücü rü poraãcü nayaxta, rü düxwa nipeächi rü yema ñãxwa narüngu, rü ñaxtüanegu nangu. Rü yéma yucüma nanayauxgü. ¹⁰Rü ñnarüxí ga Pauru, rü nayanawüxüchi ga guma ngextüxücü, rü duüxügüxü ñanagürü: —iTãxü i peãaixächieü, erü namaxü nixí! —ñanagürü. ¹¹Rü yexguma wenaxãrü daxü naxí, rü inanabücu ga yema päu, rü nanangöx. Rü wenaxãrü nidexa ñüxmata yangune, rü yexguma inaxüächi. ¹²Rü guma ngextüxücü rü maxücü napatawa nanagagü. Rü yemacax poraãcü nataãëgü ga guxüma ga nümagü.

Túruawa inaxüächi ga Pauru

rü Miretuwa naxü

¹³Rü yexguma ga Pauru rü ñanagürü: —Dauxchitagu tá chixü ñüxmatáta ñãne ya Achuwa changu na ngéma pexü

chixüexüçax —ñanagürü. Rû yemacax ga toma rû wapurugu tichoñ rû yoxni napexegu taxí ñuxmata Achuwa tangugü. ¹⁴Rû yexguma Achugu Paurumaã togü tayangauxgu, rû yéma toxü nixüe. Rû tachopetü ga yéma ñuxmata Miterénewa tangugü. ¹⁵Rû yéma itaxiãchi rû moxüãcü Chíuarü toxmãxtawa tachopetü. Rû yemaãrü moxüãcü Chamowa tangugü. Rû yemaãrü moxüãcü Miretuwa tangugü. ¹⁶Rû yemaãcü itixí yerü ga Pauru rû tama Áchiaanegu nanuxcüchañ. Yerü nanaxwaxe ga paxa Yerucharéüwa na nanguxü naxçax ga Pêtecóstearü ngunexü. Rû yemacax nagu narüxinü na tama Epéchiugu iyadauxü.

**Yaxögüxüãrü ãëxgacügü ga
Epéchiucüãxmaã nidexa ga Pauru**

¹⁷Natürü yexguma Miretuwa tangugügu rû Epéchiuwa naxçax namuga ga Pauru na naxütawa naxixüçax ga yema yaxögüxüãrü ãëxgacügü ga Epéchiucüãx. ¹⁸Rû yexguma Pauruxütawa nangugügu, rû ñanagürü nüxü: —Pema meã nüxü pecuaxgü ga ñuxäcü pepexewa na chamaxüxü ga guxügu ga yexguma noxritama nuã Áchiaanewa chaxüxgu. ¹⁹Rû guxügu ga yexguma petanüwa chayexmagu, rû meãma chanaxü ga Cori ya Tupanaãrü puracü, taguma chaugü chicuaxüüãcüma. Rû woo muëxpüxcüna poraãcü changechañgu, nagagu ga yema chixexü ga chomaã naxügüchañxü ga Yudíugü, natürü naétüwa chanaxüama ga yema puracü. ²⁰Rû taguma íchayachaxãchi ga pemaã nüxü na chixuxü ga guxüma ga yema ore ga perü mexüçax ixixü. Rû guxü

ga duixügüpexewa, rû pepatagüwa rû ta pexü changúexë ga yema ore. ²¹Rû Yudíugümaã rû yema tama Yudíugü ixígüxümaã nüxü chixu na namexü ga na nüxü naxoexüçax ga norü chixexügü rû Tupanaga naxüüexüçax, rû nüxü na yaxögüãxüçax ga tóru Cori ya Ngechuchu. ²²Rû ñuxma rû Yerucharéüwa chaxü erü Tupanaãë i Üünexü rû ngéma choxü namu. Natürü tama nüxü chacuax na tacü tá choxü ipetüxü i ngéma. ²³Rû ngéma nüxü chacuaxü nixí i duixügü tá choxü napoxcu rû guxchaxügü tá choxü naxüpetü i Yerucharéüwa. Rû ngëxícatama nixí i chomaã nüxü yaxuxü i Tupanaãë i Üünexü i guxüne ya iãne i ngextá íchixügüxüwa. ²⁴Natürü tama ngéma ãücümaxügü charüxinü erü nüétama nixí ega woo chayuxgu. Natürü ngéma chanaxwaxexü nixí na taãëãcüma chapuracüamaxü na meã chayanguxëexüçax i ngéma puracü ga tóru Cori ya Ngechuchu choxna ãxü rû nüxü chixuxüçax i norü ore i mexü na ñuxäcü Tupana tüxü ngechañxü. ²⁵Rû ñuxma rû marü nüxü chacuax rû tagutáma wena choxü pedaugü i pema ga marü pemaã nüxü chixuxe na ñuxäcü ãëxgacü na yixü ya Tupana. ²⁶Rû ngëmacax i ñoma i ngunexügu rû pemaã nüxü chixu rû marü tama chaugagu nixí ega texé petanüwa iyarütauxgu. ²⁷Erü marü meãma pemaã nüxü chixu i guxüma i ngéma Tupana pexü naxwaxexü, rû taxuüma íchicux. ²⁸Rû ngëmacax i ñuxma rû penaxwaxe na pexuãëgüxü rû meã nüxna pedaugüxü i guxüma i yaxögüxü i petanüwa ngëxmagüxü. Erü ngéma nixí i Tupanaãxë i Üünexü nagu pexü mugüxü na nüxna pedaugüxüçax i ngéma Tupanaãrü

duñxũgũ i yaxõgũxũ i Ngechuchu nagũmaãtama naxçax taxexũ. ²⁹Choma nũxũ chachuax rũ ngẽxguma íchixũxgu, rũ chowena tá pexçax nuã naxĩ i togũ i duñxũgũ. Rũ tá nanachixexẽchaũ i ngẽma yaxõgũxũ ñoma airugũ i idũraexũ i carnerugũxũ ngĩachixẽxũrũũ. ³⁰Rũ woo petanũwatátama nangẽxmagũ i nũmaxũ i tá doramaremaã nangũxexẽxũ i ngẽma yaxõgũxũ na nũgũwe naxĩxẽãxũçax.

³¹iPegũna pedaugũ, rũ nũxna pecuãxãchie na ñuxãcũ tomaẽxpũx ga taunecũgu rũ ngunecũ rũ chũtacũ rũ taguma íchayachaxãchixũ ga pexçax chaxauxãcũma na pexũ chixucuxẽgũxũ ga wũxichigũ! ³²Rũ ñuxmax, Pa Chaueneẽgũx, rũ Tupana pexũ chamugũ. Rũ chanaxwaxe i naga pexĩnũẽ i norũ ore i tũxũ nũxũ cuãxẽxũ na ñuxãcũ poraãcũ tũxũ nangechaũxũ. Erũ ngẽma norũ ore tá pexũ naporaexẽ na tórũ Coricax pemaxẽxũçax rũ pexũ nangẽxmaxũçax i pechica namaã i guxũma i duñxũgũ i Tupana idexechixũ. ³³Choma rũ taxuguma chaugũçax chanaxwaxe ga texearũ díeru rũ texéchiru. ³⁴Rũ pematama rũ meã nũxũ pecuax ga ñuxãcũ daa chõxmẽmaã na chapuracũxũ naxçax ga yema choxũ rũ chomũcũgũaxũ taxuxũ. ³⁵Rũ guxũguma meã pexũ changũxexẽ na ngẽmaãcũ pepuracũxũ na nũxũ perũngũxẽxũçax i ngẽma duñxũgũ i nũxũ nataxuxũ. Rũ name nixĩ na nũxna pecuãxãchixũ i Cori ya Ngechucharũ ore ga nũmatama ñaxũ:

“Rũ narũmemaẽ nixĩ i pema na toguena penaxãxũ rũ tama i tũma pexna tanaxãxũ”, ñaxũ. ³⁶Rũ yexguma yema ñaxguwena ga Pauru, rũ inacaxãpũxũ namaã ga guxũma, rũ nayumũxẽ. ³⁷Rũ

guxũma poraãcũ naxauxe, rũ Pauruna nanaĩxãchigũ, rũ nũxũ nachũxgũ.

³⁸Yerũ poraãcũ nangechaũẽ naxçax ga yema ore ga namaã nũxũ yaxuxũ ga:

“Marũ tagutãma wena choxũ pedaugũ” ñaxũ. Rũ nũmagũ ínayaxũmũcũgũ ñuxmata wapuruwa nangu.

Yerucharẽũwa naxũ ga Pauru

21 ¹Rũ yexguma nũxna itaxĩãchi ga yema yaxõgũxũ, rũ wapurugu tichoũ. Rũ Cochu ga capaxũçax noxtacũma tichaetaxũ. Rũ moxũãcũ rũ Rodawa taxĩ. Rũ yẽma itaxĩãchi, rũ Pátarawa tangugũ. ²Rũ yexma nũxũ tayangau ga wũxi ga wapuru ga Peníchiawa ùxũne. Rũ nagu tichoũ, rũ itaxĩãchi. ³Rũ yixcamaxũra nũxũ tadaugũ ga Chipre. Rũ torũ toxwecũwawaama naxũ, rũ nũxũ tachopetũ. Rũ itĩñaxwetaxũ ñuxmata Chíríaanewa tangugũ. Rũ Tiruwa ítachoũ, yerũ yẽma nixĩ ga ínauũãcuxũ ga guma wapuru. ⁴Rũ yexma nũxũ tayangau ga yẽmacũãx ga yaxõgũxũ, rũ 7 ga ngunexũ yẽma natanũwa tayexmagũ. Rũ Tupanaãẽ i Ûinexũ nayadexagũxẽẽ ga yema yaxõgũxũ, rũ Pauruxũ ñanagũrũgũ: —iTãxũ i Yerucharẽũwa cuxũxũ! —ñanagũrũgũ. ⁵Natũrũ yexguma nangupetũgu ga yema 7 ga ngunexũgũ, rũ itaxĩãchi. Rũ yema yaxõgũxũ rũ towe narũxĩ. Rũ naxmãxmaãchigũ rũ naxãcũgũmaãchigũ toxũ ínixũmũcũgũ ga guxũma ñuxmata guma ñãnechipenũwa tangugũ. Rũ yexma naxnũcũgu tacaxgũãpũxũ, rũ tayumũxẽgũ. ⁶Rũ yexguma ga toma rũ nũxũ tarũmoxẽgũ, rũ tichoũ ga

wapuruwa. Rû nûmagü rû napataçax nawoegu. ⁷Rû toma rû Tiruwa itaxîachi rû Turemáidawa tangugü. Rû yéma ítachoñ, yerü yexma nayacuax ga wapurugu na taxixû. Rû nüxû tarümoxëgü ga yema yaxögüxû ga yéma yexmagüxû, rû wüxi ga ngunexû natanügu tarücho. ⁸Rû moxüãcü itaxîachi ga yéma, rû Checharéawa tangugü. Rû Piripi ga Tupanaärü orearü uruüpatawa taxî. Rû nûma rû yema 7 ga ngüxëeruügu ga tupaucana daugüxütanüxû nixî. Rû yexma naxütagu tapegü. ⁹Rû nûma nüxû iyexma ga ägümücü ga naxácügü ga taguma ixátecü ga Tupanaärü orexü ixugüecü. ¹⁰Rû yexguma marü ñuxre ga ngunexü yéma tayexmagügu, rû Yudéaanewa ne naxü ga wüxi ga Tupanaärü orearü uruü ga Agabugu äégaxü. ¹¹Rû yexguma toxütawa nanguxgu ga Agabu, rû nanayaxu ga Pauruarü goyexü. Rû namaã nügu ninaixgücutü, rû nügu nináimëx, rû ñanagürü: —Tupanaãë i Üünexü marü chomaã nidexa rû ñanagürü:

“Rû ñaãcü tá nayanaixgü i Yudfugü i Yerucharéüwa i ñaã goyexüärü yora. Rû ngëma duüxügü i tama Yudfugü ixigüxüna tá nanamugü”, ñanagürü. ¹²Rû yexguma yema orexü taxinüëgu, rû toma rû yema Checharéacüãxgümaã Pauruxü tacaaxügü ga tama Yerucharéüwa na naxüxüçax. ¹³Natürü nûma ga Pauru rû toxü nangäxü rû ñanagürü: —¿Tüxcüü pexauxe rû choxü pengechaüxëë? Choma rû íchamemare na chináixü. Rû ngëxgumarüü ta rû marü íchame na Yerucharéügu chayuxü naxçax ya Cori ya Ngechuchu

—ñanagürü. ¹⁴Rû yexguma marü taxuacüma tanachuxugu, rû tachianemare, rû ñatarügü: —iËcü yangu i Cori ya Tupanaärü ngüchañ! —ñatarügügü. ¹⁵Rû yemawena rû togü tamexëëgü, rû Yerucharéüwa taxî. ¹⁶Rû towe narüxî ga ñuxre ga yaxögüxü ga Checharéacüãxgü, rû Machóüpatawa toxü nagagü. Rû nûma nixî ga wüxi ga Chíperecüãx ga üpamama woetama yaxöxü. Rû naxütagu tapegüxü.

Chaütiáguxütagu nanaxüãne ga Pauru

¹⁷Rû yexguma Yerucharéüwa tangugügu, rû yema yaxögüxü rû taãëacüma toxü nayauxgü. ¹⁸Rû moxüãcü ga Pauru rû tomaã Chaütiáguxütagu nanaxüãne. Rû yéma nangutaquëxëgü ga guxüma ga yaxögüxüärü äëxgacügü. ¹⁹Rû nüxü narümoxë ga Pauru, rû ñuxüchi meãma namaã nüxü nixu ga guxüma ga yema Tupana üxü ga yexguma yema tama Yudfugü ixigüxümaã nüxü yaxuxgu ga Tupanaärü ore. ²⁰Rû yexguma Pauruarü orexü naxinüëgu ga nûmagü, rû Tupanaxü nicuaxüügü. Rû ñanagürügü Pauruxü: —Düçax, Pa Toeneëx, cuma nüxü cucuax rû nangëxma i muxüchixü i Yudfugü i yaxögüxü. Rû guxüma i nûmagü rû nanaxwaxëgü na nagu naxixü i ngëma mugü ga Moïché ümatüxü. ²¹Natürü ga togü ga tama yaxögüxü rû marü namaã nüxü nixugügü na cuma rû cunangüxëëxü i guxüma i Yudfugü i togü i nachiüãnëwa ngëxmagüxü, na tama naga naxinüëxüçax i ngëma mugü ga Moïché ümatüxü. Rû marü namaã nüxü nixugügü na cunangüxëëxü na tama

tixũ ñawiwũchaxmüpexechiraxũcax ya nanegũ, rü na tama naga naxĩnũexũcax i tacũmagũ ga Moĩché tixũ muxũ.
 22¿Tacu tá ixüexũ i ñuxmax? Erü ngẽma Yudfugũ i yaxõgũxũ rü aixcũma tá nüxũ nacuaxgũ na marũ nuã cunguxũ. 23iRü ngẽmacax name nixĩ na cunaxũxũ i ngẽma tá cumaã nüxũ tixuxũ! Nuã totanũwa nangẽxma i ãgũmücü i yatũgũ i yanguxẽẽchaũxũ i wüxi i uneta i Tupanamaã nüxũ yaxuxũ. 24iNgẽma tupauca ya taxũnewa nagagũ, rü wüxigu namaã yanguxẽẽ i ngẽma tacũma ga Moĩché tuxna ãxũ, rü Tupanapexewa pegũ peyamexẽẽgũ! iRü nüxũ naxũtanũ i ñuxregu nüxũ naxãtanũ na yadũpũxüerugũxũcax i ngẽma yatũgũ na ngẽmaãcü yanguxẽẽgũãxũcax i norũ unetagu ! Rũ ngẽmawa rü guxũma i ngẽma Yudfugũ rü tá nüxũ nacuaxgũ na aixcũma cuma rü ta naga cuxĩnũxũxũ i ngẽma mugũ ga Moĩché ñmatũxũ rü tama aixcũma na yĩixũ ga yema ore ga cuchiga ga nüxũ yaxugũexũ. 25Rü ñuxũchi ngẽma yaxõgũxũ i tama Yudfugũ ixĩgũxũ, rü marũ naxcax tanaxũmatũ ga torũ ore na tama nangõxgũãxũcax i tacũ i namachi i marũ togũ norũ tupanantachicũnãxãgũxũ namaã icuaxũũgũxũ, rü tama na nangõxgũãxũcax ya nagũ, rü tama nangõxgũãxũcax i naẽxũgũ rü exna naxũnagũ i wẽxnaãxũ, rü tama naĩ i ngemaã rü exna naĩ ya yatũmaã inapexũcax —ñanagũrũgũ.

Tupauca ga taxũnegu Pauruxũ niyauxgũ

26Rü yexguma ga Pauru rü yema tupauca ga taxũnewa nanagagũ ga

yema ãgũmücü ga yatũgũ. Rũ moxũãcü rü Tupanapexewa nügũ namexẽẽ ga Pauru wüxigu namaã ga yema yatũgũ. Rũ ñuxũchi guma tupauca ga taxũnegu namaã naxũcu na paimaã nüxũ yaxuxũcax na 7 ga ngunexũgu tá yĩixũ na yanguxẽẽgũãxũ ga yema norũ uneta ga Tupanamaã nüxũ yaxugũxũ, rü yemawena rü tá na inaxãmaregũãxũ ga norũ ãmaregũ ga Tupanaxũ namaã yacuaxũũgũxũ ga wüxichigũ. 27Rü yexguma marũ nagũxchaũgu ga yema 7 ga ngunexũ, rü ñuxre ga Yudfugũ ga Áchiaanecũãxgũ rü Pauruxũ nadaugũ ga tupauca ga taxũnewa. Rũ yema Yudfugũ rü duũxũgũxũ nanuẽxẽẽ na Pauruxũ yayauxgũxũcax. Rũ yemacax Pauruna nayuxgũ. 28Rü tagaãcü aita naxüẽ ñaxũmaã: —Pa Tomücügũ Pa Yudfugũ, iPaxa toxũ perũngũxẽẽx! Ñãã nixĩ i ngẽma yatũ i guxũwama yangüexẽẽchigũxũ i duũxũgũ na taxchi naxaixũcax i yixema i Yudfugũ, rü naxchi na naxaixũcax i ngẽma mugũ ga Moĩché ñmatũxũ rü daa tupauca ya taxũne. Rũ naẽtũwa i ñuxmax rü nuxa daa tupauca ya taxũnegu nanamucu i ñuxre i duũxũgũ i tama tacũmagu ixũ, rü ngẽmaãcü nanaxũxaxẽẽ i ñãã nachica i üünexũ —ñanagũrũgũ. 29Rü yema ñanagũrũgũ yerũ ñpaacũ Yerucharẽũwa Paurumaã nüxũ nadaugũ ga Turuquĩnu ga wüxi ga Epẽchiucũãx ga tama Yudũ ixĩxũ. Rũ nüxũ nacuaxgũgu rü Pauru marũ yexma nanaxũcuxẽẽ ga tupauca ga taxũnegu. 30Rü guxũma ga yema ñanecũãxgũ rü poraãcü nanuẽ. Rũ tupauca ga taxũnecax nibuxmũ, rü Pauruxũ niyauxgũ, rü tupaucaarũ ñãxtũwa nanatũchigũgũ. Rũ yexguma

paxa nanawãxtagü ga guma tupauca ga taxũneärü ñãxgü. ³¹Rü yexguma Pauruxü yamãxgüchaũgu ga duũxũgü, rü Dumacũãx ga churaragüarü ãëxgacüxütawa nanguchiga ga ore na guxũwama ga Yerucharéüwa rü na nanuëxü ga duũxũgü. ³²Rü yexgumatama ga guma churaragüarü ãëxgacü rü nanangutaquexexë ga yema norü capitãũgü namaã ga norü churaragü, rü paxa yema duũxũgü íyexmagüxüwa naxí. Rü yexguma guma ãëxgacüxü rü yema churaragüxü nadaugügu ga duũxũgü, rü ínayachaxãchigü ga na Pauruxü yamãxgüxü. ³³Rü yexguma ga guma ãëxgacü rü Paurucax nixü rü nayayaxu. Rü nanamu na taxre ga cadenamaã na yanãixgüãxüçax. Rü nüxna naca na texë yíixü, rü tacü naxixü. ³⁴Natürü yema muxüma ga duũxũgü rü toxica ga oremaã aita naxüe ga wüxichigü. Rü yexguma taxuacüma meã nüxü nacuçaxgu ga tacüçax na nanuëxü, rü guma ãëxgacü rü nanamu na churaragüpatawa Pauruxü nagagüxü. ³⁵⁻³⁶Rü yexguma churaragüpataarü toxõnewa nanguxgu ga Pauru, rü churaragü nayangetaũgü naxchaxwa ga yema muxüma ga duũxũgü, yerü nanuëxüchi rü nawe nicaetanü rü ñanagürügü: —¡Yamãxüchi! —ñanagürügü.

**Pauru rü duũxũgüpexewa
nügüétüwa nidexa**

³⁷Rü yexguma marü churaragüpatagu yamucuchigüchaũãgu rü Pauru rü Griégugawa guma ãëxgacüna naca rü ñanagürü: —¿Cuxü namexü na cumaã

nüxü chixuxü i wüxi i ore? —ñanagürü. Rü nüma ga ãëxgacü nanangãxü rü ñanagürü: —Exna nüxü cucuçax na Griégugawa quidexaxü. ³⁸¿Tama exna cuma yíixü i Equitucüãx ga üpaxüra rü duũxũgüxü cunuëxëxü na ãëxgacümaã nügü naðaixüçax rü dauxchitawa ga taxüema íxãpataxüwa cunagagüxü ga 4000 ga yatügü ga máetaxügü? —ñanagürü. ³⁹Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Choma rü Yudüfu chixí, rü Tarsucüãx chixí. Rü Chiríchiaanewa rü yima nixí ya wüxi ya íãne ya taxüchine. Rü ngëxguma curü me yixígu, rü cuxna chaca na duũxũgümaã chidexaxüçax —ñanagürü. ⁴⁰Rü yexguma ga guma ãëxgacü rü: —Ngü —ñanagürü. Rü nüma ga Pauru, rü churaragüpataarü toxõnegu nachinagü, rü naxunagümexë na nachiaçhixüçax ga duũxũgü. Rü yexguma nachiaçhiegü, rü Yudüfugawa nidexa, rü ñanagürü nüxü:

22 ¹—Pa Chautanüxüxü, irü choxü iperüxünië i ngëma ñuxma tá pemaã nüxü chixuxü na chaugüétüwa chidexaxüçax! —ñanagürü. ²Rü yexguma nüxü naxüniëgu ga na Yudüfugawa namaã yadexaxü, rü yexeraãcü inayarüchianegü. Rü yexguma namaã yadexagu ga Pauru, rü ñanagürü: ³—Choma rü Yudüfu chixí, rü Chiríchiaaneärü íãne ga Tarsugu chabu. Natürü doma íãne ya Yerucharéüwa chaya, rü Gamaniéu nixí ga chorü nguxëëruü. Rü meãma nawa changux ga guxüma ga mugü ga nuxcümügüxü ga tórü oxigü nagu íxü. Rü guxüguma naxçax chadau na guxüma i chorü

ngúchaũmaã Tupanaãxũ chapuracũxũ, ngëxgumarũũ i guxãma i pema i ñuxmax. ⁴—Rũ choma ga ũpa rũ poraãcũ nawe chingëchigũ ga yema Ngechuchuaxũ yaxõgũxũ na chanadaixũcax. Rũ íchanayauxũ, rũ chanapoxcue ga muxũma ga yema yaxõgũxũ ga yatũxũgũ rũ ngexũgũ. ⁵—Rũ nũma ya paigũeru rũ guxũma i tupauca ya taxũneãrũ ãëxgacũgũ i yaguãxgũ rũ nũxũ nacuãxgũ na aixcũma yĩxũ i ñãã chorũ ore. Yerũ nũmagũ rũ choxna nanaxãgũ ga popera na choxũ nangũxëëgũxũcax ga tatanũxũgũ ga Yudũgũ ga Damacuwa yexmagũxũ. Rũ yéma Damacuwa chaxũ na naxcax chayadauxũcax ga yema Ngechuchuaxũ yaxõgũxũ, rũ nuã Yerucharëũwa na chanagagũxũcax rũ nuxã chayapoxcuexũcax.

**Pauru nũxũ nixu na ñuxãcũ
Ngechuchuaxũ yaxõõxũ**

⁶—Natũrũ yexguma namagu chixũyane rũ marũ chingaicaxgu ga Damacuwa na changuxũ, rũ meãma tocuchigu nixĩ ga yexguma. Rũ ngũriãchi wũxi ga omũ ga poraxũ ga daxũwa ne baxixũ rũ choxũ nabaxi. ⁷—Rũ ñaxtũanegu chayangu, rũ nũxũ chaxĩnũ ga wũxi ga naga ga ñaxũ choxũ:

“Pa Chaurux, ãtũxcũũ nawe quingëchigũ i ngëma duũxũgũ i choxũ yaxõgũxũ?” ñaxũ. ⁸—Rũ yexguma ga choma rũ chanangãxũ, rũ ñacharũgũ:

“¿Rũ texë quixĩ Pa Corix?” ñacharũgũ. Rũ nũma ga yema naga rũ choxũ nangãxũ, rũ ñanagũrũ:

“Choma nixĩ i Ngechuchu ya Nacharëtucũãx, rũ chorũ duũxũgũ nixĩ i

ngëma nawe quingëchigũxũ”, ñanagũrũ choxũ. ⁹—Rũ yema chomũcũgũ rũ nũxũ nadaugũ ga yema omũ, rũ nabaixãchiãëgũ, natũrũ tama nũxũ naxĩnië ga yema naga ga chomaã idexaxũ. ¹⁰—Rũ nũxna chaca, rũ ñacharũgũ ga chomax:

“¿Rũ ãacũ tá chaxũxũ, Pa Corix?” ñacharũgũ. Rũ yexguma ñanagũrũ choxũ ga Cori:

“Írũda, rũ inachi, rũ Damacuwa naxũ, rũ ngëma tá cumaã nũxũ nixu ya wũxi ya yatũ na ãacũ tá cuzũxũ!” ñanagũrũ ga nũma ga Cori. ¹¹—Rũ yexguma ga choma rũ chixoxetũ yema omũëmamaã, rũ yemacax ga yema chomũcũgũ rũ chõxmëxgu yangũgũãcũma choxũ nigagũ, rũ yemaãcũ Damacuwa changu. ¹²—Rũ yéma nayexma ga wũxi ga yatũ ga Ananĩãgu ãëgacũ. Rũ nũma nixĩ ga wũxi ga yatũ ga aixcũma Tupanaga ñnũcũ, rũ nũma rũ meãma nayanguxëë ga yema mugũ ga Moĩché ũmatũxũ. Rũ guxũma ga Yudũgũ ga Damacuwa yexmagũxũ, rũ meã nachiga nidexagũ. ¹³—Rũ nũma ga Ananĩã rũ choxũ ínayadau. Rũ yexguma chauxõtawa nanguxgu rũ ñanagũrũ choxũ:

“Pa Chaueneë Pa Chaurux, iwenaxãrũ ingõxnaxëtũ!” ñanagũrũ. Rũ yexgumatama wenaxãrũ chingõxnaxëtũ rũ meãma nũxũ chadau. ¹⁴—Rũ yexguma ñanagũrũ ta:

“Yima Tupana ya nuxcũmaũgũxũ ga tõrũ õxigũarũ Tupana cuzũ naxuneta na nũxũ cucuãxũcax i norũ ngúchaũ, rũ na nũxũ cudauxũcax ya yima Cristu ya mecũ, rũ naãxwatama nũxũ cuzĩnũxũcax i naga. ¹⁵—Erũ cuma tá nixĩ i guxũ i duũxũgũmaã nũxũ

quixuchigaxũ ga ñuxãcü na Tupanaxũ
 cudauxũ rü cumaã yadexaxũ. ¹⁶—iRü
 ñuxma rü marü taxuũma ícunanguxëë!
 iRü írúda rü ínabaie! iRü Cori ya
 Ngechuchuégagu naxçax ínaca na cuxũ
 nüxũ nangechaũxũçax i curü
 pecadugü!” ñanagürü choxũ.

**Pauru nüxũ nixu na ñuxãcü Tupana
 namuxũ na yema tama Yudfugü
 ixĩgüxũtanüwa naxũxũçax**

¹⁷⁻¹⁸—Rü yexguma Yerucharëũçax
 chataeguxgu, rü tupauca ga taxũnewa
 chaxũ na yéma chayumüxëxũçax. Rü
 changoxetü, rü nüxũ chadau ga Cori ya
 Tupana. Rü ñanagürü choxũ:

“iNapaxaãë, rü inaxũãchi i nuã
 Yerucharëüwa, erü duũxũgü rü tãütáma
 naga naxĩnüë i ngëma ore i chauchiga
 nüxũ quixuxũ!” ñanagürü. ¹⁹—Rü
 choma chanangãxũ, rü ñacharügü:

“Pa Corix, nüma i duũxũgü rü nüxũ
 nacuaçgü ga choma na yĩxũ ga guxũne
 ga ngutaquexepataũgüwa chaxũxũ rü
 íchanayauxũxũ rü chanapoxcuxũ rü
 chayaçuaixgũxũ ga yema cuxũ
 yaxõgũxũ. ²⁰—Rü yexguma
 yamaçgüãgu ga guma curü duũcü ga
 Etëbaũ ga curü orearü uruũ, rü
 chomatama yéma chayexma, rü chorü
 me nixĩ ga na yamaçgüãxũ. Rü choma
 nixĩ ga nüxna chadauxũ ga naxchiru ga
 yema yamaçgüxũ”, ñacharügü nüxũ.
²¹—Naturü nüma ga Cori rü ñanagürü
 choxũ:

“iRü paxa cugü namexëë rü
 inaxũãchi! Erü yaxũguxũ i
 nachiüãnegüwa i ngëma duũxũgü i
 tama Yudfugü ixĩgüxũtanüwa tá cuxũ
 chamu” —ñanagürü.

**Churaragüarü ãëxgacümexëwa
 nayexma ga Pauru**

²²Rü yexguma Pauru yema ñaxgu rü
 yexma nayacuaxëëgü ga na meã nüxũ
 inaxĩnüëxũ ga yema duũxũgü. Rü
 yexguma aita naxüëãcüma ñanagürügü:
 —iNoxtacüma peyamá! Rü name nixĩ i
 na nayuxũ rü ngëxma na yanaxoxũ
 —ñanagürügü. ²³Rü yexguma aita
 naxüiegu, rü norü gáauxũchirumaã
 nibuatanücüü, rü ätëxëanëxũ daxũ
 niwogütanücüü. ²⁴Rü yexguma yemaxũ
 nadaçuxgu ga churaragüarü ãëxgacü, rü
 nanamu ga churaragüpatagu na
 yamucuchigüãxũçax ga Pauru. Rü
 nanamu na poraãcü naçuaixgüãxũçax
 na yadexaxũçax na nüxũ nacuaçxũçax ga
 tũxciüü yĩxũ na yemaãcü nachigamaã
 aita naxüexũ ga duũxũgü. ²⁵Rü
 yexguma marü yanaçgüãgu na
 naçuaixgüãxũçax, rü Pauru nüxna naca
 ga yema capitáũ ga yéma yemaxũ, rü
 ñanagürü: —¿Exna pexmëxwa
 nangëxma na penaçuaixixũ i wüxi i
 Dumacũãx ega tama nüxna pecaxiragu?
 —ñanagürü. ²⁶Rü yexguma yemaxũ
 naxĩnügu ga capitáũ, rü guma
 churaragüarü ãëxgacüxũtawá naxũ, rü
 namaã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —¿Tacü
 tá cuxü? Erü ñaã yatü rü Dumacũãx nixĩ
 —ñanagürü. ²⁷Rü yexguma ga guma
 churaragüarü ãëxgacü, rü Pauruçax
 nixü, rü nüxna naca rü ñanagürü nüxũ:
 —¿Aixcüma yĩxũ na Dumacũãx quiĩxũ i
 cumax? —ñanagürü. Rü nüma ga Pauru
 nanangãxũ, rü: —Ngü —ñanagürü. ²⁸Rü
 yexguma ga guma churaragüarü
 ãëxgacü rü nanangãxũ, rü ñanagürü:
 —Choma rü poraãcü choxũ naxãtanü na

DumacÛãx chaugü chixîcêxî
—ñanagürü. Rû yexguma nachonagü ga Pauru, rû ñanagürü: —Natürü i choma rû woetama chorü bucüma DumacÛãx chixî —ñanagürü. ²⁹Rû yexgumatama nüxna nixîgachi ga yema Pauruxî cuaixgüchaüxî. Rû nümatama ga yema churaragüarü âëxgacü rû ta namuü ga yexguma nüxü nacuaxgu ga DumacÛãx na yîixü ga Pauru, yerü marü cadenamaã nayanãixchirex.

**Yudfugüarü âëxgacügütücumüpezewa
nayexma ga Pauru**

³⁰Rû yema churaragüarü âëxgacü meãma nüxü nacuáxchaü ga tÿxcüü na ínaxuaxügüãxü ga yema Yudfugü. Rû yemaçax ga moxüãcü rû nanamu na nangutaquexegüxüçax ga paigüarü âëxgacügü rû guxüma ga yema âëxgacügütücumü ga Yudfugüarü. Rû nayawêgü ga Pauruarü cadena rû yéma âëxgacügüpezewa nanagagü.

23 ¹Rû Pauru meãma nüxü nadawenü ga yema âëxgacügü, rû ñanagürü nüxü: —Pa Chautanüxügüx, chomatama nüxü chacuax rû guxüguma meã chamaxü ga Tupanapexewa ñuxmata ñoma i ngunexüwa nangu —ñanagürü. ²Rû yexguma ga yema paigüeru ga Ananfã rû nanamu ga yema Pauruarü ngaicamana yexmagüxü na naãxwa tayamaçgüxüçax. ³Rû yexguma ga Pauru rû ñanagürü nüxü: —Tupana tá cuxü napéax, Pa Äëxgacüx. Cuma rû düxétüwaxica cume natürü aixepena rû nachixe i curü maxü. Rû ñuxma rû ngéma curüto na Moíché ümatüxü i mugü nüxü ixuxüãcüma choxna

cuçaxüçax. Natürü wüxi i chixexü cuxi erü cumatama rû tama naga cuxinü i ngéma Tupana tuxü muxü erü cunamu na choxü napéaxüçax —ñanagürü ga Pauru. ⁴Rû yexguma ga yema yexmagüxü rû ñanagürügü: —ÿTÿxcüü i ngémaãcü tacü namaã quixugüxü i paigüeru ya Tupana nüxü unetacü? —ñanagürügü. ⁵Rû Pauru nanangãxü, rû ñanagürü: —Tama nüxü chacuax, Pa Chautanüxügüx, na paigüeru yîixü. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa nüxü tadarü rû ñanagürü:

“iTama curü âëxgacümaã chixexü quixugü!”

ñanagürü. ⁶Rû yexguma nüxü nacuaxgu ga Pauru ga na Chaduchéugü yîixü ga togü, rû na Parichéugü yîixü ga togü, rû yema âëxgacügüpezewa tagaãcüma ñanagürü: —Pa Chautanüxügüx, choma rû Parichéu chixî, rû Parichéu nane chixî. Rû ngémaçax choxna pecagü i ñuxmax, erü chayaxö i wena tá na namaxêxü i yuexü —ñanagürü. ⁷Rû yexguma yema ñaxgu ga Pauru, rû yema Parichéugü rû Chaduchéugü rû inanaxügüe ga nügümaã na iyaporaçaxü, rû yexma nügü nitoye ga yema ngutaquexewa. ⁸Erü ngéma Chaduchéugü nagu rüxinüëgu rû tama wena namaxê i ngéma yuexü, rû nataxuma i orearü ngerüügü i daxüçüãx, rû nataxuma i naãëgü —ñanagürügü. Natürü ngéma Parichéugü rû nayaxögü na nangëxmaxü i guxüma i ngéma. ⁹Rû yemaçax guxüma aita naxüe. Rû ñuxüchi ñuxre ga ngüexëëruügü ga Moíchéarü mugüwa ngüxëëtaegüxü ga Parichéugütücumüwa ügüxü rû inachigü, rû ñanagürügü: —Toxçax rû

taxuũma i chixexũ naxũ i ñaã yatũ.
 Bexmana wũxi i tacũ rũ naãe namaã
 nidexa rũ exna wũxi i orearũ ngeruũ i
 daxũcũãx —ñanagũrũgũ. ¹⁰Rũ
 yexeraãcũ norũ numaã nanaxixãchiããegũ
 ga yema duũxũgũ. Rũ yemaçax
 naxoegaãe ga guma churaragũarũ
 ããxgacũ ga na Paurugu
 nagaugũgũchaũxũ. Rũ norũ
 churaragũxũ namu na yema
 duũxũgũtanũwa Pauruxũ napugũxũcax
 rũ wena churaragũpatawa na
 nagagũãxũcax. ¹¹Rũ moxũãcũarũ
 chũtaxũgu Pauruçax nangox ga Cori ga
 Tupana, rũ ñanagũrũ nũxũ: —iRũ
 nataãe! Rũ ngẽxgumarũũ i nũma
 Yerucharẽũwa choxũ na quixuchigaxũ,
 rũ ngẽxgumarũũ tá ta nixĩ i Dumawa na
 choxũ quixuchigaxũ —ñanagũrũ ga
 Tupana.

**Yudũgũ naxçax nadaugũ na ñuxãcũ
 Pauruxũ yamaçgũchaũxũ**

¹²Rũ moxũãcũ, rũ ñuxre ga Yudũgũ rũ
 nũgũmaã inaxunetagũ ga tãũtãma na
 nachibũexũ rũ naxaxegũxũ ñuxmatãta
 Pauruxũ yamaçgũ. Rũ ñanagũrũgũ:
 —Tachixexũgugũ tá ega tacũ ingõxgũgu
 naxũpa na yamãxũ i Pauru —ñanagũrũgũ.
¹³Rũ 40 arũ yexera ga yatũgũ nixĩ ga yema
 nũgũmaã ixunetagũxũ. ¹⁴Rũ paigũarũ
 ããxgacũgũtanũwa rũ ããxgacũgũ ga
 yaguãxgũtanũwa nangugũ, rũ ñanagũrũgũ
 nũxũ: —Marũ togũmaã itaxuneta rũ
 tachixexũgugũ tá ega tacũ tangõxgũgu
 naxũpa na tayamãxũ i Pauru. ¹⁵Rũ name
 nixĩ i pema rũ ngẽma togũ i pexrũũ
 ããxgacũgũtũcumũwa ũgũxũ, rũ
 churaragũarũ ããxgacũna naxçax peyacagũ
 i ñuxma na moxũ wena pepexewa

nagagũãxũcax i Pauru. iRũ namaã nũxũ
 pixu na penaxwãxegũxũ na meã nũxũ
 pecuãxchaũxũ i nachiga! Rũ toma rũ tá
 marũ ítamemare na namagu tayamãxũcax
 naxũpa na ínanguxũ —ñanagũrũgũ.
¹⁶Natũrũ ngĩne ga Paurueyax rũ nũxũ
 nacuãchiga ga Pauruxũ na
 yamaçgũchaũxũ, rũ yemaçax
 churaragũpatawa naxũ na Paurumaã nũxũ
 yanaxuxũcax. ¹⁷Rũ Pauru naxçax naca ga
 wũxi ga capitãũ, rũ ñanagũrũ nũxũ:
 —iCurũ ããxgacũxũtãwa naga i ñaã
 ngextũxũxũ, erũ nũxũ nangẽxma i ore i
 namaã nũxũ yaxuxchaũxũ! —ñanagũrũ.
¹⁸Rũ yema capitãũ rũ ããxgacũxũtãwa
 nanaga ga yema ngextũxũxũ. Rũ ñanagũrũ
 nũxũ: —Ngẽma poxcuxũ i Pauru rũ
 chauxçax naca, rũ choxna naca na nuã
 cuxũtãwa chanagaxũcax i ñaã ngextũxũxũ,
 erũ nũxũ nangẽxma i ore i cumaã nũxũ
 yaxuxchaũxũ —ñanagũrũ. ¹⁹Rũ naxmexgu
 yayauxãchiãcũma toxnamana nanaga ga
 ããxgacũ, rũ yema nũxna naca rũ ñanagũrũ:
 —¿Tacũ yĩxũ i ngẽma chomaã nũxũ
 quixuxchaũxũ? —ñanagũrũ. ²⁰Rũ nũma ga
 ngextũxũxũ nanangãxũ, rũ ñanagũrũ:
 —Ngẽma Yudũgũ, rũ nũgũmaã
 inaxunetagũ na cuxna naxçax
 nacagũxũcax na moxũ Yudũgũarũ
 ããxgacũgũtũcumũpexewa na cunagaxũcax
 i Pauru. Rũ tá cumaã nũxũ nixugũ na meã
 nũxũ nacuãxgũchaũxũ i nachiga.
²¹—iNatũrũ tãũtãma nũxũ cuyaxõ! Erũ 40
 arũ yexera i yatũgũ rũ marũ nũgũmaã
 inaxunetagũ, rũ ñanagũrũgũ:
 “Tachixexũgugũ tá ega tacũ
 ingõxgũgu rũ exna ixaxegũgu naxũpa na
 yamãxũ i Pauru”, ñanagũrũgũ. Rũ
 ñuxma rũ marũ ínamemare, rũ namagu
 nananaĩxgũ, rũ curũ orexicatama nixĩ i

ñuxma ínanğuxēğixũ —ñanagürü.

²²Rü yexguma ga ãëxgacü rü ínayamu ga yema ngextũxũ, rü nüxna naxāga na taxúemaã nüxũ yaxuxũcax ga na namaã nüxũ yaxuxũ ga yemachiga.

Ãëxgacü ga Perixũtawa Pauruxũ namu

²³Rü yexguma ga guma ãëxgacü rü taxre ga norü capitáũcax naca, rü ñanagürü nüxũ: —iPenamexēē i 200 i churaragü i nacutümaãmare ixĩxũ, rü 70 i churaragü i cowarutagu íxũ, rü 200 i churaragü i wocaxemaã ixāxnexũ na 9 arü ngoragu i chütacü Checharéawa naxĩxũcax! ²⁴—iRü ngëxgumariũ ta penamexēē i ñuxre i cowarugü i Paurucax na tórü ãëxgacü i Perixũtawa naxũxũcax rü na taxuũma nüxũ üpetũxũcax i namawa! —ñanagürü.

²⁵Rü yema capitáũgümaã yéma nanamu ga wüxi ga popera ga ñaxũ:

²⁶ “Choma i Cáuđiu Díchiu, rü cuxũ charümoxe Pa ãëxgacü ya Mecüxüchi Pa Perix. ²⁷Rü yima yatü ya cuxcax ngéma chanamucü, rü Yudúgü nayayauxgü rü wixguxüchi taax nayamaxgü. Natürü yexguma nüxũ chacuáchigagu na Dumacũx na yĩxũ, rü yéma chaxü chorü churaragümaã, rü nüxna chanapu. ²⁸Rü nüxũ chacuáxchaũ ga tacü ga chixexũmaã na ínaxuaxũgüãxũ, rü yemacax Yudúgüari ãëxgacügütücümüpexewa chanaga. ²⁹Rü yexguma nüxũ chacuax ga na Yudúgüari muchigacaxmare na ínaxuaxũgüãxũ. Natürü taxuũma

ga chixexũ naxü na tũxçũ yamáxũcax rü napoxcuxũcax.

³⁰Natürü yexguma nüxũ chacuáchigagu ga na nügümaã inaxunetaxũ ga Yudúgü ga na yamaxgüãxũcax, rü yexgumatama nagu charüxñü na cuxũtawa chanamuxũ. Rü yema ínaxuaxũgüxũ, rü namaã tá nüxũ chixu na cuxũtawa naxĩxũ rü cumaã nüxũ na yanaxugũxũcax na tacücax ínaxuaxũgüãxũ”,

ñanagürü. ³¹Rü yema chütaxũgu inaxĩãchi ga yema churaragü, yexgumariũ ga norü ãëxgacü na namuxürü. Rü Pauruxũ nigagü ñuxmata Aũtĩpatiwa nangugü.

³²Rü moxũácü rü nawoegu ga yema churaragü ga nacutümaãmare ixĩxũ rü naxpataũwa naxĩ. Rü yema churaragü ga cowarutagu íxũ, rü Paurumaã inaxĩama.

³³Rü yexguma Checharéawa nangugügu, rü ãëxgacü ga Perina nanaxã ga yema popera, rü Pauruxũ rü ta inamugü. ³⁴Rü yexguma nüxũ nadaumatügu ga popera ga ãëxgacü ga Peri, rü Pauruna naca ga ngextácũx na yĩxũ. Rü yexguma nüxũ nacuaxgu ga na Chiríchiaanecũx yĩxũ, rü ñanagürü nüxũ: ³⁵—Cuxũ tá icharüxñü i ngëxguma ínangugügu i ngéma cuxũ íxuaxũgüxũ —ñanagürü. Rü yexguma nanamu ga churaragü na wüxi ga ucapu ga ãëxgacü ga Erodepatawa yexmaxũwa nüxna na nadağũxũcax.

Pauru rü ãëxgacü ga Peripexewa nügüétüwa nidexa

24 ¹Rü wüximeçxpüx ga ngunexũ ngupetügu, rü Yerucharéüwa ne naxü ga paigüeru ga Ananã, namaã ga ñuxre ga ãëxgacügü ga yaguãxgü rü

wüxi ga yatü ga meãma dexaxũ cuáxũ
ga Téturu ga naéga. Rû nûmagü rû
ãêxgacü ga Perixütawa naxĩ na namaã
nûxũ yanaxugüxũcax ga tûxcüũ
Pauruxũ na ínaxuaxũgüxũ. ²Rû
yexguma Pauruxũ yéma nagagügu, rû
inanaxügü ga Téturu ga nûxũ na
yaxuxũ, rû ñanagürü:

—Moxêxũchima i cuma Pa ãêxgacü
Pa Perix, erü cugagu nixĩ i meãma toxũ
naxüpetüxũ i nuã. Rû cugagu nixĩ i nuã
i ñoma i nachiũãnewa na toxũ
nangêxmaxũ i muxũma i mexũgü. ³Rû
moxê cuxna taxã erü guxũwama rû
guxũguma cuxũtawa tanayaugü i
guxũma i ngêma mexũgü Pa
ãêxgacüxũchima, Pa Perix. ⁴Natürü
tama yexeraãcü cuxũ chachixewechaũ.
Rû ngêmacax cuxna chaca na paxaãchi
meã toxũ icurüxĩnûxũ. ⁵Rû ñuxma rû
wüxi i orexũ cumaã chixuxchaũ. Rû
marü nûxũ tadau i ñaã yatü rû wüxi i
ãaweanerüũ na yĩxũ, erü chixexũmaã
nayaxucuxêgü i Yudfugü i guxũ i
naãnewa na nügü yatoyexũcax. Rû
nûma nixĩ i norü ãêxgacü i ngêma
duũxũgü i nûxũ yaxögüxũ i Ngechuchu i
Nacharétucũãx. ⁶Rû toma tayayaugü i
ñaã yatü ga yexguma tupauca ga taxũne
naxüxaxêchachaũ. Rû torü mugü tomaã
nûxũ ixuxũãcũma nûxna tacagũchaũ.
⁷Natürü ínangu ga churaragüarü
ãêxgacü ga Díchiu, rû muxũma ga norü
churaragümaã toxna nanapu. Rû toma i
ínaxuaxũgüxe, rû toxũ namu na
cuxũtawa taxĩxũcax. ⁸Rû ñuxma rû
marü name i cumatama nûxna cuca i
ngêma Pauru na nûxũ cucuáxũcax na
aixcũma yĩxũ i guxũma i ngêma naxcax
ítanaxuaxũgüxũ i tomãx —ñanagürü.

⁹Rû yema togü ga Yudfugü rû ta, rû
ñanagürügü: —Rû aixcũma nixĩ i ngêma
ore —ñanagürügü. ¹⁰Rû yexguma ga
guma ãêxgacü ga Peri rû naxmexmaã
Pauruxũ naxuneta na yadexaxũcax. Rû
yexguma ga Pauru, rû ñanagürü:
—Chorü taãemaã cupexewa chaugüçax
chidexa, erü nûxũ chacuax na mucũma
ga taunecü ñoma i nachiũãneãrü
ãêxgacü quiixũ. ¹¹Marü name i
cumatama naxcax ícuca, erü 12 i
ngunexũxĩcatama nangupetü ga na
Yerucharéüwa changuxũ na Tupanaxũ
chayarücuaxũxũcax. ¹²Rû bai ga
tupauca ga taxũnewa, rû bai ga
ngutaquexepataũgüwa, rû bai ga
ngürüanewamare ga ñãnewa choxũ
nadaugü ga Yudfugü ga na texémaã
íchiporagacüxũ, rû na chananuêxêxũ
ga duũxũgü. ¹³Rû ñuxma i ñaã duũxũgü
i choxũ íxuaxũgüxũ, rû bai i
wüxiwaxüra cuxcax nanangoxêêgü na
aixcũma yĩxũ i ngêma naxcax choxũ
ínaxuaxũgüxũ. ¹⁴Natürü cumaã nûxũ
chixu, rû nuxcũmaũgüxũ ga chorü
oxigüarü Tupanaãxũ nixĩ i chapuracüxũ
ngêxgumarüũ i choxũ na nanaxwaxexũ
ya Ngechuchu ya Cristu ya nûxũ
chayaxöcü. Rû ngêma nixĩ i nûmagü i
Yudfugü naxugüãgu rû na:

“Tomare i ore”, ñagüxũ. Rû aixcũma
nûxũ chayaxö i guxũma i Tupanaãrü mugü
ga Moiché ümatixũ rû guxũma i
Tupanaãrü ore ga nuxcũmaũgüxũ ga norü
orearü uruũgü ümatügüxũ. ¹⁵Rû choma rû
ta yema nuxcũmaũgüxũrũ Tupanaãxũ
chayaxö. Rû naxrüũ chayaxö rû tá wena
na namaxêxũ i ngêma yuexũ i mexũgü rû
chixexũgü. ¹⁶Rû ngêmacax nixĩ i
guxũguma meã chaugüna chadauxũ na

chauãewatama nüxũ chacuáxũcax na chamexũ i Tupanapexewa rü duũxũgüpexewa. ¹⁷Rü dücax, Pa ãëxgacüx, rü ñuxre ga tauncü togü ga nachüãnegu chixügü, rü düxwaxarü chauchiũãnegu wena chataegu na nuã chanangexũcax ga diëru ga namaã nüxũ charüngũxëechaũxũ i chautanüxügü i Yudfügü i nüxũ nataxuxũ, rü nuã Tupanana chanaxãxũcax i chorü ãmaregü. ¹⁸⁻¹⁹Rü yema ngunexũgu rü tupauca ya taxũnewa Tupanana íchanaxã ga chorü ãmaregü, nawena na chaugü chamexëxũ ga Tupanapexewa. Rü tama muxũ ga duũxũgümaã chayexma, rü tama chananuëxëe ga duũxũgü ga yexguma ñuxre ga Yudfügü ga Áchiaanecũãx choxũ daugügu ga yéma tupauca ya taxũnewa. Rü ngëmagü chi nixĩ i ñuxma nuã ìxũ na choxũ ínaxuaxũgüxũcax ega ñacü nüxũ ngëxmagu i chauchiga. ²⁰Rü ngëxguma tama ñacü nüxũ ngëxmagu ga yema tupauca ya taxũnewa choxũ daugüxũ, irü ëcü ñaã ñuxma nuxmagüxũ cumaã nüxũ ixugü na ñacü ga chixexũxũ chowa nadaugüxũ ga yexguma Yudfügiarü ãëxgacügütücumüpexewa chayexmagu! ²¹Rü ñaxũxĩcatama nixĩ ga chorü ore ga tagaãcü namaã chachonagüxũ ga yexguma yema ãëxgacügüpexewa chayexmagu:

“Rü ñuxma rü choxna pecagü erü choma chayaxõ i wena tá na namaxëxũ i yuexũ”, ñacharügü ga yexguma —ñanagürü ga Pauru. ²²Natürü ga Peri rü meã nüxũ nacuax ga yema Cristuaxũ yaxõchiga. Rü yemacax ga yexguma Pauruaru orexũ naxĩnügü, rü ínayachaxãchi ga na nüxna naçaxũ, rü ñanagürü Yudfügüxũ: —Ngëxguma churaragiariü ãëxgacü ya Díchiu núma üxgu, rü tá meãma nüxũ

chacuax i ngëma naxcax ípenaxuaxũxũ —ñanagürü. ²³Rü yexguma ga Peri rü norü capitáxũxũ namu ga na Pauruna nadauxũcax. Natürü tama nanapoxcuxüchi, rü tama nanachüxu ga na naxũtagu naxĩãneãxũ ga namücügü, rü nüxũ na nangüxëëgüxũ. ²⁴Rü ñuxre ga ngunexũ marü ngupetügu rü wena yéma naxũ ga Peri ngĩmaã ga naxmãx ga Drusíla ga Yudfü ixĩcü. Rü Paurucax nayacaxëe, rü nüxũ naxĩnü ga yema ore ga Pauru namaã nüxũ ixuxũ ga Cristuaxũ na yaxõxũchiga. ²⁵Natürü yexguma Pauru meãma namaã nüxũ ixuxgu na ñuxãcü Tupana naxwaxexũ na meã imaxũxũ rü ñuxãcü nanaxwaxexũ na tóru maxũmaã meã icuáxũ rü ñuxãcü tá tüxna naçaxũ i tóru maxũchiga, rü poraãcü nañaxãchiãe ga Peri. Rü düxwa ñanagürü nüxũ: —iËcü íxü i ñuxmax! Rü ngëxguma ñuxguacü icharüxãxũmaregu, rü wena táxarü cuxcax changema —ñanagürü. ²⁶Yerü Peri ínananguxëe na Pauru chi diëru nüxna ixãxũ na yangéaxũcax, rü yemacax muëxpüxcüna naxcax nangemaxũ, rü namaã nidexaxũ. ²⁷Rü taxre ga tauncü yemaãcü nixĩgü. Rü ínanguxuchi ga Peri ga na ãëxgacü yĩxũ, rü nachicüü ningucuchi ga Pórchiu ga Festu. Natürü nüma ga Peri, rü Yudfügümaã nügü namecümãxëechaũ, rü yemacax tama ínananguxuchixëe ga Pauru.

Ãëxgacü ga Festupexewa nayexma ga Pauru

25 ¹Rü Checharéawa nangu ga Festu na yéma ãëxgacüxũ yaxücuxũcax. Rü marü tomaëxpüx ga ngunexũ yéma nayexmagu, rü wenaxãrü inaxũãchi, rü Yerucharëüwa naxũ. ²Rü

yéma Yerucharéúwa rü yema paigüarü ãëxgacügü rü Yudfugüarü ãëxgacügü rü Pauruxü ñnaxuaxügü Festupexewa. ³Rü naxçax ñnacagü ga Yerucharéúwa Pauruxü na namuxüçax. Yerü nümagü rü nagu narüxínië na namagu yacuxéügüãxü na yexma yamaçgüãxüçax. ⁴Natürü ga Festu rü nanangãxü, rü ñnanagürü: —Checharéagu napoxcu i Pauru, rü choma rü tá paxa ngéma Checharéawa chaxü. ⁵Rü ngëmacax name nixí i perü ãëxgacügü rü chowe narüxí i Checharéawa, rü ngëxguma tacü rü chixexü naxüxgu i ngéma yatü, rü ngéma tá nixí i chomaã nüxü pixugüxü —ñnanagürü. ⁶Rü maneca 8 rü exna 10 ga ngunexü Yerucharéúwa nayexma ga Festu, rü ññuxüchi Checharéaçax nataegu. Rü yexguma ñnanguxguarü moxüãcü rü yema nachica ga ngextá duüxügüna ñnaxüwa naxü, rü yéma nayarüto norü tochicaxüwa. Rü Pauruçax nangema na yéma napexewa nagagüãxüçax. ⁷Rü yexguma yexma yaxüxcugu ga Pauru, rü yema Yudfugü ga Yerucharéúwa ne íxü, rü naxçax naxí. Rü muxüma ga chixexügümaã ñnaxuaxügü. Natürü taxuwama nüxü nüxü nadauxëë na aixcüma yíixü ga yema naxçax ñnaxuaxügüãxü. ⁸Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxü, rü ñnanagürü: —Pa ãëxgacüx, taxuüma ga chixexü namaã chixugü ga yema mugü ga Moíché ümatüxü, rü bai ga tupauca ya taxünemaã, rü bai ga ãëxgacü ya Chécharumaã —ñnanagürü. ⁹Natürü nüma ga Festu rü Yudfugümaã nügü namecümaxëëchaü, rü yemacax Pauruna naca, rü ñnanagürü nüxü:

—¿Cunaxwaxexü na Yerucharéúwa cuxüxü na ngéma cuxna chaçaxüçax naxçax i guxüma i ngéma naxçax cuxü ñnaxuaxügüxü? —ñnanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxü, rü ñnanagürü: —Choma rü cupexewa changëxma na choxna cuçaxüçax, erü cuma nixí i cuxü naxunetaxü i ãëxgacü ya tacü ya Chécharu na ãëxgacü quiixü i núma. Rü ngëmacax chanaxwaxa i nuã choxna cuca. Erü taxuüma i chixexü chaxü i Yudfugümaã, ngëxgumarüü i cuma meãma nüxü cucuax. ¹¹Ngëxguma chi tacü i chixexü chaxüxgu rü marü name na naxçax choxü yamaçgüxü, rü marü name i na chayuxü. Natürü ngëxguma nataxüxguma i tacü i aixcüma íxíxü i ngéma naxçax choxü ñnaxuaxügüxü, rü taxuacüma texé Yudfugüna choxü tamu. Rü naxçax íchaca na nümatama ya ãëxgacü ya tacü ya Chécharu choxna naçaxüçax —ñnanagürü ga Pauru. ¹²Rü yexguma ga Festu rü norü ucuxëruügü ga ãëxgacügümaã nidexa, rü ññuxüchi ñnanagürü Pauruxü: —Marü naxçax ícuca na ãëxgacü ya tacü ya Chécharu cuxna çaxüçax. Ëcü, ññuxma rü naxütawa tá cuxü chamu —ñnanagürü.

ãëxgacü ga Agripapexewa nayexma ga Pauru

¹³Rü ññuxre ga ngunexü ngupetügu, rü Checharéawa nangugü ga Yudfugüarü ãëxgacü ga Agripa rü naëyax ga Bereníche, na Festuxü yanamoxëgüxüçax. ¹⁴Rü marü ññuxre ga ngunexü yéma nayexmagügu, rü Agripamaã nüxü nixu ga Festu ga Pauruchiga, rü ñnanagürü: —Nuã nangëxma i wüxi i yatü i poxcuxü ga Peri tama

ínguxuchixẽẽxũ. ¹⁵—Rü yexguma choma Yerucharẽüwa chayexmagu, rü paigüarü ãẽxgacügü rü Yudfugüarü ãẽxgacügü ga yaguãxgü rü ínanaxuaxũgü, rü naxcax ínacagü na namaã chanaxueguxũcax rü na yamãxgüãxũcax. ¹⁶—Rü choma chanangãxũ, rü tama tocüma nixĩ i toma i Dumacũãxgü i na tayamáxũ i wüxi i duũxũ ega tama nügiétiwa yadexaxíragu napexewa i ngẽma ínaxuaxũgüxũ. ¹⁷—Rü yemacax ga yexguma núma nangugügu ga yema Yudfugü, rü yexgumaãrũ moxũãcü rü chorü tochicaxũwa chitocuchi na nüxna chaçaxũcax nachiga ga yema, rü yéma naxcax changema ga yema yatü. ¹⁸—Natürü ga yema Yudfugü ga ínaxuaxũgüxũ, rü taxuũma ga tacü ga chixexũ ga choma íchananguxẽẽxũxũ nixugü. ¹⁹—Natürü norü Tupanachiga rü wüxi ga yatü ga Ngechuchuchiga nixĩ ga yema nagu yadexagüxũ. Rü nüma ga Yudfugü nüxũ nixugü ga na nayuxũ ga yema Ngechuchu, natürü Pauru nüxũ ixixgu rü marü wena namaxũ. ²⁰—Rü yexguma ga choma ga tama na nüxũ chacuáxũ ga ñuxãcü tá chanamexẽẽxũ ga yema guxchaxũ, rü yemacax nüxna chaca ga Pauru ngoxi nanaxwaxe ga Yerucharẽüwa na naxũxũ, na yéma nüxna chaçaxũcax. ²¹—Natürü nüma ga Pauru naxcax ínaca ga na ãẽxgacü ya tacü ya Chécharupexewa naxũxũ na nĩmatama ya Chécharu nüxna çaxũcax. Rü yemacax chanamu na meã nüxna nadaugixũcax ñuxmata choma ãẽxgacü ya Chécharuxũtawa chanamux —ñanagürü. ²²Rü yexguma ga Agripa rü ñanagürü Festuxũ: —Choma rü ta nüxũ chaxĩnũchaũ i norü ore i ngẽma yatü —ñanagürü. Rü Festu nanangãxũ rü ñanagürü: —Moxũ tátama nüxũ cuxĩnũ —ñanagürü. ²³Rü moxũãcü

yema ucapu ga ãẽxgacügü íngutaquexegüxũwa nangugü ga Agripa rü Bereniche rü poraãcü nangaxãegü. Rü namaã ínangugü ta ga churaragüarü ãẽxgacügü rü yema íanecũãxgü ga corigüxüchi ixigüxũ. Rü ñuxũchi Paurucax nangema ga Festu na yema ãẽxgacügüpexewa nagagüãxũcax. ²⁴Rü ñanagürü ga Festu: —Pa ãẽxgacü Pa Agripax, rü Pa Guxãma i Pema ya Nuxmagüxe, ñaã nixĩ i ngẽma yatü i nachigamaã yadexagüxũ i guxũma i Yudfugü. Rü chopexewa ínanaxuaxũgü ga Yerucharẽüwa rü núma rü ta. Rü guxũguma tagaãcüma choxna naxcax nacagü na nayuxũ. ²⁵—Natürü i choma rü taxuũma i tacü i chixexũ i naxixũ nawa chadau na naxcax yamáxũ. Natürü nüma ga Pauru rü naxcax ínaca na ãẽxgacü ya tacü ya Chécharu nüxna çaxũ, rü ngẽmacax nagu charixĩnũ na ngẽma chanamuxũ. ²⁶—Natürü taxuũma i ore i aixcüma ixixũ i nachiga choxũ nangẽxma na chorü ãẽxgacü ya Chécharucax chanaxümatixũcax. Rü ngẽmacax chanamu na nuã pepexewa nagagüãxũcax, rü cuxcax türü nixĩ, Pa ãẽxgacü Pa Agripax, na nüxna cuçaxũcax, na nüxũ chacuáxũcax i tacü tá na chaxümatixũ naxcax ya ãẽxgacü ya Chécharu. ²⁷—Eri chauxcax rü tama name na ngextá namuxũ i wüxi i poxcuxũ ega tama naxümatixíragu nachiga na tacücax ínaxuaxũgüãxũ.

Pauru rü ãẽxgacü ga Agripapexewa nügüétiwa nidexa

26 ¹Rü yexguma ga Agripa rü ñanagürü Pauruxũ: —Marü name i ñuxma i cugüétiwa quidexa —ñanagürü. Rü yexguma

naxunagümejë ga Pauru, rü inanaxügü ga nügiétüwa na yadexaxü, rü ñanagürü: ²—Chataãë, Pa Ñëxgacü Pa Agripax, erü cupexewa chidexa i ñuxma na chaugiétüwa chachogüxüçax i guxüma i ngëma choxü na ínaxuaxügüxü i ngëma chautanüxü i Yudífügü. ³—Rü yexeraãcü chataãë erü cuma nüxü cucuax i guxüma i tocüma i toma i Yudífügü, rü guxüma i Moíché ümatüxü i mugü i naxçax yadexagüxü i chautanüxügü. Rü ngëmacax cuxna chaca na meã choxü icurüxünüxüçax.

Pauruarü maxü naxüpa ga Ngechuchaxü na yaxöoxü

⁴—Rü guxüma i ngëma chautanüxügü i Yudífügü rü nüxü nacuaxgü ga ñuxacü na chamaxüxü ga natanüwa ga chauchiüãnewa rü Yerucharéüwa ga yexguma changextüxüüragu. ⁵—Rü ngëxguma chauchigaxü yaxugüechaügu, rü núma nüxü nacuaxgü ga choma rü woetama Parichéu na chíxü. Rü toma i Yudífügü i Parichéugü na tixígüxü, rü toma nixí i guxüma i totanüxü i Yudífügiarü yexera na poraacü tanaxaurexü i ngëma tocüma. ⁶—Rü ñuxma i ngëma chautanüxügü i Yudífügü rü nuã pepexewa choxü nagagü erü chayaxö na Cristugagu nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü, yema Tupana nuxcúmaügüxü ga torü oxígümaã inaxunetaxürüü. ⁷—Rü guxüma i totanüxügü i Yudífügü rü ínanangüxëëgü na nüxü nadaugüxü rü tá na yanguxü i ngëma uneta. Rü ngëmacax Tupanaxü nicuaxüügü rü guxüguma i ngunecü rü chütacü rü Tupanaãxü napuracüe. Rü choma rü ta

íchanangüxëë na nüxü chadauxü rü tá na yanguxü i ngëma uneta, rü ngëmacax nixí, Pa Ñëxgacüx, i ñuxma i choxü ínaxuaxügüxü i ngëma chautanüxügü i Yudífügü. ⁸—¿Rü tüxcüü tama peyaxögü na Tupana wena namaxëxëëxü i ngëma yuexü?

Pauru rü nüxü nixu ga ñuxacü yema yaxögüxüwe na yangëchigüxü

⁹—Rü choma nagu charüxínügu ga noxri rü name ga muxüma ga chixexü namaã na chaxüxü ga yema Ngechuchu ya Nacharéutücüãxaxü yaxögüxü. ¹⁰—Rü yemacax nawe chingëchigü ga Yerucharéüwa. Rü paigiärü ãëxgacügüxütawa naxçax íchaca ga popera na chanapoxcuexüçax ga yema yaxögüxü. Rü yexma chanapoxcue ga muxüma. Rü yexguma chautanüxü ga Yudífügü nadaixgu ga yema yaxögüxü, rü choma rü chorü me nixí. ¹¹—Rü muëxpüxcüna rü chanapoxcuexü na nüxü naxoexüçax ga yema na yaxögüãxü. Rü yemaacü chanaxü ga guxünema ga ngutaquexepataügüwa. Rü poraacü naxchi chaxaxichi ga yema yaxögüxü, rü yemacax nawe chingëchigü ñuxmata to ga nachüüãnegune ga ñãnegüwa.

Pauru rü wenaxärü nüxü nixu ga ñuxacü na yaxöoxü ga noxrix

¹²Rü ñanagürü ga Pauru: —Rü yema yaxögüxüxü na chapoxcuexüçax nixí ga Damacuwa chaxüxü. Rü yemacax ga paigiärü ãëxgacügü rü choxü namugü rü choxna nanaxägü ga popera ga nawa choxna naxägagüxü na chanapoxcuexüçax ga yema yaxögüxü. ¹³—Rü yexguma

namagu taxĩyane, Pa Æ̃xgacũx, rü yexguma meãma tocuchiwa nanguxgu, rü nüxũ chadau ga wüxi ga omü ga daxüwa ne üxũ ga üaxcüariü yexera ixĩxũ ga choxũ baxixũ rü yema chomücügüxũ rü ta baxixũ. ¹⁴—Rü guxãma ga toma rü ñaxtüanegu tayayi. Rü choma rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga Yudfugawa choxũ ñaxũ:

“Pa Chauru Pa Chaurux, ¿tüxcüü nawe quingëchigü i ngëma duüxügü i choxũ yaxögüxũ? Poraãü cugütama cuchixexëë ñoma wüxi i tacü i ãmaguxũgu cucuxgüxürüü”, ñanagürü choxũ. ¹⁵—Rü choma chanangãxũ, rü ñacharügü:

“¿Texë quixĩ, Pa Corix?” ñacharügü. Rü nüma ga Cori rü ñanagürü choxũ:

“Choma nixĩ i Ngechuchu rü chorü duüxügü nixĩ i ngëma nawe quingëchigüxũ. ¹⁶—iNatürü írüda rü inachi! Rü marü cuxçax changox i ñuxmax, erü cuxũ chamuxchaũ na choxũ cupuracüxüçax rü nüxũ quixuchigaxüçax i ngëma ñuxma na choxũ cudaduxü rü ngëma yixcüra tá chauxütawa nüxũ cudaduxü. ¹⁷—Rü cuxna tá chadau i natanüwa i cutanüxügü i Yudfugü rü ngëma tama Yudfugü ixĩgüxũ i ñuxma tá natanüwa cuxũ chamuxü. ¹⁸—Rü ngëma cuxũ chamu na ngëma duüxügüxũ choxũ cucuaxëxüçax rü nüxũ naxoexüçax i nacüma i chixexügü rü chauga naxĩnüexüçax. Rü ngëma tá cuxũ na Chatanámexëwa ícunanguxüxëxüçax i ngëma duüxügü na chowe naxĩxüçax rü choxũ yaxögüãxüçax na choma rü nüxũ nüxũ changechaüxüçax i norü pecadugü, rü nüxũ nangëxmaxüçax i nachica namaã i guxüma i chorü duüxügü i üünegüxũ”, ñanagürü choxũ ga Cori.

Pauru rü naga naxĩnü ga yema Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ

¹⁹—Rü yemaçax ga chomax, Pa Æ̃xgacü Pa Agripax, rü naga chaxĩnü ga yema ore ga Ngechuchu chomaã nüxũ ixuxũ ga yexguma choxũ nabaxixgu ga yema omü ga daxüwa ne üxũ.

²⁰—Natürü noxri rü Damacucüãxgümaã nüxũ chixuchiga ga Tupanaãrü ore. Rü yixcama ga Yerucharéüçüãxgümaã, rü yemawena rü guxũ ga Yudéanewa, rü ñuxüchi yema tama Yudfugü ixĩgüxümaã nüxũ chixu. Rü ñacharügü:

“iNüxü perüxoe i pecüma i chixexügü, rü Tupanaçax pedaugü, rü meã pemaxë na duüxügü nüxũ daugüxüçax na aixcüma peyaxögüxũ!” ñacharügü. ²¹—Rü yemaçaxtama nixĩ ga tupauca ya taxünegu choxũ yayauxgüxũ rü choxũ yamaçgüchaüxũ ga chautanüxügü i Yudfugü. ²²⁻²³—Natürü Tupana choxũ narüngüxëë rü ngëmaçax taguma íchayachaxãchi na guxüma i duüxügümaã nüxũ chixuxü rü woo buxü rü yaxü. Rü namaã nüxũ chixu ga yema ore ga nuxcümaügüxũ ga Tupanaãrü orearü uruügü rü Moïché nüxũ ixugüxũ na ñuxãcü tá nüxũ nangupetüxü ga Cristu rü ñuxãcü tá na nayuxü, natürü yemawena rü nüma tá yĩxü ga nüxüra yuwa ínadaxü. Rü namaã nüxũ chixu ta ga yema nuxcümaügüxüãrü ore ga ñaxü:

“Rü Cristu rü tatanüxü i Yudfugümaã rü ngëma to i duüxügü i tama Yudfugü ixĩgüxümaã tá naxunagüãxü i ore i tüxü maxëxëxü”, ñaxü. Rü yemachigaxüxüçatama nixĩ ga namaã chixuxü —ñanagürü ga Pauru.

**Pauru rü Agripaaxü
nanangúchaüxëé na yaxôöxüçax**

²⁴Rü yexguma yemaäcü nügüétiwa yadeaxgu ga Pauru, rü ñanagürü ga Festu tagaäcúma: —Cungêäemare Pa Paurux. Rü ngéma na yeücürü cungúechaü, rü düxwa nawa cungêäé —ñanagürü. ²⁵Natürü ga Pauru rü nanangâxü, rü ñanagürü: —Tama changêäé Pa ÄËxgacüxüchi, Pa Festux. Erü ñaä ore i nüxü chixuxü, rü aixcúmaxüchima nixí. ²⁶—Rü daa äëxgacü ya Agripa rü meäma nüxü nacuax i guxüma i ngéma pemaä nüxü chixuxü. Rü ngémaçax tama chamuüäcúma chorü taäémaä napexewa nüxü chixu, erü nüxü chacuax na nüma rü ta nüxü nacuáxü i tacüchiga na yíxü i guxüma i ñaä ore. Erü tama ngextámare cúäcü naxüpetü i ngéma. ²⁷—¿Cuyaxôxü, Pa Agripax, i ngéma Tupanaärü orearü uruügü nüxü ixuxü? Choma nüxü chacuax rü cuyaxô —ñanagürü ga Pauru. ²⁸Rü Pauruxü nangâxü ga Agripa, rü ñanagürü: —¿Exna cuma nagu curüxünügu rü ngémaäcü noxre i curü oremaä na choxü cuyaxôxëëxü? —ñanagürü. ²⁹Rü ñanagürü ga Pauru: —Woo noxre i oremaä rü woo muxü i oremaä rü Tupana nanaxwaxe na cuyaxôxü. Rü tama i cuxicatama, natürü guxüma i ñaä nuä choxü ñnüëxü rü ta, rü Tupana nanaxwaxe na chauxrüü yixígüxü, natürü tama chauxrüü daa cadenagümaä na yanäxgüxü —ñanagürü ga Pauru. ³⁰Rü yexguma inachigü ga Agripa, rü Festu, rü Bereníche, rü guxüma ga yema namaä

yéma rütogüxü. ³¹Rü yexguma ga nümagü rü noxrüwama naxí na yéma nügümaä Pauruchiga yadexagüxüçax. Rü ñanagürügü: —Rü ngéma yatü, rü taxuüma i chixexü naxü na naxçax yamáxü rü exna naxçax napoxcuxü —ñanagürügü. ³²Rü Festuxü ñanagürü ga Agripa: —Ngëxguma chi tama nümatama naxçax ínacaxgu na Chécharu nüxna çaxüçax, rü chi ítananguxuchixëé —ñanagürü.

Pauruxü Dumawa namugü

27 ¹Rü yema äëxgacügü rü düxwa nagu narüxünüé na norü äëxgacü ga Chécharu ga Itáriaanewa yexmacüxütawa na toxü namugüxü. Rü norü churaragüarü capitáüna nanamu ga Pauru namaä ga ñuxre ga togü ga poxcuexü na Chécharuxütawa nagagüäxüçax. Rü guma capitáü rü Yúriu nixí ga naéga, rü norü churaragütücümü rü Chécharuarü Dauruügü nixí ga naéga. ²Rü nagu tichoü ga wüxi ga wapuru ga buanecümaä ixüxüne ga Adamíchiuwa ne üxüne ga Áchiaarü iänegüwa üxchaxüne. Rü towe ta nixüe ga Aritárcu ga Machedóniääneçüçax ga Techarónicawa ne üxü. ³Rü moxüäcü rü Chidáüärü türewa tangugü. Rü Paurumaä namecúma ga capitáü ga Yúriu. Rü ínanaxüexëé na yemacüçax ga namücügüxütagu naxüäneäxüçax ga Pauru, na nümagü nüxü nangüxëëgüxüçax. ⁴Rü yéma itaxíachi. Rü Chiprearü capaxüärü tocüwaguama taxí, naxchaxwa ga buanecü, yerü towaama nabu. ⁵Rü yéma Chiprewa tixáü ga taxtü rü Chiríchiaanecutüwa

tarüyicu. Rü yemacutügu taxĩ, rü Paǘpíriaanewa tachopetü rü ñuxmata Díchiaanewa yexmane ga ñane ga Mirawa tangugü. ⁶Rü yema capitáũ yexma nüxũ nayangau ga wüxi ga wapuru ga Aleyádríawa ne üxüne ga Itáriaanewa üxüne. Rü gumagu toxũ nichoüxêê, rü tomaã inaxüachi. ⁷Natürü írarüwatama itíñaxwetaxũ ga muxüma ga ngunexügu, rü guxchaácüma Guíduarü toxmáxtawa tangugü. Natürü towaama nabuema ga buanecü, rü yemaçax capaxũ ga Chamonaârü toxmáxtawa tachopetü rü capaxũ ga Cretaxũ ítachoeguachi. ⁸Rü guxchaácüma nacutügu taxĩ ga yema capaxũ, rü wüxi ga nachica ga Mexũ ga Türegu áégaxüwa tangugü. Rü ñane ga Dácheaarü ngaicamana nayexma. ⁹Natürü marü poraãcü namagu tanuxcü ga na itaxixũ, rü marü naxãücüma ga na itaxiãmaxũ yerü marü nawa nangu ga guma tauemacügü ga nagu nagáuanecü. Rü yemaçax ga Pauru rü nayaxucuxê ga duüxügü, rü ñanagürü: ¹⁰—Pa Chomücügüx, nüxũ chacuax i ngëxguma chi ixĩamagu, rü tá naxãücüma. Rü daa wapuru rü tá inayarütaxu namaã i guxüma i naãcu. Rü ngürüachi i yixema rü tá ta tayue —ñanagürü. ¹¹Natürü yema churaragüarü capitáũ rü yexeraãcü guma wapuruarü yoragaama naxĩnü, rü marinerugüarü capitáũgaama naxĩnü, rü tama aixcüma Pauruga naxĩnü. ¹²Natürü yema türe rü tama name ga yéma na tanangupetüxêêxũ ga gáuanexũ. Rü yemaçax wixguxüchi guxüma ga duüxügü nagu narüxinüê rü narümemae nixĩ ga na itaxiãchixũ ga yéma. Rü nanaxwaxegü ga chi

Cueníchewa na tangugüxũ na yéma tanangupetüxêêxũ ga gáuanexũ, yerü yema nixĩ ga wüxi ga Cretaarü türe ga mexũ ga tama poraãcü buanecü ga taxũ nawa ngxüũ.

Buanecü ga tacü ga taxtüarü ngãxütüwa

¹³Rü inanaxügü ga na meãma topexewaama nabuxũ ga buanecü, rü yemaçax ga nümagü ga marinerugü rü nüxũ nacuaxgügu rü chi meã ítangugü ga yema ítaxixüwa. Rü yemaçax itaxiãchi, rü nacutüarü ngaicamagu taxĩ ga yema Cretaarü capaxũ. ¹⁴⁻¹⁵Rü natürü ngürüachi yixcamaxüra rü wüxi ga buanecü ga taxüchicü ga capaxüarü tocüwawa ne üxcü ngãxütüwaama nanacue ga guma wapuru. Rü taxuacüma itixütaũ nawaama ga buanecü. Rü yemaçax düxwa ítayachaxachi ga na tanatochinüxũ, rü toxũ ínicuetaũ. ¹⁶Rü wüxi ga capaxüxácü ga Caudagu áégaxüarü tocüwawaama tachopetü ga ngextá tama poraãcü íyabuaxüwa. Rü yéma poraãcü tapuracüe na guma wapurugu tanatúnagüxũ ga norü ngue ga yatúchigüne. ¹⁷Rü yexguma marü natúnagügüãgu ga guma ngue, rü napanaxãgü ga tanütaxümaã nayanaïxgütüwe ga guma wapuru. Rü ñuxüchi nayawëgü ga yema naxchirutachinügü ga namaã yacuetaüxũ ga noxrix, yerü namuüê ga na Chírutearü naxnücüwa yanangaixtaügüxũ. Rü yema buanecü toxũ nicuetaümare. ¹⁸Rü moxüãcü ga buanecü rü tama nangupetüéga, rü yemaçax inanaxügü ga na ínawoüãcuaxũ. ¹⁹Rü norü tomaëxpüx ga

ngunexũgu, rü naxmexmaãtama
 ínanawoũ ga yema natũxũgu ga guma
 wapuru, rü guxũma ga to ga norü
 yemaxũgu. ²⁰Rü muxũma ga
 ngunexũgu, rü tama nangox ga üaxcü rü
 ãtagü, rü tama nangupetüéga ga guma
 buanecü ga taxüchicü. Rü düxwa nagu
 tarüxĩnüë ga marü täütama na
 tamaxẽxũ. ²¹Rü yexguma marü muxũma
 ga ngunexũ tingegügu ga tama na
 tachibüexũ, rü yexguma guxũma ga
 yema duũxũgütantüwa inachi ga Pauru,
 rü ñanagürü: —Narümemaë chí nixĩ, Pa
 Chomücügüx, ga chauga na pexĩnüëxũ,
 rü täü chima na ixĩächixũ ga Cretawa,
 rü täü chima ñuxmarüũ tüxũ naxüpetü i
 ñaã äücümaxũ rü taxuxũ chima i
 chixexũ tüxũ nangupetü. ²²—Natürü
 ipetaãëgü! erü wapuruxica tá
 inayarütaxu, natürü i yixema rü
 taxüetáma tayue. ²³—Erü ngewaxarü
 chütaxũgu ya Tupana ya nüxũ
 chapuracücü ya chorü cori ixĩcü rü
 núma nanamu i wüxi i norü oreatü uruü
 i daxüçüãx i chauxçax ngóxũ. ²⁴—Rü
 ñanagürü choxũ:

“iTãxũ i cumuũxũ, Pa Paurux! Erü
 äëxgacü ya Chécharupexewa tá cingu, rü
 cugagu tá Tupana nanamaxëxëë i guxũma
 i ngëma cumücügü i cumaã ngëxma
 wapurugu íxũ”, ñanagürü choxũ. ²⁵—Rü
 ngëmacax, Pa Chomücügüx, irü petaãëgü!
 erü choma rü aixcüma Tupanaãxũ
 chayaxõ, rü aixcüma tá nixĩ i ngëmaãcü tá
 nangupetüxũ ngëxumarüũ i ngëma
 chomaã nüxũ yaxuxũ. ²⁶—Natürü wüxi i
 capaxüwa tá tayarücüxcuchitaũgü
 —ñanagürü ga Pauru. ²⁷Rü yexguma taxre
 ga yüxü tingexgu ga na itaxĩxũ, rü taxũ ga
 taxtü ga Ariáticuwa tayexmagü, yerü ga

buanecü rü núxica toxũ nacuetãü. Rü
 ngãxüçüügü nüxũ nicuaxãchitanü ga yema
 marinerügü ga na dauxchitacutüwa
 tangugüchaũxũ. ²⁸Rü ínataegü ga norü
 ngugütamaxũ rü 36 ga metru nixĩ ga norü
 mátama. Rü yexguma marü írariüwa
 yaxũguxüra itaxĩxgu rü wenaxãrü
 nanangugütamagü, rü 27 ga metru nixĩ ga
 norü mátama ga yexgumax. ²⁹Rü namuüë
 ga na nutamaã yanañataũgüxũ ga
 naxãnacüwa, rü yemacax guma
 wapuruchinüwa ínanawoũ ga ägümücü ga
 aũclagü ga achugünaxçax ga
 napanaxãmaã ixãtüxüxũ na yemaãcü
 íyachaxãchigüxëëãxüçax ga guma wapuru.
 Rü nayumüxëgü ga paxa na
 yangunexüçax. ³⁰Natürü ga yema
 marinerügü rü nibuxmüchaũ ga guma
 wapuruwa, rü yemacax nanawãixëgü ga
 guma wapuruarü ngue, rü ñanagürügü:
 —Ngëma wapurupexearü aũclagü tá
 ítawoũ na nataixüçax ya wapuru
 —ñanagürügüneta. ³¹Natürü ga Pauru rü
 churaragüarü capitãümaã rü norü
 churaragümaã nüxũ nixu rü ñanagürü:
 —Ngëxguma ñaã marinerügü rü täütama
 nuxã wapurugu nachoxgu, rü guxãma i
 pema rü tá peyue —ñanagürü. ³²Rü
 yexguma ga yema churaragü rü
 nayadaecunügü ga guma ngue, rü
 inananguxëëgü. ³³Rü yexguma marü
 yangunechaũgu, rü Pauru nayaxucüxëgü
 ga guxũma na nachibüexüçax, rü
 ñanagürü: —Taxre i yüxü nixĩ i ñuxma na
 taguma aixrügumarüũ pechibüexũ, rü bai i
 tacü na pengóxũ yerü poraãcü
 pexoegaãëgü. ³⁴Rü ñuxma rü pemaã nüxũ
 chixu na pechibüexũ na peporaexüçax, rü
 taxuũma pexü üpetüxüçax. Erü taxüetáma
 itayarütaxu rü bai i wüxi i peyaexüra

inayarütaxu —ñanagürü. ³⁵Rü yexguma marü yema ñaxgu, rü nanayaxu ga wüxi ga pãü, rü Tupanana moxë naxã napexewa ga guxũma. Rü inanabücu ga yema pãü, rü inanaxügü ga na nangóõxü. ³⁶Rü yexguma nataãëgü ga guxũma, rü nümagü rü ta nachibüe. ³⁷Rü 276 tixügü ga guxãma ga toma ga guma wapuru gu ìxë. ³⁸Rü yexguma marü nangãxëgu, rü ínanawöü ga yema trigu ga wapuru namaã äacuxü na nangünagüächixüraxüçax ga guma wapuru.

Inangu ga guma wapuru

³⁹Rü yexguma yangunegu, rü yema marinerugü tama nüxü nacuaáne ga yéma. Natürü nüxü nadaugü ga wüxi ga axcuchixü ga naxnücüpechinüáxü, rü nagu narüxínüë ga yéma na yanangaixëëgüáxü ga wapuru. ⁴⁰Rü yexguma nanadaü ga norü ngaxüxü ga aüclagü, rü yéma nanawogü. Rü nayawëgü ga norü toxchinüxüärü naïxruüügü, rü inananga ga yema napexewa üxü ga naxchirutachinü ga namaã iticuetaüxü. Rü itanaxügü ga nüxü na tingaicaxü ga yema naxnücüpechinü. ⁴¹Natürü wüxi ga naxnücüarü nuxtamaxüwa tayarüngaixtaü. Rü yéma naxnücüwa nayarüwápexe ga guma wapuru rü marü tama yéma itaxiãchi. Rü yoxni ga nachinüwa, rü yuape nayapuxëë. ⁴²Rü yema churaragü rü nagu narixínüë ga na nadaiáxü ga yema poxcuexü na taxuüma ínaxüçax ga yexguma naxãnacüwa nangugügu. ⁴³⁻⁴⁴Natürü yema norü capitáü ga churaragü, rü Pauruxü namaxëëchaü, rü yemacax tama nanaxwaxë ga na nadaiáxü ga yema poxcuexü. Natürü nanamu na yema ixãnüxü rü nüxüra ínayuxgüxü na

naxãnacüwa nawëxgüxüçax, rü yema togü rü mürapewagügu rü exna yema wapurutüchigügu meã na ínachoüxüçax. Rü yemaäcü guxãma meãma naxãnacüwa tangugü.

Capaxü ga Márutawa nayexma ga Pauru

28 ¹Rü yexguma meãma naxãnacüwa tangugügu ga guxãma rü yexguma nüxü tacuaxgü na Máruta na yíxü ga naéga ga yema capaxü. ²Rü yema yémacüãxgü ga duüxügü rü meãma toxü nayauxgü ga guxãma. Rü nanangixtagü ga wüxi ga üxü ga taxüne. Rü toxçax nacagü ga guxãma na yéma togü tanaixügüxüçax, yerü napu rü nagáuane. ³Rü Pauru nanadetaquexe ga ñuxre ga naïchacüügü, rü üxüxetüwa nayawocu. Natürü yexguma yéma yawocuãgu, rü üxüarü naïëmaxüchaxwa inayago ga wüxi ga äxtape. Rü Paurumëxëwa nayuxu, rü yéma nayarütüachi. ⁴Rü yexguma yema yémacüãxgü nüxü daugügu ga yema äxtape ga Paurumëxëwa na natuxü, rü nügümaa ñanagürügü: —Ñaa yatü rü maneca wüxi i máëtaxü nixí. Rü woo taxtüwa yuwa na yañaxü, natürü Tupana tama nanamaxëëchaü —ñanagürügü. ⁵Natürü guma üxüxetügu nanamaxü ga yema äxtape, rü taxuüma nüxü naxüpetü ga Pauru. ⁶Natürü guxüma ga yema duüxügü rü ínananguxëëgü rü ngoxi tá nachamé rü exna nayux. Rü marü nuxcüxürama ga yema nüxü na nadaunüxü rü taxuüma nüxü na üpetüxü, rü düxwa togu narixínüë rü inanaxügüe ga na ñagüxü: —Maneca wüxi ya tupana nixí —ñagüxü. ⁷Rü yema nachicaarü ngaicamana nayexma ga norü naäne ga

yema capaxũãrũ ãëxgacũ ga Púbiru ga naéga. Rũ nũma meãma toxũ nayaxu, rũ yexma toxũ napegũxëë ga tomaëxpũx ga ngunexũ. Rũ tomaã namecũmaxũchi. ⁸Rũ guxema Púbiru nanatũ rũ ngũrũcarewa tayexma, yerũ tixaxũne rũ taduũ. Rũ yéma tũmaxũtawã nangu ga Pauru, rũ tũmamaã nayumũxë, rũ tũmaëtũgu naxũxmex, rũ tũxũ narũmexëë. ⁹Rũ yexguma yemaxũ nadaugũgu, rũ Paurucax yéma naxĩ ta ga guxũma ga togũ ga ãdaaweexũ ga yema capaxũcũãx, rũ narũmeë. ¹⁰Rũ nũmagũ rũ muxũma toxna naxãmaregũ. Rũ yexguma itaxĩãchigu, rũ toxna nananagũ ga guxũma ga tanaxwaxexũ ga torũ namawaũ ga ðna.

Dumawa nangu ga Pauru

¹¹Rũ tomaëxpũx ga tauemacũ yéma capaxũwa tayexmagũ. Rũ ñũxũchi nagu tichoũ ga wũxi ga wapuru ga yema capaxũwa gáuanexũ ngupetũxëxéne. Rũ Aleyãdríacũãx nixĩ ga guma wapuru. Rũ napexeraũwa nayexmagũ ga taxre ga norũ tupanachicũnaãxãgũ ga Catu rũ Porugu ãégagũxũ. ¹²Rũ Chiracũchaarũ türewã tangugũ, rũ tomaëxpũx ga ngunexũ yéma tayexmagũ. ¹³Rũ yéma itaxĩãchi, rũ nacutũarũ ngaicamagu taxĩ ñũxmata Dequũwa tangugũ. Rũ moxũãcũ ínangu ga wũxi ga buanecũ ga itaxĩũwaama bucũ rũ toxũ inicuetãũ. Rũ yemaãrũ moxũãcũama rũ Puterĩwa tangugũ. ¹⁴¹⁵Rũ yexma nũxũ tayangau ga ñuxre ga duũxũgũ ga yaxõgũxũ. Rũ toxna naxu na wũxi ga yũxũ yexma naxũtagu tarũchoxũcãx. Rũ marũ wũxi ga yũxũ ngupetũgu rũ itaxĩãchi na namagu Dumawa taxĩũcãx. Rũ marũ toxũ nacuáchigagũ ga yema yaxõgũxũ ga Dumagugũxũ. Rũ yema nama ga Ápiugu

ãégaxũgu naxĩ na yexma toxũ yangaugũxũcãx. Rũ ñuxre rũ yema nachica ga Tomaëxpũx ga Taxepataũgu ãégaxũwa toxũ nayarũnguxëëgũ Rũ togũ rũ nachopetũ ñũxmata yema nachica ga Ápiuarũ Ngũëchicagu ãégaxũwa nangugũ. Rũ yexguma Pauru nũxũ ðaũxgu ga yema yaxõgũxũ, rũ Tupanana moxë naxã rũ porãcũ nataãë. Rũ yemaãcũ Dumawa tangugũ. ¹⁶Rũ yexguma Dumawa tangugũgu rũ wũxi ga ãpatawa nananguxëëgũ ga Pauru nũxĩca namaã ga wũxi ga churara ga nũxna dauxũ.

Dumawa nayexma ga Pauru

¹⁷Rũ tomaëxpũx ga ngunexũ marũ yéma nayexmagu, rũ Pauru naxcãx nangema ga yema Yudũguãrũ ãëxgacũgũ ga Dumawa yexmagũxũ. Rũ yexguma nangutaqexegũgu, rũ ñnanagũrũ ga Pauru nũxũ: —Choma, Pa Chaueneëgũx, rũ taxuũma i chixexũ chaxũ namaã i tatanũxũgũ, rũ bai i nuxcũmaũgũxũ i tórũ õxigũcũmagũmaã. Natũrũ Yerucharéũgu choxũ niyaxgũ ga tatanũxũgũ, rũ Dumacũãx ga churaragũna choxũ namugũ. ¹⁸Rũ yexguma marũ choxna nacagũegu ga Dumacũãxgũ, rũ choxũ ningexgũchaũ, yerũ taxuũma ga ãacũ ga chixexũ chowa nadaugũ na choxũ yamaãxgũxũcãx. ¹⁹Natũrũ yema tatanũxũgũ ga Yudfugũ rũ nayamuëtanũ na tama choxũ yangexgũxũcãx, rũ yemaãx dũxwa naxcãx íchaca na nũmatama ya ãëxgacũ ga Chécharu choxna cãxũcãx. Natũrũ tama tatanũxũgũxũ na íchaxuãxũcãx nixĩ ga yemaãx íchãcãxũ. ²⁰Rũ ngëmaãx nixĩ i pexcãx nuã changemãxũ na pexũ chadauxũcãx rũ pemaã chidexãxũcãx. Pema nũxũ pecuãx rũ yixema i Yudfugũ rũ

ítananguxêe i na ínanguxũ ya Cristu. Rũ yima Cristucaḅ nixĩ i choma i ñuxma i daa cadenamaã chináixũ —ñanagũrũ. ²¹Rũ nũmagũ nanangãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —Toma rũ taxuũma i popera i Yudeawa ne muxũ i cuchigagu ñmatũxũ tayauxgũ. Rũ ngẽma taeneegũ i ngẽma ne íxũ rũ núma ngugũxũ rũ bai i wũxi i nũxũ ixuxũ i ṭacũ rũ ore i chixexũ i cuchiga. ²²Rũ cuxũtawata nũxũ taxĩnũeḅaũ rũ ʔñuxũ ñacuxũ i cumax? Erũ nũxũ tacuaxgũ rũ guxũwama i Yudũgũ rũ chixri nachiga nidexagũ i ngẽma ore i ngexwacaxũxũ i Ngechuchuchiga —ñanagũrũgũ. ²³Rũ yexguma Paurumaã inaxunetagu ga wũxi ga ngunexũ, rũ napatawa naxĩ ga muxũma ga duũxũgũ. Rũ Pauru namaã nũxũ nixu ga Tupanaãrũ ore ga ñuxãcũ ãẽxgacũ na yĩxũ ya Tupana. Rũ paxmama inanaxũgũ, rũ ñuxmata nachũtaxũ rũ nũxũ nanangũchaũxêe ga yema duũxũgũ na Ngechuchuaũxũ yaxõgũãxũcaḅ. Rũ yemaḅ Moíché ñmatũxũ ga mugũwa rũ nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ oreatũ uruũgũ ñmatũxũ ga orewa namaã nũxũ nixu ga Ngechuchuchiga. ²⁴Rũ nũmaxũ rũ nayaxõgũ ga yema Pauru namaã nũxũ ixuxũ natũrũ ga togũ rũ tama nayaxõgũ. ²⁵Rũ yexguma tama wũxigu naxĩnũegũ ga yema duũxũgũ, rũ inanaxũgũ ga na íyaxĩxũ. Rũ yemaḅ ga Pauru rũ ñanagũrũ nũxũ: —Meã perũ õxigũmaã nidexa ga Tupanaãe i Üünexũ ga yexguma Ichafaxũ yadexaxêegũ rũ ñaxgu:

²⁶ “iRũ ngẽma naxũ, rũ ngẽma duũxũgũmaã nũxũ yarũxu rũ

ñacurũgũ tá nũxũ: ‘Rũ woo nũxũ pexĩnũegũ rũ tãũtãma aixcũma nũxũ pecuaxgũ. Rũ woo nũxũ perũdaunũgũ rũ tãũtãma aixcũma peyaxõgũ. ²⁷Rũ ngẽmaãcũ pixĩgũ i ñuxmax, erũ tama choxũ pecuãxchaũ i pemax. Rũ tama nũxũ pexĩnũe i chorũ ore erũ tama nũxũ pexĩnũeḅaũ. Rũ tama nũxũ peyaxõgũ i ngẽma choma pexũ nũxũ chadauxêexũ erũ tama nũxũ peyaxõgũchaũ. Rũ tama peãewa chaugu perũxĩnũe erũ tama nũxũ perũxoechaũ i pecũma i chixexũgũ rũ tama chauxcax pedaũgũchaũ na choma pexũ chamaxêxêxũcaḅ!’”

ñanagũrũ ga Tupanaãe i Üünexũ. ²⁸Rũ ñanagũrũ ta ga Pauru: —Rũ name nixĩ i pema rũ ta nũxũ pecuax rũ ñuxma rũ marĩ inaxũgũ na ngẽma tama Yudũgũ ixĩgũxũtantũwa naxunagũxũ i ñaã Tupanaãrũ ore i tũxũ maxêxêexũ. Rũ nũmagũ tá nixĩ i aixcũma inaxĩnũexũ —ñanagũrũ. ²⁹Rũ yexguma Pauru yema ñaxgu, rũ ínixĩ ga yema Yudũgũ, rũ poraãcũ nũgũmaã íniporagatanũcũtũ. ³⁰Rũ taxre ga taunecũ ga mecũ yema nayexma ga Pauru nawa ga guma ĩ ga naxũtanũne ga nagu na napexũcaḅ. Rũ yema meãma nanayaxuxũ ga guxũma ga duũxũgũ ga naxũtawata íyadaũgũxũxũ. ³¹Rũ nũxũ nixuchiga ga ñuxãcũ ãẽxgacũ na yĩxũ ga Tupana. Rũ taxũema nũxna tanachũxu na nangũxêxêxũ ga Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga. Rũ taxũema naxcaḅ tanachixewe.

POPERA GA DUMAWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

Pauru rü nüxü narümoxe ga yema yaxögüxü ga Dumaärü ñanewa yexmagüxü

1 ¹Pa Chaueneëgüx, choma i Pauru nixi i pexçax chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma nixi i Ngechuchu ya Cristuarü duüxü chiixü. Rü choma nixi ga Tupana choxü yaxuxü na choxü yamuxüçax na duüxügümaã nüxü chixuxüçax i norü ore i mexü i tüxü maxëxëxü. ²Rü nuxcümamaxüchima Tupana nanamu ga norü orearü uruügü na naxümatügüaxüçax ga norü ore i mexü. Rü yemaäcü tüxü nüxü nacuxëxë ga ñaã ore i mexü. ³Rü ñaã ore i mexü rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga nixi. Rü nüma rü woo Tupana Nane na yïixü, natürü duüxügürü nabu ga yexguma ñoma ga naãnewa nanguxgu. Rü nuxcümäcü ga äëxgacü ga Dabítaa nixi. ⁴Natürü nümatama ya Ngechuchu rü üünecü nixi. Rü yexguma yuwa ñadaxgu rü Tupana tüxü nüxü nadauxë na aixcüma Nanexüchi na yïixü. Rü nüxna nanaxä ga guxüma ga pora. ⁵Rü Ngechuchu ga Cristugagu nixi ga chomaã namecümäxü

rü choxü naxunetaxü ga Tupana na norü puracü chaxüxüçax. Rü yemaçax Ngechuchuégagu choxü namu na guxü i nachüñanewa nüxü chixuxüçax i norü ore na yaxögüaxüçax i duüxügü rü Tupanaga naxinüëxüçax. ⁶⁻⁷Rü pema rü ta, Pa Dumacüãxgüx, rü ngëma duüxügütanüwa pengëxmagü yerü Tupanaãxü peyaxögü rü naga pexinüë. Rü nüma rü pexü nangechaü rü marü pexü naxuneta na Ngechuchu ya Cristuarü duüxügü pixigüxüçax rü ngëma norü duüxügütanüxü na pexigüxüçax. Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgü i Dumacüãxgüx, rü chanaxwaxë i nüma ya Tanatü ya Tupana rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pemaã namecümägü rü pexü narüngüxëëgü na meã pexü naxüpetüxüçax rü aixcüma petaãëgüxüçax.

**Pauru rü nüxü nangüchaü na
íyadauaxü ga yema yaxögüxü ga
Dumawa yexmagüxü**

⁸Rü ñuxma rü Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanana moxë chaxä

pexcax, erü guxũwama i guxũ i nañewa rü duũxũgü nüxũ nixugügü na aixcüma Cristuaxũ peyaxögüxũ rü Tupanaçax pemaxẽxũ. ⁹Rü nüma ya Tupana choxũ nadau rü nüxũ nacuxax na aixcüma guxũguma pexcax chayumüxẽxũ. Rü yimaãxũ nixĩ i guxũma i chorü ngúchaũmaã chapuracüxü rü nüxũ chixuxũ i norü ore i mexũ i Nanechiga. ¹⁰Rü guxũguma nüxna chaca na choxũ ngéma namuxũcax rü ngémaãcü düxwa pexũ íchayadauxũcax ega norü ngúchaũ yixĩgu. ¹¹Erü aixcüma choxũ nangúchaũ na pexũ chadauxũ na pemaã nüxũ chixuxũcax i Tupanaãrü ore na aixcüma meã peyaxögüxũcax rü yexeraãcü peporaexũcax. ¹²Rü ngëxguma ngémaãcü wüxiwa ingëxmagügu, rü tá wüxichigü yigü tataãëgüxẽ rü yigüaxũ tanangúchaũxẽ. Erü choma rü tá nüxũ chadau na ñuxãcü tórü Coriaxũ peyaxögüxũ rü pema rü tá ta nüxũ pedau na ñuxãcü chayaxõxũ. ¹³Pa Chaueneëgüx, chanaxwaxe i nüxũ pecuxax na muëxpüxcüna pexũ íchayadauxchaũxũ, natürü ñuxmarüta rü choxũ naguxcha. Natürü ngéma petanüwa chaxũxchaũ, erü chanaxwaxe na pemaã nüxũ chixuxũ i Tupanaãrü ore yema toxnamana yexmagüxũ ga duũxũgümaã nüxũ chixuxũrüü. Erü chanaxwaxe i ngéma duũxũgürüü meã peyaxögü na ngémaãcü Cristuwe naxĩxũcax i ngéma petanüxũgü i ñuxma tama yaxögüxũ. ¹⁴Rü aixcüma ngéma changuxchaũ erü nümatama ya Tupana choxũ namu na guxũ i duũxũgümaã nüxũ na chixuxũcax i norü ore. Rü nanaxwaxe i duũxũgü i meã poperaxũ

icuáxũmaã nüxũ na chixuxũ rü duũxũgü i tama poperaxũ icuáxũmaã ta nüxũ chixuxũ i ngéma norü ore. Rü ngëxgumarüü ta nanaxwaxe na ngéma duũxũgü i cuax nüxũ ngëxmaxũmaã nüxũ na chixuxũ rü ngéma duũxũgü i taxuguma rüxĩnüëxũmaã nüxũ na chixuxũ. ¹⁵Rü ngëmacax, Pa Chaueneëgü i Dumagu Áchiũgüxũ, rü choma rü marü íchamemare na petanüwa na chaxũxũ, na pemaã rü ta nüxũ chixuxũcax i Tupanaãrü ore i mexũ.

Tupanaãrü ore rü napora

¹⁶Rü taxucaxma naxcax chaxãne i ngéma ore i mexũ. Erü ngéma ore rü napora, rü ngëmamaã nixĩ i napuracüxũ ya Tupana na guxãma ya yixema Cristuaxũ yaxögüxe rü tüxũ nangëxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ. Rü ngéma maxũ, rü Yudfugüçaxirachirex nixĩ, natürü i ñuxma rü guxũma i ngéma tama Yudfugü ixĩgüxũcax rü ta nixĩ. ¹⁷Rü ngéma norü orewa nixĩ i tamaã nüxũ yaxuxũ ya Tupana na tórü õgaguxicatama yĩxũ na napexewa imexũ. Erü norü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü yixema tümaãrü õgagu Tupanapexewa mexẽ, rü tá tüxũ nangëxma i maxũ i taguma gúxũ”,

ñanagürü.

Nagagutama nixĩ i duũxũgü inapoxcuxũ

¹⁸Rü nüxũ tadaugü na Tupana daxügüxũ i nañewa ne namuxũ i norü poxcu i ãücümaxũ naxcax i guxũma i

ngēma duūxūgū i tama naga ñnūēxū rū
 chixexū ūgūxū rū ngēma norū
 chixexūmaā togūaxū naguxchaxēēgūxū
 na tama nūxū nacuaxgūxūcax i ngēma
 ore i aixcūma ixīxū. ¹⁹Rū ngēma
 duūxūgū i chixexū ūgūxū rū meā nūxū
 nacuaxgūchirex na ñuxācū yīxū ya
 Tupana yerū nūmatama ga Tupana rū
 marū nūxū nūxū nadauxēē ga yema.
²⁰Rū woo tama nūxū idaugūgu ya
 Tupana, natūrū guxūma i tacū i
 naxūxūwama nixī i nūxū idaugūxū. Rū
 yexguma noxri naāne naxūxgumama
 nixī ga meāma duūxūgūxū nūxū
 nadauxēēxū na aixcūma Tupana na
 yīxū rū guxūguma na naporaxū. Rū
 ngēmacax i ngēma duūxūgū i chixexū
 ūgūxū, rū taxucūrūwama tacūmaā nūgū
 ínapoxūgū i Tupanapexewa. ²¹Yerū woo
 nūxū nacuaxgūchirex na ñuxācū yīxū
 ga Tupana, natūrū tama
 nanayauxgūchaū na norū Tupana
 yīxūcax, rū bai na moxē nūxna
 naxāgūxū. Natūrū yema ore ga
 taxuwama mexūguama narūxīnūē, rū
 yemaācū naēchitamare namaxē rū
 yexeraācū chixexūgu narūxīnūē. ²²⁻²³Rū
 nūgū yaxugūegu rū duūxūgū i nūxū
 icuāxū nixīgū natūrū taxuguma
 narūxīnūē. Yerū nūxna nixīgachitanū ga
 Tanatū ya Tupana ya mexēchicū ya
 taguma yucū, na nawe naxīxūcax ga
 norū naxchicūnaḡāgūmare ga duūxūgū i
 yuxwaxexūchicūnaḡāmare ixīgūxū rū
 werīgūchicūnaḡāmare ixīgūxū rū
 naēxūgūchicūnaḡāmare ixīgūxū rū
 āxtapegūchicūnaḡāmare ixīgūxū. ²⁴Rū
 yemacax ga Tupana rū dūxwa yemawa
 nanawogū ga yema duūxūgū na
 naxūgūāxūcax ga guxūma ga yema

chixexū ga nūxū ngūchaūgūxū rū
 nūgūmaā na naxūgūāxūcax ga
 naxūneārū ngūchaūgū i āne tūxna āxū.
²⁵Rū yemaācū nūxna nixīgachi ga guma
 aixcūmaxūchi Tupana ixīcū na nawe
 naxīxūcax ga norū tupanagū ga tama
 aixcūma ixīgūxū. Rū yema Tupana
 ūxūpexewa nayumūxēgū rū yemāxū
 nicuāxūūgū, natūrū tama nūxū
 nicuāxūūgū ga Tanatū ya Tupana ga
 naxūcū rū inaxwaxecū na guxūguma
 nūxū icuāxūūgūxū. Rū ngēmaācū yixī.
²⁶Rū yemacax ga Tupana rū dūxwa
 yemawa nanawogū ga yema duūxūgū
 na naxūgūāxūcax ga naxūneārū
 ngūchaū i āne tūxna āxū. Rū aīxruū ga
 ngexūgū rū naxruū ngexūgūmaātama
 nangēāēgū rū tama yatūgūmaā. ²⁷Rū
 yexgumarūū ta ga yatūgū rū naxruū
 yatūxūmaātama nangēāēgū, rū tama
 ngexūgūmaā. Rū yema naxūneārū
 ngūchaū ga chixexūgū rū nūxū napora
 na naxruū yatūxūmaā namaxēxū. Rū
 yemaācū ga yema yatūgū rū nūgūmaā
 nanaxūgū ga yema naxūneārū ngūchaū i
 āne tūxna āxū, rū dūxwa yemagagu
 nīdaawee rū naturaxūnegū. ²⁸Rū yema
 na tama Tupanaxū nacuaxgūchaūxū, rū
 yemacax ga nūma ga Tupana rū dūxwa
 yemawa nanawogū ga yema duūxūgū
 na norū chixexūgu na
 naxīnūēēchaxūcax rū na naxūgūāxūcax
 ga yema chixexū. ²⁹Rū dūxwa ga yema
 duūxūgū rū guxūraūxū ga chixexū
 naxūgū ga Tupanapexewa. Rū tama
 aixcūma meā naxmāxmaā rū natemaā
 namaxē. Rū naxaū rū nūgūnaxīcatama
 nananugūchaū i guxūma i tacū. Rū
 toguāxū nachixexēēgūchaū. Rū
 nixāxūāchīwaxegū, rū namāētagū, rū

nanuēwaxe, rü nawomüxcēewaxegü, rü naxüñeärü ngüchaü nüxü napora, rü naxoregütaxgü. ³⁰Rü chixexümaã toguaxü nixugüe, rü Tupanachi naxaie, rü toguaxmaã naguxchigagü. Rü nüügü naxinüegu rü togüarü yexera nixigü, rü nügü nicuaxüügü. Rü naxçax nadaugü na yexera chixexü naxügüxü. Rü tama nanatüga rü naēga naxinüēchaü. ³¹Rü tama inarixinüēchaü. Rü tama aixcüma nayanguxēē i ngēma nüxü yaxugüxü. Rü taxüxüma nangechaügü. Rü tama togüaxü nüxü nangechaü i çacü rü guxchaxü. Rü tama toguax nüxü tangechaütümüügü. ³²Rü nümagü i ngēma duüxügü rü meãma nüxü nacuaxgüchirex rü Tupana rü marü namaã nanaxuegu na noxtacüma nayuxü i ngēma duüx-ügü i ngēmaäcü maxëxü. Natürü woo meãma nüxü nacuaxgüchirex i guxüma i ngēma, natürü nanaxügüama i ngēma chixexü, rü nataãēgü ega togü naxüxgu.

**Ngëxguma Tupana duüxügüxü
poxcugu, rü tama chixexü naxü, erü
ngēma duüxügü rü norü
chixexügagutama nanapoxcue**

2 ¹Rü ngēmacax, Pa Duüxüx, rü woo texé quixügu rü taxuacüma Tupanapexewa cugüétüwa cuchogü, ega togüxü quixuechagu. Erü ngëxguma togüxü quixuechagu na nachixexü rü cugütama cupoxcu, erü cuma na cumücüxü quixuechaxü rü cuma rü ta cunaxü i ngēma chixexü i cumücüxü naxçax quixuechaxü. ²Rü nüxü tacuax rü Tupana tá nanapoxcue i ngēma duüxügü i namücügüxü ixügüechaxü. Rü ngëxguma napoxcueägu, rü tama

chixexü naxü ya Tupana, erü ngēma duüxügü rü norü chixexügagutama nixü i napoxcueäxü. ³Rü dücax, Pa Duüxüx, rü ngëxguma togüxü quixuechagu, natürü cuma rü ta cunaxüxgu i ngēmatama chixexü i nüma naxüxü, çrü ñuxücürüwa tá i nagu curüxünüxü na Tupanachaxwa iquicüxü na tama cuxü napoxcuxüçax? ⁴¿Rü tüxcüü tama nagu curüxünü i ngēma mexü i Tupana cuxçax üxü? Nüma rü poraäcüxüchi cumaã namecüma rü yaxna cumaã naxinü rü tama paxa curü chixexüçax cuxü napoxcuchaü. ¿Rü ñuxma rü tüxcüü nüxü cuxo? ¿Tama exna nüxü cucuax na Tupana ngēmaäcü cumaã mecümaxü na nüxü curüxoxüçax i curü chixexü rü naxçax na cumaxüxüçax ya Tupana? ⁵Natürü cuma rü tama Tupanaxü cucuaxchaü rü tama nüxü curüxoxchaü i curü chixexü. Rü ngēmaäcü cugüçaxtama cunayexeraxēē i curü poxcu i tá cuyaxuxü i ngēma ngunexü i nagu Tupana napoxcuxü i ngēma chixexü ügüxü. Rü ngēma ngunexügu rü Tupana tá aixcüma ngēma duüxügümaã nanaxuegu na ñuxäcü tá na napoxcueäxü. ⁶Rü ngëxguma tá nixü i Tupana nüxü yaxügütanüxü i wüxichigü i duüxü naxçax i ngēma naxügüxü. ⁷Rü maxü i taguma gúxümaã Tupana tá tüxü nanaxütanü ya yixema guxügüma mexü taxügüäcüma naxçax daugüxe na Tupana tümamaã taäëxü rü naxçax daugüxe na aixcüma Tupanaxütawa tangügüxü. ⁸Natürü Tupana tá tümamaã nanu rü tá tüxü napoxcu ya yixema tügüguxicatama rüxünüëxë rü tama naga ñnüēchaüxë i ore i aixcüma

ixīxũ rŭ naxçax daugũxe na ngẽma chixexũ taxũgũxũ. ⁹Rũ guxũma i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ũgũxũ rũ tá ngũxũ ningegũ rũ poraãcũ tá chixexũ nũxũ naxũpetũ. Rũ ngẽma Yudfugũ i chixexũ ũgũxũxira tá nixĩ i Tupana inapoxcuxũ. Rũ ngẽmawena rũ tá nanapoxcue i guxũma i ngẽma togũ i duũxũgũ i chixexũ ũgũxũ. ¹⁰Natũrũ ngẽma duũxũgũ i mexũ ũgũxũ, rũ Tupana tá namaã nataãe, rũ tá nanatachigaxẽe, rũ tá nanataãẽxẽe. Rũ ngẽma Yudfugũ i mexũ ũgũxũçaxira tá nixĩ i ngẽma. Rũ ngẽxgumarũ i guxũma i togũ i duũxũgũ i mexũ ũgũxũçax rũ tá ta nixĩ. ¹¹Erũ Tupanapexewa rũ nawũxigu i ngẽma duũxũgũ i Yudfugũ ixĩgũxũ rũ ngẽma togũ i duũxũgũ i tama Yudfugũ ixĩgũxũ. Rũ guxãma ya texé ya chixexũ ũgũxe rũ tá tanayaxu i tũmaãrũ poxcu, natũrũ guxãma ya texé ya mexũ ũgũxe rũ tá Tupana tũmamaã nataãe. ¹²Rũ guxũma i duũxũgũ i pecadu ũgũxũ i tama nũxũ çaxgũxũ i ngẽma mugũ ga Moĩché ũmatũxũ, rũ tá inayarũtauxe. Rũ ngẽxgumarũ ta i guxũma i ngẽma pecaduãxgũxũ i nũxũ çaxgũxũ i ngẽma mugũ ga Moĩché ũmatũxũ, rũ ngẽma mugũ nũxũ ixuxũãcũma Tupana tá nanapoxcue. ¹³Erũ Tupanapexewa rũ taxuwama name i ngẽma duũxũgũ i nũxũ ñnũmarexũ natũrũ tama nagu maxẽxũ i norũ mugũ. Natũrũ ngẽma duũxũgũ i Tupanaãrũ mugũga ñnũxũ nixĩ i aixcũma Tupanapexewa imexũ. ¹⁴Dũcax, i ngẽma duũxũgũ i tama Yudfugũ ixĩgũxũ. Nũmagũ rũ tama nũxũ nacuaxgũ i Tupanaãrũ mugũ. Natũrũ ngẽxguma nũẽchamatama naxũgũmareãgu i ngẽma Tupana tũxũ

muxũ, rũ tũxũ nũxũ nadauxẽe na nũxũ nacuaxgũxũ i çacũ na yĩixũ i mexũ rũ çacũ na yĩixũ i chixexũ, woo tama nũxũ na nacuaxgũchirẽxũ i Tupanaãrũ mugũ. ¹⁵Erũ nacũmagũwatama nixĩ i tũxũ nũxũ nadauxẽẽxũ na nũxũ nacuaxgũxũ na çacũ yĩixũ i mexũ rũ çacũ na yĩixũ i chixexũ. Rũ ngẽma duũxũgũ rũ ngẽxguma chixexũ naxũgũgu, rũ naãewatama nixĩ i nũxũ nacuaxgũxũ na nachixexũ i ngẽma naxũgũxũ. Rũ ngẽxgumarũ ta i ngẽxguma mexũ naxũgũgu, rũ naãewatama nixĩ i nũxũ nacuaxgũxũ na namexũ i ngẽma naxũgũxũ. ¹⁶Rũ ngẽma ngunexũ i nagu Tupana Cristuxũ namuxũ na guxũ i duũxũgũxũ yacagũxũçax i norũ maxũchiga, rũ ngẽma duũxũgũ i tama Tupanaãrũ mugũxũ çaxgũxũ rũ naãewa tátama nixĩ i nũxũ nacuaxgũxũ na chixexũ naxũgũxũ rũ exna mexũ naxũgũxũ. Rũ ngẽxguma tá nixĩ i nangóxũ i guxũma i ngẽma chixexũ i cúacũma naxũgũxũ i duũxũgũ, rũ ngẽma chixexũ i nũxĩcatama nagu naxĩnũxũ. Rũ Tupanaãrũ ore i pemaã nũxũ chixuxũ nixĩ i tũxũ nũxũ çaxẽxũ i ngẽma.

Yudfũgũchiga rũ mugũ ga Moĩché ũmatũxũchiga

¹⁷Natũrũ pema Pa Chaueneẽgũ i Yudfũgũx, rũ ñaperũgũgũ:

“Toma rũ Yudfũgũ tixĩgũ rũ meãma nũxũ tacuax i Tupanaãrũ mugũ ga Moĩché ũmatũxũ”, ñaperũgũgũ. Rũ ngẽmaãcũ nagu perũxĩnũe na Tupanapexewa pimexũ erũ meãma nũxũ pecuax i ngẽma Tupanaãrũ mugũ ga Moĩché ũmatũxũ. Rũ ngẽmaãcũ

Tupanamaã pegü picuaxũũgü erü nagu perüxĩnũe na Tupana pexũ nangechaũũ erü Yudfugü pixĩgü. ¹⁸Rü nüxũ pixu na meãma nüxũ pecuaxũ i ãacü nixĩ i Tupanaãrũ ngũchaũ rü ãacü nixĩ i mexũ rü ãacü nixĩ i chixexũ. Rü Tupanaãrũ mugüwa naxçax pengüe na naxçax pedauxũ i ngẽma aixcũma mexũ ixĩxũ. ¹⁹Rü pema rü ñaperügügü:

“Toma rü meãma nüxũ tacuax na tanaxucuxẽxũ i ngẽma togü i duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgũxũ. Rü meãma nüxũ tacuax na itayanawexãchixẽẽxũ i ngẽma togü i chixexũwa ngẽmagũxũ”, ñaperügügü. ²⁰Rü pema nagu perüxĩnũegu rü nüxũ pecuax na ñuxãcü penaxucuxẽxũ i ngẽma togü i duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgũxũ rü ñuxãcü penangüexẽẽxũ i ngẽma duũxũgü i ngexwacax yaxõgũxũ. Rü ngẽmaãcü nagu perüxĩnũe na togüarü ucuxẽruũgü pixĩgũxũ, erü Tupanaãrũ mugüwa pengüe rü ngẽmacax meãma nüxũ pecuax i ãacü nixĩ i mexũ rü ãacü nixĩ i ore i aixcũma ixĩxũ. ²¹Rü dũcax, Pa Chaueneëgü i Yudfugũx, pema na togũxũ pengüexẽẽxũ, ¿rũ tũxcũũ tama pegütama pengüexẽẽ? Pema nüxũ pixu na tama namexũ na ingĩxũ, ¿rũ tũxcũũ i pema ipengĩxũ? ²²Rü pema nüxũ pixu na tama namexũ na naĩ i ngemaã ipexũ, ¿rũ tũxcũũ i pema i ngẽmaãcü pemaxẽxũ? Rü pema na naxchi pexaixũ i togüarü tupanagünetachicũnaxãgü, ¿rũ tũxcũũ i naxçax pengĩxũ i norü tupaucagüarü ngẽmaxũgü? ²³Pema nüxũ pixu na namexũ i Tupanaãrũ mugü i ümatũxũ, rü petaãe erü meã nüxũ pecuaxgü i ngẽma mugü. Natürü Tupanamaã

chixexũ pexũe, erü tama naga pexĩnũe i ngẽma pexũ namuxũ i norü mugüwa. ²⁴Rü ngẽmacax i Tupanaãrũ ore i ümatũxũwa rü ñanagürü:

“Rü pegagu nixĩ na chixri
Tupanachiga yadexagũxũ i
ngẽma duũxũgü i tama
Yudfugü ixĩgũxũ”,

ñanagürü. ²⁵Pema rü pegü ípewiechaxmüpechiraũgü na Tupanaãrũ duũxũgü pixĩgũxũçax. Rü name nixĩ na penaxũxũ i ngẽma, ega aixcũma naga pexĩnũegu i Tupanaãrũ mugü. Natürü ngẽxguma chi tama naga pexĩnũegu i Tupanaãrũ mugü, rü woo Yudfugü pixĩgügu, natürü Tupanapexewa rü taxuwama pexũ name i ngẽma na pegü ípewiechaxmüpechiraũgũxũ. ²⁶Rü ngẽma togü i duũxũgü i tama nügü íwiechaxmüpechiraũgũxũ, rü woo tama ngẽma naxgũgü, natürü Tupanaãrũ duũxũgü tá nixĩgü ega naga naxĩnũegu i norü mugü. ²⁷Rü dũcax, Pa Chaueneëgü i Yudfugũx, rü ngẽma duũxũgü i tama íwiechaxmüpechiraũgũxũ natürü naga ñnũxũ i Tupanaãrũ mugü, rü ngẽma duũxũ rü tá Tupana-pexewa pexũ nixu na ñuxãcü pechixexũ. Rü ngẽmaãcü tá pexũ naxüpetü erü tama naga pexĩnũe i Tupanaãrũ mugü i woochirex na nüxũ pecuaxũ i ngẽma mugü, rü woochirex na ípewiechaxmüpechiraũgũxũ. ²⁸Rü dũcax, rü tama ngẽma na Yudfuxacügü pixĩgũxũçax nixĩ na aixcũma Tupanaxãcügü pixĩgũxũ. Rü tama ngẽma na ípewiechaxmüpechiraũgũxũçax nixĩ na Tupanaãrũ duũxũgü pixĩgũxũ. ²⁹Erü yixema aixcũma tũmaãrũ maxũnewa Tupanaga ñnũxẽ tixĩ ya aixcũma Tupanaxãcü ixĩxẽ. Rü ngẽxguma aixcũma

taāēwa yaxōxgu nixī i aixcūma Tupanaārū
ixīxū. Rū Tupanaāē i Ūtūnēxū nixī i tūxū
rūngūxēēxū na yaxōxūcax, rū tama ngēma
mugū ga Moiché ūmatūxūgagu nixī. Rū
yīxema aixcūma Tupanaārū ixīxē, rū
Tupana rū tūmamaā nataāē woo duūxūgū
tama tūmamaā taāēgūgu.

3 ¹¿Rū nūxma rū tacūwa tūxū
namexū na Yudfugū ixīgūxū? ¿Rū
tacūwa namexū na
fiwiechaxmūpexechiraūgūxū? ²Rū
poraācūxūchima tūxū name na Yudfugū
ixīgūxū. Yerū nūma ga Tupana rū
tūxnaxūchi nixī ga naxāāxū ga norū
mugū i ūmatūxū. ³¿Rū tacū tá
ngupetūxū i nūxma ega nūxre i
tatanūxū i Yudfugū rū tama meā
yanguxēēgūāgu i ngēma Tupana tūxū
muxū? ¿Rū pexcax rū ngēmacax
tāūtāma yanguxēēāxū ya Tupana i
ngēma tamaā inaxunetaxū? ⁴Rū tama
ngēmaācū nixī. Erū woo guxū i duūxūgū
rū yadorataxgūgu, natūrū Tupana rū
taguma nidora rū guxūguma
nayanguxēē i ngēma nūma tamaā
inaxunetaxū. Rū yemacax norū ore ga
Dabī ūmatūxūwa rū nānagūrū:

“Cumax, Pa Tupanax, rū aixcūma
nixī i curū ore i nūxū quixuxū.
Rū ngēxguma cuxū
tangugūgūgu rū nūxū tadaugū
na aixcūma cumexū”,
nānagūrū. ⁵Natūrū duūxūgū rū ínatie
erū nānagūrūgū:

“Rū nūētāma nixī na chixexū ixīgūxū
erū ngēmaācū yexeraācū nangox na
namexū ya Tupana”, nānagūrūgū. Rū
nānagūrūgū ta:

“Rū ngēxguma chi tórū chixexūgagu
yexeraācū nangoxgu na aixcūma

namecūmaxū ya Tupana, rū maneca
tama name ya Tupana ega tórū
chixexūcax tūxū napoxcuegu”,
nānagūrūgū. ⁶Natūrū ngēma nāxūgu na
naxīnūēxū i duūxūgū rū poraācū ínatie,
erū tama ngēmaācū nixī. Erū ngēxguma
chi tama namexgu ya Tupana, ¿rū
nūxācū chi i meā duūxūgūxū yacagūxū i
naānēārū guxgu? ⁷Natūrū i duūxūgū rū
nānagūrūgū:

“Rū ngēxguma chi chorū chixexūgagu
yexeraācū nangoxgu na nūxācū aixcūma
namexū ya Tupana, ¿rū tūxcūū yīxū i
choxna naçaxū naxcax i chorū chixexū
rū choxū napoxcuxū naxcax i ngēma?”
nānagūrūgū. ⁸Natūrū ngēma nāxūgu na
naxīnūēxū i duūxūgū rū poraācū ínatie.
Erū ngēxguma chi aixcūma yixīgu i
ngēma nagu naxīnūēxū i duūxūgū, rū
chi narūmemaē nixī na yexeraācū
chixexū naxūgūxū na yexeraācū mexū
na ínguxuchixūcax. Rū dūcax, Pa
Chaueneēgūx, nangēxma i chixexū i
duūxūgū i choxū ūgagūmarexū i nūxū
ixugūēxū na ngēma yīxū i chorū
nguxēētae i duūxūgūxū namaā
changūēxēēxū. Natūrū ngēma duūxūgū i
ngēma nāgūxū rū nagagu tátāma
napoxcue.

Guxāma i yixema rū tipecaduāxgū

⁹¿Rū nūxācū nixī i nūxmax? ¿Pexcax rū
yixema i Yudfugū rū togū i duūxūgūārū
yexera Tupanapexewa ímexū? Pemaā
nūxū chixu rū tama ngēmaācū nixī. Erū
guxūma i duūxūgū i Yudfugū ixīgūxū rū
guxūma i duūxūgū i tama Yudfugū
ixīgūxū, rū pecadutūūwatāma
nangēxmagū. ¹⁰Erū Tupanaārū ore i
ūmatūxūwa rū nānagūrū:

“Rü tataxuma ya texé ya aixcūma
 Tupanapexewa mexē, rü bai ya
 wūxie. ¹¹Rü tataxuma ya texé
 ya aixcūma nüxū cuāxe i
 Tupanaärü ore na ñuxācü
 nanaxwaxexū na naxçax
 imaxēxū. Rü tataxuma ya texé
 ya aixcūma Tupanacax dauxe.
¹²Rü guxāma ítatüe, rü guxāma
 itayarütauxe rü chixexū taxügü
 i Tupanapexewa. Rü tataxuma
 ya texé ya aixcūma mexū
 üechaxe, rü bai ya wūxie. ¹³Rü
 tümaāx rü wūxi i yuetamaxū i
 ingenaxūrūü nixī erü ngēma
 ítanaxūxūxēē i nagúxūraūxū i
 dexa i chixexū. Rü tümaärü
 conūmaā rü poraācü tidorae.
 Rü ngēma tümaärü dexa rü
 ñoma äxtapegupütachatarūü
 nixī erü togūxū nachixexēē.
¹⁴Rü chixexū i ore i
 duūxūgūāēwa
 ngúxūmaāxícatama tidexagü.
¹⁵Rü ítamemare na duūxēxū
 timáxū. ¹⁶Rü ngextá ítaxūxūwa
 rü togūxū tachixexēē rü
 tanangechaūxēē rü chixexūgu
 tanayixēē. ¹⁷Rü tama nüxū
 tacuax na ñuxācü togü i
 duūxūgūxū tangechaūgūxū rü
 meā natanūwa tamaxēxū. ¹⁸Rü
 tama nüxū tacuáxchañ na
 Tupanaxū tamuüēxū”,

ñanagürü i ngēma ore i ümatüxūwa.
¹⁹Rü nüxū tacuax ga Tupana rü
 Yudfugüna nanaxā ga norü mugü na
 naxauregüāxūcax rü tama nügü
 ínatagūxūcax. Natürü taxúema aixcūma
 naga taxīnū i ngēma mugü. Rü

ngēmacax taxucürüwa texé
 Tupanapexewa tügüétüwa tachogü i
 ngēxguma Tupana tüxū icagügu i
 tümaärü pecaduchiga. ²⁰Rü ñuxma na
 taxúema aixcūma naga ínüēxū i ngēma
 mugü, rü ngēmacax taxucürüwama texé
 tügü tixu na ngēma mugü
 taxaurexūgagu Tupanapexewa tamexū.
 Erü ngēma mugü tüxū nüxū cuaxēēxū
 nixī na poraācü ipecaduāxgūxū.

**Tórü ôgagu nixī i Tupana
 tüxna naxāxū i maxū**

²¹⁻²²Rü ñuxma na taxucürüwama
 Tupanapexewa tüxū yamexēēxū i
 ngēma mugü, rü ngēmacax ya Tupana
 rü tüxū nüxū nacuaxēē na ñuxācü yīxū
 i tüxū yamexēēxū na napexewa
 imexūcax. Rü pemaā nüxū chixu rü
 Ngechuchu ya Cristuaxū na
 yaxôgūxūgagu nixī i tüxū yamexēēxū ya
 Tupana na aixcūma napexewa
 imexūcax. Rü yema mugü ga Moiché
 ümatüxū rü yema ore ga nuxcūmaügūxū
 ga orearü uruügü ümatüxū rü tüxū nüxū
 nacuaxēē i ngēma. Rü yema mexū ga
 Tupana taxçax üxū ga yexguma núma
 namuāgu ga Nane na tórü pecadu
 naxütanüxūcax, rü guxū i duūxūgü i
 yaxôgūxūcax nixī, erü Tupanapexewa rü
 nawüxigu i guxūma i ngēma duūxūgü.
²³Rü guxāma tipecaduāxgü rü nüxna
 tayaxūgugü ya Tupana ya tüxū
 maxēxēēcü. ²⁴Natürü ga Tupana rü
 poraācü tamaā namecūma rü yemacax
 tüxū nangetanüācūma tüxū nímexēēgü
 na napexewa imexūcax. Rü ñuxma rü
 tüxū nangēxma i maxū i taguma gūxū,
 yerü Ngechuchu ya Cristu rü marü tüxū
 nanaxütanü ga tórü pecadugü. ²⁵⁻²⁶Rü

Tupana rü aixcüma núma nanamu ga Cristu na nayuxüçax rü yemaäcü tóru pecadu naxütanüxüçax na Tupana tüxü nüxü ngechaüxüçax i ngëxguma aixcüma Cristuaxü yaxögiügu. Rü yemaäcü nanaxü ga Tupana na tüxü nüxü nadauxëëxüçax na ñuxäcü nüma nügüçax tüxü yamexëëxü na aixcüma napexewa imexüçax. Rü nuxcüma ga Tupana rü yaxna namaã naxïnü ga duüxügiü ga yexguma chixexü naxüegu, rü tama paxa nanapoxcue. Rü ñuxma rü ta tüxü nanawex na ñuxäcü aixcüma namexü i ngëma nüma naxüxü erü tüxü ñnanapi i tóru pecadugü. Rü ngëmaäcü tüxü nüxü nadauxëë na ñuxma rü ta aixcümacü yïxü i ngëxguma tüxü yaxuxgu na napexewa marü timexü ya guxäma ya yïxema Ngechuchuaxü yaxögiüxe. ²⁷Rü ngëmacax i ñuxma rü taxucürüwama yigü ticuaxüügiü rü nüxü tixu na yixematama yigü imexëëgiüxü i napexewa. Erü taxucürüwama texé tügiü tamexëë i Tupanapexewa. Rü tama ngëma na naxaurexüçax i ngëma mugü nixi i imexü, rü tama ngëma na mexü ixügiüçax nixi i imexü. Natürü Tupanapexewa time i ñuxma, erü Cristuaxü tayaxögiü. ²⁸Rü yixema nüxü tacuax rü ngëxguma Cristuaxü yaxögiügu nixi i Tupanapexewa imexü, rü tama ngëma mugü na ixauregüxüçax nixi i napexewa imexü. ²⁹¿Exna pexçax rü Tupana rü Yudfugüarü Tupanaxicatama yïxü? ¿Rü tama exna i ngëma togü i duüxügiüarü Tupana rü ta yïxü? Ngëmaäcüx, ngëma togü i duüxügiü i tama Yudfugü ixügiüarü Tupana ta nixi. ³⁰Rü nüxü tacuaxgü na nangëxmaxü ya wüxitama ya Tanatü ya

Tupana. Rü guxüma i duüxügiü i Cristuaxü yaxögiüxü, rü nüma ya Tupana rü nayamexëë na napexewa yamexüçax. Rü ngëmaäcü i nüma ya Tupana rü Yudfugüxü nimexëë i ngëxguma yaxögiüägu. Rü ngëxgumarüü ta nayamexëë i guxüma i togü i duüxügiü i ngëxguma Cristuaxü yaxögiüägu. ³¹Rü ñuxma na Cristuaxü yaxögiüxü, rü bexmana nagu perüxïnüë na ngëmaäcü iyanaxoxëëxü i ngëma mugü. Natürü tama ngëmaäcü nixi. Erü ñuxma na Cristuaxü yaxögiüxü rü aixcüma tayanguxëë i ngëma Tupana tüxü muxü.

**Abräu rü Tupanaaxü nayaxö rü yemaçax
Tupana nüxü nixu na namexü**

4 ¹¿Rü ñuxma rü ñuxü ñagüxü tá i nachiga ga nuxcümaücü ga tóru ox i ga Abräu? ¿Rü ñuxäcü nixi ga nüxü naxüpetüxü ga Tupanapexewa? ¿Rü tüxücüü yïxü ga Tupana nüxü ixüxü ga Abräu rü mecü na yïxü? ²⁻³Rü düçax, yexguma chi wüxi ga norü puracü ga mexüçax Tupanapexewa namexgu ga Abräu, rü yexguma chi waxi nixi ga nüxü nayexmaxü ga tacüçax nügiü na yacuaxüüxü. Natürü taxuçaxma Tupanapexewa nügiü nicuaxüü ga Abräu, erü Tupanaärü ore i umatüxüwa rü ñanagürü:

“Abräu rü Tupanaaxü nayaxö, rü yemaçax Tupana nanayaxu rü nüxü nixu na namexü”, ñanagürü i ngëma ore. ⁴Rü ngëxguma texé wüxi i puracü üxgu rü tüxü naxütanügu rü woetama tümaärü natanü nixi rü tama ämare nixi i ngëma. ⁵Natürü tama ngëmaäcü nixi i

ngëxguma Tupanaãxú yaxõxgu. Erü ngëxguma yaxõxgu, rü tama ñacü rü puracü i mexüçax nixí i Tupanapexewa imexü, natürü Tupanapexewa time erü tayaxõ. Rü ngëmaäcü Tupana tüxü nayaxu ya yíxema yaxõxë woo taxuüma i ñacü rü puracü i mexü taxüxgu na ngëmacax Tupana tüxü rüngüxëxü.

⁶Rü nuxcümaücü ga äëxgacü ga Dabí rü ta tümachiga nidexa ga guxema duüxë ga yaxõxë. Rü nüxü nixu ga na tataãxü ga guxema duüxë yerü Tupanapexewa tame, woo tama ñacü rü mexü taxüxgu na yemaäcü Tupanapexewa tamexüçax.

⁷Rü nüma ga Dabí rü ñanagürü:

“Rü tataãgü ya yíxema duüxëgü ya Tupana tümaärü chixexügüxü ngechaüxë rü tümaärü pecadugüxü iyanangümaxë.

⁸Rü tataãë ya yíxema duüxë ya Tupana tama tüxü nagu naxñüxë i tümaärü pecadu”,

ñanagürü ga Dabí. ⁹Rü dücax, çpexçax rü ngëma taãë rü ngëma duüxügü i Yudüügü ixíxüçaxicatama yíxü, rü exna ngëma togü i duüxügüçax ta yíxü? Dücax, rü marü pemaã nüxü tixu rü Tupanapexewa name ga Abráü yerü nayaxõ. Rü yemacax Tupana nanayaxu. ¹⁰¿Natürü ñuxgu nixí ga nayauxãxü? ¿Exna marü

ínawiechaxmüpechiraüguwena, rü exna naxüpa ga na ínawiechaxmüpechiraüxü? Rü pemaã nüxü chixu rü naxüpa nixí ga na Tupana nayaxuxü ga Abráü. ¹¹Rü Tupana nayaxuguwena nixí ga ínawiechaxmüpechiraüxü ga Abráü. Rü yema nixí ga norü cuaxruü ga nawa nüxü nacuáxü na aixcüma Tupana marü

nayaxuxü rü nüxü nadauxü na namexü yerü nüxü nayaxõ. Rü ngëmacax i ñuxma ya Abráü rü tümanatü yíxü ya guxãma ya yíxema yaxõgüxe woo tama ítawiechaxmüpechiraügügu. Rü ngëmaäcü ya Tupana rü tüxü nayaxu ya guxãma ya yíxema yaxõgüxe, rü tüxü nadau na timexü erü tayaxõgü. ¹²Rü ngëxgumarüü ta ya Abráü rü tümanatü nixí ya guxãma ya yíxema íwiechaxmüpechiraügüxe rü Abráü rü yaxõgüxe. Natürü tama ngëma na tügü ítawiechaxmüpechiraügüçax nixí i tümanatü yíxü. Natürü tümanatü nixí erü tayaxõgü yexgumarüü ga na yaxõõxü ga nüma ga tanatü ga Abráü naxüpa ga na ínawiechaxmüpechiraüxü.

**Abráü rü Tupanaãxü nayaxõ rü yemacax
Tupana nayanguxëë ga norü uneta ga
Abráümaã nüxü yaxuxü**

¹³Rü Tupana rü Abráümaã inaxuneta na nüma ya Abráü rü guxüma i naxrüü yaxõgüxü rü tá na nayauxgüãxü i ñoma i naãne na noxru yíxüçax. Natürü tama yema na mugü naxaurexüçax nixí ga Tupana yemaäcü Abráümaã ixunetaxü. Natürü yemaäcü namaã inaxuneta yerü Abráü nayaxõ, rü yemacax Tupanapexewa name. ¹⁴Natürü ngëxguma chi ngëma duüxügü i mugü auregüxüçaxicatama yixügu i ngëma Tupanaärü uneta, rü natüçaxmamare chi nixí i ngëma na yaxõgüxü, rü chi ngëma Tupanaärü uneta rü taxuwama name. ¹⁵Nüxü tacuax rü ngëma mugü ga Moíché ümatixü rü poxçuwa tüxü naga erü taxüema aixcüma meã tayanguxëë. Natürü yexguma chi

natauxguma ga yema mugü rü tatau chima na texé chixri yanguxēēxū. ¹⁶Rü yexguma Tupana Abráũmaã ixunetagu na nüxū tá nangũxēēxū, rü Abráũrũ ögagu nixí ga namaã inaxunetaxū. Rü ngēmacax i guxāma i yixema na Abráũrũ yaxögüxū rü taxcax ta nixí ga yema Tupanaärü uneta ga Abráũmaã nüxū yaxuxū. Rü ngēmawa nüxū tacuax rü tama yixema mugü auregüxecaxicatama nixí i ngēma Tupanaärü uneta, natürü guxāma ya yixema Abráũrũ Tupanaãxū yaxögüxecax ta nixí. Rü ñuxma rü guxāma i yixema na Abráũrũ meã yaxögüxū rü Abráũxácügü tixígü rü nüma rü tanatü nixí i Tupanapexewa yerü nüxira nayaxö. ¹⁷Rü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü Abráũchigaxū nixu rü ñanagürü:

“Rü muxūma i duüxügünatü tá cuxū chixixēē”,

ñanagürü. Rü Abráũ rü Tupanaãxū nayaxö, rü yemaçax Tupana nayanguxēē ga norü uneta ga namaã nüxū yaxuxū. Rü yima Tupana nixí ya wena namaxēxēcū i yuexū. Rü yimatama nixí ya naxücü i ngēma woo ñuxma taxuxū. ¹⁸Rü nüma ga Abráũ rü aixcūma nayaxö ga yexguma Tupana nüxū ñaxgu:

“Rü tá namuxüchi i cutaagü”, ñaxgu. Rü woo ga Abráũ ga marü yaguãxüchichirex na yixū rü na nangexacüxū, natürü nayaxöoma ga yema Tupanaärü uneta rü meã ínananguxēē na wüxi ga nane tá nüxū yexmaxū. Rü yemaäcü ningu na muxūma i duüxügünatü yixū, yema Tupana namaã nüxū ixuxürü. ¹⁹Rü Abráũ rü wixguxuchi 100 ga taunecü nüxū nayexma ga yexguma. Natürü tama inayarümaãchi ga na yaxöxū woo

nüxū na nacuáxū ga paxa tá na nayuxüü ga nüma rü namax ga Chara rü marü poraäcü nangupetüarü taunecüãxgüxū ga na naxãxácügüxüçax. ²⁰Rü yemaäcü ga Abráũ rü nayaxöoma na nüxū tá nayexmaxū ga wüxi ga nane yema Tupana namaã ixunetaxürü. Rü tama nagu narüxínü na Tupana ngürüächi nawomüxēēxū. Natürü yexeraäcü Tupanaãxū nayaxöoma, rü nüxū nicuaxū. ²¹Rü aixcūmaxüchi nayaxö na naporaxū ya Tupana na yanguxēēãxüçax i guxūma i ngēma norü uneta. ²²Rü yemaçax ga Tupana rü nüxü nixu na napexewa namexü ga Abráũ. Yerü Tupana nüxü nadau ga ñuxäcü aixcūma nüxū na yaxöxū. ²³Rü tama Abráũchigaxicatama nixí ga naxümatüxū ga Tupanaärü ore ga ñaxü:

“Rü Tupana rü nüxü nixu na napexewa namexü ga Abráũ, yerü nüxü nadau ga ñuxäcü aixcūma nüxū na yaxöxū”,

ñaxū. ²⁴Natürü guxāma i yixema na yaxögüxüchiga ta nixí i ngēma ore. Erü Tupana rü tórü ögagu tüxü nade na napexewa imexü i yixema i nüxü na yaxögüxü ya yima yuwa tórü Cori ya Ngechuchuxü írudaxēēcū. ²⁵Rü Ngechuchuxü nixí ga namuxü ga Tupana na tórü pecaducax nayuxüçax. Rü ñuxüchi nüma ga Tupana rü wenaxärü Ngechuchuxü ínarüdxēē na nagagu imexüçax i Tupanapexewa.

Ñuxma rü Tupanapexewa tame erü Cristuaxū tayaxögü

5 ¹Rü ñuxma rü Tupanapexewa time erü tayaxögü. Rü ngēmacax marü tama Tupanamaã taxuwanüãxgü i

ñuxmax, erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü marü tamaã nanangüxmüxëẽ ya Tupana. ²Rü Cristugagu nixĩ na tamaã namecümáxũ ya Tupana i ñuxmax erü tayaxögü. Rü nüxũ tacuax rü guxũgutáma tamaã namecüma. Rü tataãëgü erü nüxũ tacuax na tüxũ tá nangëxmaxũ i tachica i mexũ i Tupanaxütawa. ³Rü ngëxgumarüũ ta tataãëgü i woo ngúxũ inegëgü. Erü nüxũ tacuax rü ngëma ngúxũ rü tüxũ narüngüxëẽ na yexeraäcü iporaexũ rü yaxna namaã ixínüëxũcax. ⁴Rü ngëxguma yaxna namaã ixínüëgu rü Tupana rü tamaã nataãë. Rü ngëma na tamaã nataãëxũ rü ngëmacax meã ítananguxëẽ na tüxũ tá nangëxmaxũ i tachica i mexũ i Tupanaxütawa. ⁵Rü ñuxma na ínananguxëẽxũ na tüxũ tá nangëxmaxũ i tachica i Tupanaxütawa, rü ngëmacax taxucaxma tangechaũgü. Erü Tupana rü poraäcü tüxũ nangechaũ. Rü ngëma Naãë i Üünexũ i tüxna namuxũ nixĩ i tüxũ nüxũ cuaxëëxũ i ngëma. ⁶Rü yexguma taxucürüwama yigütama imaxëxëëgu, rü nawa nangu na Tupana yanguxëëxũ ga yema norü uneta. Rü yexguma nixĩ ga ñoma ga naãnewa namuãxũ ga Cristu na pecaduãxgüxũcax nayuxũcax. ⁷Rü tama natauxcha na wüxie rü to i duũxũcax tayuxũ, woo wüxi i duũxũ i mexũcax yixĩgu. Rü woo tangëxmagu ya texé ya naxcax yuchaũchiréxe i wüxi i duũxũ i aixcüma mexëchixũ, natürü tama tüxũ natauxcha i ngëma. ⁸Natürü Tupana tüxũ nüxũ nadauxëẽ na ñuxäcü tüxũ nangechaũxũ yerü yexguma ipecaduãxgügu nixĩ ga taxcax nayuxũ ga Cristu. ⁹Rü ñuxma rü Tupanapexewa

time yerü taxcax nayu ga Cristu. Rü ngëmacax meãma nüxũ tacuax rü nüma rü aixcüma tá tüxũ ínananguxëẽ na tama tüxũ napoxcuexũcax ya Tupana. ¹⁰Rü yexguma norü uwanügü ixĩgügu, rü nümatama ga Tupana rü nügümaã tüxũ narüngüxmüxëẽ ga yexguma nayuxgu ga Nane. Rü ñuxma na marü namaã írüngüxmüxëẽ, rü yexeraäcü nüxũ tacuax na tüxũ nangëxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ nagagu na namaxũxũ i nümax. ¹¹Rü tama ngëxĩcatama nixĩ. Natürü i ñuxma rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu rü Tupanamaã tataãëgü, yerü Cristugagu nixĩ ga Tupana ga tamaã nangüxmüxũ.

Adáũchiga rü Cristuchiga

¹²Rü wüxitama ga yatü ga Adáũgagu nixĩ ga ñoma ga naãnewa nangóxũ ga pecadu. Rü pecadugagu nixĩ ga inaxügüxũ na nayuxũ ga duũxũgü. Rü yemaäcü guxũma ga duũxũgüwa naxie na nayuxũ, yerü guxũma nipecaduãx. ¹³Rü naxüpa na Tupana Moíchéna naxãxũ ga yema mugü ga naxümatüxũ, rü duũxũgü rü chixexũ naxügüecha, rü yemacax nayue. Natürü yema mugü rü tauta nayexma ga yexguma, rü yemacax taxucürüwa texé nüxũ tixu ga yema duũxũgü ga na chixri naga naxínüëxũ ga yema mugü. ¹⁴Rü yema duũxũgü ga Adáũwena buexũ rü tama Adáũrüü nanangõx ga yema orix ga Tupana nüxna chuxuxũ. Natürü chixexũ naxügü, rü yemacax nayue. Rü yemaäcü nixĩ ñuxmata Tupana Moíchéna naxã ga yema mugü ga naxümatüxũ. Rü Adáũwa inaxügü na nayuxũ ga

duūxūgū, natürü Cristuwa inaxūgū na nayaxuxū i maxū i taguma gúxū.

¹⁵Natürü yema chixexū ga Adáū üxū rü taxuacū nagu tanangu i ngēma āmare ga Tupana tūxna āxū, erü tama namaā nawūxigu. Rü aixcūma nixī ga wūxi ga yatüarü chixexūgagu na nayuxē i guxūma i duūxūgū. Natürü tama yemaācū tamaā nanaxū ga Tupana. Yerü nūma rü tūxū nangetanüācūma nūma nanamu ga Nane ya Ngechuchu ya Cristu na tórü pecaducax nayuxūcax. Rü yemaācū guma Cristugagu Tupana nanamaxēxēē i muxūma i duūxūgū.

¹⁶Rü yema pecadu ga Adáū üxū rü taxuacūma nagu tanangu ga yema āmare ga Tupana tūxna āxū. Yerü wūxitama ga Adáūārü pecadugagu, rü Tupana nūxū nixu rü tá nayu naxcax ga yema. Natürü Ngechuchu ya Cristugagu rü Tupana nūxū nixu na napexewa imexū rü nūxna ínguxūxū i guxūma i tórü pecadugū. ¹⁷Rü guxūma i duūxūgū nayue yerü wūxitama ga yatü ga Adáū rü pecadu naxū. Natürü tama yemaācū tamaā nanaxū ga Tupana, yerü ga nūma rü poraācū tamaā namecūma rü tūxū nangetanüācūma tūxū naríngūxēē. Rü ngēmacax i ñuxma rü guxūma i ngēma duūxūgū i Tupana nūxū ixuxū na napexewa yamexū, rü nūmatama ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu ya Cristugagu nanamaxēxēē na namaā wūxigu āēxgacūgū yixīgūxūcax. ¹⁸Rü yema Adáūārü chixexū rü poxcuwa nanagagū ga guxūma ga duūxūgū. Natürü yema mexū ga Ngechuchu ya Cristu üxū rü pecaduwa ínananguxūxēē i guxūma i duūxūgū i yaxōgūxū, rü nūxna nanaxā i maxū i taguma gúxū.

¹⁹Rü guma nūxiraūcū ga yatü ga Adáū rü tama Tupanaga naxínü. Rü yemaācū wūxitama ga yatūgagu rü muxūma ga duūxūgū rü nipecaduāx. Natürü ínangu ga guma yatü ga Ngechuchu, rü meā Tupanaga naxínü. Rü gumagagu rü muxūma i duūxūgū rü tá nime i Tupanapexewa. ²⁰Rü Tupana rü Moíchéna nanaxā ga norü mugū na duūxūgūxū nūxū nacuxēēxūcax na ñuxācū poraācū pecadu naxūgūxū. Natürü yexguma yexeraācū pecadu naxūgūga ga duūxūgū, rü yexeraācū Tupanaāxū nangechaütümüügū. ²¹Rü ñuxma woo pecadugagu na iyuxē, natürü Tupanaāxū tangechaütümüügū i guxūguma. Rü ngēmaācū pecaduwa tūxū ínanguxūxēē na napexewa imexūcax rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu tūxū nangēxmaxūcax i maxū i taguma gúxū.

Ñuxma rü tama pecadu ixūgūxūcax nixī i imaxēxū, natürü Cristucax nixī i imaxēxū

6 ¹Rü ñuxma na Tupanaāxū ingechaütümüügūxū, ¿rü ñuxācū tá imaxēxū i ñuxmax? ¿Rü peccax rü namexū na pecadu ixūgūechaxū na yexeraācū Tupanaāxū ingechaütümüügūxūcax? ²Rü dūcax, tama ngēmaācū nixī. Erü ñuxma pecaduchaxwa rü ñoma iyuxērū tixīgū, erü marü tama naga taxínüē. Rü ngēmacax tama name i yeücürü pecadu taxūgūecha. ³¿Tama exna nūxū pecuax na tacūcax yīxū na íbaiūxū? Rü ítabaiū na ngēmaācū duūxūgūxū nawéxūcax na aixcūma Ngechuchu ya Cristuarü duūxūgū na ixīgūxū. Rü yexguma íbaiūgū, rü nūma nayuxūrū yexma

nayu ga tacūma ga nuxcūmaũxũ. ⁴Rü yexguma íbaiũgu, rü Cristu yuxũrũü yexma nayu ga tacūma ga nuxcūmaũxũ, rü Cristu itáxũrũü inatax ga yema tacūma ga nuxcūmaũxũ. Rü yemaäcü naxüpetü na wena imaxẽxũçax rü tüxũ nangẽxmaxũçax i maxũ i ngexwacaxũxũ, yexgumarũü ga Ngechuchu na yuwa írudaxũ rü wena namaxũxũ ga yexguma Nanatü ga Tupana norü poramaã ínadaxẽegu. ⁵Rü ñuxma na Cristumaã wüxigu nayuxũ ga tacūma ga nuxcūmaũxũ, rü nüxũ tacuax na aixcūma Cristumaã tüxũ nangẽxmaxũ i maxũ i ngexwacaxũxũ. ⁶Rü nüxũ tacuax rü yema tórü maxũ ga nuxcūmaũxũ rü Cristumaã wüxigu curuchagu nayu na yexma yanaxoxũçax ga yema tacūma ga chixexũ. Rü ñuxma rü tama pecadutũüwa tangẽxmagü, rü ngẽmacax marü tama naga taxĩnüe. ⁷Erü yíxema yúxe rü marü tama pecadutũüwa tangẽxma na yeüürü pecadu taxüechaxũçax. ⁸Rü ñuxma na Cristumaã nayuxũ ga tórü maxũ ga nuxcūmaũxũ, rü nüxũ tacuax na Cristurũü tüxũ nangẽxmaxũ i maxũ i ngexwacaxũxũ. ⁹Rü nüxũ tacuax rü ñuxma na yuwa ínadaxũ ya Cristu, rü tagutáma wena nayu. Yerü nüma rü marü yuxũ narüyexera. ¹⁰Rü yexguma nayuxgu ga Cristu rü pecaduçax nixĩ ga nayuxũ, rü noxtacūma yexma wüxicana ningutanü ga guxũma ga duũxũgüarü pecadugü. Natürü ñuxma na namaxũxũ, rü Tupanacax nixĩ i namaxũxũ na Tupanaärü ngúchaũ naxüxũçax. ¹¹Rü ngẽxgumarũü ta i pema rü name nixĩ i pegügu perüxĩnüe na marü peyuexũ pecaduchaxwa rü Tupanacax pemaxẽxũ,

erü Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü pixĩgü. ¹²Rü ngẽmacax rü tama name i pecadutũüwa pegü pengẽxmagüxẽe na pemaã inacuáxũçax. Rü tama name i penaxüchica i pecadu na pexeneärü ngúchaũgü i chixexũ pexũ naxüxẽexũçax. ¹³Rü tama name i pecaduna penaxãgü i pexene na ngẽmamaã chixexũ pexüxũgüçax. Rü name nixĩ i Tupanana pegü pexãgü, erü ñoma duũxũgü i yuexũ rü wena maxẽxũrũü pixĩgü. Rü ngẽmacax name nixĩ i Tupanana penaxãgü i pexene na ngẽmamaã mexũ pexüxũgüçax. ¹⁴Rü ñuxma rü täütáma pecadutũüwa pengẽxmagü na pemaã inacuáxũçax. Rü yexguma yema mugü ga Moíché umatüxũwe perüxĩxgu, rü pemaã inacuax ga pecadu. Natürü i ñuxma rü Cristugagu Tupana pemaã namecūma, rü nüma nixĩ i pemaã inacuáxũ i ñuxmax.

**Ngẽxguma wüxi i corimexëwa
yigü ingẽxmagüxẽegu, rü ngẽmaga
nixĩ i ixĩnüexũ**

¹⁵Rü ñuxma na tama yema Moíché umatüxũ ga mugütüüwa ingẽxmagüxũ, rü ñuxma na Tupana rü Cristugagu tamaã mecūmaxũ, ¿rü ñuxãcü tá imaxẽxũ? ¿Rü pexçax namexũ na yeüürü pecadu ixügüechaxũ? Rü düçax, tama name na ngẽmaäcü imaxẽxũ. ¹⁶Rü pema nüxũ pecuax rü ngẽxguma wüxi i corimexëwa pegü pengẽxmagüxẽegu na naga pexĩnüexũçax rü ngẽma tá nixĩ i perü cori ixĩxũ, rü pema rü norü duũxũgü tá pixĩgü i ngẽma cori i naga pexĩnüexũ. Rü ñuxma rü pema tá nüxũ pedaugü

ngoxi ngēxūrūxū perū me yixī na ngēmaga pexīnūēxūcax. Rū ngēxguma pecadu i yuwa tūxū gagūxū perū me yixīgu, rū ngēma tá nixī i pemaā icuáxū. Rū ngēxguma perū me yixīgu na Tupanaga na pexīnūēxū, rū yimaga tá pexīnūē na napexewa pimexūcax. ¹⁷Natūrū Tupanana moxē chaxā, yerū woo pecaduga na pexīnūēchirēxū, natūrū i ñuxma rū aixcūma naga pexīnūē i ngēma nguxēētae i marū peyaxuxū i Cristuchiga. ¹⁸Rū ñuxma rū Tupanaārū duūxūgū pixīgū erū nūma rū chixexūna pexū ínanguxūxēē na tama pecadu pexūgūechaxūcax. Rū ngēmaācū pexū narūngūxēē na napexewa pimexūcax rū meā naxcax pemaxēxūcax. ¹⁹Rū ñoma i naānecūāx i duūxūgūmaā chidexarūū nixī i tauxchaxū i oremaā pemaā chidexaxū i ñuxmax, erū pema rū woetama taguma nūxū pexīnūē i ñāā ore, rū ngūrūāchi tāūtāma nūxū pecuax i tacūchiga na yīxū i ngēma pemaā nūxū chixuxū. Rū dūcax, rū nuxcūma rū ipenaxā ga pexene na namaā penaxūgūxūcax ga nagúxūraūxū ga chixexū. Natūrū i ñuxma rū name nixī i Tupanana pegū pexā na aixcūma napexewa pexūūnegūxūcax rū naxcaxicatama pemaxēxūcax. ²⁰Rū yexguma pecadutūūwa peyexmagūgu, rū taxucūrūwama Tupanapexewa mexū pexūgū ga yexguma. ²¹¿Natūrū tacūwa pexū namexū ga yema chixexū i ñuxma rū wūxi i āne pexna āxū? Yerū yema chixexū rū yuwamare pexū nagagū, rū tama i maxūwa. ²²Natūrū marū tama pecadutūūwa pengēxmagū i ñuxmax, erū marū nūxna ípengūū rū marū

Tupanaārū duūxūgū pixīgū. Rū ngēma waxi nixī i poraācū pexū mexū erū ngēmagagu penayaxu i maxū i Tupanapexewa ūūnexū rū ngēmawena tá penayaxu i maxū i taguma gúxū. ²³Rū ngēma natanū na pecadu ixūxū, rū yu nixī. Natūrū yíxema tórū Cori ya Ngechuchuaxū yaxōgūxe, rū Tupana tūxna nanaxāmare i maxū i taguma gúxū.

Wūxi i ngecū rū ngēxguma nayutegu rū marū tama ngītemexēwa ingēxma. Rū ñuxma na taxcax nayuxū ya Cristu, rū marū tama yema Moiché ūmatūxū ga mugūtūūwa tangēxmagū

7 ¹Pa Chaueneēgūx, rū pema na nagu pexīxū i ngēma mugū, rū nūxū pecuax rū ngēxguma tamaūxguxicatama nixī na ngēma mugūtūūwa tangēxmaxū i ya wūxichigū ya duūxē. ²Rū dūcax, rū wūxi i ngecū i ātectū rū ngītemexēwa ingēxma ega namaxyane ya ngīte, erū ngēma ñanagūrū i ore i mugū. Natūrū ngēxguma nayuxgu ya ngīte, rū marū tama ngītemexēwa ingēxma. Rū yema mugū ga ngītemexēwa ngīxū yexmaxēēxū ga noxri rū marū tama ngīmaā inacua. ³Rū ngēmaācū i ngēxguma namaxyane ya ngīte rū to i yatūmaā inapexgu, rū pecadu ixū. Natūrū ngēxguma marū nayuxgu ya ngīte, rū marū nūxna ínguxuchi i ngēma mugū ga ngītemexēwa ngīxū yexmaxēēxū ga noxrix. Rū ngēxguma wenaxārū naxātegu rū taxūūma i chixexū ixū. ⁴Rū ngēxgumarūū ta i pemax, Pa Chaueneēgūx, rū marū tama yema Moiché ūmatūxū ga mugūtūūwa pengēxmagū yerū nūma ga Cristu rū

pexcax nayu. Rū ngēmacax i ñuxma rū Cristu ga yuwa írudacüarü pixígu. Rū ngēmaācü nanaxü ya Tupana na naxcax imaxēxūcax, rū norü ngúchañ ixügüxūcax. ⁵Rū yexguma nuxcūmañxū ga tacūmawe rüxíxgu rū poraācü tanaxü ga taxūneärü ngúchañgü woo yema mugü tüxna na nachuxuxū ga yema. Natürü yexguma nüxü icuaxgu na nachuxuxū ga yema pecadu ga ixüxū, rū yexeraācü tanaxüchañ. Rū yemaācü ga yema tóru pecadugü rū yuwa tüxü nagagü. ⁶Natürü i ñuxma rū marü tama ngēma mugütüüwa tangēxmagü, erü Tupana rū marü nüxna tüxü ínanguxūxēē. Rū ngēmacax i ñuxma rū ñoma duñxügü i iyuxürüü tixígu i napexewa i ngēma mugü, erü marü tama tamañ inacuax. Rū ngēmacax tama nagu taxí i ngēma nuxcūma ümatüxū ga mugü, erü marü nüxna ítanguxü na Tupanaärü ngúchañ ixügüxūcax rū naxcax na imaxēxūcax namañ i tóru maxü i ngexwacaxūxü i Naäē i Üünexü tüxna äxü.

Ngēma pecadu i chowa ngēxmaxü rū chomañ inacuax

⁷¿Rü ñuxü ñagüxü tá i ñuxmax? ¿Rü pexcax rū yema mugü yíixü ga tüxü pecaduñxēxü? ¡Rü dücax, tama name i ngēmaācü nagu tarüxínüē! Natürü yexguma chi yema mugü rū tama choxü nüxü nacuaxēēgu, rū tãu chima nüxü chacuax na pecadutüüwa chayexmaxü. Rū dücax, rū yexguma chi yema mugü rū tãu chima choxü nüxü cuaxēēgu na wüxi i pecadu yíixü na toguñxärü ngēmaxūcax chixauxächixü, rū tãu chima nüxü chacuax na pecadu yíixü i

ngēma. ⁸Natürü yexguma yema mugü choxü nguxēēgu na nachixexü na toguñxärü ngēmaxü choxü ngúchañxü, rū yexguma ga pecadu rū nayoxniē na yexeraācü choxü na nangúchañxēēxü. Rū ngēmaācü nüxü tadau rū ngēxguma chi natauxgu i ngēma mugü, rū tãu chima nüxü tacuaxgü na ñuxäcü wüxi i chixexüchixü na yíixü i ngēma pecadu. ⁹⁻¹⁰Rü noxri tauta yema mugüxü chacuaxgu, rū choma nagu charüxínügu rū chame. Natürü yexguma yema mugüxü chacuaxgu, rū nüxü chicuaxächi na chixexü chaxüxü rū ngēma chixexūcax rū tá na chayuxü. Rū yemaācü ga yema mugü ga Tupana Moíchéna äxü na duñxügüxü namaxēxēxūcax, rū choxü nayuxēēäma. ¹¹Rü nüma ga pecadu rū nayoxniē namañ ga yema mugü. Yerü yexguma yema mugü choxü nguxēēgu na ñuxäcü nachixexü ga yema pecadu, rū yexeraācü choxü nangúchañ ga yema pecadu. Rū yemaācü ga yema pecadu rū choxü nawomüxēē rū nayoxniē namañ ga yema mugü rū yuwa choxü naga. ¹²Natürü yema mugü rū aixcūma naxüüne i Tupanapexewa. Rū guxüma i ngēma Tupana tamañ nüxü ixuxü rū naxüüne rū aixcūma name rū tüxü narüngüxēē. ¹³¿Natürü ñuxäcü nixí i ngēma i ñuxmax? ¿Exna pexcax rū yema mugü yíixü ga yuwa choxü gaxü? Rū dücax, rū tama ngēmaācü nixí. Erü ngēma pecadu nixí i Tupanaärü mugümañ yoxniēxü na yuwa choxü nagaxūcax. Rū ngēmaācü nüxü tacuax na ñuxäcü poraācü nachixexü i pecadu. Rū yexguma yema mugü choxü nguxēēgu na ñuxäcü poraācü nachixexü

ga yema pecadu, rü yexeraãcü choxŭ
nangúchaŭ ga yema chixexŭ rü
yexeraãcü chanaxüama ga pecadu.

¹⁴Nüxŭ tacuax i ngëma mugü rü
Tupanaãe i Üünexüwa ne naxü. Natürü
choma rü duüxümare chixŭ, rü
ngëmacax nixŭ i chomaã inacuáxŭ i
ngëma pecadu i chaxüxŭ. ¹⁵Rü tama
nüxŭ chacuax na tacü choxŭ üpetüxŭ
erü tama chanaxü i ngëma mexŭ i
chanaxwaxexŭ na chaxüxŭ, natürü
ngëma chixexŭ i tama chanaxwaxexŭ na
chaxüxŭ rü ngëmaãma nixŭ i chaxüxŭ.

¹⁶Natürü i ñuxma na chanaxüxŭ i
ngëma tama chanaxwaxechiréxŭ na
chaxüxŭ, rü ngëmawa nüxŭ chicuaxáchi
na namexŭ i ngëma mugü. ¹⁷Rü
ngëmacax i ñuxma rü tama chauechama
nixŭ i chanaxüxŭ i ngëma chixexŭ.

Natürü ngëma pecadu i chowa
ngëxmaxŭ nixŭ i chomaã icuáxŭ, rü
ngëma nixŭ i chixexŭ choxŭ üxëxŭ.

¹⁸Rü choma nüxŭ chacuax rü wüxi i
pecaduáxŭ i duüxümare chixŭ, rü
ngëmacax chowa rü nataxuma i tacü i
mexŭ. Erü woo chanaxwaxe na mexŭ
chaxüxŭ, natürü tama chomaã nanguxŭ
na chanaxüxŭ. ¹⁹Erü ngëma mexŭ i
chanaxwaxexŭ na chaxüxŭ, rü tama
chanaxü. Natürü chanaxüama i ngëma
chixexŭ i tama chanaxwaxexŭ na
chanaxüxŭ. ²⁰Rü ngëxguma chi
chanaxüamagu i ngëma chixexŭ i tama
chanaxwaxexŭ na chaxüxŭ, rü meãma
nangox na tama chauechama
chanaxüxŭ. Natürü ngëma pecadu i
chowa ngëxmaxŭ nixŭ i chomaã icuáxŭ
rü chixexŭ choxŭ üxëxŭ. ²¹Rü
ngëmaãcü nüxŭ chadau i ñuxäcü na
chiixŭ. Rü ngëxguma mexŭ

chaxüxchaŭgu rü choxŭ natauxcha na
chixexüãma chaxüxŭ. ²²Choma rü
chauãewa rü chorü me nixŭ i Tupanaãrü
mugü, rü naga chaxinüchaŭ. ²³Natürü
ñaã chaxune i ñoma i naãnecüãx
ixixüwa, rü nangëxma i tacü i tama
naxüxchaüxŭ i ngëma chauãe
naxwaxexŭ. Rü ngëma pecadu i chowa
ngëxmaxŭ nixŭ i chomaã icuáxŭ rü
chixexŭ choxŭ üxëxŭ. ²⁴⁻²⁵Rü
ngëmaãcü i choma rü chauãewa
chayanguxëechaŭ i Tupanaãrü mugü,
natürü ñoma i naãnecüãx i chaxune rü
nanaxüchaŭ i ngëma nanaxwaxexŭ i
pecadu. Rü taxucaxma chataãe i
chomax. ¿Rü texé tá nüxna choxŭ
ítanguxuchixëe i ñaã pecadu i chowa
ngëxmaxŭ rü yuwa choxŭ gaxchaüxŭ?
Rü Tupanana moxë chaxã erü tórü Cori
ya Ngechuchu ya Cristu rü tá choxŭ
nüxna ínanguxuchixëe.

Ñuxäcü Tupanaãe i Üünexŭ naxwaxexŭãcüma meã tamaxë

8 ¹Rü ñuxma ya Tupana rü marü
taxucaxma nanapoxcue i ngëma
duüxügü i Ngechuchu ya Cristuarü
duüxügü ixigüxŭ. ²Erü Tupanaãe i
Üünexŭ i Ngechuchu ya Cristugagu tüxŭ
maxëxëxŭ, rü nüxna tüxŭ ínanguxüxëe
i pecadu na tama yuwa tüxŭ
nagagüxücax. ³Rü yema taxüneãrü
ngüchaŭgü rü marü nüxŭ narüyexera ga
yema mugü ga Moïché ümatüxŭ. Rü
yemaçax ga yema mugü rü taxucürüwa
mexŭ tüxŭ naxüxëe. Natürü nüma ga
Tupana rü marü nanaxü ga yema
taxucürüwa naxüxŭ ga yema mugü.
Yerü ga Tupana rü ñoma ga naãnewa
nanamu ga Nanexüchi. Rü woo taxüne i

pecaduáxũrũ nixĩ ga naxũne, natũrũ nũma ga Nane rũ taguma napecaduáx. Rũ nũma ga Nane rũ tórũ pecaduçax nayu, rũ yemaácũ inayanaxoxẽẽ ga norũ pora ga yema pecadu ga taxũnewa yexmaxũ. ⁴Rũ yemaácũ nanaxũ ga Tupana na tũxũ na natauxchaxũcax na yanguxẽẽxũ i ngẽma tũxũ namuxũ i ngẽma mugũ. Erũ ñuxma rũ tama ñoma i taxũne naxwaxexũácũma tamaxẽ, natũrũ Tupanaãe i Üünexũ naxwaxexũácũma nixĩ i imaxẽxũ. ⁵Rũ yĩxema tũmaxũne naxwaxexũácũma maxẽxẽ, rũ naxçax tadaugũ i ngẽma ñoma i naãnecũãx naxwaxexũ. Natũrũ yĩxema Tupanaãe i Üünexũ naxwaxexũácũma maxẽxẽ, rũ ngẽma Tupanaãe i Üünexũ naxwaxexũ nixĩ i naxçax tadaugũxũ. ⁶Rũ yĩxema Tupanaãe i Üünexũ naxwaxexũcax daugũxe rũ tataãẽgũ, rũ tá tũxũ nangẽxma i tũmaãrũ maxũ i taguma gũxũ. Natũrũ yĩxema tũmaxũne naxwaxexũcax daugũxe rũ ngẽma rũ tá yuwa tũxũ nagagũ. ⁷Rũ yĩxema tũmaxũne naxwaxexũcax daugũxe rũ Tupanaãrũ uwanũ tixĩgũ. Rũ tama Tupanaga taxĩnũechaũ erũ taxucũrũwama naga taxĩnũe. ⁸Rũ ngẽmacax ya yĩxema tũmaxũneãrũ ngũchaũwe rũxĩxẽ, rũ taxucũrũwa Tupanaãrũ ngũchaũ taxũgũ. ⁹Natũrũ ngẽxguma aixcũma pewa nangẽxmagu i Tupanaãe i Üünexũ rũ tama pexeneãrũ ngũchaũ pexũ, natũrũ Naãe i Üünexũãrũ ngũchaũ nixĩ i pexũxũ. Rũ yĩxema tama tũxũ nangẽxmaxẽ i Tupanaãe i Üünexũ i Cristu tũxna ãxũ, rũ tama Cristuarũ duũxũ tixĩ. ¹⁰Natũrũ ngẽxguma pewa namaũxgu ya Cristu, rũ

woo pecadugagu tá nayuxgu i pexene, natũrũ peãe rũ namaxũ, erũ Tupana pexũ nadau na pimexũ. ¹¹Rũ ngẽxguma pewa namaũxgu i Naãe ya yima Tupana ga Ngechuchu ya Cristuxũ írũdaxẽecũ, rũ nũmatátama ya yima Cristuxũ írũdaxẽecũ tá wena nanamaxẽẽ i pexene i yuxwaxexũ, rũ Naãe i Üünexũ i pewa maxũxũ tá nixĩ i naxũxũ i ngẽma. ¹²Rũ ngẽmacax, Pa Chaueneẽgũx, rũ tanaxwaxe i Tupanaãrũ ngũchaũ taxũ, rũ tama tanaxwaxe i taxũne i pecaduáxũãrũ ngũchaũ taxũ. ¹³Erũ ngẽxguma chi pexeneãrũ ngũchaũ pexũxgu rũ tá ipeyarũtauxe. Natũrũ ngẽxguma Tupanaãe i Üünexũãrũ ngũxẽemaã ipeyanaxoxẽẽgu i ngẽma pexene ùxchaũxũ, rũ aixcũma tá pexũ nangẽxma i maxũ i taguma gũxũ. ¹⁴Erũ guxãma ya yĩxema Tupanaãe i Üünexũ tũmamaã icuáxe, rũ aixcũma Tupanaxãcũgũ tixĩgũ. ¹⁵Noxri rũ Tupanaxũ pemuũe ga yexguma pepecaduãxgũgu, natũrũ i ñuxma rũ Tupanaxãcũgũ pixĩgũ erũ Naãe i Üünexũ rũ naxãcũgũxũ pexũ nixĩgũxẽe. Rũ Naãe i Üünexũ i pema peyaxuxũ rũ pemaã namecũma rũ tama poxcumaã pexũ namuũxẽe. Rũ ngẽmatama Naãe i Üünexũ nixĩ i tũxũ rũngũxẽẽxũ na tama imuũẽxũcax na Tupanana ingaicamagũxũ rũ:

“Pa Tonatũx”, ñagũxũ nüxũ. ¹⁶Rũ ngẽmatama Naãe i Üünexũ nixĩ i aixcũma tũxũ nüxũ cuãxẽẽxũ na Tupanaxãcũgũ na ixĩgũxũ. ¹⁷Rũ ñuxma na Tupanaxãcũgũ ixĩgũxũ i yixema, rũ nüxũ tacuãx rũ daxũgũxũ i naãnewa tá tanayaxu i ngẽma mexũgũ i Tupana tũxna ãxchaũxũ. Rũ ngẽmaãcũ

Cristumaã tá tūxŭ nangēxma i tachica i mexŭ i Tupanaxŭtawā, erŭ Cristurŭŭ ngŭxŭ tingeġŭ na yixcŭra wŭxigu namaã mexŭwa ingēxmagŭxŭcax.

**Ngēma mexŭ i yixcŭra tá
nŭxŭ idauxŭchiga**

¹⁸Rŭ dŭcax, rŭ choma nagu charŭxŭnŭ rŭ ngēma ngŭxŭ i űuxma űoma i naãnewa ingegŭxŭ, rŭ taxuŭma nixŭ i ngēxguma nagu nanguxgu i ngēma mexŭ i yixcŭra tá nŭxŭ idauxŭ i ngēxguma Cristumaã ingēxmagŭgu i daxŭguxŭ i naãnewa. ¹⁹Rŭ űuxma rŭ guxŭma i tacŭ i Tupana ŭxŭ rŭ taxŭ i norŭ ngŭchaŭmaã ínananguxēġgu i ngēma ngunexŭ i nagu tá nataeguxŭ ya Cristu na Tupana guxŭpexewa naxácŭgŭxŭ iwéxŭ. ²⁰Rŭ nŭxŭ tacuaxġŭ rŭ yexguma pecadu naxŭxgu ga guma nŭxŭraŭcŭ ga yatŭ rŭ yexguma nixŭ ga nachixexŭ ga guxŭma ga yema Tupana ŭxŭ. Rŭ tama yema Tupana ŭxŭrŭ ngŭchaŭ nixŭ ga yema, natŭrŭ yemaácŭ nŭxŭ naxŭpetŭ yerŭ ga Tupana rŭ yemaácŭ inaxuneta ga yexguma pecadu naxŭxgu ga guma yatŭ. Natŭrŭ i űuxma rŭ guxŭma ga yema Tupana ŭxŭ rŭ ínananguxēġ na ngēma chixexŭwa ínanguxŭxŭcax. ²¹Erŭ ngēma ngunexŭ i Tupana tá nagu nadexŭ i naxácŭgŭ na naxŭtawā nangēxmagŭxŭcax, rŭ ngēxguma tá ta nixŭ i chixexŭwa ínanguxŭxēãxŭ i guxŭma ga yema nŭmatama naxŭxŭ. Rŭ ngēmaácŭ wenaxrŭ noxrŭrŭŭ tá name i guxŭma. ²²Rŭ nŭxŭ tacuax rŭ guxŭma ga yema Tupana ŭxŭ, rŭ noxritama chixexŭ nŭxŭ ŭpetŭgu rŭ poraácŭxŭchima nanaxwaxeecha na wenaxrŭŭ noxrŭrŭŭ namexŭ. ²³Rŭ tama ngēmaxŭcatama nixŭ i poraácŭ nanaxwaxegŭxŭ na wenaxrŭŭ

noxrŭrŭŭ namexŭ. Natŭrŭ yixema na yaxŭgŭxŭ rŭ ta tanaxwaxē na ínanguxŭ ya Tanatŭ na naxácŭgŭxŭ tŭxŭ na nadexŭcax rŭ ngexwacaxŭxŭ i taxŭnegŭ tŭxna naxŭxŭcax. Rŭ woo tŭxŭ na nangēxmaxŭ i Tupanaãġ i Ŭunexŭ i tŭxŭ nŭxŭ cuaxēġŭ na űuxácŭ tá yŭxŭ i daxŭguxŭ i naãnewa, natŭrŭ tanaxwaxē na paxa ngēmaxŭchi ingugŭxŭ. ²⁴Cristu tŭxna nanaxŭ i maxŭ i taguma gŭxŭ, natŭrŭ ítananguxēġgumare na naxŭ-tawā ingugŭxŭ na nayauxgŭxŭcax i ngēma maxŭ. Natŭrŭ nŭxŭ tacuax rŭ ngēxguma chi marŭ nŭxŭ idaugŭgu i ngēma írŭnguxēġgŭxŭ, rŭ taxucaxma tŭxŭcŭŭ ítananguxēġgu. Erŭ ngēma marŭ nŭxŭ idauxŭ, rŭ taxucaxma ítananguxēġ. ²⁵Natŭrŭ ngēxguma tauta nŭxŭ idaugŭgu i ngēma írŭnguxēġgŭxŭ, rŭ tanaxwaxē i meã ítananguxēġgŭiecha űuxmatáta nŭxŭ idaugŭ. Rŭ ngēmaácŭ nixŭ i Cristuxŭ írŭnguxēġgŭxŭ. ²⁶Rŭ Tupanaãġ rŭ tŭxŭ narŭngŭxēġ ta na iporaexŭcax i ngēxguma guxchaxŭgŭ tŭxŭ ŭpetŭgu. Rŭ yixema rŭ tama nŭxŭ tacuax na űuxácŭ Tupanamaã idexagŭxŭ rŭ tacŭcax iyumŭxēġgŭxŭ. Natŭrŭ Naãġ i Ŭunexŭ rŭ naxauxácŭma ore i tama nŭxŭ icuáxŭmaã Tupanamaã nidexa rŭ taxcax nayumŭxē. ²⁷Rŭ Tupana ya meã tŭxŭ cuácŭ rŭ nŭxŭ nacuax na űuxŭ űaxŭchiga yŭxŭ i ngēma Naãġ i Ŭunexŭ nŭxŭ ixuxŭ. Erŭ ngēma Naãġ i Ŭunexŭ rŭ Tupana naxwaxexŭãcŭma Tupanaxŭ nacaaxŭ tŭmacax ya yŭxema Tupanaãrŭ duŭxŭgŭ ixŭgŭxe.

**Cristu rŭ tŭxŭ naporaexēġma na
taxuŭma i guxchaxŭgŭ tŭxŭ
narŭyexeraxŭcax**

²⁸Rŭ nŭxŭ tacuax rŭ tŭmaãrŭ mexŭcax nixŭ i Tupana ínanguxēġŭ i

guxūma i ngēma tūxū ūpetūxū ya yīxema nūxū ngechaūgūxe ga nūma nanaxwaxexūācūma tūxū yadexechixe. ²⁹Rū woetama nuxcūmama ga Tupana rū marū tūxū nacūax na texégū tá tixīgūxū ya yīxema noxrū ixīgūxe. Rū noxritama naāne ixūgūgumama tūxū nidexechi na Nanerūū timexū i napexewa, rū yima Nane rū tūmamaā nayaxūcax rū tūmamaā inacuāxūcax ya guxāma ya yīxema naēneēgū ixīgūxe. ³⁰Rū guxema noxri naāne ixūgūgumama Tupana tūxū idexechixe, rū tūmacax naca na noxrū tixīgūxūcax. Rū guxema tūmacax naçaxe, rū nūgūcax tūxū nimexēēgū. Rū guxema nūgūcax tūxū yamexēēgūxe, rū daxūwa tá tūxū nagagū na guxūgutāma naxūtawa tangēxmāgūxūcax. ³¹¿Rū ñuxū ñagūxū tá i ñuxma i ngēmachiga? Rū ngēxguma Tupana taétūwa chogūgu, ¿rū texé tá tūxū rüyexeraxū? ³²Yerū nūma ga Tupana rū tama tūxna nayanuxū ga Nanexūchi. Natūrū taxçax inanamu ga Nane na taxçax nayuxūcax i guxāma i yixema. Rū ñuxma na yemaācū taxçax inamuāxū ga Nane, ¿rū tax çxna tūxna naxāxū i guxūma i çacū i inaxwaxexū na naxçax imaxēxūcax? ³³Rū Tupana tūxū nidexechi rū tūxū nixu na napexewa imexū. Rū ngēmacax ¿rū texé tá napexewa tūxū tixugū na ichixexū? Erū Tupanatama nixī ya tūxū ixucū na tūxū nataxūma i chixexū. ³⁴¿Rū texé tá poxcuwa tūxū tamugū i ñuxmax? ¿Pexçax rū Cristu tá yīxū? Dūcax, taxucūrūwama ngēmaācū nixī yerū Cristu nixī ga taxçax yucū na tūxū namaxēxēxūcax. Rū tama ngēxīcatama taxçax naxū, natūrū wenaxārū ínārūda.

Rū ñuxma rū Tupanaxūtawa nangēxma rū ngēma āēxgacū nixī. Rū ngēma taétūwa nachogū rū Tupanaxū taxçax nacāxū. ³⁵¿Rū ñuxma rū çacū tá Cristuna tūxū ixīgachixēēxū na tama tūxū nangechaūxūcax? Rū woo ngūxū ingegūgu, rū çxna guxchaxūgū tūxū ngēxmagu, rū çxna duūxūgū Cristugagu taxchi aiegu, rū çxna itaiyaegu, rū çxna ingexchirugūgu, rū çxna āūcūmaxūwa ingēxmāgūgu, rū çxna duūxūgū tūxū daixchaūgu, natūrū woo guxūma i ngēma tūxū ūpetūgu, natūrū ya Cristu rū tāūtāma nūxū narūchau na tūxū nangechaūxū. ³⁶Natūrū guxūguma āūcūmaxūwa tangēxmāgū, ngēma Tupanaārū ore i ūmatūxū nūxū ixuxūrūū. Erū ngēma ore rū ñanagūrū: “Rū cugagu duūxūgū toxū nadaixchaū rū duūxūgūpexewa rū ñoma carnerugū i daiwa īxūrūū tixīgū”, ñanagūrū i ngēma ore. ³⁷Natūrū woo guxūma i ngēma tūxū na ngupetūxū, rū Ngechuchu ya Cristu ya tūxū ngechaūcū, rū tūxū naporaexēēama na taxūma i guxchaxūgū tūxū narūyexeraxūcax, rū bai i çacū. ³⁸⁻³⁹Rū ngēmacax aixcūma chayaxō na taxucūrūwama çacū Tupanana tūxū ixīgachixēēxū na ngēmaācū tama tūxū nangechaūxūcax. Rū woo iyuxgu rū woo imaxēgu, natūrū Tupana tá tūxū nangechaūēcha. Rū taxucūrūwama Tupanana tūxū nixīgachixēē i çacū i norū orearū ngerūgū, rū çxna çacū rū ngoxogū rū çxna çacū i to i poraxū. Rū bai i çacū i ñuxma tūxū ūpetūxū, rū bai i çacū i yixcūra tá ngēxmaxū, rū bai i çacū i daxūwa ngēxmaxū, rū bai i çacū i

naānetūūwa ngēxmaxū, rü bai i tacü i to i Tupana üxū, rü taxucürüwama Tupanana tüxū nixīgachixēē na tama tüxū nangechaūxūcax. Rü ngēmaācü nixī i tüxū nangechaūxū ya Tupana nagagu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

Tupana rü nayadexechi i Yudfugü na norü duūxūgü na yixīgüxūcax

9¹Dücax, Pa Chaueneēgüx, rü pemaā tá nüxū chixu i wüxi i ore. Rü ngēma ore i pemaā tá nüxū chixuxū rü aixcüma nixī erü Cristuarü duūxū chixī. Rü tama chidora. Rü chauāēwatama nüxū chacuax na aixcüma na yīxū i ngēma ore erü Tupanaāē i Üünexū nixī i chauāēmaā icuāxū. ²Rü poraācü changechaū, rü choxū nangúecha i chauāēwa, erü tama nayaxögü i chautanüxūgü i Yudfugü. ³Rü aixcüma pemaā nüxū chixu rü guxūguma ngēma chautanüxūgu charüxínü, rü poraācü chanaxwaxe na Cristuaxū yaxögüāxū. Rü choma rü aixcüma íchamemare na poxcuwa choxū namuxū ya Tupana rü Cristuna choxū yaxūgachixēēxū ega ngēmaācü chi nüxū chayaxögüxēēgu rü chanamaxēxēēgu i ngēma chautanüxūgü i Yudfugü. ⁴Rü nūmagü rü chauxrüü Yudfugü nixīgü. Rü Tupana rü nuxcümaxūchima namaā inaxuneta na naxācügü yixīgüxūcax. Rü norü oxigü rü nüxū nadaugü na nüxācü namexēchixū ga Tupana ga yexguma naxçax nangoxgux. Rü Tupana rü norü oxigümaā inaxuneta rü ñanagürü nüxū:

“Rü ngēxguma chauga pexínüēgu rü tá pexū charüngüxēē”,

ñanagürü nüxū. Rü Tupana rü nüxna nanaxā ga yema mugü ga Moíché ümatüxū. Rü nanangúexēē na nüxācü nüxū yacuaxūügüxūcax. Rü meāma namaā inaxuneta na Cristu rü naxçax nūma tá namuāxū na namaxēxēēāxūcax rü nüxna na naxāāxūcax i maxū i taguma gúxū. ⁵Rü yema nuxcümaügüxū ga tórü oxigütaa nixīgü i ngēma Yudfugü, rü ngēmacax naxçax ta nixī ga yema uneta ga tórü oxigümaā nüxū yaxuxū ga Tupana. Rü ngēma Yudfugütanüxūwatama nixī ga nabuxū ga Cristu ya Tupanaxūchi ixícü ya guxūétüwa ngēxmacü. Rü tanaxwaxe i guxūguma nüxū ticuaxūügü. Rü ngēmaācü yī. ⁶Rü nüxma rü woo tama guxū i Yudfugü na yaxögüxū, natürü taxucürüwama texé nüxū tixu na Tupana rü tama yanguxēēāxū i ngēma norü uneta. Erü ngēma Yudfugü rü tama aixcüma guxūma Tupanaärü duūxūgü nixīgü. ⁷Rü tama guxūma i duūxūgü i Abráūtaagü ixīgüxū, rü aixcüma Abráūtanüxū nixīgü i Tupanapexewa. Yerü ga Tupana rü Abráūmaā nüxū nixu, rü ñanagürü:

“Rü cune ya Ichaátanüxūgü tá nixī i aixcüma cutanüxūgü ixīgüxū i chopexewa”,

ñanagürü. Rü yemaācü namaā inaxuneta woo na nayexmaxū ga togü ga Abráūxācügü. ⁸Rü ngēmawa meāma nüxū tacuax rü tama ngēma na Abráūtaa tixīgüxūcax nixī i Tupanaxācügü tixīgüxū. Natürü yíxema aixcüma Tupanaärü uneta nüxū ixuxürüüācüma yaxögüxe waxi tixī ya aixcüma Abráūtaa ixīgüxe i Tupanapexewa. ⁹Yerü naxūpa ga na

nabuxŭ ga Abráŭ nane, rŭ yema
Tupanaärŭ uneta ga Abráŭmaã nüxŭ
yaxuxŭ, rŭ ñanagŭrŭ:

“Rŭ naŭ ya taunecŭarŭ ñŭxgumaãcŭ
tá wena nuã chaxŭ, rŭ cuxmaç i
Chara rŭ tá ixãxãcŭ i
ngëxguma”,

ñanagŭrŭ. ¹⁰Natŭrŭ tama
Abráŭmaãxŭcatama nixŭ ga yemaãcŭ
yadexaxŭ ga Tupana. Yerŭ tórŭ oxi ga
Ichaá namaç ga Rebecamaã rŭ ta nidexa
ga Tupana. Rŭ ngŭma rŭ ngŭteaxŭ
ixãxãcŭ rŭ nataxreexpŭx ga ngŭne.
¹¹⁻¹³Natŭrŭ yexguma tauta nabuegu rŭ
taxuŭma ga mexŭ rŭ exna chixexŭ
naxüegu ga yema ngŭnegŭ, rŭ
Rebecamaã nidexa ga Tupana, rŭ
ñanagŭrŭ:

“Rŭ ngëma nüxŭra buxŭ i cune, rŭ
ngëma wixweama buxŭärŭ
duŭxŭ tá nixŭ”,

ñanagŭrŭ ngŭxŭ. Rŭ yema dexa rŭ
namaã nawŭxigu i Tupanaärŭ ore i
ümatŭxŭ i ñaxŭ:

“Marŭ chanayaxu ya Acobu, natŭrŭ
nüxŭ chaxo ya Echaú”,

ñaxŭ. Rŭ yemaãcŭ ga Tupana rŭ ngŭmaã
nanangoxë na namexwa nangëxmaxŭ
na tŭxŭ yadexechixŭ ya yŭxema
woetama nüxŭ ngŭchaŭxë na tŭmacaç
naçaxŭ tama nagu naxŭnŭãcŭma i taçŭ
na taxŭxŭ. ¹⁴¿Rŭ ñuxŭ ñagŭxŭ i
ñŭxmax? ¿Pexçax rŭ Tupana rŭ chixexŭ
nangechaŭxŭrŭrŭ nüxŭ na nangechaŭgu
ga Echaú? Rŭ dücax, tama chixexŭ
naxŭ. ¹⁵Yerŭ norŭ orewa rŭ Tupana rŭ
Moŭchëxŭ ñanagŭrŭ:

“Rŭ ngëxguma chi texëmaã
chamecŭmachaŭgu, rŭ

tŭmamaã tá chamecŭma. Rŭ
choxŭ tá tangechaŭtŭmŭŭ ya
yŭxema choxŭ
ngechaŭtŭmŭŭchaŭxë”,

ñanagŭrŭ. ¹⁶Rŭ ngëmaãcŭ tama ngëma
tŭmatama tanaxwaxexŭgagu rŭ exna
ngëma taxŭxŭgagu nixŭ i Tupana tŭxŭ
yaxuxŭ ya texë. Natŭrŭ tŭxŭ nayaxu erŭ
nüxŭ tangechaŭtŭmŭŭ. ¹⁷Rŭ
yexgumarŭŭ ta ga Tupana rŭ norŭ ore i
ümatŭxŭwa rŭ ñanagŭrŭ nüxŭ ga
Equituaneärŭ ãëxgacŭ:

“Rŭ ãëxgacŭxŭ cuxŭ chingucuchixë
na cuwa duŭxŭgŭxŭ nüxŭ
chadauxëëxŭçax i ñuxãcŭ na
chaporaxŭ. Rŭ ngëmaãcŭ
chanaxŭ na guxŭ i duŭxŭgŭ i
guxŭ i naãnewa ngëxmagŭxŭ,
nüxŭ na cuãxŭçax i chauchiga”,

ñanagŭrŭ. ¹⁸Rŭ ngëmaãcŭ ya Tupana rŭ
nüxŭ tangechaŭtŭmŭŭ ya yŭxema nüxŭ
ngechaŭtŭmŭŭchaŭxë. Rŭ ngëxguma
tŭxŭ nataiãchiarŭ maxŭãxëëchaŭgu rŭ
tŭxŭ nanataiãchiarŭ maxŭãxëë ya
yŭxema tama nüxŭ cuãxchaŭxë.

¹⁹Natŭrŭ bexmana tá ñacurŭgŭ choxŭ:

“Rŭ ngëxguma chi ngëmaãcŭ yixŭgu ya
Tupana, ¿rŭ tŭxçŭŭ nüxŭ nixu na tagagu
yŭxŭ na chixexŭ ixŭgŭxŭ rŭ tama naga
ixŭnŭëxŭ? ¿Rŭ texë tapora na
itayanaxoxëëxŭçax i Tupanaärŭ ngŭchaŭ?”
ñacurŭgŭ tá. ²⁰Natŭrŭ Pa Duŭxŭx, ¿texë
quixŭ i cuma rŭ ngëmacaç ngëmaãcŭ
Tupanaxŭ cuyaxŭgaxŭ? ¿Cuxçax rŭ exna
wŭxi i tŭxŭ i waixŭmŭwa üxŭ rŭ namexŭ i
ngëma norŭ ŭruŭmaã na ñaxŭ?

“¿Rŭ tŭxçŭŭ ngëmaãcŭ choxŭ cuxŭ na
ngëmaãcŭ chixŭçax i ñŭxmax?” ñaxŭ.

²¹Rŭ ngëma tŭxŭärŭ ŭruŭ rŭ waixŭmŭwa
nanaxŭ i taçŭ i nüma naxŭxchaŭxŭ. Rŭ

ngëxguma nanaxwaxegu, rü ngëma waixũmüwa nanaxü i wüxi i tũxũ na norü meruũ yĩxũcax. Rü ngëxguma nanaxwaxegu, rü ngëmatama waixũmüwa nanaxü i wüxi i tũxũ na norü guxchirechixũ yĩxũcax. ²²Rü ngëxgumarüütama nixĩ i naxũãxũ ya Tupana. Erü tũxũ nanawéxchaũ na ñuxãcü naporaxũ i nüma rü ñuxãcü napoxcueãxũ i ngëma duũxũgü i chixexũ ügũxũ, natürü poraãcü yaxna namaã naxĩnũ i ngëma duũxũgü, rü tama paxa nanapoxcue i ngëma ímemaregũxũ na napoxcuexũ. ²³Natürü ga Tupana rü inanawéxchaũ na ñuxãcü poraãcü tamaã namecũmaxũ i yixema na yaxögũxũ. Rü ngëmacax nixĩ i nüxũ ingechaütümüügũxũ, rü nuxcũmamatama tũxũ yadexechixũ na naxũtawa ingëxmagũxũcax i daxũgũxũ i naãnewa i ngextá ínamexëchixũwa. ²⁴Rü ngëmaãcü i yixema na Yudúgü ixĩgũxũ, rü tatanüwa Tupana tũxũ nidexechi ya ñuxre na norü duũxũgü tixĩgũxũcax. Rü ngëxgumarüũ ta i ngëma tama Yudúgü ixĩgũxũtanüwa rü nayadexechi i togü. ²⁵Rü ngëmacax rü Tupanaãrü ore ga Ochéa ümatũxũwa rü ñanagürü:

“Rü ngëma duũxũgü i tama chorü duũxũgüchirex ixĩgũxũ, rü: ‘Pema rü chorü duũxũgü pixĩgü i ñuxmax’, ñacharügü tá nüxũ. Rü ngëma duũxũgü i tama Yudúgürü nüxũ changechaũchirëxũ, rü: ‘Pexũ changechaũ i ñuxmax’, ñacharügü tá nüxũ. ²⁶Rü noxri ga Tupana rü yema duũxũgü ga tama Yudúgü ixĩgũxũmaã nüxũ nixu, rü ñanagürü nüxũ: ‘Pema rü tama chorü duũxũgü pixĩgü’,

ñanagürü nüxũ. Natürü yematama nachica ga ngextá nüxũ íyemañaxũwa, rü wenaxãrü yema duũxũgü ga tama Yudúgü ixĩgũxũmaã nidexa ga Tupana ya Maxëxëerüũ, rü ñanagürü nüxũ: ‘Pema rü chauxacügü tá pixĩgü’, ñanagürü nüxũ”.

Rü yema nixĩ ga Tupanaãrü ore ga Ochéa ümatũxũ. ²⁷⁻²⁸Rü Yudúgüchiga rü ta nidexa i Tupanaãrü ore, yerü nuxcũmaũcü ga norü orearü uruũ ga Ichaía rü ñanagürü:

“Rü woo namuxũchichirex i Yudúgü yima naxnücü ya taxtüpechinüwa yimacürüũ, natürü noxre tátama nixĩ i aixcũma nayauxgũxũ i maxũ i taguma gũxũ. Rü paxa tá ínangu ya tóru Cori na napoxcueãxũcax i guxũma i ngëma tama noxrü ixĩgũxũ”, ñanagürü ga Ichaía. ²⁹Rü nümatama ga Ichaía, rü ñanagürü ga üpa:

“Rü ngëxguma chi nüma ya tóru Cori ya guxũ i naãnearü yora rü tãu chima íyaxügüxëãgu i ñuxre i tatanüxũgü i Yudúgü, rü chi itayarüxoxochi, yexgumarüũ ga na iyanaxogũxũ ga guma ñanegü ga Chodoma rü Gomora namaã ga guxũma ga yema duũxũgü ga yéma yexmagũxũ”, ñanagürü ga Ichaía.

**Yudúgü rü tama nayaxögüchaũ
i ore i mexũ i Cristuchiga**

³⁰¿Rü ñuxũ ñagũxũ i ñuxmax? Rü pemaã nüxũ chixu rü ngëma duũxũgü i

tama Yudfugü ixīgüxũ ga tama
Tupanacax daugüxũ ga noxrix, rü
ngematama duũxũgü nixĩ i ñuxma
Tupanapexewa imexũ yerü nayaxögü.

³¹Natürü yema Yudfugü ga nagu
ixchaũxũ ga yema Moichéari mugü na
Tupanapexewa yamexũcax, rü inatüe.

³²¿Rü ñuxäcü inatüe? Dücax, inatüe
yerü yema mugüguama naxĩ na
Tupanapexewa yamexũcax, rü tama
Ngechuchuaxũ nayaxögüchaũ. Rü
yemaäcü ga Ngechuchu rü yema
duũxũgücax rü wüxi ga guxchaxũ nixĩ.

³³Rü ngëmachiga nixĩ i Tupanaärü ore i
ümatüxũ i ñaxũ:

“Choma rü Yudfugütanüwa
chanamu ya Cristu. Rü nüma rü
ngëma Yudfugücax rü wüxi i
guxchaxũ tá nixĩ erü ngëxguma
tama nüxũ yaxögüägu rü tá
inayarütauxe. Natürü ngëma
duũxũgü i nüxũ yaxögüxũ, rü
aixcüma tá namaxë”,

ñanagürü.

10 ¹Pa Chaueneëgüx, rü ngëma
poraäcü chanaxwaxexũ rü chorü
yumüxëwa Tupanana naxcax chaçaxũ, rü
ngëma nixĩ na guxũma i chautanüxũgü i
Yudfugü na yaxögüxũ rü ngëmaäcü
aixcüma Tupanaärü na yixīgüxũcax. ²Rü
aixcüma pemaã nüxũ chixu, rü nümagü i
Yudfugü rü aixcüma poraäcü Tupanagu
narüxĩnüë rü nanaxügüchaũ i Tupanaärü
ngüchaũ. Natürü inatüe erü tama
Cristuaxũ nayaxögüchaũ na ngëmaäcü
Tupanapexewa yamexũcax. ³Rü woo
Tupana ñoma ga naãnewa nanamu ga
Cristu na gumagagu Tupanapexewa
yamexũcax i duũxũgü, natürü nümagü i
Yudfugü rü tama nüxũ nacuaxgüchaũ i

ngëma. Rü nügütama nimexëëgüchaũ, rü
ngëmacax nagu naxĩama i ngëma mugü ga
Moiché ümatüxũ rü tama Cristuaxũ
nayaxögüchaũ na nagagu Tupanapexewa
yamexũcax. ⁴Natürü nüma ga Cristu rü
nayanguxëë ga yema mugü rü yemaäcü
inayanaxoxëë na tama tamaã inacuaxũcax
i ngëma mugü. Rü yemaäcü nanaxü ga
Cristu na guxũma i duũxũgü i nüxũ
yaxögüxũ rü aixcüma Tupanapexewa
yamexũcax. ⁵Rü Moiché nanaxümatü
nachiga na ñuxäcü Tupanapexewa tamexũ
ya wüxie ega naga taxĩnügu i ngëma
mugü, rü ñanagürü:

“Tupana pexũ namu na guxũgutáma
meã peyanguxëëxũ i guxũma i
ngëma mugü erü ngëxguma naga
pexĩnüëgu i guxũma i ngëma mugü
rü tá pemaxë. Natürü ngëxguma
tama naga pexĩnüëgu i wüxitama i
ngëma mugü, rü täütáma pemaxë”,

ñanagürü. ⁶Natürü ñuxma rü
Tupanapexewa time ega Cristuaxũ
yaxögügu. Rü ngëmacax taxucaxma i
cuãëwa rü ñacurügü:

“¿Texë tá daxügüxũ i naãnewa taxũ
na Cristucax tayaçaxũ na nuã
naxũxũcax rü tüxũ yanangüxëëxũcax na
imexũcax i Tupanapexewa?” ñacurügü.
⁷Rü taxucaxma cuãëwa ñacurügü:

“¿Rü texë tá yuexütanüwa taxũ na
ngëxma Cristucax tayadauxũcax na nuã
tanagaxũcax?” ñacurügü. ⁸Erü tama
ngëmaäcü nixĩ i Cristucax idauxũ, yerü
yema ore ga Moiché ümatüxũ rü ñanagürü:

“Rü marü cuxütawa nangëxma i
Tupanaärü ore. Rü cuaxwa
nangëxma na nüxũ quixuxũcax.
Rü cuãëwa nangëxma na nagu
curüxĩnüxũcax”,

ñanagürü. Rū ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü pemaã nüxũ chixu rü ngëmatama ore nixĩ i guxũwama duũxũgũmaã nüxũ tixuxũ. Rū ngëma ore nixĩ i pexũ nüxũ cuaxëëxũ na ñuxãcü pexũ nangëxmaxũ i maxũ ega aixcüma peyaxögügu. ⁹Erü ngëxguma cuaxmaã nüxũ quiuxugü na curü Cori yĩxũ ya Ngechuchu, rü ngëxguma cuãëwa cuyaxöxgu na yuwa Tupana ínadxëëxũ, rü tá cuxũ nangëxma i maxũ i taguma gúxũ. ¹⁰Erü taãëwa tayaxögü na ngëmaãcü Tupanapexewa imexũ. Rü taaxmaã nüxũ tixu na Ngechuchu rü tórü Cori yĩxũ, rü ngëmaãcü tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ. ¹¹Rü Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü guxãma ya texé ya Ngechuchuxũ yaxóxë, rü tá nüxũ tadau na ñuxãcü Cristu aixcüma yanguxëëxũ i ngëma tamaã inaxunetaxũ, rü täütáma äuxãchi tüxna naxã”,

ñanagürü. ¹²Rü Tupanapexewa rü guxũma i duũxũgü rü nawüxigu. Rü woo Yudüfügü yixĩgu rü exna woo tama Yudüfügü yixĩgu, natürü Tupanapexewa rü nawüxigu i guxũma i duũxũgü. Erü nüma ya tórü Cori, rü guxããrü Cori nixĩ. Rü nüma rü aixcüma tüxũ namaxëëxë ya guxãma ya texé ya nüxna çaxe na tüxũ namaxëëxëxũçax. ¹³Erü Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü guxãma ya texé ya tórü Corina çaxe na tüxna naxããxũçax i maxũ, rü tá tanayaxu i tümaãrü maxũ i taguma gúxũ”,

ñanagürü. ¹⁴¿Natürü ñuxãcü tá tórü Corina naxçax tacagü, ega tama nüxũ tayaxögügu? ¿Rü ñuxãcü tá nüxũ

tayaxögü, ega taguma nüxũ taxĩnüëgu i nachiga? ¿Rü ñuxãcü tá nüxũ taxĩnüë i norü ore, ega taguma texé tümamaã nüxũ ixuxgu? ¹⁵¿Rü ñuxãcü tá texé nüxũ tixu i Cristuchiga ega taxúema tüxũ nüxũ yarüxuxëëgu? Rü ngëmacax nixĩ i Tupanaãrü ore i ümatüxü i ñaxũ:

“Rü wüxi i taãë nixĩ na ínangugüxũ i Tupanaãrü orearü uruügu na duũxũgũmaã nüxũ yaxugüxũçax i Tanatiãrü ore i mexũ i Cristuchiga”,

ñaxũ. ¹⁶Natürü tama guxũma i duũxũgü naga naxĩnüë i ngëma ore i mexũ. Rü Ichaía nüxũ ixuxürüü nixĩ. Yerü ga nüma rü ñanagürü:

“Pa Corix, noxretama nixĩ i ngëma duũxũgü i toxũ yaxögüxũ i ngëma ore i nüxũ tixuxũ”,

ñanagürü. ¹⁷Rü dücax, rü ngëma na Cristuchigaxũ naxĩnüëxüwa nixĩ i ne naxũxũ na yaxögüãxũ i duũxũgü. Rü ngëma nüxũ naxĩnüëxũ, rü ore i mexũ i Cristuchiga nixĩ. ¹⁸Natürü i ñuxma rü pexna chaca, ¿exna pexçax rü ngëma Yudüfügü rü taguma nüxũ naxĩnüë i ngëma ore i mexũ i Cristuchiga? Dücax, ngëmaãcü marü nüxũ naxĩnüë. Erü Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü ngëma Tupanaãrü orearü uruügu, rü guxũwama i ñoma i naãnewa rü nüxũ nixugüë i norü ore. Rü ngextá ínangëxmagüxüwa i Yudüfügü, rü ngëma rü ta nüxũ nixugügü”,

ñanagürü i ngëma ore. ¹⁹Natürü wena pexna chaca, ¿rü ngëma Yudüfügü rü tama exna nüxũ nicuaxãchitanü na

Crístugagu yīxũ na Tupana nadexũ i duũxũgũ i ñuxmax? Rũ ngẽmáacũ nüxũ nacuaꝑgũ. Yerũ Tupanaãrũ ore ga Moĩché ũmatũxũwa rũ ñanagĩrũ:

“Dũcax, Pa Yudũgũx, choma rũ tá chanamaxẽxẽẽ i ngẽma duũxũgũ i tama Yudũgũ ixĩgũxũ, rũ ngẽmacax i pema rũ tá pixãũxãchigũ. Rũ ngẽxguma chanamaxẽxẽẽegu i ngẽma togũ i duũxũgũ i tama choxũ cuaxgũchiréxũ, rũ pema i Yudũgũ rũ tá penuẽ erũ nüxũ charĩngũxẽẽ i ngẽma togũ”, ñanagĩrũ. ²⁰Rũ yemawena ga Ichaía, rũ tama namuũ ga yema Yudũgũmaã nüxũ na yaxuxũ ga yema Tupanaãrũ ore ga ñaxũ:

“Rũ ngẽma duũxũgũ i tama Yudũgũ ixĩgũxũ i tama chauxcax daugũxũ, rũ choxũ tá inayangaugũ. Rũ choma rũ tá chaugũ changoxẽẽ naxcax i ngẽma duũxũgũ i tama chauxcax ícagũchiréxũ”, ñaxũ. ²¹Rũ Tupana rũ Ichaíawa Yudũgũchiga nidexa rũ ñanagĩrũ:

“Rũ guxũ i ngunexũgu rũ nüxna chaxuecha i ngẽma duũxũgũ i tama chauga ñnũẽchaũxũ rũ chomaã nuẽxũ. Natũrũ tama choxũ inarũxĩnũẽchaũ”, ñanagĩrũ.

Nangẽxma i ñuxre i Yudũgũ i Tupana idexechixũ na aixcũma noxrũ yixĩgũxũcax

11 ¹Ñuxma pexna chaca rũ, ípexcax exna ya Tupana rũ marũ nüxũ naxo i norũ duũxũgũ i Yudũgũ? Tama nixĩ i nüxũ naxoxũ. Erũ

choma i Pauru rũ Yudũ chixĩ. Rũ Abrãũtanũxũ chixĩ, rũ Abrãũtaa ya Beyamĩtanũxũ chixĩ. ²Rũ nuxcũmamata Tupana Yudũgũmaã inaxuneta na norũ duũxũgũ yixĩgũxũcax, rũ ñuxma rũ tama Yudũgũxũ naxo. ¿Tama exna nüxũ pecuax na ñuxũ ñaxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Ería? Rũ Tupanaãrũ orewa nüxũ tadaugũ rũ Ería rũ Tupanapexewa poraãcũ yema Yudũgũxũ inaxuaxũ. ³Rũ ñanagĩrũ ga Ería:

“Pa Corix, ngẽma Yudũgũ rũ marũ nanadai i curũ orearũ uruũgũ. Rũ nagu napogũe i ngẽma nachicagũ i ngextá duũxũgũ cuxũ íicuaxũgũxũwa. Rũ chaxicatama íchayaxũãchi. Rũ choxũ rũ ta nimaxgũchaũ”, ñanagĩrũ ga Ería. ⁴Natũrũ Tupana nanangãxũ, rũ ñanagĩrũ:

“Dũcax, choma rũ marũ choxũ nangẽxma i 7000 i yatũgũ i chaugũcax chidexechixũ. Rũ nümagũ rũ taguma nüxũ nicuaxũũgũ i ngẽma tupananetachicũnaxã i Baá”, ñanagĩrũ. ⁵Rũ ngẽxgumarũũ ta nixĩ i ñuxmax. Rũ woo muxũma i Yudũgũ tama nayaxõgũ, natũrũ nangẽxma i ñuxre i Tupana namaã mecũmaxũgagu yadexechixũ. ⁶Rũ ñuxma na Tupana namaã mecũmaxũgagu yadexechixũ i ngẽma duũxũgũ, rũ ngẽmacax taxucĩrũwama texé nüxũ tixu na tacũ rũ puracũ i mexũcax na yadexechiãxũ. Erũ ngẽxguma chi ngẽma duũxũgũarũ puracũ i mexũcax yadexechiãgu, rũ taxucax chima tũxcũũ Tupana namaã

namecūma. ⁷¿Rü ñuxácü yīxǔ i ñuxmax? Rü ngēma rümumaēxǔ i Yudfugü rü tama nüxǔ inaya-ngaugü i ngēma maxǔ i naxçax nadaugǔxǔ. Natürü ngēma noxretama i Yudfugü i Tupana idexechixǔ, rü ngēmaācü nüxǔ inayangaugü i ngēma maxǔ. Rü guxǔma i ngēma togü i Yudfugü rü Tupana nüxǔ nanaguxchaxēē. ⁸Rü ngēmachiga nixǔ i Tupanaārü ore i ümatixǔ i ñaxǔ:

“Tupanatama ngēma duǔxǔgüaxǔ nanaguxchaxēē. Rü ngēmacax woo nüxǔ nadaugügu i ngēma ore i aixcūma ixǔxǔ, rü tama nüxǔ nacuaxgüéga. Rü woo nüxǔ naxǔnügü i ngēma ore, rü tama nayaxögü. Rü ñuxma rü ta ngēmaācü nixǔ”,

ñanagürü. ⁹Rü Dabǔ rü ta rü ñanagürü:

“Rü ngēma duǔxǔgü rü norü petacax naxǔgǔxǔ i ðnagügagu rü norü muxǔma i ngēmaxǔgügagu rü chixexǔgu tá nayǔ rü ngēmacax tá napoxcue. ¹⁰Rü naāēwa rü tāütáma nüxǔ nacuaxgǔ, rü guxchaxǔgü tá nüxǔ nangēxma. Rü ñoma wüxi i duǔxǔ i tacü i yaxǔ ípaxixǔrǔü tá nixǔgü namaā i norü guxchaxǔgǔ”,

ñanagürü.

Tupana nanamaxēxēē i ngēma togü i tama Yudfugü ixǔgǔxǔ

¹¹Rü pexna chaca, rü ñuxma na Cristuxǔ naxoexǔ i ngēma Yudfugü, ¿rü pexçax exna rü ngēmacax ya Tupana rü tá nüxǔ naxoxochixǔ? Tama nüxǔ naxo. Natürü ñuxma na tama Cristuaxǔ yaxögüāxǔ i ngēma Yudfugü, rü

ngēmacax ya Tupana rü nüxǔ narüngǔxēē rü nanamaxēxēē i ngēma togü i tama Yudfugü ixǔgǔxǔ. Rü ngēmaācü nanaxü ya Tupana na yaxǔxǔächixǔçax i ngēma Yudfugü, rü Cristuaxǔ na yaxögüāxǔçax. ¹²Rü yema na ínatüexǔ ga yema Yudfugü, rü yemagagu muxǔma ga togü ga duǔxǔgü nanayauxgü ga Tupanaārü ngǔxǔēē i taxǔ. Rü yema na noxretama ga Yudfugü nayaxögǔxǔ, rü yemagagu Tupana nanamaxēxēē ga yema tama Yudfugü ixǔgǔxǔ. Natürü ngēxguma tá Tupanaçax nawoeguxgu i guxǔma i Yudfugü, rü Tupana rü tá yexeraācü nüxǔ narüngǔxēē i guxǔma i ngēma duǔxǔgü i tama Yudfugü ixǔgǔxǔ.

¹³⁻¹⁴Rü ñuxma Pa Duǔxǔgü i Tama Yudfugü Ixǔgǔxǔ, rü choxǔ nangēxma i wüxi i ore i pemaā nüxǔ chixuxçaxǔxǔ.

Rü dücax, petanüwa nixǔ i choxǔ namuxǔ ya Tupana na pemaā nüxǔ chixuxçax i norü ore. Rü ñuxma rü aixcūma meā chayanguxēē i ngēma puracü, erü chanaxwaxe na pexǔ nadaugǔxǔ i ngēma chautanixǔ i Yudfugü na ñuxácü Tupana pexǔ na rüngǔxǔēēxǔ. Rü ngēmaācü tá nixǔxǔächie i ñuxre i nümagü, rü tá Cristuaxǔ nayaxögü, rü ngēmaācü tá nanayauxgü i maxǔ i taguma gǔxǔ.

¹⁵Nüxǔ tacuax rü ngēma Yudfugü rü tama Cristuaxǔ nayaxögüçaxǔ i ñuxmax. Rü ngēmacax ya Tupana rü nanade i ngēma togü i duǔxǔgü i tama Yudfugü ixǔgǔxǔ. Natürü ñuxma na ngēmaācü yīxǔ, ¿rü ñuxácü tá nixǔ i ngēxguma Cristuaxǔ yaxögüāgu i ngēma Yudfugü, rü wena Tupana nadexgu? Rü wüxi i mexēchixǔ tá nixǔ naxçax i

ngēma Yudfugū. Erū ñoma wūxi i duūxū i yuxū rü wenaxärü maxūxürüü tá nixīgü. ¹⁶Rü Tupana rü wena tá nanade i ngēma Yudfugū i ngēxguma yaxögüägu. Rü ngē-maäcü tá nixī, yerü nuxcūmaücü ga nanatü ga Abräu rü Tupanaärü duūxū nixī. Rü ngēmacax i nataagü i Yudfugü rü Tupanaärü duūxügü ta nixīgü. Rü ñoma wūxi i pāü i Tupanana ixäxürüü tá nixī. Erü ngēxguma ngēma pāüwa íraxū Tupanaärü yixīgu, rü ngēmawa nüxū tacuax na guxūma i ngēma pāü rü noxrü na yīixū. Rü ngēma wūxi i nanetü i Tupanana ixäxürüü tá nixī. Rü ngēxguma ngēma nanetüchumaxā rü Tupanaärü yixīgu, rü ngēmawa nüxū tacuax na guxūma i ngēma nanetü rü noxrü na yīixū. Rü ngēmaäcü tá nixī i ngēma Yudfugümaā nangupetüxū, erü wūxi i ngunexūgu rü guxūma i nūmagü rü Tupanacax tá nawoegu. ¹⁷Tupana nüxū naxo ga yema Yudfugü ga tama yaxögüchaūxū. Rü ñoma wūxi i orixchacüü i idaexürüü nixī ga yema Yudfugüxū naxoxū. Natürü nachicüü Tupana pexū nade woo tama Yudfugü na pixīgüxū. Rü wūxi i naixnecüüāx i orixchacüü rü orix i toxūwa yarüñaxcuchixürüü pixīgü. Rü ñuxma i pema rü ta pexū nangēxma i pechica i natanüwa i ngēma duūxügü i Tupanaärü ixīgüxū. Rü Tupana rü pexū narüngüxēē rü pexū rü ta namaxēxē. ¹⁸Natürü pema i tama Yudfugü na pixīgüxū, rü tama name i pegü picuaxüü rü nüxū pixu na ngēma Yudfugüarü yexera pixīgüxū. Rü ngēxguma chi ngēmaäcü pegü picuaxüügüchaūgu, rü name nixī i

nüxna pecuaxāchie na tama petanüwa ne naxūxū ga Cristu ya pexū maxēxēcü, natürü Yudfugütanüwa nixī ga ne naxūxū. Rü ngēma Yudfugügagu nixī i Tupana pexū dexū rü pexū namaxēxēcü i ñuxmax. ¹⁹Natürü bexmana tá ñaperügügü:

“Tupana rü marü nüxū naxo ga yema Yudfugü rü yemacax nachicüü tüxū nade”, ñaperügügü tá. ²⁰Ngēmaäcü aixcūma nixī ga Tupana nüxū oxū ga yema Yudfugü yerü tama nayaxögü. Rü ngēma na peyaxögüxūcaxicatama nixī i nachicüü Tupana pexū dexū i ñuxmax. Rü ngēmacax tama name i pegü picuaxüügü. iNatürü pexuäēgü na tama yema Yudfugüxū üpetüxürüü pexū üpetüxūcax! ²¹Yerü yema Yudfugü ga noxri Tupanaärü ixīgüxū, rü Tupana nüxū naxo yerü tama nayaxögü. Rü yexguma yemaäcü Tupana nüxū oxgu ga yema duūxügü rü pexū rü tá ta naxo ega täütáma peyaxögüechagu. ²²Dücax, na ñuxäcü namecūmaxū ya Tupana. Natürü tüxū napoxcu ta ega tama aixcūma yaxögügu. Rü nanapoxcue ga yema duūxügü ga chixexūgu yixū, natürü pemaä rü namecūma. Natürü penaxwaxe i guxüguma nüma nanaxwaxexūäcüma pemaxē rü peyaxögü na guxüguma pemaä namecūmaēchaxūcax. Erü ngēxguma tama nüma nanaxwaxexūäcüma pemaxēgu rü tama peyaxögüechagu, rü täütáma pemaä namecūma. Rü pexū rü tá ta naxo, rü tá pexū ínawogü. ²³Natürü ngēxguma yaxögüägu i ngēma Yudfugü i ñuxma maxēxū, rü woo Tupana na nüxū oxū ga noxrix, natürü wena táxarü nanade erü nüxū

nangēxma i pora na wenaxārū
nadeāxūcax ega aixcūma yaxōgūāgu.
24Rū pema na tama Yudfugū na
pixīgūxū, rū tama Tupanaārū duūxūgū
pixīgū ga noxrix. Natūrū Tupana pexū
nade na noxrū pixīgūcax. Rū ñuxma
na yemaācū Tupana pexū dexū, rū
ngēxguma yaxōgūāgu i ngēma Yudfugū,
rū Tupana rū pexū nadexūārū yexera tá
nūxū natauxcha na nadeāxū i ngēma
Yudfugū, yerū woetama norū
duūxūgūchirex nixīgū ga noxrix.

**Wūxi i ngunexū rū guxūma i Yudfugū tá
nanayauxgū i maxū i taguma gūxū**

25Pa Chaueneēgū i Yaxōgūxū,
nangēxma i wūxi i ore ga noxri tama
duūxūgūxū nūxū nacaxēēxū ga
Tupana. Natūrū chanaxwaxe i nūxū
pecuax i ngēma ore na tama nagu
perūxīnūēxūcax na duūxūgū i nūxū
cuaxūchixū pixīgūxū, rū pexicatama
Tupana pexū dexū. Rū dūcax,
noxretama nixī i ngēma Yudfugū i
aixcūma yaxōgūxū. Rū ngēmaācū tá nixī
ñuxmatáta yaxōgūā i guxūma i ngēma
togū i duūxūgū i Tupana idexechixū.
26Natūrū ngēmawena rū guxūtáma i
Yudfugū rū tá ta nayaxōgū, rū tá
nanayauxgū i maxū i taguma gūxū. Erū
Tupanaārū ore i umatixūwa rū
ñanagūrū:

“Yima Cristu ya ínanguxūxēēcū, rū
Yudfugūtanūwatama ne naxū.
Rū nūma rū tá Yudfugūxū
chixexūwa ínanguxūxēē. 27Rū
aixcūma norū pecaduwa tá
íchananguxūxēē i ngēma
Yudfugū. Rū ngēxguma tá nixī
na aixcūma chayanguxēēxū i

ngēma chorū uneta ga
ūpaxūchima Abráūmaā nūxū
chixuxū”,

ñanagūrū ga Tupana. 28Natūrū i ñuxma
ya Tupana rū Yudfugūxū nadau na norū
uwanūgū yīxū erū tama nayaxōgū i
ngēma ore i mexū. Natūrū ngēmaācū
naxūpetū na pexū natauxchaxūcax na
peyaxōgūxū i pema i tama Yudfugū na
pixīgūxū. Natūrū nūma ya Tupana rū
ñuxma rū ta ngēma Yudfugūxū
nangechaū yerū nuxcūmaūgūxū ga norū
oxīgūmaā inaxuneta na nūxū tá
nangūxēēxū. 29Rū ngēxguma Tupana rū
tacū i mexūmaā inaxunetagu, rū
aixcūma nayanguxēē i ngēma, rū
taguma nūxū inayarūngūma. Rū
ngēxgumarūū ta i ngēxguma texēcax
nacaxgu, rū taguma nūxū
inayarūngūma i ngēma. 30Rū pema na
tama Yudfugū pixīgūxū, rū ũpa rū tama
Tupana pexīnūē. Natūrū ñuxma na
tama naga naxīnūēxū i Yudfugū, rū
ngēmacax Tupanaāxū
pengechaūtūmūūgū erū peyaxōgū i
pemax. 31Rū ngēma pexū ngupetūxūrūū
nixī i ngēma Yudfugūxū nangupetūxū.
Nūmagū rū tama Tupana naxīnūē i
ñuxmax, natūrū ngēmaācū nūxū
nangupetū na Tupanaāxū
pengechaūtūmūūgūxūcax, rū nūmagū rū
ta Tupanaāxū nangechaūtūmūūgūxūcax
i ñuxmax. 32Yerū nūma ga Tupana rū
guxūma ga duūxūgūmaā nanaxuegu na
chixexūwa nangēxmagūxū nagagu ga
norū pecadugū. Natūrū yemaācū namaā
nanaxuegu ga Tupana na nūxū
nangechaūtūmūūgūxūcax i guxūma i
duūxūgū. 33Rū namexēchi ya tórū
Tupana, rū poraācūxūchima tūxū

narüñgũxêê. Rũ nüma rũ nüxũ
nacuaxũchi erũ guxũxũma nacuax. Rũ
yixema rũ taxucũrũwama nüxũ tacuax i
tũxciũ yĩxũ i tũxũ yadexechixũ, rũ
taxucũrũwama nüxũ tacuax i guxũma i
ngêma naxũxũ i nümax. ³⁴¿Erũ texé i
tatanũwa nüxũ tacuax i guxũma i
ngêma tórũ Cori nagu rũxĩnũxũ? ¿Rũ
texé nüxũ tacuax na tórũ Corixũ
taxucũxêxũ? ³⁵¿Rũ texé tũxira tacũ rũ
ãmare tórũ Corina taxã, na yixcama
nüxĩ tacũmaã tũxũ nataeguxêêaxũcax?
³⁶Erũ guxũma i tacũ ingêmaxũ rũ
Tupanaxũtawa ne naxĩ. Rũ nüma nixĩ ga
naxũãxũ ga guxũma na noxrũ yĩxũcax.
Rũ name nixĩ i guxũguma nüxũ
ticuaxũũgũ rũ tanataxêê. Rũ ngêmaãcũ
yĩ.

Pexũ chacaxũ na pegũtama

Tupanana pexãgũxũ na wũxi i ãmare i
maxũxũ na pixĩgũxũcax

12 ¹Rũ dũcax, Pa Chaueneêgũx,
ñuxãcũ Tupana
poraãcũxũchima tamaã namecũma. Rũ
ngêmacax pexũ chacaxũ na pegũtama
Tupanana pexãgũxũ na wũxi i ãmare i
maxũxũ na pixĩgũxũcax. Rũ ngêma
ãmare nixĩ i aixcũma napexewa üünexũ
rũ namaã nataãêxũ. Rũ ngêmaãcũ nixĩ
ya Tupana i nanaxwaxexũ na nüxũ
picuaxũũgũxũ. ²Rũ tama name i ñoma i
nañecũãx i duũxũgũcũmagu pexĩ.
Natürũ name nixĩ i Tupanana pegũ
pexãgũ na nüma pexũ naxũchicũũxũcax
rũ ngexwacaxũxũ i peãê pexũ
ngêmaxũcax rũ ngêmaãcũ
naxcaxicatama pemaxêxũcax. Rũ
ngêmaãcũ tá nüxũ pecuax i tacũ nixĩ i
Tupana pexũ naxwaxexũ na penaxũxũ,

rũ tacũ nixĩ i aixcũma mexũ i napexewa,
rũ tacũ nixĩ i namaã nataãêxũ. ³Rũ
Tupana ya chomaã mecũmacũ, rũ choxũ
namu na pemaã nüxũ chixuxũcax i
guxãma i pema na tama namexũ na texé
i petanũwa tũgũ írũtaxũ rũ tũgũgu
tarũxĩnũxũ na togũarũ yexera tĩxũ.
Natürũ name nixĩ na wũxichigũ meã
tũgũ ngugũarũ maxũãxũ rũ tũgũgu
rũxĩnũxũ na ñuxãcũ Tupana tũxna
naxãxũ i tũmaãrũ cuax wũxigu namaã i
tũmaãrũ õ. ⁴Rũ dũcax, rũ taxũnewa
nangêxma i taeru rũ tachacũũgũ rũ
taparagũ rũ muxũma i to i taxũneãrũ
ngêmaxũgũ. Rũ wũxichigũ i ngêma
taxũneãrũ ngêmaxũgũ rũ nüxũ
nangêxma i noxrũtama puracũ. ⁵Rũ
ngêxgumarũũ ta i yixema na yaxõgũxũ,
rũ woo na imuxũ natürũ wũxitama i
duũxũgũ tixĩgũ, erũ Cristuarũ duũxũgũ
tixĩgũ. Rũ ngêmacax i guxãma i yixema
rũ yigũmũcũgũ tixĩgũ, erũ woetama
wũxitama i duũxũgũ tixĩgũ. ⁶Rũ
wũxichigũ i yixema, rũ Tupana tũxna
nanaxã i tórũ cuax i nüma nanaxwaxexũ
na tũxũ nangêmaxũ. Rũ tanaxwaxê i
meãma nagu taxĩ i ngêma cuax i
Tupana tũxna ãxũ. Rũ ngêxguma tũxna
naxããgu i tórũ cuax na norũ orearũ
uruũ ixĩgũxũcax, rũ name nixĩ i ngêma
õ i tũxũ ngêxmaxũmaã tanaxũ i ngêma
puracũ. ⁷Rũ ngêxguma tũxna naxããgu i
tórũ cuax na togũxũ rũngũxêêgũxũcax,
rũ name nixĩ i meãma tanaxũ i ngêma.
Rũ ngêxguma texéna naxããgu i tũmaãrũ
cuax na togũxũ tangũxêêxũcax, rũ
name nixĩ i meãma tanaxũ i ngêma. ⁸Rũ
yixema nüxũ cuãxe na Tupanaãrũ
oremaã togũxũ tataãêxêxũ, rũ name
nixĩ i meãma tanaxũ i ngêma. Rũ

yíxema nūxŭ cuáxe na togŭmaã tanğauxŭ i tŭmaãrŭ ngẽmaxŭ, rŭ name nixŭ i tŭmaãrŭ ngŭchaũmaã tanaxŭ i ngẽma. Rŭ yíxema ãẽxgacŭ ixixẽ rŭ name nixŭ i meãma tayanguxẽẽ i ngẽma puracŭ. Rŭ yíxema nūxŭ cuáxe na togŭ tŭxŭ ngechaũtŭmũũgŭxŭ, rŭ name nixŭ i taãẽacũma tanaxŭ i ngẽma.

Ñuxácŭ nanaxwaxe na namaxẽxŭ i duũxŭgŭ i Cristuaxŭ yaxõgŭxŭ

⁹Rŭ name nixŭ i aixcũma meãma pegŭ pengechaũgŭ i wŭxichigŭ. iRŭ nūxŭ pexo i guxũma i ñacŭ i chixexŭ ixixũ! iRŭ nagu pexŭ i ngẽma aixcũma mexũ ixixũ! ¹⁰Rŭ name nixŭ i wŭxichigŭ pegŭ pengechaũgŭ, ngẽma pegũeneẽxũchixũ pengechaũxũrũũ. Rŭ name nixŭ i naxçax pedaugŭ na ñuxácŭ peeneẽgŭxŭ petaxẽẽxŭ rŭ ñuxácŭ pegŭ perũngũxẽẽxŭ. ¹¹Rŭ tama name i cuxo ega ñacŭ rŭ puracŭ cuxŭ namuxgu ya tórŭ Cori. Natŭrŭ name nixŭ i curŭ ngŭchaũmaã cunaxŭ i norŭ puracŭ. ¹²Rŭ name nixŭ i petaãẽgŭ erŭ ípenanguxẽẽ na Tupanaxũtawa pengugŭxŭ. Rŭ ngẽxguma ñacŭ rŭ ngŭxŭ pexũ ngupetũgu, rŭ name nixŭ i yaxna namaã pexĩnũẽ. iRŭ tama name i nūxŭ perũchawe na peyumũxẽgŭxŭ! ¹³Rŭ ngẽxguma nūxŭ pedaxgu na ñacŭ nūxŭ taxuxŭ i ngẽma togŭ i yaxõgŭxŭ, rŭ name nixŭ i nūxŭ perũngũxẽẽ. iRŭ meã penayaxu i ngẽma duũxŭgŭ i pexũtagu naxĩanexũ! ¹⁴Rŭ ngẽxguma chi texé chixri pemaã ũpetũgu, rŭ name nixŭ i tũmacax peyumũxẽgŭ na meã tũxŭ naxũpetũxũçax. Rŭ ngẽmaãcŭ name nixŭ i Tupanana tũmacax peca na tũxŭ nangũxẽẽxũçax rŭ tama tũxŭ

napoxcuxũçax. ¹⁵iRŭ wŭxigu tũmamaã petaãẽgŭ ya yíxema taãẽgũxe! iRŭ wŭxigu tũmamaã pexaxe ya yíxema ngechaũgũxe rŭ auxexe! ¹⁶iRŭ meã pegũmaã pemaxẽ i wŭxichigŭ! iRŭ tama pegŭ picuaxũũgŭ, natŭrŭ name nixŭ i pegŭ íperũxĩragŭ! iRŭ tama pegũgu perũxĩnũẽ na togũarŭ yexera nūxŭ cuaxũchigũxŭ na pixĩgũxŭ! ¹⁷Rŭ ngẽxguma texé chixexŭ pemaã ũxgux, irŭ tãũtãma chixexũmaã pexũtanũ! Natŭrŭ name nixŭ i naxçax pedau na mexũ pexũxŭ i guxŭ i duũxŭgũpexewa. ¹⁸iRŭ naxçax pedau na guxũma i duũxŭgũmaã meã pemaxẽxŭ rŭ namaã na íperũngũxmũxũçax i guxũguma! ¹⁹Pa Chaueneẽgŭ ya Pexũ Changechaũgũxe, tama name i pegũtama pexũtanũ ega texé ñacŭ rŭ chixexŭ pemaã ũxgu. Natŭrŭ name nixŭ i Tupanamexẽgu penaxŭ i ngẽma na nũma napoxcuaxũçax. Erŭ Tupanaãrŭ ore i ũmatũxũwa rŭ ñanagŭrŭ:

“Rŭ choxmexwa nangẽxma na duũxŭgũxŭ chapoxcuxŭ i norŭ chixexũçax. Rŭ choma tá nūxŭ chanaxũtanũ i ngẽma duũxŭ i chixexũ ũxŭ”,

ñanagŭrŭ ya tórŭ Cori. ²⁰Rŭ ngẽxguma ñacŭ rŭ chixexŭ cumaã naxũxgu i togŭ, rŭ tama name i chixexũmaã cunataeguxẽẽ. Natŭrŭ name nixŭ i nagu quixŭ i Tupanaãrŭ ore i ñaxŭ,

“Rŭ ngẽxguma curŭ uwanũ taiyaxgu, irŭ nachibũxẽẽ! Rŭ ngẽxguma yañawaxgu, irŭ naxaxexẽẽ! Erŭ ngẽxguma ngẽmaãcŭ cunaxũxgu, rŭ poraãcŭ tá cunaxãnexẽẽ”, ñaxŭ. ²¹Rŭ ngẽxguma togŭ chixexŭ cumaã ũxgux, rŭ name nixŭ i cuxuãẽ na

tama chixexũgu cunguxũcax. Rũ name nixĩ na mexũ cuxũxũ namaã i ngẽma duũxũ. Rũ ngẽmaãcũ tá icuyanaxoxẽẽ i ngẽma chixexũ i cumaã naxũxchaũxũ.

13 ¹Rũ name nixĩ i guxũma i duũxũgũ rũ meã nórũ ãẽxgacũga naxĩnũẽ. Erũ Tupana nixĩ i yangucuchixẽẽcũ i guxũma i ãẽxgacũgũ. Erũ nataxuma i ãẽxgacũ i tama Tupana ingucuchixẽẽxũ. ²Rũ ngẽmacax, texe ya tama tũmaãrũ ãẽxgacũga ñũchaũxẽ, rũ Tupanaga nixĩ i tama taxĩnũxũ. Rũ yĩxema tama naga ñnũẽchaũxẽ, rũ tá tapoxcue. ³Erũ ngẽma ãẽxgacũgũ rũ tama ngẽma mexũ ùgũxũãrũ poxcuruũ nixĩ, natũrũ ngẽma chixexũ ùgũxũãrũ poxcuruũ nixĩ. Rũ ngẽxguma cunaxwaxegu na tama nũxũ cumuũxũ i wũxi i ãẽxgacũ, rũ name nixĩ i meã cumaxũ. Rũ nũma i ãẽxgacũ rũ tá cumaã nataãẽ. ⁴Erũ nũma i ãẽxgacũ rũ Tupanaãrũ ngũxẽẽruũ nixĩ rũ ngẽmacax nanamu na cuxũ nangũxẽẽxũcax. Natũrũ ngẽxguma chixri cumaũxgu, rũ ngẽxguma tá waxi nixĩ i nũxũ cumuũxũ. Erũ nũma i ãẽxgacũ rũ tama natũcaxma nixĩ na nũxũ nangẽxmaxũ i pora na cuxũ napoxcuxũ. Erũ woetama Tupana nanamu na napoxcũãxũcax i ngẽma duũxũ i chixri maxũxũ. ⁵Rũ ngẽmacax name nixĩ i naga cuxĩnũ i curũ ãẽxgacũgũ. Rũ tama ngẽma poxcuxũ na cumuũxũcaxicatama nixĩ i namexũ na naga cuxĩnũxũ, natũrũ name nixĩ i naga cuxĩnũ erũ marũ nũxũ cucuax na namexũ i ngẽma. ⁶Rũ ngẽmacax name nixĩ i meã nũxũ penaxũtanũ i ngẽma dũẽru i perũ ãẽxgacũgũcax ixĩxũ i ngẽma nũmagũ nagu naxunetaxũẽxpũx na nũxũ penaxũtanũxũcax. Erũ ngẽma

ãẽxgacũgũ rũ Tupanaãxũ nixĩ i napuracũexũ i ngẽxguma naxũãgu i ngẽma puracũ na pemaã inacũxũ. ⁷Rũ wũxichigũ i ngẽma ãẽxgacũgũ, rũ name nixĩ i nũxna penaxã i ngẽma nũxna ùxũ. iRũ nũxũ penaxũtanũ i ngẽma dũẽru i perũ ãẽxgacũgũ nagu unetaxũẽxpũx na nũxũ penaxũtanũxũ! iRũ penaxũx i ngẽma ñãneãrũ puracũ i perũ ãẽxgacũgũ pexũ muxũ na penaxũxũcax! iRũ nũxũ pengechaũgũ rũ naga pexĩnũẽ i ngẽma perũ ãẽxgacũgũ! Erũ ngẽmaãcũ nixĩ i namexũ na penaxũxũ. ⁸Rũ tama name i texeãxũ tacũ pengetanũ. Natũrũ nangẽxma i wũxitama i ngetanũ i taguma tũxũ ingutanũxũ. Rũ ngẽma nixĩ na yigũ ingechaũgũxũ. Rũ ngẽmacax ya yĩxema aixcũma tũmamũcũxũ ngechaũxẽ rũ marũ tayanguxẽẽ i guxũma i ngẽma Tupana tũxũ muxũ. ⁹Rũ ñanagũrũ i Tupanaãrũ mugũ:

“iRũ tãũtãma naĩ i ngemaã icupe!
iRũ tãũtãma cumãẽta! iRũ
tãũtãma cungĩx! iRũ tãũtãma
toquãxãrũ ngẽmaxũ cuxũ
nangũchaũ!”

ñanagũrũ. Natũrũ ngẽma mugũ rũ guxũma i togũ i Tupanaãrũ mugũmaã rũ wũxigu nanu nagu i norũ ore i ñaxũ:

“iRũ nũxũ nangechaũ i cumũcũ na
cugũtama cungechaũxũrũ!”

ñaxũ. ¹⁰Rũ yĩxema tũmamũcũxũ ngechaũxẽ, rũ taxuũma i chixexũ namaã taxũ. Rũ ngẽmacax i ngẽxguma tamũcũxũ ingechaũgu, rũ aixcũma tayanguxẽẽ i Tupanaãrũ mugũ. ¹¹Rũ name nixĩ i tanaxũ i guxũma i ngẽma, erũ ñomaũcũũ rũ nangẽxma i muxũma i guxchaxũgũ. Rũ name nixĩ i pegũ ípemexẽẽ rũ paxa penaxũ i tórũ Coriarũ

puracü. Erü ñuxma rü noxri yaxõgüguarü yexera ningaicamachigü i ngëma ngunexü i nagu tá taxçax nataeguxü ya tórü Cori. ¹²Rü woo na naporaxü i Chataná i ñoma i nañewa i ñuxmax, natürü paxa tá nagux i ngëma, rü paxa tá ínangu ya Cristu na nügüxütawa tüxü nagagüxüçax. Rü ngëmacax name nixí i nüxü tarixoe i guxüma i chixexü ixigüxü. Rü ñuxma na nüxü icuáxü i Tupanaärü ore, irü ngixã yigüna tadaugü na tama nagu iyixüçax i tacü rü chixexügü! iRü ngixã meã tamaxë na ngëmaäcü nüxü rüyexeragüxüçax i guxüma i chixexü! ¹³iRü ngixã mexü taxügü rü meã tamaxë! Erü aixcüma Cristuarü duüxügü tixügü, rü tanaxwaxe i nüma nanaxwaxexüãcüma tamaxë. Rü tama name na ingãxëxü rü na naxügüxü i petagü i chixexü i duüxügü nawa äügatanüxü. Rü tama name i tingëãëmare rü exna to i chixexü taxügü, rü bai na yigü ichoxügagüxü, rü bai i togüchi ixaixü naxçax i norü ngëmaxügü. ¹⁴Natürü name nixí i nacümagu pexí ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu, rü nüxna naxçax peca na pexü nangüxëxüçax na meã naxçax pemaxëxüçax. Rü tama name i naxçax pedaugü na ñuxäcü pexeneärü ngüchaü na pexügüxü.

**Tama name i nüxü quixu
i cueneë i yaxõxü**

14 ¹Rü ngëxguma petanügu naxãxchaügu i wüxi i peeneë i tama perüü meã Tupanaärü orexü cuáxü, rü name nixí i meã penayaxu. Natürü tama name i namaã pegü pechoxüga naxçax i

nacümagü i nagu yaxüxü i Tupanapexewa. ²Rü dücax, nangëxma i ñuxre i taeneëgü i nagu rüxñüëxü na namexü na guxüraüxü i õna nangõxgüxü. Natürü nangëxma i togü i taeneëgü i tama aixcüma meã Tupanaärü orexü cuaxgüxü i tama namachi ngõxgüchaüxü. Rü nümagü nüxü nacuaxgügu rü Tupanapexewa nachuxu na tacü rü namachi nangõxgüxü, rü ngëmacax nixí i nabü rü orixgüicacama nangõxgüxü. ³Rü ngëxguma tangëxmagu ya texé ya namachi ngõxë, rü tama name i nüxü taxoox i ngëma togü i duüxügü i tama namachi ngõxgüxü. Rü ngëxgumariüü ta ya yixema tama namachi ngõxë, rü tama name na nüxü tixuxü i ngëma duüxügü i namachi ngõxgüxü, erü nümagü rü ta Tupanaärü duüxügü nixügü. ⁴¿Rü texé quixí i cuma rü ngëmacax nüxü quixu i to i coriarü duüxügü? Rü dücax, pemaã nüxü chixu rü ngëma norü cori tá nixí i nangugüxü rü ngoxi mexü naxüx i ngëma norü duüxü, rü exna tama. Rü ngëma duüxü rü Tupanapexewa rü tá name, erü nüma ya tórü Cori ya Cristu rü nüxü nangëxma i pora na nügüçax namexëëaxü i ngëma duüxü. ⁵Rü dücax, nangëxma i ñuxre i duüxügü i nagu rüxñüëxü na ngüxchigaarü ngunexü rü togü i ngunexüärü yexera namexü na nagu Tupanaxü yacuaxüügüxü. Rü nangëxma i togü i duüxügü i nagu rüxñüëxü na guxüma i ngunexügü rü nawüxigüxü i Tupanapexewa. Natürü wüxichigü i yixema rü tanaxwaxe i meã taãëwa nüxü tacuax na aixcüma Tupanapexewa namexü i ngëma taxüxü rü tixõxü. ⁶Rü yixema duüxë ya tacü rü ngunexü Tupanacax íxüxichixe, rü ngëmaäcü tanaxü na ngëma ngunexügü tórü Corixü

ticuaxüüxüçax. Rü yíxema namachi ngóxē, rü ngēmaācü tanangōx na tórü Corixü ticuaxüüxüçax, rü Tupanana moxē taxā naxçax i ngēma tangóxü. Rü yíxema tama namachi ngóxē, rü ngēmaācü tanaxü na tórü Corixü ticuaxüüxüçax, rü tüma rü ta Tupanana moxē taxā naxçax i ngēma nabü i tangóxü. ⁷Rü ñuxma na ñoma i nañewa imaxēxü, rü taxúema tügüçaxtama tamaxü rü exna tügüçaxtama tayu. ⁸Erü ñuxma na imaxēxü, rü tórü Coriarü ngúchaü na ixügüxüçax nixí i imaxēxü. Rü ngëxguma iyuegu, rü ngēma rü ta tórü Corimëxēwa nangëxma. Rü ngēmaācü nüxü tadau rü woo imaxëgu rü exna woo iyuegu, rü tórü Coriarü duüxügü tixigü, rü namëxwa tangëxmagü. ⁹Rü yemacax nixí ga nayuxü ga tórü Cori ya Cristu rü wenaxäru namaxüxü na tümaärü Cori yixüçax ya guxäma ya guxema yaxögüxe ga marü yuexe rü guxäma ya yíxema yaxögüxe ya ñuxma rü ta maxëxë. ¹⁰Rü ngëmacax Pa Chaueneëx, çrü tixcüü i nüxü quixuxü i cueneë i yaxóxü? Rü cumax, Pa To i Chaueneëx, çrü tixcüü i nüxü cuxoxü i cueneë? Erü guxätäma i yixema rü Tupanapëxewa tá tangügü na nüma tüxü nangugüxüçax rü ngoxi ime rü exna tama. ¹¹Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü ya tórü Cori:

“Ngēma aixcüma na chamaxüxürüü tá ta nixí i aixcüma guxütäma i duüxügü chopëxegu caxápüxügüxü, rü guxütäma choxü icuaxüügüxü”,

ñanagürü. ¹²Rü ngēmaācü nüxü tacuax na wüxichigü i yixema rü aixcüma tá Tupanapëxewa na ingugüxü na namaä nüxü ixuxüçax na ñuxäcü imaxëxü rü çacu na ixüxü.

Tama name i chixexügu cunanguxëë i cueneë i yaxóxü

¹³Rü ngëmacax nixí, Pa Chaueneëgüx, i tama namexü na tamüçügüxü ixuechaü. Natürü narümemae nixí i nüxü perüxoe i guxüma i çacu i peeneëgüxü pecadugu yixëëxü rü exna norü óxü chixexëëxü.

¹⁴Choma nüxü chacuax rü nataxuma i ñna i Tupanapëxewa chixexü. Rü aixcümaxüchi nüxü chacuax i ngēma erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü duüxü chixí, rü nüma choxü nüxü nacuaxëë i ngēma. Natürü ngëxguma chi texé nagu rüxüniügu na tama Tupanapëxewa namexü i çacu rü ñna na tangóxü, rü name nixí i noxtacüma tama na tanangóxü ega nagu tarüxüniügu na tama namexü i ngēma. ¹⁵Rü ngëxguma ngēma cungóxüçax tümaäëwa cunanguxëëgu ya cueneë, rü cumaä nüxü chixu rü tama aixcüma tüxü cungechaü. Rü tama name i ngēma cungóxügü chixexügu tüxü cunanguxëë rü tüxü icuyarütauxëë ya yíxema cueneë ya Cristu tümacax yuxe. ¹⁶Rü ngëmacax, woo cuxçax namexgu i ngēma cuxüxü, natürü tama name na cunaxüamaxü ega ngëmacax togü tá cuxü ixuxgu na pecadu yixü i ngēma cuxüxü. ¹⁷Rü ngēma Tupanapëxewa na imexüçax rü tama çacu rü ñna na ingóxü rü exna çacu rü axexü na ixaxüxügü nixí. Natürü napëxewa na imexüçax rü tanaxwaxë i Naäë i Üünexüärü ngüxëemaä meä tayanguxëë i ngēma Tupana naxwaxëxü rü yigümaä itarüngüxmüë rü aixcüma tataäëgu napëxewa ya Tupana. ¹⁸Rü yíxema ngēmaācü Cristuçax maxüxë, rü Tupana rü tümamaä nataäë, rü guxüma i duüxügü rü

ta tūmamaã nataãēgü. ¹⁹Rü ngēmacax, ingĩxã naxçax tadaugü i guxũma i nacũma i mexũ i yigũmaã tũxũ rüngũxmũēxēxũ! İRü ngĩxã yigü tarüngũxēē na yexeraãcü iyaexũçax i tóru ōwa rü Tupanaãrü orewa! ²⁰Rü tama name i ãacü rü ōna na cungóxũgagu icuyanax-oxēē i Tupanaãrü puracü i cueneãrü maxũwa. Rü aixcũma nixĩ i guxũma i ōnagü i namexũ i Tupanapexewa. Natürü wüxi i chixexũ nixĩ ega ngēma ōna i ingóxũgagu chixexũgu nayixēēgu i taeneēgü. ²¹Rü ngēmacax tama name i cunangõx i namachi, rü exna cuyaxaxü ya binu, rü exna cunaxü i ãacü i to, ega ngēmagagu chixexũgu cunanguxēēgu i cueneē i yaxõxũ. ²²Rü ngēxguma cuma nagu curixĩnũgu na namexũ na cunangóxũ i ngēxũrüüxũmare i ōna, rü Tupanapexewa rü name nixĩ i cuxicatama nüxũ cucuax i ngēma. Rü tataãē ya yixema tũmaãēwa nüxũ cuãxe na Tupanapexewa namexũ i ngēma taxixũ. ²³Natürü ngēxguma wüxie nagu rüxĩnũgu na tama namexũ i Tupanapexewa na ãacü rü ōna na tangóxũ, rü pemaã nüxũ chixu rü chixexũ taxü ega tanangõxomagu, erü tũmaãēwa nagu tarixĩnũ na tama aixcũma namexũ i ngēma taxixũ. Rü guxũma i ngēma tũmaãēwa nagu tarixĩnũxũ na nachixexũ rü aixcũma pecadu taxü ega tanaxũamagu.

**Name nixĩ i cueneãrü ngũchaũ
cuxü rü tama i cuxrütama**

15 ¹Rü yixema na meã yaxõgũxũ rü namaã iporaexũ i guxchaxũgü, rü name nixĩ i nüxũ tarüngũxēē i ngēma taeneēgü i turaexũ i norü ōwa rü tama guxchaxũgũmaã yaxna ãnũēxũ. Rü tama name i

yigüguxicatama tarixĩnũē rü tóxrüçaxicatama tadaugü. ²Natürü wüxichigü i yixema rü name nixĩ i taeneēãxũ tanangũchaũxēē na ngēmaãcü nüxũ rüngũxēēxũçax na yexeraãcü yaxõxũçax. ³Yerü woo ga Cristu rü tama noxrütama ngũchaũ naxü. Natürü nayanguxēē ga yema Tupanaãrü ore ga ñaxũ:

“Pa Chaunatüx, rü ngēma duũxũgü i cumaã guxchigagũxũ, rü chomaã nixĩ i naguxchigagũxũ”,

ñaxũ. ⁴Rü guxũma ga yema nuxcũma ümatüxũ ga Tupanaãrü orewa, rü naxümatü na tũxũ nanguxēēxũçax na taguma nüxũ rüxoexũ ega woo ãacü rü guxchaxũ tũxũ üpetügu. Rü yema Tupanaãrü ore rü naxümatü na tũxũ nataãēxēēxũçax rü tũxũ nüxũ nacuaxēēxũçax na aixcũma Tupanaãrü ixĩgũxũ. ⁵Rü Tupana nixĩ ya tũxũ rüngũxēēcü na yaxna namaã ixĩnũēxũçax i guxũma i guxchaxũgü. Rü nüma nixĩ i tũxũ nataãēxēēxũ. Rü chanaxwaxē i nüma ya Tupana pexũ narüngũxēē na aixcũma pegü pengechaũgüechaxũçax i ngēma Ngechuchu ya Cristu pexũ naxwaxexũrüü. ⁶Rü chanaxwaxē na ngēmaãcü pemaxēxũ na guxãma i pema rü wüxigu nüxũ picuaxũgũgũçax ya Tupana ya Nanatü ya tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

**Duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgũxũmaã
nüxũ nixu i ore i mexũ**

⁷Rü ngēmacax, yema Cristu pexũ na dexũrüü rü name nixĩ i wüxichigü meã pegü peyaxu na ngēmaãcü Tupanaxũ

yacuaxũũgũxũcax i duũxũgũ. ⁸Rũ pemaã nũxũ chixu rũ Cristu núma naxũ na Yudfugũxũ yanangũxẽxũcax, na yemaãcũ yanguxẽẽaxũcax ga yema uneta ga nuxcũmaũgũxũ ga tórũ oxigũmaã nũxũ yaxuxũ ga Tupana. Rũ yemaãcũ ga Cristu rũ tũxũ nũxũ nadauxẽẽ na aixcũmacũ na yĩxũ ya Tupana rũ aixcũma yanguxẽẽaxũ i ngẽma norũ uneta. ⁹Rũ yexgumarũũ ta ga Cristu rũ núma naxũ naxcax i ngẽma duũxũgũ i tama Yudfugũ ixĩgũxũ na nũmagũ rũ ta Tupanaxũ yacuaxũũgũxũcax naxcax na poraãcũ Tupanaãxũ nangechaũtũmũũgũxũ. Rũ yemachiga nixĩ ga yema Tupanaãrũ ore ga Dabĩ ùmatũxũ ga ñaxũ:

“Rũ ngẽmacax guxũ i
nachiũãnecũãx i
duũxũgũpexewa tá cuxũ
chicuaxũũ. Rũ tá chorũ
wiyawa cuxũ chataxẽẽ”,

ñaxũ. ¹⁰Rũ toxnamana i Tupanaãrũ ore i ùmatũxũwa rũ ñanagũrũ:

“Pa Duũxũgũ i Tama Yudfugũ
Ixĩgũxũ, rũ name nixĩ i pema rũ
wũxigu chorũ duũxũgũ i
Yudfugũmaã petaãẽgũ”,

ñanagũrũ. ¹¹Rũ toxnamana, rũ ñanagũrũ ta:

“Pa Duũxũgũ i Tama Yudfugũ
Ixĩgũxũ, rũ name nixĩ i nũxũ
picuaxũũgũ ya tórũ Cori. Rũ Pa
Guxũma i Nachiũãnecũãx i
Duũxũgũx, rũ name nixĩ i
penataxẽẽ”,

ñanagũrũ. ¹²Rũ Ichafa rũ ta nanaxũmatũ rũ ñanagũrũ:

“Rũ Dabĩ nanatũ ya Ichaíwa tá ne
naxũ i wũxi i nataa i tá Cristu

ixĩxũ. Rũ núma tá nixĩ i norũ
ãẽxgacũ yĩxũ i guxũma i
ngẽma duũxũgũ i tama
Yudfugũ ixĩgũxũ. Rũ ngẽma
duũxũgũ rũ tá aixcũma nũxũ
nayaxõgũ rũ tá ínananguxẽẽgũ
na yimagagu Tupana nũxũ
rũngũxẽẽgũxũ”,

ñanagũrũ. ¹³Rũ ñuxma i pema na nũxũ
peyaxõgũxũ rũ chanaxwaxe i poraãcũ
pexũ nataãẽxẽẽ ya yima Tupana ya
pexũ rũngũxẽẽcũ na meã Cristuxũ
ípenanguxẽẽgũxũcax. Rũ ngẽmaãcũ i
Tupanaãe i Ûnecxũ rũ tá pexũ
naporaexẽẽ na yexeraãcũ Cristuxũ
ípenanguxẽẽgũxũcax. ¹⁴Pa

Chaueneẽgũx, meãma nũxũ chacuax na
guxũ i duũxũgũmaã pemecũmaxũ, rũ
aixcũma Tupanaxũ na pecuáxũ, rũ
aixcũma meãma pegũ pixucyxẽgũxũ.

¹⁵Natũrũ ñaã poperawa rũ meãma
pexcax chanaxũmatũ i ñuxre i
Tupanaãrũ ucuxẽgũ, erũ tama
chanaxwaxe i nũxũ ipeyarũngũmaẽ. Rũ
tama chamuũ na pexcax
chanaxũmatũxũ i ngẽmachiga yerũ
Tupana nixĩ ga choxũ mucũ na pemaã
nũxũ chixuxũcax. ¹⁶Rũ núma nixĩ ga
choxũ namuxũ na Ngechuchu ya
Cristuarũ puracũ chaxũxũcax i
natanũwa i ngẽma duũxũgũ i tama
Yudfugũ ixĩgũxũ. Rũ ngẽma puracũ ga
nawa choxũ namuxũ nixĩ na ngẽma
duũxũgũmaã nũxũ chixuxũ i ore i mexũ
na Tupanaxũtawã chanagagũxũcax, na
wũxi i ãmare i Tupana namaã taãẽxũ i
ngẽma duũxũgũ i Naãe i Ûnecxũ
imexẽẽgũxũ. ¹⁷Rũ ñuxma na Ngechuchu
ya Cristuarũ duũxũ na chĩxũ, rũ
ngẽmacax chataãe namaã i ngẽma

puracü i Tupanaãxũ chaxuxũ. ¹⁸⁻¹⁹Rũ ñuxma rü yema Cristu chorü maxũwa üxũchigaxũxĩcatama nixĩ i chixuxũ. Rũ nüma nixĩ ga choxũ nangũxẽxũ na Tupanaxũtawa chanagagũxũcax ga yema duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgũxũ, na nümagü rü ta Tupanaga naxĩnüxũcax. Rũ yemaãcü chorü oremaã, rü chorü puracümaã, rü cuaxruũgü ga taxũ ga Tupana üxũmaã, rü Naãe i Üünexũärü poramaã Tupanaxũtawa chanagagü ga yema duũxũgü. Rũ yemaãcü Yerucharẽüwa rü guxũwama ñuxmata Ilfricuarü naãnewa meãma chayanguxẽ na nüxũ chixuxũ ga yema ore i tüxũ maxẽxẽxũ i Cristuchiga. ²⁰Rũ yemaãcü chapuracü na nüxũ chixuxũcax ga Tupanaärü ore i mexũ ga ngextã taguma ñuxgu Cristuchigaxũ ñaxĩnüxũwa ga duũxũgü. Yerü tama chanaxwaxe ga marü togü nüxũ íxuxũwa rü duũxũgü marü nüxũ ícuáxũwa nüxũ na chixuxũ ga yema ore. ²¹Rũ yemachiga nixĩ ga Tupanaärü ore ga Ichafã ümatũxũ ga ñaxũ:

“Rü yíxema taguma Cristuchigaxũ cuaxgũxe, rü taguma nachigaxũ ñnüxẽ, rü tá nüxũ tacuaxgü i nachiga”,
ñaxũ.

Pauru rü Dumawa naxũxchaũ

²²Rũ yema toxnamana na chapuracüxũcax nixĩ ga taxucüruwa petanüwa chaxũxũ woo muẽxpũxcünachirex yema chaxũxchaũ. ²³Natürü ñuxma na marü chanaguxẽxũ i ngẽma puracü i toxnamana, rü nagu charüxĩnü na petanüwa chaxũxũ. Yerü

ñuxgumamatama nixĩ ga nagu charüxĩnüxẽchaxũ na petanüwa chaxũxchaũxũ. ²⁴Rũ ngẽxguma Españawa chaxũxgu, rü nagu charüxĩnü na woe pexũtagu íchidauxũ. Rũ nagu charüxĩnü na ñuxre i ngunexũ ngẽxma petanügu charüxãxũ. Rũ wüxi i chorü taãe tá nixĩ i ngẽma. Rũ ngẽmawena rü chanaxwaxe i choxũ perüngũxẽ na Españawa chaxũxũcax. ²⁵Natürü i ñuxma rü Yerucharẽüwa tá chaxũ, na ngẽma chanangexũcax i ñuxre i dïeru naxcax i taeneẽgü i ngẽma ngẽxmagũxũ. ²⁶Erü ngẽma taeneẽgü i yaxögũxũ i Machedóniããnewa rü Acayaanewa ngẽxmagũxũ, rü norü núgũxũmaã nagu narüxĩnü na ngĩxũ nanutaquexegũxũ i ñuxre i dïeru na ngẽmaãcü nüxũ nangũxẽegũxũcax i taeneẽgü i nüxũ nataxuxũ i Yerucharẽüwa ngẽxmagũxũ. ²⁷Rũ ngẽma taeneẽgü i Machedóniãcũãx rü Acayacũãx rü norü me nixĩ na ngẽmaãcü naxügũãxũ. Rũ ngẽma duũxũgü rü aixcúma nüxũ nangẽxma i norü ngetanü i taeneẽgü i Yudfugütanüwa. Erü ngẽma taeneẽgü i Yudfugügagu nixĩ i ngẽma togü i duũxũgütanüwa nanguxũ i Tupanaärü ore. Rũ ñuxma rü name nixĩ i ngẽma togü i duũxũgü rü norü ngẽmaxũmaã taeneẽgü i Yudfugü i yaxögũxũxũ narüngũxẽegü. ²⁸Rũ ngẽxguma chanaguxẽegu i ngẽma puracü, rü ngẽxguma taeneẽgü i Yudfugüna marü ngĩxũ chaxãxgu i ngẽma dïeru, rü Españawa tá chaxũ. Rũ ngẽxguma ngẽma chaxũxgu, rü tá woe pexũtagu íchidau. ²⁹Rũ nüxũ chacuax rü ngẽxguma petanüwa changuxgu, rü wüxigu tá tataãegü, erü nüma ya Cristu

tá tūxū nataāēxēē i ngēxguma ngēmaācū wūxiwa ingēxmagūgu. ³⁰Pa Chaueneēgūx, tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu, rü ngēma na Naāēārū ngūxēēmaā choxū pengechaūxūgagu pexū chacaaxū na Tupanana chauxcax peçaxū i perū yumūxēwa. Rū ngēmaācū tá choxū perūngūxēē nawa i ñāā puracū i Tupana choxna āxū. ³¹iRū Tupanana peça na choxū ínapoxūxūcax nūxna i ngēma Yudífugū i Yudéaanewa ngēxmagūxū i tama yaxōgūxū! iRū nūxna peça naxcax i ngēma taeneēgū i yaxōgūxū i Yerucharéūwa ngēxmagūxū, na taāēācūma nayauxgūāxūcax i ngēma díferu i ngēma naxcax changexū! ³²Rū ngēmaācū ngēxguma Tupana naxwaxegu, rü taāēācūma petanūwa tá changu, na wūxigu pemaā chataāēxūcax. ³³Rū chanaxwaxe na pemaā inaxāūxū ya Tupana ya tūxū taāēxēēcū. Rū ngēmaācū yīi.

Paurū rü nūxū narūmoxē ga yema duūxūgū ga yaxōgūxū ga Dumawa yexmagūxū

16 ¹Rū ñuxma na petanūwa naxūxchaūxū i taeyax i Febe, rü pemaā ngīxū chixu rü wūxi i taeyax i mecū iyixī. Erū ngīma rü nūxū irūngūxēē i ngēma yaxōgūxū i Chēcreaarū íānewa ngēxmagūxū. ²Rū chanaxwaxe i meā ngīxū peyaxu, naégagu ya tórū Cori ya Ngechuchu, erū ngēma nixī i mexū na penaxūxū namaā i guxūma i yaxōgūxū. Rū chanaxwaxe i guxūma i țacū i ngīxū taxuxūwa rü ngīxū perūngūxēē, erū ngīma rü poraācū togūxū irūngūxēē, rü choxū rü ta irūngūxēē. ³iRū nūxū perūmoxēgū i

Prisila rü Aquiru! Rū nūmagū rü chomūcūgū nixīgū i Ngechuchu ya Cristuarū puracūwa. ⁴Rū nūmagū rü āūcūmaxūwa nichocu na chauétūwa nachogūexūcax, na tama chayuxūcax ga chomax. Rū ngēmacax moxē nūxna chaxā. Rū tama chaxicatama moxē naxcax nūxna chaxā, natūrū moxē nūxna naxāgū ta i guxūma i taeneēgū i yaxōgūxū i tama Yudífugū ixīgūxū. ⁵iRū nūxū perūmoxēgū ta i guxūma i taeneēgū i Aquirupatawa ngutaqexegūxū! iRū ngēxgumarūi ta nūxū perūmoxēgū ya chomūcū ya nūxū changechaūcū ya Epenétu! Rū nūma nixī ga nūxira Cristuaxū yaxōōxū ga Áchiaanewa. ⁶iRū ngīxū perūmoxēgū i María ga poraācū petanūwa Tupanaāxū puracūcū! ⁷iRū nūxū perūmoxēgū i chautanūxūgū i Aūdrūnicu rü Yūniā ga wūxigu chomaā poxcuexū! Rū nūmagū nixī i yatūgū i aixcūma Tupana imugūxū i guxūma i yaxōgūxū nūxū ngechaūgūxū. Rū nūmagū rü nūxira chauxūpa Cristuaxū nayaxōgū. ⁸iRū nūxū perūmoxēgū ya Aūpriātu ya chomūcū ya nūxū changechaūcū ya chauxrūi tórū Coriaxū yaxōcū! ⁹iRū nūxū perūmoxēgū ya Urubānu ya tomūcū ixīcū i Cristuarū puracūwa! iRū ngēxgumarūi ta nūxū perūmoxēgū ya Estaqui ya nūxū changechaūcū! ¹⁰iRū nūxū perūmoxēgū ya Apere ya aixcūma tūxū nūxū dauxēēcū na ñuxācū Cristuaxū yaxōōxū! iRū ngēxgumarūi ta nūxū perūmoxēgū i Aritūburutanūxūgū! ¹¹iRū nūxū perūmoxēgū i chautanūxū i Erudíu! iRū ngēxgumarūi ta nūxū perūmoxēgū i Narsíchutanūxū i tórū Coriaxū yaxōgūxū! ¹²iRū ngīxū

perümoxëgü i Trifena rü Trifocha! Rü ngĩmagü rü tórü Coriaxú ipuracüe. iRü ngëxgumarüü ta ngĩxü perümoxëgü i taeyax i Péchida i ngĩxü ingechaügücü! Rü ngĩma rü marü poraacü tórü Coriaxú ipuracü. ¹³iRü nüxü perümoxëgü ya Rufu ya aixcuma meã tórü Coriaxú yaxöcü! iRü ngëxgumarüü ta ngĩxü perümoxëgü i naë ga chauerüü chomaã ixĩcü! ¹⁴iRü nüxü perümoxëgü i Achícritu, rü Peregúte, rü Erme, rü Patroba, rü Erma, rü guxüma i togü i taeneëgü i natanüwa ngëxmagüxü! ¹⁵iRü nüxü perümoxëgü ta i Firórugu, rü Yúria, rü Neréu, rü naëyax, rü Oripa, rü guxüma i togü i taeneëgü i yaxögüxü i natanüwa ngëxmagüxü! ¹⁶Rü chanaxwaxe i pegü pengechaügüäcuma pegü perümoxëgü i wüxichigü. Rü guxüma i ngëma yaxögüxü i toxnamana ngëxmagüxü, rü pexü narümoxëgü. ¹⁷Pa Chaueneëgüx, pexü chacaaxü na pegüna pedaugüxüçax nüxna i ngëma duüxügü i pexü itoyechaüxü rü chixexügu pexü yixëëgüchaüxü. Erü ngëma duüxügüaru nguxëëtae rü tama namaã nawüxigu i ngëma nguxëëtae ga noxri peyaxügüxü ga yexguma noxri peyaxögügu. Rü name nixi i noxtacüma nüxna pixígachi i ngëma duüxügü rü tama natanügu pexägü. ¹⁸Erü ngëma duüxügü rü tama tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü ngüchaü naxügü, natürü noxritama ngüchaü nixi i naxügüxü. Rü ore i tauxchaxügiamaã nayaxucüxëgü i duüxügü, rü ngëmaäcü nanawomüxëëgü i ngëma duüxügü i tama meã nüxü cuaxgüxü. ¹⁹Rü guxüma i duüxügü nüxü nacuaxgü na aixcuma meã Tupanaga pexĩnüëxü i pemax. Rü ngëmacax

pemaã chataãe i chomax. Rü chanaxwaxe na meã nüxü pecuáxü i tacü nixi i mexü i Tupanapexewa na penaxüxüçax i ngëma. Natürü ngëma Tupanapexewa chixexü, rü inüxna pixígachi na tama nagu peyixüçax! ²⁰Rü ngëxguma ngëmaäcü meã pemaxëgu rü nüma ya Tanatü ya Tupana ya tüxü taëxëëcü rü tá pexü naporaexëe na aixcuma nüxü perüyexeraxüçax i Chataná. Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pemaã inarüxüxü rü pexü narüngüxëe. ²¹Rü pexü narümoxë ya Timutéu ya chomücü ixĩcü i Tupanaärü puracüwa. Rü ngëxgumarüü ta pexü narümoxëgü i chautanüxügü i Dúchiu, rü Yachóü rü Sochípatru. ²²Rü choma i Téchiu na chanaxümatüxü i ñaã popera, rü choma rü ta pexü charümoxë naéragu ya tórü Cori. ²³Rü pexü narümoxë ta ya Gayu ya napatawa changëxmacü. Rü nüma rü inanaxã ya daa napata na nawa nangutaquexëgüxüçax i guxüma i yaxögüxü. Rü ngëxgumarüü ta pexü narümoxëgü i Eratu i daa ñaneärü dñeruarü dauruü ixixü, rü taeneë i Cuartu. ²⁴Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxëe i guxüma i pemax. Rü ngëmaäcü yĩ.

Paurü rü Tupanaxü yacuaxüüäcuma nanaguxëe i norü popera

²⁵⁻²⁶iRü ñuxmax, rü ngĩxã nüxü ticuaxüügü ya Tanatü ya Tupana! Rü nüma nüxü nangëxma i pora na pexü naporaexëëxüçax na meã peyaxögüamaxüçax i ngëma norü ore i tüxü maxëxëxü tamaã nüxü ixuxürüü. Rü ngëma nixi i ore i guxüwama nüxü

chixuxũ rü namaã changúexẽẽtaexũ i Ngechuchu ya Cristuchiga. Rü ngẽmatama ore i Cristuchiga rü taxchaxwa naxẽũgu ga noxrix, natürü i ñuxma ya Tupana rü marü tüxũ nüxũ nacuaãxẽẽ i ngẽma. Rü nuxcũma tauta naãne üxgu rü Tupanaxĩcatama nüxũ nacuaãx ga yema, natürü i ñuxma rü norü orearü uruũgü ümatüxũ ga orewa taxcaã nanangoxẽẽ. Rü ngẽma ore rü namaã nawüxigu ga yema ore ga nuxcũma nüxũ yaxuxũ ga Tupana ya guxũguma maxẽchacü. Rü ñuxma ya

Tupana rü guxũwama nanamugü i norü orearü uruũgü na guxũ i duũxũgũmaã nüxũ na yaxugüexũcaãx i ngẽma ore i Cristuchiga na nüxũ yaxõgüãxũcaãx rü naga na naxĩnüẽxũcaãx. ²⁷Rü nüma ya Tupana rü nüxĩcatama nixĩ i Tupana yĩxũ, rü nüxĩcatama nixĩ i guxũxũ nacuaãxũ. iRü ñuxmax, rü ngĩã guxũguma nüxũ ticuaãxũũgü, erü Nane ya Ngechuchu ya Cristu rü poraãcü tüxũ narüngũxẽẽ! Rü ngẽmaãcü yĩ.

*Rü nuãma pexna,
Pauru*

NÜXĨRAÜXŪ GA POPERA GA CORÍTIUCŪAX GA YAXŌGÜXŪTANÜWA NAMUXŪ GA PAURU

**Pauru rü nüxŭ narŭmoxē ga yema
yaxōgŭxŭ ga Corítuarŭ iānewa
yexmagŭxŭ**

1 ¹⁻²Pa Chaueneēgŭ i Corítuarŭāxgŭx,
choma i Pauru rü namaā i taeneē i
Chótene nixŭ i pexçax tanaxŭmatxŭ i
ñaā popera. Rü Tupana nixŭ ga choxŭ
yaxucŭ na Ngechuchu ya Cristu choxŭ
imuxŭ na duŭxŭgŭmaā nüxŭ
chixuxŭçax i norŭ ore. Pa Chaueneēgŭ
ya Tupanaārŭ Ixŭgŭxe, pema rü marŭ
Tupanapexewa pixŭüne yerŭ
Ngechuchu ya Cristu marŭ pexŭ
nixŭünexēē. Rü Tupana rü marŭ pexŭ
nade na norŭ duŭxŭgŭ pixŭgŭxŭçax
wŭxigu namaā i guxŭma i ngēma
duŭxŭgŭ i guxŭwama tŏrŭ Cori ya
Ngechuchu ya Cristuxŭ icuaxŭŭgŭxŭ.
Rü nüma ya Ngechuchu ya tŏrŭ Cori
ixŭcŭ, rü ngēma duŭxŭgŭarŭ Cori ta
nixŭ. ³Rü chanaxwaxe ya Tanatŭ ya
Tupana rü tŏrŭ Cori ya Ngechuchu ya
Cristu poraācŭ pexŭ narŭngŭxēē rŭ
pexŭ nataēxēē.

**Tupana tŭxŭ narŭngŭxēē erŭ Cristuarŭ
duŭxŭgŭ tixŭgŭ**

⁴⁻⁵Rü guxŭguma pexçax Tupanana
moxē chaxā, yerŭ Ngechuchu ya
Cristugagu Tupana poraācŭ pexŭ
narŭngŭxēē, rŭ pexna nanamu ga Naāē i
Üünexŭ na guxŭgutáma pemaā
inaxāüxŭçax. Rü yima Cristugagu pexŭ
nanatauxchaxēē na nüxŭ pixuxŭçax i
norŭ ore, rŭ pexna nanaxā i cuax na
meā ngēma orexŭ pecuāxŭçax. ⁶Rü
yemaācŭ ga yexguma nüxŭ pexŭnŭēgu
ga yema ore ga Cristuchiga rŭ aixcŭma
peyaxōgŭ. ⁷Rü ngēmacax i ñuxma na
ípenangŭxēēxŭ na wena táxarŭ núma
naxŭxŭ ya tŏrŭ Cori ya Ngechuchu ya
Cristu, rŭ Tupana pexna nanaxā i taxŭ i
cuax na taxuŭma pexŭ taxuxŭçax na
naxçax pemaxēxŭ. ⁸Rü ngēmaācŭ tá
pexna nadau ya Tupana ñuxmatáta
nagŭ i naāne, rŭ guxŭgutáma pexŭ
naporaexēē na aixcŭma
peyaxōgŭamaxŭçax rŭ naxçax
pemaxēxŭçax, na taxúema chixexŭmaā

peḡũ ixugũxũcax i ngẽxguma wenaxãrũ nũma naxũxgu ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ⁹Rũ Tupana rũ guxũguma nayanguxẽẽ i norũ uneta. Rũ nũma nixĩ ga pexũ yadexechixũ na aixcũma Nane ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Crisumũcũgũ pixĩgũxũcax.

Nũgũ nitoye ga yaxõgũxũ

¹⁰Pa Chaueneẽgũx, tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristuẽgagu pexũ chacaxũ na wũxigu pegũmaã perũxĩnũẽxũ rũ tama pegũ pitoyexũcax. Rũ name nixĩ i aixcũma pegũ pengechaũgũ rũ aixcũma wũxigutama perũxĩnũẽ i peãẽwa. ¹¹Pa Chaueneẽgũx, pemaã nũxũ chixu i ngẽma ore, yerũ Croétanũxũtanũwa nũxũ chacuáchiga ga pegũmaã na penuẽxũ, rũ tama aixcũma wũxigu na perũxĩnũẽxũ. ¹²Rũ pemaã nũxũ chixu i ngẽma erũ ñuxre i pema rũ:

“Choma rũ Pauruwe charũxũ”, ñaperũgũgũ. Rũ togue rũ:

“Choma rũ Aporuwe charũxũ”, ñaperũgũgũ. Rũ togue rũ:

“Choma rũ Pedruwe charũxũ”, ñaperũgũgũ. Rũ togue rũ:

“Choma rũ Cristuwe charũxũ”, ñaperũgũgũ. ¹³¿Rũ ñuxãcũ nixĩ i ngẽma? ¿Pexcax rũ Cristu rũ marũ niyauxye? ¿Exna pema nũxũ pecuaxgu rũ choma i Pauru chiĩxũ ga curuchawa pexcax chipotaxũ rũ chayuxũ? ¿Rũ exna pema nũxũ pecuaxgu rũ chauẽgagu yĩxũ ga ípebaiũxũ? ¹⁴Rũ Tupanana moxẽ chaxã, yerũ taxúema pexũ íchabaiũxẽẽ ga pemax. Rũ Crispu rũ Gayuxicatama nixĩ ga íchabaiũxẽẽxũ.

¹⁵Rũ ngẽmacax taxucũrũwa texẽ tũgũ tixu na chauẽgagu ítabaiexũ. ¹⁶Rũ yemaãcũ aixcũma íchanabaiũxẽẽ ga Estéfanatanũxũgũ ta, natũrũ chauxcax rũ taxúema ga togue tũxũ íchabaiũxẽẽ. ¹⁷Yerũ nũma ga Cristu rũ tama choxũ namu ga duũxũgũxũ na íchabaiũxẽẽxũcax, natũrũ choxũ namu na duũxũgũmaã nũxũ chixuxũcax i norũ ore i mexũ i tũxũ maxẽxẽẽxũ. Rũ nanaxwaxe i tauxchaxũ i oremaã nũxũ chixu i ngẽma ore. Erũ ngẽxguma chi ñoma nũxũ cuaxũchixũrũũ nũxũ chixuxgu i ngẽma ore, rũ ngũrũãchi i duũxũgũ rũ tá chauguama narũxĩnũẽ rũ tá nũxũ inayarũngũmaẽ na Cristu yĩxũ ga tũxũ maxẽxẽẽcũ ga yexguma curuchagu nayuxxgux.

Cristuwa nixĩ ga Tupana inawéxũ ga norũ pora rũ norũ cuax

¹⁸Rũ ngẽma ore na ñuxãcũ tórũ pecaduçax curuchagu nayuxũ ga Cristu, rũ wũxi i natũcaxmamare nixĩ naxcax i ngẽma duũxũgũ i poxcuwa íxũ. Natũrũ yixema na Tupana tũxũ maxẽxẽẽxũ, rũ nũxũ tacuax na ngẽma ore rũ Tupanaãrũ pora yĩxũ. ¹⁹Erũ norũ ore i ñmatũxũwa rũ ñanagũrũ ga Tupana:

“Rũ tá ichayanaxoxẽẽ i guxũma i norũ cuax i ngẽma duũxũgũ i nũxũ cuaxũchixũ. Rũ tá nũxũ chaxo i ngẽma duũxũgũarũ cuax”,

ñanagũrũ. ²⁰Rũ ñuxmax, Pa Chaueneẽgũx, ¿Tupanapexewa rũ tacũwa namexũ i ngẽma duũxũgũ i poraãcũ nũxũ cuaxũchixũ? ¿Rũ tacũwa namexũ i ngẽma duũxũgũ i Moíchẽ ñmatũxũ i mugũwa nguẽẽtaegũxũ?

ĺRū tacūwa namexŭ i ngēma duŭxŭgŭ i meā nŭxŭ cuaxgŭxŭ i ñoma i naāneārŭ cuáchigagu na yadexagŭxŭ? Erŭ guxŭma i ngēma cuax i duŭxŭgŭ nagu rŭxŭnŭēxŭ rŭ Tupanaçax rŭ taxuwama name. ²¹Natŭrŭ nŭma ya Tupana ya guxŭxŭma cuácŭ, rŭ tama nanaxwaxe na ñoma i naānecŭāx i duŭxŭgŭarŭ cuágagu na yŭxŭ i naxŭtawana nangugŭxŭ i nŭmagŭ. Natŭrŭ nanaxwaxe na ngēma norŭ ore i mexŭgagu na yŭxŭ i namaxēxēēxŭ i ngēma duŭxŭgŭ i yaxŭgŭxŭ woo togŭcax rŭ natŭcaxmamare yixŭgu i ngēma ore. ²²Ngēma Yudfugŭ rŭ nŭxŭ nadaugŭchaŭ i cuaxruŭgŭ i Tupanaārŭ poramaā ŭxŭ na ngēmawa nŭxŭ nacuaxgŭxŭcax na aixcŭma yŭxŭ i ngēma ore i nŭxŭ ixugŭxŭ. Rŭ ngēma Griégugŭ rŭ naxçax nadaugŭ i ñoma i naāneārŭ cuax na meā nŭxŭ nacuaxgŭxŭcax. ²³Natŭrŭ ngēma ore i toma nŭxŭ tixuxŭ, rŭ Cristu ga curuchawa ipotacŭchiga nixŭ. Rŭ ngēma ore rŭ naāēwa nangux i Yudfugŭ. Rŭ ngēma duŭxŭgŭ i tama Yudfugŭ ixŭgŭxŭcax rŭ wŭxi i natŭcaxmamare nixŭ. ²⁴Natŭrŭ ngēma duŭxŭgŭ i Tupana idexechixŭ i Yudfugŭ rŭ exna tama Yudfugŭ ixŭgŭxŭ rŭ ngēma duŭxŭgŭcax rŭ Cristuwa nixŭ ga Tupana inawēxŭ ga norŭ pora rŭ norŭ cuax. ²⁵Rŭ yema Tupana ŭxŭ ga yexguma nayuxgu ga Cristu rŭ muxŭma i duŭxŭgŭcax rŭ wŭxi i ngēāēmare nixŭ. Natŭrŭ ngēma Tupana nagu rŭxŭnŭxŭ rŭ guxŭma i ñoma i naānecŭāx i duŭxŭgŭarŭ cuaxarŭ yexera nixŭ. Rŭ yexguma curuchagu nayuxgu ga Cristu rŭ muxŭma ga duŭxŭgŭcax rŭ natura ga Tupana ga yexguma. Natŭrŭ yexguma nixŭ ga inawēxŭ ga ñuxācŭ

guxŭ i duŭxŭgŭarŭ yexera na naporaxŭchixŭ. ²⁶Pa Chaueneēgŭx, name nixŭ i nagu perŭxŭnŭē na ñuxācŭ Tupana pexŭ idexechixŭ na norŭ duŭxŭgŭ pixŭgŭxŭcax. Rŭ noxretama pixŭgu na nŭxŭ pecuaxŭchixŭ ega duŭxŭgŭ pexŭ ngugŭgu, rŭ noxretama pixŭgu na āēxgacŭgŭ pixŭgŭxŭ, rŭ noxretama pixŭgu i ngēma itaarŭ dŭrŭxŭtanŭxŭ pixŭgŭxŭ. Natŭrŭ woo ngēmaācŭ pixŭgŭgu rŭ Tupana rŭ pexŭ nidexechi na norŭ duŭxŭgŭ pixŭgŭxŭcax. ²⁷Rŭ Tupana nayadexechi ga yema duŭxŭgŭ ga togŭ ga duŭxŭgŭ nŭxŭ ixuxgu rŭ taxuŭma icuāxŭ. Rŭ yemaācŭ nanaxŭ ga Tupana na naxāneēxēēaxŭcax i ngēma duŭxŭgŭ i nŭxŭ icuaxŭchixŭ. Rŭ Tupana nayadexechi ga yema duŭxŭgŭ ga togŭ nŭxŭ ixuxgu rŭ turaexŭ. Rŭ yemaācŭ nanaxŭ ga Tupana na naxāneēxēēaxŭcax i ngēma duŭxŭgŭ i poraexŭ. ²⁸Rŭ Tupana nayadexechi ga yema duŭxŭgŭ ga togŭ nŭxŭ oexŭ, rŭ ñoma i naānewa taxuŭma ixŭgŭxŭ. Rŭ yemaācŭ nanaxŭ ga Tupana na taxuŭma yixŭgŭxŭcax i ngēma duŭxŭgŭ i tacŭ ixŭgŭxŭ. ²⁹Rŭ ngēmacax taxucŭrŭwama texé tŭgŭ ticuaxŭŭ i Tupanapexewa. ³⁰Rŭ nŭmatama ga Tupana nixŭ ga Ngechuchu ya Cristuarŭ duŭxŭgŭxŭ pexŭ yaxŭgŭxŭcax. Rŭ tatanŭwa nanamu ga Cristu na nŭma tŭxna naxāxŭcax i cuax i aixcŭma ixŭxŭ, rŭ pecaduwa tŭxŭ ínanguxŭxēxŭcax. Rŭ nŭma ya Cristu nixŭ i tŭxŭ namaxēxēēxŭ rŭ tŭxŭ yamexēgŭxŭ na aixcŭma ixŭnŭexŭcax i napexewa ya Tupana. ³¹Rŭ ngēmacax i Tupanaārŭ ore i ŭmatŭxŭwa rŭ ñanagŭrŭ:

“Rü ngëxguma texé tügü
icuḁxüüchaügu rü name nixí i
tórü Corixü ticuḁxüü, erü nüma
nixí i tüxü nangüxëëxü”,
ñanagürü.

Cristu ga curuchawa ipotacüchiga

2¹Pa Chaueneëgüx, yexguma noxri
petanüwa chaxüxgu na pemaã nüxü
chixuxüçax ga Tupanaãrü ore i aixcüma
ixixü i Cristuchiga, rü tama ñoma nüxü
cuḁxüchixürüüäcúma pemaã chidexa, rü
tama ore ga guxchaxümaã nixí ga pemaã
nüxü chixuxü. ²Yerü yexguma petanüwa
chayexmagu, rü Cristuchigaxüxícata
pemaã chixu. Rü taxuüma ga ṭacü ga togu
charüxñü. Rü yemaãcü Ngechuchu ya
Cristu ga curuchawa ipotacüguxicatama
nixí ga charüxñüxü. ³Rü yexguma
petanüwa chaxüxgu rü chauççax rü
nataxuma ga chorü pora, rü chorü
muümaã pepexewa chidurux. ⁴Rü
yexguma pemaã chideaxgu rü pemaã nüxü
chixuxgu ga Tupanaãrü ore, rü tama ñoma
nüxü cuḁxüchixürüüäcúma pemaã nüxü
chixu na yemaãcü pexü
chanangüchaüxëëxüçax na
peyaxögüxüçax. Natürü Tupanaãë i
Üünexüãrü ngüxëëmaã rü Tupanaãrü
poramaã nixí ga pexü
chanangüchaüxëëxü. ⁵Rü yemaãcü
Tupanaãrü poramaã pemaã nüxü chixu ga
yema ore na Tupanagagu yixü na nüxü
peyaxögüxü, rü tama ñoma i naãneçüãx i
duüxügüarü cuágagu na yixü.

Tupana rü Naãë i Üünexüwa nügü tüxü nacuḁxëë

⁶Natürü pemaã nüxü chixu, rü
ngëxguma natanüwa changëxmagu i

ngëma duüxügü i marü meãma
yaxögüxü, rü ngëxguma nixí i
chanangüxëëxü i ngëma aixcüma taxü i
cuḁx i maxü i üünexüchiga ixixü.
Natürü ngëma cuḁx rü tama ñoma i
naãnewa ne naxü, rü bai i ñoma i
naãneãrü äëxgacügü i paxa tá
iyarüxoxüwa ne naxü. ⁷Natürü ngëma
cuḁx rü Tupanawa nixí i ne naxüxü. Rü
ngëma cuḁx nixí ga noxri tauta naãne
üxgu Tupanaxícata ma nüxü cuáxü ga na
ñuxácü tá tüxna naxããxü i maxü i
taguma gúxü. ⁸Natürü yema Tupana
nagu rüxñnüxü, rü taxuüma ga ñoma ga
naãneçüãx ga äëxgacü nüxü nacuḁx.
Yerü yexguma chi aixcüma nüxü
nacuḁxgügu ga yema Tupana nagu
rüxñnüxü rü täü chima curuchawa
nayapotagü ga guma mecü ya tórü Cori.
⁹Natürü yema Tupanaãrü ore i ümatüxü
nüxü ixuxürüüäcü nangupetü. Erü norü
orewa rü ñanagürü:

“Rü ngëma duüxügü i Tupanaxü
ngechaügüxüçax, rü nüma
nanamexëë i ṭacü i taxüema
nüxü dauxü, rü taguma texé
nüxü ñnüxü, rü bai i texé nagu
rüxñnüxü”,

ñanagürü i norü orewa. ¹⁰Rü ngëma
Tupana mexëëxü naxçax i ngëma
duüxügü i nüxü ngechaügüxü, rü ñüxma
rü tüxü nüxü nacuḁxëë i ngëma, yerü
núma nanamu ga Naãë i Üünexü na
taxçax nangoxëëãxüçax. Rü ngëma Naãë
i Üünexü rü guxüxüma nacuḁx, rü
aïxrxüxü i ngëma Tupanaxícata ma nüxü
cuáxü rü ta nüxü nacuḁx. ¹¹Rü
duüxügütanüwa rü ðtexé nüxü tacuḁx
na ṭacügu naxñnüxü i wüxi ya yatü? Rü
naãëxícata ma nixí i nüxü cuáxü i ngëma

nagu naxīnūxū i ngēma yatū. Rū ngēxgumarūū ta Tupanaāē i Üünexūxīcatama nixī i nūxū cuáxū na tacūgu naxīnūxū ya Tupana. ¹²Rū yixema rū tama ñoma i naānecūāx i naāē nixī i iyauxgūxū. Natürü Naāē i Üünexū ga Tupana nūma muxū nixī ga iyauxgūxū, na aixcūma nūxū icuáxūcax i guxūma i ngēma mexūgū ga Tupana norü ngechaūmaā tūxna āmarexū. ¹³Rū ñuxma na pemaā nūxū tixuxū i ngēmachiga, rū Tupanaāē i Üünexū toxna āxū i oremaā nixī i pemaā nūxū tixuxū. Rū tama ore i torū cuaxwa tayaxuxūmaā nixī i pemaā nūxū tixuxū. Rū ngēmaācū nūxū tixu i Tupanaāē i Üünexūārū ore namaā i ngēma duūxūgū i aixcūma Tupanaāē nawa ngēxmagūxū. ¹⁴Rū texé ya tama Tupanaāē i Üünexū tūmawa ngēxmaxē, rū taxucürüwa tanayaxu i ngēma Tupanaāē i Üünexū tūxū ngūxēxū, erū tūmacax ya yixema duūxē rū natūcaxmamare nixī. Rū tama nūxū tacuaxéga erū yixema Tupanaāē i Üünexū tūmawa ngēxmaxēxīcatama tixī ya nūxū cuáxe na tanangugūxū na ñuxū ñaxūchiga yiixū i ngēma Tupanaāē i Üünexū tūxū ngūxēxū. ¹⁵Rū yixema duūxē ya Tupanaāē i Üünexū tūmawa ngēxmaxē, rū meā tanangugū i guxūma. Natürü ngēma togū i duūxūgū i tama Tupanaxū cuaxgūxū, rū taxucürüwama tūmaārū maxūxū nangugū ya yixema duūxē ya aixcūma Tupanaāē tūmawa ngēxmaxē. ¹⁶Erū Tupanaārū ore i ümatūxūwa rū ñanagürü:

“¿Texé nūxū tacuax na tacūgu naxīnūxū ya tórü Cori? ¿Rū texé nūxū tacuax na Tupanaxū taxucūxēxū?”

ñanagürü. Natürü yixema nixī i aixcūma nūxū icuáxū i ngēma Cristu nagu rūxīnūxū.

**Pauru rū Aporu rū wūxigu
Tupanaāxū napuracūe**

3 ¹Pa Chaueneēgūx, yexguma noxri petanūwa changuxgu, rū taxucürüwa ngēma duūxūgū i Tupanaāē nawa ngēxmaxūmaā chideaxgurūūācūma pemaā chidexa. Natürü ñoma i naānecūāx i tama Tupanaxū cuaxgūxūmaā chideaxgurūū nixī ga pemaā chidexaxū. Yerū pema rū yexwacax, peyaxögū ga yexguma, rū yemacax yexwacax yaxögūxūmaā chideaxgurūūācūma pemaā nūxū chixu ga Cristuchiga. ²⁻³Rū tauxchaxū ga oremaā pexū changúexēē, ngēxgumarūū i wūxī i õxchana ega noxri nabuxgu rū naēgūnenixū ya tauxchaācū yaxaxūne nūxna taxā. Rū yemaācū tauxchaxū ga oremaā pemaā nūxū chixu ga Tupanaārū ore ga noxrix, yerū taxucürüwa nūxū pecuaxéga ga Tupanaārū ore ga guxchaxū. Rū ñuxma rū ta tama nūxū pecuaxéga i Tupanaārū ore i guxchaxū, erū ñoma tama yaxögūxū i duūxūgürūūtama pemaxē. Rū dücax, ngēxguma ñuxma rū ta pixāxāchiwaxegū rū pegūmaā penuēgu, rū ngēmawa nangox na ngēma tama yaxögūxūrūūtama nagu perūxīnūēxū rū ñoma i naānecūāxurūūtama na pemaxēxū. ⁴Rū ngēxguma petanūwa wūxie ñagūgu rū: “Choma rū Pauruwe charūxū”, ñagūgu, rū togue rū: “Choma rū Aporuwe charūxū”, ñagūgu, rū ngēmawa nūxū tacuax na

ngēma duūxūgū i tama
 yaxōgūxūrūūtama na pemaxēxū. ⁵Rū
 ngēxguma meā nagu rūxīnūēgu, ĩrū
 ũacu chixī i choma i Paurux? rū ũacu
 nixī i nūma i Aporux? Toma rū
 Tupanaārū duūxūgūmare tixīgū, rū
 togagu nixī ga nūxū peyaxōgūxū ga tōrū
 Cori ya Ngechuchu. Rū wūxichigū ga
 toma rū tanaxū ga yema puracū ga tōrū
 Cori toxna āxū. ⁶Rū chauxūtawa nixī ga
 nūxū pexīnūēxū rū peyaxōgūxū ga
 Tupanaārū ore ga noxrix, rū Aporu nixī
 ga pexū rūngūxēēcū na yexeraācū meā
 peyaxōgūxū ga yema ore. Natūrū
 Tupana nixī ga pexna naxācū ga maxū.
⁷Rū ngēmacax woo yīxema tūxira
 duūxūgūmaā nūxū ixuxe i Tupanaārū
 ore rū woo yīxema wixwena yexeraācū
 duūxūgūxū ngūxēēxē, rū taxūūma
 tixīgū. Natūrū Tupana nixī ya guxūma
 ũcū, erū nūma nixī i duūxūgūxū
 namaxēēxē. ⁸Rū ngēmaācū ya yīxema
 tūxira duūxūgūmaā nūxū ixuxe i
 Tupanaārū ore, rū yīxema wixwena
 yexeraācū duūxūgūxū ngūxēēxē rū
 tawūxigumare i ngēma puracūwa.
 Natūrū Tupana rū tá tūxū nanaxūtanū i
 tūmaārū puracū ya wūxichigū
 ngēxgumarūū na nūxācū nūxū
 tapuracūxū. ⁹Rū ngēmaācū i choma i
 Pauru rū taeneē ya Aporu rū wūxigu
 Tupanaāxū tapuracūe. Rū ngēmaācū
 nixī i petanūwa napuracūxū ya Tupana.
 Rū perū maxūwa nixī i napuracūxū na
 nūma nanaxwaxexūācūma pixīgūxūcax.
¹⁰Rū choma nixī ga Tupana choxū muxū
 na chaxira pemaā nūxū chixuxūcax ga
 Cristuchiga. Rū togū nixī ga chowena
 yexeraācū pexū ngūxēēxē. Natūrū
 guxāma ya texé ya naxūxe i ñā puracū

rū tanaxwaxe i taxuāē na meā
 tanaxūxūcax. ¹¹Rū ñā puracū rū
 Ngechuchu ya Cristuwa nixī ga
 inaxūgūxū, rū ngēmacax taxucūrūwama
 texé tayangucuchixēē i to i tūxū
 maxēxēxū. ¹²Rū nūxma na norū puracū
 ixūxū i wūxichigū i yixema, rū
 tanaxwaxe i taxuāē na aixcūma meā
 naxūxū i ngēma. Erū yīxema aixcūma
 meā naxūxe i norū puracū, rū ñoma
 wūxi i ĩpataarū ũrū i uirumū rū
 dīerumū rū nuta i mexēchixūmaā
 ũpataxūrūū tixī. Natūrū yīxema tama
 aixcūma meā naxūxe i ngēma Cristuarū
 puracū rū ñoma ĩpataarū ũrū i chixexū
 i naī rū naixātū rū
 dexnemenaxāmaremaā ũpataxūrūū tixī.
¹³Natūrū ngēxguma naguxgu i naāne, rū
 tá nangox na nūxācū naxūāxū i
 Tupanaārū puracū i wūxichigū i duūxū.
 Erū ngēma ngunexūgu rū tá nangēxma
 ya ũxū ya taxūchine. Rū ñoma ũacu
 ũxūwa iguxūrūū tá nixī i Tupana nūxū
 na ũxū i wūxichigū i duūxūārū puracū
 na nūxū nacūxūcax ngoxi aixcūma
 name rū exna tama. ¹⁴Rū yīxema
 aixcūma meā naxūxe i Cristuarū puracū,
 rū yima ĩpata ya taixūne ya tama
 ũxūmaā ixaxūnerūū tá nixī i ngēma
 tūmaārū puracū. Rū tá Tupanaxūtawa
 tanayaxu i tūmaārū natanū naxcax i
 ngēma taxūxū. ¹⁵Natūrū yīxema tama
 aixcūma meā naxūxe i ngēma puracū,
 rū yima ĩpata ya tama taixūne ya
 ũxūmaā ixaxūnerūū tá nixī i ngēma
 tūmaārū puracū. Rū tá ngēxma
 inayarūxomare i guxūma i ngēma
 taxūxū. Rū tūxicatama tāūtāma tixa
 ñoma wūxi i duūxū i ũxūemawa
 iyagoxūrūū. ¹⁶¿Tama exna nūxū pecuax

i pema rü Tupanapata na pixīgüxũ, rü Tupanaãe i Üünexũ rü petanüwa na namaxũxũ? ¹⁷Rü ngëxguma texé pexũ chixetanüxëegu, rü Tupana tá tüxũ napoxcu, erü Tupanapata ya nawa namaxüne rü naxüüne. Rü pematama nixĩ ya yima Tupanapata na pixīgüxũ. ¹⁸Tama name i texé tügütama tawomüxëe. Rü ngëxguma petanüwa texé tügügu rüxñügu na wüxi i duũxũ i nüxũ cuáxe na tiixũ i ñoma i nañewa, rü name nixĩ i ñoma taxuüma tacuáxũrüü tügü tixixëe. Rü ngëxguma tá nixĩ i wüxi i duũxũ i aixcüma nüxũ cuáxe tá tiixũ. ¹⁹Erü ñoma i nañeärü cuax rü wüxi i ngëãemare nixĩ i Tupanacax. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü ngëma duũxügü i nügügu rüxñüxũ na nüxũ cuaxüchigüxũ yixũ, rü norü cuaxgutama ínanatüxëe ya Tupana”,

ñanagürü. ²⁰Rü ngëma ore rü ñanagürü ta:

“Tórü Cori ya Tupana rü nüxũ nacuax na taxuwama namexũ i ngëma nagu naxñüxũ i ngëma duũxügü i nüxũ icuaxüchixũ”, ñanagürü. ²¹Rü ngëmacax tama name na texé tügü icuaxüxũ na tacü rü yatüarü ngüxëetaewe na tarüxüxücax. Erü Tupana rü marü pexna nanaxã i güxüma na pexrü yixücax. ²²Rü ngëmacax i choma i Pauru, rü taeneë ya Aporu, rü taeneë ya Pedru, rü ñoma i nañe, rü torü maxũ, rü torü yu, rü ñomatama i ngunexũ, rü moxüärü ngunexũ, rü güxüma i ngëma rü pexrü nixĩ. ²³Rü pematama rü Cristuarü pixīgü. Rü Cristu rü Tupanaärü nixĩ.

Yema ngüxügü ga Ngechuchu imugüxüärü puracüchiga

4 ¹Rü ngëmacax tanaxwaxe i tomaã nagu perüxñüe na Cristuarü puracütanüxümare na tixīgüxũ. Rü nüma nixĩ i toxũ namuxũ na pexũ tangüxëxücax ga yema ore ga noxri Tupanaxicatama nüxũ cuáxũ. ²Rü ngëxguma texé tacü rü puracü tüxũ üxëegu, rü tanaxwaxe i aixcüma tayanguxëe i ngëma puracü i tüxna taxãxũ na ngëmaãcü inawéxücax na aixcüma wüxi i duũxũ i mexũ ixixũ. ³Rü ngëmacax i ñuxma na meã chayanguxëechaixũ i ngëma puracü i Tupana choxna äxũ, rü taxucaxma chaugücax chaxoegaãe ega woo choxna pecagu rü exna tacü rü äëxgacügü choxna caxgu naxcax i ngëma puracü i chaxüxũ. Rü woo i chomatama rü taxuxücaxma íchicuax na ngextá chixri chanaxüxũ i ngëma puracü. ⁴Natürü ñuxma na chomatama nagu charüxñüxũ na nataxuüma i chorü chixexũ i Tupanapexewa, rü tama ngëmacax Tupana choxũ nadau na changearü pecaduáxũ. Erü nümatama ya tórü Cori ya Tupana nixĩ i aixcüma choxũ nacuáarü maxüáxũ. ⁵Rü ngëmacax tama name na texëxü pengugüarü maxüáxũ naxüpa na núma naxüxũ ya tórü Cori. Natürü name nixĩ i nüxũ ípenanguxëe, erü nüma tá nixĩ i nangoxëëaxũ i güxüma i ngëma ñuxma icüxũ rü güxüma i ngëma duũxügü naãewa nagu rüxñüxũ. Rü ngëxguma tá nixĩ ya Tupana i tñmamaã nataãëxũ ya wüxichigü ya yixema aixcüma mexũ ügüxe. ⁶Pa Chaueneëgüx, perü mexücax

nixĩ i pemaã nüxũ tixuxũ i ngẽma ore na ñuxãcü Tupana naxwaxexũ na pemaxẽxũ. Rũ choma rũ Aporu nixĩ i perũ cuaxruũgũ tixĩgũxũ na towa pengúexũ na Tupanaãrũ ore pemaã nüxũ ixuxũrũũ penaxũxũ. Rũ ngẽmacax tama name na wũxi i perũ nguxẽtaexũmaã petaãẽgũxũ rũ to rũ nüxũ pexoexũ. ⁷Rũ ñuxma rũ pexna chaca, ¿rũ texẽ tixĩ ya yixema togũarũ yexera pexũ ixixẽéxẽ? ¿Rũ ñacũ rũ cuax i pexũ ngẽxmaxũ i tama Tupana nügũchiga pexna ãxũ? Rũ ñuxma na nüma pexna naxããxũ i ngẽma cuax ¿rũ tũxcũũ pegũ picuaxũũgũ ñoma pematama perũ poramaã penayaxuxũrũũ? ⁸Rũ pegũgu perũxĩnũẽgu rũ aixcũma marũ meãma Tupanaxũ picuaxũchi rũ marũ pexũ nangẽxma i guxũma i ñacũ i penaxwaxexũ na naxũtawa pengugũxũcax. Rũ pegũgu perũxĩnũẽgu rũ ãẽxgacũgũ i taxũrũũ pixĩgũ rũ taxuũma i toxũtawa penaxwaxe i ñuxmax. iChierũ aixcũma Tupanapexewa ãẽxgacũgũ pixĩgũgu na toma rũ ta wũxigu pemaã ãẽxgacũgũ na tixĩgũxũcax! ⁹Rũ toma na Ngechuchu toxũ imugũxũ, rũ chauxcax rũ wixwe toxũ nawogũ ya Tupana. Rũ ñoma poxcuexũ i yuewa ãxũrũũ tixĩgũ. Rũ ñoma wũxi i ñacũ i nüxũ nacugũexũrũũ tixĩgũ i napexewa i Tupanaãrũ orearũ ngerũũgũ i daxũcũãx, rũ napexewa i ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ, rũ napexewa i guxũma i ñacũ i Tupana üxũ. ¹⁰Rũ ñuxma na Cristuwe tarũxĩxũ, rũ ngẽmacax taxuũma icuáxũ toxũ nawogũ i duũxũgũ, natũrũ i pema rũ pegũgu perũxĩnũẽgu rũ guxũxũma pecuax i

Cristuchiga. Toma nüxũ tacuax na duũxũgũpexewa taturaexũ, natũrũ i pema rũ pegũgu perũxĩnũẽ na aixcũma peporaexũ. Rũ duũxũgũ toxũ naxo, natũrũ pexũ nangechaũgũ. ¹¹Rũ ñuxma rũ ta tama inayacuax na ngũxũ tingegũxũ, erũ ñuxma rũ ta taiya toxũ nangux, rũ tiñawae, rũ tangexchiru. Rũ duũxũgũ rũ chixri tomaã nachopetũ, rũ tangepata. ¹²Rũ tipae na yeũcũrũ toxmexmaã tapuracũeexaxũ. Rũ duũxũgũ rũ ñacũ tomaã nixugũe, natũrũ i toma rũ mexũ i oremaã tanangãxũgũ. Rũ towe ningẽxũtanũ, natũrũ yaxna namaã taxĩnũẽ. ¹³Rũ chixexũmaã tochiga nidexagũ, natũrũ i toma rũ meã nachiga tidexagũ. Rũ ñoma guxchirexũ nadaugũxũrũũãcũma tomaã namaxẽ, rũ ñoma i duũxũgũ i taxuwama mexũrũũ tomaã nixĩgũ. Rũ ñuxma rũ ta rũ ngẽmaãcü tomaã namaxẽ. ¹⁴Tama pexcax chanaxũmatũ i ñaã popera na pexũ chaxãneẽxẽexũcax. Natũrũ pexcax chanaxũmatũ na pexũ chixucuxẽgũxũcax chauxacũgũxũchirũũ, erũ pexũ changechaũ. ¹⁵Erũ woo nangẽxmagu i muxũma i perũ nguxẽerũũgũ i Cristuchiga pexũ ngũxẽẽxũ, natũrũ chaxicatama nixĩ i penatũ chiĩxũ ga Cristuxũ na peyaxuxũwa. Yerũ chauxũtawa nixĩ ga noxri ga penayaxuxũ ga Ngechuchu ya Cristuarũ ore i tũxũ maxẽxẽẽxũ. Rũ ngẽmacax chaxicatama nixĩ i penatũ chiĩxũ i perũ õwa. ¹⁶Rũ ngẽmacax pexũ chacaaxũ na choma chamaxũxũãcũma meã na pemaxẽxũcax. ¹⁷Rũ ngẽmacax pexũtawa chanamu ya Timutẽu ya poraãcü nüxũ changechaũcü ya chaune ixĩcü i tórũ Coriarũ orewa. Rũ nüma rũ

aixcūma meã nayanguxēē i guxūma i ngēma nawa chanamuxū. Rū nūma tá pexna nūxū nacuaxāchixēē na ñuxācū Ngechuchu ya Cristu naxwaxexūācūma meã chamaxūxū ngēma guxūnema ya tupauca i íchixūgūxūwa chanangúexēēxūrū. ¹⁸Rū ñuxre i pemagū rū pegū picuaxūūgū, erū nagu perūxīnūē na tāūtáma pexūtawa íchayadauxū. ¹⁹Natürri ngēxguma nanaxwaxegu ya tórü Cori, rū paxa tá ngēma chaxū na pexū íchayadauxūcax. Rū ngēxguma rū tá chomaxūchi nūxū chadau ngoxi aixcūma nūxū nangēxma i Tupanaārū pora rū exna nidexagūmare i ngēma duūxūgū i nūgū icuaxūūgūxū. ²⁰Erū Tupana āēxgacū íyīxūwa rū tama dexagūmare nixī natürri ngēma nangēxma i pora. ²¹¿Rū ñuxma rū tacū exna nixī i penaxwaxexū i pemagū? ¿Penaxwaxe na pexū chingagūxū i ngēxguma ngēma changuxgu, rū exna penaxwaxe na pexū changechaūācūma rū pemaã chamecūmaācūma pexū na íchayadauxū?

Duūxūgū i chixri maxēxūchiga

5 ¹Rū duūxūgū nūxū nixugūgū rū wūxi i yatū i petanūwa rū naērūcūmaātama naxāmax. Rū ngēma nixī i pecadu i poraācū chixexūchixū, erū woo ngēma duūxūgū i tama yaxōgūxūtanūwa rū tama ngēmaācū nangupetū. ²¿Rū ñuxācū i pema i ngēxguma i pegū picuaxūūgūamaxū? Rū narūmemaē chi nixī na poraācū pengechaūgūxū. Rū ngēma yatū i ngēma chixexū ūxū rū name nixī na ípenamuxūchixū i petanūwa. ³Rū woo tama petanūwa changēxmagu i chomax,

natürri guxūguma pegu charūxīnū. Rū ñoma pexūtawa changēxmaxūrū rū tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pemaã nūxū chixu na tacū tá namaã pexūxū i ngēma duūxū. ⁴Rū name nixī i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pengutaquexegū. Rū nūma ya tórü Cori ya Ngechuchu rū tá napetanūgu na pexū naporaexēēxūcax. Rū choma rū tá pexna chacuaxāchi i chorū yumūxēwa. ⁵Rū ngēma norū poxcu i tá nūxna pexāxū i ngēma yatū, rū ngēma tá nixī na ípenamuxūchixū i petanūwa na Chataná ngūxū nūxū ingexēēxūcax. Rū ngēmaācū tá inayarūxo i naxūneārū ngūchaū i chixexū, natürri naāē rū tá namaxū i ngēxguma wena nūma naxūxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu. ⁶iRū tama name i pema rū pegū picuaxūū naxcax i ngēma pexūxū! ¿Tama exna nūxū pecuax i ngēma ore i ñaxū:

“Wūxi i íraxū i pāūārū puxēerū rū taxūma i pāūchara nipuxēē”, ñaxū? ⁷Rū ngēmacax name nixī i nūxū perūxoe i guxūma i nuxcūmaūxū i pecūma i pexū chixexēēxū. Rū ngēxguma ngēmaācū penaxūxgu, rū ñoma ngexwacaxūxū i pāū i ngearū puxēerūāxū i Ūpetūchigaarū petawa ingōxūrū tā pime. Rū ñuxma i pema rū aixcūma ngexwacaxūxū i duūxūgū pīxīgū, yerū Cristu rū ñoma wūxi i carmerurū marū tachicū tórü pecaducax nayu. ⁸Rū ngēmacax name nixī i nūxū tarūxoe i nuxcūmaūxū i tacūma i chixexūgū rū aixcūma Tupanagu tarūxīnūē rū meã naxcax tamaxē, erū ngexwacaxūxū i norū duūxūgū tixīgū. ⁹Nūxīraūxū ga chorū poperawa rū pemaã nūxū chixu na tama natanūgu pexāgūxū i ngēma duūxūgū i naī i

ngemaã naxũineãrũ ngũchaũ ügũxũ.
¹⁰Natĩrũ na yema ñachaxũ pexũ, rũ tama pemaã nüxũ chixu na nüxna pixĩgachitanũxũchixũ i ngẽma duũxũgũ i tama yaxõgũxũ i naĩ i ngemaã maxẽmarexũ, rũ exna ngẽma duũxũgũ i guxũma i ñacũ nügũna nugũchaũgũxũ, rũ exna ngĩtaaxgũxũ, rũ exna ngẽma duũxũgũ i tupananetachicũnaaxãxũ icuaxũüügũxũ. Erũ ngẽxguma chi naxchaxwa ípechoũxgu i ngẽma duũxũgũ, rũ chi taxucũrũwa i ñoma i naãnewa pengẽxmagũ. ¹¹Natĩrũ yexguma pemaã nüxũ chixuxgu na tama natanũgu pexãgũxũ i ngẽma duũxũgũ i chixri maxẽxũ, rũ nachĩga chidexa i ngẽma duũxũgũ i nügũ ixugũxũ na peeneẽgũ i yaxõgũxũ na yixĩgũxũ natĩrũ naĩ i ngemaã maxẽ, rũ exna aũexũ, rũ exna tupananetachicũnaaxãxũ icuaxũüügũxũ, rũ exna oregũtaaxgũxũ, rũ exna ngãxẽwaxegũxũ, rũ exna ngĩtaaxgũxũ. Rũ ngẽma duũxũgũ nixĩ i pemaã nüxũ chixuxũ na tama namexũ na natanũgu pexãgũxũ rũ bai i namaã na pechibũexũ. ¹²⁻¹³Erũ tama choxmexwa nangẽxma na nüxna chaçaxũ i ngẽma duũxũgũ i tama Tupanaãxũ yaxõgũxũ. Rũ Tupana tá nixĩ ya nüxna çacũ i ngẽma duũxũgũ. Natĩrũ i pema rũ pemexwa nangẽxma na nüxna peçaxũ i ngẽma peeneẽgũ i yaxõgũxũ i tama meã maxẽxũ. Rũ name nixĩ na petanũwa ípenamuxũchixũ i ngẽma duũxũ i chixri maxẽchaxũ.

**Ngẽxguma ñacũ rũ guxchaxũ tüxũ
 ngẽxmagu taeneẽmaã, rũ tama name i
 ãẽxgacũgũ i tama yaxõgũxũpexewa
 tayamexẽe i ngẽma**

6 ¹Rũ ngẽxguma wũxie i pema pexũ nangẽxmagu i ñacũ rũ guxchaxũ i wũxi i peeneẽ i yaxõxũmaã, ¿rũ tüxcũü

wũxi i ãẽxgacũ i tama yaxõxũãrũ ngũxẽẽçax ípeyaca na nüma pexũ namexẽẽãxũçax i ngẽma perũ guxchaxũgũ? ¿Rũ tama exna inamexũ i ngẽma peeneẽgũ i yaxõgũxũ na namexẽẽgũxũ i ngẽma perũ guxchaxũgũ? ²¿Tama exna nüxũ pecuax na yixema na yaxõgũxũ tá yĩxũ i naãneãrũ guxgu nüxna icagũxũ i guxũma i ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ? Rũ ñuxma na pema tá yĩxũ i ñoma i naãnecũãx i duũxũgũxũ picagũxũ, ¿rũ tüxcũü taxucũrũwa i pematama penamexẽe i ngẽma perũ guxchaxũgũ i írachirẽxũ? ³¿Tama exna nüxũ pecuax rũ woo ngẽma daxũcũãx i Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ, rũ yixema tá yĩxũ i nüxũ icagũxũ? Rũ ngẽmacax nixĩ i yexeraãcũ pemexwa nangẽxmaxũ na ñuxãcũ penamexẽẽxũ i ngẽma guxchaxũgũ i ñoma i naãnewa pexũ ngẽxmagũxũ. ⁴Rũ ngẽmacax, ngẽxguma ñacũ rũ guxchaxũ pexũ ngẽxmagu i ñoma i naãnewa, ¿rũ tüxcũü i ngẽma ãẽxgacũgũ i tama yaxõgũxũxũtawa pegũ ípeyaxuaxũgũxũ na pexũ namexẽẽgũãxũçax i ngẽma? ⁵Rũ pemaã nüxũ chixu i ngẽma ore na pexãneẽxũçax. ¿Exna tataxuma i petanũwa ya wũxie ya nüxũ cuãxe na tanamexẽẽxũ i ngẽma guxchaxũgũ i petanũwa ngẽxmaxũ? ⁶Rũ tama pegũmaã penuẽxĩcatama, natĩrũ naẽtũ rũ ãẽxgacũgũ i tama yaxõgũxũxũtawa pexĩ na penamexẽẽxũçax i ngẽma perũ guxchaxũgũ. ⁷Rũ ngẽma na pegũmaã penuẽxũ, rũ ngẽma rũ poraãcũ chixexũ nixĩ. ¿Rũ tüxcũü tama yaxna namaã pexĩnũe i ngẽma guxchaxũgũ i peeneẽ pemaã üxũ? ¿Rũ tüxcũü tama namaã

peporae ega texé perū tacūcax ngīxgux?

⁸Natürü i pema rü peeneēmaātama chixexū pexüe, rü nüxū pengīx i ngēma peeneēgü i yaxōgūxū. ⁹⁻¹⁰¿Tama exna nüxū pecuax na ngēma duūxūgü i chixexū ügūxū rü nataxuxūtama i nachica i ngextá Tupana ãëxgacü íyīxūwa? iRü tama name i pegütama pewomüxēēgü! Erü ngextá Tupana ãëxgacü íyīxūwa rü nataxutáma i nachica i ngēma duūxūgü i naí i ngemaá ipexū, rü ngēma duūxūgü i tupanetachicūnaxāxū icuaxūügūxū, rü ngēma duūxūgü i naxmaxēchita rü exna natechita ngēāēxū, rü ngēma yatügü i naxriü yatūxūmaā ngēāēxū, rü ngēma ngítaaxgūxū, rü ngēma duūxūgü i nügūnaxica nanuxūchixū i norü ngēmaxūgü, rü ngēma duūxūgü i ngāxēwaxegūxū, rü ngēma duūxūgü i oregūtaaxgūxū, rü ngēma duūxūgü i womüxēēwaxegūxū. Rü guxūma i ngēmāgü rü nataxutáma i nachica i ngextá Tupana ãëxgacü íyīxūwa. ¹¹Rü yexgumarüütama pixīgü ga ñuxre ga pema ga ūpax. Natürü i ñuxma ya Tupana rü marü pexū ínanapi i perü chixexū na noxrūxicatama pixīgūxūcax. Rü ñuxma rü aixcūma napexewa pime yerü Naāē i Üünexū rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu marü perü pecaduna pexū ínanguxūxē.

Ñuxácü naxüüne i taxüne

¹²Rü ñuxre i pema rü ñaperügügü:

“Rü marü name na chanaxūxū i ngēma chanaxwaxexū”, ñaperügügü. Rü aixcūma nixí i ngēma, natürü tama guxū i ngēma ixügūxū rü tüxū name. Rü aixcūma nixí i Tupana choxū

ínguxuchixēēxū na chanaxūxūcax i ngēma chanaxwaxexū, natürü tama name na tacü rü chixexūgu chaugü changuxēēxū na chomaā inacuáxūcax.

¹³Rü ngēxgumarüü ta rü ñuxre i duūxūgü rü ñanagürügü:

“Rü òna rü taxüncax nixí, rü taxüne rü ònacax nixí”, ñanagürügü. Rü aixcūma ngēmaācü nixí, natürü ya Tupana rü tá inayanaxoxē i guxūma i ngēma. Rü taxüne rü tama naí i ngemaá namaā na ingēāēmarexūcax nixí. Erü taxünemaā nixí i naxūxū i tórü Coriarü ngúchaū. Rü tórü Cori nixí ya taxünexū maxēēcü. ¹⁴Rü yema Tupana wena namaxēēxūrüü ga tórü Cori ya Ngechuchu, rü ngēxgumarüü tá ta norü poramaā wena tüxū namaxēxē. ¹⁵¿Rü tama exna nüxū pecuax na ngēma pexene rü Cristuarü na yīxū? ¿Rü ñuxácü i ngēma chaxune i Cristuarü ixīxū rü ngexū i ngēāēxūmaā inapexū? Taxucürüwama ngēmaācü nixí. ¹⁶¿Rü exna tama nüxū pecuax ega wüxi i ngexū i ngēāēxūmaā inapexgu ya wüxi ya yatü rü ngēma taxre i naxüne rü wüxitama i naxüne yīxū? Erü Tupanaārü ore i umatūxūwa rü ñanagürü:

“Ngēma taxre i naxüne rü wüxitama i naxüne tá nixí”,

ñanagürü. ¹⁷Natürü ngēxguma wüxi i duūxū rü tórü Cori ya Cristuaxū yaxōōxgu, rü ngēma naāē i ngēma duūxū rü Cristuāēmaā wüxigutama narūxīnūē. ¹⁸Rü ngēmacax name nixí na nüxū perüxoexū i pexeneärü ngúchaū na pexūxū. Rü guxūma i togü i pecadu i wüxi i duūxū üxū rü tama naxünexū nachixexēē. Natürü ngēma na naí i

ngemaã nangẽãẽxũ rü ngẽma waxi nixĩ i naxũnexũ chixexẽẽxũ. ¹⁹¿Tama ẽxna nüxũ pecuax i pexene rü Tupanaãẽ i Üünexũpata na yĩxũ? Rü pegu nixĩ i naxãchiũxũ i ngẽma Naãẽ i Üünexũ i Tupana pexna muxũ. Rü ngẽmacax i pema rü tama peguarü yoratama pixĩgü. ²⁰Erü Tupana rü marü pexcax nataxe rü poraãcü nüxũ petatanü. Rü ngẽmacax penaxwaxe i ngẽma pexenemaã meã Tupanacax pemaxẽ na ngẽmaãcü namaã penataxẽẽxũ ya Tupana.

Ucuxëgü i ãmaxchiga rü ätechiga

7 ¹Rü ñuxma rü tá pexũ changãxũ ga yema ãmaxchiga ga choxna naxcax peçaxũ ga perü poperawa. Rü narümemaẽ chi nixĩ i noxtacüma tama naxãmax ya yatü. ²Natürü ngẽma na naxũneärü ngüchaũ na naxügümarexũ i duũxũgü, rü narümemaẽ nixĩ i wüxichigü ya yatü rü na naxãmaxũ, rü wüxichigü i nge rü na naxãtexũ. ³Rü yima yatü ya ãmacü rü taxucürüwama naxmaxna nügü ninuxũ. Rü ngẽma nge i ätecü rü taxucürüwama ngĩtena ngĩgü iyanuxũ. ⁴Erü ngẽma nge i ätecü rü tama ngĩgüxũneärü yoratama iyixĩ, erü ngĩte nixĩ ya ngĩxĩneärü yora ixĩcü. Rü ngëxgumarüü ya ngĩte rü tama nügüxũneärü yora nixĩ, erü naxmax iyixĩ i naxũneärü yora ixĩcü. ⁵Rü tama name i wüxi ya yatü rü namaxna nügü ninuxũ, rü ẽxna wüxi i ngecü rü ngĩtena ngĩgü iyanuxũ, ega tama nügümaã namexẽẽãgu na ñuxre i ngunexũ tama nügümaã namaxẽxũ naxcax na nayumüxëgüxũ. Rü ngẽmawena rü name nixĩ na wenaxärü noxrirüü nügümaã namaxẽxũ na tama Chataná nüxna ñnüxũcax na chixexũgu nayixẽẽãxũcax. ⁶Rü guxüma i ñãã ore i

pemaã nüxũ chixuxũ i ãmaxchiga rü ätechiga rü tama wüxi i mu nixĩ i ngẽma. Natürü pemaã nüxũ chixumare na nüxũ pecuãxũcax na namexũ i ngẽmaãcü na penaxiũxũ. ⁷Rü chomatama nagu charüxĩnü rü chierü name nixĩ ega choma chamaxũxürüü namaxëgu i guxüma i duũxũgü. Natürü Tupana rü wüxichigü i duũxũna nanaxã i nacüma na ñuxãcü namaxëxũcax rü ñuxãcü nagu naxĩnüxũcax. Rü ngẽmacax tama guxãma tawüxigu. ⁸Rü ngẽma ngemãxgüxũ rü ngetegüxũ rü yutegüxũ rü namaã nüxũ chixu rü narümemaẽ nixĩ i chauxrüü tama naxãmax rü tama naxãte. ⁹Natürü ngëxguma wüxi i duũxũ taxucürüwa naxũneärü ngüchaũmaã naporagu, rü name nixĩ na naxãmaxũ rü ẽxna naxãtexũ. Erü narümemaẽ nixĩ i noxtacüma naxãmax rü ẽxna naxãte na tama yeücüürü ngëmagu naxĩnüéchaxũcax. ¹⁰Natürü yixema marü ãmaxë rü ätexe, rü tümamaã nüxũ chixu na tama namexũ na tümatexũ na ítatãxũ. Rü ngẽma mu rü törü Coriarü mu nixĩ, rü tama choxrü nixĩ. ¹¹Natürü ngëxguma chi ngürüächi wüxi i ngexũ natexũ ítãxgu, rü name nixĩ i noxtacüma nangete rü ẽxna wena natecax nataegu. Rü ngëxgumarüü ta ya yatü rü tama name i namãxũ ínatãx. ¹²Rü ñuxma rü choxũ nangëxma i wüxi i ore i tümacax ya yixema ãmaxë ngĩmaã i wüxi i nge i tama yaxõxcü. Rü ngẽma ore rü choxrütama nixĩ rü tama törü Coriarü nixĩ. Rü ngëxguma wüxi ya yatü ya õcü ngĩmaã ãmaxgu i wüxi i nge i tama yaxõxcü, rü tama name i ngĩxũ ínatãx, ega ngĩma rü aixcüma namaã naxãtechaũgu. ¹³Rü ngëxguma wüxi i nge i yaxõxcü ätegu namaã ya wüxi ya yatü ya tama yaxõcü, rü tama name i ínatãx ya yima ngĩte ega

nüma ya yima yatü rü aixcüma ngĩmaã naxãmaxchaũgu. ¹⁴Rü yima yatü ya tama yaxöcü, rü namaç i yaxöxcügagu Tupana nüxũ nacuaç. Rü ngẽma ngecü i tama yaxöxcü, rü ngĩte ya yaxöcüagagu Tupana ngĩxũ nacuaç. Erü ngëxguma chi tama ngẽmaãcü yixĩgu, rü chi ngẽma naxãcügi rü duũxũgi i tama yaxöguũãcügürüũ tá nixĩgi. Natürü i ñuxma ya naxãcügi rü marü Tupana tüxũ nacuaç. ¹⁵Natürü ngëxguma yima yatü ya tama yaxöcü rü namãxũ ínatãxchaũgu rü inoxtacüma ngĩxũ ínatã! Rü ngëxgumarüũ ega ngẽma ngecü i tama yaxöcü rü ngĩtexũ ínatãxchaũgu, rü inoxtacüma ngĩtexũ ínatã! Rü ngëxguma ya yima yatü ya yaxöcü rü marü name ega wena naxãmaxgu. Rü ngẽma ngecü i yaxöcü rü marü name ega wena naxãtegu. Erü Tupana pexũ nidexechi na meã pegümaã pemaxëxũcaç. ¹⁶Rü ngẽmacãç, Pa Ngecü i Tupanaãxũ Yaxöxcüç, rü ngëxguma cute i tama yaxöxũ cuxũ ítãxchaũgu, rü narümetaẽ nixĩ i tama cunachuxu, erü tama nüxũ cucuaç ngoxi tá cunamaxëẽ i ngẽma cute rü exna tama. Rü cumax, Pa Yatü ya Yaxöxcüç, rü ngëxguma cuxmax i tama yaxöxũ cuxũ ítãxchaũgu, rü narümetaẽ nixĩ i tama cunachuxu, erü tama nüxũ cucuaç ngoxi tá cunamaxëẽ i ngẽma cuxmax rü exna tama. ¹⁷Rü ñuxma rü pemaã nüxũ chixu rü nüma ga Tupana rü wüxichigü ga duũxëna nanaxã ga tũmaãrü cuaç na tũmaãrü maxũmaã itacuáxũcaç rü meã tanaxüxũcaç i ngẽma puracü ga noxri tüxũ yexmaxũ ga tauta Tupana tũmacãç caxgu. Rü ngẽma nguxëetae nixĩ i namaã chanangüexëxũ i guxũma i yaxöguũ i wüxichigü ya tupaucawa ngëxmagüxũ. ¹⁸Rü ngëxguma

Tupana naxcaç caxgu i wüxi i duũxũ i marü Yudfügürüũ íwiechãxmüpehexchiraũxũ, rü nüétama nixĩ ega ngẽmaãcüta yixĩgu. Rü ngëxguma Tupana nayauxgu i wüxi i duũxũ i tama íwiechãxmüpehexchiraũxũ, rü nüétama nixĩ ega ngẽmaãcüta yixĩgu. ¹⁹Erü Tupanapexewa rü nüétama nixĩ ega wüxi i duũxũ rü ínawiechãxmüpehexchiraũgu rü exna tama. Erü ngẽma Tupana aixcüma naxwaxexũ nixĩ na naga naxĩnũxũ i wüxichigü i duũxũ. ²⁰Rü wüxichigü i duũxũ rü name nixĩ i nawatama napuracü ga yema puracü ga nüxũ yexmaxũ ga yexguma Tupana noxri naxcaç caxgu. ²¹Rü yexguma wüxi ga coriarü duũxũ quixĩyane Tupana cuxcaç caxgu, rü tama name i ngẽmacãç cuxoegaãẽ. Natürü ngëxguma cuxũ natauxchagu na nüxna ícunguxuchixũ i ngẽma cori, rü marü name na ícunguxuchixũ. ²²Rü cuma ga na cucoriãxyane cuxcaç naçaxũ ga Tupana, rü name nixĩ i nüxna cucuaçãchi na Cori ya Cristu pecaduwa cuxũ ínguxuchixëxũ. Rü cuma ga na cungearü coriãxyane cuxcaç naçaxũ ga Tupana, rü name nixĩ i nüxna cucuaçãchi na tóru Cori ya Cristuarü duũxũ quixũ i ñuxma na nüxũ cupuracüxũcaç. ²³Tupana rü marü pexcaç nataxe rü poraãcü nüxũ petatanü. iRü ngẽmacãç i ñuxma rü tãütãma naga pexĩnüe i ngẽma duũxũgi i wenaxãrü ñoma i naãneãrü chixexũwa pexũ gagüchaũxũ! ²⁴Rü name nixĩ, Pa Chaueneëgüç, i wüxichigü i pema rü meã Tupanapexewa penaxüama ga yema puracü ga pexũ yexmaxũ ga yexguma noxri Tupana pexcaç caxgu. ²⁵Rü ñuxma rü tá pemaã nüxũ chixu i nachiga i ngẽma duũxũgi i ngemãxgüxũ rü ngetegüxũ. Rü

tóru Cori ya Ngechuchu rü taxuũma i mu choxna naxã i ngẽmachiga. Natürü tá pemaã nüxũ chixu i ñuxãcü nagu charüxĩnũ i ngẽmachiga. Rü ngẽma chorü ore rü aixcüma nixĩ erü choma nixĩ i wüxi i duũxũ ga nüxũ changechaũtũmũũãcüma choxũ nayaxuxũ ga tóru Cori. ²⁶Yixema na yaxõgũxũ rü ñuxma rü poraãcü guxchaxũgü tüxũ nangẽxma. Rü ngẽmacax chauxcax narümemãe i tama nixãmãx i ngẽma yatügi i ngemãxgũxũ. ²⁷Rü ngẽxguma marü cuxãmãxgu rü tama name i ngĩxũ ícutãx. Natürü ngẽxguma cungemãxgu rü narümemãe i tama cuxãmãx. ²⁸Natürü ngẽxguma cuxãmãxgu rü tama pecadu nixĩ i ngẽma. Rü ngẽxguma wüxi i paxũ átegu rü tama pecadu nixĩ i ngẽma. Natürü ngẽma ixãmãxgũxũ rü ixãtegiũxũ rü tá nayexera i norü guxchaxũgü i ñoma i naãnewa, rü ngẽma nixĩ i tama chanaxwãxexũ na nüxũ nangupetixũ. ²⁹Pa Chaueneëgũx, pemaã nüxũ chixu rü tama muxũ i ngunexũ tüxũ nangẽxma na naxüxũcãx i Tupanaãrü puracü. Rü ngẽmacax ya yixema ixãmãxgũxe rü name nixĩ i meã tanaxügi i Tupanaãrü puracü ñoma tangemãxgũxũrũ. ³⁰Rü yixema ngexwaca yutanügiũxe rü yixema peta ügiũxe rü yixema itaxegũxe, rü tama name i ngẽmacax Tupanaãrü puracü na ítangexgũxũ. ³¹Rü yixema tüxũ nangẽxmaxẽ i tũmaãrü ngẽmaxũgü i ñoma i naãnewa, rü tama name i ngẽmacax Tupanaãrü puracü na ítangexgũxũ. Erü ñoma i naãne i ñuxma nüxũ idauxũ rü paxa tá nagux. ³²Rü tama chanaxwãxe na ñacücãx pexoegaãëgiũxũ. Rü ngẽxguma wüxi i yatü ngemãxgu, rü Tupanaãrü puracügu narüxĩnũ rü nagu narüxĩnũ na

ñuxãcü Tupanaãrü ngúchaũ naxüxũ. ³³⁻³⁴Natürü ngẽxguma naxãmãxgu i wüxi i yatü, rü ñoma i naãneãrü ngẽmaxũgu narüxĩnũ rü nagu narüxĩnũ na ñuxãcü namãxãrü ngúchaũ naxüxũ. Rü ngẽmaãcü muxũgu narüxĩnũ. Rü ngẽxgumarũü ta nixĩ i ngexũgü. Rü ngẽma ngexũ i ngetexũ rü Tupanaãrü puracügu narüxĩnũ, erü marü Tupanana nügu naxã rü guxũ i naxũnemaã rü naãemaã naxcax namaxũ. Natürü ngẽma ngexũ i átexũ rü ñoma i naãneãrü ngẽmaxũgu narüxĩnũ, rü nagu narüxĩnũ na ñuxãcü natearü ngúchaũ naxüxũ. ³⁵Rü perü mexũcãx nixĩ i pemaã nüxũ chixuxũ i ngẽma, rü tama pexna na chanachuxuxũcãx nixĩ. Natürü ngẽma ñacharügi rü meã pemaxëxũcãx rü aixcüma penaxüxũcãx i tóru Coriarü puracü. ³⁶Rü ngẽxguma texé nagu rüxĩnũgu na tũmaxãcü rü marü na napaxũ, rü tũmacãx rü marü namexgu na naxãtexũ, rü marü name i ngĩxũ taxüte ega aixcüma tũmacãx rü ngẽmaãcü namemaëgu. Rü ngẽma na naxãtexũ i tũmaxãcü rü tama pecadu nixĩ. ³⁷Natürü ngẽxguma wüxi i yatü nüxũ nangẽxmagu i norü pacü rü tama nanaxwãxegu na ngĩxũ naxütexũ, rü marü name i ngẽma rü ta. Erü naxmëxwa ingẽxma rü taxucãxma texé tanachixewe na ngĩxũ naxütexũcãx. ³⁸Rü ngẽmawa nüxũ tadau rü ngẽma yatü i naxãcü ngĩxũ ütexũ rü mexũ naxü. Rü ngẽma yatü i tama naxãcü ngĩxũ ütexũ rü yexeraxũ i mexũ naxü. ³⁹Rü wüxi i nge i átecü rü ngitemëxëwa ingẽxma i ngẽxguma namaũxgu ya ngĩte. Natürü ngẽxguma nayuxgu ya ngĩte, rü marü name ega to i yatü i ngĩma ngĩxũ ngúchaũxũmaã naxãtegu. Natürü inaxwãxe na wüxi ya yatü ya yaxõcümaã

naxāteǵũ. ⁴⁰Natürü chauççax rü yexeraācü chi itaāē i ngēxguma chi tāũ chima wena naxātegu. Rü ngēma ore rü choxrütama nixĩ, natürü nagu charūxĩnũ rü Tupanaāē i Üünexũārũ ore ta nixĩ.

**Tupananetachicünaxāgũna
naxuaxũgũxũ ga õnachiga**

8 ¹Nũxma rü tá pemaā nũxũ chixu i nachiga i ngēma õnagũ i ngēma duũxũgũ i tama Ngechuchuaxũ yaxõgũxũ norü tupananetachicünaxāgũna uaxũgũxũ. Rü aixcũma nixĩ i wüxichigũ i yixema i meāma nũxũ icuáxũ i ngēmachiga. Natürü ngēma nũxũ na icuáxũgagu rü ñuxguacũ rü yigũ namaā ítarũta. Natürü ngēma na yigũ ingechaũxũ rü tüxũ narüngũxēē na yexeraācü meā yaxõgũchigũxũ. ²Rü ngēxguma chi texé nagu rüxĩnũgu na tacũxũ tacuáxũ, rü name nixĩ i nũxna tacuaxāchi na ngēxguma rü ta tama aixcũma nũxũ tacuáxũ i guxũma i ngēma cuax i aixcũma ixĩxũ. ³Natürü ngēxguma texé aixcũma Tupanaxũ ngechaũgu, rü Tupana rü tüxũ nacuax ya yixema. ⁴Rü ngēma na nangõxũ i ngēma õnagũ i tupananetachicünaxāgũna naxuaxũgũxũ i duũxũgũ, rü meāma nũxũ tacuax na taxuwama namexũ i ngēma tupananetachicünaxāgũ rü tama aixcũma Tupanaxũchi nixĩgũ. Erü wüxixicatama nixĩ ya aixcũma Tupana ixĩcü, rü nataxuma ya naĩ. ⁵Rü togũ nũxũ ixugũgũgu rü nangēxma i muxũchixũ i tupanagũ i daxũguxũ i naānewa rü ñoma i naānewa. ⁶Natürü yixema nũxũ tacuax na nangēxmaxũ i wüxitama ya Tupana, rü yima nixĩ ya Tanatũ ixĩcü. Rü nũma ya Tanatũ nixĩ i naxũáxũ i guxũma i tacũ i ngēxmaxũ, rü naxçax nixĩ i imaxēxũ i

yixemax. Rü ngēxgumariũũ ta nangēxma i wüxitama ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rü yimagagu nixĩ na nangēxmaxũ i guxũma, rü yimagagu nixĩ i tüxũ nangēxmaxũ i maxũ. ⁷Natürü tama guxũma i yaxõgũxũ nũxũ nacuax na nangēxmaxũ i wüxitama ya Tupana rü wüxitama ya tórũ Cori. Rü ñuxre i nũmagũ ga ũpa rü nũxũ nayapue na nũxũ yaxõgũáxũ i ngēma tupananetachicünaxāgũ, rü ñuxma rü ta tama aixcũma nũxũ nacuaxgũ i ngēma mexũ i Tupana nũxũ naxwaxexũ. Rü ngēmacax nixĩ i ñuxma i nagu naxĩnũēxũ na chixexũ naxũgũxũ i ngēxguma nangõxgũāgu i ngēma naxũnamachi i togũ i duũxũgũ norü tupananetachicünaxāgũna uaxũgũxũ na nũxũ namaā yacuaxũũgũxũçax. ⁸Rü yixema nũxũ tacuax na tama tacũ rü namachi na ingõxũgagu yĩxũ na Tupana tüxũ dexũ. Rü tãütama yexera time i napexewa ega nangõxgũgu i ngēma namachi. Rü tãütama yexera tichixe i napexewa ega tama nangõxgũgu. ⁹Natürü i pema i nũxũ na pecuáxũ na tama pecadu yĩxũ na nangõxũ i ngēma namachi, irü pexuāēgũ erü ngürüāchi ngēma na pengõxũgagu chixexũgu tá penayixēē i ngēma peeneēgũ i tauta aixcũma meā nũxũ cuaxgũxũ na tacũ yĩxũ i Tupana nũxũ naxwaxexũ! ¹⁰Erü cuma na meā Tupanaxũ cucuáxũ, rü ngēxguma chi cunangõxgu i ngēma namachi i ngextá tupananetachicünaxāgũxũ íyacuaxũũgũxũwa, rü ngürüāchi wüxi i cueneē i tauta meā Tupanaxũ cuáxũ tá cuxũ nadau. Rü ngürüāchi nũma rü tá ta nanangõx i ngēma namachi woo naāēwa nagu naxĩnũgu na wüxi i chixexũ yĩxũ na

nangóxũ i ngẽma namachi. ¹¹Rũ ngẽmaãcü i cuma na meã Tupanaxũ cucuáxũ, rü tá icuyanaataxẽẽ i ngẽma cueneẽ i Cristu naxçax yuxũ i tauta meã Tupanaxũ cuáxũ. ¹²Rũ ngẽmacax i ngẽxguma chixexũgu cunanguxẽẽxgu i ngẽma cueneẽ i tauta meã Tupanaxũ cuáxũ, rü Cristumaã rü ta chixexũ cuxü. ¹³Rũ ngẽmacax i ngẽxguma ngẽma namachi i changóxũgagu chixexũgu chananguxẽẽxgu i chaueneẽ, rü narümemaẽ nixĩ i noxtacüma taguma namachi changõx na tama pecadugu chananguxẽẽxçax i ngẽma chaueneẽ.

**Yíxema Cristu tũxũ muxẽ na nüxũ
tapuracũxçax, rü tũxna naxũ i
tümaãrũ natanũ**

9 ¹Rũ pemaã nüxũ chixu rü tórü Coritama nixĩ ya choxũ yaxücü rü choxũ mucü na norü puracü chaxũxçax, rü ngẽmacax taxuũma i duũxũgümexẽwa changẽma i ñuxmax. Rũ chomatama chauxetümaã tórü Cori ya Ngechuchuxũ chadau, rü ngẽma puracü i nüxũ chaxũxçagu nixĩ i peyaxõgũxũ i pemax. ²Rũ woo togü i duũxũgü tama choxũ cuaxgüchaũgu na tórü Cori choxũ muxũ, natürü i pema rü meãma nüxũ pecuax na nüma yĩixũ ga choxũ namuxũ. Yerü chauxütawa nixĩ ga tórü Coriaxũ peyaxõgũxũ, rü ngẽmawa nüxũ pecuax na aixcüma yĩixũ na nüma choxũ namuxũ. ³⁻⁴Rũ ñaã nixĩ i chorü dexa i namaã chanangãxũxũ i ngẽma duũxũgü i chauchiga idexagũxũ:

“¿Exna tama inamexũ na duũxũgü choxna naxãxũ i chorü õna rü chorü axexũ naxçax i chorü puracü? ⁵¿Exna

tama inamexũ ta na wüxi i ngexũ i yaxõxũmaã na chaxãmaxũ na chayagaxũçax ngẽxgumarũ na naxãmaxũ i Pedru, rü naẽneẽgü ya tórü Cori, rü ngẽma togü i yatügü i Tupana imugũxũ? ⁶¿Rũ exna pema nagu perüxĩnũgü rü choma rü Bernabéxicatama i tama namexũ na toxũ perüngũxẽẽgũxũ ngẽma togü i oreatü uruũgũxũ na perüngũxẽẽgũxũrũ? ⁷¿Tacü rü duũxũ i churarawa üxũ i nügũxütama naxütanũxũ i norü õna? ¿Rü tacü rü duũxũ i orjx itoxũ i tama namúxũ i norü o? ¿Rü tacü rü duũxũ i carnerugüna dauxũ i tama nagüinenixũ ne ixaxũxũ?” Ngẽma ñacharügü nüxũ i ngẽma duũxũgü i chauchiga idexagũxũ. ⁸iRũ ñuxma rü täütama nagu perüxĩnũẽ na chorü orexicatama yĩixũ i ñaã nüxũ chixuxũ! Erü Tupanaãrũ ore ga Moíché umatüxüwa rü ta ngẽma ñanagürü. ⁹Erü ngẽma ore rü ñanagürü:

“iRü ngẽma woca i aruchuarü
putexewa puracũxũ, rü täütama
cunawẽxnagu na tama yima
aruchuwa nachibũxçax!”

ñanagürü i ngẽma ore. Rü nüxũ tacuax na tama wocagügu naxĩnũxũ ga Tupana ga yexguma yema ñaxgu. ¹⁰Natürü pemaã nüxũ chixu rü tagu nixĩ ga naxĩnũxũ ga yexguma yema ñaxgu ga Tupana. Rü tachiga nixĩ ga naxümatüxũ ga yema ore. Erü yíxema aruchunecü úxe rü yíxema norü oarü puxwa puracüxe, rü ngẽxguma tapuracüeyane rü tanaxwaxegü na ítananguxẽẽgũxũ i ngẽma norü o i tũxna üxũ. ¹¹Rü toma rü wüxi ya nanetüchire ya itatoxũnerũ tixĩgü ga yexguma pemaã nüxũ tixuxgu

ga Tupanaārū ore. ¿Rū ñuxma rü tama exna i pexçax namexũ na toxna penaxãxũ i tacü i toxũ taxuxũ? ¹²Rü ngëxguma ngëma togü i orearü uruũgü petanüwa nayauxgügu i ngëma nüxũ taxuxũ, rü maneca toma rü yexera name nixĩ i petanüwa tanayaxu i ngëma toxũ taxuxũ. Natürü i toma rü tama ngëmaäcü tanaxü. Erü toma rü guxũ i guxchaxũmaã taporae na tama pexũ tanaguxchaxëxũcax na Cristuaxũ peyaxögüxũ. ¹³Pema nüxũ pecuax rü guxũma i duũxũgü i tupauca ya taxũnewa puracüexũ, rü ngëma õna ya yima tupaucawa ngëxmaxütama nangõxgü. Rü ngëma duũxũgü i tupaucagu Tupanaçax naxũnagü ðaixũ, rü nanade i ñuxre i ngëma namachi norü ngõxruũ. ¹⁴Rü ngëxgumarüũ ta ya yíxema nüxũ ixugüxe i ore i tüxũ maxëxëxũ, rü tórü Cori nüxũ nixu rü name nixĩ i tümaärü puracüçax tanayaxu i tümaärü natanü na ngëmamaã tamaxëxũcax. ¹⁵Natürü i choma rü taguma ngëmaäcü chanaxü. Rü ñuxma na pexçax chanaxümatüxü i ñaã popera, rü tama tacü choxna pexãxũcax nixĩ. Erü ngëma na taguma texëxütawa tacüçax íchaçaxũ, rü wüxi i chorü taãe nixĩ. Rü narümemae chierü nixĩ na chayuxũ naxüpa na texé choxna nayaxuxũ i ñaã taãe i choxũ ngëxmaxũ. ¹⁶Rü ñuxma na nüxũ chixuxũ i ngëma ore i tüxũ maxëxëxũ, rü taguma ngëmacax chaugü chicuaxũ. Erü woetama ngëma nixĩ i chorü puracü ga Tupana choxna äxũ, rü ngëmacax taxucürüwama chanangexrü. Rü poraäcü chi chachixexügu i ngëxguma täũ chima nüxũ chixuxgu. ¹⁷Rü

ngëxguma chi chaugagu chitama chanaxüxgu i ngëma puracü, rü nagu chi charüxñü na choxũ naxãtanüxũ. Natürü ngëxguma Tupana choxũ muxũäcüma chanaxüxgu, rü chanaxüama erü woetama ngëma nixĩ i chorü puracü ga Tupana choxna äxũ. ¹⁸¿Rü ñuxma rü tacü tá nixĩ i chorü natanü naxçax i ngëma puracü i chaxüxü? Rü dücax, rü chorü natanü nixĩ i ngëma taãe i chayaxuxü i ngëxguma ngetanüäcüma nüxũ chixuxgu i ngëma ore i tüxũ maxëxëxũ. Rü ngëmaäcü, rü woo Tupanapexewa name na petanüwa chanayaxuxü i chorü natanü na ngëmamaã chamaxüxũcax, natürü taguma chanaxü i ngëma. ¹⁹Rü woo taxüxemexëwa changëxma i chomax, natürü guxãmexëwa chaugü changëxmaxëe, na ngëmaäcü yexeraäcü muxüma i duũxũg üxü charüngüxëxũcax na Cristuaxũ yaxögüäxũcax. ²⁰Rü ngëxguma Yudfugütanüwa changëxmagu, rü Yudfürüũ chaugü chixixëe na ngëmaäcü nüxũ charüngüxëxũcax na Cristuaxũ yaxögüäxũcax. Rü woo tama yema Moíché ümatüxü ga mugütüüwa changëxmagu, natürü chayanguxëeãma i ngëma mugü na ngëmaäcü Cristuxütawa chanagagüxü i ngëma duũxũgü i ñuxma rü ta nagu íxü i ngëma mugü ga Moíché ümatüxü. ²¹Rü ngëxguma natanüwa changëxmagu i ngëma duũxũgü i tama Yudfugü ixüxü, rü ngëma duũxũgürüũ chaugü chixixëe na ngëmaäcü nüxũ charüngüxëxũcax na Cristuaxũ yaxögüäxũcax. Natürü taguma íchanangex i Tupanaärü mugü erü

guxũguma Cristuarũ mugũtũũwa changẽxma. ²²Rũ ngẽxguma natanũwa changẽxmagu i ngẽma duũxũgũ i tama poraãcũ Cristuchigaxũ цаxgũxũ, rũ choma rũ ta ngẽma duũxũgũrũũ chaugũ chixĩxẽẽ, na ngẽmaãcũ nũxũ charũngũxẽẽxũcax na Cristuaxũ yaxõgũãxũcax. Rũ ngẽmaãcũ guxũma i duũxũgũrũũ chaugũ chixĩxẽẽ, rũ nagũxũraũãcũma naxcax chadau na ngẽmaãcũ dũxwa Tupanaxũtawa chanagagũxũcax i ñuxre i nũmagũ. ²³Rũ ngẽmaãcũ nixĩ i chapuracũxũ na guxũwama nanguxũcax i ngẽma ore i tũxũ maxẽxẽẽxũ. Erũ chanaxwaxe na choma rũ ta choxũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ i taguma gũxũ, naxrũũ i guxũma i ngẽma duũxũgũ i nũxũ yaxõgũxũ. ²⁴Pema rũ meãma nũxũ pecuax i wũxi i inũca i nawa iñaãchixũ rũ muxũma inaxũãchi, natũrũ wũxixicatama nixĩ i ngẽma nũxĩra ínguxũ rũ nayaxuxũ i norũ ãmare. Rũ name nixĩ i meã na pemaxẽxũ na Tupanaxũtawa penayaxuxũcax i ngẽma perũ ãmare. ²⁵Guxũma i ngẽma duũxũgũ i nũgũ mexẽẽxũ naxcax i wũxi i inũca i nawa iñaãchixũ, rũ meã nũgũna nadau na taxuũma nachixexẽẽxũcax i naxũne. Rũ ngẽmaãcũ nanaxũ na nayauxgũãxũcax i norũ ãmare i paxaãchixũmare ixixũ. Natũrũ yixema na yaxõgũxũ rũ yigũna tadaugũ na meã naxũgũxũcax rũ meã imaxẽxũcax na nayauxgũxũcax i tórũ ãmare i taguma gũxũ. ²⁶Rũ ngẽmacax i choma rũ tama ñoma chauechitamare chĩnaxũrũũ chixĩ, rũ tama ñoma tacũ i nũgũ ñaixũ i ngũrũanegumare idagũxũrũũ chixĩ. ²⁷Rũ ngẽmacax meã

chaugũna chadau i chaxunewa na taxuũma i chaxuneãrũ ngũchaũ chaxũxũcax. Erũ tama chanaxwaxe i mexũmaã togũxũ changuxẽẽchirexãcũma choxũ nataxu i chorũ ãmare.

**Nayaxucuxẽgũ na tama nũxũ
yacuaxũũgũxũcax i
tupanantachicũnãgũ**

10 ¹Pa Chaueneẽgũx, chanaxwaxe i nũxna pecuaxãchie ga tacũ nũxũ na ngupetũxũ ga yema nuxcũmaũgũxũ ga tórũ oxigũ ga Moĩchéwe rũxixũ. Rũ pema nũxũ pecuax rũ yexguma nawe naxĩxgu rũ wũxi ga caixanexũ napexegu nixũ rũ nayadũxũ. Rũ guxũma ga yema duũxũgũ rũ wũxigu Moĩchémaã natũũgu nixixũtanũ. Rũ yexgumarũũ ta Moĩchémaã nichoũ nawa ga yema Taxtũ ga Dauchiũxũ. ²Rũ guxũma ga yema duũxũgũ rũ yexguma wũxigu Moĩchémaã yema caixanexũpechitatũũgu yaxĩxũtanũgu rũ yema Taxtũ ga Dauchiũxũwa yachoũgu, rũ yemaãcũ nũgũ nangoxẽẽgũ na Moĩchéweama naxĩxũ. ³Rũ yexgumarũũ ta ga guxũma ga yema duũxũgũ nanangõxgũ ga yema pãũ ga daxũwa rũyixũ. ⁴Rũ guxũma ga yema duũxũgũ nayaxaxgũ ga yema dexá ga Cristu nũxna ãxũ. Yerũ Cristu rũ yema duũxũgũxũ ínixũmũcũ ga yema ínaxĩxũwa, rũ nũxna nanaxã ga yema dexá ga yaxaxgũxũ. ⁵Natũrũ narũmumaẽ ga yema duũxũgũ ga tama Tupanaãrũ ngũchaũ ũgũxũ. Rũ yemaçax ga yema duũxũgũ rũ yexma nayue rũ yema nawogũ ga naxũnegũ ga yema

dauxchitawa ga taxúema íxāpataxūwa. ⁶Rū guxūma ga yema tórū oxīgūxū ngupetūxū, rū yemaācū nūxū nangupeti na tórū cuāxruū yīxūcax, na tama naxrūū tacū rū chixexūcaxama idaugūxūcax. ⁷Rū ngēmacax tama name i nūxū picuaxūūgū i tacū rū tupananetachicūnaḡāgū, yexgumarūū ga ñuxre ga nūmagū naxūgūxūrūū. Erū Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rū tórū oxīgūchigaxū nixu rū ñanagūrū:

“Rū duūxūgū inarūtogū na nachibūexūcax rū na naxaxegūxūcax, rū ngēmawena rū inachigū na íyayūxexūcax”, ñanagūrū i ngēma ore. ⁸Rū tama name i yixema rū naī i ngemaā itape yexgumarūū ga ñuxre ga nūmagū naxūgūxūrūū. Rū yemacax wūxítama ga ngunexūgu rū nayue ga 23,000. ⁹Rū tama name i nūxū taxū ya tórū Cori na ñuxācū yaxna tamaā naxīnūxū yexgumarūū ga ñuxre ga nūmagū naxūgūxūrūū. Rū yemacax nixī ga yema duūxūgūxū nangōxcuxū ga āxtapegū rū nayuxū. ¹⁰Rū tama name i chixexū Tupanamaā pixugū yema ñuxre ga nuxcūmaūgūxū ga tórū oxīgūrūū. Rū yemacax ga Tupanaārū orearū ngerūū ga daxūcūāx rū nanadai. ¹¹Rū guxūma ga yema tórū oxīgūxū ngupetūxū, rū ñuxma na yangaicaxū na nagūxū i naāne rū tórū cuāxruū nixī. Rū naxūmatū na ngēmawa nūxū icuáxūcax na ñuxācū Tupana naxwaxexū na imaxēxū i yixema i ñomaīcūū na imaxēxū. ¹²Rū ngēmacax ya yixema tūgūgu rūxīnūxē na taporaxū i Tupanapexewa, rū name nixī na meā tūgūna tadauxū na tama chixexūgu

tanguxūcax. ¹³Rū nataxuma i tacū rū ngúchaū i chixexū i taxucūrūwama namaā peporaexū. Rū Tupana ya aixcūma yanguxēēcū i ngēma tamaā inaxunetaxū, rū tá pexū narūngūxēē na tama pexū naporamaēxūcax i ngēma ngúchaūgū. Erū ngēxguma pexcax ínanguxgu i ngēma ngúchaūgū, rū Tupana tá pexū naporaxēē na naxchaxwa pixīgachixūcax na tama pexū naporamaēxūcax. ¹⁴Rū ngēmacax, Pa Chaueneēgū ya Pexū Changechaūgūxe, irū nūxna pixīgachi i guxūma i tupananetachicūnaḡāgū na tama nūxū picuaxūūgūxūcax! ¹⁵Pemaā nūxū chixu i ngēma ore, erū chauxcax rū duūxūgū i nūxū cuāxū pixīgū. Rū pema tátama nagu perūxīnūē i ngēma pemaā nūxū chixuxū. ¹⁶Rū ngēxguma ōna i ūinexūcax ingutaquexegūgu, rū yaxaxgūgu ya yima binu ya ūūnecū rū moxē naxcax íxāgūgu, rū ngēmaācū yīgū tangōxēē na Cristu ya taxcax nagū íbacūwe rūxīxū. Rū ngēxguma nangōxgūgu i ngēma pāū i ibūcuxū, rū ngēmaācū yīgū tangōxēē na Cristu ya taxcax naxūne íxācūwe rūxīxū. ¹⁷Rū woo na imuxū i yixema, natūrū wūxítama i pāū tangōxgū. Rū ngēmaācū nixī i wūxítama íxīgūxū erū wūxīwetama tarūxī. ¹⁸iRū dūcax i ngēma Yudfugū i nangōxgūxū i ngēma naxūnamachi i Tupanacax naḡaixū! Rū ngēxguma wūxigu nūgūmaā nangōxgūāgu, rū guxūma i ngēma nangōxgūxū rū ngēmaācū nūgū nangōxēē na wūxigu Tupanawe naxīxū. ¹⁹Rū ñuxma na ngēma ñachaxū, rū tama chanaxwaxe i nagu perūxīnūē na naxūūnecū i ngēma namachi i ngēma

duñxügü i tama yaxōgüxü norü tupanenetachicünaxācax ñaixü. Rü tama chanaxwaxe i nagu perüxínüē na ñacüwa namexü i ngēma norü tupanenetachicünaxāgü, erü nangearü maxüāx. ²⁰Natürü pemaā nüxü chixu rü ngēxguma ngēma duñxügü i tama Tupanaxü cuaxgüxü, norü tupanenetachicünaxācax nadaiāgu i ñacü rü naxüna, rü tama Tupanacax nixi i nadaiāxü, natürü ngoxogücax nixi i nadaiāxü. Rü tama chanaxwaxe i ngoxogütanüxüxü pegü pixigüxēē. ²¹Rü pema na peyaxaxgüxü ya yima binu ya törü Corixü namaā picuaxüüügücü rü taxucürüwama namaā pexāmücü i ngēma duñxügü i Chatanáwe rüxixü. Rü pema na törü Coriarü mechawa penangóxü i ngēma ñna i nüxü namaā picuaxüüügüxü rü taxucürüwama ngēma duñxügü i Chatanáwe rüxixüärü mechawa peyachibüe. ²²¿Rü ñuxü ñapegüxü i ñuxmax? ¿Exna penanuxēēchañ ya törü Cori? ¿Exna pexcax rü nüxü tariüporamaēgü i yixemax?

**Cristu rü marü tüxü ínanguxüxēē
nawa i Moichéarü mugü, natürü
taxucürüwama ngēmacax ñuxácümare
taeneēgüpezewa tamaxē**

²³Pema rü ñaperügügü:

“Marü name na tanaxüxü i ñacü i tanaxwaxegüxü”, ñaperügügü. Rü aixcüma nixi i ngēma, natürü tama tüxü name i guxüma i ngēma ixüxchañxü. Rü ngēmaācü Cristu tüxü ínanguxüxēē na naxüxücax i ngēma inaxwaxexü, natürü tama guxüma i ngēma ixüxü tüxü narüngüxēē na yexeraäcü meā

yaxōgüamachigüxücax. ²⁴Rü tama name nixi i tóxrütama mexücax tadaugü, natürü name nixi i togüarü mexücax na idaugüxü. ²⁵Rü marü name i penangōx i nagüxürañxü i namachi i namaā nataxegüxü. Rü taxucaxma tüxcüü naxcax pexoegaāē rü nüxna peca na ngextá ne naxüxü i ngēma namachi. ²⁶Erü ñoma i nañne rü guxüma i nawa ngēxmaxü, rü törü Coriarü nixi. ²⁷Rü ngēxguma chi wüxi i duñxü i tama yaxōxü pexna uxgu na naxütawa peyachibüexücax, rü chi ngēma pexixgu, rü marü name i penangōx i guxüma i ñna i pepexegu yaxüxüchixü. Rü taxucaxma tüxcüü naxcax pexoegaāē rü nüxna peca na ngextá ne naxüxü i ngēma namachi i pemaā nangóxü. ²⁸Natürü ngürüächü wüxie tá pemaā nüxü tixu rü ñatarügü:

“Ñañ namachi rü tupanenetachicünaxācax yamaxgüxü i naxünawa ne üxü nixi”, ñatarügü. Rü ngēxguma i pema rü tama name na penangóxü i ngēma namachi na tama chixexügu tüxü penguxēēxücax ya yixema pemaā nüxü ixuxe, rü tama ngēmacax taxoegaāēxücax i tümax. ²⁹Rü tama pechiga nixi i chidexaxü i ngēxguma:

“Na tama taxoegaāēxücax”, ñachagu. Natürü yixema pemaā nüxü ixuxechiga nixi i chidexaxü. Natürü bexmana ngürüächü wüxi i yaxōxü tá cuxna naca rü ñanagürü tá cuxü:

“¿Tüxcüü i togü naxcax oegaāēxügagu choxna cunachüxu na tama chanaxüxü i ñacü i chanaxwaxexü? ³⁰Rü ngēxguma chi Tupanana moxē chaxāxgu naxcax i ngēma ñna i changóxü, ¿rü tüxcüü i

ngēma ōnacax choxū quixu?” ñanagürü.

³¹Dücax, pemaã nüxū chixu rü name nixī i guxūma i ngēma pexūxūmaã Tupanaxū petaxēē. Rü ngēxguma tacü pengōxgügu rü exna tacü pixaxgügu rü exna tacü i to pexügügu, rü name nixī i guxūma i ngēmamaã Tupanaxū petaxēē. ³²Rü tama name i penaxü i tacü i togūxū chixexūgu yixēēxū, rü bai i Yudfugūxū, rü bai i ngēma duūxūgü i tama Yudfugü ixīgūxūxū, rü bai i ngēma yaxōgūxūxū. ³³Rü choma chanaxwaxe i guxūma i chaxūxūwa na guxūma i togüarü mexūcax chadauxū. Rü tama choxrütama mexūcax nixī i chadauxū, natürü togüarü mexūcax nixī i chadauxū na nümagü rü ta yaxōgūāxūcax rü nayauxgūāxūcax i maxū i taguma gūxū.

11 ¹Rü name nixī i nagu pexī i chaucüma ngēxgumarüü i choma na Cristucümagu chixūxūrüü.

Ñuxäcü meã nügümaã inacuaxgü i ngexūgü i ngutaquexegüwa

²Pa Chaueneēgüx, pemaã chataãē erü guxūguma chaugu perūxīnūē rü nagu pexī ga yema nguxēētae ga pexū changūxēēxū. ³Natürü chanaxwaxe i nüxū pecuax na Cristu rü wüxichigü i yatüeru na yīxū. Rü yatūxūgü rü naxmaxēru nixīgü ngēxgumarüü ya Tupana rü Cristueru na yīxū. ⁴Rü ngēmacax i ngēxguma wüxi ya yatü ngutaquexewa yumüxēgu rü exna Tupanaärü orexū yaxuxgu, rü tama íngaxūchípatexegu, rü ngēma rü wüxi i chixexū nixī i Cristupexewa naxūxū. ⁵Natürü ngēxguma chi wüxi i ngecü ngutaquexewa yumüxēgu rü exna

Tupanaärü orexū yaxuxgu, rü chi tama ngīgü natüerugu, rü ngēma rü wüxi i chixexū nixī i ngítepexewa naxūxū. Rü ñoma ngīgü yadüeruxūrüü iyixī. ⁶Erü ngēxguma chi tama ngīgü natüeruchaūgu, rü narümemae nixī i noxtacüma ngīgü ibaixeru. Natürü ngēxguma chi wüxi i ngīrü āne yixīgu i ngēma na ngīgü nabaixeruxū rü exna ngīgü yadüeruxū, rü narümemae nixī i ngīgü itüeru. ⁷Natürü yatügü rü tama name na nügü natüerugūxū. Yerü ga Tupana rü nügüraūācü nanaxü ga yatü rü Tupanachipeta nixī. Rü yima yatüwa nixī i nangóxū na ñuxäcü namexēchixū ya Tupana. Rü ngēma ngecüwa nixī i nangóxū na ñuxäcü namexū ya yatü. ⁸Yerü yexguma noxri Tupana naxūxgu ga yatü, rü tama ngecüwa nixī ga naxūāxū. Rü ngīma waxi nixī ga yatüwa ngīxū naxūxū. ⁹Rü yatücax nixī ga Tupana ngīxū üxū ga ngecü, rü tama ngecücax nixī ga Tupana naxūxū ga yatü. ¹⁰Rü ngēmacax name nixī i ngīgü itüeru na duūxūgüpexewa rü Tupanaärü orearü ngeruūgü i daxūcūāxgüpexewa nangóxūcax na ngítemexēwa nangēxmaxū. ¹¹Natürü Tupanapexewa rü taxuūma nixī ya yatü ega natauxgu i ngecü. Rü ngēxgumarüü ta i ngecü rü taxuūma iyixī ega natauxguma ya yatü. ¹²Yerü yexguma noxri Tupana ngīxū üxgu ga ngecü, rü yatüwa nixī ga ngīxū naxūxū. Rü ngēxgumarüü ta ya yatü rü ngecüwa nixī i nabuxū. Natürü Tupana nixī ya naxücü i guxūma i duūxūgü. ¹³Rü pematama tá penangugü rü ngoxi name na wüxi i ngecü rü tama ngīgü natüeruäcüma nayumüxēxū. ¹⁴Rü woetama tóru bucüma nixī i nüxū na

icuáxũ na wüxi i ãne yĩxũ na nügü namaxyaexẽxũ i wüxi i yatixũ.
 15Natürü ngecũcax rü wüxi i mexẽchixũ nixĩ na namaxyaexũ. Erü Tupana rü ngixna nanaxã i ngiyae na ngẽmamaã ngĩgü natüeruxũcax. 16Natürü ngẽxguma chi texẽ ngẽmachiga tügü choxũgagügu, rü name nixĩ i nüxũ tacuax na ngẽmatama yĩxũ i tacüma rü nacüma i guxũma i yaxõgüxũ i guxũnema ya tupaucagüwa.

Duũxũgü rü chixri namaã inacuaxgü ga Coriarü õna i üünexũ

17Rü ñuxma i ñãã popera i pexcax chaxumatixũwa rü pemaã nüxũ chixu rü nangẽxma i wüxi i pecüma i chixexũ i tama namaã chataãxũ. Erü chauxcax i ngẽma perü ngutaquexegü rü pexũ nachixexẽẽ, rü tama aixcüma perü meruũgü nixĩgü. 18Erü duũxũgü chomaã nüxũ nixugügü rü ngẽxguma tórü Coricax pengutaquexegüũxgu rü pegü pitoye. Rü ngãxũgu chayaxõ na aixcüma yĩxũ i ngẽma nüxũ yaxugüxũ.
 19Choma rü nüxũ chacuax na aixcüma woe tátama yĩxũ i pegü pitoyexũ na ngẽmawa nüxũ icuáxũcax na texégü tiixũ ya yixema aixcüma Cristuarü duũxũgü ixĩgüxe. 20Rü ngẽma pegü na pitoyexũgagu nixĩ na tama aixcüma tórü Corixũ picuaxũũgüacüma yĩxũ i penangõxũ i tórü Coriarü õna i Üünexũ i ngẽxguma pengutaquexegüũxgu. 21Erü ngẽxguma penangõxgu i ngẽma õna i Üünexũ rü wüxichigü rü peñuxãægü na pexira na penayaxuxũcax i ngẽma õna. Rü yoxni i ngẽma togü rü ngẽxma nataiyae, rü togü rü nayaxxgü ya binu ñuxmata nangãxẽ. 22¿Exna pengechiũgü

ecaç tama ngẽma pechibüexũ rü pexaxegüxũ? ¿Tüxcüũ nüxü pexoe i ngẽma togü i yaxõgüxũ rü penaxãneẽxẽẽ i ngẽma yaxõgüxũ i ngearü ngẽmaxũãxgüxũ? ¿Rü tacüxũ tá pemaã chixu i ñuxmax? ¿Pexcaç rü tá pemaã chataãxũ? Dücax, pemaã nüxũ chixu rü tama pemaã chataãẽ naxcaç i ngẽma pexügüxũ.

Tórü Coriarü õna i üünexũchiga

23Yerü tórü Corixũtawatama chanayaxu ga yema nguxẽẽtae ga pemaã nüxũ chixuxũ. Rü yexguma bexma tórü Cori ga Ngechuchuxũ ínaxuaxũgu, rü yematama chütaxũgu rü tórü Cori nanayaxu ga wüxi ga pãũ.

24Rü Tupanana moxẽ naxcaç naxã, rü yemawena rü inanabücu, rü ñanagürü:

“Ñãã nixĩ i chaxune i pexcaç ichaxãxũchiga. iRü penangó i ñãã pãũ na ngẽmaãcü peãẽwa choxna pecuaxãchiexũcaç!” ñanagürü. 25Rü yexgumarüũ ta ga chibüwena rü Ngechuchu nanayaxu ga wüxi ga pochiyu ga binuchiümaã äacuxũ, rü ñanagürü:

“Rü daa binu rü wüxi i cuaxruũ nixĩ na ngexwacax Tupana duũxũgümaã ixunetaxũ i maxũ i taguma gúxũchiga. Rü chaugü ya pexcaç ibacümaã nixĩ i Tupana pexũ nüxũ cuaxẽxũ i ngẽmachiga. Rü ngẽxguma ñuxguacü daa binu pixaxgügu rü ñuxma choma na chanaxüxũrüũ tá penaxü na peãẽwa choxna pecuaxãchiexũcaç”, ñanagürü ga Ngechuchu. 26Rü guxũguma i ngẽxguma penangõxgu i ñãã pãũ rü peyaxaxgügu ya daa binu rü ngẽmawa tá duũxũgüxũ nüxũ picuaxẽẽ na ñuxãcü

tórü pecaducax nayuxũ ga tórü Cori. Rü ngẽmaãcü tá penaxü ñuxmatáta wena nataegu i nũmax.

**Ñuxãcü nixĩ i namexũ na nangóxũ i tórü
Coriarü ñna i üünexũ**

²⁷Rü ngẽxguma chi ngexerũxe ya duũxẽ rü tachixearü maxũãxãcũma tanangóxgu i ñaã pãü rü exna tayaxaũxgu ya daa binu, rü wũxi i chixexũ taxü namaã i naxũne rü nagü ya tórü Cori. ²⁸Rü ngẽmacax naxũpa na tanangóxũ i ngẽma pãü rü na tayaxaxũxũ ya yima binu, rü name nixĩ i wũxichigü meã tũgü tangugü ngoxi nataxuma i tacü rü chixexũ i tũmaãrũ maxũwa. ²⁹Erü ngẽxguma chi tanangóxgu rü tayaxaũxgu rü tama meã nagu tarũxĩnũgu na tórü Corixũnechiga yĩxũ i ngẽma, rü tũgütama poxcuwa taga i ngẽxguma tanangóxgu rü tayaxaũxgu. ³⁰Rü ngẽmacax nixĩ i muxũchixe i petanũwa rü piãaaweexũ rü peturaexũ, rü ñuxre i togü rü marü nayuexũ. ³¹Natürü ngẽxguma chi yigütama ingugügu naxũpa na nangóxũ i ngẽma ñna, rü tórü Cori rü taxucax chima tũxũ napoxcue. ³²Natürü ngẽxguma tórü Cori ñoma i tórü maxũwa tũxũ poxcugu, rü ngẽmaãcü tũxũ inayarüwexãchixẽẽ na tama yixcũra naãneãrũ guxgu tũxũ napoxcuxũcax wũxigu namaã i ngẽma duũxũgü i tama yaxógũxũ. ³³Rü ngẽmacax, Pa Chaueneẽgũx, rü ngẽxguma pengutaquexegügu na penangóxũcax i ngẽma ñna i üünexũ, rü name nixĩ i pegü ípenangũxẽẽ na guxãma wũxigu meã penangóxũcax. ³⁴Rü ngẽxguma chi texé taiyaxgu, rü

name nixĩ i tũmapatawatama tachibũ na tama Tupana pexũ poxcuexũcax naxcax na chixexũ pexũexũ i perü ngutaquexegüwa. Rü ngẽma to i guxchaxũgü i pexũ ngẽxmaxũ, rü choma tá chanamexẽẽ i ngẽxguma petanũwa chaxũxgu.

**Ngẽma nacũmagü i Tupanaãẽ i
Üünexũ tũxna ãxũchiga**

12 ¹Pa Chaueneẽgũx, chanaxwaxe i nũxũ pecuax na ñuxãcü yĩxũ i ngẽma nacũmagü rü ngẽma cuax i Tupanaãẽ i Üünexũ tũxna ãxũ. Rü ngẽmachiga nixĩ i pemaã nũxũ chixuxchaũxũ i ñuxmax. ²Rü pema meãma nũxũ pecuax ga yexguma tauta Cristuaxũ peyaxógũgu, rü pegü nũxna pexãgü ga tupananetachicũnaãxãgü ga ingeãxũ. ³Rü ngẽmacax i ñuxma rü chanaxwaxe i meã nũxũ pecuax rü ngẽxguma Tupanaãẽ i Üünexũ texexũ idexaxẽegü, rü taxucürũwama ñatarũgü: “Rü wũxi ya chixecü nixĩ ya Ngechuchu”, ñatarũgü. Rü ngẽxgumarũü ta, rü taxucürũwama texé ñatarũgü:

“Ngechuchu rü tórü Cori nixĩ”, ñatarũgü ega tama Tupanaãẽ i Üünexũ tũxũ muxgu na ngẽmaãcü tidexaxũcax. ⁴Rü namu nixĩ i nacũmagü i duũxũgü yaxuxũ, natürü ngẽma tũxna naxãxũ rü wũxitama nixĩ. Rü nũma nixĩ i Tupanaãẽ i Üünexũ.

⁵Nangẽxma i nagũxũraũxũ i nacũma na ñuxãcü tórü Coricax ipuracũxũ, natürü wũxitama nixĩ ya tórü Cori ya tũxũ mucü na nũxũ ipuracũxũcax. ⁶Rü Tupanaãrũ pora rü nagũxũraũãcü tawa napuracü, natürü wũxitama nixĩ ya Tupana ya guxũma ücü i guxũ i duũxũgüwa. ⁷Rü

Tupana rü wüxichigü i duũxũna nanaxã i cuaxruũ i nawa nüxũ icuãxũ na Naãe i Üünexũ tawa ngëxmaxũ. Rü ngëmaãcü nanaxü ya Tupana na guxũma i yaxögüxũxũ nangüxëexũçax. ⁸Rü Tupana rü Naãe i Üünexũxũ namu na nüma tüxna naxããxũçax i cuax na tümáxë rü nüxũ tacuáxũçax na meã toguãxũ taxucyxëxũçax. Rü ngëmatama Naãe i Üünexũ toguãxna nanaxã i cuax na meã nüxũ tacuáxũçax na ñuxãcü meã tangúexëëtaexũ. ⁹Rü tümáxë, rü ngëmatama Naãe i Üünexũ tüxũ nanatauxchaxëë na meã tayaxöxũçax. Rü togue rü tüxna nanaxã i pora na ngëmamaã naxçax tayataanexëexũçax i ngëma idaaeweexũ. ¹⁰Rü togue rü tüxna nanaxã i pora na tanaxüxũçax i tacü rü mexũ i Tupanaãrü poramaã üxũ. Rü togue rü tüxna nanaxã i cuax na nüxũ tixuxũçax i Tupanaãrü ore. Rü togue rü tüxna nanaxã i cuax na nüxũ tacuáxũçax i tacü yĩxũ i ngoxogüãrü ixĩxũ rü tacü yĩxũ i Tupanaãe i Üünexũãrü ixĩxũ. Rü togue rü tüxna nanaxã i cuax na ngëma tama nüxũ tacuáxũ i nagawa tidexaxũçax. Rü togue rü tüxna nanaxã i cuax na tanangoxëexũçax na tacüchiga yĩxũ na tidexaxũ ya yixema to i nagawa idexáxe. ¹¹Rü guxũma i ngëma rü Tupanaãe i Üünexũtama nixĩ i naxüxũ. Rü nüma nixĩ i wüxichigü i duũxũna naxããxũ i ngëma cuax i nüma nanaxwaxexũ na nüxna naxããxũ.

Guxãma i yixema i yaxögüxũ rü wüxitama i duũxũrü tixigü

¹²Rü wüxi i naxüne rü woo nüxũ nangëxmagu i naëru rü nachacüügü rü naparagü rü muxũma i to i norü ngëmaxũgü, natürü wüxitama i naxüne

nixĩ. Rü ngëxgumarüütama nixĩ i guxũma i Cristuarü duũxũgü na wüxitama i naxünerüütama yixigüxũ. ¹³Tupanaãe i Üünexũ rü wüxitama nixĩ. Rü yexguma fibaiügu ga yixema, rü wüxitama i naxünerüü tüxũ nixigüxëë. Rü woo Yudíugü na ixigüxũ, rü exna duũxũgü i tama Yudíugü na ixigüxũ, rü exna duũxũgü i tacü rü corimexëwa ngëxmagüxũ na ixigüxũ, rü exna duũxũgü i taxúxemexëwa ngëxmagüxũ na ixigüxũ, natürü wüxitama i naxünerüü tüxũ nixigüxëë i nüma i Naãe i Üünexũ. Rü guxãma i yixema rü aixcüma marü tüxna nangu i ngëma Naãe i Üünexũ. ¹⁴Wüxi i naxüne rü tama nüxĩcatama nixĩ, natürü nüxũ nangëxma i naëru rü nachacüügü rü naparagü. Rü ngëmaãcü muxũgu nixüye. ¹⁵Rü ngëxguma chi wüxi ya nacutü ñaxgu:

“Rü ñuxma na tama naxmex chiixũ, rü ngëmacax tama ngëma naxünewa changëxma”, ñaxgu, rü tama ngëmacax nüxũ narüxo na naxüneãrü yĩxũ. ¹⁶Rü ngëxguma chi wüxi ya nachinü ñaxgu:

“Rü ñuxma na tama naxëtü chiixũ, rü ngëmacax tama naxünewa changëxma”, ñaxgu, rü tama ngëmacax nüxũ narüxo na naxüneãrü yĩxũ. ¹⁷Erü ngëxguma chi guxũma i naxüne rü naxëtü yixigu, çrü tacümaã chi i nüxũ ixinüëxũ? Rü ngëxguma chi guxũma i naxüne rü naxmachixë yixigu, çrü tacümaã chi i nüxũ iwãxixũ? ¹⁸Natürü Tupana ga naxücü ga taxüne, rü ngexta nüma ínanaxwaxexũgu nanaxü ga taeru rü tachacüügü rü taparagü i norü guxũma i taxüne. ¹⁹Rü ngëxguma chi guxũma i taxüne rü taeruxicatama yixigu, rü

ɔngẽxũ chi yĩxũ i taxũne ixĩxũ? ²⁰Rũ woo nangẽxma i taeru rũ tachacũtũgũ rũ taparagũ, natũrũ wũxitama nixĩ i taxũne. ²¹Rũ taxetũ rũ taxucũrũwa taxmẽxũ ñanagũrũ:

“Choma rũ tama chacuxwaxe”, ñanagũrũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta i taeru rũ taxucũrũwa tacutũgũxũ ñanagũrũ:

“Choma rũ tama chapexwaxe”, ñanagũrũ. ²²Natũrũ ngẽma yexeraãcũ ãũcũmaxũ i taxũnewa, rũ ngẽma nixĩ i yexera nanaxwaxexũ i taxũne. ²³Rũ ngẽma taxũnewa yexeraãcũ naxcax ixãnexũ, rũ ngẽma nixĩ i yexera meã ixũchiruxũ. Rũ ngẽma taxũnewa ngẽmaxũ i tama inaxwaxexũ na nangexchiruxũ, rũ ngẽma nixĩ i yexera meã idũxũxũ. ²⁴Natũrũ tama ngẽmaãcũ tanaxũ namaã i ngẽma taxũnewa ngẽmaxũ i guxãxũma iwéxũ. Rũ ngẽmaãcũ Tupana nanaxũ i taxũne, na yexeraãcũ nũxna idauxũcax i ngẽma yexera naxcax ixãnexũ i taxũnewa. ²⁵Rũ ngẽmaãcũ Tupana nanaxũ i taxũne na wũxichigũ i ngẽma taxũnewa ngẽmaxũ rũ nũxna nadauxũcax i natanũxũ, rũ guxũma meã nũgũmaã na napuracũexũcax. ²⁶Rũ ngẽxguma chi wũxi i ngẽma taxũnewa ngẽmaxũ tacũ nũxũ nguxgux, rũ guxũma i ngẽma togũ i natanũxũgũ rũ ta nũxũ nangũx. Rũ ngẽxguma chi wũxi i ngẽma taxũnewa ngẽmaxũ tacũmaã taãẽxgu, rũ guxũma i ngẽma togũ i natanũxũgũ rũ ta nataãẽ. ²⁷Rũ ñuxma i pema rũ Cristuxũne pixĩgũ. Rũ wũxichigũ i pema rũ ngẽma naxũnena pexũgũ. ²⁸Rũ ngẽmacax ya Tupana rũ norũ duũxũgũ i yaxõgũxũtanũwa tũxũ naxuneta ya ñuxre na norũ puracũwa tũxũ

namugũxũcax. Rũ tũxũ naxuneta ya toguãx na nũxũ tixuxũcax i norũ ore. Rũ tũxũ naxuneta ya toguãx na duũxũgũxũ tangũexẽxũcax i norũ ore, rũ toguãx na tanaxũxũcax i mexũgũ i taxũgũ i Tupanaãrũ poramaã iuxũ. Rũ tũxũ naxuneta ya toguãx na tana-meẽxẽxũcax i idaaweexũ, rũ toguãx na togũxũ tarũngũxẽẽgũxũcax, rũ toguãx na yaxõgũxũãrũ ãẽxgacũgũ na tixĩgũxũcax. Rũ tũxũ naxuneta ya toguãx na ngẽma tũma tama nũxũ tacuãxũ i nagawa na tidexagũxũcax. ²⁹Rũ tama guxãma rũ Tupana tũxũ imugũxe tixĩgũ, rũ tama guxãma Tupanaãrũ orearũ urũũ tixĩgũ. Rũ tama guxãma norũ orewa nguxẽetaegũxe tixĩgũ, rũ tama guxãma nũxũ tacuax na tanaxũxũ i mexũgũ i taxũgũ i Tupanaãrũ poramaã iuxũ. ³⁰Rũ tama guxãma nũxũ tacuax na tanameẽxẽxũ i duũxũgũ i idaaweexũ. Rũ tama guxãma nũxũ tacuax na nawa tidexagũxũ i wũxi i naga i tama nũxũ tacuãxũ. Rũ tama guxãma nũxũ tacuax na tanangõxẽxũ na tacũchiga yadexaxũ i ngẽma duũxũgũ i tama nũxũ nacuãxũ i nagawa idexaxũ. ³¹iRũ naxcax pedax na Tupanaxũtawata penayaxuxũcax i ngẽma cuax i rũmemaẽxũ!

Yigũ na ingechaũgũxũchiga

Natũrũ i ñuxma rũ tá pexũ changũxẽẽ i tacũ nixĩ i guxũma i ngẽma pemaã nũxũ chixuxũãrũ yexera rũmemaẽxũ.

13 ¹Rũ woo ngẽma choma tama nũxũ chacuãxũ i nagawa chideaxgu, rũ woo Tupanaãrũ orearũ ngerũgũ i daxũcũãxgawa chideaxgu,

natürü wüxi i ƭacü i āgaxürüümare chixĩ ega tama chomüciüxũ changechaũgu. ²Rü woo nüxũ chacuaxgu na meã duũxũgümaã nüxũ chixuxũ i Tupanaãrũ ore, rü woo nüxũ chacuaxgu i guxũma i ƭacü i ěxũguxũ i Tupanachiga, rü woo chomaã nanguũxgu na ngẽma chorü õmaã chayaxigachixẽẽxũ ya ma xpũnegü, natürü taxuwama chame ega tama chomüciüxũ changechaũgu. ³Rü woo ngẽma duũxũgü i ngearü dũruaxgixũxũ chayanuxgu i guxũma i ƭacü i choxũ ngẽmaxũ, rü woo Tupanaãrũ orecax chaugü ichaxãxgu na üxüwa choxũ yagugũxũcax, rü taxuwama choxũ name i ngẽma ega tama chomüciüxũ changechaũgu. ⁴Rü yixema tümamüciüxũ ngechaũxẽ, rü yaxna namaã taxĩnũ, rü namaã tamecũma. Rü tama tixãũxãchiwaxe, rü tama tũgü ítarũta, rü tama tũgü ticuaxũ. ⁵Rü yixema tümamüciüxũ ngechaũxẽ, rü tama taguxchigawaxe, rü tama tũgũguxicatama tarũxĩnũ, rü tama tanuxwaxe, rü tama nagu tarũxĩnũecha ega texẽ chixexũ tümamaã üxgu. ⁶Rü tama namaã tataãẽ i chixexũgü, natürü namaã tataãẽ i ngẽma ore i aixcũma ixĩxũ. ⁷Rü yixema aixcũma tümamüciüxũ ngechaũxẽ, rü yaxna namaã taxĩnũ, rü guxũguma nüxũ tayaxõ, rü guxũguma mexũgu namaã tarũxĩnũ, rü taguma naxchi taxai woo ƭacü tümamaã naxũxgu i tümamüci. ⁸Rü ngẽma yigü na ingechaũxũ rü tagutãma inayacuax. Natürü ngẽma na nüxũ ixuxũ i Tupanaãrũ ore rü wüxi i ngunexũgu tá inayacuax. Rü ngẽma tama nüxũ icuáxũ i nagawa na idexaxũ, rü tá ta inayacuax. Rü ngẽma ñuxma nüxũ icuáxũ rü wüxi i ngunexũgu rü marü taxuwatãma tũxũ name. ⁹Erü ngẽma tórü cuax i ñuxma tũxũ ngẽmaxũ,

rü Tupanapexewa rü naxíra. Rü ngẽxgumarũü ta i ngẽma norü orexũ na ixuxũ, rü wüxi i íramarexũtama nixĩ. ¹⁰Rü guxũma i ngẽma rü tá inayarũxo i ngẽxguma Tupanapexewa ingugũgu rü nüma guxũxũma tũxũ nacuaãxẽẽgu. ¹¹Yexguma chabuxgu ga chomax, rü wüxi ga buxũrũü chidexa, rü buxũ nagu rüxĩnũxũgu charũxĩnũ, rü tama meã chauãẽxũ chacuax. Natürü yexguma marü chayaxgu, rü nüxũ charũxo ga guxũma ga yema chorü bucũma. ¹²Rü ngẽma ñuxma nüxũ idauxũ i Tupanachiga, rü ñoma wüxi ya worua ya üxachametũxũwa yigü idauxũrũü nixĩ na taxcax naxẽxũ. Natürü yixcũra rü tá aixcũma meã nüxũxũchi tadau ya Tupana. Rü ñuxma rü írarüwatama nüxũ chacuax i Tupanachiga. Natürü wüxi i ngunexũgu rü tá meã nüxũ chacuax i guxũma i nachiga, ngẽma na Tupana meãma choxũ cuáxũrũü. ¹³Rü ñuxma rü nangẽxma i tomaẽxpũx i nacũmagü i guxũgucax ixĩxũ. Rü ngẽma nixĩ:

1 Rü Tupanaãxũ tayaxõgü

2 Rü nüxũ ítananguxẽẽ na nataeguxũ ya Cristu

3 Rü nüxũ tacuax na tamüciüxũ ingechaũxũ.

Natürü ngẽma tomaẽxpũxtanũwa rü ngẽma guxũãrũ yexera ixĩxũ, rü ngẽma nixĩ na tamüciüxũ ingechaũxũ.

Ngẽma tama nüxũ icuáxũ i nagawa na idexaxũchiga

14 ¹iRü naxcax pedax na pemüciüxũ pengechaũxũ! Rü ngẽxgumarũü ta name nixĩ i naxcax ípeca na Tupana pexna naxãxũcax i ngẽma togü i nacũmagü i Naãẽ i

Üünexũwa ne ĩxũ. iRũ ngẽma nacũma i yexeraãcü naxçax ípeçaxũ nixĩ na meãma nũxũ pixuxũ i norũ ore!

²Yĩxema duĩxẽ ya tama nũxũ tacuáxũ i nagawa idexaxe, rũ Tupanamaã nixĩ i tidexaxũ rũ tama i duũxũgũmaã, erũ taxúema nũxũ tacuax na ñuxũ ñaxũchiga yĩxũ. Rũ Tupanaãẽ i Üünexũ nixĩ i tũxũ idexaxẽxũ, natürũ ngẽma ore i nũxũ tixuxũ rũ ẽxũguxũ nixĩ.

³Natürũ yĩxema nũxũ ixuxe i Tupanaãrũ ore rũ ngẽmaãcü nũxũ tarũngũxẽ i duũxũgũ na yexeraãcü meã yaxõgũãxũçax rũ nũxũ nangúchaũxũçax i ngẽma ore rũ naporaexũçax i ngẽxguma guxchaxũ nũxũ ìpetũgu. ⁴Rũ yĩxema duĩxẽ ya tama nũxũ tacuáxũ i nagawa idexaxe, rũ tümacaçxtama nixĩ i ngẽma, na yexeraãcü meã Tupanaãxũ tayaxõxũçax. Natürũ yĩxema nũxũ ixuxe i Tupanaãrũ ore, rũ nũxũ tixu na yexeraãcü Tupanaãxũ yaxõgũãxũçax i guxũma i yaxõgũxũ. ⁵Choma chierũ chanaxwaxe na guxãma i pema rũ ngẽma tama nũxũ pecuáxũ i nagawa na pidexagũxũ. Natürũ yexeraãcü chanaxwaxe na duũxũgũmaã nũxũ pixuxũ i Tupanaãrũ ore. Erũ ngẽma to i nagawa na pidexagũxũãrũ yexera narũmemaẽ na togũmaã nũxũ pixuxũ i Tupanaãrũ ore. Natürũ ngẽma to i nagawa na idexaxũ, rũ name ega ngẽma yaxõgũxũmaã nũxũ ixuxgu na ñacũchiga yĩxũ i ngẽma dexa, na nũmagũ rũ ta yexeraãcü meã Tupanaãxũ yaxõgũãxũçax. ⁶Rũ ngẽmacax, Pa Chaueneẽgũx, rũ ngẽxguma chi pexũtawa chaxũxgu, rũ chi to i nagawa chideaxgu, ¿rũ ñacũwa chi pexũ namexũ i ngẽma? Natürũ ngẽxguma chi pemaã

nũxũ chixuxgu i ngẽma Tupana tũxũ nũxũ cuaxẽxũ, rũ exna ngẽma chomatama nũxũ chacuáxũ na aixcũma yĩxũ, rũ exna ngẽma ẽxũguxũ i ñuxma Tupana tũxũ nũxũ cuaxẽxũ, rũ exna ñacũ rũ to i nguxẽetae i Tupanachiga, rũ ngẽma waxi nixĩ i pexũ mexũ. ⁷iRũ dũcax i ngẽma paxetarũ i quena rũ exna arpa! Rũ ngẽxguma tãũ chima texé meã napaxũxgu, rũ tãũ chima nũxũ tacuax na ñacũgu tanapaxũxũ. ⁸Rũ ngẽma churaragũ, rũ ngẽxguma norũ uwanũgũmaã nũgũ nadaixchaũgu, ¿rũ ñuxãcü tá nũgũ namexẽẽ na nũgũ nañaxũçax ega tama meã nangógagu ya yima corneta ya ñaxçax naxçax çaxũne? ⁹Rũ ngẽxgumarũũ ta pemaã nangupetũ. Rũ ngẽxguma chi perũ conũmaã nũxũ pixuxgu i dexa i taxúema nũxũ cuáxũ, ¿rũ ñuxãcü tá nũxũ tacuax na ñuxũ ñaxũchiga yĩxũ i ngẽma nũxũ pixuxũ? Rũ ñoma ngürũanewa pidexagũxũrũũ tá pixĩgũ. ¹⁰Rũ aixcũma nixĩ i namuxũ i nagagũ i ñoma i naãnewa. Rũ guxũma i ngẽma nagagũ rũ name naxçax i ngẽma duũxũgũ i nawa idexagũxũ. ¹¹Natürũ ngẽxguma chi tama nũxũ chacuaxgu i ngẽma naga i to i duũxũ chomaã nawa idexaxũ, rũ ngẽma duũxũçax rũ ñoma to i nachĩũãnecũãxũrũũ chixĩ, rũ chauxçax rũ ñoma to i nachĩũãnecũãx i duũxũrũũ nixĩ i nũmax. ¹²Choma nũxũ chacuax rũ pema rũ pexũ nangúchaũ na pexũ nangẽxmaxũ i ngẽma nacũmagũ i Tupanaãẽ i Üünexũ tũxna ãxũ. Natürũ name nixĩ i naxçax pedau na guxũãrũ yexera pexna naxããxũ i ngẽma nacũmagũ i namaã nũxũ perũngũxẽxũ i guxũma i yaxõgũxũ na yexeraãcü meã

Tupanaāxú yaxōgüāxūcax. ¹³Rü ngēmacax yíxema duūxē ya taxúema nüxū cuáxū i nagawa idexaxe, rü name nixī i Tupanana naxcax taca na tūxna naxāāxūcax i cuax na togümaā nüxū tixuxūcax na ñuxū ñaxūchiga yīxū i ngēma nüxū tixuxū. ¹⁴Rü ngēxguma chi taxúema nüxū cuáxū i nagawa chayumüxēgu, rü chauuē nixī i ngēma yumüxēxū. Natürü chomatama rü taxuūma chacuax na tacūchiga yīxū i ngēma. ¹⁵¿Rü tacü tá chaxü i ñuxmax? Rü marü name nixī ega taxúema nüxū cuáxū i nagawa chayumüxēgu, natürü chanaxwaxe i guxāma nüxū cuáxū i nagawa rü ta chayumüxē. Rü marü name nixī ega taxúema nüxū cuáxū i nagawa chawiyae, natürü chanaxwaxe i guxāma nüxū cuáxū i nagawa rü ta chawiyae. ¹⁶Erü ngēxguma chi taxúema nüxū cuáxū i nagawa Tupanaxū quicuaxūūgu, rü yíxema duūxēgu ya ngēma irüxīnūēxē, rü taxucürüwa cumaā wüxigu Tupanaxū ticuaxūūgü, erü tama nüxū tacuax na ñuxū ñaxūchiga yīxū i ngēma nüxū quixuxū. ¹⁷Rü woo ngēma curü yumüxē rü namexēchixgu, natürü yíxema duūxēgu ya ngēma irüxīnūēxē rü taxuūma i mexū nawa tayaxu ega to i nagawa quideaxgu. ¹⁸Tupanana moxē chaxā, erü perü yexera taxúema nüxū cuáxū i nagawa chidexa. ¹⁹Natürü woo muxūma i ore i taxúema nüxū cuáxū i nagawa na chidexaxū, natürü ngēma yaxōgüxūārü ngutaquexēguwa rü chauxcax rü narümemaē chi nixī ega woo noxre i ore i meāma nüxū icuáxūwa namaā nüxū chixuxgu i Tupanaārü ore na ngēmaācü ngēmamaā

meā chanangüexēxūcax. ²⁰Pa Chaueneēgüx, tama name nixī i buxūgürüü pixīgü i ngēma nagu perüxīnūēxūwa. Rü name nixī i wüxi i buxū i ngexwacax íraxürüü tama chixexū pexü, natürü ngēma nagu perüxīnūēxūwa rü penaxwaxe i duūxū i marü yaxürüü nagu perüxīnūē. ²¹Tupanaārü ore ga nuxcūmaūxū ga norü orearü uruū ümatixū rü ñanagürü: “Rü nuā tá chanamugü i to i nachüānecūāx i duūxūgü na to i nagawa yadexagüxūcax namaā i ñaā Yudíugü i tama yaxōgüxū. Natürü woo ngēmaācü chanaxūxgu, rü tāütāma chauga naxīnūē i ngēma Yudíugü i tama irüxīnūēchaūxū”, ñanagürü ga Tupana. ²²Rü ngēmacax ngēma na taxúema nüxū cuáxū i nagawa idexaxū, rü wüxi i cuaxruū nixī naxcax i ngēma duūxūgü i tama irüxīnūēchaūxū. Rü tama duūxūgü i marü yaxōgüxūcax nixī i ngēma. Natürü ngēma Tupanaārü orexū na ixuxū, rü duūxūgü i marü yaxōgüxūcax nixī na yexeraācü meā Tupanaāxū yaxōgüāxūcax. Rü tama duūxūgü i tama irüxīnūēchaūxūcax nixī i ngēma. ²³Rü ngēxguma chi pema i yaxōgüxe pengutaquexēgu, rü guxā chima to i nagawa pidexagügu, ¿rü ñuxū ñaxū tá ega petanügu naxücuxgu i wüxi i duūxū i ngēma iyarüxīnūxū rü exna wüxi i duūxū i tauta yaxōxū? ¿Taux exna i nagu tá naxīnūxū na pexāūāēgüxū i pemax? ²⁴Natürü ngēxguma chi guxāma i pema nüxū pixuxgu i Tupanaārü ore, rü chi petanügu naxücuxgu i wüxi i

duũxũ i tama yaxõxũ rü exna wüxi i duũxũ i ngẽma iyarũxĩnũxũ, rü tá nüxũ naxĩnũ i ngẽma Tupanaãrũ ore i nüxũ pixuxũ. Rũ ngẽmaãcũ tá nüxũ nacuax na nũma rü wüxi i pecaduáxũ na yĩxũ. Rũ nügũgu tátama ínaruĩnũ i ngẽxguma nüxũ naxĩnũgu i ngẽma nüxũ pixugüexũ. ²⁵Rũ ngẽma chixexũ i nüxĩcatama nüxũ nacuáxũ rü tá naxçax ínucax. Rũ nũma rü ngẽxma tá nacaxápũxũ, rü tá Tupanaxũ nicuaxũũ. Rũ tá nüxũ nixu na aixcũma Tupana petanũwa nangẽxmaxũ.

**Guxũma i tacũ i ngutaquexewa pexũũ,
rũ name nixĩ i meã peãẽta
ipexũãcũma penaxũ**

²⁶Dũcax, Pa Chaueneẽgũx, ñuxma tá pemaã nüxũ chixu na ñuxãcũ tá penaxũũ ega ngẽxguma pengutaquexegũgu. Rũ ñuxre i pema rü marũ name na Tupanaãrũ wiyaequ pewiyægũxũ, rü togue rü tanguxẽtaegũxũ, rü togue rü nüxũ tixuxũ i ngẽma ore i Tupana tũxũ nüxũ cuaxẽexũ, rü togue rü nawa tidexagũxũ i naga i tama nüxũ tacuaxgũxũ, rü togue rü tanangoxẽẽgũxũ i ngẽma dexa i to i nagawa nüxũ yaxugũxũ. Natürũ guxũma i ngẽma rü tanaxwaxe i yaxõgũxũãrũ ngũxẽẽçax na yĩxũ, na yexeraãcũ yaxõgũãxũçax rü meã Tupanaçax namaxẽxũçax. ²⁷Rũ ngẽxguma to i naga i pema tama nüxũ pecuáxũwa pidexagũgu, rü name nixĩ i taxre rü exna tomaẽxpũxicatama tidexagũ. Rũ tanaxwaxe i wüxiexira tidexa i noxri rü yixcama ya togue. Rũ ngẽxguma chi texé to i nagawa ideaxgu, rü name nixĩ na tangẽxmaxũ ya wüxie

ya nüxũ ixuchigũxe na tacũchiga yĩxũ i ngẽma ore i to i nagawa nüxũ yaxuxũ.

²⁸Natürũ ngẽxguma chi tatauxgu na texé nüxũ ixuchigũxũ na tacũchiga yĩxũ i ngẽma ore i to i nagawa nüxũ yaxuxũ, rü narũmemaẽ nixĩ na noxtacũma tama to i nagawa pidexagũ i perũ ngutaquexewa. Rũ narũmemaẽ i wüxichigũ tũxica Tupanamaãxĩcatama bexma tidexagũ. ²⁹Rũ ngẽxgumarũũ ta ngẽxguma pengutaquexegũgu, rü name nixĩ i taxre rü exna tomaẽxpũxicatama nüxũ tixu i Tupanaãrũ ore. Rũ ngẽma togũ i ngutaquexetanũxũ rü name nixĩ na meã nangugũgũãxũ i ngẽma ore.

³⁰Natürũ ngẽxguma chi íyadexayane i wüxi i duũxũ, rü Tupana tũmamaã ideaxgu ya togue ya ngẽma rũtoxe, rü name nixĩ na iyanachianexũ i ngẽma nüxĩra idexaxũ na tidexaxũçax ya yixema duũxẽ ya Tupana tũmamaã idexaxe. ³¹Rũ ngẽmaãcũ guxãma i pema na Tupana pemaã idexaxũ, rü name nixĩ i wüxichigũ ípenanguxẽẽ na pewa nanguxũ na pidexagũxũ i Tupanaãrũ ore. Rũ ngẽmaãcũ i ngẽma togũ i ngutaquexetanũxũgũ rü tá Tupanachiga meã nangúe rü tá nataãẽgũ. ³²Rũ ngẽmaãcũ tanaxwaxe i meãma tũmaãẽmaã itacuax ya wüxichigũ ya yixema Tupanaãrũ orexũ ixuxe. ³³⁻³⁴Erũ perũ ngutaquexegũwa rü Tupana nanaxwaxe na meã penaxũũ i guxũma, rü tama nanaxwaxe na ngẽma pexãũgatanũxũ rü pegũ ípetüexẽẽxũ. Rũ guxũma i togũ i yaxõgũxũãrũ ngutaquexegũwa rü marũ nüxũ nayapue na tama yadexagũxũ i ngexũgũ. Rũ name nixĩ i pema rü ta ngẽmaãcũ penaxũ, erũ nachuxu na yadexagũxũ i

ngexũgũ i ngutaquexegũwa. Rũ name nixĩ na yatũgũga naxĩnũexũ i ngexũgũ, ngẽma Tupanaãrũ ore tũxũ muxũrũũ. ³⁵Rũ ngẽxguma chi ƚacũxũ nacuáxchaũgu i wũxi i ngexũ, rũ name nixĩ i nachĩũwatama natena naca i nachiga i ngẽma. Erũ wũxi i ãne nixĩ ega ngutaquexewa yadeaxgu i wũxi i ngexũ. ³⁶Pa Corĩtiucũĩãxgũx, name nixĩ na nũxna pecuãxãchiexũ na tama pewaxira ne naxũxũ i Tupanaãrũ ore. Rũ tama pexicatama nixĩ i penayauxgũxũ i ngẽma. ³⁷Rũ ngẽxguma chi texé tũgũgu rũxĩnũgu na Tupanaãrũ orearũ uruũ tĩxũ rũ exna tũgũgu tarũxĩnũgu na Tupanaãẽ i Ūũnexũ tũxna naxãxũ i ƚacũ rũ cuãx, rũ name nixĩ i nũxna tacuãxãchi na tórũ Coriarũ ore yĩxũ i ñãã ore i pexçax chaxũmatũxũ. ³⁸Natũrũ ngẽxguma chi texé tama nũxũ cuãxchaũgu i ngẽma pemaã nũxũ chixuxũ, rũ name nixĩ i tama tũxũ pecuãxchaũ. ³⁹iRũ ngẽmacax, Pa Chaueneẽgũx, rũ Tupanana naxçax peca i cuãx na meãma nũxũ pixuxũçax i norũ ore! iRũ tama penachũxu na to i nagawa yadexagũxũ i duũxũgũ! ⁴⁰Rũ peru ngutaquexegũwa, rũ name nixĩ na meã penaxũxũ i guxũma. Rũ tama name i ngẽma pexãũgatanũ rũ pegũ ípetũexẽ.

Cristu na yuwa írudaxũchiga

15 ¹Rũ ñuxmax, Pa Chaueneẽgũx, rũ chanaxwãxe i nũxna pecuãxãchie i ngẽma Tupanaãrũ ore i tũxũ maxẽxẽexũ ga pemaã nũxũ chixuxũ. Rũ yematama ore nixĩ ga pema peyauxgũxũ. Rũ ñuxma rũ ngẽmatama oregagu nixĩ i meã peyaxõgũxũ. ²Rũ

ngẽma oregagu nixĩ i pexũ nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gũxũ, ega aixcũma guxũguma peyaxõgũamagu. Natũrũ ngẽxguma tama guxũguma peyaxõgũgu, rũ natũçaxmamare nixĩ i ngẽma peru õ. ³Rũ noxri pexũ changũexẽẽ ga yema nguxẽetae ga chomatama togũ ga chomũcũgũxũtawa chayaxuxũ. Rũ pexũ changũexẽẽ na Cristu rũ tórũ pecaduçax nayuxũ, ngẽma Tupanaãrũ ore i ũmatũxũwa nũxũ ixuxũrũũ. ⁴Rũ yexgumarũũ ta pexũ changũexẽẽ na ñuxãcũ inatãxgũãxũ, rũ ñuxãcũ norũ tomaẽxpũx ga ngunexũgu rũ wena na namaxũxũ, ngẽma Tupanaãrũ ore i ũmatũxũ nũxũ ixuxũrũũ. ⁵Rũ yexgumarũũ ta pexũ changũexẽẽ ga ñuxãcũ Pedruçax na nangõxũ ga Cristu, rũ ñuxãcũ yixcũra rũ norũ ngũexũgũ ga yamugũxũçax na nangõxũ. ⁶Rũ yemawena ga Cristu rũ noxtacũma 500 arũ yexera ga yaxõgũxũçax nangõx. Rũ muxũma i ngẽma duũxũgũ rũ ñuxma rũ ta namaxẽ, natũrũ nũmaxũ rũ marũ nayue. ⁷Rũ yemawena rũ Chaũtiãguçax nangõx, rũ yixcama guxũma ga yema togũ ga ngũexũgũ ga yamugũxũçax nangõx. ⁸Rũ dũxwa chowa inayacuãx ga chauxçax rũ ta na nangõxũ, woo ngũrũãchimare nixĩ ga yema, ngẽxgumarũũ i wũxi i buxũ i tautama norũ ngunexũwa nanguyane buxũrũũ. ⁹Rũ choma rũ guxũma i ngẽma togũ i Tupana imugũxũtũũwa chaxũ. Rũ tãũ chima name na Tupana imuxũmaã choxũ naxugũxũ i duũxũgũ, yerũ nawe chingẽchigũ ga Tupanaãrũ duũxũgũ rũ poraãcũ chixexũ namaã chaxũ. ¹⁰Natũrũ ga Tupana rũ chomaã namecũma, rũ ngẽmacax i ñuxma rũ choxũ pedau na

taçü chiĩxũ rü ñuxãcü na chiĩxũ. Rü yema chomaã na namecũmaxũ rü tama natũçaxma nixĩ. Yerü choma rü guxũ ga togü ga yamugũxũärü yexera chanaxü ga Tupanaärü puracü. Natürü tama chomatama nixĩ ga chanaxũxü ga yema puracü, natürü Tupana ga chomaã mecũmacü rü chomaã puracücü nixĩ ga naxücü ga yema puracü na nüxü chixuxũçax ga norü ore. ¹¹Natürü i ñuxma rü nüétama nixĩ ega woo choma chixügu rü exna togü yixügu ga pemaã nüxü ixuxü ga yema ore. Yerü yema ore ga pemaã nüxü tixuxü, rü Tupanaärü ore i tüxü maxẽxẽxü nixĩ, rü yema nixĩ ga pixögüxü.

**Ñuxãcü wena tá namaxẽ i
duũxũgü i yuexü**

¹²Marü pemaã nüxü tixu na Cristu rü yuwa ínadxü. ¿Rü tüxcüü ñuxre i pema rü ñaperügügü:

“Yuexü rü tagutáma wena namaxẽ”, ñaperügügü? ¹³Rü ngëxguma chi ngëma yuexü rü tagu chima wena namaxëgu rü ga Cristu rü chi ta tãu chima wena namaxü. ¹⁴Rü yexguma chi Cristu tama wena maũxgu, rü ngëma ore i nüxü tixuxü i nachiga rü taxuwa chima name, rü natũçaxmamare chi nixĩ i perü õ.

¹⁵Rü ngëxguma chi ngëmaãcü yixügu, rü toma rü Tupanaärü orearü uruũgü i dorataçaxgüxü chi tixügü. Erü nüxü tixu na Tupana Cristuxü wena maxẽxü. Rü ngëxguma chi tama aixcũma yixügu na wena namaxëxü i yuexü, rü chi wüxi i doramare nixĩ na Tupana Cristuxü wena maxẽxü. ¹⁶Rü ngëxguma chi ngëma yuexü rü tagu chima wena namaxëgu, rü ga Cristu rü chi ta tãu chima wena

namaxü. ¹⁷Rü yexguma chi Cristu tama wena maũxgu, rü natũçaxmamare chi nixĩ i peyaxögüxü, rü chi ñuxma rü ta perü pecadugagu ipeyarütauxe. ¹⁸Rü chi ngëmaãcü yixügu rü ngëma duũxũgü i Cristuaxü yaxögüxü i marü yuexü, rü chi ta tãu chima nüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. ¹⁹Rü ngëxguma chi ñoma i maxũçaxicatama yixügu na Cristuaxü yaxögüxü, rü chi guxü i togü i duũxũgüärü yexera tangechaütümüügu. ²⁰Natürü aixcũmaxüchi nixĩ ga Cristu ga yuwa na ínadxü. Rü natanüwa i guxüma i ngëma yuexü i yixcũra tá írüdagüxü, rü Cristu nixĩ ga namaã inaxügücü na ínadxü, yerü nüma nixĩ ga nüxĩra wena namaxüxü. ²¹Rü yexgumarüü wüxi ga yatüguagu na nayuexü ga duũxũgü, rü ngëxgumarüü tá ta nixĩ na wüxi i yatüguagu wena namaxëxü i ngëma marü yuexü. ²²Rü ngëxgumarüü Adãüguagu guxãma na yuexü, rü ngëxgumarüü tá ta nixĩ na Cristugagu namaxëxü i guxüma i duũxũgü i nüxü yaxögüxü. ²³Natürü wüxichigü tá tũmawa nangu na wena tamaxüxü. Rü Cristu nixĩ ga nüxĩra maxücü. Rü ngëxguma wena núma naxüxgu i nümax, rü ngëxguma tá nixĩ i wena namaxëxü i ngëma duũxũgü i noxrü ixüguxü. ²⁴Rü ngëmawena tá nixĩ i nagüxü i naãne. Rü ngëxguma tá nixĩ ya Cristu i nüxü naporamaëxü i guxüma i norü uwanügü. Rü ngëxguma tá nixĩ i Nanatü ya Tupanana naxããxü i guxüma na nüma namaã inacúxũçax. ²⁵Erü nüma ya Cristu rü ãëxgacü tá nixĩ ñuxmatáta nüxü naporamaë i guxüma i norü uwanügü. ²⁶Rü ngëma nawa iyacuáxü i norü uwanü i tá nüxü

naporamaēxũ, rŭ yu nixĩ. ²⁷Yerũ Tupana rŭ marũ Cristumēxēwa nanayexmagũxēē ga guxũma. Natürũ woo Tupanaärũ ore nüxũ ixuxgu na Cristumēxēwa nangēxmagũxũ i guxũma, natürũ nümatama ya Tupana rŭ tama Cristumēxēwa nangēxma. Yerũ nüma ga Tupana nixĩ ga Cristumēxēwa nayexmagũxēēxũ ga guxũma. ²⁸Rũ ngēxguma guxũma Cristumēxēwa ngēxmagũgu, rŭ ñuxũchi nümatama ya Cristu ya Tupana Nane rŭ tá Nanatümēxēwa nügũ nangēxmaxēē. Yerũ nüma ga Tupana nixĩ ga noxri Cristumēxēwa nayexmagũxēēxũ ga guxũma. Rũ ngēmaācü ya Tupana rŭ guxũärũ āēxgacũ tá nixĩ. ²⁹Rũ nangēxma i ñuxre i duũxũgũ i petanüwa i Tupanaégagu yuexũchicüü íbaiũxũ. ¿Rũ tũxcüü ngēma naxũgũ? Rũ ngēxguma chi tama wena namaxēgu i duũxũgũ i yuexũ, ¿rũ tũxcüü ngēma yuexũchicüü ínabaiũ? ³⁰¿Rũ tũxcüü i toma rŭ guxũguma āücũmaxũwa tangēxmagũ? ³¹Pemaã nüxũ chixu, Pa Chaueneēgũx, rŭ guxũ i ngunexũgu rŭ āücũmaxũwa changēxma, rŭ tama nüxũ chacuax i tacũ rŭ ngunexũgu Tupanaärũ oregagu tá na chayuxũ. Rũ ngēma rŭ aixcũmaxũchi nixĩ, ngēxgumarũü na aixcũma yĩxũ na choxũ nangēxmaxũ i wüxi i taãē i taxũ i ñuxma na tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxũ peyaxōgũxũ. ³²Choma rŭ nuã Epéchiuwa rŭ Tupanaärũ orechigagu chorũ uwanümaã poraācü togũ tachoxũgagũ. Rũ ñoma naēxũ i idüraexũmaã togũ taðaixũrüü tixĩgũ. ¿Natürũ tacüwa choxũ namexũ ga yema ega chorũ maxũ i ñoma i naãnewa choxũ

ngēxmaxũcaxicatama yixĩgu? Rũ ngēxguma chi aixcũma yixĩgu na tama wena namaxēxũ i yuexũ, rŭ marũ name i ñatarügũgũ:

“iNgĩxã tachibüe rŭ taxaxegũ, erũ paxa tá tayue!” ñatarügũgũ. ³³iNatürũ tãütáma nawe perũxĩ i ngēma duũxũgũ i ngēmaācü chixri idexagũxũ! Erũ aixcũma nixĩ i ngēma ore i ñaxũ:

“Rũ texé ya chixexũ i duũxũmaã āmücũxe, rŭ tũxũ inayanaxoxēē i tũmacũmagũ i mexũ”, ñaxũ. ³⁴Rũ name nixĩ i meã pegüāēgu perũxĩnüē rŭ nüxũ perũxoe i ngēma perũ chixexũgũ. Rũ wüxi i perũ āne nixĩ na pemaã nüxũ chixuxũ rŭ ñuxre i pema rŭ tama aixcũma Cristuarũ duũxũgũ pixĩgũxũ rŭ tama aixcũma Tupanaxũ pecuaxgũxũ.

Ñuxācü wena namaxē i yuexũgũ

³⁵Natürũ bexmana wüxie tá pexna taca rŭ ñatarügũ pexũ:

“¿Ñuxācü tá wena namaxēxũ i yuexũ? ¿Rũ nañuxraũxũ i naxũnemaã tá ínadagũxũ?” ñatarügũ pexũ. ³⁶Rũ pemaã nüxũ chixu rŭ wüxi i ngēāēxũ nixĩ na ngēmaācü pexna taçaxũ. Erũ ngēxguma wüxi ya nanetũchane itoxgu, rŭ yima nanetũchane rŭ nayu na naxũxũcax i ngēma nanetũ. ³⁷Rũ ngēma waixũmũgu itoxũ, rŭ wüxi ya triguchane rŭ exna tacũ rŭ to i nanetũchane nixĩ. Rũ tama nane i rüxũxũ nixĩ i itoxũ. ³⁸Rũ ngēxguma marũ ipenatoxguwena, rŭ Tupana nanaxũxēē ya yima nachane na nüma nanaxwaxexũācüma yĩxũcax i ngēma nanetũ. ³⁹Rũ tama guxũ i naxũnegũ rŭ nawixigu. Rũ duũxēxũne rŭ nanatoraxũ, rŭ naēxũgũxũne rŭ to nixĩ, rŭ werigũxũne rŭ to nixĩ, rŭ choxnigũxũne rŭ to nixĩ. ⁴⁰Rũ

ngëxgumarüü ta nangëxma i naxüñegü i daxügxuxü i naãnecüãx, rü nangëxma i naxüñegü i ñoma i naãnecüãx. Rü ngëma daxügxuxü i naãnecüãx i naxüñegü rü nüxü nangëxma i noxrütama mexü, rü ngëma ñoma i naãnecüãx i naxüñegü rü ta nüxü nangëxma i noxrütama mexü. Natürü tama nawüxigu i ngëma norü mewa. ⁴¹Rü üaxcüarü yauracüü rü to nixí, rü tauemaciariü yauracüü rü to nixí. Rü woramacurigiariü yauracüü rü to nixí. Rü nügütanüwatama ya woramacurigiü, rü tama nawüxigu i norü yauracüü. ⁴²Rü ngëxgumarüü tá ta naxüpetü namaã i naxüñegü i ngëma duüxügü i yuexü. Erü ngëma naxüñe i noxri nüxü ngëxmaxü rü iyarüxoxwaxexü nixí. Natürü ngëma naxüñe i tá nüxü ngëxmaxü i ngëxguma wena namaxëgu, rü ngëma rü tagutáma inayarüxo. ⁴³Rü ngëma naxüñe i yuxü rü taxuwama name i ngëxguma inataxgux. Natürü ngëxguma wena namaüxgu rü tá namexëchi. Rü ngëma naxüñe i ñuxma turaxü rü ngëxguma wena namaüxgu rü tá napora. ⁴⁴Rü itanatax i ngëma naxüñe i ñoma i naãnecüãx ixixü. Natürü ngëxguma ínadaaxgu, rü daxücüãx i naxüñe tá nixí. Rü ñuxma na nangëxmaxü i naxüñe i ñoma i naãnecüãx rü ngëmawa nüxü tacuax na nangëxmaxü ta i naxüñe i daxücüãx. ⁴⁵Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Guma nüxüraücü ga yatü ga Adáü rü nüxü nayexma ga ñoma ga naãnecüãx ga naxüñe ga paxaãchi maxüxü”,

ñanagürü. Natürü ya Cristu rü daxücüãx nixí. Rü nüma nixí i tüxna naxããxü i maxü i taguma gúxü. ⁴⁶Noxri rü tüxü nangëxma i ñoma i naãnecüãx i taxüñe.

Natürü yixcama rü Tupana tá tüxna nanaxã i to i taxüñe i daxücüãx ixixü.

⁴⁷Guma nüxüraücü ga yatü ga waixümwüwa ücü, rü ñoma ga naãnecüãx nixí. Natürü törü Cori ya Cristu rü daxügxuxü i naãnecüãx nixí. ⁴⁸Rü ngëma taxüñegü i ñoma i naãnewa tüxü ngëxmaxü, rü guma Adáüxüñe ga waixümwüwa ücü rü nixígü. Natürü ngëma naxüñegü i daxüwa nüxü ngëxmaxü i duüxügü, rü Cristuxüñerüü nixígü. ⁴⁹Rü ñgëxgumarüü na Adáü ga waixümwüwa ücü rü na yixü i taxüñe, rü ngëxgumarüü tá ta Cristu ya daxüwa ngëxmacürü nixí i taxüñe i yixcüra.

⁵⁰Rü dücax, Pa Chaueneëgüx, pemaã nüxü chixu rü ñaã taxüñe i namachinaxcax rü naxchinaxãnaxcax, rü taxucürüwa Tupana ãëxgacü íyixüwa nangu. Erü ngëma iyarüxoxü, rü taxucürüwama Tupanaxütawa i ngextá taxuüma íyarüxoxüwa nixücu.

⁵¹Natürü chanaxwaxe na nüxü pecuáxü i wüxi i ore i ëxügüxü ga noxri Tupanaxícatama nüxü cuáxü. Rü dücax, táütáma guxã tayue, natürü guxãxüñe rü tá naxüchicüü. ⁵²Rü ngürüächimare wüxi i peãxëtüga tá nixí i ngëma na naxüchicüüxü i taxüñe i ngëxguma naãneãrü guxgux naxãgagu ya corneta. Rü tá naxãga ya yima corneta, rü ngëxguma i ngëma duüxügü i yuexü rü tá ínärüdagü na tagutáma wena nayuexücax. Rü yixema na imaxëxü rü tá naxüchicüü i taxüñe. ⁵³Erü ngëma taxüñe i yuxwaxexü rü woetama tama taixü rü tá naxüchicüü. Rü wüxi i ngëxwacaxüxü i naxüñe i aixcüma taixü rü tagutáma yuxü tá nixí. ⁵⁴Rü ngëxguma ngëmaãcü naxüchicüüga i

taxüne i yuxwaxexũ, rü tüxũ
nangẽxmagu i taxüne i ngexwacaxũxũ i
tagama yuxũ, rü ngẽxguma tá nixĩ i
yanguxũ i Tupanaãrũ ore i ùmatũxũ i
ñaxũ:

“Marũ inayarũxo na nayuxũ i duũxũgũ.

Rũ Tupana rü marũ yuxũ
narũyexera. ⁵⁵Rũ dücax, Pa Yux,
¿ngẽxũ i curũ pora i namaã toxũ
curũyexeraxũ? ¿Rũ ngẽxũ i ngẽma
cuxne i namaã toxũ cudãixũ?”

ñanagũrũ i ngẽma Tupanaãrũ ore. ⁵⁶Rũ
ngẽma naxne i yu, rü pecadu nixĩ. Erũ
ngẽma pecadu nixĩ i naporaxẽxũ i ngẽma
yu na tüxũ nađaixũcax. Rũ ngẽma mugũ
ga Moichẽ ùmatũxũ nixĩ i naporaxẽxũ i
pecadu, erũ woo namexgu i ngẽma mugũ,
natũrũ taxucũrũwama texé aixcũma
tayanguxẽẽ. ⁵⁷Natũrũ name nixĩ i
Tupanaana moxẽ taxã yerũ núma nanamu
ga tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu na
ngẽma yuxũ tüxũ naporamaẽxẽxũcax.
⁵⁸Rũ ngẽmacax, Pa Chaueneegũ ya Pexũ
Changechaũgũxex, rü name nixĩ i meã
peyaxõgũama rü taguma ípenatax i
Tupanaãrũ ore. Rũ name nixĩ i guxũguma
meã penaxũ i tórũ Coriarũ puracũ, erũ
pema nüxũ pecuax rü ngẽma puracũ i
nüxũ pexũxũ, rü tama natũcaxma nixĩ.

**Dĩeru ga nutaquexecũ naxcax ga yema
togũ ga yaxõgũxũ**

16 ¹Rũ ñuxma tá pemaã nüxũ chixu
i nachiga i ngẽma dĩeru i
penutaquexexũ na namaã nüxũ
perũngũxẽegũxũcax i taeneegũ i yaxõgũxũ
i Yudéaanewa ngẽxmagũxũ. Rũ ngẽma
yaxõgũxũ i Gárateanewa ngẽxmagũxũ rü
marũ namaã nüxũ chixu na ñuxãcũ tá
ngĩxũ nanutaquexegũxũ i ngẽma dĩeru. Rũ

chanaxwaxe i ngẽxgumarũũ ta penaxũ i
pemax. ²Rũ guxcũ i yũxũarũ ngunexũgu
rü name nixĩ i wũxichigũ i pema rü ngĩxũ
ípexũxũchi i ngẽma dĩeru i Tupanaana
ngĩxũ pexãcũ. Rũ ngẽxgumarũũ na ñuxre i
dĩeru ngĩxũ peyaxuxũ i perũ puracũwa, rü
name nixĩ i wũxichigũ ngĩxũ ípexũxũchi i
ngẽma Tupanaãrũ ixĩcũ. Rũ ngĩmaã tá
penguxũ na tama ngẽxguma ngẽma
changuxguama ngĩxũ na pedexũcax. ³Rũ
ngẽxguma petanũwa changuxgu, rü tá
chanaxũmatũ i ñuxre i poperagũ naxcax i
taeneegũ i Yerucharẽũwa ngẽxmagũxũ. Rũ
ñuxũchi ngẽma poperamaã tá
Yerucharẽũwa chanamugũ i ngẽma
duũxũgũ i pema nüxũ pexunetaxũ na
ngẽma ngĩxũ nangegũxũcax i ngẽma dĩeru
i taeneegũcax ngĩxũ penutaquexegũcũ.
⁴Rũ ngẽxguma chi choxũ natauxchagu na
ngẽma Yerucharẽũwa chaxũxũ, rü choma
rü tá ta ngẽma chaxũ, rü nümagũ rü tá
wũxigu chomaã ngẽma naxĩ.

**Pauru nagu narũxĩnũ na
Corĩtiuwa naxũxũ**

⁵Choma rü Machedóniããnewa tá
chaxũpetũ na íchayadauxũcax i taeneegũ i
ngẽma ngẽxmagũxũ. Rũ ngẽmawena rü tá
petanũwa changu na pexũ
íchayadauxũcax. ⁶Rũ ngũrũĩachi tá ñuxre i
ngunexũgũ ngẽxma petanũgu charũxãũx,
rü bexmana ngũrũĩachi ngẽma petanũwa tá
chanangupetũxẽẽ ya mucũ. Rũ ngẽxguma
rü tá pexũ natauxcha na choxũ
perũngũxẽegũxũ na ngẽma
íchaxũxchaxũxũwa chaxũxũcax. ⁷Erũ tama
chanaxwaxe i paxaãchimarẽ pexũ chadau.
Natũrũ chanaxwaxe i poraãcũxũra
petanũgu charũxãũx ega nanaxwaxegu ya
tórũ Cori. ⁸Natũrũ nuã Epẽchiuarũ iãnewa

tá changẽxma ñuxmatáta Pêtecósteari ngunexũwa nangu. ⁹Erũ nuã rũ tórũ Cori poraãcü choxũ nanatauxchaxẽẽ na nüxũ chapuracũxũcax rũ nüxũ yaxögũãxũcax i muxũma i duũxũgũ woo namu i ngẽma tama naxwaxegũxũ na nuã chapuracũxũ. ¹⁰Rũ ngẽxguma chi Timutéu petanũwa nguxgu, rũ chanaxwaxe i meãma penayaxu na petanũwa nataãẽxũcax. Erũ nüma rũ ta chauxrũ tórũ Coriari puracũwa napuracũ. ¹¹Rũ ngẽmacax tama chanaxwaxe i texé petanũwa nüxũ taxoe. Natürũ chanaxwaxe i nüxũ perüngũxẽẽ na taãẽacũma nuã naxũxũ na choxũ ýyadauxũcax. Erũ poraãcü íchananguxẽẽ na nuã nanguxũcax namaã i ngẽma togũ i taeneegũ. ¹²Rũ ngẽma taeneẽ i Aporu rũ poraãcü nüxũ chacaxũ na petanũwa ýyadauxũcax namaã i ngẽma togũ i taeneegũ. Natürũ tama ngẽma naxũxchaũ i ñuxmax. Natürũ ngẽxguma naxãchicagu rũ tá ngẽma naxũ.

Pauru nüxũ narũmoxẽ ga yema yaxögũxũ

¹³iRũ pexuãegũ na taxuũma i chixexũgu peyixũcax! iRũ meãma peyaxögũama woo tacũ pexũ ùpetũgu! Rũ name nixĩ i peporaeama rũ taxucaxma pemuũẽ. ¹⁴Rũ guxũma i ngẽma pexũxũ, rũ name nixĩ i pegũ pengechaũgũãcũma penaxũ. ¹⁵Rũ ñuxmax, Pa Chaueneegũx, pema nüxũ pecuax na Estéfanatanũxũgũ yĩxũ ga nüxĩra yaxögũxũ ga Acayaanewa. Rũ meãma nüxũ pecuaxgũ na ñuxãcü poraãcü taeneegũ i yaxögũxũxũ na nangũxẽegũxũ. ¹⁶Rũ chanaxwaxe i naga pexĩnũẽ i ngẽma duũxũgũ i Estéfanatanũxũgũrũ i xĩgũxũ. Rũ

ngẽxgumarũ ta chanaxwaxe i naga pexĩnũẽ i guxũma i ngẽma duũxũgũ i ñaã Tanatũari puracũwa puracũxũ rũ ngũxẽẽtaegũxũ. ¹⁷⁻¹⁸Rũ ñuxma na taxucũrũwama chauxũtawa pengẽxmagũxũ, rũ wũxi ga chorũ taãẽ nixĩ na núma naxĩxũ ga taeneegũ ga Estéfana rũ Fortunátu rũ Acáicu. Rũ yema taeneegũ ga núma íxũ rũ pexũ nixuchigagũ rũ yemaãcü choxũ nataãẽxẽegũ ga yema pexũ na nataãẽxẽegũxũrũ. Rũ tanaxwaxe i naga pexĩnũẽ rũ nüxũ pengechaũ i ngẽma duũxũgũ i ngẽmagũrũ i xĩgũxũ. ¹⁹Rũ guxũma i taeneegũ i yaxögũxũ i Áchiaaneãrũ ñanegũwa ngẽxmagũxũ, rũ moxẽ pexcax ngẽma namugũ. Rũ Aquiru rũ Prisila rũ guxũma i ngẽma yaxögũxũ i Aquirupatawa ngutaquexegũxũ, rũ moxẽ pexcax ngẽma namugũ naégagu ya tórũ Cori. ²⁰Rũ guxũma i taeneegũ i núma ngẽxmagũxũ rũ moxẽ pexcax ngẽma namugũ. Rũ chanaxwaxe i wũxichigũ i pema rũ pegũ pengechaũgũãcũma pegũ perũmoxegũ. ²¹Choma i Pauru rũ choxmexmaãtama pexcax chanaxũmatũ i ñaã chorũ moxẽ. ²²Rũ ngẽxguma chi texé tama tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristuxũ ngechaũgu, rũ Tupana tá tũxũ napoxcu. Rũ paxa tá ínangu ya tórũ Cori. ²³Rũ chanaxwaxe i tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexũ narũngũxẽẽ rũ pemaã inarũxãũx. ²⁴Rũ guxãma i pema, rũ poraãcü pexũ changechaũãcũma pexũ charũmoxẽ naégagu ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

*Rũ nuãma pexna,
Pauru*

NORÛ TAXRE GA POPERA GA CORÍTIUCÛĂX GA YAXÔGÛXÛTANÛWA NAMUXÛ GA PAURU

Pauru rû nûxû narûmoxê ga yema yaxôgûxû ga Corítuwa yexmagûxû

1 ¹Pa Chaueneëgü i Corítuucûăxgü i Tupanaăxû yaxôgûxû, rû Pa Chaueneëgü i Guxûma i Acayaanewa Ngëxmagûxû, choma i Pauru nixî i pexçax chanaxûmatûxû i ñaă popera wûxigu namaă i taeneë i Timutéu. Rû choma nixî i Tupana choxû yaxuxû na Ngechuchu ya Cristu choxû muxû na nûxû chixuxûçax i norû ore. ²Rû tanaxwaxe na Tanatû ya Tupana rû tórû Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraăcü pexû narûngûxêëxû rû pexû nataăëxêëxû.

Pauru rû ngúxû ninge

³Rû toma rû nûxû ticuaxûŕgü ya Tupana ya Nanatû ya tórû Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Erû nûma nixî ya Tanatû ya nûxû ingechaŕtûmûŕgücû rû tórû Tupana ya guxûguma tûxû taăëxêëcü. ⁴Rû nûma ya Tupana rû toxû nataăëxêë i ngëxguma ngúxû tingexgu,

na toma rû ta tanataăëxêëgûxûçax i ngëma togû i duŕxûgü i ngúxû ingegûxû. Rû ngëmaăcü ngëma Tupana toxû na taăëxêëxûrûŕi toma rû ta tanataăëxêëgü i ngëma togû i duŕxûgü. ⁵Rû ñuxma na Cristurûŕi poraăcü ngúxû tingegûxû, rû ngëxgumarûŕi nûmatama poraăcü toxû nataăëxêë. ⁶Rû ngëmacax, ngëxguma toma ngúxû tingegügu, rû ngëmaăcü toxû nangupetû na pema rû pexû nangëxmaxûçax i perû taăë rû perû maxû i taguma gûxû. Rû ngëxguma Tupana toxû taăëxêëgu, rû ngëmaăcü tomaă nanaxû na pema rû ta pexû nangëxmaxûçax i perû taăë rû yaxna namaă pexinûëxûçax i ngëxguma ngëmatama ngúxû i toma tingegûxû pexû ngëxmagu. ⁷Toma rû aixcûma tayaxôgü na pema rû tagutáma ípenatáxû i Tupanaărû ore. Erû nûxû tacuax rû ngëma na toxrûŕi ngúxû pingegûxû, rû ngëxgumarûŕi tá ta toxrûŕi pexû nangëxma i ngëma taăë i Tupanawa ne ũxû. ⁸Pa Chaueneëgü, tanaxwaxe i nûxû pecuax na ñuxre ga

guxchaxūgū toxū ngupetūxū ga Áchiaanewa. Rū yema na poraācū toxū naguxchaxū, rū dūxwa marū tama namaā taporae, rū nagu tarūxīnūē na marū tāūtāma tamaxēxū. ⁹Rū nagu tarūxīnūē rū ñoma yuwa taxīxūrūū tixīgū. Natūrū yemaācū toxū naxūpetū, erū Tupana ya yuexūxū írūdagūxēēcū toxū nangūxēēchaū na nūxīcatama nūxū nangēxmaxū i pora na yuwa toxū ínanguxūxēēxūcax, rū taxucūrūwama togūtama na ítanguxūxēēxū. ¹⁰Rū Tupana rū toxū ínanguxūxēē nawa ga yema guxchaxū ga yuwa toxū gagūchaūxū. Rū ngēxgumarūū tá ta toxū ínanguxūxēē nawa i ñā taxū i guxchaxū i ñuxma toxū ngēxmaxū. Rū aixcūma tayaxōgū na nūma rū guxūgutāma ngēmaācū toxū nangūxēēxū. ¹¹Natūrū tanaxwaxe i pema rū perū yumūxēmaā toxū perūngūxēē. Rū ngēxguma chí ngēmaācū penaxūxgux, rū muxūma i duūxūgū rū tá Tupanana moxē naxāgū naxcax i ngēma na ñuxācū toxū nangūxēēxū.

Tūxcūū tama Corítuwa naxū ga Pauru

¹²Nangēxma i tacū i toxū taāxēēxū. Rū ngēma nixī na toōēwa nūxū tacuáxū na ñoma i naānewa rū aixcūma Tupana naxwaxexūācūma meā tamaxēxū. Rū pepexewa nixī ga guxūārū yexera yemaācū tamaxēxū. Natūrū tama togagu nixī ga yema, yerū Tupana ya tomaā mecūmacū nixī ga toxū rūngūxēēcū na yemaācū pepexewa tamaxēxūcax. ¹³⁻¹⁴Rū yema poperagū ga pexcax taxūmatūxūwa, rū nataxuma ga tacū ga icūxū. Natūrū yema toma

tamaxēxūācūma nixī ga pexcax tanaxūmatūxū na yemawa meā nūxū pecuáxūcax na ñuxācū tixīgūxū. Rū woo i ñuxma rū tama aixcūma meā toxū na pecuáxū, natūrū chanaxwaxe i wūxi i ngunexūgu rū aixcūma meā toxū pecuax. Rū ngēxguma meā toxū pecuaxgu rū pema rū tá tomaā petaāēgū i ngēxguma ínanguxgu ya tórū Cori ya Ngechuchu, rū ngēxgumarūū i toma rū tá ta pemaā tataāēgū. ¹⁵⁻¹⁶Rū yemagu charūxīnūxūcax nixī ga noxri ga pexūtawa na chaxūxchaūxū na pexū íchayadauxūcax rū yemaācū pexū na charūngūxēēxūcax. Rū nagu charūxīnū ga Machedóniāānewa chaxūxgu na pexūtagu íchidauxū, rū yexguma Machedóniāānewa ne chaxūxgu rū wenaxārū pexūtagu íchidauxū. Rū yemaācū chanaxūxchaū, yerū nagu charūxīnū na yemawena choxū perūngūxēēxū na Yudéaanewa chaxūxūcax. ¹⁷Bexmana pema nagu perūxīnūēgu rū tama aixcūma chayanguxēēēgaācūma nagu charūxīnū ga yema pexūtawa na chaxūēgaxū. ¹⁸Exna pema nagu perūxīnūēgu rū ñoma wūxi i duūxū i tama Tupanaāxū yaxōxūrūūācūma chamaxū, rū “Ngū” ñacharūgūchirex woo tama chayanguxēēēgagu i ngēma nūxū chixuxū? ¹⁸Natūrū Tupana toxū nacuax na aixcūma yīxū i ngēma torū ore ega pemaā itaxunetagu. ¹⁹Erū yima Ngechuchu ya Cristu ya Tupana Nane ga guma Chiribānu rū Timutéu rū choma pemaā nūxū tixuchigacū, rū ore i aixcūma ixīxūxūxīcatama nixu. Rū nūma rū aixcūma nayanguxēē i ngēma nūxū yaxuxū. ²⁰Rū Cristu nixī ya yima

yanguxēēcū ga guxūma ga yema unetagū ga Tupana nuxcūmaxūchi nūxū ixuxū. Rū ngēmacax ngēxguma Ngechuchuégagu Tupanaxū icuaxūūgūgu, rū ñatarūgūgu:

“Rū aixcūma nixī i ngēma”, ñatarūgūgu. ²¹Rū ñuxma na Cristuarū duūxūgū ixīgūxū, rū Tupana nixī ya toxū poraexēēcū rū pexū poraexēēcū na taguma Cristuna ixīgachixūcax. Rū nūmatama nixī ga tūxū yadexechixū na noxrū ixīgūxūcax. ²²Rū nūma ya Tupana rū naéga tagu naxū erū tórū yora nixī. Rū nūma rū tūxna nanamu i Naāē i Ūünexū na wūxi i tórū cuaxruū yīxūcax, rū ngēmawa nūxū icuáxūcax na yixcūra tá tūxna naxāāxū i muxūma i to i mexūgū. ²³Pema nūxū pecuax ga noxri rū Corítiuwa chaxūchaū, natürü tama yéma petanūwa chaxū yerü tama chanaxwaxe na pexū changechaūgūxēēxū. Rū yemacax tama pexūtawa íchayadau, yerü tama pexū chingagūchaū. Rū Tupana nūxū nacuax na aixcūma na yīxū ga yema. ²⁴Rū tama tanaxwaxe na pexū tamuxū na ñuxácū tá Tupanaaxū peyaxōgūxū. Erū pema rū marū aixcūma meāma peyaxōgū. Natürü ngēma tanaxwaxexū nixī na pexū tarūngūxēēgūxū na yexeraācū petaāēgūxūcax.

2 ¹Rū yemacax nixī ga tama wena pexūtawa chaxūxū, yerü tama chanaxwaxe ga pexū na changechaūxēēxū. ²Erū ngēxguma chi pexū changechaūxēēgu, ¿rū texé tá choxū tataāēxēē? Erū pexicatama nixī i choxū petaāēxēēxū. ¿Rū ñuxácū tá choxū petaāēxēē, ega pexū changechaūxēēgu? ³Rū yemacax nixī ga

yemaācū pexcax popera chaxūmatūxū na penamexēēgūxūcax i perü guxchaxūgū naxūpa na pexūtawa chaxūxū. Yerü tama chanaxwaxe ga yexguma chi yéma chaxūxgu na choxū pengechaūxēēxū. Erū pema nixī i chanaxwaxexū na choxū petaāēxēēgūxū. Rū aixcūma nāgu charūxīnū rū ngēxguma choma chataāēxgu rū pema rū tá ta petaāēgū. ⁴Rū yexguma pexcax chanaxūmatūgu ga yema popera, rū poraācū chanaxīxāchiāē, rū dūxwa yema chorū ngechaūmaā chaxaxu. Natürü tama pexcax chanaxūmatū na pexū changechaūxēēxūcax, natürü pexcax chanaxūmatū na nūxū pecuáxūcax na ñuxácū poraācū pexū changechaūxū.

Pauru rū nūxū nūxū nangechaū ga yema duūxū ga chixexū namaā ūxū

⁵Natürü yema yatū ga choxū ngechaūxēēxū, rū tama choxūxīcatama nixī ga nangechaūxēēxū. Natürü maneca meārūwa pexū rū ta nangechaūxēē. Rū: “Meārūwa” ñacharūgū erū tama chanaxwaxe na poraācū nūxū nangūxū. ⁶Rū yema poxcu ga nūxna pexāxū ga yexguma pengutaquexegūgu, rū chauxcax rū marū name na ngēxīcatama na yīxū. ⁷Rū ngēmacax i ñuxma rū chanaxwaxe i nūxū nūxū pengechaū i norū chixexū rū nūxū perūngūxēē na tama yexeraxū i chixexūwa nagaāxūcax i ngēma norū ngechaū. ⁸Rū ngēmacax chanaxwaxe i wenaxārū noxrirūū nūxū nūxū pedauxēē na aixcūma nūxū pengechaūxū. ⁹Rū yemacax nixī ga yemachiga marū pexcax chanaxūmatūxū, yerü pexū

chaxūchaũ, rü nüxũ chacuáxchaũ
ngoxi marü aixcūma chauga pexĩnũẽ.

¹⁰Rü ñuxma pemaã nüxũ chixu rü
yixema pema tüxũ nüxũ pengechaũxẽ i
tūmaãrũ chixexũ, rü choma rü tá ta
tüxũ nüxũ changechaũ. Rü ngëxguma
chi tacü rü chixexũxũ tüxũ
changechaũgu, rü pegagu nixĩ i
Cristupexewa tüxũ nüxũ changechaũxũ i
ngëma. ¹¹Rü ngëmaãcü chanaxü na
tama nayoxniëxũcax i Chataná na
chixexũgu tüxũ nayixëëxũcax. Erü
yixema rü meãma nüxũ tacuax i
nacūma i Chataná na ñuxãcü chixexũgu
tüxũ nayixëëchaũxũ.

**Túruaarü iãnewa rü
nanaxixãchiãẽ ga Pauru**

¹²Rü yexguma Túruaarü iãnewa
changuxgu na nüxũ chixuxũcax ga
Cristuarü ore, rü poraãcü choxũ
natauxcha na yéma tórü Coriaxũ
chapuracũxũ. ¹³Natürü tama aixcūma
chataãẽ ga yéma, yerü tama yexma
nüxũ chayangau ga taeneẽ ga Titu. Rü
yemacax nüxũ charūmoxẽ ga yemacũãx
ga duũxũgü, rü ichaxũãchi, rü
Machedóniãnewa chaxũ.

Cristu rü Paurumaã napora

¹⁴Rü Tupanana moxẽ taxãgü erü norü
duũxũgũxũ toxü nixĩgũxẽ. Rü ñuxma
na Cristuarü duũxũgü tixĩgũxũ, rü nūma
ya Tupana rü guxũguma tomaã
nanaxũpexe. Rü nūma nixĩ i toxũ
namuxũ na duũxũgũxũ nüxũ
tacuaxëëxũcax i norü ore. Rü ngëma
norü ore rü guxũwama nangu rü
guxũguma nipuema ñoma wüxi i
pumara i yixichixũrũ. ¹⁵Rü ñuxma i

toma i Cristugagu Tupanapexewa na
timexũ, rü guxũwama toxũ nadawentü i
ngëma duũxũgü i marü nayauxgũxũ i
maxũ i taguma gúxũ rü ngëma duũxũgü
i tama nayauxgũxũ i ngëma maxũ. ¹⁶Rü
ngëma duũxũgü i tama yaxögũxũcax rü
ñoma wüxi i ore i nayuexëëxũãrũ
ngeruũgü tixĩgü. Natürü ngëma
yaxögũxũcax rü ñoma wüxi i ore i
namaxëëëxũãrũ ngeruũgü tixĩgü. ¿Rü
ngëmacax texémaã nanguxũ i ñaã
puracü na nüxũ tixuxũ i ngëma ore?
¹⁷Rü yixema toxrũ i xigũxëxicatama
tixĩ ya tūmamaã nanguxũxẽ. Rü toma rü
tama Tupanaãrũ ore gu dīeru ngixũ
tayaxu ngëma muxũma i togü na
naxũgũxũrũ. Natürü Tupanapexewa rü
aixcūma meã nüxũ tixu i ngëma norü
ore, erü nūma toxũ nimugü rü Cristuarü
tixĩgü.

Tupanaãrü uneta i ngexwacaxũxũchiga

3 ¹Rü ñuxma na pemaã nüxũ tixuxũ
na aixcūma Tupana yĩxũ ga toxũ
mucü, rü bexmana tá nagu perũxĩnũẽ
na wenaxãrũ togüëtüwa tidexagũxũ.
¿Exna penaxwaxe na wüxi i carta i
cuaxrũ pexũ tawéxũ na nawa nüxũ
pecuáxũcax na aixcūma Tupanaãrũ
orearü uruũgü tixĩgũxũ, rü exna
penaxwaxe na pexũtawana naxcax itacaxũ
i cartagü na ngëmawa duũxũgü toxũ
cuáxũcax ngëxgumarũ na naxũgũãxũ i
togü? ²Rü pemaã nüxũ tixu rü tama
tanaxwaxe i tacü rü carta na duũxũgü
toxũ cuáxũcax, erü pematama nixĩ i
ngëma cartarũ pixĩgũxũ, rü pewa nixĩ i
nangóxũ na aixcūma Tupana yĩxũ ga
toxũ mucü. Rü meãma toõëwa nüxũ
tacuax i ngëma. Rü yema na

naxüchicüüxü ga perü maxü, rü ngēmawa guxüma i duüxügü nüxü nadau na aixcüma wüxi ga mexü ga puracü taxüxü ga petanüwa. ³Rü ñuxma rü meāma nangox na pema rü ñoma wüxi i carta i Cristutama ümatüxürüü na pixigüxü. Rü torü puracügagu nixi i ngēma. Natürü tama wüxi i carta i tacü rü ümatüxümaā ümatüxü pixigü, natürü pema nixi i carta i Tupana ya Maxücüāē i Üünexü ümatüxü. Rü ngēma carta rü tama popera rü exna nutawa iwüchichixü nixi, natürü perü maxüwa nixi i nangóxü i ngēma. ⁴Rü ngēmacax tama tamuüē na ngēmaacü togüçaxtama tidexagüxü, erü tayaxögü na Cristugagu Tupana toxü dauxü na timexü. ⁵Rü tama toxrütama çaxmaā nixi i tanaxüxü i tacü rü mexü. Natürü guxüma i ngēma taxüxü rü Tupanaärü ngüxēmaā nixi i tanaxüxü. ⁶Rü Tupana rü toxü narüngüxēē na duüxügümaā nüxü tixuxü i ngēma ngexwacaxüxü i norü uneta na ñuxäcü Cristugagu tá tüxna naxāāxü i maxü i taguma gúxü. Rü ngēma maxü rü tama yema mugü ga Moiché ümatüxügagu tanayaxu, natürü tanayaxu erü Tupanaāē i Üünexü tüxna nanaxā. Rü yema mugü ga Moiché ümatüxü rü yuwa tüxü nagagü, natürü Tupanaāē i Üünexü rü tüxna nanaxā i maxü i taguma gúxü. ⁷Rü yema mugü ga Moichéna naxāxü ga Tupana, rü nutagu nixi ga naxümatüxü. Rü yexguma Moiché nayauxgu ga yema mugü, rü poraacü niyaurachiwecüxü. Rü yemacax ga duüxügü rü taxucürüwama Moichéchiwegu narüdaunü. Natürü yema norü yaurachiwecüü rü nioxchigü. Natürü ga

yema mugü ga Moiché tüxna āxü i yuwa tüxü gagüxü, rü taxü ga yauracüüxümaā ínangu. Rü yemaacü namexēchi ga yexguma ínanguxgu. ⁸Natürü yexeraacü namexēchi nixi i ngēma uneta i ngexwacaxüxü i Tupanaāē i Üünexü taxçax ngoxēxü. ⁹Rü yemaacü woo namexēchi ga yema mugü ga yuwa tüxü gagüxü, natürü yexeraacü namexēchi i ngēma uneta i ngexwacaxüxü i Tupanapexewa tüxü mexēxü. ¹⁰Rü yema mugü ga noxri mexēchixü, rü ñuxma rü taxuwama name, ega namaā nügü nangugügu i ngēma Tupanaärü uneta i ngexwacaxüxü i yexeraacü mexēchixü. ¹¹Rü yemaacü woo namexēchi ga yema mugü ga paxaāchi ixixü, natürü yexeraacü namexēchi i ngēma uneta i ngexwacaxüxü i guxügutáma ixixü. ¹²Rü toma aixcüma nüxü tacuax na guxügutáma yixü i ngēma Tupanaärü uneta i ngexwacaxüxü i mexēchixü, rü ngēmacax tama cüacüma duüxügümaā nüxü tixu. ¹³Rü ngēmacax tama duüxügüchaxwa iticuxgü yema Moiché üxürüü. Yerü ga Moiché rü nügü nidüxchiwe na tama nüxü nadaugüxüçax ga yema Yudügü ga ñuxäcü na yaxochigüxü ga norü yaurachiwecüü. ¹⁴Natürü ga yema duüxügü ga Moichéxü fixümücügüxü rü ñoma yadüxgüchiwexürüü nixigü yerü tama nüxü nacuxgüéga ga tacüchiga na yixü ga yema mugü. Rü ñuxma rü ta i ngēma Yudügü rü tama nüxü nacuxgüéga i ngēxguma nawa nangüegu i ngēma mugü. Erü nangēxma i tacü i ñoma yadüxgüchiwexürüü nüxü naguxchaxēxü na tama nüxü

nacuaxgüxcāx. Rū ñuxma rü ta tama nuxna ínanguéga i ngēma nacüma erü Cristuxicatama nixí ya yima nuxna ínanguxēcū. ¹⁵Rü ñuxma rü ta i ngēma Yudfugü, rü ngēxguma nawa nangúegu i ngēma ore ga Moiché tuxna āxū, rü nangēxma i tacü i ñoma yadüxgüchiwexürüü nuxū naguxchaxēxū na tama nuxū nacuaxgüégaxūcāx na tacüchiga yīxū i ngēma ore. ¹⁶Natürü ngēxguma wüxi i duūxū nuxū rüxoxgu i nactüma i chixexū, rü tórü Coriaxū yaxōōgu, rü ngēxguma nixí i nuxna ínanguxū i ngēma nuxū naguxchaxēxū. ¹⁷Erü nüma ya tórü Cori rü Naāē i Üünexū rü wüxitama nixí rü ngextá ínangēxmaxūwa i tórü Coriaē i Üünexū, rü tüxū nanatauxchaxēē na Tupanana ingaicamagüxū. ¹⁸Rü ngēmacax guxāma i yixema na Cristuaxū yaxōgüxū rü ñoma wüxi i woruarüü tawa nangóchipeta na ñuxacü namexēchixū ya tórü Cori erü nataxuma i tacü i tüxū idüxüxū naxchaxwa. Rü nüma ya tórü Cori i Naāē i Üünexū íxícu, rü guxūguma yexeraacü tüxū nimexēēchigü na naxrüü aixcüma imexūcāx.

4 ¹Rü ngēmacax taguma nuxū tarüchau i ñaā puracü, erü Tupana ya nuxū tangechaütümüücu nixí ga toxū mucü na tanaxūxūcāx i ñaā puracü na duūxūgümaā nuxū tixuxūcāx i norü ore. ²Rü yemacax nuxū tarüxoe ga guxūma ga tacü ga chixexū i āne tuxna āxū i cúacü üxū. Rü tama tanawomüxēēcūma nixí i namaā nuxū tixuxū i ore rü tama tanaxüchicüü i ngēma ore. Natürü ngēma ore i aixcüma

ixíxūxícatama nixí i nuxū tixuxū. Rü ngēmaācü Tupanapexewa tamaxē rü duūxūgüpexewa togü itawex na nuxū nacuaxgüxcāx na ñuxacü tixíxūxū i tomāx. ³Rü ngēxguma chi texēcāx naguxchagu i ngēma ore i mexū i nuxū tixuxū, rü ngēma duūxūgü i iyarütauxexūcāxicatama nixí i naguxchaxū. ⁴Erü nümagü rü tama nayaxōgü. Rü ngēmacax i ñoma i naāneārü āēxgacü i Chataná rü nuxū nanaguxchaxēē na tama nuxū nacuaxgüxcāx na ñuxacü namexēchixū i norü ore ya Cristu ya Üünecü. Rü Cristuwa nixí i nangóxū na ñuxacü na yīxū ya Tupana. ⁵Rü ngēxguma duūxūgümaā nuxū tixuxgu i ngēma ore, rü tama tochigaxütama tixugü. Natürü nuxū tixu na Ngechuchu ya Cristu rü tórü Cori yīxū, rü nüma tüxū na nangechaūxūgagu perü ngüxēērüügü na tixíxūxū. ⁶Erü nümatama ya Tupana ga noxri naāne naxūxgux rü ēānexūwa nangoxēēcü ga ngóonexū, rü nümatama nixí i ñuxma i tüxū yangoxnaāēēgüxū na ngēmawa nuxū icuáxūcāx na ñuxacü namexēchixū i nümax. Rü ngēma norü mexū rü Ngechuchu ya Cristuchiwewa nixí i nuxū idauxū.

Yaxōōcūma tamaxē

⁷Rü ngēma nuxū na icuáxū na ñuxacü namexēchixū ya Tupana, rü ngēma cuax rü wüxi i mexēchixū nixí. Natürü ngēma cuax i mexēchixū rü taxüine i maíraxūnaxcāxwa nangēxma, na nangóxūcāx na Tupanawa ne naxūxū i guxūma i pora rü tama i tawatama. ⁸Rü guxūwama toxū nangēxma i guxchaxūgü, natürü taguma nuxū

tarüchahu i ñaã puracü. Rü woo poraãcü taxoegaãëgügu, natürü taguma ítanangex. ⁹Rü woo togü towe ingëxütanügu, natürü ya Tupana rü taguma toxü ínawogü. Rü woo duüxügü toxü napíexëëgu, natürü tama ngëxma tayacuaxëë i ñaã puracü. ¹⁰Rü guxüwama i ngextá ítaxüüwa rü äücümáxüwa tangëxmagü, yexgumarüü ga Ngechuchu na äücümáxüwa nayexmaxürüü. Natürü ngëmaäcü toxü naxüpetü na duüxügü nüxü daugüxcax na ñuxäcü towa namaxüü ya Ngechuchu. ¹¹Rü ñuxma na tamaxëü, rü guxü i ngunexügu rü Ngechuchugagu äücümáxüwa tangëxmagü. Natürü ngëmaäcü toxü naxüpetü na Ngechuchu inawéxcax i norü pora nawa i ñaã toxone i yuxwaxexü. ¹²Rü ngëmaäcü Tupanaärü orecax äücümáxüwa tangëxmagü, natürü ngëmaäcü toxü naxüpetü na pema rü pexü nangëxmaxüxcax i maxü i taguma gúxü. ¹³Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Nüxü chayaxö rü yemacax

Tupanachiga chidexa”,

ñanagürü. Rü ngëxgumarüütama tixígü i toma na tayaxögüxü rü Tupanachiga tidexagüxü. ¹⁴Erü nüxü tacuaxgü rü Tupana ga yuwa ínadaxëëcü ga Ngechuchu ya törü Cori, rü yimatama Tupana tá nixí ya toxü írudagüxëëcü, erü Ngechucharü duüxügü tixígü. Rü ngëmaäcü wüxigu pemaã nügüxütawa tá toxü nagagü. ¹⁵Rü guxüma ga yema toxü ngupetüxü rü perü mexüxcax nixí na yexeraäcü yamuëtanüxcax i ngëma duüxügü i Tupana nüxü rüngüxëëgüxü. Rü ngëmaäcü tá düxwa namuxüchi i

ngëma duüxügü i moxë Tupanana ägüxü rü nüxü icuaxüügüxü. ¹⁶Rü ngëmacax taguma nüxü tarüxoe na nüxü tixuxü i ngëma ore. Rü woo yayachigügu rü yaturachigügu i toxone, natürü toöëwa rü guxü i ngunexügu rü yexeraäcü tiporaetanü. ¹⁷Erü ngëma ngúxü i toxü üpetüxü i ñaã torü maxüwa, rü ngëma rü wüxi i paxaächimare nixí rü paxa tá nangupetü. Natürü ngëmaäcü tá tanayaxu i wüxi i maxü i mexëchixü i tagutáma gúxü i ñoma i naãnecüax i maxüärü yexeraxüchi íxüxü. ¹⁸Rü tama ngëma ñuxma nüxü idauxügu nixí itarüxínüëxü, natürü nagu tariüxínüë i ngëma ñuxma tama nüxü idauxü. Erü ngëma ñuxma nüxü idauxü rü tama natai, natürü ngëma ñuxma tama nüxü idauxü, rü guxügutáma nangëxmaëcha.

5 ¹Rü nüxü tacuaxgü ega ngëxguma iyanaxoxgu i ñaã toxone i paxaächí ñuxma toxü ngëxmaxü, rü daxügüxü i naãnewa tá tanayaxu i wüxi i toxone i tagutáma iyariüxoxü i Tupanatama toxcax mexëëxü rü tama i duüxügü. ²Rü ngëmacax i ñuxma i ñaã toxonemaã tamaxëyane, rü tama aixcüma tataãëgü. Erü tanaxwaxë na paxa toxü nangëxmaxü i ngëma toxone i daxügüxü i naãnewa ngëxmaxü. ³Rü ngëma toxone i daxügüxü i naãnewa tá toxü ngëxmaxü rü ñoma wüxi i naxchirurüü tá toxü nidüxü, na ngëmaäcü naxäxüncax i toöë. ⁴Rü ñaã toxone i ñuxma toxü ngëxmaxüwa tamaxëyane, rü tanaxixächíäëgü rü tama aixcüma tataãëgü. Rü tama aixcüma ítanatáxchaü i toxone i ñoma i naãnewa toxü ngëxmaxü, natürü tanaxwaxegü na tanayaxuxü i toxone i ngëxwacaxüxü na

ngēmaācū ngēma maxū i ngexwacaxūxū iyanaxoxēēxūcax i toxone i ñuxma toxū ngēmaxū. ⁵Rū Tupana nixī ya toxū imexēēcū naxcax i ngēma ngexwacaxūxū i maxū rü ngēma ngexwacaxūxū i toxone. Rū toxna nanamu ga Naāē i Ūinexū na ngēmawa nüxū tacuáxūcax na aixcūma tá tanayaxuxū i ngēma. ⁶Rū ngēmacax taxucaxma taxoegaāēgū. Erü nüxū tacuax rü ñuxma ñāā toxonewa tamaxēyane, rü taxucürüwama tórü Corixūtawa tangēxmagū i daxūguxū i naānewa. ⁷Rū woo tama nüxū tadaugūgu ya yima tórü Cori i ñuxmax, natürü tayaxōgū na wūxi i ngunexū rü tá nüxū tadaugūxū. Rū ngēma nixī i toxū poraxēēxū i ñāā torü maxūwa. ⁸Rū ngēmacax taxucaxma taxoegaāēgū ega tayuegu. Erü toxcax rü narümemāē nixī na nüxna ítachoxūxū i ñāā toxone, na tórü Corixūtawa tayangēxmagūxūcax. ⁹Rū ngēmacax, woo ñoma i toxonewa tangēxmagūgu rü exna tama nawa tangēxmagūgu, rü tanaxwaxe na guxūguma tórü Coriarü ngūchaū na taxūxū. Rū ngēmacax naxcax tadaugū na tanaxūxū i ngēma nanaxwaxexū i nümax. ¹⁰Erü guxātama i yixema rü Cristupexewa tá tangugū na wūxichigū nayaxuxūcax i ngēma tūxna üxū. Rū nüma tá wūxichigūxū nangugüarü maxūāx. Rū ngēxgumartūū na ñuxācū meā imaxēxū rü exna chixri imaxēxū ga yexguma ñoma ga taxūnewa iyexmagūgu, rü ngēmaācū tá tūxna nanaxā ya wūxichigū.

**Cristu rü taxcax Tupanaxū
narüngüxmüxēē**

¹¹Rū ngēmacax Tupanaārü orearü uwa tapuracüe rü tayaxucuxēgū i duūxūgū na yaxōgūāxūcax. Erü toma rü

aixcūma torü Corixū tamuūē. Rū Tupana toxū nacuax na ñuxācū yīxū i tórü maxū, rü chierūna pema rü chi ta toxū pecuaxgux. ¹²Rū tama tanaxwaxe i wenaxārü togüétüwa tidexagū, natürü pexū tarüngūxēēchaū na pexū nangēxmaxūcax na tacūcax tomaā petaāēgūxū na nüxū pecuáxūcax na ñuxācū penangāxūxū i ngēma duūxūgū i pepexewa nügū írümegünetaxū natürü norü maxūwa rü tama ixaixcūmagūxū. ¹³Rū woo duūxūgū toxū daugūgu na Tupanagu taxāūāēgūxū, rü nüētama nixī i ngēma erü nümatama ya Tupana rü meāma toxū nacuax. Natürü i pema rü meāma toxū pecuax na meāma toōēxū tacuāācūma pemaā nüxū tixuxū ga norü ore. ¹⁴Rū Cristu ya poraācū toxū ngechaūcū nixī ya ñuxma tomaā icuācū, erü tayaxō na nüma rü guxāārü pecaducax nayuxū na yexma yanaxoxūcax ga guxāārü chixexūgū. ¹⁵Rū yemaācū guxūma ga duūxūgūcax nayu ga Cristu, na ngēma duūxūgū i ñuxma maxēxū, rü tama nümatama nagu naxīnūēxūgu namaxēxūcax, natürü naxcax na namaxēxūcax ya yima naxcax yucü rü wena írüdacü. ¹⁶Rū ngēmacax i toma rü tama ñoma i naānecūāx i duūxūgū nagu rüxīnūēxūrūū texēxū tangugüarü maxūāx. Rū woo ga ūpa rü ñoma ga naānecūāx ga duūxūgū nagu rüxīnūēxūrūū Cristuxū tangugū, natürü i ñuxma rü tama ngēmaācū namaā nagu tarüxīnūē. ¹⁷Rū ngēxguma texē Cristuaxū yaxōxgu, rü ngexwacaxūxū i duūxū tixī. Rū nuxcūmaūxū ga tūmacūma rü marü tūxna inayarūxo, rü ngexwacaxūxū i maxū tūxū nangēxma. ¹⁸Rū guxūma i ngēma rü Tupana nixī ya

naxücü. Rü nüma nixĩ ga Cristugagu tamaã inangüxmüxü. Rü ñuxma rü toxü namu na duũxügümaã nüxü tixuxü na namaã inangüxmüëxüçax. ¹⁹Yerü Tupana rü Cristugagu duũxügümaã nügü narüngüxmüxëë. Rü tama duũxügüarü pecadugu naxĩnüácüma nanaxü ga yema. Rü ñuxma rü toxü namu na ngëmachigaxü duũxügümaã tixuxü. ²⁰Rü ngëmaãcü Cristuarü orearü ngerüügü tixigü, rü towa nixĩ i Tupana pexü çaxüxü na namaã iperüngüxmüëxüçax. Rü ngëmacax Cristuégagu pexü tacaxügü na Tupanamaã iperüngüxmüëxüçax. ²¹Cristu rü taguma pecadu naxü. Natürü tagagu nixĩ ga Tupana ga ñoma pecaduáxrüüácüma namaã naxüãxü na yemaãcü nagagu tüxü inangüxüëëxüçax nawa i tórü chixexü na aixcüma napexewa imexüçax.

6 ¹Rü ñuxma na Tupanaärü ngüxëëruü tixigüxü, rü pexü tacaxü na tama nüxü pexoexüçax ga yema pemaã na namecümaxü ga yexguma nayuxgu ga Nane. ²Erü Tupana rü norü ore i ümatüxüwa, rü ñanagürü:

“Rü yema ngunexü ga nagu namexügu na choxü peyaxuxü, rü yexguma nixĩ ga pexü chaxĩnüxü. Rü yexguma pexna chanaxuãxügu ga maxü i taguma gúxü, rü yexguma nixĩ ga pexü charüngüxëëxü”,

ñanagürü. Rü ñuxma nixĩ i ngëma ngunexü i nagu namexü na Tupanaxü peyaxuxü, rü ñuxma nixĩ i ngëma ngunexü i pexna naxuaxüãxü i maxü i taguma gúxü. ³Rü toma rü guxügüma

naxçax tadau na guxãpexewa meã tamaxëxü na taxuçaxma texë chixri torü puracüchiga idexaxüçax. ⁴⁻⁵Rü guxüwama duũxügüxü nüxü tadauxëëchaü na aixcüma Tupanaärü duũxügü tixigüxü. Rü ngëmacax yaxna namaã taxĩnüë i ngëxguma woo ngúxü toxü ngupetügu, rü exna çacü toxü tauxgu, rü exna çacü rü guxchaxü toxü ngëxmagu, rü exna toxü yaçuaixgügu, rü exna toxü napoxcuegu, rü exna naxixächiaëetanügu rü tomaã nanüëgu. Rü poraãcüxüchima tapuracüe, rü ñuxguacü rü tama tapee, rü ñuxguacü rü taiya toxü nangux. Natürü yaxna namaã taxĩnüë i guxüma i ngëma. ⁶Rü duũxügüxü nüxü tadauxëë na aixcüma namexü i torü maxü, erü aixcüma Tupanapexewa meã tamaxë, rü meã Tupanaxü tacuax, rü yaxna duũxügümaã taxĩnüë, rü namaã tamecüma. Rü nüxü nüxü tadauxëë na towa nangëmaxü i Tupanaãë i Üünexü rü aixcüma guxü i duũxügüxü tangechaüxü. ⁷Rü duũxügüxü nüxü tadauxëë na aixcüma namexü i torü maxü, erü namaã nüxü tixu i ngëma ore i aixcüma ixixü, rü itanawex i Tupanaärü pora i towa ngëxmaxü. Rü ngëma toxne ixixü rü ngëma nixĩ i torü maxü i aixcüma mexü i Tupanapexewa. Rü ngëmamaã nixĩ i togü itapoxüxü i torü uwanügüpexewa. ⁸Rü ñuxguacü i duũxügü rü toxü nicuaxüügü, rü ñuxguacü rü çacü tomaã nixugüe. Rü ñuxguacü rü meã tochiga nidexagü, rü ñuxguacü rü chixri tochiga nidexagü. Rü woo aixcümachirex yixigu i ngëma ore i nüxü tixuxü, natürü dorataçax toxü nawogüe. ⁹Rü woo meã toxü

nacuaxgüchirexgu, natürü ñoma tama toxũ nacuaxürüü tomaã nixĩgü i duũxũgü. Rü ñuxguacü rü wixgutaax tayue, natürü naëtiwa tamaxëama. Rü toxũ napoxcue, natürü tama toxũ nadaixichi. ¹⁰Rü woo tangechaũgügu, natürü guxũguma tataãëgüama. Rü woo ñoma i naãnewa tama tamuärü ngëmaxũãxgügu, natürü muxũma i duũxũna tanaxã i taxũ i mexũ erü togagu nanayaxu i maxũ i taguma gúxũ. Rü woo taxuüma toxũ ngëmaxaxgu i ñoma i naãnewa, natürü daxü-guxũ i naãnewa rü toxũ nangëxma i guxũma. ¹¹Pa Chaueneëgü i Corítiucũãx, dücac aixcüma pemaã nüxü tixu rü pexũ tangechaũgüxüchi. ¹²Rü toma rü tama pexũ taxoe, natürü pema waxi nixi i tama petoxwaxexũ. ¹³Rü dücac, Pa Chaueneëgüx, rü ñoma wüxi i papa naxãcügüxü caaxũxürüü pexũ chacaaxũ na choxũ pengechaũgüxüçax ngëma choma pexũ changechaũxürüü.

Tupana ya maxüçüpata tixĩgü

¹⁴iRü täütáma namaã pexãmüci i ngëma duũxũgü i tama yaxögüxũ! Erü ngëxguma chi ngëmaäcü penaxüxgu rü täütáma guxã wüxigu perüxĩnüe. ¿Rü ñuxãcü nawüxigüxü i ngëma mexũ namaã i ngëma chixexũ? ¿Rü ñuxãcü nawüxigu i ngóonexũ namaã i ëänexũ? ¹⁵¿Rü ñuxãcü nawüxigüxü ya Cristu namaã i Chataná? ¿Rü ñuxãcü nawüxigüxü i wüxi i duũxũ i yaxöxũ namaã i wüxi i duũxũ i tama yaxöxũ? ¹⁶¿Rü ñuxãcü Tupanapatawa nangëxmaxü i tupananetachicünaxãgü? Erü yixema rü Tupana ya maxüçüpata tixĩgü, rü tawa namaxũ i nümax. Rü

Tupana rü pechiga nidexa ga yexguma ñaxgu:

“Rü ngëma duũxũgüwa tá chamaxũ, rü natanügu tá chayarüxüxũ. Rü norü Tupana tá chixĩ, rü nümagü rü tá chorü duũxũgü nixĩgü”, ñaxgu. ¹⁷Rü yemacax ñanagürü ta ga tórü Cori:

“iRü ípechoxũ i natanüwa i ngëma duũxũgü i tama chorü duũxũgü ixĩgüxũ! iRü täxũ i nüxü pingögüxũ i ngëma chopexewa chixexũ! Rü choma rü tá pexũ chayaxu. ¹⁸Rü choma rü Penatü tá chixĩ, rü pemagü rü tá chauxacügü pixĩgü”,

ñanagürü ya tórü Cori ya Tupana ya guxũärü yexera poraxüchicü.

7 ¹Rü dücac, Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, rü ngëma Tupanaärü unetagü i pemaã nüxü chixuxũ, rü taxçax nixĩgü. Rü ngëmacax tanaxwaxe na yigüna idaugüxũ na tama taxünemaã rü exna taãëmaã naxüxüçax i ngëma Tupanapexewa tama mexũ. Rü tanaxwaxe i aixcüma Tupanaxü imuüëacüma nüxna yigü taxãgü rü naxçaxicatama tamaxë.

Corítiucũãxgü rü wenaxärü Tupanacax nawoegu

²Rü tanaxwaxe i toxü pengechaũgü. Rü dücac ga toma rü taxüxemaãma chixexũ taxügü. Rü taxüxexüma chixexügu tanguxëë. Rü taxüxexüma tawomüxëëgü. ³Rü tama pexũ chixuxüçax nixi i pemaã nüxü chixuxü i ngëma. Yerü marü pemaã nüxü chixu na ñuxãcü poraäcü pexũ changechaũxũ. Rü ngëma pexũ na changechaũxũgagu rü íchamemare na

petaniwa chamaxũxũ rü exna wüxigu pemaã chayuxũ. ⁴Rü ñuxma rü taxuca_xma pexũ chaxãneãcũma pemaã chidexa erü poraãcü pemaã chataãe. Rü woo ngúxũ na tingegúxũ, natürü aixcũma choxũ penangúchaũxẽe rü choxũ petaãẽxẽe. ⁵Rü yexguma Machedóniããnewa ne taxixgumama rü taguma itarüngũẽcüraxũ na guxchaxũgü toxũ ngupetüxũ. Yerü guxũwama ga ngexta itixigũxũwa rü nüxũ itayangau ga guxchaxũgü. Rü chixri tomaã nachopetü ga duũxũgü, rü tamuũe. ⁶Natürü ya Tupana ya tixũ taãẽxẽcü ya yíxema ngechaũgũxe, rü toxũ rü ta nataãẽxẽe ga yexguma toxũtawa nanguxgu ga taeneẽ ga Titu. ⁷Rü tama yema toxũtawa na nanguxũcaxicatama tataãẽgü, natürü tataãẽgü ta yerü ga pema rü poraãcü nüxũ penangúchaũxẽe rü penataãẽxẽe ga guma taeneẽ ga Titu. Rü nüma ga Titu rü tomaã nüxũ nixu na ñuxãcü poraãcü penaxwaxexũ na toxũ pedauxũ. Rü tomaã nüxũ nixu na ñuxãcü naxçax pengechaũgũxũ ga yema chomaã pexũxũ, rü na ñuxãcü chauxçax pexoegaãẽgũxũ. Rü guxũma ga yema oremaã rü yexeraãcü chataãe. ⁸Choma nüxũ chacuax rü yema popera ga pexçax chaxümatüxũ rü pexũ nangechaũgũxẽe, natürü ñuxma rü marü tama naxçax changechaũ na chanaxümatüxũ ga yema popera. Rü noxri rü yemaãcü naxçax changechaũ ga yexguma nüxũ chacuaxgu ga na pexũ nangechaũgũxẽxũ ga yema popera ga yexguma penayauxgu. ⁹Natürü i ñuxma rü chataãe na pexçax chanaxümatüxũ ga yema popera. Rü tama yema na pengechaũgũxũcax chataãe, natürü chataãe yerü yema perü ngechaũgagu Tupanana pecuaxãchie rü

penaxüchicüü ga perü maxũ. Rü pema rü aixcũma Tupanana pecuaxãchieãcũma namaã peporaẽ ga yema ngechaũ, rü yemaãcü taxuũma ga chixexũ pemaã taxü ga yexguma pexçax tanaxümatügu ga yema popera. ¹⁰Rü ngẽma ngechaũ i Tupana naxwaxexũãcũma namaã iporaexũ, rü name nixĩ, erü ngẽma ngechaũgagu naxüchicüü i tórü maxũ rü ngẽmagagu tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽmacax taxuca_xma naxçax pixãũxãchie i ngẽma ngechaũ. Natürü ngẽma ngechaũ i ñoma i naãneçũãx i duũxũgü nüxũ ngẽmaxũ rü taxuwama name erü yuwa nanaga. ¹¹Rü yexguma yema poperamaã pexũ changechaũxẽẽgu, rü Tupana naxwaxexũãcũma nixĩ ga namaã peporaexũ ga yema ngechaũ. iRü dücax i ñuxma i tacü Tupana pemaã üxü i ngẽma perü ngechaũgagu! Yerü yema perü ngechaũgagu rü aixcũma nagu perixĩnũe ga yema chixexũ ga petaniwa üpetüxũ, rü meãma chomaã nüxũ pixu ga yema. Rü yema perü ngechaũgagu rü peãewa nangux ga yema chixexũ, rü poraãcü Tupanaxũ pemuũe. Rü yemaçax penaxwaxe na yema chaxũxũ na pexũ chayarüngũxẽẽxũcax yerü penamexẽẽgüchaũ ga yema chixexũ. Rü yema perü ngechaũgagu rü aixcũma penaxucuxẽ ga yema duũxũ ga chixexũ üxũ. Rü guxũ ga yemawa rü ipenawex na tama pegagu yĩxũ ga yema chixexũ ga ngupetüxũ. ¹²Rü yemaçax, yexguma pexçax chanaxümatügu ga yema popera, rü tama yema duũxũ ga chixexũ üxũgu charüxĩnũãcũma chanaxümatü, rü tama yema duũxũ ga namaã chixexũ naxüxũgu charüxĩnũãcũma chanaxümatü. Natürü chanaxümatü ga yema popera na yemawa

Tupanapexewa nūxna pecuaxāchiexūcax na ñuxācū aixcūma toxū pengechaūgūxū. ¹³Rū yema na toxū pengechaūgūxū, rū wūxi ga taāē nixī ga toxcax. Natūrū yema taāēārū yexera nixī ga yema taāē ga toxū yexmaxū ga yexguma nūxū tadaxgu ga Titu ga ñuxācū taxū ga taāē petanūwa na nayaxuxū. Rū aixcūma guxāma ga pema nixī ga wenaxārū poraācū nūxū penangūchaūxēxū. ¹⁴Rū noxri tauta yéma naxūxgu ga Titu, rū namaā nūxū chixu na mexī i duūxūgū na pixīgūxū. Rū ñuxma rū taxucaxma chaxāne, erū guxūma ga yema Titumaā nūxū chixuxū ga pechiga rū aixcūma ngēmaācū pixīgū, yexgumarūū na aixcūma yīxū ga guxūma ga yema Tupanaārū ore ga pemaā nūxū tixuxū ga tomāx. ¹⁵Rū ñuxma i Titu rū yexeraācū pexū nangechaū i ngēxguma nūxna nacuaxāchigu na ñuxācū meā naga pexīnūxū rū ñuxācū nūxū pengechaūācūma meā penayaxuxū. ¹⁶Rū choma rū ta poraācū pemaā chataāēxūchi, erū nūxū chacuax na aixcūma peyanguxēxū ga guxūma ga yema pemaā nūxū chixuxū.

Yema yaxōgūxū rū woo tama na namuārū dīeruaxgūxū, natūrū yema nūxū yexmacū ga dīerumaā meā togūxū narūngūxēxū

8 ¹Rū ñuxmax, Pa Chaueneēgūx, rū pemaā nūxū tixuxchaū na ñuxācū Tupana namaā mecūmaxū i ngēma yaxōgūxū i Machedóniāāneārū iānegūwa ngēxmagūxū. ²Rū woo taxū ga guxchaxūgū nūxū na ūpetūxū, natūrū nataāēgūama. Rū woo tama na namuārū dīeruaxgūxū, natūrū yema nūxū yexmacū ga dīerumaā meā togūxū narūngūxēxū. ³Rū choma nūxū chacuax rū pemaā nūxū

chixu rū nūmagū rū taāēācūma ngīxū inaxāgū ga guxcūma ga dīeru ga nūxū tauxchacū na ngīxū inaxāgūxū. Rū ngīētū yemaārū yexera taāēācūma ngīxū inaxāgū. ⁴Rū poraācū toxū nacaxūgū na tama nūxna tanachuxuxūcax na yemaācū yema togū ga taeneēgūxū nangūxēēgūxūcax. ⁵Rū yema nagu tarixīnūxūārū yexera ngīxū inaxāgū ga yema yaxōgūxū ga Machedóniāāneecūāx. Yerū Tupanaxīra nūgū naxāgū rū yemawena toxna nūgū naxuxūgū na toga naxīnūxūcax, yema Tupana naxwaxexūrū. ⁶Rū yemacax Tituxū tacaxū na wena petanūwa naxūxūcax na ngīxū pinguxēēxūcax i ngēma dīeru ga marū pemaā ngīxū inaxūgūcū na ngīxū penutaquexexū naxcax i ngēma togū i taeneēgū i nūxū nataxuxū. ⁷Pema rū guxūwama meā ipexī erū meā peyaxōgū, rū pexū natauxcha na meā nūxū pixuxū i Tupanaārū ore erū meā nūxū pecuax na tacūchiga yīxū. Rū aixcūma togūxū perūngūxēēchaū, rū yema pexū tangūxēēxūācūma pegū pengechaūgū. Rū ñuxma rū ngēxgumarūū ta penaxwaxe na aixcūma meā ipexīxū nawa i ngēma mexū i nacūma na dīeru ngīxū ipexāxū naxcax i ngēma taeneēgū i nūxū nataxuxū. ⁸Tama wūxi i mu nixī i ngēma pemaā nūxū chixuxū. Natūrū chanaxwaxemare na nūxū pecuāxū na ñuxācū taāēācūma ngīxū inaxāgūxū ga togū ga yaxōgūxū. Rū pemaā nūxū chixu i ngēma na pema rū ta ngīxū ipexāgūxūcax i ngēma dīeru i togū i taeneēgūari ngūxēēcax ixīcū, na ngēmaācū ipenawéxūcax na aixcūma nūxū pengechaūgūxū. ⁹Erū pema rū marū nūxū pecuax na ñuxācū tamaā namecūmaxū ga tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rū woo

nūxū¹ nayexma ga guxūma, natürü ñoma wūxi ga ngeartü yemaxūāxūrūū pexçax nügü nixēē na ngēmaācü pexū nangēxmaxūçax i muxūma i mexūgü. ¹⁰Rü ñuxma rü perü mexūçax nixi i pemaā nūxū chixuxū i ngēma dīeruarü nutaquexechiga. Rü taunecü ga ngupetüçugutama nixi ga ipenaxügūxū ga ngīxū na penutaquexexū. Rü yema rü aixcüma perü ngúchaūmaā nixi ga penaxūxū. ¹¹Rü ñuxma rü yema noxri na meā ipenaxügūxūrūū, rü name nixi i taāēācüma rü perü ngúchaūmaā peyanguxē rü ngēma dīeru i pexū ngēxmaciwa ngīxū ipexā naxçax i ngēma peeneēgü i nūxū nataxuxū. ¹²Erü ngēxguma aixcüma wūxi ya duūxē tūmaārü ngúchaūmaā ngēma dīeru i tūxū ngēxmaçcüwa tūmaēneēçax ngīxū itaxāxgu, rü Tupana rü taāēācüma ngīxū nayaxu. Erü nūma ya Tupana rü taguma tūxna ngīxçax naca i ngēma tūxū tauxcü. ¹³Rü ngēmacçax tama chanaxwaxe i ngēma togūxū na perüngūxēēxūgagu pexū nataxu i pemax. ¹⁴Natürü chanaxwaxe i guxāma tūxū nangēxma i tacü i tanaxwaxexū, erü tama name na texēaxū nataxuxū i tacü. Rü ñuxma na pexū nangēxmaxū i perü dīeru, rü name nixi i nūxū perüngūxēēgü i ngēma taeneēgü i nūxū nataxuxū. Rü ngürüāchi to i ngunexūgu i pema pexū natauxgu, rü nūmagü rü tá nūxū nūxū nangēxma na pexū nangūxēēgūxūçax. Rü ngēmaācü tá guxātama tawūxigu. ¹⁵Rü Tupanaārü ore i ūmatixūwa rü ñanagürü: “Guxema muxūma tūxū yexmaxē rü taxuūma tūxū inayaxū. Rü guxema noxretama tūxū yexmaxē rü tama tūxū inayataxu”, ñanagürü.

Titu rü namücügüchiga

¹⁶Natürü Tupanana moxē chaxā, erü nūma rü Tituxū nagu narūxīnūxēē na aixcüma pexū nangūxēēxūçax, ngēma choma pegu charūxīnūxūrūū. ¹⁷Rü nūma ga Titu rü: “Ngū” ñanagürü na wena petanūwa chanamuxū. Yerü nūma rü woetama poraācü pegu narūxīnū. Rü ngēmacçax i ñuxma rü wena petanūwa naxū, erü nūxū nangúchaū. ¹⁸Rü Titumaā ngēma tanamu i wūxi i taeneē i guxūma i yaxögūxū nūxū ngechaūgūxū erü nūma rü aixcüma meā nūxū nixu i Tupanaārü ore i tūxū maxēxēxū. ¹⁹Rü tama ngēmacçaxicatama nixi. Erü guxūma i ngēma yaxögūxū rü ngēma taeneēxū naxunetagu na toxū íyaxūmücūxūçax rü toxū nangūxēēxūçax i ngēxguma Yerucharéūwa ngīxū tangexgu i ngēma dīeru, na ngēmaācü nūxū ticuaxūūgūxūçax ya tórü Cori, rü na guxāma nūxū dauxūçax na ñuxācü taāēācüma yigü rüngūxēēgūxū. ²⁰Rü ítayaga i ngēma taeneē, erü tama tanaxwaxe i texē toxū tixu i yixcama ngīxçax i ngēma tacü i dīeru i taeneēgüçax ngīxū inutaquexegüçü. ²¹Erü tama Tupanapexewaxicatama tanaxwaxe na meā tanaxūxū, natürü guxū i duūxūgüpexewa rü ta tanaxwaxe na meā tanaxūxū. ²²Rü Titumaā rü ngēma to i taeneēmaā petanūwa tanamu i wūxi i to i taeneē i toxū nūxū dauxēxū na aixcüma nūxū nangúchaū na naxūāxū i Tupanaārü puracü. Rü ñuxma rü yexeraācü petanūwa naxūxchaū i nūmax, erü nūxū nacuax na ñuxācü pema rü taāēācüma togūxū

na perüngüixēēgüchaüxü. ²³Rü ngēxguma texé pexna caxgu na texe yīxü ya Titu, irü tūmamaā nüxü pixu na nūma rü chomücü ya wüxiwa chomaā pexcax puracücü na yīxü! Rü ngēma taxre i togü i namücügü, rü ngēma nixī i yatügü i guxüma i yaxögüxü nüxü unetagüxü na Cristuarü puracü naxügüxüçax. Rü nūmagü rü aixcüma norü maxümaā Cristuxü nicuaxüügü. ²⁴Rü ngēmacax chanaxwaxe i ngēma taeneēgüxü nüxü pedauxēē na aixcüma nüxü pengechaügüxü, na guxüma i yaxögüxü nüxü cuaxgüxüçax i ngēmachiga. Rü ngēmaācü guxüma i ngēma yaxögüxü tá nüxü nacuaxgü na aixcüma yīxü i ngēma mexü i ore i pechiga namaā nüxü tixuxü.

Yema dīeru ga yema togü ga yaxögüxüçax ngixü inutaquexecüchiga

9 ¹Rü taxuçaxma tüxcüü pexcax chanaxümatü ngīchiga i ngēma dīeru i ngixü penutaquexegücü naxcax i ngēma taeneēgü i yaxögüxü i Yudeaanewa ngēxmagüxü. ²Erü marü nüxü chacuax rü perü ngüchaümaā ipenaxā i ngēma dīeru. Rü guxüguma taāēcüma ngēma yaxögüxü i Machedóniāñewa ngēxmagüxümaā nüxü chixu na nüxäcü i pema i Acayaanewa ngēxmagüxe rü naī ya taunecügutama marü ípememarexü na ngixü ipexägüxü i ngēma dīeru. Rü yema rümumaēxü ga yaxögüxü ga Machedóniāñecüāx, rü yexguma nüxü naxīnūēgu na nüxäcü taāēcüma togüçax ngixü na ipexägüxü i perü dīeru, rü nūmagü rü ta inanaxügü na

ngixü inaxägüxü. ³Natürü i ñuxma rü ngēma petanüwa chanamugü i ngēma taeneēgü na nüxü nadaugüxüçax, na aixcüma yīxü i ngēma nüxü chixuxü i pechiga. Rü chanaxwaxe na aixcüma ípememarexü na ngixü ipexāxü i ngēma dīeru, ngēma taeneēgümaā nüxü chixuxürüü. ⁴Erü ngēxguma chi ñuxre i taeneēgü i Machedóniāñecüāx rü ngürüächi chomaā petanüwa naxixgu, rü tama chanaxwaxe na pexü na iyanguaxü na tama aixcüma ípememarexü na ngixü ipexāxü i ngēma dīeru. Rü toxü rü chi wüxi i ānexüchi nixī, erü marüchirex namaā nüxü tixu na ñuxäcü aixcüma ípememarexü na ngixü ipexāxü i ngēma dīeru. Rü maneca pexü rü chi ta wüxi i ānexüchi nixī. ⁵Rü ngēmacax nixī i chauçcax namexü na naxcax íchaçaxü i ngēma taeneēgü na nüxira petanüwa naxixüçax rü nūmatama pexü yanangüxēēgüxüçax na ngixü penutaquexegüxüçax i ngēma dīeru ga ípamama ngixü pixucü. Rü ngēmaācü aixcüma tá ímemare i ngēma dīeru i ngēxguma ngēma changuxgu. Rü togü tá nüxü nadaugü na aixcüma perü ngüchaümaā yīxü na ngixü ipexägüxü rü tama aüäcüma na yīxü. ⁶Natürü chanaxwaxe i nüxna pecuaxächie rü yixema noxretama i nanetüchane itoxe, rü noxretama i norü o tayaxu. Natürü yixema muxü i nanetüchane itoxe, rü muxüma i norü o tayaxu. ⁷Rü wüxichigü tanaxwaxe na ngixü itaxāxü i ngēma ngīgu tarüxīnücü na ñuxre ngixü itaxāxchaüxü. Rü tama name i aüäcüma ngixü itaxā rü exna texé tüxü muäcüma ngixü itaxā. Erü Tupana rü nüxü nangechaü i ngēma duüxü i taāēcüma

ngĩxũ ixãxũ. ⁸Rũ Tupanamexẽwa nangẽxma na poraãcü pexna naxããxũcax i guxũma i mexũ i pexũ taxuxũ, na guxũguma pexũ nangẽxmaxũcax i ngẽma penaxwaxexũ rü naẽtu na pexũ íyaxũxũcax na togũxũ namaã perũngũxẽgũxũcax. ⁹Tupanaãrũ ore i úmatũxũwa rü ñanagũrũ:

“Yima yatũ ya mecũ rü norũ ngũchaũmaã meã inanaxã nüxna i ngẽma duũxũgũ i taxuũma nüxũ ngẽxmaxũ. Rũ Tupana rü tá guxũgu nüxna nacuxãchi na ñuxãcü namecũmaxũ i nümax”,

ñanagũrũ. ¹⁰Tupana nixĩ ya tũxna naxãcü ya nanetũchane na inatoxũcax, rü tũxna naxãcü i õna na nangóxũcax. Rũ nüma tá nixĩ i pexna naxããxũ ya guxũnema ya nanetũchane ya penaxwaxene na ipenatoxũcax. Rũ nüma tá nanaxũxẽ rü nanayaxẽ ya yima nanetũchane. Rũ tá nanamuxẽ i norũ o, na muxũchixũ nawa peyaxuxũcax na ngẽmamaã togũxũ perũngũxẽgũxũcax. ¹¹Rũ ngẽmaãcü i pema rü tá pexũ nangẽxma i guxũma i mexũ na taxuchaãcũma nüxũ perũngũxẽgũxũcax i togũ. Rũ ngẽxguma ngẽma togũ i taeneẽgũxũtawa ngĩxũ tangegũgu i ngẽma dũeru i naxcax ngĩxũ ipexãcü, rü nümagũ rü tá poraãcü Tupanana moxẽ naxãgũ. ¹²Erũ ngẽxguma nüxna ngĩxũ taxãxgu i ngẽma dũeru i nüxũ ngĩmaã perũngũxẽgũcü i ngẽma taeneẽgũ, rü tama tacũ i nüxũ taxuxũcaxicatama ta nixĩ, natũrũ naẽtu i nümagũ i taeneẽgũ rü perũ ãmaregagu tá poraãcü Tupanana moxẽ naxãgũ. ¹³Rũ nümagũ i

ngẽma taeneẽgũ rü tá Tupanaxũ nicuaxũũgũ, erũ ngẽma perũ ãmaremaã tá nüxũ nüxũ pedauxẽẽ na aixcũma naga pexĩnũxũ i Cristuarũ ore i mexũ. Rũ nümagũ rü tá Tupanana moxẽ naxãgũ naxcax i ngẽma perũ ãmare i perũ ngũchaũmaã nüxna rü guxũma i yaxõgũxũna pexãgũxũ. ¹⁴Rũ ngẽxgumarũ i ngẽma taeneẽgũ rü tá poraãcü pexcax nayumũxẽgũ, erũ pexũ nangechaũgũ. Rũ tá Tupanana moxẽ naxãgũ naxcax na ñuxãcü nüma ya Tupana poraãcü pexũ nangũxẽxũ na yemaãcü pexũ natauxchaxũcax na nüxũ perũngũxẽgũxũ. ¹⁵Rũ ngẽmacax i ñuxma rü Tupanana moxẽ taxã, yerũ tũxna nanamu ga Nane na tóru ãmare yĩxũcax. Rũ nataxuma i ore i nagu mexũ na nüxũ ixuxũcax na ñuxãcü namaã itaãgũxũchixũ i ngẽma ãmare.

Pauruarũ ore rü aixcũma nixĩ yerũ Tupana nixĩ ga nüxna ágacũ

10 ¹Rũ ñuxma rü yema Cristu yaxna tamaã naxĩnũxũrũ rü tamaã namecũmaxũrũ, rü choma rü ta pemaã yaxna chaxĩnũãcũma rü pemaã chamecũmaãcũma pexũ chacaxũ na chauga pexĩnũxũcax. Erũ nümaxũ i duũxũgũ rü nüxũ nixugũ na pexũ chamuũxũ ega pexũtawa changẽxmagu natũrũ ngẽxguma pexna chayaxũgu rü tama pexũ chamuũ. ²Natũrũ ngẽxguma ngẽma petanũwa chaxũxgu, rü chierũ natauxguma na tacũcax namaã chaporagaxũ rü na chanaxucuxẽxũ i ngẽma duũxũgũ i petanũwa toxũ ixuxũ na ñoma tama yaxõgũxũrũ na tamaxẽxũ. Erũ choma rü íchamemare na namaãxũchi na chidexaxũ. ³Rũ

aixcūma nixī i ñoma i naānecūāx
 tixīgūxū. Natürü ngëxguma Tupanaārü
 orearü uwanūmaā togü tadaixgu, rü
 tama ñoma i naānecūāx nügü
 ðaixürüūācūma tanaxü. ⁴5Erü ngëma
 toxne i namaā itanapoxūxū i Tupanaārü
 ore rü tama ñoma i naānecūāx namaā
 āxnexū nixī. Erü toma rü toxū
 nangëxma i Tupanaārü pora na
 ngëmamaā itayanaxoxëëxūcax i
 Chatanäärü pora. Rü ngëmaācü
 itayanaxoxëë i guxūma i chixexū i ore i
 Tupanaxū namaā yaxugügüxū i
 duūxügü. Rü ngëmaācü itayanaxoxëë i
 guxūma i Tupanaārü uwanügüarü ore i
 nügü namaā yacuaxūügüācūma
 duūxügümaā nüxū yaxugügüxū na tama
 Tupanaāxū yaxögüāxūcax. Rü guxūma i
 ðacü i nagu naxīnūëxū i ngëma duūxügü
 i chixexū, rü Cristuna tanaxuaxū na
 nūma namaā inacuāxūcax. ⁶Rü
 wüxicana marü meā Cristuga
 pexīnūëgu, rü toma rü ítamemare na
 tixū tapoxcuexū ya guxāma ya texé ya
 tama naga īnūëxë i Cristuarü ore.
⁷Pema rü norü düxëtüxūnewaxicatama
 nixī i penangugüxū i wüxi i duūxū.
 Natürü ngëxguma texé tügü cuaxgu na
 Cristuarü duūxū tixū, rü name nixī i
 nüxū tacuax na toma rü ta tūmarüü
 Cristuarü duūxügü tixīgüxū. ⁸Rü woo
 írarüwa chanangupetüxëë na chaugü
 chicuaxūüxū namaā i ngëma na Tupana
 toxū muxū, natürü taxucaxma naxcax
 chaxāne. Erü aixcūma Cori nixī ya toxū
 mucü na pexū tarüngüxëëgüxūcax na
 yexeraācü meā peyaxögüxūcax. Rü
 tama ðacü rü chixexügu pexū na
 tayixëëxūcax nixī i toxū namuxū. ⁹Rü
 tama chanaxwaxe i nagu perüxīnūë na

pexū íchaḃaixgüchaūxū namaā i ngëma
 poperagü i pexcax chaxūmatüxū. ¹⁰Erü
 nūmaxū i duūxügü rü nüxū nixugü na
 chorü poperawa pemaā chaporagaxū
 natürü chomatama rü tama aixcūma na
 chaporaxū rü tama aixcūma nüxū na
 chacuāxū na meā chidexaxū,
 ñanagürügü choxū. ¹¹Natürü yíxema
 ngëma ñagüxe rü tanaxwaxe i nüxū
 tacuax rü ngëma pexna tayaxūguācūma
 torü poperawa pemaā nüxū tixuxürüü
 tátama pemaā tixīgü i ngëxguma
 petanüwa tangëxmagügu. ¹²Toma rü
 tama tanaxwaxe i namaā togü
 tawüxiguxëë rü exna nagu togü tangugü
 i ngëma duūxügü i nügütama
 icuaxūügüxū. Nūmagü rü nügütama
 nawomüxëëgü, erü nügümaā nügü
 nawüxiguxëë rü nügügutama nügü
 nangugü. ¹³Natürü toma rü tama togü
 namaā ticuaxūügü i ngëma yaxögüxū i
 tama Tupana toxmëxwa
 ngëxmagüxëëxū. Yerü Tupana nixī ga
 tomaā nüxū ixucü na ngextá
 nanaxwaxexū na tapuracüexū. Rü nūma
 nixī ga noxri Corítiuwa ga petanüwa
 toxū nangugüxëëxū na pemaā nüxū
 tixuxūcax ga norü ore. ¹⁴Rü yemaācü
 toxira nixī ga noxri petanüwa
 tangugüxū na pemaā nüxū tixuxūcax ga
 yema Cristuarü ore. Rü ngëmacax i
 ñuxma na petanüwa taxixū, rü tama
 tanangupetüxëë ga yema Tupana tomaā
 nüxū ixuxū, yerü nūma nixī ga toxū
 namuxū na pexū tarüngüxëëgüxūcax.
¹⁵Rü tama togüarü puracūmaā togü
 ticuaxūügüchaū, erü tama
 tachopetüchaū i ngëma Tupana tomaā
 ixunetaxūwa. Natürü petanüwa i
 Tupana toxū ímuxūwa tanaxwaxe na

yexeraācü tapuracüexũ na yexeraācü meā peyaxōgüetanüxũcax. ¹⁶Rü ngëxguma marü petanüwa tangugüguwena rü tanaxwaxe i ngëma duũxũgü i perü yéamaxũra ngëxmagüxũ i ngextá taguma texé nüxũ íxuxũwa taxí na ngëmamaā rü ta nüxũ tixuxũcax i ore i mexũ. Erü tama tanaxwaxe i togüarü puracümaā togü ticuaxũügü. ¹⁷Erü Tupanaārü ore i ümatixũwa rü ñanagürü:

“Rü ngëxguma texé tügü icuaxũüchaũgu, rü name nixí i tórü Corixũ ticuaxũü, erü nüma nixí i tüxũ nangũxëxũ”,

ñanagürü i ngëma ore. ¹⁸Erü ngëma yatü i aixcüma Tupanapexewa mexũ rü tama nügütama nicuaxũü. Natürü ngëma yatü i tórü Cori nüxũ icuaxũüxũ nixí i aixcüma Tupanapexewa mexũ.

Paurü rü nüxũ nixuchiga ga yema orearü uruügüneta ga tama Tupana imugüxũ

11 ¹Rü ñuxma i ngëma tá pemaā nüxũ chixuxũ, rü bexmana pexcax rü wüxi i ngëāē nixí, natürü chanaxwaxe i choxũ iperüxĩnüemare rü yaxna chomaā pexĩnüē. ²Erü Tupana pexũ inuxũxũrüü pexũ chinuxũ. Erü chaugagu nixí i Cristuaxũ peyaxōgüxũ, rü marü Cristuna pexũ chaxuaxũ na noxrüxicatama pixĩgüxũcax. Rü ngëmacax chanaxwaxe i ngearü chixexũāē Cristuxũ pexũ chawex ñoma wüxi i pacü i taguma yatüxũ cuaxcürüü. ³Natürü chaxoegaāē rü yema äxtape norü doramaā Ebañũ na womüxëxũrüü, ngürüächí tá ta texé pexũ tawomüxëē, na nüxũ perüxoexũcax na Cristugu perüxĩnüēxũ rü naxcaxicatama na pemaxëxũ. ⁴Erü pema rü tauxchaācü nixí

na pexũ nawomüxëēgüxũ. Rü ngëxguma ínangugügu i duũxũgü i pemaā nüxũ ixuxũ i to i Ngechuchuchiga ya tama yima toma nüxũ tixuchigacü, rü pema rü nüxũ peyaxōgü i ngëma duũxũgü. Rü pema rü taāēācüma penayaxu i to i naāē i tama Tupanaāē i Üünexũ ga marü peyaxuxũ íxixũ. Rü peyaxōgü i to i ore i tama Tupanaārü ore i mexũ ga noxri peyaxuxũ íxixũ. ⁵Dücax, rü woo nawe perüxĩxgu i ngëma togü i orearü uruügüneta, natürü chauxcax rü taxuwama choxũ narüyexeragü. ⁶Rü woo tama choxũ nangëxmagu i tauxcha na duũxũgüpexewa chidexaxũ, natürü aixcüma meā nüxũ chacuax i ngëma nachiga chidexaxũ. Rü ngëma rü guxũma i torü puracüwa marü pexũ nüxũ tadauxëē i guxũguma. ⁷¿Pexcax rü chixexũ pemaā chaxü ga yexguma chaugü ícharüxĩragu na pexũ chataxëēxũcax rü choxmexmaā chapuracügu na ngetanüācüma pemaā nüxũ chixuxũ ga Tupanaārü ore i mexũ na yemaācü penayaxuxũcax ga maxũ i taguma gíxũ? ⁸Rü aixcüma yema togü ga yaxōgüxũ choxna ngĩxũ ägücü ga dïeru ngĩxũ chayaxu na yemamaā petanüwa chapuracüxũcax rü pexũ charüngüxëēxũcax. ⁹Rü yexguma petanüwa chayexmagu rü aixcüma choxũ itaxu ga dïeru, natürü taguma texéna ngĩxcax chaca. Rü taeneëgü ga Machedóniāñewa ne íxũ rü choxna ngĩxũ naxägü ga yema choxũ tauxcü. Rü yemaācü tama pexütawa ngĩxcax íchaca ga yexguma. Rü ñuxma rü ta tagutáma tacücax pexna chaca. ¹⁰Rü yema na ngetanüācüma pemaā nüxũ chixuxũ ga yema ore, rü wüxi i chorü taāëxũchi nixí. Rü ngëma taāē rü taxuacüma texé choxna

tanayaxu. Rū ngēxgumarūū na aixcūma Cristuxū chacuáxū, rū ngēxgumarūūtama guxū i Acayaanewa tá chataāēxūchi naxçax na ngetanūācūma pemaā nūxū chixuxū ga yema ore. ¹¹¿Rū tacūçax yīxū i ngēmaācū chidexaxū? ¿Ejna pexçax rū tama pexū changechaūxūçax yīxū i ngēmaācū chidexaxū? Dūcax, pemaā nūxū chixu rū Tupana nūxū nacuax na ñuxācū aixcūma pexū changechaūxū. ¹²Natürü ngēma na ngetanūācūma pemaā nūxū chixuxū i ngēma ore, rū ngēmaācū tá chanaxüecha na taxucürüwa chixri chauchiga yadexagūxūçax i ngēma togü i orearü uruūgüneta i nügü ixuxū na toxriū naxügüāxū i Tupanaārü puracü. ¹³Nūmagü rū aixcūma orearü uruūgüneta nixigü, rū duūxūgūxū nawomüxēēgü. Rū nūmagü rū togu nügü nicuxgü, rū nügü nixugü na Cristu yamugūxū. ¹⁴Rū ngēma rū taxuçaxma namaā pebaixāchiāēgü. Yeri woo ga Chataná rū ta yexgumarūū Tupanaārü orearü ngeruū ga daxūcūāx ga ngóonexēēruūgu nügü nicux. ¹⁵Rū ngēmacax woetama ngēmaācū nixigü i ngēma duūxūgü i Chatanáāxū puracüexū. Rū nūmagü rū duūxūgü i mexū ügūxūgu nügü nicuxgü. Natürü ngēma ngēmaācū ixigūxū, rū Tupana tá nanapoxcue naxçax i ngēma chixexū i naxügūxū.

Pauru rū yema puracü ga Ngechuchu nawa namuxūwa ngūxū ninge

¹⁶Rū wena pemaā nūxū chixu rū tama chanaxwaxe i nagu perüxīnūē na wūxi i āūāēxū chiixū. Natürü ngēxguma chi ngēmaācū chomaā nagu perüxīnūēgu, rū tama chanaxwaxe i choxna penachuxu na ñoma wūxi i āūāēxūrūū chaugüētüwa chidexaxū, na ngēmaācū

choma rū ta írarüwa chaugütama chicuaxüüxūçax. ¹⁷Rū ñuxma na chaugüētüwa chidexaxū rū ngēma rū tama tórü Coriarü mu nixī. Natürü ñoma wūxi i āūāēxū nügü icuaxüüxūrūū nixī i chidexaxū. ¹⁸Rū ñuxma na nangēmaxū i muxūchixū i duūxūgü i ñoma i naānewa nügü icuaxüügūxū, rū choma rū tá ta írarüwa chaugü chicuaxū. ¹⁹Pema rū nagu perüxīnūē rū nūxū cuaxūchigūxū pixigü. Natürü taāēācūma yaxna namaā pexīnūē i ngēma duūxūgü i tama naāēxū icuáxū. ²⁰Rū yaxna namaā pexīnūē i ngēma duūxūgü i nügūxū pexū puracüexēēxū, rū ngēma ngetanūācūma pexū puracüexēēmarexū, rū ngēma pexū womüxēēgūxū, rū ngēma chixri pexū yaxgūxū, rū ngēma pemaā guxchigagūxū. ²¹Rū woo wūxi i ānēxūchi nixī na pemaā nūxū chixuxū, natürü chauxçax rū tama aixcūma pexū nūxū tadauxēē ga torü pora ga yexguma petanüwa tayexmagügu. Natürü ñuxma na tama namuūēxū na nügü yacuaxüügūxū i ngēma togü i duūxūgü, rū choma rū ta taxuçaxma chamuū na chaugüētüwa chidexaxū woo pexçax rū taxuwama namexgu i ngēma nūxū chixuxū. ²²Nūmagü rū nügü yaxugügu rū Yudfugü nixigü. Natürü choma rū ta Yudfü chixī. Rū nūmagü nügü yaxugügu rū Iraétanūxūgü nixigü. Natürü choma rū ta rū Iraétanūxū chixī. Rū nūmagü rū nügü yaxugügu rū Abraútanūxū nixigü. Natürü choma rū ta Abraútanūxū chixī. ²³Nūmagü rū nügü yaxugügu rū Cristuaxū napuracü. Natürü choma rū norü yexera Cristuaxū chapuracü. Rū ngēma ñachagürü pexū woo pema nagu

perūxinūēgu na ñoma wūxi i āūāēxūrūū chidexaxū. Rū ngēma duūxūgūarū yexera poraācū Tupanaāxū chapuracū. Rū norū yexera chapoxcu, rū norū yexera choxū naçuaixgū ga duūxūgū. Rū muēxpūxcūna rū āūcūmaxūchixūwa chayexma rū wixguxūchi taax choxū nimaxgū. ²⁴Rū 5 expūxcūna nixī ga 39 ga çuaximaā choxū napoxcu-gūxū ga chautanūxūgū ga Yudfugū. ²⁵Rū tomaēxpūxcūna nixī ga naīmaā choxū naçuaixgūxū, rū wūxicana ga nutamaā choxū ínamuxūchigūxū. Rū tomaēxpūxcūna nixī ga guma wapuru ga nagu chixūxūne rū chomaā inanguxū. Rū wūxicana ga yexguma chomaā inanguxgu ga wapuru rū wūxi ga chūtaxū rū wūxi ga ngunexū chinge na taxū ga taxtūarū ngāxūtūgu mūrapewaétūgu chatunagūācūma chiwēxēxū. ²⁶Rū poraācū nu ne chanaxū, rū poraācū āūcūmaxūwa chayexma yerū natūgu ga āūcūmaxūgu chixūgū, rū ngítaxgūxū rū chixexū chomaā naxūgūchaū. Rū woo chautanūxūgū ga Yudfugūtānūwa, rū woo yema duūxūgū ga tama Yudfugū ixīgūxūtānūwa, rū woo íānegūwa, rū woo namagūwa, rū woo taxtū i taxūwa rū āūcūmaxūwa chayexma. Rū yema duūxūgū ga chomūcūgūneta ixīgūxūtānūwa rū ta āūcūmaxūwa chayexma. ²⁷Rū poraācū chataarū puracūāx, rū muxūchixū ga guxchaxūgū choxū nangupetū. Rū muēxpūxcūna rū tama chape, rū chataiyā, rū chiṭawa. Rū muēxpūxcūna rū tama chachibū, rū choxū nanadeyu, rū choxū nataxu ga chauxchiru. ²⁸Rū naétūwa i guxūma i ngēma, rū guxū i ngunexūgu rū

chaxoegaāē naxçax i guxūma i ngēma yaxōgūxū i guxū i íānewa ngēxmagūxū. ²⁹Rū ngēxguma chi texē tama poragu, rū choxū rū ta nangux. Rū ngēxguma chi wūxie texēxū pecaçugū nguxēēgu, rū chauāēwa nangux i ngēma. ³⁰Natūrū ngēxguma chi chaugū chicuaxūūchaūgu, rū tá chaugū chicuaxūū naxçax na duūxūgū choxū dauxū na taxuwama chamexū. ³¹Rū Tupana ya tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristunatū ya mecū na guxūguma nūxū icuaxūūgūxū, rū nūxū nacuax na aixcūma yīxū i ngēma nūxū chixuxū. ³²Rū yexguma Damacuwa chayexmagu, rū guma íāneārū āēxgacū ga Aretaarū ngūxēēruū, rū norū churaragūxū namu na nūxna nadaugūxūçax ga guma íāneārū poxeguxūārū íāxgū na choxū yayauxgūxūçax ga yexguma chi yéma íchaxūxgu. ³³Natūrū yema íāneārū poxeguxūārū íāxācūwa rū wūxi ga pexchigu choxū ínarūçhūxūetaūgū ga chomūcūgū. Rū yemaācū chiña naxchaxwa ga yema āēxgacū.

Tórū Cori rū Pauruxū nangoxetūxēē rū nūxū nūxū nacuaxēē ga ṭacū ga ēxūguxū

12 ¹Taxuwama name na texē tūgū icuaxūūxū. Natūrū tá pemaā nūxū chixuama na ñuxācū tórū Cori choxū nangoxetūxēēxū rū ñuxācū choxū nūxū na nacuaxēēxū ga ṭacū ga ēxūgūxū. ²Rū 14 ga tauncū marū nangupetū ga na Tupana daxūgūxū ga naānewa ga nūma ínayexmaxūwa choxū nagaxū. Natūrū tama nūxū chacuax rū chauāēwaxicatama nixī ga yéma choxū nagaxū, rū exna guxū ga chaxunemaā yīxū ga yéma choxū nagaxū. Rū

Tupanaxīcatama nūxū nacuax i ngēma. ³⁻⁴Rū aixcūma meāma nūxū chacuax na daxūguxū ga naānewa choxū nagaxū ga Tupana, natūrū tama nūxū chacuax rū guxū ga chaxunemaā yēma choxū naga rū exna tama. Rū Tupanaxīcatama nixī ya nūxū cuācū i ngēma. Rū yēma nūxū chaxīnū ga ore ga ēxūguxū i guxūma i duūxūgūna chuxuxū na nūxū yaxugūxū. ⁵Rū choma rū chi name na chaugū naxcax chicuaxūxū i ngēma, natūrū tāūtāma ngēmaācū chanaxū. Erū ngēma ngūxū na chingexūmaāxīcatama tá nixī i chaugū chicuaxūxū. ⁶Natūrū ngēxguma chi chaugū chicuaxūūchaūgu, rū tāū chima wūxi i ngēāēmare nixī i ngēma, erū aixcūma nixī i ngēma ore i nūxū chixuxū i chauchiga. Natūrū tama chaugū chicuaxūū na taxúema nagu rūxīnūxūcax na ngēma chowa nūxū naxīnūēxū rū nūxū nadaugūxūārū yexera chīxū. ⁷Natūrū tórū Cori rū tama nanaxwaxe i poraācūxūchima chaugū namaā chicuaxūxū ga yema ēxūguxū ga mexēchixū ga choxū nūxū nacuaxēēxū. Rū yemaçax chaxunewa nananguxēē ga wūxi ga choxū ngūxū ñoma wūxi ya tuxu chaxunewa ingaxixūrū. Rū yema rū ñoma wūxi ga Chatanāārū orearū ngeruūrūū chauxūtawa nangu na choxū nachixewexūcax na tama chaugū chicuaxūxūcax. ⁸Rū tomaēxpūxcūna tórū Corina chaca na choxū iyanaxoxēēāxūcax ga yema choxū ngūxū. ⁹Natūrū nūma ya tórū Cori rū ñanagūrū choxū:

“Rū cuma nūxū cucuax na guxūguma cuxū changechaū, rū ngēxīcatama nixī i cunaxwaxexū. Rū ngēma duūxūgū i

tama poraexūwa nixī i aixcūma chanangoxēēxū i ñuxācū na chaporaxū”, ñanagūrū choxū. Rū ngēmacax chataāē ega tama chaporagu. Erū ngēxguma tama chaporagu rū ngēxguma nixī i chowa inawēāxū i norū pora ya Cristu. ¹⁰Rū ngēma na Cristuxū na changechaūxūgagu nixī i yaxna namaā chaxīnūxū ega woo chaturagu rū woo tacū chomaā yaxugūegu i duūxūgū. Rū woo choxū natauxgu i chorū ngēmaxūgū, rū woo duūxūgū rū chowe yangēxūtanūgu, rū woo guxchaxūgū choxū ngēxmagu rū Cristuax rū yaxna namaā chaxīnū i guxūma i ngēma. Erū ngēxguma chaturagu, rū ngēxguma nixī i yexeraācū Cristu choxū poraxēēxū.

Paurū rū naxcax naxoegaāē ga yema yaxōgūxū ga Corítuwa yexmagūxū

¹¹Maneca ñoma wūxi i āūāēxūrūū chidexa, erū ngēmaācū chaugū chicuaxūū. Natūrū pegagutama nixī i dūxwa ngēmaācū chaugūétuwa chidexaxū, yerū pema chi nixī ga choxū picuaxiūgūxū, rū tama i chomax. Rū woo taxuwama chame i chomax, natūrū taxuwama choxū narūyexeragū i ngēma orearū uruūgūneta i nawe perixīxū. ¹²Rū yexguma petanūwa chayexmagu, rū yaxna pemaā chaxīnūācūma pexū nūxū chadauxēē na aixcūma Cristu choxū muxū na nūxū chixuxūcax ga norū ore. Rū cuaxruūgūmaā pexū nūxū chacuaxēē ga yema. Rū pexū nūxū chadauxēē ga taxū ga mexūgū ga Tupanaārū poramaā ūxū. ¹³Rū yexguma petanūwa chayexmagu rū pemaā chamecūma yema guxūma ga togū ga yaxōgūxūmaā na chamecūmaxūrūūtama. Natūrū wūxiwaxīcatama nixī ga íchatixū

yerü ga petanüwa rü tama ngĩxũ chayaxu ga dĭeru yema togü ga yaxögũxũtanüwa ngĩxũ chayaxuxũrũ. Rü chanaxwaxe i choxũ nüxũ pengechaũ i ngẽma. ¹⁴Rü ñuxma rü marü íchamemare na norü tomaẽxpũxcüna pexũ íchayadauxũ. Rü tãütãma tacücax pexna chayaca. Erü tama perü ngẽmaxũgũcax petanüwa chaxũ, natürü pexcaxũchi nixĩ i ngẽma chaxũxũ. Pema rü chauxacügü pixĩgü i Tupanaãrũ orewa. Rü ngẽma papa rü mamaãrũ puracü nixĩ na naxãcügüna naxããxũ i ngẽma nüxũ taxuxũ. Rü tama naxãcügüarũ puracü nixĩ na nanatüna rü naẽna naxãgũãxũ. ¹⁵Rü choma rü íchamemare na chorü ngũchaũmaã pexcax ichanaxãxũ i guxũma i tacü i choxũ ngẽmaxũ rü woo chaugütama rü ta na ichaxãxũ na aixcũma meã peyaxögũxũcax. Natürü chauxcax rü ngẽxguma yexeraãcü pexũ changechaũgu, rü pema rü yexeraãcü nüxũ perüxoetanü na choxũ pengechaũxũ. ¹⁶Rü nümaxũ i duũxũgü i petanüwa, rü woo nüxũ nacuauxgü na taguma tacücax pexũtawã íchaçaxũ, natürü nümagü rü nüxũ nixugüama na pexũ chawomüxẽẽcũma perü dĭeru ngĩxũ chayaxuxũ. ¹⁷¿Exna pema nãgu perũxĩnũẽgu rü yema duũxũgü ga petanüwa chamugũxũwa pexũ chawomüxẽẽ? ¹⁸Rü Titumaã nüxũ chixu na petanüwa íyadauxũcax. Rü namaã yẽma chanamu ga yema to ga taeneẽ. ¿Exna pema nãgu perũxĩnũẽgu ga Titu rü pexũ yẽma nayawomüxẽẽ? ¿Tama exna aixcũma yĩxũ na chauxrũũ meã na namaxũxũ rü chauxrũũ mexũgu naxĩnũxũ ga Titux? ¹⁹Bexmana pema tá nãgu perũxĩnũẽ rü ngẽmaãcü tidexagü, erü togüétüwatama tachogũchaũ. Natürü, Pa Chaueneẽgü ya Pexũ Tangechaũgüex, rü

Tupanapexewa rü Cristuégagu nixĩ i tidexagũxũ na yexeraãcü meã Tupanaãxũ peyaxögũxũcax rü yexeraãcü meã na pemaxẽxũcax. ²⁰Erü chaxoegaãẽ rü ngẽxguma wena pexũ íchayadauxgu, rü ngĩrüãchi tama choma chanaxwaxexũãcũma ípemaxẽ, rü ngẽmacax i pema rü tãütãma chomaã petaãẽgü. Rü chaxoegaãẽ erü ngĩrüãchi tá pexũ ichayangau na pegũchi ípexaieixũ, rü pegüarü ngẽmaxũcax pixãũxãchigũxũ, rü pegümaã penuẽxũ, rü pegüguxicatama íperũxĩnũẽxũ, rü pexoregütãaxgũxũ, rü toguãxũ pixuxũ, rü pegü picuaixũgũxũ, rü chixexũ ípexũxũ rü ngẽmaãcü chixri ípemaxẽxũ. ²¹Rü chaxoegaãẽ rü ngẽxguma wena petanüwa chaxũxgu, rü ngĩrüãchi Tupana rü pegagu tá choxũ naxãnexẽẽ. Rü ngĩrüãchi ngechaũ tá choxna pexã, erü muxẽma i petanüwa rü marü ñuxgumama pecadu taxügüiecha, rü tama nüxũ tarüxoechaũ na Tupanapexewa chixexũ taxügũxũ rü naĩ i ngemaãmare na tamaxẽxũ rü guxũma i togü i chixexũ na taxügũxũ.

Pauru nayaxucuxẽ ga yema yaxögũxũ ga Corĩtiucũãx rü ñuxũchi nüxũ narũmoxẽ

13 ¹Ñuxma rü norü tomaẽxpũxcüna tá nixĩ na petanüwa chaxũxũ. Rü Tupanaãrũ ore rü tamaã nüxũ nixu rü ngẽxguma texẽ chixexũ ñuxgu rü taxre rü exna tomaẽxpũx i duũxũgü nüxũ daugügu rü nüxũ yaxugügu na aixcũma yĩxũ, rü aixcũma tá tapoxcu ya yĩxema chixexũ üxe. ²Rü ngẽmacax i pema i ñpamamatama pecadu ügüiechaxe rü guxãma i pema ya chixri maxẽxẽ, rü ñuxma na woo pexna chayaxũguxũ rü wenaxãrũ pexũ chaxucuxẽ rü pemaã nüxũ

chixu rü ngëxguma ngéma chaxũxgu rü aixcüma tá chanamexëë i guxũma i ngéma chixexũ i petanũwa ngëxmaxũ, rü tãtũtãma chanangupetũxëëmãre i ngéma. ³Rü pema na naxçax iperũdaunũxũ na Cristu chowa idexaxũ, rü ngëxguma ngéma chaxũxgu, rü ngëxguma tá nixĩ i nũxũ pedauxũ na aixcüma chowa na yadexaxũ ya Cristu. Rü nüma ya Cristu rü chowa tá pexũ nũxũ nadauxëë na tama naturaxũ natürü aixcüma yanguxëëãxũ i norü ore rü tüxũ napoxcuexũ ya yíxema chixexũ ügũxe. ⁴Rü aixcüma nixĩ ga Cristu ga ñoma wũxi ga turaxũrüü yĩxũ ga yexguma curuchawa yapotagu. Natürü i ñuxma rü Tupanaãrü poragagu namaxũ. Rü yexgumarũü ga Cristu ga wũxi ga turaxũrüü na yĩxũ ga yexguma curuchawa yapotagu, rü ngëxgumarũü i toma na norü duũxũgũ tixĩgũxũ, rü taturae i toxonewa. Natürü ngéma na norü duũxũgũ tixĩgũxũ, rü Tupanaãrü poragagu tá tamaxë na pexũ tarũngũxëëgũxũçax. ⁵Rü name nixĩ i pegũtama pengugũ na nũxũ pecuáxũçax ngoxi aixcüma meã peyaxögũ. Rü name nixĩ i pegũ pengugũarũ maxũãx rü ngoxi Tupanapexewa pime. ¿Tama exna nüxna pecuaxãchie na Ngechuchu ya Cristu rü pewa nangëxmaxũ ega aixcüma peyaxögũgu? ⁶Rü chierũna nũxũ pecuaxgu na toma rü tama orearũ uruũgũnetamãre na tixĩgũxũ. ⁷Rü Tupanana naxçax taca na taxuũma i chixexũ na pexũgũxũçax. Rü tama duũxũgũpexewa togũ ítarũtagũxũçax nixĩ na ngémaãcü tayumüxëgũxũ. Natürü Tupanana naxçax taca i ngéma na aixcüma meã naxçax pemaxëxũçax woo duũxũgũ nãgu rüxĩnüëgu na toma rü

ítatüemãxexũ. ⁸Toma rü taxucürũwama chixri nachiga tidexagi i Tupanaãrü ore i aixcüma ixĩxũ, erũ toma rü naëtũwa tachogũ i ngéma ore. ⁹Rü tá tataãëgũ ega aixcüma peporaegu i perũ maxũwa rü ngëmacax natauxgu i tacũçax pemaã na taporagaexũ. Rü Tupanana tá naxçax tacaama na pexũ naporaexëëxũçax i perũ maxũwa na düxwa aixcüma mexũ i norü duũxũgũ na pixĩgũxũçax. ¹⁰Rü naxũpa na pexũ na íchayadauxũ nixĩ i pexçax chanaxũmatũxũ i ñãã popera, na ngëxguma ngéma changuxgu rü nataxuxũçax i tacũçax pemaã na chaporagaxũ. Erũ tórü Cori choxũ namu na pexũ charũngũxëëxũ na yexeraãcü meã peyaxögũxũçax, rü tama chixexũ pemaã na chaxũxũçax nixĩ i choxũ namuxũ. ¹¹Rü ñuxma na ichayacuaxëëxũ i ñãã popera, Pa Chaueneëgũx, rü chanaxwãxe i meã pexũ naxũpetü rü naxçax pedau na ñuxãcü aixcüma meã Tupanaçax pemaxëxũ. Rü name nixĩ i pegũ petaãëxëëgũ rü wũxigu perũxĩnüë rü meã yaxna pegũmaã pexĩnüë rü aixcüma pegũ pengeçhaũgũ. Rü nüma ya Tupana ya tüxũ ngeçhaũcü rü tüxũ rũngũxmüxëëcü, rü guxũgutãma pemaã inarũxãũx. ¹²Rü chanaxwãxe i wũxichigũ i pema rü pegũ pengeçhaũgũãcüma pegũ perũmoxëgũ. ¹³Rü guxũma i togũ i taeneëgũ i yaxögũxũ rü pexũ narũmoxëgũ. ¹⁴Rü ñuxma rü chanaxwãxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ narũngũxëë, rü Tanatũ ya Tupana rü pexũ nangeçhaũ, rü Naãë i Üünexũ rü guxũguma pemaã inarũxãũx.

*Rü nuãma pexna,
Pauru*

POPERA GA GÁRATAANEWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

**Pauru rü nüxü narümoxë ga yema
yaxögüxü ga Gárataaneärü Ìānegüwa
yexmagüxü**

1 ¹⁻²Pa Toeneëgü i Yaxögüxü i
Gárataaneärü Ìānegüwa
Ngëxmagüxüx, choma i Pauru rü namaã
i guxüma i taeneëgü i nuã chauxütawa
ngëxmagüxü nixí i pexçax
tanaxúmatüxü i ñaã popera. Rü choxü
nixí ga namugüxü ga Ngechuchu ya
Cristu rü Tanatü ya Tupana. Rü
aixcüma tama duüxügü nixí ga choxü
mugüxü rü exna choxü unetagüxü na
chanaxüxüçax i ñaã Tupanaärü puracü.
Natürü nümatama ga Ngechuchu ya
Cristu rü Tanatü ya Tupana ga
Ngechuchuxü írüdaxëëcü nixí ga choxü
namugüxü. ³Rü chanaxwaxë i Tanatü ya
Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya
Cristu poraäcü pexü narüngüxëë rü
pexü nataãëxëë. ⁴Rü nüma ga tórü Cori
ya Ngechuchu rü nügü inaxã na tórü
pecaduçax nayuxüçax na nüxna tüxü
ínanguxüxëëxüçax i guxüma i ñoma i

naãneärü chixexü. Rü yemaäcü nanaxü,
yerü yema nixí ga Tanatü ya Tupanaärü
ngúchaü. ⁵iNamexëchi ya Tupana i
guxüguma! Rü ngëmaäcü yíi.

Nataxuma i to i ore i tüxü maxëxëxü

⁶Rü yema na Cristuaxü
pengechaütümüügüxüçax nixí ga pexna
naxuxü ya Tupana na penayaxuxüçax i
maxü i taguma gúxü. Rü ñuxma rü
poraäcü chaçaixächiaë, erü paxaxüchi
ipenaxügü na Tupanana pixígachixü, na
nawe perüxüçax i to i ngxëëtae i
nagu perüxüüëgu rü pexü maxëxëxü.
⁷Natürü tama aixcüma nangëxma i to i
ngxëëtae i nawa nayaxuxü i maxü i
taguma gúxü. Natürü nangëxma i ñuxre
i duüxügü i pexü naguxchaxëëchaüxü,
rü nanaxüchicüügüchaü i ngëma
ngxëëtae i mexü ga pemaã nüxü
chixuxü ga Cristuchiga. ⁸Rü toma rü
marü pexna tanaxã ga yema ngxëëtae i
aixcüma ixíxü i Ngechuchuchiga. Rü
ngëxguma chi texé pexü ngüexëëgu i to
i ngxëëtae, rü name nixí i noxtacüma

Tupana tūxũ napoxcu. Rũ woo choma chixĩgu, rũ erna tacũ rũ Tupanaãrũ orearũ ngeruũ i daxũcũĀx yixĩgu i pexũ ngxũẽxũ i to i ngxũẽtae, rũ name nixĩ i noxtacũma Tupana tūxũ napoxcu. ⁹Rũ ñuxma rũ wena pemaã nũxũ chixu ga yema noxri pemaã nũxũ chixuxũ. Rũ ngẽxguma chi texẽ pexũ ngxũẽxũ i wũxi i to i ngxũẽtae i tama yema noxri peyaxuxũrũũ ixĩxũ, rũ name nixĩ i noxtacũma Tupana tūxũ napoxcu. ¹⁰Rũ tama chomaã na petaãẽgũxũcax nixĩ i ngẽma ñachaxũ. Erũ tama naxcax chadau na duũxũgũ chomaã taãẽgũxũ, natũrũ Tupana chomaã taãẽxũcax nixĩ i chadauxũ. Erũ ngẽxguma chi duũxũgũxũicatama chataãẽxũẽchaũgu, rũ tãũ chima Cristuarũ puracũtanũxũ chixĩ.

Ñuxãcũ Pauruxũ nayaxu ga Tupana na norũ puracũwa namuãxũcax

¹¹Natũrũ, Pa Chaueneẽgũx, chanaxwaxe i nũxũ pecuax na ñaã ore i mexũ i nũxũ chixuxũ, rũ tama duũxũgũãẽwa yĩxũ na ne naxũxũ. ¹²Yerũ tama wũxi ga duũxũxũtawa naxcax changux. Natũrũ Ngechuchu ya Cristutama nixĩ ga choxũ nũxũ cuaxẽecũ. ¹³Pema rũ marũ nũxũ pexĩnũẽchiga na ñuxãcũ chamaxũxũ ga ũpa ga yexguma Yudfugũcũmagu chixũxgu. Rũ nũxũ pexĩnũẽchiga na ñuxãcũ poraãcũ nawe chingẽchigũxũ ga guxũma ga Tupanaãrũ duũxũgũ ga yaxõgũxũ rũ ñuxãcũ chixri namaã na chaxũpetũxũ na yemaãcũ nũxũ nũxũ charũxoxẽẽxũcax ga yema na Ngechuchuaxũ yaxõgũãxũ. ¹⁴Rũ muxũma ga chautanũxũgũ ga Yudfugũ

ga chorũ nayaãngxũraũxũãrũ yexera nagu chixũ ga yema Yudfugũcũma. Yerũ norũ yexera meãma chayanguxẽẽ ga nacũmagũ ga nuxcũmaũgũxũ ga chorũ oxigũ nagu ĩxũ. ¹⁵⁻¹⁶Natũrũ yexguma tautama chabuxgu, rũ woetama Tupana choxũ naxuneta na choxũ namuxũcax na chanaxũxũcax i norũ puracũ. Rũ nũma rũ chauxcax naca na noxri chixĩxũcax yerũ poraãcũ choxũ nangechaũ. Rũ yexguma Tupana naxwaxegu, rũ choxũ nũxũ nacuaxẽẽ ga Nane ya Cristu. Rũ yemaãcũ nanaxũ na ngẽma duũxũgũ i tama Yudfugũ ixĩgũxũmaã nũxũ chixuxũcax na ñuxãcũ Ngechuchugagu tũxũ nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gũxũ. Rũ yexguma yemaãcũ Tupana choxũ nũxũ cuaxẽẽgu ga Nane, rũ taxũenama chayaca. ¹⁷Rũ bai ga Yerucharẽũwa na chaxũxũ na nũxna chayaçaxũcax ga yema togũ ga ngxũxũgũ ga nũxĩra Tupana imugũxũ. Natũrũ ga choma rũ yexgumatama Arãbiaanewa chaxũ. Rũ yemawena, rũ Damacuarũ ĩãnecax chataegu. ¹⁸Rũ tomaẽxpũx ga taunecũ nawena ga Cristuaxũ na chayaxõxũ, rũ yexguma nixĩ ga dũxwa Yerucharẽũwa chaxũxũ na Pedruxũ chacuãxũcax. Rũ 15 ga ngunexũtama naxũtawa chayexma. ¹⁹Rũ yema nũxũ chadau ta ga Chaũtiãgu ga tũrũ Cori naẽneẽ. Natũrũ taxũma ga togũ ga ngxũxũgũ ga tũrũ Cori imugũxũxũ chadau. ²⁰Rũ Tupana choxũ nadau na aixcũma yĩxũ i ngẽma ore i ñuxma pexcax chaxũmatũxũ. ²¹Rũ yemawena, rũ Chĩriaanewa rũ Chĩrchiaanewa chaxũ. ²²Natũrũ yema taeneẽgũ ga Cristuaxũ yaxõgũxũ ga Yudeãanewa yexmagũxũ, rũ taguma

choxũxũchi nadaugũ. ²³Rũ yema nũxũ naxĩnũexũ ga chauchiga rũ ñaãxĩcatama nixĩ:

“Rũ ngẽma Pauru ga ũpa tawe ingẽchigũxũ, rũ ñuxma rũ duũxũgũmaã nũxũ nixu i Tupanaãrũ ore i mexũ, rũ namaã nayaxucuxẽ na Cristuaxũ yaxõgũaxũcax. Rũ ngẽmaãcũ nanaxũ i ñuxma rũ woo ga noxri rũ inayanaxoxẽẽchãũ ga yema ore”, ñaxũ. Rũ yexicatama nixĩ ga chauchiga ga nũxũ naxĩnũexũ. ²⁴Rũ yexguma ga yema duũxũgũ rũ Tupanaxũ nicuaxũũgũ nagagu ga yema Tupana chomaã ũxũ.

Yema togũ ga ngũexũgũ ga Tupana imugũxũ rũ meã Pauruxũ nayauxgũ

2 ¹Rũ 14 ga tauncẽwena rũ wenaxãrũ Yerucharẽũwa chaxũ namaã ga Bernabé. Rũ Titu rũ ta íchayaga. ²Rũ yéma chaxũ yerũ Tupana choxũ nũxũ nacuaxẽẽ ga na nanaxwaxexũ na yéma chaxũxũ. Rũ yéma Yerucharẽũwa, rũ yema yaxõgũũãrũ ãẽxgacũgũmaãxĩcatama changutaquexe. Rũ meãma namaã nũxũ chixu ga nachiga ga yema Tupanaãrũ ore i mexũ ga nũxna chaxãxũ ga yema duũxũgũ i tama Yudfugũ ixĩgũxũ. Rũ yemaãcũ meãma namaã nũxũ chixu na ñuxãcũ na yĩxũ ga chorũ nguxẽẽtae, yerũ tama chanaxwaxe na yixcũra rũ choxũ nũxũ naxoexũ rũ ngẽmaãcũ natũcaxmamare na yĩxũ i ngẽma puracũ i chaxũxũ. ³Rũ yema yaxõgũxũ, rũ nũmagũ rũ ta norũ me nixĩ ga yema chorũ nguxẽẽtae. Rũ yemacax rũ woo tama Yudfũ na yĩxũ ga Titu rũ taguma na ínawiechaxmũpexechiraũxũ, natũrũ yema ãẽxgacũgũ rũ tama nanamu na

ínawiechaxmũpexechiraũxũcax. ⁴Natũrũ aixcũma nixĩ ga ñuxre ga taeneẽgũneta ixĩgũxũ ga bexmamare tatanũgu nachocuxũ. Rũ yemagũ nixĩ ga naxwaxegũxũ na inawiũchaxmũpexechiraũxũ i ngẽma yaxõgũxũ i tama Yudfugũ ixĩgũxũ. Rũ ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarũ duũxũgũ ixĩgũxũ, rũ yema taeneẽgũneta rũ bexma tatanũgu nachocu na tũxũ nangugũgũxũcax na ñuxãcũ Cristu nũxna tũxũ ínguxũixẽẽxũ ga yema mugũ ga Moĩché ũmatũxũ. Yerũ nũmagũ nanaxwaxegũ na wenaxãrũ nagu ixĩxũ ga yema mugũ ga guxchaxũgũ ga Moĩché ũmatũxũ. ⁵Natũrũ bai ga írarũwa naga na taxĩnũexũ ga yema duũxũgũ. Yerũ tama tanaxwaxegũ na texé pexũ naxũchicũxũxũ i ngẽma ore i mexũ i aixcũma ixĩxũ i tamaã nũxũ ixuxũ i ñuxãcũ tũxũ na nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gũxũ ega Cristuaxũ yaxõgũgu. ⁶Natũrũ yexguma yema yaxõgũxũãrũ ãẽxgacũgũ ga Yerucharẽũwa yexmagũxũ nũxũ ínũẽgu ga ñuxãcũ na yĩxũ ga chorũ nguxẽẽtae, rũ namaã nataãẽgũ rũ taxuũma ga tacũ ga togũ ga mugũ choxna naxãgũ na namaã changũxẽẽtaexũcax. Natũrũ tama yema na ãẽxgacũgũ yixĩgũxũgu charũxĩnũ, erũ nũxũ chacuax na Tupanapexewa rũ guxãma na wũxiguxũ. ⁷Natũrũ nũmagũ ga yema ãẽxgacũgũ, rũ nũxũ nicuaxãchigũ na choxũ yĩxũ ga namuxũ ga Tupana na yema duũxũgũ ga tama Yudfugũ ixĩgũxũmaã nũxũ chixuxũcax ga norũ ore i mexũ, yexgumarũũ ga Pedruxũ na namuxũrũũ ga Tupana na Yudfugũmaã nũxũ yaxuxũcax ga yema ore. ⁸Rũ gumatama

Tupana ga Pedruxũ mucü na Yudfugümaã nüxũ na yaxuxũ ga ore i mexũ, rü gumatama Tupana nixĩ ga choxũ mucü na yema duũxũgü ga tama Yudfugü ixĩgüxũmaã nüxũ chixuxũcax ga yema ore. ⁹Rü yemaçax ga Chaũtiágu rü Pedru rü Cuáũ ga yaxõgüxũârü ãëxgacügü, rü nüxũ nicuaxächigü na choxũ naxunetaxũ ga Tupana na chanaxixũcax i ngẽma puracü. Rü yemaçax ga yema ãëxgacügü, rü tomex niyaxächigü ga choma rü Bernabé na toxũ nüxũ nadauxëëgüxũcax na aixcüma namücügü tixĩgüxũ i ngẽma puracüwa. Rü nümagü rü ta norü me nixĩ na ngẽma duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgüxũtanüwa na tanaxuxũ i Tupanaârü puracü rü nümagü i Yudfugütanüwa. ¹⁰Rü toxna naxçax naca na nüxũ tarüngüxëëgüxũcax ga yema yaxõgüxũ ga ngearü diëruaxgüxũ. Rü yexicatama nixĩ ga toxna nüxũ nacuaxächixëëxũ. Rü choma rü ta ngẽmatama nixĩ i guxũguma woetama meãma chaxuxũ.

Pauru rü Aũtioquíawa Pedruxũ naxucuxë

¹¹Natürü yixcüra ga yexguma Aũtioquíawa naxuxgu ga Pedru, rü noxtacüma nüxũ nüxũ chaxĩnuxëë, yerü tama aixcüma name ga yema naxuxũ namaã ga yema yaxõgüxũ ga tama Yudfugü ixĩgüxũ. ¹²Yerü noxri rü yema duũxũgü ga tama Yudfugü ixĩgüxũmaã nachibü ga Pedru. Natürü yexguma yéma nangugügu ga ñuxre ga Yudfugü ga yaxõgüxũ ga Chaũtiágu yéma mugüxũ, rü Pedru rü marü tama yema duũxũgü ga tama Yudfugü ixĩgüxũmaã nachibüchaũ. Rü Yudfugümaãxicatama nachibü ga yexguma yerü nüxũ namuũ

ga yema Yudfugü ga yéma ngugüxũ ga nagu ixũ ga yema nacüma na Tupanaçax inawiechaxmüpexechiraũgüxũ. ¹³Rü yema togü ga Yudfugü ga yaxõgüxũ, rü yexguma nüxũ nadaugügu ga yema Pedru üxũ, rü nümagü rü ta nanaxügü ga yema chixexũ rü naxçax nawoeguchaũ ga yema nuxcümaũgüxũ ga nacümagü. Rü düxwa ga Bernabé rü ta natanügu naxã ga yema chixexũ ügüxũ. ¹⁴Natürü yexguma nüxũ chadauxgu na tama Tupanaârü ore i mexũ tüxũ nguxëëxũãcüma na namaxëxũ ga yema yatügü, rü guxũ ga yaxõgüxũpexewa Pedruxũ nüxũ chaxĩnuxëë. Rü ñacharügü nüxũ:

“Rü dücax i cuma na Yudü quiixũ, cuma rü tama aixcüma Yudürüũ nagu quixũ i ngẽma Yudfugücüma, natürü wüxi i duũxũ i tama Yudü ixĩxũrüũ cumaxũ. ¿Rü ñuxãcü i ñuxma i cunaxwaxexũ na Yudfugücümagu naxixũ i ngẽma duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgüxũ?” ñacharügü nüxũ.

Yudfugü rü woo ngẽma duũxũgü i tama

Yudfugü ixĩgüxũ rü norü õgagu nixĩ i nayauxgüãxũ i maxũ i taguma gúxũ

¹⁵Rü pemaã nüxũ chixu rü toma rü aixcüma torü bucümatama Yudfugü tixĩgü rü Tupanaxũ tacuaxgü. Rü ngẽmaãcü tama duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgüxũ tixĩgü. ¹⁶Rü nüxũ tacuaxgü rü yema nuxcümaũgüxũ ga mugü ga Moiché ümatüxũ rü tama tüxũ nimexëë i Tupanapexewa, erü taxucürüwama texé aixcüma naga taxĩnüë i ngẽma mugü. Natürü i ñuxma rü Tupana tüxũ nadau na imexũ ega

Ngechuchu ya Cristuaxú yaxōgūgu. Rū yemaçax ga toma rū ta Ngechuchu ya Cristuaxú tayaxōgū na torū ōgagu Tupana toxū nadauxū na timexū. Erū nūxū tacuaxgū rū tama ngēma mugūgagu nixī na Tupanapexewa tamexū ya wūxie, erū taxucūriwama texé aixcūma naga taxīnū i ngēma mugū na ngēmaācū Tupanapexewa tamexūçax. ¹⁷Rū ñuxma i yixema rū Cristuaxú tayaxōgū, rū ngēmaçax nixī i Tupanapexewa imexū. Natürü ngēxguma chi wūxi i ngunexūgu rū yixema naga rūxīnūēgu rū mugūgu na ixīxūgagu yixīgu na Tupanapexewa imexū, rū maneca tá naga tarūxīnūē na Cristu tūxū pecaduāxēxū. Natürü dücax, rū tama ngēmaācū nixī erū Cristu rū tagutáma texéxū napecaduāxēē. ¹⁸Choma rū marū nūxū charūxo na naga charūxīnūxū na mugūgu chixūxūgagu Tupanapexewa chamexū. Natürü ngēxguma chi wenaxārū naxçax chataegugu i ngēma nuxcūmaūgūxū i mugū rū chi nūxū charūxoxgu na Cristuaxú chayaxōxū, rū chi aixcūma wūxi i pecaduāxū chixī. ¹⁹Yerū yexguma yema mugūwa changuxgu, rū düxwa nūxū chicuaxāchi na tama yanguxū ga yema mugū na choxū namexēxū Tupanapexewa. Yerū taxucūriwama aixcūma naga chaxīnū ga guxūma ga yema mugū. Rū ngēmaçax i ñuxma rū Cristuaxú chayaxō na Tupanapexewa chamexūçax rū naxçaxicatama chamaxūxūçax. Rū Cristu rū curuchagu nayu na iyanaxoxūçax ga nuxcūmaūxū ga chorū maxū ga choxū yexmaxū ga yexguma yema mugūgu chixūxgu. ²⁰Rū ñuxma rū

tama chomatama nixī i chaugūmaā ichacuáxū, natürü Cristumexēwa nangēxma i chorū maxū, rū nūma nixī i chomaā inacuáxū. Rū ñuxma rū Tupana Nane ya Cristuaxú chayaxōcūma nixī i chamaxūxū i ñoma i naānewa. Rū nūma nixī ga choxū nangechaūūxū, rū nūgū inaxāxū na chauçax nayuxūçax. ²¹Rū tama nūxū chaxoxchaū i ngēma mexū ga Tupana taxçax ūxū ga yexguma nayuxgu ga Cristu. Yerū yexguma chi yema mugūgu ixīxūgagu Tupanapexewa imexgu, rū natūçaxmamare chi nixī ga na nayuxū ga Cristu.

Ñuxma rū tama ngēma mugūgu taxī erū marū Cristuaxú tayaxōgū

3 ¹Pa Chaueneēgū i Gárataanecūāx, pema rū pengēāēgūmare. Rū yexguma petanūwa tayexmagūgu rū meāma guxāpexewa pemaā nūxū tixu rū pexçax tanangoxēē na ñuxācū curuchagu taxçax nayuxū ga Ngechuchu ya Cristu. ¿Rū texé pexū tawomūxēē i ñuxma na tama naga pexīnūēxūçax i ngēma ore i aixcūma ixīxū ga pemaā nūxū tixuxū? ²Rū wūxi i oreçax pexna chaca, rū ¿ñuxācū yīxū ga penayaxuxū ga Tupanaāē i Üünexū? ¿Exna pexçax rū yema mugū na pinguxēēgūxūgagu yīxū ga penayaxuxū, rū exna ngēma ore i mexū ga nūxū pexīnūēxū rū pixōgūxūgagu yīxū? ³Pema rū pengēāēgūmare rū poraācū ípetüe. Noxri rū Cristuaxú peyaxōgū yerū Tupanaāē i Üünexū pewa napuracū. ¿Rū ñuxma rū ñuxācū i naga perūxīnūēxū na pexrūtama poramaā peyanguxēēxū i ngēma puracū i Tupanaāē i Üünexū pewa ixūgūxū? ⁴Pema rū poraācū

Tupana pexũ narüngũxẽẽ. Rũ chierũ tama natũcaxmamare yixĩgu ga yema, erũ taxucũruwa natũcaxmamare nixĩ. ⁵Rũ yexguma Tupana pexna namuxgu ga Naãẽ i Üünexũ rũ petanũwa naxũãgu ga taxũ ga mexũgũ ga norũ poramaã naxũxũ, rũ ðtũxcũũ yĩxũ ga naxũãxũ ga yema? ¿Pexcax rũ mugũ na pinguxẽxũgagu yĩxũ ga Tupana naxũxũ ga yema? Tama yemaçax nixĩ. Tupana rũ petanũwa nanaxũ ga yema taxũ ga mexũgũ ga norũ poramaã naxũxũ, rũ pexna nanamu ga Naãẽ i Üünexũ, yerũ nüxũ pexĩnũẽ ga ore i mexũ, rũ Cristuaxũ peyaxõgũ. ⁶Rũ dũcax, pemaã nüxũ chixu rũ name nixĩ i nuxcũmaũcũ ga torũ oxĩ ga Abráũrũũ pixĩgũ. Yerũ Abráũ rũ Tupanaãxũ nayaxõ, rũ yemaçax Tupana nüxũ nadau ga na namexũ. ⁷Rũ ngẽmawa nüxũ pedau rũ ngẽma duũxũgũ i Tupanaãxũ yaxõgũxũ nixĩ i aixcũma Abráũtanũxũ ixĩgũxũ i Tupanapexewa. ⁸Rũ Tupanaãrũ ore i ùmatũxũwa rũ nüxũ nixu na ñuxãcũ Tupanapexewa tá na yamexũ i ngẽma duũxũgũ i yaxõgũxũ i woo tama Yudũfugũ ixĩgũxũ. Rũ yemaãcũ nüxũ nixu naxũpa ga na nangupetũxũ. Yerũ Tupana rũ nuxcũmamatama Abráũmaã nüxũ nixu ga ñãã ore i mexũ i ñaxũ:

“Rũ cugagu tá nüxũ charũngũxẽẽ i guxũma i nachĩũãnecũãx i duũxũgũ”,

ñaxũ. Rũ nüxũ tacuax rũ Cristu rũ Abráũta na yĩxũ. ⁹Rũ ngẽmacax i ñuxma rũ Tupana nanayaxu i guxũma i duũxũgũ i yaxõgũxũ, yexgumarũũ ga Abráũ ga yaxõcũxũ na nayaxuxũrũũ. ¹⁰Natũrũ chixexũwa nangẽxmagũ i

guxũma i ngẽma duũxũgũ i nagu rũxĩnũẽxũ na mugũ yanguxẽẽgũxũgagu Tupanapexewa yamexũ. Erũ Tupanaãrũ ore i ùmatũxũwa rũ ñanagũrũ:

“Rũ guxũma i duũxũgũ i tama aixcũma yanguxẽẽgũxũ i guxũma i ngẽma mugũ i ùmatũxũ, rũ chixexũwa nangẽxmagũ”,

ñanagũrũ. Erũ nüxũ tacuaxgũ na taxucũruwama aixcũma texẽ yanguxẽẽxũ i guxũma i ngẽma mugũ.

¹¹Rũ ngẽmaãcũ meãma nangõx na tama ngẽma mugũ tinguxẽẽxũcax yĩxũ na texẽ Tupanapexewa mexũ. Erũ Tupanaãrũ ore i ùmatũxũwa rũ ñanagũrũ:

“Rũ yĩxema tũmaãrũ õgagu Tupanapexewa mexẽ, rũ yĩxema tá tixĩ ya aixcũma tũxũ nangẽxmaxẽ i maxũ i taguma gũxũ”,

ñanagũrũ. ¹²Natũrũ ngẽxguma nagu rũxĩnũẽgu na mugũ inguxẽẽxũcax yĩxũ na Tupanapexewa imexũ, rũ taxucaç chima tũxcũũ tayaxõgũ. Erũ Tupanaãrũ orewa rũ ngẽmachiga naxũmatũ, rũ ñanagũrũ:

“Rũ yĩxema aixcũma meãma yanguxẽẽxẽ i guxũma i mugũ, rũ ngẽmagagu tá tũxũ nangẽxma i tũmaãrũ maxũ”,

ñanagũrũ. Natũrũ ngẽma mugũ rũ dũxwa chixexũwa tũxũ naga erũ taxucũruwama texẽ aixcũma meã tayanguxẽẽ. ¹³Natũrũ ga Cristu rũ nawa tũxũ ínanguxũxẽẽ ga yema mugũ ga chixexũwa tũxũ yexmagũxẽẽxũ. Rũ taxcax nixĩ ga chixexũwa nayexmaxũ ga yexguma curuchagu nayuxgu. Erũ

Tupanaārū ore i ūmatūxūwa, rū
ñanagūrū:

“Rū guxāma ya yíxema wūxi i
naíwa tūxū natuxēēgūācūma
yúxe, rū chixexūwa tangēxma”,
ñanagūrū. ¹⁴Rū yemaācū curuchagu
nayu ga Ngechuchu ya Cristu na nūxū
nangūxēēxūcax i guxūma i ngēma
duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxū, yema
Tupana Abráūmaā ixunetaxūrū. Rū
taxcax rū ta nayu ga Cristu na yíxema
rū ta nūxū yaxōgūxūcax rū
nayauxgūxūcax i Tupanaāē i Ūñexū i
tamaā inaxunetaxū.

**Tupanaārū uneta rū ngēma
mugūarū yexera name**

¹⁵Pa Chaueneēgūx, ñuxma rū tá pemaā
nūxū chixu i wūxi i cuaxruū na ñuxācū
duūxūgū tacū nūgūmaā mexēēxū. Rū
dūcax, ngēxguma chi wūxi ya yatū rū
texémaā tacū namexēēgu rū wūxi i
popergu meā naxūmatūāgu i ngēma, rū
taxucūrūwa texé itayanaxoxēē rū exna
tanaxūchicūū i ngēma namexēēxū. ¹⁶Rū
dūcax, rū yexgumarūūtama nixī ga
nangupetūxū ga yexguma Tupana rū
Abráūmaā rū Abráūtaamaā inaxunetagu.
Rū Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rū tama
“Abráūtaagū” ñanagūrū, yerū tama
muxūma ga duūxūgūchiga nidexa. Natūrū
yema ore rū “Abráūtaa” ñanagūrūmare,
yerū wūxitama ga duūxūchiga nixī ga
yadexaxū. Rū yema rū Cristuchiga nixī.
¹⁷Rū ngēmaācū pemaā chanangoxēē na
Tupana rū Abráūmaā namexēēāxū rū
namaā inaxunetaxū na Cristugagu tá yīxū
i duūxūgūxū nangūxēēxū. Rū ngēmacax i
ñuxma rū yema Moíché ūmatūxū ga mugū
ga 430 ga taunecū yema unetawena

inguxū, rū taxucūrūwama inayanaxoxēē
ga yema Tupanaārū uneta ga nūxīra
Abráūmaā nūxū yaxuxū. Rū ngēmacax i
ñuxma rū ta napora i ngēma uneta. ¹⁸Rū
ngēxguma chi mugū inguxēēgūxūgagu
yixīgu na Tupana tūxū rūngūxēēxū, rū
natūcaxmamare chi nixī ga yema
Tupanaārū uneta ga nūxīra Abráūmaā
nūxū yaxuxū. Natūrū aixcūma nixī na
ngetanūācūma Abráūxū nangūxēēxū ga
Tupana, yerū yemaācū marū namaā
inaxuneta. ¹⁹Rū ñuxma rū tūcūwa
namexū ga yema mugū ga Moíché
ūmatūxū? Rū dūcax, Tupana rū marū
Abráūmaā inaxunetaguwena nixī ga
duūxūgūna naxāāxū ga yema mugū, na
yemaācū duūxūgūxū nūxū nadauxēēxūcax
na ñuxācū poraācū pecadu naxūexū. Rū
yemaācū nixī ñuxmata ínangu ga guma
Abráūtaa ya Cristu. Rū gumachiga nixī ga
Abráūmaā inaxunetaxū ga Tupana ga
noxrix. Rū yexguma ínanguxu ga yema
mugū, rū Tupana rū daxūcūāx ga norū
orearū ngeruūgūmaāxīra nūxū nixu. Rū
yemagū nixī ga nūxī Moíchémaā nūxū
ixugūxū, rū nūma ga Moíché rū
duūxūgūmaā nūxū nixu. ²⁰Natūrū
yexguma Tupana Abráūmaā ixunetagu, rū
nūmaxūchima ga Tupana nixī ga
Abráūmaā nūxū yaxuxū ga yema norū
uneta. Rū tama togūmaāxīra nūxū nixu na
yemagū nūxī Abráūmaā nūxū
ixugūexūcax.

**Tacūcax duūxūgūna nanaxā ga
Tupana ga yema mugū**

²¹¿Rū ñuxū ñapegūxū i ñuxmax?
¿Pexcax exna rū yema Moíché ūmatūxū
ga mugū rū inayanaxoxēē i Tupanaārū
unetagū? Rū dūcax, tama ngēmaācū

nixí. Yerü yexguma chi naporagu ga yema mugü na tüxna naxããxü i maxü i taguma gúxü, rü chi Tupanapexewa time i ngëxguma meãma yanguxëëgu. ²²Natürü tama ngëmaãcü nixí. Erü Tupanaãrü ore i ümatüxüwa nüxü tatau na guxüma i duüxügü rü pecadutüüwa nangëxmagüxü. Rü ngëmacax i ñuxma rü yíxema Ngechuchu ya Cristuaxü yaxögüxexicatama tixí ya nayauxgüxe i ngëma maxü i aixcüma mexü i Tupana tamaã ixunetaxü. ²³Rü yexguma tauta ínanguxgu ga Cristu na nüxü yaxögüxüçax, rü mugütüüwa tayexmagü rü tamaã inacuax. Rü yemaãcü tixígü rü ñuxmata Tupana taxçax nangoxëë ga Ngechuchu ya Cristu na nüxü yaxögüxüçax. ²⁴Rü yemaãcü ga yema mugü rü tamaã inacuax ñuxmata Cristuxütawa tüxü nagagü na nüxü yaxögüxüçax rü ngëmaãcü Tupanapexewa imexüçax. ²⁵Natürü i ñuxma na marü núma nanguxü ya Cristu na nüxü yaxögüxüçax, rü marü tama ngëma mugütüüwa tangëxmagü. Rü ñuxma rü marü taxuçaxma tüxcüü tamaã inacuax i ngëma mugü. ²⁶Rü ñuxma na Ngechuchu ya Cristuaxü peyaxögüxü, rü Tupanaxãcügü pixígü i guxãma i pemax. ²⁷Rü ñuxma na Cristuégagu ípebaiüxü, rü Cristuarü pixígü rü núma rü pemaã inacuax na naxrüü pixígüxüçax. ²⁸Rü ñuxma rü Tupanapexewa rü nüétama nixí ega woo Yudfugü pixígügu rü exna tama. Rü nüétama ega woo wüxi i coriarü duüxügü pixígügu rü exna taxúxearü duüxügü pixígügu. Rü nüétama ega woo piyatügu rü exna pingexgu. Erü ñuxma na Ngechuchu ya

Cristuarü duüxügü na pixígüxü, rü wüxitama i duüxü pixígü i guxãma i pemax. ²⁹Rü ñuxma na Cristuarü pixígüxü, rü ngëmacax waxi nixí na aixcüma Abráütaagü pixígüxü. Rü ngëmacax i pema rü tá ta penayaxu i guxüma ga yema Abráümaã inaxunetaxü ga Tupana.

4 ¹Rü ñuxma rü tá pemaã chanangoxëë i ngëma marü pemaã nüxü chixuxü. Rü dücax, ngëxguma wüxi i buxü yunatügu, rü ngëma buxü rü tama ngëxgumatama nanayaxu i nanatüarü ngëmaxügü. Rü woo guxüma i nanatüarü ngëmaxüãrü yora yixígu, natürü ngëxürüüxü i nanatüarü puracütanüxürüümare nixí ñuxmata nayax. ²Rü ngëmacax nangëxma i ngëma buxüãrü dauruü i namaã icuáxü rü nüxü nüxna dauxü i ngëma nanatüarü ngëmaxügü ñuxmata nawa nangu ya yima taunecü ya noxri nanatü nangu unetacü na ngëma buxü rü nügümaã inacuáxüçax. ³Rü yexgumarüü nixí ga tamaã nangupetüxü ga noxrix. Yerü yexguma tauta Cristuxü icuaxgu, rü natüüwa tayexmagü ga yema naãëgü i chixexügü i ñoma i naänemaã icuaxgüxü. ⁴Natürü yexguma nawa nanguxgu ga yema ngunexü ga inaxunetaxü ga Tupana, rü núma nanamu ga Nane. Rü duüxügürüü wüxi ga ngewa nabu ga guma Nane. Rü yema Moiché ümatüxü ga mugütüüwa nayexma ga yexguma nabuxgu. ⁵Rü yemaãcü núma nangu ga Tupana Nane na tüxü ínanguxüxëxüçax i guxãma i yixema ga noxri mugütüüwa na iyexmagüxü. Rü yemaãcü tüxü narüngüxëë ga Tupana Nane na Tupana

tūxŭ yaxuxŭcax na aixcūma naxācūgūxūchi ixīgūxŭ. ⁶Rŭ Tupana pexna nanamu ga Naāē i Üünexŭ na pexŭ nūxŭ nadauxēēxŭcax na aixcūma naxācūgūxūchi pixīgūxŭ. Rŭ ngēmacax i ñuxma rŭ marŭ name i “Pa Chaunatŭx”, ñaperŭgŭ nūxŭ ya Tupana. ⁷Rŭ ngēmacax i ñuxma rŭ Tupanaxācūxūchi quixŭ, rŭ tama wūxi i norŭ duŭxŭmare quixŭ. Rŭ ñuxma na naxācūxūchi quiŭxŭ, rŭ norŭ ngŭchaŭ nixŭ na cuxna naxāxŭ i guxŭma i tacŭ i noxrŭ ixŭŭ.

Pauru rŭ yema yaxōgūxŭcax naxoegaāē

⁸Rŭ ũpa ga yexguma tauta Tupanaxŭ pecuaxgu, rŭ perŭ tupanenetagŭtūŭwa peyexmagŭ rŭ nūxŭ picuaxŭiŭgŭ ga yema tama aixcūma Tupana ixīgūxŭ. ⁹Natŭrŭ i ñuxma na Tupanaxŭ pecuaxŭ rŭ nūma rŭ na pexŭ nacuaxŭ, rŭ ŭtŭxcŭiŭ wena naxcax pewoeguchaŭ i ngēma naāēgŭ i chixexŭgŭ i ñoma i naānemaā icuaxgūxŭ? ŭRŭ tŭxcŭiŭ penaxwaxe na wena natŭŭwa pegŭ pengēxmagŭxēēxŭ i ngēma naāēgŭ i tama aixcūma poraxŭ i natŭcaxmamare ixīgūxŭ? ¹⁰Rŭ dŭcax i pemax, rŭ ñuxma rŭ ta ngēma nuxcūmaŭgūxŭ i Yudfugŭcūmagu pexŭama woo Cristuaxŭ na peyaxōgūxŭ. Erŭ penaxaure i ñuxre i ngunexŭgŭ rŭ ñuxre ya tauemacŭgŭ rŭ ñuxre ya taunecŭgŭ rŭ ñuxre i petagŭ, erŭ nagu perŭxŭnŭē na ngēmaācŭ Tupanaxewewa tá pimexŭ. ¹¹Rŭ ngēmacax poraācŭ chaxoegaāē, erŭ ngŭrŭāchi natŭcaxmamare tá nixŭ ga yema puracŭ ga petanŭwa chaxŭxŭ. ¹²Pa Chaueneēgŭx, pexŭ chacaxŭ na chauxrŭŭ nūxŭ perŭxoexŭ na nagu pexŭxŭ i ngēma Yudfugŭarŭ mugŭ. Erŭ ñuxma na Cristuwe charŭxŭxŭ rŭ marŭ nūxŭ charŭxo na nagu

chixŭxŭ ga yema mugŭ ga ũpa tama nagu pexŭxŭ. Rŭ dŭcax, yexguma noxri petanŭwa chayexmagu rŭ tama choxŭ pexo, rŭ ngēmacax chanaxwaxe i ñuxma rŭ ta chauga pexŭnŭē. ¹³Rŭ pema rŭ marŭ nūxŭ pecuax rŭ yexguma noxri pemaā nūxŭ chixuxgu ga Tupanaārŭ ore i mexŭ, rŭ yema na chŭdaawexŭgagu nixŭ ga petanŭgu charŭxāxŭxŭ rŭ pemaā nūxŭ chixuxŭ ga Tupanaārŭ ore. ¹⁴Rŭ yema daawe ga choxŭ yexmaxŭ, rŭ woo pexcax rŭ wūxi ga waxtŭmŭŭ nixŭ, natŭrŭ tama choxŭ pexo rŭ tama choxŭ ŭpetaxŭchi. Natŭrŭ meāma choxŭ peyaxgŭ ñoma wūxi ga Tupanaārŭ orearŭ ngeruŭ i daxŭcŭāx chŭxŭrŭŭ. Rŭ ñoma Ngechuchu ya Cristu chŭxŭrŭŭ, meāma choxŭ peyaxgŭ. ¹⁵ŭNatŭrŭ tacŭ exna nangupetŭ namaā ga yema perŭ taāē ga noxri pexŭ yexmaxŭ? Erŭ pemaā nūxŭ chixu rŭ noxri petanŭwa chayexmagu rŭ poraācŭ chomaā petaāēgŭ. Rŭ yexguma chi pexŭ natauxchagu, rŭ pemaā nanguxŭgu, rŭ chi pexetŭ peyaxu na choxna penaxāxŭcax, yerŭ yemaācŭ poraācŭ chomaā petaāēgŭ ga yexguma. ¹⁶ŭNatŭrŭ tacŭ pexŭ naxŭpetŭ i ñuxmax? ŭPexcax rŭ exna perŭ uwanŭ chixŭ yerŭ pemaā nūxŭ chixu ga Tupanaārŭ ore i aixcūma ixŭxŭ? ¹⁷Rŭ ngēma duŭxŭgŭ i pexŭ ngŭxēēxŭ na Yudfugŭcūmagu na pexŭxŭcax, rŭ pegu narŭxŭnŭēneta, tama aixcūma tacŭ rŭ mexŭcax nadaugŭ. Erŭ nūmagŭ rŭ toxna pexŭ nixŭgachixēēchaŭ na ngēmaācŭ naga pexŭnŭēxŭcax. ¹⁸Rŭ ngēma togŭ rŭ marŭ name na pegu naxŭnŭēxŭ, natŭrŭ nanaxwaxe na perŭ mexŭcax nadaugŭxŭ i guxŭguma. Rŭ tama name na petanŭwa changēxmaguxicatama perŭ mexŭcax na nadaugŭxŭ i ngēma togŭ. ¹⁹Pa

Chauxacügüx, wenaxãrũ ñoma wüxi i mama ngĩãcũmaã ngũxneacürũũ poraãcü pexçax ngüxũ chinge na aixcũma meã Cristuaxũ peyaxõgũxũçax rü aixcũma naxçax na pemaxẽxũçax. Rũ ngẽmaãcü tá chixĩ ñũxmatáta Cristu naxwaxexürũũ pixĩgũ i perũ maxũwa. ²⁰Rũ chierũ ñũxmatama pexũtawa changẽxmagu na pemaã chidexaxũchixũçax, rü tama ñũxmarũũ pexçax chanaxũmatũmarexũçax. Erũ ñũxma rü tama nüxũ chachuax na ñacũgu pemaã charũxĩnũxũ.

Ore i cuaxruũ i Abrãũxũtaxũ ga Agáchiga rü namaxũchi ga Charachiga

²¹Rũ pema na ngẽma Moiché ümatũxũ i mugütũũwa pegũ pengẽxmagüxẽẽchaũxũ, rü chanaxwaxe i chomaã nüxũ pixu ngoxi aixcũma nüxũ pecuá na ñuxũ ñaxũ i ngẽma mugũ. ²²Erũ ngẽma mugũwa nüxũ tadau rü Abrãũ rü nüxũ nayexma ga taxre ga nane. Rũ wüxi ga nane rü naxũtaxũ ga Agáwa nüxũ nayexma, rü naĩ ga nane rü namaxũchi ga Charawa nüxũ nayexma. ²³Rũ guma nane ga naxũtaxũwa nüxũ yexmacũ, rü nabu yerũ yema nixĩ ga norũ ngũchaũ ga Abrãũ. Natürũ guma nane ga namaxũchiwa nüxũ yexmacũ, rü nabu yerũ yemaãcü inaxuneta ga Tupana. ²⁴⁻²⁵Rũ pemaã nüxũ chixu i ngẽma ore erũ ngẽmawa nangẽxma i ñacũ i aixcũma ixĩxũ i pexçax changõxẽẽchaũxũ. Rũ yema taxre ga ngexũgũ rü taxre i cuaxruũgũ nixĩgũ na ngẽmawa nüxũ icuáxũçax na ñuxãcü Tupana duũxũgũxũ rüngũxẽẽxũ na naxũtawa nangugũxũçax. Rũ yema

nüxĩraũxũ ga norũ ngũxẽẽ nixĩ ga yexguma Chinaĩãrũ maxpũnewa Moichéna naxããgu ga norũ mugũ na naga naxĩnũxũçax ga duũxũgũ. Rũ yema mugũ ga Moichéna naxãxũ ga Chinaĩwa rü Agá iyixĩ ga norũ cuaxruũ. Rũ yema nge ga Agá rü naxũtaxũ iyixĩ ga Abrãũ rü yemaçax ga ngĩxãcũgũ rü ngĩxruũtama togütũũwa nayexmagũ rü tama ínanguxũ. Rũ yemaãcü ga yema nge rü wüxi i cuaxruũ iyixĩ nachiga i ngẽma Yudfugũ i ñũxma maxẽxũ rü ngẽma mugũwe rüxixũ. Erũ númagũ rü ñũxma rü ta natũũwa nangẽxmagũ i ngẽma mugũ ga Moiché yaxuxũ ga maxpũne ga Chinaĩ ya Arábíaanewa ngẽxmanewa. Rũ ñũxma rü ta ngẽma mugũgu naxĩ rü tama nüxũ narũxoe. ²⁶⁻²⁸Natürũ yema nge ga Abrãũ namaxũchi rü tama Agárũũ iyixĩ. Rũ ngĩne ga Ichaã rü nabu yerũ Tupanaãxũ nayaxõ ga Abrãũ ga yexguma Tupana namaã nüxũ ixuxgu rü tá na nüxũ nayexmaxũ ga wüxi ga nane. Rũ ñũxma Pa Chaueneẽgũx, yixema rü ta tayaxõ i ngẽma Tupana tamaã ixunetaxũ. Rũ ngẽmacax i ñũxma rü tama ngẽma nuxcũmaũgũxũ i mugütũũwa tangẽxmagũ. Rũ ngẽmaãcü Abrãũ namaxũchixacũgürũũ tixĩgũ. Rũ ngẽmaãcü nüxũ tadau na aixcũma Tupana yanguxẽẽxũ i norũ ore ga Abrãũ namaxũchichiga ümatũxũ i ñaxũ:

“iNataãẽ, Pa Ngecü i Ngexacücü!
iRũ curũ taãẽmaã rüxáixnaxũ
woo tagumachirex na
cuxãxãcũxũ! Erũ tá cuxãxãcü,
rũ ngẽma ngexũ i cuxũtaxũ i
cuteaxũ ãxãcũxũãrũ yexera tá
cuxũ nangẽxma i cuxacũgũ”,

ñaxũ. ²⁹Natürü guma Abráũ nane ga naxũtaxũwa nüxũ yexmacü, rü chixri namaxũ namaã ga guma Abráũ nane ga Tupanaãrũ unetagagu bucü. Rü ngëxgumarüũ ta i ñuxma rü yixema i Tupanaãe i Üünexũgagu tüxũ na nangëxmaxũ i maxũ, rü chixri tamaã nachopetü i ngëma Yudũgü i naxwaxegüxũ na nagu ixĩxũ i ngëma mugü ga Moĩché ñmatüxũ. ³⁰¿Natürü ñuxũ ñaxũ i Tupanaãrũ ore i ñmatüxũwa? Rü dücax, ngëmawa Abráũmaã nüxũ nixu ga na ngĩxũ ínatáxũcax ga naxũtaxũ ngĩnemaã, yerü taxucürüwama yema ngĩnemaã nayayauxye ga norü yemaxũ ga namaxwaxũchixücü ga naneãrũ tá ixĩxũ. ³¹Rü ngëmaãcü, Pa Chaueneëgüx, rü nüxũ tadau rü tama Abráũ naxũtaxũcügürüũ tixĩgü, erü tama ngëma mugütüũwa tangëxmagü. Natürü Abráũ namaxũchixacügürüũ tixĩgü, erü Tupanaãrũ unetagagu tüxũ nangëxma i tóru maxũ.

Meã pegüna pedaugü na tama wena ngëma mugütüũwa pengëxmagüxũcax

5 Rü ñuxma ya Cristu rü marü tüxũ ínangüxũcë na tama ngëma mugütüũwa ingëxmagüxũcax. Rü ngëmacax name nixĩ i pegüna pedaugü na tama wena natüũwa pegü pengëxmagüxũcëxũcax i ngëma mugü. ²iRü choxũ íperüxĩnũe! Rü choma i Pauru rü pemaã nüxũ chixu, rü ngëxguma chi nagu pexĩxu na pegü ípewiechaxmüpexechiraũxũ na ngëmaãcü penayaxũcax i perü maxũ, rü ngëxguma ya Cristu rü chi taxuwama pexũ name. ³Rü wena pemaã nüxũ chixu rü ngëxũrũũ i

yatü i nügü íwiechaxmüpexechiraũchaũxũ na ngëmaãcü Tupanapexewa namexũcax, rü name nixĩ i nüxna nacuxãchi na taxucürüwa ngëmaãcü na nayauxãxũ i norü maxũ ega tama aixcüma naga naxĩnügu i guxũma i togü i mugü. ⁴Rü guxãma i pema i nagu rüxĩnüëxë na Tupanapexewa pimexũ ega nagu pexĩxu i ngëma mugü, rü pemaã nüxũ chixu rü marü Cristuna pixĩgachi i ngëxgumax. Rü ngëxgumarüũ ta pegü nüxna peyaxũcëe i ngëma ngechaũ ga noxri Tupana namaã pexũ ngechaũxũ. ⁵Natürü Tupanaãe i Üünexũ nixĩ i tüxũ rüngüxëxũ na yaxögüxũcax. Rü ngëmacax nixĩ i ínangüxëxũ na Cristugagu Tupanapexewa imexũ. ⁶Rü ngëmacax i ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü ixĩgüxũ, rü nüétama nixĩ ega woo íwiechaxmüpexechiraũgu rü exna tama, erü tama ngëma nixĩ i Tupanapexewa tüxũ mexëxũ. Rü ngëma Tupana naxwaxexũ i ñuxma nixĩ na aixcüma yaxögüxũ rü ngëmaãcü yigü na ingechaũgüxũ. ⁷Pema rü meãma ipenaxiügu na Cristuwe perüxĩxũ. ¿Rü texë exna pexũ nüxũ taxoox na tama naga pexĩnüëamaxũcax i norü ore i aixcüma ixĩxũ? ⁸Rü pemaã nüxũ chixu, rü tama Tupana ga noxri pexcax cacü nixĩ ya yima pexũ nüxũ oóci. ⁹Rü name nixĩ i nüxna pecuxãchie rü wüxitama i duũxũ i chixexũ üxũ, rü nanachixexëe i guxũma i togü i natanüxũgü, ñoma wüxi i íraxũ i pãũãrũ puxëeruũ rü wüxi i taxũ i pãũchara ipuxëëxũrũ. ¹⁰Choma rü chayaxõ na tóru Cori tá pexũ rüngüxëxũ na choma nagu charüxĩnüxũrũ naga perüxĩnüëxũcax. Natürü Tupana tá nanapoxcu i ngëma duũxũ i pexũ chixexëxëxũ, rü nüétama nixĩ ega woo texë tixĩgu. ¹¹Rü nümaxũ i

duũxũgũ rü chauchiga nidexagũ, rü nüxũ nixugũe na choma rü duũxũgũxũ changúexēēxũ na nügũ ínawũichaxmũpexechiraũxũcax rü mugũ na yanguxēēgũxũcax na ngēmaācũ nüxũ nangēxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ. Natürü, Pa Chaueneēgũx, rü ngēxguma chi ngēmaācũ duũxũgũxũ changúexēēgu, rü tãũ chima chowe ningēxũtanũ i Yudfugũ, erũ tãũ chima naãēwa nangux i ngēma ore i nüxũ chixuxũ nachiga ya Cristu ga curuchagu taxcax yucũ. ¹²Natürü ngēma duũxũgũ i pexũ chixeāēgũxũ rü pexũ ucuxēgũxũ na pegũ ípewũichaxmũpexechiraũxũcax, rü çtũxcũũ exna i nümagũ i tãũ noxtacũma nügũ yacaugũpũxũcharexegũxũ ta? ¹³Natürü pemax, Pa Chaueneēgũx, rü Tupana pexcax naca na ngēma mugũna ípenguxũxũcax. Natürü ñuxma na nüxna ípenguxũxũ, rü tama name i ngēmacax pexeneärü ngúchaũ pexũgũ. Natürü name nixĩ na pegũ pengechaũgũxũ rü ngēmaācũ pegũ pertũngũxēēgũxũ i wũxichigũ. ¹⁴Erũ guxũma i Tupanaärü mugũ rü wũxi i muwatama nangox rü ñanagũrü:

“iRü nüxũ nangechaũ i cumücü na cugũtama cungechaũxũrü!” ñanagũrü. ¹⁵Natürü name nixĩ i pexuāēgũ erũ ngēxguma chi pegũmaā penuēgu rü pegũchi pexaiegu, rü ngürũachi tá pegũ pewoone rü tá ípeyanaxoxēē i Tupanaärü ore i pewa ngēxmaxũ.

**Ngēma taxũneärü ngúchaũ rü
tama Tupanaāē i Üünexũärü
ngúchaũmaā nawũxigu**

¹⁶Pemaã nüxũ chixu, rü name nixĩ i Tupanaāē i Üünexũ naxwaxexũācũma pemaxē. Rü ngēxguma ngēmaācũ

pemaxēgu, rü tãũtama pexeneärü ngúchaũ pexũgũ. ¹⁷Erũ ngēma taxũneärü ngúchaũ rü tama Tupanaāē i Üünexũärü ngúchaũmaā nawũxigu. Rü ngēma Tupanaāxē i Üünexũärü ngúchaũ rü tama taxũneärü ngúchaũmaā nawũxigu. Erũ ngēma taxre i ngúchaũgũ, rü nügũchi naxaie erũ wũxichigũ i ngēma rü tamaã inacuáxchaũ. Rü ngēmacax i pema rü taxucürüwa penaxũ i ngēma pematama penaxwaxexũ. ¹⁸Natürü ngēxguma Tupanaāē i Üünexũ pemaã icuaxxgux, rü marũ tama ngēma nuxcũmaũgũxũ i mugũtüüwa pengēxmagũ. ¹⁹Rü meãma nangox na ñuxācũ namaxēxũ i ngēma duũxũgũ i naxũneärü ngúchaũ ügũxũ, rü naĩ i ngēmaã maxēxũ, rü airugürũümare ixĩgũxũ. Rü tama naxāneē na çacũ rü chixexũ naxũgũxũ. ²⁰Rü tupananetachicũnaçagũxũ nicuaxũũgũ, rü nayuüe rü nangóxwaxegũ, rü aigu narũxĩnũē, rü nachoxũgawaxegũ, rü togũchi naxaie norũ ngēmaxũgũcax, rü nanuxwaxegũ, rü duũxũgũxũ naxucuxēgũ na to i nguxēētaegu naxĩxũcax, rü ngēmaācũ nayatoye i duũxũgũ na tama wũxigu naxĩnüēxũcax. ²¹Rü togũarũ ngēmaxũgũcax nixāũxachigũ, rü nangāxēwaxegũ, rü peta naxũgũecha, rü nanaxũgũ i muxũma i togũ i chixexũgũ i ngēxgumarũũ ixĩxũ. Rü ngēmacax, wena pemaã nüxũ chixu rü guxũma i ngēma duũxũgũ i ngēmaācũ maxēxũ, rü nataxutama i nachica i ngextá Tupana āēxgacũ íyĩxũwa. ²²Natürü ngēxguma Tupanaāē i Üünexũ tamaã icuaxxgu, rü nüma nixĩ i tũxũ nangũxēēxũ na yigũ ingechaũgũxũcax, rü itaāēgũxũcax, rü

meã yigũmaã imaxẽxũcax, rü yaxna namaã ixĩnũẽxũcax i togü, rü togũmaã imecũmagũxũcax, rü togũxũ rüingũxẽẽgũxũcax, rü aixcũma yanguxẽẽxũcax i ngẽma nüxũ ixuxũ. ²³Rü ngẽxgumarũü ta Naãe i Üünexũ tüxũ narüingũxẽẽ na tama chixexũmaã nataeguxẽẽxũcax ega togü chixexũ tamaã üxgux. Rü tüxũ narüingũxẽẽ na meãma yigünatama idauxũcax na tama chixexũgu iyixũcax. Rü nataxuma i mugü i nachuxuxũ na naxũxũ i ngẽma mexũgü. ²⁴Rü ngẽma duũxũgü i aixcũma Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü ixĩgũxũ, rü marü nüxũ narüxoe ga yema nuxcũmaũxũ ga norü maxũ ga chixexũ, rü yema naxũneãrü ngúchaũgü ga chixexũ, rü guxũma ga ñacü ga to ga ngúchaũ ga tama mexũ. ²⁵Rü ñuxma na Tupanaãe i Üünexũ tüxna naxãxũ i tóru maxũ, rü name nixĩ i nüma tóru maxũmaã na inacuáxũ. ²⁶Rü tama name i yigü ítarüta rü togũmaã tanuãe, rü bai na ñacücax ixãũxãchixũ.

Name nixĩ i guxãma i pema rü pegü perüingũxẽẽgü i wüxichigü

6 ¹Pa Chaueneẽgüx, ngẽxguma chi texẽxũ pedauxgu na ñacü rü chixexũgu tanguxũ, rü pema na Tupanaãe i Üünexũ naxwaxexũãcũma na pemaxẽxũ, rü name nixĩ i tüxũ pengechaũãcũma tüxũ perüingũxẽẽ na itayaruwexãchixũcax. ¡Natürü pexuãẽgü i wüxichigü, na tama pema rü ta nagu peyixũcax i ngẽma chixexũ! ²iRü pegü perüingũxẽẽgü i ngẽxguma texé petaniwa guxchaxũgü tüxũ ngẽxmagu! Erü ngẽxguma ngẽmaãcü pegü perüingũxẽẽgu, rü ngẽmaãcü tá peyanguxẽe i ngẽma Cristu pexũ muxũ.

³Rü ngẽxguma texé nagu rüxĩnũgu na wüxi i ñacü tixixũ, rü tügütama tawomüxẽe, erü Tupanapexewa rü taxuũmachirex tixĩ. ⁴Rü ngẽmacax i wüxichigü, rü name nixĩ i tügüarü maxütama tangugü. Rü ngẽxguma namexgu i tümaãrü maxũ, rü tügũmaã tátama tataãe, rü nataxuma i tüxcũü togüarü maxũwa tügü tangugüarü maxũãx. ⁵Erü tanaxwaxe i wüxichigü na tümaãrü maxũnatama tadauxũ i Tupanapexewa. ⁶Rü yixema nayaxuxe i nguxẽẽtae i Tupanaãrü orewa rü tanaxwaxe na tümaãrü nguxẽẽruũmaã tangauxũ i nagúxũraũxũ i tümaãrü ngẽmaxũgü. ⁷iRü pexuãẽgü na tama ípetüxũcax i perü maxũwa! Erü taxucüriwa texé Tupanaxũ tawomüxẽe. Rü yixema chixexũ úxe, rü chixexũ tá tayaxu. Rü yixema mexũ úxe, rü mexũ tá nixĩ i tayaxuxũ. ⁸Rü yixema tümaxũneãrü ngúchaũ úxe, rü ngẽma tümaxũneãrü ngúchaũ rü tá yuwa tüxũ naga. Natürü yixema Tupanaãe i Üünexũãrü ngúchaũ úxe, rü ngẽma Tupanaãe i Üünexũwa tá tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ. ⁹Rü ngẽmacax tama name na nüxũ rüchauexũ na mexũ ixüexũ. Erü ngẽxguma chi tama nüxũ rüchauegu, rü düxwa mexũ tá tayaxu i Tupanaxũtawa. ¹⁰Rü ngẽmacax ngẽxguma tüxũ nangẽxmagu na ñacümaã togũxũ rüingũxẽẽxũ, rü name nixĩ i guxãxũma tarüingũxẽe. Natürü yexera tanaxwaxegü na nüxũ rüingũxẽẽgũxũ i ngẽma taeneẽgü rü taeyaxgü i yaxögũxũ.

Pauru nayaxucuxẽgü ga yema yaxögũxũ, rü nüxũ narümomẽ

¹¹Rü nuã tá ichanaxũgü na chomaxũchima choxmexmaã pexcax

chanaxūmatūxū i ñaã popera. iRū dūcax, nūxū pedax i ngēma choma chaxūmatūxū na ñuxācū natamatūxū!
 12Rū ngēma Yudfugū i pexū ngūexēēxū na pegū

ípewiechaxmūpexechiraūgūxūcax, rū ngēmaācū pexū namu erū nanataāēēgūchaū i ngēma togū i Yudfugū na tama naxchi naxaixūcax nagagu na Ngechuchu ya Cristu ga curuchagu yucūaxū na yaxōgūāxū.

13Erū woo i nūmagū na ínawiūchaxmūpexechiraūxū, rū tama nayanguxēē i guxūma i mugū. Natūrū nūmagū rū nanaxwaxegū na pegū ípewiūchaxmūpexechiraūxū, na yixcama nūgū yacuaxūūgūxūcax rū togū i Yudfugūmaā nūxū na yaxuxūcax na pema rū ta naxrūū nagu pexīxū i ngēma nuxcūmaūgūxū i mugū. 14Natūrū i choma rū chaugū chicuaxūū erū nūxū chayaxō ya tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristu ga curuchagu yucū. Rū ngēmacaxicatama nixī i chaugū chicuaxūūxū. Rū ñuxma na Cristu ga curuchagu yucūaxū chayaxōxū, rū marū tama nagu charūxīnū i ñoma i naãne rū norū ngēmaxūgū. Rū ngēxgumarūū ta i

ñoma i naãne rū marū tama choxū nacuáxchaū. 15Erū ngēxguma Ngechuchu ya Cristuarū duūxūgū ixīgūgu, rū Tupanapexewa rū taxuūma nixī i ngēma na íwiewiechaxmūpexechiraūxū rū exna tama. Natūrū ngēma aixcūma napexewa mexū nixī na naxūchicūūxū i tórū maxū na ngexwacaxūxū i duūxūgū ixīgūxūcax. 16Rū Tupanana naxcax chaca na pexū nataāēēēgūxūcax rū nūxū pengechaūtūmūūgūxūcax i guxāma i pema i aixcūma yanguxēēgūxe i ngēma pemaā nūxū chixuxū, rū guxāma ya yíxema aixcūma Tupanaārū duūxūgū ixīgūxe. 17Rū ñuxmawena rū tama chanaxwaxe na texē tacū rū guxchaxūgū choxna āxū. Erū choma rū aixcūma tórū Cori ya Ngechucharū duūxū chixī. Rū ngēma chorū oxrigūchica i chowa ngēxmagūxūwa nūxū pecuax na aixcūma yīxū i ngēma. 18Pa Chaueneēgūx, chanaxwaxe i tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexū narūngūxēē i guxāma i pemax. Rū ngēmaācū yī.

*Rū nuāma pexna,
 Pauru*

POPERA GA EPÉCHIUWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

**Pauru rü nüxü narümoxe ga yema
yaxögüxü ga Epéchiuarü iānewa
yexmagüxü**

1 ¹Pa Chaueneëgü ya Epéchiuwa Ngëxmagüxe, choma i Pauru nixi i pexçax chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma i Pauru chixi i Tupana choxü yaxuxü na Ngechuchu ya Cristu choxü muxüçax na duüxügümaã nüxü chixuxüçax i norü ore. Rü pexçax chanaxümatü i guxãma i pema ya Epéchiuarü iānewa ngëxmagüxe rü Tupanaärü duüxügü ixigüxe rü Ngechuchu ya Cristuaxü yaxögüxe. ²Rü chanaxwaxe i pexü narüngüxëe rü pexü nataãëxëe ya Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

**Tupana rü poraäcü tüxü narüngüxëe erü
Cristuarü duüxügü tixigü**

³Rü name nixi i nüxü ticuaxüügü ya Tanatü ya Tupana ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristunatü. Rü name nixi i ngëmaäcü tanaxü erü ñuxma na Cristuarü duüxügü ixigüxü, rü nüma ya Tupana rü daxüwa taxçax ne nanamu i

nagüxüraüxü i ngüxëe i Naãe i Üünexüwa ne ixü i tórü maxüçax ixixü. ⁴⁻⁵Rü tautama naãne üxgu, rü Cristugagu Tupana tüxü nidexechi na napexewa ixüünegüxüçax rü na nataxuxüçax i tórü chixexü i napexewa. Rü Tupana rü poraäcü tüxü nangechaü. Rü yemaçax nuxcümamatama tüxü naxuneta na naxäcügüxü tüxü nadexüçax Ngechuchugagu. Rü yemaäcü nanaxü yerü yema nixi ga norü ngüchaü. ⁶Rü ngëmaçax name nixi i guxügüma nüxü ticuaxüügü ya Tupana. Erü nüma rü poraäcüxüchima tamaã namecüma rü poraäcü tüxü narüngüxëe ga yexguma taxçax núma namuãxgu ga Nane ya nüxü nangechaüxüchicü. ⁷Rü Tupana rü poraäcü tüxü nangechaü, rü yemaçax nanamu ga Nane na taxçax nayuxü rü nagü inabaxü na yemaäcü tüxü ínanguxüxëeüçax rü tüxü nüxü nangechaüxüçax ga tórü pecadugü. ⁸Rü Tupana tüxü nüxü nadauxëe na ñuxäcü poraäcü tüxü nangechaüxü ga yexguma tüxna naxãaxgu ga guxüma ga tórü cuax na taãëxü icuáxüçax rü tüxü

natauxchaxũcax i norü ore. ⁹Rü tüxũ nüxũ nacuaxẽ ga norü ngúchaũ ga noxri nüxĩcatama nüxũ nacuáxũ. Rü yema norü ngúchaũ ga nuxcũmaxũchima Cristumaã nagu naxĩnũxũ ga Tupana, rü yema nixĩ ga ñoma ga naãnewa na namuãxũ na tüxũ yamaxẽẽxũcax. ¹⁰Rü yema nagu naxĩnũxũ nixĩ na Cristumexẽwa nangẽxmaxẽãxũ i guxũma i daxũguxũ i naãnewa ngẽxmaxũ rü guxũma i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ. Rü ngẽmaãcü tá nanaxü ya Tupana i ngẽxguma nawa nanguxgu na yanguxẽãxũ. ¹¹Yerü nuxcũmamatama Tupana toxũ nidexechi na Cristugagu tanayauxgũxũcax i ngẽma maxũ i taguma gúxũ i nüma toxna naxãxchaũxũ. Rü aixcũma yemaãcü toxũ narüngũxẽẽ yerü yema nixĩ ga norü ngúchaũ ga Tupana ya guxũma ücü, ngẽma nüma nagu naxĩnũxũãcüma. ¹²Rü yemaãcü Tupana toxũ nidexechi na naxcax tamaxẽxũcax rü nüxũ ticuaxũgũxũcax naxcax na tomaã namecũmaxũ i toma i toxira Cristuaxũ na tayaxõgũxũ. ¹³Rü yexgumarũ ta ga pema i Epéchiucũãxgũ, rü yexguma nüxũ pexĩnüẽgu ga yema ore i aixcũma ixĩxũ i tüxũ maxẽxẽxũ, rü yexguma Cristuaxũ peyaxõgũgu, rü natanũxũgũ pixĩgũ. Rü Tupana ga tamaã ixunetacü na tüxna namuãxũcax i Naãe i Üünexũ, rü marü pexna nanamu i ngẽma Naãe na nüxũ pecuáxũcax na aixcũma norü duũxũgũ pixĩgũxũ. ¹⁴Rü nüma ga Tupana núma nanamu ga Naãe i Üünexũ na nawa nüxũ icuáxũcax na aixcũma tá tüxna naxããxũ i guxũma ga yema tamaã inaxunetaxũ. Rü yixema na

noxrũ ixĩgũxũ rü tá aixcũma tanayaxu i guxũma i ngẽma tamaã inaxunetaxũ i ngẽxguma wena núma naxũxgu na pecaduwa tüxũ íyanguxũxẽẽxũchixũcax. Rü ngẽmacax name nixĩ na nüxũ icuáxũgũxũ ya Tanatü ya Tupana ya mexẽchicü.

Pauru rü Tupanana naxcax naca na yema yaxõgũxũna naxããxũcax ga cuax

¹⁵⁻¹⁶Rü ngẽmacax, ñuxma na nüxũ chacuáxũ na aixcũma tórü Cori ya Ngechuchuaxũ peyaxõgũxũ rü na aixcũma nüxũ pengechaũgũxũ i guxũma i ngẽma togü i Tupanaãrũ ixĩgũxũ, rü ngẽmacax taguma nüxũ charũchau na pexcax moxẽ nüxna chaxãxũ rü pexna chacuaxãchixũ i chorü yumüxẽwa. ¹⁷Rü ngẽxguma namaã chideaxgu ya Tanatü ya Tupana ya mexẽchicü ya Nanatü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu, rü naxcax nüxna chaca na pexna naxããxũcax i ngẽma cuax i Naãe i Üünexũwa ne üxũ. Rü ngẽma Naãe i Üünexũ tá nixĩ i pexcax nangoxẽẽxũ i Tupanaãrũ ore i mexũ na yexeraãcü nüxũ pecuáxũcax ya Tupana. ¹⁸Rü Tupanana naxcax chaca na nümatama pexũ yangoxnaãẽxẽxũcax, na nüxũ pecuáxũcax na tacü yĩxũ i ngẽma ípenanguxẽẽxũ i naxcax pexũ yadexechixũ. Rü nüxna naxcax chaca na pexũ nüxũ nacuaxẽẽxũcax na ñuxãcü namexẽchixũ i ngẽma maxũ i taguma gúxũ i nüma norü duũxũgũcax namexẽxũ i daxũguxũ i naãnewa. ¹⁹⁻²⁰Rü ngẽxgumarũ ta rü nüxna naxcax chaca na pexũ nüxũ nacuaxẽẽxũcax na ñuxãcü nataxũchixũ i norü pora i tawa ngẽxmaxũ rü namaã

tixũ nangũxẽxũ i yixema na yaxõgũxũ. Rũ ngẽmatama pora i taxũmaã nixĩ ga napuracũxũ ga Tupana ga yexguma yuwa Cristuxũ ínadxẽẽgu rũ daxũguxũ ga naãnewa nagaãxgu rũ nügiarũ tügüncüwawa yanatoxẽẽagu na guxãarũ ãẽxgacũ yĩxũcax. ²¹Rũ yemaãcũ guxũtũwa nanayexmaxẽ. Rũ ngẽmacax i ñuxma rũ Cristumexẽwa nangẽxmagũ i guxũma i daxũguxũ i naãnecũãx i ãẽxgacũgũ rũ guxũma i ñoma i naãnecũãx i ãẽxgacũgũ. Rũ ngẽmaãcũ naxmexwa nangẽxmagũ i guxũma i pora i ñuxma ngẽxmagũxũ rũ guxũma i pora i tá ngẽxmagũxũ. Rũ ngẽmaãcũ i nũma rũ guxũ i ãẽxgacũgiarũ ãẽxgacũ tá nixĩ i guxũguma. ²²Rũ yemaãcũ ga Tupana rũ marũ Cristumexẽwa nanayexmagũxẽẽ ga guxũma. Rũ yexgumarũũ ta Cristuxũ ningucuchixẽẽ na guxũma i yaxõgũxũẽru na yĩxũcax. ²³Rũ ñuxma rũ guxũma i yaxõgũxũ rũ wũxigu Cristuarũ nixĩgũ. Rũ nũma nixĩ i tawa nangẽxmaxũ i guxãma i yixema i nüxũ na yaxõgũxũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta nũma nixĩ i nangẽxmaxẽẽxũ i guxũma i tacũ i ngẽxmaxũ i guxũwama.

Tamaxẽ erũ Tupana tüxũ nangechaũ

2 ¹Rũ ũpa ga pema rũ perũ pecadugagu rũ perũ chixexũgagu ñoma peyuexũrũũ pixĩgũ. ²Yerũ ga pema rũ nagu pexĩ ga yema chixexũ i ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ nagu ãxũ. Rũ pema rũ naga pexĩnũẽ ga Chataná i ngoxogũarũ ãẽxgacũ ixĩxũ. Rũ nũma nixĩ i nüxũ nangũchaũxẽẽxũ na chixexũ naxũgũxũcax i guxũma i ngẽma duũxũgũ i tama Tupanaga ñnũxũ. ³Rũ

guxãma ga yixema rũ yemaãcũ chixri tamaxẽ ga ũpa. Rũ tanaxũ ga tóxrũtama ngũchaũ, rũ nagu taxĩ ga yema taxũne naxwaxexũ rũ yema taãẽ naxwaxexũ. Rũ yemagagu yema togũ ga duũxũgũ ga chixexũ ügũxũrũũ nawa taxũgũ i ngẽma poxcu i ãũcũmaxũchixũ i Tupana mexẽxũ. ⁴Natũrũ ga Tupana rũ poraãcũ nüxũ tangechaũtũmũgũ rũ poraãcũ tüxũ nangechaũ. ⁵Rũ yemacax, woo tóru pecadugagu ñoma iyuexũrũũ tixĩgũ, natũrũ ga Tupana rũ Cristuxũ ínadxẽẽxũgagu tüxũ namaxẽxẽ. Rũ ñuxma rũ pexũ nangẽxma i maxũ i taguma gũxũ, erũ Tupana pemaã namecũma. ⁶Rũ yema na Ngechuchu ya Cristuxũ wena namaxẽẽxũrũũ rũ tüxũ rũ ta namaxẽxẽẽ ga Tupana. Rũ yemaãcũ nanaxũ na yixema rũ ta Cristumũcũgũ ixĩgũxũcax, rũ namaã ãẽxgacũgũ ixĩgũxũcax i daxũguxũ i naãnewa. ⁷Rũ yemaãcũ nanaxũ ga Tupana na guxũgutama duũxũgũxũ nawéaxũcax na ñuxãcũ Cristugagu poraãcũ tüxũ nangechaũxũ rũ tamaã namecũmaxũ. ⁸Rũ yemaãcũ pemaã namecũma ga Tupana. Rũ yemacax penayaxu ga maxũ i taguma gũxũ yerũ peyaxõgũ. Rũ ngẽma maxũ rũ taxucũrũwama pegũnatama penaxã, natũrũ Tupana nixĩ ga pexna naxãmarecũ ga yema. ⁹Rũ tama tacũ i mexũ i pexũxũcax nixĩ i pexũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ, natũrũ Tupana nixĩ ya pexna naxãmarecũ na ngẽmaãcũ taxũema tügũ icuaxũxũcax. ¹⁰Rũ Tupana nixĩ ga tüxũ maxẽxẽcũ. Rũ ñuxma rũ tüxũ nangẽxma i ngẽma maxũ yerũ Ngechuchu ya Cristu tóru pecaducax nayu. Rũ Tupana tüxna nanaxã i ngẽma

maxũ na meã imaxẽxũcax rü mexũ
ixügũxũcax. Rü yemaãcü tüxũ
narüngũxẽẽ ga Tupana yerü woetama
nuxcũmaxũchima marü yemagu
narũxinü.

Cristu nixĩ ya tüxũ rüngũxmüẽxẽcü

¹¹⁻¹²Rü ngẽmacax i pema na tama
Yudfugü pixĩgũxũ, rü name nixĩ i nüxna
pecuaxãchie na tama toxrüü na
pixĩgũxũ ga noxri rü tama Tupanaxũ na
pecuaxgũxũ. Rü yema na tama toxrüü
pixĩgũxũ rü yemacax ga toma ga
Yudfugü i togü na
ítawiechaxmüpexechiraũgũxũ, rü nüxũ
tixugüe na pema rü tama
Tupanapexewa na pimexũ yerü tama
toxrüü pegü
ípewiechaxmüpexechiraũgü. Rü
yexguma ga pema rü tama Cristuxũ
pecuaxgü, yerü tama Tupanaãrü
duũxũgü i Yudfugütanüxũ pixĩgü. Rü
tama nüxũ pecuaxgü ga Tupana núma
na namuxũ ga Nane na duũxũgüarü
pecaducax nayuxũcax na nüxna
naxãxũcax i maxũ i taguma gúxũ. Rü
woo ga yema mexũgü ga Yudfugümaã
inaxunetaxũ ga Tupana, rü taxucürüwa
penayaxu. Yerü ñoma ga naãnewa rü
pemaxẽmare, rü tama nüxũ pecuax ga
facü chi pexũ na üpetüxũ ga yexguma
chi peyuegu yerü tama Tupanaxũ
pecuax. ¹³Natürü woo ga noxri rü tama
Tupanaxũ na pecuaxũ, natürü i ñuxma
rü nügũxütawa pexũ nagagü. Rü
Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü pixĩgü
yerü pexcax nayu rü nagü inanaba.
¹⁴⁻¹⁵Rü ñuxma rü Cristu nixĩ ya tüxũ
rüngũxmüẽxẽcü. Rü noxri ga toma ga
Yudfugü rü pexchi taxaie yerü tama

toxrüü Yudfugü pixĩgü. Natürü i ñuxma
rü Cristu marü yigümaã tüxũ
narüngũxmüẽxẽẽ. Rü yemaãcü
wüxitama i duũxũgũxũ tüxũ nixĩgũxẽẽ
rü inayanaxoxẽẽ na yigüarü uwanü
ixĩgũxũ. Rü yexguma nayuxgu ga Cristu
rü tüxũ ínanguxũxẽẽ na tama natüüwa
iyexmagũxũcax ga yema nuxcũmaũgũxũ
ga mugü ga toma ga Yudfugü nagu
taxĩxũ. Rü wüxitama i duũxũgü i
ngexwacaxũxũ tüxũ nixĩgũxẽẽ i toma i
Yudfugü na tixĩgũxũ rü pema i tama
Yudfugü na pixĩgũxũ. Rü yemaãcü
nanaxü na guxãma i yixema rü norü
duũxũgü na ixĩgũxũcax. Rü yemaãcü
yigümaã tüxũ inarüngũxmüẽxẽẽ. ¹⁶Rü
yexguma curuchagu nayuxgu ga Cristu,
rü inayanaxoxẽẽ ga yigüchi na ixaieũ.
Rü yemaãcü ga Cristu rü Tupanamaã
tüxũ inarüngũx-müẽxẽẽ, rü wüxitama i
duũxũgũxũ tüxũ nixĩgũxẽẽ. ¹⁷Rü
yexguma Cristu núma üxgu, rü taxcax
núma nanange ga ore ga mexũ ga marü
yigümaã rü Tupanamaã na
rüngũxmüẽxũ. Rü yema ore rü toxcax
nixĩ i toma i Yudfugü ga toxira
Tupanaxũ na tacuaxũ. Rü yema ore rü
pexcax rü ta nixĩ ga woo tama
Tupanaxũ na pecuaxgũxũ ga noxrix.
¹⁸Rü ñuxma rü guxãma i yixema rü
Cristugagu tüxũ natauxcha na Tanatü ya
Tupanana ingaicamagũxũ. Rü
ngẽmatama Naãẽ i Üünexũ nixĩ i tüxũ
rüngũxẽẽxũ na nüxna
ingaicamagũxũcax ya Tanatü ya
Tupana. ¹⁹Rü ngẽmacax i pema rü woo
tama Tupanaxũ pecuaxgü ga noxrix, rü
woo tama norü duũxũgü pixĩgü ga
yexguma, natürü tama ngẽmaãcü pixĩgü
i ñuxmax. Erü ñuxma rü natanüxũ

pixīgü i guxūma i ngēma duūxūgü i Tupanaārü ixīgüxū. Rü aixcūma Tupanaxācügüxüchi pixīgü i ñuxmax. 20-22Guxāma i pema rü wūxi ya ĩpata ya mexūne ya Tupana nawa maxūne pixīgü. Rü ngēma cementu i ladriyu naétügu nugüxū, rü ngēma rü Tupanaārü ngüexūgü ga imugüxü rü norü orearü uruūgü nixī. Rü yima ladriyu ya nūxirama cementuétüwa ixücuchicü rü Cristu nixī. Rü ngēma inanaxügü na naxūāxū ya guxūnema ya yima ĩ. Rü düxwa ningu na wūxi ya tupauca ya taxūne ya Cristugagu üünene na yīxū. Rü ngēmaācü i pema na Cristuarü pixīgüxü rü wūxigu tomaā peyanguxēē ya wūxi ya tupauca ya taxūne i ngextā Tupanaāē i Üünexū ímaxūxūwa.

Tupana rü Pauruxū namu na ore i mexūxū yaxuxū namaā ga yema duūxūgü ga tama Yudügu ixīgüxū

3 1Rü ñuxma na yemaācü Tupana pexū rüngūxēēxū, rü choma i Pauru rü pexçax chayumūxē. Rü pemaā nüxū chixu rü nūma poxcupataūwa changēxma erü Ngechuchu ya Cristuarü duūxū chixī. Rü nuxma chapoxcu erü guxūwama nüxū chixuchiga na pema rü ta pexū nangēxmaxū i pechica i Tupanaxūtawa woo na tama Yudügu pixīgüxū. 2Rü maneca marü nüxū pecuāchiga na ñuxācü Tupana choxū nangechaūācūma choxū muxū na pexū charüngūxēēxūçax rü pemaā nüxū chixuxūçax i norü ore i mexū. 3Rü Tupana chomaā nanangoxēē rü choxū nüxū nacuxēē ga yema ore ga pechiga ga noxri nüxīcatama nüxū nacuāxū. Rü yemachiga nixī ga írarüwa marü pexçax

chanaxūmatixū ga noxrix. 4Rü yexguma pexçax chanaxūmatügu rü pemaā nüxū chixu ga yema noxri ēxūgüxū ga ore i ñuxācü Tupana rü Cristugagu duūxūgüxū namaxēēēxū. Rü ngēxguma meā nawa pengüegu i ngēma popera rü tá nüxū pecuax na aixcūma yīxū ga yema ore ga noxri ēxūgüxū ga nachiga pexçax chaxūmatixū. 5Rü yema nixī ga ore ga ēxūgüxū ga Tupana taxūexūma meā nüxū nacuxēēxū ga noxrix. Natürü i ñuxma rü ngēma Naāē i Üünexū rü marü nanangoxēē i ngēma ore naxçax i Tupanaārü duūxūgü i üünexū i yamugüxū rü norü orearü uruūgü. 6Rü ñuxma rü tá pemaā nüxū chixu i ñuxācü na yīxū i ngēma ore ga noxri ēxūgüxū. Rü dücax, woo tama Yudügu pixīgü natürü i ñuxma rü pexçax rü ta nixī i ngēma maxū i taguma gūxū ga noxri Tupana tomaā ixunetaxū. Rü ñuxma i pema rü ta norü duūxūgü pixīgü. Rü pexçax nixī i guxūma i ngēma Tupanaārü unetagu ga noxri tomaā nüxū yaxuxū. Rü ngēmaācü i ñuxma rü Ngechuchu ya Cristugagu pexū nangēxma i guxūma i ngēma mexūgü erü peyaxōgü i norü ore i tüxū maxēēēxū. 7Rü woo taxuwama chame na chanaxūxūçax i norü puracü, natürü ya Tupana rü choxū namuāma rü choxū naporaxēē na nüxū chixuxūçax i ngēma norü ore i mexū. 8Rü chaugūçax i Tupanapexewa rü choma nixī i guxū i norü duūxūgüarü ñaxtüwaama chaxūxū. Rü woo ngēmaācü chixī, natürü Tupana choxū nangechaū rü choxna nanaxā i ngēma puracü i mexū na ngēma tama Yudügu ixīgüxemaā nüxū na chixuxūçax i norü ore i mexū na ñuxācü namexēchixū rü taguma iyagūxū ga yema taxçax naxūxū ga Cristu. 9Rü nūma ga

Tupana ya guxũãrũ ũruũ ixĩcũ, rũ choxũ namu na guxũ i duũxũgũxũ nũxũ chacuãxẽẽxũcãx na ñuxãcũ yĩxũ i ngẽma norũ ngũchaũ ga nuxcũma ẽxũguxũ ga noxri nũxĩcatama nũxũ nacuãxũ. Rũ ngẽma norũ ngũchaũ nixĩ i Cristugagu tũxũ na namaxẽẽxũ. ¹⁰Rũ yemaãcũ choxũ namu ga Tupana na ngẽma duũxũgũ i tama Yudũgũ ixĩgũxũmaã nũxũ chixuxũcãx i ore i mexũ na yaxõgũãxũcãx. Rũ nũma ya Tupana nanaxwãxe na yaxõgũãxũ na ngẽmaãcũ guxũma i ãẽxgacũgũ i daxũcũãx nũxũ nadaugũxũcãx na ñuxãcũ nũxũ nacuãxũchixũ ga Tupana ga yexguma duũxũgũãxũ natauxchaxẽẽãgu na naxũtawa nangugũxũcãx. ¹¹Rũ yemaãcũ nũxũ nanatauxchaxẽẽ ga Tupana yerũ woetama nuxcũmaxũchima guxũguma nagu narũxĩnũ na tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu tá na namaxẽẽãxũ i duũxũgũ. Rũ yemaãcũ nayanguxẽẽ. ¹²Rũ ñuxma na Cristuarũ duũxũgũ ixĩgũxũ rũ nũxũ na yaxõgũxũ, rũ tũxũ natauxcha na Tupanana ingaicamagũxũ rũ taxucãxma nũxũ na imuũẽxũ. ¹³Rũ ngẽmacãx i ñuxma na pexcãx ngũxũ chingexũ rũ pexũ chacãxũ na tama chauxcãx pexoegaãẽgũxũcãx. Erũ ngẽma ngũxũ na chingexũ i ñuxma rũ perũ merũ nixĩ i ngẽma.

Cristu rũ poraãcũ tũxũ nangechaũ

¹⁴Rũ ngẽmacãx, ngẽxguma nagu charũxĩnũgu na ñuxãcũ Tanatũ ya Tupana taxcãx namexẽẽxũ na naxãcũgũ ixĩgũxũcãx, rũ napexegu chacaxãpũxũ na nũxũ chicuãxũũxũcãx. ¹⁵Rũ nũma nixĩ i Nanatũ yĩxũ i guxũma i norũ duũxũgũ i ñoma i naãnewa rũ daxũguxũ i naãnewa ngẽmagũxũ. ¹⁶Rũ Tanatũ ya

guxũguma poraãcũ tamaã mecũmacũna chaca na Naãe i Üünexũãrũ ngũxẽẽmaã pexũ naporaexẽẽxũcãx na aixcũma peporaexũcãx i perũ maxũwa. ¹⁷⁻¹⁸Rũ ngẽxgumarũ ta nũxna naxcãx chaca na perũ õgagu pewa namaxũxũcãx ya Cristu. Rũ ngẽxguma ngẽmaãcũ perũ maxũwa peporaegu rũ pexũ nangẽxmagu i ngẽma ngechaũ i aixcũma ixĩxũ, rũ tá wũxigu guxũma i yaxõgũxũmaã nũxũ pecuãx na ñuxãcũ nataxũchixũ i norũ ngechaũ i namaã tũxũ nangechaũxũ ya Cristu. ¹⁹Rũ woo tama yanguxgu i tórũ cuãx na nũxũ icuãxũcãx na nañuxraũxũ i ngẽma ngechaũ i namaã Cristu tũxũ ngechaũxũ, natürũ Tupanana naxcãx chaca na pexcãx nangoxẽẽãxũcãx na ñuxãcũ na yĩxũ i ngẽma ngechaũ na aixcũma pewa nangẽxmaxũ i guxũma i Tupanacũmagũ. ²⁰Rũ ñuxma rũ name nixĩ i guxãma i yixema rũ nũxũ ticuãxũũgũ ya Tupana. Erũ nũma rũ nũxũ nangẽxma i pora na naxũãxũ i guxũma i ngẽma naxcãx ícãxũ rũ exna nagu rũxĩnũẽxũãrũ yexeraxũchi. Rũ ngẽma norũ pora i tawa ngẽxmaxũmaã nixĩ i naxũãxũ i guxũma i ngẽma. ²¹Rũ ñuxma rũ name nixĩ i guxũma i norũ duũxũgũ i yaxõgũxũ rũ guxũgutãma Tupanaxũ nicuãxũũgũ naxcãx i ngẽma Ngechuchu ya Cristu ùxũ. Rũ ngẽmaãcũ yĩ.

Tupanaãe i Üünexũ rũ wũxigutama tũxũ narũxĩnũẽxẽ

4 ¹Rũ ñuxma na ngẽmaãcũ Tupana tũxũ rũngũxẽẽxũ, rũ choma i Cristugagu na chapoxcũxũ, rũ pexũ chacãxũ na Tupana naxwãxexũãcũma

meã pemaxëxũ. Rũ name nixĩ i ngẽmaãcũ pemaxë erũ pexũ nixĩ ga yadexechixũ ga Tupana, rũ norũ duũxũgũ pixĩgũ i ñuxmax. ²Rũ chanaxwaxe i pegũ íperũxíragũ rũ tama pegũ picuaxũgũ. Rũ name nixĩ i meã togũ i duũxũgũxũ peyaxu rũ namaã pemecũmagũ rũ yaxna namaã pexĩnũe. Rũ name nixĩ i pegũ pengechaũãcũma pegũ perũngũxëegũ. ³Rũ ñuxma rũ wũxigu perũxĩnũe rũ ñoma wũxitama i duũxũrũũ pixĩgũ erũ pewa nangëxma i Tupanaãe i Üünexũ. Rũ name nixĩ i naxçax pedau na guxũguma ngẽmaãcũ meã pegũmaã pemaxëxũ rũ pegũ pengechaũgũxũ na taguma ÷acũcax na pegũ pitoyexũ. ⁴Erũ yixema na Cristuarũ duũxũgũ ixĩgũxũ, rũ ñoma wũxitama i duũxũrũũ tixĩgũ. Rũ ngëxgumarũũ ta wũxitama nixĩ i Naãe i Üünexũ i guxãwama maxũxũ. Rũ ngëxgumarũũ ta Tupana pexũ nidexechi na guxãma ípenanguxëegũxũcax i wũxitama i maxũ i taguma gũxũ. ⁵Rũ wũxitama nixĩ ya tórũ Cori, rũ wũxiaxũtama nixĩ i yaxõgũxũ rũ wũxicaxicatama nixĩ ga íibaiũxũ ga guxãma. ⁶Rũ wũxitama nixĩ ya Tupana ya guxãnatũ ixĩcũ. Rũ nũma rũ guxãétũwama nangëxma rũ guxãwama namaxũ. Rũ nũma rũ guxãxũ narũngũxëe na tanaxũxũcax i norũ puracũ. ⁷Natũrũ wũxichigũ i yixema rũ tanayaxu i ngẽma nacũma rũ ngẽma cuax i Cristu tũxna ãmarechaũxũ na naxũgũxũcax i norũ puracũ. ⁸Rũ ngẽmacax i Tupanaãrũ ore i umatũxũwa rũ ñanagũrũ:

“Rũ yexguma daxũguxũ ga naãnewa naxũxgu, rũ yẽma tũxũ nagagũ

ga guxema marũ nũma tũxũ nayexeraxe. Rũ norũ duũxũgũna nanaxã ga nacũma i mexũ”,

ñanagũrũ i ngẽma orewa. ⁹Rũ ñuxma Pa Chaueneëgũx, rũ pexna chaca, rũ ÷÷acũchiga nixĩ i ngẽma ore i ñaxũ, “Daxũwa naxũ”, ñaxũ? Rũ dũcax, ngẽmawa nũxũ tacuax ga noxri rũ ñoma ga naãnegu na ínaxĩxũ ga nũmax. ¹⁰Rũ gumatama Cristu ga ñoma ga naãnegu írũxĩcũ, rũ gumatama nixĩ ga daxũguxũ i naãne i Tupana íngëxmaxũwa ũxcũ na guxãétũwama nangëxmaxũcax rũ guxũwama nangëxmaxũcax. ¹¹Rũ nũmatama nixĩ ga guxema norũ duũxëgũna naxãaxũ ga tũmaãrũ cuax rũ tũmaãrũ puracũ. Rũ tũxũ naxuneta ga ñuxre na toxnamana tũxũ namugũxũcax na yẽma tanaxũxũcax ga norũ puracũ. Rũ tũxũ naxuneta ga toguax na tanangõxëxũcax ga norũ ore. Rũ tũxũ naxuneta ga toguax na togũmaã nũxũ tixuxũcax ga yema norũ ore. Rũ tũxũ naxuneta ga toguax na yema yaxõgũxũãrũ dauruũ na tixĩgũxũcax. Rũ tũxũ naxuneta ga toguax na duũxũgũxũ tangũxëxũcax ga norũ ore. ¹²Rũ yemaãcũ norũ duũxëgũna nanaxã ga tũmaãrũ puracũ rũ tũmamaã inananguxũxëe na ngẽma yaxõgũxũxũ tarũngũxëegũxũcax na ngẽmaãcũ guxũma i ngẽma yaxõgũxũ rũ yexeraãcũ nũxũ yacuãetanũxũcax i norũ ore. ¹³Rũ Cristu nanaxwaxe na ngẽma norũ orewa iyaetanũxũ i guxãma i yixema ñuxmatáta wũxigu aixcũma meã yaxõgũ rũ meã nũxũ icuaxgũ ya Tupana Nane. Rũ ngẽmaãcũ tá dũxwa nawa tangugũ na aixcũma Tupana naxwaxexũãcũma

ixīgüxũ, rü tá tiyaetanü i norü orewa ñuxmatáta ñoma Cristu ya aixcúma mexéhicürüũ ixīgü. ¹⁴Rü täütáma ñoma buxũgürüũ tixīgü i tórü maxũwa. Erü ngéma buxũgü rü tauxchaäcü toguama narüxĩnüë. Rü ngëxguma tacü rü to i nguxéetaexũ naxĩnüëgu rü ngémawe narüxĩ ñuxmata naga naxĩnüë i ngéma duũxũgü i chixexũ i norü doramaã nawomüxëëgüxũ rü nachixexëëgüchaũxũ. Natürü i yixema rü tama name na ngëxgumarüũ ixīgüxũ. ¹⁵Rü name nixĩ i yigü ingechaũgüäcúma nagu taxĩ i ngéma ore i aixcúma ixĩxũ, na ngémaäcü yexeraäcü naxrũũ ixīgüxũcax ya Cristu ya guxũma i yaxögüxũärü äëxgacü ixĩcü. ¹⁶Rü taeru ya Cristuwa nixĩ i ne naxũxũ i tórü pora na naxcax imaxëxũcax. Rü guxãma i yixema rü wüxigu naxmexwa tangëxmagü. Rü ngëxguma Cristugagu meã wüxigu ipuracüegu rü yigü rüngüxëëgu rü guxũma meãma inixũ. Rü ngémaäcü yigü ingechaũgüäcúma norü orewa tiyaetanü na düxwa nüma nanaxwaxexũäcúma ixīgüxũcax.

**Maxũ i ngexwacaxũxũ i Cristugagu
tüxũ ngëxmaxũ**

¹⁷Rü ñuxma rü Cristuégagu pexũ chaxucuxë na tama nagu pexĩxũ i ngéma chixexũ ga noxri nagu pexĩxũ ga yexguma tauta Cristuaxũ peyaxögügu. Rü tama name i nagu pexĩ i nacümagü i ngéma duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgüxũ i naëchitamare maxëxũ. ¹⁸Erü Chataná rü nanatoöëgü i ngéma duũxũgü, rü ngëmacax chixexũguxicatama narüxĩnüë. Rü nagagugütama nüxũ nataxuma i maxũ i

taguma gúxũ i Tupanawa ne üxũ, erü tama nüxũ nacuaxgüchaũ. ¹⁹Rü tama naxãneë na tacü rü chixexũ na naxügüxũ, rü ngëmacax nagu naxĩ rü nüxũ namepua i guxũraũxũ i chixexũgü na naxügüxũ. ²⁰Natürü i pema rü tama ngémaäcü na pemaxëxũcax nixĩ i Cristuaxũ peyaxögüxũ. ²¹Yerü pema rü marü meã nüxũ pexĩnüë ga Cristuchiga. Rü toxütawa naxcax pengüé, rü nüxũ pecuax i norü ore i aixcúma ixĩxũ na ñuxäcü Ngechuchu naxwaxexũäcúma na pemaxëxũ. ²²Rü ngëmacax name nixĩ i nüxũ perüxoe i ngéma nuxcúmaũxũ i pecümagü ga üpa nagu pexĩxũ. Yerü yema nuxcúmaũxũ ga perü maxũ rü nachixexüchi. Rü pexũ napora rü pexũ nawomüxëëgü na nagu pexĩxũcax ga yema pexeneärü ngüchaũgü i tama mexũ. Natürü i ñuxma rü name nixĩ i nüxũ perüxoe i guxũma i ngéma. ²³Rü ngëmacax i ñuxma na Cristuarü duũxũgü pixīgüxũ rü name nixĩ na Tupanaguxicatama perüxĩnüëxũ. Rü name nixĩ i Tupanana pegü pexägü na Naãë i Üünexũ pewa puracüxũcax rü na nangewacaxũxëëxũcax i peãë. ²⁴Rü name nixĩ i penayaxu i ngexwacaxũxũ i pecúma i Tupana norü ngüchaũmaã pexcax mexëëxũ. Rü ngéma nacúma i ngexwacaxũxũ rü perü maxũ i mexũwa tá nangox i ngëxguma nagu pexĩxgu i ngéma ore i aixcúma ixĩxũ rü tama nawe perüxĩxgu i pexeneärü ngüchaũ. ²⁵Rü ngëmacax i ñuxma na Cristuarü pixīgüxũ rü tama name na pidorataaxgüxũ. Natürü name nixĩ i wüxichigü rü tümamücúmaã aixcúmaxũ tixu. Erü guxãma i yixema rü yigütanüxũ i yaxögüxũ tixīgü. ²⁶Rü

ngēxguma texé tacū peāēwa nguxēēgu rü ipegüna pedaugü na tama pecadu pexüxüçax! Rü tama name i nagu perüxñüēēcha natürü name nixī i paxa ngēmatama i ngunexügu nüxü ipeyarüngüma i ngēma naxüpa na yanaxücuxü ya üaxcü. ²⁷Rü pegüna pedaugü na tama penaxüchicaxüçax i Chataná na ngēmaäcü nayoxniēxüçax rü pemaä inacuáxüçax. ²⁸Rü ngēxguma texé petanüwa ngütaaxgu ga üpa, rü name nixī i nüxü tarüxo i ngēma. Rü name nixī i tümamexēmaä meä tapuracü na ngēmaäcü tüxü nangēxmaxüçax i tümaärü ngēmaxü na toguax ya tüxü nataxüemaä tangauxüçax. ²⁹Rü tama name i chixexü i oremaä pidexagü. Natürü name nixī i ore i mexümaä pidexagü na ngēmaäcü ngēma duüxügü i pexü ñnüēxüxü perüngüxēgüxüçax na yexeraäcü Tupanaga naxñüēxüçax rü nataäēgüxüçax. ³⁰Rü pexuäēgü na tama penangechaüxēēxüçax i Tupanaäē i Üünexü! Erü ngēma Naäē i Üünexü nixī i Tupana pexna muxü na nüxü pecuáxüçax na aixcüma norü duüxügü pixīgüxü ñuxmatáta ngēma ngunexü i nagu pexçax núma naxüxü ya Cristu. ³¹Rü nüxü perüxoe na nagu perüxñüēēchaxü ega texé tacü rü chixexü pemaä üxgux! Rü ngēxgumarüü ta name nixī na nüxü perüxoexü na aigu perüxñüēxü, rü exna penuēxü, rü exna pegü na pengaxü, rü exna peguxchigawaxegüxü. Rü ngēmaäcü name nixī na nüxü perüxoexü i guxüma i ngēma chixexü i dexagü. ³²Rü name nixī i pegü perüngüxēēgü rü pegümaä pemecümagü, rü pegüxü

pengechaütümüügü i wüxichigü. Rü ngēxguma petanüwa texé tacü rü chixexü pemaä üxgux, rü name nixī i pegüxü nüxü pengechaügü i wüxichigü yema na Cristugagu Tupana pexü nüxü nangechaüxürüü.

Name nixī i meä namaxē i Tupanaxäcügü

5 ¹Rü ñuxma rü Tupanaxäcügü ya pexü nangechaügüxe pixīgü. Rü ngēmacax name nixī i naxçax pedau na naxrüü meä pemaxēxü rü naxrüü pimexü. ²Rü name nixī i pegü pengechaügü yema Cristu tüxü na ngechaüxürüü. Rü nüma rü taxçax nügü inaxä rü taxçax nayu. Rü yemaäcü Tupanaxü nataäēxēē yerü yemaäcü tüxü namaxēxēē. ³Rü ñuxma rü Tupanaärü duüxügü pixīgü. Rü ngēmacax tama name i naī i ngemaä rü exna naī ya yatümaä na ipepexü. Rü tama name na pexeneärü ngüchaüwe perüxüxü rü exna pegüna penanugüchaüxü i tacü i ngēmaxügü. Rü ngēmacax name nixī i nüxü perüxoe i guxüma i ngēma chixexügü, rü bai i nachiga na pidexagümarexü. ⁴Rü tama name i tacü rü ore i äüächixüxü pixu, rü bai i tacü rü ngeäxümare pixu, rü bai i texéxü pecugücüraxü. Erü ngēma ore i chixexügü rü taxuwama name. Rü narümemaä nixī i Tupanana moxē pexägü. ⁵Rü aixcüma pemaä nüxü chixu rü ngēxguma texé naī i ngemaä rü exna naī ya yatümaä ipexgu, rü exna tümaxüneärü ngüchaü taxüxgu, rü taxucürüwama taxächica i ngextá tóru Cori ya Cristu rü Tanatü ya Tupana äēxgacü üxüxüwa. Rü ngēxgumarüü ta taxucürüwama texé ngēma taxächica

ega tūgūna tananugūchaũxgu i tacū rū ngēmamaxūgū. Erū yíxema ngēma nacūma tūxū ngēxmaxē rū dūxwa namaā tatupanaāx i ngēma nacūma i chixexū. 6Rū tama naga pexínūē ega texé tacū rū ore i ngēāēmarexūmaā pexū womūxēēchaũgu na penaxūxūcax i ngēma chixexūgū! Erū ngēma chixexūgūgagu nixī i Tupana tá poraācū napoxcuexū i ngēma duūxūgū i tama naga ĩnūēxū. 7Rū ngēmacax tama name i ngēma duūxūgūmaā pexāmūcūgū na pema rū ta tama penaxūxūcax i ngēma chixexūgū. 8Rū ũpa ga pema rū ēānexūwa peyexmagū, yerū tama Tupanaxū pecuax rū chixri pemaxē. Natūrū i űuxma na Tupanaxū pecuáxū rū tórū Coriarū duūxūgū na pixīgūxū, rū ngóonexūwa pengēxmagū. Rū ngēmacax name nixī i duūxūgū i ngóonexūwa ngēxmagūxūrūū meā na pemaxēxū. 9Erū ngēxguma ngóonexūwa ingēxmagu, rū mexū taxūgū, rū nagu taxī i ore i aixcūma ixīxū, rū meā tamaxē. 10Rū ngēmacax name nixī i naxcax pedau na nagu pexīxū i ngēma maxū i tórū Cori namaā taāēxū. 11Rū tama name i pema rū ta penaxū i ngēma chixexūgū i taxuwama mexū i ngēma togū i duūxūgū i ēānexūwa ngēxmagūxū ũgūxū. Natūrū narūmemaē nixī i penangoxēē na nachixexū i ngēma naxūgūxū. 12Erū ngēma chixexū i cūācūma naxūgūxū i ngēma yatūgū rū ngexūgū, rū woo nachīga idexagūmaregu rū wūxi i ānexūchi nixī. 13Natūrū ngēxguma ngóonexūwa nangēxmagu i tacū rū chixexūgū rū meā tá nangox na űuxācū nachixexū. 14Erū guxūma i tacū i ngēxmaxū, rū

ngēxguma ngóonexūwa nangēxmagu, rū meāma nangox na űuxācū yīxū. Rū ngēmacax i Tupanaārū orewa rū űanagūrū:

“iNabaixāchi i cuma na cupexū! iRū írūda i cuma na icuyarūtaxuxū! iRū nagu rūxīnū na űuxācū nachixexū i ngēma curū pecadugū! Rū Cristu tá cuxcax nanangóonexēē rū tá cuxū narūngūxēē na Tupanaxū cucuáxūcax”,

űanagūrū i ngēma orewa. 15Rū ngēmacax name nixī i pexuāēgū rū meā pemaxē. Rū tama name i ngēma duūxūgū i tama Tupanaārū orexū cuaxgūxūrūūācūma na pemaxēxū, natūrū penaxwaxe na duūxūgū i meā Tupanaga ĩnūēxūrūū meā na pemaxēxū. 16Rū űuxma na Tupana pexū yatauxchaāchixēēxū rū ipexaxaāēgū na nūxū pepuracūexū rū penaxūxū i ngēma nūma nanaxwaxexū! Erū űomaūcūū i duūxūgū rū poraācū chixexū naxūgū. 17Rū űuxma na ngēmaācū namaxēxū i togū i duūxūgū, rū tama name na naxrūū pixīgūxū. Rū tama penaxwaxe i duūxūgū i ngēāēmarexūrūū pixīgū. Natūrū name nixī i Tupanaārū orewa pengūe na nūxū pecuáxūcax i tacū na yīxū i tórū Cori pexū naxwaxexū na penaxūxū. 18Rū tama name i tacū rū axexū i ngūchixāxūmaā pengāxē, erū ngēma rū chixexū tūxū naxūxēē i ngēxguma ngēmaācū imaxēgu. Natūrū name nixī i Tupanaāē i Ūūnuxūna pegū pexāgū na pewa nangēxmaxūcax rū pemaā inacuáxūcax. 19Rū name nixī i Tupanaārū orechigagu rū norū wiyāegūgu pegūmaā pidexagū rū

pegümaã nüxũ pixu. Rü name nixĩ i nagúxũraũxũ i norü wiyægügu pewiyægü, na ngëmaãcü guxũne ya perü maxũnemaã tóru Corixũ picuaxũügüxũcax. ²⁰Rü name nixĩ i guxũguma tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu moxë nüxna pexãgü ya Tanatü ya Tupana naxcax i guxũma.

Nüxãcü meã nügümaã namaxë i wüxi ya ipatacũãx i Cristuaxũ yaxögüxũ

²¹Rü ñuxma na Cristumexëwa pengëxmagüxũ, rü name nixĩ i pegüga pexĩnüë i wüxichigü, erü Cristuxũ pengechaũgü rü naga pexĩnüë. ²²Rü pemax, Pa Ngexũgüx, rü ngëma tóru Cori naxwaxexũrüü rü name nixĩ na petega pexĩnüëxũ. ²³Erü nüma ya yatü rü namaxëru nixĩ, ngëxgumarüü ya Cristu na guxũma i yaxögüxũeru na yĩxũ. Rü nümagü i yaxögüxũ rü Cristuxũne nixĩgü rü nüma ya Cristu nixĩ i norü maxëxëëruü yĩxũ. ²⁴Rü ngëxgumarüü na Cristuga naxĩnüëxũ i ngëma yaxögüxũ, rü ngëxgumarüü ta i ngexũgü rü name nixĩ na guxũguma natega naxĩnüëxũ. ²⁵Rü name nixĩ i namaxũ nangechaũ ya yatü, yema Cristu guxãma ga yaxögüxexũ na nangechaũxũrüü. Rü yema na tüxũ nangechaũxũcax nixĩ ga nayuxũ ga Cristu. ²⁶Rü yemaãcü nanaxü ga Cristu na nügüxũ tüxũ yadexechixũcax rü tüxũ yaxüünexëëxũcax i guxãma i yixema na yaxögüxũ. Rü norü oremaã rü ngëma dexá i nawa íbaiüxũmaã tüxũ nimexëë na aixcüma napexewa imexũcax. ²⁷Rü yemaãcü tüxũ nimexëë na nügütama tüxũ nawéxũcax na aixcüma guxũwama imexũ rü na nataxuxũma i tacü i tóru

chixexũ rü bai i írartüwa i ngëxguma napexewa ingugügu. Erü tüxũ nidexechi na ixüünegüxũcax rü guxũwama imexũcax i napexewa. ²⁸Rü yema Cristu tüxũ na ngechaũxũrüü, rü wüxichigü ya yatü rü nanaxwaxe na namaxũ nangechaũxũ ñoma nügüxũnëxũ na nangechaũxũrüütama. Rü yixema tümamaxũ ngechaũxë rü tügütama nixĩ i tangechaũxũ. ²⁹Erü tataxuma ya texë ya tümamaxũnechitama aixe, natürü tanaxüwemü rü meãma nüxna tadau ngëma Cristu guxũma i yaxögüxũna dauxũrüü. ³⁰Rü guxãma i yixema na yaxögüxũ rü Cristuna taxügü rü ngëmaãcü naxũne tixĩgü. Rü nüma tüxna nadau. ³¹Rü ngëmacax i Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü wüxichigü ya yatü rü nanatüna rü naëna tá nixũgachi na namaxmaã inaxãxũcax. Rü ngëma taxre rü wüxi tátama nixĩgü”,

ñanagürü i ngëma ore. ³²Rü ngëma ore i yatüchiga rü namaxchiga rü wüxi i ore i aixcüma mexũ nixĩ. Natürü ñuxma na pemaã nüxũ chixuxũ i ngëma rü Cristuchiga rü yaxögüxũchiga nixĩ i chidexaxũ. ³³Natürü ngëma ore rü pechiga ta nixĩ. Rü ngëmacax i wüxichigü i pema i yatügü rü name nixĩ i pemaã na pengechaũxũ ngëma pegütama na pengechaũxũrüü. Rü ngëxgumarüü ta i pema i ngexũgü rü penaxwaxe i petega pexĩnüë.

6 ¹Pa Buxũgüx, ñuxma na Cristuarü pixĩgüxũ, rü name nixĩ i penatüga rü peega pexĩnüë, erü ngëma nixĩ i aixcüma mexũ. ²⁻³Yerü yema mugü ga

Tupana Moichéna āxūtānuwa rü yema mu ga nüxīra wüxi ga unetamaā Tupana nüxū ixuxū, rü ñanagürü:

“iRü tüxū nangechaū rü tüxū rüngūxēē ya cunatu rü cue na aixcūma cutaāēxūcax rü namáxūcax i curü maxū i ñoma i naānewa!”

ñanagürü. ⁴Rü pemax, Pa Papagü rü Pa Mamagüx, rü tama name i penangamare rü penanüxēē i pexacügü. Rü name nixī i meā penayaexēē, rü peyaxucūxēgü rü penangüxēē na meā tórü Coriaxū yaxögüāxūcax. ⁵Rü pemagü, Pa Duūxügü ya Ixāārü Coriāxgüe, rü name nixī i meā naga pexīnūē i perü corigü i ñoma i naānewa. Rü penaxwaxe i nüxū pengechaügüācūma rü nüxū pemüēācūma meā naga pexīnūē ñoma Cristuaxū pepuracüexürü. ⁶Rü tama name ega perü corigü pexū dawenüguxicatama meā nüxū pepuracüe na ngēmaācū pemaā nataāēxūcax. Natürü ñuxma na Cristuarü duūxügü pixīgüxū, rü name nixī i guxūma i perü ngūchaūmaā penaxü i ngēma Tupana pexū naxwaxexū. ⁷Rü ngēma puracü i perü cori pexna āxū, rü name nixī i petaāēācūma penaxü, ñoma tórü Cori ya Ngechuchuaxū pepuracüexürü. Erü aixcūma nüxū nixī i pepuracüexū rü tama i duūxügüaxū. ⁸Rü name nixī i ngēmaācū meā pepuracüe, erü nüxū pecuax rü wüxichigü i duūxū rü woo wüxi i coriarü duūxū yixīgu rü exna taxúxearü yixīgu, natürü tórü Cori ya Ngechuchu tá nüxū nanaxütānū naxcax i ngēma mexū i naxüxū. ⁹Rü pemax, Pa Corigüx, rü name nixī i ngēxgumarü ta

meā namaā pemaxē i perü duūxügü. Rü tama name i tacü rü chixexūmaā penaxāxūüne. Rü nüxna pecuaxāchie na pema rü ta perü duūxügürü tórü Cori ya daxügucümexēwa na pengēxmagüxū. Rü aixcūma guxāma i yixema rü tawüxigu i napexewa ya tórü Cori ya Cristu.

Cristuarü duūxügüarü poxürü i Tupana nüxna āxū na nügü namaā ínapoxügüxūcax naxchaxwa i Chataná

¹⁰Rü ñuxma Pa Chaueneēgüx, rü name nixī i penayaxu i tórü Coriarü pora na namaā peporaexūcax. Erü nüma rü naporaxüchima rü ngēmacax nüxū natauxcha na pexū naporaxēēxūcax. ¹¹Rü name nixī i penayaxu i guxūma i perü poxürü i Tupana pexna āxū na ngēmaācū pegü ípepoxūxūcax rü aixcūma peporaexūcax i ngēxguma Chataná pexū womüxēēchaūgu. ¹²Erü tama duūxügü i taxrū āmachixū rü āxchinaxāxūmaā nixī i yigü idaixū. Natürü ngēma namaā yigü idaixū nixī i Chatanáārü duūxügü i ngoxogü i chixexügü i poraxū. Rü nümagü rü namuxūchi rü tüxū narüporamaēgüchaū. Rü tama nüxū tadaugü erü naāēgü nixī, natürü guxūwama nangēxmagü i ñoma i naānewa. Rü namaā inacuax i ñoma i naāne i chixexū. ¹³Rü ngēmacax name nixī i penayauxgü i guxūma i ngēma perü poxürü i Tupana pexna āxū, na ngēmaācū pegü ípepoxūxūcax rü nüxū perüyexeraxūcax i ngēxguma ngēma naāēgü i chixexū pexū rüporamaēchaūgu. Rü ngēmaācū tāūtāma nüxū pengüxū i ngēxguma

ngēma naãēgü i chixexũ pexũ rüyexerachaũgu. ¹⁴Pema nüxũ pecuax rü ngēxguma nügü nadaixchaũgu i churaragü rü nagúxũraũxũ i norü poxũruũ nügü naxügu na tama norü uwanügu nüxũ rüporamaēgüxũcax. Rü pema penaxwaxe na Tupanaãrü churaragü i mexũ na pixĩgüxũ. Rü ngēmacax name nixĩ i penayauxgü i guxũma i ngēma poxũruũ i Tupana pexna ãxũ. Rü wüxi i churara rü nügü nanaxü i norü goyexũ i tachipanũxũ na ngēmamaã nügü ínapoxũxũcax i napütüwewa. Rü ngēxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe na ngēma ore i aixcüma ixĩũgu pexĩxũ na ngēmaãcü pegü ípepoxũxũcax nawa i chixexũgü. Rü wüxi i churara rü nayangaxcuchi i naremüãrü poxũruũ na ngēmaãcü nügü ínapoxũxũcax. Rü ngēxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe na pexũ nangēxmaxũ i perü maxũ i aixcüma Tupanapexewa mexũ na ngēmaãcü pegü ípepoxũxũcax nawa i chixexũgü. ¹⁵Rü wüxi i churara rü nicuaixcuchi i norü chapatu na nüxũ natauxchaxũcax na iyaxũxũ. Rü ngēxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe na meã ípememarexũ na ípexĩãchixũ na nüxũ pixuxũ i ngēma ore i mexũ i Tupanamaã tüxũ rüngüxmüēxēxũ rü tüxũ taãxēxēxũ. ¹⁶Rü wüxi i churara rü nügüchacüüwa nayaxücuchi i norü poxũruũ i ãtachinũxũ i namaã nügü ínapoxũxũ. Rü ngēxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe na aixcüma Cristuaxũ peyaxögüxũ na ngēmaãcü pegü ípepoxũxũcax nüxna i Chatanáne i ãcümaxũ i namaã tüxũ nachixexēchaũxũ. ¹⁷Rü wüxi i churara rü nüxũ nangēxma i napatexe i norü

poxũruũ i naēruwa. Rü ngēxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe na pexũ nangēxmaxũcax i perü maxũ i taguma gúxũ na ngēmamaã pegü ípepoxũxũcax. Rü penaxwaxe i pexũ nangēxma i ngēma pexne i wüxi i tarariũ ixĩxũ. Rü ngēma pexne nixĩ i Tupanaãrü ore i mexũ i Naãe i Üünexũ pexna ãxũ. ¹⁸Rü tama name i nüxũ perüchawe na peyumüxēgüxũ. Natürü name nixĩ i guxũguma Tupanaãe i Üünexũãrü ngüxēmaã Tupanaxũ pecaxũxũ rü guxũraũãcü peyumüxēgü. Rü name nixĩ i pexuãēgü na guxũguma ngēmaãcü peyumüxēgüxũ rü taguma nüxũ perüxoexũ. Rü penaxwaxe i tümacax peyumüxēgü ya guxãma ya texé ya Tupanaãrü duũxũgü ixĩgüxe. ¹⁹Rü ngēxgumarüũ ta chanaxwaxe na chauxcax peyumüxēgüxũ na Tupana choxũ rüngüxēxēxũcax rü choxna naxããxũcax i ngēma ore i nüma nanaxwaxexũ na nüxũ chixuxũ. Rü chanaxwaxe i Tupanana naxcax peca na choxũ naporaxēxēxũcax na tama chamuũãcüma meãma nüxũ chixuxũcax i norü ore i mexũ ga noxri duũxũgü tama nüxũ cuaxũ i Cristuchiga. ²⁰Rü ngēma orexũ na chixuxũcax nixĩ ga Tupana nügüchicüü choxũ namuxũ, rü ngēmacax nixĩ i chapoxcuxũ i ñuxmax. Rü chanaxwaxe i chauxcax peyumüxēgü na tama chamuũãcüma meãma nüma nanaxwaxexũãcüma nüxũ chixuxũcax i ngēma norü ore.

Pauru nanaguxēē ga norü popera rü wenaxãrü yema duũxũgüxũ narümoxē

²¹Rü taeneē ya nüxũ ingechaũcü ya Tíquicu, rü chauxrũ ãixcüma meãma

napuracü i tórü Coriarü puracüwa. Rü nüma tá pemaã nüxü nixu i chauchiga rü guxüma i ñuxäcü choxü na naxüpetüxü i nuã. ²²Rü ngëmacax nixi i pexütawa chanamuxü, na pemaã nüxü yaxuxücax na ñuxäcü toxü naxüpetüxü, na ngëmaäcü pexü nataãëxëxücax. ²³Pa Toeneëgü i Yaxögüxüx, chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narü-ngüxëëgü i guxäma i pema na meã

pegümaã pemaxëxücax, rü aixcüma petaãëgüxücax, rü pegü pengechaügüxücax rü meã peyaxögüxücax. ²⁴Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana nüxü narüngüxëë i guxüma i ngëma duüxügü i aixcümaxüchi tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuxü ngechaügüxü. Rü ngëmaäcü yiï.

*Rü nuãma pexna,
Pauru*

POPERA GA PIRIPUWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

**Pauru rü nüxÛ narümoxê ga yema
yaxögüxÛ ga Piripuwa yexmagüxÛ**

1 ¹Pa Toeneëgü ya Piripuwa Ngëxmagüxex, choma i Pauru rü namaã i taeneë i Timutéu nixi i pexçax tanaxümatüxÛ i ñaã popera. Rü toma rü Ngechuchu ya Cristuarü puracütanüxÛ tixigü. Rü pexçax tanaxümatü i pema i yaxögüxÛärü äëxgacügü na pixigüxÛ, rü pema i tupaucawa ngüxëëtaeruüügü na pixigüxÛ, rü guxäma i pema i Ngechuchu ya CristuaxÛ yaxögüxe. ²Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraacü pexÛ narüngüxëë rü pexÛ nataãëxëë.

Pauru rü yema yaxögüxÛçax nayümüxê

³Rü guxÛguma i ngëxguma pexna chacuaxächixüügu rü Tupanana moxê chaxã i pexçax. ⁴Rü ngëxguma chayümüxëgux, rü guxÛguma chataãëácüma pexçax chayümüxê i guxäma i pemax. ⁵Erü pema rü noxritama Tupanaärü orexÛ pexinüëgumama rü poraacü choxÛ perüngüxëë na nüxÛ chixuxüçax i norü

ore i mexÛ. Rü ñuxma rü ta choxÛ perüngüxëëgüecha. ⁶Rü Tupana rü marü inanaxügü i wüxi i mexÛ i puracü i perü maxüwa. Rü nüxÛ chacuax rü nüma rü guxÛgutäma nanaxüecha i ngëma puracü ñuxmatáta yanguxëëã i ngëxguma ínguxgu ya Ngechuchu ya Cristu. ⁷Rü aixcüma name na ngëmaãcü pemaã nagu charüxínüxÛ, erü poraacü pexÛ changechaü rü aixcüma Tupana wüxigu tüxÛ narüngüxëë i guxäma i yixema. Rü woo ñuxma na chapoxcuxÛ rü exna ega äëxgacügüpexewa choxÛ nagagügu, rü Tupana choxÛ narüngüxëë i ngëxguma norü ore i mexüétüwa chideaxgu rü namaã nüxÛ chixuxgu i äëxgacügü na aixcüma yiixÛ i ngëma orewa nüxÛ iyarüngauxÛ i törü maxü i taguma gúxÛ. Rü nüxÛ chacuax rü ngëma choxÛ nangüxëëxÛácüma, rü pexÛ rü ta narüngüxëë. ⁸Rü Tupana nüxÛ nacuax na ñuxácü poraacü pexÛ chadauxchaüxÛ rü pexÛ na changechaüxÛ i guxäma i pemax, ngëma Ngechuchu ya Cristu pexÛ na ngechaüxüruü. ⁹Rü chorü yumüxëwa naxçax íchaca na yexeraacü pegü

pengechaũgũxũcax rü Tupanaxũ
pengechaũgũxũcax. Rü naxcax íchaca
na yexeraãcü nüxũ pecuáxũcax i
guxũma i Tupanachiga rü yexeraãcü
nüxũ pecuáxũcax na ñuxãcü
nanaxwaxexũ na naxcax pemaxẽxũ.
10Rü ngẽmaãcü pexcax chayumũxẽ erü
chanaxwaxe na meã penangugũxũ i tacü
nixĩ i aixcũma mexũ i Tupanapexewa na
penaxũxũcax i ngẽma. Rü chanaxwaxe
na aixcũma namexũ i perü maxũ na
taxucaxma tacücax Tupana pexna
caxũcax i ngẽxguma ñnanguxgu ya
Cristu. 11Rü naxcax íchaca na
Ngechuchu ya Cristu pexũ
narũngũxẽxũ na aixcũma namexũcax i
perü maxũ rü aixcũma penaxũxũcax i
ngẽma Tupanapexewa mexũ na
ngẽmaãcü meã pemaxẽãcüma Tupanaxũ
picuaxũũgũxũcax.

**Chauxcax rü Cristuarü ngúchaũ na
chaxũxũcax nixĩ i chamaxũxũ**

12Pa Chaueneẽgũx, rü chanaxwaxe i
nüxũ pecuax rü guxũma i ngẽma choxũ
üpetũxũ, rü aixcũma ngẽmaãcü choxũ
naxüpetü na yexeraãcü natachigaxũcax i
Tupanaãrü ore i mexũ. 13Rü ñuxma i
núma rü guxũma i churaragü i
ãẽxgacüpataarü dauruũgü rü guxũma i
togü rü ta nüxũ nacuaꝑgü na
chapoxcuxũ naxcax na Cristuarü duũxũ
chĩxũ. 14Rü ñuxma na chapoxcuxũ rü
muxũma i taeneẽgü i yaxõgũxũ rü tama
namuĩẽãcüma nüxũ nangúchaũ na
nüxũ yaxugüexũ i Tupanaãrü ore i
mexũ. Rü yexeraãcü tórü Coriaxũ
nayaxõgü. 15Rü aixcũma nixĩ i ñuxre i
duũxũgü rü togũxũ na
yaxũxãchixẽẽxũcaxmare nüxũ

nixugüexũ i Cristuchiga, erü togũxũ
narüyexerachaũ. Natürü nangẽxma i
togü i duũxũgü i aixcũma mexũgu
naxĩnũẽãcüma meã nüxũ ixugüexũ i
ngẽma ore. 16Rü ñuxre i duũxũgü rü
Cristuchigaxũ nixugüe erü choxũ
nangechaũgü rü nüxũ nacuaꝑgü na
Tupana nuxma choxũ muxũ na
íchanapoxũxũcax i norü ore i mexũ.
17Natürü nangẽxma i togü i noxrütama
ngúchaũcax daugũxũ rü ngẽmacax nüxũ
ixugüexũ i ngẽma ore. Rü nümagü rü
tama mexũgu narüxĩnũẽ, natürü naxcax
nadaugü na yexeraãcü choxũ
naguxchaxẽẽgũãxũ i ñuxma na
chapoxcuxũ. 18-19Natürü nüẽtama nixĩ
ega woo ngẽmaãcü yixĩgu. Erü woo
mexũ i norü ngúchaũmaã yixĩgu rü
exna tama, natürü Cristuchigaxũ
nixugüe. Rü ngẽma rü wüxi i taãẽ nixĩ i
chauxcax. Rü guxũgutáma chataãẽẽcha
erü nüxũ chacuaꝑ rü guxũma i ngẽma
rü chorü mexũcax tá nixĩ erü chauxcax
peyumũxẽgü rü choxũ narũngũxẽẽ i
Tupanaãẽ i Üünexũ i Ngechuchu ya
Cristuxũ rüngũxẽẽxũ. 20Rü ngẽma
poraãcü chanaxwaxexũ nixĩ na taguma
tacü rü chixexũ na chaxũxũ na
taxucaxma chaugücax chaxãnexũcax.
Rü chanaxwaxe i guxũguma
íchamemare na guxãpexewa tama
chamuĩãcüma Cristuchigaxũ chixuxũ.
Rü ñuxma na chamaxũxũ rü
chanaxwaxe i guxũguma
aixrügumarüũtama Cristuxũ chicuaxũũ
rü chanataxẽẽ. Natürü ngẽxguma woo
chayuxgux, rü chanaxwaxe i ngẽmaãcü
rü ta chanataxẽẽ. 21Erü chauxcax rü
Cristuarü ngúchaũ na chaxũxũcax nixĩ i
na chamaxũxũ. Natürü ngẽxguma

chayuxgux rü ngēma rü ta name, erü Cristuxütawa tá changēxma i ngēxguma. ²²Natürü tama nüxū chachuax i tacü nixī i rümemaēxū i chauxcax, ngēma na chayuxū rü exna tama. Erü ñuxma na chamaxūxū rü choxū natauxcha na chanaxūxū i tórü Coriarü puracü. ²³Rü ngēmacax tama nüxū chachuax na tacü yīxū i chauxcax rümemaēxū i ngēma taxrewa. Erü ñuxguacü rü chanaxwaxe na chayuxū na Cristuxütawa changēxmaxūcax. Rü ngēma nixī i aixcūma yexera rümemaēxū i chauxcax. ²⁴Natürü i pexcax rü nagu charūxīnū rü narümemaē nixī na ñoma i chaxunemaātama na chamaxūxū na ngēmaäcü pexū charüngūxēxūcax. ²⁵Rü ñuxma na aixcūma meā nüxū chachuáxū na pechoxwaxexū, rü ngēmawa nüxū chachuax na tāütama paxa chayuxū. Rü ngēmaäcü tá chamaxāma na pexū charüngūxēxūcax na yexeraäcü Cristucax pemaxēxūcax rü yexeraäcü taäēacūma nüxū peyaxögüxūcax. ²⁶Rü ngēmaäcü wena táxarü petanüwa changēxma. Rü ngēxguma wena choxū pedaugügu rü aixcūma tá petaäēgü erü tá pexū nangēxma na tacücax Ngechuchu ya Cristuxū picuaxūügüxū. ²⁷Rü ngēma guxūärü yexera rümemaēxū nixī na naxcax pedauxū na meā pemaxēxū, ngēma Cristuarü ore pemañ nüxū ixuxürü. Rü ngēxguma petanüwa chaxūxgu rü exna woo tama ngēma chaxūxgu, natürü nüxū chaxīnūchaū na guxāma wüxigu pegü peporaexēxū na taguma nüxū perüchaxūcax na aixcūma peyaxögüxū, rü ngēmaäcü Tupanaāxū pepuracüexū na yexeraäcü

yaxūchigüxūcax i norü ore i mexū. ²⁸Rü ngēmacax penaxwaxe i tama texéxū pemuüēacūma nüxū pixugüama i ngēma ore. Rü ngēma na tama nüxū pemuüēxū rü ngēma rü wüxi i cuaxruū tá nixī nüxū i perü uwanügü. Rü ngēmawa tá nüxū nacuaxgü na poxcuwa tá naxīxū i nümagü natürü pema rü tá maxūwa na pexīxū. Rü Tupana tá nixī ya pexū rüngūxēēcü na tama nüxū pemuüēxūcax i ngēma perü uwanügü. ²⁹Rü Tupanaga nixī na Cristuaxū peyaxögüxū. Rü ngēxgumarü ta naga nixī na Cristucax ngūxū pingegüxū. Rü ngēma rü wüxi i ngūxēē nixī i pexna naxāxū ya Tupana. ³⁰Pema rü choma rü wüxigu Tupanaärü puracüwa tangēxmagü, rü tanaxüama i ngēma puracü ega woo texé tüxū naguxchaxēēgux. Rü ũpa rü marü choxū pedau na ñuxäcü meā chanaxūxū i ngēma puracü, rü ñuxma rü ta nüxū picuáchiga na ñuxäcü chanaxüamaxū woo namu i chorü guxchaxūgü.

Cristu rü ñoma taxuūma yīxürü nügü nixīxē rü yemacax ga Tupana rü guxūärü äēxgacüxū nayaxīxēē

2 ¹Rü dücax, Pa Chaueneögüx, rü ñuxma na Cristuarü duüxügü pixīgüxū, ¿rü aixcūma yīxū i nūma pexū nataāēxēxū? ¿Rü aixcūma yīxū i petaāēgüxū erü nūma pexū nangechaū? ¿Rü aixcūma yīxū i Tupanaäē i Üünexū pexütawa ngēxmaxū? ¿Rü aixcūma yīxū i pegü pengechaügüxū rü pegüxū pengechaütümüügüxū? ²Rü ngēxguma chi ngēmaäcü yixīgu, rü chanaxwaxe i guxāma wüxigu perüxīnūē, rü aixcūma guxāma pegü pengechaügü, rü aixcūma guxāma ñoma wüxītama piixürü na

yīxũ i peãẽ, rü guxãma wüxitama i ngúchaũcax pedau. Rü ngëxguma ngëmaãcü pemaxëgu rü wüxi i chorü taãẽ tá nixĩ. ³Rü tama name i tacü pexü na pegü íperütägüxcax rü ngëmaãcü togüarü yexera na pixīgüxcax. Natürü name nixĩ na pegü íperüxíragüxü rü pegügu perüxínüëxü na taxuüma pixīgüxü rü togü rü perü yexera na yixīgüxü. ⁴Rü tama pegügüxicatama perüxínüë, natürü pegü peporaexëëxü na togüxü perüngüxëgüxcax! ⁵Rü name nixĩ ga yema Ngechuchu ya Cristu nagu rüxínüxügu na perüxínüëxü i pemax. ⁶Yerü núma rü woo ga Tupanaxüchi na yīxũ, natürü tama nügüna nanachüxu na ínangüxuchixü nawa ga yema. ⁷⁻⁸Rü yemacax yéma nanatax ga norü mexügü ga daxügüxü ga naãnewa. Rü wüxi i duüxü i togüaxü puracüxürüü nügü nixixëë. Rü ñoma wüxi i duüxürüü ñoma ga naãnegu nabu. Rü yexguma marü duüxü yixügu ga númax, rü ñoma taxuüma yīxürüü nügü nixixëë. Rü Tupanaga naxínü, rü yemacax curuchagu nayu woo ga wüxi ga ãnexüchi na yīxü ga yema. ⁹Rü yemacax ga Tupana rü guxüârü ãëxgacüxü nayaxixëë, rü nayangucuchixëë na guxüma i ãëxgacügüétüwa nangëxmaxüxcax. ¹⁰Rü yemaãcü nanaxü ga Tupana na Ngechuchupëxegu tacaxápüxügüxcax rü nüxü ticuaxüügüxcax ya guxãma ya texë ya daxügüxü i naãnewa ngëxmagüxe, rü guxãma i ñoma i naãnewa ngëxmagüxe, rü guxãma ya texë ya yuexüchicawa ngëxmagüxe. ¹¹Rü yemaãcü Tupana ãëxgacüxü nayaxixëë na guxãma nüxü ixuxüxcax na

törü Cori yīxü ya Ngechuchu ya Cristu rü ngëmaãcü nüxü icuaxüügüxcax ya Tanatü ya Tupana.

**Cristuarü duüxügü rü ñoma omügürüü
nixügü i natanüwa i ngëma duüxügü i
tama yaxögüxü**

¹²Rü ñuxma na nüxü pecuáxü na ñuxãcü Nanatüga naxínüxü ga Cristu, rü chanaxwaxe i chauga pexínüë, Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxe. Rü yéma petanüwa chayexmagu chauga na pexínüëxüârü yexera chanaxwaxe i chauga pexínüë i ñuxma na tama petanüwa changëxmaxü. Rü chanaxwaxe i Tupanaxü pemuüëacüma naxcax pedaugüama i perü maxü i taguma gúxü. ¹³Erü Tupana nixĩ ya perü maxüwa puracücü na pexü nangëxmaxüxcax i perü ngúchaũ i mexü. Rü núma nixĩ i pexü nangüxëëxü na naga pexínüëxüxcax rü penaxüxcax i ngëma núma pexü nanaxwaxexü. ¹⁴Rü meã penaxüx i guxüma i ngëma pexüxü, rü tama naxcax pidexagü rü tama pegü naxcax pechoxügagü! ¹⁵⁻¹⁶Rü penaxwaxe i ngëmaãcü meã pemaxë na taxúema tacü rü chixexüxü pewa iyangauxüxcax. Rü penaxwaxe i mexü i Tupanaxãcügü pixügü i natanüwa i ngëma duüxügü i chixexü rü chixëëgümarexü. Rü ngëxguma ngëma duüxügümaã nüxü pixügüyane i ngëma ore i mexü i tüxü maxëxëëxü, rü yoxni natanüwa rü ñoma woramacurigü ya ëãnexüwa íbáixgücürüü tá pixügü. Rü ngëmaãcü i ngëxguma wena núma naxüxgu ya Cristu rü poraãcü tá pemaã chataãë erü tá nüxü chadau na tama natüxcaxmamare yīxü ga yema puracü

ga petanūwa chaxūxū. ¹⁷Rū ngēma nūxma na meā peyaxōgūxū, rū ngēma nixī i perū āmare i Tupanana pexāxū. Rū ngēma na meā yangxūcax i ngēma perū āmare i Tupanapexewa, rū choma rū íchamemare na Tupanacax ichanaxāxū i chorū maxū rū chayuxū. Rū ngēmacax woo chayuxgu rū wūxi i taāē tá nixī i chauxcax. Rū chanaxwaxe i pemagū rū ta ngēmacax wūxigu chomaā petaāēgū. ¹⁸Rū ngēmacax ega ngēma ore i mexūcax chayuxgux, rū tama name na pengechaūgūxū natūrū penaxwaxe na wūxigu chomaā petaāēgūxū.

Timutéu rū Eporudítuchiga

¹⁹Rū ngēxguma tórū Cori ya Ngechuchu naxwaxegu rū paxa petanūwa chanamuéga ya taeneē ya Timutéu na pexū na íyadauxūcax rū chataāēxūcax i ngēxguma nūma nangeāgu i pechiga. ²⁰Rū aixcūma nataxuma i to i chorū ngūxēerū i choma nagu charūxinūxūrū nagu rūxinūxū, rū Timutéuxicatama nixī. Rū nataxuma i to i naxrū i aixcūma pegu rūxinūxū rū pexū rūngūxēēchaūxū. ²¹Erū guxūma i togū rū naxcax nadaugū i noxrūtama ngūchaūgū, rū tama aixcūma nagu narūxinūē i ngēma Ngechuchu ya Cristuarū ngūchaū. ²²Natūrū i pema rū marū nūxū pecuax na nūxācū meā namaxūxū i Timutéu, rū nūxācū choxū nangūxēēxū i Tupanaārū oreatū uchigawa, ñoma wūxi i buxū i nanatūxū rūngūxēēxūrū. ²³Rū ngēmacax i ngēxguma nūxū chacuaxgu na nūxācū tá choxū na naxūpetūxū i nūma, rū nūxūchi ngēma petanūwa chanamuxchaū i Timutéu na pexū íyadauxūcax. ²⁴Rū ngēxgumarū i ta nagu charūxānū rū tórū Cori rū aixcūma tá choxū

narūngūxēē na chomatama ngēma petanūwa íchayadauxūcax. ²⁵Rū ngēxgumarū i ta rū chauxcax name nixī i ngēma petanūwa chanamuxū i taeneē i Eporudítu. Rū nūma nixī ga pematama chauxcax nūma penamuxū na choxū nangūxēēxūcax. Rū nūma rū chomūcū nixī i Tupanaārū puracūwa, rū poraācū choxū narūngūxēē i Tupanaārū oreatū uwa. ²⁶Rū poraācū nūxū nangūchaū na pexū íyadauxū i guxāma i pemax. Rū poraācū naxoegaāē, yerū pema rū nūxū pecuāchiga ga na yaāawexū ga nūmax. ²⁷Rū aixcūma nixī ga na yaāawexū, rū wixguxūchi taax nayu. Natūrū Tupanaāxū nangechaūtūmū rū choma rū ta nūxū changechaūtūmū, rū yemacax naxcax nayataanexēē na tama yexeraācū changechaūxūcax. ²⁸Rū ngēmacax rū yexeraācū chanaxwaxe na paxa petanūwa chanamuxū i Eporudítu, na pema rū petaāēgūxūcax i ngēxguma wena nūxū pedaugūgu. Rū ngēxguma i choma rū tá ta chataāē i ngēxguma nūxū chacuaxgu na petanūwa nangēmaxū na pexū nangūxēēxūcax. ²⁹Rū chanaxwaxe i tórū Coriéga petāāēgūācūma meā penayaxu erū peeneē nixī. Rū name nixī i nūxū pengechaūgū i guxūma i ngēma duūxūgū i Eporudíturū ixīgixū. ³⁰Yerū nūma ga Eporudítu rū yema na poraācū nawa napuracūxū ga Cristuarū puracū, rū yemacax wixguxūchi taax nayu. Rū ācūmaxūwa nūgū nayexmaxēē na pechicūi choxū nangūxēēxūcax.

Ngēma na Cristuxū icuāxū rū ngēma nixī i guxūārū yexera rūmemaēxū

3 ¹Rū nūxma Pa Chaueneēgūx, rū chanaxwaxe i petaāēgū erū tórū Coriarū duūxūgū pixīgū. Rū yema ore ga

noxri pexçax chaxumatixũ rü tama choxũ nawaxtümũũ na wena pexçax chanaxumatixũ erü aixcũma pexũ name i ngẽma ore. ²iRü pegũna pedaxux nüxna i ngẽma duũxũgũ i chixri maxẽxũ rü chixexũmaã pexũ ixucuxẽgũxũ! Rũ nümagũ nixĩ i nüxũ yaxugũexũ rü ngẽxguma tama yigũ fiwiechaxmüpexechiraũgu, rü taxucüriwama Tupanapexewa time. ³Natürü yixema aixcũma Tupanapexewa imexẽ, rü yixema tixĩgũ. Rũ Tupanaxũ ticuaxũũgũ i Naãẽ i Üünexũãrũ ngũxẽemaã. Rũ tataãegũ erü Ngechuchu ya Cristuarũ duũxũgũ tixĩgũ. Rũ tama tayaxõgũ na ngẽma yigũ fiwiechaxmüpexechiraũxũçax Tupanapexewa imexũ. ⁴Natürü choma chi waxi nixĩ i guxũ i togüarũ yexera chayaxõxũ i ngẽma wiechaxmüpexechiraũchiga. Rũ tataxu chima ya toge ya texẽ chauxrũũ yaxõxẽ i ngẽmachiga. ⁵Yerũ yexguma 8 ga ngunexũ chauetũ yixĩga ga na chabuxũ, rü choxũ ínawiechaxmüpexechiraũgũ, erü Yudũ chixĩ. Rũ Beyamítanũxũ chixĩ. Rũ chaunatu rü chaué rü Yudũgũ tixĩgũ, rü ngẽmaçax i choma rü Yudũxũchi chixĩ. Rũ choma rü Parichéuchirex chixĩ, rü pema nüxũ pecuax rü ngẽma Parichéugũ rü meãma nanaxaure i Tupanaãrũ mugũ ga Moiché umatixũ. ⁶Rũ yema na meã chayanguxẽẽchaũxũçax ga yema mugũ ga Moiché umatixũ, rü yemaçax nawe chingẽchigũ ga yema duũxũgũ ga Ngechuchuaxũ yaxõgũxũ. Rũ yema na aixcũma meã chanaxaurexũçax ga yema mugũ ga Moiché umatixũ, rü yemaçax rü taxucüriwama texẽ chauchigaxũ tixu ga tama na chaxaurexũ. ⁷Natürü guxũma ga

yema ũpa chauxçax mexũ, rü ñuxma rü taxuwama choxũ name rü marũ íchanatãx na Cristuaxũxĩcatama chayaxõxũçax. ⁸Rũ ñuxma na Ngechuchu ya Cristu ya chorũ Corixũ na chacuáxũ, rü chauxçax rü guxũma ga yema ũpa nagu chixũxũ rü taxuwama name, erü ngẽma na Cristuxũ na chacuáxũ rü guxũãrũ yexera narũmemãẽ. Rũ guxũma ga yema noxri nagu chixũxũ rü marũ nüxũ charũxo na Cristuwe charũxũxũçax rü noxri duũxũ na chiũxũçax. Rũ chauxçax rü ñoma guxchirerũũ nixĩ ga yema ũpa nagu chixũxũ ega Cristumaã nügũ chananguxgu. ⁹Rũ yemaãcũ nüxũ charũxo ga guxũma ga yema na Cristuarũ duũxũ na chiũxũçax. Rũ ñuxma rü Tupanapexewa chame erü Cristuaxũ chayaxõ. Rũ tama ngẽma na chamecũmaxũçax rü exna mugũ chaxaurexũçax nixĩ na chamexũ i napexewa. Natürü ngẽma na Cristuaxũ chayaxõxũçax nixĩ i nügũçax choxũ namexẽẽxũ ya Tupana. ¹⁰⁻¹¹Rũ ngẽma ñuxma chanaxwãxexũ nixĩ na aixcũma Cristuxũ chacuáxũ rü chowa na nangẽxmaxũ i ngẽma pora ga wena Cristuxũ írũdaxẽẽxũ i ñuxma nüxũ ngẽxmaxũ. Rũ yema ngũxũ na yangexũ ga nüma rü na nayuxũ rü ngẽxgumarũũtama chanaxwãxe i íchamemare na naxçax ngũxũ chingexũ rü naxçax chayuxũ na yixcama choma rü ta yuwa ícharũdaxũçax.

**Pauru naxçax nadau na Cristuçax
namaxũxũ ñuxmatáta
Tupanaxũtawana nangu**

¹²Rũ ñuxma na ngẽma ñachaxũ pemaã rü tama chanaxwãxe i nagu perũxĩnũẽ na guxũxũ chacuáxũ i Cristuchiga, rü exna guxũwama na

chamexũ. Natürü guxũ i ngunexũgu rü naxçax chadauama na Ngechuchu ya Cristuarü ngúchaũ na chaxũçax, yerü yemaçax nixí ga nũma ga chauçax nadauxũ ga noxrix. ¹³Pa Chaueneëgũx, pemaã nüxũ chixu rü chomatama meãma nüxũ chacuax rü ñuxma rü ta tautama nawa changu i ngẽma naxçax chadauxũ. Natürü i ñuxma rü marü nüxũ icharüngũma i guxũma ga yema noxri nagu chixũxũ. Rü ñuxma rü chaugü chaporaxẽ na aixcũma Cristuçax na chamaxũxũ na nawa changuxũçax i ngẽma maxũ i chopexewaama ngẽmaxũ. ¹⁴Rü ngẽmacax i ñuxma rü naxçax chadau na aixcũma Cristuçax chamaxũxũ ñuxmatáta Tupanaxũtawa changu. Erü chanayauxchaũ i ngẽma ãmare i nũma daxũguxũ i naãnewa naxçax taxçax nangemaxũ i yixema na Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgũ ixĩgũxũ. ¹⁵Rü guxãma i yixema na aixcũma Cristuaxũ yaxõgũxũ, rü name nixí i ngẽmaãcü nagu tarũxĩnũẽ. Natürü ngẽxguma chi texé i petanũwa toguama tarũxĩnũgu, rü Tupana tá tũxũ nüxũ nacuaxẽẽ i ngẽma nũma nanaxwaxexũ na nüxũ tacuáxũ. ¹⁶Rü ngẽma inaxwaxexũ nixí na aixcũma naga ixĩnũẽchaxũ rü meãma nagu ixĩxũ i ngẽma ore i marü nüxũ icuáxũ. ¹⁷Pa Chaueneëgũx, chanaxwaxe i chauxrũũ nagu pexí i ngẽma pexũ nüxũ chadauxẽẽxũ na namexũ. iRü penangugü na ñuxãcü meã namaxẽxũ i ngẽma togü i duũxũgũ i toma tamaxẽxũãcũma maxẽxũ! ¹⁸Rü marü muẽxpũxcũna pemaã nüxũ chixu, rü ñuxma rü changechaũãcũma rü chaxauxãcũma wena pemaã nüxũ chixu

rü nangẽxma i muxũma i duũxũgũ i Cristuarü uwanürũũãcũma maxẽxũ. Rü nümagü rü tama nüxũ nacuaxgũchaũ na Cristu curuchagu naxçax yuxũ. ¹⁹Natürü ngẽma duũxũgũ rü tá dũxwa inayarũxo. Rü ngẽma naxũneãrũ ngúchaũ nixí i norü tupana ixĩxũ. Rü woo nüxũ nacuaxchirex na wũxi i ãne na yĩxũ i ngẽma chixexũ natürü namaã nataãẽgũama. Rü ñoma i naãneãrũ ngẽmaxũguxicatama narũxĩnũẽ. ²⁰Natürü i yixema rü daxũguxũ i naãnewa tũxũ nangẽxma i tachica. Rü ítananguxẽẽ na daxũguxũ i naãnewa taxçax ne naxũxũ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽeruũ. ²¹Rü ñaã taxũne i yuxwaxexũ rü nũma ya Cristu tá nanaxũchicüü na naxũne i mexẽchixũrũũ yĩxũçax. Rü ngẽma norü pora i namaã guxũíetũwa nangẽxmaxũ, rü ngẽmamaãtama tá nanaxũchicüü i taxũne na noxrürũũ yĩxũçax.

Ñuxma na tórü Coriarü ixĩgũxũ rü name nixí na guxũguma namaã itaãẽgũxũ

4 ¹Rü ñuxma Pa Chaueneëgũ ya Pexũ Changechaũgũxe rü Poraãcü Pexũ Chadauxchaũgũxe, rü ngẽma marü pemaã nüxũ chixuxũrũũ chanaxwaxe i meã tórü Coricax pemaxẽ erü pema nixí i chorü taãẽ rü chorü ãmare i Tupana choxna ãxũ pixĩgũxũ. ²Rü nüxũ chacaçaxũ i taeyaxgü i Ebódia rü Chitique na nügũmaã nangũxmũẽxũçax, erü nümagü rü tórü Corixacũgü nixĩgü. ³Rü cumax, Pa Chomücü ya Mecü i Wũxigu Tupanaãrũ Puracũwa Chomaã Puracũcũx, rü cuxna naxçax chaca na nüxũ curüngũxẽẽxũçax i ngẽma taxre i

taeyaxgü, erü nümagü rü wüxigu chomaã rü Cremetemaã rü ngëma togü i chomücügü i Tupanaãrü poperawa marü ngoxégagüxümaã napuracüe i Tupanaãrü orearü uwa. ⁴Rü ñuxma na tórü Coriarü pixíxüxü, Pa Chaueneëgüx, rü name nixí i guxüguma namaã petaãëgü. Rü wena pemaã nüxü chixu, rü ipetaãëgü! ⁵Rü chanaxwaxe i meã pemaxë na guxüma i duüxügü pexü nacuxgüxüçax na aixcüma mexü i duüxügü na pixíxüxü. iRü nüxna pecuxächie na tórü Cori rü paxa tá nataeguxü na núma naxüxü! ⁶iRü taxucaxma penaxixächiãëgü! Natürü ngëxguma woo ñacü pexü üpetügu rü guxüguma name nixí na Tupanamaã nüxü pixuxü i perü yumüxëwa. iRü naxçax ípeca i norü ngüxëë i ngëxguma ñacü pexü guxchaxgu, rü moxë nüxna pexägü! iRü ngëmaãcü Tupanamaã nüxü pixu i guxüma i ngëma nüxna naxçax pecagüchaüxü! ⁷Rü ngëmaãcü i nüma ya Tupana rü tá pexü nataãëxëë namaã i wüxi i taãë i mexëchixü i guxüma i taãë i nüxü icuáxüãrü yexera mexëchixü. Rü ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarü duüxügü pixíxüxü, rü ngëma taãë i Tupana pexna äxü rü tá nüxna pexü ínapoxü i ngëma chixexü i nagu perüxínüëchaxü.

Name nixí i nagu tarüxínüë i guxüma i ñacü i aixcüma mexü ixíxü

⁸Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü name nixí i nagu perüxínüë i guxüma i ngëma ore i aixcüma ixíxü, rü guxüma i ngëma nacüma i taxucürwama texé chixri nachiga idexaxü. Rü ngëmaãcü rü name nixí i nagu perüxínüë i guxüma i ngëma

ore i aixcüma meã iwéxü rü guxüma i ngëma Tupanapexewa mexü, rü guxüma i ngëma mexü i duüxügü namaã taãëxü, rü guxüma i ngëma aixcüma duüxügüpexewa mexü. Rü name nixí i ngëmagu perüxínüë. ⁹Rü chanaxwaxe i aixcüma penaxü i ngëma pexü changüxëëxü, rü ngëma pexü namaã chixucuxëgüxü, rü ngëma chauxütawa nüxü pexínüëxü, rü ngëma chauxütawa nüxü pedauxü na chanaxüxü. Rü ngëxguma ngëmaãcü pemaxëgu rü pemaã tá inarüxãüx ya Tupana ya tamaã irüngüxmücü rü tüxü taãëxëëcü.

Yema PiripucŪāx ga yaxögüxü rü dīērumaã Pauruxü narüngüxëëgü

¹⁰Rü ñuxma na chorü Coriarü chiixü, rü poraãcü chataãë erü wenaxãrü choxna pecuxächie rü choxü perüngüxëë. Rü choma nüxü chacuax rü pema rü guxüguma choxü perüngüxëëchaü, natürü taguma pexü natauxcha ga na penaxüxü ga yema. ¹¹Rü tama ngëma na ñacü choxü taxuxçax nixí i pemaã nüxü chixuxü i ngëmachiga. Erü choma rü marü chomaã nixü na namaã chataãëxü i ngëma choxü ngëxmaxü. ¹²Rü nüxü chacuax na ñuxãcü na yíxü ega guxü choxü tauxgux, rü nüxü chacuax na ñuxãcü na yíxü ega choxü namuxüchixgu. Rü marü chomaã nixü na namaã chataãëxü i ngëma choxü ngëxmaxü woo changaxpütüwegu, rü exna woo chataiyaxgu, rü exna woo choxü namuxüchixgu rü exna woo choxü natauxguma. ¹³Rü Cristu nixí ya choxü poraxëëcü, rü ngëmacax chomaã nanguxü na chanaxüxü i guxüma i

ngēma Tupana naxwaxexũ na
chanaxũxũ. ¹⁴Natürü ga pema rü wüxi
ga mexũ choxũ pexügü ga yexguma
choxũ natauxyane choxũ
perüngũxēēgügu. ¹⁵Rü pema, Pa
Yaxögüxũ i PiripucũĀx, rü meāma nüxũ
pecuax rü yexguma noxri
Machedóniāānewa nüxũ chixuxgu ga
Tupanaārü ore, rü yexguma yēma
íchaxũxũgu, rü pexicatama nixĩ ga
āmare choxna pexāxũ naxcax ga yema
ngũxēē ga chauxũtawā peyaxuxũ. ¹⁶Rü
yexguma Techarónicaarü iānewa
chayexmayane, rü pema rü yēma
chauxcax penamugü ga perü āmare na
choxũ perüngũxēēgüxcax. Rü tama
wüxicanaxicatama nixĩ ga yemaācü
choxũ na perüngũxēēgüxũ. ¹⁷Rü woo
perü āmaremaā chataāē, natürü
yexeraācü chataāē erü ngēma choxũ na
perüngũxēēgüxcax rü Tupana tá āmare
pexna naxā. ¹⁸Rü ñuxma rü marü choxũ
nangēxma i guxũma i tacü i
chanaxwaxexũ, rü aixcuma ngēmaārü
yexera choxũ nangēxma. Rü ñuxma na
Eaporudítu núma nangexũ i perü
āmare, rü taxuũma choxũ nataxu. Rü
ngēma perü āmare i chauxcax núma
pemuxũ, rü Tupanapexewa rü

namexēchi, rü núma rü poraācü namaā
nataāē. ¹⁹Rü ngēmacax ya chorü
Tupana rü norü ngēmaxũgü i
mexēchixũwa tá pexna nanaxā i
guxũma i tacü i pexũ taxuxũ. Rü
ngēmaācü tá nanaxü erü Ngechuchu ya
Cristuarü duũxũgü pixĩgü. ²⁰Rü name
nixĩ i guxũguma nüxũ ticuaxũgü ya
Tanatü ya Tupana. Rü ngēmaācü yĩ.

**Pauru nanaguxēē ga norü popera rü
wenaxārü yema duũxũgüxũ narümoxē**

²¹Rü chanaxwaxe i chauégagu nüxũ
perümoxēgü i guxũma i taeneēgü i
Ngechuchu ya Cristuaxũ yaxögüxũ.
Rü ngēxgumarüũ ta pexũ narümoxēgü
i ngēma taeneēgü i chauxũtawā
ngēxmagüxũ. ²²Rü ngēxgumarüũ ta
pexũ narümoxēgü i guxũma i
taeneēgü i núma Dumawa
ngēxmagüxũ. Rü ngēma yexera pexũ
rümüoxēgüxũ rü ngēma nixĩ i taeneēgü
i Dumaārü āēxgacü ya tacüxũ-tawā
puracüexũ. ²³Rü chanaxwaxe i tórü
Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ
narüngũxēē i guxāma i pemax. Rü
ngēmaācü yĩ.

*Rü nuāma pexna,
Pauru*

POPERA GA COROCHAWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

Pauru rü nüxü narümoxe ga yema yaxögüxü ga Corochawa yexmagüxü

1 ¹⁻²Pa Chaueneëgü ya Corochaarü Ìãnewa Ngëxmagüxex, choma i Pauru rü wüxigu namaã i taeneë i Timutéu nixí i pexçax tanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma chixí i Tupana choxü yaxuxü na Ngechuchu ya Cristu choxü muxüçax na nüxü chixuxüçax i norü ore. Rü pexçax chanaxümatü i guxãma i pema ya chaueneëgü ya aixcüma Tupanaãrü duüxügü ixígüxe rü Cristuaxü yaxögüxe. Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana pexü narüngüxëe na meã pegümaã pemaxëxüçax rü petaãëgüxüçax.

Pauru rü yema yaxögüxüçax nayümüxë

³Rü guxügüma i ngëxgüma pexçax tayümüxëgügu, rü moxë nüxna taxã ya Tupana ya Nanatü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ⁴Rü ngëmaãcü tanaxü erü marü nüxü tacuáchiga na ñuxãcü aixcüma meã Ngechuchu ya Cristuaxü peyaxögüxü, rü aixcüma nüxü pengechaügüxü i guxüma i ngëma

duüxügü i Tupanaãrü ixígüxü. ⁵Rü nüxü tacuaxgü na ngëmaãcü meã Tupanapexewa pemaxëxü erü penayauxgüchaü i ngëma mexügü i Tupana pexü namaã nguxüxü i daxügüxü i naãnewa. Rü ñuxma rü meã ípenangüxëe na penayauxgüxüçax i ngëma mexügü yerü marü nüxü pexünüë ga Tupanaãrü ore i mexü i aixcüma ixixü. ⁶Rü ngëmatama ore i mexü ga pexütawa nguxü, rü guxüwama nangu i ñuxmax. Rü guxüwama ningüchigü rü duüxügüarü maxüxü naxüchicüü, yema perü maxüxü na naxüchicüüxürüü ga yexgüma nüxü pexünüëgu rü nüxü pecuaxgügu na ñuxãcü Tupana aixcüma pexü na ngechaüxü rü pexü rüngüxëeçaxüxü. ⁷Rü ngëma ore i mexü nixí ga pexü nangüxëëxü ga Epáparu ya taeneë ya nüxü ingechaügücü ya wüxigu tomaã Tupanaãrü orewa puracücü. Rü nüma rü Cristuarü puracütanüxü ya mecü nixí, rü nüma nixí i tochicüü pexü nangüxëëxü. ⁸Rü nüma ya Epáparu nixí i tomaã nüxü yaxuxü i pechiga na ñuxãcü Tupanaãë i Üünexüãrü ngüxëemaã choxü pengechaügüxü. ⁹Rü ngëmacax i toma ga noxritama pexü

tacuáchigagu, rü taguma nüxĩ itayarüngümaē na pexçax tayumüxēgüxĩ. Rũ guxũguma Tupanana naxçax tacagũ na meā pexũ nüxĩ nacuaxēēxũçax i ngēma nũma nanaxwaxexũ na penaxĩxũ. Rũ nüxna naxçax tacagũ na pexna naxāāxũçax i nagúxĩraũxũ i cuax i Naāē i Üünexũwa ne xũ. ¹⁰Rũ nüxna naxçax tacagũ na meā tóru Cori naxwaxexũācũma na pemaxēxũçax rü guxũguma penaxĩxũçax i ngēma nũma nanaxwaxexũ. Rũ nüxna naxçax tacagũ na pexũ natauxchaxēēxũçax na togüxĩ perüngũxēēgüxũçax rü guxũ i ngunexũgu yexeraācü Tupanaxũ na pecuaxgüxũçax. ¹¹Rũ nüxna naxçax tacagũ na norũ pora i mexēchixũmaā pexũ naporaexēēxũçax, na namaā peporaexũçax i guxũma i guxchaxũgũ rü yaxna namaā pexĩnũēxũçax. ¹²Rũ ñuxũchi tanaxwaxe i taāēacũma Tanatũ ya Tupanana moxē pexā, erũ nüma pexũ nimexēēgũ na pema rü ta penayauxgüxũçax i ngēma mexũgũ i naxũtawa ngēxmagüxũ i nũma tá nüxna naxāxũ i ngēma duũxũgũ i noxrũ ixĩgüxũ. ¹³Yerũ nüma ga Tupana rü marũ Chatanámexēwa tüxũ ínanguxũxēē rü Nane ya nüxũ nangechaũcũmexēwa tüxũ nangēxmagüxũ. ¹⁴Rũ guma Nanegagu nixĩ ga tüxũ namaxēēxũ rü tüxũ nüxũ nangechaũxũ ga tóru pecadugũ.

**Rũ yexguma pecaduçax nayuxgu
ga Cristu rü Tupana nügũmaā
nanangüxmüēxēē ga duũxũgũ**

¹⁵Taguma texé Tupanaxũ tadau, natürũ nüma rü núma nanamu ga Nane na duũxũgũ nüxũ daugüxũçax rü nüxũ nacuaxgüxũçax na ñuxācü na yĩxũ i nüma ya Tupana. Rũ naxũpa i guxũma i

taçü i ñuxma ngēxmaxũ, rü nüxĩra nayexma ga Tupana Nane. ¹⁶Rũ Nanexũ nixĩ ga namuxũ ga Tupana na naxũāxũçax ga guxũma i taçü i ñuxma ngēxmaxũ i daxügüxũ i naānewa rü ñoma i naānewa, rü guxũma i ngēma nüxũ idauxũ rü ngēma tama nüxũ idauxũ. Rũ yemaācü nanaxũ ga guxũma ga norũ orearũ ngeruũgũ i daxũcũāxārũ āēxgacügũ rü guxũma ga ngoxogüarũ āēxgacügũ. Rũ yemaācü nanaxũ ga guxũma na nüxũ yacuaxũũgüxũçax. ¹⁷Rũ naxũpa i guxũma i taçü i ñuxma ngēxmaxũ, rü Cristu rü marũ nüxĩra nayexma. Rũ nagagu nixĩ i meā inanuxũ i guxũma erũ nüma nixĩ i namaā inacuáxũ. ¹⁸Rũ nüma ya Cristu rü naēru nixĩ i guxũma i ngēma yaxōgüxũ. Rũ nüma nixĩ ga naxũāxũ rü nüxna naxāāxũ ga maxũ. Rũ nüma nixĩ ga nüxĩra yuwa ínadaxũ na guxũārũ āēxgacü yĩxũçax. ¹⁹Rũ Cristu rü Tupanaxũchi nixĩ, yerũ yemaācü nanaxwaxe ga Tupana. ²⁰Rũ Tupana rü ñoma ga naānewa nanamu ga Cristu na curuchagu pecaduçax nayuxũçax. Rũ yemaācü nixĩ ga Tupana nügũmaā nangüxmüēxēēxũ ga guxũma i ñoma i naānewa ngēxmaxũ rü guxũma i daxügüxũ i naānewa ngēxmaxũ. Rũ yemaācü nanaxũ ga Tupana yerũ yemaācü nanaxwaxe. ²¹Rũ pema ga ũpa rü tama Tupanamüçügũ pixĩgũ yerũ aixcũma norũ uwanügũ pegũ pixĩgüxēē yerũ chixexũgu perüxĩnũē rü chixexũ pexüe. ²²Natürũ i ñuxma ya Tupana rü nügũmaā pexũ narüngüxmüēxēē na namüçügũ i mexũ pixĩgüxũçax. Rũ yemaācü nanaxũ ga Tupana ga yexguma Cristu duũxũxũ ixĩxgu rü

curuchawa ngúxũ yangexgu rü yexma nayuxgu. Rü yemaãcü nayu ga Cristu na nügüxũtawata pexũ nagagüxũcax rü napexewa pimexũcax rü nataxuxũcax i perü chixexũ. ²³Natürü ngéma na pengugüxũcax, rü penaxwaxe na meã peyaxögüechaxũ rü meã naga pexĩnüëxũ rü taguma nüxũ perüxoexũ i ngéma norü ore i mexũ ga marü nüxũ pexĩnüëxũ. Rü yema ore ga marü nüxũ pexĩnüëxũ, rü ngématama ore nixĩ i nüxũ chixuxũ i chomax. Rü ñuxma rü guxũ i naãnewa nixĩ i nüxũ yaxugüexũ.

Tupana rü Pauruxũ namu na guxũma ga yaxögüxũxũ nangüxëëxũcax

²⁴Rü ñuxma rü woo pexcax ngúxũ chingexgu rü chataãë erü nüxũ chacuax rü ñãã chaxunemaã choma rü ta chayanguxëë ga yema ngúxũ ga Cristu ingexũ naxcax i norü duũxũgü i yaxögüxũ. ²⁵Rü ñuxma ya Tupana rü choxũ namu na nüxũ charüngüxëëxũcax i guxũma i ngéma norü duũxũgü i yaxögüxũ. Rü perü mexũcax nixĩ i choxũ namuxũ na guxũwama meã nüxũ chixuxũcax i norü ore. ²⁶⁻²⁷Rü ngéma Tupanaãrü ore rü ñanagürü:

“Rü Cristu rü pewa nangëxma i ñuxmax, rü nagaguxicatama nixĩ i pexũ nangëxmaxũ i pechica i daxüguxũ i naãnewa i ngextá ínamexëchixũwa”, ñanagürü. Rü yema nuxcũmaũgüxũ ga duũxũgü rü tama nüxũ nacuaxgü ga yemachiga, natürü ñuxma ya Tupana rü norü duũxũgüxũ nüxũ nacuaxëë. Erü nüma ya Tupana rü norü duũxũgüxũ nüxũ nadauxëëchaũ na ñuxãcü poraãcü pexũ nangechaũxũ rü pexũ nangüxëëxũ

i guxãma i pema i tama Yudfugü ixĩgüxe. Rü ñuxma i pema na woo tama Yudfugü pixĩgüxũ, natürü pema rü ta pexũ nangëxma i pechica i daxüguxũ i naãnewa erü Cristuaxũ peyaxögü. ²⁸Rü ñuxma i toma rü Cristuxũ nixĩ i tixuxũ. Rü guxũ i torü cuaxmaã guxũma i duũxũgüxũ tixucuxëgü rü meã tanangüxëë na ngémaãcü Cristugagu ngearü chixexũãxũ Tupanaxũ tawéxũcax. ²⁹Rü ngématama puracü nixĩ i nawa poraãcüxüchima chapuracũamaxũ woo tacü rü guxchaxũ chauxcax ínguxgu. Rü guxũma i ngéma pora i Cristu choxna äxũ i chowa ngëxmaxũ nixĩ i choxũ poraxëëxũ na chanaxũamaxũcax i ngéma puracü.

2 ¹Pa Chaueneëgüx, chanaxwaxe i nüxũ pecuax na ñuxãcü poraãcü pexcax chapuracũxũ. Rü ngëxgumarüü ta chanaxwaxe i nüxũ pecuax na ñuxãcü poraãcü chapuracũxũ naxcax i ngéma taeneëgü i Daodichëaarü íãnewa ngëxmagüxũ rü guxũma i petanüxũgü i taguma choxũ daugüxũ. ²Rü ngémaãcü poraãcüxüchima chapuracü na nüxũ rü ta chanangüchaũxëëxũcax. Erü chanaxwaxe i guxũma aixcũma nügü nangechaũgü rü nüxũ nangëxma i ngéma mexũ i cuax i aixcũma ixĩxũ. Rü ngémaãcü tá meãma nüxũ nacuaxgü ga yema noxri Tupanaxicatama nüxũ cuaxũ. Rü yima rü Cristutama nixĩ. ³Rü nüma nixĩ i nüxũ nangëxmaxũ i guxũma i cuax i aixcũma mexũ. Rü nüma nixĩ i taxcax nangoxëëãxũ i Tupanachiga. ⁴Rü pemaã nüxũ chixu i ngéma ore erü tama chanaxwaxe na texé pexũ womüxëëgüxũ namaã i tacü rü ore i chixexũwa pexũ gagüxũ. ⁵Rü woo na

tama ngēma petanüwa changēxmaxũ, natürü chauãēwa rü poraãcü pegu charüxĩnü. Rü wüxi i chorü taãē nixĩ na nüxũ chacuáxũ na ñuxãcü meã pegü ipinuxũ na meã pegümaã ipecuáxũçax rü ñuxãcü tama nüxũ perüxoexũ na Cristuaxũ peyaxögüxũ.

Ñuxma na Cristuarü ixĩgüxũ rü ngexwacaxũxũ i maxũ tüxũ nangēxma

⁶Rü pema ga noxri rü meãma tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristuxũ peyaxügü. Rü ñuxma rü yema noxri meãma na penayauxgüxürüü rü name nixĩ i guxüguma nüxna penaxã i perü maxũ na nüma pexũ namaã inacuáxũçax. ⁷Rü wüxi i nanetü nanaxwaxe i naxchúmaxã na nataixũçax rü na namaxũxũçax. Rü ngēxgumarüü ta i pema rü penaxwaxe na meã Cristuna peyaxũxgüxũ na meã nawa piyaetanüxũçax rü meã naxçax pemaxēxũçax rü meã nüxũ peyaxögiamaxũçax yema noxri Epáparu pexũ ngúexēēgurüü. Rü name nixĩ i guxüguma Tupanana moxē pexã. ⁸⁻⁹iRü naxçax pexuãēgü i ngēma duüxügü i pexũ womüxēēgüchaũxũ! Rü tama name i nüxũ iperüxĩnüē i ngēma norü ore i tama aixcüma ixĩxũ rü taxuwama mexũ. Erü ngēma duüxügü rü pexũ nangúexēēchaũ na nagu pexĩxũçax i ngēma nacümagü ga nuxcümaüxgüxũ ga duüxügü nagu ixũ. Rü ñoma i naãneärü ngxēētae nixĩ i inaxĩnüēxũ. Natürü tama aixcüma Cristuchiga nixĩ i ngēma pexũ nangúexēēxũ. Rü name nixĩ i nüxna pixĩgachi i guxüma i ngēma ngxēētaeruügü i chixexügü rü Cristuwe perüxĩ. Erü Cristu rü Tupanaxũchi nixĩ

rü guxüma i Tupanaärü pora rü Cristuwa nangēxma. ¹⁰Rü ñuxmax, rü Tupanaärü maxũ rü norü pora rü aixcüma pewa nangēxma erü namexwa pengēxmagü ya Cristu ya namaã icuácü i guxüma i daxüçüãxärü ãēxgacügü rü guxüma i ngoxogüarü ãēxgacügü. ¹¹Rü ngēma Yudfugü rü nügü ínawiechaxmüpexechiraüügü na Tupanapexewa yamexũçax. Natürü ngēxguma Cristuaxũ yaxögügu rü tama ngēmaãcü tamaã nanaxü ya Cristu na imexũçax. Erü nüma ya Cristu rü tóru maxüwa napuracü rü tüxũ ínanguxũxēē nawa i taxüneärü ngúchaügü. Rü ngēmaãcü nixĩ i tüxũ yamexēēxũ na Tupanapexewa imexũçax. ¹²Rü yexguma ípebaiügu, rü Cristu na itáxürüü yexma natax ga yema nuxcümaüxũ ga perü maxũ. Rü yema Cristu na írudaxürüü rü pema rü ta penayaxu i maxũ i ngexwacaxũxũ, yerü peyaxögü na Tupana norü poramaã Cristuxũ írudaxēēxũ. ¹³Rü üpa ga pema rü tama aixcüma pexũ nayexma ga maxũ i taguma gúxũ yerü pepecaduãxgü rü pexeneärü ngúchaũ pexügü. Natürü i ñuxma rü Cristuxũ namaxēēxürüü pexũ namaxēēē ya Tupana erü Cristuarü duüxügü pixĩgü. Rü Tupana rü marü Cristugagu tüxũ nüxũ nangechaũ i guxüma i tóru pecadugü. ¹⁴Rü noxri rü tachixe yerü tama aixcüma naga taxĩnüē ga yema mugü ga Moíché tüxna äxũ, rü tóru pecadugü rü yuwa tüxũ nagagü. Natürü ga Cristu rü curuchagu tóru pecaduçax nayu, rü yemaãcü Tupana tüxũ nayangutanüxēē ga yema tóru pecadugü. ¹⁵Rü yexguma curuchagu nayuxgu ga Cristu, rü yexguma nixĩ ga

Chatanáxũ naporamaẽxũ ga Tupana. Rũ yexguma nixĩ ga guxũ ga duũxũgũpexewa Chatanáxũ naxãnexẽexũ ñoma wũxi i churaragiartũ ãẽxgacũ i norũ uwanũ i nũxũ naporamaẽxũxũ naxãnexẽexũrũ.

**Name nixĩ i naxçax tadaugũ i ngẽma
mexũgũ i daxũguxũ i naãnewa
ngẽxmagũxũ**

¹⁶Rũ ñuxma rũ taxuçaxma tũxcũũ pexũ nixu i ngẽma Yudfugũ ega woo tama naxrũũ penaxũxgux. Nũmagũ rũ ñuxre i õnagũxicatama nangõxgũ, rũ ñuxre i axeũxĩcatama nixaxgũ, rũ ñuxre i petaarũ ngunexũgũ naxauregũ na ngẽmaãcũ Tupanaxũ yacuaxũũgũxũçax. Rũ nangẽxma i norũ peta i gucũ ya taunecũgu Tupanaçax naxauregũxũ rũ togũ i petagũ i gucũ ya tauemacũgu naxauregũxũ. Rũ nũxũ nangẽxma i nacũmagũ na ñuxãcũ ngũxchigaarũ ngunexũgũ naxauregũxũ. ¹⁷Rũ aixcũma yema nuxcũmaũgũxũ ga Yudfugũ rũ nanaxauregũ ga yema nacũmagũ yerũ ga Cristu rũ tauta ñangu ga yexguma. Natürũ i ñuxma rũ marũ ñangu ya Cristu rũ tórũ pecaduçax nayu. Rũ ñuxma rũ name nixĩ na naga ixĩnũexũ rũ tama nagu ixĩxũ i ngẽma nuxcũmaũgũxũ i nacũmagũ. ¹⁸Rũ tãũtãma naga pexĩnũe i ngẽma duũxũgũ i nũxũ ixugũxũ na ipeyarũtauxexũ ega tama daxũcũãx i orearũ ngeruũgũxũ picuaxũũgũgu! Nũmagũ rũ nũgũ ñnarũxĩragũneta rũ nũgũ nixugũ na yangõxetũgũxũ. Rũ noxrũtama cuaxmaãmare nũgũ nicuaxũũgũ. ¹⁹Natürũ i nũmagũ rũ tama aixcũma naga naxĩnũe ya yima taeru ixĩcũ ya

Cristu ya tũxũ poraexẽecũ rũ tũxũ iyaetanũxẽecũ i tórũ õwa i guxãma i yixema i norũ duũxũgũ ixĩgũxe. Rũ nũma ya Cristu nixĩ i wũxigu tũxũ naxĩnũexẽexũ i wũxichigũ i yixema ngẽma Tupana naxwaxexũrũ. ²⁰Rũ yexguma nayuxgu ga Cristu rũ yexma nayu ga nuxcũmaũxũ ga perũ maxũ, rũ yexma nayarũxo ga guxũma ga nuxcũmaũgũxũ ga pecũmagũ i ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ nagu rũxĩnũexũ. Rũ ngẽmacax i ñuxmax çrũ tũxcũũ nixĩ i ñoma i naãnecũãx maxẽxũrũũ pemaxẽxũ i pemax, rũ tũxcũũ nixĩ i ngẽma Yudfugũcũmagu pexĩxũ? ²¹Rũ nũmagũ i Yudfugũ rũ nũxũ nixugũe rũ ñanagũrũgũ:

“Tama name i nũxũ quingõgũ i ngẽã, rũ tama name i cunangõx i yea, rũ tama name i cunayaxu i ngẽma”, ñanagũrũgũ. ²²Natürũ guxũma i ngẽma nacũmagũ rũ paxa tá inayarũxo erũ duũxũgũarũ nixĩgũ. Rũ ngẽma pexũ namuxũ rũ duũxũgũarũ mugũmare nixĩ. Rũ ngẽma pexũ nangũexẽexũ rũ duũxũgũarũ nguxẽetaemare nixĩ. ²³Rũ guxũma i ngẽma pexũ namuxũ rũ pexçax namexcũraxũ erũ pexũ naxucũxẽgũ na çacũ pexauregũxũçax, rũ tama pegũ picuaxũũgũxũçax, rũ meã pexenemaã ipecuaxgũxũçax. Natürũ guxũma i ngẽma mugũ rũ tama aixcũma pexũ narũngũxẽe na nũxũ perũxoexũçax i pexenearũ ngũchaũgũ.

3 ¹Rũ ñuxma i pemax, rũ Cristu wena maxũxũrũũ rũ pexũ nangẽxma i maxũ i ngexwacaxũxũ. Rũ ngẽmacax name nixĩ i naxçax pedau i ngẽma mexũgũ i daxũguxũ i naãnewa ngẽxmaxũ i ngextã Cristu rũ Tupanaãrũ

tügüncüwawa írútoxũwa rü namaã ãëxgacü íyĩxũwa. ²Rü name nixĩ i guxũguma nagu perüxĩnũe i ngëma daxũguxũ i naãnewa ngëxmaxũ, rü tama ngëma ñoma i naãnewa ngëxmaxũ. ³Yerü yexguma nayuxgu ga Cristu rü yexma nayu ta ga nuxcũmaũxũ ga perü maxũ. Rü ñuxma rü pexũ nangëxma i perü maxũ i ngexwacaxũxũ erü Cristutanũxũ pixĩgũ rü Tupanamexëwa pengëxmagü. ⁴Rü nümatama ya Cristu nixĩ i pexũ namaxëxëxũ. Rü ngëxguma wena núma nangoxgu, rü namaã tá pengóe, rü naxrüũ tá pimexëchi.

Marü nüxũ tarüxo i nuxcũmaũxũ i tacüma i chixexũgü rü tanayaxu i ngexwacaxũxũ i tóru maxũ

⁵Rü ñuxma rü name nixĩ i nüxũ perüxoe i guxũma i ñoma i naãneärü chixexũ i pewa ngëxmaxũ. Rü tama name i pemaãna naĩ i ngemaã pemaã, rü tama name i petena naĩ ya yatümaã pemaã. Rü tama name i penaxü i pexeneärü ngúchaũ rü bai i nagu perüxĩnũemare. Rü tama name i pexũ nangúchaũ i tacü rü to i chixexũgü. Rü tama name i pegünaxĩcatama penanuxuchigüchaũ i guxũma i ngëmaxũgü, erü yixema ngëma nacüma tũxũ ngëxmaxë rü düxwa namaã tatupanaãx. ⁶Rü guxũma i ngëma chixexũgüçax tá nixĩ i Tupana napoxcuexũ i ngëma duũxũgü i ngëmaãcü maxëxũ rü tama naga ñnũeãxũ. ⁷Rü pema ga üpa rü penaxü ga yema chixexũgü, rü yemaãcü pemaã. ⁸Natürü i ñuxma rü name nixĩ i nüxũ perüxoe i guxũma i ngëma na

pegüchi pexaixũ, rü pegümaã penuëxũ, rü chixri pemaãxëxũ, rü pegümaã peguxchigaxũ, rü guxũma i ngëma chixexũ i dexa i nüxũ pixuxũ. ⁹Rü tama name i pegümaã pidorae, erü marü ípenatax ga nuxcũmaũxũ ga pecüma rü guxũma ga yema chixexũgü ga üpa pexũgüxũ. ¹⁰Rü ñuxma rü marü penayaxu i ngexwacaxũxũ i perü maxũ rü ngexwacaxũxũ i duũxũgü pixĩgü. Rü guxũ i ngunexũgu rü Tupana pexũ ningexwacaxũxëchigü na yexeraãcü pimexũçax naxrüũ rü yexeraãcü nüxũ na pecuaxgüxũçax ya Tanatü ya Tupana ya maxũ tũxna açü. ¹¹Rü ñuxma rü Tupanaçax rü nüétama nixĩ ega Yudü quixĩgu rü exna tama. Rü nüétama nixĩ ega ícuwiechax-müpexechiraũgu rü exna tama. Rü nüétama nixĩ ega tacü rü nachĩüãnecũãx i duũxũ quixĩgu, rü exna tacü rü duũxũ quixĩgu. Rü nüétama nixĩ ega wüxi i coriarü duũxũ quixĩgu, rü exna taxúxearüma duũxũ quixĩgu. Erü ñuxma rü ngëma guxũärü yexera aixcũma tũxũ mexũ nixĩ na Cristu rü guxũärü ãëxgacü yĩxũ rü guxãwama nangëxmaxũ. ¹²Rü ñuxma ya Tupana rü pexũ nangechaũ i pema rü pexũ nidexechi na noxrü pixĩgüxũçax. Rü ngëmacax name nixĩ i guxũguma pexũ nangechaütümügü i togü, rü namaã pemecümagü, rü tauxchaãcüma nüxna penaxã, rü taguma napexewa pegü íperütagü. Rü ngëxguma woo tacü pemaã naxũxgux rü name nixĩ i yaxna namaã pexĩnũe. ¹³Rü name nixĩ i wüxichigü i pema na pegümaã yaxna pexĩnũe. Rü ngëxguma chi texé tacü pemaã üxgux, rü name nixĩ i pegüxũ nüxũ pengechaũgü i ngëma. Rü

yexgumarũũ ga tórũ Cori na pexũ nũxũ ngechaũxũrũũ, rũ name nixĩ i togũaxũ nũxũ pengechaũgũ. ¹⁴Rũ guxũãrũ yexera mexũ nixĩ na pegũ pengechaũgũxũ. Erũ ngẽxguma aixcũma pegũ pengechaũgũgu rũ aixcũma wũxigu tá perũxĩnũẽ, rũ meã pegũmaã tá pemaxẽ. ¹⁵Rũ name nixĩ na pemaã inacũxũ i ngẽma taã i Cristu pexna ãxũ na ngẽmaãcũ aixcũma pegũ pengechaũgũxũcax. Yerũ yemacax nixĩ ga Tupana pexũ idexechixũ na wũxitama i duũxũgũ pixĩgũxũcax rũ meã wũxigu perũxĩnũẽxũcax. Rũ name nixĩ i moxẽ nũxna pexãgũ ya Tupana. ¹⁶Rũ name nixĩ i guxũguma peãẽwa nangẽxma i Cristuarũ ore rũ taãẽãcũma naga pexĩnũẽ. Rũ name nixĩ i meã peãẽxũ pecuaãcũma namaã pegũ pengũexẽ rũ pegũ pixucyxẽgũ na ngẽmaãcũ pegũaxũ penangũchaũẽẽxũcax. Rũ name nixĩ i aixcũma Tupanana moxẽ pexãgũãcũma naga pewiyaegũ i nagũxũraũxũ i norũ wiyaeagũ. ¹⁷Rũ guxũma i ngẽma pexũxũ rũ nũxũ pixuxũ rũ name nixĩ i tórũ Cori ya Ngechuchuégagu penaxũ. Rũ name nixĩ i ngẽmaãcũ Ngechuchuégagu Tanatũ ya Tupanana moxẽ pexãgũ.

Tupana nanaxwaxe na meã namaxẽxũ i duũxũgũ i Cristuaxũ yaxõgũxũ

¹⁸Pa Ngexũgũ i Ætegũxũ, rũ name nixĩ i petega pexĩnũẽ. Erũ woetama ngẽma nixĩ i mexũ na penaxũxũ erũ tórũ Cori ya Cristuarũ duũxũgũ pixĩgũ. ¹⁹Pa Yatũgũ i Æmaxgũxũ, rũ name nixĩ i ngĩxũ pengechaũgũ i pemaxgũ. Rũ tama name i ngĩmaã penuẽ. ²⁰Pa Buxũgũx, rũ name nixĩ i guxũwama

penatũ rũ peega pexĩnũẽ, erũ ngẽma nixĩ i namaã nataãẽxũ ya tórũ Cori. ²¹Pa Yatũgũx, rũ tama name i penanuẽxẽ i pexacũgũ. Erũ ngẽxguma ngẽmaãcũ penaxũxgux rũ ngũrũãchi tá nũxũ nawaxtũmũũ i ngẽma namaã nũxũ pixuxũ. ²²Pa Duũxũgũx i Ixããrũ Coriãxgũxũ, rũ name nixĩ i guxũwama naga pexĩnũẽ i perũ corigũ i ñoma i naãnewa pemaã icuaxgũxũ. Rũ tama name i pexũ nadaugũguxicatama meã pepuracũe na ngẽmaãcũ penataãẽẽxũcax. Natũrũ name nixĩ i mexũ i perũ ngũchaũmaã guxũguma meã pepuracũe erũ tórũ Corixũ pemuũẽ. ²³Rũ guxũma i ngẽma perũ puracũ i pexũxũwa rũ name nixĩ i perũ ngũchaũmaã penaxũ ñoma tórũ Cori ya Cristuaxũ pepuracũexũrũũ rũ tama i duũxũgũaxũ. ²⁴Rũ marũ nũxũ pecuax rũ daxũgũxũ i naãnewa rũ tórũ Cori ya Cristu tá pexna nanaxã i perũ ãmare i maxũ i taguma gũxũ. Erũ yima Cristu ya aixcũma perũ Cori ixĩcũaxũ nixĩ i pepuracũexũ. ²⁵Natũrũ yĩxema chixexũ ùxe rũ tá ta tanayaxu i tũmaãrũ natanũ naxcax i ngẽma chixexũ i taxũxũ, rũ aixcũma Tupana tá tũxũ napoxcu. Erũ Tupanapexewa rũ guxũma i duũxũgũ rũ nawũxigu, rũ taxucũrũwama texẽ Tupanachaxwa tiña ega chixexũ taxũxgux.

4 ¹Rũ pemax, Pa Corigũx, rũ name nixĩ i perũ duũxũgũmaã pemecũmagũ, rũ tama penawomũxẽẽ. iRũ nũxna pecuaxãchie na pema rũ ta pexũ nangẽxmaxũ ya perũ Cori ya daxũgucũ! ²iRũ guxũguma peyumũxẽgũ, rũ pexuãẽgũ na tama ngextamare naxĩnũxũcax i peãẽ i

ngêxguma peyumüxëgügu! iRü Tupanana moxë pexägü! ³iRü toxçax rü ta peyumüxëgü na Tupana toxü natauxchaxëëxüçax na nüxü tixuxüçax i norü ore i mexü, rü meäma duüxügümaã nüxü tixuxüçax i ngëma ore ga noxri tama nüxü nacuxgüxü i Cristuchiga! Rü ngëma oreçax nixi i ñuxma ichapoxcuxü. ⁴Rü chanaxwaxe i chauxçax peyumüxëgü na meã duüxügüxü nüxü chacuxëëxüçax i ngëma ore, erü ngëma nixi i mexü na chanaxüxü. ⁵Rü chanaxwaxe i meã pemaxë napexewa i ngëma duüxügü i tama yaxögüxü. iRü ñuxma na pexü natauxchaxü, rü yoxni paxa penaxüx i Tupanaärü puracü! iRü tama iperüchomare! ⁶Rü name nixi i guxügüma meã namaã pidexagü i ngëma togü i duüxügü, rü mexü i orexü namaã pixugü. Rü ngëmaãcü tá nüxü pecuax na ñuxäcü meã penangäxüxü i wüxichigü i ngëma duüxügü i perü õchigacax pexna çaxü.

Pauru nanaguxëë ga norü popera rü wenaxärü yema duüxügüxü narümoxë

⁷Rü nüma ya taeneë ya Tíquicu ya nüxü ingechaügücü rü tá pemaã nüxü nixu i chauchiga. Rü nüma nixi i mexëchicü ya chorü ngüxëëruü yïxü, rü nüma nixi i wüxigu chomaã naxüäxü i tórü Coriarü puracü. ⁸Rü ñuxma rü petanüwa chanamu na pexü nataãëxëëxüçax rü pemaã nüxü yaxuxüçax na ñuxäcü toxü nangupetüxü i tomax. ⁹Rü Tíquicumaã petanüwa chanamu i Onéchimu i taeneë ya nüxü ingechaügücü ya aixcüma meã Tupanaärü puracü ücü. Rü nüma nixi i

petanüxü yïxü. Rü nümagü i ngëma taxre rü tá pemaã nüxü nixu i guxüma i çacü na ngupetüxü i núma. ¹⁰Rü pexü narümoxë i Aritäcu i wüxigu nuxma chomaã poxcuxü. Rü ngëxgumarüü ta pexü narümoxë i Marcu i Bernabéeneë ixixü. Rü marü pemaã nüxü chixu i Marcuchiga na meã penayauxgüxüçax i ngëxguma petanüwa nanguxgu. ¹¹Rü ngëxgumarüü ta pexü narümoxë ya taeneë ya Ngechuchu ya Yuchugu äégacü. Rü ngëma tomaëxpüx i yatügü rü ngëxçatama nixi i Yudfugü i yaxögüxü i wüxigu chomaã puracüexü i Tupanaärü puracüwa. Rü nümagü rü poraãcü choxü nataãëxëëgü. ¹²Rü ngëxgumarüü ta pexü narümoxë i Epáparu. Rü nüma rü petanüxü nixi, rü aixcüma nanaxü i Cristuarü puracü. Rü nüma rü norü yumüxëwa rü guxügüma Tupanaxü nacaxü pexçax na aixcüma meã pemaxëxüçax rü peyaxögüamaxüçax rü aixcüma penaxüxüçax i ngëma Tupana naxwaxexü. ¹³Rü choma rü marü nüxü chadau rü pemaã nüxü chixu i ñuxäcü Epáparu poraãcü pexçax napuracüxü rü naxçax napuracüxü i ngëma taeneëgü i Daodichéaarü ñänewa rü Iráporiarü ñänewa ngëxmagüxü. ¹⁴Rü Luca, i duturu i nüxü ingechaügüxü, rü pexü narümoxë. Rü ngëxgumarüü ta pexü narümoxë i Dema. ¹⁵Rü chanaxwaxe i nüxü perümoxëgü i taeneëgü i Daodichéawa ngëxmagüxü. Rü ngëxgumarüü ta chanaxwaxe i nüxü perümoxëgü i Nifa rü guxüma i taeneëgü i yaxögüxü i napatawa ngutaquexegüxü. ¹⁶Rü ngëxguma marü nüxü pedamatüguwena i ñaã popera,

rü chanaxwaxe i Daodichéawa penamu na ngémacũāx i taeneēgü rü ta nüxũ nadaumatügüxcax. Rü ngēxgumarũ ta i ngēma popera i Daodichéawa chamuxũ, rü ngēxguma pexũtawa nanguxgu rü chanaxwaxe i nüxũ pedaumatügü. ¹⁷Rü chanaxwaxe i Ariquípumaã nüxũ pixu, rü ñapegügü nüxũ:

“iRü meã napuracü rü yanguxẽẽ i ngēma puracü i tórü Cori cuxna āxũ!” ñapegügü nüxũ. ¹⁸Choma i Pauru rü choxmexmaãtama pexcax chanaxümatü i ñaã chorü moxẽ. iRü nüxna pecuaxãchie na chapoxcuxũ! Rü chanaxwaxe i Tupana pexũ narüngũxẽẽ.

*Rü nuãma pexna,
Pauru*

NÜXÍRAÜXÛ GA POPERA GA TECHARÓNICAWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

**Pauru rü nüxü narümoxe ga yema
yaxögüxü ga Techarónicawa yexmagüxü**

1 ¹Pa Techarónicawa Ngëxmagüxü i Toeneëgü i Yaxögüxü i Tanatü ya Tupana rü Tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü Duüxügü Ixügüxü, choma i Pauru rü namaã i taeneë i Chiribánu rü Timutéu nixí i pexçax tanaxümatüxü i ñaã popera. Rü tanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxëë rü pexü nataãëxëë.

**Meãma nayaxögü ga yema
Techarónicawa yexmagüxü rü yemaäcü
wüxi ga cuaxruü ga mexü nixigü**

²Rü torü yumüxëwa rü guxüguma pexna tacuaxächigü, rü pexçax Tupanana moxë taxã. ³Rü guxüguma i ngëxguma Tanatü ya Tupanamaã tidexagügu, rü taguma nüxü itayarüngümaë na ñuxäcü meã peyaxögüäcüma penaxüxü i Tupanaärü puracü, rü ñuxäcü nüxü

pengechaügüäcüma togüxü perüngüxëëxü. Rü taguma nüxü itayarüngümaë na ñuxäcü aixcüma meã ípenangüxëëxü ya tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü ngëmacax yaxna namaã pexínüë i ngëma ngúxü i ñuxma pingexü. ⁴Pa Chaueneëgüx, Tupana pexü nangechaü, rü nüxü tacuax rü nümatama nixí i pexü yadexechixü. ⁵Rü yexguma pemaã nüxü tixuxgu ga Tupanaärü ore i tüxü maxëxëëxü, rü tama toechama tidexagümare, yerü Tupanaãë i Üünexü toxü narüngüxëë na norü poramaã pemaã nüxü tixuxü. Rü meã nüxü tacuääcüma pemaã nüxü tixu ga yema ore yerü toëwatama nüxü tacuax na aixcüma yíxü. Rü pematama nüxü pecuax ga ñuxäcü meã pepexewa na tamaxëxü ga yexguma na yemaäcü pexü tarüngüxëëgüxüçax. ⁶Rü pema rü meãma penaxügü ga yema pexü tangüxëëxü rü yema tüxü nangüxëëxü ga tóru Cori ya Ngechuchu. Rü Tupanaãë i Üünexü pexü taãëxëëcüma

penayauxgü ga yema ore ga woo yemaçax poraäcü ngüxü na pingegüxü. 7Rü yemaäcü ga pema rü wüxi ga cuaxruü ga mexü pixigü naxçax ga guxüma ga yema yaxögüxü ga Machedóniäänewa rü Acayaanewa yexmagüxü. 8Rü yemaäcü petanüwa ínaxüxü ga tórü Cori ya Ngechuchuarü ore rü guxüwama nanguchigü. Rü ngëmacax i ñuxma rü Machedóniäänewa rü Acayaanewa rü guxüwama nüxü nacuaxgü na ñuxäcü meã Tupanaäxü peyaxögüxü. Rü ngëmacax marü taxuçaxma tüxcüü i toma rü namaã nüxü tixu i ngëma ore i mexü i pechiga. 9Erü nümagütama i ngëma duüxügü rü marü nüxü nixugügü ga ñuxäcü ga pema rü meã toxü na peyaxgüxü ga yexguma petanüwa taxixgu. Rü nüxü nixugügü ta ga ñuxäcü nüxü na perüxoexü ga perü tupanenetachicünaxägü na Tupanaxüchi ya maxücü rü íxaixcümäcüwe perüxüçax rü nüxü pepuracüexüçax. 10Rü nüxü nixugügü ta na ñuxäcü aixcüma ípenangüxëxü na wenaxäri daxüwa ne naxüxü ya Ngechuchu ya Tupana Nane ga yuwa ínadaxëëäcü. Rü yima Ngechuchu nixi ya tüxü íngüxüxëcü nüxna i ngëma poxcu i äücümäxü i tá íngüxü.

Pauruarü puracü ga Techarónicawa

2 1Pa Chaueneëgüx, rü pematama nüxü pecuax rü tama natüçaxmamare nixi na pexütawa taxixü. 2Rü pema nüxü pecuax rü naxüpa ga pexütawa na tangügüxü rü chixri tomaã nachopetü ga duüxügü ga Piripuwa rü tomaã naguxchigagü.

Natürü Tupana toxü narüngüxëe na pemaã nüxü tixuxüçax ga norü ore i tüxü maxëxëxü. Rü yemaçax tama tamuëëcüma pemaã nüxü tixu ga yema ore, woo ga torü uwanügü ga tama toxü íruxünüechaüxü rü poraäcü toxü naguxchaxëëgüagu. 3Rü yexguma pemaã nüxü tixuxgu ga yema ore, rü tama ítatüëcüma pemaã nüxü tixu. Rü tama chixexü pemaã taxügüchaüäcüma rü tama pexü tawomüxëëgüchaüäcüma pemaã nüxü tixu ga yema ore. 4Yerü Tupana nixi ga toxü unetacü rü toxü mucü na pemaã nüxü tixuxüçax ga norü ore i mexü i tüxü maxëxëxü. Rü yemaçax Tupana naxwaxexüäcüma pemaã nüxü tixu ga yema ore. Rü tama duüxügüxümare na tataäxëëgüxüçax pemaã nüxü tixu, natürü nüxü tixu na Tupanaxü tataäxëëgüxüçax. Rü nüma ya Tupana nixi i tüxü nacuáxü rü tüxü nadauxü rü nangugüäxü i ngëma nagu rüxünüxü. 5Rü pema nüxü pecuax rü taguma pepexewa pexü ticuaxüügü na toga pexünüexüçax, rü taguma pexü tawomüxëëgü na ngixü tayauxgüxüçax ga perü diëru. Rü Tupana nixi ya toxü daücü na taguma yemaäcü na tanaxüxü. 6Rü taguma naxçax tadaugü na duüxügü toxü icuaxüügüxüçax, rü bai i pema rü bai i togü i duüxügü. 7Rü woo Cristutama toxü namu na yaxögüxüärü äëxgacügü na tixigüxü natürü tama ñoma wüxi ga äëxgacürüü pemaã tamaxë. Natürü meãmare pemaã tamaxë, ñoma wüxi i mama i ngixäcügüna meã daüxcürüü pemaã tixigü. 8Rü poraäcü pexü tangechaü, rü yemaçax pemaã nüxü tixu ga Tupanaärü ore. Rü tama yemaxicatama

peyna taxāxchaŭ ga yexguma. Natürü marü ítamemare ta ga pexçax na tayuexŭ, yerü poraäcü pexŭ tangechaŭgü. ⁹Pa Chaueneëgüx, pema nüxŭ pecuax ga ñuxäcü poraäcü na tapuracüexŭ na torü ñonacax tataxegüxüçax. Rü woo chütacü rü woo ngunecü tapuracüe na taxúeaxüma wüxi ga guxchaxŭ tixŭgüxüçax ga yexguma petanüwa tayexmagügu rü pemaã nüxŭ tixuxgu ga Tupanaärü ore. ¹⁰Pa Duŭxŭgü i Tupanaäxŭ Yaxögüxŭ, pema nixŭ ga toxŭ pedaügüxŭ rü Tupana rü ta toxŭ nadau ga ñuxäcü meã na tamaxëxŭ ga petanüwa, rü ñuxäcü taxuŭma ga chixexŭ na taxüxŭ ga yexguma. ¹¹Rü pema nüxŭ pecuax ta ga ñuxäcü pexŭ na tanangúchaŭxëxŭ. Rü yexguma pengechaŭgügu, rü pexŭ tataäëxëëgü ñoma wüxi i papa i naxäcügüxŭ taäëxëëgüxŭrüü. ¹²Rü ñuxma na Tupanaärü pixŭgüxŭ, rü pexŭ taxucüxëgü na meã naxçax pemaxëxŭ. Rü nüma nixŭ i pexçax nangemaxŭ na ngextá äëxgacü iyŭxüwa pengügüxüçax na ngëma mexüwa pengëxmagüxüçax. ¹³Rü ngëmacax guxŭguma pexçax Tupanana moxë taxá, yerü yexguma noxri nüxŭ pexŭnëgu ga yema norü ore ga pemaã nüxŭ tixuxŭ, rü meã penayauxgü, yerü nüxŭ pecuaxgü rü aixcüma Tupanaärü ore nixŭ rü tama duŭxŭgüarü oremare nixŭ. Rü yema ore nixŭ ga naxüchicüxŭ ga perü maxŭ ga yexguma peyaxögügu. ¹⁴Pa Chaueneëgüx, nüxŭ tacuax na ñuxäcü ngüxŭ pingegüxŭ yerü petanüxügütama pexchi naxaie rü chixri pemaã nachopetü. Natürü yemaäcütama nüxŭ nangupetü ga Tupanaärü duŭxŭgü ga

Ngechuchu ya Cristuaxŭ yaxögüxŭ ga Yudéaanewa yexmagüxŭ. Yerü natanüxügütama ga Yudfügu rü chixri namaã nachopetü. ¹⁵Rü yema Yudfügu nixŭ ga tórü Cori ga Ngechuchuxŭ imaxgüxŭ, yexgumariüŭ ga norü oxigü rü nuxcümaŭgüxŭ ga Tupanaärü orearü uruŭgüxŭ na naçaixŭrüü. Rü yema Yudfügu nixŭ ga towe ingëxŭtanüxŭ. Rü Tupanamaã rü guxŭ i duŭxŭgümaã narüxuwänügü. ¹⁶Rü ngëxguma ngëma duŭxŭgü i tama Yudfügu ixŭgüxümaã nüxŭ tixuxchaŭgu i Tupanaärü ore na nümagü rü ta nüxŭ nangëxmagüxüçax i maxŭ, rü ngëma Yudfügu rü toxna nanachuxu. Rü ngëmaäcü i ngëma Yudfügu rü poraäcüxüchima chixexŭ naxügü. Rü ngëmacax i ñuxma rü düxwa marü nüxna nangu i ngëma Tupanaärü poxcu i äücumaxŭchixŭ.

Pauru rü nüxŭ nangúchaŭ na wenaxärü natanüwa naxüxŭ ga yema yaxögüxŭ ga Techarónicawa yexmagüxŭ

¹⁷Pa Chaueneëgüx, yexguma peyna ítixŭguwena, rü woo tama pexütawa na tayexmagüechaxŭ, natürü guxŭguma pegu tarüxŭnë, rü poraäcü toxŭ nangúchaŭ na pexütawa taxŭxŭ na wenaxärü pexŭ ítayadaügüxüçax. ¹⁸Rü aixcüma ngëma taxŭxchaŭ. Rü chomatama i muëxpüxcüna rü chanaxwaxe na ngëma pexütawa taçx chaxüxŭéxaxŭ natürü ngoxo i Chatana rü guxŭguma toxŭ nanaguxchaxëë na tama ngëma taxŭxüçax. ¹⁹Natürü pexŭ ítayadaügüchaŭãma erü ngëxguma wenaxärü núma naxüxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü çtaçüçax ta nixŭ i Tupanapexewa tataäëgüxŭ i

tomax? Rū aixcūma pewa tá nixĩ i ítananguxēxũ na tomaã nataãēxũ ya Tupana. Rū pema tá nixĩ i torũ taãē pixĩgũxũ. Rū pegagu tá nixĩ i aixcūma togūmaātama tataãēgũxũ i napexewa. ²⁰Rū ngēmāacũ pegagu nixĩ i togūmaātama tataãēgũxũ, rú pema nixĩ i torũ taãē pixĩgũxũ.

3 ¹Rū yema na taxuacūma ñuxācũ wenaxārũ petanūwa na chaxũxũ, rú duxwa nagu charũxinũ na Atenagutama na charũxāxũ. ²⁻³Rū pexūtawa chanamu ga taeneē ga Timutéu na pexũ íyadauxūcax. Erũ nūma nixĩ i Tupanaārũ puracūtanũxũ i wũxigu namaã tapuracūexũ na tanaxunagũxūcax i ngēma ore i mexũ i Cristuchiga. Rū ngēma petanūwa chanamu na pexũ nangũxēēxūcax na yexeraācũ peyaxōgũxūcax rú aixcūma petaãēgũxūcax rú ngēmaacũ taguma texé i petanūwa nũxũ ruxoxūcax ega tacũ rú guxchaxũ pexũ ngēxmagu. Erũ pematama marũ nũxũ pecuax na guxāma i yixema na yaxōgũxũ rú ngũxũ tá tũxũ naxūpetũ. ⁴Rū yexguma petanūwa tayexmagũgu rú marũ pemaã nũxũ tixu na ngũxũ tá pexũ ūpetũxũ. Rū pema marũ nũxũ pecuax na aixcūma yemaācũ pexũ nangūpetũxũ. ⁵Rū yemaacax ga yexguma marũ tama namaã chaporagu ga yema tama paxa pechigaxũ na chacuáxũ, rú yemaacax duxwa Timutéuxũ yēma petanūwa chamu na pexna yaçaxūcax ngoxi meã ípeyaxōgūama i Tupanaārũ ore. Yerũ chaxoegaãē rú bexmana ngoxo i Chataná rú chixexũgu pexũ nayixēē, rú chi ngēmaacũ yixĩgu, rú natūcaxmamare chi nixĩ ga pemaã nũxũ

tixuxũ ga Tupanaārũ ore. ⁶Naturĩ ñuxma na ínanguxũ i Timutéu na petanūwa ne naxũxũ, rú mexũ i ore i pechiga ngēma ne nange. Rū tomaã nũxũ nixu na ñuxācũ meã peyaxōgũxũ, rú ñuxācũ guxāma meã pegũ pengechaũgũxũ. Rū tomaã nũxũ nixu ta na ñuxācũ guxũguma toxũ pengechaũgũācūma togu perũxĩnũēxũ, rú ñuxācũ poraācũ penaxwaxegũ na wena toxũ na pedaugũxũ i ngēma poraācũ pexũ tadaugũchaũxũrũ. ⁷Rū ngēmacax, Pa Chaueneēgũx, rú woo guxchaxũ toxũ na ngēxmaxũ rú ngũxũ na tingegũxũ, rú poraācũ toxũ nataãēxēē i ngēma pexũ na tacuáchigaxũ na meã ípemaxēxũ rú meã peyaxōgūamaxũ. ⁸Rū ñuxma na nũxũ tacuáchigaxũ na aixcūma meã tórũ Coriaxũ peyaxōgūamaxũ, rú poraācũ tataãēgũ. ⁹¿Rũ ñuxācũ tá Tupanana moxē taxā naxçax i ngēma taãē i taxũ i toxna pexāxũ? Erũ aixcūma pegagu nixĩ i toxũ nangēxmaxũ i wũxi i taãē i taxũ i napexewa. ¹⁰Rũ ngunecũ rú chūtacũ rú tayumũxēgũ, rú Tupanana naxçax tacagũ na petanūwa toxũ nawoeguxēēxūcax na wena pexũ tadaugũxūcax rú pexũ tarũngũxēēgũxūcax na yexeraācũ nũxũ peyaxōgũxūcax. ¹¹Rũ poraācũ tanaxwaxegũ i Tanatũ ya Tupana rú tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu na toxũ rũngũxēēgũxũ, na wena petanūwa ítayadaugũxūcax. ¹²Rũ tanaxwaxegũ na tórũ Cori ya Ngechuchu pexũ rũngũxēēxũ na yexeraācũ pegũ pengechaũgũxūcax rú guxũ i duũxũgũxũ na pengechaũgũxūcax, ngēxgumarũ i toma rú poraācũ pexũ

na tangechaũgũxũrũũ. ¹³Rũ tanaxwaxegũ na tórũ Cori ya Ngechuchu pexũ rüngũxẽxũ na peãewa rü aixcũma meã peyaxõgũxũcax rü norũ duũxũgũ i aixcũma mexũgũ na pixĩgũxũcax rü na nataxuxũcax i perũ pecadugũ i napexewa ya Tanatũ ya Tupana i ngẽxguma wena núma naxũxgu ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu namaã i guxũma i norũ duũxũgũ. Rũ tanaxwaxe na ngẽmaãcũ yĩĩxũ.

Maxũ i Tupanaxũ taãxẽxũchiga

4 ¹Rũ ñuxma Pa Chaueneẽgũx, rü nangẽxma i tacũcax tórũ Cori ya Ngechuchuégagu pexũ tacaaxũ rü pexũ tamu. Rũ ngẽma nixĩ na guxũguma Tupanacax meã pemaxẽxũ yema pexũ tangúexẽxũrũũ rü ñuxma marũ penaxũxũrũũ. ²Pema rü marũ nüxũ pecuax ga yema torũ ucũxegũ ga tórũ Cori ya Ngechuchu toxũ muxũ na pexũ tangúexẽxũcax. ³Rũ Tupana nanaxwaxe na aixcũma namexũ i perũ maxũ rü naxcaxicatama na pemaxẽxũ. Rũ tama name i chixrimare pemaxẽ i napexewa, rü to i ngexũmaãmare pengẽãegũmare. ⁴Rũ wũxichigũ tanaxwaxe na aixcũma tũmamaxũ tangechaũxũ, rü ngĩmaãxicatama na tamaxũxũ. ⁵Rũ tama name i ngĩxũ na pecuáxchaũmarexũcax ngĩmaã pexãmax i wũxi i nge erũ ngẽmaãcũ namaxẽ i ngẽma duũxũgũ i tama Tupanaãxũ yaxõgũxũ. ⁶Rũ tama name i texé ngĩmaã tamaxũ i tũmaẽneẽ ya yaxõcũ namax. Erũ yexgumarũũ ga marũ pemaã nüxũ tixuxũrũũ, rü Tupana tá poraãcũ tũxũ napoxcu ya guxãma ya yixema ngẽmaãcũ maxẽxẽ. ⁷Erũ Tupana

tũxũ nidexechi na meã naxcax imaxẽxũcax rü tama chixri na imaxẽxũcax. ⁸Rũ ngẽmacax ega texé tama naga ñũgu i ñaã nguxẽtaegũ, rü pemaã nüxũ chixu rü tama wũxi i duũxũga nixĩ i ngẽma nüxũ taxoxũ, natürũ Tupanagatama nixĩ i nüxũ taxoxũ. Rũ guma nixĩ ga pexna namucũ ga Naãẽ i Üünexũ. ⁹Rũ ngẽma na pegũ pengechaũgũxũchiga, rü taxucaxma pexcax chanaxũmatũ i poperawa. Yerũ Tupanatama marũ pexũ nangúexẽẽ i ngẽma na ñuxãcũ aixcũma pegũ pengechaũgũxũ. ¹⁰Rũ aixcũma nixĩ i guxũguma meã nüxũ pengechaũgũxũ i guxũma i taeneegũ i Machedóniããnewa ngẽxmagũxũ. Natürũ, Pa Toeneegũx, rü pexũ tacaaxũgũ na yexeraãcũ meã nüxũ pengechaũgũxũcax. ¹¹Irũ meã pegũmaã pemaxẽ, rü pexrũtama maxũgu perũxĩnũẽ, rü tama i togũarũ max-ũgu! Irũ pematama naxcax pepuracũ i perũ ngẽmaxũgũ ga yexgumarũũ ga marũ pemaã nüxũ na tixuxũrũũ! ¹²Rũ ngẽxguma ngẽmaãcũ pemaxẽgu, rü ngẽma duũxũgũ i tama yaxõgũxũ rü tá pexũ nangechaũgũ, rü pema rü taxuũtãma pexũ nataxu.

Ñuxãcũ tá nixĩ i ngẽxguma nataegugu ya tórũ Cori

¹³Pa Chaueneẽgũx, rü ngẽxguma wũxie yuxgux, rü tanaxwaxe i nüxũ na pecuaxgũxũ na tacũ tũxũ ngupetũxũ, na tama pengechaũgũxũ ngẽxgumarũũ i ngẽma duũxũgũ i tama yaxõgũxũ rü tama nüxũ cuaxgũxũ na wena tá namaxẽxũ i yuexũ. ¹⁴Erũ yixema na yaxõgũxũ na nayuxũ rü wena namaxũxũ ga Ngechuchu, rü ngẽxgumarũũ ta tayaxõgũ na Tupana tá

ínadagüxēxū i guxūma i ngēma NgechuchuaXū yaxōgüiācūma yuexū, rü wüxigu tá Ngechuchumaā nügüXūtawa nanagagü. ¹⁵Rü ngēmacax pemaā nüXū tixu i ngēma ore ga tórü Cori ya Ngechuchu namaā nguxēētaexū. Rü ngēxguma wena núma naxūxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu rü yixema na imaxēXū i ñoma i nañewa rü tāütāma yixira napexe taxī i ngēma yuexū. ¹⁶Erü nümatama ya Cori ya Ngechuchu rü daxūwa tá ínariXī, rü tá nangēxma i wüxi i naga i taxū i daxūwa inaxūXū i tūXū muxū, rü tá nüXū taxīnūē i Tupanaārü orearü ngeruūgiarü āēxgacü i tagaācü daxūwa icagüXū, rü tá yacuegüXū ya Tupanaārü corneta. Rü ngēxguma i ngēma yuexū i Cristuaxū yaxōgüXū rü tá ínariudagü. ¹⁷Rü ngēmawena i yixema na imaxēXū rü Tupana tá wüxigu caixanēXūgu tūXū nigagü namaā i ngēma duūXūgü i yuewa írüdagüXū. Rü ngēmaācü tá daxūgu tórü Cori ya Ngechuchuxū tayangaugü na guxūgutāma naxūtawa ingēxmagüXūcax. ¹⁸Rü ngēmacax chanaxwaxe i ñaā oremaā pegü petaāēxēgü.

5 ¹Natürü, Pa Chaueneēgüx, rü ngēma norü ngunexū rü taunecü i tá nagu nangupetüXū i ngēma pemaā nüXū chixuxū, rü taxucaXma pexcax chanaxūmatü i ngēmachiga. ²Erü pematama meā nüXū pecuax rü ngēma ngunexū i taxúema nagu ínanguxēēXūgu tá nixī i ínanguxū ya tórü Cori ya Ngechuchu. Rü ñoma wüxi i ngítaxáXū i ngürüächü chütacü ínguxūrüü tá nixī. ³Rü ngēxguma duūXūgü nagu íruxīnūēgu na guxūma na mexü rü taxuūma na nüXū üpetüXū, rü ngēma ngunexūgügu rü tá ngürüächü nagux i guxūma. Rü ñoma wüxi

i ngecü i āxācücü rü ngürüächü ngíxācūmaā nguxnecacürüü tá nixī na taxúema naxchaxwa íñaxū i ngēma. ⁴Natürü pemax, Pa Chaueneēgüx, rü marü meāma nüXū pecuax i ngēmachiga. Rü ngēmacax taxucaXma ngürüächü pexū ínayaBaixgü ya Cori ya Ngechuchu ñoma wüxi i ngítaxáXū ngürüächü duūXūgüXū íBaixgüXürüü. ⁵Erü guxāma i pema rü Tupanaārü duūXūgü pixgü, rü ngēmacax ngóonexūwa pengēxmagü rü meāma nüXū pecuax na ñuxācü meā pemaxēXū. Rü yixema rü tama Chatanáārü duūXūgü tixgü, rü ngēmacax tama ēānexūwa tangēxmagü rü tama tanaxü i ngēma chixexü i ēānexūwa naxiXū. ⁶Rü ngēmacax tama tanaxwaxe i taechita ítamaxēmare rü itarüichomare ngēxgumarüü i ngēma duūXūgü i tama yaxōgüXū. Natürü tanaxwaxe i taxuāēgü, rü meā taāēgu ítarüXīnūē. ⁷Erü ngēma duūXūgü i naēchitamare maxēXū rü ñoma duūXūgü i chütacü peexürüü nixigü. Rü ngēma duūXūgü i axegüXū rü chütacü nixī i nügü nangāxēxēxū. ⁸Natürü i yixema rü ngóonexūwa tangēxmagü, rü ngēmacax tanaxwaxe i guxūguma taxuāēgü. Rü tanaxwaxe i aixcūma meā TupanaāXū tayaxōgü, rü yigü tangechaūgü, rü meā ítananguxēē na Tupana tūXna naxāXūcax i ngēma maxū i taguma gúXū. Rü ngēxguma ngēmaācü imaxēgu, rü ngēmaācü tá yigü ítapoxū i ngēxguma Chataná chixexūgu tūXū yixēēchaūgu. ⁹Erü Tupana rü tama tūXū nidexechi na tūXū napoxcuxēcax, natürü tūXū nidexechi na tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu nayauxgüXūcax i maxū i taguma gúXū. ¹⁰Rü Ngechuchu ya Cristu rü taxcax nayu na wüxigu namaā imaxēXūcax i daxūgüXū i nañewa. Rü

nüétama ega woo marü iyuyane ínanguxgu rü exna imaxēyane ínanguxgu, erü daxüguxü i naānewa rü wüxiwa tá namaā tamaxē. ¹¹Rü ngēmacax, Pa Chaueneēgüx, rü name nixi i wüxichigü pegü petaāxēgü rü pegü peporaexēē i perü öwa ngēxgumarüü i ñuxma na marü ípenaxügüxü.

**Pauru rü nayaxucuxēgü ga
yema yaxögüxü**

¹²Pa Chaueneēgüx, pexü tacaaxügü na nüxü pengechaügüxüçax i ngēma taeneēgü i petanüwa puracüexü rü pemaā icuaxgüxü rü pexü ngüexēxü i Cori ya Ngechucharü ore. ¹³Rü name nixi i namaā petaāgü rü aixcüma meā nüxü pengechaügü i ngēma taeneēgü, erü nümagü nixi i pexü nangüxēgüxü. Rü name nixi i pegü pengechaügüäcüma pemaxē. ¹⁴Rü pemaā nüxü tixu ta na penaxucuxēgüxü i ngēma duüxügü i oexü i tama pura-cüechaüxü. iRü nüxü penangüchaüxēgü i ngēma duüxügü i marü nüxü rüxoechaüxü na yaxögüäxü! iRü nüxü perüngüxēgü i ngēma duüxügü i turaexü i norü öwa! iRü name nixi i yaxna namaā pexinüē i guxüma i ngēma taeneēgü! ¹⁵Rü ngēxguma texé chixexü pemaā üxgu, rü tama name i chixexümaā penataeguxēē. iNatürü name nixi i naxçax pedau na guxügüma mexü pexügüxü i pegütanüwa rü guxüma i togütanüwa rü ta! ¹⁶Rü name nixi i guxügüma petaāgü. ¹⁷iRü guxügüma peyumüxēgü! ¹⁸iRü woo çacü pexü ngupetügu, rü Tupanana moxē pexāgü! Erü ngēmaäcü nanaxwaxe ya Tupana na pemaxēxü i pema i Ngechuchu ya

Cristuarü duüxügü na pixigüxü. ¹⁹Rü tama name i nüxü pexoe i Tupanaāē i Üünexü. ²⁰Rü tama name i nüxü pexoe i Tupanaärü ore ega texéwa pemaā yadeaxgu ya Tupana. ²¹Natürü name nixi i meāma penangugü i guxüma i oregü na nüxü pecuáxüçax rü ngoxi aixcüma yixü i ngēma ore rü exna tama. iRü ngēma ore i aixcüma mexüxicatama pixögü! ²²iRü nüxna pixigachi i nagüxüraüxü i chixexügü! ²³Rü chanaxwaxe i nümatama ya Tupana ya tüxü taāxēxēcü pexü imexēē na aixcüma napexewa pimexüçax. Rü chanaxwaxe i guxüwama pexna nadau i peāēwa rü pexenewa na nataxuxüçax i çacü i perü chixexü i ngēxguma wenaxärü núma naxüxgu ya törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ²⁴Rü guxüma i ngēma rü tá pexçax nanaxü ya Tupana ya pexü idexechicü, erü nüma rü aixcüma nayanguxēē i ngēma tamaā inaxunetaxü.

**Pauru rü wenaxärü yema duüxügüxü
narümoxē rü naxçax ínaca na Cori ya
Ngechuchu ya Cristu meā nüxü
rüngüxēxü ga yema yaxögüxü**

²⁵Pa Chaueneēgüx, iToxçax peyumüxēgü! ²⁶Rü chanaxwaxe i chauégagu meā nüxü perümoxēgü i guxüma i taeneēgü. ²⁷Rü Cori ya Ngechuchuégagu pexü chamu na guxü i taeneēgüpexewa na nüxü pedamatüxü i ñaā popera i pexçax ngēma chamuxü. ²⁸Rü chanaxwaxe i törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxēē i guxāma i pemax.

*Rü nüma pexna,
Pauru*

NORÜ TAXRE GA POPERA GA TECHARÓNICAWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

**Pauru rü nüxü narümoxë ga yema
yaxögüxü ga Techarónicawa yexmagüxü**

1 ¹Pa Techarónicawa Ngëxmagüxü i Toeneëgü i Yaxögüxü i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü Duüxügü Ixügüxü, choma i Pauru rü namaã i taeneë i Chiribánu rü Timutéu nixi i pexçax tanaxümatüxü i ñaã popera. ²Rü tanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxëë rü pexü nataãëxëë.

**Ngëma chixexü ügüxü rü Tupana tá
nanapoxcue i ngëxguma wenaxärü núma
naxüxgu ya Cristu**

³Pa Toeneëgüx, rü guxüguma pexçax Tupanana moxë taxã, erü name nixi na ngëmaäcü tanaxüxü. Erü guxüguma yexeraäcü peyaxögüetanü rü yexeraäcü pegü pingechaügiëtanü. ⁴Rü ngëmaçax tomatama taãëäcüma pechigaxü tixu natanüwachigü i ngëma duüxügü i Tupanaaxü yaxögüxü. Rü namaã nüxü tixu

na ñuxäcü meã peyaxögüxü, rü ñuxäcü namaã peporaexü i guxüma i ngëma guxchaxügü rü ngúxügü i pexü ngupetüxü.

⁵Rü ngëma guxchaxügü i pexü ngupetüxüwa nüxü tachuax na aixcümacü yüxü ya Tupana, erü pexü nangugü na aixcüma pimexü na pichocuxüçax i ngextá núma ãëxgacü íyüxüwa. Rü ngëma na pichocuxüçax nixi i ngúxü pingegüxü i ñuxmax. ⁶Rü aixcüma name nixi na Tupana napoxcueü i ngëma duüxügü i ngúxü pexü ingegüxëëxü. ⁷Natürü i pema i ñuxma ngúxü ingegüxe rü name nixi i wüxigu tomaã pexü inarüngüëxëë ya Tupana. Rü ngëma rü tá nanaxü ya Tupana i ngëxguma üxiemagu daxüwa ne naxüxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu wüxigu namaã i norü orearü ngerüügü i poraexü. ⁸Rü aixcüma núma tá naxü i núma ya tórü Cori ya Ngechuchu na napoxcueäxüçax i ngëma duüxügü i tama Tupanaxü cuächaxügüxü rü tama naga ñnüëxü i ngëma ore i mexü i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga. ⁹Rü ngëma duüxügü rü wüxi i poxçu i taguma gúxügü

tá napoxcue erü tóru Cori ya Ngechucharü yaxüwa tá nawogü. Rü ngéma rü tagutáma nüxü nadaugü na ñuxácü namexéchixü rü naporaxü ya tóru Cori ya Ngechuchu. ¹⁰Rü ngémaacü tá ngéma duüxügümaã nangupetü i ngëxguma tóru Cori ya Ngechuchu núma üxgu. Rü núma tá nangu na norü duüxügü nüxü icuaxüügüxücaç, rü tá nabaixächiaëgü rü nataãëgü erü tá nüxü nadaugü na ñuxácü namexéchixü i nümax. Rü pema rü tá ta wüxigu namaã pengëxmagü, yerü peyaxögü ga yema Tupanaärü ore ga pemaã nüxü tixuxü. ¹¹Rü ngëmacax guxügüma pexçax tayumüxëgü. Rü Tupanana taca na nüma pexü nadauxü na aixcüma mexü i norü duüxügü pixügüxü i ñuxma na pexü yadexechixü. Rü ngëxgumarüü ta nüxna taca na nümatama norü poramaã yanguxëëxücaç i guxüma i ngéma mexü i peãëwa nagu perüxñüëxü rü guxüma i ngéma puracügü i mexü i perü ógagu pexüxü. ¹²Rü ngëxguma Tupana ngémaacü pexü rüngüxëëgü, rü perü maxü i mexügagu rü guxüma i duüxügü tá nüxü nicuaxüügü ya tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rü nümatama ya tóru Cori rü tá pemaã nataãë erü nüma rü wüxigu Tanatü ya Tupanamaã pexü nangechaügü.

Pauru rü nanangoxëë i ñuxácü tá na yïxü i ngëxguma ínanguxgu ya Cori ya Ngechuchu

2 ¹⁻²Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü pemaã nüxü chixuxchaü i nachiga na ñuxácü tá na yïxü i ngëxguma tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristu wena núma üxgu rü tüxü nangutaquexëëgügu na wüxiwa

namaã ingëxmagüxücaç. Rü pexü tacaçxügü na tama ngürüächi togumare perüxñüëxü rü paxa peyaxögüxü i tacü rü ore i tama toma pemaã nüxü tixuxü. Erü tama tanaxwaxe na pebaixächiaëgüxü ega texé pemaã idoraegu rü pemaã nüxü ixuxgu na marü ínanguxü ya tóru Cori ya Ngechuchu. Rü ngëxguma texé pemaã nüxü ixuxgu na nagu taxãnegüxü na Cristu rü marü ínanguxü, rü tama name i tümaga pexñüë. Rü woo pemaã nüxü tixugügügu na tanayauxgüxü i wüxi i torü popera i nüxü ixuxü na marü ínanguxü ya tóru Cori ya Ngechuchu, irü täütáma tüxü peyaxögü! ³Irü täütáma naga pexñüë i ngéma duüxügü i ngémaacü pexü womüxëëgüchaüxü! Erü naxüpa na Ngechuchu núma üxü rü tá ínangu i ngéma yatü i Tupanaärü uwanü ixixü, rü tá nananuëxëë i muxüma i duüxügü i yaxögüchiréxü. Natürü ngéma yatü rü Tupana marü namaã nanaxuegu rü tá napoxcu. ⁴Rü ngéma Tupanaärü uwanü rü tá Tupanamaã rü guxüma i ngéma Tupanaärü ixixümaã narüxuwani. Rü tá naxchi naxai i guxüma i tacü i mexü i duüxügü Tupanaxü namaã icuaxüügüxü. Rü Tupanaärü tupauca ya taxünewa tá nayarüto ñoma Tupana yïxürüü. Rü tá nügü nixu na Tupana yïxü. ⁵¿Tama exna nüxna pecuaxächie rü yexguma petanüwa chayexmagu rü marü meãma pemaã nüxü chixu nachiga ga yema? ⁶Rü pema marü nüxü pecuax na tüxciüü yïxü i tauta núma naxüxü i ngéma Tupanaärü uwanü. Tauta núma naxü, erü tauta nawa nangu i ngunexü na ínanguxü. ⁷Rü ngéma chixexü i

Tupanaārū uwanū iuxū, rū marū cúácū inaxūgū. Natūrū nūmatama i Tupanaārū uwanū rū tāūtáma nangox ñuxmatáta ngēma norū chogūruū nūxū ingé. ⁸Rū ngēxguma tá nixī i ínanguxū i ngēma Tupanaārū uwanū. Natūrū nūma ya tórū Cori ya Ngechuchu rū wūxi i “cue” ñaxūmāá tá nayamaḡ. Rū ngēxguma ínanguxgu ya tórū Cori ya Ngechuchu rū ngēma norū yauxracūiuxūmāá tá inayanaxoxēē i ngēma norū uwanū. ⁹Rū ngēma Tupanaārū uwanū, rū ngēxguma ínanguxgu rū tá nūxū nangēxma i Chatanáārū pora rū ngēmacḡ tá naporaxūchí. Rū tá nanaxū i nagúxūraūxū i cuaxruūgū i Chatanáārū poramaā naxūxū. ¹⁰Rū nagúxūraūxū i chixexū tá naxū na nawomūxēēāxūcḡ i ngēma duūxūgū i Tupana tá poxcuexū. Rū ngēmaācū tá nūxū naxūpetū i ngēma duūxūgū, erū tama nanayauxgūchaū rū tama nūxū nangechaū i ngēma Tupanaārū ore i aixcūma ixīxū i tūxū maxēxēēxū. ¹¹Rū ngēmacḡ ya Tupana rū nanangexrū i ngēma duūxūgū na poraācū ínatūexūcḡ rū yaxōgūāxūcḡ i ngēma ore i doramare ixīxū. ¹²Rū ngēmacḡ dūxwa Tupana tá namaā nanaxuegu na napoxcuexū i guxūma i nūmagū i tama yaxōgūchaūxū i ore i aixcūma ixīxū rū namaā taāēgūxū i ngēma chixexū na naxūgūxū.

Tupana tūxū nidexechi na tūxū nangēxmaxūcḡ i maxū i taguma gúxū

¹³Natūrū, Pa Chaueneēgūx i Tórū Cori ya Ngechuchu Pexū Ngechaūgūxex, rū guxūguma Tupanana moxē pexcḡ taxā yerū nūma ga Tupana rū noxritama naāne ixūgūgumama pexū nidexechi na

pexira penayauxgūxūcḡ i maxū i taguma gúxū ga yexguma pexū nangūxēēgu ga Naāē i pexū iūnēxēēxū rū peyaxōgūgu ga yema ore i aixcūma ixīxū. ¹⁴Rū yemacḡ Tupana pexcḡ naca ga yexguma pemaā nūxū tixuxgu ga norū ore i mexū i tūxū maxēxēēxū. Erū nūma nanaxwaxe na pexū nangēxmaxūcḡ i pechica i tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristuxūtawa i ngextá ínamēxēchixūwa. ¹⁵Rū ngēmacḡ, Pa Chaueneēgūx, rū chanaxwaxe i meā peyaxōgūama rū tama nūxū ipeyarūngūmaē ga yema ore ga tomatama pexū tangūxēēxū rū yema ore ga poperagu pexcḡ taxūmatūxū. ¹⁶⁻¹⁷Rū chanaxwaxe i tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristu rū Tanatū ya Tupana pexū nataāēxēēgū rū pexū narūngūxēē na guxūguma mexū i oremaā pidexagūxūcḡ rū mexū pexūgūxūcḡ. Rū yima Tanatū ya Tupana nixī ya tamaā namecūmaācūma tūxū ngechaūcū rū guxūguma tūxū taāēxēēcū rū tamaā ixunetacū na wūxi i ngunexū tá naxūtawa ingēxmagūxū.

Pauru naxcḡ ínaca na naxcḡ nayumūxēgūxū

3 ¹Rū ñuxma Pa Chaueneēgūx, rū chanaxwaxe na toxcḡ peyumūxēgūxū na paxa guxūwama nangūxūcḡ i tórū Cori ya Ngechuchuarū ore i mexū, rū duūxūgū norū ngūchaūmāá na nayauxgūxūcḡ ga yema pema na penayauxgūxūrū. ²iRū toxcḡ peyumūxēgū ta na tama tacū rū chixexū tomaā naxūgūxūcḡ i ngēma duūxūgū i chixexūgū! Erū tama guxūma i duūxūgū nayaxōgū. ³Natūrū tórū Cori

ya Ngechuchu rü aixcüma nayanguxēē i ngēma tamañ inaxunetaxū. Rū nūma tá pexū naporaexēē rü pexna nadau na tama chixexūgu peyixūçax. ⁴Rü tórü Cori ya Ngechuchu toxū nüxū nacuaçxēē na aixcüma penaxūxū i ngēma pexū tamuxū rü tagutáma nüxū perüxoexū na ngēmaäcü penaxūxū. ⁵Rü tanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu pexū narüngūxēē na aixcüma pegü pengechaūgūxūçax, ngēma Tupana tüxū ngechaūxūrtüü. Rū naxçax ítaca na pexū naporaexēēxūçax na Cristurüü namañ peporaexūçax i ngēma ngúxūgü i ngēxguma pexçax ínanguxgu.

Name nixí na ipuracüexū i wüxichigü

⁶Pa Chaueneëgüx, tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pexū tamu na tama namañ pixāmüçügüxūçax i ñacü i taeneē i tama puracüchaūxū rü tama ngēma pexū tangúexēēäcüma maxūxū. ⁷Erü pema rü marü nüxū pecuax na ñuxäcü tá pemaxēxū na toxrüü penaxūxūçax. Yerü toma ga yexguma petanüwa tayexmagügu rü torü ñnacax tapuracüe, rü tama yexma tarüchomare. ⁸Rü toma rü taguma texearü ñna ngetanüäcüma tangōx. Natürü ngunecü rü chütacü rü torü ñnacax tapuracüe na tama wüxi ga guxchaxū pexū tixīgüxūçax. ⁹Rü woohirex Tupanapexewa rü name nixí ga perü ngūxēēçax na ítacaxū, natürü tama yemaäcü tanaxü. Rü torü ñnacax tapuracüe yerü pexū nüxū tadauxēēchaū na ñuxäcü meā imaxūxū. ¹⁰Yerü yexguma petanüwa tayexmagügu, rü pemañ nüxū tixu rü yíxema tama puracüchaūxē, rü

noxtacüma ngexrüma nixí na tachibüxū. ¹¹Rü pexçax tanaxümatü i ngēmachiga, erü marü nüxū taxínüē na petanüwa nangēxmaxū i ñuxre i duūxūgü i oexū rü tama puracüechaūxū rü toguechigagumare rüxínüēxū. ¹²Rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu tanamu na meāmare ínapuracüexūçax i ngēma duūxūgü na nūmatama norü ñnacax nataxegüxūçax. ¹³Pa Chaueneëgüx, itama nüxū perüchau na mexū pexüexū! ¹⁴Rü ngēxguma texé tama naga ínúgu i ñaā ore i poperawa pemañ nüxū tixuxū irü marü tüxū pecuax na texé tíxū! Rü tama name i tūmamañ pexāmüçü na taxānexūçax i tūmax. ¹⁵¡Natürü táütáma namañ perüxuwani! Rü name nixí i ñoma peeneēxū pexucüxēxūäcüma meā tüxū pexucüxēmare.

Pauru rü naxçax ínaca na Cori ya Ngechuchu nüxū rüngüxēēxū ga yema yaxōgüxū

¹⁶Rü chanaxwaxe i nūmatama ya tórü Cori ya tüxū meāxēēcü pexū narüngūxēē na guxūguma i guxūwama pemeāmarechaxūçax. Rü chanaxwaxe na nūma rü petanüwa na nangēxmaxū i guxāma i pemax. ¹⁷Choma i Pauru rü choxmexmaātama pexçax chanaxümatü i ñaā chorü moxē. Rü ngēmaäcü nixí i chaugü nagu chawüégaxū i guxūma i chorü popera. Rü ngēmaäcü nixí i chanaxümatüxū. ¹⁸Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraäcü pexū narüngüxēē i guxāma i pemax.

*Rü nuāma pexna,
Pauru*

NÜXÍRAÜXÛ GA POPERA GA TIMUTÉUCAÇ

NAXÜMATÜXÛ GA PAURU

Timutéuxü narümoxê ga Pauru

1 ¹⁻²Pa Timutéux, choma i Pauru nixí i cuxçax chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choxü nixí ga yamuxü ga Ngechuchu ya Cristu na norü puracü chaxüxüçax, yerü yemaãcü nanaxwaxe ga Tupana ya tüxü maxêxêcü rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya ñanguxêégücü. Rü cuma Pa Timutéux, rü chaune quixí i Tupanaärü orewa yerü chauxütawa nixí ga cunayaxuxü ga Tupanaärü ore ga noxrix. Rü chanaxwaxe ya Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü poraãcü cuxü narüngüxêégü rü nüxü cungechaütümüü rü cuxü nataãxêégü.

Timutéuxü naxucuxê ga Pauru nachiga ga yema nguxêetaegü ga tama aixcüma ixixü

³Yexguma cuxna ichaxüächigu na Machedóniãñewa na chaxüxüçax rü cumaã nüxü chixu na Epéchiuarü ñãnegu na curüxáüxüçax. Rü chanaxwaxe i ngêma cungêxmaêcha erü nangêxmagü i duüxügü i doramaremaã ngêma nangúexêxü i ngêma yaxögüxü,

rü chanaxwaxe i cuyanaxoxêê i guxüma i ngêma nguxêetaegü i doragümare ixügüxü. ⁴Rü chanaxwaxe i ngêma duüxügümaã nüxü quixu na nüxü naxoexüçax na namaã nangúexêãxü i ngêma oregü rü nacümagü ga nuxcümaügüxü ga duüxügü nagu ñxü. Erü guxüma i ngêma oregü rü doramare nixí, rü ngêmagagu düxwa nügümaã nanuê i duüxügü. Rü ngêma oregü rü tama aixcüma nüxü narüngüxêê i duüxügü na meã Tupanaãxü yaxögüãxüçax. ⁵Natürü Tupana nanaxwaxe i tórü maxüñewa na ingearü pecaduãxgüxü, rü na mexügu rüxñnüxü, rü aixcüma meã na yaxögüxü. Rü nüma tüxü namu na ngêmaãcü imaxêácüma yigü na ingechaügüxü. ⁶Natürü ñuxre i duüxügü rü marü nüxna nixígachi i Tupanaärü ore na nawe naxixüçax i ngêma ore i taxuwama mexü i nuêwa nagagümarexü. ⁷Erü nümagü tüxü nangúexêêchaü i ngêma mugü ga Moiché tüxna äxü, natürü tama nüxü nacuaxgü i tacüchiga na yíxü i ngêma tamaã nüxü yaxügüxü rü tüxü

nangúexêêxũ woo nũma nagu
 naxĩnũêgu rũ meãma nũxũ nacuaxgũ.
 8Rũ nũxũ tacuax rũ ngẽma mugũ ga
 Moĩché tũxna ãxũ rũ tũxũ name ega
 Tupana naxwaxexũãcũma naga
 ixĩnũêgu. 9-10Natũrũ nũxũ tacuaxgũ rũ
 guxũma i mugũ rũ ngẽma duũxũgũ i
 chixexũ ũgũxũcax nixĩ. Rũ ngẽma nixĩ i
 ngẽma duũxũgũ i tama irũxĩnũêchaũxũ,
 rũ ngẽma tama norũ ãêxgacũga ĩnũêxũ,
 rũ ngẽma chixexũ ũgũxũ, rũ ngẽma
 pecaduãxgũxũ, rũ ngẽma tama
 Tupanaga ĩnũêxũ, rũ ngẽma nanatũxũ
 rũ naêxũ imaxgũxũ, rũ guxũma i ngẽma
 máêtagũxũ, rũ ngẽma naxũneãrũ
 ngũchaũwe rũxĩxũ, rũ ngẽma yatũgũ rũ
 ngexũgũ i naxrũũ yatũxũ rũ ngexũmaã
 ngẽãêgũxũ, rũ ngẽma duũxêgũmaã
 taxegũxũ, rũ ngẽma idorataaxgũxũ, rũ
 ngẽma ãêxgacũgũmaã idoragũxũ, rũ
 guxũma i ngẽma duũxũgũ i naxũgũxũ i
 tacũ rũ togũ i chixexũgũ i tama
 Tupanaãrũ ngxũêetaemaã wũxigũxũ.
 11Rũ ngẽma Tupanaãrũ ngxũêetae, rũ
 nũxũ itayangau nagu i norũ ore i mexũ i
 tũxũ nũxũ cuaxêêxũ i ñuxãcũ tũxũ na
 nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gũxũ. Rũ
 ngẽmaxũ na chixuxũcax nixĩ ga choxũ
 namuxũ ga nũma ya Tupana ya aixcũma
 mexêchicũ.

**Pauro rũ Tupanana moxê naxã yerũ nũxũ
 nũxũ nangechaũ ga norũ chixexũgũ**

12Rũ moxê nũxna chaxã ya
 Ngechuchu ya Cristu ya tóru Cori erũ
 nũma choxũ nangugũ rũ wũxi i mexũ i
 norũ duũxũ chixĩ, rũ ngẽmacax choxũ
 naxuneta na norũ puracũ chaxũxũcax.
 Rũ nũma guxũguma choxũ narũngũxêê
 na nũxũ chixuxũcax i ngẽma norũ ore.

13Ũpa ga choma rũ chixri nachiga
 chidexa ga Cristu, rũ naxchi chaxai ga
 yema duũxũgũ ga nũxũ yaxõgũxũ, rũ
 poraãcũ chixexũ namaã chaxũ. Natũrũ
 woo yemaãcũ na chamaxũxũ, rũ Tupana
 choxũ nũxũ nangechaũ ga yema chorũ
 chixexũ, yerũ tama aixcũma nũxũ
 chacuax ga tacũ na chaxũxũ, yerũ tauta
 nũxũ chayaxõ ga Cristu ga yexguma.
 14Rũ yemaãcũ ga tóru Cori ya
 Ngechuchu rũ poraãcũxũchima chomaã
 namecũma yerũ choxũ narũngũxêê na
 nũxũ chayaxõxũcax rũ nagagu nũxũ
 changechaũxũcax i guxũma i duũxũgũ.
 15Rũ pemaã nũxũ chixuxchaũ i wũxi i
 ore i aixcũmaxũchi ixĩxũ i
 inaxwaxegũxũ na guxãma nũxũ cuaxũ.
 Rũ Ngechuchu ya Cristu rũ ñoma ga
 naãnewa nangu na namaxêxêêãxũcax i
 pecaduãxgũxũ. Rũ natanũwa rũ choma
 nixĩ ga guxũãrũ yexera na chixexũ
 chaxũxũ. 16Natũrũ Tupana choxũ nũxũ
 nangechaũ ga yema chorũ chixexũ na
 chowa duũxũgũxũ nũxũ nadauxêêxũcax
 ga ñuxãcũ nũma ga Ngechuchu ya
 Cristu yaxna chomaã na naxĩnũxũ ga
 woo guxũ ga pecaduãxgũxũãrũ yexera
 chixecũ na chĩĩxũ. Rũ ngẽmaãcũ wũxi i
 cuaxrũũ chixĩ naxcax i guxũma i
 duũxũgũ na nũmagũ rũ ta nũxũ
 nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma gũxũ.
 17Rũ ñuxma tanaxwaxe i guxũgutãma
 nũxũ ticuaxũũgũ rũ tanataxêêgũ ya
 yima nũxĩcatama Tupana ixĩcũ. Rũ woo
 tama nũxũ tadaugũ i ñuxma natũrũ
 guxũguma tóru Æêxgacũ ya Rei nixĩ rũ
 tagutãma nayu. Rũ ngẽmaãcũ yĩ.
 18-19Pa Chaune, Pa Timutéux, ñãã nixĩ i
 chorũ ore i cumaã nũxũ chixuxũ. Rũ
 ũpa ga yexguma Tupana yadexaxêêgu

ga ñuxre ga taeneëgü, rü nüxü nixugügü na cuma rü tá mexü i Tupanaärü orearü uruü quíixü. Rü ñuxma chanaxwaxe i yemagü nüxü ixuxürüü meã cuyanguxêe i ngêma puracü i mexü i Tupana nawa cuxü muxü. Rü chanaxwaxe na aixcüma cuyaxõxü rü cuãêwa cumatama nüxü cucuáxü na aixcüma namexü i ngêma puracü i ícuxüxü. Ñuxre i duüxügü rü nüxü nacuaxgüchirex i tacü nixí i mexü na naxügüãxü, natürü chixexüãma naxügü. Rü ngêmacax düxwa nüxü narüxoe na Cristuaxü yaxõgüãxü. ²⁰Rü yemaãcü nüxü naxüpetü ga Imenéü rü Aleyádrü. Rü düxwa choma Chatanána chanawogü ga yema taxre na Chataná ngüxü nüxü ingexêegüxüçax na ngêma naxü nacuaxgüxüçax na tama namexü na chixri Tupanachiga yadexagüxü.

Name nixí i guxüma i duüxügüçax tayumüxégü

2 ¹Rü ñuxma rü tá pemaã nüxü chixu na ñuxãcü namexü na peyumüxégüxü. Rü noxri chanaxwaxe i naxçax peyumüxégü i guxüma i duüxügü. iRü Tupanana naxçax peca na nüxü nangüxêexüçax rü nüxü nüxü nangechaüxüçax i norü pecadugü! iRü moxê nüxna naxã ya Tupana naxçax i guxüma i norü ngüxêe i guxü i duüxügüna naxãxü! ²Rü ngêxgumarüü ta name nixí i naxçax peyumüxê i guxüma i nachüãnegüarü ãêxgacügü i tacügü rü guxüma i ngématüüwa ngêxmagüxü i ãêxgacügü na ngêmaãcü itaãegüxüçax rü tüxü nangêxmaxüçax i wüxi i maxü i mexü i Tupanapexewa rü guxü i duüxügüpexewa. ³Rü ngêma nixí

i mexü rü ngêmamaã nixí i nataãêxü ya yima tüxü maxêxêcü ya Tupana. ⁴Erü nüma nanaxwaxe i guxããxüma na nangêxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü nanaxwaxe i guxãma na nüxü cuáxü i ngêma ore i aixcüma ixíxü. ⁵Rü nüma ya Tupana rü wüxitama nixí. Rü ngêxgumarüü ta wüxitama nixí i taétüwa chogüxü na Tupanaxütawa tüxü nangugüxêexüçax. Rü nüma nixí ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana Nane ga duüxüxü ixücü. ⁶Rü nüma ga Ngechuchu rü nügü inaxã rü nayu na guxü i duüxügüaxü naxütanüãxüçax na Tupanaxütawa nangugüxüçax. Rü yexguma Ngechuchu yuxgu nixí ga Tupana yanguxêexü ga yema üpaacü duüxügümaã nüxü yaxuxü na ñuxãcü tá namaxêxêãxü. ⁷Rü Tupana choxü naxuneta na norü orearü ngerüü chíixüçax. Rü choxü namu na chanangüxêexüçax i ngêma duüxügü i tama Yudüfügü ixígüxü na nümagü rü ta yaxõgüãxüçax rü nüxü nacuaxgüxüçax i ngêma ore i aixcüma ixíxü. Rü ngêma pemaã nüxü chixuxü, rü aixcüma nixí, rü tama pexü chawomüxêe. ⁸Rü ñuxma chanaxwaxe i guxüwama nayumüxégü i yatügü. Rü chanaxwaxe i ngearü pecaduãxãcüma naxugümexê rü ngêmaãcü tama texémaã nanueãcüma rü tama tacüchiga nügü nachoxügüagüãcüma nayumüxégü. ⁹Rü chanaxwaxe i ngexügü rü tauxchaãcü üxü i naxchirugu nicuxgü, rü tauxchaãcü nügü namexêeyaegü, rü tama poraãcü nügü nangaxãegü uirumaã rü nuta i tatanüxümaã rü naxchiru i tatanüxümaã. ¹⁰Natürü narümemae nixí i meãmare Tupanacax

namaxē, rü mexũ i puracü naxügü, erü ngēmaācü nanaxwaxegü na namaxēxũ i ngēma ngexũgü i aixcūma Tupanana nügü āgüxũ. ¹¹Rü chanaxwaxe i ngexũgü rü meā inaxĩnũē i ucuxēgü. Rü tama name na nachoxũgawaxegüxũ. ¹²Erü ngexũgüna rü chanachuxu na yatügüxũ nangúexēxũ, rü yatüarü āēxgacü na yĩxũ. Rü name nixĩ i inarüxĩnũēmare i perü ngutaquexegüwa. ¹³Yerü Tupana rü Adáũxũĩra naxü rü yixcama ga Ebxũ. ¹⁴Rü Chataná rü tama Adáũxũ nawomüxēē, natürü yema ngecũxũ nixĩ ga nawomüxēēxũ. Rü yemaācü pecadugu ingu ga yema ngecü. ¹⁵Rü yemaçax Tupana nüxũ nixu rü tá poraācü nüxũ nangux i ngēma ngexũgü i ngēxguma naxĩraxacügügu. Natürü ngĩma i ngecü rü tá inayaxu i maxũ i taguma gúxũ ega meā ngĩxācügümaā inacuaçxu, rü mexũgu naxĩnũācūma yaxōōgu, rü guxũguma duũxũgüxũ nangechaũgu rü meā Tupanapexewa namaxēgu.

Yaxōgüxũārü āēxgacügüchiga

3 ¹Rü pemaā nüxũ chixuxchaũ i wüxi i ore i aixcūma ixĩxũ. Rü ngēxguma chi texé naxwaxegu na yaxōgüxũārü āēxgacü tĩxũ, rü mexũ i puracü nixĩ i naxçax tadauxũ. ²Rü yíxema yaxōgüxũārü āēxgacü rü tanaxwaxe na aixcūma mecü tĩxũ na taxúema tũmachiga chixri idexaxũçax. Rü tanaxwaxe i wüxixicatama tixĩ ya tũmamaç, rü aixcūma meā tamaxũ rü mexũguxicatama tarüxĩnũ na guxũ i duũxũgü tũxũ ngechaũgüxũçax. Rü tanaxwaxe i guxũguma meā duũxũgüxũ tayaxu i tũmapatawa, rü mexũ i

ngúexēēruũ tixĩ. ³Rü tama name i wüxi i ngāxwaxexũ rü nuwaxexũ tĩxũ, rü tama name i tũmaārü dĩeruguma rüxĩnũxē tĩxũ. Natürü name nixĩ i guxũ i duũxũgümaā yaxna taxĩnũ rü namaā tamecūma. ⁴Rü tanaxwaxe i meāma tũmachiũmaā itacuax, rü tũmaxācügü rü meā tũmaga naxĩnũē, rü tũxũ nangechaũgü. ⁵Erü ngēxguma chi tama tũmachiũmaā meā itacuaxgu rü ĺñuxācü i guxũma i Tupanaāxũ yaxōgüxũmaā meā itacuáxü? ⁶Rü yíxema yaxōgüxũārü āēxgacü ixĩxē rü tama tanaxwaxe na ngexwacax yaxōxē na tĩxũ, erü ñuxguacü rü ngēmacax tũgü ticuaxũũ. Rü ngēmagagu dũxwa nagu tangu i ngēma poxcu i Chatanáxũ namaā napoxcuxũ ya Tupana. ⁷Rü tanaxwaxe i aĩxrxũ i ngēma duũxũgü i tama yaxōgüxũ rü tũxũ nangechaũgü na taxúema chixri tũmachiga idexaxũçax rü tama Chataná chixexũgu tũxũ na nguxēēxũçax.

Yatügü i diácunugü i tupaucawa ngũxēētaegüxũchiga

⁸Rü ngēxgumarüũ ta i ngēma yatügü i tupaucawa ngũxēētaegüxũ ixĩgüxũ rü nanaxwaxe i mexũguxicatama rüxĩnũēxũ nixĩgü. Rü nanaxwaxe i aixcūma nayanguxēēgü i ngēma nüxũ yaxugüēxũ. Rü tama nanaxwaxe i ngāxēēchagüxũ nixĩgü rü exna norü dĩeruguma rüxĩnũēxũ nixĩgü. ⁹Rü name nixĩ i meāma nüxũ nacuaçxgü i guxũma i Tupanaārü ore, na nüxũ nacuaçxgüxũçax na ÷acüçax na yaxōgüāxũ. Rü nanaxwaxe i nügüāēwatama nüxũ nacuaçxgü na norü maxũ rü aixcūma yamexũ i

Tupanapexewa. ¹⁰Rü tanaxwaxe i to i puracüwa nüxü taxügüxira i noxrix. Rü ngëxguma marü taguma chixexü naxügügu, rü marü name i tupaucawaarü ngüxëeruü tayaxigüxëë.

¹¹Rü ngëma yatügu i tupaucawa ngüxëëtaegüxü ixigüxü rü tanaxwaxe i naxmaxgü rü ta mexügüxicatama narüxinüë. Rü tama name i oregütaaxgüxü nixigü, natürü tanaxwaxe i meã namaxë rü aixcüma nayangüxëëgü i ngëma nüxü yaxügüxü.

¹²Rü ngëma yatügu i tupaucawa ngüxëëtaegüxü ixigüxü rü tanaxwaxe i wüxixicatama tixi ya naxmax. Rü tanaxwaxe i meãma napatacügüxümaã inacüax, rü naxäcügü rü meã naga naxinüë. ¹³Rü ngëma yatügu i tupaucawa ngüxëëtaegüxü ixigüxü, rü ngëxguma meãma naxügüägu i norü puracü i tupaucawa rü guxüma i duüxügü tá nüxü nangechaügü. Rü ñuxüchi i nümagütama i ngëma yatügu rü tá yexeraäcü nüxü natauxcha na nüxü yaxügüxü i ñuxäcü Tupana nanaxwaxexü i Ngechuchu ya Cristuaxü na yaxögüäxü i duüxügü.

Aixcüma nixi i ngëma ore i Tupana tüxü nüxü cuaxëëxü i Cristuchiga

¹⁴⁻¹⁵Rü choma chanaxwaxe i paxa ngëma chaxü na cuxü íchayadauxüçax. Natürü ngürüächi tama paxa ngëma chaxü, rü ngëmacax cuxçax chanaxümatü i ñaã popera na nüxü cucuáxüçax i ñuxäcü tanaxwaxe na namaxëxü i ngëma duüxügü i yaxögüxü. Erü nümagü nixi i Tupana ya maxücüarü duüxügü yixigüxü rü nüxü yaxügüxü rü ínapoxügüaxü i

Tupanaärü ore i aixcüma ixixü. ¹⁶Rü yixema nüxü tacüax rü aixcüma namexëchi i ngëma ore ga noxri ëxügüxü i ñuxma Tupana tüxü nüxü cuaxëëxü i Cristuchiga. Rü nüma ga Cristu rü duüxügüxü nügu nawex ga yexguma ñoma ga naãnewa nayexmagu. Rü Naãë i Üünexü nüxü nixu na mecü yixü. Rü Tupanaärü orearü ngerüügü i daxüçüäx nüxü nadaugü. Rü guxü i nachüüänegüwa rü duüxügü nüxü nixugüë i nachiga, rü guxüwama duüxügü nüxü nayaxögü. Rü Nanatü rü wenaxärü daxügüxü i naãnewa nanaga i ngextá ínamexëchixüwa.

Duüxügü i nüxü rüxoexü na yaxögüäxüchiga

4 ¹Tupanaãë i Üünexü rü nüxü nixu rü ngëxguma yangaicagu na nagüxchaüxü i naãne rü nümäxü i duüxügü rü tá nüxü narüxoe na yaxögüäxü i Tupanaärü ore i mexü. Rü tá nawe narüxi i duüxügü i doramare i orexü ixügüxü i Chatanaärü ngüxëëtae nangüxëëxü. ²Rü ngëma yaxögüxü rü tá nüxü inarüxinüë i ngëma duüxügü i meã maxënetaxü rü idorataaxgüxü. Rü ngëma duüxügü rü yeüçürü nanaxügü i ngëma chixexü rü düxwa namaã nixü na chixexügüxicatama naxinüëxü. ³Rü ngëma duüxügü rü nanachüxu na iyangigüxü i duüxügü. Rü nanachüxu na duüxügü nangögüxü i ñuxre i ðnagü rü wochirex Tupana nanaxü i guxüma i ðnagü na moxë naxçax inaxäguäcüma nangögüäxüçax i norü duüxügü i yaxögüxü rü nüxü cuaxgüxü i norü ore i aixcüma ixixü. ⁴⁻⁵Natürü guxüma i Tupana üxü rü name. Rü taxuacüma

nüxü taxo ega Tupanana moxë naxçax
ixãxiraãcúma nayauxgu. Erü Tupanaãrü
ore rü ngëma yumüxë rü nanaxüünexëë
i ngëma ñna i Tupanapexewa, rü
ngëmacax name nixí na nangóxü.

**Wüxi i mexü i Ngechuchu ya Cristuarü
ngüxëëruü rü mexümaã nanguxëëtae**

⁶Rü ngëxguma ngëma cumaã nüxü
chixuxü i oremaã cunangüxëëgu i taeneë i
yaxögüxü, rü ngëxguma nawa
cungüechagu i ngëma ore i marü quixöxü,
rü ngëxguma nagu quixüëchagu i ngëma
mexü i nguxëëtae i marü nagu quixüxü, rü
ngëxguma tá nixí i wüxi i mexü i
Ngechuchu ya Cristuarü ngüxëëruü quixü.
⁷Rü tama name na naga cuxinüxü i ñoma i
naãnecüãxãrü dexagümare i tama aixcüma
ixüxü. Natürü name nixí i guxüguma cugü
cuporaxëë na yexeraãcü Tupanaxü
cungechaüxüçax rü nawe curüxüxüçax rü
naxçax cumaxüxüçax. ⁸Rü wüxi i mexü
nixí na naporaxëëxü rü yaxüãxcüxëëxü i
taxüne na aixcüma naporaxüçax. Natürü
ngëmaãrü yexera narümemãë nixí na yigü
iporaxëëxü na Tupanaxü ingechaüxüçax
erü ngëma rü guxüwama tüxü name i
ñoma i naãnewa rü daxügüxü i naãnewa
rü ta. ⁹Rü aixcüma nixí i ngëma ore i
cumaã nüxü chixuxü, rü name nixí i
guxãma tayaxögü. ¹⁰Rü ngëmacax nixí i
ipuracüxü rü yigü iporaxëëxü na nüxü
ixüxüçax i ngëma ore i mexü, erü nüxü
tayaxögü ya tórü Tupana ya maxücü ya
guxããrü maxëxëëruü ixücü. Erü nüma nixí i
namaxëxëëxü i ngëma duüxügü i nüxü
yaxögüxü. ¹¹Rü chanaxwaxe i
cunangüxëë i ngëma ore rü duüxügüxü
cumu na naxauregüãxüçax. ¹²iMeã cugüna
nadau na taxüema cuxü naxoxüçax naxçax

i ngëma na cunxëxüxü! Rü name nixí i
wüxi i mexü i cuaxruü quixí naxçax i
guxüma i ngëma yaxögüxü. Rü ngëmacax
cunaxwaxe i mexü i oremaã quidexa, rü
meã duüxügüxüçax cumaxü, rü aixcüma
nüxü cungechaü i guxüma i duüxügü, rü
meã Tupanaãxü cuyaxö, rü napexewa meã
cumaxü. ¹³Rü chanaxwaxe i
ngutaquexewa rü guxü i duüxügüxüçax
nüxü cunaxwaxe i Tupanaãrü ore, rü
duüxügümaã nüxü quixu na ñuxü
ñaxüchiga yixü. Rü chanaxwaxe i
ngëmaãcü cunangüxëë rü nüxü
cunangüchãxëë i ngëma taeneëgü
ñuxmatáta ngëma changu i chomax. ¹⁴Rü
ngëmacax name nixí i aixcüma namaã
cupuracü i ngëma cuax ga Tupana cuxna
ãxü ga yexguma norü puracüçax cuxü
naxunetagu rü yema yaxögüxüãrü
ãëxgacügü cuxü yangögüãcüma cumaã
nüxü yaxuxgu na cuxna naxããxü ga yema
cuax. ¹⁵iMeã naxü i guxüma i ngëma
cumaã nüxü chixuxü, na ngëmaãcü guxü i
duüxügü nüxü daugixüçax na ñuxücü
guxü i ngunexügu yexeraãcü meã
Tupanaçax na cumaxüxü! ¹⁶iInaxuãë na
ñuxücü meã cugüna cunaxwaxe rü ñuxücü
meã cunangüxëëxü i ngëma togü! Erü
ngëxguma meã cunaxüxgu i guxüma, rü tá
cunayaxu i maxü i taguma gúxü rü ngëma
togü i cuxü irüxünüxü rü tá ta nüxü
curüngüxëë na nümagü rü ta
nayauxgüãxüçax i ngëma maxü.

**Ñuxücü nixí i namexü na nüxü
ingechaüxü i ngëma yaxögüxü**

5 ¹Taguma name i cunanga i wüxi i
yatü i cuxü rüyamaëxü. Rü
narümemãë nixí i meãma cunaxucüxë
ñoma cunatürüü. Rü ngëma

ngextjúcügü rü name nixí i meãma namaã quidexa ñoma cueneëgüxüchirüü. ²Rü yíxema yaguãxgü ya ngexegü rü name nixí i meãma tümamaã quidexa cuexüchirüü. Rü ngëxgumarüü ta i paxügü rü name nixí i meãma namaã quidexamare wüxi i cueyaxüchirüü, rü tama name i chixexügu namaã curüxínü. ³iTüxü rüngüxëë ya yíxema yutegüxe ega aixcüma tacü tüxü tauxgu! ⁴Natürü ngëxguma chi wüxi i yutecü ngixü nangëxmagu i ngixácügü rü exna ngítaagü, rü name nixí i nümagü ngixü narüngüxëëgü rü ngixna nanaxã i tacü i ngixü taxuxü. Erü Tupana nanaxwaxe na ngítanüxüira ngixna daugüxü na ngëmaãcü yangutanüxëëgüãxüçax ga yema naë na nayaexëëxü. ⁵Natürü yíxema yutexe ya tüxica irixáüxë rü tüxü nataxúxe i tümatanüxü, rü Tupanaxütawaxicatama ítanangüxëë i tümäärü ngixëë rü guxüguma woo chütacü rü ngunecü rü tayumüxë na tüxü nangüxëëxüçax. ⁶Natürü yíxema yutexe ya tümäärü ngüchaügüxicatama rüxínüxë, rü Tupanapexewa rü ñoma tayuxürüü tixí. ⁷Rü ngëma nixí i ore i tá cunangüxëëxü i ngëma yaxögüxü na nügüna nadaugüxüçax na taxüüma i chixexü naxügüxüçax rü taxúema nachiga chixri idexagüxüçax. ⁸Erü ngëxguma chi wüxie rü tama meã nüxna tadaxgu i tümapatacüãxgü rü tümãë rü tümangatü, rü maneca tama aixcüma meã Tupanaãxü tayaxõ. Rü wüxi i tama yaxõxüärü yexera chixecü tixí. ⁹Rü ngëxguma chi wüxi i ngexü i yutexü naxçax íçaxgu na ngëma yaxögüxü ngixü rüngüxëëgüxüçax rü

tanaxwaxe i 60 ya tauneciariü yexera ngixü nangëxma rü wüxitama nixí ga ngíte ga ngixü yexmacü ga noxrix. ¹⁰Rü tanaxwaxe i guxüma i duüxügü ngixü nacuaçgü na wüxi i mexü üxcü na yixü. Rü tanaxwaxe i meã ngixácüxü yaexëecü iyixí, rü meã ngípatawa duüxügüxü yaxucü iyixí, rü yaxögüxüärü ngüxëëruü iyixí, rü çaaweexüärü ngüxëëruü iyixí. Rü ngëmaãcü tanaxwaxe i guxüraüxü i mexü na naxüxü. ¹¹Natürü tama tanaxwaxe i yaxögüxüärü puracü nixí i ngixna na nadaugüxü i wüxi i yutecü ega tama 60 wa nanguxgu ya ngürü taunecü. Erü wüxi i yutecü i pacü, rü ngëxguma ngürü ngüchaü Cristuna ngixü ixügachixëëgu, rü tá inaxwaxe na wena naxätexü. ¹²Rü duüxügü tá chixri ngíchiga nidexagü, erü tama aixcüma iyangüxëë ga yema Cristumaã inaxunetaxü ga noxrix. ¹³Rü ngüma rü düxwa ngextã iyaxáuchigümare, rü náí ya í rü nagu iyarüxãüx, rü düxwa tama ipuracüchaü. Rü tama ngëmaxicatama, natürü düxwa ixoregütaax, rü iyangëxmachigü nawa i ngëma dexa i tama mexü i togüchiga, rü guxüwama nüxü iyaxu i ngëma ore i tama mexü. ¹⁴Rü ngëmaçax chanaxwaxe i ngëma yutegüxü i paxügü na wenaxärü naxätëgüxü, rü naxãxácügüxü, rü mexü i napataarü dauruügü na yixigüxü. Rü ngëmaãcü i ngëma duüxügü i ngixchi aiexü, rü taxucürüwa chixri ngíchiga nidexagü. ¹⁵Cumaã nüxü chixu i ñãã ore, erü ñuxre i yutecü rü marü nüxü irüxoe i ore i mexü rü Chatanáwe irüxí. ¹⁶Rü ngëxguma chi wüxi i ngecü i yaxõxcü rü ngixü nangëxmagu i

ngĩtanũxũ i yutexũ, rü name nixĩ i ngĩxũ irüngũixē. Rũ ngēmaācũ tāūtáma togũ i yaxōgũxũārũ puracũ tá nixĩ na ngĩxna na nadaugũxũ. Rũ ngēxguma tá nũxũ natauxcha i ngēma togũ i yaxōgũxũ na ngĩxũ nangũxēēgũxũ i ngēma yutecũ i aixcũma ngĩxũ natauxcũma i ngĩtanũxũgũ i ngĩxũ rüngũxēēgũxũ.

¹⁷Rũ ngēma yaxōgũxũārũ āēxgacũgũ i meāma naxũgũxũ i Tupanaārũ puracũ, rü name nixĩ i ngēma yaxōgũxũ aixcũma meā nũxũ nangechaũgũ rü meā nũxũ nanaxütanũgũ. Rũ guxũārũ yexera tanaxwaxe i nũxũ nangechaũgũ rü meā nũxũ nanaxütanũgũ i ngēma yaxōgũxũārũ āēxgacũgũ i meāma nũxũ ixuxũ rü nangũxēēxũ i Tupanaārũ ore i mexũ. ¹⁸Erũ Tupanaārũ orewa rü ñanagürũ:

“Tama name i nũxna taxaũ i ngēma taxũna i puracũxũ”,

ñanagürũ. Rũ ñanagürũ ta:

“Wũxi i puracũtanũxũ rü tanaxwaxe i nũxũ na naxütanũxũ i norũ puracũ”,

ñanagürũ i ngēma Tupanaārũ orewa.

¹⁹Rũ ngēxguma chi texé nũxũ ixuxgu na chixexũ naxũxũ i wũxi i yaxōgũxũārũ āēxgacũ, rü tāūtáma tũxũ icuxĩnũ ega natauxguma i taxre rü exna tomaēxpũx i togũ i duũxũgũ i nũxũ daugũxũ na aixcũma chixexũ naxũxũ. ²⁰Natürũ ngēma yaxōgũxũārũ āēxgacũgũ i aixcũma pecadugu maxēxũ, rü name nixĩ i guxũ i yaxōgũxũpexewa cunaxucyxē, na guxũma i ngēma togũ i yaxōgũxũārũ āēxgacũgũ rü ta namuēxũcax na naxũgũāxũ i tacũ rü chixexũ. ²¹Rũ ñuxma Tupanapexewa rü tórũ Cori ya Ngechuchu ya

Cristupexewa rü ngēma daxũcũāx i orearũ ngeruũgũ i Tupana nũxũ ngechaũgũxũpexewa, rü cuxũ chamu na naga cuxĩnũxũ i ñaā ore i cumaā nũxũ chixuxũ. Rũ chanaxwaxe i ngēma cumaā nũxũ chixuxũrũ meā cunaxucyxē i guxũma i ngēma yaxōgũxũ rü nüētama ega woo texé tixĩgu. ²²iTama cuñuxāē i yaxōgũxũārũ āēxgacũxũ na cuyangucuchixēēxũ i wũxi i duũxũ! Natürũ name nixĩ i noxri rü meā nagu curũxĩnũ i ngēma erũ ngürũāchi tá wũxi i duũxũ i pecadu uechaxũ quingucuchixēē, rü cugagu tá nixĩ erũ tama icuxuāē. iRũ meā cugũna nadau na tama pecadugu cunguxũcax! ²³Rũ ngēma na cunguxnecaũxũ i ñuxguacũ, rü name nixĩ i írarũwa binune cuyaxaxũ, rü tama i dexáxicatama. ²⁴Rũ nangēxma i duũxũgũarũ pecadugũ i noxtacũma ngóxũ naxũpa na Tupana nũxna caxũ. Natürũ nangēxma i to i pecadugũ i duũxũgũarũ rü tāūtáma nangox ñuxmatáta naāneärũ guxwa nanguxgu rü Tupana tũxna icagũgu. ²⁵Rũ ngēxgumarũ ta nangēxma i duũxũgũarũ puracũgũ i mexũ i Tupanacax naxũgũxũ i ñuxma marũ nũxũ idauxũ. Rũ nangēxma ta i puracũgũ i mexũ i ñuxma tama nũxũ idauxũ natürũ yixcũra tá nũxũ idaugũamaxũ.

6 ¹Guxāma ya yĩxema yaxōgũxe rü ixāārũ coriáxē, rü tanaxwaxe i tũmaārũ corixũ tangechaũ na ngēmaācũ taxucürũwa texé Tupanachiga rü tórũ nguxēētaechiga chixri idexaxũcax. ²Rũ ngēxguma chi wũxi ya duũxē ya Tupanaāxũ yaxóxē rü wũxi i cori i

tümarüü yaxōxūmaā tacoriāxgu, rü tama tanaxwaxe i ngēma na tümaēnee yīxūcax nüxū tarüxo na nüxū tangechaūxū i tümaärü cori. Natürü tanaxwaxe i yexeraäcü meā nüxū tapuracü erü tümaärü cori i nüxū tarüngüxēexū i tümarüü yaxōxū nixī rü tümaēnee i Tupana nüxū ngechaūxū nixī. Pa Timutéux, chanaxwaxe i meāma cunangüxēē i ngēma ore i cumaā nüxū chixuxū, rü guxūma i yaxōgüxūpexewa nüxū quixu.

Tupanaärü ore rü aixcüma tüxū name

³Rü cumaā nüxū chixu rü nangēxma i duūxūgü i namaā nguxēetaegüxū i ngēma nguxēetae i tama namaā wüxiguxū i tórü nguxēetae, rü tama namaā wüxiguxū i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü nguxēetae i mexū, rü tama namaā wüxiguxū i ngēma nguxēetae i Tupanaärü orewa ngóxū. ⁴Rü cumaā nüxū chixu rü yíxema ngēmaäcü nguxēetaexe rü tügü ticuaxūü rü taxuūma tacuax. Rü ngēmacax ngēxürüüxūmare i dexa rü naxcax tachoxūgawaxe, rü tama texéga taxīnūchaū, rü düxwa ñoma tiḍaawexürüü tixī namaā i ngēma tümacüma. Rü ngēmagagu rü taxāüxāchiwaxe, rü tanuxwaxe, rü togümaā taguxchiga, rü taxúxeaxūma tayaxō. ⁵Rü ngēmaäcü i ngēma duūxūgü i chixeāēgüxū, rü nügümaā nanuēēcha, rü tama nüxū nacuaxgü i ngēma ore i aixcüma ixixū, rü nagu narüxīnūē rü Tupanaärü orewa nixī i dīeru ngīxū nayauxgüxū. ⁶Rü aixcüma nixī i Tupanaärü orewa nüxū iyarüngauxū i taxūma i mexū, natürü ngēma mexū rü

tümacaxicatama nixī ya yíxema namaā taāēgüxe i ngēma marü tüxū ngēxmaxū. ⁷Rü yixema rü yexguma noxri ixíraegu, rü ngearü yemaxūāxēmaā tabue i ñoma i naānewa. Rü ngēxguma iyuxgu rü taxucürüwa tayange i tórü ngēmaxūgü. ⁸Natürü ngēxguma tüxū nangēxmagu i taxchiru rü tórü òna rü name nixī i ngēmamaātama tataāēgü. ⁹Natürü ngēma duūxūgü i dīeruāxgüchaūxū, rü tama yaxna namaā naxīnūē i ngēxguma ngēma dīeruarü ngúchaū nüxū poragu. Rü ngēmacax nagu nayi i muxūma i ngúchaūgü i taxuwama mexū i chixexūwa nagagüxū, rü ngēmacax düxwa i ngēma duūxūgü rü poraäcü nachixe rü norü guxūmaāma inayarütauxe. ¹⁰Erü ngēma na dīerugama na rüxīnūxū rü ngēma nixī i guxūma i chixexūgüiarü ügü. Rü nangēxma i ñuxre i duūxūgü i Tupanaärü orexū ítáxū erü dīerugama narüxīnūē. Rü ngēmacax poraäcü nügü nangechaūgüxēē rü nügüxū nananguxēēgü.

Tupanaāxū yaxōgüamaxūchiga

¹¹Natürü cumax, Pa Timutéux, rü wüxi ya yatü ya Tupanaärüxüchi quixī. iRü ngēmacax nüxna ixügachi i guxūma i ngēma chixexū! iRü meā Tupanapexewa namaxū, rü norü ngúchaū naxü, rü meā nüxū yaxō, rü nüxū nangechaū i guxūma i duūxūgü, rü yaxna namaā naxīnū, rü tama cugü icuaxūücüraxū i cuāēwa! ¹²iCugü naporaxēē na meā cuyaxōōmaxūcax rü cunaxüamaxūcax i Tupanaärü puracü ega woo tacü rü guxchaxū cuxū üpetügux! iRü cugüna nadau na taguma

cuxna na iyanataxuxũcax i maxũ i taguma gúxũ! Yerü yema maxũcax nixĩ ga noxri Tupana cuxũ yaxuxũ ga yexguma muxũma ga duũxũgũpexewa nũxũ quixuxgu na ñuxãcü Ngechuchu ya Cristuaxũ na cuyaxõxũ. ¹³⁻¹⁴Rũ ñuxma Pa Timutéux, rü napexewa ya Tupana ya guxãxũma maxẽxẽecü, rü napexewa ya Ngechuchu ya Cristu ga ãẽxgacü ga Piratumaã nũxũ ixucü ga ñuxãcü Nanatü ya Tupanaãxũ na yaxõõxũ, rü cuxũ chamu na naga cuxĩnũxũ i ngẽma ore i cumaã nũxũ chixuxũ. Rũ tama chanaxwaxe i cunaxũchicüü i ngẽma ore, na taxúema texé tacücax cuxũ oregũxũcax rü chixri cuchiga idexaxũcax. Rũ chanaxwaxe i ngẽmaãcü meã cunaxü ñuxmatáta ínangu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ¹⁵Erü ngẽma ngunexũ i Tupana nagu naxwaxexũgu rü tá Cristuxũ nangoxẽ. Erü nũxĩcatama Tupana nixĩ, rü nũma nixĩ i aixcũma mecü yĩxũ rü guxũétüwama nangẽxmaxũ. Rũ guxũ i ãẽxgacügüarü ãẽxgacü yĩxũ, rü guxũ i corigüarü Cori yĩxũ. ¹⁶Rũ nũxĩcatama nixĩ na taguma nayuxũ. Rũ nũma rü poraãcü ínagóonexũwa namaxũ, rü taxucürüwa texé ngẽma ngóonexũna tangaicama. Taguma wüxi i duũxũ nũxũ nadau, rü taxuacũma texé nũxũ tadau. Nũma rü guxũguma naporaxũchi rü taguma inayarũxo na ãẽxgacü yĩxũ. Rũ ngẽmacax tanaxwaxe i guxãma nũxũ ticuaxũũgüecha. Rũ ngẽmaãcü yĩ. ¹⁷Rũ yixema tũxũ nangẽxmagũxe i muxũma i tũmaãrũ dĩeru i ñoma i naãnewa, rü tũmamaã nũxũ ixu na tama ngẽmamaã

tũgũ ticuaxũũgũxũcax rü tama nagu tarũxĩnũẽxũcax na ngẽma tũmaãrũ dĩeruwa nũxũ itayangaugũxũ i tũmaãrũ maxũ. Erü ngẽma dĩeru rü paxa tá nagux. Natürü narũmemaẽ nixĩ i Tupanagu tarũxĩnũẽ, erü yimawa nixĩ i nũxũ itayangaugũxũ i tũmaãrũ maxũ. Rũ nũma nixĩ i poraãcü tũxna naxããxũ i guxũma i tacü i inaxwaxexũ na itaãẽgũxũcax. ¹⁸I Rũ namaã nũxũ ixu i ngẽma muãrũ dĩeruãxgũxũ, rü name na ngẽmamaã mexũ naxũgũxũcax rü togü i duũxũgũxũ nangũxẽẽgũxũcax! Rũ ngẽmaãcü tá namu i norü ü i mexũ i Tupanapexewa. Rũ tanaxwaxe i nũmagü i muãrũ dĩeruãxgũxũ rü na ínmemaregũxũ na togüna naxããxũ rü namaã nangauxũ i ngẽma norü ngẽmaxũgü. ¹⁹Rũ ngẽmaãcü tá nũxũ nangẽxma i norü mexũgü i daxũgũxũ i naãnewa, rü tá nanayauxgü i ngẽma maxũ i aixcũma ixĩxũ.

Pauru rü Timutéuxũ namu, rü yemaãcü inayacuaxẽẽ ga norü popera

²⁰Pa Timutéux, imeã namaã nangúxẽẽtae i guxũma i ngẽma ore i cuxũ chamuxũ! Rũ tama name na icurixĩnũxũ i ñoma i naãnecũãxãrũ dexagũmare i taxuwama mexũ rü ngẽma ore i doramare ixĩxũ i duũxũgü nũxũ ixugũgünetaxũ na ore i nawa nũxũ icuáxũ yĩxũ. ²¹Erü ñuxre i nũmagü i ngẽma noxritama cuaxgu ixũ, rü dũxwa ngẽmagagu Tupanana nixĩgachi. Rũ chanaxwaxe i Tupana meã pexũ narũngũxẽẽ.

*Rü nuãma pexna,
Pauru*

NORÜ TAXRE GA POPERA GA TIMUTÉUCAḶ NAXÜMATÜXÜ GA PAURU

Timutéuxü narümoxe ga Pauru

1 ¹Pa Timutéux, choma i Pauru nixí i cuxçax chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choxü nixí ga namuxü ga Ngechuchu ya Cristu, yerü yemaãcü nanaxwaxe ga Tupana. Rü nüma choxü namu na nüxü chixuxüçax na ñuxãcü tüxü nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü, ega aixcüma Ngechuchu ya Cristuaxü yaxögügu. ²Cuxü changechaü, Pa Chaune, Pa Timutéux. Rü chanaxwaxe ya Tanatü ya Tupana rü Ngechuchu ya Cristu ya tórü Cori na cuxü nangüxëëgüxü rü nüxü cungechaütümüügüxü rü cuxü nataãëxëëgüxü.

Tama name i taxãne na Cristuchigaxü ixuxü

³Guxüguma i chütacü rü ngunecü rü cuxna chacuaxächixü i chorü yumüxëwa, rü poraãcü cuxçax moxë Tupanana chaxã. Rü nüxü nixí i chapuracüxü i mexü i chauãëmaã, yexgumarüü ga nuxcümaüügüxü ga chorü oxigü naxügüxürüü. ⁴Choma rü

nüxna chacuaxächí ga na ñuxãcü poraãcü chauççax cungechaüxü rü chauççax cuxaxuxü ga yexguma cuxna íchixüxgu. Rü wenaxärü cuxü chadauxchaü na aixcüma chataãëxüçax. ⁵Erü nüxna chacuaxächí na ñuxãcü meã aixcüma Tupanaãxü cuyaxöxü. Rü curü noxë ga Loí rü cue ga Euníchia rü tüxira aixcüma meã Tupanaãxü tayaxögü rü nüxü chacuax i cuma rü ta na meãma nüxü cuyaxöxü. ⁶Rü ngëmacax cuxna nüxü chacuaxächixëë na cugü cuporaxëëxü na yexeraãcü cunaxüamaxüçax i ngëma Tupanaärü puracü ga naxçax cuxna naxããxü ga cuax ga yexguma noxri cuxü chingögüãcüma cumaã chayumüxëgu. ⁷Erü ngëma Naãë i Üünexü i Tupana tüxna äxü rü tama nanaxwaxe na imuüëxü, natürü tüxü naporaexëë na aixcüma duüxügüxü ingechaügüxüçax rü meã yigümaã icuáxüçax. ⁸Rü tama chanaxwaxe na cuxãnexü na nüxü quixuxü i nachíga ya tórü Cori. Rü ngëxgumarüü ta tama chanaxwaxe i chauççax cuxãne i ngëma na chapoxcuxü naxçax i Tupanaärü ore. Rü

name nixĩ i yaxna namaã cuxĩnũ i ngẽma ngúxũ i cuxçax ínguxũ nagagu i ngẽma ore i mexũ i nüxũ quixuxũ. Rũ Tupana tá cuxũ naporaxẽ. ⁹⁻¹⁰Rũ Tupana tüxũ namaxẽxẽe rũ tüxũ nidexechi na naxçaxicatama imaxẽxũçax. Natürũ tama tacũ rũ mexũ na íxũgũgagu nixĩ ga yemaãcũ tamaã namecũmaxũ ga Tupana. Natürũ yemaãcũ tüxũ narüngũxẽe yerũ woetama yema nixĩ ga nanaxwaxexũ yerũ Ngechuchu ya Cristugagu tüxũ nangechaũ. Rũ nüma ya Tupana ga tautama naãne üxgumama tüxũ ngechaũcũ, rũ yexguma ínguxgu ga tórũ maxẽxẽeruũ ga Ngechuchu ya Cristu, rũ yexguma nixĩ ga Tupana tüxũ nüxũ dauxẽxũ na ñuxãcũ poraãcũ tüxũ nangechaũxũ. Rũ nüma ga Cristu nixĩ ga iyanaxoxẽãxũ na iyuxuchixũ yerũ nüma rũ yuwa ínarũda rũ wena namaxũ. Rũ norũ orewa tüxũ nüxũ nacuxãxẽe na yixema rũ ta tüxũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ i taguma gúxũ ega nüxũ yaxõxgu. ¹¹Rũ Tupana choxũ ningucuchixẽe na nüxũ chixuxũçax i ngẽma norũ ore i mexũ. Rũ choxũ namu na ngẽma oremaã chanangúexẽxũçax i duũxũgũ i guxũwama. ¹²Rũ ngẽmacax nixĩ i poraãcũ ngúxũ chingexũ rũ chapoxcuxũ i ñuxmax. Natürũ tama naxçax chaxãne i ngẽma, erũ choma nüxũ chacuax na texeáxũ chayaxõxũ. Rũ nüxũ chacuax na naporaxũ i nüma na nüxna nadauxũçax i ngẽma puracũ i choxna naxãxũ rũ namaã inacúaxũçax i chauãe i guxũgutáma ñuxmatáta ngẽma ngunexũ i nagu wena núma naxũxũ. ¹³Rũ chanaxwaxe i meãma nagu quixũ i

ngẽma nguxẽẽtae i mexũ ga chauxũtawana naxçax cungúxũ. Rũ name nixĩ i meã nüxũ cuyaxõõma ya Ngechuchu ya Cristu rũ meã nüxũ cungechaũ i guxũma i duũxũgũ, erũ Cristuarũ duũxũ quixĩ. ¹⁴Rũ name nixĩ i Tupanaãe i Üünexũ i tawa maxũxũãrũ ngũxẽemaã ícunapoxũ i ngẽma nguxẽẽtae i mexũ i Tupana cuxna ãxũ. ¹⁵Cuma marũ nüxũ cucuax rũ guxũma ga yema yaxõgũxũ ga Áchiaarũ naãnewa ne íxũ rũ marũ choxna naxĩgũ. Rũ yematanũwa nayexma ga Figueru rũ Ermóquene. ¹⁶Onesíferu rũ muẽxpũxcũna choxũ nataãẽxẽe, rũ tama chauxcax naxãne i ngẽma na chapoxcuxũ. Rũ ngẽmacax chanaxwaxe i tórũ Coriaxũ nangechaũtũmũgũ i guxũma i natanũxũgũ. ¹⁷Rũ yexguma noxritama Dumawa nanguxgu ga nümax, rũ chauxcax nadauecha rũ ñuxmata choxũ iyangau. ¹⁸Cuma meãma nüxũ cucuax ga ñuxãcũ tüxũ na nangũxẽxũ ga Onesíferu ga Epéchiuarũ íãnewa. Rũ ngẽmacax chorũ yumüxewa naxçax íchaca na Tupanaãxũ nangechaũtũmũxũçax i ngẽxguma wena ñoma i naãnewa naxũxgu ya tórũ Cori ya Ngechuchu.

Ngechuchu ya Cristuarũ puracũtanũxũ i mexũchiga

2 ¹Rũ ñuxma, Pa Chaune, Pa Timutéux, irũ cugũ naporaxẽe namaã i ngẽma pora i Ngechuchu ya Cristu cuxna ãxũ! ²Yema ore ga chauxũtawana nüxũ cuxĩnũxũ ga yexguma muxũma ga duũxũgũpexewa nüxũ chixuxgu, rũ chanaxwaxe i ñuxma cuxi ngẽma oremaã cunangúexẽe i togũ i

yatügü i meã naãëxũ cuaxgũxũ na nüxĩ togũxũ nangüexëëxũcax namaã i ngëma ore. ³Rü tama name i naxcax cumuũ na Ngechuchu ya Cristuarü oregagu ngúxũ quingexũ. Natürü cunaxwaxe i namaã cupora ñoma wüxi i mexũ i norü churararüü. ⁴Rü wüxi i duũxũ i churarawa ngëmaxũ, rü taxucürüwama to i puracü i tama churaraarü ixĩxũgu narüxinü. Natürü ngëma norü ãëxgacü nagu namuxũ i puracügu nixĩ i naxĩnũxũ na ngëmaãcü norü ãëxgacüxũ nataãëxëëxũcax. ⁵Rü ngëxgumarüü ta wüxi i duũxũ i wüxi i ñücawa nügü ingucuchixëëxũ, rü taxuacüma nanayaxu i norü ãmare ega chixri naxĩnũcaxwaxegu rü tama ngëma ñücaarü ãëxgacüga naxĩnügü. ⁶Rü texé ya naãnewa puracüxe rü name nixĩ i tüxira tanayaxu i tümanetüari o. ⁷iRü guxũguma nagu rüxinü i ñãã ore i cumaã nüxũ chixuxũ! Rü nüma ya Cori ya Ngechuchu tá cumaã inananguxũxëë i guxũma na nüma nanaxwaxexũãcüma cunaxũxũcax i ngëma puracü. ⁸iRü nüxna nacuxãchi ya Ngechuchu ya Cristu ya Dabítanüxũ ga guma yuwa írudacü! Rü yimachiga nixĩ i ngëma ore i mexũ i duũxũgümaã nüxũ chixuxũ. ⁹Rü ngëma oregagu nixĩ i ngúxũ na chingexũ rü ñoma wüxi i máëtaxürüü núma poxcupataũwa cadenamaã chichotaxũ. Natürü Tupanaärü ore i mexũ, rü guxũwama nanguama rü taxucürüwama texé tayachota. ¹⁰Rü ngëmacax yaxna namaã chaxĩnü i ngëma ngúxũ i chingexũ naxcax i ngëma duũxũgü i Tupana idexechixũ. Erü chanaxwaxe i nümagü rü ta Ngechuchu ya Cristuaxũ nayaxögü, rü

ngëmaãcü na nayauxgüãxũcax i maxũ i mexũ i taguma gúxũ. ¹¹Rü pemaã nüxũ chixuxchaũ i wüxi i ore i aixcüma ixĩxũ. Rü ngëxguma Cristu yuxürüü norü oreçax iyuegu, rü naxriüü tá ta wena tamaxé na nüma ínangëxmaxũwa ingëxmagüxũcax. ¹²Rü ngëxguma ñoma i naãnewa yaxna namaã ixĩnüëgu ega ngúxũ ingexgu, rü daxũguxũ i naãnewa rü wüxigu namaã ãëxgacü tá tixĩgü. Rü ngëxguma tama Cristuxũ icuãxchaũgu i ñoma i naãnewa, rü nüma rü täütama tüxũ nacuxãchaũ i daxũguxũ i naãnewa. ¹³Natürü woo ñuxguacü i yixema rü tama aixcüma naxũxgu i ngëma Tupanamaã ixunetaxũ, natürü nüma ya Tupana rü guxũguma nayanguxëë i ngëma tamaã inaxunetaxũ, erü taxuacüma nügütama nawomüxëë.

**Wüxi i mexũ i puracütanüxũ i
Tupana namaã taãëxũchiga**

¹⁴Rü ngëma yaxögüxũ i cuxũtawá ngëxmagüxũ, rü name nixĩ i Tupanaëgagu nüxna nüxũ cucuxãchixëë na tama nuxcümaũgüxũ i ore i taxuwama mexũcax nügümaã na yaporagatanücüxũcax. Erü ngëma rü wüxi i chixexũ nixĩ, rü nanachixëãëxëë i ngëma duũxũgü i nüxũ ñnüëxũ. ¹⁵iRü cugü naporaxëë na meã cunaxũxũcax i Tupanaärü puracü na nüma cumaã nataãëxũcax i ngëxguma napëxewa cunguxgux! Erü tama cunaxwaxe i ñacüçax nüxũ cuxãne i ngëxguma nüma cuxna nacaxgu i curü puracüchiga. iRü ngëmacax cunaxwaxe i aixcüma meã namaã cungüxëëtae i ngëma ore i mexũ i aixcüma ixĩxũ! ¹⁶iRü nüxũ rüxo i ñoma i naãnecüãxãrü dexagümare i

taxuwama mexû! Erû ngêma duûxûgû i ngêma dexagûmaregu îxû, rû guxûguma yexeraâcü chixexûgu nayi. ¹⁷Rû ngêma norû nguxêetae i ngêma duûxûgû, rû ñoma wûxi i ðaaweane i tûxû íyimachixêêxûrûû nixî. Rû yema nixî ga nûxû ngupetûxû ga Imenéu rû Firetu. ¹⁸Yerû nidoragûmare ga nûxû na yaxugûexû rû marû na nangupetûxû i yuetaarû dachiga. Rû yemaâcü nanawomûxêêgû ga ñuxre ga duûxûgû na tama noxrirûû yaxôgûâxûçax i Tupanaârû ore. ¹⁹Natûrû Tupanaârû ore rû taguma inayarûxo rû taguma naxûchicûû. Rû ngêma norû orewa rû ñanagûrû:

“Tórû Cori ya Tupana nûxû nacuax i texé tixî ya norû duûxûgû ixîgûxe. Rû guxâma ya yîxema nûxû ixuxe na Ngechuchu ya Cristu rû tûmaârû Cori yîixû, rû name nixî i nûxna tixîgachi i guxûma i chixexû”,

ñanagûrû i ngêma norû orewa. ²⁰Wûxi i duûxû i dîeruâxûchixû rû napatawa nangêxma i poratu i uirunaxçax rû dîêrumûnaxçax. Rû nangêxma ta i poratu i naînaxçax rû waixûmûnaxçax. Rû ngêma poratu i uirunaxçax rû dîêrumûnaxçax rû mexû i norû õnacax nixî. Natûrû ngêma poratu i naînaxçax rû waixûmûnaxçax rû guxchirechixû nixî. ²¹Rû ngêxguma wûxi i yaxôxû naxwaxegu na aixcûma mexû i Tupanaârû puracûtanûxû na yîixû, rû name nixî i nûxna nixûgachi i guxûma i chixexû. Rû ngêxguma tá nixî i Tupanapexewa aixcûma naxûunexû na naxûâxûçax i nagûxûraûxû i puracû i Tupana namaâ nûxû ixuxû. ²²iNûxû

rûxo i guxûma i ngêma chixexû i ngextûxûcûgû nagu rûxînûêxû! iRû meâ Tupanapexewa namaxû rû aixcûma nûxû yaxô! iRû nûxû nangechaû i guxûma i duûxûgû, rû táxû i namaâ cunuxû! Rû ngêmaâcü chanaxwaxe i cumaxû wûxigu namaâ i guxûma i ngêma duûxûgû i ngearû pecaduâxçacûma Tupanamaâ yumûxêgûxû. ²³Rû tama name i icurûxînu i ngêma dexagû i taxuwama mexû. Erû ngêma dexagûgagu rû dûxwa nûgûchi naxaie i duûxûgû. ²⁴Rû wûxi i Tupanaârû puracûtanûxû rû tama name na namûcûchi naxaixû. Natûrû name nixî i guxûma i duûxûgûmaâ namecûma. Rû nanaxwaxe i yaxna namaâ naxînuâcûma meâ duûxûgûxû nangûxêê i Tupanaârû ore. ²⁵⁻²⁶Rû wûxi i Tupanaârû puracûtanûxû rû nanaxwaxe i yaxna namaâ naxînuâcûma meâ nayaxucûxê i ngêma duûxûgû i tama irûxînuêchaûxû. Rû nanaxwaxe i ngêmaâcü ínananguxêê na Tupana nûxû rûngûxêêxû i ngêma duûxûgû na nûxû naxoexûçax i norû chixexû rû nûxû nacuaxgûxûçax i ngêma ore i aixcûma ixîxû. Erû Tupana nanaxwaxe na naxûâêgûxû i ngêma duûxûgû rû nawa ínanguxûxû i ngêma chixexû i ngoxo i Chataná nagu nayixêêxû na noxrûtama ngûchaû namaâ naxûxûçax.

Nuxâcü tá nixî i duûxûgû i ngêxguma nagûxchaûgu i naâne

3 ¹Rû chanaxwaxe i nûxû cucuax rû ngêxguma nagûxchaûgu i naâne rû tá nangêxma i âcûmaxûgû rû guxchaxûgû naxçax i duûxûgû. ²Rû duûxûgû tá nûgûguxicatama narûxînuê,

rü norü dīeruguama tá narüxīnūē, rü tá nügü inarütägü, rü ngēmaācü tātütama nüxū nacuaxgüchaū i togü i duūxūgü i tama naxrūū taarü dīeruaxgüxū. Rü chixri Tupanachiga tá nidexagü, rü tātütama nanatüga rü naēga naxīnūēchaū. Rü tātütama moxē inaxā i ngēxguma Tupana nüxū rüngūxēēgu, rü ngēmaācü tātütama nüxū nacuaxgüchaū i Tupanaārü ore. ³Rü tātütama nagu narüxīnūē i togü i duūxūgüxū na nangechaūgüxū, rü tātütama nüxū nangechaūtümüügü. Rü tá naxoregütaxgü, rü tātütama nügü naporexēē na yaxna namaā naxīnūēxūcax i naxūneārü ngüchaūgü. Rü tá nichixecüma, rü tá naxchi naxaie i guxūma i tacü i mexū. ⁴Rü duūxūgüechitawaxegüxū tá nixīgü, rü nuēwaxexū tá nixīgü, rü nügü icuaxūügüxū tá nixīgü. Rü tá norü ngüchaūcaxama nadaugü, rü tātütama Tupanaxū nacuaxgüchaū. ⁵Rü tá nügü nayaxögüxüchinetaxēē natürü ngēma norü chixexū i naxügüxūwa tá nangoxoma na tama aixcüma yaxögüaxū i ngēma ore i mexū. Rü ngēma duūxūgü i ngēmaācü maxēxū, rü tama name i namaā cuxāmüci rü natanügu cuxā. ⁶⁻⁷Erü ngēma duūxūgütanüwa nangēxmagü i nümāxū i duūxūgü i ipatagu ichocuetanüxū. Rü norü ngüxēētaemaā nayawomüxēēgü i ngēma ngexūgü i ngēma ngēxmagüxū i tama naāēxū icuaxū rü ipecaduaxgüxū. Rü ngēma ngexūgü, rü norü ngüchaūgütama rü chixexūwa nanagagü, rü ngēmacax woo guxūguma nangüegü natürü taguma aixcüma nüxū nacuaxgü i ngēma ore i aixcüma ixīxū.

⁸Rü ngēma duūxūgü i chixexūmaā ngüxēētaegüxū, rü chixexūgüxicatama narüxīnūē, rü tama aixcüma nayaxögü i Tupanaārü ore. Rü naxchi naxaie i ngēma ore i aixcüma ixīxū, naxrūū ga yema yuūxūgü ga Yane rü Yabre ga tama Moichéga īnūēchaūxū. ⁹Natürü ngēma togü i duūxūgü rü tātütama poraācü nüxū nayaxögü i ngēma chixexūmaā ngüxēētaegüxū. Erü guxūwama i duūxūgü rü tá nüxū nicuaxāchitanü na ngēāēgümarexū yixīgüxū yema taxre ga tama Moichéga īnūēchaūxūrū.

**Pauru rü inayacuaxēē na
Timutéuna naxāgaxū**

¹⁰⁻¹¹Natürü cumax, Pa Timutéux, marü nüxū cucuax ga ñuxācü meā na chanangüxēēxū ga duūxūgü, rü ñuxācü meā chamaxūxū, rü ñuxācü nagu charüxīnūxū, rü ñuxācü meā chayaxōxū, rü ñuxācü nüxū changechaūxū rü yaxna namaā chaxīnūxū ga duūxūgü, rü ñuxācü nüxū chixuamaxū ga Tupanaārü ore woo duūxūgü choxū imaxgüchaūga rü ngüxū chingexgu. Rü nüxū cucuax ga tacü choxū na ipetüxū ga Aütioquíawa rü Icūniūwa rü Ditawa, rü ñuxācü choxū na yamāxgüchaūxū ga duūxūgü rü ngüxū chingexū. Natürü törü Cori ya Tupana choxū narüngüxēē na tama choxū yamāxgüxüchixūcax. ¹²Rü aixcüma cumaā nüxū chixu rü guxāma ya yixema naxwaxegüe na Ngechuchu ya Cristucax tamaxēxū, rü togü tá tūmachi naxaie rü chixri tá tūmamaā nachopetü. ¹³Natürü ngēma duūxūgü i chixecümagüxū rü ngēma duūxūgü i idorataaxgüxū rü yexeraxū i chixexūgu

tá nayi. Erü Chataná marü nayawomüxëëgü, rü ngëmacax nüxî togüxü nawomüxëëgü. ¹⁴Natürü i cuma rü name nixî i guxüguma meã nagu quixü i guxüma i ngëma ore i marü cungúxü. Erü cumatama rü nüxü cucuax na aixcüma yixü i ngëma ore, rü nüxü cucuax na texégü tixigüxü ga guxema namaã cuxü nguxëëgüxe. ¹⁵Rü cuma nüxü cucuax rü cubuxgumamatama nawa cungux i ngëma Tupanaärü ore i üünexü. Rü ngëmawa cunayaxu i cuax na nüxü cucuáxüçax i ñuxácü tixü na nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü ega Ngechuchu ya Cristuaxü yaxögügu. ¹⁶Rü guxüma i Tupanaärü ore i ümatüxü rü nügüãëwatama nanayaxu ga Tupana. Rü ngëma ore rü name na duüxügüxü namaã ingúxëëxü, rü namaã yaxucuxëgüxü rü namaã iyanawëxächixëëgüxü, rü namaã nangúxëëxü na meã Tupanapëxewa namaxëxüçax. ¹⁷Rü ngëmaäcü i ngëma ore rü tixü narüngüxëë ya yixema Tupanaärü ixixë, na meã nüxü tacuáxüçax i ngëma Tupana naxwaxëxü rü ítamemarexü na tanaxüxüçax i nagúxüraüxü i puracü i Tupana tümamaã nüxü ixixü.

4 ¹⁻²Rü nüma ya Ngechuchu ya Cristu ya núma tá ücü na nüxü yacagüxüçax i ngëma duüxügü i maxëxü rü ngëma marü yuechirëxü, rü yimapëxewa rü Tupanapëxewa cuxü chamu na nüxü quixuxüçax i ngëma ore i mexü. Rü ngëxguma cuxü yatauxchaächigu rü woo cuxü naguxchagu, rü chanaxwaxe i nüxü quixuama i ngëma ore. Rü ngëmaäcü chanaxwaxe na icuyanawëxächixëëgüxü rü meã cuyaxucuxëgüxü rü nüxü

cunangúchaüxëëxü i duüxügü. Rü name nixî i yaxna namaã cuxüniücüma meã cunangúxëë. ³Erü yixcüra i duüxügü rü täütáma nüxü naxüniüçhaü i ngëma nguxëëtae i mexü. Erü ngëma duüxügü rü nichixëcüma. Rü ngëmacax naxçax nadaugü i norü ngúxëëruügü i nüma nanaxwaxëgixüäcüma nangúxëëxü. ⁴Rü täütáma nüxü naxüniüçhaü i Tupanaärü ore i aixcüma ixixü. Erü nüxü nayaxögü i ngëma ore i doramare ixixü rü ngëmaguama narüxüniü. ⁵iNatürü cuma rü meã cugüna nadau, rü ínaxuãë, rü namaã napora ega ngúxü cuxü üpetügu! iRü nüxü ixuama i ore i mexü i tixü maxëxëëxü, rü meã yanguxëë i ngëma puracü i Tupana cuxna äxü!

⁶Täütáma muxü i ngunexü ñoma i naãnewa changëxma erü marü choxü ningaica na Tupanaärü puracü chaxixügügagu chayuxü rü choxü na yamaxgixü i duüxügü. ⁷Rü choma rü marü guxüwama nüxü chixuchigü rü íchayapoxüchigü ga Tupanaärü ore i mexü ga woo yemacax duüxügü chauxchi na aixü. Rü guxüguma aixcüma Tupanacax chamaxáma rü nüxü chayaxöoma. Rü ñuxma rü marü nawa nangu na chayuxü. ⁸Rü ñuxma rü marü Tupana choxü namaã nanguxü i ngëma ämare i mexëchixü ya tóru Cori ya Ngechuchu ya äëxgacü ya mecü tá choxna äxü i ngëxguma wenaxäru ñoma i naãnewa naxüxgu. Rü täütáma chaxica choxna nanaxá i ngëma ämare, natürü tá tuxna nanaxá ya guxáma ya yixema tümäärü ngúçhaümaã ínanguxëëgüxe na wenaxäru núma naxüxü.

Timutéuxü naxucuxë ga Pauru

⁹Cumaã nüxü chixu rü chanaxwaxe i paxa nuã cuxü, rü choxü ícuyadau.

¹⁰Dema rü ñoma i naãneärü ngëmaxügu

naxínüxügagu choxna nixü rü ñäne ga Techarónicawa naxü. Rü Crechéüte rü Gárataanewa naxü, rü Titu i Darumáchiaanewa. ¹¹Rü Lucaxicatama nixi i ñuxma chauxütawa ngëxmaxü. Rü chanaxwaxe i naxçax cudau i Marcu na nuã cunagaxüçax. Erü nüma rü chauxçax name na choxü na nangüxëëxü i ñaã puracüwa. ¹²Rü Tíquicu rü ñäne i Epéchiuwa chanamu. ¹³iNgëxguma nuã cuxüxgu rü nuã nange i chorü gáuxüchiru ga ñäne i Túruawa ngëxmaxü ga Carpupatawa chatáxü! Rü chanaxwaxe i nuã cunana i chorü poperagü. Rü guxüärü yexera chanaxwaxe i nuã cunana i ngëma chorü poperagü i idixgüpítaxü. ¹⁴Aleyádrü i cobrenaxçax i buetarearü üwa puracüxü rü poraãcü chixri chomaã naxüpetü. Natürü Tupana nüxü nacuax i ñuxãcü tá na napoxcuãxü naxçax ga yema chixexü ga chomaã naxüxü. ¹⁵iMeã cugüna nadau na tama chixexü cumaã naxüxüçax! Erü poraãcüxüchima naxchi naxai i Tupanaärü ore i mexü. ¹⁶Yexguma noxrixüchima ãëxgacügüpexewa chaugüétiwa chideaxgu rü taxúema choxü tarüngüxëë. Guxüma choxna nibuxmü. Natürü tama chanaxwaxe i Tupana nagu narüxünu i ngëma. ¹⁷Natürü tórü Cori choxü naporaxëë rü choxü narüngüxëë na choxü natauxchaxüçax na nüxü

chixuxüçax ga norü ore i mexü i tüxü maxëxëëxü. Rü yemaãcü guxüma ga yema duüxügü ga tama yaxögüxü ga yéma yexmagüxü rü nüxü naxínüë ga yema ore. Rü yemaãcü tórü Cori ya Ngechuchu choxü ínanguxuchixëë ga yexguma taxü ga äücümaxüwa chayexmagu. ¹⁸Rü nüma ya tórü Cori tá choxü ínanguxuchixëë nawa i guxüma i chixexügü. Rü tá choxna nadau na ngextá ãëxgacü íyüxüwa choxü nagaxüçax. Rü tanaxwaxe i guxüguma nüxü ticuaxüügü. Rü ngëmaãcü yü.

**Pauru rü wenaxärü Timutéuxü
narümoxë rü naxçax ínaca
na Cori ya Ngechuchu ya
Cristu nüxü rüngüxëëxü**

¹⁹Chanaxwaxe i chauégagu nüxü curümoxë i Prisila, rü Aquiru, rü Onechéperutanüxügü. ²⁰Eratu rü ñäne i Corítigu narüxãüx. Rü Turuquínu rü idaawexüma ñäne i Miretuwa chanatax. ²¹Rü naxüpa i gáuanexü rü chanaxwaxe i nuã cuxü. Rü cuxü narümoxëgü i Eubúru, rü Prudëte, rü Linu, rü Cádiz, rü guxüma i taeneëgü i yaxögüxü. ²²Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu cumaã nangëxma, rü Tupana pexü narüngüxëë ya guxüma i pemax.

*Rü nuãma pexna,
Pauru*

POPERA GA TITUCAḶ

NAXÜMATÜXÜ GA PAURU

Tituxü narümoḶe ga Pauru

1 ¹⁻²Pa Titux, choma i Pauru i Tupanaärü puracütanüxü nixi i cuxcaḶ chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü Ngechuchu ya Cristu nixi ga choxü mucü na ngëma duüxügü i Tupana idexechixümaã nüxü chixuxücaḶ i norü ore na Tupanaãxü yaxögüãxücaḶ rü nüxü nacuaḶgüxücaḶ i ngëma norü ore i aixcüma ixixü i tüxü rüngüxëëxü na naxcaḶ imaxëxücaḶ. Rü ngëmaäcü Tupanaãxü tayaxögü rü naxcaḶ tamaxëchaü erü tanayauxgüchaü i ngëma maxü i taguma güxü. Rü ngëma maxü i taguma güxü nixi ga nuxcümaxüchima ga yexguma tauta naãne üxgu Tupana ya taguma idoracü nüxü ixuxü. ³Rü ñuxma rü marü nawa nangu na Tupana tüxü nüxü cuxëëxü i ngëma norü ore i mexü i tüxü maxëxëxü. Rü ngëmacaḶ nümatama ya Tupana ya törü maxëëëruü choxü namu na nüxü chixuxücaḶ i ngëma norü ore. ⁴Pa Titux, cuma rü Tupanaärü orewa rü chaune quixi yerü chauxütawa cunayaxu ga Tupanaärü ore ga noxri rü

ñuxma rü chauxrüü cuyaxö. Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü Ngechuchu ya Cristu ya törü maxëëëruü na cuxü rüngüxëëgüxü rü cuxü nataãëxëëgüxü.

Tituarü puracü ga Cretawa

⁵Rü yexguma Cretaarü capaxügu cuxü chamuxgux, rü cumaã nüxü chixu na yema yaxögüxütantüwa cuyanguxëëxücaḶ ga yema puracü ga tama chaguxëëxü ga yexguma cuxna yëma chataegugu. Rü yemacaḶ cumaã nüxü chixu na wüxichigü ya iãnewa nüxü quixunetachigüxücaḶ i tupaucaarü äëxgacügü na yema yaxögüxümaã inacuaxgüxücaḶ, yema cuxna na chaxãgaxürüü. ⁶Rü wüxi i äëxgacü i yaxögüxüãrü, rü nanaxwaxe i meã namaxü na taxüema chixri nachiga idexagüxücaḶ. Rü nanaxwaxe i wüxitama tixi ya namaḶ. Rü nanaxwaxe i naxäcügü rü yaxögüxü na yixigüxü rü meã na namaxëxü na taxüema nüxü ixuxücaḶ na chixri namaxëxü rü exna chixri nanatüga naxinüëxü. ⁷Erü yixema yaxögüxüãrü äëxgacü ixixë, rü Tupanaärü puracü nixi i taxüxü. Rü ngëmacaḶ tanaxwaxe i

aixcūma meā tamaxū. Rū tama name i wūxi i yatū i chixecūmaxū tixī rū chixexūgu rūxīnūxū tixī. Rū tama name na tangāxūxū, rū nuçax tadauxū, rū togū i duūxūgūxū tawomūxēxū i norū dīerucaç.

⁸Natūri tanaxwaxe i guxūguma meā duūxūgūxū tayaxu i tūmapatawa, rū aixcūma nūxū tangechaū i ngēma duūxūgū i meā maxēxū. Rū tanaxwaxe i wūxi i yatū i aixcūma tūmaāxēxū cuáxe tixī, rū guxūguma duūxūgūmaā mecūmaxē tixī, rū aixcūma Tupanaçax maxūxē tixī, rū guxūguma meā tūgūmaā icuáxe tixī. ⁹Rū yíxema yaxōgūxūārū āxgacū i xīxē rū tanaxwaxe i meāma nagu tixū i ngēma ore i aixcūma ixīxū ga tūxū inguxēxū, na tūma rū ta togūxū tangúexēxūçax i ngēma ore i mexū, na ngēmaācū nūxū tanangúchaūxēxūçax rū nūxū tayaxōgūxēxūçax i ngēma duūxūgū i noxri tama yaxōgūchaūxū. ¹⁰Erū nangēxma i muxūma i yaxōgūchirēxū i tama aixcūma irūxīnūēchaūxū. Rū ngēma guxūārū yexera tama irūxīnūēchaūxū nixī i ngēma Yudíugū i yaxōgūchirēxū i naxwaxegūxū na nuxcūmaūgūxū i nacūmawe naxīxū i ngēma yaxōgūxū. Rū nūmagū rū ore i taxuwama mexūxū nixugūgū, rū ngēmaācū duūxūgūxū nawomūxēēgū. ¹¹Natūri ngēma duūxūgū i ngēmaācū chixri nguxēētaegūxū, rū chanaxwaxe i noxtacūma icuyanangeçxgūxēē. Erū muxūma i duūxūgūxū nachixexēēgū rū ñuxmata ñuxre ya ipatawachigū rū nanachixexēē i guxūma i duūxūgū na tama aixcūma Tupanaāxū yaxōgūāxūçax. Rū ngēma ore i taxuwama mexūmaā duūxūgūxū nangúexēē na ngēmaācū nawomūxēēgūācūma ngīxū

nayauxgūxūçax i norū dīeru. ¹²Rū wixi ga yematama capaxūçūāx ga norū tupanaārū orearū urūū nixī ga natanūxūxūtamā ixuxū rū ñaxū:

“Rū ñaā Cretacūāx i duūxūgū rū guxūguma dorataçxgūxū nixīgū, rū ñoma naēxūgūrūū nidūrae, rū nitaanū, rū nixoxochi”, ñaxū. ¹³⁻¹⁴Rū aixcūma nixī ga yema ore ga nūxū yaxuxū ga yema yatū. Rū ngēmaçax chanaxwaxe i poraācū cuyaxucuxēgū i ngēma yaxōgūxū na aixcūma meā yaxōgūāxūçax, rū tama nagu naxīxūçax i ngēma Yudíugūcūma. Rū chanaxwaxe i namaā nūxū quixu na tama naga naxīnūēxūçax ega çacū namuāxgu i ngēma duūxūgū i tama nūxū cuāxgūchaūxū i ore i aixcūma ixīxū. ¹⁵Rū yíxema aixcūma Tupanapexewa mexē rū guxūwama tame. Natūri yíxema tama aixcūma Tupanapexewa mexē, rū taxucūriwama çacū rū nacūma i nagu tixūxūmaā tūgū tamexēē. Rū woo tūmaāēwa nagu tarūxīnūxūwā rū tachixe erū ngēma nacūma i nagu tixūxūmaā Tupanapexewa tūgū tamexēēchaū. ¹⁶Rū ngēma duūxūgū i ngēmagu rūxīnūēxū rū nūgū yaxugūgūgu rū Tupanaxū nacuax, natūri ngēma nūmagū naxūgūxūwā nūxū tacuax na tama aixcūma yīxū na Tupanaxū nacuaxgūxū. Rū nūmagū rū Tupanapexewa nichixe, rū tama naga naxīnūē, rū taxuwama nime na çacū rū mexū naxūgūxū.

Nguxēētae i aixcūma mexū

2 ¹Natūri i cuma, Pa Titux, rū cunaxwaxe i guxūgutāma ngēma mexū i nguxēētaemaā cunangúexēē rū taguma nūxna quixūgachi. ²iRū meā yaxucuxēgū i ngēma yatūgū i yaguāxgu na aixcūma meā naāxū nacuācūma

namaxêxûcax, rü taguma nadauxcüraxûwaxegüxûcax, rü guxûguma meã nagu na naxîñüëxûcax! iRü nangüexêê na aixcûma meã Tupanaaxû yaxôgüâxûcax, rü guxû i duïxûgüxû nangechaûgüxûcax, rü yaxna namaã naxîñüëxûcax ega woo tacü rü guxchaxû nüxû üpetügux! ³Rü ngëxgumarüü ta chanaxwaxe i meã cuyaxucyxêgü i ngëma ngexûgü i yaguâxgü na meã Tupanapexewa namaxêxûcax. Rü tama name na yaxoregütaxgüxû, rü nangâxewaxegüxû. Rü name nixî i guxû i duïxûgüpexewa rü meã namaxê. ⁴⁻⁵Rü ngëma ngexûgü i yaguâxgü rü name nixî i meã na nangüexêêaxû i ngëma ngexûgü i paxûgü na aixcûma natexû rü naxâcügüxû nangechaûgüxûcax, rü meã naãêxû nacuaxgüxûcax, rü mexûguxicatama na naxîñüëxûcax, rü meã napatana nadaugüxûcax, rü guxû i duïxûgümaã namecûmagüxûcax, rü aixcûma natega naxîñüëxûcax na taxúema chixri Tupanaârü orechigagu idexagüxûcax. ⁶iRü ngëxgumarüü ta meãma yaxucyxêgü i ngëma ngextüxücügü na aixcûma meã naãêxû nacuáâcûma namaxêxûcax rü tama nadauxcüraxûwaxegüxûcax! ⁷iRü cumatama rü name nixî i meã napexewa cumaxû i guxûwama na ngëmaâcü wüxi i norü cuaxruü i mexû quiixûcax! Rü ngëxguma cunangüexêêgu, rü cunaxwaxe i mexûgu curüxîñüâcûma cunangüexêê rü tama ññucaâcûma namaã nüxû quixu i ngëma ore. ⁸Rü ngëxguma ngëmaâcü meã cunangüexêêgu i ngëma ore i mexû, rü taxúetáma texê chixri nachiga tidexa.

Rü ngëmaâcü ya yíxema chixri tachiga idexagüchaûxê rü tá taxãneê erü taxucürüwa tacü rü chixexûxû tixugü i tachiga. ⁹iRü meãma yaxucyxêgü i ngëma duïxûgü i coriâxgüxû! iRü namaã nüxû ixu na guxûguma meã norü coriga naxîñüëxûcax, rü norü corimaã namecûmagüxûcax, rü taguma norü corixû nachoxûgagüxûcax! ¹⁰Rü tama name i norü coriaxû nangîxgü, natürü nanaxwaxe i aixcûma meãma norü corimaã namaxê rü taguma nanawomüxêêgü. Rü ngëxguma ngëmaâcü namaxêgu, rü guxûma i togü i duïxûgü tá nüxû nadaugü na ññuxâcü aixcûma namexêchixû i ngëma ore i duïxûgüxû namaã ingüexêêxû nachiga ya Tupana ya tórü maxêxêëruü. ¹¹Tupana rü poraâcûxüchima tamaã namecûma, rü yemacax núma nanamu ga Nane na guxûma i duïxûgüaxû nangëxmaxûcax i maxû i taguma gúxû ega nüxû yaxôgüâgu. ¹²Rü ngëma na Tupana tamaã mecûmaxûwa nüxû tacuax na namexû na nüxû rüxoexû i ñoma i naãnecûâxârü ngüchaûgü rü guxûma i to i chixexûgü i napexewa ixüxû. Rü ngëma Tupana taxcax üxû tüxû nanguxêê na meã yigümaã icuaxgüâcûma togü i duïxûgüpexewa rü Tupanapexewa meã imaxêxû i ñoma i naãnewa. ¹³Rü tüxû nanguxêê ta na guxûguma meã ñnanguxêêgüxûcax na nataeguxû ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü maxêxêëruü ya tórü Tupana ya tacü ixîcü. Erü Tanatü ya Tupana rü tamaã inaxuneta na wena tá nataeguxû ya Ngechuchu, rü wüxi i taãê tá nixî i ngëxguma ñnanguxgu. ¹⁴Rü nüma ga Ngechuchu rü taxcax nayu na tüxû

ínanguxũxẽẽxũcax nawa i guxũma i chixexũ, rü tüxũ yamexẽẽgũxũcax na aixcũma norü duũxũgü i mexũ ixĩgũxũcax rü aixcũma naxcax idaugũxũcax na guxũguma mexũ ixũgũxũcax. ¹⁵Rü ngẽma ore tá nixĩ i duũxũgũxũ namaã cungúxẽẽxũ rü nüxũ cunangúchaũxẽẽxũ na Tupanacax namaxẽxũcax. Rü ngẽma oremaã tá aixcũma cuyaxucuxẽgü i duũxũgü eri Tupanatama nixĩ ya cuxũ mucü na ngẽmaãcü cunaxũxũ. Rü tama name na texẽ cuxũ oxũ.

**Ñuxãcü nanaxwaxe na
namaxẽxũ i ngẽma yaxõgũxũ**

3 ¹Rü ngẽma yaxõgũxũ i duũxũgü rü name nixĩ i nüxna nüxũ cucuaxãchixẽẽ na meã naga naxĩnũẽxũcax i nachiũãneãrũ ãẽxgacügü rü guxũma i togü i ãẽxgacügü. iRü yaxucuxẽgü na ínãmẽmãregũxũcax na naxũgũãxũcax i guxũma i mexũ i puracügü! ²Rü tama name i texẽchiga chixri nidexagü rü texẽmaã nanuẽ. Natürü name nixĩ i guxũ i duũxũgũmaã namecũmagü rü aixcũma guxũ i duũxũgũxũ nangechaũgü rü tama nügü ínãrutãgü. ³Rü name nixĩ i yaxna namaã taxĩnũẽ i ngẽma tama yaxõgũxũ, yerü yixema rü ta ga ũpa rü chixri tamaxẽ, rü tama Tupanaga taxĩnũẽ. Rü itayarũtauxe rü tórü ngúchaũ tüxũ napora. Rü chixexũgu rüxĩnũẽãcũma tamaxẽ rü taxãũxãchixwaxegü. Rü togü i duũxũgü taxchi naxaie, rü yixema rü ta rü yigüchi taxaie ga wũxichigü. ⁴Natürü ga Tupana ya tórü maxẽẽerũ rü tüxũ nüxũ nadauxẽẽ ga ñuxãcü tamaã na namecũmaxũ rü ñuxãcü guxũ i

duũxũgũxũ nangechaũxũ. ⁵Rü yexguma nixĩ ga tüxũ namaxẽẽxũxũ. Rü tama tacü rü mexũ na ixũgũxũgagu nixĩ ga tüxũ namaxẽẽxũ, natürü tüxũ namaxẽẽẽ yerü nüxũ tangechaũtũmũũgü. Rü Naãẽ i Üünexũ i tüxũ ngexwacaxũxẽẽxũãrũ poramaã Tupana tüxũ inayanaxoxẽẽ ga tórü pecadu na ngexwacaxũxũ i duũxũgü ixĩgũxũcax. ⁶Rü Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽẽerũũgagu nixĩ ga Tupana ga guxũma ga norü ngúchaũmaã tüxna namuãxũ ga Naãẽ i Üünexũ. ⁷Rü yemaãcü tamaã namecũma rü tüxũ narũngũxẽẽ ga Tupana na aixcũma imexũcax i napexewa, rü na nayauxgũxũcax i ngẽma maxũ i taguma gũxũ i írũngũxẽẽgũxũ. ⁸Rü guxũma i ngẽma marü cumaã nüxũ chixuxũ rü aixcũma nixĩ. Rü ngẽmacax chanaxwaxe i guxũguma nüxũ quixu i ngẽma ore na aixcũma mexũ naxũgũxũcax i ngẽma duũxũgü i Tupanaãxũ yaxõgũxũ. Eri ngẽma ore rü guxũwama name i guxãcax. ⁹iNatürü nüxna ixũgachi i ngẽma dexagü i taxuwama mexũ i duũxũgü nawa nügü choxũgagũxũ rü ngẽma oregü i nuxcũmaũgũxũ i duũxũgũchigamare ixĩgũxũ! iRü nüxna ixũgachi i ngẽma nügü ngaexũ! iRü tama name na natanũgu cuxãxũ i ngẽma duũxũgü i nügũmaã nüxũ rünuẽtanücüxũ nachiga i ngẽma mugü ga Moĩché ũmatũxũ! Eri guxũma i ngẽma na nüxũ rünuẽtanücüxũ rü taxuwama name, rü natũcaxmamare nixĩ. ¹⁰Rü ngẽxguma chi wũxie i petanũwa rü chixexũ i nguxẽẽtaemaã ngẽma yaxõgũxũxũ titoyegu, rü name nixĩ i tũmamaã nüxũ quixu na tama

ngexũ tawagũxũçax. Rũ ngẽxguma tanaxũamagu, rũ name nixĩ na wena tũmamaã nũxũ quixuxũ. Rũ ngẽxguma tama cuga taxĩnũchaũgu rũ tanaxũamagu i ngẽma chixexũ rũ name nixĩ i noxtacũma tũxũ ícumuxũchi natanũwa i ngẽma yaxõgũxũ. ¹¹Erũ ngẽma chixri na tamaxũxũwa rũ tá nũxũ cucuax na tachixeãẽxũ ya yíxema duũxẽ rũ tũmaãrũ pecadugagu tá nixĩ na tapoxcuxũ.

Tituxũ naxucuxẽ ga Pauru

¹²Rũ ngẽxguma cuxũtawa chanamuxgu i Artema rũ exna Tíquicu, rũ chanaxwaxe i paxa Nicaporíchiuwa cuxũ na choxũ ícuyadauxũçax. Erũ ngẽma tá nixĩ i chanangupetũxẽẽxũ ya yima tauemacũgũ ya nagu nagáuanecũ. ¹³Rũ guxũma i cuxũ tauxchaxũmaã chanaxwaxe i nũxũ curũngũxẽẽ i ãẽxgacũ i Chena i Dumacũãxgũarũ mugũxũ cuáxũ rũ Aporu na paxa núma

naxĩxũçax. Rũ chanaxwaxe i nũxna cunaxã i ngẽma nanaxwaxexũ i norũ namawaũ na taxuũma nũxũ taxuxũçax. ¹⁴Rũ ngẽma taeneẽgũ i yaxõgũxũ, rũ name nixĩ i nũxũ nacuaçgũ na mexũ naxũgũxũ rũ togũxũ nangũxẽẽgũxũ ega çacũ nũxũ tauxgux. Rũ ngẽmaãcũ i ngẽma taeneẽgũ i yaxõgũxũ rũ aixcũma guxũwama tá name i norũ maxũ.

Pauru rũ wenaxãrũ Tituxũ narũmoxẽ rũ naxçax ínaca na Tupana nũxũ rũngũxẽẽxũçax

¹⁵Rũ guxũma i taeneẽgũ i nuã chauxũtawa ngẽxmagũxũ rũ cuxũ narũmoxẽgũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta i choma rũ chanaxwaxe i nũxũ curũmoxẽ i taeneẽgũ i yaxõgũxũ i cuxũtawa ngẽxmagũxũ. Rũ chanaxwaxe i Tupana pexũ narũngũxẽẽ i guxãma i pemax.

*Rũ nuãma cuxna,
Pauru*

POPERA GA PIRIMÚCAX NAXÜMATÜXÛ GA PAURU

Pirimúxü narümoxê ga Pauru

¹Pa Pirimú i Cuxü Tangechaüğüxe i wüxigu Tomaã Puracüxe, choma i Pauru i Ngechuchu ya Cristucax poxcuxe rü taeneê i Timutéumaã cuxcax tanaxümatü i ñaã popera. ²Rü ñaã popera rü naxcax ta nixí i ngêma taeneêgü i cupatawa ngutaquexegüüxü rü naxcax ta nixí taeyax i Ápia rü taeneê i Ariquepu i wüxigu tamaã Tupanaãxü puracüexü. ³Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxêê rü pexü nataãexêê.

Pirimú rü aixcúma Ngechuchuaxü nayaxõ rü yema yaxögüxüxü nangechaü

⁴Rü guxüguma i ngëxguma cuxna chacaxächigu i chorü yumüxêwa, rü Tupanana moxê chaxã cuxcax. ⁵Erü nüxü chacuáchiga na ñuxácü nüxü cuyaxõxü ya tórü Cori ya Ngechuchu rü ñuxácü nüxü na cungechaüxü i guxüma i duüxügü i Tupanaãrü ixígüxü. ⁶Rü Tupanana naxcax chaca na cuxü nangüxêxüçax na duüxügümaã nüxü quixuxüçax na ñuxácü Cristuaxü yaxögüxü i yixemax, erü

chanaxwaxe na meã nüxü cucuáxü na ñuxácü Ngechuchu ya Cristugagu poraãcü tüxü nangüxêxü ya Tupana. ⁷Rü choma rü poraãcü chataãxüchi na ñuxácü nüxü cungechaüxü i ngêma yaxögüxü. Erü cugagu nixí, Pa Chaueneêx, na nataãégüxü i ngêma togü i yaxögüxü.

Pirimúxütawa rü Onéchimuçax wüxi ga ngüxêçax ínaca ga Pauru

⁸⁻⁹Rü ngêmacax nangëxma i wüxi i ngüxêê i cuxütawa naxcax íchacaxchaüxü. Rü dücax, Cristu nixí ya choxü mucü rü ngêmacax choxü nangëxma i pora na cuxü chamuxü na cunaxüxüçax i ngêma ngüxêê i mexü i tá cumaã nüxü chixuxü. Natürü tama ngêmaãcü cuxü chamuxchaü erü cuxü changechaü, rü ngêmacax chauxcax narümemañ nixí na cuxü chacaxümarexü naxcax i ngêma. Rü choma i Pauru rü marü chaya rü ñuxma rü chapoxcu Ngechuchu ya Cristucax. ¹⁰Rü ngêmacax cuxna naxcax chacaxchaü i wüxi i ngüxêê naxcax i Onéchimu i nuã poxcupataüwa chauxütawa Cristuxü yaxuxü. Rü

ngëmacax i ñuxma rü Tupanaärü orewa rü chaune nixí. ¹¹Rü ñpa ga Onéchimu rü wüxi ga curü duñxü ga taxuwama cuxú mexü nixí. Natürü i ñuxma rü cuxú rü choxú rü ta name. ¹²Rü ñuxma rü cuxçax chanataeguxëë i nüma i Onéchimu. Rü chanaxwaxe i meã cunayaxu, ñoma choxü cuyaxuxürüü. ¹³Chierü chanaxwaxe na nuxma chauxütagu naxáuxü, rü na cuchicüü choxü nangüxëëxüçax i ñuxma na chapoxcuxü naxçax i Tupanaärü ore i mexü. ¹⁴Natürü tama chanaxüchaü i tacü i tauta “Ngü” ñacuxü choxü. Erü ngëma ngüxëë i cuxna naxçax chaçaxü, rü chanaxwaxe na curü ngüchaütama yixü na cunaxüxü i ngëma rü tama i chorü mugagu na yixü. ¹⁵Rü bexmana Tupana nanaxwaxe na paxaãchi cuxna yaxüxü ga Onéchimu na yixcama rü wenaxärü cuxçax nataeguxüçax rü ngëmaäcü guxügutáma cuxütawa nangëxmaxüçax. ¹⁶Natürü i ñuxma rü tama ngëxürüxümare i curü duñxüärü nixí, erü wüxi i curü duñxüärü yexera nixí i ñuxmax, erü taeneë i nüxü ingechaüxü nixí. Rü aixcüma poraäcü nüxü changechaü i chomax, natürü maneca i cuma rü yexeraäcü nüxü cungechaü. Erü ñuxma rü tama wüxi i curü duñxümare nixí, natürü wüxi i cueneë i tóru Coriaxü yaxöxü nixí i ñuxmax. ¹⁷Rü ngëmacax, rü ngëxguma choxü cudauxgu na aixcüma cueneë chiixü, rü chanaxwaxe i meã cunayaxu i Onéchimu, ñoma choxü cuyaxuxürüü. ¹⁸Rü ngëxguma tacü rü chixexü cumaã naxüxgu rü exna tacü cuxü nangetanügu, rü chanaxwaxe i chomaã nüxü quixu na ñuxre yixü, na

chomatama cuxü chanaxütanüxüçax. ¹⁹Rü chomatama i Pauru rü choxmexmaäxüchi chanaxümatü i ñaã popera. Rü aixcüma chomatama tá cuxü chanaxütanü. Rü täütáma cuxna nüxü chacuaxächixëë na ñuxäcü choxü cunangetanüxü i curü maxü i taguma gúxü i chaugagu Tupanaxütawa cuyaxuxü. ²⁰Rü ngëmaäcü, Pa Chaueneëx, rü chanaxwaxe i tóru Corigagu chauçax cunaxü i ngëma ngüxëë. Rü chanaxwaxe i choxü cutaãëxëë, erü chaueneë i Cristuaxü yaxöxü quixí. ²¹Rü cuxçax chanaxümatü i ñaã popera erü nüxü chacuax na aixcüma chauga cuxinüxü rü tá cunaxüxü i ngëma cuxna naxçax chaçaxüärü yexera. ²²Rü ngëxgumarüü ta chanaxwaxe na chauçax cunamexëëxü i wüxi i nachica i ngextá tá nawa changuxü. Erü íchanangüxëë na Tupana tá nangäxüxü i perü yumüxëgü, rü tá choxü nangüxëëxü na pexü íchayadauxüçax.

Pauru rü wenaxärü Pirimúxü narümoxë rü naxçax ínaca na Cori ya Ngechuchu ya Cristu nüxü rüngüxëëxü

²³Rü moxë cuxçax ngëma namu i Epáparu. Rü nüma rü wüxigu chomaã napoxcu naxçax ya Ngechuchu ya Cristu. ²⁴Rü ngëxgumarüü ta moxë cuxçax ngëma namugü i Marcu, rü Aritárcu, rü Dema rü Luca. Rü nümagü rü chomücügü nixigü i Tupanaärü puracüwa. ²⁵Rü chanaxwaxe i tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxëë i guxäma i pemax.

*Rü nuãma cuxna,
Pauru*

POPERA GA YUDÍUGÜ GA YAXÔGÜXÛCAX ÜMATÜXÛ

Tupana rü Nanewa tamaã nidexa

1 ¹Nuxcüma ga Tupana rü muëxpüxcüna rü nagúxüraüxüácüma norü orearü uruügüwa tóru oxigümaã nidexa, rü namaã nüxü nixu ga tacü nüxü na nanaxwaxexü. ²Natürü i ñomaücüü ya Tupana rü Nanewatama nixí i tamaã yadexaxü rü tüxü nüxü nacuxaxëxü na ñuxácü tüxü nangüxëchaüxü. Rü gumaxü nixí ga namuxü na naxüãxüçax ga ñoma ga naãne rü daxüguxü ga naãne rü üaxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü éxtagü. Rü ñuxüchi guma Nanena nanana ga guxüma ga yema na noxrü yixüçax. ³Rü Nanewa nixí i nüxü idaxü na ñuxácü namexëchixü i nüma ya Tupana. Rü nüma ya Nane rü Nanatü ya Tupanarüütama nixí. Rü ñuxma na guxüärü äëxgacü yixü ya Nane, rü guxümaãma inacuax rü norü ore i poraxümaã nanamu i guxüma na nüma nanaxwaxexüácüma na yixüçax. Rü nüma ya Nane nixí ga taxçax nayuxü na nüxü rüxoexüçax ga tóru pecadugü. Rü

yemawena rü Nanatüxütawa naxü i daxüguxü i naãnewa. Rü yéma Nanatüarü tügünecüwawa nayarüto erü guxüärü äëxgacü nixí i ñuxmax.

Tupana Nane rü guxüma i orearü ngeruügü i daxüçüãxétüwa nangëxma

⁴Rü ñuxma i nüma ya Nane rü guxüma i Tupanaärü orearü ngeruügü i daxüçüãxärü yexera nixí rü naétüwa nangëxma yerü yemaãcü nanaxuegu ga Nanatü. ⁵Rü ngëmaãcü nixí i ñuxma yerü ga Tupana rü taguma wüxi ga norü orearü ngeruüxü ñanagürü:

“Cuma nixí i Chaune. Rü ñuxma chanangoxëë na aixcüma Chaune quiixü”, ñanagürü. Rü taguma wüxi ga norü orearü ngeruüchiga ñanagürü:

“Choma nixí i Nanatü chiixü rü nüma rü Chaune nixí”, ñanagürü. ⁶Natürü yexguma ñoma ga naãnewa namuãgu ga Nane ya guxüéüwa ngëxmacü, rü ñanagürü ga Tupana:

“Chanaxwaxë i guxüma i chorü orearü ngeruügü i daxüçüãx rü nüxü nicuaxüügü ya Chaune”,

ñanagürü. ⁷Rü yexguma norü orearü ngeruügü ga daxücüãxchiga yadeaxgu ga Tupana, rü ñanagürü:

“Choma chanaxwaxexüãcúma
chanamu i ngéma chorü orearü
ngeruügü i chorü ngüxëeruügü
ixígüxü. Rü ngëxguma
chanaxwaxegu rü ñoma
buanecü rü ñoma üxiemarüü
chayaxígüxë, rü
chanaporaexë na
naxügüãxüçax i chorü
ngúchaü”,

ñanagürü. ⁸Natürü yexguma Nanechiga yadeaxgu ga Tupana rü ñanagürü:

“Cuma rü chauxrüü Tupana quixí.
Rü guxügutáma ãëxgacü quixí.
Rü aixcúma meã guxúmaã
icucuax erü aixcúmacü quixí.
⁹Rü nüxü cungechaü i guxúma i
ngéma nacúma i mexü natürü
naxchi cuxai i guxúma i ngéma
nacúma i chixexü. Rü
ngëmacax i choma na Cunatü
ya Tupana chíxü rü guxáétüwa
cuxü changëxmaxëë rü guxãärü
yexera cuxü chataãëxëë”,

ñanagürü. ¹⁰Rü yexgumarüü ta Nanexü ñanagürü ga Tupana:

“Cuma rü guxüärü Cori quixí. Rü
noxriarü ügügumama ga
yexguma natauxgutama ga
ñoma ga naãne, rü cuma nixí
ga cunaxüxü. Rü cumatama
nixí ga cunaxüxü ga üaxcü rü
tauemacü rü guxúma ga ëxtagü.
¹¹Rü guxúma i ngéma rü tá
nagux, natürü i cuma rü
guxügutáma cungëxmaëcha. Rü
guxúma i ngéma rü ñoma

naxchirurüü tá nangaue. ¹²Rü
ñoma wüxi i naxchiru i ngauxü
i ngéma itaxmarexürüü tá
ícunawogü i ñoma i naãne rü
guxúma i daxüwa nüxü idauxü.
Rü to i ngëxwacaxüxúmaã tá
cunaxüchicüü, ñoma wüxi i
naxchiru i ngauxü i
ngëxwacaxüxúmaã
ixüchicüüxürüü. Natürü i cuma
rü tá cunaxüxügumaraxüëcha
rü tagutáma cuyu”,

ñanagürü ga Tupana. ¹³Rü Tupana rü ñanagürü nüxü:

“iNuã chauxütawa rüto ñuxmatáta
nüxü cuxü charüporamaëxëë i
guxúma i curü uwanügü!”

ñanagürü. Natürü ga Tupana rü taguma yema ñanagürü nüxü ga ngëxürüüxü ga norü orearü ngeruügü ga daxücüãx.

¹⁴Rü guxúma i Tupanaärü orearü ngeruügü i daxücüãx rü naãëgü i Tupanaãxü puracüexü nixígü. Rü núma ya Tupana rü núma nanamugü na nüxü yanangüxëëgüxüçax i guxúma i ngéma duüxügü i Tupana naxwaxexü na nayauxgüãxü i maxü i taguma gúxü.

**Tama name i nüxü taxoe i ngéma
maxü i Tupana tuxna uaxüxü**

2 ¹Rü ñuxma na nüxü icuáxü na guxúma i Tupanaärü orearü ngeruügü i daxücüãxärü yexera yixü ya Nane, rü ngëmacax tanaxwaxe i yexeraãcü meã naga taxínüë i ngéma ore i Nanechiga nüxü ixínüëxü, erü tama tanaxwaxe na nüxü rüxoexü na yaxögüxü. ²Rü yexguma tauta Nane ya Cristuxü núma namuxgu ga Tupana, rü norü orearü ngeruügü ga daxücüãxgüwa

duũxũgũmaã nũxũ nixu ga norũ mugũ na naga naxĩnũẽxũcax. Rũ yema mugũ rũ aixcũma napora yerũ guxũma ga yema duũxũgũ ga tama naga ãnũẽxũ, rũ yema mugũ nũxũ ixuxũãcũma Tupana nanapoxcue. ³Rũ yexguma yemaãcũ napoxcueãgu ga yema duũxũgũ ga tama naga ãnũẽxũ, ¿rũ ñuxũcũrũwa i yixema i naxchaxwa ibuxmũxũ na tama tũxũ napoxcueũcax ega nũxũ ixoegu i ngẽma maxũ i mexẽchixũ i ñuxma Cristugagu tũxna naxuaxũxũ? Rũ dũcax, nũmatama ya tórũ Cori nixĩ ga nũxĩra naxunagũãxũ ga yema maxũ, rũ ñuxũchi yixcama nixĩ ga yema nũxũ ãnũẽxũ ga nũxĩ meã tũxũ nũxũ nacuaxẽẽxũ na aixcũma yĩixũ i tũxũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ ega nũxũ yaxõgũgu ya Cristu. ⁴Rũ nũmatama ga Tupana rũ ta taxcax nanangõxẽẽ na aixcũma yĩixũ i Cristugagu tũxũ na nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ. Yerũ nũma ga Tupana rũ norũ duũxũgũwa nanaxũ ga muxũma ga mexũ ga taxũgũ rũ inanawex ga muxũma ga cuaxruũgũ. Rũ yexguma nagũxũraũãcũma tũxna namuãgu ga Naãẽ i Üünexũ yema nũma nanaxwaxexũãcũma, rũ yexguma nixĩ ga wenaxãrũ tũxũ nũxũ nadauxẽẽxũ na aixcũma yĩixũ na Cristugagu tũxũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ.

**Tupana rũ ñoma ga naãnewa
nanamu ga Ngechuchu ya Cristu na
taxrũ duũxũxũ yĩixũcax**

⁵Rũ ñuxma rũ guxũma i ngẽma mexũgũ i Cristugagu tũxũ ngẽxmaxũ i pemaã nũxũ tixuchigaxũ, rũ Tupana rũ taguma daxũcũãx ga norũ orearũ ngeruũgũna naxãga na namaã

inacuaxgũxũcax. Natũrũ duũxũgũxũ nixĩ ga namuxũ na namaã inacuaxgũxũcax ga guxũma ga yema mexũgũ. ⁶Eruũ wũxiwa i Tupanaãrũ ore i ãmatũxũwa rũ ñanagũrũ:

“Pa Tupanax, ¿rũ tacũ nixĩ i duũxũgũ rũ ngẽmacax nagu curũxĩnũxũ? ¿Rũ tacũwa name rũ ngẽmacax nũxũ cungechaũxũ? ⁷Rũ paxaãchi curũ orearũ ngeruũ ga daxũcũãxgũtũũwa cunayexmagũxẽẽ ga duũxũgũ, natũrũ i ñuxma rũ aixcũma cunaporaexẽẽ rũ cuyataxẽẽ. ⁸Rũ naxmexwa cunangẽxmaxẽẽ i guxũma i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ”,

ñanagũrũ i ngẽma orewa. Rũ yemaãcũ nixĩ ga Tupana ga duũxũgũmexẽwa nayexmagũxẽẽãxũ i guxũma i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ. Rũ nataxuma i tacũ i ñoma i naãnewa i tama naxmexwa nangẽxmaxẽẽxũ. Natũrũ woo na ngẽmaãcũ yĩixũ, rũ ñuxma rũ ta tauta nũxũ tadau na duũxũgũmexẽwa nangẽxmaxũ i guxũma i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ. ⁹Natũrũ nũxũ tadau ya Ngechuchu ya aixcũma guxũmaãma icuãcũ. Rũ yexguma Tupana ñoma ga naãnewa namuxgu rũ paxaãchi norũ orearũ ngeruũ ga daxũcũãxgũãrũ ñaxtũwaama nanaxũxẽẽ. Natũrũ i ñuxma ya Tupana rũ poraãcũ Ngechuchuxũ nataxẽẽ rũ ãẽxgacũ ya tacũ nayaxĩxẽẽ yerũ ngũxũ ninge rũ guxũma ga duũxũgũcax nayu yerũ yemaãcũ nanaxwaxẽ ga Tupana yerũ tũxũ nangechaũ rũ tũxũ narũngũxẽẽchaũ. ¹⁰Yerũ ga Tupana rũ

nanaxwaxe na guxũma i naxãcüğü nüxũ nangẽxmaxũcax i nachica i mexũ i naxũtawa. Rü yemacax ñoma ga naãnewa nanamu ga Ngechuchu ya Cristu na ngúxũ yangexũcax rü taxcax nayuxũcax na aixcũmaxũchi tũxũ nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ. Rü name nixĩ na yemaãcü naxũãxũ ga Tupana yerü nümatama nixĩ ga naxũãxũ ga guxũma rü namexwa nangẽxma na nüma nanaxwaxexũãcüma namaã inacúaũcax. ¹¹Rü Ngechuchu nixĩ ya tũxũ imexẽegücü na Tupanapexewa ixũünegüxũcax. Rü ñuxma i nüma ya Ngechuchu ya tũxũ imexẽegücü rü guxãma i yixema na tũxũ yaxũünexẽegüxũ rü wüxitama nixĩ ya Tanatü. Rü ngẽmacax nixĩ i nüma ya Ngechuchu ya Tupana Nane, rü tama taxcax naxãnexũ na naẽneegũmaã tũxũ naxuxũ. ¹²Erü Tupanaãrü ore i ümatũxũwa rü ñanagürü ga Nane:

“Rü chaueneegüxũ tá nüxũ chacuaxẽe i cuchiga, Pa Chaunatüx. Rü norü ngutaqexegüwa rü tá cuxcax chawiyae na ngẽmaãcü cuxũ chicuaxũxũcax”,

ñanagürü. ¹³Rü toxnamana i Tupanaãrü ore i ümatũxũwa rü ñanagürü ta ga Nane:

“Cuxũ chayaxõ, Pa Chaunatüx, erü nüxũ chacuax rü tá choxũ curüngũxẽe”,

ñanagürü. Rü ñanagürü ta:

“Rü daxe chixĩ, Pa Chaunatüx, namaã i cuxacügü i chaueneegü i choxna cumugüxũ”,

ñanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Ngechuchu nüxũ nacuaq na duũxũgü ixĩgüxũ, rü

yemacax ñoma ga naãnewa naxũ na taxrüütama naxãmachixũcax rü naxãgüxũcax na yemaãcü taxcax nayuxũcax na yema norü yumaã nüxũ naporamaexũcax ga Chataná ga noxri nüxũ yexmaxũ ga pora na tũxũ iyanatauxexẽexũcax. ¹⁵Rü yemaãcü nanaxü ga Ngechuchu na Chataná mexewa tũxũ ínangüxũxẽexũcax ya guxãma ya yixema noxri naxcax muũxẽe ga na tayuxũ. ¹⁶Rü yemacax ñoma ga naãnewa nangu ga Ngechuchu na taxcax nayuxũcax i guxãma i yixema na Abrãürüü yaxõgüxũ. Rü tama daxücüãx i orearü ngeruũgücax nayu, natürü taxcax nixĩ ga nayuxũ. ¹⁷Rü nüma ga Ngechuchu rü nanaxwaxe na yixema i naẽneegü ixĩgüxũrüütama nügü na yaxĩxẽexũ na yemaãcü aixcũma mecümacü ya nüxũ ingechaütümüügücü ya tóru chogürüü yĩxũcax i Tupanapexewa. Rü yemacax nixĩ ga nügü inaxãxũ rü nayuxũ na yemaãcü Tupana duũxũgüaxũ nüxũ ngechaũxũcax i norü pecadugü. ¹⁸Rü yema nümatama ngúxũ na yangexũ ga yexguma Chataná nüxna ñnugu, rü ngẽmacax i ñuxma rü nüxũ nacuaq na tũxũ nangũxẽexũ ya yixema Chataná tũxna ñnuxẽ.

Ngechuchu rü Moichéetüwa nangẽxma

3 ¹Rü ñuxma Pa Chaueneegü ya Tupanapexewa Üünegüxe, rü pexũ nixĩ ya Tupana iyadexechixũ na norü duũxũgü pixĩgüxũcax. Rü ngẽmacax name nixĩ i aixcũma meã nagu perüxĩnüe ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana núma namücü. Rü nüma ya

Ngechuchu nixí i tórü chogürüü i Tupanapexewa tüxü ixüünexëëcü. Rü yimaãxü nixí i yaxögüxü. ²Rü Tupana rü marü Ngechuchuxü naxuneta na naxüãxüçax ga yema puracü ga Tupana nüxna äxü. Rü nüma ga Ngechuchu rü aixcüma Nanatüga naxínü rü nayanguxëë ga yema puracü yexgumarüü ga Moïché meãma na naxüxü ga yema puracü ga Tupana nüxna äxü na nüxna nadauxüçax ga Tupanaärü duüxügü ga Yudfugü. ³Rü woo ga noxri rü Moïchéxü nitaégacüüxëë ga Tupana, natürü i ñuxma rü Moïchéarü yexera Ngechuchuxü nixí i yataégacüüxëëxü. Rü wüxi ya ïpata ya ngexwacax ixüxünerüü nixí, erü woo ngëma ïpatamaã tataãë, natürü ngëma yexeraãcü nüxü icuaxüxü nixí i ngëma ïpataarü üruü. ⁴Rü guxünema ya ï rü nüxü nangëxma i norü üruü. Natürü guxüma i tacü i ngëxmaxü, rü Tupana nixí ya naxücü. ⁵Rü Moïché rü wüxi ga Tupanaärü duüxü ga aixcüma mexü nixí yerü meã nüxna nadau ga Tupanaärü duüxügü ga Yudfugü, yema Tupana namaã nüxü ixuxüü. Rü nüma ga Moïché nixí ga yema duüxügümaã nüxü yaxuxü ga ñuxäcü Tupana tá yixcüra nüxü na rüngüxëëxü. ⁶Natürü nüma ya Ngechuchu rü Moïchéarü yexera nixí erü Tupana Nanexüchi nixí. Rü nüma nixí i nüxna nadauxü i guxüma i ngëma Tupanaärü duüxügü ixügüxü. Rü yixema rü ta Tupanaärü duüxügü tixügü ega aixcüma Ngechuchuxü yaxögügu rü taguma nüxü rüxoegu. Rü Tupana nanaxwaxe na guxügüma Ngechuchumaã itaëëgüxü erü nüxü

tacuax na wüxi i ngunexü rü tá taxçax natagegü na wüxiwa namaã ingëxmagüxüçax.

Tupanaärü duüxügü rü tá inarüngüë

⁷⁻⁸Rü ngëmacax i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü i Naãë i Üünexü:

“Rü ñuxma na nüxü pexínüëxü i ngëma Tupana pemaã nüxü ixuxü, rü tama name na nüxü pexoexü, yexgumarüü ga na naxügüãxü ga yema duüxügü ga Tupanaxü ügüxü rü tama naga inüëxü ga yexguma Moïchéwe naxügu ga yema naãne ga ngextá taxüema íxãpataxüwa”.

⁹Rü yemaçax ga Tupana rü ñanagürü:

“Rü yëma nixí ga chixexü naxügüxü ga nuxcümaügüxü ga perü oxigü yerü choxü naxügü yerü tama choxü nayaxögüchaü. Rü yemaãcü nanaxügü woo 40 ga taunecügu nüxü na nadaugüxü ga yema mexügü ga üünexü ga napexewa chaxüxü. ¹⁰Rü yemaçax namaã chanu ga yema duüxügü, rü ñacharügü nüxü: ‘Pema rü guxügüma chixexügüxicatama perüñüëëcha, rü taguma penaxüxchaü i ngëma chanaxwaxexü na penaxüxü’, ñacharügü nüxü. ¹¹Rü yemaçax nixí ga namaã chanuxü ga yema duüxügü, rü aixcümaxüchi namaã nüxü chixu na täütáma yema naãne ga noxri namaã

ichaxunetaxüwa nangugüxü na ngëxma nangüëxüçax”, ñanagürü ga Tupana. ¹²Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü name nixí i pegüna pedaugü na tama ngürüächí pechixearü maxüáxüçax, rü ngëmagagu na nüxü perüxoexü na Tupana ya maxücüaxü na peyaxögüxü. ¹³Natürü ñuxma pexü natauxchagu, rü name nixí na wüxichigü pegüaxü penangücháxüëëxü i guxü i ngunexügu na taxúema i petanüwa Tupanaxü taxoxüçax nagagu i ngëma pecadu i pexü womüxëëcháxü. ¹⁴Rü Cristuaxü tayaxögü rü yemaäcü tanayaxu ga tórü maxü ga noxrix. Rü ngëxguma noxrürüütama guxüguma meã nüxü yaxögüechagu rü tama nüxü rüxoegu, rü tá namaã tüxü nangëxma i tachica i daxügüxü i naãnewa. ¹⁵Natürü ñuxma nixí i namexü na meãma yaxögüxü. Rü ngëmacax i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü ñuxma na nüxü pexínüëxü i ngëma Tupana pemaã nüxü ixuxü, rü tama name na nüxü pexoexü, yexgumarüü ga na naxügüaxü ga yema duüxügü ga tama Tupanaga ñnüëxü ga yexguma Moïchéwe naxixgu ga yema naãne ga ngextá taxúema íxãpataxüwa”,

ñanagürü. ¹⁶¿Rü texégü tixí ga guxema nüxü ñnüëxë ga yema Tupana tûmamaã nüxü ixuxü, rü ñuxüchi tama Tupanaga ñnüëxë? Rü pemaã nüxü chixu rü yemagü nixí ga yema duüxügü ga Moïché Equituanewa ínguxüxëëxü. ¹⁷¿Rü texémaã nixí ga nanuxü ga Tupana ga 40 ga taunecügu? Rü pemaã nüxü chixu rü namaã nanu ga yema

duüxügü ga chixexü ügüxü. Rü yemacax yema nachica ga ngextá taxúema íxãpataxügu nayue. ¹⁸¿Rü texégümaã nixí ga aixcümaxüchi inaxunetaxü ga Tupana na tãütama yema naãnewa nangugüxü na yexma nangüëxüçax? Rü pemaã nüxü chixu, rü yemagü nixí ga yema duüxügü ga tama naga ñnüëxü. ¹⁹Rü ngëmawa nüxü tacuax na taxucürüwama yema naãne ga noxri Tupana namaã ixunetaxüwa nangugüxü ga yema duüxügü, yerü tama nüxü nayaxögü.

4 ¹Rü ngëmacax i ñuxma na Tupana tamaã ixunetaxü na nügüxütawa tá tüxü yachocuxëëxü na ngëxma rüngüëxüçax, rü tanaxwaxe i taxuãëgü, na tama ngürüächí wüxie i tatanüwa tama ngëxma taxücuxü. ²Erü ñuxma i yixema rü marü nüxü taxínüë i Tupanaärü ore i mexü, yexgumarüü ga yema nuxcümaügüxü ga duüxügü nüxü na naxínüëxü. Natürü nümagü ga yema duüxügü rü taxuwama nüxü name ga nüxü na naxínüëxü ga yema ore yerü tama yema naga ñnüëxürüü aixcüma nüxü nayaxögü. ³⁻⁴Natürü i yixema na yaxögüxü, rü tá aixcüma Tupanaxütawa tichocu na ngëxma rüngüëxüçax. Rü wüxiwa i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ngüxchigaarü ngunexüchigaxü nixu, rü ñanagürü:

“Rü 6 ga ngunexügu nixí ga naguxëëaxü ga norü puracü ga Tupana. Rü yexguma norü 7 ga ngunexüwa nanguxgu rü guxüma ga norü puracüna narüngü”,

ñanagürü. Rü nuxcüma ga Tupana rü nanaxwaxe na nangüëxü ta ga yema

nuxcúmaũgũxũ ga tórü oxigü ga Moíchéwe rüxĩxũ. Natürü ga nümagü rü tama nüxũ nayaxögüchaũ rü tama naga naxĩnüë. Rü yemaçax ga Tupana rü norü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Yema duũxügü rü tama choxũ
nayahögü rü yemaçax namaã
chanu rü aixcúmaxũchi namaã
nüxũ chixu na täütáma yema
naãne ga namaã
ichaxunetaxüwa nangugũxũ na
ngẽxma nangũẽxũcax”,

ñanagürü. ⁵⁻⁶Rü yemaãcü ga yema duũxügü ga nüxĩra nüxũ ñnüëxũ ga Tupanaãrü ore i mexũ, rü tama nawa nichocu ga yema nachica ga Tupana namaã nüxũ ixuxũ, yerü tama naga naxĩnüë. Rü ngẽmacax nixĩ i Tupanaãrü ore i ümatüxüwa i ñaxũ:

“Ngẽma duũxügü i tama chauga
ñnüëxũ rü täütáma ngẽma
nachica i namaã
ichaxunetaxüwa nichocu na
ngẽxma nangũẽxũcax”,

ñaxũ. Natürü ñuxma rü ta nangẽxma i nachica i tümacax ya yíxema ngẽxma Tupanaxütágu chocuchaũxë na ngẽxma tarüngũẽxũcax. ⁷⁻⁸Rü ngẽma nachica i ngextá nagu nangũẽxũ i duũxügü rü tama yema naãne ga nuxcúmaũgũxũ ga tórü oxigüxcacügü tümaãrü aẽxgacü ga Yochuémaã tayauxgũxũ nixĩ. Yerü yexguma chi yema naãne yixĩgu, rü Tupana rü täü chima wenaxãrü nüxũ naxuneta ga to ga ngunexũ na nagu naxütawa yachocuxũcax na ngẽxma nangũẽxũcax i duũxügü. Rü yemaçax ga Tupana rü wenaxãrü nüxũ naxuneta i wüxi i to i ngunexũ na naxütawa yachocuxũcax i duũxügü na ngẽxma

nangũẽxũcax. Rü ngẽma ngunexũ rü ñuxma nixĩ. Rü yemaçax ga Tupana rü mucüma ga taunecü ga Moíchéwena rü Dabímaã nüxũ nixu ga yema norü ore ga ümatüxũ i ñaxũ:

“Rü ñuxma na nüxũ pexĩnüëxũ i
ngẽma Tupana pemaã nüxũ
ixuxũ, rü tama name na nüxũ
pexoexũ”,

ñaxũ. Rü yematama nixĩ ga ore ga marüchirex pemaã nüxũ chixuxũ. ⁹Rü ngẽmacax i ñuxma rü ta nangẽxma i wüxi i nachica i üünexũ i nagu tá aixcúma nangũẽxũ i ngẽma Tupanaãrü duũxügü ixĩgũxũ. ¹⁰Rü yíxema Tupanaxütawa ichocuxe na ngẽxma tarüngũẽxũcax, rü nüxna tarüngüë i guxüma i tümaãrü puracügü yexgumarüũ ga Tupana rü nüxna na nangũxũ ga norü puracügü ga yexguma naãne naxüxguwena. ¹¹Rü ngẽmacax tanaxwaxe i meã tayaxögü rü naga taxĩnüë na ichocuxũcax i ngextá Tupana tüxũ írüngũẽxẽxũwa. Erü tama tanaxwaxe na texë ngürüãchi yema nuxcúmaũgũxũ ga duũxügü ga tama Tupanaga ñnüëxürüũ norü orexũ na taxoxũ. ¹²Erü Tupanaãrü ore rü namaxũ rü naporaxüchi. Rü wüxi i tara i guxücüwawa meã waixmaguxũãrü yexera nixĩ na natéxũ. Erü ngẽma ore rü tawa nixücu ñuxmata taãëwa nangu, rü ñuxmata nawa nangu i ngẽma wüxichigü nagu rüxĩnüxũ. Rü ngẽmaãcü meãma nanangoxëëãma i guxüma i ngẽma yixicatama nagu rüxĩnüxũ rü tüxũ ngúchaũxũ. ¹³Rü nataxutáma i tacü i Tupana üxũ i tá naxchaxwa nügü icúxũ erü napexewa rü guxüma meã nangox. Rü guxũxũ nadau rü guxũxũ

nacuax ya yima tá tuxna cacü na namaã nüxü ixuxüçax i tórü maxüchiga.

Ngechuchu rü mecüxüchi ya tórü ngüxëëruü nixi i Tupanapexewa

¹⁴Ngechuchu ya Tupana Nane rü mecüxüchi ya tórü ngüxëëruü nixi i Nanatüpepexewa. Rü ñuxma rü daxüguxü i nañewa i Nanatüxütawa nangëxma na ngëma taétüwa nachogüxüçax. Rü ngëmacax tanaxwaxe i guxüguma nüxü tayaxögüecha rü taguma nüxü tarüxo. ¹⁵Rü nüma ya Ngechuchu rü aixcüma nüxü nacuax na tuxü nangüxëëxü erü nüxü nacuax na ñuxäcü tuxü naguxchaxü i ngëxguma Chataná tuxna ñügu rü pecadugu tuxü nanguxëëchaügu, yerü nüxna rü ta naxünu ga Chataná, ngëma tuxna na naxünuürüü. Natürü nüma ga Ngechuchu rü taguma chixexü naxü. ¹⁶Rü ñuxma na tuxü nangëxmaxü ya tórü ngüxëëruü ya Ngechuchu, rü name nixi i tama imuëëcüma nüxna tangaicamagü ya tórü äëxgacü ya Tupana ya tuxü ngechaücü. Rü tanaxwaxe na ngëmaäcü nüxna ingaicamagüxü na nüxü ingechaütümüügüxüçax rü tuxü nangechaüäcüma tuxü nangüxëëxüçax i ngëxguma guxchaxügü tuxna ngaicamagu.

5 ¹Nuxcüma ga Tupana rü Moichémaã nüxü nixu na Aráü yixüçax ga Yudügüaruü paigüeru ixücu na guma duüxügüétüwa chogüxüçax ga Tupanapexewa. Rü guxüma ga yema Aráüwena ügüxü ga paigüeru rü duüxügütanüwa nüxü naxunetagu na yema duüxügüaruü ngüxëëruü yixüçax

ga Tupanapexewa rü Tupanana naxäxüçax ga ämaregü rü Tupanacax nadaiäxüçax ga naxünuagü na yemaäcü nüxü nüxü nangechaüxüçax ga norü pecadugü. ²Natürü ngëma paigüeru rü guxüma i duüxügürüütama nixi na pecadugu nanguxü. Rü ngëmacax nüxü nacuax na ñuxäcü yaxna namaã naxünuxü i duüxügü i ngëxguma naëchitamare pecadu naxüegu rü tama aixcüma Tupanawe naxüxgu. ³Rü ngëma paigüeru rü tama ngëma duüxügüaruü pecaduçaxicatama nixi i nadaiäxü i naxünuagü, natürü nanaxwaxe i noxrütama pecaduçax rü ta na nadaiäxü i naxünuagü na ngëmaäcü Tupana nüxü nüxü nangechaüxüçax i ngëma pecadugü. ⁴Rü taxüema tügütama tingucuchixëë na paigüeru tixüçax. Natürü Tupana nixi ya tuxü unetacü rü tuxna naxäcü i ngëma puracü na paigüaruü äëxgacü tixüçax, yexgumartüü ga Tupana rü Aráüxü na yangucuchixëëxüruü na paigüeru yixüçax. ⁵Rü yexgumariüü ga Ngechuchu rü tama nügütama ningucuchixëë na Tupanapexewa tórü ngüxëëruü i paigüeru yixüçax. Natürü Tupana nixi ga yangucuchixëëcü. Yerü Tupanatama nixi ga nüxü ñacü:

“Cuma nixi i Chaune. Rü ñuxma chanangoxëë na Chaune quiüxü”,

ñacü. ⁶Rü toxnamana i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü ta:

“Cuma nixi i guxügütama duüxügüaruü ngüxëëruü i paigüeru quiüxü, guma pai ga Melquisederüü”,

ñanagürü. ⁷Rü yexguma Cristu ñoma ga nañewa maüxgu, rü poraäcü

nayumüxê rü tagaãcü rü naxauxãcü
Tupanana naca na nüxü nangüxêxüçax
na naga naxînüçax. Rü yemaãcü
nanaxü ga Cristu, yerü Tupana rü
napora na nüxü nangüxêxüçax na tama
yuxü namuüçax. Rü Tupana rü
Cristuxü naxînü yerü nüma ga Cristu rü
aixcüma Tupanaga naxînü. ⁸Rü nüma
ga Cristu rü woo Tupana Nane na yîxü,
rü poraãcü ngüxü ninge na yemaãcü
nüxü nacuáxüçax na ñuxãcü yaxna
namaã naxînüxü. Rü yemaãcü aixcüma
Tupanaga naxînü. ⁹Rü yemaãcü
nayanguxê ga guxüma ga yema puracü
ga Nanatü nüxna äxü. Rü yemaçax
curuchagu nayu na guxãma ya texé ya
naga ñüxêärü maxêxêrü na
yîxüçax. ¹⁰Rü Nanexü nixî ga
naxunetaxü ga Tupana na guxügutãma
nügüperüwã tórü ngüxêxüçax i paigüeru
yîxüçax yexgumarüü ga pai ga
Melquisedé ga norü yumüxêwa
nuxcümaücü ga tórü oxî ga Abráüçax
Tupanana çacü na guma Abráüxü
nangüxêxüçax ga Tupana.

**Wüxi i äücümaxüchixü nixî na nüxü
rüxoexü na yaxögüxü**

¹¹Rü ñuxma rü toxü nangêxma i
muxüchixüma i ore i Cristuchiga ixixü i
pemaã nüxü tixuxchaüxü. Natürü
naguxchaxüchi na meãma pemaã
tanangoxêxü i ngêma, erü pema rü
tama nüxü pecuáxchaü. ¹²Rü marü
ñuxgumama nüxü na pecuáxü i
Tupanaärü orechiga, rü pema rü chi
marü namaã pengüxêxêtae. Natürü i
pema rü ñuxma rü ta penaxwaxe na
wena pemaã tanangoxêxü i ngêma
Tupanaärü ore i tauxchaxü i nawa

inaxügüxü na Tupanachigaxü icuáxü.
Rü ngêmaãcü i pema, rü
õxchanagürüütama pixigü. Erü wüxi i
õxhana rü naëgünenixü ya tauxchaãcü
yaxaxüene nixî ya nanaxwaxene. Rü
ngêxgumarüü pixigü i pema i ñuxmax,
erü penaxwaxe na wenaxärü pemaã
nüxü tixuxü ga yema ore ga marü
pemaã nüxü tixuchiréxü na ñuxãcü
Cristuxü peyaxügüxü. Erü tama nüxü
pecuaxgüega i guxüma i ngêma
Tupanaärü ore i yexeraãcü tamaã nüxü
ixuxü i Cristuchiga na ñuxãcü Tupana
nanaxwaxexü na naga pexînüxü. ¹³Rü
yíxema yaxõxê ya tama nüxü cuaxégaxe
na ñuxãcü Tupanacax tamaxüxü, rü
wüxi i õxhana i maixürüü tixî. Rü
ngêmaãcü pixigü i pemax. ¹⁴Natürü
yíxema yaxõxê ya tümamaã yaxúxe na
tanangügüxü na tacü yîxü i nguxêetae i
mexü rü tacü yîxü i nguxêetae i
chixexü, rü aixcüma nüxü tacuax na
ñuxãcü Tupanacax tamaxüxü. Rü
yíxema rü ñoma wüxi i duüxü i yaxü i
namachimaã äwemüxürüü tixî. Natürü i
pema rü tama ngêmaãcü pixigü.

6 ¹Rü ngêmacax name nixî i
yexeraãcü tingüetanü na aixcüma
meã nüxü icuáxüçax i Cristuchiga. Rü
tanaxwaxe na nüxü ichopetüxü ga yema
ore ga nawa inaxügüxü na
Cristuchigaxü icuáxü. Rü täütãma
yeüçürü yema ore ga nawa
inaxügüxüchiga tidexagüecha. Rü
taxucaxma tüxcüü wena pemaã nüxü
tixu na nüxü perüxoexüçax na naga
pexixü i ngêma mugü ga Moiché
ümatüxü i tama tüxü maxêxêxü. Rü
ngêxgumarüü ta taxucaxma tüxcüü
wena pemaã nüxü tixu i nachiga na

ñuxácü Tupanaaxü yaxögüxü. ²Rü ngëxgumarüü ta taxucaxma tuxcüü wena pexü tangúexëe na ñuxácü Tupanacax íbaiüxü rü ñuxácü duüxügüxü ingögiüácüma namaã iyumüxéxü. Rü ngëxgumarüü ta taxucaxma tuxcüü wena pexü tangúexëe na ñuxácü tá wena namaxëxü i duüxügü i yuexü rü ñuxácü naãneärü guxgu rü Tupana tá wüxichigü i duüxügüna çaxü na ñuxácü namaxëxü i ñoma i naãnewa. ³Rü ngëmacax i ñuxma rü ngëxguma Tupana tama tüxna nachuxgu rü tanaxwaxe i yexeraäcü tingúeetanü na aixcüma guxüma i Cristuchigaxü icuáxüçax rü nüxü na icuáxüçax na aixcüma ngëma numa nanaxwaxexüácüma meã naxçax na imaxëxü. ⁴⁻⁵Natürü ngëxguma chi wüxie Cristuxü yaxgu, rü chi meãma Tupanaxü tacuaxgu, rü chi Naãe i Üünexüxü tayaxgu, rü chi nüxü tacuaxgu na ñuxácü namexü i Tupanaärü ore rü ñuxácü na namexü i daxügüxü i naãne, rü name nixí i taxuãe. ⁶Erü ngëxguma chi ngëmaäcü meã tayaxõxgu i noxrix rü ñuxüchi Cristuxü ítataxüchixgu, rü marü taxucürüwama texé wenaxärü Tupanacax tüxü tataeguxëe. Erü ngëxguma ngëmaäcü ítanataxüchixgu ya Tupana Nane, rü ñoma wena curuchawa tayapotaxürüü tayaxíxëe, erü guxü i duüxügüpexewa ãne nüxü tingexëe. ⁷Rü dücax, wüxi i naãne i pucü nagu nguxü rü meãma nanetü nawa nayae tümacax ya yíxema nagu üanexë, rü Tupana rü namaã nataãe i ngëma naãne. ⁸Natürü ngëxguma chi ngëma naãne rü tuxu rü natüanegü i

chixexü nawa yaegu, rü Tupana rü chixexü tá namaã nixugü rü tá üxiwa nayagu i guxüma i nawa yaexü. Rü ngëxgumarüü tá tixí ya yíxema Cristuxü ítaxe.

Ítananguxëe na nayauxgüxü i maxü i taguma güxü rü ngëmacax tama nüxü tarüxoe na yaxögüxü

⁹Natürü, Pa Chaueneëgu ya Pexü Tangechaügüxe, rü woo ngëmaäcü pemaã tidexagügu, natürü aixcüma nüxü tacuax na tama ngëma duüxügü i nüxü rüxoexürüü pixígüxü. Erü pema rü pexü nangëxma i maxü i taguma güxü, rü Tupana rü tá aixcüma poraäcü pexü narüngüxëe na naxçax pemaxëxüçax. ¹⁰Erü numa ya Tupana rü aixcümacü nixí. Rü numa rü täütáma nüxü inayarüngüma ga yema mexü ga pexüxü rü ñuxácü taeneëgu i yaxögüxüxü na pengechaügüxü ga yexguma nüxü perüngüxëëgügu, ngëma ñuxma ípenaxüürüütama. ¹¹Rü ñuxma rü tanaxwaxe i wüxichigü i pema rü ngëmaäcü noxrürü mexü i perü ngüchaümaã nüxü perüngüxëëgüecha i taeneëgu ñuxmatáta wena núma naxü ya Cristu. Rü tanaxwaxe na ngëmaäcü pemaxëxü na düxwa aixcüma Cristuxütawa pengugüxü ngëma ípenanguxëëxürüü. ¹²Rü tama tanaxwaxe na nüxü perüxoetanücüxü na Cristuwe perüxixü. Natürü tanaxwaxe i naxrüü pixígu i ngëma duüxügü i guxüguma meã yaxögüácüma Cristuwe rüxíãmaxü rü nayauxgüxü i guxüma i ngëma mexügü ga Tupana namaã ixunetaxü. ¹³Rü dücax, yexguma tórü õxi ga Abráümaã inaxunetagu ga

Tupana rü nügüégagutama inaxuneta, yerü tataxuma ga texé ga norü yexera ixixé na tümaégagu inaxunetaxüçax.

¹⁴Rü nüma ga Tupana rü ñanagürü nüxü ga Abráü:

“Rü aixcümáxüchi tá poraäcü cuxü charüngüxéë. Rü tá cuxü nangëxma i muxüchixütama i cutaagü”,

ñanagürü nüxü. ¹⁵Rü Abráü rü meäma ínanangüxéë ga guma nane ga Tupana namaä ixunetacü. Rü yemaçax nabu ga guma nane ga Ichaá ga Tupana namaä nüxü ixucü. ¹⁶Rü ngëxguma duüxügü ñacüçax ixunetagusü, rü to i norü yexera ixixüégagu inaxunetagusü. Rü wüxicana ñacüçax ngëmaäcü inaxunetagusü, rü nüxü tacuax rü aixcüma tá nanaxügü i ngëma naxçax inaxunetagusü, rü marü taxucürüwama yeüçürü nachiga nidexagüecha. ¹⁷Rü yemaçax ga Tupana rü yexguma inaxunetagu namaä ga yema duüxügü ga nayauxgüxü tá ga yema ngüxéë ga Tupana nüxna äxchaüxü, rü nügüégagutama inaxuneta, yerü nanaxwaxe na meäma nüxü nacuxgüxü na aixcüma tá yangüxéëxü rü tagutáma naxüchicüüäxü ga yema namaä inaxunetaxü. ¹⁸Rü nüxü tacuax rü ngëxguma ñacüçax nügüégagu inaxunetagu ya Tupana, rü taxucürüwama tüxü nawomüxéë rü nanaxüchicüü i ngëma. Rü ñuxma i guxáma i yixema na Tupanacax ibuxmüxü na tüxü nangüxéëxüçax rü tüxü namaxéëxüçax, rü nüma ya Tupana rü nügüégagu tamaä inaxuneta na ngëmaäcü tá tüxü nangüxéëxü. Rü ngëmaäcü tüxü nanangüchaüxéë rü

tüxü narüngüxéë na nüxü icuáxüçax na aixcüma tá nayauxgüxü i ngëma maxü i taguma gúxü i tamaä inaxunetaxü. ¹⁹Rü ñuxma na ínanangüxéëxü na aixcüma tá nayauxü i ngëma maxü i taguma gúxü, rü taxucaxma taxoegaäëgü, erü nüxü tacuax na aixcüma daxügüxü i naänewa i Tupana íngëxmaxüwa tá ingügüxü. ²⁰Rü ngëma nangëxma ya Ngechuchu i ñuxma yerü nüxíra yexma naxücu na Tupanapexewa taétüwa nachogüxüçax. Rü ngëmaäcü guxüguma tóru ngüxéëruü i paigüeru nixí, guma Melquisedé ga Tupanapexewa Abráüétiüwa chogüçürüü.

Ngechuchu rü guma nuxcümaäcü ga pai ga Melquisedériütama nixí

7 ¹Rü guma Melquisedé rü ñäne ga Charéüärü äëxgacü nixí ga yexguma namaüxgu ga Abráü. Rü nüma ga Melquisedé, rü duüxügüarü pai nixí ga Tupanapexewa. Rü yexguma Abráü rü to ga nachüüäneärü äëxgacügümaä nügü nadaixgu rü nüxü nayexeragu, rü Melquisedé rü namawa Abráüpexegu nayangu ga yexguma Abráü napataçax taegugu. Rü nüma ga Melquisedé rü nayumüxé na Tupana Abráüxü rüngüxéëxüçax. ²Rü Abráü rü nüxü nayexma ga guxüma ga yemaxügü ga yema äëxgacügü ga namaä nügü naäixüna napuxüxü. Rü yemawa ínanaxüxüchi ga yema Tupanana üxü, rü Melquisedéna nanaxä. Rü ngëma naéga i Melquisedé rü Äëxgacü ya Ixaixcümacü ñaxüchiga nixí. Rü norü ñäne ga Charéü rü Taäëxéëruü ñaxüchiga nixí. Rü ngëmacax i naéga i Melquisedé rü Äëxgacü ya Taäëxéëruü

ñaxũchiga ta nixĩ. ³Rü Tupanaãrũ ore ga nuxcũma ñmatũxũwa rü tama nüxũ nixu na texé tĩxũ ga nanatũ rü naẽ rü norũ oxigũ ga Melquisedé. Rü ngëxgumarũũ ta tama nüxũ nixu i norũ buxchiga rü norũ yuxchiga. Rü ngëmacax Tupana Nanerũũ guxũguma duũxũgũarũ ngũxëerũũ ya pai nixĩ i Tupanapexewa. ⁴Rü ñuxma rü name nixĩ i nagu perũxĩnũẽ na ñuxãcũ aixcũma ãëxgacũ ya tacũ yĩxũ ga Melquisedé. Yerũ nuxcũmaũcũ ga tórũ oxĩ ga Abráũ rü Melquisedéna nanaxã ga yema Tupanana üxũ ga natanũwa ga yema yemaxũgũ ga togũ ga ãëxgacũgũna napuxũxũ. Rü ngëmawa nüxũ tacuax na Tupanapexewa tórũ oxĩ ga Abráũãrũ yexeracũ yĩxũ ga Melquisedé. ⁵Rü ñuxma i Yudũgũ, rü guxũma i norũ ngëmaxũwa ínanaxũxũchigũ i ngëma Tupanana üxũ, rü ñuxũchi norũ paigũna nanaxã yerũ yemaãcũ nixĩ ga namuãxũ ga yema mugũ ga Moĩché ñmatũxũ. Natürũ guxũma i ngëma paigũ rü Lebítaagũ nixĩgũ. Rü nüma ga Lebĩ rü guxũma i Yudũgũrũũ Abráũtaa nixĩ. Rü ngëmaãcũ i ngëma Yudũgũ rü norũ paigũna nanaxã i ngëma Tupanana üxũ, woo natanũxũ na yĩxũ i ngëma paigũ. ⁶Natürũ ga Melquisedé rü woo tama Lebítaa nixĩ, natürũ Abráũmëxëwa nanayaxu ga yema Tupanana üxũ. Rü nüxũ tacuax na Abráũ yĩxũ ga noxri nayaxucũ ga Tupanaãrũ uneta. Rü nüma ga Melquisedé rü Tupanana naca na Abráũxũ nangũxëëxũcax ga Tupana. ⁷Rü guxãma meãma nüxũ tacuax rü ngëxguma texé toguëcax Tupanana caxgu na tũxũ nangũxëëxũcax, rü

Tupanapexewa rü yĩxema nüxna çaxe rü ngëma togũ i naxçax ítaçaxũãrũ yexera tixĩ. Rü ngëmaãcũ nüxũ tacuax na Abráũãrũ yexera yĩxũ ga Melquisedé i Tupanapexewa. ⁸Rü ñuxma i nuã tatanũwa rü ngëma paigũ i ngĩxũ yauxgũxũ i ngëma dñeru i Tupanana ücũ, rü duũxũgũmare nixĩgũ rü tá nayue. Natürũ ngëxguma Melquisedéchiga yadeaxgu i Tupanaãrũ ore, rü ñoma namaũxgũrũũ nixĩ i nachiga yadexaxũ. Rü ngëmawa nüxũ tacuax na Cristu ya guxũguma maxũcürũũ yĩxũ ga Melquisedé. ⁹⁻¹⁰Rü Abráũtaa ga Lebĩ, rü guxũma i paigũ i Lebítaagũ ixĩgũxũ i ñuxma ngĩxũ yauxgũxũ i ngëma dñeru i Tupanana ücũ, rü nümagũ rü ta Abráũmaã Melquisedéna nanaxãgũ ga yema Tupanana üxũ. Yerũ nüma ga Lebĩ rü guxũma ga nataagũ i ñuxma Yudũgũarũ paigũ ixĩgũxũ, rü woo ga na tauta nabuëxũ ga yëxguma, natürũ marũ Abráũxũnëwa nayëxmagũ ga yëxguma Melquisedé namawa Abráũpëxegu yanguxgu. Rü ngëmawa nüxũ tacuax na guxũma i ngëma paigũarũ yexera yĩxũ ya Melquisedé. ¹¹Rü nuxcũmaũgũxũ ga tórũ oxigũ ga Yudũgũ, rü Lebítaagũ ga paigũmëxëwa nixĩ ga nayauxgũãxũ ga Tupanaãrũ mugũ. Natürũ pemaã nüxũ chixu rü yëxguma chi yema paigũ aixcũma yema Yudũgũxũ imëxëëgũgu ga Tupanapexewa, rü taxuçax chima Tupana nüxũ naxuneta ga naĩ ga pai ga Melquisedérũũ ixĩcũ ga tama Lebítaa ga Aráũrũũ ixĩcũ. Rü yemaçax ga Tupana rü nüxũ naxuneta ga Nane ga Ngechuchu na tórũ chogũrũũ ya pai

yïixũcax. ¹²Rü yemacax ga Tupana rü yema Yudfugiarü paigüchicüüxũ nayangucuchixëë ga Cristu. Rü nüma nixĩ i ñuxma i aixcúma Tupanapexewa tüxũ yamexëëgüxũ. Rü guxũma ga yema paigü rü Lebítaa nixĩgü yerü yemaäcü nixĩ ga namuäxũ ga yema mugü ga Moïché ümatüxũ. Natürü nüma ga Cristu rü marü nanaxüchicüü ga guxũma ga yema. ¹³⁻¹⁴Erü meäma nüxũ tacuax rü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu ya yima nachiga idexagücü rü tama Lebítaa nixĩ erü nüma rü Yudátaa nixĩ. Rü nüxũ tacuax rü taxuũma ga Yudátaa rü pai nixĩ, yerü ga Moïché rü yexguma yema paigüchiga yadeaxgu rü taxuũma ga Yudátaaxũ naxuneta na pai yïixũcax. ¹⁵Rü ngëmaäcü meã nangox na Tupana iyanaxoxëëxũ ga guxũma ga yema mugü ga Moïché ümatüxũ ga paigüchiga. Yerü nüma ga Tupana rü tüxna nanamu ga wüxi ga naĩ ga pai ga yexwacaxücü ga tama Lebítaa ixĩcü. Rü nüma nixĩ i tórü Cori yïixũ ya Melquisederüü ixĩcü, erü guxũma i ngëma togü i paigüarü yexera nixĩ. ¹⁶Rü guxũma ga yema togü ga paigü rü nangucu yerü Lebítaa nixĩgü. Natürü nüma ga Cristu rü paixũ ningucuchi yerü poramaã yuwa ínarüda rü guxũguma namaxëcha na tüxũ nangüxëëxũcax. ¹⁷Rü ngëmacax i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü tórü Corichiga ñanagürü:

“Cuma rü guxũgutáma duixũgüarü ngüxëëruü ya pai quixĩ Melquisederüü”,

ñanagürü. ¹⁸⁻¹⁹Rü yemacax ga Tupana rü ñoma ga nañewa nanamu ga Nane, yerü yema mugü ga paigüchiga

naxümatüxũ ga Moïché rü tama poraäcü tüxũ narüngüxëë yerü tama aixcúma tüxũ nimexëëgü ga Tupanapexewa. Rü yemacax Nanexũ namu ga Tupana na tórü pecaducax nayuxũcax na ngëmaäcü tüxũ nangëxmaxũcax i maxũ i taguma güxũ rü aixcúma Tupanamücügü ixĩgüxũcax. ²⁰⁻²¹Rü yexguma Tupana yema togü ga paigüxũ ngucuxëëgu, rü nanangucuxëëmare. Natürü yexguma Cristuxũ yangucuchixëëgu na tórü ngüxëëruü ya pai yïixũcax, rü nügüégagutama inaxuneta. Rü yemacax ga yexguma Cristuxũ yangucuchixëëgu rü ñanagürü:

“Choma i Cori ya Tupana rü marü cuxũ chaxuneta na guxũgutáma duixũgüarü ngüxëëruü ya pai quixũcax. Rü ngëma rü tagutáma chanaxüchicüü erü chaugüégagu ichaxuneta”,

ñanagürü. ²²Rü ñuxma na yemaäcü nügüégagutama inaxunetaxũ ga Tupana, rü nüxũ tacuax na aixcúmaxüchima yema paigüarü yexera na yïixũ ya Cristu erü guxũgutáma Tupanapexewa tüxũ narüngüxëë. ²³Rü yema togü ga paigü rü namuxüchi, yerü niyuetanü. Rü yemacax taxucürüwama guxũguma paigü nixĩgü. ²⁴Natürü ñuxma na tórü ngüxëëruü ya paixũ yangucuchixũ ya Ngechuchu, rü ngëmacax marü taxucaxma texé ya togue tingucuchi, erü nüma ya Ngechuchu rü tagutáma nayu. ²⁵Rü ngëmacax nixĩ i ñuxma i nüxũ natauxchaxũ na aixcúma tüxũ namaxëëxũ ya guxáma ya yíxema norü ngüxëëmaã Tupanaxütawa ngugüxe. Erü nüma ya Ngechuchu rü guxũguma namaxëcha na tümaétüwa

nachogüxüçax. ²⁶Rü ngëmaäcü ya Ngechuchu, rü nüxıcatama nıxı i pai ya tóru ngüxëëruü yıixü i Tupanapexewa. Erü nüma rü aixcüma naxüüne, rü nataxuma i chıxexü i nawa, rü nangearü pecaduax yerü taguma taxrüü pecadu naxü. Rü ñuxma rü guxüétüwa nangëxma i daxüguxü i nañewa i Tupana íngëxmaxüwa. ²⁷Rü Ngechuchu rü tama ngëma togü i paigüerurüü nıxı. Erü nümagü rü nanaxwaxe na guxü i ngunexügu Tupanacax naxünagü nađaixü na ngëmaäcü Tupana nüxü nüxü ngechaüxüçax i noxrıtama pecadugü rü guxü i duüxügüarı pecadugü ta. Natürü nüma ga Ngechuchu rü yexguma nügu inaxaxgu, rü wüxıcanatama pecaducax nayu. Rü ngëma rü guxüguma name i Tupanapexewa. ²⁸Rü yema mugü ga Moıché umatüxü, rü duüxügümarexü naxuneta na paigüerugü yıxıgüxüçax. Natürü nümagü rü ta nıpecaduaxgü. Natürü yemawena ga Tupana rü nügiégagu Nanexü naxuneta na tóru ngüxëëruü yıixüçax. Rü yima Nane rü guxüguma mecüxüchi ya tóru Maxëxëëruü nıxı. Rü nüma rü guxüguma tüxü narüngüxë i Tupanapexewa.

**Ngechuchu nıxı ya tóru
ngüxëëruü i Tupanapexewa**

8 ¹Rü ngëma pemañ nüxü tıxuxchaüxü i ñuxma nıxı na tüxü nangëxmaxü ya tóru ngüxëëruü ya mexëchicü i Tupanaxütawa. Rü nüma rü Tupana Nane ya Cristu nıxı. Rü daxüguxü i nañewa i Tupanaärü tügünecüwawa narıto erü guxüärü äëxgacü nıxı. ²Rü ngëma

daxüguxü i nañewa i ngëma nachica i üünexü ga Tupana üxüwa nıxı i taxçax ínaçaxü. Rü tama ngëma Yudfügüarı paigürüü wüxi ya İpata ya duüxügü üxünewa Tupanana taxçax ínaca. ³Rü guxüma i ngëma Yudfügüarı paigüeru rü nangucu na Tupanana naxäguäxüçax i amaregü rü naxçax nadaiaxüçax i naxünagü na Tupana nüxü nüxü ngechaüxüçax i duüxügüarı pecadugü. Rü yemacax ga Ngechuchu rü Tupanana nügu naxãmare rü duüxügüarı pecaducax nayu. ⁴Rü ñuxma i nüma ya Ngechuchu rü daxüguxü i nañewa nangëxma na ngëma tóru ngüxëëruü ya pai yıixüçax i Tupanapexewa. Rü ngëmacax tama ñoma i nañewa nıxı i pai yıixü. Natürü ngëxguma chi ñoma i nañewa nangëxmagü rü tâu chıma pai nıxı erü ñoma i nañewa nangëxmagü i ngëma Yudfügüarı paigü i Tupanana amare ägüxü yema Moıchéarı mugü nüxü ixuxürüü. Natürü nüma ya Ngechuchu rü tama ngëmarüü nıxı erü daxüguxü i nañewa nıxı i nangëxmaxü na ngëma tüxü nangüxëëxüçax. ⁵Natürü ngëma puracü i ñoma i nañewa naxügüxü i ngëma Yudfügüarı paigü, rü naxçax nadauxütaegümare i ngëma Ngechuchu daxüguxü i nañewa üxü. Rü ngëma nachica i nawa Tupanacax napuracüexü i ngëma paigü, rü nanaxüchicünaxägümare i ngëma nachica i Ngechuchu nawa ngëxmaxü. Rü meama nüxü tacuax i ngëma, yerü yexguma Moıché naxüxchaügu ga Tupanapata, rü Tupana rü ñanagürü nüxü:

“İDücax, meã nangugü i ngëma
cuaxrüü ga cuxü chawëxü ga
maxpüne ga Chinaıwa! Rü

chanaxwaxe i ngëmaäcü na cunaxüxü”,
 ñanagürü. ⁶Natürü nüma ya tórü ngüxëëruü ya Cristu rü daxügüxü i naãnewa nangëxma, rü ngëma aixcümaxüchi Tupanapexewa taétüwa nachogü. Rü ngëma Yudíugüarü paigü rü nagu naxĩtama ga yema nuxcümaüxü ga uneta ga Moíché ümatüxü. Natürü nüma ya Tupana rü marü tüxna nanaxã i wüxi i ngexwacaxüxü i uneta erü tamaã nüxü nixu na Cristu yixü ya aixcüma tórü ngüxëëruü ixücü. Rü nüma rü nayu na Tupanapexewa tüxü yamexëëxüçax, rü ngëma Tupanaxütawa nangëxma i ñuxma na taétüwa nachogüxüçax. Rü ngëmaäcü nüxü tadau na Tupanaärü uneta i ngexwacaxüxü rü yema nuxcümaüxü ga unetaarü yexera yixü na namexü. ⁷Yerü yexguma chi yema nüxĩraüxü ga uneta ga Moíché ümatüxü rü aixcüma namexgu na duüxügüxü yamexëëxüçax, rü marü taxuçax chima tanaxwaxe i to i ngexwacaxüxü i Tupanaärü uneta. ⁸Natürü nüma ga Tupana rü nüxü nadau na tama aixcüma napexewa duüxügüxü yamexëëxü ga yema nüxĩraüxü ga uneta ga Moíchéna naxãxü. Rü yemacax ga Tupana rü ñanagürü:

“Wüxi i ngunexü rü wena táxarü guxüma i chorü duüxügümaã ichaxuneta. ⁹Natürü ngëma chorü uneta i ngexwacaxüxü, rü täütama namaã nawüxigu ga yema nüxĩraüxü ga chorü uneta ga nuxcümaügüxü ga perü oxigümaã nüxü chixuxü ga yexguma nüxü charüngüxëëgu

na ínachoxüxüçax ga Equituarü naãnewa. Yerü nümagü ga yema duüxügü rü tama chauga naxĩnüë rü tama nayanguxëë ga yema nüxĩraüxü ga chorü uneta, rü yemacax íchanawogü. ¹⁰Natürü ngëxguma nawa nanguxgu na wena namaã ichaxunetaxü, rü ñaäcü tá nixĩ i guxüma i Yudíugümaã ichaxunetaxü: ‘Rü tá meãma ngëma duüxügüxü nüxü chacuaxëë i chorü mugü na aixcüma naãëwa nangëxmagüxüçax. Rü choma rü tá norü Tupana chixĩ, rü nümagü rü tá chorü duüxügü nixĩgü’. ¹¹Rü guxüma i ngëma duüxügü i choxü yaxögüxü, rü aixcüma tá choxü nacuçxgü. Rü ngëmacax taxuçaxtama tüxcüü nügümaã nüxü nixugügü i chauchiga na ngëmaäcü choxü nacuçxgüxüçax. Erü guxüma i chorü duüxügü rü aixcüma tá meã choxü nacuçxgü woo buxü rü exna yaxü. ¹²Rü tá nüxü nüxü changechaü i norü chixexügü, rü tá nüxü ichayarüngümaxüchi i norü pecadugü”,

ñanagürü ga Tupana. ¹³Rü dücax, ñuxma na Tupana ngexwacaxüxü i unetachiga idexaxü, rü ngëmawa nüxü tacuçax na yema nüxĩraüxü ga uneta rü marü nangupetüchaüxü. Rü nüxü tacuçax rü guxüma i ngëma marü ngupetüchaüxü, rü paxa tá inayarüxo. Rü ngëmaäcü i ngëma Yudíugüarü paigü, rü marü inayarüxoxchaü na

Tupana

erewa duũxũgũxũ nangũxẽẽxũ. Erũ nũma ya Tupana rũ marũ Cristuxũ ningucuchixẽẽ na tũrũ ngũxẽẽruũ yĩxũcax i napexewa.

**Tupana

pata ga duũxũgũgũ üxũnechiga rũ
Tupana

pata ya daxũguxũ i naãnewa
ngẽxmanechiga**

9 ¹Rũ yexguma nuxcũma Moĩchémaã yadeaxgu rũ nũxna naxããgu ga yema nũxĩraũxũ ga uneta, rũ Tupana namaã nũxũ nixu na ñuxãcü nanaxwaxexũ na nũxũ yacuaxũũgũxũ. Rũ yexgumarũũ ta namaã nũxũ nixu na ñuxãcü nanaxwaxexũ na naxcax naxũãxũ ga wũxi ga ĩpata ga naxchirunaxcax na yéma nũxũ yacuaxũũgũxũcax ga paigũ. ²Rũ guma ĩpata ga naxchirunaxcax rũ nitũyemachĩã. Rũ yema naxmachĩã ga nũxĩra nawa ixũcuxũ, rũ “Nachica i Üünexũ” nixĩ ga naéga. Rũ yéma nayexma ga werachica rũ mecha ga pãũ ga üünexũ nagu nuxũ. ³Rũ yema to ga naxmachĩã ga yema tũyemachĩãxũcaxwena üxũ rũ “Nachica i Üünexũchixũ” nixĩ ga naéga. ⁴Rũ yéma nayexma ga yema mecha ga uirunaxcax ga ngextã nawa yagugũãxũ ga pumara ga yixixũ ga yexguma yaguxgu. Rũ yéma nayexma ta ga yema baũ ga Tupanaãrũ mugũ nagu namaã nanguxũgũxũ. Rũ yema baũ rũ guxũwama uirumaã natũxũne. Rũ yematama baũarũ aixepewa nayexma ga wũxi ga tũxũxãcü ga uirunaxcax ga yema pãũ ga daxũwa rüyixũmaã ããcuxũ. Rũ yexgumarũũ ta yema baũarũ aixepewa nayexma ga Arãũãrũ caxũruũ ga rũxũxũne, rũ guma nutagũ ga

Tupanaãrũ mugũ nagu ũmatũgũcü. ⁵Rũ yema baũetũwa nayexmagũ ga yema taxre ga daxũcũũxchicũnaãxãgũ ga ixãpexatũxũ. Rũ naxpexatũgũmaã nayadũxetũgũ ga yema baũãtaũ. Rũ yema daxũcũũxchicũnaãxãgũarũ ngãxũwa nixĩ ga nũgũ nangoxẽẽxũxũ ga Tupana. Natũrũ taxucaxma tũxcũũ yexeraãcü nũxũ tixu i ngẽmachiga. ⁶Rũ wũxicana yemaãcü na namexẽẽgũãxũ ga guxũma ga yema, rũ ñuxũchi ga paigũ rũ guxũguma yema nũxĩraũxũ ga naxmachĩãgu nachocuxũ na yéma Tupana namaã nũxũ ixuxũãcüma nũxũ yacuaxũũgũxũcax. ⁷Natũrũ yema to ga naxmachĩãwa rũ yema paigũarũ ãẽxgacũxicatama nixĩ ga yexma ũcuxũ. Rũ tama guxũguma yexma naxũcu, natũrũ wũxicanatama yexma naxũcu ga wũxichigũ ga taunecũgu. Rũ yexguma yexma naxũcuxgu rũ yéma nanange ga naxũnagũ rũ guma nagũmaã yema baũxũ namaxcuëtũ. Rũ yemaãcü ga yema paigũarũ ãẽxgacũ rũ inanaxã ga guma nagũ na noxrũtama pecadu rũ guxũma ga duũxũgũarũ pecaduxũ iyanangũmaxũcax ga Tupana. ⁸Natũrũ yema paigũarũ ãẽxgacũxicatama nixĩ ga yema Nachica ga Üünexũchixũgu ũcuxũ ga Tupana ĩyexmaxũwa. Rũ ngẽmaãcü Tupanaãẽ i Üünexũ tũxũ nũxũ nacuaxẽẽ na taxucũrũwama yexma Tupana ĩyexmaxũgu nachocuxũ ga guxũma ga duũxũgũ yerũ yexguma nagu naxĩxgu ga yema mugũ ga Moĩché ũmatũxũ rũ nachũxu ga yema. ⁹Rũ guxũma i ngẽma pemaã nũxũ chixuchigaxũ, rũ wũxi i cuaxruũ nixĩ i taxcax i yixema na ñuxma imaxẽxũ. Rũ ngẽmawa nũxũ tatau rũ yema ãmaregũ ga Tupanana

naxãgũxũ rü yema naxũnagũ ga
 Tupanacax naðaixũ rü taxucürüwama
 yema duũxũgũxũ nimexẽẽ na aixcũma
 Tupanapexewa yamexũcax. ¹⁰Rü yema
 nuxcũmaũgũxũ ga mugü ga ðnagũchiga
 rü axeũgũchiga rü nacũmagũchiga
 ixĩxũ, rü yema duũxũgũarü
 düxétũxũnecaxicatama nixĩgü. Rü
 yemacax tama yema duũxũgũxũ
 nimexẽẽ na aixcũma Tupanapexewa
 yamexũcax. Rü woo napora ga yema
 mugü ga noxrix, natürü yexguma
 ñnanguxgu ga Cristu rü marü yexma
 nayacuax na duũxũgũmaã naporaxũ.
¹¹Natürü i ñuxma rü marü ñnangu ya
 Cristu. Rü nüma nixĩ i aixcũma tóru
 ngũxẽẽruũ yĩixũ i Tupanapexewa, rü
 nagagu nixĩ i nangẽxmaxũ i maxũ i
 taguma gúxũ. Rü ngẽma nachica i
 ngextá taétüwa ñnachogũxũwa rü
 aixcũma naxüüne erü tama guma ñpata
 ga naxchirunacax ga duũxũgũmare
 üxũnerüũ nixĩ erü daxũguxũ i nañewa
 nangẽxma. ¹²Rü Cristu rü marü
 daxũguxũ i nañegu naxücu i ngextá
 Tupana ñngẽxmaxũwa. Rü taxucaxma
 tũxcüũ wũxichigü ya taunecügu ngẽxma
 naxücu, erü marü guxũguma ngẽma
 nangẽxmaẽcha. Rü yexguma yexma
 naxücuxgu, rü tama yéma nanange ga
 chibugügü rü wocaxacügügü na
 Tupanana naxãaxũcax. Natürü nüma ga
 Cristu rü nagütama inaxã na yemaãcü
 naxütanüãxũcax ga tóru pecadugü rü
 tũxũ nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma
 gúxũ. ¹³Rü yema mugü ga Moiché
 ümatüxũ rü ñnanagürü:

“Ngẽxguma texé yuetaxũ ingögügu,
 rü taxucürüwama Tupanapata
 ya naxchirunacaxgu taxücu”,

ñnanagürü. Rü yemacax ga yema
 Yudüfugü, rü yexguma wũxi ga yuetaxũ
 yangögügügu rü nanaxwaxegü ga na
 norü paixũtawa nagaãxũ ga wũxi ga
 woca na yema pai Tupanacax
 yamáxũcax rü na yaguãxũcax na
 yemaãcü ga guma tanimaca rü dexágu
 nagüãxũcax na yema duũxũgũxũ namaã
 namaxcuxũcax na yemaãcü nüxna
 ñnayixũcax ga norü chixexũ. Natürü
 yema rü duũxũgũarü
 düxétũxũnewaxicatama nanamexẽẽ rü
 tama norü maxũxũ namexẽẽ. ¹⁴Natürü
 nagü ya Cristu rü yema naxũnagügũarü
 yexera name erü tóru maxũ namexẽẽ na
 aixcũma Tupanapexewa imexũcax. Rü
 Cristu rü woo Tupana Nane na yĩixũ rü
 na nataxuxũ ga norü chixexũ, natürü
 Tupanana nügü naxã rü tóru pecaduacax
 nayu yerü Naãẽ i Üünexũ nanaporaxẽẽ.
 Rü yemaãcü curuchagu nanabaxẽẽ ga
 nagü. Rü ñuxma ya yima nagü rü ningü
 na tũxũ namexẽẽxũcax i Tupanapexewa.
 Rü ngẽmacax taxucaxma tanaxwaxe na
 nagu ixĩxũ ga yema mugü ga Moiché
 ümatüxũ ga tama tũxna naxãxũ i maxũ i
 taguma gúxũ. Rü ñuxma na Cristugagu
 Tupanapexewa imexũ, rü nüma ya
 Cristu rü tũxũ narüngũxẽẽ na
 naxüxũcax i ngẽma Tupana ya maxũcü
 tũxũ naxwaxexũ. ¹⁵Rü ñuxma na tóru
 pecaduacax nayuxũ ga Ngechuchu ya
 Cristu, rü nüma nixĩ i tóru ngũxẽẽruũ i
 Tupanapexewa, ngẽma Tupanaãrü
 uneta i ngexwacaxũxũ nüxũ ixuxürüũ.
 Rü ñuxma i yixema i Tupana tũxũ
 idexechixe, rü tũxũ nangẽxma i maxũ i
 taguma gúxũ ega yima Naneãxũ
 yaxögügu. Rü ngẽxgumarüũ ta i
 guxũma i Tupanaãrü duũxũgü ga

nuxcuma yaxõgüxü, rü nüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü yerü Cristu nayu na norü pecaduna ínanguxüxëãxüçax. ¹⁶Rü ngëxguma nayuxchaügu i wüxi i duüxü, rü wüxi i poperagu nanaxümatü na texé tá nayaxuxü i norü ngëmaxügü. Natürü ngëxguma namaüxgu i ngëma duüxü, rü taxucürüwama texé tanayaxu i norü ngëmaxügü. ¹⁷Rü ngëmacax i ngëma popera rü tama napora i ngëxguma namaüxgu i ngëma duüxü. Rü ngëxguma nayuxguxicatama nixi i naporaxü. ¹⁸Rü nüma ga Cristu rü norü yumaã nixi ga Tupanapexewa tüxü yamexëëgüxü. Yerü ga Moiché rü nüxü nixu rü yexguma texé pecaduãxgu rü tanaxwaxe na tümaärü paixütawa tanagaxü ga wüxi ga naxüna na tümaégagu nayuxëëãxüçax rü inabaãxüçax ga nagü na Tupana tüxü nüxü ngechaüxüçax ga tümaärü pecadu. ¹⁹Rü Moiché rü guxüma ga duüxügüpexewa nüxü nixu ga guxüma ga Tupanaärü mugü. Rü yemawena nanayaxu ga wocaxacügügü rü chibuxacügügü, rü dexámaã nanaxüëü. Rü ñuxüchi nanayaxu ga wüxi ga naïxchacüüxácü rü ñuxre ga tüaxmü ga dauxüne, rü yema naïxchacüügu nanabagümü. Rü yemamaã guma nagüwa nanacüe rü ñuxüchi nanamaxcütü ga yema popera ga Tupanaärü mugü nawa yemaxü. Rü yexgumarüü ta nayamaxcutanü ga guxüma ga duüxügü. ²⁰Rü ñuxüchi ga Moiché rü ñanagürü nüxü ga duüxügü:

“Tupana rü marü inaxuneta na pexü tá nangüxëëxü. Rü daa nagümaã pexü chimaxcutanü i ñuxma erü ngëmaãcü nixi i

choxü namuxü na ngëmawa nüxü pecuáxüçax na aixcuma tá pexü nangüxëëxü”,

ñanagürü. ²¹Rü ñuxüchi ga Moiché rü guma nagümaã nanamaxcütü ga guma ípata ga naxchirunaxçax ga nawa Tupanaxü yacuaxüügüne. Rü yexgumarüü ta nanamaxcutanü ga guxüma ga yemaxügü ga namaã Tupanaxü yacuaxüügüxü ga guma ípataarü aixepewa yexmagüxü. ²²Rü nüxü tacuax rü yema duüxügü ga yexguma pecadu naxügügu rü Tupanapexewa nügu yamexëëgüchaügu, rü norü paigüxütawa nanaga ga wüxi ga naxüna na nüxü yamáãxüçax rü inabagüxëëãxüçax na Tupana tama napoxcuexüçax. Natürü ñuxma ya Tupana rü tüxü nüxü nangechaü i tóru chixexü yerü tóru pecaduçax nayu ga Ngechuchu rü nagü inanaba. Rü yexguma chi täu chima nayuxgu rü nagü inabaãgu, rü taxucürüwa chima Tupana tüxü nüxü nangechaü i tóru pecadugü.

**Cristu rü nayu na
iyanaxoxëëãxüçax i pecadu**

²³Rü yemaçax ga Tupana rü nuxcümáxüchima Moíchémaã nüxü nixu na paigü duüxügüarü pecaduçax naðaixü ga naxünagü rü inabaãxü ga nagü na yemaãcü Tupana tama napoxcuexüçax ga duüxügü. Natürü i ñuxma i yixema na Tupana tüxü idexechixü, rü tüxü nangëxma i tachica i daxüguxü i naãnewa yerü Nane ya Cristutama tóru pecaduçax nayu rü inanaba ga nagü. Rü yima nagü rü Tupanapexewa rü poraãcü ngëma naxünagügüarü yexera narüporamaë. ²⁴Rü

ngëmacax i ñuxma rü taxucaxma tñxcüü guma ñpata ga naxchirunaxcax ga duñxügü üxñnegu naxücu ya Cristu na ngéma taétüwa nachogüxücax. Erü nüma ya Cristu rü marü Tupanaxütawaxüchi nangu i daxüguxü i nañewa. Rü ngéma Nanatüpezewa nangëxma i ñuxma na ngéma taétüwa nachogüxücax. ²⁵Rü ngëmacax i ñuxma rü taxucaxma tñxcüü guxüguma Nanatüna nügu naxãêcha na ngëmaäcü taxcax nayuuuxücax. Rü yema Yudfugiärü paigiärü ãëxgacügü rü gücü ga taunecügügu guma ñpata ga üinenegu nachocuxü na yéma Tupanana naxãgiãxücax ga guma naxünagügü. ²⁶Natürü ya Cristu, rü taxucaxma tñxcüü gücü ya taunecügügu Tupanana nügu naxãêcha, erü ngëxguma chi ngëmaäcü yixügu rü chi noxri naäne ixügügumama rü chi marü muëxpüxcüna taxcax nayu. Natürü ñomaücüü ga Cristu rü marü ñoma ga nañewa nangu na wüxicanatama nügu inaxãxücax rü pecaducax nayuxücax. ²⁷⁻²⁸Rü ngéma na wüxicanatama nayuxü i duñxügü naxüpa na Tupanapexewa nangugüxü, rü yexgumariütama ga Cristu rü wüxicanatama nügu inaxã rü nayu na iyanaxoxëãxücax i muxüma i duñxügüärü pecadugü. Natürü wena taxarü núma naxü. Rü ngëxguma wena núma naxüxgu rü tama pecaduarü oxëëwa tá núma naxü. Natürü tá núma naxü na namaxëxëãxücax i guxüma i ngéma duñxügü i aixcüma ínguxëgëgüxü.

10 ¹Rü yema mugü ga Moïché ümatüxü rü írarüwatama yema duñxügücax nanangoxëë ga ñacu tá na naxüxü ga Cristu. Natürü ga yema mugü rü tama aixcüma Cristurüü napora, yerü taxucürüwama Tupanapexewa

nayamexëë ga yema duñxügü woo gücü ga taunecügügu Tupanacax nanadaixü ga naxünagü na yemaäcü Tupanana nangaicamagüxücax. Rü yemaäcü ga yema mugü rü taxucürüwama Cristurüü nanamaxëxëë ga yema duñxügü. ²Rü yexguma chi yema mugü aixcüma yema duñxügüxü imexëëgu ga Tupanapexewa, rü tãü chima nagu narüxññëëcha na yapecaduãxü, rü chi nüxü narüxoe na naxünagü Tupanacax naðaixü. ³Natürü yema na Tupanacax naxünagü naðaixü ga duñxügü, rü norü pecaduarü cuaxächixëëruümare nixí ga gücü ga taunecügügu. ⁴Yerü guma nagü ga yema wocagü rü chibugü rü tama napora na iyanaxoxëãxücax ga pecadugü. ⁵Rü yemacax ga Cristu ga yexguma ñoma ga nañewa naxüxchaügu, rü Nanatüxü ñnanagürü:

“Tama cunaxwaxe na naxünagü cuxcax naðaixü i duñxügü na naxütanügüãxücax i norü pecadugü. Natürü cunamexëë i ñaã chaxune na ngëmamaã chanaxütanüxücax i pecadu. ⁶Rü tama namaã cutaãe i ngéma naxünagü i cuxna naxãmaregüxü rü cuxcax naðaixü rü yagugüxü na naxütanügüãxücax i norü pecadugü. ⁷Rü yemacax rü ñacharügü: ‘Dücax, Pa Chaunatüx, daxe chixí, rü nuã cupexewa changëxma na chanaxüxücax i curü ngüchaü rü na chayuxücax, ngéma curü orewa chauchiga naxümatüxürüü’, ñacharügü”.

⁸Rü yemaäcü ga Cristu rü nüxü nixu na Tupana rü tama aixcüma namaã

nataãêxũ ga yema na naxçax nadaiãxũ
ga naxũnagü rü naxçax yagugüãxũ na
naxũtanügüãxũçax ga norü pecadugü
woo yema mugü ga Moiché úmatüxũwa
rü duũxũgüxũ namu na naxũgüãxũ ga
guxũma ga yema. ⁹Rü yemawena ga
Cristu, rü ñanagürü ta:

“Düçax, Pa Chaunatüx, daxe chixí,
rü nuã cupexewa changẽxma
na chanaxüxũçax i curü
ngüchaũ rü duũxũgüarü
pecaduçax na chayuxũçax”,

ñanagürü. Rü yemawa nüxü tacuçax na
Tupana rü marü iyanaxoxẽãxũ na
naxũnagü naxçax nađaixũ, yerü Nanexũ
ningucuchixẽẽ na pecaduçax nayuxũ.

¹⁰Rü ñuxma na Ngechuchu ya Cristu
naxüxũ ga yema Tupanaãrü ngüchaũ, rü
ngẽmacaçax nixí i ñuxma i Tupanapexewa
ixüünexũ i yixema. Yerü nüma ga Cristu
rü Tupanana nügü naxã na

wüxicanatama guxããrü pecaduçax
nayuxũ. ¹¹Rü guxũma i Yudüfügarü
paigü rü wüxichigü i ngunexũgu rü
tupaucawa nangẽxmagüxũ na Tupanana
naxãgüãxũçax i naxũnagü i naxçax
nadaiixũ. Rü guxũguma yemaãcü
nanaxügüxũ natürü taguma aixcüma
inayarüxo ga norü pecadugü woo

yemaãcü na naxügüxũãxũ. ¹²Natürü
nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü
wüxicanatama Tupanana nügü naxã na
guxããrü pecaduçax nayuxũçax. Rü
yemawena rü ñuxüchi daxüwa naxü rü
Tupanaãrü tügüñecüwawa nayarüto,
erü guxããrü ãẽxgacü nixí i ñuxmax.

¹³Rü ngẽma nixí i nangẽxmaxũ
ñuxmatáta ya Tupana rü guxũma i norü
uwanügüxũ nüxü nayexeraxẽẽ. ¹⁴Rü
nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü

wüxicanatama Tupanana nügü naxã rü
nayu na guxũguma Tupanapexewa
timexũçax ya yixema Tupanacax tüxũ
yaxüünexẽẽgüxe. Rü ngẽmacaçax i ñuxma
rü taxuçaxma tüxcüũ wena nügü inaxã
rü nayu, yerü wüxicanatama guxũma
ningutanüxẽẽ. ¹⁵⁻¹⁶Rü Tupanaãẽ i
Üünexũ rü tüxũ nüxü nacuçaxẽẽ na
aixcüma yixũ i ngẽma, yerü nüma ga
Tupana rü ñanagürü:

“Ngẽxguma nawa nanguxgu na wena

ngẽma Yudüfügümaã
ichaxunetaxũ, rü wüxi i
ngexwacaxũxũ i uneta tá nüxna
chaxã. Rü tá meã ngẽma
duũxũgüxũ nüxü chacuçaxẽẽ i
chorü mugü na aixcüma naãẽwa
nangẽxmagüxũçax rü guxũguma
naga naxĩnüẽxũçax. ¹⁷Rü tá nüxü
ichayarüngümaxüchi i ngẽma
duũxũgüarü pecadugü rü ngẽma
chixexũ i naxügüxũ. Rü tagutáma
wena nagu charüxĩnũ”,

ñanagürü. ¹⁸Rü ngẽmaãcü nüxü tacuçax
rü ngẽxguma Tupana duũxũgüaxũ nüxü
ngechaũgu i norü pecadugü, rü marü
taxuçaxma tüxcüũ nanaxwaxẽ na wena
täcü i naxũnagü nüxna naxãgüxũ
naxçax i pecadu.

Name nixí i Tupanana tangaicamagü

¹⁹⁻²⁰Rü ngẽmacaçax i ñuxma, Pa
Chaueneẽgü, rü taxuçaxma tüxcüũ
tamuũẽ na Tupana íngẽxmaxũwa
ichocuxũ na namaãxüchi idexagüxũçax.
Rü nuxcümaxüchima rü paigüarü
ãẽxgacüxicatama yexma naxücu nagu
ga guma ípata ga naxchirunaxçax ga
Tupana nawa yexmane. Rü
taxucürüwama ngexerüxüxemare yexma

taxücu. Natürü nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü marü inayanaxoxëë ga guxüma ga yema ga yexguma curuchagu nayuxgu rü nagü inabaägu na Tupana íngëxmaxüwa tüxü yachocuxëëxüçax rü namaäxüchi idexagüxüçax. Rü woo taxucürüwama Tupanana tangaicamagü ga noxrix, naturü nüma ga Cristu rü nayu na tüxü namaxëxëëxüçax. Rü nagagu nixí i ñuxma i Tupanaxütawa ingugüxü. ²¹Rü nüma nixí i Tupanapexewa tüxü nangüxëëxü i guxäma i yixema i Tupanaärü duüxügü ixigüxe. ²²Rü ñuxma na tüxü nangëxmaxü ya tórü ngüxëëruü i Tupanapexewa, rü tanaxwaxe i aixcüma mexü i taäemaä Tupanana tangaicamagü na namaäxüchi idexagüxüçax. Rü tanaxwaxe i aixcüma tayaxögü na nüma rü tá meä tüxü nayaxuxü yerü Cristu rü taxçax nayu na tüxü iyanaxoxëëxüçax i tórü chixexü rü yemacax marü naégagu ítabaiü. ²³Rü tanaxwaxe i aixcüma meä Cristuaxü tayaxögüecha yerü nagümaä tüxü inayanaxoxëë ga tórü chixexü. Rü ngëmacax ítananguxëë na wena taxarü núma naxüxü na Nanatüxütawa tüxü nagagüxü. Rü taguma tanaxwaxe na nüxü rüxoexü na yaxögüxü, rü bai i írarüwa. Erü Tupana ga tamaä ixunetacü na tüxü nangüxëëxü, rü aixcümaxüchi tá nayanguxëë i guxüma ga yema tamaä nüxü yaxuxü. ²⁴Rü ñuxma na ngëmaäcü tüxü nangüxëëxü ya Tupana, rü name nixí i guxüguma naxçax tadaugü na ñuxäcü wüxichigü yigü rüngüxëëgüxü na yexeraäcü yigü ingechaügüxüçax rü mexü ixügüxüçax. ²⁵Rü name nixí i guxüguma tórü

ngutaquexegüwa na íngugüüxü. Erü nümaxü rü marü nüxü narüxoe na ngutaquexewa naxüxü, rü tama tanaxwaxe na ngëxgumartüü ixügüxü. Rü ngëmacax name nixí i yigüaxü tanangüchaüxëë na ingutaquexegüxü. Rü ñuxma na nüxü icuaxü na marü yangaicaxü ya tórü Cori, rü yexeraäcü tanaxwaxe na yigüaxü nangüchaüxëëxü. ²⁶Natürü ngëxguma chi texé Cristuaxü yaxöchirexgu ga noxrix rü ñuxüchi noxtacüma nüxü tarüxoxgu, rü marü nataxuma na ñuxäcü namexëëxü i ngëma tümaärü pecadu i Tupanapexewa. ²⁷Erü ngëxguma chi ngëmaäcü noxtacüma Cristuxü tarüxoxgu, rü aixcümaxüchi tá tanayaxu i ngëma poxcu i äücümaxü i Tupana tá tüxü namaä poxcuxü rü yima üxü ya iyaurane ya nawa tá ínaguxüne i ngëma Tupanaärü uwanügü. Rü ngëxícatama nixí i tüxü ínanguxëëxü ya yixema Cristuxü rüxoxe. ²⁸Rü nüxü tacuax rü yexguma texé tama Moíchéartü mugüga ínúgu rü nayexmagu ga taxre rü exna tomaëxpüx ga duüxügü ga tüxü daugüxü rü tüxü ixügüxü na aixcüma tama naga taxínüxü, rü äëxgacügü rü noxtacüma tüxü nimaxgü rü tama nüxü tangechaütümüügü. ²⁹Natürü Tupana rü aixcüma yexeraäcü tá nanapoxcue i ngëma duüxügü i tama Nanega ínüëxü rü yima nagü ya pecaduarü pirüxü oexü rü Naäë i Üünexü i nüxü ngechaüxümaä guxchigagüxü. ³⁰Rü meäma nüxü tacuax rü Tupana rü tama natüçaxma ñanagürü:

“Choma tá nixí i namaä nüxü
chacuaxü na çacü tá namaä
chaxüxü i guxüma i ngëma

chixexü ügüxü. Rü aixcüma tá chanapoxcu”,
 ñanagürü. Rü yexgumarüü ta ñanagürü:
 “Choma tátama nixí i nüxna
 chaçaxü i wüxichigü i chorü
 duüxügü i norü maxüchiga”,
 ñanagürü. ³¹Rü dücax, rü aixcüma
 namaxü ya Tupana, rü ngëmacax ega
 tama naga ixñüëgu rü wüxi i
 ãücumaxüchixü nixí na namexgu inguxü
 na tüxü napoxcuxüçax. ³²Rü dücax,
 name nixí i nüxna pecuaxächie ga
 ñuxächü na yïixü ga yexguma noxri
 Cristuxü peyauxgu. Rü yexguma ga
 pema rü yema na peyaxögüxügagu rü
 poraäcü guxchaxügü pexü nangupetü,
 natürü tama Cristuxü perüxoe rü bai ga
 írarüwa. ³³Rü ñuxre ga pema rü
 duüxügü pemañ naguxchigagü rü
 guxâpexewa pexü niçuaixgü. Rü toguâx
 ga pema rü pegü ipeyaxägu na yema
 pemücügürüü ngüxü pingegüxüçax.
³⁴Rü pema rü pexü nangechaütümüügü
 ga yema petanüxügü ga yaxögüxü ga
 poxcupataüwa yexmagüxü. Rü
 taäëcüma yaxna namañ pexñüë ga
 yema tama yaxögüxü ga pexna
 napuxüxü ga perü yemaxügü. Rü tama
 naxçax pexoegaäë, yerü meäma nüxü
 pecuax rü daxügüxü i nañewa pexü
 nangëxma i ngëma perü ngëmaxügüarü
 yexera ixixü, erü tagutäma nagux. ³⁵Rü
 ngëmacax i ñuxmax, rü tama name na
 nüxü perüxoexü na Cristuaxü
 peyaxögüxü woo tacü pexü üpetügu.
 Erü marü nüxü pecuax rü Tupana rü
 aixcümaxüchi tá pexna nanaxä i perü
 ämare i maxü i taguma güxü, erü
 Cristuaxü peyaxögü. ³⁶Rü ngëma
 guxchaxügü i pexü ngupetüxü, rü name

nixí i yaxna namañ pexñüë na
 penaxüxüçax i Tupanaärü ngüchaü rü
 penayaxuxüçax i ngëma ämare i pemañ
 inaxunetaxü. ³⁷Erü Tupanaärü ore i
 ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Paxaxüchi tá wenaxäri núma naxü
 ya Cristu. Rü aixcüma täütäma
 nuxcü ínangu. ³⁸Natürü yixema
 tümaärü ögagu chopexewa
 mexë, rü name nixí i guxüguma
 tayaxödcüma chauxçax tamaxü.
 Natürü ngëxguma nüxü
 tarüxoxgu na tayaxöxü, rü
 choma rü täütäma tümamañ
 chataäë”,

ñanagürü. ³⁹Natürü i yixema rü tama
 ngëma duüxügü i nüxü rüxoexü i
 Tupana tá poxcuexürüü tixigü. Erü
 yixema rü ngëma yaxögüxütanüxü
 tixigü, rü ngëmacax tüxü nangëxma i
 maxü i taguma güxü.

Törü öchiga

11 ¹Rü ñuxma rü törü ögagu nixí i
 nüxü icuáxü na aixcüma tá
 nayauxgüxü i guxüma i ngëma
 irünguxëëgüxü ga Tupana tamañ
 ixunetaxü. Rü ngëma törü ögagu nixí i
 nüxü icuáxü na aixcüma Tupana tá
 yanguxëëxü i ngëma norü uneta i
 ñuxma tauta nüxü idaaxü. ²Rü ñuxre ga
 nuxcümaügüxü ga törü oxigü rü
 Tupanaaxü nayaxögü, rü yemaçax ga
 Tupana rü namañ nataäë. ³Rü ngëma
 törü ögagu nixí i nüxü icuáxü na
 aixcüma yïixü na Tupana rü norü
 oremaämare nangoxëëaxü ga ñoma ga
 naäne rü üaxcü rü tauemacü rü
 woramacurigü rü ëxtagü. Rü yemaäcü
 ga Tupana, rü ngürüwa

nanangoxẽmare ga guxũma i ngẽma ñuxma nuxũ idauxũ. ⁴Rũ guma nuxcũmaũcü ga Abé rü Tupanaãxũ nayaxõ. Rũ yemaçax Tupanaga naxĩnũ rü nuxna nanaxã ga wüxi ga naxũna ga Tupanaçax yamáxũ. Natürü ga naẽneẽ ga Caí rü tama Tupanaga naxĩnũ rü tama nuxna nanaxã ga yema ãmare ga Tupana nuxũ naxwaxexũ. Rũ yemaçax ga Tupana rü woo tama Caímaã nataãẽ, natürü Abémaã nataãẽ rü nuxũ nixu na mecü yĩxũ yerü nayaxõ rü naga naxĩnũ. Rũ ngẽmaçax i ñuxmax na woo nayuxũ ga Abé, natürü wüxi i tórü cuaxruũ nixĩ. Erü nawa nixĩ i nuxũ icuáxũ na Tupana naxwaxexũ na yaxõgũxũ rü naga ixĩnũẽxũ. ⁵Rũ Enó rü ta Tupanaãxũ nayaxõ rü naga naxĩnũ. Rũ yemaçax nixĩ ga namaxãcütama yagaãxũ na tama nayuxũçax. Rũ namüçügü rü taguma nuxũ inayangaugü, yerü Tupana nayaga. Rũ Tupanaãrũ ore i ümatixũwa nuxũ nixu rü yexguma tauta yagaãgu, ga Enó rü nanaxü ga yema Tupana naxwaxexũ. ⁶Natürü taxuacũma Tupana tamaã nataãẽ ega tama nuxũ yaxõgũgu. Rũ yixema Tupanamaã ãmücüchaũxẽ, rü tanaxwaxe na tayaxõxũ na aixcũmaxũchi nangẽxmaxũ ya Tupana rü nüma rü aixcũma tüxũ nangũxẽẽxũ ya yixema naxçax daugũxe rü naga ñnũxẽ. ⁷Rũ yexguma Noémaã yadeaxgu ga Tupana, rü nüma ga Noé rü nayaxõ rü naga naxĩnũ. Rũ Tupana rü namaã nuxũ nixu rü tá na ñnguxẽẽãxũ ga mucü ga taxüchicü ga taguma duũxũgü nuxũ daucü rü tá guxũwama inanguanexẽẽcü. Rũ namaã nuxũ nixu ga na naxũãxũçax ga wüxi ga wapuru ga taxũne na tama nayuexũçax ga nüma

rü namax rü nanegü rü naneãxgü. Rũ Tupanaga naxĩnũ ga Noé, rü nanaxü ga guma wapuru, rü yemaãcü tama nayue ga nüma rü napatacũãx. Rũ yemaãcü Tupanaãxũ nayaxõ. Natürü yema togü ga duũxũgü rü tama nayaxõgü, rü yemaçax Tupana nanapoxcue. Natürü nüma ga Tupana rü Noéxũ nixu na napexewa namexũ, yerü nuxũ nayaxõ. ⁸Rũ guma tórü õxi ga Abráũ, rü Tupanaãxũ nayaxõ. Rũ yemaçax nixĩ ga naga naxĩnuxũ rü nuxna yaxũxũ ga nanatüchiũãne na nawa naxũxũçax ga yema naãne ga Tupana tá nuxna ãxũ na noxrũxüchi yĩxũçax. Rũ yemaãcü nanaxü ga yexguma Tupana namuxgu. Rũ nanatüchiũãnewa inaxũãchi ga Abráũ woo tama nuxũ na nacuáxũ ga ngextá tá na naxũxũ. ⁹Rũ yexguma nawa nanguxgu ga yema naãne ga Tupana namaã ixunetaxũ, rü ñoma yexma naxũãneãxũrũũmare ñpata ga naxchirunaxçaxmaãmare naxãchiũ. Rũ yexgumarũũtama nixĩgü ga nane ga Ichaá rü nataa ga Acobu, yerü yexguma nayaegu rü Abráũrũũ ñoma yexma naxĩãneãxũrũũmare nixĩgü ga yema naãnewa. Rũ yemaãcü nixĩgü ga guxũma ga nümagü ga na woo Tupana rü namaã inaxunetaxũ ga na noxrũxüchi yĩxũçax ga yema naãne. ¹⁰Rũ yemaãcü ga Abráũ, rü woo ñoma yexma naxũãneãxũrũũmare yéma nayexma, natürü Tupanaãxũ nayaxõchigüama, yerü nuxũ nacuax na Tupana tá daxũguxü i naãnewa na nagaxũ nawa ya yima ñãne ya nümatama naxũxũne ya tagutáma iyarüxoxũne. ¹¹Rũ yexgumarũũtama iyixĩ ga Abráũ namax ga Chara. Rũ woo ga na taguma

naxãxãcùchiréxũ yerü marü iyaxüchi, natürü ixãxãcü yerü iyaxõõma na Tupana rü aixcüma tá yanguxëëãxũ ga yema norü uneta ga tá na naxãxãcüxũ. ¹²Rü yemaãcü ga Abráũ rü woo marü yaguãxüchi na yiixũ, natürü düxwa nüxũ nayexma ga wüxi ga nane, rü gumawa ne naxĩ ga muxũma ga nataagü. Rü ñuxma rü ñoma ëntagürüü namuxüchi, rü ñoma naxnücü ya taxuacüma yaxugücürüü nixĩgü, yerü yemaãcü Abráũmaã inaxuneta ga Tupana. ¹³Natürü nümagü ga Abráũ rü Ichaá rü Acobu rü nayue, rü yemaçax tama nüxũ nadaugü ga guxũma ga nataagü i ñuxma ngëxmagüxũ, rü tama namaã inacuaxgü ga yema naãne ga noxri Abráũmaã nüxũ yaxuxü ga Tupana. Natürü Tupanaãxũ nayaxõgüama, rü yemaçax nüxũ nacuaxgü rü Tupana rü tá aixcüma na yanguxëëãxũ ga yema norü uneta ga namaã nüxũ yaxuxü. Rü nataãëgü yerü nüxũ nacuaxgü na täütama guxüguma ñoma ga naãnewa na nayexmagüechaxũ, rü yemaçax nüxũ nixugüe na to i nachiũãnecũãxrüümare yixĩgüxũ ga ñoma ga naãnewa. ¹⁴Rü nümagü rü yema oremaã meãma tüxũ nüxũ nacuaxëë na tama ñoma ga naãneguxicatama naxĩnüëxũ natürü ínañguxëëgüãxũ i to i nachica i daxüguxũ i naãnewa ngëxmaxũ. ¹⁵Rü nümagü rü yexguma chi nanaxwaxegügu ga naxçax na nawoexgü ga yema naãne ga noxri nawa ne naxĩxũ, rü täü chima nüxũ naguxcha rü chi naxçax nawoegu. ¹⁶Natürü ga nümagü rü nüxũ nangüchaũgü i ngëma naãne i

mexëchixũ i daxüwa ngëxmaxũ i Tupanaxütawa. Rü yemaçax nixĩ ga Tupana ga tama naxãnexũ na nügü yaxuxü na norü Tupana yiixũ. Yerü nüma ga Tupana rü naxçax nanamexëë ga wüxi ga íãne ya daxüguxũ i naãnewa ngëxmane. ¹⁷⁻¹⁸Rü Tupana ga noxri rü Abráũmaã nüxũ nixu rü ñanagürü:

“Cune ya Ichaáwa tá cuxũ
nangëxma i muxüchixütama i
cutaagü”,

ñanagürü. Rü Abráũ rü nayaxõ na Tupana rü aixcümaxüchi tá na yanguxëëãxũ ga yema namaã inaxunetaxũ. Rü yemaçax ga yexguma Tupana nüxũ üxgu rü Ichaáçax nüxna nacaxgu na naxçax yamáãxüçax, rü nüma ga Abráũ rü tama nanachuxu. Rü ínamemare na Tupanaçax yamáãxü ga guma nane ga nügümaã wüxicacü. ¹⁹Yerü nüma ga Abráũ rü nayaxõ na Tupanaãxũ natauxchaxũ na wena namaxëëëãxũ i yuexũ. Rü yemaçax ga Abráũ rü ínamemare na Tupanaçax nanexü yamáxü yerü nayaxõ na Tupana rü wena tá namaxëëãxũ. Rü aixcümaxüchi yemaãcü Abráũçax nanaxü ga Tupana, yerü woo ñoma marü nayuxürüü nixĩ ga nane, natürü ga Tupana rü maxücü nüxna nanamu. Rü yema rü wüxi ga tórü cuaxrüü nixĩ na ñuxãcü aixcüma yaxõõxũ ga Abráũ. ²⁰Rü guma Ichaá rü ta Tupanaãxũ nayaxõ. Rü yemaçax ga yexguma marü nayaxgu, rü nayumüxë rü Tupanana naca na nanegü ga Acobu rü Echaüxũ nangüxëëxüçax. Rü yemaãcü nayumüxë yerü aixcüma nayaxõ na Tupana tá yanguxëëxũ ga yema nüxna naxçax naçaxũ. ²¹Rü guma Acobu rü ta

Tupanaãxú¹ nayaxõ. Rû yemacax ga yexguma marû nayaxgu rû nayuxchaũgu, rû norû caxũxũmaã nügü inachixêê rû Tupanaxũ nicuaxũü. Rû nayumüxê rû Tupanana naca na nataagü ga Yuche nanegũxü nangũxêxũcax. Rû yemaãcü nayumüxê yerü aixcûma nayaxõ na Tupana tá yanguxêxũ ga yema Abráũmaã inaxunetaxũ. ²²Rû guma Yuche rû ta Tupanaãxú¹ nayaxõ. Rû yemacax ga yexguma nayuxchaũgu, rû natanũxũmaã nüxü nixu rû ñanagürü:

“Tataagü rû yixcûra rû tá ñachoxũ i nuã Equituanewa na nawa naxĩxũcax i ngéma naãne ga Tupana tórü oxí ga Abráũmaã nüxü ixuxũ. Rû ngêxguma ngéma naxĩxgu, rû chanaxwaxe ya chauxchinaxãgü rû ta ngéma nanana na ngêxma yatãxgüãxũcax”,

ñanagürü. ²³Rû yemawena rû mucûma ga taunecügü rû nimu ga yema duũxũgü ga Equituanewa. Rû yema nachĩũãneãrû ãêxgacü, rû tama nanaxwaxe na yexeraãcü yamuëtanũxũ, rû yemacax nanamu na tüxü naãaixũcax ga guxãma ga buxe ga iyatuxe ga yexwacax ibuetanũxê. Natürü nanatü rû naë ga guma tórü oxí ga Moïché, rû aixcûma Tupanaãxú¹ tayaxõgü. Rû yemacax ga yexguma noxri nabuxgu ga Moïché, rû tomaëxpüx ga tauemacügu itayacuxgü, yerü nüxü tadaugü na naxexêchixü rû tama naxcax tamuüê ga yema Equituanearü ãêxgacüarü ore ga woo na naxunagüãxü ga na buxe tüxü naãaixũ. ²⁴⁻²⁵Rû Moïché rû ta Tupanaãxú¹ nayaxõ. Rû yemacax ga yexguma marû nayaxgu

rû tama nanaxwaxe na nügü yaxuxũ na Equituanearü ãêxgacüxacü ngine na yĩxũ, yerü naxcax rû narümemaë na natanũxũgü ga Yudfugũmaã wüxigu ngúxü yangexũ. Rû tama nanaxwaxe na tacü ga ñoma ga naãneãrü chixexũmaã nügü na nataãêxêxũ, yerü nüxü nacuax rû yema taãê rû paxaãchiruũmare nixí. ²⁶Rû yexgumarüü na daxüguxü ga naãnena na yaxũxü ga Cristu na ngúxü yangexũcax, rû yexgumarüü ta nixí ga Moïché ga ãêxgacüpatana na yaxũxü, yerü naxcax rû narümemaë na natanũxũgü ga Yudfugũmaã wüxigu ngúxü yangexũ. Natürü taxucaxma yema ngúxügu narüxĩnü, yerü nüxü nacuax rû tá wüxi i ngunexũgu Tupanaxũtawana na nayauxãxü i norü natanü. ²⁷⁻²⁸Rû yema na yaxõõxũcax nixí ga Tupanaga naxĩnüxü ga Moïché. Rû yemacax ga yexguma Tupana namuxgu ga na naxüãxü ga üpetüchiga, rû nayanguxêê ga yema Tupana namuxü. Rû nüma ga Moïché rû guxũma ga natanũxũgü ga Yudfugüxü namu na wüxichigü ga ñpatawa yamáãxũcax ga wüxi ga carneruxacü na yemagũmaã namaxcuãxũcax ga naãxpatagü. Rû ñanagürü nüxü:

“Ñoma i chütaxũgu rû tá Tupana

nüma Equituanewa nanamu i wüxi i norü orearü ngeruü i daxüçũãx rû tá nanadai ya yima nüxira bucü ya Equituanecüãxgü nane i wüxichigü ya ñpatawa. Natürü ngêxguma yima nagũmaã penamaxcuxgu i perü ñãxpata, rû tãütama pechiũgu naxücu”,

ñanagürü. Rû yemaãcü ga Moïché rû Tupanaga naxĩnü yerü nüxü¹ nayaxõ. Rû

yemacax ga yema orearü ngeruü ga daxücüãx rü taxuüma ga Yudfügünexü nimax. Rü yema na yaxõõxüçax nixí ga ínaxüxüü ga Equituarü nañewa, rü tama naxçax namuüxü na guma Equituaneärü äëxgacü tá namaã nanuxü. Rü taguma nüxü narüxo ga Tupanawe na naxüü, yerü Tupana ya ëxügüciarü ngüchäu naxü. ²⁹Rü yema duüxügü ga Moïchéwe rüxüü rü ta nayaxögü. Rü yemacax ga yexguma yema Taxtü ga Dauchiüüwa nangugügu, rü yema dexá rü nügüna nixígachi, rü nipaaneächi, rü yéma nichoü. Natürü yexguma yema Equituanecüãx ga churaragü ga nawe ngëgüxü nawe ichoügu, rü yexma nayiama, yerü wenaxärü nügüna naxí ga yema dexá. ³⁰Rü yexguma guma ñãne ga Yericüwa nangugügu ga yema duüxügü, rü taxucürüwama nichocu, yerü guxüwama naxãxtapüx. Natürü Tupanaãxü nayaxögü, rü yemacax Tupanaga naxínüë rü 7 ga ngunexü nüxü ínichoeguächitanüciü, yema Tupana namaã nüxü ixuxürüü. Natürü yexguma norü 7 ga ngunexüwa nanguxgu, rü nüëchama niwaxgütapüx, rü yemaãcü nichocu. ³¹Natürü yema nge ga Yericücüãx ga Raá, rü woo chixri imaxü ga noxrix, natürü yexguma yéma nangugügu ga yema taxre ga Yudfügu ga bexma ngugütaewa yéma íxü, rü ngüma iyixí ga nüxü nangüxëxü. Rü yemacax tama yema togü ga Yericücüãx ga tama Tupanaga ínüëxürüü iyu, yerü Tupanaãxü iyaxõ. ³²¿Rü ñuxma rü tacü i togü i duüxügüchigaxü tá pemaã chixuxü? Rü changechica na pemaã nüxü chixuxüçax i nachiga ga yema nuxcümaügüxü ga äëxgacügü ga Yedeü rü Bará rü Chaüchóü rü Yeté rü Dabí rü Chamué, rü guxüma ga

nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügu. ³³Rü yema na yaxögüãxüçax nixí ga Tupana nüxü rüngüxëxü. Rü yemaãcü to ga nachüüãnegüarü äëxgacügüxü narüporamaëgü, rü meãma norü duüxügümaã inacuxgü rü aixcüma nanayauxgü ga yema Tupana namaã ixunetaxü. Rü yemacax ga yexguma woo aitanügu yataxcuchigüãgu, rü taxuüma namaã naxü ga aigü yerü Tupana nüxna nadau. ³⁴Rü yexguma norü uwanügü üxüxetüwa yawocuxgu, rü taxuüma nüxü naxüpetü rü tama nixae, yerü Tupanaãxü nayaxögü rü nüma rü nüxna nadau. Rü yexguma togü taramaã nadaixchaügu, rü Tupana nüxü narüngüxëë na taxuüma nüxü üpetüxüçax. Rü yexguma naturaegu rü norü uwanügü nadaixchaügu, rü Tupana nanaporaexë. Rü yexguma to ga nachüüãneärü churaragümaã nügu nadaixgu, rü yema togü ga churaragüxü narüyexeragü. ³⁵Rü nayexma ga ngexügü ga yuexacüxü, natürü yema naxãcügü rü wenaxärü ínarüdagü yerü Tupanaãxü nayaxögü. Natürü nayexma ga togü ga poraãcü ngüxü ingegüxü yerü norü uwanügü yemaãcü namaã nachopetü na Tupanaxü ínataxgüxüçax. Natürü ga nümagü rü tama Tupanaxü ínataxgü rü yemacax nayue, yerü naxçax rü narümemã nixí na wena namaxëxü rü nayauxgüãxü i ngëma maxü i taguma güxü. ³⁶Rü nayexma ta ga ñuxre ga togü ga yaxögüxü ga duüxügü nüxü cügüexü, rü yaçuaixgüxü, rü cadenamaã yanaixgüxü, rü poxcupataügu nawocuxü. ³⁷Rü ñuxre ga nümagü rü togü nutamaã ínanamuxüchigü rü yemaãcü nanadai. Rü ñuxre ga nümagü rü togü nayawãixyegü rü nayue. Rü ñuxre ga nümagü rü togü

ngúxũ nüxũ ningexēēgü na Tupanaxũ
 ínataxgüxũçax. Rü ñuxre ga nûmagü rü
 togü taramã nanadai. Rü ñuxre ga
 nûmagü rü nu ne nanaxîmare rü
 careruchaxmüũ rü
 chibuchaxmüũmaãmare nixâxchiru. Rü
 taxuũma nüxũ nayexma, rü nachixeãēgü
 yerü norü uwanügü rü chixri namaã
 nachopetü. ³⁸Rü ñoma ga naãneçũãx rü
 naxchi naxaie, natürü Tupana rü nüxũ
 nangechaũ. Rü ñoma ga naãnewa rü norü
 uwanügüchaxwa nu ne nanaxîmare ga
 taxúema íxãpataxũwa. Rü ngürüanegu
 nîpexũtanûmare yerü nangepatagü . ³⁹Rü
 guxũma ga yema nuxcûmaũgüxũ ga
 duũxũgü rü woo norü ôgagu Tupana
 namaã na taãēxũ, natürü taxuũma ga
 nûmagü rü guxũxũma nadau ga yema
 mexũgü ga Tupana namaã ixunetaxũ. ⁴⁰Rü
 yemaãcü namaã nangupetü ga yema
 duũxũgü, yerü ga Tupana rü tagu
 narüxînü rü tama nanaxwaxe na nüxîra
 nüxîca yamexēēgüãxũ, natürü nanaxwaxe
 na tamaã wüxigu yamexēēgüãxũ. Rü
 ñuxma i yixema na yaxôgüxũ, rü yema
 nuxcûmaũgüxũ ga duũxũgürüü Tupanaãrü
 duũxũgü tixîgü, yerü Nane ya Ngechuchu
 rü guxãçaxma nayu. Rü wüxi i ngunexũ rü
 tá taxçax núma naxũ na nügüxũtawa tüxũ
 nagagüxũçax na ngêma
 ingêxmagüechaxũçax.

Name nixî i Ngechuchucûmagu taxî

12 ¹Rü ñuxma na nüxũ ícuãxũ na
 ñuxãcü aixcûma Tupanaãxũ
 yaxôgüãxũ ga guxũma ga yema
 nuxcûmaũgüxũ ga duũxũgü, rü ngêma
 rü wüxi i tórü cuaxruũ nixî na ñuxãcü
 Tupana naxwaxexũ na naxçax imaxēxũ.
 Rü ngêmaçax i ñuxmax, irü ngîxã nüxũ

tarüxoe i guxũma i ngêma pecadu i tüxũ
 ítüexēēxũ rü tüxũ naguxchaxēēxũ na
 meã yaxôgüxũ! iRü ngîxã paxa naxçax
 tadaügü na meã Tupanaçax imaxēxũ rü
 guxũguma aixcûma naxüxũ i ngêma
 tüxũ nanaxwaxexũ! ²Rü name nixî i
 tanangugü na ñuxãcü namaxũxũ ga
 Ngechuchu rü nagu taxî i nacûma. Yerü
 nûma nixî ga nuxcûma nagu naxînxũ
 na ñuxãcü tórü ôgagu tá tüxũ
 namaxēēxũ rü nûma nixî i tüxũ
 nangüxēēxũ na aixcûma meã
 yaxôgüechaxũçax na ngêmaãcü
 naxûtawa ingugüxũçax. Rü nûma rü
 tama nügü nachuxu na curuchawa
 ngüxũ yangexũ, rü tama nagu narüxînü
 ga yema âne na yangexũ, natürü
 nataãēxũchi yerü nüxũ nacuax na
 yemawena rü tá muxũma i duũxũgü
 nayauxgüxũ i maxũ i taguma gúxũ. Rü
 ñuxma rü Tupanaãrü tügüneçuwawa
 narüto na ngêma guxããrü ãēxgacü
 yîxũçax. ³Rü name nixî i penangugü rü
 nagu perüxînüē na ñuxãcü ga
 Ngechuchu rü yaxna namaã naxînxũ
 ga yema ngüxũ ga nüxũ yangexēēgüxũ
 ga yema duũxũgü ga pecaduãxgüxũ. Rü
 nûma ga Ngechuchu rü yemaãcü yema
 ngüxũmaã yaxna naxînü na pema rü
 tama nüxũ perüçhaxũçax rü tama nüxũ
 perüxoexũçax na nüxũ peyaxôgüxũ. ⁴Rü
 ñuxma i pema na peyaxôgüxũ, rü ngüxũ
 pingegü erü pecaduxũ perüxoe. Natürü
 taxúema ga petanüwa rü yemaçax
 Cristurüü yuwa tangu. ⁵Rü name nixî i
 nüxna pecuaxâchie i norü ore ya
 Tupana i namaã pexũ yaxucyxēgüxũ i
 ñuxma na naxãcügü pixîgüxũ. Erü
 ngêma norü ore i ûmatüxüwa rü
 ñanagürü:

“Pa Chaunex, itáxú i nüxü cuxoxü i ngëxguma cuxü icharüwexächixëëgu! iRü tãxú i cuyarümaxächixü i ngëxguma cuxü chaxucuxëgu! 6Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü inayarüwexächixëë ya yíxema tüxü nangechaüxë. Rü tüxna nanaçuaixca ya yíxema naxäcüxü tüxü nayaxúxe, na ngëmaäcü tüxü nanguxëëxüçax na ñuxäcü nanaxwaxexü na naxçax tamaxüxü”, ñanagürü. 7Rü ngëmacax i pemax, rü name nixí na yaxna namaã pexínüëxü i ngëxguma Tupana pexna naçuaixcagu. Erü ngëxguma ngëmaäcü pemaã yixígu, rü pexü nüxü nacuxëë na aixcüma naxäcügü pixíguxü. Erü guxüma i papa rü inayanawexächixëë i ngëma aixcüma naxäcügü ixíguxü. 8Natürü ngëxguma chí Tupana tama pexü iyarüwexächixëëgu, ngëma guxüma i naxäcüguixü iyanawexächixëëxürüü, rü ngëmawa tá nüxü pecuax na tama naxäcüguixüchi pixíguxü, rü ngenatüxü pixíguxü. 9Rü wüxichigü i yixema ga yexguma ibuegu, rü tanatügü rü tüxü taxucuxëgü, rü yixema rü tümaga taxínüë rü tüxü tangechaügü. Rü ngëmacax i ñuxma rü yexeraäcü tanaxwaxe na naga ixínüëxü ya Tanatü ya daxügucü na ngëmaäcü nayaxuxüçax i maxü i taguma gúxü. 10Rü tanatügü rü wüxi i paxaächixaxmare tüxü taxucuxëgü na tüma tanaxwaxegüxüäcüma imaxëxüçax. Natürü ya Tupana rü aixcüma tóru mexüçax nixí i tüxü iyanawexächixëëxü na naxrüü ixüünegüxüçax. 11Rü

aixcüma tama tataãëgü i ngëxguma Tupana tüxü iyarüwexächixëëgu, erü tüxü nangux. Natürü ngëmawena i ngëxguma naga ixínüëgu rü yanguxëëgu i ngëma tamaã nüxü yaxuxü, rü aixcüma tataãëgü.

Naxäcüma na tama Tupanaga ixínüëxü

12Rü ngëmacax i ñuxma na ngúxü pingëgüxü rü pipaexü na Tupanawe perüxixü, rü name nixí i pegü peporaexëëäma na noxrirüütama meã peyaxögüxüçax. 13Rü name nixí i naxçax pedaugü na Tupana pexü naxwaxexüäcüma aixcüma meã pemaxëxü, na yíxema ñuxma tama meã yaxögüxe rü meã tayaxögüxüçax. 14iRü naxçax pedax na guxü i duüxügümaã pemecümaxü! Rü ngëxgumarüü ta name nixí i naxçax pedau na Tupanapexewa naxüünexü i perü maxü. Erü yíxema tama Tupanapexewa üünexë rü täütama tóru Corixü tadau. 15iRü pegüna pedaugü na taxüema nüxü oxüçax i ngëma ngüxëë i Tupana tüxü nangechaüäcüma tüxna äxü! Erü tama tanaxwaxe na texé petanüwa Cristuchi aixü rü ngëmaäcü togüxü chixexümaã taxucuxëxü na Cristuna tixügachixüçax. 16Rü tama name i texé i petanüwa rü naí i ngëmaã na itapexü. Rü tama name na texé tümäärü ngëmaxüçax Tupanaxü na oxü. Rü yemaäcü nanaxü ga guma nuxcümaäcü ga Acobueneë ga Echaü. Yerü yexguma nataiyagu rü wüxi ga õnacax nüxü naxo ga guxüma ga yema nüxna üxü ga nanatü chi nüxna äxü. 17Rü pema nüxü pecuax rü yemawena ga yexguma nayauxchaüägu ga yema noxri nüxna üxü, rü marü

taxucürüwama nanayaxu, yerü marü naëneë ga rübumaëcúna tanaxã ga nanatü. Rü nüma ga Echaú rü woo poraäcü naxaxu, natürü marü taxucürüwama ñuxäcü nanayaxu. Rü ngëmawa nüxü tacuax na ñuxäcü naxäücümamaxü na tórü ngëmaxücax Tupanaxü ixoxü. ¹⁸⁻²¹Rü nuxcüma ga tórü oxigü ga Moïchéwe rüxixü, rü nüxü naxñinë ga Tupanaga ga yexguma nüxü yangaicagügu ga guma maxpüne ga Chinaïgu äëgane. Rü nüxü nadaugü ga na yayauraxü ga guma maxpüne rü poraäcü naxëanexü rü poraäcü buanecü ixüxü rü yabajxboxanexü rü yaduruanexü. Rü poraäcü namuë ga yema duüxügü, yerü nüxü naxñinë ga wüxi ga corneta ga tagane rü Tupana ga tagaäcü yéma ñacü:

“Ngëxguma chi wüxie i petaniwa daa maxpúnewa üxgu irü noxtacüma nutamaã tüxü ípemuxüchiäcüma tüxü pimá! Rü woo wüxi i pexüna yixügu irü ngëxgumarüü ta ípenamuxüchiäcüma peyamá!”

ñanagürü. Rü yexguma yadeaxgu ga Tupana, rü poraäcü namuë ga yema duüxügü. Rü norü muümaã Tupanaxü nacaxügü na íyachaxächixücax ga namaã na yadexaxü. Rü yema na poraäcü naxäücümamaxüchixü ga yema nüxü nadaugüxü, rü yemacax nixí ga nümatama ga Moïché ga ñaxü:

“Chorü muümaã chidurux i ñuxmax”,

ñaxü. Rü yemaäcü nixí ga namaã nangupetüxü ga yema duüxügü ga Moïchémaã nayauxgüxü ga yema nüxíraüxü ga Tupanaärü mugü. Natürü i

pemax, Pa Chaueneëgüix, rü tama yemaäcü pexü naxüpetü ga yexguma penayauxgügu ga Tupanaärü ore i ngexwacaxüxü i Cristuchiga ixixü. ²²Rü ñuxma i pema rü taxucaxma pemuë, yerü ga Cristu rü taxcax nayu na Tupana ya guxüguma maxücüxütawa tüxü nagagüxücax, na guxüguma norü ñane ya daxügune ya Yerucharéügu äëganewa ingëxmagüxücax. Rü ngëma tá tangutaqexegü namaã i ngëma muxüchixüma i norü orearü ngeruügu i daxücüãx na wüxigu namaã Tupanaxü icuaxüügüxücax. ²³Rü ñuxma i pemax, rü marü natanüxügü pixigü i guxüma i ngëma togü i duüxügü i Tupanaärü poperawa ngoxëgagüxü. Rü marü naxcax pexí ya Tupana ya yima guxānatáma cacü. Rü marü natanüwaama pexügü i guxüma ga yema duüxügü ga mecümagüxü ga yuexü ga Tupana imexëëgüxü. ²⁴Rü marü naxcax pexí ya Ngechuchu ga taxcax yucü na tüxü namaxëëxücax, ngëma Tupanaärü uneta i ngexwacaxüxü tamaã nüxü ixuxürüü. Rü nagümaã pexü nayayauxgü ga perü chixexügü na aixcüma Tupanapexewa pixüünegüxücax. Rü guma nagü ga taxcax ibacü rü tama guma nuxcümaücü ga Abëgürüü nixí. Yerü guma Abëgü na inabaxügüga rü naëneëxü napoxcu ga Tupana. Natürü Cristugü i baxügüga Tupana tüxü nüxü nangechaü i tórü pecadugü. ²⁵Rü ngëmacax name nixí i pexuäëgü na tama nüxü pexoxücax ya yima Tupana ya ñuxma tamaã idexacü. Rü dücax yema nuxcümaügüxü ga tórü oxigü ga Moïchéwe rüxixü rü taxucürüwa Tupanachaxwa nibuxmü na tama napoxcueäxücax ga yexguma Tupanaxü naxoegu rü tama naga naxñinëgu ga

yexguma Moíchéwa Tupana yaxucuxëgügu. Rü yema na taxucürüwa Tupanachaxwa yabuxmüxü ga nümagü, rü yexeraäcü tüxü naguxcha i yixema na naxchaxwa ibuxmüxü ega tama naga ixünüëgu i ñuxma na Cristuwa tüxü yaxucuxëgüxü i nüma ya Tupana i daxügüxü i nañewa ngëxmacü. ²⁶Rü yexguma Moíchéwe naxixgu ga tóru oxigü, rü Tupana rü nagamaã nayaduruxanexë. Natürü i ñuxma rü ñanagürü:

“Wena táxaru chayaduruxanexë.

Natürü ngëxguma ngëmaäcü chanaxüxgu rü täütáma ñoma i nañexíca chiduruxëë, natürü üaxcü rü woramacurigü rü ëxtagü rü tá ta chayaduruxgüxëë”,

ñanagürü. ²⁷Rü yema na:

“Wena táxaru chayaduruxanexëë”, ñaxü, rü ngëmawa nüxü tacuax rü guxüma ga yema naxüxü i tama guxügucax ixixü, rü Tupana tá inayanaxoxëë na ngëma guxügucax ixixüicatama na íyaxügüxücax. ²⁸Rü ngëma na tóru äëxgacü na yixü ya Tupana, rü guxügucax nixí, rü tagutáma inayarüxo na noxrü ixigüxü. Rü ngëmacax name nixí na Tupanana moxë ixägüxü, rü nüxü ingechaügüäcüma rü nüxü imuüëäcüma nüxü icuaxüügüxü, ngëma nüma nanaxwaxëxürü. ²⁹Erü tóru Tupana, rü ñoma wüxi ya üxürü aixcüma inayanaxoxëë i guxüma i tóru chixexü.

Ñuxäcü Tupanaxü tataäëxëë

13 ¹Rü ñuxma rü tama name na nüxü perüchäuxü na wüxichigü pegü pengechaügüxü ñoma

peeneëxü pengechaüxürü. ²Tama name na nüxü ipeyarüngümaëxü na meäma penayaxuxü i ngëma duüxügü i pepatawa ngugüxü. Erü nüxü tacuax rü nümaxü ga yemaäcü naxügüxü rü ñuxguacü rü tama nüxü nacuaäcüma bexma Tupanaärü orearü ngeruügü i daxücüäxü meä nayauxgü. ³Rü name nixí i nüxna pecuaxächie i ngëma duüxügü i poxcuexü, ñoma pema rü ta naxrüü pepoxcuexürü. Rü ngëxgumarü ta name nixí nüxna pecuaxächie i ngëma duüxügü i togü ngüxü nüxü ingexëëgüxü, erü ngürüächi tá ta ngëmaäcü pexü nangupetü. ⁴Rü ngëma yatügü i ämaxü rü name nixí i meä naxmaxmä namaxë rü tüxü nangechaügü. Rü ngëxgumarü ta i ngexügü, rü name nixí i meä natemaã namaxë rü nüxü nangechaügü. Erü Tupana rü aixcüma tá nüxna naca rü tá nanapoxcue i ngëma duüxügü i naí i ngëmaã rü exna naí ya yatümaä ipexü. Rü ngëxgumarü tá ta tüxü napoxcue ya guxáma ya yixema ngëmaxücüma rü ngeteäcüma tügümaã maxëmarexe. ⁵Rü tama name na diëru guama perüxünüëxü. Rü name nixí i namaã petaäëgü i ngëma marü pexü ngëxmaxü. Yerü Tupana rü ñanagürü:

“Tagutáma cuxna chixü, rü tagutáma cuxü íchatax”,

ñanagürü. ⁶Rü ñuxma na nüxü icuáxü na ngëmaäcü tamaã inaxáüxü, rü ngëmacax tama taxäne na ñagüxü:

“Nüma ya Cori nixí ya choxü rüngüxëëcü. Rü ngëmacax taxucaxma chamuü. Erü taxucürüwama texé tacü rü chixexü chomaã taxü”,

ñagüxü. ⁷Rü name nixí i nüxna pecuaxächie ga yema perü dauruüğü ga noxri pemaã icuáxü rü pemaã nüxü ixugüxü ga Tupanaãrü ore. Rü name nixí i nagu perüxünüë ga na ñuxácü meã namaxëxü pepexewa rü ñuxácü meã yaxöğüácüma nayuxü. Rü name nixí ga nüma yaxöğüáxürüü meã peyaxöğü i pemax. ⁸Rü nüma ya Ngechuchu ya Cristu rü guxüguma nayanguxëë i ngëma tamaã nüxü yaxuxü. Rü nuxcüma rü nayanguxëë ga norü ore, rü ñuxma rü ta nayanguxëë. Rü guxügutáma ngëmaäcü nixí. Rü ngëmacax tanaxwaxe na aixcüma nüxü yaxöğüxü. ⁹Rü tama name i peyaxöğü i ngëma ngxëëtaegü i tama toma pexü namaã tangüxëëxü i tama Tupanaãrü ixüğüxü. Rü nuxcüma rü nagu taxí ga yema mugü ga Moiché ümatüxü ga tüxna nachuxuxü na tacü ixixü rü tacü ingóxü. Natürü yema mugü rü taguma tüxü naporaexëë ga na Tupanacax imaxëxü. Rü ngëmacax tanaxwaxe na Tupana ya tüxü ngechaücüwa na nayaxuxü i tóru pora na aixcüma naxçax imaxëxüçax. ¹⁰Rü ngëma duüxüğü i Moíchéaru mugügu íxü, rü Tupanacax naxüna nadai na tama napoxcueáxüçax naxçax i norü pecadu. Natürü tama nüxü nayaxöğü ya Cristu ga tóru pecaduçax yucü. Rü ngëmacax taxucürüwama taxrüü nanayauxgü i ngëma ngüxëë i Cristu nüxna uaxüxü. ¹¹Rü ngëma duüxüğüaru paigüaru äëxgacü, rü tupaucawa nanange ya nagü i naxümagü na Tupanana naxãaxüçax na tama Tupana napoxcuexüçax i ngëma duüxüğü. Natürü naxünegü i ngëma naxümagü, rü ñañearü íxpemawa nayanagü. ¹²Rü yexgumarüü ta ga Ngechuchu rü ñañearü íxpemawa ngüxü ningë rü nayu na nagümaãtama Tupanacax yaxüünegüxëëaxüçax i duüxüğü. ¹³Rü

ngëmacax i yixema, rü name nixí i nüxna tixügachi i ngëma mugü ga Moiché ümatüxü, rü name nixí i Ngechuchuçax taxí. Rü woo duüxüğü tüxü cugüegu, yema Ngechuchuxü na nacugüxürüü, rü name nixí i naxrüü yaxna namaã taxünüë. ¹⁴Erü yixema na yaxöğüxü, rü täütáma ñoma i naãne i paxa tá gúxüwa tangëxmagüecha. Erü daxüguxü i naãnewa tüxü nangëxma i tachica. Rü ngëma tá tangugü na guxügutáma Tupanamaã ingëxmagüechaxüçax. ¹⁵Rü ngëmacax tanaxwaxe i Ngechuchu ya Cristuarü ngüxëëmaã guxüguma Tupanaxü ticuaxüüğü. Rü ngëma na taaxmaã nüxü icuaxüüğüxü, rü ngëma nixí i ñmare i mexü na nüxna naxãxü. ¹⁶iRü täxü i nüxü ipeyarüngümaëxü na togüxü perüngüxëëxü rü namaã pengauxü i perü ngëmaxüğü! Erü ngëma nixí i ñmare i Tupanana pexãxü i aixcüma namaã nataãëxü. ¹⁷iRü naga pexünüë i ngëma perü dauruüğü i pemaã icuáxü, rü penaxüx i ngëma pemaã nüxü yaxuxü! Erü nümagü rü Tupanapexewa pexna nadaugü na meã pemaxëxüçax erü nüxü nacuaxgü na Tupana tá nüxna çaxü i nachiga na ñuxácü pexna nadaugüxü. Rü name nixí i meã namaã pemaxë i ngëma perü dauruüğü na wüxi i taãë na yüxüçax i ngëma norü puracü rü tama wüxi i norü guxchaxü na yüxüçax. Erü ngëxguma chi wüxi i norü guxchaxü yixügu i ngëma norü puracü na pexna nadauxü, rü pema rü chí taxüüma i mexü nawa peyaxu i ngëma norü puracü. ¹⁸Rü tanaxwaxe na toxçax peyumüxëgüxü. Erü toöëwa nüxü tacuax na aixcüma meã tayanguxëëxü i ngëma puracü i Tupana toxna äxü rü tanaxwaxe na guxüguma ngëmaäcü tanaxüxü. ¹⁹Rü ngëma guxüãrü yexera pexna naxçax chaçaxü nixí

na peyumüxëgüxü na Tupana paxa pexçax
choxü taeguxëëxüçax.

**Yema duüxügüxü narümoxe rü naxçax
ínaca na Tupana nüxü rüngüxëëxü**

²⁰⁻²¹Rü nüxma chanaxwaxe i poraäcü
pexü narüngüxëë ya Tupana ya tórü
taäxëëruü rü tórü ngüxmüëxëëruü ixücü. Rü
nüma nixí ga yuwa ínadxëëxü ga tórü Cori
ya Ngechuchu ya Cristu ya guxüma i
yaxögüxüãrü dauruü ya guxããrü yexera
ixücü. Rü nüxma na curuchagu taxçax
nabaãxü ga guma nagü ga tüxü nüxü
cuaxëëcü na nüxäcü guxüguma tüxü
nangechaüxü ya Tupana, rü chanaxwaxe na
nüma ya Tupana pexü yamexëëgüxü rü
pexü nangüxëëxü na aixcüma guxüma i perü
maxüwa pimexüçax. Rü ngëxgumarüü ta
chanaxwaxe na Ngechuchu ya Cristuwa tüxü
nangüxëëxüçax ya Tupana na nüma

nanaxwaxexüãcüma ixügüxüçax. Rü nüxma
tanaxwaxe i guxüguma yima Cristuxü
ticuaxüügü. Rü ngëmaäcü yí. ²²Pa
Chaueneëgix, pexü chacaxü na yaxna
namaã pexiniëxü i ñaã noxretama i ore i
pexü namaã chataãxëëxü rü pexü namaã
chaxucuxëxü. ²³Rü chanaxwaxe na nüxü
pecuáxü rü taeneë ya Timutéu rü marü
ínanguxuchi ga na napoxcuxü. Rü ngëxguma
paxa nuã chauxütawa nanguxgu, rü tá
ngëma petanüwa chanaga i ngëxguma pexü
íchayadauxgu. ²⁴iRü nüxü perümoxeëgü i
guxüma i ngëma perü dauruügü i pemaã
icuáxü! iRü ngëxgumarüü ta nüxü
perümoxeëgü i guxüma i togü i taeneëgü i
yaxögüxü! Rü taeneëgü i Itárianewa
ngëxmagüxü rü ta pexü narümoxeëgü. ²⁵iRü
Tupana poraäcü pexü rüngüxëëxü i guxãma i
pemax! Rü ngëmaäcü yí.

Rü nuãma pexna.

TUPANAARÜ ORE GA CHAÛTIÁGU ÜMATÜXÜ

ChaÛtiágu nüxü narümoxê ga natanüxügü
ga Yudfugü ga yaxögüxü

1 ¹Pa Chautanüxügü i Yudfugü i Ngechuchuaxü Yaxögüxü i Guxü i Nañewa Ngëxmagüxü, choma i ChaÛtiágu pexü charümoxê. Rü choma nixi i Tanatü ya Tupana rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxü chapuracixü.

**Ngëma cuax i aixcüma
Tupanawa ne üxüchiga**

²Pa Chaueneëgü i Yaxögüxü, name nixi na petaãëgüxü i ngëxguma nagüxüraüxü i guxchaxügü pexçax ínguxgu. ³Erü pema nüxü pecuax rü ngëxguma meã peyaxögüamagu ega woo ñacü rü guxchaxü pexü üpetügu rü wüxi i mexü nixi i ngëma. Erü ngëmaãcü nixi ya Tupana i pexü naporaexëxü na yexeraãcü meã nüxü peyaxögüxüçax. ⁴Rü name nixi na peporaexü na aixcüma Tupanapexewa pimexüçax, rü naxçaxicatama pemaxëxüçax, rü taxuwama nachixexüçax i perü maxü. ⁵Ngëxguma chi wüxie i petanüwa tama meã nüxü

cuaxgu na ñacü tüxü nanaxwaxexü ya Tupana, rü name nixi i nüxna naxçax taca i cuax, rü nüma tá guxüma i norü ngüchaümaã tüxna nanaxã. Erü Tupana meãma guxü i duüxügüna nanaxã i cuax, rü tama nayanuxü, rü taxüexüma nanga. ⁶Natürü ngëxguma naxçax ítacaxgu rü tanaxwaxe na aixcüma tayaxöxü rü tá na tanayaxuxü i ngëma naxçax ítaçaxü. Rü tama name na nagu tarüxínüxü rü täütama tanayaxuxü. Erü yíxema tama meã yaxóxê, rü ñoma taxtüarü yuape i buanecümaã guxüwama cuexürüü tixi i tümaärü maxüwa. ⁷⁻⁸Rü yíxema duüxê ya ñuxma meã yaxóxê rü moxü rü tama meã yaxóxê, rü taxucürüwama nagu tarüxínü na ñacü Tupanaxütawa tayaxuxü. Erü yíxema duüxê ya ngëmaãcü yaxóxê, rü tümaärü maxüwa rü tama aixcüma wüxigutama tarüxínü. ⁹Rü yíxema yaxóxê ya tama muärü díeruáxê, rü name nixi i tataãê erü Tupanaxücü tixi rü tümamaã nataãê. ¹⁰Rü yíxema yaxóxê ya muärü díeruáxê rü name nixi i tataãëama ega woo wüxi i ngunexü düxwa tüxü natauxgu i

tümaärü dīeru. Erü ngēma dīeruáxū i duūxūgü, rü ñoma putürachacurüü tama natai. ¹¹Rü ngēxguma nangunagügu ya üaxcü rü poraäcü nanguxetügu, rü nariñexē i ngēma putüra rü narüngu i nachacu, rü ngēxma nagux na namexü. Rü ngēxgumarüü tá ta nayu i ngēma dīeruáxūchixü rü ngēxma tá nayarüxo i norü guxüma.

Tupana tüxü naxü, natürü tama chixexümaä tüxna naxinü

¹²Rü nataäe ya yima yatü ya meäma yaxōmacü i ngēxguma Tupana nüxü üxgu. Erü ngēxguma ngēmaäcü yaxna namaä naxinüamagu, rü Tupana tá namaä nataäe rü tá nüxna nanaxä i norü ämare i mexü i taguma gúxü. Rü ngēma nixi i ämare i Tupana tümamaä ixunetaxü ya yíxema nüxü ngechaüğüxe. ¹³Natürü ngēxguma tacü nüxna ñügu ya wüxi ya yatü na chixexü naxüücax rü tama name na:

“Tupana choxna naxinü”, ñaxü. Erü Tupana rü taguma nagu narüxinü na chixexü naxüü rü taxúenama naxinü na chixexü taxüücax. ¹⁴Natürü ngēma chixexü i tümatama nagu tarüxinüxü nixi i tüxna ñüxü rü chixexügu tüxü ngxēxü. ¹⁵Rü ngēma chixexü i tümatama nagu tarüxinüxü nixi i tüxü pecaduäxēxü. Rü ngēma pecadugagu nixi i düxwa itayarütaxuxü. ¹⁶Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaüğüxex, tama name i pegütama pewomüxēgü. ¹⁷Erü guxüma i ngēma aixcüma mexü i tüxü ngēxmaxü, rü naxütawa ne naxü ya Tupana ya daxüguü ga naxücü ga üaxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü

ëxtagü. Rü nüma rü guxüguma nanaxäixrügumaraxü rü taguma naxüchicüü. ¹⁸Rü nüma nixi ga tüxna naxäaxü ga norü ore i aixcüma ixixü na ngēmaäcü tüxü nangēxmaxücax i maxü i taguma gúxü. Rü yemaäcü nanaxü yerü nanaxwaxe na yixira nüxü na yaxögüxü, rü yixcama i togü.

Ñuxäcü aixcüma Tupanaäxü tayaxō

¹⁹Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaüğüxex, rü ngēxguma texé pemaä nüxü ixuxgu i Tupanaärü ore, rü name nixi i meä iperüxinü. Rü tama name i tüxü pechoxügagü. ²⁰Erü ngēxguma nanuxgu i wüxi i duüxü, rü tama Tupanaärü ngúchaü naxü. ²¹Rü ngēmacax name nixi i nüxü perüxoe i guxüma i ngēma chixexügü i guxüwama ngēxmagüxü. iRü meä penayaxu i ngēma ore i Tupana pexna äxü! Erü ngēmawa pexü nangēxma i maxü i taguma gúxü. ²²Rü tama name i iperüxinüemare i ngēma ore, natürü name nixi i penaxü i ngēma pemaä nüxü yaxuxü. Erü ngēxguma iperüxinüemaregu rü tama penaxüxgu, rü pegütama pewomüxēgümare. ²³Erü yíxema irüxinümarexe i Tupanaärü ore natürü tama naxüxe i ngēma nüxü yaxuxü, rü wüxi i yatü i daucüwa nügü dauchametüürü tixi. ²⁴Erü nügü nadauchametü, natürü ngēxguma yaxügachigu rü marü nüxü inayarüngüma na nañuxchametüraüxü i noxrix. ²⁵Natürü yíxema guxüguma meä nüxü daumatüxe rü naga ñüxē i ngēma ore i aixcüma ixixü i pecaduwa tüxü ínguxuchixēxü, rü Tupana rü tá aixcüma guxüwama tüxü narüngüxē.

Erü tama ngēma orexū taxīnūmare, natürü tanaxü i ngēma tūmamaā nüxū yaxuxū. ²⁶Rü ngēxguma chi wüxie nagu rüxīnūgu na meāma Tupanaxū tacuáxū natürü tama nüxna tadauxgu ya tūmaārü conü i tūmaārü orewa, rü tūgūtama tawomüxēē, rü tama aixcūma Tupanaāxū tayaxō. ²⁷Natürü ngēma nacūma i Tanatü ya Tupanapexewa aixcūma üünexū, rü ngēma nixī na nüxū tarüngüxēēxū i tacutagü rü yutegüxū rü tūgūna tadauxū na tama ñoma i naāneārü chixexūgu taxücuxū.

Name nixī i guxū i duūxūgüxū tangechaū

2 ¹Pa Chaueneēgüx, pema rü nüxū peyaxōgü ya tōrū Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya mexēchicü. Rü ngēmacax tama name na chixriācü penayaxuxū i ñuxre i duūxūgü rü meā penayaxuxū i togü. ²Rü ngēxguma chi perü ngutaquexegu naxücuxgu i wüxi i yatü i uirumaā aneraāxū rü mexchiruxū, rü ngēxgumarüü chi ta ngēxma naxücuxgu i wüxi i yatü i ngearü dīēruáxū rü wexachiruxū, rü name nixī i guxūxūma wüxigu meā peyaxu. ³Natürü tama name ega meā penayauxgu i ngēma mexchiruxū rü:

“iNuā mexū i naxmaxwexewa rüto!”
ñapegüxū nüxū, natürü ngēma wexachiruxūxū rü:

“iCuma rü ngēxmatama nachī, rü exna yea ñatūanewa rüto!” ñapegüxū nüxū. ⁴Rü ngēxguma tama wüxigu meā penayauxgu i ngēma taxre, rü pewatama nangox na tama aixcūma guxāxū pengechaūgüxū rü chixexū i duūxūgü pixīgüxū ega ngēmaācü chixri penayauxgu i duūxūgü. ⁵Pa Chaueneēgü

ya Pexū Changechaūgüxex, iIperitixīnūē i ñāā ore! Tupana tūxū nidexechi ya yīxema ngearü dīēruāxgüxe i ñoma i naānewa na meā nüxū tayaxōgüxūcax. Erü nanaxwaxe i tanayauxgü i ngēma maxū i taguma gūxū i tūmamaā inaxunetaxū ya yīxema nüxū ngechaūgüxe. ⁶Natürü pema rü chixri penayaxu i ngēma duūxūgü i ngearü dīēruāxgüxū rü meā penayaxu i ngēma duūxūgü i dīēruāxgüxū. ¿Taux exna ngēma dīēruāxgüxū yīixū i ngēma chixri pemaā maxēxū rü āēxgacügüxūtawa pexū iyaxuaxūgüxū? ⁷Rü ngēma dīēruāxgüxū nixī i chixexū namaā ixugüexū ya Cristu ya perü Cori ya mexēchicü. ⁸Tupanaārü orewa nangēxma i norü mu i guxū i mugüarü yexeraxū i ñaxū:

“iNüxū nangechaū i cumücü ngēma na cugūtama cungechaūxūrüü!”
ñaxū. Rü ngēxguma aixcūma naga pexīnūēgu i ngēma mu, rü mexū pexü. ⁹Natürü ngēxguma meā penayauxgu i wüxi i yatü i mexchiruxū rü chixri penayauxgu i ngēma wexachiruxū, rü pecadu pexü. Rü Tupanapexewa pechixexūgu erü tama naga pexīnūē i ngēma pexū namuxū. ¹⁰Erü ngēxguma chi texé naga īnūgu i guxūma i Tupanaārü mugü natürü chi wüxiwatama ítatüxgu na tama naga taxīnūxū, rü chi ñoma guxūma i Tupanaārü mugüga tama taxīnūxūrüü tachixexūgu. ¹¹Erü nümatama ya Tupana ga ñacü:

“iTāūtáma naī i nge i ātecūmaā cungeēē!” ñacü,
rü ñanagürü ta:
“iTāūtáma cumáēta!”

ñanagürü. Rü ngëxguma chi tama naĩ i nge i ãteçumã cungeãëxgu, natürü cumãëtagu, rü tama aixcuma meã naga cuxĩnũ i ngëma Tupana tũxũ muxũ. ¹²Rü ngëmacax name nixĩ na meã pidexagũxũ rü meã pemaxëxũ. Erü Tupana tá pexna naca i perü maxũchiga ngoxi Cristu pexũ muxũácuma pemaxë rü exna tama. Rü ngëma Cristu tũxũ muxũ nixĩ na yigü ingechaũgũxũ. ¹³Erü guxãma ya yixema tama tümamücügü tũxũ ngechaũtümüügũxe, rü Tupana rü tãütãma nũxũ tangechaũtümüügũácuma tũxna naca i tümããrũ maxũchiga. Natürü yixema tümamücügü tũxũ ngechaũtümüügũxe, rü tãütãma tamuũë i ngëxguma Tupana tũxna caxgu, erü nũxũ tangechaũtümüügũácuma tá tũxna naca.

Ega aixcuma yaxögügu, rü tanaxwaxe i mexũ taxügü rü nũxũ tarüngũxëë i togü

¹⁴Pa Chaueneëgũx, ¿Tacüwa namexũ ega wüxie:

“Choma rü Tupanaãxũ chayaxõ”, ñagügu, natürü tama mexũ taxũxgu? ¿Pexçax rü Tupana tá tũxũ maxëëxũ ega ngëmaãcü tayaxõxgu? ¹⁵⁻¹⁶Rü ngëxguma chi wüxi i taeneë rü exna taeyax i yaxõxũ rü nangexchirugu rü nangewemügu, rü chi wüxie i pema rü ñapegügu:

“iMexũ cuxũ üpetü, rü icuxcuchi na tama cuxũ nadeyuxũçax, rü meã nachibũ!” ñagügu, rü ¿tacüwa name i ngëma ega tama nũxna tanaxãxgu i ngëma nũxũ taxuxũ? ¹⁷Rü ngëxguma yaxõmaregu natürü tama mexũ ixũxgu, rü tama togũxũ rüngũxëëgu, rü ¿tacüwa namexũ i ngëmaãcü na yaxõxũ? ¹⁸Erü

ngëxguma cuyaxõmaregu natürü tama mexũ cuxũxgu, rü ngürüãchi tá wüxie ñatarügü cuxũ:

“Cuma rü cuyaxõmare natürü choma rü chayaxõ rü ñuxũchi mexũ chaxü ta. Rü ¿ñuxãcü tá nũxũ chacuãxũ na cuyaxõxũ ega tama mexũ cuxũxgu? Natürü choma rü chorü ü i mexũmaã tá cuxũ nũxũ chadauxëë na aixcuma chayaxõxũ”, ñatarügü tá cuxũ. ¹⁹Cuma cuyaxõ na nangëxmaxũ ya wüxitama ya Tupana. Marü name. Natürü ngoxogü rü ta ngëmaãcü nayaxögü, rü porãcü niduxruxe erü Tupanaxũ namuũë. ²⁰Pa Yatü ya tama Meã Nagu Rũxĩnũcux, cuma rü tama nũxũ cucuax i ngëxguma cuyaxõmaregu rü tama mexũ cuxũxgu, rü taxuwama name i ngëmaãcü na cuyaxõxũ. ²¹Tupana nũxũ ixuxgu rü nuxcumaãcü ga tórü õxi ga Abrãü rü wüxi ga yatü ga mecü nixĩ. Yerü mexũ naxü rü Tupanaga naxĩnũ ga yexguma namaã nũxũ yaxuxgu na naxçax yamaãxũçax ga nane ga Ichaá. ²²Rü ngëmawa nũxũ tacuax rü tama nayaxõmare ga Abrãü, natürü mexũ naxü ta. Rü yema naxũxüwa tũxũ nũxũ nacuaxëë na aixcuma Tupanaãxũ yaxõxũ. ²³Rü yemaãcü ningu ga yema ore ga ümatũxũ ga ñaxũ:

“Abrãü rü Tupanaãxũ nayaxõ rü yemaçax Tupana nũxũ nixu na mecü yĩxũ yerü nũxũ nayaxõ. Rü nũxũ nixu ta na namücü yĩxũ ga Abrãü”.

²⁴Rü ngëmawa nũxũ tadau na Tupana namaã taãëxũ ya yima yatü ya mexũ ücü rü tama yaxõmarecü. ²⁵Rü yemaãcü ta ngĩmaã nangupetü ga nuxcuma ga Raá. Rü Tupana ngĩmaã nataãë yerü

mexũ ixü ga yexguma meã nayauxãgu ga ngĩpatawa ga yema oreatü ngeruũgü ga Yudfũgü. Rü ngĩgagu namaxê ga yema oreatü ngeruũgü yerü to ga namagu iyamugü ga yexguma norü uwanügü nadaixchaũgu. Rü woo ga ngĩma rü chixri na namaxũxü ga noxrix, natürü mexũ ixü yerü iyaxõ, rü yemacax Tupana ngĩmaã nataãê. ²⁶Rü wüxi i naxũne rü taxuwama name rü nayumare ega nataxguma i naãê. Rü ngêxgumarüũ ta nixĩ na taxuwama namexũ na yaxõmarexũ ega taxuũma i mexũ ixüxgux.

Tóru conüchiga

3 ¹Pa Chaueneëgüx, tama name i muxêma i pema rü ngxêtaexũgü pegü pixĩgüxêëchaũ. Erü pema nüxũ pecuax na yixema i ngxêtaexũgü na ixĩgüxü, rü guxũ i duũxũgiari yexera tá tũxna naca ya Tupana tóru maxũchiga rü tóru puracüchiga. ²Guxãma i yixema rü muëxpüxcüna chixexũ taxüe. Yima yatü ya taguma chixexũxü ixucü rü aixcüma mecü nixĩ, erü nüxũ nacuax na ñuxãcü guxũwama nügiina nadauxü na tama chixexũ naxüxcax. ³Rü ngêma na taga naxĩnũcax i wüxi i cowaru, rü tanaxwaxe na naxütüxünáguxü na ngêmaãcü yixema inaxwaxexũãcüma meã iyaxũcax. ⁴iDücax nagu perüxĩnüe ya wapurugü ya buanecüari poramaã ixũxüne! Rü woo nitaxüchi rü buanecü ya taxüchicümaã inicuegi, natürü íracü ya quiyamaã nanatoxchinü i norü toxpexeruũ, rü ngextá nüma ínanaxwaxexũwa nanaxüxê. ⁵⁻⁶Rü ngêxgumarüũ ta nixĩ ya tóru conü rü woo na naxírachiréxü, natürü namuxüchi i norü ore. Rü wüxitama i

üxiari yauraxũ i íraxũwa inaxügi na yaxaxũ i taxũma i naãne. Rü tóru conü rü ñoma wüxi ya üxürü nixĩ. Rü taxünewa rü wüxi i taxũ i chixexũ nixĩ ya yima tóru conü erü nanachixexêê i guxũma i tóru maxũ. Rü ngêma Tupana ngoxogüxü ípoxcuexügune ya üxiemawa ne naxü i ngêma chixexũ i namaã yadexaxü ya tóru conü. Rü ngêma chixexũmaã nanachixexêê i guxũma i tóru maxũ. ⁷Duũxũgü rü nüxũ nacuax na íyapuxêëxũ rü nüxna nachogüxü i nagúxüraũxü i naëxũgü i idüraexũ, rü werigü, rü äxtapegü, rü choxnigü. ⁸Natürü taxüema nüxü tacuax na nüxna tachogüxü ya túmaãrü conü. Erü wüxi i chixexũ i taxũ i taxucüriwama texé iyariüxoxêëxü nixĩ. Rü ngêma norü dexa rü üürü tũxü nayuxêê. ⁹Rü yima tóru conümaã nüxü ticuaxüũ ya Tanatü ya Tupana, rü yimamaãtama chixexũ namaã tixugüe ta i duũxũgü i Tupana nügiãcü üxü. ¹⁰Rü ngêma taaxmaã, rü meã duũxũgüchiga tidexagü, natürü ngêmatama taaxmaã rü namaã taguxchigagü ta. Pa Chaueneëgüx, tama name na ngêmaãcü yüxü. ¹¹Wüxi i dexáaru chuchxüwatama rü taxuacüma ínaxüxü i dexá i mexũ rü dexá i chixexü. ¹²Pa Chaueneëgüx, wüxi i iguera rü taxuacüma orfbuarü omaã naxo, rü wüxi i uba rü taxuacüma igueraaru omaã naxo. Rü ngêxgumarüũ ta wüxi i dexáaru chuchxü i yucürachüxüwa, rü taxuacüma ínaxüxü i dexá i mexũ.

Ngêma cuax i aixcüma ixĩxü

¹³Ngêxguma chi petanüwa nangëxmagu i wüxi i duũxü i nüxü cuaxü rü meã naëxü cuaxü, rü name nixĩ na meã namaxüxü rü mexũ na

naxũxũ rü tama nügü yacuaxũũxũ na ngẽmaãcü pexũ nüxũ nadauxẽẽxũcax na aixcüma wüxi i duũxũ i nüxũ cuaxũ yĩxũ. ¹⁴Natürü ngẽxguma chi pixãũxãchiwaxegügu rü togüchi pexaiegu rü norü yexera pegü pixĩxẽechaũgu, rü taxuacüma pegügu perüxĩnũe na mexũgü rü nüxũ cuaxgũxũ pixĩgũxũ. Rü wüxi i dora i taxũ nixĩ i ngẽma ega ngẽmaãcü pixĩgügu. ¹⁵Erü ngẽma na ixãũxãchiwaxegũxũ rü duũxũgüchi na ixaixũ rü norü yexera yigü na ixĩgũxẽechaũxũ, rü tama Tupanawa ne naxũ, natürü ñoma i naãnecũãxwa rü ngoxo i Chatanáwa nixĩ i ne naxũxũ. ¹⁶Erü ngextá ãũxãchi itaxũwa rü duũxũgü nügü írüyexeraxẽechaũxũwa, rü ngẽma rü taxuũma meã inixũ rü nagũxũraũxũ i chixexũ nangẽxma. ¹⁷Natürü guxãma ya yixema aixcüma tüxũ nangẽxmaxẽ i ngẽma cuax i Tupanawa ne ñxũ, rü aixcüma meã tamaxẽ rü guxãmaã tamecümagü, rü meã duũxẽxũ tayauxgü i tümapatawa, rü meã itarüxĩnũe i tümamücüarü ucuxẽ, rü guxũ i duũxũgü tüxũ nangechaũtümüũgü, rü guxãmaãma tügü tawüxiguxẽegü, rü tixaixcümagü, rü mexũ taxügu. ¹⁸Rü yixema naxcax daugüxe na duũxũgü nügümaã irüngüxmüẽxũ, rü wüxi i mexũ taxügu. Erü ngẽmawa tá nüxũ tadaugü na aixcüma meã Tupanacax namaxẽxũ i ngẽma duũxũgü.

**Duũxũgü i ñoma i naãneãrü
ngúchaũcax daugũxũchiga**

4 ¹¿Tüxcüũ pegümaã penuẽ rü pegü pedai? Pegümaã penuẽ erü pexũ nangẽxma i ngẽma perü ngúchaũgü i

chixexũgü. ²Pema pexũ nangúchaũ i ngẽma pexũ taxuũ natürü taxuacüma pexũ nanguxũ, rü ngẽmacax peyamaç i togü. Rü norü ngẽmaxũcax pixãũxãchie natürü taxuacüma pexũ nanguxũẽga, rü ngẽmacax pegümaã penuẽ, rü pegü pedai. Rü tama penayauxgü i ngẽma penaxwaxexũ erü tama Tupanana naxcax peca. ³Rü ngẽxguma naxcax ípecaxgu, rü tama penayaxu, erü naxcax ípeca i ngẽma tama Tupana pexũ naxwaxexũ. Rü ngẽma pematama penaxwaxexũ nixĩ i naxcax ípecaxũ na namaã pegütama petaãxẽẽmarexũcax. ⁴Pa Duũxũgü i Chixri Maxẽxũx, ¿Tama exna nüxũ pecuax rü ngẽxguma ñoma i naãnexũ pengechaũgu rü Tupanamaã perüxuwaniũxü? Erü texé ya ñoma i naãnexũ ngechaũxẽ rü Tupanamaã tarüxuwani. ⁵Rü tama natüçaxma nixĩ i ngẽma Tupanaãrü ore i ñaxũ:

“Ngẽma Naãe i Üünexũ i Tupana tüxna muxũ rü tüxũ ninuxũ erü noxrü tixĩ rü tüxũ nangechaũ”,

ñaxũ. ⁶Natürü Tupana rü tüxũ narüngüxẽe na namaã iporaexũcax i guxũma i ñoma i naãneãrü ngúchaũ i chixexũ. Rü ngẽmacax norü orewa rü ñanagürü:

“Tupana rü tümamaã nanu ya yixema tügü írüttagüxe, natürü tüxũ narüngüxẽe ya yixema tügü írúxíragüxe”,

ñanagürü. ⁷Pa Chaueneëgüx, ¡Meã Tupanaga pexĩnũe! ¡Rü nüxũ pexoó i ngoxo i Chataná! Rü nüma rü tá pexna niña. ⁸¡Tupanana pengaicamagü! Rü nüma rü tá ta pexna nangaicama. Rü pemax, Pa Pecaduãxgũxũx, inüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ! Rü pemax,

i Tupanawe ruxixchaũxẽ natürü ñoma i naãnewe rü ta ruxixchaũxẽ, ipenamexẽẽx i perü maxũ na Tupanaçaxicatama pemaxẽũçax!
 9 iPegümaã pengechaũgü rü pexauxe erü pipecađuãx! Rü texé ya ñoma i naãnearü taãewa cugũxe, rü name nixĩ i tügümaã taxauxe. Rü texé ya tümacüma i chixexümaã taãxẽxẽ, rü name nixĩ i Tupanapexewa tügümaã tangechaũ.
 10 Rü name nixĩ i Cori ya Tupanapexegu pecaxãpũxügü rü namaã nüxũ pixu na taxuwama pimexũ. Rü ngëxguma i nüma rü tá pexũ nicuaxüü rü pexũ nataxẽẽ.

**Tama name i chixexũgu
 cueneẽmaã curüxĩnũ**

11 Pa Chaueneẽgũx, iTãxũ i chixexümaã pegü pixugũxũ! Erü yixema chixexümaã tümaẽneẽchigagu idexáxe rü exna chixexümaã nüxũ dawentüxẽ, rü chixe nüxũ tawogü ta i Tupanaärü ore. Rü ngëxguma chixexũgu Tupanaärü oremaã curüxĩnũgu, rü Tupanaärü orearü yexera cugü quixixẽẽchaũ erü tama aixcüma naga cuxĩnũ.
 12 Tupanaxicatama nixĩ ya tüxna naxãcü i norü mugü rü ñuxũchi tá tüxna çacü rü ngoxi naga ixĩnũẽ i ngëma norü ore. Rü nümatama nixĩ i nüxũ nangëxmaxũ i pora na tüxũ namaxẽẽxẽxũ rü exna tüxũ nayuxẽẽxũ. ¿Natürü texé quixũ i cumax rü ngëmacax cunangugũxũ na ñuxãcü namaxũxũ i cumücü?

**Taxüema nüxũ tacuax na çacü tá tüxũ
 ngupetüxũ i moxũärü ngunexũgu**

13 IChoxũ iperüxĩnũẽ i pema na ñapegügũxũ:

“Ñuxma rü exna moxũ tá nái ya iãnewe taxĩ, rü wüxi ya tauncü tá ngëxma tayayaxu, rü tá ngëma tataxegü na mucü i dïeru ngĩxũ iyaxuxũçax”, ñaperügügü! 14 Pema rü tama nüxũ pecuax na çacü tá pexũ üpetüxũ i moxũ. ¿Çacü nixĩ i perü maxũ? Perü maxũ rü ñoma wüxi i cherena i paxaãchi nüxũ idauxũ rü ngëxgumatama ngupetüxũrũ tá inayarüxo. 15 Rü narümemã nixĩ na ñapegügũxũ:

“Ngëxguma chi nanaxwaxegu ya Cori ya Tupana na imaxẽxũ, rü chi tanaxü i ñaã puracü i nagu rüxĩnũẽxũ”, ñapegügũxũ. 16 Natürü i pema rü pegü picuaxüũgüchaũ. Rü guxüma i ngëma rü tama name. 17 Yixema nüxũ cuáxe na ñuxãcü Tupanapexewa meã tamaxũxũ, natürü tama naxüxe, rü pecadu taxü.

Ucuxẽ i dïeruãxgüxũçax

5 1 Pa Duũxũgü i Dïeruãxgüxũx, iIperüxĩnũẽ i ñaã ore! iPexauxe rü aita pexüe erü chixexũ tá pexũ naxüpetü! 2 Perü ngëmaxũgü rü marü nangaue, rü ngëma pexchiru i mexëchixũ rü nawe nanangómü. 3 Perü uiru rü perü dïeru rü ngëxma naxãütanü rü ngëxma nangaue. Rü ngëma norü ãütanü rü wüxi i perü cuaxruũ tá nixĩ na pema rü tá ta ipeyarütauxexũ ñoma çacü üxüwa ixaxürũ. Tupana ngĩxũ nadau i perü dïeru i ngĩmaã penguũxcü, rü ngëmacax tá pexũ napoxcu i naãnearü guxgu. 4 Rü yema perü puracütanüxũ ga tama meã nüxũ penaxütanüxũ, rü ñuxma rü ngĩxçax nidexagü ga yema dïeru ga tama nüxna ngĩxũ pexãcü. Rü Tupana ya guxãärü Cori rü ngëma duũxũgüxũ naxĩnũ na

ngĩxçax yadexagũxĩ ga yema dĩeru ga nũxũ ngĩxĩ pengetanũcũ ga peanewa na napuracũexũçax. ⁵Rũ ñoma i nañewa rĩ pegũ pengaxãegũ rĩ pemepata rĩ pemuãrũ ngẽmaxũãxgũ rĩ petaãegũ rĩ meã pechibũe. Natũrũ nawa tá nangu na ngẽmacax Tupana tá pexũ poxcuexũ. ⁶Rũ pema penapoxcue rĩ penadai i ngẽma duĩxũgũ i taxuũma i chixexũ pemaã üchiréxũ. Rũ nũmagũ rĩ pexũ narĩturamaegũ, rĩ taxuacũma nũgũ ínapoxũgũ.

Tanaxwaxe i tayumũxẽ rĩ meã ítananguxẽẽ ya Cori ya Tupana

⁷Rũ ñuxma Pa Chaueneegũx, rĩ name nixĩ i meã ípenanguxẽẽ ñuxmatata ínangu ya Cori ya Tupana. Rũ dũcax, yixema nañewa puracũxe rĩ meã ítananguxẽẽ ya pucũ na naxũgũxũçax i tũmanetũ. Rũ ñuxũchi ñuxre ya tauemacũ ítananguxẽẽ na nayaxũ i tũmanetũarũ o, rĩ ngẽxguma rĩ tá tayabuxgũ. ⁸Rũ pema rĩ ta penaxwaxe na meã ípenanguxẽẽxũ na ínanguxũ ya Cori ya Tupana. iRũ petaãegũ, rĩ táxũ i nũxũ perũçhauexũ na ípenanguxẽẽxũ! Erũ marũ ningaica na ínanguxũ ya tóru Cori. ⁹Pa Chaueneegũx, name nixĩ i nũxũ perũxoe na pegũchigaxũ pixuechaũ na tama ngẽmacax pexna naçaxũçax ya Tupana. Erũ marũ ningaica na ínanguxũ na duĩxũgũxũ yacagũxũçax i norũ maxũchiga. ¹⁰Pa Chaueneegũx, name nixĩ i nũxna pecuaxãchie ga yema nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ ga na ñuxãcũ yaxna namaã naxĩnũẽxũ ga yexguma ngũxũ yangegũgu. Rũ name nixĩ i pema rĩ ta ngẽxgumarũũ yaxna namaã

pexĩnũẽãma rĩ Tupanacax pemaxẽãma ega ngũxũ pingegũgu. ¹¹Rũ yixema nũxũ tacuax na nataãegũxũ ga yema duĩxũgũ ga meã Tupanacax maxẽãmaxũ ga yexguma ngũxũ nũxũ ùpetũgu. Rũ pema nũxũ pecuax ga ñuxãcũ meã namaxama ga guma Yox ga yexguma ngũxũ nũxũ ùpetũgu. Rũ nũxũ pecuax ga yixcama ga na ñuxãcũ tóru Cori ya Tupana poraãcũ nũxũ rĩngũxẽẽxũ. Erũ nũma ya tóru Cori ya Tupana rĩ namecũmaxũchi rĩ poraãcũ nũxũ tangechaũtũmũũgũ. ¹²Rũ guxũãrũ yexera, Pa Chaueneegũx, rĩ ngẽxguma çacũçax ipexunetagu, rĩ tama name i Tupanaégagu ipexuneta, rĩ exna ñoma i naãneégagu ipexuneta, rĩ exna çacũ i to i naégagu ipexuneta. Natũrũ ngẽxguma aixcũma yixĩgu i wũxi i ore irũ noxtacũma: “Ngũ” ñapegũ! Rũ ngẽxguma tama aixcũma yixĩgu i wũxi i ore irũ noxtacũma: “Tama” ñapegũ! Rũ ngẽxguma ya Tupana rĩ taũtãma pexũ napoxcue naxçax i ngẽma perũ uneta. ¹³Rũ ngẽxguma wũxie i petanũwa naxĩxãchiããegũ, rĩ name nixĩ na tayumũxẽxũ. Rũ ngẽxguma wũxie taãegũ, rĩ name nixĩ na tawiyaexũ rĩ Tupanaxũ ticuaxũũxũ. ¹⁴Rũ ngẽxguma wũxie i petanũwa idaaawexgu, rĩ name nixĩ i naxçax peyaca i yaxõgũxũãrũ ãẽxgacũgũ na tũmacax nayumũxẽgũxũçax rĩ Cori ya Tupanaégagu chixũmaã tũxũ yangõgũgũxũçax. ¹⁵Rũ ngẽxguma aixcũma Tupanaãxũ yaxõgũãcũma nayumũxẽgũgu, rĩ tá tũmacax nitaane, rĩ nũma ya Cori ya Tupana tá tũxũ ínarũdaxẽẽ nawa i tũmaãrũ ãaawe. Rũ ngẽxguma chi çacũ rĩ pecadu taxũxgu,

rü Tupana tá tüxü nüxü nangechaü.
 16Rü ngēmacax name nixi i pegümaã
 nüxü pixu i perü pecadugü rü pegücaç
 peyumüxēgü i wüxiechigü na pexcaç
 yataanegüxücaç. Rü yima mecü ya
 yatüarü yumüxē rü aixcuma napora erü
 Tupana nanangāxü. 17Tupanaärü orearü
 uruü ga Ería nixi ga wüxi ga yatü ga
 taxrüü ixicü. Natürü yexguma nüma
 guxü ga norü ngüchaümaã nayumüxēgu
 na tama napuxücaç, rü tomaēxpüx ga
 taunecüarü ngāxügu rü tama napu ga
 yema nañewa. 18Natürü yemawena rü
 wenaxärü nayumüxē ga Ería rü pucücaç

ínaca. Rü wenaxärü napu. Rü narüxü ga
 guxüma ga nanetügü. 19Pa
 Chaueneégüx, ngēxguma chi texé
 petanüwa Tupanana ixügachigu, rü
 tangēxmagu ya wüxie ya tüxü
 taeguxēéxē na wenaxärü Tupanawe
 tarüxüxücaç, rü mexü taxü. 20Erü
 ngēxguma texé Tupanacax
 nataeguxēēgu i wüxi i duüxü nüxna i
 norü chixexü, rü tümagagu Tupana tá
 nanamaxēē i ngēma duüxü, rü tá nüxü
 nüxü nangechaü i norü pecadugü.

*Rü nuãma pexna,
 Chaütiágu*

NÜXÍRAÜXÛ GA POPERA GA

PEDRU ÜMATÜXÛ

**Pedru nüxü narümoxë ga yema yaxögüxü
ga to ga nachüüänegu woonexü**

1 ¹Pa Chaueneëgüx, choma i Pedru nixí i pexçax chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma nixí i Ngechuchu ya Cristu choxü muxü na duüxügümaã nüxü chixuxüçax i norü ore. Rü pexçax chanaxümatü i pema na perü naãnena to i nachüüänegügu penawoonexü i Pötuanewa rü Gárataanewa rü Capadocháanewa rü Áchiaanewa rü Bitíniãanewa ngëxmagüxe. ²Rü pexü nixí ga yadexchixü ga Tanatü ya Tupana, yerü woetama yema nixí ga nuxcümaxüchima nagu naxínüxü. Rü nanamu ga Naãë i Üünexü na pexü yamexëëgüxüçax na aixcüma napexewa pixüünegüxüçax rü Ngechuchu ya Cristuga na pexínüëxüçax rü nagümaã na piyaxgüxüçax na nataxuxüçax i perü chixexügü. Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana poraäcü pexü narüngüxëë rü pexü nataãëxëë.

Ítanangüxëë na wena tá imaxëxü

³Rü ngíxã nüxü ticuaxüügü ya Tupana ya tóru Cori ya Ngechuchu ya

Cristu Nanatü! Yerü yexguma Ngechuchu ya Cristuxü wena namaxëëgu, rü tüxna nanaxã ga maxü ga yexwacaxüxü, yerü poraäcü nüxü tangechaütümüügü. Rü ngëmacax i ñuxma i yixema rü ta ítanangüxëë na wena tá imaxëxü. ⁴Rü pema rü wüxi i ngunexügu rü aixcüma tá penayauxgü i guxüma i ngëma mexügü i Tupana tá pexna äxü i ñuxma daxügüxü i naãnegu pexü namaã nanguxüxü. Rü ngëma tá pexna naxãxü rü tagutáma inayarüxo, rü tagutáma naxãüächí, rü tagutáma nangau. ⁵Rü ñuxma na Tupanaãxü peyaxögüxü rü nüma rü norü poramaã tá pexna nadau ñuxmatáta aixcüma penayauxgü i ngëma maxü i taguma gúxü i tá pexna naxãxü i ngëxguma naguxgu i naãne. ⁶Rü ngëmacax name nixí i poraäcü petaãëgü, rü nüétama nixí ega woo ñuxma ñaã perü maxüwa rü paxaxächí muxüma i guxchaxügü pexü üpetügu. ⁷Erü ngëmaäcü nixí i pexü naxüxü ya Tupana na nüxü nacuáxüçax rü ngoxi aixcüma peyaxögü rü exna tama. Rü ngëxguma peyaxögüamagu ega woo guxchaxügü

peçax ínguxgu, rü ngẽma perü õ rü wüxi i uiruarü yexera nixí na namexü erü ngẽma uiru rü woo namexẽchi natürü düxwa nangau. Rü ngẽma uiru rü üxümaã nüxü taxü na nüxü icuáxüçax rü ngoxi aixcüma uiruxüchi yíixü. Rü ngẽxgumarüü ta nixí i perü õ na guxchaxügümaã Tupana nüxü üxü na nüxü nacuáxüçax rü ngoxi aixcüma nüxü peyaxõgü na yixcama pexü yacuaxüüxüçax rü mexü i pechica pexna naxãxüçax rü pemaã nataãẽxüçax i ngẽxguma wena núma naxüxgu ya Ngechuchu ya Cristu. ⁸⁻⁹Pema rü Ngechuchu ya Cristuxü pengechaügü woo taguma nüxü na pedaugüxü. Rü ñuxma rü ta woo tama nüxü pedaugü, natürü nüxü peyaxõgü, rü poraãcü petaãẽgü. Rü ngẽma perü taãẽmaã rü taxuacüma nüxü pixuégua na ñuxãcü petaãẽgüxüchixü, erü marü penayauxgü i perü maxü i taguma gúxü. Rü ngẽmacax nixí i nüxü peyaxõgüxü. ¹⁰Rü nuxcümaxüchima ga Tupanaãrü orearü uruügü, rü nüxü nixugüe ga na ñuxãcü tá Tupana pexü narüngüxẽxü. Rü nümagü rü poraãcü nangüe rü naxçax nadaugü i ngẽma maxü i taguma gúxü. ¹¹Rü nümagü ga yema orearü uruügü rü Tupanaãrü poperawa nangüe na nüxü nacuaxgüxüçax na ñuxãcü tá na yíixü rü ñuxguacü tá na nangõxü ga guma Maxẽxẽruü ga Cristu. Rü Cristuãe i Üünexü ga yema orearü uruügüwa yexmaxü, rü nüxü nüxü nacuaxẽe ga na Cristu rü tá ngüxü yangexü rü tá nayuxü rü yixcama rü wena tá na namaxüxü rü ñuxüchi daxüguxü i naãnewa tá na naxüxü na guxüãrü ãẽxgacü yíixüçax. ¹²Natürü Tupana rü

yema nuxcümaüügüxü ga orearü uruügüxü nüxü nacuaxẽe na tãütáma nümagü nüxü nadaugüxü ga guma Maxẽxẽruü ga naxçax nadaugücü, natürü pema tá yíixü na nüxü pedaugüxü. Rü dücax, Pa Chaueneëgüx, gumatama Maxẽxẽruüchiga nixí ga perü orearü uruügü pemaã nüxü ixugüxü ga yexguma Tupanaãe i Üünexü ga daxüwa ne muxü yadexagüxẽegu. Rü guxüma i ngẽma ore i yima Maxẽxẽruüchiga, rü woo Tupanaãrü orearü ngeruügü i daxüçüãx rü nüxü nangüchaügü na yexeraãcü nüxü nacuaxgüxü.

**Tupana rü taxçax naca na napexewa
naxüünexüçax i tórü maxü**

¹³Rü ñuxma na Cristuarü duüxügü pixígüxü, rü penaxwaxe na pexuãẽgüxü rü ípememarexü na penaxüxü i norü ngüchaü. Rü name nixí i aixcüma meã ípenangüxẽe i guxüma i ngẽma mexügü i Tupana tá pexna äxü i ngẽxguma Ngechuchu ya Cristu núma üxgu. ¹⁴Rü ñuxma na Tupanaxãcügü pixígüxü, rü penaxwaxe na aixcüma naga pexínüxü. Rü tama name i nagu pexí ga yema nuxcümaüxü ga perü ngüchaü ga üpa nagu pexíxü ga yexguma tauta Tupanaxü pecuaxgu. ¹⁵Natürü penaxwaxe i aixcüma meã pemaxë na Tupanapexewa naxüünexüçax i perü maxü. Erü nüma ya Tupana ya pexü idexechicü, rü naxüüne. ¹⁶Rü norü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Chanaxwaxe i chauxrüü pixüüne,
erü choma rü chaxüüne”,
ñanagürü. ¹⁷Rü pema na “Pa Tonatüx”
ñapegüxü nüxü ya Tupana, rü ñuxma na

ñoma i nañewa pemaxëxũ rü name nixĩ i guxũguma nüxũ pemuũë. Erü nüma rü aixcũmaxũchi nanangugü i wüxichigü i duũxũgüarü maxũ na ñuxäcü yĩixũ. Rü tüxũ napoxcu ya guxãma ya texé ya chixexũ ügüxe, rü nüétama nixĩ ega woo texé tixĩgu, erü napëxewa rü nawüxigumare i guxũma i duũxũgü. ¹⁸⁻¹⁹Rü Tupana rü marü pexũ ínanguxũxëë nawa ga yema nuxcũmaũxũ ga perü maxũ ga taxuwama mexũ ga perü oxigüxũtawata peyaxuxũ. Rü yema na nawa pexũ ínanguxũxëëxũcax rü pexna naxããxũcax i maxũ i ngexwacaxũxũ, rü poraäcü nüxũ naxãtanü. Yerü tama uiru rü exna dñeru i ngaxwaxexũmaã nanaxütanü, natürü Cristugü ya mexëchicũmaã nixĩ ga naxütanüãxũ. Yerü nüma ga Cristu rü ñoma wüxi i carneru i taxuwama nañuxraũxũ i Tupanacax imáxũrüü pexcax nayu na pexũ naxütanüxũcax. ²⁰Rü nüma ga Tupana rü woetama nuxcũmaxũchima tauta nañe ixügu, rü marü Cristuxũ naxuneta na pexcax nayuxũcax. Natürü ñomaücüü nixĩ ga nangóxũ ga guma Cristu na pexũ nangũxëëxũcax. ²¹Rü ñuxma rü Cristugagu nixĩ i nüxũ peyaxögüxũ ya Tupana ga yuwa Cristuxũ írudaxëëcü rü daxüwa nagacü. Rü ngëmacax nixĩ i ñuxma i Tupanaãxũ peyaxögüxũ rü ípenanguxëëgüxũ na daxüwa pexũ nagagüxũcax. ²²Rü ñuxma na naga pexĩnüëxũ i Tupanaãrü ore i aixcũma ixixũ rü pexũ natauxcha na pegü pengechaũgüxũ erü Tupana rü marü pexũ inayanaxoxëë i perü chixexũgü. Rü ngëmacax penaxwaxe i aixcũma guxũ i perü ngúchaũmaã pegü pengechaũgü.

²³Rü ñuxma i pema rü marü penayauxgü i ngexwacaxũxũ i perü maxũ. Rü ngëmacax ñoma ngexwacax pebuxëürüü pixĩgü. Natürü ngëma maxũ rü tama penatü rü pee ya yuewaxéxewa nixĩ i penayaxuxũ. Natürü Tupanaãrü ore i maxũxũ i taguma iyarüxoxüwa nixĩ i penayaxuxũ. ²⁴Erü Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Guxũma i duũxũgü rü ñoma wüxi i natüanerüümare nixĩ. Rü guxũma i norü mexũ, rü wüxi i nanetüchacurüümare nixĩ. Rü ngëma natüane rü nayu, rü nachacu rü narüngu. Rü ngëxgumarüü ta nixĩ i duũxũgü na tama nataixũ i norü maxũ i ñoma i nañewa. ²⁵Natürü tórü Coriarü ore rü taguma inayarüxo”,

ñanagürü i Tupanaãrü orewa. Rü ngëma Tupanaãrü ore i mexũ nixĩ ga pemaã nüxũ yaxugüxũ.

2 ¹Rü ngëmacax name nixĩ i nüxũ perüxoe i guxũma i chixexũgü, rü ngëma na pidorataaxgüxũ, rü ngëma na togüpëxewa meã na pemaxënetaxũ rü ngëma na pixãũxãchiwaxegüxũ, rü ngëma na pexoregütaaxgüxũ. ²⁻³Rü ngëxguma chi aixcũma nüxũ picuaxächitanügu na ñuxäcü namecũmaxũchixũ ya tórü Cori, rü ñoma wüxi i oxchana i ngexwacax buxũ i naëgünenixũ nüxũ ngúchaũxürüü penaxwaxe i poraäcü pexũ nangúchaũ i norü ore na ngëmawa peporaexũcax rü meã peyaexũcax i perü öwa na ngëmaäcü guxũwama namexũcax i perü maxũ i taguma gúxũ.

Cristu nixí ya nuta ya maxücü

⁴Rü ñuxma rü name nixí i tóru Corina pengaicamagü. Erü nüma ya tóru Cori nixí ya yima nuta ya maxücü ya Tupana nayaxucü na namaã inaxügüãxüçax ya napata. Rü woo duüxügü rü nüxü na oexü, natürü yima nixí ya Tupana nayaxucü erü naxçax rü namexëchi. ⁵Rü ngëxgumarüü ta i pemax, rü Tupana pexü nade na napataarü nutagü ya maxëcü pixígüxüçax. Rü pema nixí i Tupanaärü ngüxëëruüügü i üünexü i Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanana amare pexägüxü. Rü ngëma amare i nüxna pexägüxü i namaã nataãxü nixí i perü maxü i mexü i napexewa. ⁶Rü Tupana rü norü ore i ümatüxüwa rü Cristuchigaxü nixu rü ñanagürü:

“Ñuxma na ichanaxügüxü ya chopata, rü yima nuta ya nüxira chayaxücuchicü, rü yima nixí ya nuta ya mexëchicü ya chomatama chanayaxucü na chopata namaã ichaxügüxüçax. Rü yima nuta rü chaunehiga nixí. Rü yíxema nüxü yaxöxë, rü aixcüma tá tanayaxu i ngëma maxü i taguma gúxü i tümamaã ichaxunetaxü”,

ñanagürü. ⁷Rü pema na nüxü peyaxögüxü, rü Cristu rü pexçax rü guxüwama name rü naporaxüchi. Natürü ngëma tama yaxögüxüçax, rü taxuwama name. Rü ngëmacax ya Tupana rü norü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Yima nuta ya ñpataarü üruügü nüxü ocü, rü chauxçax rü gucü ya nutaarü yexera namexëchi.

Rü ngëmacax yimaétiwa nixí ichanaxügüxü ya chopata”, ñanagürü. ⁸Rü Tupanaärü ore rü ñanagürü ta:

“Guxüma i ngëma tama yaxögüxü rü tama irüxínüëchaüxü rü yima nutagu tá nayarüputügü”,

ñanagürü. Rü ngëmaäcü i guxüma i ngëma tama yaxögüxü rü tá chixexügu nayi erü tama Tupanaga naxínüëchaü rü tama Cristuaxü nayaxögüchaü. Rü ngëmacax Tupana tá nanapoxcue yema nüma nüxü yaxuxürüü. ⁹Natürü pema nixí i duüxügü i tóru aëxgacü ya Tupana pexü idexechixü na norü ngüxëëruüügü pixígüxüçax. Rü pema nixí i duüxügü i napexewa ixüünexü erü nümatama ya Tupana rü norü duüxügüxü pexü nixígüxëë na nüxü pixuxüçax i norü ore i aixcüma mexëchixü. Rü nümatama ya Tupana nixí ga chixexüwa pexü ínanguxüxëëxü na norü ngóonexü i mexëchixügu pechocuxüçax. ¹⁰Rü üpa ga pema rü tama Tupanaärü duüxügü pixígü, natürü i ñuxma rü aixcüma norü duüxügü pixígü. Rü üpa rü taxúeaxüma pengechaütümüügü, natürü i ñuxma rü Tupanaãxü pengechaütümüügü.

Ñuxma na Tupanaärü duüxügü pixígüxü, rü name nixí i meã naxçax pemaxë

¹¹Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, rü ñuxma na Tupanaärü duüxügü pixígüxü, rü tama ñoma i naãnecüãx pixígü. Rü ngëmacax pexü chacaxü na nüxü perüxoexüçax i guxüma i ngëma ngüchaügü i chixexü i ñoma i naãnecüãx nagu íxü. Erü ngëma

ngúchaũgü i chixexũ rü taãẽxũ
 chixexũgu nanguxẽẽchaũ. ¹²Rü name
 nixĩ i meã pemaxẽ napexewa i ngẽma
 duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgũxũ. Rü
 ngẽxguma woo poraãcü chixri pechiga
 yadexagügu i nümagü, rü tá nüxũ
 nadaugü na ñuxãcü mexũ pexügũxũ, rü
 tá Tupanaxũ nicuaxũũgü i ngẽxguma
 Cristu wena núma ùxgu. ¹³Rü name nixĩ
 na tórü Cori ya Ngechuchugagu tùmaga
 pexĩnüẽxũ ya guxãma ya yíxema perü
 ãẽxgacügü ixĩgũxe. Rü ngẽmaãcü name
 nixĩ i meã naga pexĩnüẽ ya ãẽxgacü ya
 tacü ya Dumawa ngẽxmacü, erü nüma
 nixĩ i guxũ i togü i ãẽxgacügüétüwa
 nangẽxmaxũ. ¹⁴Rü ngẽxgumarũü ta
 name nixĩ i naga pexĩnüẽ i ngẽma togü i
 ãẽxgacügü i petanüwa namugũxũ ya
 yima ãẽxgacü ya tacü na
 napoxcueãxũcax i ngẽma chixexũ ügũxũ
 rü namaã nataãẽgũxũcax i ngẽma mexũ
 ügũxũ. ¹⁵Erü Tupana nanaxwaxe na
 mexũ pexügũxũ na ngẽmaãcü
 ipeyanangeaxgũxũẽẽxũcax i ngẽma
 duũxũgü i tama Tupanaãrü orexũ
 cuaxchaũgũxũ rü chixri ngẽma orechiga
 idexagũxũ. ¹⁶Rü ñuxma na Cristu pexũ
 ínguxũxẽẽxũ, rü name nixĩ i duũxũgü i
 aixcüma ínguxũxũrüũãcü meã pemaxẽ.
 Natürü ñuxma na ípenguxũxũ rü tama
 name na ngẽmamaã pegü ípepoxũxũ na
 tacü rü chixexũ pexügũxũcax. Erü
 ñuxma na Tupanaãrü duũxũgü pixĩgũxũ,
 rü name nixĩ i norü ngúchaũxĩcatama
 pexügü. ¹⁷Rü name nixĩ i meã
 penayauxgü i guxũma i duũxũgü. iRü
 nüxũ pengechaũ i taeneëgü i yaxögũxũ!
 iRü nüxũ pemuũẽ ya Tupana! iRü naga
 pexĩnüẽ ya ãẽxgacü ya tacü ya
 Dumacũũax!

Tanaxwaxe i Cristurũü yaxna namaã taxĩnüẽ i ngẽxguma ngúxũ ingegügu

¹⁸Pa Duũxũgü i Coriãxgũxũx, irü nüxũ
 pengechaũgü rü naga pexĩnüẽ i perü
 corigü! Rü tama name i ngẽma perü
 corigü i pemaã mecümaxũxĩcatama
 pengechaũgü, natürü name nixĩ i nüxũ
 pengechaũgü ta i ngẽma perü corigü i
 chixecümaxũ. ¹⁹Erü Tupana rü pemaã
 nataãẽ ega nüxũ na pengechaũgũxũcax
 yaxna namaã pexĩnüẽgu i ngẽxguma
 texé natüçaxmamare chixexũ pemaã
 ùxgu rü ngúxũ pexũ tingexẽẽgu.
²⁰Natürü çtacüwa pexũ namexũ ega
 yaxna namaã pexĩnüẽgu i ngẽxguma
 wüxi i perü chixexũcax pepoxcuegu?
 Natürü ngẽxguma tacü rü mexũ i
 pexũxũgagu ngúxũ pingegügu rü yaxna
 namaã pexĩnüẽgu, rü ngẽma waxi nixĩ i
 Tupanapexewa mexũ. ²¹Rü ngẽma na
 mexũ pexũxũgagu ngúxũ pingegũxũcax
 nixĩ i Tupana pexũ idexechixũ. Yerü ga
 Cristu rü ta pexcax ngúxũ ninge. Rü
 yemaãcü pexũ nüxũ nadauxẽẽ na
 ñuxãcü nüma nanaxwaxexũ na naxrüũ
 yaxna namaã pexĩnüẽxũ i ngẽma ngúxũ.
²²Nüma ga Cristu rü taguma pecadu
 naxü, rü taguma texéxũ nawomüxẽẽ.
²³Rü yexguma duũxũgü chixexũ namaã
 ixugüegu, rü nüma rü taxuũma ga
 chixexũmaã nanangãxũ. Rü yexguma
 ngúxũ nüxũ yangexẽẽgügu, rü nüma rü
 tama tacü rü chixexũmaã nanaxũxũne.
 Natürü Tupanamaã nüxũ nixu na nüma
 namaã namexẽẽãxũcax ga yema
 duũxũgü ga chixri namaã chopetũxũ.
 Yerü nüxũ nacuax rü Tupana rü
 aixcüma meã nanangugü i guxũma i
 duũxũgüarü maxũ. ²⁴Rü nümatama ga

Cristu rü nügüxũnegu nayange ga tóru pecadugü ga yexguma curuchagu nayuxgu. Rü yemaãcü nanaxü na nüxũ rüxoexũcax i tóru chixexũ na naxcaxicatama imaxẽxũcax. Nüma rü pexcax nanapix na yemaãcü pexũ nameẽxẽxũcax. ²⁵Rü pema ga ũpa rü ñoma carnerugü i nu ne naxĩmarexũrüü pixĩgü. Natürü i ñuxma rü marü Cristucax pewoegu. Rü nüma nixĩ i perü dauruü yĩxũ, rü nüma nixĩ i pexna nadauxũ.

Ñuxãcü Tupana nanaxwaxe na namaxẽxũ i ngẽma ixãmaxũ rü ixãtexũ

3 ¹⁻²Rü pemax, Pa Ngexũgüx, rü name nixĩ i petega pexĩnüe na ngẽma pete i tama yaxõxũ nüxũ dauxũcax i perü maxũ i mexũ i Tupanapexewa rü duũxũgüpexewa rü ngẽmacax na yaxõõxũcax woo taxuũma i Tupanaãrü orexũ namaã pixugu. ³Rü ngẽma na aixcüma pimexũcax, rü tama name i nagu perüxĩnüe na ñuxãcü pegü pemexẽyaexüchixũ, rü exna uirunaxcax i ngaxãerũmaã pengaxãẽgüxũ, rü exna tatanüxüchixũ i naxchirugu na picuxgüxũ. ⁴Natürü name nixĩ i perü maxũwa pegü pimexẽegü rü guxũma i duũxũgũmaã pimecümagü rü taguma texémaã penuãegü, erü ngẽma nixĩ i perü mexũ i taguma iyarüoxõũ i aixcüma mexũ i Tupanapexewa. ⁵Rü yemaãcü norü maxũ i mexũmaã nixĩ ga nügü yangaxãẽgüxũ ga yema nuxcümaũgüxũ ga ngexũgü ga Tupanapexewa ixüünexũ. Rü nümagü rü Tupanaãxũ nayaxõgü rü natega naxĩnüe. ⁶Rü yemaãcü ta iyixĩ ga Chara ga ngĩte ga Abrãũga na naxĩnũxũ,

rü ngĩrü corimaã naxuaxũ. Rü pemagü rü tá ta ngĩrüü pixĩgü ega mexũ pexüügü. Rü ñuxüchi taxucaxtáma tũxcüü petecaax pemuũe. ⁷Rü ngẽxgumarüü ta i pemax, Pa Yatügüx, rü name nixĩ i meã pemaãxü pengechaũgü rü aixcüma yaxna ngĩmaã pexĩnüe, erü ngĩma rü irüturamae. Rü name nixĩ i ngĩmaã petaãegü erü Tupana rü pexna naxããxũrüü ngĩxna nanaxã i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. Rü name nixĩ i ngẽmaãcü meã ngĩmaã pemaã na Tupana nüxũ ñünũcax i perü yumüxegü.

Yíxema mexũ ügüxe ya ngüxũ ingegüxechiga

⁸Rü ngẽmaãcü chanaxwaxe i guxãma i pema rü pegüxũ pengechaũtümüügü rü wüxigu perüxĩnüe, rü aixcüma nüxũ pengechaũgü i guxũma i taeneegü i yaxõgüxũ. Rü chanaxwaxe i aixcüma pemecümagü rü guxãmaã pegü pewüxiguxẽe. ⁹Rü ngẽxguma texe chixexũ pemaã üxgu, rü tama name i pema rü ta chixexũ tũmamaã pexü. Rü ngẽxguma texe pemaã guxchigagu, rü tama name i pema rü ta tũmamaã peguxchiga. Natürü narümemã nixĩ i mexũ i oremaã tũxũ pengãxũga rü tũxũ perüngüxẽe, erü Tupana pexũ nidexechi na pexũ nangüxẽxũcax. ¹⁰Erü Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Ngẽxguma texe taãẽcüma maxchaũgu, rü name nixĩ i nüxna tadau ya tũmaãrü conü na tama chixexũ i oremaã yadeaxũcax. Rü ngẽxgumarüü ta name nixĩ i nüxna tadau i

tümaãx na tama doraxũ
yaxuxũcax. ¹¹Rü name nixĩ i
núxna tayaxũ i guxũma i
chixexũgũ, rü mexũ taxũ. Rü
ngëxgumarũũ ta name nixĩ i
guxũguma naxcax tadau na
togümaã tataãëxũ. ¹²Erü tórü
Cori rü tüxna nadau ya yíxema
aixcúma ímexë, rü núxũ naxĩnũ
i tümaãrũ yumüxë. Natürü
tümamaã nanu ya yíxema
chixexũ ügüxe”,

ñanagürü i ngëma Tupanaãrũ orewa.
¹³¿Rü texé tá chixexũ pemaã üxü ega
pema rü aixcúma guxũguma mexũ
pexüügü? ¹⁴Natürü ngëxguma chí ngëma
mexũ na pexüügüxcax ngúxü pingegügu,
rü name nixĩ i petaãëgü. iRü taxucaxma
texéxü pemuüë, rü taxucaxma tacücax
pexoegaãëgü! ¹⁵Rü name nixĩ i perü
Corixũ peyaxixëë ya Cristu rü aixcúma
naga pexĩnũë, rü guxũguma ípememare na
meã penangãxũxcax i guxũma i duüxũgü
i pexna caxũ na tüxcüü Cristuaxü
peyaxögüxü. ¹⁶Natürü name nixĩ i núxü
pengechaüácúma penangãxü rü tama
pegügu perüxĩnũëácúma na norü yexera
pixĩgüxü. Rü name nixĩ i meã pemaxë na
taxucaxma pexoegaãëxũcax. Rü ngëxguma
ngëmaãcü pemaxëgu rü tá naxãneë i
ngëma duüxũgü i chixri pechiga
idexagüxü na ñuxãcü Cristucax pemaxëxü.
¹⁷Yíxema rü ngúxü tingegü ega chixexũ
ixüügü. Natürü narümemaë nixĩ na mexũ
ixüügüxcax ngúxü na ingegüxü, ega
ngëmaãcü Tupana naxwaxegu. ¹⁸Yerü
númatama ga Cristu rü ngúxü ninge, rü
wüxicanatama guxããrũ pecaducax nayu.
Rü woo na mecü yĩxũ rü taxcax nayu i
yixema i chixexũ i duüxũgü ixüügü. Rü

yemaãcü nanaxü na Tupanaxũtawá tüxü
nagagüxüxcax. Rü woo nayu ga naxüne,
natürü ga naãë rü tama nayu. ¹⁹Rü
yexguma naxüne yuxgu rü naãë rü
natanüwa naxü ga yema naãëgü ga
Tupana poxcuexü, rü orexü namaã
nayarüxu. ²⁰Rü yema naãëgü ga yexma
poxcuexü, rü yema nixĩ ga naãëgü ga
yema duüxũgü ga Noé maüxgu tama
Tupanaga ñnüëxü woo yaxna namaã
naxĩnũ ga yexguma Noé naxüyane ga
guma wapuru. Rü 8 ga duüxũgüxcatama
nixĩ ga guma wapurugu ichoüxü, rü yema
nixĩ ga guma mucü ga taxüchicüari
dexáétüwa maxëxü. ²¹Rü yema dexá rü
wüxi ga cuaxruü nixĩ. Erü ngëxguma
dexáwa íbaiegu, rü duüxũgüxü núxü
tacuxaxëë na Ngechuchu ya Cristu wena
maxüxügagu yĩxü i tüxü nangëxmaxü i
maxü i taguma gúxü. Rü tama taxüneãrũ
düxëtüwa na imexüxcax nixĩ i íbaiexü,
natürü ítabaie yerü marü Tupanana
naxcax taca na tüxü iyanaxoxëëxüxcax ga
tórü pecadugü na aixcúma napexewa
imexüxcax rü aixcúma mexügu
rüxĩnũëxüxcax. ²²Rü núma ga Ngechuchu
ya Cristu, rü daxügüxü i naãnewa naxü, rü
ñuxma rü Tupanaãrũ tügünecüwawa
nangëxma. Rü ñuxma rü namexwa
nangëxmagü i guxũma i Tupanaãrũ oreati
ngerüügü i daxücüãx rü guxũma i
ãëxgacügü i daxücüãx.

Tanaxwaxë i ngëma cuax i Tupana tüxna ãxümaã núxü tarüngüxëë i taeneëgü

4 ¹⁻²Rü ngëmacax name nixĩ na
ípememarexü na ngúxü pingegüxü
yexgumarũũ ga Cristu na ngúxü
yangexü. Erü yíxema ngúxü ingexe rü
marü núxü tarüxo i tümaãrũ pecadu na

guxũguma meã Tupana
 naxwaxexũãcũma tamaxũxũcax, rü
 tama i tümamaxũne naxwaxexũãcũma na
 tamaxũxũcax. ³ũPa ga pemax, rü
 mucũma ga taunecü penaxiuecha i
 ngẽma chixexũ i ñuxma i ngẽma
 duũxũgũ i tama Tupanaxũ cuaxgũxũ
 ügũxũ. Rü yexguma ga pema rü pecadu
 pexügũãcũma pemaxẽ, rü penaxü ga
 pexeneãrũ nõguchaũ, rü pengãxẽ, rü peta
 ga nawa pexãũgatanũxũ pexügũ, rü tacü
 i nguchiaxgũxũ poraãcũ pixaxcugũ, rü
 tupanenetachicũnaãxgũxũ picuaxũügũ i
 woo Tupana na pexna nachuxuxũ i
 ngẽma. ⁴Rü yema duũxũgũ ga namaã
 pexãmücügũxũ ga yexguma chixri
 pemaxẽgu, rü ñuxma rü poraãcũ nagu
 narüxinüẽ na tacücax tama natanügu
 pexãgũxũ rü tama nawe perüxixũ i
 ngẽxguma norü chixexũ naxügügu. Rü
 ngẽmacax nixĩ i ñuxma i chixri pechiga
 yadexagũxũ. ⁵Natürü nümagü rü tá ta
 Cristupexewa nangugü na namaã nüxũ
 yaxugũxũcax na ñuxãcũ namaxẽxũ. Rü
 nüma ya Cristu rü ínamemare na nüxna
 yacachigũxũcax i guxũma i duũxũgũ i
 maxẽxũ rü yuexũ. ⁶Rü ngẽmacax ya
 Tupana rü naxũpa na nayuexũ i
 duũxũgũ rü marü nüxna nanaxuaxũ i
 maxũ i taguma gúxũ. Erü nanaxwaxe na
 naxrüũ guxũguma mexũwa
 namaxẽechaxũ ega woo ñoma i
 naãnewa nayuegu i naxũnegü. ⁷Rü
 marü ningaica na nagúxũ i ñoma i
 naãne rü guxũma i tacü i nawa
 ngẽxmaxũ. Rü ngẽmacax name nixĩ na
 ípexuãẽxũ rü meã peãẽ ta ipexügũxũ rü
 guxũguma peyumüxẽgũxũ. ⁸Rü guxũãrũ
 yexera i ngẽma pexũ chanaxwaxexũ
 nixĩ na aixcũma pegü pengechaũgũxũ i

wüxichigü. Erü ngẽxguma aixcũma yigü
 ingechaũgügu rü ngẽmaãcũ inayarüxo i
 muxũma i pecadugü. ⁹iRü meã pegü
 peyauxgü i wüxichigü i pechiũwa! Rü
 tama name i tümamaã penuãẽãcũma
 tüxũ peyaxu. ¹⁰Rü wüxichigü i pemax,
 rü Tupana pexna nanaxã i perü cuax.
 Rü ngẽma perü cuaxmaã rü name nixĩ i
 wüxichigü pegü perüngũxẽẽgü, na
 aixcũma Tupanaãrũ ngũxẽẽruũ i mexũ
 na pixigũxũcax rü meã namaã
 pepuracüxũcax i guxũma i ngẽma cuax
 i Tupana pexna ãxũ. ¹¹Rü ngẽxguma
 texé nüxũ ixuxgu i ore, rü name nixĩ i
 aixcũma Tupanaãrũ orexũ tixu. Rü
 ngẽxguma texé togũxũ rüngũxẽẽgu, rü
 name nixĩ i Tupana tüxna ãxũ i
 poramaã tanaxü. Rü guxũma i ngẽma
 pexüxũ rü name nixĩ i meãma penaxü
 na ngẽmaãcũ Ngechuchu ya Cristugagu
 Tupanaxũ picuaxũügũxũcax. Erü nüma
 ya Tupana rü guxũguma namexẽchi rü
 naporaxüchi. Rü ngẽmaãcũ yĩ.

Ngẽxguma Cristuaxũ yaxõxgu rü ngúxũ tinge

¹²Pa Chaueneẽgü ya Pexũ
 Changechaũgüxex, ñuxma na taxũ i
 guxchaxũgü i perü nguxẽẽruũ pexcax
 ínguxũ, irü táxũ i pebaixãchiãẽgũxũ,
 ñoma tacü i taguma nüxũ pedauxũ
 ngupetüxürũ! ¹³Natürü narümemã
 nixĩ i petaãẽgüama, erü yema Cristu
 ngúxũ na ingexürũ nixĩ i ngúxũ na
 pingexũ i ñuxmax na petaãẽgũxũcax i
 ngẽxguma wena núma naxũxgu i
 nümax. ¹⁴Rü ngẽxguma Cristuaxũ na
 peyaxõgũxũgagu texé pemaã
 guxchigagu, rü wüxi i perü taãẽ nixĩ i
 ngẽma. Erü ngẽmaãcũ nüxũ pecuax na

Tupanaãe i Üünexũ rü pewa na nangẽxmaxũ. ¹⁵Rü ngẽxguma chi ngúxũ pingegũgu, rü name nixĩ na wüxi i mexũ na pexũgũxũgagu na yĩxũ rü tama wüxi i chixexũgagu na yĩxũ, ngẽxgumarũũ i máeta rü exna ngítaax rü exna togíaru guxchaxũwa na pegũ pengẽxmagũxẽxũ. ¹⁶Natürü ngẽxguma texé Cristuaxũ tayaxõxũgagu ngúxũ tingexgu, rü taxucaxma tũxcũũ ngẽmacax taxãne. Natürü tanaxwaxe i ngẽmacax Tupanaxũ ticuaxũũ. ¹⁷Rü ñuxma rü marũ nawa nangu na Tupana ngúxũ tũxũ ingexẽxũ na ngẽmaãcü tũxũ iyanawexächixẽxũcax i yixema na naxãcügü ixĩgũxũ. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü tamaã inaxũgũagu, rü ñuxãcü tá nüxũ naxüpetü i ngẽma duũxũgü i tama Tupanaãrü ore i mexũga ñnüechaũxũ? ¹⁸Erü Tupanaãrü ore i ümatũxũwa rü ñanagürü:

“Ngẽma duũxũgü i mexũ ügũxũ rü guxchaãcüma nanayauxgü i maxũ i taguma gúxũ. Rü ñuxma na ngẽmaãcü yĩxũ, çrü ñuxãcü tá nüxũ nangupetũxũ i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügũxũ rü pecaduãxgũxũ?”

ñanagürü. ¹⁹Rü ngẽmacax ya yixema Tupana naxwaxexũãcüma ngúxũ ingegixe, rü name nixĩ na mexũ taxũgüechaxũ rü Tupana ya tũxũ ücimexẽgu na tanaxũxũ i tũmaãe na nüxna tũxũ nadauxũcax. Erü nüma ya Tupana rü mecü nixĩ rü taguma texexũ nawomixẽe.

Ucuxẽgü naxcax i ngẽma yaxõgũxũ

5 ¹Rü ñuxmax, Pa Yaxõgũxũãrü Æxgacũgũx, rü pexna chanaxãxchaũ i wüxi i ucuxẽ i mexũ, erü choma rü ta

pexrũũ yaxõgũxũãrü Æxgacü chixĩ. Rü chomaxũchima nixĩ ga nüxũ chadauxũ ga ñuxãcü ngúxũ na yangexũ ga Cristu. Rü choma rü tá ta pexrũũ choxũ nangẽxma i chauchica i mexũ i ngẽxguma wena núma naxũxgu. ²Rü ñuxma chanaxwaxe i nüxna pedau rü nüxũ perüngũxẽe i guxũma i Tupanaãrü duũxũgü i pemexwa ngẽxmagũxũ. Rü chanaxwaxe i mexũ i perü ngúchaũmaã Tupana naxwaxexũãcüma penaxü i ngẽma puracü, rü tama texé pexũ muxguxica penaxü rü exna dñerucax penaxü. ³Rü tama chanaxwaxe i namaã penuẽãcüma rü penangaãcüma penamu i ngẽma duũxũgü. Natürü chanaxwaxe i mexũ i perü maxũmaã nüxũ nüxũ pedauxẽe na ñuxãcü Tupana naxwaxexũ na namaxẽxũ. ⁴Rü ngẽxguma wena núma naxũxgu ya tóru Daurũxũchi ya Cristu, rü pema rü tá penayauxgü i wüxi i perü ãmare i ngaxcueruũ i mexẽchixũ i taguma ngauxũ. ⁵Rü ngẽxgumarũũ ta i pemax, Pa Ngextũxücũgũx, rü name nixĩ i naga pexĩnüe i ngẽma perü Æxgacũgü i Tupanaãrü puracüwa puracüexũ. Rü guxãma i pema i yaxõgũxũ, rü name nixĩ i wüxichigü pegü perüngũxẽe rü taguma pegügu perüxĩnüe na pemücügiarü yexera pixĩgũxũ. Erü Tupanaãrü ore i ümatũxũwa rü ñanagürü:

“Tupana rü tama norü me nixĩ i ngẽma duũxũgü i nügü írutaxũ. Natürü Tupana nüxũ narüngũxẽe rü namaã namecüma i ngẽma duũxũgü i nügü íruxĩragũxũ”,

ñanagürü i ngẽma orewa. ⁶Rü ngẽmacax name nixĩ i pegü íperũxĩragü rü Tupanamexẽ ya poranewa pegü

pengëxmagüxëë na nüma pexü
 nataxëëxüçax i ngëxguma nawa
 nanguxgu na ngëmaäcü pemaä naxüäxü.
 7Rü name nixi i Tupanamexëgu penaxü
 i guxüma i perü oegaäëgü, erü nüma ya
 Tupana rü guxüguma pegu narüxinü rü
 aixcüma pexna nadau. 8Rü name nixi i
 guxüguma pegüna pedaugü rü
 ipexüäëgü, erü perü uwanü i Chataná rü
 doma wüxi ya ai ya idüraxüchicürüü
 nanañaäne rü tümacax nadau na texéxü
 tá nachixexëëxü. 9iRü peporaemax rü
 peyaxögüamax i ngëxguma tacü rü
 chixexü pemaä naxüxchaügu! Erü nüxü
 pecuax rü guxüma i taeneëgü i
 guxüwama ngëxmagüxü rü pexrüü
 ngëmatama ngüxü ningegü. 10Natürü
 ngëxguma paxaxächi ñoma i nañewa
 ngüxü pingegüguwena, rü Tupana rü tá
 pexü nimexëë na aixcüma napexewa
 pimexüçax, rü tá pexü narüngüxëë na
 taguma nüxü perüxoexüçax, rü tá pexü
 naporaexëë na aixcüma perü maxüwa
 peporaexüçax. Rü daatama Tupana nixi
 ya tüxna naxäcü i guxüma i mexü i tüxü
 ngëxmaxü, rü tüxü idexechicü na
 naxütawa tüxü nangëxmaxüçax i
 tachica i mexü i taguma gúxü, erü
 Ngechuchu ya Cristuarü duüxügü tixigü.

11Rü name nixi i guxüguma nüxü
 ticuaxüügü ya Tupana, erü nüma nixi i
 guxüärü äëxgacü yixü i guxüguma. Rü
 ngëmaäcü yii.

Pedru rü yema yaxögüxü narümoxë

12Taeneë ya Chiribánu ya meä
 yaxöcümaä petanüwa chanamu i ñaä
 nuxmarexü i popera na pexü
 chixucuxëgüxüçax rü pemaä nüxü
 chixuxüçax na ngëma pexü
 nangechaüxügagu yixü ya Tupana i
 aixcüma pexü nangüxëëxü. Rü nüxma
 na ngëmaäcü pexü nangechaüxü, rü
 name nixi i guxüguma naxçax pemaxë.
 13Rü pexü narümoxëgü i guxüma i
 taeneëgü i yaxögüxü i pexrüü Tupana
 idexechixü i núma Dumawa
 ngëxmagüxü. Rü ngëxgumarüü ta pexü
 narümoxë i chorü ngüxëëruü i Marcu ya
 chaunerüü ixücü. 14Rü chanaxwaxe i
 wüxichigü i pema rü pegü
 pengechaügüäcüma pegü perümoxëgü.
 Rü ngëxgumarüü ta chanaxwaxe na
 aixcüma petaäëgüxü i guxäma i pema
 na Ngechuchu ya Cristuarü duüxügü
 pixigüxü. Rü ngëmaäcü yii.

*Rü nuäma pexna,
 Pedru*

NORÛ TAXRE GA POPERA GA

PEDRU ÛMATÛXÛ

Pedru nûxû narûmoxê ga yema yaxôgûxû

1 ¹Pa Chaueneëgûx, choma i Chimáû i Pedru nixî i pexçax chanaxûmatûxû i ñaã popera. Rû choma rû Ngechuchu ya Cristuarû ngûxêëruû chixî, rû nûma nixî ga choxû namuxû na nûxû chixuxûçax i norû ore. Rû pexçax chanaxûmatû i pema na toxrûû aixcûma peyaxôgûxû, erû tórû Tupana rû tórû Maxêxêëruû ya Ngechuchu ya Cristu rû aixcûma nimexêchi. ²Rû ñuxma na Tanatû ya Tupanaxû pecuáxû rû tórû Cori ya Ngechuchuxû pecuáxû, rû chanaxwaxe i nûmagû aixcûma pemaã namecûma rû aixcûma pexû nataãxêë.

Yaxôgûxûcûmagûchiga

³Rû Tupana rû noxrûtama poramaã marû tûxna nanaxã ga guxûma i ngêma nacûma i mexû i inaxwaxexû na aixcûma meã naxçax imaxêxûçax. Rû yemaãcû nanaxû ga yexguma tûxû nûxû nacuxêëgu ga guma tórû Cori ya mexêchicû ga norû poramaã tûxû idexechicû. ⁴Rû yematama norû poramaã tûxna nanaxã ga guxûma ga

norû ngûxêë i mexêchixû ga inaxunetaxû na naxrûû pimexûçax rû nûxna pixîgachixûçax i guxûma i chixexûgû i duûxûgûarû ngûchaû i chixexûgagu ñoma i naãnewa ngêxmaxû. ⁵Rû ngêmacax penaxwaxegû na pegû peporaexêëxû na meã peyaxôgûxû rû ngêxgumarûû ta penaxwaxegû na meã togûpexewa pemaxêxû, rû ngêxgumarûû ta penaxwaxegû na meãma nûxû pecuáxû na çacû yîixû i Tupana pexû naxwaxexû. ⁶Rû ngêxgumarûû ta penaxwaxegû na meã pegûmaã ipecuáxû na tama chixexûgu peyixûçax. Rû ngêxgumarûû ta penaxwaxegû na yaxna pegûmaã pexînúëxû. Rû ngêxgumarûû ta penaxwaxegû na aixcûma Tupanaxû pengechaûgûxû. ⁷Rû ngêxgumarûû ta penaxwaxegû na pegû pengechaûgûxû ya guxãma i pemax. Rû ngêxgumarûû ta penaxwaxegû na guxûma i duûxûgûxû na pengechaûgûxû. ⁸Rû ngêxguma aixcûma ngêma pexû chaxucuxêxûãcûma pemaxêgu, rû tãûtãma natûçaxma nixî i perû maxû, rû tãûtãma natûçaxma nixî na nûxû

pecuáxũ ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ⁹Natürũ yíxema tama ngẽma pexũ chaxucuxẽxũãcũma maxũxẽ, rü ñoma tangexetixũrũũ tixĩ. Rũ ñoma wüxi i duũxũ i tama nagu rüxinũxũ i ngẽma yixcũra tá nüxũ ngupetũxũrũũ tixĩ, erũ nüxũ itayarüngũma na ñuxãcü Tupana tũxũ nüxũ ngechaũxũ ga tũmaãrũ pecadugũ. ¹⁰Rũ ngẽmacax, Pa Chaueneëgũx, name nixĩ na yexeraãcü meã Tupanacax pemaxẽxũ na ngẽmaãcü ipenawéxũcax na aixcũma Tupanaãrũ duũxũgũ ya pexcax naçaxe rü pexũ yadexechixe na pixĩgũxũ. Rũ ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxëgu rü tagutãma chixexũgu peyi rü tagutãma Tupanaxũ ípetax. ¹¹Rũ ngẽmaãcü ya Tupana, rü tá meã pexcax nayawãxna i ñax na tauxchaãcü pichocuxũcax i ngextã guxũgutãma ãëxgacũ íyĩxũwa ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórũ Maxẽxẽrũũ. ¹²Rũ ngẽmacax woo martũ nüxũ na pecuáxũ rü nagu na pexĩxũ i ngẽma ore i aixcũma ixĩxũ, natürũ guxũgutãma pexna nüxũ chacuaxãchixẽẽcha ga yema pexũ namaã chaxucuxẽxũ. ¹³Erũ ñuxma na chamaxũxũ i chomax, rü nagu charũxinũ na namexũ na pexna nüxũ chacuaxãchixẽẽxũ i ngẽma ore i namaã pexũ chixucuxëgũxũ, na ngẽmaãcü pexũ changũxchaũxẽxũcax na meã Tupanacax pemaxẽxũ. ¹⁴Rũ pemaã nüxũ chixu i ngẽma, erũ tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu choxũ nüxũ nacuaxẽẽ na paxa tá chayuxũ. ¹⁵Rũ ñoma rü ta na chamaxũxũ, rü meã pexũ chixucuxëgũ na ngẽxguma chayuxguwena rü guxũguma nüxna pecuaxãchiexũcax i ngẽma chorũ

ucuxëgũ na ñuxãcü Tupana naxwaxexũ na pemaxẽxũ.

Pedru rü namücũgũ rü aixcũma Cristuxũ nadaugũ ga na ñuxãcü namexëchixũ

¹⁶Rũ yexguma pexũ tangúxexëegu na ñuxãcü naporaxũ ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü ñuxãcü tá wena na nataeguxũ, rü tama tomatama togüãëwa tayaxuxũ i ore nixĩ. Yerũ tomatama toxetũmaã nüxũ tadau na ñuxãcü namexëchixũ i nüma ya tórũ Cori. ¹⁷Rũ nüxũ tadau ga yexguma Tanatũ ya Tupana nüxũ icuaxũũgũ. Rũ nüxũ taxĩnüë ga yexguma gumatama Tanatũ ya Tupana ya Mexëchicũ ñaxgu:

“Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ
changechaũxũchicũ. Rũ choma
rü poraãcü namaã
chataãxũchĩ”,

ñaxgu. ¹⁸Rũ aixcũma tomaxũchima nüxũ taxĩnüë ga yema Tupanaga ga daxũguxũ ga naãnewa inaxũxũ, yerũ tomatama rü tórũ Corimaã tayexmagũ nawa ga guma maxpũne ga üünene ga yexguma yema ngupetũgu. ¹⁹Rũ yemaãcü nüxũ tadau na aixcũma yĩixũ ga yema ore ga nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ nüxũ ixugũgũxũ. Yerũ yema nüxũ yaxugũgũxũrũũtama nixĩ ga nüxũ tadauxũ. Rũ name nixĩ i pema rü ta aixcũma meã nagu perũxinũë i ngẽma ore, erũ wüxi i omũ i íraxetũxũ i ããnexũwa ibaxixũrũũ nixĩ. Rũ ngẽma ore rü tá pexũ nüxũ nacuaxẽẽ i Tupanachiga ñuxmatáta ínangu ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya yima woramacuri ya ngunetũxũ ngócürũũ ixĩcü. Rũ ngẽxguma ínanguxgu i nüma

rü aixcüma tá meã pexũ nüxũ nacuxãẽ i guxũma i nachiga. ²⁰Natürü chanaxwaxe na guxũärü yexera nüxũ pecuáxũ i ñaã ore i tá pemaã nüxũ chixuxũ. Rü dücax, taxúema tüechamatama nüxũ tacuax i tacüchiga na yiixũ i Tupanaärü ore i ümatüxũ, ega Tupanaãẽ i Üünexũ tama tüxũ rüngüxãẽegu. ²¹Yerü taxuũma ga Tupanaärü orearü uruũ rü nüechamatama nügüãẽwa nanayaxu ga yema ore ga nüxũ yaxugügüxũ. Natürü yexguma yema orexũ yaxugügügu, rü Naãẽ i Üünexũ nixĩ ga yadexagüxãẽxũ.

Doramaã duũxügüxũ ngúexãẽxũchiga

2 ¹Natürü nuxcüma rü nayexma ta ga Tupanaärü orearü uruũgüneta ixĩgüxũ ga Yudíugütanuwa. Rü ngëxgumarüũ tá ta petanuwa nangëxma i duũxügü i nguxãẽruũgüneta ixĩgüxũ. Rü nümagü rü tá doramaã nanaxüchicüü i Tupanaärü ore, rü ngëmaãcü tá pexũ nangüexãẽ i ore i dora ixĩxũ na pexũ nawomüxãẽgüxũcax. Rü nümagü rü táütáma naga naxĩnüechaũ ya yima tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya norü Maxãẽẽruũchirex ixĩcü. Rü ngëmagagu ya Tupana rü ngürüãchi tá nanapoxcue i ngëma duũxügü i ngëmaãcü maxëxũ, rü tá inayanaxoxãẽ. ²Rü nümagü rü tá nüxũ nixugü na tama wüxi i chixexũ yiixũ ega woo taxüneaãrü ngúchaũ ixüxgu. Rü muxũma i togü i duũxügü rü tá nawe narüxi i ngëma chixexũ i naxügüxüwa. Rü ngëma chixri pexũ ngüexãẽxügü rü muxũma i togü i duũxügü rü tá chixri nachiga nidexagü i Tupanaärü ore i mexũ i aixcüma ixĩxũ.

³Rü nümagü i ngëma duũxügü i chixexũ rü tá nügüna nananugüchaũ i guxũma. Rü ngëmacax tá pemaã nüxũ nixu i ore i chixexũ ixĩxũ na ngëmaãcü pexũ nawomüxãẽgüxũcax rü pexũ ngixũ nayauxgüxücax i perü díeru. Natürü tá napoxcue i ngëma duũxügü, rü táütáma nibuxmü. Erü Tupana rü woetama nuxcü mama nanamexãẽ i ngëma poxcu. ⁴Yerü ga Tupana rü tama nüxũ nüxũ nangechaũ ga norü orearü ngeruũgü ga daxüçüãx ga pecadu ügüxũ. Rü yemacax ínaxãẽnëxüwa i ngoxogüxũ ínapoxcuexüwa nanawogü. Rü cadenamaã nayanaixgü na ngëma nangëxmagüxücax ñuxmatáta nawa nangu i ngëma ngunexũ i nagu Tupana nüxna çaxũ i guxũma i duũxügü. ⁵Rü yexgumarüũ ta ga Tupana rü tama nüxũ nüxũ nangechaũ ga yema nuxcümaũgüxũ ga duũxügü ga chixexũ ügüxũ. Rü yemacax mucü ga taxüchicü naxcax yéma nanamu na gumamaã nadaiãxücax ga yema duũxügü ga chixexũ ügüxũ. Natürü ga Tupana rü Noéxũ nadau ga na meãma duũxügüxũ yaxucüxëgüxũ na nüxũ naxoexücax ga norü chixexügü. Rü yemacax ga Tupana rü Noéxũ namaxãẽ namaã ga 7 ga natanüxügü. Natürü nanadai ga guxũma ga yema togü ga duũxügü. ⁶Rü Tupana rü yexgumarüũ ta inayanaxoxãẽ ga guma ñãnegü ga Chodoma rü Gomora ga poraãcü chixri duũxügü nawa maxëne. Rü ínanagu ga guma ñãnegü ñuxmata norü tanimacaxicatama íyaxü. Rü yemaãcü nanaxü na guma ñãnegü rü wüxi ga cuaxruũ na yiixücax nüxũ ga yema duũxügü ga chixexũ ga yemawena maxëxũ. ⁷Natürü ga Chodomawa rü

Tupana nanamaxēẽ ga Lox ga wüxi ga yatü ga mecü ixícü ga poraäcü ngechañcü ga yexguma nüxũ nadauxgu ga ñuxäcü chixri na namaxēũ ga yema duũxũgü ga natanüwa nayexmaxũ. ⁸Rü guxũ ga ngunexũgu rü nüma ga Lox ga meã maxücü rü poraäcü naãewa nangux ga yexguma nüxũ nadauxgu rü nüxũ naxĩnũgu ga yema chixexũgü ga naxũgũxũ ga yema duũxũgü ga natanüwa nayexmaxũ. ⁹Rü yema Loxũ na namaxēxũrũũ ga Tupana, rü nüxũ natauxcha na tüxũ ñanguxũxēẽxũ i ngēxguma Chataná tüxna ñnũgu ya yíxema meã maxēxē. Rü ngēxgumarũũ ta ya yíxema chixexũ ügũxe, rü nüxũ natauxcha na poxcuwa tüxũ nangēxmagüxēẽxũ ñuxmatáta nawa nangu i ngēma ngunexũ i nagu guxũma i duũxũgũxũ yacagũxũ. ¹⁰⁻¹¹Rü Tupana rü aixcũma tá nanapoxcue i ngēma duũxũgü i naxũneärü ngúchaũgu ñxũ i tama naga ñnüēchaũxũ ya tóru Cori. Rü ngēma duũxũgü rü taxúegama naxĩnüēchaũ, rü nadauxcũraxũwaxegü rü nügüguxicatama narũxĩnüē. Rü tama namuñē na namaã naguxchigagũxũ i ngēma ãēxgacügü i daxüçũãx i Tupanatũũwa ngēxmagũxũ. Rü ngēmaäcü namaxē i ngēma duũxũgü. Natürü woo Tupanaärü orearü ngeruũgü i daxüçũãx i ngēma duũxũgũxũ rüyexeraxũchichiréxũ, rü namuñē na ngēmaäcü namaã naguxchigagũxũ i ngēma ãēxgacügü i daxüçũãx i Tupanatũũwa ngēxmagũxũ. ¹²⁻¹³Rü ngēma nguxēerũgüneta, rü ñoma naēxũgürũũ nixĩgü, rü naēxũgürũũ taxuũma nacuxgü. Rü ngēma naxũnegü naxwaxexũ nixĩ i

naxũgũxũ. Rü nabue na ñoma naēxũgü i yayauxgũxũ rü naäaixũrũũ yixĩgũxũcax. Rü chixri nachiga nidexagü i ngēma tama nüxũ nacuxgũxũ. Natürü ngēma chixexũ i naxũgũxũgagu tá inayarütauxe, rü ngēmaäcü ngúxũ tá ningegü nagagu i ngēma ngúxũ i toguãxũ yangexēēgũxũ. Rü nümagü rü namaã nataãēgü i ngēma chixexũ i ngunecũtama naxũgũxũ. Rü ngēxguma pemaã nachibüegu, rü wüxi i chixexũchixũ rü ñexũchi nixĩgü erü ngēma rü ta nanaxũgü i norü chixexũgü i namaã pexũ nawomüxēēgüchaũxũ. ¹⁴Rü ngēma duũxũgü rü taxuacũma wüxi ya ngeãxũ nadaugũmare, natürü naãewa rü nagu narũxĩnüē na nüxũ tangüchaũxũ. Rü tama nüxũ ninguéga na pecadu naxũgüechaxũ. Rü naxçax nadaugü na ñuxäcü chixexũgu tüxũ nayixēẽxũ ya yíxema duũxũgü ya turaearü maxũãxgũxe. Rü nüxũ nicuãxũchi na ñuxäcü tacü nügũna nanugüexũ. Natürü Tupana rü marü namaã nanaxuegu na napoxcueãxũ. ¹⁵Rü ngēma duũxũgü rü tama nagu naxĩ i ngēma Tupana nüxũ naxwaxexũ, rü ngēmacax inayarütauxe. Rü nagu naxĩ ga yema chixexũ ga nagu yaxũxũ ga nuxcũmaũxũ ga Tupanaärü orearü uruũ ga Baráũ ga Beú nane ga chixexũ üxũ na yemaäcü dñeru ngĩxũ nayaxuxũcax. ¹⁶Rü noxrütama cowaru ga woo taguma idexachirexcü, rü wüxi ga duũxũrũũ namaã iyadexa rü inanga naxçax ga yema chixexũ ga naxũxchaũxũ. Rü yemaäcü Baráxũ íyachaxãchixēē na tama naxũãxũcax ga yema chixexũ ga naxũxchaũxũ. ¹⁷Rü ngēma duũxũgü rü taxuwama nime ñoma wüxi i puchu i

ngearü dexááxürüü. Rü ñoma wüxi i caixanexü i buanecü icuexürüümare nixi na taxuwama yamexü. Natürü Tupana rü marü nanamexëe i wüxi i nachica i eänexüchixü i ngextá guxügutáma ínapoxcueäxüwa i ngëma duüxügü. ¹⁸Rü ngëmaäcü tá nanapoxcue i ngëma duüxügü, erü nügü yacuaxüügüäcüma chixri nidexagü i ore i taxuwama mexümaã. Rü tüxü nixucuxëgü na tümaxüneärü ngüchaügu na taxixüçax ya yíxema marü ngexwacax ngëmaxü rüxochiréxe. ¹⁹Rü tümamaã nüxü nixu rü ngëxguma nawe tarüixgu rü tá tüxü ínanguxüxëe na taxuümexëwa tangëxmagüxüçax rü tüma tanaxwaxexüäcüma tamaxëxüçax. Natürü ngëma duüxügü i ngëmaäcü chixri idexagüxü, rü nümagütama rü norü chixexütüüwa nangëxmagü. Erü guxüma i duüxügü, rü ngëma nüxü rüyexeramaëxütüüwa nangëxmagü. ²⁰Rü guxáma ya yíxema marü tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tóru Maxëxëeruüxü cuaxgüxe, rü marü nawa ítanguxü i ñoma i naäneärü chixexügü. Natürü ngëxguma chi wenaxärü naxçax tawoegugu i ngëma chixexü i nawa ítanguxüchiréxü, rü tümäärü me yixígu na wena ngëma chixexütüüwa tangëxmagüxü, rü aixcüma noxriarü yexera tichixe. ²¹Erü ngëxguma chi nüxü tacuaxgüguwena nüxü tarüxoegu i ngëma ore i mexü ga noxri tayauxgüxü, rü narümemaë chi nixi ga noxtacüma táü chima nüxü na tacuaxgüxü i ngëma maxü i aixcüma mexü. ²²Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Ngëma airu i nügü oxgüxü, rü wenaxärü naxçax nataegu i

norü oxü na yaweaxüçax. Rü ngëma cuchi i norü yora meäma aiyachiréxü, rü ngëxgumatama wenaxärü norü aiyaneçax nataegu”,

ñanagürü i ngëma orewa. Rü ngëxgumarüü nixi i ngëma duüxügü i marü Tupanaärü orexü cuaxgüchiréxü rü ñuxüchi wenaxärü naxçax woeguxü i norü chixexügü ga noxri nawa ínanguxüchiréxü.

Tóru Coriarü taeguchiga

3 ¹Pa Chaueneëgu ya Pexü Changechaügüxex, ñaã nixi i ngëma norü taxre i popera i pexçax chaxümatüxü. Rü yema nüxüraüxü ga poperawa pemaã nüxü chixuxürüü, rü wena pexü chixucuxëgü rü pexna nüxü chacuaxächixëe na aixcüma meã Tupanaärü oregu perüxínüëxüçax. ²Rü chanaxwaxe i nüxna pecuaxächie i ngëma ore ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü ga ixüünexü nüxü ixugügüxü. Rü ngëxgumarüü ta chanaxwaxe i nüxna pecuaxächie i ngëma tóru Cori ya Ngechuchu ya tóru Maxëxëeruüärü mugü ga pexü nangüxëëxü ga norü orearü uruügü ga nüma pexütawa namugüxü. ³⁻⁴Natürü chanaxwaxe i guxüärü yexera nagu perüxínüë i ñaã ore i pemaã tá nüxü chixuxü. Rü dücax, rü ngëxguma nagüxchaügu i ñoma i naäne, rü tá ínangugü i duüxügü i chixexü i nagu íxü i naxüneärü ngüchaügü. Rü nümagü rü tá nacugüeäcüma ñanagürügü:

“Dücax, Cristu inaxuneta na wena núma naxüégaxü. ¿Rü taciü namaã nangupetü i ñuxma na tama ínanguxü?”

Rü marü düxwa nayue ga tórü oxigü ga yaxögüxü, natürü noxri naäne üxgumama rü nanangëxgumaruëchatama i guxüma”, ñanagürügü tá. ⁵⁻⁶Natürü ngëma duüxügü i ngëmaäcü idexagüxü rü tama nüxü nacuxgüchaü ga yema ngupetüxü ga yexguma Tupana ñoma ga nañewa namuägu ga guma mucü ga tacü ga iyanaxoxëcü ga guxüma ga tacü ga ñoma ga nañewa yexmaxü. Rü nuxcümamaxüchima naxüpa ga guma mucü rü woetama nayexma ga ñoma ga naäne rü guxüma i daxüwa nüxü idauxü ga Tupana ngoxëxü ga yexguma namuägu na nangóxüçax. Rü yemaäcü dexächüüwa nangox ga ñoma ga naäne rü dexáarü ngäxütüchüüwa nayexma, yerü yemaäcü nanamu ga Tupana. ⁷Natürü ngëma ñuxma ngëxmaxü i daxüwa nüxü idauxü rü ñoma i naäne rü Tupana namaã nanguxü na yixcama üxüwa yaxaxüçax, yerü yemaäcü namaã nanaxuegu. Rü ngëma ñoma i naäne rü ngëma daxüwa nüxü idauxü, rü yima üxü ya Tupana nüxü ixuxünewa tá nixí i aixcüma ínaguäxü i ngëma ngunexü i nagu naxunetaxügu na napoxcueäxü rü chixexüwa nawogüäxü i ngëma duüxügü i tama naga ñüëchaüxü. ⁸Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, tama chanaxwaxe i nüxü ipeyarüngümaë na wüxitama i ngunexü rü tórü Coricax rü 1000 ya taunecürüü yixü. Rü ngëxgumariüü ta, 1000 ya taunecü rü tórü Coricax rü wüxitama i ngunexürüü yixü. ⁹Rü ñuxre i duüxügü rü nagu narüxínüë na tãütáma paxa ínanguxü ya tórü Cori yema tamaã inaxunetaxürüü. Natürü

nüma ya tórü Cori rü tama nanuxcüäë na yanguxëëxü i ngëma norü uneta, natürü nüma rü tamaã yaxna naxínümare. Erü nüma rü tama nanaxwaxe na texé iyarütaxuxü, natürü nanaxwaxe na guxáma nüxü rüxoexü i tûmacüma i chixexü. ¹⁰Natürü ngëma ngunexü i tórü Cori nagu ínguxü, rü taxüema nagu ínanguxëëxügu tá nixí. Erü ngürüächimare tá ínangu ñoma wüxi i ngítaxáxü ínguxürüü. Rü ñuxüchi guxüma i tacü i daxüguxü i nañewa ngëxmagüxü rü tá tagaäcü niwãixgü rü ngëmaäcü tá inayarütauxe. Rü yima üxücü rü tauemacü rü woramacurigü rü ëxtagü rü tá nixae rü ngëxma tá nayarüxogü. Rü ngëxgumariüü tá ta i ñoma i naäne rü tá nixa namaã i guxüma i tacü i nawa ngëxmagüxü. ¹¹Rü ñuxma na ngëmaäcü tá namaã nangupetüxü i guxüma i tacü i ngëxmaxü, rü yexeraäcü penaxwaxe na aixcüma Tupanapexewa pixüünexü rü nüma nanaxwaxexüäcüma na pemaxëxü. ¹²Rü name nixí i meã ípenanguxëë i ngëma ngunexü i nagu tá ínanguxü ya tórü Cori ya Tupana. iRü paxa guxüwama nüxü pixu i norü ore rü aixcüma naxçax pemaxë na ngëmaäcü ípenanguxëëxüçax! Rü ngëma ngunexügu rü guxüma i daxüwa nüxü idauxü rü tá nixa rü tá inachaxichigü. Rü ñoma i naäne rü üxücü rü tauemacü rü ëxtagü rü yima üxümaã tá inachaxichigü. ¹³Natürü yixema na yaxögüxü rü ítananguxëë i ngëma ngexwacaxüxü i daxüguxü i naäne rü ngexwacaxüxü i ñoma i naäne ga Tupana tamaã ixunetaxü. Rü ngëma rü guxütáma name, rü yixema rü tá ta

aixcúma time. ¹⁴Rü ngẽmacax, Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, rü ñuxma na ípenanguxẽëxũ i ngẽma, rü name nixĩ i aixcúma meã pemaxẽ rü aixcúma pegü pengechaũgü na taxuwama nachixexũcax i perü maxũ rü aixcúma petaãëgüxũcax i ngẽxguma wena núma naxũxgu. ¹⁵Rü name nixĩ i nüxna pecuaxãchie na yaxna tamaã naxĩnũxũ ya tórü Cori, erü nanaxwaxe na tũxũ nangẽxmaxũ i tórü maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽmatama pexcax chanaxumatũxũrũ ta nixĩ ga pexcax naxumatũãxũ ga taeneë ya nüxũ ingechaũgücü ya Pauru ga yexguma Tupana naporaxẽãcúma pexcax naxumatũãgu. ¹⁶Rü guxũma ga norü poperawa rü ñaã pexcax chaxumatũxũchiga nanaxumatü ga Pauru. Natürü yema pexcax naxumatũxũwa rü nangẽxma i ñuxre i ore i guxchaxũ na nüxũ icuáxũ na tacüchiga yĩxũ. Rü ngẽma duũxũgü i tama aixcúma Tupanaxũ cuaxgũxũ rü

tama aixcúma yaxõgũxũ, rü nanaxüchicüügü i ngẽma ore ngẽxgumarũ na guxũma i Tupanaãrü ore i umatũxũ naxüchicüügüxũrũ. Natürü ngẽma chixexũ na naxügũxũgagu rü nügü tátama inayarütauxexẽ. ¹⁷Rü ngẽmacax, Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, rü ñuxma na nüxũ pecuáxũ i tacü tá na ngupetũxũ, rü name nixĩ i pexuãëgü na tama pexũ nawomüxẽëgüxũcax i ngẽma chixexũ i duũxũgü rü tama nüxũ perüxoexũcax na meã peyaxõgũxũ. ¹⁸Rü ngẽmacax, Pa Chaueneëgüx, penaxwaxe na pegü peporaexẽëxũ na wüxichigü i ngunexũ yexeraãcü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽeruũxũ pecuáxũcax rü yexeraãcü nüxũ picuáetanüxũcax na ñuxãcü aixcúma pexũ nangechaũxũ. iRü ngẽmacax rü guxũgutáma rü ngĩxã nüxũ tucuaxũgü! Rü ngẽmaãcü yĩ.

*Rü nuãma pexna,
Pedru*

NÜXĨRAÜXŪ GA POPERA GA CUÁŪ ÜMATÜXŪ

Ore i tüxŭ maxēēxŭchiga

1 ¹Pexçax tanaxümatü nachiga ya Tupana Nane ya Cristu ya yima woetama marü nüxıra yexmacü ga yexguma noxritama tauta naãne üxgu. Rü nüma rü Ore i Maxēēxŭruü nixĩ i naéga erü nüma nixĩ i tamaã nüxŭ yaxuxŭ i Tupanachiga rü tüxŭ namaxēēxŭ. Rü toma ga norü ngúexŭgü na tixŭgŭxŭ, rü nüxŭ taxŭnŭe rü toxtetümaã nüxŭ tadaugü rü tomexmaã nüxŭ tingögŭgü. ²Rü yima Maxēēxŭruü ya Cristu rü toxŭ nügü nawex. Rü nüxŭ tadaugü rü duüxŭgümaã nüxŭ tixu na ñuxäcü yŭxŭ. Rü ñuxma rü pemaã rü ta nüxŭ tixuchiga ya yima Cristu ya tüxna naxäcü i maxŭ i taguma gúxŭ. Rü noxri rü Nanatüxŭtawa nayexma, natürü ñoma ga naãnewa nangu rü toxçax nangox. ³Rü yema toma nüxŭ tadaugŭxŭ rü nüxŭ taxŭnŭe xŭ rü pemaã nüxŭ tixu na tomücügü pixŭgŭxŭçax, ngēxgumarüü i toma na Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu ya Cristumücügü tixŭgŭxŭrüü. ⁴Rü

ngēmacçax pexçax tanaxümatü i ñaã ore na wüxigu aixcümamaxŭchi itaãgŭxŭçax.

Ñoma ngóonexŭrüü name ya Tupana

⁵Rü ñaã nixĩ ga ore ga tomaã nüxŭ yaxuxŭ ga Ngechuchu ya Cristu. Rü pemaã nüxŭ tixu na ñoma ngóonexŭrüü namexŭ ya Tupana, rü nawa rü nataxuma i chixexŭ i ñoma ēänexŭrüü ixŭxŭ, rü bai i íraxŭ. ⁶Rü ngēxguma chi:

“Tanatü ya Tupanamücügü tixŭgŭ”, ñagügu, natürü chixri imaxēgu, rü tidoraemare erü tama aixcuma meã tamaxē. ⁷Rü ngēxguma chi Tupanariüü ngóonexŭwa imaxēgu, rü yigümücügü tixŭgü i yixema, rü Tupana Nane ya Ngechuchu rü nagümaã tüxŭ inayanatauxēē i guxŭma i tórü chixexŭ. ⁸Ngēxguma chi nüxŭ ixuxgu rü:

“Changearü pecadüx”, ñagügu, rü yigütama tawomüxēē, rü tidoraemare. ⁹Natürü ngēxguma chi Tupanamaã nüxŭ ixuxgu i tórü pecadugü, rü nüma tüxŭ nüxŭ nangechaŭ rü tüxŭ inayanatauxēē i guxŭma i tórü chixexŭ, erü nüma rü mecü nixĩ rü taguma tüxŭ nawomüxēē. ¹⁰Natürü ngēxguma chi:

“Tangearü pecaduãxgü”, ñagügu, rü dorataãx nüxü tawogü ya Tupana rü tama aixcüma tawa nangëxma i norü ore.

Cristu rü tóru chogüruü nixí

2¹Pa Chauzacügüx, pexçax chanaxümatü i ñaã ore na tama chixexü pexügüxüçax. Natürü ngëxguma chi wüxie chixexü üxgu, rü nangëxma ya tümaétüwa chogücü nüxna ya Tanatü ya Tupana na tama tüxü napoxcuxüçax. Rü yima nixí ya Ngechuchu ya Cristu ya aixcüma mecü ixícü. ²Rü guma Ngechuchu ya Cristu rü nügü inaxã rü nayu na naxütanüãxüçax ga tóru pecadugü. Rü tama tóru pecadugüxicatama naxütanü, natürü guxüma i duüxügüarü pecadugü ta naxütanü. ³Rü ngëxguma chi naga ixínüëgu i ngëma tüxü namuxü ya Tupana, rü nüxü tacuãx na aixcüma nüxü icuãxü. ⁴Rü ngëxguma chi wüxie: “Choma rü Tupanaxü chacuãx”, ñagügu, natürü tama naga taxínügu i ngëma tüxü namuxü ya Tupana, rü wüxi i dorataxãxü tixí. ⁵Natürü yíxema naga ñnuxë i ngëma tüxü namuxü ya Tupana, rü aixcümaxüchi Tupanaxü tangechaü. Rü ngëmawa nüxü tacuãxgü na aixcüma Tupanaärü duüxügü ixígüxü. ⁶Rü yíxema:

“Tupanaärü duüxü chixí”, ñagüxë, rü name nixí na meã tamaxüxü yema Ngechuchu ya Cristu meã maxüxürüü.

Tupanaärü mu i ngexwacaxüxüchiga

⁷Pa Chaueneëgüx, tama wüxi i ngexwacaxüxü i Tupanaärü mu nixí i pexçax chaxümatüxü. Natürü ñaãtama

noxriarü ügügumama pexü yexmaxü ga mu nixí. Rü ñaãtama nixí i Tupanaärü mu ga nuxcümaüxü ga marü nüxü pexínüëxü. ⁸Natürü ñaã Tupanaärü mu i pexçax chaxümatüxü rü guxüguma nangexwacaxü. Rü ngëxguma naga pexínüëgu i ñaã Tupanaärü mu na pegü pengechaügüxü, rü tama eãnexüwatama pemaxë, natürü Cristurüü ngëma ngóonexü i aixcüma ixíxüwa pengëxmagü. ⁹Rü ngëxguma chi wüxie:

“Choma rü ngëma ngóonexüwa changëxma”, ñagügu, natürü tümaëneëchi taxaixgu, rü eãnexüwatama tangëxma. ¹⁰Yíxema tümaëneëxü ngechaüxë rü ngóonexüwa tamaxü, rü taxuãxma tüxcüü pecadu taxü. ¹¹Natürü yíxema tümaëneëchi aixe, rü eãnexüwatama tamaxü, rü eãnexügu tixü. Rü tama nüxü tacuãx na ngextá taxüxü, erü tümacãx naxëãne.

¹²Pa Chauzacügüx, pexçax chanaxümatü erü Cristugagu Tupana marü pexü nüxü nangechaü i perü pecadugü. ¹³Pa Papagüx, pexçax chanaxümatü i ñaã ore erü nüxü pecuãxgü ya Tanatü ya Tupana ga noxriarü ügügumama yexmacü. Pa Ngextüxcügüx, pexçax chanaxümatü erü marü nüxü perüyexera i ngëma ngoxo i Chataná i chixexüärü üruü. ¹⁴Pa Buxügüx, pexçax chanaxümatü erü marü nüxü pecuãxgü ya Tanatü ya Tupana. Pa Papagüx, pexçax chanaxümatü erü marü nüxü pecuãxgü ya Tanatü ya Tupana ga noxriarü ügügumama yexmacü. Pa Ngextüxcügüx, pexçax chanaxümatü erü peporae, rü guxüguma peãëwa nangëxma i Tupanaärü ore, rü marü

nüxũ perüyexera i ngẽma ngoxo i Chataná i chixexũärü üruũ. ¹⁵ITáxú i pexú nangúchaũxũ i ñoma i naãne rü norü ngẽmaxũgü! Ngẽxguma chi texéaxú nangúchaũgu i ñoma i naãne rü tama Tanatü ya Tupanaxũ tangechaũ. ¹⁶Erü guxũma i ngúchaũgü i ñoma i naãnewa ngẽmaxũ rü ñoma i naãneärütama nixĩ rü tama Tupanaärü nixĩ. Rü ngẽma ngúchaũgü rü ngẽma nixĩ i taxüneärü ngúchaũgü, rü taxetüärü ngúchaũgü, rü yigü na icuaxũũgüxú tórü ngẽmaxũgümaã. ¹⁷Natürü ñoma i naãne rü guxũma i ngúchaũgü i nawa ngẽmaxũ rü tá nagux. Natürü yíxema Tupanaga ñnũxē rü guxũgutáma tamaxũ.

Ore i aixcũma ixixũchiga rü ore i dora ixixũchiga

¹⁸Pa Chauxacügüx, paxa tá nagux i ñoma i naãne. Pema rü marü nüxũ pexĩnũchiga rü tá ínangu i wüxi i Cristuarü uwanü, natürü marü ñnangugü i muxũma. Rü ngẽmawa nüxũ tacuax na marü nagúxchaũxũ i ñoma i naãne. ¹⁹Rü ngẽma Cristuarü uwanügü rü tatanüwatama nangẽxmagüchirex, natürü tama aixcũma tatanüxũ nixĩgü, erü ngẽxguma chi tatanüxũ yixĩgügu rü tatanügu chitama narücho. Natürü marü tatanüwa ñnaxoxũ na meãma nüxũ icuáxũcax na tama aixcũma tatanüxũ yixĩgüxũ. ²⁰Natürü pema rü Cristu marü pexna nanamu i Naãē i Üünexũ, rü ngẽmacax meãma nüxũ pecuax i Tupanaärü ore. ²¹Rü ñuxma rü tama nixĩ na tama nüxũ pecuáxũcax na pexcax chaxümatüxũ. Natürü pexcax chaxümatü erü marü meãma nüxũ

pecuax i ngẽma ore i aixcũma ixixũ. Rü nüxũ pecuax rü ngẽma ore i aixcũma ixixũwa rü nataxuma i dora. ²²¿Texé tixũ ya yíxema idorataxáxe? Yíxema: “Ngechuchu rü tama aixcũma Cristu ya Tupana Nane nixĩ”, ñagüxe, tixĩ ya idorataxáxe. Yíxema tixĩ ya Cristuarü uwanü, erü tama nüxũ tacuáxchaũ ya Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu. ²³Guxãma ya yíxema tama nüxũ cuáxchaũxē ya Tupana Nane ya Ngechuchu, rü tama nüxũ tacuáxchaũ ta ya Tanatü ya Tupana. Natürü yíxema Ngechuchuaxũ yaxóxē, rü Tanatü ya Tupanaãxũ rü ta tayaxō. ²⁴Rü ngẽmacax name nixĩ i peyaxōgüama i ngẽma ore ga noxri nüxũ pexĩnũxũ. Rü ngẽxguma peyaxōgüamagu i ngẽma ore ga noxri nüxũ pexĩnũxũ, rü aixcũma norü duũxũgü pixĩgü ya Tupana Nane ya Ngechuchu rü Tanatü ya Tupana. ²⁵Rü nümatama ya Ngechuchu ya Cristu nixĩ i tamaã ñnaxunetaxũ na tũxna naxããxũcax i maxũ i taguma gúxũ. ²⁶Nangẽxma i duũxũgü i chixexũwa pexũ gagüchaũxũ. Rü ngẽmachiga nixĩ i pexcax chaxümatüxũ i ñnã ore. ²⁷Natürü pema rü marü Cristu pexna nanamu i Naãē i Üünexũ, rü guxũguma pewa nangẽxma. Rü ngẽmacax tama penaxwaxe i to i perü ngúxēxũ erü nümatama i Naãē i Üünexũ rü pexũ nangúxēē i guxũma. Rü norü nguxēētae rü aixcũma nixĩ rü tama dora nixĩ. Rü ngẽmacax name nixĩ na guxũguma Cristuaxũ peyaxōgüxũ, ngẽma Naãē i Üünexũ pexũ ngúxēxũãcũma. ²⁸Rü ñuxmax, Pa Chauxacügüx, rü name nixĩ na meãma Cristuaxũ peyaxōgüxũ na tama nüxũ

imuũẽxũcax, rü tama ixãneẽxũcax napexewa i ngẽxguma wena nuã naxũxgu. ²⁹Pema nüxũ pecuax na Cristu rü aixcũma mecü yĩxũ. Rü ngẽxgumarũü ta name nixĩ na nüxũ pecuáxũ na guxũma i duũxũgü i mexũ ügũxũ rü Tupanaxãcũgü na yixĩgũxũ.

Tupanaxãcũgũchiga

3 ¹Dũcax, Pa Chaueneẽgũx, ñuxãcü poraãcü tüxũ nangechaũ ya Tanatü ya Tupana! Rü ngẽmacax nixĩ i naxãcũgũmaã tüxũ naxuxũ i nümax. Rü aixcũma naxãcũgü tixĩgü. Rü ngẽmacax ñoma i naãneçũãx i duũxũgü rü tama tüxũ nacuáxchaũ erü Tupanaxũ rü ta tama nacuáxchaũgü. ²Pa Chaueneẽgü ya Pexũ Changechaũgũxe, ñuxma rü marü Tupanaxãcũgü tixĩgü woo tama tüxũ nüxũ nacuaxẽe na ñuxãcü tá ixĩgũxũ i yixcũra. Natürü nüxũ tacuaxgü na Ngechuchurũü tá ixĩgũxũ i ngẽxguma nangoxgu, erü tá nüxũ tadaugü na ñuxãcü yĩxũ i nümax. ³Rü guxãma ya yixema yaxóxe na Ngechuchurũü tá tiixũ, rü tũgũna tadau na Ngechuchu ya Cristurũü aixcũma Tupanapexewa tamexũ. ⁴Natürü guxãma ya yixema pecadu üxe, rü Tupanamaã chixexũ taxü. Erü ngẽxguma tama Tupanaga taxĩnũgu, rü tapecaduãx. ⁵Pema nüxũ pecuax rü Ngechuchu ya Cristu rü ñoma ga naãnewa naxü na iyanaxoxẽãxũcax i tóru pecadugü. Rü nüma rü taguma pecadu naxü. ⁶Rü ngẽmacax guxãma ya yixema aixcũma nüxũ yaxõgũxe, rü tama pecadu taxũgũechea. Natürü guxãma ya yixema pecadu uechaxe, rü ngẽmaãcü tamaxẽ erü taguma Cristuxũ

tadau, rü taguma nüxũ tacuax. ⁷Pa Chauaxcũgũx, itãxũ i naga pexĩnũẽxũ i ngẽma duũxũgü i pexũ iyarũtauxexẽechaũxũ! Yixema mexũ üxe rü aixcũma mecü tixĩ, ngẽxgumarũü ya Cristu na aixcũma mecü yĩxũrũü. ⁸Natürü yixema pecadu uechaxe rü ngẽmawa tüxũ tacuax na Chatanããrü duũxũ tiixũ, erü nüma i Chataná rü noxriarü ügũgumama pecadu naxũechea. Rü yemacax ga Tupana Nane rü ñoma ga naãnewa naxü na iyanaxoxẽãxũcax ga yema Chataná üxũ. ⁹Rü yixema Tupanaxãcü ixĩxẽ rü tama pecadu taxũechea, erü naxãcũxũchi tixĩ. Rü taxuacũma pecadu taxũechea erü Tupana nixĩ ya tümanatü. ¹⁰Yixema chixexũ üxe rü tümaẽneẽchi aixe, rü tama Tupanaxãcü tixĩ. Rü ngẽmawa nüxũ tacuax na texẽ tixĩgũxũ ya Tupanaxãcũgü rü texẽ tixĩgũxũ ya Chatanaxãcũgü.

Name nixĩ na yigü ingechaũgũxũ

¹¹Name nixĩ na yigü ingechaũgũxũ i wũxichigü. Rü yematama ore nixĩ ga noxriarü ügũgumama nüxũ pexĩnũẽxũ. ¹²Rü tama tanaxwaxe na Caĩrũü ngoxo i Chatanaxãcü ixĩgũxũ. Yerü nüma rü naẽneẽxũ nimax. ¿Rü tacucax nixĩ ga yamáãxũ? Nayamax yerü yema nüma naxũxũ rü tama name, rü yema naẽneẽ üxũ rü name. ¹³Pa Chaueneẽgũx, itãxũ i pebaixãchiãẽgũxũ ega pexchi naxaiegü i ñoma i naãneçũãx i duũxũgü! ¹⁴Yixema rü marü nüxna ítanguxũ i ngẽma yu rü ñuxma rü marü maxũwaama tangẽxmagü. Nüxũ tacuaxgü i ngẽma erü nüxũ tangechaũgü i taeneẽgü. Yixema tama tümaẽneẽxũ ngechaũxẽ rü

yuwatama tangẽxma. ¹⁵Rũ yĩxema tũmaẽneẽchi aixe rũ wũxi i máẽtaxĩrũũ tixĩ. Rũ pema nũxũ pecuaxgũ i wũxi i máẽtaxĩ rũ nũxũ nataxuma i norũ maxũ i taguma gũxũ. ¹⁶Rũ Ngechuchu ya Cristu rũ tórũ pecaduçax nayu, rũ yemaãcũ tũxũ nũxũ nadauxẽe i ngẽma ngechaũ i aixcũma ixĩxũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta i yixema, rũ tanaxwaxe na fĩmemarexũ na nũxũ rũngũxẽẽxũ i taeneẽgũ woo nagagu iyuxgu. ¹⁷Natũrũ ngẽxguma chi wũxi i yatũãxũ nangẽxmagu i muxũma i norũ ngẽmaxũgũ, rũ chi nũxũ nadauxgu i namũcũ na nũxũ nataxuxũ, rũ taxuacũma:

“Choma rũ Tupanaxũ changechaũ”, ñanagũrũ, ega tama nũxũ nangũxẽẽgu i namũcũ. ¹⁸Pa Chauxacũgũx, tama name i taaxmaã rũ tórũ oremaãxĩcatama nũxũ tangechaũ i taeneẽ. Natũrũ tanaxwaxe i tórũ maxũmaã rũ tórũ ù i mexũmaã nũxũ tangechaũ.

Tama taxãneẽ na Tupana ingaicamagũxũ

¹⁹⁻²⁰Rũ ngẽxguma aixcũma yigũ ingechaũgũgu, rũ nũxũ tacuax na aixcũma naga ixĩnũẽxũ i ngẽma ore i aixcũma ixĩxũ, rũ Tupanapexewa rũ aixcũma naxãcũgũ ixĩgũxũ, woo ngẽxguma taãewa nagu rũxĩnũgu rũ:

“Tama Tupanaxãcũ chixĩ”, ñagũgu. Erũ nũxũ tacuax rũ Tupana nixĩ i taãẽãrũ yexera, rũ nũma nũxũ nacuax i guxũma. ²¹Pa Chaueneẽgũ ya Pexũ Changechaũgũxex, ngẽxguma taãewa nũxũ icuaxgu na Tupanaxãcũxũchi ixĩgũxũ, rũ tama taxãneẽ na nũxna ingaicamagũxũ ya Tanatũ ya Tupana.

²²Rũ nũma tá tũxna nanaxã i guxũma i tacũ i naxçax fĩçaxũ erũ naga taxĩnũe i ngẽma tũxũ namuxũ rũ tanaxũ i ngẽma nũma namaã nataãẽxũ. ²³Rũ nũma tũxũ namu na Nane ya Ngechuchu ya Cristuaxũ yaxõgũxũ rũ yigũ ingechaũgũxũ, yema nũma tũxũ namuxũãcũ. ²⁴Rũ yĩxema naga ñnũẽxẽ i ngẽma Tupana tũxũ muxũ, rũ aixcũma Tupanaãrũ duũxũgũ tixĩgũ rũ nũma ya Tupana rũ aixcũma tũmawa namaxũ. Rũ ñuxma rũ nũxũ tacuax na aixcũma Tupanaãrũ duũxũgũ ixĩgũxũ rũ tawa namaxũxũ, erũ Naãe i Ûnẽxũ ga tũxna namuxũ tũxũ nũxũ nacuaxẽe.

Yĩxema tũxũ nangẽxmaxẽ i Tupanaãe i Ûnẽxũ rũ yixema tũxũ nangẽxmaxẽ i Cristuarũ uwanũãe

4 ¹Pa Chaueneẽgũ ya Pexũ Changechaũgũxex, iTãxũ i nũxũ peyaxõgũxũ i guxũma i orearũ uruũgũ i nũgũ ixugũgũxũ na aixcũma Tupanaãrũ orearũ uruũgũ yixĩgũxũ! Natũrũ name nixĩ i penangugũ i norũ ore na nũxũ pecuaxũçax ngoxita aixcũma Tupanaãe yĩxũ i nawa idexaxũ rũ exna tama. Erũ ñoma i naãnewa rũ guxũwama nangẽxma i muxũma i idorataaxgũxũ i nũgũ ixugũxũ na Tupanaãrũ orearũ uruũgũ yixĩgũxũ. ²Rũ tá pemaã nũxũ chixu na ñuxãcũ tá nũxũ pecuaxũ na texẽ tĩxũ ya yixema aixcũma Tupanaãe tũmawa ngẽxmaxẽ. Rũ dũcax, guxũma i orearũ uruũgũ i nũxũ ixugũxũ na Tupana duũxũxũ yaxĩxẽẽxũ ya Ngechuchu ya Cristu, rũ ngẽma nixĩ i aixcũma Tupanaãe nawa idexaxũ. ³Natũrũ guxũma i ngẽma orearũ uruũgũ i tama nũxũ ixugũxũ na Tupana

duũxũxũ yaxĩxẽẽxũ ga Ngechuchu, rü ngẽma rü tama nüxũ nangẽxma i Tupanaãe i Üünexũ. Natürü Cristuarü uwanüãe nixĩ i nawa ngẽxmaxũ. Marü nüxũ pexĩnüe na ínanguxchaũxũ i Cristuarü uwanü, natürü ñuxma rü marü ñoma i naãnewa nangẽxma. ⁴Pa Chauxacügüx, pema rü Tupanaxãcügü pixĩgü. Rü marü nüxũ perüyexera i ngẽma tama aixcüma Tupanaãrü orearü uruũgü ixĩgũxũ. Erü ngẽma Tupanaãe i Üünexũ i peãewa ngẽxmaxũ rü nüxũ narüyexera i ngẽma Cristuarü uwanüãe i ñoma i naãnecũãxgüwa ngẽxmaxũ. ⁵Rü nüma i Cristuarü uwanüãrü duũxũgü rü ñoma i naãnecũãxgü nixĩ. Rü ngẽmacax ñoma i naãnechigagu nidexagü. Rü ñoma i naãnecũãx i duũxũgü rü nüxũ inarüxĩnüe. ⁶Natürü i yixema rü Tupanaxãcügü tixĩgü. Rü yixema Tupanaxũ cuáxe rü tüxũ itarüxĩnü. Natürü yixema tama Tupanaxũ cuáxe rü tama tüxũ itarüxĩnü. Rü ngẽmawa nüxũ tacuaxgü na texé tixĩgũxũ ya aixcüma Tupanaãrü duũxũgü ixĩgũxe rü texé tixĩgũxũ ya Cristuarü uwanüãrü duũxũgü ixĩgũxe.

Tupana tüxũ nangechaũ

⁷Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, name nixĩ na yigü ingechaũgüxũ, erü Tupana nixĩ ya tüxũ ngüexẽecü na yigü ingechaũgüxũ. Rü guxãma ya yixema tümaëneëxũ ngechaũxẽ rü Tupanaxãcü tixĩgü rü Tupanaxũ tacuax. ⁸Yixema tama tümaëneëxũ ngechaũxẽ rü tama Tupanaxũ tacuax, erü Tupana nixĩ ya tüxũ ngüexẽecü na yigü ingechaũgüxũ. ⁹Tupana rü ñoma ga naãnewa nanamu

ga Nane ya nügümaã wüxicacü na yimagagu tüxũ nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ. Rü yemawa Tupana tüxũ nüxũ nadauxẽe na ñuxãcü tüxũ nangechaũxũ. ¹⁰Rü woo Tupanaxũ tangechaũgü, natürü ngẽma ngechaũ i guxũãrü yexera ixĩxũ nixĩ na nüma tüxũ nangechaũxũ rü ñoma ga naãnewa na namuãxũ ga Nane na taxcax nayuxũcax rü naxütanüãxũcax ga tóru pecadugü.

¹¹Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, yexguma yemaãcü tüxũ nangechaũgu ga Tupana, rü ngẽmacax name nixĩ i yixema rü ta yigü tangechaũgü. ¹²Taguma texé Tupanaxũ tadau. Natürü ngẽxguma aixcüma yigü ingechaũgügu, rü Tupana rü tawa namaxũ rü norü ngechaũ rü aixcümaxũchi tóru maxũwa nangox.

¹³Rü nüma rü marü tüxna nanamu ga Naãe i Üünexũ. Rü ngẽmawa nüxũ tacuax na aixcüma norü duũxũgü ixĩgũxũ rü nüma rü tawa na namaxũxũ. ¹⁴Rü tomatama nüxũ tadaugü rü nüxũ tixuchigagü na Tanatü ya Tupana núma namuxũ ga Nane na guxũma i duũxũgüxũ namaxẽẽxũcax. ¹⁵Rü yixema yaxóxe rü nüxũ ixuchigaxe na Tupana Nane yĩxũ ya Ngechuchu, rü aixcüma Tupanaãrü duũxũ tixĩ, rü Tupana rü tümawa namaxũ. ¹⁶Rü yixema nüxũ tacuaxgü rü tayaxögü na Tupana rü poraãcü tüxũ nangechaũxũ, erü nüma nixĩ i aixcüma guxãxũ nangechaũxũ. Rü yixema aixcüma tümaëneëxũ ngechaũxẽ, rü Tupanaãrü duũxũ tixĩ, rü nüma ya Tupana rü aixcüma tümawa namaxũ. ¹⁷Rü ngẽxguma aixcüma Tupanaxũ ingechaũgügu, rü tóru maxũwa nangox i

ngẽma, rü tãütáma nüxũ tamuũẽ i ngẽma ngunexũ i nagu tüxũ yacagüxũgu naxçax i tórü maxũ. Erü woo ñoma i naãnewa tangẽxmagü, natürü napexewa rü Cristurüü tixĩgü. ¹⁸Rü ngẽxguma aixcúma Tupanaxũ ingechaũgügu, rü nüxũ tacuax na tãütáma tüxũ napoxcuexũ, rü ngẽmacax taxucaxma nüxũ tamuũẽ. Natürü ngẽxguma chi nüxũ imuũẽgu, rü nüxũ tacuax na tama aixcúma nüxũ ingechaũgüxũ. ¹⁹Rü yixema rü Tupanaxũ tangechaũgü, yerü nüxĩra tüxũ nangechaũ ga nümax.

²⁰Ngẽxguma chi texé:

“Choma rü Tupanaxũ changechaũ”, ñagügu, natürü tumaẽneẽchi taxaixgu, rü tidora. Erü ngẽxguma tama nüxũ tangechaũgu i tumaẽneẽ i nüxũ tadauxũ rü taxuacúma nüxũ tangechaũ ya Tupana ya tama nüxũ tadaucü. ²¹Rü Ngechuchu ya Cristu tüxũ namu rü ñanagürü:

“Yixema Tupanaxũ ngechaũxẽ, rü name nixĩ na tumaẽneẽxü rü ta tangechaũxũ”,

ñanagürü.

Nüxũ tarüyexera i ñoma i naãneãrü ngúchaũgü

5 ¹Ngechuchu rü Tupana Nane ya Cristu nixĩ. Rü guxãma ya yixema nüxũ yaxóxẽ, rü Tupanaxãcü tixĩgü. Rü yixema Tanatü ya Tupanaxũ ngechaũxẽ, rü nüxũ tangechaũ ta i guxũma i naxãcügü. ²Rü ngẽxguma Tupanaxũ ingechaũgügu rü naxüxgu i ngẽma nüma tüxũ namuxũ, rü nüxũ tacuax na aixcúma nüxũ ingechaũgüxũ i ngẽma naxãcügü ixĩgüxũ. ³Rü ngẽxguma aixcúma Tupanaxũ ingechaũgügu rü

naga taxĩnüẽ i ngẽma tüxũ namuxũ. Rü ngẽma tüxũ namuxũ rü tama naguxcha na naga ixĩnüẽxũ. ⁴Erü guxãma ya aixcúma Tupanaxãcü ixĩxẽ, rü tama ñoma i naãneãrü ngúchaũ i chixexũgu tarüxĩnũ. Rü yixema rü tayaxógü, rü ngẽmacax tama name i ñoma i naãneãrü ngúchaũ i chixexũgu tarüxĩnüẽ. ⁵Rü yixema yaxóxẽ na Tupana Nane yixũ ya Ngechuchu, rü yixema tixĩ ya tama ñoma i naãneãrü ngúchaũ i chixexũgu rüxĩnüxẽ.

Ore i Tupana Nanechiga

⁶Rü nüxũ tacuax na aixcúma Tupana Nane yixũ ya Ngechuchu. Yerü yexguma ñoma ga naãnewa nayexmagu rü dexáwa íbabaiegu, rü nümatama ga Tupana nüxũ nixu na Nanexũchi yixũ. Rü yexguma curuchagu nayuxgu rü nagü inabaãgu ga Ngechuchu, rü Tupana rü wenaxãrü inanawex na aixcúma Nane na yixũ. Rü ngẽxgumarüü ta i ngẽma Naãẽ i Üünexũ i taguma idoraxũ, rü tüxũ nüxũ nacuaxẽẽ na aixcúmaxũchi Tupana Nane na yixũ. ⁷Rü ngẽmaãcü tüxũ nangẽxma i tomaẽxpüx i cuaxruũgü i tüxũ nüxũ cuaxẽẽxũ na aixcúma Tupana Nane yixũ ya Ngechuchu. ⁸Rü ngẽma norü wüxi nixĩ i Naãẽ i Üünexũ, rü ngẽma norü taxre nixĩ ga yema Tupanaga ga yexguma Ngechuchu dexáwa íbabaiegu, rü ngẽma norü tomaẽxpüx nixĩ ga yema Tupana üxũ ga yexguma curuchagu nagü inabaãgu ga Ngechuchu. Rü guxũma i ngẽma tomaẽxpüx, rü wüxigu nüxũ nixu na aixcúma Tupana Nane yixũ ya Ngechuchu. ⁹Nüxũ tayaxógü i duũxũgü

ega tacuxũ tamaã yaxugũgu. Natürü Tupanaãrũ ore nixĩ i yexeraãcü aixcũmaxũchi ixixũ. Rũ Tupana nixĩ ya tamaã nüxũ ixucũ na Ngechuchu rũ Nane yixũ. ¹⁰Rũ yixema nüxũ yaxóxẽ ya Tupana Nane rũ nüxũ tacuax na aixcũma yixũ i ngẽma ore i Tupana nüxũ ixuxũ i Nanechiga. Natürü yixema tama Tupanaãxũ yaxóxẽ rũ dorataax nüxũ tawogũ ya Tupana erũ tama tayaxõ i ngẽma ore i Tupana nüxũ ixuxũ i Nanechiga. ¹¹Rũ ñaã nixĩ i norũ ore ya Tupana i tamaã nüxũ yaxuxũ, rũ:

“Chomatama marũ pexna chanaxã i maxũ i taguma gúxũ. Rũ ñaã maxũ rũ Chaunegagu pexũ nangẽxma”,

ñanagürü. ¹²Yixema nüxũ yaxóxẽ ya Tupana Nane rũ tüxũ nangẽxma i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. Natürü yixema tama nüxũ yaxóxẽ ya yima Nane rũ tama tüxũ nangẽxma i ngẽma maxũ.

**Cuáũ rũ ñuxre ga norũ ucuxẽmaã
inayacuaxẽẽ ga norũ popera**

¹³Pa Chaueneẽgũx ya Tupana Naneãxũ Yaxõgũxex, pexçax chanaxumatũ i ñaã ore na nüxũ pecuáxũçax na pexũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. ¹⁴Rũ ngẽmacax tama taxãneẽ na nüxna ingaicamagũx ya Tupana. Rũ nüxũ tacuaxgũ ega tacuçax nüxna icaxgu, rũ nüma tüxũ naxĩnũ i ngẽxguma norũ ngũchaũ yixĩgu i ngẽma naxçax nüxna icaxũ. ¹⁵Rũ ngẽxguma nüxũ icuaxgu na nüma tüxũ naxĩnũxũ i ngẽxguma tacuçax nüxna icaxgu, rũ nüxũ tacuax ta na tüxna naxããxũ i ngẽma naxçax

nüxna icaxũ. ¹⁶Rũ ngẽxguma chi texẽ nüxũ dçuxgu i tümaẽneẽ na pecadu naxũxũ, rũ name nixĩ na naxçax tayumüxéxũ ega tama pecadu i iyanatauxẽẽxũ yixĩgu. Rũ Tupana tá nanamaxẽẽ i ngẽma tümaẽneẽ ega tama pecadu i iyanatauxẽẽxũ yixĩgu. Nangẽxma i pecadu i tüxũ iyarũtauxẽẽxũ. Rũ ngẽxguma ngẽma pecaduwe naxũãmagu i wũxi i peeneẽ, rũ tama pemaã nüxũ chixu na naxçax peyumüxẽgũxũ. ¹⁷Guxũma i chixexũ i ixixũ, rũ pecadu nixĩ. Natürü nangẽxma i pecadu i tama tüxũ iyarũtauxẽẽxũ.

¹⁸Rũ nüxũ tacuax, rũ yixema Tupanaxãcü ixixẽ, rũ tama pecadu taxüecha, erũ nüma ya Tupana Nane rũ tüxna nadau. Rũ taxuacũma tüxna nangaicama i ngoxo i Chataná i tüxũ pecaduãxẽẽchaũxũ. ¹⁹Nüxũ tacuaxgũ na Tupanaxãcügu ixĩgũxũ, natürü guxũma i ñoma i naãneçũãx rũ ngoxo i Chatanámeçẽwa nangẽxmagũ. ²⁰Rũ nüxũ tacuax ta na ñoma ga naãnewa nanguxũ ga Tupana Nane, rũ tüxna nanaxã ga cuax na nüxũ icuaxgũxũçax ya yima aixcũmaxũchi Tupana ixĩcü. Rũ norũ duũxũgũ tixĩgu ya yima aixcũmaxũchi Tupana ixĩcü, erũ Nane ya Ngechuchu ya Cristuarũ duũxũgũ tixĩgu. Rũ nüma ya Tupana Nane nixĩ i aixcũmaxũchi Tupana yixũ rũ tüxna naxããxũ i maxũ i taguma gúxũ. ²¹Pa Chauacũgũx, iPegiuna pedaugũ na tama nüxũ peyaxõgũxũçax i tupanachicũgũ! Rũ ngẽxĩcatama nixĩ i chorũ ore i pemaã nüxũ chixuxũ.

*Rũ nuãma pexna,
Cuáũ*

NORÜ TAXRE GA POPERA GA

CUÁÛ ÜMATÜXÛ

CuáÛârü moxê

¹Pa Chaueneëgü i Yaxögüxe ya Tupana Pexü Dexex, pexçax chanaxümatü i choma i CuáÛ i yaxögüxüârü ãëxgacü na chiixü. Choma rü aixcüma pexü changechaü. Rü tama i chaxica, natürü guxüma i ngëma nüxü cuaxgüxü i Tupanaârü ore i aixcüma ixixü, rü ngëxgumarüü ta pexü nangechaügü. ²Pexü tangechaü erü toxrüü nüxü pecuaxgü i ngëma ore i aixcüma ixixü i guxügutáma tawa ngëxmaxü. ³Rü nüma ya Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu ya Cristu rü poraäcü tá pexü narüngüxëëgü rü nüxü pengechaütümüügü rü pexü nataãëxëëgü, erü nüxü pecuax i ngëma ore i aixcüma ixixü rü pegü pengechaügü. ⁴Rü poraäcü chataãe ga yexguma nüxü chadauxgu na ñuxäcü ñuxre i petanüxügü rü aixcüma meã naga na naxinüëxü i ngëma ore i aixcüma ixixü, yema Tanatü ya Tupana tüxü muxürüü. ⁵Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, rü pexna nüxü chacuaxächixëë na namexü na yigü ingechaügüxü. Rü ngëma rü tama wüxi i ngexwacaxüxü i Tupanaârü mu

nixü. Natürü yematama nixü ga mu ga noxriarü ügügumama Tupana tüxna äxü. ⁶Ngëxguma Tupanaxü ingechaügügu, rü tanaxü i guxüma i ngëma tüxü namuxü. Erü nüma rü noxriarü ügügumama tamaã nüxü nixu na yigü ingechaügüxüçax i wüxichigü.

Orearü uruügü i womüxëëruüchiga

⁷Guxüwama i ñoma i naãnewa rü nanaxiãne i muxüma i womüxëëruügü ixigüxü. Rü nüxü nixuchigagü na tama Tupana duüxüxü yaxixëëxü ga Ngechuchu ya Cristu. Rü ngëma ngëmaäcü idexaxü, rü wüxi i womüxëëruü nixü, rü Cristuarü uwanü nixü. ⁸Ipxeuãëgü na taxüema pexü womüxëëgüxüçax rü na tama naticaxma yixüçax i torü puracü! iNatürü meã peyaxögüama na aixcüma penayaxuxüçax i guxüma i ngëma Tupana pexna äxchaüxü! ⁹Rü yixema nangupetüxëëxë ga yema Cristu tüxü ngüxëëxü, rü tama aixcüma Tupanaxü tacuax. Natürü yixema tama nüxna ichoxüxë ga yema Cristu tüxü ngüxëëxü, rü aixcüma nüxü tacuax ya Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu. ¹⁰Rü ngëxguma chi wüxi i duüxü

petanüwa ngxugu rü tama yema Cristu tixũ ngúexẽẽxũmaã pexũ nangúexẽẽgu, rü itãütáma penayaxu i pechiũwa rü bai i nüxũ perúnoxẽgü! ¹¹Erü ngéxguma wüxie tùmachiũwa nayauxgu, rü tananaãêraxũ rü natanüxũ tügü tixixẽê nawa i ngẽma norü chixexũ.

Cuáũrũ ore ga nawa iyacuáxũ

¹²Choxũ nangẽxma i muxũma i to i ore i pemaã nüxũ chixuxchaũxũ. Natürü tama chanaxwaxe na ñãã

poperawa pemaã nüxũ chixuxũ, erü paxa tá petanüwa íchayadauxchaũ na chomatama pemaãxũchi nüxũ chixuxũcax na ngẽmaãcü wüxigu aixcuma itaãêgüxũcax. ¹³Rü ngẽma nuã natanüwa changẽxmaxũ i yaxõgüxũ i peeneẽgü ixĩgüxũ i Tupana dexũ, rü pexũ narúnoxẽgü. Rü ngẽxĩcatama nixĩ i chorü ore i pemaã nüxũ chixuxũ.

*Rü nuãma pexna,
Cuáũ*

NORÜ TOMAËXPÜX GA POPERA GA CUÁÛ ÜMATÜXÛ

CuáÛ rü Gayumaã nataãe

¹Pa Chaueneë, Pa Gayu i Aixcúma CuxÛ Changechaüxëx, rü cuxçax chanaxümatü i choma i CuáÛ i yaxögüxüãrü äëxgacü na chiixü. ²Pa Chaueneëx, Tupanana chaca na meã cuxna nadauxüçax i curü maxüwa rü cuxunewa, ngëma curü öwa cuxna na nadauxürüü. ³Rü poraãcü chataãe ga yexguma núma naxixgu ga ñuxre ga taeneëgü, rü chomaã nüxü yaxugügu ga cuchiga na ñuxäcü meã cuyaxöxü i Tupanaãrü ore i aixcúma ixixü, rü guxüguma meã naga na cuxinüxü. ⁴Rü guxüguma chataãexüchi i ngëxguma nüxü chaxinügu na ñuxäcü Tupanaãrü ore nüxü ixuxüãcüma meã namaxëxü i chauxacügü. Rü aixcúma nataxuma i to i taãe i ngëmaãrü yexera ixixü. ⁵Pa Chaueneë i CuxÛ Changechaüxëx, mexü cuxü erü nüxü curüngüxëe i ngëma togü i taeneëgü i toxnamana ne ixü i cuxütawa ngugüxü. ⁶Rü nümagü rü nuã nangugü, rü torü ngutaquexepataüwa nüxü nixugüe na ñuxäcü nüxü cungechaüxü rü namaã cumecümaxü.

Rü chanaxwaxe i nüxü curüngüxëe i ngëma taeneëgü i ngëxguma wena cuxütawa nangugügu. Rü ngëxguma cuxna íyaxixgu rü inüxna naxã i tacü i nüxü taxuxü i norü namawaü! Erü Tupanaãrü me nixi na ngëmaãcü nüxü rüngüxëëxü i norü orearü uruügü. ⁷⁻⁸Rü nümagü, rü Ngechuchu ya Cristuarü puracü nixi i naxügüxü, rü ngëmacax norü oremaã nanaxiãne. Natürü tama nanayauxgü i ngëma tama yaxögüxüãrü ngüxëe, rü ngëmacax name nixi i yixema na nüxü rüngüxëëgüxü na ngëmaãcü yixema rü ta wüxigu namaã naxügüxüçax i Tupanaãrü puracü.

Diótepe rü chixexü naxü natürü Demétrü rü mexü naxü

⁹Choma rü marü chanaxümatü i wüxi i popera naxçax i ngëma tupaucatanüxügü i curü ñãnewa ngëxmagüxü. Natürü nüma i Diótepe rü tama naga naxinüchaü i ngëma nüxü tixuxü, erü nanaxwaxe na nümatama namuãxü i ngëma tupaucatanüxü. ¹⁰Rü ngëxguma ngëma chaxüxgu rü tá nüxü chaxoregü erü tochiga i chixexümaã

inayarüdexanexũ. Rü woo tomaã na ngexũ nawagũxũ, rü naétüwa to i chixexũ naxü, erü tama nanayauxchaũ i ngëma taeneëgü i ngëma ngugũxũ. Rü nanachuxu na texé nayaxuxũ i ngëma taeneëgü. Rü yíxema nayauxchaũxê, rü ngutaquexepataũwa tũxũ ínawoxũ. ¹¹Pa Chaueneë i Cuxũ Changechaũxêx, iTãxú i nüxũ cuyadauxũxũ i ngëma togü i chixexũ ügũxũ! Natürü name nixĩ i nüxũ cuyadauxũ i ngëma mexũ ügũxũ. Erü yíxema guxũguma mexũ úxe rü Tupanaxãcü tixĩ. Natürü yíxema chixexũ üechaxe rü tama Tupanaxũ tacuax. ¹²Guxũma i duũxũgü nüxũ ixuxgu i Demétrü rü wüxi ya mecü nixĩ. Rü toma rü ta nüxũ tacuax na meã naga naxĩnüxũ i Tupanaãrü ore i aixcüma ixĩxũ. Rü ngëmacax toma rü ta nüxũ tixu na aixcüma mecü yĩxũ. Rü cuma

nüxũ cucuax na aixcüma na yĩxũ i ngëma nüxũ tixuxũ.

Cuáũãrü ore ga nawa iyacuáũ

¹³Chomã choxũ nangëxmachirex i muxũma i chorü ore i cumaã nüxũ chixuxchaũxũ, natürü tama ñãã poperagu cuxçax chanaxümatüchaũ. ¹⁴Erü choma rü paxa ngëma chaxũxchaũ, rü ngëxguma rü meã tá yigũmaã tidexagü. ¹⁵iMeã cuxũ naxüpetü rü tãxú i cuxoegaãëxũ! Tamüçügü i númacũãx rü moxê cuxçax ngëma namugü. Rü chanaxwaxe i nüxũ curümoxê i wüxichigü i tamüçügü i ngëma ngëxmagũxũ. Rü ngëxĩcatama nixĩ i chorü ore i cumaã nüxũ chixuxũ.

*Rü nuãma cuxna,
Cuáũ*

POPERA GA YUDA ÜMATÜXÛ

Yema yaxôgüxûxû narümoxê ga Yuda

¹Pa Yaxôgüxû i Guxûwama Ngêxmagüxûx, choma i Yuda nixî i pexçax chanaxümatüxû i ñaã popera. Rü choma nixî i Chaütiágueneê chíxû, rü Ngechuchu ya Cristuarü duüxû chixî. Rü pexçax chanaxümatü i pema na Tanatü ya Tupana pexû idexechixû rü pexû ngechaüxû rü Ngechuchu ya Cristu pexna dauxû. ²Rü pexçax chayumüxê na guxûguma Tupanaãxû pengechaütüümüügüxûçax, rü pexû nataãêxêgüxûçax, rü pexû nangechaüxûçax.

Duüxûgü i doramaã ngúexêêtaegüxûchiga

³Pa Chaueneëgü ya Pexû Changechaügüxex, noxri rü poraãcü choxû nangúchaü na pexçax chanaxümatüxû nachiga i ngêma maxû i taguma gúxû i tüxû ngêxmaxû. Natürü ñuxma na petanügu nachocuxû i ñuxre i duüxûgü i íyatoxêgüchaüxû i Tupanaãrü ore, rü ngêmacax chanaxwaxe na pexçax chanaxümatüxû na pexû chaxucuxêxûçax rü ípenapoxüxûçax i ngêma ore i aixcüma ixixû ga nuxcüma wüxicanatama Tupana norü duüxûgüna äxû. ⁴Rü

ngêma duüxûgü i pexû nawomüxêêãcüma petanügu chocuxû nixî i pexû ngúexêxû rü ñaxû:

“Tupana rü namecümaxüchi rü ngêmacax täütáma pexû napoxcue ega woo chixri pemaxêgu”, ñaxû. Rü ngêxgumarüü ta tama nüxû nacuaxgüchaü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü yora ixícü. Natürü ngêma duüxûgü i ngêmaãcü maxêxû, rü woetama nuxcü mama Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü marü nüxû nixu na Tupana tá napoxcuexû. ⁵Rü woo na marü nüxû pecuáxû natürü pexna nüxû chacuaxächixêêchaü na ñuxácü namaã nangupetüxû ga yema nuxcümaügüxû ga Yudügu ga Moichéwe rüxixû. Rü tórü Cori ya Tupana rü poraãcü nüxû narüngüxêê na Equituanewa ínanguxüxûçax, natürü yixcama rü nanadai ga yema tama naga ñüêchaüxû. ⁶Rü ngêxgumarüü ta pexna nüxû chacuaxächixêê na ñuxácü namaã nangupetüxû ga yema daxücüãx ga orearü ngerüügü ga noxri ixüünechirêxû natürü yixcama nagagutama pecadu ügüxû. Rü yemacax ga Tupana rü êänexüwa nanawogü, rü ngêxma nanapoxcue ñuxmatáta nawa nangu i ngêma ngunexû i nagu tüxû yacagüxû.

7Rü yexgumarüü ta nüxü nangupetü ga guma ñānegü ga Chodoma rü Gomora rü guma ñānegü ga norü ngaicamagugüne. Yerü guma ñānegüāxgü, rü porācü chixri nügümaā namaxē, rü yemaçax ga Tupana rü üxümaā ínanagu. Rü yemaācü inayanaxoxēē ga guma ñānegü na yemawa tüxü nüxü nacuaxēēxüçax na nangēxmaxü i wüxi i poxcu naxçax i guxüma i ngēma chixexü ügüxü.

8Natürü woo ngēmaxü na nacuaxgüxü i ngēma idoraexü i petanügu chocuxü, natürü norü chixexügu narüxñüēāma. Rü porācü chixri nügümaā namaxē, rü tama tórü Cori ya Tupanaga naxñüēchaü, rü chixri Tupanaärü orearü ngeruügu i daxüçüāxchigagu nidexagü. 9Rü ngēma duüxügü rü naēchitamare nidexagü rü tama Tupanaärü orearü ngeruü ga Miguérerüü nügüna nadau i norü orewa. Rü guma Miguére rü woo guxü i Tupanaärü orearü ngeruügu i daxüçüāxärü āēxgacü na yíxü, natürü tama ngoxo ga Chatanámaā naguxchiga ga yexguma Moíchéxüñeçax yéma nügümaā yaporagatanüçüxgu, na nüxü nacuaxgüxüçax na texéarü tá yíxü ga Moíchéxüñe. Natürü nüma ga Miguére rü ñānagürümare:

“Cori ya Tupana tá cuxü naxoregü”, ñānagürümare. 10Natürü ngēma duüxügü i doramaā i petanügu chocuxü, rü tama Tupanaxü nacuaxgüācüma chixri nachiga nidexagü, rü chixri norü orearü ngeruügu i daxüçüāxchiga nidexagü. Rü ñoma naēxügürüü naxüñeärü ngúchaüwemare narüxi, rü ngēmaācü namaxē. Natürü ngēma chixexü i naxügüxüçax, rü Tupana tá nanapoxcue. 11Rü wüxi i ngechaüxüchi

nixi naxçax i ngēma duüxügü erü ngēmaācü namaxē. Rü Caí ga naēñeēxü imáxürüü nixigü. Rü āēxgacü ga Baráürüü díerucaç chixexü naxügü. Rü Corériüü tama Tupanaga naxñüēchaü, rü ngēmaçax Tupana tá nanapoxcue. 12Rü ngēxguma tupaucawa tórü Coriarü ñnacax pengutaquexegügu, rü wüxi i āñexüchi nixigü. Erü narücutanüxü, rü porācü nachibüē rü naxaxegü, rü nügügüxicatama narüxñüē. Rü ñoma caixanexü i ngearü pucüáxü i paanexüétüwa üpetüxü natürü tama nanetüxü ixaiyagüxürüü taxuwama nime. Rü ngēma nanetügü i ngēxguma norü owa nanguxgu rü tama ixoxürüü nixigü. Rü ñoma naigü i guxüma i naxchúmaçamaā napuxü rü yuxuchixürüü taxuwama nime i ngēma duüxügü. 13Rü ñoma yuape i taxü i norü chixixü i äüächixü naxānaciwa yataxürüü nixigü, erü porācü chixexü naxügü. Rü ñoma woramacurigü ya nu ne naximarecürüü nixigü. Natürü Tupana rü marü namaā nanaxuegu na ngēma waanexüchixüwa guxügütáma nawogüāxü. 14-15Rü nuxcümaüçü ga Enó ga Adáütaa ixüçü rü ngēma duüxügüchiga nidexa ga yexguma Tupana yadexaxēgu, rü ñānagürü:

“Rü nüxü chadau ya Cori ya Tupana na muxüchixü i norü orearü ngeruügu i daxüçüāxmaā núma ücü na duüxügüna naçaxüçax i norü maxüchiga rü napoxcueāxüçax i guxüma i ngēma duüxügü i chixexü ügüxü rü namaā guxchigagüxü”, ñānagürü. 16Rü ngēma duüxügü rü çacüçax idexagüwaxexüchixü nixigü, rü toguāxü ixuxwaxegüxüchixü nixigü. Rü

noxrütama ngúchaũcax daugũxũ nixĩgũ. Rũ nũgũ icuaxũũgũxũ nixĩgũ. Rũ nũmaxũ meã tũmachiga nidexagũneta ya duũxẽgũ, na tũmaxũtawa tacũ na nayauxgũxũcaxmare.

Yuda nayaxucũxẽgũ ga yema yaxõgũxũ

¹⁷Pa Chaueneẽgũ ya Pexũ Changechaũgũxex, inũxna pecuaxãchie ga yema ore ga pemaã nũxũ yaxugũgũxũ ga tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristuarũ ngũxũgũ ga imugũxũ!

¹⁸Rũ nũmagũ rũ ñanagũrũgũ pexũ:

“Ngẽxguma nagúxchaũgu i naãne rũ tá nangẽxma i duũxũgũ i tá nũxũ cugũxũ i Tupanaãrũ ore rũ noxrütama ngúchaũ i chixexũgumare maxẽxũ”,

ñanagũrũgũ pexũ. ¹⁹Rũ ngẽma duũxũgũ nixĩ i pexũ itoyexũ na tama wũxigu perũxĩnũẽxũcax rũ tama meã peyaxõgũxũcax. Rũ nũmagũ rũ naxũneãrũ ngúchaũwe narũxĩ, rũ tama nawa nangẽxma i Tupanaãe i Üünexũ.

²⁰Natürũ pemax, Pa Chaueneẽgũ ya Pexũ Changechaũgũxex, irũ pegũ perũngũxẽx na guxũguma yexeraãcũ nagu pexĩxũ rũ peyaxõgũxũ i ngẽma ore i üünexũ i marũ peyauxgũxũ! iRũ guxũguma Tupanaãe i Üünexũãrũ ngũxẽemaã peyumũxẽgũ! ²¹iRũ meã pegũna pedaugũ na Tupana naxwaxexũãcũma pemaxẽxũcax rũ pexũ nangechaũãcũma pexũ nangũxẽxũcax! iRũ meã ípenanguxẽx i ngẽma ngunexũ i nagu tá nũma naxũxũ ya tórũ Cori ya

Ngechuchu ya Cristu na nũxũ ingechaũtũmũũgũãcũma tũxna naxããxũcax i maxũ i taguma gúxũ! ²²iRũ pexũ nangechaũtũmũũgũ i ngẽma tama aixcũma yaxõgũxũ, rũ nũxũ perũngũxẽẽgũ na meã yaxõgũãxũcax! ²³Rũ togũ, irũ paxa norũ pecaduwa ípenayaxuchi na namaxẽxũcax rũ tama yima üxũ ya Tupana mexẽẽnegu yanatauxexũcax! Rũ woo ngẽma tama yaxõgũchaũxũ, irũ pexũ nangechaũtũmũũgũ! iNatürũ pegũna pedaugũ na tama norũ chixexũgu peyixũcax! Rũ ngẽma norũ chixexũ i pexcax mexcũraxũxũ, irũ nũxũ pexo!

**Tupanaxũ yacuaxũũãcũma
inayacuaxẽẽ ga norũ popera**

²⁴⁻²⁵Rũ yima wũxitama ya Tupana ya tórũ Maxẽxẽruũ ixĩcũ, rũ nũxũ nangẽxma i pora na pexna nadauxũcax na tama pecadugu peyixũcax. Rũ nũxũ nangẽxma i pora na íyanaxoxẽẽãxũcax i guxũma i perũ chixexũgu na petaãẽgũãcũma nũgũpexewa pexũ nagagũxũcax i ngextã ãẽxgacũ íyĩxũwa. Rũ ngẽmacax tanaxwaxe i tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanaxũ ticuaxũũgũ, erũ nũma rũ guxũãrũ yexera name rũ napora, rũ guxũẽtũwa nangẽxma, rũ guxũmaã inacuax. Rũ yemaãcũ nixĩ ga nuxcũmaxũchima, rũ ngẽmaãcũ nixĩ i ñuxmax, rũ guxũgutãma ngẽmaãcũ yĩ.

*Rũ nuãma pexna,
Yuda*

YEMA CUÁÛ NÜXÛ DAUXÛ I

YIXCÛRA TÁ NGUPETÛXÛCHIGA

Ore ga CuáÛxÛ nüxÛ nacuxêxÛ ga
Ngechuchu ga Cristu

1 ¹Ñã nixí i ngëma ore ga Tupana Ngechuchu ya CristuxÛ nüxÛ cuaxêxÛ na nüxí norü duüxügüxÛ nüxÛ nacuxêxÛcax i ngëma paxa tá ngupetüxÛ. Rü nüma ga Ngechuchu ya Cristu nixí ga norü oreatü ngerüü ga daxüçüãxÛ namuxÛ na norü duüçü ga CuáÛmaã nüxÛ na yaxuxÛcax. ²Rü choma i CuáÛ chixí ga aixcüma meãma nüxÛ chadauxÛ rü chanaxümatüxÛ ga guxüma ga yema Tupanaãrü ore ga Ngechuchu chauxcax ngoxêxÛ. ³Rü tataãe ya yíxema duüxügüpexewa nawa ngúxe i ñã Tupanaãrü ore, rü ngëxgumarüü ta tataãegü ya yíxema nüxÛ ñnëxë rü naga ñnëxë i ñã ore i ümatüxÛ, erü paxa tá ningu i ngëma nüxÛ yaxuxÛ.

CuáÛ nanaxümatü naxcax ga yema 7 tücumü ga yaxögüxÛ ga Áchiaanewa yexmagüxÛ

⁴Rü choma i CuáÛ rü chanaxümatü i ñã ore pexcax i yaxögüxe ya yima 7 ya

ĩãne ya Áchiaarü naãnewa ngëxmagünewa ngëxmagüxe. Rü chanaxwaxe i pexü narüngüxêe rü pexü nataãêxêe ya yima Tupana ya woetama ngëxmaêchacü. Rü ngëxgumarüü ta chanaxwaxe i pexü narüngüxêe rü pexü nataãêxêe i ngëma Naãe i Üünexü i naxütawa ne üxü i perü dauruü ixixü i pema i yaxögüxe ya yima 7 ya ñãnewa na pengëxmagüxÛ. ⁵Rü ngëxgumarüü ta chanaxwaxe na pexü nangüxêxêe rü pexü nataãêxêxêe ya Ngechuchu ya Cristu ga aixcüma meãma nüxÛ ixücü ga Tupanaãrü ore ga ñoma ga naãnewa. Rü nüma nixí ga nüxíra yuwa ínadxü. Rü nüma rü guxüma i ñoma i naãnewa ngëxmagüxÛ i nachüĩãneãrü ãëxgacügüarü ãëxgacü nixí. Rü nüma rü tüxü nangechaü, rü nagümaã tüxü inayanaxoxêe i tóru pecadugü. ⁶Rü ñuxma na guxüãrü ãëxgacü yixü i nümax, rü tüxü naxüchica i ngextá nüma ãëxgacü iyixüwa. Rü paigüxü tüxü nixígüxêe na Nanatü ya Tupanaãxü ipuracüexüçax rü nüxÛ icuaxüügüçax. Rü name nixí i guxügutáma CristuxÛ ticuaxüügü, erü nüma rü guxügutáma

guxũãrũ ãëxgacũ nixĩ. Rũ ngẽmaãcũ yĩi.
 7iRũ dũcax, marũ ningaica na
 caixanexũgu ñanguxũ ya Cristu! Rũ
 guxũtãma i duũxũgũ nüxũ nadau, rũ
 woo ga yema nacanapacũtũũgũxũ rũ tá
 ta nüxũ nadaugũ. Rũ guxũ i duũxũgũ i
 guxũ i nachĩũãnecũãx i tama yaxõgũxũ
 rũ norũ muũmaã rũ norũ ngechaũmaã
 tá naxauxe i ngẽxguma ñanguxgu i
 nũmax. Rũ aixcũma ngẽmaãcũ tá nixĩ.
 8Rũ nũma ya tórũ Cori ya Tupana ya
 guxũãrũ ãëxgacũ ixĩcũ ya woetama
 ngẽxmaẽchacũ, rũ ñanagürũ:

“Chowa nixĩ ga inaxũgũxũ ga guxũma,
 rũ nataxuma i tacũ i chorũ yexera
 ngẽxmaẽchaxũ”, ñanagürũ.

Cuãũcax nangox ga Cristu ya mexẽchicũ

9Rũ choma i Cuãũ na pexcax
 chanaxũmatũxũ i ñãã popera, rũ peeneẽ
 chixĩ. Rũ ngẽma na Ngechuchuna na
 chaxũxũ rũ chaxãchica i ngextã nũma
 ãëxgacũ íyĩxũwa. Rũ Ngechuchucax
 pexrũ ngũxũ chinge, natürũ nũma
 pexũ naporaexẽxürũ choxũ naporaxẽẽ
 na yaxna namaã chaxĩnũxũcax i
 guxũma i ngẽma ngũxũ i choxũ
 ùpetũxũ. Rũ choma rũ wũxi ga capaxũ
 ga Patmugu ãëgaxũgu chapoxcu yerũ
 Tupanaãrũ orexũ chixuchigũ, rũ
 duũxũgũmaã nüxũ chixu ga yema nüxũ
 chacuãxũ ga Ngechuchu ya Cristuchiga.
 10-11Rũ wũxi ga yũxũarũ ngunexũgu rũ
 Tupanaãẽ i Üünexũ chomaã inacuax, rũ
 changõxetũ rũ choweama nüxũ chaxĩnũ
 ga wũxi ga naga ga tagaxũ ga ñoma
 cornetagarũ ixĩxũ ga ñaxũ choxũ:

“Chowa nixĩ ga inaxũgũxũ ga guxũma,
 rũ nataxuma i tacũ i chorũ yexera
 ngẽxmaẽchaxũ. Rũ ñuxma chanaxwaxe

na wũxi i poperagu cunaxũmatũxũ i
 ngẽma nüxũ cudauxũ. Rũ ñuxũchi
 chanaxwaxe i ngẽma yaxõgũxũ ya yima
 7 ya ñãne ya Áchiaarũ naãnewa
 ngẽxmagũnewa ngẽxmagũxũtanũwa
 cunamu. Rũ yima 7 ya ñãne nixĩ ya
 Epẽchiu rũ Esmira rũ Pẽrgamu, rũ
 Tiatĩra rũ Chardi rũ Firadẽrfia rũ
 Daodichẽa”, ñanagürũ. 12Rũ chaugũ
 íchidau na nüxũ chacuãxũcax na tacũ
 yĩxũ ga yema chomaã idexaxũ. Rũ
 yexguma chaugũ íchidauxgu rũ nüxũ
 chadau ga 7 ga weraarũ üruũgũ ga
 uirunaxcax ixĩgũxũ. 13Rũ yema 7 ga
 weraarũ üruũgũarũ ngãxũtanũwa nüxũ
 chadau ga wũxi ga duũxũ ga chauxcax
 nangechuchu ga duũxũxũ ixĩcũraũxũ.
 Rũ wũxi ga naxchiru ga máxũmaã
 naxãxchiru. Rũ wũxi ga goyexũ ga
 uirunaxcaxmaã nigoyeremũ. 14Rũ nayae
 rũ nachõxochi ñoma tacũ i
 chõxochixũrũ. Rũ naxëtũ rũ ñoma
 üxũemarũ niyauracũ. 15Rũ nacutũ rũ
 ta niyauracũ ñoma cobrexũchi i
 meãma ípixũrũ. Rũ yexguma yadeaxgu
 rũ natagaxũchi ñoma taxũ i cotũna i
 chuchuxũ ãgaxũrũ. 16Rũ norũ
 tũgũnemexẽwa nüxũ nayexma ga 7 ga
 woramacurigũ. Rũ naãxwa nayexma ga
 wũxi ga tara ga guxũcũwawa téxũ. Rũ
 nachiwe rũ ñoma ùxãcũ poraãcũ
 nguxetũgurũ nixĩ. 17Rũ yexguma nüxũ
 chadauxgu, rũ napexegu chayangu
 ñoma chayuxũrũ. Natürũ ga nũma rũ
 norũ tũgũnemexẽmaã choxũ ningõgũ,
 rũ ñanagürũ choxũ:

“iTãxũ i cumuũxũ! Choma rũ chaxira
 chayexma rũ guxũgutãma
 changẽxmaẽcha. 18Rũ choma nixĩ ya
 yima maxũcũ. Rũ ùpa rũ chayũ, natürũ i

ñuxma rü marü guxũgutáma
 chamaxécha. Rü choxmexwa nangexma
 na ñuxgu tá nayuxũ i wüxichigü i
 duũxũ. Rü ngëxgumarüü ta choma nixí i
 namaã ichacuáxũ i ngëma nachica i
 ngextá ínangëmagüxüwa i guxüma i
 duũxũgü i yuexũ. ¹⁹Rü ñuxma rü
 chanaxwaxe i cunaxümatü i ngëma
 nüxü cudaduxü. Rü ngëma nixí i ñuxma
 ngëma yaxögüxümaã ngupetüxü, rü
 ngëma yixcüra tá ngupetüxü. ²⁰Rü
 ñuxma rü tá cuxçax chanangoxëë i
 ngëma ëxũguxü i ngëma 7 i
 woramacurigü i chorü tügünemexëwa
 nüxü cudaduxüchiga rü ngëma 7 i
 weraarü üruũgü i uirunaxçaxchiga. Rü
 ngëma 7 i woramacurigü i nüxü
 cudaduxü, rü ngëma ãëxgacügü i ngëma
 7 tücümü i yaxögüxüëtüwa
 ngëmagüxüchiga nixí. Rü ngëma 7 i
 weraarü üruũgü rü ngëma 7 tücümü i
 yaxögüxü i yima 7 ya ñanewa
 ngëmagüxüchiga nixí”.

**Ore ga yema 7 tücümü ga yaxögüxüçax
 ümatüxü Ore ga yema yaxögüxü ga
 Epéchiuarü ñanewa yexmagüxüçax
 ümatüxü**

2 ¹“Rü ñuxma chanaxwaxe i ngëma
 Epéchiuwa ngëmagüxü i
 yaxögüxüärü ãëxgacüçax cunaxümatü,
 rü ñacurügü nüxü: ‘Ñaa nixí i norü ore
 ya yima ngëma yaxögüxütanügu
 yarüxüüücü rü norü tügünemexëmaã
 nüxna daucü i ngëma yaxögüxüärü
 ãëxgacügü’. ²Rü ñanagürü i nümax:
 ‘Choma nüxü chacuax i guxüma i
 ngëma cuxüxü. Rü nüxü chacuax na
 ñuxäcü poraäcü choxü cupuracüxü rü
 ñuxäcü cunaxüamaxü i ngëma puracü

woo ngëmacax muxüma i guxchaxügu
 cuxçax ínguxgu. Rü nüxü chacuax na
 tama curü me yixü i ngëma duũxügu i
 chixexü ügüxü. Rü ngëxgumarüü ta
 nüxü chacuax na meã cunangugüarü
 maxüáxü i ngëma duũxügu i nügu
 ixugüxü na Tupana imugüxü yixüxü
 natürü tama aixcüma ixüxü na
 Tupana yamugüxü. Rü cuma rü nüxü
 cucuaxama na idorataçaxmaregüxü
 yixüxü. ³Rü woo naguxcha i ngëma
 puracü i chauçax cuxüxü, natürü
 cunaxüama. Rü woo chaugagu poraäcü
 ngüxü na quingexü, natürü yaxna
 namaã cuxünu, rü tama nüxü curüchau.
⁴Natürü nangëxma i wüxi i cuxüxü i
 tama chorü me ixüxü. Rü ngëma nixí na
 tama noxrirüü choxü cungechaüxü i
 ñuxmax. ⁵Rü ngëmacax i ñuxma na
 ngëma chixexügu cungüxü, rü name
 nixí i nüxna cucuaxächü na ñuxäcü
 choxü cungechaüxü ga noxrix. Rü name
 nixí i nüxü curüxo i curü chixexü rü
 noxrirüü choxü cungechaüäcüma mexü
 cuxü. Natürü ngëxguma chi tama nüxü
 curüxoxgu i curü chixexü, rü paxa tá
 cuxü íchayadau, rü tá cuxü chaxo na
 tama ngëma togü i yaxögüxütanüwa
 cuxächicaxüçax. ⁶Natürü nangëxma i
 wüxi i cuxüxü i chorü me ixüxü. Rü
 ngëma nixí na naxchi cuxaixü i ngëma
 chixexü i naxügüxü i ngëma
 Nicoraítägü. Rü choma rü ta naxchi
 chaxai i ngëma chixexü i naxügüxü’.
⁷Rü yixema ächixéxë rü name nixí i
 naga taxünu i ngëma Tupanaã i Üünexü
 nüxü ixuxü namaã i ngëma
 yaxögüxütücümügü”. Rü ñanagürü:
 “Yixema nüxü rüporamaëxë i chixexü
 rü tá tüxü nüxü chamuxnetaxëë i norü o

i ngēma orix i tūxū maxēxēxū i
Tupanaārū orixnecūwa ngēxmacū”,
ñanagürü i Naãe i Üünexū.

**Ore ga yema yaxōgūxū ga Esmiraarū
īānewa yexmagūxūcax ūmatūxū**

⁸Rū yema chomaã idexaxū rü
ñanagürü ta:

“Chanaxwaxe i Esmirawa
ngēxmagūxū i yaxōgūxūārū āēxgacūcax
cunaxūmatū, rü ñacurūgū tá: ‘Ñã nixī i
norū ore ya yima nūxīra yexmacū rü
guxūguma ngēxmaēchacū ga paxaāchi
yucū rü wena maxūcū’. ⁹Rū ñanagürü i
nūmax:

‘Choma nūxū chacuax i guxūma i ngēma
cuxūxū. Rū nūxū chacuax na ñuxācū
ngūxū quingexū. Rū nūxū chacuax na
cungearū dīeruáxū i ñoma i naānewa,
natürü daxūguxū i naānewa cuxū
nangēxma i ngēma taguma gūxū. Rū nūxū
chacuax na ñuxācū chixri cuchiga
yadexagūxū i ngēma duūxūgū i nūgū
ixugūxū na Yudfugū yixīgūxū. Natürü i
nūmagū rü aixcūma Chatanáārū
duūxūgūmare nixīgū. ¹⁰iRū tāxū i
cumuūxū naxcax i ngēma ngūxū i tá
quingexū! Rū ngoxo i Chataná rü tá norū
duūxūgūxū namu na poxcupataūgu pexū
napoxcuxūcax i ñuxre i pema na
ngēmaācū pexū naxūxūcax. Rū ñuxre i
ngunexū tá ngūxū pingegū. Natürü woo
ngēmaācū ngūxū pingegūgu rü
chanaxwaxe i choxū cuyaxōōma
ñuxmatáta cuyux. Rū choma rü tá cuxna
chanaxā i curū āmare i maxū i taguma
gūxū’. ¹¹Rū yixema āchixéxē rü name nixī
i naga taxīnū i ngēma Tupanaāe i Üünexū
nūxū ixuxū namaã i ngēma
yaxōgūxūtūcumūgū”. Rū ñanagürü:

“Yixema ñoma i naānewa nūxū
rüporamaēxē i chixexū, rü tāūtāma
Tupana ngoxogūxū ípoxcuxūwa tūxū
nawogū”, ñanagürü i Naãe i Üünexū.

**Ore ga yema yaxōgūxū ga Pérgamuārū
īānewa yexmagūxūcax ūmatūxū**

¹²Rū yema chomaã idexaxū rü
ñanagürü ta:

“Chanaxwaxe i Pérgamuwa
ngēxmagūxū i yaxōgūxūārū āēxgacūcax
cunaxūmatū, rü ñacurūgū tá: ‘Ñã nixī i
norū ore ya yima nūxū nangēxmacū i
ngēma tara i guxūcūwawa téxū’. ¹³Rū
ñanagürü i nūmax:

‘Choma nūxū chacuax na yima īāne
ya Chataná porācū namaã ícuáxūnewa
na cumaxūxū. Natürü woo ngēxma na
cuxāchiūxū, rü tama choxū ícutax. Rū
woo yexguma chorū orearū uruū ga
mecū ga Atípaxū yamaxgūgu nagu ga
guma īāne ga nawa Chataná
duūxūgūmaã ícuáxūne, rü tama nūxū
curūxo na choxū cuyaxōōmaxū.

¹⁴Natürü nangēxma i ñuxre i tacū i
cuxūxū i tama chorū me ixīxū. Rū
ngēma nixī na cugūxūtawa
cunangēxmagūxēxū i ñuxre i curū
duūxūgū i tama nūxū rüxochāxū i
ngēma nguxēētae ga nuxcūma Barāū
Yudfugūarū āēxgacū ga Barāxū namaã
ucuxēxū na chixexūgu Yudfugūxū
nayixēxūcax. Rū yema Yudfugū rü
yema ucuxēgagu nawa naxī ga yema
petagū ga togū ügūxū naxcax ga norū
tupanetachicūnaxāgū. Rū
yexgumarūū ta yema ucuxēgagu nixī ga
naī ga ngemaã namaxēxū ga Yudfugū.
Rū ñuxma i ñuxre i curū duūxūgū i
Pérgamuwa ngēxmagūxū rü nagu naxī

ga yema nuxcūmaũxũ ga nguxẽetae ga chixexũ, rü tama nüxũ narüxoehaũ.

¹⁵Rü ngëxgumarüũ ta ngéma cunangëxmagüxëe i ñuxre i duũxũgü i tama nüxũ rüxoehaũxũ i ngéma Nicoraítagarü nguxẽetae i Baráũarü nguxẽetaeruũ chixexũ. ¹⁶Rü ngëmacax chanaxwaxe i nüxũ curüxo i ngéma chixexũ. Rü ngëxguma chi tama nüxũ curüxoxgu, rü paxa tá ngéma cuxütawa chaxũ rü ngéma tara i chauaxwa ngëxmaxũmaã tá ngéma duũxũgüxũ chadai'. ¹⁷Rü yíxema ächixëxë rü name nixĩ i naga taxĩnũ i ngéma Tupanaãe i Üünexũ nüxũ ixuxũ namaã i ngéma yaxögüxütücumügü". Rü ñanagürü:

“Yíxema nüxũ rüporamaëxë i chixexũ rü tá tüxna chanaxã i pãũ i daxüçũãx. Rü tá tüxna chanaxã ya wüxi ya nuta ya chócú i wüxi i naéga i ngëxwacaxũxũ nagu ümatüçü rü yíxema nayaxuxexicatama nüxũ cuáxũ”, ñanagürü i Naãe i Üünexũ.

Ore ga yema yaxögüxũ ga Tiatíraarü iãnewa yexmagüxüçax ümatüxũ

¹⁸Rü yema chomaã idexaxũ rü ñanagürü ta:

“Chanaxwaxe i Tiatírawa ngëxmagüxũ i yaxögüxũãrũ äëxgacüçax cunaxümatü, rü ñacurügü tá: ‘Ñaa nixĩ i norü ore ya yima Tupana Nane ya ñoma üxüemarüũ iyauraxetüçüçü rü ncutügü rü ñoma cobre i meãma ípíxürüũ ixixüne’. ¹⁹Rü ñanagürü i nümax:

‘Choma nüxũ chacuax i guxüma i ngéma mexũ i cuxüxũ. Rü nüxũ chacuax na ñuxãcü cumüçügüxũ cungechaũxũ, rü ñuxãcü meãma choxũ na cuyaxöxũ,

rü ñuxãcü nüxũ na curüngüxëxëxũ i ngéma togü i yaxögüxũ, rü ñuxãcü yaxna namaã cuxĩnũxũ i guxchaxüçü. Rü nüxũ chacuax i ñuxma na noxriarü yexera cunaxüxũ i ngéma cuxü chanaxwaxexũ. ²⁰Natürü nangëxma i wüxi i cuxüxũ i tama chorü me ixixũ. Rü ngéma nixĩ na ngéma cunangëxmaxëëchaxũ i ngéma ngexũ i Yechabëra i nüçü ixuxũ na Tupanaãrü orearü uruũ na yíxũ, natürü norü nguxẽetaemaã chorü duũxũgüxũ ngéma womüxëxëxũ na chixri namaxëxüçax, rü naĩ i ngemaã inapëgüxüçax, rü nangöxgüãxüçax i ngéma önagü i togü norü tupananetachicünaxägüçax ðaixũ na ngëmamaã nüxũ yacuaxüüçax. ²¹Rü choma rü marü ngixũ íchanangüxëe rü yaxna ngímaã chaxĩnũ na nüxũ naxoxüçax i ngéma ngícüma i chixexũ, natürü tama inaxwaxe na nüxũ naxoxũ rü ínataãxũ i ngéma ngírü chixexũ i naxüxũ. ²²Rü ñuxma i ngéma nge rü tá ngixũ chidaawexëe na ngírü ngürücarewa ngüxũ yangëxüçax, rü ngéma duüxüçü i ngímaã ipexũ i ngéma nge rü nümagü rü tá ta ngüxũ na yangëgüxüçax ega tama nüxũ naxoegu i ngéma chixexũ i ngímaã naxüçüxũ. ²³Rü tá chanadai i ngixãçügü i ngéma nge. Rü ngëmawa tá nüxũ nacuaxgü i guxüma i yaxögüxũ na aixcüma nüxũ chacuáxũ i ngéma naãëwa nagu naxĩnũxũ i wüxichigü i duũxũ. Rü wüxichigü i pemax rü tá pexü chanaxütanü ngéma na ñuxãcü pemaxëxüãcüma rü ñuxãcü penaxüxüãcüma. ²⁴⁻²⁵Natürü pemagü i Tiatíracüãx i tama nagu íxë i ngéma ngexüãrü nguxẽetae i chixexũ rü

taguma nawa ngúexe i ngēma ore i togu naxugügu rü Chatanáärü ore i êxüguxü ixixü, rü pemaã nüxü chixu rü ngēma pexü chanaxwaxexü nixi na meã namaã penguxügüxü rü naga pexinüêxü i ngēma chorü ore ñuxmatáta íchangu i chomax. Rü ngēxícatama nixi i pexü chanaxwaxexü. ²⁶Rü yíxema nüxü rüporamaêgüxe i ngēma chixexü rü naxügüamaxê i ngēma tüxü chanaxwaxexü ñuxmatáta tayuemare, rü tá chaugüxütawa tüxü chaxüchica na wüxigu chomaã guxüärü âêxgacü tixügüxüçax. ²⁷Rü yema Chaunatü âêxgacüxü choxü na ixixêxüürüü tá tüxna chanaxã i pora na guxü i nachüüänegümaã taporaexüçax. Rü ngêxguma ñoma i naãneçüãx i duüxügü tama tümaga ñnüegu rü ñoma wüxi i tüxü ngixü ipuxêxüürüü tá namaã tixügu rü poraãcü tá tanapoxcue. ²⁸Rü tá tüxna chanaxã ya yima woramacuri ya paçmama nüxü idaucü'. ²⁹Rü yíxema âchixéxê rü name nixi i naga taxínü i ngēma Tupanaãe i Üünexü nüxü ixuxü namaã i ngēma yaxögüxütücumügü" ñanagürü.

Ore ga yema yaxögüxü ga Chardiarü iãnewa yexmagüxüçax ümatüxü

3 ¹Rü yema chomaã idexaxü rü ñanagürü ta:

"Chanaxwaxe i Chardiwa ngêxmagüxü i yaxögüxüärü âêxgacüçax cunaxümatü, rü ñacurügü tá: 'Ñaa nixi i norü ore ya Tupana Nane ya Naãe i Üünexü nawa ngêxmacü ya yima 7 ya woramacuri nüxü ngêxmacü'. Rü ñanagürü i nümax: 'Choma nüxü chacuax i guxüma i ngēma cuxüxü. Rü nüxü chacuax ta rü woo guxüwama duüxügü nüxü

ixugügu na Tupanacax namaxêxü i ngēma yaxögüxü i cuxütawa ngêxmagüxü natürü tama aixcüma nixi i ngēma, erü ngēma yaxögüxü rü tama aixcüma choxü nayaxögü rü tama aixcüma chauxçax namaxê. ²Rü name nixi i çubaixächi rü cugü íquicuax rü cuyangüxêe i ngēma íraxü i mexü i cuxü íyaxüxü i marü iyarüxoxchaüxü. Erü nüxü chadau rü ngēma cuxüxü rü tama Tupanapexewa name. ³iRü nüxna nacuaxächi ga yema nguçêetae ga mexü ga noxri nüxü cuxínüxü rü cuyaxuxü, rü nagu ixü! iRü nüxü rüxo i ngēma chixexü i cuxüxü! Natürü ngêxguma tama nüxü curüxoxgu i curü chixexü, rü ñoma wüxi i ngütaçaxü i ngürüächi ínguxürüü tá cuxütawa chaxü. Rü täütáma nüxü cucuax na ñuxguacü yixü. ⁴Natürü ngēma Chardiwa cuxü nangêxma i ñuxre i duüxügü i mexü i tama ñoma i naãneärü chixexümaã nügu äüächiarü maxüãxgüxü. Rü nümagü rü tá cómüxümaã nixächirü rü ngēmaãcü tá chomaã inaxi, erü nümagü rü duüxügü i mexü i chauxçax maxêxü nixügü. ⁵Rü yíxema nüxü rüporamaêgüxe i chixexü, rü tá cómüxümaã tixächirü. Rü täütáma nawa tüxü íchapiéga i ngēma chorü popera i nagu chayawügüxü i ngēma duüxügü i nüxü nangêxmaxü i maxü i taguma güxü. Rü Chaunatüpexewa rü guxüma i norü orearü ngerüügü i daxüçüãxgüpeçewa tá tüxü chixu na chorü duüxügü tixügüxü'. ⁶Rü yíxema âchixéxê rü name nixi i naga taxínü i ngēma Tupanaãe i Üünexü nüxü ixuxü namaã i ngēma yaxögüxütücumügü".

Ore ga yema yaxögüxü ga Firadérfiaarü iãnewa yexmagüxüçax ümatüxü

⁷Rü yema chomaã idexaxü rü ñanagürü ta:

“Chanaxwaxe i Firedérfiawa ngëxmagüxü i yaxögüxüärü äëxgacüçax cunaxümatü rü ñacurügü tá: ‘Ñaa nixí i norü ore ya yima Üünecü ya aixcüma Cristu ixíçü ya Dabíruü äëxgacü ya tacü ixíçü ya nüxü nangëxmacü i pora na yawãnaãxüçax rü nawãxtaãxüçax i daxügüxü i naãne. Rü ngëxguma texéçax yawãnaãgu, rü taxucürüwama texé tümachaxwa tanawãxta. Rü ngëxguma texéçaxwa nawãxtaãgu, rü taxucürüwa texé tümacax tayawãxna’.

8Rü ñanagürü i nümax:

‘Choma nüxü chacuax i guxüma i ngëma cuxüxü. Rü dücax, cuxü chanatauxchaxëë na togümaã nüxü quixuxüçax i chorü ore, rü taxucürüwa texé cuxna tanachuxu na cunaxüxüçax i ngëma puracü. Rü choma nüxü chacuax na tama aixcüma cuporaxüchixü, erü noxretama nixí i ngëma yaxögüxü i cuxütawa ngëxmagüxü. Natürü cuma rü naga cuxínü i chorü ore, rü tama icuyacux na chorü duüxü quiixü. 9Rü ngëmacax i ngëma duüxügü i Chatanaárü ixígüxü i nügü ixügüxü na chorü duüxügü yixígüxü natürü tama aixcüma choxrü ixígüxü, rü tá chanamu na cupexegu nacaxápüxügüxüçax na nüxü nacuaxgüxüçax na aixcüma cuxü changechaüxü. 10Cuma rü meãma cuyangüxëë i ngëma cuxü chamuxü na aixcüma cuyaxöomaxü naëtüwa i ngëma guxchaxügü i cuxü ngupetüxü. Rü ngëmacax tá cuxü íchapoxü na tama cuxna nanguxüçax i ngëma guxchaxü i taxü i ñoma i naãnewa tá ínguxü na guxüma i ñoma i naãnecüãx i duüxügüxü naxüxüçax. 11Rü paxa tá ngëma cuxütawa chaxü. Rü chanaxwaxe

i ñuxma meã cumaxüxüürü meã cumaxecha, na taxüema cuxna napuxüçax i ngëma curü ãmare. 12Rü yixema nüxü rüporamaëgüxe i guxüma i chixexü, rü Chaunatu ya Tupanaxütawa tá tüxü changëxmagüxëë na tagutãma ngëma ítachoxüxüçax. Rü tümagu tá chanaxümatü i naéga ya Chaunatu ya Tupana. Rü ngëxgumarüü tá ta tümagu chanaxümatü i naéga ya Tupanaärü ñãne ya Yerucharëü ya ngexwacaxüne ya Tupanaxütawa i daxügüxü i naãnewa íruxixüne. Rü ngëxgumarüü tá ta tümagu chanaxümatü i chauéga i ngexwacaxüxü’. 13Rü yixema ächixéxë rü name nixí i naga taxínü i ngëma Tupanaãe i Üünexü nüxü ixuxü namaã i ngëma yaxögüxütücumügü”.

Ore ga yema yaxögüxü ga Daodichéawa yexmagüxüçax ümatüxü

14Rü yema chomaã idexaxü rü ñanagürü ta:

“Chanaxwaxe i Daodichéawa ngëxmagüxü i yaxögüxüärü äëxgacüçax cunaxümatü rü ñacurügü tá: ‘Ñaa nixí i norü ore ya yima aixcüma ixíçü ya aixcüma yangüxëëcü i ngëma nüxü yaxuxü rü ore i aixcüma ixixüxüxícatama ixücü. Rü nüma nixí ga inaxügüãxü ga guxüma ga yema Tupana üxü’. 15Rü ñanagürü i nümax:

‘Choma nüxü chacuax i guxüma i ngëma cuxüxü. Rü nüxü chacuax na tama wüxi i duüxü i chauxchi aixü quiixü, natürü tama wüxi i duüxü i aixcüma choxü ngechaüxü quixí. Rü chierü noxtacüma wüxi i duüxü i chauxchi aixü quixígu rü exna noxtacüma wüxi i duüxü i aixcüma

choxũ ngechaũxũ quixĩgu. ¹⁶Natĩrũ ñuxma na írarũwatama choxũ cungechaũxũ, rũ ngẽmacax tá cuxũ íchatax. Erũ tama noxtacũma wũxi i duũxũ i chauxchi aixũ quixĩ rũ tama noxtacũma wũxi i duũxũ i aixcũma choxũ ngechaũxũ quixĩ. ¹⁷Rũ cuma cugũ quixuxgu rũ cumuãrũ dĩerũãx, rũ cumuãrũ ngẽmaxũãx, rũ meãma cuxũ naxũpetũ, rũ taxuũma cuxũ nataxu. Natĩrũ i cuma rũ tama nũxna cucuãxãchi na chopexewa rũ wũxi i taxuwama mexũ quĩxũ, rũ wũxi i ngechaũxũchi quĩxũ, rũ wũxi i taxuũma cuxũ ngẽxmaxẽ quĩxũ, rũ ñoma wũxi i ngexetũxũrũ quĩxũ, rũ ñoma wũxi i ngexchiruxũrũ quĩxũ. ¹⁸Rũ ñuxma rũ cuxũ chaxucuxẽ na chauxũtawana naxcãx cutaxexũcãx i uiru i marũ uxũwa iguxũ i nũxĩcatama ixĩxũ. Rũ ngẽmaãcũ tá aixcũma cuxũ nangẽxma i curũ ngẽmaxũ. Rũ ngẽxgumarũ ta cuxũ chaxucuxẽ na chauxũtawana naxcãx cutaxexũcãx i cuxchiru i cómuxũ na ngẽmagu quicũxũcãx na taxũema cuxũ dauxũcãx na cungechiruxũ. Rũ ngẽxgumarũ ta cuxũ chaxucuxẽ na chauxũtawana naxcãx cutaxexũcãx i curũ maĩxẽtũxũ na curũmexẽtũxũcãx na wena quidauchixũcãx. ¹⁹Choma rũ tũxũ chaxucuxẽ rũ tũxũ ichayarũwexãchixẽẽ ya guxãma ya yĩxema tũxũ changechaũxẽ. Rũ ngẽmacax name nixĩ i nũxũ curũxo i cucũma i chixexũ, rũ aixcũma choxũ cungechaũ rũ cunaxũ i ngẽma cuxũ chanaxwãxexũ. ²⁰Rũ dũcax, choma rũ ãxwã changẽxmaẽcha. Rũ ngẽma Tu tu tu ñacharũgũecha. Rũ ngẽxguma texẽ choxũ ñũgu rũ chauxcãx tayawãxnagu, rũ tá

tũmaxũtagu chaxũcu. Rũ tũmamaã tá chachibũ rũ tũma i chomaã. ²¹Rũ yĩxema nũxũ rũporamaẽgũxe i chixexũ, rũ tá chauxũxũtawana tũxũ charũtogũxẽẽ na chomaã ãẽxgacũ tixĩgũxũcãx, yexgumarũ ga choma rũ nũxũ na charũporamaẽxũ ga chixexũ, rũ ñuxũchi Chaunatũxũtawana na chayarũtoxũrũ na namaã ãẽxgacũ chiĩxũcãx'. ²²Rũ yĩxema ãchixẽxẽ rũ name nixĩ i naga taxĩnũ i ngẽma Tupanaãẽ i Ûunexũ nũxũ ixuxũ namaã i ngẽma yaxõgũxũtũcumũgũ", ñanagũrũ ga yema chomaã idexaxũ.

Tupanaxũ nataxẽẽgũ i daxũguxũ i naãnewa

4 ¹Rũ yemawena ga choma ga Cuãũ rũ nũxũ chadau ga wũxi ga ããx ga iwãxnaxũ ga daxũguxũ ga naãnewa. Rũ yema naga ga nacornetagaraũxũ ga noxri nũxũ chaxĩnũxũ ga chomaã idexaxũ, rũ ñanagũrũ choxũ:

“iNuxã naxĩnagũ! Rũ tá cuxũ nũxũ chadauxẽẽ i ngẽma ñuxmaũcũũwena tá ngupetũxũ”, ñanagũrũ. ²Rũ yexgumatama ga choma rũ Tupanaãẽ i Ûunexũ rũ chauãẽmaã inacuãx, rũ daxũwa nanaga. Rũ yẽma daxũguxũ ga naãnewa nũxũ chadau ga wũxi ga tochicaxũ ga mexẽchixũ ga yẽma Tupana nawa rũtoxũ. ³Rũ guma yema tochicaxũwa rũtocũ, rũ ñoma nuta ya mexẽchicũ ya yasperũ nixĩ na namexũ rũ ñoma nuta ya cornalnarũ nixĩ na namexũ. Rũ yema tochicaxũẽtũwa nayexma ga wũxi ga chirapa ga ñoma nuta ga esmerãdarũ mexẽchicũ. ⁴Rũ yema tochicaxũcũwawana nayexmagũ ga 24 ga togũ ga tochicaxũgũ ga nũxũ ñnumaẽguãchixũ. Rũ yema

tochicaxũgũwa narũtogũ ga 24 ga ãẽxgacũgũ ga yaxõgũxũãrũ ixĩgũxũ. Rũ cõmũxũmaã nixãxchiru rũ uirunaxcax nixĩ ga norũ ngaxcuerũgũ. ⁵Rũ yema nachica ga Tupana írũtoxũwa ìnaxũxũ ga bajbexanexũ rũ duruanexũ rũ nagagũ. Rũ yema tochicaxũpexewa nayexma ga 7 ga omũgũ ga yẽma naĩgũxũ. Rũ yema omũgũ nixĩ ga Tupanaãe i Üünexũ ga yema 7 ga yaxõgũxũtũcumũmaã icuáxũ. ⁶Rũ yema Tupanaãrũ tochicaxũpexewa rũ ñoma dexaétiwarũ i ixĩũmaã nachaxu rũ nichipetũ woruarũ. Rũ yema tochicaxũxũ ìnachomaẽguãchi ga ãgũmũcũ ga daxũcũãx ga maxẽxũ ga guxũwama ãxëtũxũ naweama rũ napexewa. ⁷Rũ wũxi ga yema daxũcũãx ga maxẽxũ rũ nanaxairaxũ. Rũ yema to rũ nanawocaraxũ. Rũ yema norũ tomaẽxpũx rũ nanaduũxũchiweraxũ. Rũ yema norũ ãgũmũcũ rũ nanaxĩyũ i gonagũxũraxũ. ⁸Rũ yema ãgũmũcũ ga daxũcũãx ga maxẽxũ, rũ wũxichigũ nũxũ nayexma ga 6 ga naxpexatũgũ. Rũ guxũwama ga naxpexatũétiwa rũ naxpexatũtũwa rũ namuxetũ. Rũ ngunecũ rũ chũtacũ rũ ñanagũrũgũecha: “Naxũũne, naxũũne, naxũũne nixĩ ya tórũ Cori ya Tupana ya guxũétiwa ngẽxmacũ rũ woetama ngẽxmaẽchacũ”, ñanagũrũgũecha. ⁹⁻¹⁰Rũ yema daxũcũãx ga maxẽxũ, rũ yexguma nũxũ yacuãxũũgũũxgu ga guma tochicaxũwa rũtocũ, rũ moxẽ nũxna naxãgũgu, rũ yema 24 ga ãẽxgacũgũ ga yaxõgũxũãrũ rũ yima woetama ngẽxmaẽchacũpexegu nacaxãpũxũgũ, rũ nũxũ nicuãxũũgũ, rũ napexegu nananu ga norũ ngaxcuerũgũ. ¹¹Rũ ñanagũrũgũ:

“Pa Torũ Cori, Pa Torũ Tupanax, cuxũ nixĩ i namexũ na ticuãxũũgũxũ rũ cuxũ tataxẽgũxũ, erũ guxũétiwa cungẽxma. Yerũ cuma cunaxũ ga guxũma rũ curũ ngũchaũgagu nixĩ i nangõxũ i ñũxmax”, ñanagũrũgũ.

Popera ga idixixũchiga rũ Tupana Nane ga ñoma wũxi ga carnerurũ imãcũchiga

5 ¹Rũ ñũxũchi nũxũ chadau ga guma tochicaxũwa rũtocũ, rũ norũ tũgũnemexẽwa nanange ga wũxi ga popera ga idixixũ. Rũ dũxétiwa rũ aixepewa rũ naxãmatũ ga yema popera. Rũ 7 wa ñĩnaxtachipexe. ²Rũ nũxũ chadau ga wũxi ga norũ orearũ ngerũ ga daxũcũãx ga poraxũchixũ ga tagaãcũ ícaxũ rũ ñaxũ:

“¿Texe tixĩ ya yĩxema mexe na tayagautanũxũ i norũ ñaxtachipexexũ rũ ítayadixgũxũ i ñaã popera?” ñaxũ.

³Natũrũ woo ga daxũgũxũ ga naãnewa rũ bai ga ñoma ga naãnewa rũ bai ga yuexũtanũwa, rũ tataxuma ga texe ga mexe na ítayadixgũxũ rũ nũxũ tadaumatũxũ na ñũxũ ñaxũ ga yema popera. ⁴Rũ choma rũ poraãcũ chaxaxu yerũ tataxuma ga texe ga mexe na ítayadixgũxũ rũ nũxũ tadaumatũxũ na ñũxũ ñaxũ ga yema popera. ⁵Rũ ñũxũchi wũxi ga yema 24 ga ãẽxgacũgũ ga yaxõgũxũãrũ, rũ ñanagũrũ choxũ:

“¡Tãxũ i cuxaxũ! Erũ yima Cristu ya Poracũ ya Yudãtaa ixĩcũ ya ãẽxgacũ ya Dabĩtaa ixĩcũ, rũ marũ nũxũ narũyexera i guxũma i chixexũ. Rũ ngẽmacax nũma nixĩ i namexũ na yagautanũãxũcax i ngẽma 7 i norũ ñaxtachipexexũ i ngẽma popera rũ na íyawẽgũãxũcax”. ⁶Rũ ñũxũchi nũxũ chadau ga Tupana Nane

ga ñoma wüxi ga carneruxacü ga maḡwa írüdaxürüü yexma chicü naxütäga ga guma tochicaxüwa rütocü rü natanügu ga yema ägümücü ga daxücüäḡ ga maxëxü rü yema 24 ga äëxgacügü. Rü nüxü nayexma ga 7 ga nachatacuxre ga norü poraarü cuḡxruü rü 7 ga naxëtü. Rü guma 7 ga naxëtü rü ngëma nixí i Tupanaäë i Üünexü i guxüma i ñoma i nañewa namuxüärü cuḡxruü ixixü. 7Rü guma pecaduarü ütänücax yucü rü guma tochicaxüwa rütocücax nixü, rü nanayaxu ga yema popera ga norü tügünemëxëwa yexmaxü. 8Rü yexguma nayauxägu ga yema popera, rü yema ägümücü ga daxücüäḡ ga maxëxü rü yema 24 ga äëxgacügü rü inacaxgüápüxü napëxegu ga guma pecaduarü ütänücax yucü. Rü wüxichigü ga yema äëxgacügü rü nüxü nayexma ga wüxi ga norü paxetarüü ga arpa. Rü yexgumarüü ta nüxü nayexma ga tazagü ga nangaxwegüraüxü ga uirunaxcax ga pumaratëxemaä ixääcuxü. Rü yema pumaratëxe rü nayixichi ga yexguma yaxaxgu. Rü yema pumaragü, rü ngëma nixí i Tupanaärü duüxügüarü yumüxëgüarü cuḡxruügü. 9Rü nagu nawiyaegü ga wüxi ga wiyae ga yexwacaxüxü ga ñaxü:

“Cuma nixí i cumëxü na cunayaxuxü i ngëma popera rü cuyagautanüxü i ngëma norü ñaxtachipëxëxü. Yerü cuma rü marü quimäxchirex, rü cugümaä Tupanaäxü naxcax cutaxe i nagüxüraüxü i duüxügü i nagüxüraüxü i nachüñanecüäḡ i nagüxüraüxü i

nagawa idexagüxü. 10Rü ngëmagüxü cuxüchica i ngextä äëxgacü íquiixüwa, rü Tupanaärü ngüxëëruügüxü cuyaxígüxëë na cumaä wüxigu guxü i nañemaä inacuḡgüxücax”,

ñanagürügü. 11Rü yemawena ichadawenü, rü nüxü chaxínü ga naga ga muxüchixüma ga Tupanaärü orearü ngerüügü ga daxücüäḡ. Rü norü ngäxüwa nayexma ga yema tochicaxü rü yema ägümücü ga daxücüäḡ ga maxëxü rü yema 24 ga äëxgacügü. Rü namuxüchima ga yema Tupanaärü orearü ngerüügü ga daxücüäḡ ga yema yexmagüxü. 12Rü tagaäcü ñanagürügü:

“Daa nixí ya yima ñoma wüxi i carneruacürüü imáci ga pecaduarü ütänücax yucü. Rü nüma nixí i namëxü na guxüärü äëxgacü yixü, rü guxüärü yora yixü, rü guxü i cuḡ nüxü ngëxmaxü, rü guxüärü yexera naporaxü. Rü nüma nixí i namëxü na guxäma nüxü ngechaügüxü rü nataxëëgüxü rü nüxü icuḡxüügüxü”, ñanagürügü. 13Rü nüxü chaxínü ta ga naga ga guxüma ga yema Tupana üxü i daxügüxü i nañewa rü ñoma i nañewa rü nañetüüwa rü taxtü i taxüwa ngëxmagüxü ga ñagüxü:

“Name nixí na guxügütäma guxäma nüxü icuḡxüügüxü rü nüxü ngechaügüxü rü nataxëëgüxü ya yima pecaduarü ütänücax yucü rü yima ngëma tochicaxüwa rütocü, erü nümagü nixí i guxüguma äëxgacügü yixügüxü”, ñanagürügü. 14Rü yema ägümücü ga daxücüäḡ ga maxëxü rü ñanagürügü:

“Ngëmaäcü yí”, ñanagürügü. Rü yema 24 ga äëxgacügü rü inacaxgüápüxü rü nüxü nicuḡxüügü.

Yema 7 ga ñaxtachipe_xeruüchiga

6 ¹Rü ñuxüchi nüxü chadau ga yexguma guma pecaduarü ütanüçax yucü yagauyegu ga yema nüxiraüxü ga norü ñaxtachipe_xexü ga yema popera. Rü nüxü chaxínü ga wüxi ga yema daxüçüäx ga maxüxü ga tagaäcü ñoma duruanexürüü ñaxü choxü:

“iNuã naxü!” ñaxü. ²Rü ichadawenü rü nüxü chadau ga wüxi ga cowaru ga cómuxü. Rü yema naétüwa rütoxü rü nüxü nayexma ga wüxi ga norü würa. Rü wüxi ga ngaxcuerüü nüxna naxã. Rü poraãëäcúma norü cowarumaã inaxüächi na duüxügüxü nayexeraxüçax. ³Rü yexguma guma pecaduarü ütanüçax yucü yagauyegu ga yema norü taxre ga yema poperaarü ñaxtachipe_xexü, rü nüxü chaxínü ga yema norü taxre ga yema daxüçüäx ga maxüxü ga ñaxü choxü:

“iNuã naxü!” ñaxü. ⁴Rü yéma naxü ga wüxi ga cowaru ga dauxü. Rü yema naétüwa rütoxü rü wüxi ga tara ga taxü nüxna naxã. Rü yexgumarüü ta pora nayaxu na iyanaxoxëãxüçax na nügü nangechaügüxü ga duüxügü. Rü yemaäcü nanaxü na nügü naðaixüçax ga duüxügü. ⁵Rü yexguma guma pecaduarü ütanüçax yucü yagauyegu ga yema norü tomaëxpüx ga yema poperaarü ñaxtachipe_xexü, rü nüxü chaxínü ga yema norü tomaëxpüx ga yema daxüçüäx ga maxüxü ga ñaxü choxü:

“iNuã naxü!” ñaxü. Rü ichadawenü rü nüxü chadau ga wüxi ga cowaru ga waxüxü. Rü yema naétüwa rütoxü rü

naxmexwa nüxü^ü nayexma ga wüxi ga taciuarü yaruü ga balanza. ⁶Rü nüxü chaxínü ga wüxi ga naga ga yema daxüçüäx ga maxëxüärü ngäxütanüwa inaxüxü ga ñaxü:

“Wüxi i ngunexüärü puracütanü rü naxãtanü i wüxi i kilo i trigu. Rü wüxi i ngunexüärü puracütanü naxãtanü i tomaëxpüx i kilo i chebada. iNatürü tãxü i cuyanatauxëëxü i ngëma chixü rü yima binu!” ñanagürü. ⁷Rü yexguma guma pecaduarü ütanüçax yucü yagauyegu ga yema norü ägümücü ga yema poperaarü ñaxtachipe_xexü, rü nüxü chaxínü ga yema norü ägümücü ga yema daxüçüäx ga maxëxü ga ñaxü choxü:

“iNuã naxü!” ñaxü. ⁸Rü ichadawenü rü nüxü chadau ga wüxi ga cowaru ga dexexü. Rü yema naétüwa rütoxü rü Yu nixü ga naéga. Rü yema naweama ne üxü, rü Yuxüchica nixü ga naéga. Rü yema taxre nanayauxgü ga pora na ñoma ga naänewa rü wüxi ga yema norü ägümücütücumü ga duüxügümaã inacuaxgüxüçax na daimaã rü taiyamaã rü ðaaweanemaã rü ngoxo idüraexümaã nayuxëëãxüçax. ⁹Rü yexguma guma pecaduarü ütanüçax yucü yagauyegu ga yema norü wüximëxpüx ga yema poperaarü ñaxtachipe_xexü, rü nüxü chadau ga wüxi ga nachica ga ngextã Tupanacax naxünagü nawa yagugüxü na nüxna naxägüäxüçax. Rü yema nachicatüüwa nüxü chadau ga naãëgü ga yema duüxügü ga Tupanaärü orexü na yaxugüxüçax naðaixü. ¹⁰Rü yema naãëgü rü tagaäcü ñanagürügü:

“Pa Torü Cori ya Guxüétüwa Ngëxmacü rü Üinecü rü Iaixcümacüx,

¿ñuxgura tá ta i nuxna cucaxũ rü cunapoxcuxũ i ngẽma duũxũgü i chixexũ ga toxũ ðaixũ?” ñanagürügü.

¹¹Rü ñuxüchi ga Tupana rü wüxichigü ga yema duũxũgüna nanaxã ga naxchiru ga máxũ rü cómuxũ. Rü yema duũxũgüãëgüxũ ñanagürü:

“iPaxaãchi iperüngüë ñuxmatáta yangu i peeneëgü i Cristuaxü puracüexü i pexrüü tá ðaixũ!” ñanagürü. ¹²Rü yexguma guma pecaduarü ütanicax yucü yagayegu ga yema norü 6 ga yema poperaarü ñaxtachipexexũ, rü nüxũ chadau ga poraãcü na naxiãxachianexũ. Rü üaxcü rü wüxi ga naxchiru ga waxcharaxürüü nixĩ. Rü tauemacü rü guxũwama nagürüü naduema. ¹³Rü woramacurigü rü ëxtagü rü daxüwa narüyi rü ñoma ga naãnegu nayi. Rü ñoma orix i doxüxüma buanecü ya tacü rüyixëëxürüü nixĩ. ¹⁴Rü guxüma i daxüwa nüxũ idauxũ rü inayarütaxu. Rü ñoma wüxi i popera i dixcumüachixũ rü iyarütaxuxürüü nixĩ. Rü guxüma ga maxpúnegü rü capaxügü rü nixigachi ga nachicawa. ¹⁵Rü ñoma ga naãnewa yexmagüxũ ga nachüüãnegüarü äëxgacügü, rü maxpúnemagu rü maxpünearü nutataniügu nicüxgü. Rü wüxigu yexma namaã nicüxgü ga yema togü ga äëxgacügü ga taxügü ga ñoma ga naãnemaã icuaxgüxũ, rü churaragüarü äëxgacügü ga taxügü, rü yema duũxũgü ga muãrü dferüãxgüxũ, rü yema duũxũgü ga ñoma ga naãnewa poraexũ, rü guxüma ga duũxũgü ga coriãxgüxũ, rü guxüma ga duũxũgü ga ngearü coriãxgüxũ. ¹⁶Rü guxüma ga nümagü, rü guma maxpúnexü rü guma nutagüxũ ñanagürügü:

“iToétügu peyi na toxü ipicüxgüxũcax naxchaxwa ya yima ngẽma tochicaxüwa

rütocü, rü naxchaxwa ya yima pecaduarü ütanicax yucü erü tama tanaxwaxe na toxũ napoxcuxẽ! ¹⁷Erü marü ñangu i ngẽma ngunexũ i äücümaxü i nagu napoxcuxẽ i ngẽma duũxũgü i tama Tupanaarü ixigüxũ. ¿Rü texé tá namaã tapura i ngẽma?” ñanagürügü.

Yema Yudfugü ga nacatüwa cuaxruüãxgüxũchiga

7 ¹Rü yemawena rü nüxũ chadau ga ägümücü ga Tupanaarü orearü ngerüügü ga daxücüãx ga ñoma ga naãnearü ägümücüpexegu chigüxũ. Rü ñanapoxügü ga gucüma ga buanecügü na tama waixümuãneétügu naxüxücax, rü tama taxü i taxtüétügu naxüxücax, rü bai i tacü rü naíétügu naxüxücax. ²Rü yexgumarüü ta nüxũ chadau ga wüxi ga Tupanaarü orearü ngerüü ga daxücüãx ga üaxcü íyarügoxüwaama ne üxũ. Rü nüxũ nayexma ga Tupana ya Maxücüarü tacüarü üëgarüü. Rü nüma rü tagaãcü nüxna nacagü ga yema togü ga ägümücü ga Tupanaarü orearü ngerüügü ga nayauxgüxũ ga pora na nachixexëëgüãxücax ga guxüma ga waixümü rü guxüma ga taxü ga taxtü. ³Rü ñanagürü nüxü:

“iTäxü i yatacüma penachixexëëxü i waixümü rü taxtü i taxü rü naigü, ñuxmatáta nacatüwa tayaxüarü cuaxruüãxgü i ngẽma Tupanaarü duũxũgü ixigüxũ!” ñanagürü. ⁴Rü nüxü chaxñü ga ñuxre na yixü ga yema cuaxruüãxgüxũ. Rü guxüma ga Yudfugütanüwa rü 144,000 nixĩ. ⁵⁻⁸Rü yema cuaxruüãxgüxũ ga Yudfugü, rü ñaã nixĩ:

Yudátaagü - 12,000
 Rubéútaagü - 12,000
 Gadutaagü - 12,000
 Achetaagü - 12,000
 Netarítaagü - 12,000
 Manachétaagü - 12,000
 Chimeútaagü - 12,000
 Lebítaagü - 12,000
 Ichacátaagü - 12,000
 Chaburáútaagü - 12,000
 Yuchetaagü - 12,000
 Beyamítaagü - 12,000

⁹Rü yemawena ichadawenü, rü nüxü chadau ga muxüchixüma ga nagúxüraüxü ga duüxügü ga nagúxüraüxü ga nagawa idexagüxü ga guxüma ga nachüüñewena ne íxü. Rü yema tochicaxüpepegu rü guma pecaduarü ütanücax yucüpepegu nachigü. Rü yema na namuxüchixü rü taxucüriwa texé tayaxugü na ñuxre yíxü. Rü naxchiru ga icómüxü rü imáxümañ nixächiriu. Rü naxmexwa nanangegü ga wairaátügü. ¹⁰Rü guxüma ga nümagü rü tagaäcü ñanagürügü:

“Yima tóru Tupana ya tochicaxüwa rütocü rü yima pecaduarü ütanücax yucü nixí ya tüxü maxëxëgücü”, ñanagürügü. ¹¹Rü guxüma ga Tupanaärü orearü ngeruügü ga daxücüñax rü nüxü ínachimaëguächi ga yema tochicaxü rü yema 24 ga äëxgacügü rü yema ägümücü ga daxücüñax ga maxëxü. Rü yema tochicaxüpepegu nanangücuchitanü ga yema orearü ngeruügü, rü Tupanaxü nicuaxüügü. ¹²Rü ñanagürügü:

“Rü ngëmaäcü yí. Rü nüma nixí i namexü na guxüguma guxäma nüxü icuaxüügüxü, rü nataxëëgüxü, rü moxë

nüxna ixägüxü, rü nüxü ingechaügüxü, erü guxü i cuax nüxü nangëxma, rü guxüétüwa nangëxma, rü guxüärü yexera napora. Rü ngëmaäcü yí”, ñanagürügü. ¹³Rü ñuxüchi wüxi ga yema 24 ga äëxgacügü rü choxna naca, rü ñanagürü:

“¿Texégü tixígü ya yíxema cómüchirugüxe, rü ngextá ne taxí?” ñanagürü. ¹⁴Rü choma chanangäxü, rü ñacharügü:

“Pa Corix, cuma nixí i nüxü cucuáxü na texégü tixígüxü”, ñacharügü. Rü yexguma ga nüma rü ñanagürü:

“Yíxemagü tixígü ga nawa ngupetütanüxë ga yema ngúxü ga taxü rü marü tügü iyauxgüchiruxe nagüwa ga guma pecaduarü ütanücax yucü. Rü ngëmacax nixí i ticómüchiruxü. ¹⁵Rü ngëmacax nixí i Tupanaärü tochicaxüpepegu tangëxmagüechaxü rü ngunecü rü chütacü rü Tupana íngëmaxüwa nüxü tapuracüxü. Rü nümatama ya Tupana ya tochicaxüwa rütocü rü tüxna nadau. ¹⁶Rü marü tagutáma wenaxärü taiya tüxü nangux, rü tagutáma títawae. Rü marü tagutáma üaxcü tüxü nigu, rü tagutáma üaxcüariü nañanexü tüxü nangux. ¹⁷Erü yima pecaduarü ütanücax yucü i ngëma tochicaxüxütawa ngëxmacü, rü tá aixcüma meá tüxna nadau ñoma carmerugüna idauxürüü. Rü nawa tá tüxü nagagü i ngëma dexáarü chuxchuxügü i maxëëruü. Rü Tupana tá tüxü ínanapi i guxüma i tümagüüxëtü”, ñanagürü.

Yema norü 7 ga ñaxtachipeperuüchiga rü yema buetare ga uirunaxcaxchiga

8 ¹Rü yexguma guma pecaduarü ütanücax yucü yagauyegu ga yema norü 7 ga yema poperaarü

ñaxtachipexexũ, rü ngãxũ ga ngora nachipetüanemare ga daxũguxũ ga naãnewa. ²Rü ñuxũchi nüxũ chadau ga yema 7 ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ ga daxũcũãx ga yexma Tupanapexegu chigũxũ. Rü wüxichigũ nanayaxu ga norũ corneta ga nüxna naxãxũne. ³Rü yemawena ínangu ga wüxi ga to ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ ga daxũcũãx. Rü yéma nanange ga wüxi ga norũ buetare ga uirunaxçax ga pumaraarũ gutexeruũ. Rü yema uirunaxçax ga pumaraarũ gutexeruũtaxmüpexegu nachí. Rü nanayauxtexe ga taxũ ga pumara ga nüxna naxãxũ na yema tochicaxũpexewa yexmaxũ ga pumaraarũ gutexeruũtaxmüwa yaguãxũçax, na yemaãcü Tupanana naxããxũçax ga yema pumaratexe na yema pumaraema rü wüxigu Tupanaãrũ duũxũgüarũ yumüxẽmaã Tupanaxũtawa nanguxũçax. ⁴Rü yema pumaratexe ga yema orearũ ngeruũãxũ yexmaxũ rü daxũ naxũẽma wüxigu namaã ga Tupanaãrũ duũxũgüarũ yumüxẽgũ ñuxmata Tupanaxũtawa nangu. ⁵Rü ñuxũchi ga yema orearũ ngeruũ rü nanayaxu ga yema buetare ga pumaraarũ gutexeruũ. Rü yema pumaraarũ gutexeruũtaxmüwa nanayaxu ga ãwe ga naãcü, rü gumamaã nanaxũãcu ga guma buetare. Rü ñuxũchi ñoma ga naãneétügu nanaña. Rü yexgumatama poraãcü naduruãchiane, rü poraãcü nicuxcuane rü nibãixbexane rü naxĩãxãchiane.

**Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ ga
daxũcũãxãrũ cornetachiga**

⁶Rü yexguma ga yema 7 ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ ga daxũcũãx ga icornetaãxũ, rü nügũ

ínamexẽẽgũ na nagu yacuegũçax. ⁷Rü wüxi ga yema Tupanaãrũ orearũ ngeruũ rü nüxĩra nayacue ga norũ corneta. Rü yexgumatama ñoma ga naãneétügu narũyi ga gáuxũ rü üxüema ga nagũmaã ãéũxũ. Rü wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga ñoma ga naãne rü nixa. Rü yexgumarũũ ta wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga naĩxnecü rü nixa. Rü guxũma ga natüane rü nixae. ⁸Rü yema norũ taxre ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ rü nayacue ga norũ corneta. Rü ñuxũchi wüxi ga çacü ga taxüchixũ ga namãxpüneraũxũ ga iyauxraxũ, rü yexma taxtũ ga taxũgu nanaña. Rü wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga taxtũ rü nagũxũ nananguxuchi. ⁹Rü wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üyetücumü ga yema taxtũwa maxẽxũ, rü nayue. Rü yexgumarũũ ta wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üyetücumü ga wapurugü, rü inayi. ¹⁰Rü yema norũ tomaẽxpüxaruũ ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ, rü nayacue ga norũ corneta. Rü ñuxũchi wüxi ga taxüchicü ga woramacuri ga taemaxũchicü rü daxũwa narüngu. Rü wüxi ga omü ga ixaxũrũ nixĩ. Rü nagu nangu ga wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga natügü rü natüxacügü. ¹¹Rü guma woramacuri rü Üxüxũ nixĩ ga naéga. Rü wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga guxũma ga dexá rü naxüxchiü. Rü muxũma ga duũxũgü rü yema dexáwa nayue yerü naxüxchiü. ¹²Rü yema norũ ägümücü ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ rü nayacue ga norũ corneta. Rü wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga üaxcü rü nixo. Rü yexgumarũũ ta wüxi ga yema norũ

tomaēxpūxarū ūye ga tauemacū rū woramacurīgū rū ēxtagū rū nixo. Rū yemaācū wūxi ga yema norū tomaēxpūxarū ūye ga guxūma ga yema rū naxēāne. Rū ga ngunecū rū āgūmūcū ga ngora naxēāne. Rū ga chūtacū rū āgūmūcū ga ngora nataxuma ga tauemacū rū bai ga woramacurīgū rū bai ga ēxtagū. ¹³Rū yemawena ichadawenū rū nūxū chaxīnū ga wūxi ga ūyū ga daxūgu īxexēūxū ga tagaācū űaxū:

“Nangechaūtūmūgū i ngēma duūxūgū i yea pecaduāxū i naānewa maxēxū i ngēxguma yacuegūāgu tá ya norū cornetagū i ngēma togū i tomaēxpūx i Tupanaārū orearū ngeruūgū”, űaxū.

9 ¹Rū yema norū wūximeēxpūx ga Tupanaārū orearū ngeruū, rū nayacue ga norū corneta. Rū nūxū chadau ga wūxi ga woramacuri ga daxūwa rūngucū ga űoma ga naānegu ngucū. Rū guma woramacuri nanayaxu ga yema āxmaxū ga taguma iyacuāxūārū chawi. ²Rū nayawāxna ga yema āxmaxū ga taguma iyacuāxū. Rū yēma inayagoema ga caxixū űoma wūxi i taxū i ūxearū caxixūrū. Rū yema caxixū rū nanaxēēmaxēē ga ūāxcū. ³Rū yema caxixūwa ínachoxū ga munūgū ga naāneētūgu yixū. Rū yema munūgū rū nanayauxgū ga pora ga nūxna naxāxū na űoma tuxchinawerū duūxūgūxū nachixūcax. ⁴Rū yema munūmaā nūxū nixu na tama natūanexū nachixexēēxūcax rū bai i tacū rū nanetūgū rū bai i tacū rū naīgū. Natūrū nanamu na nachixexēēgūāxūcax ga yema duūxūgū ga tama Tupanaārū

cuaxruū nacatūwa yexmaxū. ⁵Natūrū tama nanamu na yema duūxūgūxū naḍaixūcax. Natūrū nanamu na ngūxū nūxū yangexēēmaregūxūcax ga wūximeēxpūx ga tauemacū. Rū yema ngūxū ga nūxū yangexēēgūxū, rū űoma tuxchinawe duūxūgūxū chixūrū nixī. ⁶Rū ngēma ngunexūgūgu rū duūxūgū tá naxcax nadaugū na nayuxē, natūrū tāūtāma nayue. Rū woo nanaxwaxegūxūchi na nayuxē, natūrū taxucūrūwatāma nayue. ⁷Rū yema munūgū rū űoma cowaru i guerrawa īxūrū nixīgū. Rū naēruwa nūxū nayexma ga tacū ga űoma ngaxcuerū ga uirunaxcaxrū īxīgūxū. Rū nachiwe rū nanaduūxūchiweraxūgū. ⁸Rū nayaegū rū űoma ngeāxyaerū nixīgū. Rū napūtagū rū űoma aipūtagūrū nixīgū. ⁹Rū naxūnewa nūxū nayexma ga tacū ga wūxi ga fierunaxcax ga poxūrūrū īxīxū. Rū naxpexatūgūga rū űoma muxūchine ya autu ya guerrawa cowaru tūgūnegarū nixī. ¹⁰Rū narexūgū rū űoma tuxchinawerū naxānegu. Rū yema naneguwa rū naxāguchata na wūximeēxpūx ga tauemacū duūxūgūxū ngūxū yangexēēgūxūcax. ¹¹Rū yema munūgūarū āēxgacū, rū yema āxmaxū ga taguma iyacuāxūārū dauru nixī. Rū Yudfugūgawa ga yema munūgūarū āēxgacū, rū Abadōū nixī. Rū Griégugūgawa rū Apoliōū nixī. Rū ngēma rū: “Chixexēēruū”, űaxūchiga nixī. ¹²Rū yexma nayacuax ga yema nūxīraūxū ga chixexū ga taxū, natūrū ínayaxūama ga to ga taxre. ¹³Rū yema norū 6 ga Tupanaārū orearū ngeruū rū nayacue ga norū corneta. Rū nūxū

chaxínü ga wüxi ga naga ga yema Tupanapexewa yexmaxü ga uirunaxçax ga pumaraarü gutexeruütaxmüwa inaxüxü. ¹⁴Rü yema naga rü nanamu ga yema orearü ngeruü ga cornetaáxü, rü ñanagürü nüxü:

“¡Yawëgüxü i ngëma ägümücü i orearü ngeruüü i Chatanáârü ixīgüxü i taxtü i Eufrátëgu ngäxügüxü!” ñanagürü. ¹⁵Rü yemaäcü niwëgüxü ga yema ägümücü ga orearü ngeruüü ga nadaiäxüçax ga wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üyetücumü ga duüxügü. Yerü ga yema orearü ngeruüü rü woetama yemaçax ínamemaregü na yema ngora rü yema ngunexü rü guma tauemacü rü guma taunecü nadaiäxüçax ga yema duüxügü. ¹⁶Rü nüxü chaxínü na ñuxre na yīxü ga yema orearü ngeruüügiarü churaragü ga cowaruétügu íxü. Rü 200 miyónegü nixīgü. ¹⁷Rü yemaäcü nixī ga nüxü chadauxü ga yema cowarugü ga yexguma changoxetügu. Rü yema churaragü ga yema cowaruétügu íxü rü nüxü nayexma ga norü ngaxcuxünexü ga poxüruü ixīxü ga ñoma üxüxetürüü iyauraxü. Rü yema poxüruü rü nixāmatü rü nidaumatü rü niyauxmatü rü nidexmatü. Rü yema cowaruerugü rü ñoma aiererüü nixīgü. Rü naāxgüwa ínaxüxü ga üxiema rü caxixü rü azufre. ¹⁸Rü wüxi ga norü tomaëxpüxarü üyetücumü ga duüxügü rü nayue namaã ga yema tomaëxpüx ga chixexëeruü ga üxiema rü caxixü rü azufre ga yema cowarugüaxwa íchoxüxü. ¹⁹Yerü ga yema cowarugü rü naāxwa rü nareexüwa nixī ga nüxü nayexmaxü ga norü pora na duüxügüxü nađaixüçax.

Yerü ga nareexügü rü ñoma äxtaperüü nixīgü, rü yemamaã nanangōx ga duüxügü rü ngüxü nüxü ningexëë rü nanadai. ²⁰Natürü ga yema togü ga duüxügü ga tama yema poxcuruügümaã yuexü, rü tama nüxü narüxoe ga yema chixexügü ga naxügüxü. Rü tama nüxü narüxoe na nüxü yacuaxüügüxü ga ngoxogü rü norü tupananetachicünaxägü ga uirunaxçax rü díerümünaxçax rü cobrenaxçax rü nutagünaxçax rü nañaxçax. Rü yemaäcü nüxü nicuaxüügüama ga yema norü tupananetachicünaxägü ga ngearü maxüáxü rü tama nüxü dauxü rü tama nüxü ñnüxü rü tama ixüxü. ²¹Rü tama nüxü narüxoe na namáëtagüxü, rü yayüüexü, rü nangëäëgüxü rü nangítaaxgüxü.

Orearü ngeruü ga nüxü yexmaxü ga popera ga idixixüchiga

10 ¹Rü nüxü chadau ga wüxi ga to ga Tupanaarü orearü ngeruü ga daxügüxü ga naānewa íruxixü. Rü wüxi ga caixanexüärü ngäxüwa nayexma, rü wüxi ga chirapa naëruétügu nabo. Rü nachiwe rü ñoma üxäcürüü niyaauracüü. Rü naparagü rü ta ñoma üxiemarüü niyaauracüü. ²Rü naxmexwa nüxü nayexma ga wüxi ga poperaxacü ga íwëgüxü. Rü norü tügünepara rü taxtü i taxüétügu nachicutü. Rü norü toxwepara rü waixümüänegu nachicutü. ³Rü ñuxüchi ga nüma rü tagaäcü aita naxü ñoma wüxi ya ai ya tagaäcü aita ücürüü. Rü yexguma aita naxüxgu rü 7 expüxcüna naduruächiane. ⁴Rü yexguma yema 7 expüxcüna na naduruächianexüguwena rü

chanaxumatüchawü. Natürü nüxü chaxinü ga wüxi ga naga ga daxüguxü ga nañewa inaxüxü ga ñaxü choxü:

“iTäxü i cunangoxëxü i ngëma 7 i duruanexü nüxü ixuxü! iRü ngexrüma na cunaxumatüxü!” ñaxü choxü. ⁵Rü ñuxüchi ga yema Tupanaärü orearü ngeruü ga nüxü chadauxü na taxtü ga taxüétügu rü waixümüétügu nachicutüxü, rü daxü naxunagü ga norü tügünechacüü. ⁶Rü inaxuneta naégagu ga Tupana ya yima guxüguma maxücü ya yima naxücü i daxüguxü i naäne rü ñoma i naäne rü taxtü i taxü rü guxüma i ñacu nawa ngëxmagüxü. Rü ñanagürü ga yema orearü ngeruü:

“Ñuxma rü marü täütáma nuxcü ningü i ngëma Tupana nüxü ixuxü. ⁷Erü ngëxguma nawa nanguxgu na ngëma norü 7 i Tupanaärü orearü ngeruü inaxügüxü na yacueaxü ya norü corneta, rü ngëxguma tá nixü i yanguxü ga yema noxri ëxügüxü ga Tupanaärü uneta, yema nuxcümaügüxü ga norü orearü uruügümaã nüxü yaxuxü”, ñanagürü. ⁸Rü yema naga ga noxri nüxü chaxinüxü ga daxüguxü ga nañewa inaxüxü, rü wenaxärü chomaã nidexa. Rü ñanagürü choxü:

“iNaxütawa naxü i ngëma Tupanaärü orearü ngeruü i taxtü i taxüétügu rü waixümüäneétügu chicutüxü! iRü nüxna nayaxu i ngëma poperaxacü i marü íiwëgüxü i naxmëxwa ngëxmaxü!” ñanagürü. ⁹Rü naxütawa chaxü ga yema orearü ngeruü, rü nüxna naxçax chaca ga yema poperaxacü na choxna naxãaxüçax. Rü nüma rü ñanagürü choxü:

“Ñãã nixü. iRü nayaxu rü nangöx! Rü cuçaxwa rü berurerüü tá namaçura.

Natürü cuanüwa rü tá nanaxüxächi”, ñanagürü choxü. ¹⁰Rü yema orearü ngeruümëxëwa chanayaxu ga yema poperaxacü, rü chanangöx. Rü chauçaxwa rü berurerüü namaçura. Natürü yexguma chanangöxguwena rü chauanüwa rü nanaxüxächi rü changuxneca. ¹¹Rü ñuxüchi chomaã nüxü nixu, rü ñanagürü choxü:

“Name nixü na wenaxärü Tupanaärü orexü quixuxü namaã i muxüma i nagüxüraüxü i duüxügü, rü muxüma i nachüüãnecüãxgü i duüxügü, rü muxüma i duüxügü i to i nagawa idexagüxü, rü muxüma i nachüüãnegüarü ãëxgacügü”, ñanagürü choxü.

Taxre ga orearü uruüchiga

11 ¹Rü yemawena chanayaxu ga wüxi ga dexnemenaxã ga ngugürüü ixüüne ga choxna naxãxüne. Rü guma choxna naxacü rü ñanagürü choxü:

“Inachi rü nangugü ya yima Tupanapata rü ngëma pumaraarü gutëxerüütaxmü! iRü yaxugü rü ñuxre yüxü i ngëma duüxügü i ngëma Tupanaxü icuaxüügüxü! ²iNatürü ngëma naãxtü ya Tupanapata, rü täütáma cunangugü! Erü ngëma duüxügü i tama Tupanaãxü yaxögüxüna marü nanaxã. Rü nümagü rü tomaëxpüç ya tauncüarü ngãxü tá chixëxü namaã naxügü ya yima ñãne ya üünene ya Yerucharëü. ³Rü choma rü tá chanamu i taxre i chorü orearü uruügü na 1,260 i ngunexü duüxügümaã nüxü yaxugüxüçax i chorü ore. Rü nümagü i ngëma taxre rü tá niwëxchiru na ngëmawa duüxügü nüxü cuçaxgüxüçax na ngechãü nüxü nguxgüxü”, ñanagürü choxü. ⁴Rü

ngēma taxre i orearū uruūgū nixī i norū cuaxruū i ngēma taxre i nanetū i orfbu rū ngēma taxre i weraarū ūruūgū i tōrū Cori ya ñoma i naānearū yora ixīcūpexewa ngēxmagixū. ⁵Rū ngēxguma texē chixexū namaā ūgūchaūgu i ngēma taxre i orearū uruūgū, rū nūmagū rū ūxiema ya naāxwa ínacuexechinemaā tūxū tá ínagu. Rū ngēmaācū tá inayanaxoxē i norū uwanūgū. Rū ngēmaācū tá tūxū nadai ya yixema chixexū namaā ūgūchaūxē. ⁶Rū ngēma taxre i orearū uruūgū rū nūxū nangēxma i pora na íyachaxāchixūcax ya pucū na tama napuxūcax i guxūma i ngēma 1,260 i ngunexūgū i nagu Tupanaārū orexū yaxugūxū. Rū ngēxgumarūū ta nūxū nangēxma i pora na nagūxū yaxīxēēgūāxūcax i dexá. Rū ngēxgumarūū ta nūxū nangēxma i pora na ñoma i naānewa namugūāxūcax i nagúxūraūxū i poxcuruūgū na ngēmaācū ngúxū duūxūgūxū yangexēēgūxūcax i ngēxguma ngēma taxre naxwaxegūgu. ⁷Natūrū ngēxguma ngēma taxre i orearū uruūgū naguxēēgūgu na nūxū yaxugūxū i Tupanaārū ore, rū ngēma ngoxo i ngēma āxmaxū i taguma iyacuáxūwa íxūxūxū, rū tá nūxna nayuxu. Rū tá ngēma taxrexū narūyexera, rū tá nanadai. ⁸Rū ngēma naxūnegū i ngēma taxre rū tá yima ñane ga tōrū Cori nawa curuchawa ipotane ya Yerucharēūārū cayewa nawogū. Rū yima ñane rū nachixe rū ngēmacax Chodomaārū ñanemaā rū Equituanemaā nanaxugū. ⁹Rū tomaēxpūx i ngunexūārū ngāxū rū muxūma i nagúxūraūxū i duūxūgū rū muxūma i guxū i nachūñānecūāx i duūxūgū rū muxūma i duūxūgū i to i nagawa idexagūchigūxū, rū tá nūxū nadaugū i naxūnegū. Rū tāūtáma

nanaxwaxegū na texē inataxgūxū. ¹⁰Rū ngēma duūxūgū i ñoma i naānewa maxēxū rū tá nataāēgū na marū nayuexū i ngēma taxre. Rū ngēma na poraācū nataāēgūxūchixū rū tá nūgūina āmare naxāgū, yerū yema taxre ga orearū uruūgū rū poraācū nanachixewe rū naāēwa nananguxēēgū. ¹¹Natūrū yema tomaēxpūx ga ngunexūārū ngāxūguwena, rū Tupana wenaxārū nanamaxēxē ga yema taxre. Rū wenaxārū ínarūdagū. Rū guxūma ga yema duūxūgū ga nūxū daugūxū rū poraācūxūchi namuūē. ¹²Rū ñuxūchi ga yema taxre ga orearū uruūgū, rū nūxū naxīnūē ga wūxi ga naga ga tagaācū daxūguxū ga naānewa inaxūxū ga ñaxū: “iNuā daxūwa pexī!” ñaxū. Rū ñuxūchi ga nūmagū rū wūxi ga caixanexūgu daxūguxū ga naānewa naxī. Rū norū uwanūgū rū yoxni nūxū narūdaunū. ¹³Rū yexgumatama poraācū naxīāxāchiane. Rū wūxi ga yema norū 10 arū ūye ga guma ñane, rū niwaxgū. Rū 7,000 ga duūxūgū nayue namaā ga yema ñāxāchiane. Rū yema togū ga duūxūgū ga maxēxū rū poraācūxūchi namuūē. Rū Tupana ya daxūguxū i naānewa ngēxmacūxū nicuaxūūgū. ¹⁴Rū yexma nayacuax ga yema norū taxre ga chixexū. Natūrū paxa tá ínangu i ngēma norū tomaēxpūx ixīxū.

Guma norū 7 ga cornetachiga

¹⁵Rū yema norū 7 ga Tupanaārū orearū ngeruū, rū nayacue ga norū corneta. Rū nayexma ga nagagū ga tagaācū daxūguxū ga naānewa inaxūgūxū ga ñagūxū:

“Ñuxma rū yima mecū na namaā inacuaxgūxū i ñoma i naāne, rū nūma

nixí ya torü Cori ya Tupana rü Nane ya Cristu. Rü nüma rü guxügutáma namaã inacuaxgü”, ñagüxü. ¹⁶Rü ñuxüchi ga yema 24 ga ãëxgacügü ga norü tochicaxüguwa rütogüxü ga Tupanapexewa, rü yexma nanangücuchitanü, rü Tupanaxü nicuaxüügü. ¹⁷Rü ñanagürügü:

“Pa Torü Cori ya Tupana ya Guxüärü Yexera Poracüx, cuma rü woetama cuyexmaëcha, rü ñuxma rü ta cungëxmaëcha. Rü moxë cuxna taxägü, erü marü cugümexëwa cunangëxmaxëë i guxüma, rü marü icunaxügü na namaã icucuáxü. ¹⁸Rü ngëma duüxügü i tama cuxrü ixügüxü rü poraäcücüchi nanuë, natürü nawa nangu i ngëma ngunexü i nagu tá cunapoxcuxü. Rü ngëxgumarüü ta marü nawa nangu na nüxü quicagüxü i guxüma i duüxügü i yuexü. Rü marü nawa nangu na nüxü cunaxütanüxü i ngëma curü duüxügü i curü orearü uruügü, rü ngëma duüxügü i cupexewa imexü, rü guxüma i ngëma duüxügü i cuxü muüëxü i yaexü rü buexü. Rü marü nawa nangu na icuyanaxoxëëxü i ngëma duüxügü i nachixexëëxü i ñoma i naäne”, ñanagürügü. ¹⁹Rü ñuxüchi Tupanapata ga daxügüxü ga nañewa yexmane, rü niwãxna. Rü yéma norü aixepewa nüxü chadau ga yema baú ga Tupanaärü uneta ga nutagu ümatixü. Rü nibaixbexane, rü poraäcü nicucxwane, rü naxiãxächiane rü poraäcü gáuxü narüyi.

Wüxi ga nge rü wüxi ga dragóu

12 ¹Rü ñuxüchi daxüwa nangox ga wüxi ga cuaxruü ga taxü. Rü iyexma ga wüxi ga nge ga üaxcürüü iyaurachirucüü. Rü ngütüücutüwa

nayexma ga tauemacü. Rü yema ngürü ngaxcueruü ga ngëruwa yexmaxü, rü 12 ga woramacurigü nixügü. ²Rü yema nge rü itacharaü. Rü poraäcü aita ixü yerü ixíraxacüchaü rü poraäcü inguxnecaxüchi. ³Rü ñuxüchi daxüwa nangox ga wüxi ga to ga cuaxruü. Rü yéma nayexma ga wüxi ga nacoyaraüxü ga dragóu ga taxüchixü ga dauxü ga 7 ga naëru nüxü yexmaxü rü 10 ga naxchatacuxre. Rü wüxichigü ga naëruwa rü nüxü nayexma ga norü ngaxcueruü. ⁴Rü nareexümaã inayatüchigü ga wüxítücumü ga norü tomaëxpüxaruü üye ga woramacurigü, rü ñoma ga naäneütügu nanawogü. Rü yema dragóu rü ngípexegu nayachi ga yema nge ga íraxacüchaücü, yerü tüxü nangóxchaü ga guxema ngíxäcüxe ga yexguma tabuxgu. ⁵Rü yema nge rü ixíraxacü, rü nayatü ga ngíne. Rü nüma rü tá guxü i nachüüãneärü ãëxgacü nixí, rü tá namaã napora. Natürü ga guma ngíne rü yema ngena nanayaxu ga Tupana, rü nügüxütawa nanaga ga norü tochicaxüpexewa. ⁶Rü yema nge rü wüxi ga nachica ga ngextá taxúema íxãpataxüwa iña. Rü yéma Tupana ngíxcax nanamexëë ga wüxi ga ngíchica na yéma ngíxna nadauxüccax rü ngíxü naxüwemüxüccax ga 1,260 ga ngunexü. ⁷Rü yemawena ga daxüwa rü nügü nadai. Rü Miguere ga Tupanaärü orearü ngeruügüaruü ãëxgacü ixücü rü guxüma ga natanüxü ga orearü ngeruügü, rü nügü nadai namaã ga yema dragóu ga taxüchixü rü norü orearü ngeruügü. Rü yema dragóu rü ñuxüchi norü orearü ngeruügü i chixexü rü poraäcü Tupanaärü orearü ngeruügümaã nügü

nadai. ⁸Natürü ga yema dragóũ rü norü orearü ngeruũgü rü tama Tupanaãrü orearü ngeruũgüxũ narüporamaëgü. Rü ñuxüchi ga yema dragóũ rü norü orearü ngeruũgü rü nangechica ga daxüguxũ ga naãnewa. ⁹Rü yemaãcü inataxüchi ga daxüguxũ ga naãnewa ga yema dragóũ ga yema nuxcümaũxũ ga äxtape. Rü nüma rü ngoxogu rü Chatanágu naxáëga. Rü nüma nixi i guxũma i ñoma i naãnecũãx i duũxũgüxũ nawomüxëxũ. Rü nüma rü norü orearü ngeruũgümaã ñoma ga naãnegu narüwoũ. ¹⁰Rü ñuxüchi nüxũ chaxĩnũ ga wüxi ga naga ga daxüguxũ ga naãnewa tagaãcü ñaxũ:

“Ñuxma rü marü nawa nangu na tóru Tupana rü norü duũxũgüxũ namaxëxëxũ. Rü ñuxma rü nüma tüxũ nüxũ nadauxëë na guxũãrũ yexera naporaxũ rü guxũãrũ äëxgacü yĩxũ. Rü Nane ya Cristu rü marü tüxũ nüxũ nadauxëë na guxũmaã inacuáxũ. Yerü marü daxüguxũ ga naãnewa inataxüchi ga Chataná ga ngunecü rü chütacü tóru Tupanapëxewa taeneëgüxũ yeücüru ixuechaxũ. ¹¹Rü nümagü ga yema taeneëgü, rü marü Chatanáxũ narüyexeragü nagügagu ga guma pecaduarü ütanüçax yucü rü nagagu ga Tupanaãrũ ore ga nüxũ yaxugüxũ. Yerü ga nümagü rü tama nayanuxügü ga norü maxũ, rü ínamemaregü na Tupanacax nayuexũ. ¹²iRü ngëmacax petaãëgü i guxãma i pema i daxüguxũ i naãnewa ngëxmagüxe! iNatürü pengechaütümüügi i pema i yea naãne i pecaduáxüwa ngëxmagüxe rü taxtü i taxüwa ngëxmagüxe! Erü ngëma ngoxo i Chataná rü marü petanügu narütáe. Rü poraãcü nanu i nüma erü marü noxretama i

ngunexũ nüxũ ínayaxü na chixexũ naxüxũ, erü paxa tá napoxcu”, ñanagürü ga yema naga. ¹³Rü yema dragóũ ga taxüchixũ ga Chataná rü yexguma nüxũ yacuaxächigu na ñoma ga naãnegu natáexũ, rü ngiwe ningëchigü ga yema nge ga íraxacücü.

¹⁴Natürü ga Tupana rü yema ngena nanaxã ga taxre ga ngixpexatügü ga iyüpepatürüü íxixüne, na yema nachica ga ngextá taxüema íxãpataxüwa nañaxüçax naxchaxwa ga yema äxtape ga Chataná. Rü yema nachicawa nixi ga Tupana ngixna dauxũ, rü ngixü üwemüxũ ga tomaëxpüx ga taunecüaru ngãxũ. ¹⁵Rü yema äxtape ga Chataná rü dexá nügiãxwa ínayüxüxëë na wüxi ga natü naxüxüçax, rü yema natümaã ngixü yachaxëëxüçax ga yema nge. ¹⁶Natürü ga waixüümü rü ngixü narüngüxëë ga yema nge. Rü ningéane na iyachexëëxüçax ga yema dexá ga yema dragóũ nügiãxwa íxüxüxëëxũ. ¹⁷Rü ñuxüchi ga yema dragóũ ga Chataná, rü poraãcüxüchima ngümaã nanu ga yema nge. Rü ínixü na nügi namaã yaðaixüçax ga yema togü ga ngixácügü ga yema nge. Rü ngëma ngixácügü i ngëma dragóümaã nügi daixũ, rü ngëma nixi i ngëma duũxügi i meã Tupanaãrũ orega ínuëxũ rü meã yaxögüechaxũ i Ngechuchu ya Cristuarü ore i aixcüma íxixũ. Rü ñuxüchi ga yema dragóũ rü norü numaa taxtü ga taxüãnacügu nayariünu.

Taxre ga ngoxogüchiga

13 ¹Rü nüxũ chadau ga wüxi ga ngoxo ga taxü ga taxtügu ínuãchixũ ga 7 eruxũ rü 10 chatacuxrexũ. Rü wüxichigü ga naxchatacuxrewa rü nüxũ nayexma ga norü ngaxcueruũ. Rü naërugügu

naxumatú ga ñuxre ga naégagú ga Tupanamaã guxchigagúxí. ²Rú yema ngoxo ga núxí chadauxí, rú wúxi ga airúí nixí. Rú naxmexgú rú chatú ga taxúmexégürúí nixí. Rú naãx rú wúxi ga aiaxrúí nixí. Rú yema dragóú ga Chataná rú yema ngoxoxú naporaxéé na naxrúí naporaxúçax rú naxrúí ãëxgacú yíxúçax na ñoma ga naãnemaã inacúáxúçax. ³Rú wúxi ga naëruwa ga yema ngoxo, rú núxí nayexma ga wúxi ga taxú ga norú oxri ga namaã nayuxchaúxí. Natürú ga yema norú oxri rú núxí nixé, rú naxçax nitaane. Rú guxúma ga ñoma ga naãneçúãx ga duúxúgú rú poraãcü yema ngoxomaã naãaixãchie, rú nawe narúxí. ⁴Rú ga duúxúgú rú yema dragóú ga Chatanáxú nicuaxúúgú yerú yema ngoxoxú naporaxéé na ãëxgacú yíxúçax. Rú yexgumarúí ta yema ngoxoxú nicuaxúúgú, rú ñanagürügú:

“¿Texé tangëxma ya ñaã ngoxorúí poraxe? ¿Rú texé tapora na namaã tügü taðaixú?” ñanagürügú. ⁵Natürú ga Tupana rú tama yema ngoxona nanachuxu na nügü yacuaxúúxúçax rú çacú Tupanamaã yaxugúxúçax rú ãëxgacú na yíxúçax ga 42 ga tauemacú. ⁶Rú yemaãcü chixexú naxú ga yema ngoxo. Rú poraãcü çacú Tupanamaã nixugú. Rú Tupanamaã naguxchiga, rú napatamaã rú ta naguxchiga, rú tímamaã naguxchiga ya guxáma ya yíxema daxúguxú i naãnewa ngëxmagúxe. ⁷Rú yema dragóú ga Chataná rú yema ngoxoxú naporaxéé na Tupanaãrú duúxúgúmaã nügü naðaixúçax ñuxmatáta tüxú nayexera. Rú ãëxgacúxú nayaxíxéé na namaã inacúáxúçax ga nagúxúraúxú ga duúxúgú ga guxúma ga

nachiúãneçúãx ga nagúxúraúxú ga nagawa idexagúxí. ⁸Rú tá ngëma ngoxoxú nicuaxúúgú i guxúma i duúxúgú i ñoma i naãnewa maxéxú i noxritama naãne úxgu ngeégagúxú nawa i norú popera ya yima pecaduarú útanúçax yucú i nagu yawúgúãxú i ngëma duúxúgú i marú Tupana núxna naxáxú i maxú i taguma gúxú. ⁹⁻¹⁰Rú ngëxguma texé ãxchixégu, rú name nixí i naga taxínú i ñaã tá pemaã núxú chixuxú. Rú ngëxguma texé tímamaã naxuegugu na tüxú yayauxgúxí, rú noxtacúma tá tiyaxu. Rú ngëxguma texé tímamaã naxuegugu na tüxú yamaçgúxí, rú noxtacúma tá tüxú nimaxgú. Rú ngëmacax ya yíxema Tupanaãrú duúxúgú ixígúxe, rú woo çacú rú guxchaxú tüxú ngupetúgu, rú tanaxwaxe na yaxna namaã taxínúëxú rú tayaxögúamaxú. ¹¹Rú yemawena núxú chadau ga wúxi ga to ga ngoxo ga taxrechataçuxrexú ga waixúümüãnewa íxúxúxú. Rú yema naxchataçuxre rú ñoma carneruchataçuxrerúí nixí. Natürú ga naga rú wúxi ga dragóú ga taxúchixúgariúí nixí ga na natagaxú. ¹²Rú yexguma yema núxúraúxú ga ngoxopexewa nayexmagu, rú naxrüútama napora. Rú ñoma ga naãnemaã inacúax, rú nanamu ga ñoma ga naãnewa maxéxú ga duúxúgú na yema núxúraúxú ga ngoxo ga ixéãrú oxriáxúxú na yacuaxúúgúxúçax. ¹³Rú yema ngoxo nanaxú ga taxú ga cuaxruúgú ga duúxúgú tama núxú cuáxú na naxúgúãxú. Rú daxúwa nanayixéé ga úxú, rú ñoma ga naãnegu nayi napexewa ga duúxúgú. ¹⁴Natürú ga Tupana rú tama yema ngoxona nanachuxu na ñoma ga naãnewa maxéxú ga duúxúgúxú nawomúxéëxú namaã ga yema cuaxruúgú ga yema

nüxíraüxü ga ngoxopexewa naxüxü. Rü yemaäcü ga yema ngoxo rü duüxügüxü namu na naxügüäxüçax ga naxchicünaxã ga yema nüxíraüxü ga ngoxo ga taramaã chexexü rü poraäcü rüxóxü rü tama yuxü. ¹⁵Rü Tupana rü tama yema to ga ngoxona nanachuxu na namaxëëaxüçax ga yema nüxíraüxü ga ngoxochicünaxã. Rü yemaäcü ga yema ngoxo rü nanamaxëë ga yema naxchicünaxã na yadexaxüçax rü na nadaiäxüçax ga guxüma ga yema duüxügü ga tama nüxü icuaxüügüxü. ¹⁶Rü yexgumarüü ta guxüma ga duüxügüxü namu na norü tügünemexëwa rü exna nacatiüwa nüxü na nayexmaxüçax ga wüxi ga cuaxruü ga yema ngoxoéga ixixü. Rü yemaäcü nanamu ga guxüma ga duüxügü rü woo buxü rü exna yaxü, rü woo duüxügü i muärü dñeruäxgüxü rü exna ngearü dñerüäxgüxü, rü woo duüxügü i ngearü coriäxgüxü rü exna duüxügü i ixäärü coriäxgüxü. ¹⁷Rü taxucürüwa texé tümaärü tacüçax tataxe rü exna tümaärü tacümaã tataxe ga yexguma tümaärü tügünemexëwa rü exna tümacatiüwa tüxü natauxgu ga yema ngoxoéga rü exna yema ngoxoégaarü cuaxruü ga número. ¹⁸Rü ñaã orexü na icuáxüçax, rü tanaxwaxe na tüxü nangëxmaxü i tóru cuax. Rü yíxema tüxü nangëxmaxë i tümaärü cuax, rü name nixi i tanangü i ngëma número i ngëma ngoxoéga ixixü. Erü ngëma número rü wüxi i yatüégachirex nixi. Rü ngëma número rü 666 nixi.

Yema 144,000 ga duüxügüarü wiyae

14 ¹Rü yemawena ichadawenü, rü nüxü chadau ga guma pecaduarü ütanüçax yucü ga guma maxpüne ga Sióügu äéganeéttügu chicü. Rü naxütawa

nayexma ga 144,000 ga duüxügü ga nacatiüwa ixäégaxü namaã ga guma pecaduarü ütanüçax yucüéga rü Nanatü ya Tupanaéga. ²Rü nüxüchi nüxü chaxñtü ga wüxi ga naga ga tagaxü ga daxüguxü ga naänewa inaxüxü ga ñoma taxü i cotüna i chuchxügarüü ixixü rü ñoma poraäcü yaduruanexürüü ixixü rü ñoma muxüchixü i duüxügü i arpawa ípaxetaxügüü ixixü. ³Rü yema 144,000 ga duüxügü rü nagu nawiyægü ga wüxi ga yexwacaxüxü ga wiyae napexewa ga Tupanaärü tochicaxü rü napexewa ga yema ägümücü ga daxüçüçax ga maxëxü rü napexewa ga yema 24 ga äëxgacügü. Rü taxucürüwama texé ga togue nüxü tacuaxéga ga yema wiyae. Rü yema 144,000 ga duüxügüxicatama nixi ga nüxü cuaxgüxü. Rü yema nixi ga Tupana ñoma ga naänewa idexechixü na namaxëëäxüçax. ⁴Rü yema nixi ga duüxügü ga tama ñoma ga naänearü ngüchaü i chixexümaã nügü äüächiarü maxüäxgüxü rü tama nüxü rüxoexü na Tupanaäxü yaxöguäxü. Rü nümagü rü yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanüçax yucüwe narüxü i ngextá ínaxüxüwa. Rü yemagü nixi ga ñoma ga naänecüäxxtaniüwa nüxira Tupana naxçax taxexü na noxrü rü Naneärü duüxügü i üünexü yixigüxüçax. ⁵Rü yemataniüwa rü taguma texé nüxü taxñü na doraxü yaxügüxü, erü Tupanapexewa rü nataxuma i norü chixexü.

**Orearü ngeruügü ga
daxüçüçaxrü orechiga**

⁶Rü nüxüchi nüxü chadau ga wüxi ga to ga orearü ngeruü ga daxüguxü ga naänegu íxexeüxü ga iyangexü ga Tupanaärü ore i guxügutáma ixixü, na

guxũ i nachiuĩãneçũãxgũmaã rü nagúxũraũxũ i duũxũgũmaã rü guxũma i duũxũgũ i nagúxũraũxũ i nagawa idexagúxũmaã nüxũ yaxuxũçax. Rü yemaãcü inayange ga yema Tupanaãrũ ore na guxũma i ñoma i naãnewa maxẽxũ i duũxũgũmaã nüxũ yaxuxũçax. ⁷Rü tagaãcü ñanagürũ:

“iNüxũ pemuũẽ ya Tupana rü nüxũ picuaxũũgũ! Erũ marũ nawa nangu na guxũma i duũxũgũna naçaxũ. iRü nüxũ picuaxũũgũ ya yima naxüci i daxüguxũ i naãne rü ñoma i naãne rü taxtü i taxũ rü guxũma i natüxacügũ!” ñanagürũ.

⁸Rü yemawena nangox ga to ga orearũ ngeruũ ga daxüçũãx, rü ñanagürũ:

“Marũ nagu nayarũchixe ya yima iãne ya taxũne ya Babiróniã, rü nagu napogüe rü nayawaxtaũgũxẽẽ ya norũ ïgũ. Yerũ yema iãneçũãx rü nanachixexẽẽ ga guxũma ga to ga nachiuĩãneçũãx ga duũxũgũ. Rü guxũma ga yema duũxũgũxũ namu na naxügũãxũçax ga yema chixexũ ga guma iãnewa naxügũxũ ga Tupanapexewa poraãcü chixexũ”, ñanagürũ. ⁹⁻¹⁰Rü yemawena nangox ga to ga orearũ ngeruũ ga tagaãcü ñaxũ:

“Ngẽxguma chi texé nüxũ icuaxũũgũ i ngẽma ngoxo rü naxchicünaçãxũ ticuaxũũgũ rü tügũ itaxãxgu na tümacatüwa rü exna tümamexẽwa ngẽma ngoxoégamaã tacuaxruũãxũ, rü Tupana rü poraãcüxüchi tá tüxũ napoxcu namaã i ngẽma poxcu i guxũãrũ yexera ixĩxũ i nümatama ya Tupana norũ numaã namexẽxũ. Rü üxũmaã rü azufre i iyauraxũmaã tá ngúxũ tüxũ ningexẽẽ napexewa i norũ orearũ ngeruũgũ rü napexewa ya yima

Nane ga pecaduarũ ütanüçax yücü. ¹¹Rü naẽma ya yima üxü ya nawa Tupana ngúxũ tüxũ ingexẽẽne, rü guxũgutáma ngẽma nicaixqueecha. Rü bai i irarüwa tá tüxũ narüna i ngẽma ngúxũ ya yixema ngẽma ngoxoxũ rü ngẽma ngoxochicünaçãxũ icuaxũũgũxe rü tügũ ixãxẽ na ngẽma ngoxoégamaã taxãégaxũ. Rü bai i ngunecü rü bai i chütacü tá tüxũ narüna i ngẽma ngúxũ”, ñanagürũ. ¹²Rü ngẽmacax ya yixema Tupanaãrũ duũxũgũ ixĩgũxe rü norũ orega ñnüxẽ rü Ngechuchuaxũ yaxögũxe, rü name nixĩ na yaxna namaã taxĩnüxũ rü tayaxögüamaxũ ega woo çacü rü guxchaxũ tüxũ ngupetügu. ¹³Rü ñuxüchi nüxũ chaxĩnũ ga wüxi ga naga ga daxüguxũ ga naãnewa inaxũxũ ga ñaxũ choxũ:

“iNaxümatü i ñãã ore i tá cumaã nüxũ chixuxũ! Rü ñuxmaũcüü tá tataãégü ya yixema tórü Coriaxũ meã yaxögüacüma yuexe. Erũ Tupanaãẽ i Üünexũ rü ñanagürũ: ‘Ngũ, ngẽmaãcü tá tataãégü ya yixema, erũ tá itarüngũẽ nüxna i tümäärü puracügũ. Rü ngẽma mexũ i taxügũxũ rü tümamaã wüxigu daxügũxũ i naãnewa tá naxũ’”, ñanagürũ.

Ñoma i naãnewa nayadexechi i ngẽma duũxũgũ i Tupanaãrũ ixĩgũxũ

¹⁴Rü ñuxüchi ichadawenü rü nüxũ chadau ga wüxi ga caixanexũ ga cómüxũ. Rü yema caixanexũëtüwa narüto ga Tupana Nane ga duũxũxũ ixĩcü. Rü naẽruwa nayexma ga wüxi ga norũ ngaxcueruũ ga uirunaxçax. Rü namexwa nayexma ga wüxi ga cüxchi ga ínapomaguxũ ga texechixũ. ¹⁵Rü Tupanapatawa ínaxũxũ ga wüxi ga to

ga orearü ngeruü ga tagaãcü ñaxü nüxü ga guma caixanexüétüwa rütocü:

“Inaxügü na cunadexü i ngëma duüxügü i cuxrü ixígüxü! Erü marü nawa nangu na cugüxütawa cunanaxü, erü ngëma curü duüxügü i ñoma i naãnewa ngëxmagüxü rü ínamemare na cunadexü”, ñanagürü. ¹⁶Rü ñuxüchi ga guma yema caixanexüétüwa rütocü rü ñoma trigu i buxuxürüü naãneétügu ngímaã nayabuãchi ga norü cüxchi. Rü nanade ga yema norü duüxügü ga ñoma ga naãnewa yexmagüxü. ¹⁷Rü ñuxüchi daxüguxü i naãnewa ngëxmane ya Tupanapatawa ínaxüxü ga wüxi ga to ga orearü ngeruü ga nüxü nayexmacü ga wüxi ga cüxchi ga ínapomagucü ga tēxechixcü. ¹⁸Rü yema pumaraarü gutexeruütaxmüwa ínaxüxü ga wüxi ga to ga orearü ngeruü ga üxümaã icuáxü. Rü nüma rü tagaãcü ñanagürü nüxü ga yema to ga orearü ngeruü ga yema cüxchi ga ínapomagucü ga tēxechixcü nüxü yexmaxü:

“Inaxügü na cunadexü i ngëma duüxügü i yéa naãnewa ngëxmagüxü i tama Tupanaärü ixígüxü! Erü marü nawa nangu na Tupana napoxcuexü”, ñanagürü. ¹⁹Rü yema orearü ngeruü rü ñoma ga naãneétügu ngímaã nayabuãchi ga norü cüxchi. Rü nayadexechi ga yema duüxügü ga tama Tupanaärü ixígüxü ga ñoma ga naãnewa yexmagüxü. Rü wüxi ga taxü ga nachicagu nanawocu na yexma Tupana norü numaã naðaixüçax, ñoma ubagü imaíxtüüxürüü. ²⁰Rü yema nachica ga íãneärü íxpemawa yexmaxügu nanadai. Rü guma nagü ga yéa íyaxüchicü, rü 300 ga kilómetru inayarübaichi, rü wüxi ga

metruarü ngäxü nixí ga norü mátama ga guma nagü.

Tupanaärü orearü ngeruügü ga nüxü nayexmaxü ga 7 ga poxcuruügü

15 ¹Rü ñuxüchi ga daxüguxü ga naãnewa rü nüxü chadau ga wüxi ga to ga taxü ga cuaxrüü ga namaã íbaixächixü. Rü nayexma ga 7 ga orearü ngeruügü ga daxüçüçax ga nüxü yexmagüxü ga 7 ga poxcuruü. Rü yema nixí ga Tupanaärü poxcu ga nawa iyacuáxü ga na nanuxü. ²Rü yexgumarüü ta nüxü chadau ga ñoma wüxi ga nanaxtaaétüwaraüxü ga woruarüü iyauraétücüxü ga üxüema nawa inachixü. Rü yéma tayexmagü ga guxema nüxü rüyexeraxe ga yema ngoxo rü yema ngoxochicünaã rü yema ngoxoéga rü yema número ga yema ngoxoéga íxixü. Rü yema nanaxtaaétüraüxügu tachigü. Rü tüxü nayexmagü ga tümaärü paxetaruügü ga arpa ga Tupana tüxna äxü. ³Rü nagu tawiyaegü ga Moiché ga Tupanaärü duüxü íxücüaru wiyae. Rü yexgumarüü ta nagu tawiyaegü ga yema wiyae ga guma Tupana Nane ga pecaduarü útanüçax yücüaru íxixü ga ñaxü:

“Pa Torü Cori ya Tupana ya Guxüärü Yexera Poracüx, nataxüchi rü namexëchi i guxüma i ngëma cuxixü. Rü cuma rü guxügütáma guxüma i nachüüãnegüaru äëxgacü quixí. Rü cuma rü aixcüma meãma namaã icucüax rü taguma quidora. ⁴¿Rü texé tãütáma cuxü tamuü, Pa Corix? ¿Rü texé tãütáma cuxü ticuaxüü? Erü cuma rü cuxicatama nixí i üünecü quíxü. Rü guxüma i

nachiũñānecũãx rü nüã tá naxĩ, rü tá cuxũ nicuaxũũgũ. Yerü marü nüxũ nadaugü na quixaixcũmaxũ i guxũma i ngẽma nüxũ quixuxũwa rü aixcũma mea cunangugũxũ i guxũma i ngẽma chixexũ ügũxũ rü ngẽma mexũ ügũxũ”,

ñanagürü ga yema wiyae. ⁵Rü yemawena ichadawenü rü nüxũ chadau ga daxügũxũ ga nañewena na yawãxnaxũ ga yema nachica ga üünexũ ga Tupanapataarü aixepewa yexmaxũ ga ngexta namaã ínanguxũgũxũwa ga guma nuta ga Tupanaärü mugü nagu ümatüci. ⁶Rü guma Tupanapatawa ínachoxũ ga yema 7 ga orearü ngeruũgũ ga daxũcũãx ga nüxũ nayexmagũxũ ga yema 7 ga poxcuruũgũ. Rü naxchiru ga mexëchixũmaã rü iyauracüüxũmaã nixãxchiru. Rü yema norü goyeremüũgũ rü uirunaxcax nixĩ. ⁷Rü ñuxũchi wüxi ga yema ägümücü ga daxũcũãx ga maxũxũ, rü wüxichigü ga yema 7 ga orearü ngeruũgiina nanaxã ga wüxi ga taza ga nangaxweraũxũ ga uirunaxcax ga Tupana ya guxũguma maxëchaciarü nu i äücũmaxũmaã ixããcuxũ. ⁸Rü guma Tupanapata rü namaã naxããcu ga yema caixema ga Tupana ya mexëchicü rü poraciüwa ne üxũ. Rü taxucürüwama texë yexma taxücu ñuxmata nagü ga yema 7 ga poxcuruũ ga yema 7 ga orearü ngeruũgiaxũ yexmaxũ.

Tazagü ga Tupanaärü numaa ixããcuxũchiga

16 ¹Rü ñuxũchi nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga tagaãcü guma Tupanapatawa inaxũxũ ga ñaxũ nüxũ ga yema 7 ga orearü ngeruũgũ:

“iNgẽma pexĩ, rü nañeétiüwa peyabagüãcu i ngẽma 7 i tazagü i Tupanaärü nu i äücũmaxũmaã ixããcuxũ!” ñanagürü. ²Rü yéma naxũ ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngeruũ, rü nañeétiüga nayabaãcu ga norü taza. Rü guxũma ga duũxũgũ ga yema ngoxoégamaã ixããgaxũ rü yema ngoxochicünaxãxũ icuaxũũgũxũ, rü nawa inayarüogü ga taixna ga nguxuchixũ ga taguma ixëxũ. ³Rü yema norü taxre ga orearü ngeruũ, rü taxũ ga taxtüétiüga nayabaãcu ga norü taza. Rü nagũxũ nananguxuchi ga dexá, rü ñoma wüxi i duũxũ i texë imáxũgürüü nixĩ ga dexá. Rü guxũma ga tacü ga taxtüwa maxëxũ rü nayue. ⁴Rü yema norü tomaëxpüx ga orearü ngeruũ rü natügiétiüga rü natüxacügiétiüga nayabaãcu ga norü taza. Rü guxũma ga yema natügi rü natüxacügi, rü nagũxũ nanacaxichi. ⁵Rü ñuxũchi nüxũ chaxĩnü ga yema Tupanaärü orearü ngeruũ ga guxũma ga dexámaã icuáxũ ga ñaxũ:

“Pa Torü Cori ya Tupana ya Üünecü ya Woetama Yexmaëchacü rü Ñuxma Ngëxmaëchacü, cuma rü wüxi i mexũ cuxü na ngẽmaãcü dexá nagũxũ cunacaxichixëëxũ naxchaxwa i ngẽma duũxũgũ. ⁶Yerü nümagü rü nanadai ga yema curü duũxũgũ rü curü orearü uruũgũ, rü inanaba ga nagü. Rü ñuxma i cuma rü wüxi i mexũ nixĩ i cuxũxũ na ngẽma dexá nagũxũ cunacaxichixëëxũ na nawa naxaxegũxcax. Yerü yema nixĩ ga yema nanaxwaxegũxũ rü yemacax nixĩ ga curü duũxũgũxũ nađaixũ”, ñaxũ. ⁷Rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga yema pumaraarü gutëxeruütaxmüwa inaxũxũ ga ñaxũ:

“Ngũ, Pa Cori ya Tupana ya Guxũãrũ Yexera Poracũx, aixcũma nixĩ i namexũ i ngẽma cuxũxũ”, ñaxũ. ⁸Rũ yema norũ ãgũmũcũ ga orearũ ngerũ rũ ùãxcũétũgu nayabaãcu ga norũ taza. Rũ yemaãcũ nanaporaxẽẽ ga ùãxcũ na yexeraãcũ nanguxemaxũcãx, na yema norũ naĩẽmaxũmaã ínaguãxũcãx ga duũxũgũ. ⁹Rũ guxũma ga duũxũgũ rũ poraãcũ nũxũ nanguxema, natũrũ tama nũxũ narũxoe ga nacũma ga chixexũ rũ tama Tupanaxũ nicuãxũũgũ. Rũ naguxchigagũama namaã ga Tupana ya guxũma i ngẽma poxcuruũmaã icuãcũ. ¹⁰Rũ yema norũ wũximeãxpũx ga orearũ ngerũ, rũ yema ngoxoarũ tochicaxũétũgu nayabaãcu ga norũ taza. Rũ guxũwama ga ngextã ãẽxgacũ íyĩxũwa ga yema ngoxo, rũ naxẽãne. Rũ yema na poraãcũ nũxũ nangũxũ ga duũxũgũ, rũ nũgũ nangóõrũ conũãxgũ. ¹¹Natũrũ woo yemaãcũ nũxũ na nangupetũxũ ga duũxũgũ, rũ tama nũxũ narũxoechaũ ga yema chixexũ ga naxũgũxũ. Natũrũ yema na poraãcũ nũxũ nangũxũ ga norũ taixnagũ, rũ naguxchigagũama namaã ga Tupana ya daxũgucũ. ¹²Rũ yema norũ 6 ga orearũ ngerũ, rũ yema taxtũ ga Eufraetũtũgu nayabaãcu ga norũ taza. Rũ inayache ga yema taxtũ na wũxi ga nama na yĩxũcãx naxcãx ga yema nachiũãnegũarũ ãẽxgacũgũ ga ùãxcũ íyarũgoxũwa ne íxũ. ¹³Rũ nũxũ chadau rũ yema dragóũãxwa, rũ yema nũxĩraũxũ ga ngoxoãxwa, rũ yema to ga ngoxo ga yema orearũ uruũnetaãxwa, rũ wũxiãxwachigũ ínaxũxũ ga wũxi ga naãẽ ga chixexũ ga ñoma curururũ íxĩxũ. ¹⁴Rũ yema nixĩ ga naãẽgũ ga

yema ngoxogũ ga naxũgũxũ ga yema taxũ ga cuãxruũgũ ga duũxũgũ taxucũrũwa ùgũxũ. Rũ yema ngoxogũ rũ ínachoxũ na nangutaquexexẽẽgũãxũcãx i guxũma i ñoma i naãnewa ngẽxmagũxũ i nachiũãnegũarũ ãẽxgacũgũ na Tupana ya Guxũãrũ Yexera Poracũmaã nũgũ nadaixũcãx i ngẽxguma nawa nanguxgu i naãneãrũ gux. ¹⁵Natũrũ dũcax, rũ pexuãẽgũ erũ tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristu rũ ñanagũrũ:

“Choma rũ ngũrũãchi taxũetãma choxũ ínanguxẽẽyane íchangu, ñoma wũxi i ngĩtaxãxũ ínguxũrũũ. Rũ tataãẽ ya yĩxema ímemarexe ñoma wũxi i duũxũ i naxchiru ímexẽẽxũrũũ na tama tangexchiruxũcãx rũ taxãnexũcãx i ngẽxguma íchanguxgu”, ñanagũrũ. ¹⁶Rũ yema ngoxogũ, rũ nanangutaquexexẽẽ ga guxũma ga ñoma ga naãnewa yexmagũxũ ga nachiũãnegũãxgũarũ ãẽxgacũgũ. Rũ yema nachica ga nawa nangutaquexegũxũ, rũ Armaguedóũgu naxãẽga i Yudũgũgawa. ¹⁷Rũ yema norũ 7 ga orearũ ngerũ, rũ buanecũgumare nayabaãcu ga norũ taza. Rũ guma Tupanapata ya daxũguxũ i naãnewa ngẽxmanewa inanaxũ ga wũxi ga naga ga tagaxũ ga yema Tupanaãrũ tochicaxũwa inaxũxũ ga ñaxũ:

“Marũ ñingu”, ñaxũ. ¹⁸Rũ nibãixbexane, rũ poraãcũ nicuxcuane, rũ niduruane. Rũ poraãcũ naxĩãxãchiane. Rũ noxri Tupana duũxũgũxũ ùxgumama rũ taguma nayexma ga wũxi ga ããxãchiane ga yemarũũ poraxũ. ¹⁹Rũ guma ããne ga taxũne ga Babiróniã, rũ tomaãxpũxgu

ningüxyeane. Rü guma ñānegü ga ñoma ga nañewa yexmagüne rü niwaxtaügi. Rü Tupana rü nüxna nacuaxāchi ga guma ñāne ga Babiróniāärü chixexü. Rü yemaçax norü numaā poraācü nanapoxcu ga guma ñāne, yerü poraācüxüchi namaā nanu. ²⁰Rü guxüma ga capaxügi rü guxünema ga maxpünegü, rü inayarüxogü. ²¹Rü daxüwa narüyi ga gáuxü ga itapütaxü, rü duüxügüétügu nayi. Rü wüxipütachigü ga yema gáuxü, rü 40 ga kilogu nixi ga nayaxü. Rü ga duüxügü rü Tupanamaā naguxchigagü nagagu ga yema poxcuruü ga gáuxü, yerü poraācü nüxü nangux ga yema poxcu ga Tupana namaā napoxcuexü.

Ñāne ga Babiróniā ga wüxi ga nge ga ngēāxüchicügu ixixüne

17 ¹Rü yema 7 ga orearü ngeruügi ga nüxü yexmagüxü ga 7 ga tazagü, rü yematanüwa rü wüxi ga orearü ngeruü, rü chauxçax nixü, rü ñanagürü choxü:

“iNuā naxü! Rü tá cuxü nüxü chadauxēē i tacü tá nixi i ngirü poxcu i ngēma nge i ngeāxüchicü i taxü i dexágüétüwa rütöxcü. ²Rü ñoma i nañewa ngēxmagüxü i nachiüānegüari āēxgacügi, rü ngīmaā namaxē, rü yemaācü poraācü chixexü naxügi. Rü guxüma i ñoma i nañecüāx, rü ngirü chixexü nüxna naxüe”, ñanagürü. ³Rü yexguma Tupanaāē i Üünexü yemaācü choxü ngoxetüxēēgu, rü yema orearü ngeruü rü wüxi ga nachica ga ngextá taxúema íxāpataxüwa choxü naga. Rü yema ngixü chadau ga wüxi ga nge ga wüxi ga ngoxo ga dauxüétüwa rütöxcü.

Rü yema ngoxo rü guxüwama naxāégaxüne, rü yema naégagü rü Tupanamaā naguxchiga. Rü 7 nixi ga naēru rü 10 ga naxchatacxre. ⁴Rü yema nge rü wüxi ga naxchiru ga dauxracharaxü rü dauxümaā íxāxchiru. Rü uirumaā rü nutagü ga mexēchicümaā ingāxāē. Rü ngixmexwa ngixü nayexma ga wüxi ga taza ga uirunaxçax. Rü yema taza rü namaā naxāacu ga nagúxüraüxü ga yema Tupanapexewa chixexü rü nagúxüraüxü ga chixexügi ga yema nge üxü. ⁵Rü ngīcatügu naxümatü ga wüxi ga naēga ga taxúema nüxü cuáxü na ñuxü ñaxüchiga yixü. Rü yema naēga rü ñanagürü:

“Taxüne ya Babiróniā i naē i guxüma i duüxügi i chixexü ügüxü rü guxüma i chixexü i ñoma i nañewa ngēxmaxü”, ñanagürü. ⁶Rü ngixü chadau ga yema nge ga na nangāxüxü namaā ga guma nagü ga yema duüxügi ga Tupanaärü íxügüxü rü yema duüxügi ga Ngechucharü orexü na yaxugüxüçax çaixü. Rü yexguma yemaxü chadauxgu, rü chañaxāchi. ⁷Rü yexguma ga yema orearü ngeruü rü ñanagürü choxü:

“¿Tacüçax çañaxāchi? Düçax, tá cumaā nüxü chixu na tacüchiga yixü i ngēma nge, rü tacüchiga yixü i ngēma ngoxo i 7 eruxü rü 10 chatacxrexü i naétüwa natoxü. ⁸Rü ngēma ngoxo i nüxü cdauxü, rü yema nixi ga nuxcümāxüchi maxchiréxü natürü ñuxma rü marü yuxü rü ngēma āxmaxü i taxuguma iyacuáxüwa ngēxmaxü. Natürü paxa tá ngēma íxüxüxü, rü ñuxüchi ngēma nachica i guxügutáma nagu napoxcuxüwa tá üxü. Rü ngēma

ngoxom aã tá nabaixãchiãëgü i ngëma duüxügü i ñoma i nañewa maxëxü i tama nawa ngoxégagüxü i ngëma Tupanaärü popera i noxritama nañe ixügügu Tupana nagu yawügüxü i ngëma duüxügü i nüxü nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü nümagü i ngëma duüxügü rü aixcüma tá namaã nabaixãchiãëgü i ngëxguma nüxü nadaugügu i ngëma ngoxo ga nuxcümaxüchi maxchirëxü rü yuxü natürü wena táxaru ínguxü. ⁹Rü ñaã nixí i wüxi i ore naxçax i ngëma duüxügü i nüxü natauxchaxü na nüxü nacuaxgüxü. Rü ngëma 7 i naëru i ngëma ngoxo, rü yima nixí ya 7 ya maçpúnechiga. Rü yima 7 ya maçpúneétüwa nixí i natoxü i ngëma nge. Rü ngëxgumarüü ta i ngëma naërugü, rü 7 i nachüüãnegüarü ãëxgacügüchiga nixí. ¹⁰Rü wüximeëxpüx i ngëma ãëxgacügü rü marü togü nüxü narüyexeragü, rü ñuxma rü marü tama ãëxgacügü nixígü. Rü ngëma norü 6 i ngëma ãëxgacügü, rü nüma rü ñuxma rü ãëxgacü nixí. Rü ngëma norü 7 tá nixí i yixcüra ínguxü. Natürü ngëxguma ínguxgu i ngëma norü 7 i nawa iyacuáxü i ngëma ãëxgacügü, rü paxaächimare tá nixí i ãëxgacü yíxü. ¹¹Rü ngëma ngoxo ga nuxcümaxüchi maxchirëxü rü ñuxma rü marü yuxü, rü ngëma nixí i norü 8 i ngëma ãëxgacügü. Rü nüma rü ngëma 7 tanüxü nixí. Natürü i nüma rü ngëma nachica i guxügutáma nagu napoxcuxüwa naxü. ¹²Rü ngëma 10 i naxchataçyxe i nüxü cudauxü, rü 10 i nachüüãnegüarü ãëxgacügüchiga nixí. Natürü i nümagü rü tauta inanaxügüe

na duüxügümaã inacuaçgüxü. Natürü yixcüra tá nanayauxgü i pora na wüxítatama i ngora ngëma ngoxomaã wüxigu ãëxgacügü yixígüxüçax. ¹³Rü ngëma 10 i ãëxgacügü rü wüxigu nagu narüxíniüë na ngëma ngoxona naxägüáxüçax i norü pora, na ngëma ngoxo namaã icuáxüçax. ¹⁴Rü ñuxüchi i ngëma ãëxgacügü rü ngëma ngoxo rü tá nügü nadai namaã ya yima Tupana Nane ga pecaduarü útanüçax yucü. Natürü ya yima Tupana Nane rü tá nüxü narüyexera, erü nüma rü guxü i corigüarü Cori nixí, rü guxü i nachüüãnegüarü ãëxgacügüarü ãëxgacü nixí. Rü yíxema namücügü ixígüxe, rü yíxemagü tixígü ya Tupana tüxü idexechixe rü tümacax naçaxe. Rü tümagü rü aixcüma naga taxíniüë”, ñanagürü choxü. ¹⁵Rü yema orearü ngerüü rü ñanagürü ta choxü:

“Ngëma taxü i dexá i nüxü cudauxü i naétüwa natoxü i ngëma nge i ngëãëxüchicü, rü nagúüraüxü i duüxügüchiga nixí, rü guxüma i duüxügü i to i nagawa idexagüxüchiga nixí, rü guxüma i nachüüãnegüarü ãëxgacügü i duüxügüchiga nixí. ¹⁶Rü ngëma 10 i naxchataçyxe i nüxü cudauxü i nüxü ngëxmaxü i ngëma ngoxo, rü tá ngëma nge i ngëãëxüchicüchichi naxaie. Rü tá ngëma ngena nanapuxü i guxüma i çacü i ngíxü ngëxmaxü, rü ngëmaäcü ngexchiruäcüma tá ngëxma irixãüx. Rü tá ngíxü nangõxgü, rü üxüwa tá ngíxü nigügü. ¹⁷Yerü ga Tupana rü yema 10 ga ãëxgacügüxü nagu narüxíniüëxëë na naxügüáxüçax i ngëma nanaxwaxëxü i nüma ya Tupana. Rü ngëmacax i ngëma ãëxgacügü, rü tá wüxigu nagu

narüxĩnũẽ na ngẽma ngoxoxũ
 naporaxẽẽgũxũ na norũ ãẽxgacũ
 yĩĩxũcax ñuxmatáta Tupana yanguxẽẽ i
 ngẽma nüxũ yaxuxũ. ¹⁸Rũ ngẽma nge i
 ngĩxũ cudaxcũ, rü yima nixĩ ya yima
 ãne ya taxũne ya guxũma i
 nachĩũãnegũarũ ãẽxgacũgũmaã
 icuáxũne”, ñanagũrũ.

Nagu nayarũchixe ga ãne ga Babirõniã

18 ¹Rũ yemawena nüxũ chadau ga
 wũxi ga to ga orearũ ngerũ ga
 daxũguxũ ga naãnewa írũxĩxũ ga taxũ
 ga ãẽxgacũ ixĩxũ. Rũ yema orearũ
 ngerũãrũ yauracũxũmaã nangõone ga
 ñoma ga naãne. ²Rũ tagaãcũ ñanagũrũ:

“Marũ nagu nayarũchixe ya yima ãne
 ya taxũne ya Babirõniã. Rũ ñuxma rü
 ngoxogũchiũ nixĩ rü nagũxũraũxũ i naãẽ
 i chixexũgũchiũ nixĩ. Rũ ñuxma rü
 ngẽma naxãchiũ i nagũxũraũxũ i
 ngurucugũ rü werigũ i chixexũ i
 duũxũgũ naxchi aieixũ. ³Yerũ guxũma
 ga nachĩũãnecũãxgũ, rü guma ãneãrũ
 chixexũ nüxna naxũe. Rũ norũ
 ãẽxgacũgũ, rü yema poraãcũ chixri
 namaxẽ. Rũ guxũma ga ñoma ga
 nachĩũãnecũãxgũ ga taxetanũxũgũ, rü
 nügũ namuãrũ dĩerũãxẽẽgũ namaã ga
 yema ãneãrũ yemaxũgũ ga tama
 Tupanapexewa mexũ”, ñanagũrũ. ⁴Rũ
 ñuxũchi nüxũ chaxĩnũ ga to ga naga ga
 daxũguxũ ga naãnewa inaxũxũ ga ñaxũ:

“iDũcax i guxãma i pema ya chorũ
 duũxũgũ ixĩgũxe, rü ãpechoxũ nawa ya
 yima ãne na tama ngẽma ãnecũãxrxũ
 pipecaduãxgũxũcax rü tama nagu
 peyixũcax i ngẽma poxcu i tá yima
 ãnewa nguxũ! ⁵Erũ ngẽma ãnecũãxãrũ
 pecadugũ, rü nügũetũwa narĩnucue, rü

dũxwa marũ daxũguxũ i naãnewa
 nangu. Rũ ñuxma ya Tupana rü nüxna
 nacuãxãchi i ngẽma chixexũ i naxũgũxũ,
 rü ngẽmacax tá yima ãnecũ napoxcu.
⁶Rũ ngẽma poraãcũ chixexũ na
 naxũgũxũrũ, rü ngẽxgumarũũ tá ta
 nixĩ na chixexũmaã nüxũ penaxũtanũxũ
 i pemax. iRũ ñuxma na ngẽma ãnecũãx
 togũmaã chixexũ naxũgũxũ, rü
 taxrexpũxcũna tá penachixexẽẽ i
 pemax! iRũ ngẽma chixexũ ga yema
 ãnecũãx togũcax mexẽẽgũxũ, rü pema
 rü taxrexpũxcũna tá ngẽmaãcũ naxcax
 penamexẽẽ! ⁷iRũ ngẽma na nügũ
 yacuãxũũgũxũ rü mexẽchixũwa na
 namaxẽxũ, rü ngẽxgumarũũ tá ta nixĩ
 na ngũxũ nüxũ pingexẽẽgũxũ rü
 ngechaũ nüxũ pingexẽẽgũxũ! Erũ
 ñuxma i ngẽma ãnecũãx rü nügũãẽwa
 ñanagũrũgũ: ‘Yixema rü ñoma wũxi i
 ãẽxgacũrũ mexẽchixũwa tangẽxmagũ.
 Rũ tagutãma wũxi i yutexũrũ
 tangechaũgũ’, ñanagũrũgũ nügũãẽwa i
 ngẽma ãnecũãx. ⁸Rũ ngẽmacax tá nixĩ i
 wũxitátama i ngunexũgu ãnanguxũ i
 ngẽma ãneãrũ poxcuruũ. Rũ ngẽma
 ãnecũãx rü ngũanemaã tá nayue, rü
 poraãcũ tá nangechaũgũ, rü poraãcũ
 taiya tá nüxũ nangux, rü norũ ãne rü
 üxũmaã tá nigu. Erũ naporaxũchi ya
 yima Tupana ya guxũãrũ Cori ixĩcũ i
 ngẽma ãnecũ poxcucũ”, ñanagũrũ ga
 yema naga. ⁹Rũ ngẽma nachĩũãnegũarũ
 ãẽxgacũgũ ga yema ãnewa poraãcũ
 chixri maxẽxũ rü mexẽchixũwa
 yexmagũxũ, rü tá poraãcũ norũ
 ngechaũmaã yima ãnecax naxauxe i
 ngẽxguma nüxũ nadaugũgu i ngẽma
 üxũema i namaã yaxaxũ. ¹⁰Natũrũ
 ngẽma ãẽxgacũgũ rü ngẽma poxcucũ na

namuũëxũchaxwa rü tá yaxũwa nüxũ narüdaunü, rü ñanagürügü tá:

“Cungechaũtümüü, Pa Taxũne ya Iãne ya Babiróniã ya Guxũ i

Nachiũãnegümaã Porachiréne. Erü wüxitama i ngoragu cuxçax ínangu i curü poxcu”, ñanagürügü tá. ¹¹Rü guxũma i ñoma i naãnecũãx i taxetanüxũ, rü tá poraãcü norü ngechaũmaã naxçax naxauxe ya yima iãne. Erü marü taxúetáma naxçax nüxũ tataxe i norü ngẽmaxũgü i ngẽma nangegüxũ. ¹²Rü marü taxúetáma naxçax nüxũ tataxe i norü uiru, rü norü dïerümü, rü norü nutagü i mexëchixũ, rü naxpügü i mexëchixũ i dauxrucharaxũ rü idauxcharaũ i ngẽma nangegüxũ. Rü ngëxgumarüü ta taxúetáma naxçax nüxũ tataxe i nagúxũraũxũ i norü naixchipanügü i yixixũ, rü norü ngẽmaxũgü i marfílnaxçax rü mürapewa i mexëchixũnaxçax rü cobrenaxçax rü fierunaxçax rü nutanaxçax i ngẽma nangegüxũ. ¹³Rü taxúetáma naxçax nüxũ tataxe i norü canela rü togü i norü üexũwemüxũgü i yixixũ, rü pumaratexe i guruũ ixixũ, rü togü i pumaragü i yixixũ, rü binügü rü chixũgü, rü arina i mexëchixũ, rü trigu i ngẽma nangegüxũ. Rü ngëxgumarüü ta ngẽma nanagagü i wocagü, rü carnerügü, rü cowarügü, rü autügü i cowaru itúchigüxũ, rü duũxũgü i puracüruũgü. Rü ngẽmaãcü woo duũxëgü rü ngẽma tüxũ nagagü na tũmamaã nataxegüxũçax. ¹⁴Rü ngẽma taxetanüxũ, rü ñanagürügü tá nüxũ ya yima iãne:

“Cuwa rü marü nataxuma i ngẽma orix i curü duũxũgüarü me ixixũ. Rü

marü nataxuma i guxũma i ngẽma meruũgü ga noxri cuxũ yexmaxũ, rü tagutáma wenaxãrü cuxũ nangëxma”, ñanagürügü tá. ¹⁵Rü ngẽma taxetanüxũ i guxũma i ngẽma orixgümaã rü ngẽma meruũgümaã taxegüxũ rü guma iãnegu nügü muãrü dïeruãxëxũchigüxũ, rü yaxũwa tátama nüxũ narüdaunü ya yima iãne, erü nüxũ namuũë i ngẽma poxcu i yima iãnexũ üpetüxũ. Rü tá poraãcü norü ngechaũmaã naxauxe. ¹⁶Rü ñanagürügü tá:

“Nangechaũtümüü ya yima iãne ya taxũne. Erü noxri rü ñoma wüxi i nge i mexëchixũ i naxchiru i dauxrucharaxũ rü dauxcharaxũmaã äxchirucü i uirumaã rü nutagü ya mexëchicümaã ngaxãëxcürüü nixi. ¹⁷Natürü ngürüãchi nagux i guxũma i ngẽma iãneãrü meruũgü”, ñanagürügü tá. Rü guxũne ya wapurugüarü äëxgacügü, rü guxũma i norü duũxũgü ya yima wapuruwa puracüexũ, rü guxũma i duũxũgü ya yima wapuru gu ixũ, rü guxũma i taxetanüxũgü i wapuru gu yarüxũüxũ, rü yaxũwa tátama nayachaxgütanüãchi, rü ngẽma tá nüxũ narüdaunü. ¹⁸Rü ngëxguma nüxũ nadaugügu i norü caxixũ ya yima üxü ya yima iãne namaã ixaxũne, rü tagaãcü tá ñanagürügü:

“Nataxuma ya naí ya iãne ya daa iãne ya taxũnerüü ixixũne”, ñanagürügü.

¹⁹Rü norü ngechaũmaã nügüétügu tá waixũmü nagünagügü, rü tá poraãcü naxauxe, rü tagaãcü ñanagürügü tá:

“Nangechaũtümüü ya yima iãne ya taxũne. Rü noxri rü norü yemaxũgümaã nügü nimuãrü dïeruãxëëgü ga guxũne ga wapuru guarü yoragü. Natürü i ñuxma rü ngürüãchi wüxi i

ngoragutama rü inayarüxo i guxüma i ngëma. ²⁰Natürü ñuxma na napoxcuxü ya yima ñane, rü name nixi i petaãëgü i pema i daxüguxü i nañewa ngëxmagüe, rü pema i Tupana pexü imugüe, rü pema i Tupanaärü orexü ixugüe, rü guxäma i pema i Tupanaärü duüxügü ixigüe. Erü ñuxma na napoxcuxü ya yima ñane, rü ngëmaäcü Tupana pexü naxütanü naxçax ga yema chixexü ga pemaã naxügüxü ga guma ñañecüãx”, ñanagürügü. ²¹Rü ñuxüchi wüxi ga Tupanaärü orearü ngerüü ga daxüçüãx rü nanangenagü ga wüxi ga nuta ga taxüchicü ga ñoma tacüarü caruürüü ixicü. Rü yema orearü ngerüü rü taxtü ga taxügu nanaña ga guma nuta ga taxüchicü, rü ñanagürü:

“Ngëxgumarüü tá quixi na icuyarüxoxü Pa ñane ya taxüne ya Babiróniã na tagutäma texé wena cuxü nadauxü. ²²Rü tagutäma wena curü cayewa texé nüxü taxinü i paxetarüügü i arpagü rü quenagü rü cornetagü. Rü ngëxgumarüü ta cuwa nataxutäma i puracütanüxügü i tacüwa puracüexü, rü tagutäma texé nüxü taxinü na cuwa ñapuracüexü i chawüarü carüügü. ²³Rü marü tagutäma texé nüxü tadau i cuwa i omü. Rü marü tagutäma texé nüxü taxinü i ngigüchigaarü petagüarü cuxcuane. Rü ngëmaäcü tá cumaã nangupetü woo ga noxri rü yema taxetanüxü ga cuwa taxegüxü rü guxüma ga togü ga taxetanüxüärü yexera nixigü. Rü ngëmacax tá poraäcü cupoxcu nagagu ga yema chixexü ga namaã cunawomüxëexü ga guxüma ga togü ga nachüñañecüãx ga duüxügü”, ñanagürü. ²⁴Yerü guma ñañecüãx ga

duüxügü nixi ga naðaixü rü inabaxëëgüxü ga nagü ga Tupanaärü orearü uruügü rü yema duüxügü ga Tupanaärü ixigüxü rü guxüma ga duüxügü ga ñoma ga nañegu Tupanaarü oregagu naðaixü.

19 ¹Rü yemawena nüxü chaxinü ga muxüma ga duüxügüga ga daxüguxü ga nañewa tagaäcü ñagüxü:

“iNgixã Tupanaxü ticuaxüügü! Erü nüma nixi i tüxü namaxëxëxü. Rü nüma ya törü Tupana nixi i guxüärü yexera namexëchixü rü naporaxüchixü.

²Rü nüma rü aixcüma meäma nanangugü i guxüma i duüxügüarü maxü, rü aixcüma tá nanapoxcuc i ngëma chixexü ügüxü. Rü ngëmacax marü nanapoxcu ya yima ñane ya taxüne ya chixene ya norü chixexümaã nachixexëéne i guxüma i ñoma i nañañecüãx i duüxügü. Rü ñuxma i nüma ya Tupana rü norü duüxügü ga guma ñañecüãx ðaixüxü naxütanü”, ñanagürügü. ³Rü ñuxüchi wenaxärü ñanagürügü:

“iNgixã Tupanaxü ticuaxüügü! Erü yima üxüarü caxixü ya yima ñane namaã ixaxüne, rü tagutäma inayarüxo”, ñanagürügü. ⁴Rü yema 24 ga äëxgacügü rü yema ägümücü ga daxüçüãx ga maxëxü rü yexma nanangücuchitanü, rü Tupana ya yema tochicaxüwa rütocüxü nicuaxüügü. Rü ñanagürügü:

“Rü ngëmaäcü yii. iRü ngixã nüxü ticuaxüügü ya törü Cori!” ñanagürügü.

⁵Rü ñuxüchi yema tochicaxüxütawa inanaxü ga wüxi ga naga ga ñaxü:

“Name nixi i törü Tupanaxü picuaxüügü i guxäma i pemax Pa

Buxũgũ rü Pa Yaxũgũx i norü duũxũgũ na pixĩgũxũ rü nüxũ na pemuũẽxũ”, ñaxũ.

Tupana Nane ga pecaduarü ütanücax yucüarü ngĩgüarü petachiga

⁶Rü ñuxũchi nüxũ chaxĩnü ga tacü ga ñoma muxũchixũ ga duũxũgũ idexagũxũrüü ixĩxũ ga ñoma taxũ i cotüna i chuxchuxũrüü ixĩxũ ga ñoma poraãcü yaduranexũrüü ixĩxũ ga ñaxũ:

“iNgĩxã Tupanaxũ ticuaxũügũ! Erü nüma ya tórü Cori ya Tupana ya guxũãrũ yexera poracü, rü marü ningucuchi na guxũmaã inacuaxũ. ⁷iRü ngĩxã tataãẽgũ rü guxũ i tórü taãẽmaã nüxũ ticuaxũügũ! Erü marü nawa nangu na iyangĩxũ ya yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanücax yucü. Rü ngẽma norü duũxũgũ i ñoma namaxrũü ixĩgũxũ rü marü nügü ínimexẽẽgũ. ⁸Rü yima Tupana Nane rü ngẽma nüxũ yaxõgũxũxũ namu na mexẽchixũ rü cómuxũ rü iyauracüxũ i naxchirumaã na yaxãchiruxũ. Rü ngẽma naxchiru i mexẽchixũ rü ngẽma nixĩ i ngẽma duũxũgüarü maxũ i mexũchiga”, ñanagürü. ⁹Rü ñuxũchi ga Tupanaãrũ orearü ngeruũ, rü ñanagürü choxũ:

“Chanaxwaxe i cunaxümatü i ñaã ore i cumaã tá nüxũ chixuxũ: ‘Tataãẽgũ ya yíxema tuxna naxuxe i norü ngĩgüarü petawa ya yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanücax yucü’”, ñanagürü. Rü ñuxũchi ñanagürü ta:

“Ngẽma ore i cumaã nüxũ chixuxũ, rü Tupanaãrũ orexüchitama nixĩ”, ñanagürü. ¹⁰Rü choma rü yema orearü ngeruũpexegu chacaxãpũxũ na nüxũ chicuaxũüxũcax. Natürü ga nüma rü ñanagürü choxũ:

“iTãxü i ngẽma cuxũxũ! Erü choma rü ta Tupanaãrũ duũxũ chixĩ, ngẽxgumarũü i cuma rü cueneẽgũ i Ngechuchuarü ore i aixcüma ixĩxũ ixõgüechaxũrüü ta chixĩ. Rü name nixĩ i Tupanaxũ quicuaxũü”, ñanagürü. Erü ngẽma ore i Ngechuchuchiga ixĩxũ, rü yematama ore nixĩ ga Tupanaãrũ orearü uruũgũ nüxũ ixugüexũ ga yexguma Tupanaãẽ i Üünexũ nawa ideaxgu.

Guma Tupana Nane ga cowaru ga cómuxũëtügu tonagücüchiga

¹¹Rü ñuxũchi nüxũ chadau ga daxüguxũ ga naãne na yawãxnaxũ. Rü yéma nangox ga wüxi ga cowaru ga cómuxũ. Rü guma naëtüwa rütocü rü Ixaixcümacü rü Aixcüma Yanguxẽẽcü nixĩ i naéga. Rü nüma rü aixcüma guxũma i duũxũgüarü maxũxũ nacuax, rü aixcüma tá guxũma i ngẽma chixexũ ügũxũmaã nügü nadai rü tá nanapoxcue. ¹²Rü naxëtügü, rü ñoma üxüemariũü niyauracüü. Rü naëruwa rü namu ga norü ngaxcueruũgü. Rü nacatügu naxümatü ga wüxi ga naéga ga nüxĩcatama nüxũ nacuaxũ. ¹³Rü wüxi ga naxchiru ga máxũ ga nagüwa táxũ nixĩ ga naxchiru. Rü naéga rü Tupanaãrũ Ore nixĩ. ¹⁴Rü nawe narixĩ ga guxũma ga norü churaragü ga daxücüãx. Rü nümagü rü naxchiru ga imexẽchixũ rü cómuxũmaã nixãxchiru. Rü cowarugü ga icómuxũëtügu naxĩ. ¹⁵Rü naãxwa nayexma ga wüxi ga tara ga tẽxexchixũ na yemamaã napíxẽẽãxũcax i guxũma i ngẽma duũxũgü i tama nüxũ yaxõgũxũ. Rü tá nüma nanaxwaxexũãcüma ngẽma duũxũgümaã inacuax. Rü nüma rü tá

poraãcü ngẽma duũxũgü i tama yaxõgũxũxũ napoxcu namaã i ngẽma poxcu ya Tupana ya Guxũxũ Rũporamaẽcü norü numaã mexẽẽxũ. Rũ ñoma ubagü i norü maĩxruũwa imaĩxtüũxũrũ tã nixĩ na napoxcueãxũ. ¹⁶Rũ naxchirugu rü naperemagu naxümatü ga wüxi ga naéga ga ñaxũ:

“Guxũma i nachiuãnegüarü ãẽxgacügüarü ãẽxgacü, rü guxũma i corigüarü Cori ixĩcü”, ñaxũ. ¹⁷⁻¹⁸Rũ ñuxũchi nüxũ chadau ga wüxi ga Tupanaãrü orearü ngeruũ ga daxüçũãx ga üaxcügu chixũ. Rũ nüma rü tagaãcü ñanagürü nüxũ ga guxũma ga ngurucugü ga yexma ixexexütanüxũ:

“iNuã pexĩ rü pengutaquexegü naxçax i õna i taxũ i Tupana pexçax mexẽẽxũ na penangõxũçax i nachiuãnegüarü ãẽxgacügümachi, rü churaragüarü ãẽxgacügümachi, rü yatügü i poraxüchixũmachi, rü cowarugümachi, rü ngẽma cowaruétügu ìxũ i duũxũgümachi, rü ngẽma duũxũgü i coriãxgũxũmachi rü ngẽma ngearü coriãxgũxũmachi rü ngẽma buxũgümachi rü ngẽma yaxũgümachi!” ñanagürü. ¹⁹Rũ ñuxũchi nüxũ chadau ga yema nüxĩraũxũ ga ngõxo rü guxũma ga nachiuãnegüarü ãẽxgacügü ga norü churaragümaã yema ngutaquexegüxũ na nügü naðaixũçax namaã ya yima cowaruétügu ìxücü rü norü churaragü. ²⁰Rũ yema nüxĩraũxũ ga ngõxo rü niyaxu. Rũ wüxigu namaã niyaxu ga yema to ga ngõxo ga orearü uruũneta ixĩxũ ga yema nüxĩraũxũ ga ngõxopexewa naxüxũ ga cuaxruũgü ga duũxũgü tama nüxũ cuãxũ na naxügüãxũ. Rũ yema cuaxruũgümaã

nixĩ ga nawomüxẽẽãxũ ga yema duũxũgü ga nüxũ icuaxüũgüxũ ga naxchicünaxã ga yema nüxĩraũxũ ga ngõxo rü nügü ixãgüxũ na yema ngõxoégamaã na yaxüégagüxũ. Rũ yema nüxĩraũxũ ga ngõxo rü yema to ga ngõxo ga orearü uruũneta ixĩxũ, rü wüxigu maxẽxũma nawa nawoũ ya yima naxtaa ya üxümaã iyaurachiüne ya azufremaã ixaxüne. ²¹Rũ yema tara ga tẽxexixũ ga guma cowaruétüwa rütocüãxwa yexmaxũmaã nanadai ga yema ngõxogüarü ngüxẽẽruũgü ga ãẽxgacügü rü norü churaragü. Rũ guxũma ga ngurucugü, rü yemamachimaã nangãxcharaũgü.

Chataná rü 1,000 ga taunecü ninãix

20 ¹Rũ yemawena nüxũ chadau ga wüxi ga Tupanaãrü orearü ngeruũ ga daxügüxũ ga naãnewa íruxixũ. Rũ naxmexwa nayexma ga yema ãxmaxũ i taxuguma iyacuáxũãrũ chawĩ rü ñuxũchi wüxi ga cadena. ²Rũ yema Tupanaãrü orearü ngeruũ rü yema dragóũxũ niyaxu. Rũ yematama dragóũ nixĩ ga yema nuxcümaũxũ ga äxtape ga ngõxo ga Chataná ixĩxũ. Rũ yema orearü ngeruũ rü 1,000 ga taunecügüçax nayanãix. ³Rũ yema orearü ngeruũ rü yema ãxmaxũ i taxuguma iyacuáxũgu nayataxcuchi. Rũ ñuxũchi yexma meãma nanawãxtaũ na nüma ga Chataná rü marü taguma wenaxãrũ duũxũgüxũ nawomüxẽẽãxçax ñuxmatáta 1,000 ya taunecü ngẽxma yangeã. Rũ ngẽxguma marü yanguxẽẽãgu ya yima 1,000 ya taunecü, rü tá paxaxãchi nayangex. ⁴Rũ ñuxũchi nüxũ chadau ga ñuxre ga tochicaxũgü.

Rü yema tochicaxũwa tarütogü ga guxema Tupanaxũtawa nayauxgũxe ga pora na duũxũgũxũ ticagũxũcax. Rü yexgumarũũ ta nüxũ chadau ga naãëgü ga yema duũxũgü ga Ngechuchuarü orexũ na yaxugũxũcax nadaũnaãgũxũ. Rü yema nixĩ ga duũxũgü ga meãma nüxũ ixugũxũ ga Tupanaãrũ ore rü tama yema ngoxoxũ icuaxũũgũxũ rü bai ga yema ngoxochicũnaãxãũ icuaxũũgũxũ, rü tama nügü ixãgũxũ na nacatuwa rü exna naxmexwa yema ngoxoégamaã yaxãégaã. Rü nüxũ chadau ga wena na namaxëxũ, rü 1,000 ga taunecü Cristumaã wüxigu ãëxgacü nixĩgü. ⁵Rü yemagü nixĩ ga nüxĩrama írüdagũxũ. Natürü ga yema togü ga yuexũ rü tãütãma namaxë ñuxmatãta yima 1,000 ya taunecüguwena. ⁶Rü tataãëgü ya yíxema tuxira írüdagũxe erü Tupanaãrũ duũxũgü tixĩgü. Rü ngëma Tupanaãrũ poxcu rü marü tãütãma tũmacax nixĩ. Rü tá Tupanaãrũ rü Cristuarü ngũxëëruũgü tixĩgü. Rü 1,000 ya taunecü tá Cristumaã ãëxgacügü tixĩgü.

**Ngoxo i Chataná rü marü nagu
nayarüchixe**

⁷Rü ngëxguma marü nangupetügu ya yima 1,000 ya taunecü, rü Chataná rü tá ningex i ngëma ínapoxcuxũwa. ⁸Rü nüma i Chataná rü tá ínaxũxũ na yawomũxëëãxũcax i guxũma i ñoma i naãnecũãx i duũxũgü rü Goga rü Magoga na ngëmagũxũ nangutaquexexëëxũcax na Tupanaãrũ duũxũgũmaã nügü naãixũcax. Rü ngëma Chatanáãrũ churaragü, rü ñoma taxtü i taxũãrũ naxnecüchicutexerũũ tá namuxüchi. ⁹Rü ngëmaãcü i Chatanáãrũ

churaragü rü tá ñoma i naãneãrũ tagu ninguuchi. Rü tá Tupanaãrũ duũxũgũxũ rü yima ñãne ya Tupana nüxũ ngechaxũne ya Yerucharëũxũ ínachoeaguãchi. Natürü Tupana rü daxũwa tá nanayixëë ya üxü, rü yimamaã tá nixae i guxũma i ngëma norü uwanügü. ¹⁰Rü ngëma ngoxo i ngëma duũxũgũxũ womũxëëxũ, rü nawa tá natãe ya yima naxtaa ya üxũmaã iyaurachiũne ya azufremaã íxaxũne. Rü yima nixĩ ya naxtaa ga marü nawa nawoũne ga yema nüxĩraũxũ ga ngoxo rü yema to ga ngoxo ga orearü uruũneta íxixũ. Rü yima naxtaawa tá nixĩ i guxũgutãma ngunecü rü chütacü ngúxũ yangegũxũ.

**Ngëma taxũ i tochicaxũ i cómũxũwa
rütocüpexewa nangugü i duũxũgü**

¹¹Rü ñuxüchi nüxũ chadau ga wixi ga taxũ ga tochicaxũ ga cómũxũ, rü nüxũ chadau ga guma nawa rütocü. Rü gumachaxwa nibuxmü ga ñoma ga naãne rü guxũma ga daxũwa nüxũ idauxũ, rü inayarütauxe. ¹²Rü nüxũ chadau ga yema yuexũ ga yaexũ rü buexũ ga Tupanapexegu chigũxũ. Rü ningena ga poperagü. Rü yexgumarũũ ta ningena ga yema Tupanaãrũ popera i nagu yawügũxũ i ngëma duũxũgü i nüxũ nangëxmaxũ i maxũ i taguma gũxũ. Rü yema yuexũ rü yexgumarũũ ga ñuxãcü na namaxëxũ ga wüxichigü rü yexgumarũũ ga ñuxãcü na yema poperawa inaxümatüxürüũãcüma Tupana namaã nüxũ nixu na ngextã tá naxixũ. ¹³Rü yema yuexũ ga taxtü ga taxũwa yexmagũxũ rü wenaxãrũ ínarüdagü. Rü yema yuexũ ga tauquewa

yexmagüxü rü wenaxäru ínarüdagü. Rü yemaäcü ínarüdagü ga guxüma ga duüxügü ga yuexü. Rü guxüma ga yema yuexü rü Tupana nüxna nicachigü rü yexgumarüü ga ñuxäcü na namaxëxü ga wüxichigü rü namaã nüxü nixu na ngextá tá naxixü. ¹⁴Rü yemawena rü guma naxtaa ga üxümaã iyaurachiünewa nawoü ga yu guxüma ga norü poramaã. Rü guma naxtaa ga üxümaã iyaurachiüne, rü ngëma nixí i poxcu i taguma iyacuáxü i tümacax ixixü ya yíxema tama Tupanaärü duüxügü ixíguxe. ¹⁵Rü guma naxtaa ga üxümaã iyaurachiünewa tawoü ga guxema ingeégaxe nawa i ngëma Tupanaärü popera i nagu tiwügüxü ya yíxema tüxü nangëxmaxë i maxü i taguma gúxü.

Ngexwacaxüü i ñoma i naäne rü guxüma i daxüwa ngëxmaxü

21 ¹Rü yemawena nüxü chadau na nayexwacaxüü ga ñoma ga naäne rü guxüma ga tacü ga daxüwa yexmagüxü. Yerü yema nüxira yexmagüxü rü marü nangupetü, rü yema taxü ga taxtü rü marü nataxuma. ²Rü nüxü chadau ga guma ñãne ga mexüne ga Yerucharëü ga yexwacaxüne ga daxügüxü ga nañewawa Tupanaxütawa íruxixüne ga guxüwama mexëchine ñoma wüxi i pacü i ngëxguma iyangixgu rü ngíteçax ngígü mexëçcürüü ixixüne. ³Rü nüxü chaxínü ga wüxi ga naga ga yema tochicaxüwa inaxüxü ga tagaäcü ñaxü:

“Tupana rü duüxügütanüwa namaxü i ñuxmax. Rü natanüwa tá namaxëcha. Rü nümagü rü norü duüxügü tá nixígü.

Rü nüma ya Tupana rü natanüwa tá nangëxmaëcha, na guxüguma norü Tupana yíixüçax. ⁴Rü nüma tá ínanapi i naxgüüëttü i guxüma i ngëma duüxügü. Rü marü täütáma texé tayu, rü texé tümäärü ngeçhaümaã taxaxu, rü texé ngúxü tingegü. Erü guxüma i ngëma ngúxü rü marü inayarüxo”, ñanagürü. ⁵Rü guma yema tochicaxüwa rütocü rü ñanagürü:

“Düçax, choma rü chanangexwacaxüxëë i guxüma i tacü i ngëxmaxü”, ñanagürü. Rü ñuxüchi ñanagürü ta:

“iNaxümatü i ñaã ore! Erü ñaã ore rü aixcüma nixí, rü ñaã nixí i ore i mexü na yaxöxü”, ñanagürü. ⁶Rü yemawena rü ñanagürü choxü:

“Ñuxma rü marü ningu i guxüma. Rü chowa nixí ga inaxügüxü ga guxüma, rü nataxuma i tacü i chorü yexera ngëxmaëchaxü. Rü yíxema itawaxe, rü choma rü tá nangetanüäcüma tüxü chaxaxëëmارة nawa i ngëma dexá i maxëëruü. ⁷Rü yíxema nüxü rüporamaëguxe i chixexü, rü tá tanayauxgü i guxüma i ngëma mexügü i nüxü chixuxü. Rü choma rü tá tümäärü Tupana chixí, rü tümá i chauxacigü. ⁸Natürü ngëma muüëxü i nüxü rüxoexü na chowe naxixü, rü nawa tá nawoü ya yima naxtaa ga üxümaã iyaurachiüne ya azufremaã ixaxüne. Rü ngëxgumarüü ta i ngëma tama yaxögüxü, rü ngëma chixexü ügüxü, rü ngëma máëtagüxü, rü ngëma naí i ngemaã ipexü, rü ngëma iyuüxü rü ngóxwaxegüxü, rü ngëma tupanetachicünaxaxü icuaxüügüxü, rü ngëma idorataaxgüxü, rü nawa tá nawoü ya yima naxtaa ga üxümaã

iyaurachiüne ya azufremaã ixaxũne. Rũ ngẽma nixĩ i poxcu i taguma iyacuáxũ i nũxũ ínanguxẽẽxũ i ngẽma tama yaxõgüãcũma yuexũ”, ñanagürü.

Yexwacaxũne ga Yerucharẽũchiga

⁹Rũ yema 7 ga orearũ ngeruũgũ ga nũxũ yexmagũxũ ga 7 ga tazagũ ga yema 7 ga poxcuruũmaã ixããcuxũ, rũ yematanũwa rũ wũxi ga orearũ ngeruũ rũ chauxcax nixũ, rũ ñanagürü choxũ:

“iNuã naxũ! Rũ tá cuxũ nũxũ chadauxẽe i ngẽma yaxõgũxũ i ñoma namaxrũũ tá ixĩgũxũ ya yima Tupana Nane ga pecaduarũ ütãnũcax yucũ”, ñanagürü. ¹⁰Rũ yexguma yemaãcü Tupanaãe i Üünexũ choxũ ngõxetũxẽẽgu, rũ yema orearũ ngeruũ rũ wũxi ga maxpũne ga taxũnewa choxũ naga. Rũ choxũ nũxũ nadauxẽe ga guma ñãne ya üünene ga Yerucharẽũ ga daxũgũxũ ga naãnewa Tupanaxũtawã írũxixũne. ¹¹Rũ guma ñãne rũ Tupanaãrũ yauracũxũmaã nangõone. Rũ yema norũ yauracũxũ ga guma ñãne rũ ñoma wũxi ya nuta ya mexẽchicürũũ nixĩ. Rũ ñoma nuta ya yasperũũ nixĩ na yachipetũxũ. ¹²Rũ guma ñãne rũ guxũwama ínapoxegu. Rũ nataxũchi rũ namãchanexũchi ga yema norũ poxeguxũ. Rũ yema norũ poxeguxũ rũ nũxũ nayexma ga 12 ga norũ íãx. Rũ wũxichigũ ga yema íãxwa nayexma ga wũxi ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ. Rũ wũxichigũ ga yema íãxwa nangõẽga ga wũxichigũ ga yema 12 ga Acobu nane ga Yudũgũ nawa ne íxũ. ¹³Rũ tomaẽxpũx ga norũ íãx rũ napexewaama nayexma, rũ yema to ga tomaẽxpũx rũ norũ toxwecũwawa

nayexma, rũ yema to ga tomaẽxpũx rũ norũ tũgũnecũwawa nayexma, rũ yema to ga tomaẽxpũx rũ naweama nayexma. ¹⁴Rũ guma ñãneãrũ poxeguxũ, rũ 12 ga nuta ga taxũchicũtũwa ínaxũgũ. Rũ wũxichigũ ga guma nutagũwa nangõẽga ga wũxichigũ ga norũ ngũxũgũ ga guma Tupana Nane ga pecaduarũ ütãnũcax yucũ. ¹⁵Rũ yema orearũ ngeruũ ga chomaã idexaxũ, rũ nũxũ nayexma ga wũxi ga norũ ngugũxũ ga uirumenãxãnãcax na yemamaã nangugũãxũcax ga guma ñãne, rũ norũ íãxgũ, rũ norũ poxeguxũgũ. ¹⁶Rũ guma ñãne rũ nawũxigumare ga guxũcüwawa. Rũ norũ max rũ nawũxigumare namaã ga norũ tatachinũ. Rũ yema orearũ ngeruũ rũ yema uirumenãxãmaã nanangugũ ga guma ñãne. Rũ 2,200 kilõmetru nixĩ ga norũ max. Rũ yexgumarũũ ta 2,200 kilõmetru nixĩ ga norũ tatachinũ. Rũ 2,200 kilõmetru ta nixĩ ga norũ máchane. ¹⁷Rũ yemawena rũ ínanangu ga yema norũ poxeguxũ ga guma ñãne. Rũ 65 metru nixĩ ga norũ máchane. Rũ yemaãcü duũxũgũarũ ngugũxũmaã nanangugũ. ¹⁸Rũ yema norũ poxeguxũ ga guma ñãne, rũ nuta ga mexẽchicũ ga yaspãnãcax nixĩ. Rũ nũmatama ga guma ñãne rũ uirunãcax nixĩ. Rũ ñoma woruarũũ niyauracũũ. ¹⁹Rũ guma nutagũ ga itacũ ga norũ poxeguxũpara íxĩgũcü, rũ nagũxũraũcü ga nuta ga ímexẽchicũmaã nangãxãe. Rũ guma nũxĩraũcü ga napara rũ nuta ga yaspemaã nangãxãe. Rũ guma norũ taxre ga napara rũ nuta ga safirumaã nangãxãe. Rũ guma norũ tomaẽxpũx ga napara rũ nuta ga ágatamaã nangãxãe.

Rü guma norü ägümücü ga napara rü nuta ga esmerádamaã nangaxãê. ²⁰Rü guma norü wüximeëxpüx ga napara rü nuta ga onicheamaã nangaxãê. Rü guma norü 6 ga napara rü nuta ga cornalínamaã nangaxãê. Rü guma norü 7 ga napara rü nuta ga crisólitumaã nangaxãê. Rü guma norü 8 ga napara rü nuta ga berilumaã nangaxãê. Rü guma norü 9 ga napara rü nuta ga topásiumaã nangaxãê. Rü guma norü 10 ga napara rü nuta ga crisoprásamaã nangaxãê. Rü guma norü 11 ga napara rü nuta ga yachítumaã nangaxãê. Rü guma norü 12 ga napara rü nuta ga amatístamaã nangaxãê. ²¹Rü yema 12 ga norü iãx ga guma iãneärü poxeguxü rü perlanaxçax nixí. Rü wüxichigü ga yema iãx rü wüxítama ga perla nixí. Rü yema norü caye ga guma iãneärü ngãxüwa dapetüxü, rü uiruxicanaxçax nixí. Rü ñoma woruarüü niyauracüü. ²²Rü guma iãnewa rü taxúnema ga ngutaquexepataxü ga ngextá Tupanaxü nawa yacuaxüügünexü chadau, yerü nümatama ga Tupana ya poracü rü Nane ga pecaduarü ütanüçax yucü rü yéma nayexma na duüxügü nüxü icuaxüügüxüçax. ²³Rü yima iãne rü taxuçaxma üxçü rü tauemacü nüxü nabaxi, erü Tupanaärü ngóonexütama nixí i nangóonexëëxü. Rü yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanüçax yucü nixí ya norü omü ixíci. ²⁴Rü ngéma Tupanaärü ngóonexü i yima iãnexü ngóonexëëxü tá nixí i nangóonexëëxü naxçax i guxüma i ñoma i naãneçüãx i duüxügü. Rü ngéma tá nangugü i guxüma i nachüiãnegüarü äëxgacügü i yaxögüxü rü tá Tupanana nayana i norü

mexügü. ²⁵Rü norü iãxgü rü tagutáma narüwãxtagü erü ngéma rü guxüguma nangune rü taguma nachüta. ²⁶Rü ngéma tá nanana i guxüma i ñoma i naãneärü mexügü. ²⁷Natürü tagutáma ngëxma naxücu i çacü i Tupanapexewa chixexü, rü bai ya texé ya chixexü úxe rü çxna idorataxáxe. Rü yíxema Tupana Nane ga pecaduarü ütanüçax yucüarü poperawa ngoxégagüxexicatátama tixígü ya ngëxma chocuxe.

22 ¹Rü ñüxüchi ga yema orearü ngerüü rü choxü nüxü nadauxëê ga wüxi ga natü ga metacüchiüxü rü ichipetüchiüxü ga dexá ga maxëëruü. Rü yema tochicaxü ga nawa natogüxü ga Tupana rü Nane ga pecaduarü ütanüçax yucü, rü nawa nixí ga ne nadaxü ga yema natü. ²Rü guma iãneärü ngãxüwa dapetüxü ga cayearü ngãxügu nida ga yema natü. Rü norü guxücutüwa narüxügü ga naígü ga maxëëruü. Rü yema naígü rü wüxicanatama naxo ga wüxichigü ga tauemacügu rü yemaacü 12 expüxcüna naxo ga wüxi ga taunecügu. Rü naätügü ga yema naígü, rü guxü i nachüiãneçüãx i duüxügü i yaxögüxüiärü taãëxëëruü nixí. ³Rü ngéma rü nataxutáma i çacü i Tupana chixexü namaã naxuxuchixü. Rü yima iãnewa tá nangëxma i norü tochicaxü ya Tupana rü Nane ga pecaduarü ütanüçax yucü. Rü norü duüxügü rü tá nüxü nicuaxüügü. ⁴Rü ngéma norü duüxügü rü tá nachiwexüchixü nadaugü, rü tá naégamaã nixáëgacatü. ⁵Rü ngéma rü tagutáma nachüta. Rü ngéma norü duüxügü, rü taxuçaxtáma nanaxwaxe i daparina rü çxna üxçü na

nangónexũcax. Erü nümatama ya tórü Cori ya Tupana rü tá nüxũ nabaxi. Rü nümagü i ngẽma duũxũgü rü guxũgutáma wũxigu Tupanamaã ãẽxgacũgü nixĩgüecha.

Marü ningaica na wena núma naxũxũ ya Ngechuchu ya Cristu

⁶Rü ñuxũchi ga yema Tupanaãrũ orearü ngeruũ rü ñanagürü choxũ:

“Ñãã ore rü aixcũma ixixũ nixĩ, rü ñãã nixĩ i ore i mexũ na yaxõxũ. Rü nüma ya tórü Cori ya Tupana ga nuxcũma norü orearü uruũgũmaã nüxũ ixucü ga ñacü tá na ngupetũxũ, rü nümatama nixĩ i ñuxma inamuãxũ i norü orearü ngeruũ i daxũcũãx na norü duũxũgũxũ nüxũ nadauxẽẽxũcax na ñacü tá paxa nangupetũxũ”, ñanagürü. ⁷Rü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu rü ñanagürü:

“Paxa tá íchangu. Rü tataãẽ ya yíxema naga ñnuxẽ i ngẽma Tupanaãrũ ore i ñãã poperagu ñmatũxũ”, ñanagürü. ⁸Rü chomatama i Cuãũ rü nüxũ chaxĩnũ rü nüxũ chadau i guxũma i ngẽma nüxũ chixuxũ. Rü yemaxũ chaxĩnũguwena rü nüxũ chadauxguwena, rü yema orearü ngeruũ ga yemaxũ choxũ dauxẽẽxũpexegu chacaxãpũxũ na nüxũ chicuaxũũxũcax. ⁹Natürü ga nüma rü ñanagürü choxũ:

“iTaxũ i ngẽma cuxixũ! Erü choma rü ta Tupanaãrũ duũxũ chixĩ, ngẽxgumarũ i cuma rü cueneẽgü i Tupanaãrũ orexũ ixugũxũ rü ngẽma duũxũgü i naga ñnũẽxũ i ngẽma ore i ñãã poperagu ñmatũxũ. Rü name nixĩ i Tupanaxũ quicuaxũũ”, ñanagürü. ¹⁰Rü ñanagürü ta choxũ:

“Tama name na icuyacũxũ i ngẽma Tupanaãrũ ore i ñãã poperagu ñmatũxũ,

erü marü ningaica na yanguxũ i ngẽma ore. ¹¹Natürü ngẽma chixexũ ügũxũ, rü chixexũ tá naxũgüecha. Rü ngẽma Tupanapexewa chixri maxẽxũ, rü chixri tá namaxẽẽcha. Natürü yíxema mexũ ügũxe, rü name nixĩ na mexũ taxũgüechaxũ. Rü yíxema Tupanapexewa ixüünexẽ, rü name nixĩ na Tupanapexewa tixüüneẽchaxũ”, ñanagürü. ¹²Rü ñanagürü ga Ngechuchu:

“Dũcax, paxa tá íchangu namaã i ngẽma ãmare i wũxichigũna tá chaxãxũ ngẽxgumarũ na ñuxãcũ tanaxũxũ i tũmax. ¹³Choma nixĩ i norü ügü i guxũma, rü chowa nixĩ i yacuãxũ erü nataxuma i ñacü i choweama üxũ. ¹⁴Rü tataãẽgü ya guxãma ya yíxema yima pecaduarü ñtanũcax yucũgũwa tũgü iyauxgũchiruxe na Tupanapexewa timexũcax na yima ñãneãrũ ñãxwa tichocuxũcax rü nüxũ tangõxnetagũxũcax i ngẽma norü o i ngẽma naĩ i maxẽẽruũ. ¹⁵Natürü tãũtãma yima ñãnewa nichocu i ngẽma tama yaxõgũxũ, rü ngẽma iyuũxũ rü ngõxwaxegũxũ, rü ngẽma naĩ i ngemaã ipegũxũ, rü ngẽma máẽtagũxũ, rü ngẽma tupanenetachicũnãxãxũ icuaxũũgũxũ. Rü ngẽxgumarũ ta i ngẽma idorataaxgũxũ i norü me ixixũ na togũxũ nawomũxẽẽgũxũ, rü tãũtãma nawa nichocu ya yima ñãne. ¹⁶Rü choma i Ngechuchu, rü guxãma i pema i yaxõgũxũtanũwa chanamu i chorü orearü ngeruũ na pemaã nüxũ yaxuxũcax i guxũma i ngẽma chorü ore. Rü choma nixĩ i Dabítaa chĩxũ. Rü choma nixĩ ya yima woramacuri ya paxmama poraãcũ nangónexẽẽcürũũ

chiixũ”, ñanagürü. ¹⁷Rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü guxũma i yaxõgũxũ, rü Ngechuchuxũ ñanagürügü:

“iNuã naxũ!” ñanagürügü. Rü yíxema nüxũ ñnuxẽ i ñaã ore, rü:

“iNuã naxũ!” ñatagügü. Rü yíxema itawáxe rü tüxũ nachixégaxe, rü name nixĩ i nuã taxũ rü tüxũ nangetanüãcuma nawa taxaxe i ngẽma dexá i maxẽẽruũ. ¹⁸Rü guxãma ya yíxema iruxĩnũẽxẽ i ñaã Tupanaãrũ ore i ñaã poperagu umatixũ, rü tímamaã nüxũ chixu rü ngẽxguma chi texé íyatõxẽẽgu i ngẽma Tupanaãrũ ore i ñaã poperagu umatixũ, rü Tupana rü tá tímamacax nanayexeraxẽẽ i ngẽma poxcuruũgü i ñaã poperawa nachiga naxümatixũ. ¹⁹Rü ngẽxguma chi texé

nüxũ üpetügu i wüxitama i ñaã Tupanaãrũ ore i ñaã poperagu umatixũ, rü Tupana rü tãütáma tüxũ nüxũ nangoxnetaxẽẽ i ngẽma norü o i ngẽma naĩ i maxẽẽruũ i ñaã poperawa nachiga naxümatixũ. Rü ngẽxgumariũ tá ta tãütáma tüxũ nimucuchi nawa ya yima ñãne ya üünene i ñaã poperawa nachiga naxümatüne. ²⁰Rü yima nüxũ ixucü i ñaã ore, rü ñanagürü:

“Ngẽmáãcü, paxa tá íchangu”, ñanagürü. Rü ngẽmaãcü yĩ. Rü choma i Cuáũ rü ñacharügü:

“iNuã naxũ Pa Cori ya Ngechuchu!” ñacharügü. ²¹Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexũ narüngũxẽẽ i guxãma i pemax. Rü ngẽmaãcü yĩ.